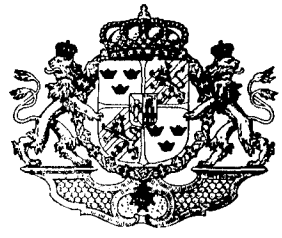
STATISTISKA MEDDELANDEN
Ser. F. Band XIV.

SOCIALA MEDDELANDEN

UTGIVNA AV

K. SOCIALSTYRELSEN

ÅRG. 1918

HÄFTEN 7—12

STOCKHOLM
P. A. NORSTEDT & SÖNER

INLEDNING

TILL

Sociala meddelanden / utgifna af K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. – Stockholm, 1912-1967. Ingår 1912-1953 i: Statistiska meddelanden. Ser. F, Sociala meddelanden. – Fr. o. m. 1913 utgiven av Socialstyrelsen.

Kumulerade sakregister för 1903-1922, 1923-1932, 1933-1942 och 1943-1947.
1915-1944 även med innehållsförteckning på franska, 1945-1957 med sammanfattningar på franska och engelska, 1958 med sammanfattningar på engelska och 1959-1962 vissa nummer med sammanfattningar på engelska.
1959-1962: "Tidskriften Sociala meddelanden utges med åtta artikelnummer (Allmänna häftet) och tolv separata häften med statistiskt informationsmaterial (Statistisk information)".

Föregångare:

Meddelanden från K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. – Stockholm : 1903-1911.

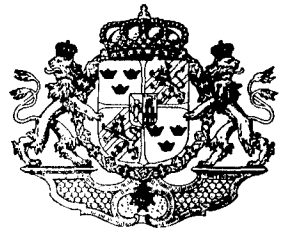
Efterföljare:

Socialnytt : sociala meddelanden / Socialstyrelsen. – Stockholm : Socialstyrelsen, 1968-1990.

Sociala meddelanden. 1918: 7-12.
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2009.

urn:nbn:scb:se-socmed-19182

STATISTISKA MEDDELANDEN
Ser. F. Band XIV.

SOCIALA MEDDELANDEN

UTGIVNA AV

K. SOCIALSTYRELSEN

ÅRG. 1918

HÄFTEN 7—12

STOCKHOLM
P. A. NORSTEDT & SÖNER

INNEHÅLL.

Häft. 7.

	Sid.
Arbetsmarknaden under juni månad 1918	739
Vissa statliga och kommunala åtgärder under kristiden	
Statens arbetslöshetskommission	741
Folkhushållningskommissionen	741
Hyresnämndernas verksamhet under år 1917	761
Tillgången av livsförnödenheter å olika orter i riket	786
Livsmedelskostnadernas förändringar å vissa orter i riket	788
Minuthandelspriser å livsmedel i Stockholm, Kristiania och Köpenhamn	791
Levnadskostnadernas allmänna stegring under kristiden	794
Priser å vissa beklädnadsartiklar	797
Fylleriförseelserna under första kvartalet 1918 och deras orsaker	799
Tidlöner för vissa yrkesgrupper inom hantverk, transportverksamhet, restaurangrörelse samt husligt arbete	810
Rapporter från yrkesinspektörerna angående svårare olycksfall i arbete (Forts.)	817
Författningar rörande sociala frågor	819
Kortare meddelanden:	
Arbetsmarknaden i England under maj 1918	820
Arbetsmarknaden i Tyskland under maj 1918	820
Kommunal bostadsförmedling i Tyskland	821
En statskommissarie för bostadsväsendet i Preussen	822
Norskt lagförslag om skyldighet för husägare att inleda elektriskt ljus i hyreshus	822
Löneregleringskommitté för statens affärsdrivande verk	822
Löneavtalsnämnd för Stockholm	824
Levnadskostnadsundersökning för år 1918	824
Prisstegringen i olika länder under kristiden	824
Sveriges offentliga arbetsförmedling. Juni månad 1918	826
Översikt av livsmedelspriser under andra kvartalet 1918	834
Tillförseln till offentliga slakthus. Andra kvartalet 1918	841
Beräknad konsumtion å vissa orter med offentligt slakthus. Andra kvartalet 1918	841
Livsmedelspriser i Sverige. Sammandrag för 1907—juni 1918	842
Livsmedelspriser å olika orter i riket. Andra kvartalet 1918	844
Kreaturspriser i Sverige. Sammandrag för 1907—juni 1918	854
Kreaturspriser i Sverige. Andra kvartalet 1918	856
Fiskpriser i Stockholm. Juni 1917—juni 1918	861
Fiskpriser i Göteborg. Juni 1917—juni 1918	862

Häft. 8.

	Sid.
Arbetsmarknaden under juli månad 1918	863
Vissa statliga och kommunala åtgärder under kristiden:	
Statens arbetslöshetskommission	865
Folkhushållningskommissionen	865
Arbetstillgången under andra kvartalet 1918 enligt uppgifter från industriidkare m. fl.	878
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 1 april, 1 maj och 1 juni 1918	883
Fylleriförseelserna under andra kvartalet 1918 och deras orsaker	888
Tillgången av livsförnödenheter å olika orter i riket	900
Livsmedelskostnadernas förändringar å vissa orter i riket	902
Lagstiftning angående förbud mot nattarbetet i bagerier	905
Den norska bostadslagen	911
Kooperativa förbundets verksamhet under år 1917	913
Yrkesinspektionens verksamhet under april—juni år 1918	918
Rapporter från yrkesinspektörerna angående svårare olycksfall i arbete (Forts.)	920
Författningar rörande sociala frågor	922
Kortare meddelanden:	
Socialstyrelse i Finland	923
Arbetsmarknaden i England under juni 1918	923
Arbetsmarknaden i Tyskland under juni 1918	923
Arbetsförmedlingen av sjömän under andra kvartalet 1918	924
Utvandringen från Sverige under andra kvartalet 1918	925
Dyrtidstillägg i förhållande till levnadskostnadernas stegring	926
Levnadskostnadernas stegring i Danmark under kristiden	927
Dyrtidens inverkan på levnadsvillkoren i Norge	928

	Sid.
Sveriges offentliga arbetsförmedling. Juli månad 1918	930
Översikt av livsmedelspriser under juli månad 1918	938
Tillförseln till offentliga slakthus. Juli 1918	941
Beräknad konsumtion å vissa orter med offentligt slakthus. Juli 1918	941
Livsmedelspriser i Sverige. Sammandrag för 1907—juli 1918	942
Livsmedelspriser å olika orter i riket. Juli 1918	944
Kreaturspriser i Sverige. Sammandrag för 1907—juli 1918	948
Kreaturspriser i Sverige. Maj—juli 1918	950
Fiskpriser i Stockholm. Juli 1917—juli 1918	955
Fiskpriser i Göteborg. Juli 1917—juli 1918	956

Häft. 9.

	Sid.
Arbetsmarknaden under augusti månad 1918	957
Vissa statliga och kommunala åtgärder under kristiden:	
Statens arbetslöshetskommission	959
Folkhushållningskommissionen	964
Husdjursräkningen och arealinventeringen den 1 juni 1918	975
Regleringen av spannmålsförbrukningen i Danmark	980
Kostens näringsvärde åren 1914 och 1917 bland mindre bemedlade familjer i städerna	983
Livsmedelskostnadernas förändringar å vissa orter i riket	990
Tillgången av livsförnödenheter å olika orter i riket	994
Industrien i Sverige år 1916	996
Kvinnors och minderårigas användande inom industrien i Sverige år 1916	1003
Sociala frågor vid 1918 års riksdag	1008
Rapporter från yrkesinspektörerna angående svårare olycksfall i arbete (Forts.)	1014
Författningar rörande sociala frågor	1017
Kortare meddelanden:	
Arbetsmarknaden i England under juli 1918	1017
Arbetsmarknaden i Tyskland under juli 1918	1017
Norska lagen om bidrag till arbetslöshetskassor	1018
Utsträckt tillämpning av danska arbetslöshetslagen	1018
In- och utvandringen i Förenta staterna år 1917	1019
Kommunernas fattigvård under år 1916	1 19
Den engelska lagen om lönenämnder av år 1918	1021
Arbetsförtjänsterna inom rustningsindustrien i Tyskland	1022
Lagen om åtta timmars arbetstid i Finland	1023
Sveriges offentliga arbetsförmedling. Augusti månad 1918	1024
Översikt av livsmedelspriser under augusti månad 1918	1032
Tillförseln till offentliga slakthus. Augusti 1918	1035
Beräknad konsumtion å vissa orter med offentligt slakthus. Augusti 1918	1035
Livsmedelspriser i Sverige. Sammandrag för 1907—augusti 1918	1036
Livsmedelspriser å olika orter i riket. Augusti 1918	1038
Kreaturspriser i Sverige. Sammandrag för 1907—augusti 1918	1042
Kreaturspriser i Sverige. Juni—augusti 1918	1044
Fiskpriser i Stockholm. Augusti 1917—augusti 1918	1049
Fiskpriser i Göteborg. Augusti 1917—augusti 1918	1050

Häft. 10.

	Sid.
Arbetsmarknaden under september månad 1918	1051
Vissa statliga och kommunala åtgärder under kristiden:	
Statens arbetslöshetskommission	1053
Folkhushållningskommissionen	1055
Tillgången av livsförnödenheter å olika orter i riket	1068
Livsmedelskostnadernas förändringar å vissa orter i riket	1070
Minuthandelspriser å livsmedel i Stockholm, Kristiania och Köpenhamn	1073
Levnadskostnadernas allmänna stegring under kristiden	1077
Priser å vissa beklädnadsartiklar	1080
Levnadskostnaderna i Sverige 1913—1914. Uppsala	1082
Arbetstid och semester för vissa i statens tjänst anställda arbetare	1087
Statstjänstemännens dyrtidshjälp i Danmark och Norge	1089
Olycksfall inom sjömansyrket år 1917	1094
Olycksfall vid lastning och lossning av fartyg år 1917	1099

Sid.

Rapporter från yrkesinspektörerna angående svårare olycksfall i arbete (Forts.) . . 1101
Författningar rörande sociala frågor . . . 1103
Kortare meddelanden:
Den norska medlingsinstitutionens verksamhet år 1917 1104
Arbetsmarknaden i England under augusti 1918 1104
Arbetsmarknaden i Tyskland under augusti 1918 1104
Utvandringen från Sverige under tredje kvartalet 1918 1105
Bostadsförhållandena i Köpenhamn år 1916 . . 1106
Bostadsförhållandena i vissa norska städer 1917 (1916) 1108
Provisorisk lag om förkortning av arbetstiden i Norge 1108
Arbetslöner inom industrien i Köpenhamn . . 1109
Dyrtidens inverkan på konsumtionen inom tjänstemannaklassen i Danmark 1110
Sveriges offentliga arbetsförmedling. September månad 1918 1112
Översikt av livsmedelspriser under tredje kvartalet 1918 1120

Sid.

Tillförseln till offentliga slakthus.
Tredje kvartalet 1918 1129
Beräknad konsumtion å vissa orter med offentligt slakthus.
Tredje kvartalet 1918 1129
Livsmedelspriser i Sverige.
Sammandrag för 1907—september 1918 1130
Livsmedelspriser å olika orter i riket.
Tredje kvartalet 1918 1132
Kreaturspriser i Sverige.
Sammandrag för 1907—september 1918 . 1142
Kreaturspriser i Sverige.
Tredje kvartalet 1918 1144
Fiskpriser i Stockholm.
September 1917—september 1918 . . . 1149
Fiskpriser i Göteborg.
September 1917—september 1918 . . . 1150

Häft. 11.

Sid.

Arbetsmarknaden under oktober månad 1918 1151
Vissa statliga och kommunala åtgärder under kristiden:
Statens arbetslöshetskommission 1153
Folkhushållningskommissionen 1153
Arbetstillgången under tredje kvartalet 1918 enligt uppgifter från industriidkare m. fl. 1164
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 1 juli, 1 augusti och 1 september 1918 1169
Fylleriförseelserna under tredje kvartalet 1918 och deras orsaker 1174
Tillgången av livsförnödenheter å olika orter i riket 1187
Livsmedelskostnadernas förändringar å vissa orter i riket. 1189
Livsmedelsförbrukningens omläggning under kristiden 1192
Förslag till revision av butikstängningslagen 1206
Yrkesinspektionens verksamhet under juli—september år 1918 1210
Rapporter från yrkesinspektörerna angående svårare olycksfall i arbete (Forts.) . . . 1212
Författningar rörande sociala frågor . . . 1214
Kortare meddelanden:
Provisoriskt socialministerium i Danmark . . 1215
Nya socialstatistiska utredningar 1215
Arbetsmarknaden i England under sept. 1918 1215
Arbetsmarknaden i Tyskland under sept. 1918 1216

Sid.

Arbetsförmedlingen av sjömän under tredje kvartalet 1918 1216
Holländsk lag angående bekämpande av bostadsnöden 1217
Föreningsväsendet bland arbetsgivare och arbetstagare i Tyskland år 1915 1217
Lantarbetarnas löneförhållanden i Sverige, Norge och Danmark 1218
Livsmedelskostnadernas förändringar i England under kristiden 1220
Sjukkasseverksamheten i Danmark åren 1916 och 1917 1221
Sveriges offentliga arbetsförmedling. Oktober månad 1918 1224
Översikt av livsmedelspriser under oktober månad 1918 1232
Tillförseln till offentliga slakthus.
Oktober 1918 1235
Beräknad konsumtion å vissa orter med offentligt slakthus.
Oktober 1918 1235
Livsmedelspriser i Sverige.
Sammandrag för 1907—oktober 1918 . 1236
Livsmedelspriser å olika orter i riket.
Oktober 1918 1238
Kreaturspriser i Sverige.
Sammandrag för 1907—oktober 1918 . 1242
Kreaturspriser i Sverige.
Augusti—oktober 1918 1244
Fiskpriser i Stockholm.
Oktober 1917—oktober 1918 1249
Fiskpriser i Göteborg.
Oktober 1917—oktober 1918 1250

Häft. 12.

Sid.

Arbetsmarknaden under november månad 1918 1251
Vissa statliga och kommunala åtgärder under kristiden:
Statens arbetslöshetskommission 1253
Folkhushållningskommissionen 1261

Sid.

Tillgången av livsförnödenheter å olika orter i riket 1265
Livsmedelskostnadernas förändringar å vissa orter i riket 1265
Prisregleringen i Norge under kristiden . 1270

Sid.

Dyrtidens inverkan på levnadsvillkoren inom arbetarklassen i England 1280
Normala sjömanshyror under åren 1860—1917 1283
Förslag till omläggning av nykterhetsundervisningen samt till åtgärder mot missbruk av tobak och kaffe 1291
Rapporter från yrkesinspektörerna angående svårare olycksfall i arbete (Forts.) . . 1293
Författningar rörande sociala frågor . . . 1295
Kortare meddelanden:
Anställande av hemkonsulenter vid statens järnvägar 1296
Arbetsmarknaden i England under okt. 1918 . 1296
Arbetsmarknaden i Tyskland under okt. 1918 . 1297
Lantbrukssällskapets kommitterades förslag i jordbruksarbetarfrågan 1297
Barns utsättande för tuberkulös smitta 1298
Sveriges offentliga arbetsförmedling. November månad 1918 1300

Sid.

Översikt av livsmedelspriser under november månad 1918 1308
Tillförseln till offentliga slakthus. November 1918 1311
Beräknad konsumtion å vissa orter med offentligt slakthus. November 1918 1311
Livsmedelspriser i Sverige. Sammandrag för 1907—november 1918 1312
Livsmedelspriser å olika orter i riket. November 1918. 1314
Kreaturspriser i Sverige. Sammandrag för 1907—november 1918 1318
Kreaturspriser i Sverige. September—november 1918 1330
Fiskpriser i Stockholm. November 1917—november 1918 . . . 1325
Fiskpriser i Göteborg. November 1917—november 1918 . . . 1326

Arbetsmarknaden under juni månad 1918.

Inom jordbruket synes behovet av arbetskraft, enligt vad arbetsförmedlingsanstalternas rapporter givit vid handen, under juni månad varit fullt ut tillgodosett, åtminstone vad manliga arbetare beträffar. Tillgången å kvinnliga tjänstesökande betecknades däremot å en del orter såsom otillräcklig.

Inom industrien och näringslivet i övrigt gjorde sig liksom föregående månad en kännbar depression gällande inom större delen av södra och östra Sverige, varemot i Norrland och Bergslagen god arbetstillgång syntes förefinnas. I Göteborg framträdde läget likaledes såsom anmärkningsvärt gynnsamt å nästan alla områden, och även i Stockholm var i jämförelse med maj månad någon förbättring märkbar. Särskilt gällde detta metall- och maskinindustrien, som efter en hotande kris i början av året nu åter arbetade under tämligen goda konjunkturer. Från Västerås förspordes dock fortfarande arbetslöshet inom hithörande fack, och även i Stockholms län sågo sig ett flertal yngre metallarbetare under månaden föranledda att taga anställning vid skogsarbeten o. d. Torvindustrien kunde liksom jordbruket i allmänhet tämligen väl fylla sitt behov av arbetskraft, i många fall utan att ens behöva anlita arbetsförmedlingsanstalternas medverkan. Tegelindustrien hade liksom föregående år i många fall svårt att erhålla full arbetsstyrka till följd av livsmedelsbristen å arbetsplatserna, en svårighet, som för övrigt gjorde sig gällande även inom åtskilliga andra arbetsområden med krävande kroppsarbete. Snickeri-, sågverks- och trämasseindustrierna arbetade i allmänhet under goda konjunkturer; inom den sistnämnda branschen förekommo dock en del driftsrubbningar till följd av arbetskonflikter. Inom livsmedelsindustrien var arbetstillgången på grund av råvarubrist starkt begränsad, och detsamma gällde givetvis också textilindustrien. Även inom beklädnadsindustrien började efter vårsäsongens slut arbetsbrist flerstädes framträda. Vid tändsticksfabrikerna var driften liksom föregående månader avsevärt inskränkt.

För byggnadsarbetarna betecknades arbetstillgången såsom dålig särskilt i Stockholm, Gävle och Malmö, varemot i Göteborg, Örebro, Västerås och Linköping m. fl. städer byggnadsverksamheten visade tendens till ökning. De alltjämt olösta lönekonflikterna gjorde dock konjunkturerna osäkra.

Den bland sjöfolket under hela våren rådande arbetslösheten uppgavs efter det s. k. tonnageavtalets uppgörande hava i någon mån minskats.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna utgjorde under månaden 156. Motsvarande siffror för föregående år framgå av efterföljande sammanställning:

		Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
Jord- och skogsbruk	1913	97	84	83	66	72	71	77	87	75	77	96	92
	1914	62	77	71	59	71	68	82	95	96	94	116	130
	1915	100	92	90	80	85	81	95	105	87	75	84	84
	1916	73	68	74	58	55	57	50	70	58	67	66	66
	1917	57	59	64	58	50	46	35	49	47	69	73	79
	1918	*70*	*87*	*91*	*77*	*74*	*80*	—	—	—	—	—	—
Övriga näringsgrenar	1913	170	151	119	108	106	122	116	101	94	108	141	122
	1914	147	144	119	101	98	112	103	156	130	145	217	189
	1915	225	209	165	150	126	147	144	130	119	127	165	119
	1916	160	145	121	101	93	100	96	99	89	102	126	107
	1917	128	150	140	132	110	111	132	119	107	117	133	112
	1918	*160*	*196*	*184*	*168*	*153*	*175*	—	—	—	—	—	—
Samtliga näringsgrenar	1902—1912	182	150	119	104	106	119	118	101	93	104	141	134
	1913	153	133	110	97	99	112	107	96	89	98	129	117
	1914	125	127	107	91	93	104	99	133	121	128	192	182
	1915	202	181	147	125	118	135	134	122	110	110	141	113
	1916	138	124	109	90	85	92	82	88	79	87	106	97
	1917	110	124	118	108	93	94	88	83	81	100	115	105
	1918	*137*	*167*	*158*	*143*	*136*	*156*	—	—	—	—	—	—

Inom gruppen jord- och skogsbruk var relativa tillgången å arbetskraft, efter vad härav framgår, högst väsentligt större än åren 1917 och 1916 och i det allra närmaste lika stor som år 1915. Å arbetsmarknaden i övrigt var överskottet av arbetskraft, som synes, avsevärt större än vid motsvarande tidpunkt något av de föregående år, för vilka statistik föreligger.

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av nedanstående tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
1911	—	—	12·0	10·4	6·7	3·5	3·2	2·9	3·1	2·8	4·3	4·4
1912	8·5	11·1	8·4	6·5	5·2	3·7	3·3	2·8	2·7	2·9	3·6	5·7
1913	8·4	8·9	7·1	5·7	4·0	2·6	2·7	2·5	2·3	2·2	2·6	4·4
1914	7·5	10·4	7·5	6·5	5·1	3·2	3·1	3·0	8·1	7·7	8·1	10·3
1915	15·0	14·8	12·0	11·2	8·5	6·7	6·3	4·0	3·6	3·5	3·8	4·5
1916	7·7	8·0	6·7	5·2	4·7	3·3	2·7	2·7	2·2	2·2	2·3	2·2
1917	5·4	5·9	5·5	7·0	4·4	2·8	3·1	3·3	2·8	2·4	2·8	2·4
1918	*5·8*	*6·0*	*5·0*	[1] *5·0*	[1] *4·7*	[1] *4·2*	—	—	—	—	—	—

Den sista tidpunkt, för vilken statistik härom föreligger, är, efter vad av tablån framgår, den 1 juni 1918.

[1] Preliminär uppgift.

Vissa statliga och kommunala åtgärder under kristiden.

Statens arbetslöshetskommission.

Understödsverksamheten för arbetslösa. Under juni månad 1918 har understöd till arbetslösa enligt kungl. kungörelserna den 19 maj 1916 och 7 dec. 1917 utbetalats å följande orter med nedan angivna belopp:

	Summa, kr.	Därav in natura, kr.
Stockholm	15 914	—
Uppsala	6 863	—
Nyköping	1 357	—
Norrköping	45 079	—
Linköping	589	560
Jönköping	126	—
Växjö	435	—
Växjö s:n	93	—
Karlskrona	1 191	319
Asarum s:n	3 115	—
Kristianstad	276	—
Malmö	16 143	—
Hälsingborg	14 267	—
Landskrona	1 342	—
Halmstad	145	—
Göteborg	11 871	—
Örgryte s:n	8 236	803
Råda s:n	5 111	49
Borås	64 004	—
Alingsås	1 591	—
Berghems s:n	214	—
Fors s:n	1 794	—
Fritsla s:n	4 268	—
Kinna s:n	7 525	—
Kinnarumma s:n	6 000	—
Seglora s:n	5 690	—
Skallsjö s:n	4 971	—
Starrkärrs s:n	3 066	—
Torpa s:n	4 150	—
Örby s:n	7 051	—
Karlstad	1 300	—
Gävle	2 809	—
Luleå	26	—
Summa juni 1918	**246 612**	**1 731**
» maj 1918	341 940[1]	3 820
» juni 1917	30 620	9 912

Folkhushållningskommissionen.

De lokala myndigheterna för livsmedelsregleringen. Den 28 juni 1918 utfärdade Kungl. Maj:t förordning angående lokala myndigheter för livsmedelsregleringen (Sv. F. 18, n:r 573), vilken trädde i kraft den 17 juli, då förordningen den 20 juli 1917[2] och kungörelsen den 10 maj 1918[3] angående viss ändring av densamma upphörde att gälla. Genom den nya författningen hava jordbruksråd och kvinnokommitté blivit obligatoriska insti-

[1] Skillnaden mellan denna och den i förra häftet publicerade summan beror på senare inkomna uppgifter från Nyköping på 2 273 kronor, från Asarums s:n på 4 019 kr. och från Alingsås på 2 750 i stället för 2 329. — [2] Soc. Medd., årg. 1917, sid. 571. — [3] Soc. Medd., årg. 1918, sid. 559.

tutioner vid varje livsmedelsstyrelse, till vilken även ett tredje råd, benämnt konsumentrådet, skall vara anslutet. I fråga om livsmedelsnämnderna innebär förordningen bland annat den ändringen, att en ledamot av livsmedelsnämnden skall förordnas till verkställande ledamot med befogenhet att på egen hand avgöra vissa ärenden, som fordra snabb handläggning. De delar av den nya förordningen, som skilja sig från förordningen den 20 juli 1917, hava erhållit följande lydelse:

§ 4.

Livsmedelsstyrelse består av landshövdingen i länet samt det antal ledamöter, som folkhushållningskommissionen bestämmer och förordnar. Folkhushållningskommissionen har att bland de sålunda förordnade ledamöterna utse ordförande och vice ordförande, landshövdingen obetaget att, när han deltager i sammanträde, leda förhandlingarna.

Landshövdingen skall före sammanträde med livsmedelsstyrelse underrättas om sammanträdet och äger själv sammankalla styrelsen.

Är ej landshövding i länet tillsatt eller förordnad, eller har han förhinder, skall vad här sagts om landshövding gälla den i tjänsten äldste avdelningschefen i länsstyrelsen.

Livsmedelsstyrelsen har särskilt att övervaka, att livsmedelsnämnderna inom styrelsens område noggrant fullgöra vad dem enligt gällande författningar och utfärdade instruktioner åligger.

Till livsmedelsstyrelsens biträde skola finnas tre råd, benämnda jordbruksrådet, konsumentrådet och kvinnokommittén, vilkas ledamöter förordnas av folkhushållningskommissionen. Livsmedelsstyrelsens ordförande skall vara ordförande i nu nämnda råd, då han är tillstädes; och skall i varje av råden en av dess ledamöter av kommissionen förordnas att vara vice ordförande.

Jordbruksrådet skall utgöras av jordbrukare eller eljest jordbrukskunniga personer med erfarenhet om distriktets jordbruksförhållanden. Innan ledamot av jordbruksrådet förordnas, skall förslag inhämtas av vederbörande hushållningssällskaps förvaltningsutskott.

Konsumentrådet skall utgöras av personer med på egen erfarenhet grundad kännedom om levnadsförhållandena inom de samhällsklasser, för vilka kristiden i särskild mån medför svårigheter. Innan ledamot av konsumentrådet förordnas, skall förslag inhämtas från en eller flera sammanslutningar, inom vilka dylik kännedom finnes väl företrädd.

Kvinnokommittén skall utgöras av kvinnor, som äga förfarenhet i praktiska frågor rörande hemmets hushållning inom olika samhällsklasser.

§ 5.

Livsmedelsnämnd skall utgöras av ordförande och minst två ledamöter. För ordföranden och minst halva antalet ledamöter skola finnas suppleanter.

Ordföranden och hans suppleant förordnas av livsmedelsstyrelsen, som jämväl äger särskilt förordna antingen ordföranden eller ledamot av nämnden att inom nämnden vara verkställande ledamot. Förordnande, som nu sagts, skall meddelas för viss tid; styrelsen obetaget att före tidens utgång återkalla förordnandet.

Ledamöterna och deras suppleanter utses för viss tid av den myndighet, som utövar kommunens eller, där fråga är om särskild nämnd för municipalsamhälle, samhällets beslutanderätt. Bland nämndens ledamöter skall finnas företrädd såväl sakkunskap i fråga om produktion av livsmedel och, där förhållandena det påkalla, handel därmed som även förtrogenhet med de mindre bemedlades levnadsförhållanden.

I stad åligger det magistraten eller stadsstyrelsen att närmast hava inseendet över livsmedelsnämndens verksamhet; skolande, där icke till nämndens ordförande förordnats ledamot av magistraten eller stadsstyrelsen, inom nämnden såsom ledamot jämte de på ovannämnda sätt utsedda ledamöterna tjänstgöra den ledamot av magistraten eller stadsstyrelsen, som denna inom sig utser.

För livsmedelsnämnd må, efter nämndens hörande, arbetsordning fastställas av livsmedelsstyrelsen. Är inom nämnden förordnad verkställande ledamot, må i arbetsordningen föreskrivas, att denne skall äga att ensam avgöra vissa ärenden eller slag av ärenden. Folkhushållningskommissionen äger meddela livsmedelsstyrelserna anvisningar om arbetsordningarnas lämpliga innehåll.

§ 6.

På framställning av folkhushållningskommissionen har länsstyrelserna att, efter samråd med vederbörande livsmedelsstyrelse, för varje kommun eller, där förhållandena därtill föranleda, för flera närliggande kommuner gemensamt förordna ledamot av livsmedelsnämnd eller annan att inom kommunen eller kommunerna såsom kronoombud bevaka kronans rätt samt öva tillsyn beträffande efterlevnaden av gällande författningar och meddelade föreskrifter i fråga om livsmedelsregleringen; åliggande det kronoombud, som icke för ändamålet erhållit eller eljest innehar åklagares befogenhet, att hos åklagaren eller polismyndigheten i orten för vederbörlig åtgärd anmäla förekommande förseelser i nämnda hänseende samt vid undersökning och rättegång lämna åklagaren biträde.

Vid utövandet av tillsynen skall kronoombudet äga tillgång ej mindre till de böcker och andra redovisningshandlingar, vilka enligt för livsmedelsregleringen meddelade föreskrifter skola handhavas av livsmedelsnämnd eller av den, som har vårdnad om eller eljest befattning med beslagtagna livsförnödenheter, än även till förvaringsrum, där sådana förnödenheter förvaras.

Innan kronoombud företager undersökning hos någon, skall såvitt möjligt denne eller hans husfolk därom underrättas.

§ 7.

Det åligger kommun att bereda kommunens livsmedelsnämnd erforderlig arbetslokal.

Angående bidrag av statsmedel till gottgörande av kommuns utgifter för nämndens arbete och därmed förenade kostnader vill Konungen särskilt förordna.

Arealinventering av smärre potatisodlingar. För att erhålla en säkrare kännedom om den med potatis odlade arealen och därmed ett fullständigare material för bedömande av de åtgärder, som från det allmännas sida böra och kunna vidtagas i fråga om reglering av potatiskonsumtionen har Kungl. Maj:t efter framställning av folkhushållningskommissionen den 11 juli 1918 utfärdat kungörelse angående uppgifter om smärre potatisodlingar under år 1918, avseende förhållandena den 20 juli (Sv. F. 18, n:r 544). Skyldig att lämna uppgift är envar, som odlar potatis å areal, som överstiger 300 kvadratmeter och för vilken icke uppgift om potatisodling avlämnats jämlikt kungörelsen den 10 maj. Idka skilda medlemmar av ett hushåll var för sig odling av potatis, åligger uppgiftsskyldigheten hushållsföreståndaren för odlingarnas sammanlagda areal.

Maximipris å getost. Genom kungörelse den 11 juli 1918 (Sv. F. 18, N:r 575) har Kungl. Maj:t efter framställning av folkhushållningskommissionen förklarat, att förordningen den 14 maj 1918 angående maximipris å ost[1] från och med den 20 juli 1918 skall äga tillämpning jämväl å getost (vitost), getmesost och ostmassa, varvid getost skall likställas med »annan stämplad helfet ost», getmesost med »mesost» och ostmassa med gervaisost.

Maximipris å hö. Den 2 juli 1918 ingick folkhushållningskommissionen till Kungl. Maj:t med en skrivelse, vari kommissionen meddelade, att den, som hade under utarbetande planer för förbrukning under konsumtionsåret 1918—19 av den inom landet producerade spannmålen, därvid även haft under övervägande åtgärder, som lämpligen borde vidtagas i fråga om reglering av höförbrukningen.

Vad därvid först anginge frågan om statens biträde med tillhandahållande av hö, erinrade kommissionen därom, att enligt det under behandling varande förslaget till förbrukningsreglering för spannmål för nästa år vissa jordbrukare, framför allt i de starkare höproducerande delarna av landet, skulle äga rätt att i viss omfattning fullgöra sin leveransplikt till staten i form av hö i stället för spannmål.[2] Den kvantitet hö, som på grund därav skulle inflyta till statens förråd, hade preliminärt beräknats till omkring 100 000 ton. Enär emellertid dels de enskilda jordbrukarna icke torde kunna förrän tidigast den 15 september erhålla definitiv kännedom om storleken av dem åliggande leveransskyldighet, dels ock viss tid komme att åtgå för höets pressning och transport samt höleveranserna jämväl kunde förväntas bliva fördröjda på grund av under hösten brådskande jordbruksarbeten med plöjning och rotfruktsupptagning, torde näppeligen några avsevärda kvantiteter hö med anledning av jordbrukarnas förberörda leveransplikt vara att införvänta före oktober månads utgång.

Då det emellertid under sådana omständigheter skulle uppstå en relativt lång övergångstid, innan något hö på grund av den nya regleringsplanens genomförande komme att inflyta, men staten icke förfogade över tillräckliga kvantiteter hö ens för arméns försörjning under den allra närmaste tiden, ansåg kommissionen det nödvändigt att vidtaga särskilda åtgärder för att snarast möjligt trygga det oundgängligaste behovet och ämnade i sådant hänseende med användande av gällande förordning angående reglering av fodermedel under den närmaste tiden framför allt inrikta sin uppköpsverksamhet på upphandling av hö från egendomar med ingen eller ringa kreatursbesättning.

En nödvändig förutsättning såväl för genomförande av en sådan uppköpsanordning för tillgodoseendet av de oundgängliga behoven av hö under övergångstiden, till dess spannmålsregleringen bleve fullt genomförd, som ock för ett effektivt fullföljande av den senare, vore enligt kommissionens mening

[1] Soc. Medd., årg. 1918, sid. 553. — [2] Jfr § 20 i den nedan å sid. 747 ff. avtryckta förordningen ang. reglering av spannmålsförbrukningen.

att maximipris åsattes hö. Jämväl den ovan omtalade bestämmelsen i den föreliggande planen för nästkommande hushållningsårs spannmålsreglering, enligt vilken jordbrukare skulle under vissa förhållanden vara berättigade att fullgöra sin statsleverans i hö i stället för i spannmål, syntes med nödvändighet förutsätta, att maximipris åsättes höet liksom spannmålen.

För vidtagandet av en dylik åtgärd funnes emellertid även i nödvändigheten att under nuvarande kristid produktionen av vegetabiliska näringsmedel erhölle kraftigt stöd ett betydande skäl av allmän innebörd. I detta hänseende anförde kommissionen följande:

Denna synpunkt, vilken med särskild styrka framförts bland annat av produktionskommittén torde få anses vara av Eders Kungl. Maj:t och riksdagen gillad genom godkännande av den allmänna odlingsplan, som innefattades i det av sagda kommitté framlagda förslaget till garanterade minimipris å brödsäd och potatis. Uppenbart torde vara, att oaktat de förmånliga pris, som garanterats för nämnda varor, priset å hö dock skulle, därest det lämnades fritt, komma att under den för närmaste tid rådande foderbristen ställa sig betydligt gynnsammare för odlaren än priset å spannmål och potatis. Att ett dylikt sakernas tillstånd långt ifrån att, såsom statsmakterna med sina nyssberörda åtgärder avsett, uppmuntra den för befolkningen viktigaste produktionen, i stället skulle kraftigt verka i alldeles motsatt riktning, är givet. Den här och var framträdande benägenheten att lägga jorden i vall för att dymedelst med förhållandevis ringa kostnad driva mycket vinstgivande höproduktion och kreatursavel, är tydligen under nuvarande tidsläge en stor fara, som måste motarbetas. Och då det icke kan undvikas, att prisreglering å brödsäden äger rum, lärer annan utväg icke finnas till motarbetande av sagda fara än att jämväl höpriset regleras.

En ytterligare anledning till att så sker finnes i det ovan omnämnda förslaget, att vissa jordbrukare skulle enligt spannmålsregleringsplanen vara berättigade att fullgöra sin leverans i hö i stället för i spannmål. Denna anordning förutsätter oavvisligen, att prisen å spannmål och hö stå i ett någorlunda rimligt förhållande. Skulle nämligen leveransen av hö komma att för producenten te sig ekonomiskt betydligt gynnsammare än spannmålsleveransen, skulle detta komma att medföra den allvarsamma fara, att i de höproducerande landsdelarna hö komme att i alltför stor utsträckning avlämnas i stället för den från statens och folknäringens synpunkt värdefullare spannmålen.

Sedan kommissionen och dess sakkunniga intagit principiell ställning till nu avhandlade fråga, hade densamma varit överlämnad till kommissionens prissättningskommitté för avgivande av förslag till maximipris.

Produktionskommittén hade i sitt utlåtande angående animaliska produktionen under kristiden påvisat, att, därest produktionskostnaden för hö beräknades enligt samma principer, som tillämpats vid uträknandet av de av statsmakterna godkända minimiprisen å spannmål, höets produktionspris icke borde skattas till mera än 8 à 9 öre per kg., men med hänsyn till att höskörden under innevarande år i stora delar av landet kommer att giva ett dåligt resultat föreslog prissättningskommittén, att maximipriset per kg. måtte fastställas till 20 öre för opressad och 22 öre för pressad vara. Kungl. Maj:t, vars beslut i ämnet fattades den 11 juli, höjde emellertid maximipriset till 30 resp. 32 öre per kg. för opressad resp. pressad vara. Beslutet kungjordes i efterföljande förordning:

Kungl. förordning angående maximipris å hö den 11 juli 1918 (Sv. F. 18, n:r 545).

§ 1.

Vid frivillig försäljning av hö, av vad slag det vara må, i vare sig hel eller skuren eller malen form, må priset för 100 kilogram ej överstiga 30 kronor, eller, där höet säljes i pressat skick, 32 kronor.

Säljes höet blandat med annan vara, må priset för blandningen ej överstiga priset för den däri ingående myckenheten hö.

§ 2.

Till de i § 1 bestämda maximipris, vilka gälla för leverans fritt banvagn eller fritt ombord vid den järnvägsstation eller hamn, som är närmast höets odlingsort, må tillägg icke göras i vidare mån än i §§ 3 och 4 här nedan medgives.

§ 3.

Å ort på längre avstånd från varans odlingsort än närmaste järnvägsstation eller hamn må till maximipriset göras tillägg, motsvarande kostnaden för varans transport å järnväg eller fartyg från stationen eller hamnen till förstnämnda ort.

§ 4.

Medgiver säljaren anstånd med betalningen, må till maximipriset göras tillägg, motsvarande ränteavdrag vid diskontering av växel å köpeskillingen enligt allmänt gällande räntesats.

§ 5.

Vid beräkning av maximipris och tillägg därtill enligt de i §§ 1—4 meddelade stadgandena må del av öre räknas såsom helt öre.

§ 6.

Utan hinder av vad i denna förordning stadgas äger, vid försäljning genom mäklare eller agent, köparen ersätta denne med vanligt mäklararvode, dock högst med 1/4 procent av köpeskillingen.

§ 7.

Bestämmelserna i denna förordning skola tillämpas även vid försäljning, som äger rum av ekonomisk förening till dess medlemmar.

§ 8.

Vad i denna förordning stadgas skall ej äga tillämpning med avseende å hö, som visas vara av utländskt ursprung eller som försäljes till eller av folkhushållningskommissionen.

Denna förordning träder i kraft den 16 juli 1918 och gäller till och med den 30 april 1919.

Spannmålsregleringen under konsumtionsåret 1918—1919. Den 22 juli 1918 har Kungl. Maj:t med stöd av förfoganderättslagen utfärdat förordning angående spannmålsregleringen under konsumtionsåret 1918—19. Förordningen, som är byggd på de principer, som folkhushållningskommissionen i sin skrivelse den 29 maj 1918 föreslagit,[1] är av följande lydelse:

Kungl. förordning angående reglering av spannmålsförbrukningen den 22 juli 1918
(Sv. F. 18, n:r 614).

§ 1.

För att under ett år, räknat från och med den 10 september 1918 eller, i fråga om självhushåll i vissa kommuner i Norrland och Dalarna, den senare tidpunkt, som av folkhushållningskommissionen bestämmes, åstadkomma den hushållning med landets förråd av nedan omförmälda varor, som av rådande förhållanden betingas, samt en jämn fördelning av nämnda varor ävensom produkter av dem skall förbrukningen därav regleras genom statens försorg, på sätt i denna förordning stadgas.

Folkhushållningskommissionen har att i enlighet med föreskrifterna i denna förordning jämte övriga av Konungen givna bestämmelser genomföra regleringen.

§ 2.

Vete, råg, korn, havre, blandsäd, vicker, ärter och bönor av 1918 års skörd skola i och med att de skilts från marken vara under beslag.

Gröda av ovannämnda slag, som skilts från marken redan före dagen för denna förordnings ikraftträdande, skall vara under beslag från och med nämnda dag.

Från beslaget undantages:

1) säd, som i enlighet med stadgandet i § 5 skördats till grönfoder; samt

2) matärter och bönor, som skördats till människoföda för att i färskt tillstånd förtäras eller inläggas eller för att efter torkning förtäras ospritade.

§ 3.

Från och med den 10 september 1918 är beslag lagt å alla sådana inom riket befintliga, staten icke tillhöriga förråd av spannmål av de i § 2 omförmälda sädesslag, som icke enligt samma paragraf beslagtagits, vare sig spannmålen förekommer i hel, krossad eller gröpad form.

Från beslaget undantages matärter och bönor, vilka inlagts eller torkats enligt vad i § 2 tredje stycket punkt 2) sägs.

§ 4.

Då beslagtagen säd tröskats, så att spannmålen noggrant frånskilts, upphör beslaget att gälla den tröskade halmen och agnarna.

Där ej Konungen annorlunda förordnar, upphör i övrigt beslag, som i §§ 2 och 3 sägs, att gälla endast i den mån innehavaren av den beslagtagna varan antingen till folkhushållningskommissionen överlåter varan eller ock, i överensstämmelse med därom gällande föreskrifter, till underhåll för sig och medlemmar av sitt hushåll eller självhushåll eller till utsäde eller utfodring förbrukar densamma; och må följaktligen sådan vara icke i andra fall eller i annan ordning än som stadgas i denna förordning eller i föreskrifter, som på grund av densamma utfärdats, förbrukas, till annan försändas eller på annat sätt bringas ur innehavarens hand.

---

[1] Soc. Medd., årg. 1918, sid. 655.

§ 5.

Växande säd må ej utan skriftligt tillstånd av livsmedelsnämnden i orten användas till kreatursbete eller skördas för utfodring av kreatur eller eljest skördas för annat ändamål än för erhållande av mogen spannmål; dock att ärter och bönor må jämväl utan sådant tillstånd skördas omogna för ändamål, som i § 2 tredje stycket punkt 2) sägs. Dylikt tillstånd må ej meddelas med mindre säden, på grund av såningstiden, jordens beskaffenhet eller läge eller annat dylikt förhållande, uppenbarligen ej är eller kan bliva tjänlig för skörd av mogen spannmål.

Vad sålunda stadgats skall dock ej gälla blandsäd, som å trädesjord eller särskilt grönfoderskifte i för gården sedvanlig omfattning odlats i syfte att för gårdens eget behov användas såsom grönfoder, därest jorden eller skiftet i uppgift, som det jämlikt kungörelsen den 10 maj 1918 angående uppgifter om användningen av odlad jord under år 1918 ålegat brukaren att avgiva, upptagits såsom odlad för sådant ändamål.

Över meddelade tillstånd jämte skälen därtill skall livsmedelsnämnden varje vecka insända redogörelse till vederbörande livsmedelsstyrelse.

§ 6.

Det åligger innehavare av beslagtagen vara att iakttaga allt, som till varans vård och bevarande för sitt ändamål erfordras, och vare han därvid skyldig att ställa sig till noggrann efterrättelse de föreskrifter, som av folkhushållningskommissionen eller å dess vägnar lämnas.

Är säd under beslag enligt § 2 eller 3, åligger det innehavaren ombesörja, att spannmålen med noggrannhet och omsorg uttröskas och rensas; och skola tröskning och rensning så bedrivas, att desamma i sin helhet avslutats före den 1 februari 1919 och att dessförinnan tillräcklig myckenhet spannmål finnes för avlämnande till staten i den ordning i § 29 stadgas. Med rensning må ej anstå längre tid efter tröskningen än tio dagar. Där särskilda omständigheter därtill föranleda, må jordbruksrådet efter yttrande av livsmedelsnämnden i orten på ansökan medgiva, att med avslutandet av tröskningen eller rensningen får anstå till den senare dag, som av rådet bestämmes, dock ej längre än till den 1 mars 1919.

Innehavare av blandsäd, vari matärter ingå, vare ock skyldig att i samband med tröskningen eller rensningen så avskilja ärterna, att den återstående säden till högst en tiondel består av ärter.

§ 7.

För varje gång tröskning och rensning av beslagtagen vara ägt rum, skall varans innehavare i en för ändamålet avsedd förteckning (*tröskningslista*), upprättad enligt av folkhushållningskommissionen fastställt formulär, dag för dag göra anteckning särskilt för varje slag av spannmål om den myckenhet därav, som uttröskats och rensats.

Spannmålsinnehavare, vilken rätteligen avgivit uppgift, som i § 23 mom. 1 och 3 avses, vare därefter fri från skyldighet, som nu sagts.

§ 8.

Underlåter någon att skörda, äger folkhushållningskommissionen i hans ställe låta verkställa skörden. Underlåter innehavare av beslagtagen vara vad honom enligt § 6 åligger, äger folkhushållningskommissionen låta på hans bekostnad fullgöra vad han underlåtit.

Vägrar i fall, som nu sagts, eller där kommissionen eljest finner nödigt själv föranstalta om tröskning eller rensning av beslagtagen vara, innehavare av byggnad, verktyg eller andra redskap eller dragare, som erfordras för vidtagande av den ifråga-

varande åtgärden, att på villkor, som folkhushållningskommissionen erbjuder, verkställa eller låta verkställa densamma, vare han underkastad de skyldigheter med avseende å byggnadens, redskapens eller dragarnas användning för åtgärdens utförande, som i förfoganderättslagen omförmälas.

Folkhushållningskommissionen äger att ifråga om åtgärder, som nu sagts, meddela de föreskrifter, som avses i § 7 av förordningen den 26 april 1918 med närmare bestämmelser för verkställighet av nyssnämnda lag.

Sagda föreskrifter skola genom kommissionens försorg delgivas egendomens innehavare tillika med uppgift å ombud, som har att å kommissionens vägnar beträffande egendomens användande meddela de närmare anvisningar, vilka finnas erforderliga.

§ 9.

Har enligt § 8 förfogande i fråga om tröskning av spannmål eller annan åtgärd vidtagits, skall, om ersättning påfordras, räkning däråv av den, som yrkar ersättning, avlämnas i två exemplar till det ombud, varom i nämnda paragraf förmäles.

Godkännes räkningen till betalning, skall ersättningen erläggas kontant eller genom av folkhushållningskommissionen eller å dess vägnar utställd anvisning.

Godkännes icke räkningen till betalning, skall ofördröjligen ena exemplaret av densamma till sökanden återställas jämte meddelande, att han har att om den fordrade ersättningens utbekommande hos folkhushållningskommissionen göra skriftlig ansökning enligt § 13 i förordningen den 26 april 1918 med närmare bestämmelser för verkställighet av förfoganderättslagen, samt andra exemplaret av räkningen insändas till kommissionen jämte upplysning om anledningen till att räkningen icke godkänts ävensom protokoll över besiktning eller undersökning av i räkningen upptagen vara eller egendom, där sådan ägt rum, samt den övriga utredning i ärendet, som må vara tillgänglig.

§ 10.

Har brukare av jord, som innehar enligt § 2 eller 3 beslagtagen vara, förklarat sig villig att med viss myckenhet av varan tillgodose sitt eget eller jämväl andra angivna personers hushåll under viss tid, ej understigande en månad, samt därunder själv omhänderhava varan och besörja förbrukningens reglering i överensstämmelse med därom utfärdade bestämmelser, må honom av folkhushållningskommissionen eller å dess vägnar kunna medgivas rätt därtill. Där så skett, må icke utan tillstånd av kommissionen eller å dess vägnar någon del av nämnda myckenhet av varan användas för annat ändamål, än sålunda bestämts, ej heller av myckenhet, som är avsedd för hushållsbehov, under varje månad användas mera än som av samma myckenhet å månaden belöper.

Den, som erhållit rätt, som nu sagts, benämnes föreståndare för självhushåll.

Ställer sig föreståndare för självhushåll icke till efterrättelse de för hushållet av kommissionen eller å dess vägnar meddelade föreskrifter eller missbrukar han eljest sin rätt, må den honom medgivna rätten till självhushåll återkallas.

§ 11.

Om vad innehavare av beslagtagen spannmål må till underhåll för sig och medlemmar av sitt hushåll eller självhushåll av varan behålla och förbruka skall gälla vad Konungen därom förordnar.

I övrigt må innehavare av beslagtagen spannmål, utan hinder av beslaget, av spannmålen använda

1) för utsäde i sitt jordbruk den myckenhet av varje varuslag, som behöves för sådant ändamål, dock, därest ej folkhushållningskommissionen medgiver undantag

för varje hektar högst 230 kilogram för höstvete och blandsäd till mogen skörd, 200 kilogram för höstråg, korn och vicker, 250 kilogram för vårvete, ärter och bönor, 220 kilogram för vårråg och havre samt 270 kilogram för blandsäd till grönfoder; samt

2) sedan utsädesbehovet tillgodosetts,

a) den myckenhet korn, havre, blandsäd och vicker, som han, i överensstämmelse med vad i orten förut varit brukligt, enligt avtal utfäst att under nästkommande tjänsteår såsom stat utgiva till i hans tjänst anställd arbetare, dock ej mer än sammanlagt 300 kilogram för varje sådan arbetares hushåll, samt

b) till utfodring av egna kreatur sammanlagt 250 kilogram korn, havre, blandsäd och vicker för varje hektar i den i § 5 andra stycket åsyftade uppgift såsom odlad beräknad jord med undantag av vall.

Har spannmålsinnehavaren enligt av folkhushållningskommissionen eller å dess vägnar meddelade bevis till kommissionen avlämnat vad enligt nedan stadgade grunder skolat från honom uppköpas för kronans räkning, må han, utan hinder av beslaget, för de i denna paragraf omförmälda ändamål förbruka korn, havre, blandsäd och vicker, som han innehar, dock med iakttagande av att för de i första stycket ävensom andra stycket under 2) omförmälda ändamål spannmålen ej må, utöver för varje särskilt ändamål fastställd myckenhet, användas i vidare mån, än att en mot utsädesbehovet svarande myckenhet städse återstår.

§ 12.

Folkhushållningskommissionen äger, där särskilda omständigheter därtill föranleda, meddela tillstånd till användande av beslagtagen spannmål även i andra fall än i § 11 sägs.

§ 13.

Mom. 1. Med det i mom. 4 stadgade undantag, åligger det envar innehavare av beslagtagen vara att, särskilt för varje varuslag, lämna uppgift

1) om varan beslagtagits enligt § 2:

senast den 15 september 1918 om den myckenhet spannmål, som före den 1 i samma månad uttröskats och rensats, och senast den 15 i varje därpå följande månad till och med månaden efter den, då tröskningen och rensningen till fullo avslutats, om den myckenhet, som uttröskats och rensats under nästföregående månad; samt

2) om varan beslagtagits enligt § 3:

senast den 15 oktober 1918 angående hela det förråd av varan, som hos honom förefanns den 10 september 1918 kl. 5 f. m., dock i fråga om matärter och bönor endast om förrådet av dessa spannmålsslag sammanlagt överstiger 3 kilogram för varje medlem av innehavarens hushåll.

Mom. 2. Förvaras vara, som i denna paragraf omförmäles, av annan än ägaren, skall såväl ägaren som innehavaren avgiva uppgift, som ovan sägs, därvid tillika av ägaren skall uppgivas den, som innehar varan, och av innehavaren den, som äger densamma. Är varan under transport, skall densamma uppgivas såväl av avsändaren som, efter varans framkomst, av mottagaren.

Mom. 3. Uppgifterna skola skriftligen upprättas enligt formulär, som fastställes av folkhushållningskommissionen, samt i två exemplar ingivas till vederbörande livsmedelsnämnd. Blanketter till formulären skola av kommissionen tillställas livsmedelsnämnderna för att tillhandahållas de uppgiftspliktiga.

Mom. 4. Den, som rätteligen avgivit uppgift, som i § 23 mom. 1 och 3 sägs, vare därefter fri från uppgiftsskyldighet, som i denna paragraf avses.

§ 14.

Folkhushållningskommissionen äger för förbrukningsregleringens genomförande upp-

köpa spannmål av de i § 2 omförmälda sädesslag så ock kli, mjöl, gryn, bröd eller annan dylik produkt, som framtällts av sådan spannmål.

§ 15.

Folkhushållningskommissionen åligger att, på grundval av inhämtade eller eljest tillgängliga uppgifter rörande skördens beskaffenhet inom riket och sedan Konungen bestämt den myckenhet av den inom riket enligt § 2 beslagtagna spannmål, som skall tagas i anspråk för förbrukningsregleringens genomförande, särskilt för varje livsmedelsdistrikt fastställa den myckenhet därav, som skall för sagda ändamål inom distriktet tagas i anspråk.

Vid fastställande på sätt ovan sägs av den myckenhet spannmål, som för förbrukningsregleringens genomförande skall tagas i anspråk från de särskilda livsmedelsdistrikten, skall all spannmål beräknas efter sitt värde i råg på det sätt, att mot 1 kilogram råg skall anses svara 1 kilogram vete eller vicker, 1/2 kilogram ärter eller bönor, 1·2 kilogram korn, 1·5 kilogram havre eller 1·4 kilogram blandsäd.

§ 16.

Mom. 1. Av den jämlikt § 15 för varje livsmedelsdistrikt fastställda myckenheten spannmål skall inom varje kommun av distriktet uttagas vad som, med hänsyn till medelskörden per hektar under året å den med spannmål odlade jorden och sammanlagda arealen odlad jord, belöper å kommunen i förhållande till övriga kommuner inom distriktet.

Mom. 2. Det åligger:

1) jordbruksrådet att

ej mindre, med ledning av tillgängliga upplysningar rörande skördeförhållandena inom distriktet, särskilt för varje kommun, så noggrant som möjligt uppskatta medelskörden per hektar under året å den med spannmål odlade jorden inom kommunen,

än även senast den 15 augusti 1918 till folkhushållningskommissionen ingiva uppgift därom;

2) folkhushållningskommissionen att

ej mindre på grundval av den sålunda gjorda uppskattningen samt med iakttagande av de i § 15 andra stycket angivna beräkningsgrunder uträkna hur mycket av den för distriktet fastställda myckenheten spannmål, som jämlikt mom. 1 belöper å varje kommun inom distriktet,

än även senast den 25 augusti 1918 översända uppgift därom till livsmedelsstyrelsen.

§ 17.

Mom. 1. Av den jämlikt § 16 för varje kommun fastställda myckenheten spannmål skall från envar brukare inom kommunen tagas i anspråk vad som, med hänsyn till medelskörden per hektar under året å den med spannmål odlade jorden och sammanlagda arealen odlad jord, belöper å hans brukningsdel i förhållande till övriga brukningsdelar inom kommunen.

Mom. 2. Det åligger:

1) odlingsnämnd eller annan nämnd, som därtill förordnats, att

ej mindre, med ledning av inhämtade uppgifter och eljest förvärvad kännedom om skörden och jordens beskaffenhet inom kommunen, särskilt för varje brukningsdel, noggrant uppskatta medelskörden under året per hektar å den med spannmål odlade jorden och i för ändamålet avsedd längd (*uppskattningslängd*), som av folkhushållningskommissionen tillhandahålles, göra anteckning därom,

än även senast den 15 augusti 1918 vid bot av 10 kronor för varje överskjutande dag insända uppskattningslängden till vederbörande jordbruksråd;

2) jordbruksrådet att granska den gjorda uppskattningen och därefter senast den 25 i samma månad insända uppskattningslängden till livsmedelsstyrelsen;

3) livsmedelsstyrelsen att, då sådan uppgift från folkhushållningskommissionen, som i § 16 mom. 2 punkt 2) sägs, ävensom uppskattningslängden kommit livsmedelsstyrelsen tillhanda, ofördröjligen låta uträkna och i uppskattningslängden anteckna, hur mycket av den för kommunen enligt nyssnämnda uppgift fastställda myckenheten spannmål, som enligt de i mom. 1 angivna grunder belöper å varje brukare inom kommunen.

§ 18.

Senast den 15 september 1918 skola uppskattningslängderna, försedda med anteckning, som ovan sagts, av livsmedelsstyrelsen översändas till livsmedelsnämnderna inom distriktet, vilka det åligger att i den ordning, folkhushållningskommissionen föreskriver, efter tillgängliga hushållsförteckningar för varje brukare uträkna, hur mycket spannmål han, enligt vad därom stadgats, må behålla till underhåll för sig och medlemmar av sitt hushåll eller självhushåll.

Uppgift om denna myckenhet så ock om vad vederbörande brukare efter avdrag därav skall till staten leverera av den jämlikt § 17 å hans brukningsdel belöpande myckenhet skall senast den 30 september 1918, vid bot av 10 kronor för varje överskjutande dag, av nämnden antecknas i uppskattningslängden.

§ 19.

Uppskattningslängd skall under tiden från och med den 1 till och med den 14 oktober 1918 å livsmedelsnämndens expedition hållas vederbörande tillhanda, åliggande det livsmedelsnämnden att före förstnämnda dag till envar i längden upptagen person överlämna eller med allmänna posten översända utdrag ur längden, innehållande uppgift i vad honom angår om de i § 17 mom. 1 och § 18 omförmälda myckenheter.

Har ej senast den 5 oktober 1918 utdrag, som nu sagts, tillhandakommit innehavare av spannmål, som beslagtagits enligt § 2, äger han därom göra anmälan hos livsmedelsnämnden, som utfärdar nytt utdrag.

§ 20.

Till fullgörande av spannmålsleverans, som åligger brukare enligt uppskattningslängden, skall denne i första hand använda vete eller råg och, om hans förråd av dessa sädesslag ej förslår, matärter eller bönor, därefter korn, därefter havre eller blandsäd och sist foderärter eller vicker; skolande spannmålen härvid tillgodoräknas honom efter de i § 15 angivna grunder.

I Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands, Västernorrlands, Gävleborgs, Kopparbergs, Västmanlands, Värmlands och Örebro län må, därest spannmålen ej förslår, hö kunna lämnas i stället för spannmål, därvid 3 1/2 kilogram hö skola anses motsvara 1 kilogram råg. Folkhushållningskommissionen äger jämväl för viss annan ort eller för vissa fall medgiva, att hö må lämnas i stället för spannmål.

§ 21.

Vill brukare, som innehar spannmål utöver de i § 23 mom. 1 omförmälda myckenheter, enligt avtal med annan brukare inom samma livsmedelsdistrikt för dennes räk-

ning avlämna sådant överskott till kronan, må den sistnämnde tillgodoräkna sig vad sålunda avlämnats såsom hade det blivit avlämnat av honom själv.

§ 22.

Odlare av potatis, sockerbetor och fröväxter må i den mån och i den ordning, därom varder bestämt, tillgodoräkna sig försäljning av sådana produkter såsom till staten fullgjord leverans av spannmål.

§ 23.

Mom. 1. Brukare, som innehar ej mindre den myckenhet spannmål, som enligt uppskattningslängden beräknats till underhåll för honom och medlemmar av hans hushåll eller självhushåll, än även vad som erfordras till utsäde i hans jordbruk enligt de i § 11 stadgade grunder, och som är i stånd att på sätt i § 20 sägs till staten avlämna vad enligt uppskattningslängden skall från honom uppköpas, vare skyldig, att senast den 15 oktober 1918 till livsmedelsnämnden i orten ingiva uppgift om detta sitt innehav.

Mom. 2. Förmenar någon, att han icke innehar vad som erfordras för de i mom. 1 angivna ändamål, eller kan det ej av honom bedömas, skall det åligga honom att ofördröjligen och senast den 15 oktober 1918 hos livsmedelsnämnden i orten ingiva anmälan om förhållandet jämte uppgift, särskilt för varje sädesslag, rörande den myckenhet därav han innehar.

Förmenar brukaren, att han, sedan avlämnandet till staten skett, icke skulle äga i behåll vad han äger använda enligt § 11 andra stycket punkt 2), vare han jämväl skyldig, därest han vill förbehålla sig även denna myckenhet spannmål, att ingiva anmälan och uppgift, som i detta moment sägs.

Mom. 3. Finner brukare, sedan han avgivit anmälan och uppgift, som i mom. 2 sägs, att han innehar de myckenheter spannmål, som erfordras för de i mom. 1 angivna ändamål, skall han så fort ske kan till livsmedelsnämnden ingiva uppgift därom.

Mom. 4. Vid bedömandet av huruvida på sätt i mom. 1 och 3 sägs brukares förråd av spannmål förslå till de i förstnämnda moment angivna ändamål skall i förrådet inräknas all spannmål, vare sig den beslagtagits enligt § 2 eller 3.

Mom. 5. Anmälan och uppgift, som ovan sägs, skola göras enligt formulär, som fastställas av folkhushållningskommissionen. Blanketter till formulären skola av kommissionen tillställas livsmedelsnämnderna för att tillhandahållas de uppgiftspliktiga.

§ 24.

Anmälan och uppgift, som i § 23 mom. 2 avses, skola genast och senast påföljande dag av livsmedelsnämnden översändas till vederbörande jordbruksråd. Jordbruksrådet åligger att ofördröjligen anställa utredning angående den myckenhet spannmål av olika slag, som den anmälande innehar, samt att fastställa huru mycket därav, som beräknas kunna från honom uppköpas, och i vad mån leveransen må av honom fullgöras med hö i den i § 20 stadgade ordningen.

Över inkomna anmälningar skall föras förteckning, upprättad enligt formulär, som fastställes av folkhushållningskommissionen. Förteckningen skall senast den 15 november 1918 insändas till kommissionen.

§ 25.

Där vid undersökningar, som i § 24 sägs, befinnes, att en eller flera av dem, hos vilka undersökning anställts, icke kunna leverera vad enligt uppskattningslängden

skall från dem uppköpas, skall på folkhushållningskommissionens prövning ankomma, huruvida brist, som nu sagts, skall fördelas å övriga brukningsdelar inom vederbörande kommun.

Rörande sådan fördelning skall i tillämpliga delar gälla vad ovan i §§ 17—24 stadgats, åliggande det folkhushållningskommissionen att fastställa och vederbörligen kungöra tiden för uppskattningslängdens granskning och för ingivande av uppgift eller anmälan, som i § 23 sägs.

§ 26.

Har innehavare av spannmål, som enligt § 2 lagts under beslag, icke blivit upptagen i uppskattningslängd, eller har storleken av den av honom innehavda odlade jorden blivit i uppskattningslängden angiven väsentligt lägre än rätteligen bort ske, skall från sådan spannmålsinnehavare uppköpas vad jämlikt ovan angivna grunder skolat på honom belöpa, därest han för sin jord blivit behörigen uppförd i uppskattningslängden.

§ 27.

Innehar någon, sedan han till folkhushållningskommissionen fullgjort honom enligt § 17 mom. 1 eller på grund av avtal, som i § 21 sägs, åliggande leveransskyldighet, vete eller råg utöver vad enligt uppskattningslängden för honom och medlemmar av hans hushåll eller självhushåll samt enligt de i § 11 stadgade grunder, för utsäde å hans jordbruk behöves, skall detta överskott av kommissionen uppköpas. Då så sker, vare säljaren berättigad, i den mån statens förråd därtill förslå, att erhålla vederlag i korn, havre, blandsäd eller vicker efter de i § 16 stadgade grunder och de för de olika sädesslagen bestämda priser.

§ 28.

Utan hinder av vad i § 17 mom. 1 stadgats må, där särskilda omständigheter därtill föranleda, folkhushållningskommissionen eller den kommissionen därtill bemyndigar för visst fall eller viss ort föreskriva, ej mindre att all den spannmål, någon innehar utöver den i § 11 första stycket omförmälda myckenhet, skall för kronans räkning uppköpas, än även att vad i § 7 sista stycket, § 11 sista stycket och § 13 mom. 4 stadgats icke skall äga tillämpning.

§ 29.

Då vara på sätt ovan sägs skall för kronans räkning inköpas, skola inköpspris, leveranstid och övriga villkor bestämmas av kommissionen enligt föreskrifter, som meddelas av Konungen.

§ 30.

Vägrar innehavare av vara, som omförmäles i § 14, att sälja densamma på de honom av folkhushållningskommissionen erbjudna villkor, eller underlåter han att inom fastställd tid avlämna densamma till kommissionen, vare, om varan uppenbarligen icke är för honom eller den, som av honom njuter kost eller stat, oundgängligen behövlig, pliktig att mot ersättning avstå varan till kronan enligt förfoganderättslagen.

Folkhushållningskommissionen äger i fråga om sådant avstående meddela de föreskrifter, som avses i § 2 av förordningen den 26 april 1918 med närmare bestämmelser för verkställighet av förfoganderättslagen.

Sagda föreskrifter skola genom kommissionens försorg delgivas varans innehavare tillika med uppgift å ombud, som har att å kommissionens vägnar mottaga varan.

I fråga om ersättning för spannmål, som avstås till kronan, skall gälla vad i § 9 är för där avsett fall stadgat.

§ 31.

Vara, över vilken folkhushållningskommissionen enligt vad ovan är stadgat förfogar, skall av kommissionen, under villkor, som, i den mån föreskrifter därom icke meddelas av Konungen, bestämmas av kommissionen, användas för tillgodoseende av behovet inom landet.

§ 32.

Utan tillstånd av folkhushållningskommissionen eller å dess vägnar må ej någon för egen eller annans räkning sikta, skräda, gryna, gröpa, krossa eller annorledes förmala vete, råg, korn, ärter eller bönor, ej heller sikta, skräda eller gryna havre eller blandsäd, eller till förmalning, som nu sagts, emottaga spannmål annorledes än mot bekommande av för ändamålet giltigt kort (*förmalningskort*), utfärdat av kommissionen eller å dess vägnar.

Den, som för egen räkning förmalt eller för annans räkning till förmalning emottager spannmål, som ovan sägs, vare skyldig att i därför avsedd förteckning (*förmalningsbok*), upprättad enligt formulär, som av folkhushållningskommissionen fastställts, göra de anteckningar rörande in- och utgående mäld, som av kommissionen föreskrivas.

Det åligger mjölnaren att uppväga all in- och utgående mäld samt att, där förmalningskort erfordras, tillse, att ej större myckenhet förmales eller till förmalning avlämnas eller emottages än den i kortet angivna.

Såsom vederlag för arbetet med mälden må ej lämnas eller tagas någon del av densamma, vare sig spannmål, mjöl, kli eller annat.

På folkhushållningskommissionen ankommer att meddela de ordningsföreskrifter i övrigt, som för tillsyn å förmalningen kunna erfordras.

§ 33.

Finner folkhushållningskommissionen nödigt föranstalta om förmalning eller annan beredning av spannmål, och vägrar innehavare av byggnad eller verktyg, som för arbetet erfordras, att på villkor, som kommissionen erbjuder, verkställa eller låta verkställa arbetet, skall vad i § 8 andra, tredje och fjärde styckena samt § 9 är för där avsedda fall föreskrivet äga motsvarande tillämpning.

§ 34.

Vara av de slag, som i § 14 omförmälas, må ej utan tillstånd av folkhushållningskommissionen eller å dess vägnar försäljas eller eljest mot vederlag överlåtas till annan än kommissionen eller annorledes än mot rekvisition, som är av kommissionen eller å dess vägnar godkänd, eller mot bekommande av för ändamålet giltigt kort, utfärdat av kommissionen eller å dess vägnar, eller eljest i den ordning kommissionen bestämmer.

§ 35.

Folkhushållningskommissionen äger meddela föreskrifter rörande de villkor, under vilka tillstånd, som i §§ 32 och 34 sägs, må tillgodonjutas.

§ 36.

Där hushåll inom riket förflyttas från en kommun till en annan, må hushållet tillhörigt förråd av beslagtagen vara medföras; dock åligger det innehavaren av förrådet, att under uppgivande av förrådets storlek och art, göra anmälan om flyttningen dels före densamma hos livsmedelsnämnden i avflyttningsorten, dels ock oförd röjligen efter det flyttningen skett hos enahanda myndighet i inflyttningsorten.

Vill den, som brukar jord i mera än en kommun föra beslagtagen vara från den ena kommunen till den andra för att av honom i sistnämnda kommun förvaras eller användas, vare jämväl skyldig att göra anmälan som nu sagts.

Angående befordran av spannmål och mjöl med järnväg, fartyg eller post är särskilt stadgat.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

§ 45.

I fråga om de delar av Norrbottens och Västerbottens län, samt av de till Norge gränsande fögderierna i Jämtlands, Kopparbergs och Värmlands län, där lokala förhållanden påkalla undantag från vad i denna förordning stadgats, äger folkhushållningskommissionen medgiva sådana undantag.

§ 46.

I avseende å ämnen, som i denna förordning behandlas och beträffande vilka de här meddelade föreskrifter icke överensstämma med föreskrifterna i förordningen den 26 april 1918 med närmare bestämmelser för verkställighet av förfoganderättslagen, vare sistnämnda förordning icke gällande.

§ 47.

Genom denna förordning upphävas:

1) förordningen den 3 november 1916 angående förbud mot utfodring av vete och råg m. m. med genom kungörelsen den 6 februari 1917 därtill gjort tillägg;

2) förordningen den 22 maj 1917 angående förbud mot användande av växande vete och råg till kreatursbete m. m. med däri genom kungörelsen den 12 april 1918 gjord ändring; samt

3) §§ 13—15, 18 och 20 i förordningen den 20 juli 1917 angående reglering av brödsädsförbrukningen m. m., utom i vad förordningen angår sockerbetor.

Från och med den 10 september 1918 upphör den under punkten 3) omförmälda förordning utom i vad angår sockerbetor att gälla, i den mån densamma icke hävts genom stadgandet i nämnda punkt.

Maximipriser å spannmål, ärter, vicker och bönor av 1918 års skörd. Samtidigt med det Kungl. Maj:t utfärdade förordning om spannmålsreglering under konsumtionsåret 1918—19 eller den 22 juli 1918, fattades även beslut om maximipriser å spannmål m. m. av 1918 års skörd. Folkhushållningskommissionen hade i skrivelse den 18 juni 1918 i fråga om vete och korn som medelpris vid statsinköp föreslagit resp. 39 och 33 kr. per 100 kg., d. v. s. detsamma som de av riksdagen beslutade minimiprisen. För råg föreslogs med hänsyn till de mångenstädes uppkomna frostskadorna på detta sädesslag samma medelpris som för vete, eller 1 kr. högre än minimipriset, vilket utgör 38 kr. per 100 kg.

Medelpriset på havre, som enligt prissättningskommitténs kalkyler rätteligen ej borde överstigit 28 kronor, höjdes i kommissionens förslag till 30 kr. med hänsyn till det av Kungl. Maj:t fastställda maximipriset för hö å 30 kr. För blandsäd förordades ett maximipris å 31·50 kr., för ärter, vicker och åkerbönor 55 kr. samt för trädgårdsbönor 200 kr., allt per 100 kg. Såsom tröskningspremie för tidigt inlevererade varor föreslog kommissionen vidare 2 kr. per 100 kg. utöver maximipriset. Förordningen, som i huvudsak innebär ett godkännande av kommissionens förslag, är av följande lydelse:

Kungl. förordning angående maximipris å vete, råg, korn, havre, blandsäd, ärter, vicker och bönor av 1918 års skörd den 22 juli 1918 (Sv. F. 18, n:r 615).

§ 1.

Vid frivillig försäljning av vete och råg må priset för 100 kilogram, oberäknat säckens vikt (netto), ej överstiga 39 kronor.

Med vete och råg förstås i denna förordning jämväl sådan säd i krossat eller gröpat skick.

§ 2.

Mom. 1. Vid försäljning *till utsäde* av vete eller råg må det i § 1 stadgade maximipris höjas med högst 10 kronor, därest säljaren dels medelst bevis, utfärdat av en med understöd av statsmedel inrättad eller annan av Kungl. Maj:t för ändamålet godkänd frökontrollanstalt styrker, att prov å varan vid undersökning befunnits vara av beskaffenhet, att varans plombering enligt därom gällande föreskrifter varit tillåten, dels ock utfäster, att varan är med provet överensstämmande.

Mom. 2. Vid försäljning *till utsäde* av vete eller råg av annan beskaffenhet, än i mom. 1 omförmäles, må det i § 1 stadgade maximipris höjas med högst 5 kronor, då försäljningen sker *direkt av odlaren*, och *i annat fall* med högst 8 kronor.

§ 3.

Vid frivillig försäljning av korn, havre, blandsäd, vicker, ärter och bönor må, då försäljningen sker *av odlaren eller för hans räkning*, priset ej i andra fall än här nedan sägs överstiga

å korn	33	kronor	
» havre	30	»	
» blandsäd	31	»	50 öre
» ärter, vicker och åkerbönor (Faba)	55	»	
» trädgårdsbönor (Phaseolus)	200	»	; allt för 100 kilogram, oberäknat säckens vikt (netto).

Med ärter och bönor förstås i denna förordning icke matärter och bönor, som skördats till människoföda för att i färskt tillstånd förtäras eller inläggas eller för att efter torkning förtäras ospritade.

§ 4.

Vid frivillig försäljning *till utsäde* i därför stadgad ordning av spannmål, som i § 3 omförmäles, må, då försäljningen sker *av odlaren eller för hans räkning*, priset icke överstiga

för korn . . . . . 37 kronor
» havre . . . . . 34 »
» vicker, ärter och åkerbönor (Faba) . . . 60 »
» trädgårdsbönor (Phaseolus) . . . . . 210 » ; allt för 100 kilogram, oberäknat säckens vikt (netto); samt
» blandsäd det belopp, som motsvarar summan av de pris, som enligt de i denna paragraf stadgade grunder högst kunnat betingas, därest varje i blandsäden ingående sädesslag blivit försålt särskilt för sig.

§ 5.

Vid frivillig försäljning av spannmål, som i §§ 3 och 4 omförmäles, *av annan än odlaren eller för hans räkning* må de i samma paragrafer stadgade maximipris höjas

a) vid försäljning, som i § 3 avses, med högst 2 kronor; dock att i fråga om till människoföda användbara ärter och bönor, därest desamma så rensats, att däri ingå högst 2 % inblandningar av svarta eller gråa ärter eller maskfrätta ärter eller bönor, främmande frön eller dylikt, med högst 15 kronor för 100 kilogram, då försäljning sker direkt till allmänheten i öppen bod, och i annat fall med högst 6 kronor för 100 kilogram; samt

b) vid försäljning, som i § 4 avses, med högst 4 kronor för korn och havre samt med högst 3 kronor för övriga slag av spannmål, allt för 100 kilogram.

§ 6.

Till de i §§ 1—5 bestämda maximipris, vilka gälla för leverans fritt banvagn eller fritt ombord vid den järnvägsstation eller hamn, som är närmast varans odlingsort, må tillägg icke göras i vidare mån än i §§ 7—12 här nedan medgives.

§ 7.

Vid försäljning för leverans före den 1 november 1918 må, såsom särskild ersättning för påskyndad tröskning, till de i §§ 1, 2 och 3 samt § 5 a) bestämda maximipris göras tillägg med 2 kronor för 100 kilogram.

§ 8.

Säljes korn, havre, blandsäd, ärter, vicker eller bönor i krossat eller gröpat skick, må till maximipriset göras tillägg, motsvarande kostnaden för krossningen eller gröpningen, dock högst med 1 krona 25 öre för 100 kilogram.

§ 9.

Å ort på längre avstånd från varans odlingsort än närmaste järnvägsstation eller hamn må till maximipriset göras tillägg, motsvarande kostnaden för varans transport å järnväg eller fartyg från stationen eller hamnen till förstnämnda ort.

§ 10.

Innehar utsädeshandlande maskiner, som erfordras för framställande av utsäde av särskilt god beskaffenhet, samt erforderlig lokal för utsädets ändamålsenliga lagring,

och har sådan utsädeshandlande ej mindre förbundit sig att utan mellanhand direkt till odlare försälja varan än även åtagit sig ansvar med avseende å av honom försålt utsädes beskaffenhet, må folkhushållningskommissionen kunna giva sådan utsädeshandlande tillstånd att, med belopp och under villkor, som, i den mån föreskrifter icke meddelas av Kungl Maj:t, bestämmas av kommissionen, göra tillägg till de i §§ 1—5 stadgade maximipris.

§ 11.

Medgiver säljaren anstånd med betalningen, må till maximipriset göras tillägg, motsvarande ränteavdrag vid diskontering av växel å köpeskillingen enligt allmänt gällande räntesats.

§ 12.

För säck, som av säljaren tillhandahålles, må, där säcken säljes jämte varan, ej göras högre tillägg till maximipriset än som motsvarar gångbart pris för sådan säck. Dylikt tillägg må ej överstiga 1 krona 25 öre, såvida ej säljaren förbinder sig att återtaga säcken till ett mot tillägget svarande pris. Utlämnas säcken endast såsom lån, må tillägget ej vara högre än att det motsvarar säckhyra av 20 öre.

§ 13.

Vid beräkning av maximipris och tillägg därtill enligt de i §§ 1—12 meddelade stadgandena må del av öre räknas såsom helt öre.

§ 14.

Utan hinder av vad i denna förordning stadgas, äger vid försäljning genom mäklare eller agent köparen ersätta denne med vanligt mäklararvode, dock högst med 1/4 procent av köpeskillingen.

§ 15.

I fråga om ansvar för förseelse mot föreskrifter rörande villkor, som i § 10 omförmäles, skall gälla vad om varas saluhållande till högre pris än gällande maximipris är i lag stadgat.

§ 16.

Bestämmelserna i denna förordning skola tillämpas även vid försäljning, som äger rum av ekonomisk förening till dess medlemmar.

§ 17.

Vad i denna förordning stadgas skall ej äga tillämpning med avseende å ärter och bönor, som med hänsyn till sin beskaffenhet och de omständigheter, under vilka de försäljas, uppenbarligen äro att anse som för trädgårdsändamål avsedd utsädesvara, ej heller med avseende å vara, som visas vara av utländskt ursprung eller som enligt förordningen denna dag angående reglering av brödsädesförbrukningen försäljes till eller av folkhushållningskommissionen.

Genom denna förordning upphävas förordningarna den 31 juli 1917 angående maximipris å vete och råg samt den 28 augusti 1917 angående maximipris å korn, havre, blandsäd m. m. ävensom kungörelserna den 4 december 1917 och den 15 mars 1918 med vissa ändringar i sistnämnda förordning; dock att vad i dessa författningar är stadgat fortfarande skall äga tillämpning i fråga om spannmål, som skördats tidigare än under år 1918.

Denna förordning träder i kraft den 29 juli 1918 och skall äga tillämpning till och med den 30 april 1919.

Förlängning av transportförbud. Genom kungörelse den 22 juli 1918 (Sv. F. 18, n:r 604) har Kungl. Maj:t efter framställning av folkhushållningskommissionen förordnat, att förordningen den 15 februari 1918 angående förbud mot befordran med järnväg, fartyg eller post av spannmål, fläsk och smör, vilken förordning gäller till och med den 31 juli 1918,[1] skall äga fortsatt tillämpning tills vidare till och med den 31 juli 1919.

Sockerförbrukningen i landet. De under de sex månaderna december 1917—maj 1918 genom sockerbyråerna fördelade sockerkvantiteterna utanordnades enligt en av folkhushållningskommissionens sockeravdelning på grundval av byråernas dagsrapporter utarbetad sammanställning till följande ändamål.

Ändamål	Kg.	% av totalförbrukningen
Handel (hushållsförbrukningen)	39 647 221	88·3
Näringsställen för mat	400 768	0·9
» för dryck	525 381	1·2
Bagerier	1 630 921	3·7
Läskedrycksstillverkning	198 070	0·4
Biodling	310 440	0·7
Skogsarbetare	275 374	0·6
Diverse industrier	167 355	0·3
Varjehanda	336 064	0·8
Konditorier	215 913	0·5
Chokladtillverkning	600 000	1·4
Karamell- och konfekttillverkning	557 755	1·2
Summa	44 865 262	100·0

Om denna sockerförbrukning uppdelas i nyttighetsförbrukning och lyxförbrukning och med den senare avses tilldelning till konditorier, choklad-, karamell- och konfekttillverkning, under det att all övrig tilldelning hänföres till nyttighetsförbrukning (i den under rubrikerna »Diverse industrier» och »Varjehanda» redovisade tilldelningen ingår socker till fartygs proviantering, charkuteritillverkning, konservberedning, apotek m. m.), så finner man, att av det utanordnade sockret omkring 97 % gått till nyttighetsförbrukning och cirka 3 % till lyxförbrukning. Med hänsyn till att tilldelning till folkhushållningskommissionens fruktkonservering samt för armén och flottan sker direkt genom sockeravdelningen, torde dock nämnda lyxtillverkning erhålla mindre än 3 % i förhållande till hela förbrukningen i riket per år räknat.

[1] Soc. Medd., årg. 1918, sid. 140.

Hyresnämndernas verksamhet under år 1917.

I Sociala Meddelanden har tidigare meddelats en preliminär översikt över vissa sidor av de genom 1917 års lag mot oskälig hyresstegring m. m. tillkomna hyresnämndernas arbete t. o. m. september 1917[1]. I det följande lämnas en mera fullständig och slutgiltig redogörelse för hyresnämndernas verksamhet under år 1917, grundad på vissa av dem själva lämnade statistiska uppgifter. I det formulär, som för detta ändamål i januari 1918 översändes till de olika nämnderna, begärdes i första hand uppgifter rörande hyresregleringens omfattning och hyresbeloppen för de reglerade lägenheterna, men dessutom vissa upplysningar rörande övriga av nämnderna behandlade ärenden ävensom angående resultaten av den i samband med hyresnämndsinstitutionen införda offentliga bostadsförmedlingen.

Från samtliga 76 hyresnämnder, vilka enligt tillgängliga uppgifter varit i verksamhet under år 1917, hava med ett undantag (Sala) uppgifter benäget insänts. Det använda formuläret visade sig emellertid ställa ganska stora krav på nämndernas diarie- och protokollföring m. m., varför ett flertal av de insända uppgifterna i sitt ursprungliga skick lämnade mycket övrigt att önska i fråga om noggrannhet och fullständighet. Sedan inom socialstyrelsen verkställts en ingående granskning och korrigering av materialet och en vidlyftig skriftväxling förts med resp. nämnder, hava primäruppgifterna emellertid i stort sett bringats i tillfredsställande skick.

En summarisk redovisning för omfattningen av hyresnämndernas arbete under den del av år 1917 de varit i verksamhet (i regel tiden juni—dec.) lämnas i huvudtabellen å sid. 780—785. Av dess kol. 4 framgår, att hela antalet av hyresnämnderna under år 1917 handlagda ärenden utgjorde 37 612, varav 27 946 eller tre fjärdedelar (74·3 %) voro hyresregleringsärenden och 9 666 andra ärenden. En utförligare redogörelse härför lämnas i omstående tablå.

Det framgår härav, att under den omkring sju månader långa redogörelseperioden särskilt huvudstadens hyresnämnder anlitats i hög grad, i det att icke mindre än 23 122 eller 61·5 % av samtliga hyresnämndsärenden falla på Stockholm. Sammanföras med Stockholm de med egna hyresnämnder försedda förstadsområdena Sundbyberg, Lidingö, Solna och Råsunda, ökas dessa siffror till resp. 24 276 och 64·5 %. Av övriga orter uppvisar Malmö ett stort antal behandlade ärenden, nämligen 4 399 eller 11·7 %. Att den minsta ortsgruppen (med mindre än 5 000 invånare) — där hyresnämnd icke varit obligatorisk, utan införts genom kungl. beslut i varje särskilt fall — företer ett i förhållande till folkmängden stort antal ärenden, beror visserligen i

[1] Årg. 1917, sid. 1200 ff.

Översikt över av hyresnämnderna behandlade ärenden år 1917.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Orter och ortsgrupper	Antal orter	Antal invånare den 31/12 1917	Hela antalet av hyresnämnd behandlade ärenden	Antal hyresregleringsärenden				Antal övriga ärenden						
				efter ansökan från hyresvärd	efter ansökan från hyresgäst	efter hyresnämndens eget initiativ	Samtliga	Uppsägning		Ändrad användn. av bostadslägenhet	Ändring av bostadslägenhet	Möblering av förut omöbl. lägenhet	Rivning av byggnad med bostadsläg.	Samtliga
								i och för hyreshöjning	av andra skäl					
Stockholm . .	1	413 163	**23 122**	13 066	3 574	1 511	18 151	4 876	344	92	87	63	9	4 971
Göteborg . . .	1	196 945	**1 160**	260	500	4	764	99	184	23	75	—	15	396
Malmö	1	112 521	**4 399**	2 231	62	—	2 293	1 962	111	12	18	—	3	2 106
Orter med 20—100 000 inv.	13	397 856	**3 445**	1 383	788	26	2 197	739	360	65	66	2	16	1 248
10—20 000 »	[1]21	280 259	**2 567**	1 524	352	191	2 067	144	268	39	40	1	8	500
5—10 000 »	28	193 455	**1 525**	757	356	40	1 153	101	215	29	16	2	9	372
under 5 000 »	10	32 236	**1 394**	1 115	199	7	1 321	30	88	5	—	—	—	73
Samtliga orter antal	**75**	**1 626 435**	**37 612**	**20 336**	**5 881**	**1 779**	**27 946**	**7 451**	**1 520**	**265**	**302**	**68**	**60**	**9 666**
Samtliga orter procent		—	—	72·8	20·8	6·4	100·0	77·1	15·7	2·8	3·1	0·7	0·6	100·0

huvudsak på den livliga verksamhet, som hyresnämnden i stockholmsförstaden Råsunda utövat, men även i andra samhällen, såsom Nynäshamn och Arboga, hava resp. hyresnämnder anlitats i stor utsträckning. Å andra sidan synes av tabellen framgå, att å vissa andra, även större, orter hyresstegringslagen under året icke kommit till tillämpning i särdeles stor omfattning. Härvid måste emellertid framhållas, att uppgifterna från olika orter icke äro fullt jämförbara, i det att i vissa fall (såsom i Göteborg) ett ärende kunnat avse många lägenheter, medan i andra (såsom i Stockholm) varje lägenhet redovisats som särskilt ärende. Grupperna av orter med 20—100 000, 10—20 000 och 5—10 000 invånare uppvisa förhållandevis ringa antal hyresnämndsärenden, varvid dock är att märka, att i enstaka av dessa samhällen hyresnämnden synes hava anlitats mycket livligt, såsom t. ex. i Södertälje, Hälsingborg samt Alingsås. Vid bedömande av dessa och andra siffror bör dock hänsyn tagas till de i huvudtabellens kol. 3 angivna, delvis växlande tidsperioder, som resp. nämnder varit i verksamhet under året.

Av hyresnämndsärendena utgjordes, som nämnts, 27 946 av *hyresregleringsärenden.* Därav föllo på huvudstaden icke mindre än 18 151, motsvarande 65·0 %, eller om förstadssamhällena medräknas, 19 207 eller 68·7 %. Till största delen, nämligen i 20 336 fall eller 72·8 %, hava hyresregleringsärendena föranletts av ansökan från hyresvärd. Endast omkring en femte-

[1] I denna grupp har medräknats Visby, oaktat folkmängden 31/12 1917 nedgått till något under 10 000 invånare.

del (5 831 eller 20·8 %) av dessa ärenden har påkallats genom ansökan från vederbörande hyresgäst. Då hyresregleringsinstitutionen närmast tillkommit i hyresgästernas intresse, är det onekligen ägnat att förvåna, att hyresregleringsärenden i nästan fyra gånger flera fall upptagits på hyresvärdens än på hyresgästens initiativ. Förklaringsgrunden härtill torde ligga däruti, att det vid hyresregleringar ofta tillgår på sådant sätt, att först från hyresgästhåll reglering begäres å en eller ett par lägenheter i ett hus, men att, sedan målet upptagits av hyresnämnden, fastighetsägaren för vinnande av likformighet finner det lämpligt påkalla reglering jämväl av samtliga återstående lägenheter i egendomen. Förhållandet synes dock ställa sig något olika å olika orter, och synas i särskilt hög grad hyresgästerna varit regleringsbegärande part i Göteborg, varemot i Malmö så gott som all hyresreglering verkställts efter ansökan från hyresvärd. Hyresstegringslagen har emellertid även tillerkänt hyresnämnderna befogenhet att i vissa fall på eget initiativ verkställa hyresreglering, och i 1 779 fall eller 6·4 % av samtliga hava hyresnämnderna gjort bruk av denna rätt. Den största delen av dessa fall, nämligen 1 511 eller 84·9 % av samtliga, kommer på Stockholm, men därjämte har Östersund bidragit med 145 eller 8·2 %. Beträffande denna sistnämnda stad råder det egenartade förhållandet, att de av hyresnämnden själv föranledda ärendena utgjort över hälften av samtliga. Å övriga orter synas hyresnämnderna endast undantagsvis ansett sådant ingripande av omständigheterna påkallat.

Vad angår regleringsärendenas resultat hava samtliga ärenden av sistnämnda slag givetvis blivit av resp. nämnder avgjorda, medan i fråga om de av parter i hyresavtalet föranledda målen i 1 649 fall eller 6·4 % ansökan om hyresreglering återtagits, nämligen beträffande 6·2 % av de av hyresvärd och 6·7 % av de av hyresgäst ingivna ansökningarna.

Av *övriga ärenden*, som handlagts av hyresnämnderna, utgjordes det övervägande antalet av uppsägningar, nämligen 8 971 fall eller 92·8 % av samtliga. Av dessa voro dock 7 451 fall eller 83·1 % anhängiggjorda i och för hyresförhöjning och sålunda av mera formell natur, medan återstående 1 520 fall eller 16·9 % avsågo uppsägning till avflyttning. Av andra ärenden märkas ansökningar rörande förändrad användning av bostadslägenheter (265 eller 2·8 %), ändring (eller sammanslagning) av bostadslägenheter (302 eller 3·1 %), möblering av förut omöblerade lägenheter (68 eller 0·7 %) och rivning av byggnader inrymmande bostadslägenheter (60 eller 0·6 %). Det ringa antalet ärenden av sistnämnda slag vitsordar det förut i denna tidskrift konstaterade förhållandet, att rivningsfrekvensen under år 1917 varit jämförelsevis svag, åtminstone i de större städerna.[1]

Beträffande utgången av dessa övriga ärendens handläggning inom hyresnämnderna hava 7 266 eller tre fjärdedelar (75·2 %) av samtliga bifallits, 792 (8·2 %) avslagits, 748 (7·7 %) föranlett ingen åtgärd och 860 (8·9 %) återtagits. Vad särskilt angår Stockholm, har antalet avslagna ärenden varit

[1] Årg. 1918, h. 3, sid. 328.

relativt ringa (161 eller 3·2 % mot 631 eller 13·4 % för övriga orter sammantagna), men däremot antalet återtagna ärenden stort (769 eller 15·5 % mot 91 eller 1·9 % för övriga orter).

Omfattningen av hyresregleringsverksamheten åskådliggöres genom huvudtabellens kol. 7—22, vari redovisas antalet av hyresnämnderna reglerade lägenheter. Ett sammandrag av dessa uppgifter lämnas i nedanstående tablå.

Översikt över antalet hyresreglerade lägenheter år 1917.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Orter och ortsgrupper	Antal hyresreglerade lägenheter			Därav									
	utan centraluppvärmning	med centraluppvärmning	tillhopa	enkelkök, enkelrum m. m.	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	4 rum och kök	5 rum och kök	6 rum och kök	7 o. fl. rum och kök	samtliga bostadslägenheter	kontors- o. d. lägenheter
Stockholm	14 015	2 601	16 616	1 684	5 948	4 538	1 529	807	699	366	208	15 779	837
Göteborg	2 910	437	3 347	125	1 620	627	381	247	99	82	—	3 181	166
Malmö	1 662	506	2 168	39	685	654	246	223	119	65	30	2 061	107
Orter med 20—100 000 inv.	4 528	184	4 712	345	2 104	1 188	496	224	138	77	28	4 600	112
» » 10—20 000 »	2 123	238	2 361	155	808	560	344	155	128	78	35	2 263	98
» » 5—10 000 »	1 643	36	1 679	114	659	518	188	80	35	12	20	1 626	53
» » under 5 000 »	1 116	202	1 318	120	446	293	171	120	80	27	2	1 259	59
Samtliga orter . . antal	27 997	4 204	32 201	2 582	12 270	8 878	3 355	1 856	1 298	707	323	30 769	1 432
Samtliga orter . . procent	86·9	13·1	100·0	8·4	39·9	27·2	10·9	6·0	4·2	2·3	1·1	100·0	—

Härav framgår, att hela antalet hyresreglerade lägenheter utgjorde 32 201. Över hälften (16 616 eller 51·6 %) faller på Stockholm eller, om förstäderna inräknas, 18 220 eller 56·6 %. Även Göteborg och Malmö framträda med stort antal reglerade lägenheter, och tillsammantagna upptaga de tre storstäderna 22 131 lägenheter motsvarande 68·7 % av samtliga eller, om förstadssamhällena (Sundbyberg, Lidingö, Solna, Råsunda, Mölndal, Örgryte och Arlöv) medräknas, 24 664 eller 76·6 %, under det folkmängden motsvarar i förra fallet 44·4 % och i senare fallet 48·5 % av samtliga hyresnämndsorters. Bortses från storstäderna, har det relativt största antalet lägenheter reglerats i de minsta orterna med mindre än 5 000 invånare, vilket sammanhänger med att hyresstegringslagen därstädes endast varit fakultativt tillämplig, varför de orter av detta slag, varest hyresnämnd förordnats, i huvudsak torde utgjorts av sådana, där hyresreglering varit av förhållandena särskilt påkallad. Beträffande övriga ortsgrupper kan konstateras, att regleringsverksamheten varit livligast i de större städerna med 20—100 000 invånare och svagast i de mindre orterna med 5—10 000 invånare. Som allmän regel synes sålunda gälla, att, med undantag för den minsta ortsgruppen, där som nämnts

särskilda förhållanden spelat in, regleringsförfarandet i stort sett tillämpats oftare ju större resp. samhälle varit.

För att erhålla ett mera exakt statistiskt mått på regleringsverksamhetens omfattning och intensitet å de särskilda orterna är det lämpligt att ställa antalet reglerade bostadslägenheter i relation till hela antalet hyreslägenheter, i den mån detta kan erhållas på grundval av 1912—1914 års allmänna bostadsräkningar eller för Stockholms och Göteborgs vidkommande av de kommunala bostadsräkningarna år 1915. De härvid erhållna relationstalen bliva dock något för höga, på grund av att lägenhetsbeståndet ökats under mellantiden, men denna tendens motverkas dels därigenom, att till hyreslägenheter hänförts ej blott de vid bostadsräkningen uthyrda lägenheterna utan även de, som då registrerats som outhyrda, oaktat jämväl under år 1917 en om ock ringa del av hyreslägenheterna fortfarande stod obegagnad, dels därav, att en del uthyrda lägenheter på grund av gällande fleråriga hyreskontrakt icke voro regleringsbara. Med dessa reservationer torde de i huvudtabellens kol. 20 samt i efterföljande tablå meddelade relationstalen få anses giva ett uttryck för, hur stor del av det under hyresstegringslagen fallande bostadsbeståndet, som å särskilda orter underkastats hyresreglering under år 1917.

Hyresregleringens omfattning å vissa orter år 1917.

Orter och ortsgrupper	Antal orter	Antal hyresreglerade					
		bostadslägenheter		smålägenheter (t. o. m. 2 r. o. k.)		större bostadslägenheter	
		antal	i % av samtliga	antal	i % av samtliga	antal	i % av samtliga
Stockholm med Sundbyberg, Lidingö och Råsunda . . .	4	17 279	19·6	13 243	20·6	4 036	16·7
Göteborg med Örgryte och Mölndal	3	4 055	9·4	3 202	9·1	853	11·1
Malmö	1	2 061	9·6	1 378	8·0	683	16·1
Orter med 20—100 000 inv.	12	3 773	5·4	2 850	5·0	923	7·4
» » 10—20 000 »	20	2 206	5·4	1 479	4·6	727	8·5
» » 5—10 000 »	16	467	2·9	362	2·8	105	3·5
» » under 5 000 »	3	19	1·3	9	0·8	10	3·0
Samtliga orter	59	29 860	10·6	22 523	10·2	7 337	12·1
Samtliga orter exkl. Stockholm med förstäder	55	12 581	6·5	9 280	6·0	3 301	9·1

Det framgår av dessa siffror, som avse 59 hyresnämndsorter och däribland samtliga större, att de hyresreglerade lägenheterna i genomsnitt utgjort omkring en tiondel av hela antalet regleringsbara. De växlande procenttalen framhäva emellertid, i huru hög grad lokala och andra särskilda förhållande härvid spelat in. Medan i Råsunda det övervägande flertalet regleringsbara lägenheter (86·2 %) underkastats reglering samt i Sundbyberg 40·1 %, i

Lidingö 26·7 %, i Örgryte 23·3 %, i Stockholm 18·4 %, i Östersund 15·8 %, i Södertälje 14·6 %, i Örebro 14·1 %, i Trollhättan 13·3 %, i Nässjö 12·8 %, i Katrineholm 12·5 % och i Västerås 12·4 %, var motsvarande jämförelsetal högst obetydligt i vissa städer, såsom Borås 0·2 %, Sundsvall 0·8 %, Kalmar 1·2 %, Visby och Karlstad 1·3 %, Kristianstad och Gävle 1·4 %, Ystad 1·5 %, Falun 1·8 % m. fl. Oaktat lokala inflytelser sålunda gjort sig starkt gällande, bestyrker tablån i stort sett den i det föregående gjorda iakttagelsen, att hyresstegringslagens tillämpning och betydelse avtar från de större stadssamhällena till de mindre. Medan i »det större Stockholm» denna intensitet anges av siffran 19·6 % och i Göteborg och Malmö av resp. 9·4 och 9·6 %, sjunker jämförelsetalet för övriga större städer (med över 10 000 inv.) till 5·4 % och för de båda lägsta ortsgrupperna till resp. 2·9 och 1·3 %; dock är särskilt sistnämnda siffra föga representativ, då densamma avser endast 3 av gruppens 10 hyresnämndsorter. Än tydligare kommer tendensen till större regleringsintensitet med växande folkmängd till synes beträffande smålägenheterna, för vilka procenttalen bilda en jämnt avtagande följd, nämligen för de sju ortsgrupperna resp. 20·6, 9·1, 8·0, 5·0, 4·6, 2·8 och 0·8 %.

Jämför man regleringsintensiteten för smålägenheter och större lägenheter å samma ort, befinnes i 42 orter av 59 densamma vara mindre för det förra slaget än för det senare, och för tablåns samtliga ortsgrupper med undantag av Stockholmsgruppen är genomsnittsprocenten för reglerade smålägenheter mindre än för större lägenheter. Detta föranleder, att genomsnittliga hyresregleringsprocenten för samtliga orter blir endast 10·2 % för den förra mot 12·1 % för den senare lägenhetskategorien. Bortses från Stockholmsgruppen, vidgar sig denna skillnad till 6·0 % för smålägenheterna mot 9·1 % för de större bostadslägenheterna.

För vissa orter är de reglerade smålägenheternas relativa undertalighet mycket framträdande, såsom för Södertälje (resp. 11·8 och 25·9 %), Norrköping (resp. 2·2 och 9·9 %), Malmö (resp. 8·0 och 16·1 %), Trollhättan (resp. 11·1 och 28·7 %), Söderhamn (resp. 5·0 och 15·2 %), Härnösand (resp. 3·6 och 19·5 %), Östersund (resp. 12·1 och 24·8 %) m. fl. Å andra sidan förekomma orter, där smålägenheterna även relativt spelat huvudrollen vid hyresregleringen, däribland, som nämnts, Stockholmsgruppens orter (Stockholm, Sundbyberg, Lidingö och Råsunda) samt vidare Eskilstuna, Katrineholm, Västervik, Västerås, Luleå m. fl. Av dessa orter visa dock endast Lidingö (med resp. 37·1 och 13·7 %), Katrineholm (13·6 och 0·0 %) och Luleå (10·1 och 4·6 %) avgjort starkare regleringsfrekvens för smålägenheterna.

Hur regleringsfrekvensen växlat för olika lägenhetskategorier, framgår av nedanstående översikt:

	Antal reglerade lägenheter i % av hela antalet hyreslägenheter:								
	enkelkök, enkelrum, m m.	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	4 rum och kök	5 rum och kök	6 rum och kök	7 o. fl. rum och kök	samtliga
Stockholm med förstäder .	13·4	22·1	23·2	17·8	18·3	19·2	14·6	8·0	19·6
Övriga orter	2·5	6·4	7·3	9·0	11·0	9·5	9·6	3·2	6·5
Samtliga orter	6·1	10·4	12·5	12·2	13·9	13·7	11·9	5·4	10·6

För orterna tillsammantagna stiger frekvensen från de allra minsta lägenhetstyperna t. o. m. kategorierna 4 och 5 rum och kök, som beteckna höjdpunkten, för att sedan avtaga för de största lägenheterna. Skiljer man emellertid mellan Stockholmsgruppen och övriga orter, befinnes dock en väsentlig skillnad råda. Inom den förra uppvisa lägenhetskategorierna 1 rum och kök och 2 rum och kök det relativt största antalet hyresreglerade lägenheter (med ett sekundärt maximum för kategorien 5 rum och kök), under det övriga orter förete en jämnt stegrad intensitet från de minsta lägenhetstyperna upp till ett maximum vid 4 rum och kök, varefter avtagande äger rum. Gemensamt för båda grupperna är dock det förhållandet, att de allra minsta och de allra största lägenhetstyperna minst berörts av hyresregleringen.

Av huvudtabellen ävensom av tabellen å sid. 764 framgår, att 4 204 eller 13·1 % av samtliga reglerade lägenheter (bostads- och andra) varit försedda med centralvärme. Det övervägande antalet dylika lägenheter faller dock på ett fåtal större städer, ty medan i 40 av de 73 orter, där regleringar verkställts, inga sådana lägenheter reglerats, komma på de fem orterna Stockholm, Råsunda, Malmö, Göteborg och Östersund 3 836 eller 91·2 % av alla centralvärmelägenheter. I dessa samhällen utgjorde också centralvärmelägenheterna en betydande del av hela det hyresreglerade bostadsbeståndet, nämligen för Stockholm 15·7 %, Råsunda 17·7 %, Malmö 23·3 %, Göteborg 13·1 % och Östersund icke mindre än 52·1 %. Med avseende å regleringsintensiteten råder väsentlig skillnad mellan lägenheter med och utan centraluppvärmning, i det bränslekostnadernas starka stegring för de förra inneburit ett kraftigt skäl för hyresförhöjning. Detta åskådliggöres beträffande Stockholm och Göteborg av nedanstående tablå, vilken för Stockholms vidkommande uppgjorts på grundval av uppgifter om de centraluppvärmda hyreslägenheternas fördelning på storlekskategorier enligt bostadsräkningen år 1915, som benäget lämnats av Stockholms stads statistiska kontor.

Antal reglerade bostadslägenheter i % av hela antalet hyreslägenheter:

		enkelkök, enkelrum m. m.	2 o. 3 rum utan kök	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	4 rum och kök	5 rum och kök	6 rum och kök	7—9 rum och kök	10 o. fl. r. o. k.	samtl. bostadslägenheter
Stockholm	samtliga lägenheter	12·2	15·0	21·1	21·9	16·5	16·4	17·8	14·0	8·6	8·9	18·4
	lägenheter *utan* centralvärme	11·8	11·5	20·6	20·4	13·7	12·9	13·9	10·3	5·1	3·3	17·1
	lägenheter *med* centralvärme	15·8	22·4	31·9	46·3	41·7	42·4	39·3	28·6	17·9	4·9	31·7
Göteborg	samtliga lägenheter	3·4	—	7·9	9·2	12·6	13·7	7·7		5·8		8·2
	lägenheter *utan* centralvärme	3·1	—	7·8	8·5	9·2	11·9	7·2		5·8		7·6
	lägenheter *med* centralvärme	11·0	—	19·4	23·3	48·5	19·5	10·0		5·7		19·8

Med undantag för de högsta lägenhetskategorierna i Göteborg är sålunda relativa regleringsfrekvensen väsentligt starkare för värmeledningss- än för andra lägenheter.

Hyresregleringsverksamheten har dock omfattat icke blott bostadslägenheter, utan även affärslägenheter o. d., vilkas antal framgår av huvudtabellens kol. 21 och 22. Sammanlagt hava under redogörelseperioden 1 432 kontors-, butiks- o. d. lägenheter underkastats reglering, varav 291 eller en femtedel även omfattade boningsrum. Största delen av dessa kontors- o. d. lägenheter, nämligen 1 110 eller 77·5 % av samtliga, föllo på storstäderna Stockholm, Göteborg och Malmö.

Efter denna översikt över hyresregleringsverksamhetens omfattning må uppmärksamheten riktas på dess *resultat*, i den mån dessa kunna utläsas ur en sammanställning mellan å ena sidan de i september 1915 och september 1917 gällande hyresbeloppen, vilka enligt hyresstegringslagen skola läggas till grund för nämndernas prissättning, å den andra de hyror, som av hyresvärden begärts och av nämnden fastställts beträffande samma lägenheter för hyresåret 1917/18.

Uppgifter härom begärdes också å frågeformuläret, men visade det sig, att från en dylik jämförelse måste uteslutas såväl vissa orter som vissa lägenhetskategorier. Från Nynäshamn, Katrineholm, Eksjö, Mölndal, Åmål och Haparanda hava inga som helst hyresuppgifter kunnat erhållas, medan hyresnämnderna i Uppsala och Örebro ej varit i tillfälle att uppgiva de av husvärdarna begärda hyresbeloppen. Men även å de 65 orter (två hyresnämndsorter utan hyresregleringar frånräknade), varifrån fullständiga hyresuppgifter föreligga, kunna icke till grund för jämförelsen läggas samtliga lägenheter, utan måste uteslutas dels lägenheter med centraluppvärmning, enär hyresbeloppen för dessa tidigare plägade innefatta även ersättning för centralvärme och varmvatten, men numera av nämnderna merendels fastställes utan dessa förmåner, dels de lägenheter utan centralvärme, för vilken hyran i september 1915 ej uppgivits eller eljest kunnat utrönas.

Innan man med avseende på det sålunda reducerade bostadsbeståndet söker fastställa hyresstegringslagens direkta verkningar, synes det lämpligt att något uppehålla sig vid lagens kanske ännu betydelsefullare *indirekta* följder, nämligen det tryck den kan tänkas utöva på hyresvärdarna att söka undvika tvångsreglering av hyrorna genom att hålla sina hyreskrav inom en måttlig, av lagen antydd marginal. Att söka statistiskt belysa, i vad mån så varit förhållandet, möter givetvis mycket stora svårigheter, men en fingervisning härutinnan giva emellertid de i enlighet med hyresstegringslagens § 12 från hyresvärdarna inkommande hyresuppgifterna vid hyresledighets inträde och upphörande. För Stockholms vidkommande hava dessa uppgifter bearbetats av stadens statistiska kontor, som därvid för tiden 26 maj—31 dec. 1917 erhållit följande huvudresultat: [1]

	Lägenheter med nedanstående hyresökning:														
	t. o. m 3 %	3–5 %	5 %	5–8 %	8–10 %	10 %	10–15 %	15 %	15–20 %	20–30 %	30–50 %	50–75 %	75–100 %	över 100 %	S:a
Antal	611	1 987	347	4 013	2 554	2 127	3 006	107	1 211	613	238	30	16	7	**16 867**
%	3·6	11·8	2·1	23·8	15·2	12·6	17·8	0·6	7·2	3·6	1·4	0·2	0·1	0·0	**100·0**

[1] Statistisk månadsskrift 1918, h. 4.

Vid bedömande av dessa uppgifter, vilka innebära en genomsnittlig hyresstegring av 11·2 % för samtliga lägenheter och 10·6 % för bostadslägenheter, må det ihågkommas, att materialet i allmänhet endast avser sådana hyresförhöjningar, som ägt rum efter hyresstegringslagens tillkomst, samt sålunda i stort sett ej innefattar de talrika och i många fall kraftiga hyresstegringar, som skedde under den närmaste tiden därförut. Att beakta är även, att de hyresuppgifter, som ligga till grund för undersökningen, i många fall ej torde vara definitiva, enär många hyresavtal hänskjutits till prövning av hyresnämnd.

De *slutliga* hyresbeloppen för de 23 375 hyresreglerade lägenheter å 65 orter, om vilka, som nyss nämnts, nöjaktiga uppgifter stått att vinna, meddelas i kol. 24—27 av huvudtabellen. Härav framgår, att sammanlagda årliga hyresbeloppet för dessa lägenheter utgjorde 10 654 248 kr. i sept. 1915 samt två år senare 11 008 418 kr., sålunda 354 170 kr. eller 3·3 % högre. De av hyresvärdarna begärda hyrorna för hyresåret 1917/18 uppgingo till 12 756 130 kr., vilken summa med 2 101 882 kr. eller 19·7 % överstiger 1915 års hyra och med 1 747 712 kr. eller 15·9 % hyran i sept. 1917. Av hyresnämnderna nedsattes den begärda hyressumman till 12 092 690 kr., d. v. s. med 663 440 kr. eller 5·2 %, vilken summa alltså anger det belopp, som genom hyresnämndernas verksamhet besparats hyresgästerna i dessa lägenheter. Utgår man från, att samma genomsnittliga nedsättningsprocent tillämpats även på de lägenheter, som av ovan anförda skäl ej kunnat medtagas i den direkta jämförelsen, kan det genom hyresnämndernas prisreglerande verksamhet inbesparda totalbeloppet beräknas utgöra omkring 900 000 kr., varav närmare 600 000 kr. i Stockholm.

För de orter och lägenhetskategorier, beträffande vilka fullständiga uppgifter föreligga, utgjorde den för hyresåret 1917/18 begärda hyresökningen tillhopa, som nämnts, 1 747 712 kr. och den fastställda 1 084 272 kr. eller 62·0 % därav. Huru angivna relation ställer sig för särskilda lägenhetskategorier, belyses närmare genom nedanstående tablå:

Den för hyresåret 1917/18 fastställda hyresstegringen i % av den av hyresvärden begärda för

	enkelkök, enkelrum m. m.	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	4 rum och kök	5 o. fl. rum och kök	samtliga bostadslägenheter	samtliga småbostadslägenheter	samtliga större bostadslägenheter	kontors- o. d. lägenheter	samtliga reglerade lägenheter
Stockholm med förstäder	52·2	52·5	57·2	62·0	65·8	70·4	60·8	54·7	67·1	68·2	61·4
Övriga orter	55·6	64·0	63·8	57·4	61·7	72·1	64·0	63·5	64·4	58·2	63·5
Samtliga orter	52·8	56·0	59·2	60·2	64·4	70·8	61·8	57·3	66·2	64·6	62·0

I stort sett stiger den medgivna hyresökningen med bostädernas växande storlek, och särskilt för Stockholms vidkommande synas dessa tal återspegla en medveten strävan hos hyresnämnderna att söka återhålla stegringen för de slag av lägenheter, som företrädesvis bebos av mindre bemedlade, d. v. s. *1 rum (kök), 1 rum och kök och 2 rum och kök.*

Hur den medgivna stegringens andel av den begärda växlat å de olika orterna framgår av följande översikt:

Antal orter, där den medgivna hyresförhöjningen utgjort följande procent av den begärda:						
under 40 %	40—50 %	50—60 %	60—70 %	70—80 %	80—90 %	90—100 %
7	5	14	9	8	8	13

De 7 orter, å vilka hyresvärdarnas krav undergått den starkaste reduceringen, utgöras företrädesvis av smärre orter, där hyresnämndens biträde ofta synes hava påkallats beträffande enstaka fall av betydande hyresstegring. Hit kunde föras även Växjö, där hyresnämnden uppger sig hava sänkt ett av de till reglering anmälda hyresbeloppen, varigenom sammanlagda fastställda hyressumman för de fyra lägenheter, som där reglerats, kommit att understiga den i september 1917 gällande. De orter, där den av hyresvärdarna begärda höjningen godtagits till 90 % eller mer, äro övervägande platser, där hyresökningen före hyresåret 1917/18 varit tämligen obetydlig.

På grundval av de erhållna uppgifterna har jämväl uppgjorts efterföljande tabell över medelhyrorna för de reglerade lägenheterna, vilka dock, såsom avseende en växlande men i regel tämligen ringa del av hela lägenhetsbeståndet, knappast kunna anses giva en trogen bild av den faktiska hyresnivån å de särskilda orterna. En jämförelse mellan dessa hyrespriser för hyresåret 1914/15 och medelhyrorna enligt de allmänna bostadsräkningarna 1912—1914 ger i de flesta fall vid handen, att de förstnämnda äro avsevärt högre, vilket häntyder på, att de reglerade lägenheterna till större delen utgjort ett urval av de dyrare lägenheterna inom resp. kategorier.

Av tabellen framgår emellertid, hurusom hyresnivån för Stockholm med förstäder är omkring halvannan gång högre än genomsnittet för övriga orter. Såsom orter med höga hyror framstå även Göteborg och vissa norrländska städer såsom Sundsvall, Östersund, Luleå och Gävle. Som billiga i hyreshänseende framträda bland de större samhällena särskilt vissa sydsvenska städer såsom Visby, Kristianstad, Lund, Landskrona och Halmstad.

Uppgifter om fastställda hyresbelopp hava även erhållits beträffande värmeledningslägenheter, och för de fem orter, där ett större antal dylika lägenheter reglerats, har i efterföljande tablå å sid. 774 gjorts en jämförelse mellan medelhyrorna (exkl. värme) för vissa kategorier av dessa och för lägenheter utan centralvärme.

Det framgår härav, att beträffande samtliga orter och kategorier medelhyrorna för centralvärmelägenheter äro högre än för övriga lägenheter, vartill orsaken tydligen ligger i kvalitetsskillnader till de förras förmån.

Av betydligt större värde än som mätare av hyresnivån äro emellertid de erhållna hyresuppgifterna såsom belysande hyresstegringen under kristiden. På grund av att dessa hyresbelopp avse identiskt samma lägenheter vid skilda tidpunkter, är den härigenom beräknade hyresstegringen i de flesta fall[1]

[1] I vissa fall hava ingående reparationer och moderniseringar av lägenheterna varit självständig orsak till hyresstegring (jfr huvudtabellens noter till Norrtälje, Enköping, Karlskrona, Karlshamn, Lund, Eslöv, Göteborg och Alingsås).

Medelhyror för hyresreglerade lägenheter (utan centralvärme).

a) enligt i september 1915 gällande avtal.
b) enligt vad av hyresnämnd fastställts för hyresåret 1917—18.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Orter	Hela antalet lägenheter (utan centralvärme), för vilka hyresstegringen uppgivits	Årlig medelhyra i kronor för												
		enkelkök och enkelrum	delkökslägenheter	2 och 3 rum	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	4 rum och kök	5 rum och kök	6 rum och kök	7—9 rum och kök	10 o. fl. rum och kök	samtliga bostadslägenheter	kontors-, butiks- o. d. lägenheter
Stockholms stad . .	12 938 a	240	276	498	339	523	788	1 003	1 307	1 742	2 172	4 043	523	895
	12 938 b	*263*	*290*	*569*	*369*	*570*	*884*	*1 168*	*1 519*	*2 065*	*2 616*	*4 743*	*583*	*980*
Östra Sverige.														
Södertälje	347 a	127	—	—	224	378	531	716	969	1 200	1 543	—	409	419
	347 b	*144*	—	—	*249*	*445*	*667*	*879*	*1 113*	*1 405*	*1 986*	—	*487*	*614*
Uppsala	276 a	118	—	—	219	423	576	808	916	—	—	—	397	1 500
	276 b	*127*	—	—	*235*	*442*	*609*	*837*	*1 000*	—	—	—	*420*	*1 650*
Nyköping	79 a	100	—	—	260	367	523	810	825	1 020	—	—	340	335
	79 b	*113*	—	—	*301*	*398*	*576*	*900*	*900*	*1 100*	—	—	*382*	*375*
Eskilstuna	68 a	—	—	—	226	385	500	750	—	—	—	—	276	—
	68 b	—	—	—	*259*	*451*	*588*	*1 000*	—	—	—	—	*321*	—
Västerås	446 a	116	—	—	215	370	569	696	893	1 050	1 400	2 000	315	953
	446 b	*123*	—	—	*243*	*410*	*647*	*796*	*1 023*	*1 200*	*1 620*	*2 300*	*356*	*1 123*
Linköping	96 a	77	—	—	155	308	585	637	—	950	—	—	235	—
	96 b	*81*	—	—	*169*	*348*	*659*	*710*	—	*1 150*	—	—	*261*	—
Norrköping	159 a	144	—	—	220	393	570	685	800	1 080	900	1 100	450	565
	159 b	*159*	—	—	*242*	*454*	*670*	*794*	*950*	*1 287*	*1 000*	*1 300*	*522*	*715*
Sundbyberg . . .	494 a	125	—	—	258	379	560	750	900	1 000	—	—	336	343
	494 b	*144*	—	—	*281*	*421*	*616*	*817*	*1 000*	*1 350*	—	—	*370*	*417*
Lidingö	29 a	—	—	—	248	379	500	500	800	—	1 467	1 300	509	—
	29 b	—	—	—	*323*	*475*	*617*	*700*	*1 000*	—	*1 780*	*2 500*	*667*	—
Solna	38 a	200	—	—	292	422	550	650	—	—	—	—	367	—
	38 b	*220*	—	—	*324*	*470*	*616*	*728*	—	—	—	—	*409*	—
Råsunda	553 a	197	—	398	300	437	590	791	926	1 170	—	—	510	483
	553 b	*231*	—	*506*	*343*	*522*	*711*	*999*	*1 201*	*1 484*	—	—	*621*	*588*
Norrtälje	2 a	—	—	—	—	251	—	—	—	—	—	—	—	—
	2 b	—	—	—	—	*300*	—	—	—	—	—	—	—	—
Enköping	31 a	—	—	120	127	240	250	—	670	—	—	—	163	—
	31 b	—	—	*150*	*156*	*302*	*275*	—	*800*	—	—	—	*199*	—
Arboga	179 a	74	—	223	125	227	379	494	550	675	—	—	183	474
	179 b	*81*	—	*243*	*139*	*247*	*444*	*550*	*600*	*788*	—	—	*205*	*553*
Motala	9 a	55	—	—	110	(100)	287	435	550	—	—	—	—	—
	9 b	*74*	—	—	*125*	*(120)*	*313*	*500*	*625*	—	—	—	—	—
Småland och öarna.														
Jönköping	201 a	73	—	—	150	240	317	605	544	1 050	—	—	205	1 325
	201 b	*88*	—	—	*170*	*298*	*493*	*706*	*854*	*1 100*	—	—	*266*	*1 545*
Kalmar	1 a	—	—	—	—	—	—	—	—	700	—	—	—	—
	1 b	—	—	—	—	—	—	—	—	*1 000*	—	—	—	—
Västervik	92 a	62	—	—	121	238	300	600	575	—	—	—	163	—
	92 b	*66*	—	—	*135*	*261*	*330*	*600*	*700*	—	—	—	*180*	—
Visby	18 a	—	—	—	132	195	350	417	500	—	1 200	—	320	560
	18 b	—	—	—	*144*	*213*	*385*	*483*	*540*	—	*1 300*	—	*354*	*600*
Huskvarna	24 a	—	—	—	122	201	—	—	—	—	—	—	175	—
	24 b	—	—	—	*135*	*228*	—	—	—	—	—	—	*197*	—

Medelhyror för hyresreglerade lägenheter (forts.).

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Orter	Hela antalet lägenheter (utan centralvärme), för vilka hyresstegringen uppgivits	Årlig medelhyra i kronor för												
		enkelkök och enkelrum	delkökslägenheter	2 och 3 rum	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	4 rum och kök	5 rum och kök	6 rum och kök	7—9 rum och kök	10 o. fl. rum och kök	samtliga bostadslägenheter	kontors-, butiks- o. d. lägenheter
Nässjö	97 a	60	—	108	138	240	319	481	550	—	—	—	239	372
	97 b	*108*	—	*192*	*158*	*274*	*370*	*618*	*663*	—	—	—	*279*	*426*
Värnamo	6 a	—	—	—	96	135	215	600	—	—	—	—	—	233
	6 b	—	—	—	*156*	*173*	*230*	*600*	—	—	—	—	—	*260*
Växjö	4 a	—	—	—	—	250	—	545	—	—	—	—	—	—
	4 b	—	—	—	—	*300*	—	*612*	—	—	—	—	—	—
Älmhult	6 a	—	—	—	108	150	258	420	—	—	—	—	—	—
	6 b	—	—	—	[1] *96*	*159*	*269*	*420*	—	—	—	—	—	—
Oskarshamn	13 a	—	84	—	181	246	278	379	—	—	—	—	244	—
	13 b	—	*114*	—	*205*	*273*	*331*	*400*	—	—	—	—	*277*	—
Södra Sverige.														
Karlskrona	277 a	109	110	—	208	298	426	575	—	—	—	—	330	—
	277 b	*122*	*124*	—	*258*	*336*	*477*	*635*	—	—	—	—	*373*	—
Kristianstad	36 a	—	—	—	105	272	394	467	875	875	985	—	464	1 125
	36 b	—	—	—	*117*	*300*	*425*	*544*	*975*	*975*	*1 300*	—	*528*	*1 250*
Malmö	1 653 a	141	—	240	204	316	456	599	760	989	1 224	—	343	675
	1 653 b	*155*	—	*276*	*236*	*379*	*539*	*717*	*909*	*1 174*	*1 477*	—	*408*	*690*
Lund	157 a	73	—	149	156	240	422	545	612	804	1 181	—	294	—
	157 b	*89*	—	*165*	*178*	*274*	*487*	*606*	*731*	*923*	*1 363*	—	*337*	—
Landskrona	232 a	58	—	—	156	234	337	707	759	869	900	—	261	1 034
	232 b	*61*	—	—	*177*	*269*	*370*	*732*	*834*	*970*	*1 160*	—	*290*	*1 120*
Hälsingborg	346 a	72	—	273	177	234	371	684	827	1 480	—	—	351	—
	346 b	*95*	—	*348*	*203*	*276*	*510*	*810*	*1 032*	*1 852*	—	—	*418*	—
Ystad	10 a	—	—	—	200	240	448	440	725	—	—	—	443	—
	10 b	—	—	—	*210*	*260*	*525*	*483*	*818*	—	—	—	*498*	—
Trelleborg	20 a	—	—	200	156	247	450	—	650	720	—	1 200	487	—
	20 b	—	—	*250*	*174*	*290*	*537*	—	*800*	*960*	—	*1 500*	*611*	—
Karlshamn	1 a	—	—	—	—	—	—	—	—	450	—	—	—	—
	1 b	—	—	—	—	—	—	—	—	*650*	—	—	—	—
Eslöv	28 a	69	—	—	155	248	450	—	300	—	—	—	223	—
	28 b	*81*	—	—	*171*	*280*	*513*	—	*600*	—	—	—	*261*	—
Höganäs	2 a	—	—	—	—	120	—	—	—	—	—	—	—	—
	2 b	—	—	—	—	*150*	—	—	—	—	—	—	—	—
Arlöv	13 a	—	—	—	125	209	—	—	—	—	—	—	183	—
	13 b	—	—	—	*140*	*232*	—	—	—	—	—	—	*206*	—
Västra Sverige.														
Halmstad	238 a	50	32	—	139	204	310	476	611	778	804	—	266	863
	238 b	*58*	*44*	—	*154*	*223*	*376*	*582*	*754*	*1 017*	*1 000*	—	*320*	*938*
Göteborg	2 628 a	134	—	—	232	416	622	844	1 059	[2] 1 448	—	—	394	702
	2 628 b	*160*	—	—	*280*	*487*	*737*	*997*	*1 242*	[2] *1 736*	—	—	*468*	*877*
Uddevalla	82 a	—	—	—	166	265	307	450	—	—	—	—	231	500
	82 b	—	—	—	*204*	*299*	*355*	*576*	—	—	—	—	*274*	*570*
Trollhättan	59 a	—	—	—	123	358	482	750	—	1 000	—	—	258	—
	59 b	—	—	—	*148*	*398*	*532*	*900*	—	*1 275*	—	—	*296*	—
Borås	7 a	—	—	—	120	252	438	—	—	—	—	—	—	—
	7 b	—	—	—	*129*	*267*	*490*	—	—	—	—	—	—	—
Karlstad	40 a	120	—	—	198	333	527	725	708	1 025	—	—	419	480
	40 b	*144*	—	—	*236*	*383*	*622*	*828*	*833*	*1 250*	—	—	*493*	*715*
Kristinehamn	61 a	82	—	—	155	276	427	750	—	—	—	—	257	—
	61 b	*89*	—	—	*187*	*301*	*481*	*638*	—	—	—	—	*290*	—
Örebro	904 a	103	—	—	228	359	509	654	841	1 050	—	—	319	—
	904 b	*108*	—	—	*253*	*405*	*598*	*814*	*1 021*	*1 285*	—	—	*373*	—

[1] Hyran nedsattes av hyresnämnden, enär den ansågs alltför hög. — [2] Lägenheter om 6 o. fl. rum och kök.

Medelhyror för hyresreglerade lägenheter (forts.).

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Orter	Hela antalet lägenheter (utan centralvärme), för vilka hyresstegringen uppgivits	Årlig medelhyra i kronor för												
		enkelkök och enkelrum	delkökslägenheter	2 och 3 rum	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	4 rum och kök	5 rum och kök	6 rum och kök	7—9 rum och kök	10 o. fl. rum och kök	samtliga bostadslägenheter	kontors-, butiks- o. d. lägenheter
Falkenberg	9 a	—	—	—	—	233	596	500	-	—	-	-	-	
	b	—	—	—	—	*249*	*735*	*600*	-	-	-	-	-	
Varberg	86 a	72	—	—	132	216	331	—	-	-	-	-	195	
	b	*90*	—	—	*151*	*251*	*382*	-	-	-	-	-	*225*	
Örgryte	522 a	94	—	120	191	305	417	708	396	—	—	2 250	210	379
	b	*126*	—	*132*	*215*	*357*	*528*	*600*	*420*	-	-	*2 600*	*241*	*547*
Vänersborg	23 a	—	-	350	134	242	350	488	638	1 100	-	-	390	506
	b	—	-	*400*	*152*	*287*	*450*	*638*	*793*	*1 200*	-	-	*475*	*688*
Alingsås	126 a	79	—	—	131	221	360	376	550	900	1 300	-	228	
	b	*100*	-	—	*160*	*244*	*435*	*431*	*630*	*1 100*	*1 580*	-	*273*	
Mariestad	16 a	—	—	—	135	250	233	500	638	650	1 000	-	441	554
	b	—	—	—	*153*	*275*	*245*	*550*	*850*	*800*	*1 200*	-	*532*	*623*
Lidköping	53 a	53	-	-	142	248	393	475	550	-	1 050	-	289	
	b	*71*	-	-	*178*	*281*	*442*	*508*	*650*	-	*1 200*	-	*334*	
Skara	10 a	-	-	—	198	397	440	-	-	-	750	—	397	
	b	-	-	-	*230*	*448*	*440*	-	-	-	*825*	-	*441*	
Skövde	24 a	-	-	-	136	200	381	620	750	1 000	-	—	369	617
	b	-	-	-	*148*	*220*	*438*	*703*	*825*	*1 000*	-	—	*409*	*758*
Falköping	83 a	48	-	-	163	260	366	-	450	-	-	-	255	
	b	*48*	-	-	*181*	*285*	*410*	-	*495*	-	-	—	*282*	
Arvika	27 a	72	-	-	124	209	351	—	-	—	—	-	187	
	b	*80*	-	—	*167*	*216*	*351*	-	-	-	-	-	*209*	
Norra Sverige.														
Falun	33 a	88	-	200	202	310	431	682	600	775	875	-	367	250
	b	*102*	-	*240*	*233*	*350*	*481*	*782*	*800*	*1 000*	*1 200*	-	*432*	*300*
Gävle	69 a	148	-	—	215	388	433	700	942	1 100	1 725	-	347	2 125
	b	*152*	-	-	*235*	*442*	*494*	*700*	*1 050*	*1 210*	*1 925*	-	*383*	*2 205*
Söderhamn	87 a	81	-	-	150	296	408	555	788	1 000	1 025	-	298	937
	b	*92*	-	-	*168*	*314*	*440*	*630*	*833*	*1 150*	*1 200*	—	*329*	*977*
Härnösand	110 a	109	-	150	187	316	514	667	900	1 100	1 245	-	523	773
	b	*115*	-	*250*	*198*	*340*	*536*	*729*	*988*	*1 219*	*1 402*	-	*568*	*882*
Sundsvall	25 a	-	-	-	308	567	689	1 200	1 150	1 300	1 500	-	756	1 330
	b	—	-	-	*403*	*633*	*758*	*1 320*	*1 410*	*1 700*	*1 800*	-	*879*	*1 590*
Östersund	58 a	160	-	-	239	414	548	753	900	-	-	-	359	
	b	*172*	—	-	*266*	*459*	*622*	*827*	*1 050*	-	-	-	*400*	
Luleå	113 a	133	—	-	238	394	525	-	-	-	-	-	275	
	b	*139*	-	-	*264*	*432*	*645*	-	-	-	-	-	*308*	
Hudiksvall	17 a	71	-	-	156	300	300	475	-	-	1 650	-	317	
	b	*85*	-	-	*174*	*334*	*350*	*545*	-	-	*1 800*	-	*355*	
Umeå	2 a	—	—	—	—	325	600	-	-	-	-	-	-	
	b	—	—	—	—	*400*	*720*	—	-	-	-	-	-	
Boden	62 a	99	—	-	185	369	578	702	760	-	1 200	-	338	1 056
	b	*126*	—	-	*218*	*407*	*629*	*789*	*836*	-	*1 600*	-	*385*	*1 268*
Samtliga orter	**24 555** a	**193**	**248**	**451**	**276**	**434**	**630**	**827**	**1 107**	**1 445**	**1 724**	**3 018**	**437**	**811**
	b	*214*	*261*	*518*	*308*	*483*	*720*	*967*	*1 300*	*1 725*	*2 072*	*3 617*	*496*	*916*
Därav: Stockholm med Sundbyberg, Lidingö, Solna och Råsunda	14 052 a	234	276	495	334	513	765	970	1 272	1 702	2 145	3 700	515	850
	b	*257*	*290*	*567*	*365*	*562*	*862*	*1 135*	*1 490*	*2 025*	*2 584*	*4 463*	*577*	*936*
Övriga orter	10 503 a	107	79	151	206	320	489	683	843	1 149	1 177	1 638	333	729
	b	*123*	*94*	*178*	*238*	*370*	*572*	*799*	*996*	*1 379*	*1 406*	*1 925*	*389*	*875*

Medelhyror för vissa slag av lägenheter utan och med centralvärme.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Orter	Medelhyror (i kronor) för följande slag av lägenheter enligt av hyresnämnd fastställda belopp för hyresåret 1917/18											
	2 rum och kök			3 rum och kök			4 rum och kök			5 rum och kök		
	utan central-uppvärmning	med central-uppvärmning (exkl. värme)	skillnad i %	utan central-uppvärmning	med central-uppvärmning (exkl. värme)	skillnad i %	utan central-uppvärmning	med central-uppvärmning (exkl. värme)	skillnad i %	utan central-uppvärmning	med central-uppvärmning (exkl. värme)	skillnad i %
Stockholm . .	570	675	18·4	884	1 041	17·8	1 168	1 436	22·9	1 519	1 820	19·8
Råsunda . . .	522	558	6·9	711	836	17·6	999	1 124	12·5	1 201	1 312	9·2
Malmö	379	440	16·1	539	630	16·9	717	830	15·8	909	1 078	18·6
Göteborg . . .	487	653	34·1	737	935	26·9	997	1 105	10·8	1 242	1 671	34·5
Östersund . .	459	538	17·2	622	764	22·8	827	1 030	24·5	1 050	1 305	24·3

fullt exakt, till skillnad från den genom allmänna bostadsräkningar härledda, där undersökningsmaterialets inre förändring genom avgång av äldre, billigare lägenheter och tillkomst av nya, moderna innebär en felkälla.

Emellertid föranleder det å vissa orter ringa antalet reglerade lägenheter, att den beräknade hyresstegringen kunnat påverkas av tillfälligheter. Sammanföras orterna i större grupper, såsom skett i vidstående tablå, torde dock dessa störande inflytelser i huvudsak bortelimineras. Tablån bekräftar, vad redan framgått av den preliminära redogörelsen, nämligen att hyresstegringen för reglerade bostadslägenheter under tiden 1914/15—1917/18 utgjort omkring 13 %. Lägre än i genomsnitt har stegringen varit i Stockholm (12 %), men däremot avsevärt högre i de båda övriga storstäderna Göteborg och Malmö (19 %). I övrigt synes hyresökningen hava varit tämligen likartad för olika storleksgrupper av samhällen och genomsnittligt belöpt sig till 14 à 15 %. Endast den allra minsta storleksgruppen uppvisar högre stegringsprocent, vilket i huvudsak avhänger av de starka hyreshöjningarna i Råsunda (i genomsnitt c:a 22 %), där på grund av synnerligen hög ledighetsprocent före krisen hyresnivån varit låg i jämförelse med den i Stockholm rådande. Hyresstegringsrörelsens styrka å de särskilda orterna belyses närmare av huvudtabellens kol. 28, vilken dock avser samtliga slag av reglerade lägenheter, sålunda ej blott bostadslägenheter. Till c:a 20 % eller däröver har förhöjningen uppgått bl. a. i Södertälje (20 %), Lidingö (31 %), Råsunda (22 %), Enköping (22 %), Jönköping (26 %), Trälleborg (26 %), Halmstad (20 %), Vänersborg (25 %) och Alingsås (20 %). Svagare (under 10 %) har däremot höjningen varit i Uppsala, Visby, Borås, Gävle, Söderhamn och Härnösand.

Tablån åskådliggör även, hurusom hyresökningen till övervägande del skett under senaste hyresåret, i det indextalet för september 1917 uppgick till 104

Hyresstegringen för reglerade lägenheter åren 1915—1917/18.

Orter och ortsgrupper	Antal lägenheter med känd hyresstegring	Hyresindextal för reglerade: bostadslägenheter				smålägenheter (t. o. m. 2 rum o. kök)				större lägenheter (om 3 o. fl. rum o. kök)			
		enligt i sept. 1915 gällande avtal	enligt i sept. 1917 gällande avtal	vad av hyresvärden begärts för år 1917/18	vad av hyresnämnden fastställts för år 1917/18	enligt i sept. 1915 gällande avtal	enligt i sept. 1917 gällande avtal	vad av hyresvärden begärts för år 1917/18	vad av hyresnämnden fastställts för år 1917/18	enligt i sept. 1915 gällande avtal	enligt i sept. 1917 gällande avtal	vad av hyresvärden begärts för år 1917/18	vad av hyresnämnden fastställts för år 1917/18
Stockholm	12 938	100	102	118	112	100	102	115	109	100	102	122	116
Göteborg	2 628	100	109	127	119	100	111	125	119	100	108	129	118
Malmö	1 653	100	106	122	119	100	108	122	118	100	105	122	119
Städer med 20—100 000 inv.	3 006	100	105	119	114	100	105	117	112	100	105	123	117
» » 10—20 000 »	1 741	100	103	120	115	100	103	118	113	100	103	123	117
Orter » 5—10 000 »	853	100	103	120	115	100	103	119	115	100	103	120	116
» » under 5 000 »	1 736	100	106	126	117	100	105	121	114	100	108	133	121
Samtliga orter	**24 555**	**100**	**104**	**120**	**113**	**100**	**104**	**117**	**111**	**100**	**103**	**124**	**117**
Därav: Stockholm med förstäder	14 052	100	102	118	112	100	102	115	109	100	102	123	116
Övriga orter	10 503	100	107	123	117	100	108	122	117	100	105	125	118

mot 113 för hyresåret 1917/18. I Göteborg synes dock redan tidigare hava förekommit avsevärda hyreshöjningar, och så torde förhållandet även hava varit å vissa andra orter, såsom Råsunda, Jönköping, Hälsingborg, Örgryte och Luleå.

Av indextalen för den av hyresvärden begärda hyran framgår, att stegringen skulle uppgått till omkring 20 %, därest hyresnämnderna ej tillämpat sin regleringsrätt. Lägst har den ifrågasatta höjningen varit i Stockholm, högst i Göteborg och den minsta ortsgruppen (speciellt Råsunda). Ser man på hyresstegringen inom olika storleksgrupper av lägenheter, finner man, att de av hyresvärdarna begärda hyresstegringarna procentuellt varit genomgående lägre för de mindre bemedlades bostäder än beträffande de större lägenheterna.

Likaså hava de av hyresnämnderna fastställda stegringarna i viss mån anpassats efter hyresgästernas betalningsförmåga, såsom framgår av efterföljande tablå, där stegringsprocenten nästan undantagslöst växer med rumsantalet.

Hyresindextal (hyrespriset 1914/15 = 100) för

		enkelkök, enkelrum, m. m.	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	4 rum och kök	5 o. fl. rum och kök	samtliga bostadslägenheter	samtliga småbostadslägenheter	samtliga större bostadslägenheter	kontors-, butiks- o. d. lägenheter
Stockholmsgruppen	enligt i september 1917 gällande avtal	103	102	102	103	103	102	102	102	102	98
	enligt vad av hyresvärden begärts för år 1917/18	118	115	115	119	124	125	118	115	123	116
	enligt vad av hyresnämnden fastställts för år 1917/18	111	109	109	113	117	118	112	109	116	110
Övriga orter	enligt i september 1917 gällande avtal	106	108	107	106	106	104	107	108	105	106
	enligt vad av hyresvärden begärts för år 1917/18	125	121	122	125	124	125	123	122	125	130
	enligt vad av hyresnämnden fastställts för år 1917/18	117	117	116	117	117	119	117	117	118	120
Samtliga orter	**enligt i september 1917 gällande avtal**	**103**	**104**	**104**	**104**	**104**	**102**	**104**	**104**	**103**	**101**
	enligt vad av hyresvärden begärts för år 1917/18	**119**	**117**	**117**	**121**	**124**	**125**	**120**	**117**	**124**	**120**
	enligt vad av hyresnämnden fastställts för år 1917/18	**111**	**111**	**111**	**114**	**117**	**119**	**113**	**111**	**117**	**113**

Enligt hyresstegringslagen skall i stad, där lagen äger tillämpning, genom hyresnämnd eller annan kommunal myndighet avgiftsfritt förmedlas uthyrning av lägenheter t. o. m. 3 rum och kök, och hava för detta ändamål hyresvärdarna ålagts anmälningsplikt rörande lediga och uthyrda lägenheter. Angående de sålunda upprättade *kommunala bostadsförmedlingskontorens* verksamhet under år 1917 hava även införskaffats upplysningar.

Sådana hava mer eller mindre fullständigt meddelats från 63 hyresnämndsorter, medan å övriga orter någon bostadsförmedlingsverksamhet icke synes hava utövats under år 1917 av nämnden eller annan kommunal myndighet. Beträffande vissa av dessa sistnämnda orter, såsom Oskarshamn och Kiruna, förklaras uttryckligen, att dylik verksamhet icke ansetts föranledd av förhållandena, och särskilt för Kirunas vidkommande belyses detta av meddelandet, att omkring 500 rum (inräknat butiks- och verkstadslokaler) stodo lediga, något som även förklarar, att ingripande av hyresnämnden därstädes icke heller i övrigt påkallats i något enda fall. Även på åtskilliga andra orter, där kommunal bostadsförmedling upprättats, synes densamma varit av ringa betydelse, och endast i de 17 städer, som efterföljande tablå nominativt upptager, hava under verksamhetsperioden de lediganmälda lägenheterna uppgått till något mera betydande antal.

Översikt över de kommunala bostadsförmedlingskontorens verksamhet under år 1917.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Orter	Samtliga bostadslägenheter				Smålägenheter				Större lägenheter			
	anmälda lediga	efterfrågade	anmälda uthyrda		anmälda lediga	efterfrågade	anmälda uthyrda		anmälda lediga	efterfrågade	anmälda uthyrda	
			samtliga	därav (i %) genom förmedlingen			samtliga	därav (i %) genom förmedlingen			samtliga	därav (i %) genom förmedlingen
Stockholm [1]	4 159	6 256	4 024	32·5	3 835	5 493	3 722	32·4	324	763	302	34·4
Eskilstuna [1]	160	266	160	91·9	149	254	149	91·3	11	12	11	100·0
Linköping	285	361	285	52·6	244	319	244	54·1	41	42	41	43·9
Norrköping [1]	701	325	688	16·7	669	300	656	17·1	32	25	32	9·4
Visby [1]	111	72	103	29·1	85	64	77	28·6	26	8	26	30·8
Karlskrona	193	255	193	76·2	158	204	158	77·2	35	51	35	71·4
Malmö [2]	2 555	3 072	[3] 2 516	.	2 168	2 670	[3] 2 135	.	387	402	[3] 381	.
Lund	398	483	360	62·5	329	392	294	67·3	69	91	66	40·9
Landskrona	147	426	47	68·1	141	390	41	63·4	6	36	6	100·0
Hälsingborg	188	.	188	—[4]	157	.	157	—[4]	31	.	31	—[4]
Trelleborg	107	.	106	74·5	81	.	80	73·8	26	.	26	76·9
Göteborg	1 576	1 894	1 508	10·7	1 435	1 708	1 378	11·0	141	186	130	8·5
Uddevalla	123	161	116	57·8	104	157	98	65·3	19	4	18	16·7
Borås [1]	411	430	394	29·2	369	383	354	29·7	42	47	40	25·0
Karlstad	217	76	217	—[4]	197	69	197	—[4]	20	7	20	—[4]
Kristinehamn [5]	105	94	105	15·2	.	.	.	.	.	.	.	.
Gävle [2]	180	377	178	41·6	163	361	161	45·3	17	16	17	5·9
Övriga 46 orter	1 242	1 764	1 075	60·4	1 061	1 562	926	62·2	181	202	149	49·0

De sifferuppgifter, som föreligga rörande omsättningen på bostadsmarknaden, förete ofta mycket stora skiljaktigheter, vilka blott delvis synas kunna förklaras genom resp. orters olika storlek samt bostadsförmedlingskontorets växlande arbetsområde (samtliga lägenheter eller blott smålägenheter), längre eller kortare verksamhetstid under året m. m., utan till väsentlig del torde återgå på försumlig rapportering om lediga och uthyrda lägenheter från husvärdarnas sida samt bristfällig kunskap om och större eller mindre intresse för den nya institutionen hos de hyressökande. På grund härav böra de i kol. 5, 9

[1] Förmedlingen har endast omfattat lägenheter t. o. m. 3 rum och kök.
[2] Förmedling förefanns tidigare och avse uppgifterna hela år 1917.
[3] Avser lägenheter, uthyrda genom förmedlingen; sådana, som uthyrts på annat sätt, ha ej kunnat uppgivas.
[4] Egentlig bostadsförmedling har ej ägt rum, men adressuppgifter meddelats å husvärdar med hyreslediga lägenheter.
[5] Lägenheterna hava ej kunnat fördelas på olika storleksgrupper.

och 13 meddelade procenttalen, vilka avsett att giva en bild av den andel i bostadsomsättningen, som tillkommit den nyinrättade institutionen under dess första verksamhetsperiod, bedömas med mycken försiktighet. Att den offentliga bostadsförmedlingen på en ort som Malmö intager en dominerande plats på bostadsmarknaden är sålunda knappast ägnat att förvåna, då kommunal bostadsförmedling här förefunnits sedan år 1913, medan det bör väcka stort intresse, att Stockholms stads nyinrättade bostadsförmedlingskontor redan under de första månaderna av sin tillvaro kommit att spela en betydande roll inom ett område, som i huvudstaden hittills varit uteslutande upplåtet till den privata företagsamheten.

Upprättandet av en offentlig, på husvärdarnas anmälningsplikt stödd bostadsförmedling avsåg dock icke blott att i görligaste mån underlätta bostadsanskaffningen för de hyressökande utan jämväl att förskaffa det allmänna möjlighet till fortlöpande kunskap om bostadsmarknadens läge. Såsom ännu varande i sin begynnelse lider denna statistik dock av åtskilliga bristfälligheter, betingade av svårigheterna att till ett enda ställe centralisera utbud och efterfrågan på bostadsmarknaden. Vad utbudet beträffar, förelåg, som redan nämnts, till en början stor ofullständighet i rapporteringen, men efter hand synes man, åtminstone på vissa orter, genom ett omfattande upplysningsarbete och i sista hand rättsåtgärder lyckats förmå husvärdarna att någorlunda noggrant fullgöra den dem påvilande anmälningsplikten av hyreslediga lägenheter. Vad angår efterfrågan, synes centraliseringen hava gått ganska snabbt och fullständigt, ty under rådande bostadsbrist torde det varit ganska få hyressökande till mindre lägenheter, som ej anmält sig å kommunens avgiftsfria förmedlingskontor. Svårigheten har legat i att genom lämpligt rapportsystem och i sista hand avskrivning efter viss tids förlopp hålla registret över hyressökande ständigt aktuellt och förebygga, att det belastats med ett alltjämt växande antal kvarstående personer, som redan ordnat sin bostadsfråga.

En bild av hur ställningen å hyresmarknaden å vissa större orter enligt bostadsförmedlingskontorens rapporter gestaltade sig vid årskiftet 1917/18, ger efterföljande tablå, som upptar antalet vid årets slut lediganmälda samt efterfrågade lägenheter inom vissa storleksgrupper.

Av tabellens sista kolumn framgår, att antalet hyressökande å samtliga orter utom Visby betydligt översteg antalet lediga lägenheter. Detta var, med undantag för enkelkök, enkelrum m. m. i Lund, även fallet för alla slags lägenhetskategorier, och torde därigenom erhållas en siffermässig bekräftelse på, att åtminstone i åtskilliga större städer bostadsbrist rådde i slutet av år 1917.

Bortses från de orter, där ingen som helst ledig lägenhet kvarstod vid årets slut, men väl ett icke obetydligt antal hyressökande, såsom Eskilstuna och Karlskrona, synes bostadsbristen varit mest framträdande i Stockholm med omkring 11 efterfrågade lägenheter på varje lediganmäld. I Göteborg kommo 6 efterfrågade på varje lediganmäld, medan däremot förhållandena i Malmö voro något gynnsammare.

Lediga och efterfrågade bostadslägenheter vid 1917 års slut.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Orter	Enkelkök och enkelrum m. m.		1 rum och kök		2 rum och kök		Samtliga småläg enheter (t. o. m. 2 rum och kök)			Samtliga större lägenheter (om 3 och flera rum och kök)			Samtliga bostadslägenheter		
								efterfrågade			efterfrågade			efterfrågade	
	lediga	efterfrågade	lediga	efterfrågade	lediga	efterfrågade	lediga	antal	per 100 lediga	lediga	antal	per 100 lediga	lediga	antal	per 100 lediga
Stockholm . .	54	332	25	638	34	334	113	1 304	1 154	[1] 22	[1] 152	[1] 691	**135**	**1 456**	**1 079**
Eskilstuna . .	—	11	—	92	—	15	—	118	—	—	[1] 1	—	—	**119**	—
Norrköping . .	7	12	4	21	2	10	13	43	331	—	5	—	**13**	**48**	**369**
Visby	4	—	1	1	3	4	8	5	63	2	1	50	**10**	**6**	**60**
Karlskrona . .	—	8	—	11	—	23	—	42	—	—	12	—	—	**54**	—
Malmö	8	·	12	16	13	32	33	48	145	6	15	250	**39**	**63**	**162**
Lund	25	2	7	25	3	21	35	48	137	3	29	967	**38**	**77**	**203**
Landskrona . .	—	·	·	143	·	71	[2] 100	214	214	—	15	—	[2] **100**	**229**	**229**
Göteborg . . .	14	45	33	237	10	75	57	357	626	11	51	464	**68**	**408**	**600**
Uddevalla . .	4	·	2	10	·	16	6	26	433	1	3	300	**7**	**29**	**414**
Borås	11	14	3	9	1	6	15	29	193	3	7	233	**18**	**36**	**200**
Västerås . . .	—	—	1	15	4	1	5	16	320	·	·	·	**5**	**16**	**320**

Såsom komplettering till denna översikt, som för vissa orters vidkommande lämnar så att säga ett tvärsnitt genom bostadsmarknaden vid årsskiftet 1917/18, må här lämnas en fortlöpande statistik över tillgång och efterfrågan på smålägenhetsmarknaden (t. o. m. 3 rum och kök) i Stockholm i medlet av varje månad under tiden september 1917—juli 1918, grundad på stadens bostadsförmedlingskontors veckovis publicerade »bostadsbarometer»:

Tidpunkt:	18/9	13/10	17/11	15/12	12/1	16/2	16/3	13/4	18/5	15/6	13/7
Antal lediga lägenheter . .	232	237	141	137	133	103	108	109	132	136	178
Antal hyressökande	1 936	1 794	1 338	1 441	917	1 720	2 200	1 623	2 011	2 201	2 419
Hyressökande per 100 läg.	834	757	949	1 052	689	1 670	2 037	1 489	1 523	1 618	1 359

Att disproportionen mellan tillgång och efterfrågan på smålägenhetsmarknaden blivit allt större, visa de, med bortseende från kvartalsskiftenas fluktuationer, i stort sett stigande siffrorna för antalet hyressökande per 100 lediga lägenheter. Betydelsen av dessa siffror understrykes ytterligare därigenom, att anmälningen av lediga lägenheter samtidigt blivit allt fullständigare och avskrivningen av kvarstående hyressökande allt strängare genomförd.

[1] Avse endast lägenheter om 3 rum och kök. — [2] Avse lägenheter i stadens under byggnad varande hus (färdiga omkring 1 april 1918).

Översikt över hyresnämndernas

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Orter	Invånarantal den 31/12 1917	Datum för verksamhetens början	Antal behandlade ärenden	Därav		Antal hyresreglerade lägenheter			Där-					
				hyresregleringsärenden	övriga ärenden	utan centraluppvärmning	med centraluppvärmning	tillhopa	enkelkök, enkelrum m. m.	2 och 3 rum	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	4 rum och kök
1 *Stockholms stad*	413 163	26/5	23 122	18 151	4 971	14 015	2 601	16 616	1 367	317	5 948	4 538	1 529	807
Stockholms län.														
2 Södertälje	14 479	12/6	441	370	71	353	18	371	13	—	148	73	64	23
3 Sundbyberg	6 469	19/6	102	51	51	494	—	494	48	—	190	172	28	24
4 Lidingö	8 076	26/6	58	31	27	123	13	136	6	2	64	33	20	3
5 Solna (utom Råsunda)	15 643	15/9	89	38	1	38	—	38	1	—	19	14	3	1
6 Råsunda	3 667	25/6	955	936	19	770	166	936	66	10	270	212	142	102
7 Nynäshamn	3 304	27/7	143	143	—	124	19	143	—	—	101	27	6	4
8 Norrtälje	4 019	1/9	2	2	—	2	—	2	—	—	—	2	—	—
Uppsala län.														
9 Uppsala	27 859	6/6	203	140	63	276	4	280	19	—	106	78	37	24
10 Enköping	5 841	29/8	36	33	3	32	—	32	—	2	24	4	1	—
Södermanlands län.														
11 Nyköping	11 178	26/6	101	94	7	94	—	94	6	—	59	12	12	1
12 Katrineholm	7 588	26/6	94	92	2	92	—	92	—	—	92	—	—	—
13 Eskilstuna	30 500	19/6	64	21	43	186	2	188	16	—	129	27	8	4
Östergötlands län.														
14 Linköping	25 930	18/6	154	142	12	135	24	159	19	—	70	23	21	16
15 Norrköping	55 127	15/6	189	97	92	133	24	355	32	1	109	66	41	38
16 Mjölby	3 506	.	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17 Motala	5 436	3/11	16	15	1	15	—	15	2	—	2	3	5	1
Jönköpings län.														
18 Jönköping	28 798	28/6	61	39	22	201	—	201	20	—	99	49	18	2
19 Huskvarna	7 853	1/7	36	26	10	24	—	24	—	—	8	16	—	—
20 Nässjö	7 821	1/8	169	129	40	100	1	101	2	1	20	55	11	4
21 Eksjö	5 752	1/7	65	65	—	62	—	62	1	—	22	14	21	—
22 Värnamo[1]	1 293	29/9	19	11	8	8	—	8	—	—	1	4	2	1
Kronobergs län.														
23 Växjö	8 905	13/6	7	5	2	4	—	4	—	—	—	1	—	3
24 Älmhult	1 241	20/9	14	7	7	7	—	7	—	—	1	3	2	1

[1] Härvid innebär hyresstegringen till en del ersättning för förbättringar av lägenheterna, såsom inledande av ingå även uppgifter från hyresnämnden för den s. k. inkorporeringsdelen av Värnamo socken.

verksamhet under år 1917.

16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	
a v			samtliga bostadslägenheter		kontors- o. d. lägenheter		Antal lägenheter (utan centralvärme) med känd hyressteg-ring	Sammanlagda hyresbeloppet i kr. för i kol. 23 angivna lägenheter enligt				Hyressteg-ring för dessa lägenheter från 1914/15 till 1917/18	Fastställt hyresbelopp för lägenheter med centralvärme för 1917/18 (utan värme), kr.	
5 rum och kök	6 rum och kök	7 och flera rum och kök	antal	i % av hyreslägenhetsbeståndet	i förening med bostadsrum	utan förening med bostadsrum		i sept. 1915 gällande avtal	i sept. 1917 gällande avtal	vad av hyresvärden begärts för år 1917/18	vad av hyresnämnden fastställts för år 1917/18	%		
699	366	208	15 779	18·4	157	680	12 938	6 966 553	7 086 261	8 184 596	7 761 258	11·4	2 982 004	1
20	10	9	360	14·6	2	9	347	141 976	146 163	172 509	170 164	19·9	20 390	2
1	1	—	464	40·1	11	19	494	165 888	170 990	187 260	184 380	11·1	—	3
2	2	4	136	26·7	—	—	29	14 750	15 408	19 432	19 351	31·2	8 145	4
—	—	—	38	·	—	—	38	13 955	14 625	16 135	15 536	11·3	—	5
76	22	—	900	86·2	8	28	553	281 090	299 140	378 670	342 355	21·8	160 475	6
2	—	—	140	·	—	3	·	·	·	·	·	·	·	7
—	—	—	2	·	—	—	2	502	502	650	600	[1] 19·5	—	8
11	2	2	279	4·7	—	1	276	110 773	112 120	·	117 068	5·7	—	9
1	—	—	32	·	—	—	31	5 045	5 521	6 648	6 172	[1] 22·3	—	10
2	1	—	93	4·6	—	1	79	26 871	27 161	31 771	30 155	12·2	—	11
—	—	—	92	12·5	—	—	·	·	·	·	·	·	—	12
2	—	—	186	3·4	2	—	68	18 776	19 808	22 200	21 835	16·3	1 175	13
2	8	—	159	3·8	—	—	96	22 538	23 360	27 366	25 016	11·0	[2] 35 045	14
25	24	3	339	3·2	4	12	159	71 965	74 849	86 663	83 788	16·4	19 840	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16
2	—	—	15	2·5	—	—	9	2 660	2 770	3 007	3 007	13·0	—	17
8	1	—	197	4·0	—	4	201	45 738	51 417	58 565	57 565	25·9	—	18
—	—	—	24	2·1	—	—	24	4 190	4 265	4 910	4 728	12·8	—	19
3	—	—	96	12·8	—	5	97	23 479	24 811	28 864	27 376	16·6	1 100	20
1	—	3	62	·	—	—	·	·	·	·	·	·	—	21
—	—	—	8	4·2	—	—	6	1 396	1 456	1 772	1 562	11·9	—	22
—	—	—	4	0·2	—	—	4	1 885	2 225	2 525	2 135	13·3	—	23
—	—	—	7	·	—	—	6	1 344	1 362	2 022	1 372	2·1	—	24

vattenledning eller elektriskt ljus, reparationer o. d. — [1] Inberäknat ersättning för värme. — [2] För Värnamo

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	Orter	Invånarantal den 31/12 1917	Datum för verksamhetens början	Antal behandlade ärenden	Därav		Antal hyresreglerade lägenheter			Där-					
					hyresregleringsärenden	övriga ärenden	utan centraluppvärmning	med centraluppvärmning	tillhopa	enkelkök, enkelrum m. m.	2 och 3 rum	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	4 rum och kök
	Kalmar län.														
25	Kalmar	16 678	1/7	46	33	13	31	4	35	—	—	2	13	8	6
26	Oskarshamn	8 361	20/7	46	36	10	13	—	13	1	—	4	2	4	2
27	Västervik	11 685	3/7	127	63	64	92	1	93	13	—	49	26	1	1
	Gottlands län.														
28	Visby	9 976	15/6	31	24	7	22	2	24	—	—	2	8	2	4
	Blekinge län.														
29	Karlskrona	28 097	1/7	183	134	49	328	—	328	17	—	39	162	75	23
30	Karlshamn	7 558	20/6	4	1	3	1	—	1	—	—	—	—	—	—
	Kristianstads län.														
31	Kristianstad	12 542	25/6	43	36	7	36	—	36	—	—	2	12	7	3
	Malmöhus län.														
32	Malmö	112 521	25/6	4 399	2 293	2 106	1 662	506	2 168	21	18	685	654	246	223
33	Lund	23 085	15/6	442	299	143	158	50	208	12	12	39	69	26	17
34	Landskrona	18 062	1/7	343	261	82	232	29	261	3	—	59	130	25	17
35	Hälsingborg	35 875	14/6	1 068	596	472	478	28	506	9	6	80	240	82	46
36	Eslöv	6 046	25/6	34	28	6	28	—	28	4	—	7	13	3	—
37	Ystad	11 628	22/6	274	266	8	10	18	28	2	—	1	8	6	4
38	Trälleborg	10 965	25/6	58	28	30	23	5	28	—	1	3	9	4	1
39	Höganäs	6 057	25/6	7	2	5	2	—	2	—	—	—	2	—	—
40	Arlöv	3 650	3/9	26	26	—	13	13	26	—	—	5	12	1	4
	Hallands län.														
41	Halmstad	18 956	9/6	144	95	49	277	15	292	10	—	95	83	36	17
42	Falkenberg	4 809	17/8	16	11	5	11	—	11	1	—	—	3	6	1
43	Varberg	7 640	22/6	72	48	24	108	—	108	6	—	28	40	22	8
	Göteborgs och Bohus län.														
44	Göteborg	196 945	1/6	1 160	764	396	2 910	437	3 347	125	—	1 620	627	381	247
45	Uddevalla	13 638	15/6	128	92	36	86	10	96	—	—	46	19	27	3
46	Mölndal	6 184	5/7	36	25	11	47	—	47	4	—	27	12	3	—
47	Örgryte	21 697	18/6	97	44	53	856	—	856	76	1	614	96	35	3
	Älvsborgs län.														
48	Vänersborg	8 481	1/7	89	81	8	41	8	49	4	1	10	10	4	8
49	Trollhättan	14 888	16/7	22	17	5	187	—	187	22	—	90	20	28	11
50	Alingsås	5 995	30/6	156	140	16	126	—	126	7	—	48	38	16	13
51	Borås	24 030	30/6	48	9	39	9	—	9	—	—	2	3	2	—
52	Åmål	5 268	8/6	28	23	5	22	—	22	1	—	13	5	3	—

[1] Härvid innebär hyresstegringen till en del ersättning för förbättringar av lägenheterna, såsom inledande av rum och kök.

16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	
a v			samtliga bostadslägenheter		kontors- o. d. lägenheter		Antal lägenheter (utan centralvärme) med känd hyressteg-ring	Sammanlagda hyresbeloppet i kr. för i kol. 23 angivna lägenheter enligt				Hyressteg-ring för dessa lägenheter från 1914/15 till 1917/18	Fastställt hyresbelopp för lägenheter med centralvärme för 1917/18 (utan värme), kr.	
5 rum och kök	6 rum och kök	7 och flera rum och kök	antal	i % av hyreslägenhetsbeståndet	i förening med bonings-rum	utan förening med bonings-rum		i sept. 1915 gällande avtal	i sept. 1917 gällande avtal	vad av hyresvärden begärts för år 1917/18	vad av hyresnämnden fastställts för år 1917/18	%		
4	2	—	35	1·2	—	—	1	700	800	1 000	1 000	42·9	3 500	25
—	—	—	13	0·9	—	—	13	3 170	3 266	3 840	3 602	13·6	—	26
3	—	—	93	5·3	—	—	92	14 955	15 204	16 749	16 579	10·9	1 250	27
1	1	1	19	1·3	4	1	18	6 247	6 199	6 908	6 868	9·9	3 100	28
12	—	—	328	7·1	—	—	277	91 473	93 982	104 686	103 246	[1] 12·9	—	29
—	1	—	1	0·1	—	—	1	450	450	650	650	[1] 44·4	—	30
4	2	2	32	1·4	3	1	36	19 346	19 362	22 114	21 895	13·2	—	31
119	65	30	2 061	9·6	42	65	1 653	587 633	624 005	718 916	698 035	18·8	405 896	32
16	9	4	204	4·5	2	2	157	46 110	47 434	53 336	52 844	[1] 14·6	36 395	33
11	4	1	250	8·2	11	—	232	69 039	70 857	82 426	77 454	12·2	[2] 26 160	34
23	14	—	500	7·4	—	6	346	121 387	132 702	154 168	144 655	19·2	17 492	35
1	—	—	28	3·0	—	—	28	6 234	6 368	8 001	7 305	[1] 17·2	—	36
3	3	1	28	1·5	—	—	10	4 430	4 430	4 978	4 978	12·4	—	37
3	6	1	28	2·4	—	—	20	9 734	9 990	12 369	12 231	25·7	[2] 3 025	38
—	—	—	2	0·6	—	—	2	240	240	360	300	25·0	—	39
—	1	—	23	3·6	3	—	13	2 382	2 526	2 844	2 676	12·3	7 896	40
22	16	3	282	8·2	7	3	238	65 703	67 013	81 883	78 601	19·6	11 927	41
—	—	—	11	1·6	—	—	9	4 179	4 262	5 199	5 023	20·2	—	42
4	—	—	108	.	—	—	86	16 736	16 811	20 393	19 366	15·7	—	43
99	[3] 82	—	3 181	8·2	—	166	2 628	1 065 123	1 165 179	1 363 304	1 270 207	[1] 19·3	402 451	44
—	—	—	95	4·7	1	—	82	19 196	20 652	30 583	22 751	18·5	4 501	45
—	—	1	47	6·2	—	—	.	.	.	.	.	.	—	46
1	—	1	827	23·3	6	23	522	112 583	126 838	140 415	131 548	16·8	—	47
7	1	—	45	3·1	1	3	23	9 432	9 693	12 091	11 773	24·8	4 823	48
8	1	—	180	13·3	2	5	59	15 208	16 902	18 457	17 484	15·0	—	49
2	1	1	126	.	—	—	126	28 666	31 028	35 284	34 357	[1] 19·9	—	50
—	—	1	8	0·2	—	1	7	1 871	1 871	2 168	2 039	9·0	—	51
—	—	—	22	3·4	—	—	.	.	.	.	.	.	—	52

vattenledning eller elektriskt ljus, reparationer o. d. — [2] Inberäknat ersättning för värme. — [3] 6 och flera

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	Orter	Invånarantal den 31/12 1917	Datum för verksamhetens början	Antal behandlade ärenden	Därav		Antal hyresreglerade lägenheter			Därav					
					hyresregleringsärenden	övriga ärenden	utan centraluppvärmning	med centraluppvärmning	tillhopa	enkelkök, enkelrum m. m.	2 och 3 rum	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	4 rum och kök
	Skaraborgs län.														
53	Mariestad	5 193	28/7	10	8	2	24	8	32	4	—	4	3	2	2
54	Lidköping	8 184	15/7	79	75	4	75	—	75	6	1	21	20	10	5
55	Skara	6 167	27/6	22	15	7	15	—	15	—	—	3	10	1	—
56	Skövde	9 791	30/6	44	29	15	24	8	32	—	2	8	2	6	4
57	Falköping	5 858	14/6	110	83	27	83	—	83	1	—	25	37	19	—
	Värmlands län.														
58	Karlstad	18 892	27/6	47	15	32	40	5	45	1	2	14	6	11	5
59	Kristinehamn	10 192	19/6	76	68	8	65	—	65	11	—	22	18	11	3
60	Arvika	5 388	19/6	41	28	13	27	—	27	1	—	12	10	4	—
	Örebro län.														
61	Örebro	34 667	15/6	363	273	90	935	52	987	59	2	437	261	111	41
	Västmanlands län.														
62	Västerås	25 509	19/6	177	142	35	541	—	541	36	—	325	102	33	8
63	Arboga	4 999	18/7	216	183	33	179	4	183	38	5	68	30	12	6
	Kopparbergs län.														
64	Falun	12 213	1/7	21	19	2	33	—	33	2	1	12	5	4	5
	Gävleborgs län.														
65	Gävle	36 682	12/6	396	261	135	94	—	94	8	—	55	12	7	2
66	Söderhamn	11 412	26/5	113	92	21	87	—	87	6	—	41	7	12	5
67	Hudiksvall	7 260	23/6	19	18	1	18	—	18	3	—	5	5	1	2
	Västernorrlands län.														
68	Härnösand	10 097	13/6	180	127	3	126	1	127	11	2	18	14	26	17
69	Sundsvall	16 575	22/6	35	29	6	25	1	26	—	—	3	3	9	1
	Jämtlands län.														
70	Östersund	10 474	9/6	256	236	20	116	126	242	21	6	52	46	37	22
	Västerbottens län.														
71	Umeå	6 771	18/6	22	2	20	2	—	2	—	—	—	1	1	—
	Norrbottens län.														
72	Luleå	10 086	27/6	92	64	28	128	1	129	21	—	69	26	9	1
73	Boden	6 145	26/6	123	64	59	63	—	63	4	—	24	18	5	5
74	Kiruna	7 367	29/7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
75	Haparanda	1 748	19/11	2	2	—	2	—	2	—	—	—	—	—	1
	Samtliga orter	1 626 495	—	37 612	27 946	9 666	27 997	4 204	32 201	2 189	398	12 270	8 378	3 355	1 856

[1] Inberäknat ersättning för värme. — [2] För jämförbarhetens skull äro uppgifterna från Uppsala och Örebro

16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	
a v			samtliga bostadslägenheter		kontors- o. d. lägenheter		Antal lägenheter (utan centralvärme) med känd hyressteg-ring	Sammanlagda hyresbeloppet i kr. för i kol. 23 angivna lägenheter enligt				Hyressteg-ring för dessa lägenheter från 1914/15 till 1917/18	Fastställt hyresbelopp för lägenheter med centralvärme för 1917/18 (utan värme), kr.	
5 rum och kök	6 rum och kök	7 och flera rum och kök	antal	i % av hyreslägenhetsbeståndet	i förening med boningsrum	utan förening med boningsrum		i sept. 1915 gällande avtal	i sept. 1917 gällande avtal	vad av hyresvärden begärts för år 1917/18	vad av hyresnämnden fastställts för år 1917/18	%		
2	1	4	22	2·8	3	7	16	7 735	7 735	9 275	9 056	17·1	6 745	53
3	4	4	74	5·4	1	—	53	15 320	15 330	17 703	17 683	15·4	—	54
—	—	1	15	·	—	—	10	3 969	4 034	4 768	4 413	11·2	—	55
4	2	1	29	·	—	3	24	9 234	9 608	11 476	10 461	13·3	7 125	56
1	—	—	83	·	—	—	83	21 159	22 002	24 056	23 418	10·7	—	57
8	2	—	44	1·8	—	1	40	16 803	17 633	20 624	19 959	18·8	2 788	58
—	—	—	65	4·5	—	—	61	15 680	16 670	20 265	17 665	12·7	—	59
—	—	—	27	2·7	—	—	27	5 059	5 059	6 071	5 648	11·6	—	60
19	16	9	955	14·1	3	29	904	293 987	307 235	·	336 949	14·6	51 970	61
17	2	6	529	12·4	1	11	446	148 317	156 049	179 816	167 984	13·3	—	62
2	4	1	166	·	6	11	179	37 674	38 029	42 871	42 556	13·0	[1] 3 310	63
1	1	1	32	1·8	—	1	33	11 981	11 931	14 895	14 019	16·9	-	64
2	1	2	89	1·4	1	4	69	32 804	33 850	37 533	35 560	8·4	—	65
4	3	1	79	6·4	5	3	87	31 144	31 144	36 242	33 841	8·7	—	66
1	—	1	18	·	—	—	17	5 394	5 394	6 085	6 035	11·9	—	67
11	8	6	113	7·1	—	14	110	60 026	60 336	66 334	65 609	9·3	[1] 1 600	68
2	1	1	20	0·8	—	6	25	21 775	22 400	27 180	25 520	17·2	2 300	69
24	16	6	230	15·8	2	10	58	20 852	21 389	24 517	23 224	11·4	117 660	70
—	—	—	2	0·2	—	—	2	925	925	1 250	1 120	21·1	-	71
1	—	1	128	9·1	—	1	113	31 129	33 707	36 390	34 795	11·8	1 650	72
1	—	1	58	·	3	2	62	24 440	25 035	30 092	28 302	15·8	—	73
—	—	—	—	—	—	—	·	—	—	—	—	—	—	74
—	—	1	2	·	—	—	·	·	·	·	·	·	—	75
1 298	**707**	**323**	**30 769**	**10·6**	**291**	**1 141**	**24 555**	[2] **10 654 248**	**11 008 418**	**12 756 130**	**12 092 690**	**13·5**	**4 351 738**	

ej medtagna i kol. 24, 25 och 27.

Tillgången av livsförnödenheter å olika orter i riket.

Juni.

I anslutning till en från statens livsmedelskommission till socialstyrelsen gjord framställan har styrelsen genom sina ombud i orterna från och med slutet av april 1917 införskaffat uppgifter rörande *tillgången* å sådana varuslag, som med hänsyn till respektive ombudsorters behov äro att beteckna såsom särskilt viktiga. Dylika uppgifter hava sedermera för varje vecka insänts till styrelsen, och med ledning av desamma har den genomsnittliga tillgången under månaden beräknats. Tillgången har härvid ansetts kunna betecknas såsom god [○], om de mängder av varuslaget, som funnits å orten, mer än motsvarat efterfrågan, och såsom tillräcklig [◑], om tillgång och efterfrågan någorlunda motsvarat varandra. Om slutligen de å orten tillgängliga kvantiteterna å ett varuslag ej varit tillräckliga att täcka behovet, har tillgången betecknats såsom otillräcklig [●]. Dessa uppgifter böra under nuvarande förhållanden, då det gäller att så noggrant som möjligt följa de förändringar i fråga om tillgången på viktigare varuslag, som yppa sig inom olika delar av riket, och särskilt då det gäller att konstatera, om brist på ett eller annat varuslag uppstått, vara av synnerligen stort intresse. Det torde emellertid icke kunna undvikas, att jämförbarheten de olika orterna emellan bliver i någon mån rubbad av respektive ombuds subjektiva uppfattning om var gränsen i fråga om tillgången bör sättas å ena sidan mellan »tillräcklig» och »god» och å andra sidan mellan »tillräcklig» och »otillräcklig». Dock torde kunna förutsättas, att de ojämnheter vid rapporteringen, som på grund av dessa omständigheter uppstått, ej äro av alltför stor betydelse.

I föregående häften av Sociala Meddelanden hava ifrågavarande uppgifter lämnats från och med maj 1917 till och med maj 1918. I tabellen å efterföljande sida meddelas liknande uppgifter för juni månad. En granskning av tabellen visar, att vad beträffar *salt sill* och *ved* ävensom *färsk fisk* och *kött* en åtminstone *tillräcklig* tillgång rådde inom de allra flesta av socialstyrelsens rapportorter. Beträffande ved, torde böra framhållas, att enligt uppgift från bränslekommissionen tillgången över hela landet kan betraktas såsom god. Till följd av vissa distributionssvårigheter samt de ofta höga vedpriserna hava emellertid särskilt de mindre bemedlade i många fall ej varit i stånd att fylla sitt normala behov av ved, varför ock flera av styrelsens ombud angivit tillgången endast såsom tillräcklig. Även å *ägg* synes tillgången inom flertalet rapportorter hava motsvarat efterfrågan. Angående *mjölk*tillförseln, framträder en svag tendens till förbättring, i det under åtminstone en del av månaden tillgången kunnat betecknas såsom tillräcklig å 6 rapportorter. Vad däremot beträffar *smör*, *ost*, *potatis* och *fläsk* samt *fotogen*, så synes tillförseln till samtliga ombudsorter vara att betrakta såsom i det närmaste avstannad.

Uppgifter rörande tillgången av vissa viktigare livsförnödenheter å olika orter i riket under *juni* månad 1918.

(○ = god. ◑ = tillräcklig. ● = otillräcklig.)

	Mjölk	Smör	Ost	Ägg	Potatis	Kött	Fläsk	Sill, salt	Fisk, färsk	Fotogen	Ved	Kol	Koks
Stockholm .	●	●	●	◑	●	◑	●	◑	◑	●	◑	●	●
Södertälje . . .	●	●	●	◑	●	◑	●	◑	◑	●	◑	●	●
Uppsala	●	●	●	●	●	◑	●	○	◑	●	○	●	●
Nyköping . . .	●	●	●	◑	●	◑	●	◑	◑	●	○	●	●
Eskilstuna . . .	●	●	●	●	●	[2]◑	●	[2]◑	◑	●	○	●	●
Linköping . . .	●	●	●	[1]◑	●	○	●	○	○	●	○	●	●
Norrköping . . .	●	●	●	●	●	●	●	○	●	●	○	●	●
Motala	●	●	●	◑	●	●	●	◑	[2]◑	●	○	●	◑
Jönköping . . .	●	●	●	◑	●	◑	●	◑	◑	●	○	●	●
Växjö	●	●	●	◑	●	◑	●	◑	◑	●	○	●	●
Kalmar	●	●	●	◑	●	◑	●	◑	●	●	○	●	●
Västervik . . .	●	●	●	●	●	[1]◑	●	◑	●	●	◑	●	●
Visby	[1]◑	●	●	●	●	●	●	◑	◑	●	◑	●	●
Karlskrona . . .	●	●	●	●	●	◑	●	◑	●	●	◑	●	●
Kristianstad . .	●	●	●	●	●	●	●	◑	●	●	◑	●	●
Malmö	●	●	●	[1]◑	●	◑	●	◑	◑	●	○	●	◑
Lund	●	●	●	●	●	●	●	○	●	●	○	●	●
Landskrona . .	●	●	●	◑	●	◑	●	◑	◑	●	○	●	●
Hälsingborg . .	●	●	●	●	●	◑	●	◑	◑	●	○	●	◑
Ystad	●	●	●	◑	●	◑	●	◑	[1]◑	●	○	●	●
Halmstad . . .	●	●	●	◑	●	◑	●	◑	◑	●	○	◑	◑
Göteborg	[1]◑	●	●	[2]◑	●	○	●	◑	○	●	○	●	◑
Lysekil	◑	●	●	●	●	●	●	◑	◑	●	◑	●	●
Vänersborg . . .	●	●	●	●	●	◑	●	◑	◑	●	◑	●	●
Borås	●	●	●	◑	●	◑	●	◑	◑	●	[2]◑	●	●
Tidaholm . . .	[1]◑	●	◑	●	●	●	●	◑	◑	●	○	●	●
Karlstad	●	●	●	[1]◑	●	◑	●	◑	◑	●	○	●	●
Örebro	●	●	●	[1]◑	●	●	●	◑	◑	●	○	●	●
Kopparberg . .	●	●	●	●	●	◑	●	◑	[1]◑	●	◑	●	◑
Västerås	●	●	●	●	●	◑	●	○	○	●	◑	●	●
Falun och Dannarvet	●	●	●	◑	●	◑	●	○	[2]◑	●	○	●	[1]◑
Ludvika	●	●	●	●	●	●	●	◑	●	●	○	●	●
Gävle	●	●	●	◑	●	◑	●	◑	●	●	○	●	●
Söderhamn . . .	●	●	●	◑	●	◑	●	○	●	●	○	●	●
Sundsvall . . .	●	●	●	●	●	◑	●	○	●	●	◑	◑	◑
Nyland	●	●	●	○	●	◑	●	○	●	●	●	●	●
Östersund . . .	●	●	●	●	●	●	●	◑	◑	●	○	●	●
Umeå	●	●	●	◑	●	◑	●	○	○	●	○	●	●
Luleå och Boden	[1]◑	●	●	◑	●	◑	●	◑	[1]◑	●	◑	◑	◑
Malmberget och Gällivare . . .	[1]◑	●	●	◑	●	◑	●	◑	◑	●	◑	◑	●
Kiruna	●	●	●	●	●	●	●	◑	◑	●	◑	●	●

[1] Under månaden var tillgången omväxlande tillräcklig och otillräcklig.
[2] » » » » » god och tillräcklig.

Livsmedelskostnadernas förändringar å vissa orter i riket.

I efterföljande tabeller (sid. 789—790) meddelas en sammanställning av prisförändringarna under krisåren beträffande viktigare slag av livsmedel, lyse och bränsle för en normalfamilj (man, hustru och 2 barn) med en utgiftsstat av c:a 2 000 kronor å samtliga socialstyrelsens ombudsorter. I den första av dessa tabeller lämnas för de olika orterna en redogörelse för stegringen av ovannämnda utgiftsposter från juli 1914 till olika tidpunkter under kristiden, medan i tabellen å sid. 790 en jämförelse anställts års- och kvartalsvis mellan storleken av dessa utgifter å de olika ombudsorterna och det för riket i dess helhet beräknade medeltalet, som härvid satts = 1 000.

Med tillhjälp av de inom styrelsen för närvarande pågående levnadskostnadsundersökningarna har man för olika delar av riket (södra Sverige, mellersta Sverige och norra Sverige) kunnat fastställa genomsnittliga kvantitetstal för de olika varuslagen i ett normalhushålls budget. Genom tillämpande på dessa tal av de från styrelsens ombudsorter regelbundet inhämtade prisuppgifterna har det blivit möjligt att på det noggrannaste sätt, som för närvarande står statistiken till buds, kunna mäta livsmedelskostnadernas förändringar, såsom de gestalta sig för det enskilda hushållet i ett stort antal av våra såväl större som mindre stadssamhällen.

I samband med redogörelsen rörande livsmedelspriserna (se sid. 837 i detta häfte) meddelas även en annan indexserie, vilken är uträknad såsom ett aritmetiskt medeltal av sex större varugruppers procentiska stegring. Denna kan emellertid — särskilt under nuvarande förhållanden — icke anses såsom en fullgod mätare på livsmedelskostnadernas förändringar, utan har man därför, på sätt ovan angivits, sökt åstadkomma en motsvarande serie av tal, »vägda» med hänsyn till de olika varuslagens betydelse för hushållet. Dock må påpekas, att ända till och med tredje kvartalet 1915 dessa båda indexserier förete en synnerligen god överensstämmelse.

Det bör härvid med avseende å de använda kvantitetstalen erinras om, att dessa, som ju äro beräknade på grundvalen av levnadsvanorna före krigets början, helt visst icke motsvara krigsårens faktiska budgeter. Kristidens prisökning har nämligen ganska olikformigt drabbat de olika varuslagen, varför ett utbyte av dyrare varor mot billigare kunnat och även i många fall måst göras. Framhållas må emellertid, att den alltmer framträdande varuknappheten delvis kan antagas hava givit anledning till en utveckling i motsatt riktning. I all synnerhet bliva givetvis beräkningarna vanskliga i den mån, som de i prisstatistiken upptagna varuslagen försvinna ur marknaden. Delvis hava dock dessa svårigheter avhjälpts vid indexberäkningarna genom utbyte mot andra ännu i handeln tillgängliga ersättningsvaror (t. ex. kol och koks mot motsvarande bränslevärde i ved).

Utgifter för livsmedel, lyse och bränsle åren 1914—1918 för en normalfamilj med en utgiftsstat år 1914 av c:a 2 000 kronor.

Juli 1914 = 100.

Ort	1914		1915		1916		1917			1918		
	Juli	2:dra halv-året	1:sta halv-året	2:dra halv-året	1:sta halv-året	2:dra halv-året	1:sta halv-året	3:dje kvartalet	4:de kvartalet	1:sta kvar-talet	2:dra kvar-talet	Juni
Stockholm	100	105·6	118·7	128·2	132·9	146·7	168·7	177·1	197·8	230·3	275·2	281·7
Södertälje	100	107·6	118·5	130·3	134·3	146·7	167·6	179·0	198·9	232·7	258·9	263·2
Uppsala	100	109·1	120·4	130·5	136·2	149·8	177·3	185·9	208·1	234·7	264·2	270·3
Nyköping	100	105·1	117·3	124·4	130·7	145·5	173·4	179·0	201·5	229·0	256·2	263·8
Eskilstuna	100	105·6	117·7	124·2	128·0	143·7	171·3	185·0	204·6	228·7	256·5	259·7
Linköping	100	106·2	120·5	128·8	133·5	150·4	177·4	187·3	204·4	229·4	255·4	256·4
Norrköping	100	106·4	117·9	126·0	130·1	144·0	167·2	177·1	201·9	224·7	252·8	256·8
Motala	100	106·0	122·3	131·0	137·9	154·9	179·8	192·4	213·7	236·6	265·3	270·1
Jönköping	100	104·3	117·3	126·0	133·2	146·1	171·5	181·8	207·4	229·9	259·4	265·7
Växjö	100	103·5	117·7	124·3	132·4	147·1	166·5	176·1	194·5	214·7	246·6	254·8
Kalmar	100	104·1	117·0	127·3	130·6	145·4	169·2	183·4	204·6	224·7	247·9	250·2
Västervik	100	103·1	112·8	120·5	131·0	145·0	168·9	177·9	194·4	221·9	250·1	253·8
Visby	100	103·7	113·2	120·5	127·4	140·4	162·1	172·6	185·5	210·2	234·7	236·7
Karlskrona	100	106·3	120·8	128·9	134·0	146·3	168·6	178·5	199·2	223·3	247·7	251·3
Kristianstad	100	107·7	121·4	135·3	137·6	149·0	173·2	188·5	207·6	238·7	268·3	274·7
Malmö	100	105·9	118·8	131·2	144·1	148·2	173·8	191·4	214·4	244·8	273·4	277·9
Lund	100	105·3	120·5	130·2	133·2	148·1	172·5	192·2	225·3	245·9	271·3	275·3
Landskrona	100	108·0	121·7	132·8	137·8	152·0	176·7	194·6	220·6	245·4	272·5	279·9
Hälsingborg	100	104·9	117·6	128·8	134·2	145·6	171·5	186·0	215·8	246·1	273·8	275·2
Ystad	100	104·8	119·3	130·2	135·1	146·0	170·7	183·8	211·0	243·1	266·8	269·8
Halmstad	100	106·1	120·0	129·1	134·4	146·0	168·9	180·4	204·4	226·4	261·4	268·0
Göteborg	100	103·5	120·8	128·9	135·2	150·6	175·8	191·8	215·2	248·1	279·3	283·0
Lysekil	100	103·2	113·3	121·5	128·5	141·6	166·3	177·5	197·6	222·7	247·3	248·8
Vänersborg	100	103·5	116·7	126·2	135·4	149·4	171·7	182·6	204·6	232·3	258·8	266·4
Borås	100	106·8	120·6	129·6	136·4	149·9	173·1	183·6	207·5	231·6	261·6	265·7
Tidaholm	100	103·8	118·2	127·2	135·7	148·9	166·6	179·5	193·6	216·9	250·5	260·6
Karlstad	100	107·7	118·7	125·7	122·5	148·4	170·7	181·5	202·9	230·0	259·3	265·6
Örebro	100	106·8	119·3	128·2	132·5	148·2	172·9	180·4	204·3	224·7	251·9	256·1
Kopparberg	100	105·0	115·7	123·1	130·6	146·5	169·1	177·2	200·0	226·4	253·3	260·9
Västerås	100	105·4	116·7	126·8	133·6	150·2	173·4	183·3	204·6	227·8	258·6	265·7
Falun	100	104·9	114·4	125·2	131·2	145·8	170·8	180·4	199·3	224·8	253·4	262·8
Domnarvet o. Borlänge	100	105·1	117·3	128·0	134·0	150·4	177·2	190·4	207·1	234·3	259·5	270·4
Ludvika	100	103·6	114·7	123·8	129·6	148·0	170·3	183·9	204·6	233·0	259·5	270·5
Gävle	100	106·7	116·2	125·4	132·3	147·8	173·2	182·7	199·7	228·1	259·5	268·8
Söderhamn	100	107·0	119·2	126·4	133·4	149·3	176·5	183·1	202·8	237·2	266·6	276·0
Sundsvall: staden	100	105·2	114·3	125·1	134·9	152·8	171·9	185·8	208·8	238·1	263·3	270·1
sågverksdistriktet	100	103·7	110·8	122·8	131·5	152·5	176·1	188·8	208·1	229·2	263·1	274·8
Nyland	100	103·9	110·2	117·0	128·0	148·4	169·8	181·9	197·5	215·7	241·5	249·3
Östersund	100	105·4	112·5	122·8	127·9	149·4	168·0	174·7	206·1	231·8	253·3	259·9
Umeå	100	104·3	112·2	122·1	129·9	147·1	172·9	186·6	204·0	222·0	246·5	255·1
Luleå	100	104·7	113·8	122·4	127·9	147·6	172·6	189·3	208·9	232·4	258·6	267·0
Boden	100	106·6	117·6	123·7	131·9	149·9	173·7	191·8	214·1	236·6	266·7	273·4
Malmberget o. Gällivare	100	105·1	111·1	114·1	122·4	134·7	157·1	171·9	195·6	215·0	244·7	253·6
Kiruna	100	104·4	108·9	116·2	121·2	135·0	154·5	172·9	192·2	213·4	245·9	262.5
Samtliga orter	**100**	**105·1**	**117·0**	**125·8**	**131·9**	**146·7**	**170·2**	**181·5**	**201·2**	**227·2**	**255·2**	**261·0**

Utgifter för livsmedel, lyse och bränsle åren 1914—1918 för en normalfamilj med en utgiftsstat år 1914 av c:a 2 000 kronor.

Utgifternas storlek å olika orter i förhållande till genomsnittstalet för riket i dess helhet.

Ort	1913	1914	1915	1916	1917	1918	
						1:sta kvartalet	2:dra kvartalet
Stockholm	1 109	1 110	1 129	1 114	1 093	1 125	1 197
Södertälje	1 032	1 049	1 051	1 036	1 012	1 051	1 041
Uppsala	1 004	1 007	1 015	1 009	1 018	1 010	1 017
Nyköping	969	965	970	967	981	983	979
Eskilstuna	989	1 006	1 005	985	1 022	1 016	1 015
Linköping	966	966	999	991	1 004	982	973
Norrköping	1 000	1 020	1 035	1 014	1 016	1 019	1 021
Motala	918	925	962	970	977	961	960
Jönköping	988	966	970	971	981	980	985
Växjö	948	935	951	958	929	902	923
Kalmar	969	953	966	952	965	950	933
Västervik	966	962	946	974	966	961	964
Visby	997	990	969	968	950	932	926
Karlskrona	991	988	1 012	991	974	968	956
Kristianstad	937	938	976	950	948	970	971
Malmö	995	1 000	1 033	1 052	1 045	1 080	1 074
Lund	969	974	994	972	1 005	1 042	1 024
Landskrona	970	947	993	986	1 008	1 024	1 012
Hälsingborg	958	949	973	964	986	1 039	1 029
Ystad	966	953	978	961	969	1 019	995
Halmstad	988	970	986	968	961	958	985
Göteborg	1 021	1 004	1 052	1 050	1 074	1 117	1 120
Lysekil	1 018	1 006	1 001	1 005	1 014	1 015	1 004
Vänersborg	985	974	977	999	987	999	990
Borås	974	973	1 003	1 001	993	993	999
Tidaholm	938	941	959	970	927	906	932
Karlstad	1 008	1 009	1 000	1 007	997	1 005	1 009
Örebro	995	997	1 008	997	999	978	976
Kopparberg	959	951	952	964	958	965	961
Västerås	984	978	987	1 004	1 001	987	998
Falun	1 007	1 001	995	1 003	1 006	998	1 001
Domnarvet och Borlänge	943	941	956	966	984	976	962
Ludvika	980	965	964	980	992	1 008	1 000
Gävle	1 018	1 016	1 005	1 017	1 019	1 015	1 028
Söderhamn	1 002	1 008	1 005	1 010	1 016	1 038	1 039
Sundsvall: staden	1 095	1 079	1 059	1 011	1 097	1 126	1 108
sågverksdistriktet	1 036	1 024	991	1 050	1 068	1 039	1 062
Nyland	1 061	1 053	982	1 041	1 043	996	993
Östersund	1 087	1 083	1 055	1 085	1 080	1 111	1 081
Umeå	1 050	1 033	988	1 019	1 044	1 001	990
Luleå	1 044	1 043	1 019	1 036	1 078	1 072	1 062
Boden	1 021	1 034	1 016	1 034	1 065	1 064	1 068
Malmberget och Gällivare	1 099	1 107	1 030	1 026	1 048	1 051	1 066
Kiruna	1 125	1 099	1 043	1 036	1 049	1 057	1 084
Samtliga orter	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000

Det »vägda» indextalet för ombudsorterna tillsammantagna utvisar, om juli 1914 tages till utgångspunkt, en ökning av 158 % till maj och 161 % till juni 1918.

Det må emellertid noga observeras, att ovan angivna procentuella stegring endast avser den förhöjning, som drabbat priserna å livsmedel, lyse och bränsle. För att däremot få en fullständig bild av prisstegringens inverkan å en familjs hela utgiftsstat måste emellertid undersökningen utsträckas till att omfatta även övriga i budgeten ingående poster, såsom hyra, kläder, skatter m. m., vilka utgiftsposter förete delvis väsentligt andra prisrörelser. En dylik beräkning finnes publicerad i detta häfte av Sociala Meddelanden (sid. 794), och enligt denna uppgick den allmänna stegringen av levnadskostnaderna under tiden juli 1914 till 1 juli 1918 till c:a 119 %.

Minuthandelspriser å livsmedel i Stockholm, Kristiania och Köpenhamn.

Tabellen å sid. 792—793 lämnar i anslutning till i Sociala Meddelanden förut regelbundet publicerade sammanställningar av samma slag en jämförande översikt av priser och prisförändringar beträffande viktigare slag av livsförnödenheter i detaljhandeln i Stockholm, Kristiania och Köpenhamn under kristiden t. o. m. april månad 1918. I tabellens första avdelning meddelas de beräknade medelpriserna i absoluta tal för den närmaste månaden före krigsutbrottet, nämligen juli 1914, och därefter från och med juli 1915 för den första månaden i varje halvår samt för mars och april månader av innevarande år. I den senare avdelningen åskådliggöres prisutvecklingen genom att priserna under juli 1914 satts lika med 100 samt prisuppgifterna för de följande tidpunkterna omräknats i förhållande därtill.

Uppgifterna äro för Stockholm hämtade ur socialstyrelsens fortlöpande, i denna tidskrift regelbundet meddelade livsmedelsprisstatistik, för Kristiania ur »Sociale Meddelelser» och »Statistisk Maanedskrift» (utgiven av Kristiania statistiske kontor og folkeregister) samt för Köpenhamn ur »Statistisk Aarbog» och »Statistiske Efterretninger». De svenska månadsnoteringarna utgöra för sådana varuslag, som i prishänseende pläga vara mera rörliga, genomsnitt av varje vecka inhämtade prisuppgifter, under det att sådana införskaffas blott vid mitten av månaden för de artiklar, beträffande vilka förändringarna av prisnivån bruka ske mindre hastigt. De norska prisuppgifterna äro inhämtade den 15 och de danska under den första veckan i varje månad.

I vissa avseenden torde prisuppgifterna för de i varuförteckningen upptagna artiklarna i de olika städerna ej hänföra sig till fullt jämförbara kvaliteter. De brödtyper, som föras i handeln i de olika städerna, äro sålunda till sammansättning och tillverkningssätt mer eller mindre olikartade. Be-

Minuthandelspriser å vissa viktigare varuslag i Stockholm, Kristiania och Köpenhamn.

Varuslag	Kvantitet	Stockholm									Kristiania									Köpenhamn								
		1914	1915	1916		1917		1918			1914	1915	1916		1917		1918			1914	1915	1916		1917		1918		
		Juli	Juli	Januari	Juli	Januari	Juli	Januari	Mars	Apr.	Juli	Juli	Januari	Juli	Januari	Juli	Januari	Mars	Apr.	Juli	Juli	Januari	Juli	Januari	Juli	Januari	Mars	Apr.
		Medelpris (öre).																										
Mjölk, oskummad	l.	17	19	21	21	24	26	35	37	41*	19	21	22	26	26*	29*	40*	40*	40*	19	22	24	24	30	30	40*	40*	40*
Smör, mejeri-	kg.	246	294	301	300	325*	375*	533*	535*	535*	256	299	313	330	390	475	600*	600*	600*	235	273	295	301	385	353	320*	320*	320*
Margarin, växt-	»	139	168	184	200	318	—	—	—	—	—	—	—	—	209	230	390*	—	—	125	150	144	164	172	226	—	—	—
Ägg, färska	tjog	150	195	305	221	376	324	766	502	514	180	201	394	329	582	405	756	751	695	150	224	266	265	425	288	475	460	439
Potatis	5 l.	35	45	35	32	54	72*	65*	—	—	52	39	48	51	39*	83	60*	64*	64*	25	46	35	60	49*	49*	60	60	60
Ärter, gula	kg.	26	58	59	52	62	61*	—	—	—	40	88	92	95	107	128	165	153	160*	40	81	81	83	83	107	186	180	185
Vetemjöl [1]	»	32	45	38	37	[2]42	[2]41*	[2]42*	[2]42*	[2]42*	32	46	44	44	61	84	90*	90*	90*	26	39	37	37	42	[3]49*	[3]51*	[3]51*	[3]51*
Rågmjöl	»	24	37	30	27	36	35*	36*	36*	36*	20	41	38	39	53	80	—	90*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Havregryn	»	34	53	49	49	66	64*	76*	—	—	36	53	48	54	64	96	120	—	87	39	73	73	73	76	88	78*	78*	78*
Rågbröd [5]	»	40	66	63	61	65	68*	73*	95*	94*	24	37	37	39	49	74	[4]—	[4]—	[4]—	15	23	22	22	22	22	22	22	22
Vetebröd, bakat med mjölk	»	66	86	88	85	100	[6]—	[6]—	[6]—	[6]—	—	—	53	55	66	97	[7]180	135	135	40	50	46	48	54	83	83	83	83
Nötkött, färskt:																												
stek [8]	»	125	176	177	261	256	251	337	459	581	132	155	187	327	299	268	301	365	441	—	218	255	381	275	260	281	338	401
soppkött [9]	»	102	147	145	197	198	203	304	416	539	126	137	165	298	268	220	263	334	393	125	176	194	294	192	185	216	276	310
Kalvkött, stek:																												
gödkalv [10]	»	145	184	197	242	270	150*	472	555	555	141	157	223	325	360	363	410	535	575	140	189	204	294	240	219	234	293	355
spädkalv [11]	»	101	139	125	162	193	150*	394	396	414	83	94	129	226	223	220	227	258	273	110	166	169	262	208	177	200	259	300
Fläsk: [12] färskt	»	149	244	259	235	286	295	297*	325*	360*	145	184	230	287	359	374	498*	500*	500*	} 140	189	170*	170*	170*	170*	165*	165*	165*
salt	»	150	241	254	256	289	305	—	340*	370*	160	200	241	308	363	376	540*	540*	540*									
Kaffe, Santos	»	166	167	182	203	355	325*	—	300*	300*	214	226	232	229	271	321	318*	309*	309*	210	223	225	247	277	355	440*	480*	480*
Socker, bit-	»	64	66	68	68*	68*	68*	76*	76*	93*	57	69	80	108	108	127	165	120	—	43	47	47	52	54*	54*	60*	60*	60*
Fotogen, Water White	l.	18	21	25	27	29	39	—	—	—	18	19	23	29	29	36	38*	38*	44*	18	20	20	21	21	29	70	64	64
Kol	hl	239	360	475	525	570	—	—	—	—	188	345	375	660	600*	—	1900	1640	(1550)	170	335	351	680	695	—	(1275)	(1200)	(1200)
Koks, gasverks-	»	133	220	235	285	293	380	840	840	840	165	280	285	355	355	1200	1300	1000	(1300)	125	271	275	275	275	—	—	—	—

Relativa tal (juli 1914 = 100).

Mjölk, oskummad	l.	100	112	124	124	141	153	206	218	241	100	111	116	137	137	153	211	211	211	100	116	126	126	158	158	211	211	211
Smör, mejeri- . .	kg.	100	120	122	122	132	152	217	217	217	100	117	122	129	152	186	234	234	234	100	116	126	128	164	150	136	136	136
Margarin, växt- .	»	100	121	132	144	229	—	—	—	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—	100	120	115	131	138	181	—	—	—
Ägg, färska . .	tjog	100	130	203	147	251	216	511	335	343	100	112	219	183	323	225	420	417	386	100	149	177	177	283	192	317	307	293
Potatis	5 l.	100	129	100	91	154	206	186	—	—	100	75	92	98	75	160	115	123	123	100	184	140	240	196	196	240	240	240
Ärter, gula . . .	kg.	100	223	227	200	238	235	—	—	—	100	220	230	238	268	320	413	383	400	100	203	203	208	208	268	465	450	463
Vetemjöl	»	100	141	119	116	131	128	131	131	131	100	144	138	138	191	263	281	281	281	100	150	142	142	162	188	196	196	196
Rågmjöl	»	100	154	125	113	150	146	150	150	150	100	205	190	195	265	400	—	450	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Havregryn . . .	»	100	156	144	144	194	188	224	—	—	100	147	133	150	178	267	333	—	242	100	187	187	187	195	226	200	200	200
Rågbröd	»	100	165	158	153	163	170	183	238	235	100	154	154	163	204	308	—	—	—	100	153	147	147	147	147	147	147	147
Vetebröd, bakat med mjölk . .	»	100	130	133	129	152	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	125	115	120	135	208	208	208	208
Nötkött, färskt:																												
stek	»	100	141	142	209	205	201	270	367	465	100	117	142	248	227	203	228	277	334	—	—	—	—	—	—	—	—	—
soppkött . . .	»	100	144	142	193	194	199	298	408	528	100	109	131	237	213	175	209	265	312	100	141	155	235	154	148	173	221	248
Kalvkött, stek:																												
gödkalv . . .	»	100	127	136	167	186	103	326	383	452	100	111	158	230	255	257	291	379	408	100	135	146	210	171	156	167	209	254
spädkalv . . .	»	100	138	124	160	191	149	390	392	410	100	113	155	272	269	265	273	311	329	100	151	154	238	189	161	182	235	273
Fläsk: färskt . .	»	100	164	174	158	192	198	199	218	242	100	127	159	198	248	258	343	345	345	} 100	135	121	121	121	121	118	118	118
salt . . .	»	100	161	169	171	193	203	—	227	247	100	125	151	193	227	235	338	338	338									
Kaffe, Santos . .	»	100	101	110	122	214	196	—	181	181	100	106	108	107	127	150	149	144	144	100	106	107	118	132	169	210	229	229
Socker, bit- . .	»	100	103	106	106	106	106	119	119	145	100	121	140	189	189	223	289	211	—	100	109	109	121	126	126	140	140	140
Fotogen, Water White	l.	100	117	139	150	161	217	—	—	—	100	106	128	161	161	200	211	211	244	100	111	111	117	117	161	389	356	356
Kol	hl.	100	151	199	220	238	—	—	—	—	100	184	199	351	319	—	1011	872	824	100	197	206	400	409	—	750	706	706
Koks, gasverks- .	»	100	165	177	214	220	286	632	632	632	100	170	173	215	215	727	788	606	788	100	217	220	220	220	—	—	—	—

* Maximipris. — [1] Kristianianoteringarna avse amerikanskt vete. — [2] 75 % utmalning. — [3] I partier om 1—3 kg. — [4] Från januari 1918 säljes endast s. k. landsbröd, bakat av sammalet mjöl, som tillhandahålles till genom statsmedel reducerat pris. Landsbrödet, som utsläpptes i marknaden sensommaren 1916, noterades då till c:a 25 öre, och sedan jan. 1918 är priset 41 öre per kg. — [5] Köpenhamnspriserna äro beräknade per kg. rågbröd, utbakat i stycken om 4 kg. — [6] Sedan den statliga regleringen av brödsädsförbrukningen genomförts, saluföres i Stockholm ej rent vetebröd. En brödtyp, vari jämte vetemjöl en viss mängd rågmjöl ingår, redovisas i den svenska prisstatistiken under rubriken »vetebröd, bakat med vatten». Medelpriset i Stockholm per kg. för sådant bröd utgjorde under juli 1914 51 öre och under april 1918 108 öre. — [7] Endast mot läkarintyg. — [8] I Köpenhamn »Oksekød (skært Kød), laveste Pris.» — [9] I Köpenhamn »Oksekød (Forkød)», genomsnitt av »højeste og laveste Pris». — [10] I Köpenhamn »Kalvekød (Forkød), højeste Pris». — [11] I Köpenhamn »Kalvekød (Forkød), laveste Pris». — [12] I Köpenhamn »Letsaltet Brystflæsk» t. o. m. år 1917, sedan »Bov- og Brystflæsk».

träffande Stockholm och Kristiania torde i övrigt noteringarna i allmänhet avse likvärdiga varor. Uppgifterna för Köpenhamn däremot äro särskilt i fråga om kött och fläsk delvis baserade på kvaliteter, som till sin beskaffenhet ej äro fullt jämförbara med motsvarande svenska och norska. De danska varuslag, som här noterats under rubrikerna »färskt nötkött», »gödkalvstek», och »fläsk» torde dock beteckna kvaliteter, som äro tämligen jämförbara med motsvarande svenska och norska noteringar.

Beträffande prisläget under april 1918 i Stockholm vid jämförelse med Kristiania och Köpenhamn framgår av tabellens första avdelning, att priserna å samtliga noterade varuslag utom mjölk, nötkött och kalvkött voro högst i Kristiania, under det att Köpenhamn hade lägre priser än Stockholm å alla varor utom å vetemjöl och kaffe. Jämföras Kristiania och Köpenhamn med varandra, visar det sig, att mjölk betingade samma pris i den danska och norska huvudstaden samt att av de övriga noteringarna alla utom å gula ärter, spädkalv, kaffe och fotogen voro högst i Kristiania. Tabellen ger sålunda vid handen, att prisnivån i stort sett ligger högst i Kristiania och lägst i Köpenhamn, under det att Stockholm intager en mellanställning.

Av tabellens senare del framgår, att prisstegringen under april 1918 sedan juli 1914 uppgick till 100 % eller mer i Stockholm för alla varuslag utom mjöl, kaffe och socker, i Kristiania för alla varuslag utom potatis och kaffe, medan i Köpenhamn smör, vetemjöl, rågbröd, fläsk och socker ännu icke fördubblats i pris. Prisökningen uppgick under samma tid till högst 50 % för mjöl och socker i Stockholm, för potatis och kaffe i Kristiania samt för smör, rågbröd, fläsk och socker i Köpenhamn. År 1918 visar stillastående eller föga höjda priser för flera varor i alla tre städerna, vilket emellertid beror på den numera utsträckta tillämpningen av maximipriser. Det viktigaste undantaget är köttet, varå marknaden överallt är fri, och som också varit underkastat en ganska stark prisstegring även under innevarande år.

Levnadskostnadernas allmänna stegring under kristiden.

Av socialstyrelsen hava regelbundet för varje månad meddelats uppgifter (i Sociala Meddelanden) angående *livsmedels*kostnaderna och deras förändringar. Då emellertid utgifterna för livsmedel (inberäknat bränsle och lyse) under vanliga förhållanden endast utgöra omkring 50 % av hushållsbudgeten för en normalfamilj med c:a 2 000 kronors utgiftsstat, har det givetvis ansetts i hög grad önskvärt att kunna erhålla ett siffermässigt uttryck för stegringen (eventuellt minskningen) även av övriga poster i bud-

geten och därigenom av levnadskostnadernas förändringar i det hela under kristiden, varvid till utgångspunkt tagits maj månad 1914. Oaktat de svårigheter, som äro förknippade med hithörande beräkningar, hava likväl sådana förut kunnat verkställas, avseende månaderna december 1916, maj 1917, september 1917, januari 1918 och april 1918 samt publicerats i Sociala Meddelanden 1917 (häftena 1, 5 och 10) och 1918 (häftena 2 och 4). Dessa beräkningar hava här fullföljts fram till 1 juli 1918, och är det, särskilt med hänsyn till den betydelse desamma numera i allt högre grad tillmätas vid bestämmande av dyrtidstillägg för tjänstemän och arbetare i allmän och enskild tjänst, styrelsens avsikt att, så vitt möjligt, meddela motsvarande uppgifter även för följande kvartalsskiften.

Som utgångspunkt för beräkningarna har valts en normalfamiljs (man, hustru och två barn) budget maj 1914, slutande på en total utgiftssumma av 2 000 kr. per år. Denna budget har uppdelats på olika huvudposter i enlighet med resultaten av 1912—1914 års levnadskostnadsundersökning. Därefter har på samma sätt som förut (se Soc. Medd., årg. 1918, sid. 188—189) utgiftsstegringen beräknats för varje särskild huvudpost under förutsättning att förbrukningen varit i huvudsak oförändrad, alltså med bortseende från de omläggningar av och inskränkningar i förbrukningen, vilka givetvis framkallats av dyrtiden och även kunnat konstateras genom socialstyrelsens särskilda dyrtidsundersökningar (jfr artiklarna »Dyrtidens inverkan på livsmedelsförbrukningen» och »Livsmedelsförbrukningens omläggning under kristiden» i resp. häfte 12, sid. 1367 ff., årg. 1916 och häfte 10, sid. 1176 ff., årg. 1917 av Soc. Medd.).

Det må påpekas, att de i det följande gjorda beräkningarna grunda sig på uppgifter, inhämtade från styrelsens ombudsorter, och följaktligen representera förhållandena i städer och stadsliknande samhällen.

I efterföljande tablå åskådliggöres *levnadskostnadernas totala stegring under kristiden*, varvid jämte de absoluta talen för de olika tidpunkterna även angivas indextal, beräknade med utgångspunkt från 1914 års siffra, som satts lika med 100.

	Årsbudget	Beräknad årsbudget					
	1914 (maj)	1916 (dec.)	1917 (maj)	1917 (sept.)	1918 (jan.)	1918 (omkr. 1 april)	1918 (omkr. 1 juli)
Kronor	2 000	2 784	3 037	3 318	3 835	4 058	4 389
Indextal	100	139	152	166	192	203	219

Det förtjänar än en gång påpekas, att förestående siffror framräknats under förutsättning av en i huvudsak oförändrad levnadsstandard och att sålunda de besparingar och omläggningar i hushållningen, som överallt i större eller mindre utsträckning kunnat och givetvis även måst göras, här äro lämnade helt utom räkningen.

Såsom synes, skulle levnadskostnaderna för en normalfamilj med en årsbudget före kriget av 2 000 kr. hava stigit från maj 1914 till december 1916

med 39 %, till maj 1917 med 52 %, till september 1917 med 66 %, till januari 1918 med 92 %, till april 1918 med 103 % och till juli 1918 med 119 %, vilket alltså innebär, att vederbörande familj numera måste utgiva 4 389 kr. eller betydligt mer än det dubbla för erhållande, så långt möjligt, av den motsvarande valuta, som år 1914 (före kriget) kunde fås för 2 000 kr. Med utgångspunkt från decembersiffran 1916, kr. 2 784, har stegringen belöpt sig till 58 %, medan den från januari 1918 uppgått till 14 % och från 1 april s. å. till 8 %. Går man åter tillbaka till tiden före krigets utbrott (maj 1914), erhålles, såsom nyss nämnts, en stegringsprocent för hela den tillryggalagda krisperioden av 119 %, varav 11 % (enheter) komma på första och 16 % (enheter) på andra kvartalet av innevarande år.

De ovan angivna procenttalen för levnadskostnadernas stegring torde av flera orsaker, för vilka närmare redogjorts i föregående häften av Sociala Meddelanden (se t. ex. häfte 2 för 1918, sid. 188—189), få betecknas såsom *minimisiffror*. Särskilt med hänsyn till den alltjämt ökade varuknappheten, det betydande antalet maximipriser och de allt mera omfattande ransoneringsåtgärderna har det för övrigt visat sig vara förenat med stora svårigheter att numera på samma tillförlitliga sätt som förut mäta levnadskostnadernas förändringar och anställa jämförelser härutinnan med förhållandena under föregående år.

Storleken av den procentiska ökningen å *årsbudgetens särskilda huvudposter*, beräknade enligt prisförhållandena vid tiden före krigets utbrott (maj 1914) och vid tidpunkterna för resp. levnadskostnadsberäkningar, belyses genom följande översikt:

	1914 (maj)	1916 (dec.)	1917 (maj)	1917 (sept.)	1918 (jan.)	1918 (omkr. 1 april)	1918 (omkr. 1 juli)
Födo- och njutningsämnen	100	152	174	180	214	229	258
Bostad	100	108	108	112	112	112	112
Bränsle och lyse	100	168	190	240	275	280	286
Beklädnad	100	160	170	210	250	270	295
Skatter	100	109	109	109	109	114	114
Övriga utgifter	100	125	130	150	175	185	195
Summa utgifter	**100**	**139**	**152**	**166**	**192**	**203**	**219**

Med avseende å sättet för beräkningen av de särskilda posterna hänvisas till föregående redogörelser i Sociala Meddelanden (t. ex. häfte 2, 1918, sid. 188—189). Dock må framhållas följande. Prisuppgifterna på födo- och njutningsämnen samt bränsle och lyse hava beträffande tidpunkten 1 juli (liksom 1 april) insamlats under närmast föregående månad. I fråga om skatterna avse uppgifterna de belopp, som skola erläggas under 1918. Observeras må, att de för hela undersökningsperioden beräknats på en inkomst av 2 000 kr. — Beklädnadspostens stegring har beräknats med ledning av de prisuppgifter å vissa slag av tyger, garner, kläder och skodon, vilka inhämtats genom socialstyrelsens ombud och sammanställts i en särskild

artikel i detta häfte av Sociala Meddelanden (se nedan). Under hänvisning till nämnda uppsats må här blott påpekas, att den erhållna procentsiffran för beklädnadskontots stegring givetvis endast är ett uppskattat medeltal, som i varje fall ej torde kunna betecknas som för högt, utan snarare, med hänsyn till inträffade kvalitetsförsämringar, såsom måhända något för lågt. — Vad slutligen angår posten övriga utgifter, har man utgått från april-uppgifterna 1918 och antagit, att stegringen i dessa utgifter från april till juli varit ungefär densamma som för livsmedels-, bostads-, beklädnads- och skatteutgifterna tillsammantagna.

Priser å vissa beklädnadsartiklar.

Till fullföljande av de i häftena 12 (årg. 1916), 5 och 10 (årg. 1917) samt 2 (årg. 1918) av Sociala Meddelanden meddelade uppgifterna angående priser å vissa beklädnadsartiklar före och under kristiden lämnas i efterföljande tabell liknande uppgifter för tiden omkring den 1 juli 1918, sammanställda med de förut avgivna. De beräknade medelpriserna grunda sig även denna gång på uppgifter, inhämtade genom socialstyrelsens ombud å ett 40-tal orter i riket, samt avse genomgående medelgoda kvaliteter. Till följd av den allt mera tilltagande knappheten å vissa beklädnadsartiklar har det varit förenat med stora svårigheter att erhålla noteringar å just sådana kvaliteter, för vilka tidigare prisuppgifter meddelats. Givetvis hava därför vissa ojämnheter ej kunnat undvikas, men då uppgifterna inhämtats från så många olika orter, torde de kunna anses tillsammans giva en ganska tillfredsställande bild av rådande prisläge.

En granskning av tabellen giver vid handen, att en utomordentligt stark och omfattande prisstegring gjort sig gällande sedan krigets början å de olika slagen av beklädnadsartiklar och att denna prisstegring under krisperioden befunnit sig i oavbruten tillväxt. Till följd av den i början av april genomförda statsregleringen å vissa klädesvaror hava visserligen priserna å vissa artiklar, såsom bomullstyger och ullgarn, sedan dess hållit sig oförändrade, men då dessa varuslag spela en jämförelsevis ringa roll i beklädnadsbudgeten, har detta förhållande föga kunnat inverka på den totala stegringssiffran, i synnerhet som ökningstendensen under tiden januari—april synes hava varit mycket utpräglad.

Att på ett fullt tillförlitligt sätt konstatera, i vilken grad prisstegringen för beklädnadsartiklar inverkat på hithörande utgifter för det enskilda hushållet, är givetvis mycket vanskligt, då man icke i detalj känner, i vilken

Medelpris för 40 orter i olika delar av riket.

Beklädnadsartiklar	Maj 1914	Oktober 1916	Maj 1917	September 1917	Januari 1918	Juli 1918	Prisstegring maj 1914—juli 1918
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	%
A) *Tyger och garner:*							
1. Ylletyg (till damklädning) . . . . . pr m.	2·50	5·00	6·50	7·50	10·00	12·50	+ 400·0
2. Bomullstyg (till dito) » »	0·50	0·80	1·00	1·25	2·00	2·50	+ 400·0
3 Ullgarn . . . . . » kg.	6·50	20·00	23·00	31·00	39·00	48·00	+ 638·5
B) *Herrkläder:*							
1. Herrkostym (av ylletyg) best.	65·00	90·00	110·00	130·00	155·00	200·00	+ 207·7
» » konf.	40·00	60·00	75·00	85·00	100·00	125·00	+ 212·5
2. Vinteröverrock, beställd . .	70·00	95·00	110·00	125·00	150·00	190·00	+ 171·4
» konfektion .	40·00	60·00	70·00	80·00	95·00	120·00	+ 200·0
3. Bomullsskjorta, mans- . . .	2·00	3·00	3·75	4·25	6·00	7·00	+ 250·0
4. Ylletröja, »	3·50	6·50	8·50	9·75	12·00	13·75	+ 292·9
5. Yllekalsonger, » . . .	3·50	6·50	8·25	9·50	11·75	13·75	+ 292·9
6. Yllestrumpor, » . . .	1·25	2·50	2·75	3·50	4·40	5·50	+ 340·0
C) *Skodon:*							
1. Kängor, smorläder	9·50	16·50	19·50	22·50	26·00	28·00	+ 194·7
2. Stövlar	16·50	31·50	36·50	40·00	54·00	60·00	+ 263·6
3. Kängor av boxkalv, mans- .	13·00	19·50	23·50	28·00	34·00	39·00	+ 200·0
» » » dam- .	11·50	17·00	21·00	25·00	31·00	36·00	+ 213·0
» » » barn- .	7·00	10·50	12·50	14·50	17·50	19·25	+ 175·0
4. Halvsulning och klackning .	3·50	5·50	6·50	6·75	7·25	8·25	+ 135·7

utsträckning de olika artiklarna ingå i en normalbudget. Med ledning av de siffror, som sammanställts i ovanstående tabell, synes man dock vara berättigad att draga den slutsatsen, att utgifterna för kläder och skodon, under förutsättning att vederbörande hushåll sökt i görligaste mån bibehålla samma standard, stigit från maj 1914 till oktober 1916 med c:a 50 %, till maj 1917 med c:a 70 %, till september 1917 med c:a 110 % och till januari 1918 med c:a 150 % samt numera (omkring 1 juli 1918) ställa sig i genomsnitt åtminstone 195 % högre än före krigsutbrottet (alltså nära tredubblats), ändock torde, såsom antytts, uppgifterna i en del fall, särskilt beträffande yllevaror, avse väsentligt försämrade kvaliteter.

Fylleriförseelserna under första kvartalet 1918 och deras orsaker.

I Sociala Meddelanden hava tidigare lämnats preliminära kvartalsöversikter över de under år 1917 inträffade fylleriförseelserna med fördelning efter orsaker.[1] Sedan Kungl. Maj:t, på framställning av socialstyrelsen, genom nådig kungörelse den 23 november 1917 förordnat, att skyldigheten för åklagare och polismyndigheter att avlämna uppgifter om inträffade fylleriförseelser skulle äga tillämpning jämväl under år 1918, kommer styrelsen även under innevarande år att offentliggöra dylika kvartalsrapporter. Ifrågavarande statistik för årets första kvartal föreligger i efterföljande huvudtabell (sid. 804—809), vilken redovisar dessa förseelser på i huvudsak enahanda sätt som i de föregående redogörelserna.

Av kol. 3 av huvudtabellen framgår, att hela antalet under kvartalet begångna fylleriförseelser utgjorde 2 962, d. v. s. blott obetydligt mindre än under närmast föregående kvartal, då summan var 3 071. Huru de inträffade fylleriförseelserna varit fördelade på olika större landsdelar, framgår av efterföljande tablå:

		Stockholms stad	Östra Sverige	Småland och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Hela riket
Antal fylleriförseelser	i städer med mer än 10 000 inv.	828	232	[2] 53	269	789	176	**2 347**
	i övriga städer	—	76	58	31	178	71	**414**
	å landsbygden	—	37	39	16	30	79	**201**
	tillhopa	828	345	150	316	997	326	**2 962**

Av en jämförelse med föregående kvartal framgår, att fyllerifrekvensen för landet i dess helhet varit i det närmaste stationär, i det nedgången blott belöpte sig till 3·5 %. Emellertid är detta avtagande knappast uttryck för en allmän tendens, utan utgör fastmer den obetydliga minskningen det utjämnade resultatet av varandra delvis motsatta utvecklingsförlopp. Medan sålunda nedgången varit mycket stark å landsbygden (från 400 fall till 201 eller med 50 %), i de mindre norrländska städerna (med 34 %) samt i större städer i Sydsverige (omkring 30 %), förete övriga landsdelar stillastående eller t. o. m. icke obetydlig stegring. Sålunda uppvisa Östsveriges städer omkring en femtedel större antal fylleriförseelser än under föregående kvartal, och i Stockholm har motsvarande antal ökats från 602 till 828 eller

[1] Soc. Medd., årg. 1917, sid. 731 ff.,1069 ff. och 1430 ff. samt årg. 1918, sid. 475 ff. — [2] I denna grupp har medräknats Visby, oaktat folkmängden den 1/1 1918 nedgått till något under 10 000 invånare.

med 38 %. Det är huvudsakligen stegringen i huvudstaden, som uppvägt den nedåtgående tendensen i vissa andra delar av landet, och för hela landet utom Stockholm uppgick den genomsnittliga nedgången till 13·6 %. — Den under hela år 1917 konstaterade oavbrutna tillväxten av landsbygdens andel av fylleriförseelserna har icke fortgått under redovisningskvartalet, utan föreligger här nedgång från 13·0 % under närmast föregående kvartal till 6·7 % under redogörelseperioden, d. v. s. samma procent som i början av år 1917.

I kol. 4 av huvudtabellen angives antalet fylleriförseelser, vid vilka det *huvudsakliga berusningsmedlet* uppgivits, och uppgick detta antal för hela riket till 2 937 eller 99·2 % av samtliga. Förekomsten av fall, där den anhållne vägrat uppgiva, vilka rusdrycker som förtärts, är sålunda alltjämt obetydlig.

De erhållna uppgifterna rörande berusningsmedlen redovisas i huvudtabellens kol. 5—37, varav nedan lämnas ett sammandrag:

	Stockholms stad	Östra Sverige		Småland och öarna		Södra Sverige		Västra Sverige		Norra Sverige		Hela riket		
		städer	landsbygd	städer	landsbygd	städer	landsbygd	städer	landsbygd	städer	landsbygd	städer	landsbygd	tillhopa
Hela antalet fylleriförseelser med känt berusningsmedel . .	813	307	36	111	39	299	15	962	30	247	78	2 739	198	**2 937**
Därav (i %) där detta utgjordes av:														
spritdrycker	25·0	17·6	44·5	20·8	51·3	39·8	20·0	20·2	20·0	27·5	39·8	24·2	38·4	**25·1**
vin	11·9	3·9	—	9·0	—	2·7	20·0	3·8	—	11·3	1·3	7·0	2·0	**6·7**
öl	2·8	0·6	—	—	—	0·7	—	6·3	—	1·2	—	3·3	—	**3·1**
spritdrycker och vin	13·8	7·5	—	4·5	7·7	3·3	—	5·5	—	6·5	3·8	8·0	3·0	**7·7**
spritdrycker och öl .	7·4	16·3	19·4	18·9	12·8	20·7	26·7	22·8	20·0	6·5	1·3	15·6	11·6	**15·3**
spritdrycker, vin o. öl	2·7	10·1	13·9	9·0	—	4·3	20·0	8·2	—	1·6	—	5·8	4·1	**5·7**
vin och öl	3·0	5·9	—	9·0	—	2·0	13·3	6·9	10·0	6·1	5·1	5·1	4·5	**5·0**
denaturerad sprit .	18·3	20·8	—	21·6	17·9	24·8	—	19·4	26·7	14·6	6·4	19·5	10·1	**18·9**
tekniska preparat .	15·1	17·3	22·2	7·2	10·3	1·7	—	6·9	23·3	24·7	42·3	11·5	26·3	**12·5**

Redan under senare delen av år 1917 företedde spritdrycker, varmed avses »brännvin och andra alkoholhaltiga drycker, som hålla mer än 22 volymprocent alkohol», en anmärkningsvärd ökning som fylleriorsak, nämligen från 394 fall under tredje kvartalet till 509 under fjärde eller en stegring av 29·2 %. Siffrorna från 1918 års första kvartal giva vid handen, att denna utveckling alltjämt pågått i t. o. m. än hastigare tempo, i det 737 spritdrycksfall inträffat under detta kvartal, motsvarande en stegring av ej mindre än 44·8 % från 1917 års sista kvartal. Detta förhållande har också medfört, att spritdrycker under redovisningsperioden utgjort det allmännast begagnade berusningsmedlet, varav var fjärde fylleriförseelse var förorsakad. Hur utvecklingen gått sedan början av år 1917, antydes av följande indexserie för

de fem kvartal, för vilka dylik redovisning föreligger: 100, 45, 36, 46 och 67.

Att en stor del av denna stegring av spritdrycksfrekvensen är att tillskriva olaglig brännvinshantering, synes knappast kunna betvivlas, särskilt med hänsyn till ökningen av det redovisade antalet fall, vid vilka berusningen uppenbarligen åstadkommits genom förtäring av hemmatillverkat brännvin. I viss mån lämnar även nedanstående sammanställning angående sättet för åtkomsten av spritdryckerna stöd för detta omdöme:

	Utminuterade spritdrycker		Utskänkta spritdrycker		Spritdrycker, erhållna på annat (eller obekant) sätt
	från utminuteringsställe eller spirituosa-(vin-)handel	genom förmedling av andra	från bolagsvärdshus	från restaurang	
	%	%	%	%	%
Städerna	31·9	37·8	3·9	20·0	6·4
Landsbygden	39·5	53·9	5·3	1·3	—
Hela riket	32·7	39·5	4·1	18·0	5·7

Relativa antalet spritdrycksfall, där berusningsmedlet utgjorts av utskänkta drycker, har nämligen avtagit, som framgår av följande procenttal för de fem kvartalen: 39·7, 34·3, 31·5, 26·9 och 22·1 %, medan däremot de fall stigit i betydelse, då spritdryckerna erhållits genom förmedling av andra personer. Bland dessa sistnämnda döljer sig ett säkerligen betydande antal fall av olaglig brännvinshantering, liksom under tablåns sista kategori ingå de fall, då ruset orsakats av hemmalagat brännvin.

Vin, vartill även räknats vinglögg o. d., uppgives hava enbart för sig under kvartalet föranlett 196 förseelser, motsvarande 6·7 % av samtliga fall. De vinberusades antal har sålunda minskats både absolut och relativt från resp. 278 fall och 9·2 %. Om den av vin orsakade fyllerifrekvensen för första kvartalet 1917 sättes lika med 100, blir indexserien för de 5 kvartalen: 100, 135, 201, 178 och 126. Härav framgår, att den häftiga stegring, som vinfallen företedde under sommaren 1917, snart upphörde under inverkan av den minskade tillgången på heta viner. Nedgången har mest träffat det till avhämtning försålda vinet, så att under redovisningskvartalet utskänkt vin framkallat lika många berusningsfall som vin, erhållet från vin-, specerieller diversehandel.

Såsom uttryckligen betonades i den föregående kvartalsrapporten, har det öl, som numera konsumeras, på grund av sin starkt minskade alkoholhalt så gott som upphört att kunna tjäna som berusningsmedel. Detta förhållande belyses genom följande talrad över antalet ölfall fr. o. m. första kvartalet 1917 t. o. m. samma kvartal 1918, nämligen 1 189, 994, 681, 170 och 91 eller omräknade i relativtal 100, 84, 57, 14 och 8. Huvudsakliga delen av de under kvartalet enbart av öl förorsakade fyllerifallen har ägt rum i Göteborg, varest även enligt uppgift lär funnits tillgång till alkoholstarkare maltdrycker än annorstädes.

I en tredjedel av samtliga redovisade fyllerifall har berusningen åstadkommits genom förtärande i betydande utsträckning av flera olika slag av rus-

drycker. Detta antal är emellertid i starkt avtagande, ty med undantag för kombinationen spritdrycker och vin, vilken ökat i betydelse under de sista kvartalen, är nedgången för de olika sammansättningarna mycket stor. Av dessa är spritdrycker och öl alltjämt den viktigaste med 451 fall eller 15·3 % av samtliga mot resp. 705 fall och 23·3 % föregående kvartal. Spritdrycker, vin och öl samt vin och öl hava redovisats som berusningsmedel i resp. 167 och 148 fall, motsvarande resp. 5·7 och 5·0 %. Särskilt har den senare sammansättningen visat starkt avtagande, vilket tydligen står i samband med ölets minskade alkoholhalt.

Till nu angivna berusningsmedel komma därjämte *surrogaten* för alkoholdrycker, vilka i samband med de skärpta restriktionerna och den tilltagande bristen på egentliga rusdrycker fått en alltmer ökad betydelse och från 683 fall under första kvartalet stigit till 922 under redovisningskvartalet.

Av surrogaten intager den denaturerade spriten en särskild ställning med icke mindre än 554 berusningsfall eller 18·9 % av samtliga mot 281 fall och 9·3 % under närmast föregående kvartal. Denna starka stegring står i bestämd motsats till utvecklingen under år 1917, varunder denna frekvens var tämligen konstant. Den denaturerade spritens andel i fyllerifrekvensen fr. o. m. första kvartalet 1917 t. o. m. samma kvartal 1918 belyses av följande talrad: 317, 361, 264, 281 och 554 fall eller omräknat i indextal 100, 114, 83, 89 och 175. Orsaken till den tvära ökningen i början av år 1918 synes vara, att tillgången i marknaden på dylik sprit då varit större än under år 1917. Ett karakteristiskt drag för denaturerad sprit som berusningsmedel är, att den användes väsentligt oftare i städerna än på landsbygden, såsom framgår av resp. procenttalen 19·5 och 10·1 %.

Motsatt ställer sig däremot förhållandet beträffande tekniska preparat o. d., vilka förorsakat över en fjärdedel (26·3 %) av fyllerifallen å landsbygden mot 11·5 % i städerna. Särskilt stark har frekvensen därav, liksom förut, varit å den norrländska landsbygden. Användningen av tekniska preparat synes visserligen icke hava ökats under kvartalet utan tvärtom något avtagit i jämförelse med 1917 års sista kvartals starkt uppdrivna konsumtion, men var dock alltjämt mycket betydande. Fr. o. m. första kvartalet 1917 t. o. m. samma kvartal 1918 hava redovisats resp. 87, 252, 291, 402 och 368 härav orsakade fyllerifall, vilket ger indextalserien 100, 290, 334, 462 och 423. Anledningarna till stagnationen omkring årsskiftet 1917—1918 är väl att söka förnämligast i ökade svårigheter att förskaffa sig tekniska preparat, på grund av högre priser och delvis noggrannare försäljningskontroll. Bland dessa i berusningssyfte använda preparat har huvudmassan utgjorts av hårvatten (närmare 200 fall) samt eau de cologne och parfym (över 100 fall). I halva antalet fall har tillika förtärts öl eller andra rusdrycker.

Beträffande *åtkomstället* för berusningsmedlen lämnas i efterföljande tablå några sammanfattande upplysningar, som tillåta en ungefärlig uppskattning av utminuterings- och utskänkningsställenas samt surrogat- (och den olagliga brännvins-)hanteringens relativa betydelse för fyllerifrekvensen under kvartalet:

	Stockholms stad	Östra Sverige		Småland och öarna		Södra Sverige		Västra Sverige		Norra Sverige		Hela riket		
		städer	landsbygd	städer	landsbygd	städer	landsbygd	städer	landsbygd	städer	landsbygd	städer	landsbygd	tillhopa
Hela antalet fylleriförseelser med känt berusningsmedel . .	813	307	36	111	39	299	15	962	30	247	78	2 739	198	**2 937**
Därav (i %) där detta erhållits:														
från avhämtningsställe för rusdrycker	32·2	31·6	61·1	31·6	69·2	33·5	40·0	25·4	16·7	34·8	43·6	30·2	47·5	**31·3**
från utskänkningsställe för rusdrycker	24·2	18·9	13·9	24·3	—	37·1	60·0	38·7	20·0	19·8	6·4	29·7	12·6	**28·6**
från både avhämtningsställe och utskänkningsställe för rusdrycker	3·8	10·4	2·8	15·3	2·6	3·0	—	9·1	13·3	6·1	1·3	7·0	3·5	**6·8**
från försäljningsställe för denaturerad sprit, tekniska preparat o. d.	33·5	38·1	22·2	28·8	28·2	26·4	—	26·3	50·0	39·3	48·7	31·0	36·4	**31·4**
på annat (eller obekant) sätt	6·3	1·0	—	—	—	—	—	0·5	—	—	—	2·1	—	**1·9**

Beträffande avhämtnings- och utskänkningsställena har utvecklingen under år 1917 fortgått under redovisningskvartalet, i det att de förra vuxit och de senare avtagit i betydelse.[1] Även de mindre betydande blandade fallen, d. v. s. de fall, vid vilka både utminuterade och utskänkta rusdrycker i väsentlig mån bidragit till berusningen, visa avtagande frekvens.

Liksom närmast föregående tid uppvisar även 1918 års första kvartal en avsevärd stegring av de fall, då berusningsmedlet icke erhållits genom den egentliga rusdryckshanteringen utan från handeln med denaturerad sprit, tekniska preparat o. d. Medan dessa fall under de fyra föregående kvartalen utgjorde resp. 6·4, 13·2, 13·1 och 22·6 %, steg motsvarande andel under redovisningskvartalet till ej mindre än 31·4 %, nämligen 31·0 % i städer och 36·4 % å landsbygden. Från att i mera undantagsfall hava använts som berusningsmedel hava surrogaten sålunda på grund av den alltmer framträdande knappheten på egentliga rusdrycker kommit att spela en högst betydande roll för fylleriförekomsten. Då dessutom varje siffermässig redovisning av dessa förhållanden enligt sakens natur måste bygga på minimital, torde förevarande statistik snarare upptaga antalet dylika fall för lågt än för högt. I än högre grad torde detta vara förhållandet beträffande dessa under rubriken »på annat sätt» redovisade fall, vid vilka förtärts hemmatillverkat brännvin. Det är sålunda en omständighet av stor symtomatisk betydelse, att de fylleriförseelser, som av polismyndigheterna konstaterats hava denna orsak, uppgå till 53 (49 i Stockholm, 2 i Linköping och 2 i Göteborg) mot endast resp. 13 och 3 under de båda närmast föregående kvartalen.

[1] Beträffande utminuteringsfallen må framhållas, att däribland sannolikt inrymmes ett icke obetydligt antal fall, där spritdrycker erhållits på andra vägar än genom den lagenliga rusdrycksförsäljningen.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Område	Invånarantal den 1 jan. 1918	Hela antalet fylleriförseelser	Därav sådana, för vilka huvudsakliga berusningsmedlet uppgivits	Antal fylleriförseelser, därav *spritdrycker* (brännvin, konjak, whisky, punsch o. d.)	därav: från utminuteringsställe eller spritnosshandel	därav: å utskänkningsställe (bolagsvärdshus)	därav: å restaurang	därav: genom förmedling av andra, vid privata samkväm o. d.	därav: på annat (eller obekant) sätt	*vin*	därav: från avhämtningsställe, vid privata samkväm o. d.	därav: utskänkt vin
Stockholms stad	**413 163**	**828**	**813**	**203**	46	2	37	83	[1]35	**97**	44	53
Stockholms län	**230 212**	**26**	**25**	**6**	2	—	1	3	—	**1**	1	—
därav												
Södertälje	14 479	15	15	2	1	—	—	1	—	—	—	—
övriga städer	15 293	5	5	—	—	—	—	—	—	1	1	—
landsbygden	200 440	6	5	4	1	—	1	2	—	—	—	—
Uppsala län	**133 506**	**82**	**82**	**18**	5	1	1	11	—	**3**	1	2
därav												
Uppsala	27 859	62	62	12	4	1	1	6	—	3	1	2
Enköping	5 841	17	17	4	—	—	—	4	—	—	—	—
landsbygden	99 806	3	3	2	1	—	—	1	—	—	—	—
Södermanlands län	**187 891**	**78**	**78**	**12**	5	—	2	5	—	**3**	3	—
därav												
Nyköping	11 311	20	20	4	1	—	—	3	—	—	—	—
Eskilstuna	30 500	29	29	4	3	—	—	1	—	3	3	—
övriga städer	15 635	24	24	4	1	—	2	1	—	—	—	—
landsbygden	130 445	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Östergötlands län	**302 175**	**99**	**98**	**23**	10	1	1	8	3	**2**	—	2
därav												
Linköping	25 930	23	23	9	3	1	—	3	[5]2	—	—	—
Norrköping	58 154	43	42	5	3	—	1	—	1	1	—	1
övriga städer	12 355	11	11	—	—	—	—	—	—	1	—	1
landsbygden	205 736	22	22	9	4	—	—	5	—	—	—	—
Jönköpings län	**222 607**	**59**	**59**	**13**	9	—	1	3	—	**1**	1	—
därav												
Jönköping	28 798	24	24	5	4	—	—	1	—	—	—	—
övriga städer	22 547	20	20	7	4	—	1	2	—	1	1	—
landsbygden	171 262	15	15	1	1	—	—	—	—	—	—	—
Kronobergs län	**157 270**	**45**	**45**	**22**	9	1	3	9	—	**9**	8	1
därav												
Växjö	8 905	29	29	8	3	1	3	1	—	9	8	1
landsbygden	148 365	16	16	14	6	—	—	8	—	—	—	—
Kalmar län	**228 998**	**31**	**31**	**8**	3	—	—	5	—	—	—	—
därav												
Kalmar	16 678	5	5	1	1	—	—	—	—	—	—	—
Västervik	11 685	9	9	1	—	—	—	1	—	—	—	—
övriga städer	12 462	9	9	1	1	—	—	—	—	—	—	—
landsbygden	188 173	8	8	5	1	—	—	4	—	—	—	—
Gottlands län	**55 873**	**15**	**15**	—	—	—	—	—	—	—	—	—
därav												
Visby	9 976	15	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—
landsbygden	45 897	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Blekinge län	**148 866**	**47**	**47**	**11**	5	1	1	4	—	—	—	—
därav												
Karlskrona	28 097	34	34	2	1	1	—	—	—	—	—	—
övriga städer	14 512	11	11	7	3	—	1	3	—	—	—	—
landsbygden	106 257	2	2	2	1	—	—	1	—	—	—	—

[1] Därav 34, som förtärt hemmalagat brännvin.
[2] » 2 » » » »
[3] » 12 » » » »
[4] » 1 » » » »
[5] » 2 » » » »

14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	
där huvudsakliga berusningsmedlet utgjordes av																								
öl (andra maltdrycker)	därav			*spritdrycker och vin*	därav utskänkta spritdrycker	*spritdrycker och öl*	därav							*spritdrycker, vin och öl*	därav utskänkta spritdrycker	*vin och öl*	därav			*denaturerad sprit*	därav tillsammans med öl (ev. andra rusdrycker)	*tekniska preparat*	därav tillsammans med öl (ev. andra rusdrycker)	
	från avhämtningsställe	å ölstuga eller restaurang	på annat (eller obekant) sätt				spritdr. från utminuteringsställe (spir.-handel) och öl å ölstuga	öl på annat sätt	å bolagsrörelsens (och ölstugs)	å restaurang (och ölstuga)	spritdr. genom förmedling av andra och öl å ölstuga	öl på annat sätt	på annat (eller obekant) sätt				från avhämtningsställe	från avhämtningsställe och å rest., ölstuga (el. bolagsv.)	å rest., ölstuga (el. bolagsv.)					
23	4	19	—	[2] **112**	49	**60**	9	2	7	4	16	9	[3] 13	[4] **22**	15	**24**	7	6	11	**149**	40	**123**	54	1
—	—	—	—	**1**	—	**6**	2	—	—	1	2	1	—	**2**	2	**1**	—	—	1	**3**	1	**5**	1	2
—	—	—	—	—	—	4	1	—	—	1	2	—	—	2	2	1	—	—	1	3	1	3	—	3
—	—	—	—	1	—	2	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	5
1	1	—	—	**6**	4	**20**	6	2	1	3	5	3	—	**13**	7	—	—	—	—	**7**	5	**14**	10	6
1	1	—	—	6	4	17	5	2	1	3	3	3	—	12	7	—	—	—	—	3	2	8	4	7
—	—	—	—	—	—	3	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	4	3	6	6	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**1**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
—	—	—	—	**6**	3	**11**	2	3	2	2	1	1	—	**9**	3	**7**	1	6	—	**11**	10	**19**	19	10
—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	4	4	5	5	11
—	—	—	—	5	3	2	—	1	1	—	—	—	—	1	1	3	1	2	—	7	6	4	4	12
—	—	—	—	1	—	7	2	—	1	2	1	1	—	2	2	4	—	4	—	—	—	6	6	13
—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	4	14
—	—	—	—	**7**	3	**14**	2	4	2	3	1	2	—	**10**	7	**3**	—	3	—	**28**	11	**11**	7	15
—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	3	1	—	16
—	—	—	—	2	—	5	—	1	—	3	—	1	—	6	5	2	—	2	—	14	6	7	7	17
—	—	—	—	3	3	3	1	1	—	—	1	—	—	—	—	1	—	1	—	3	2	—	—	18
—	—	—	—	—	—	6	1	2	2	—	—	1	—	4	2	—	—	—	—	—	—	3	—	19
—	—	—	—	**2**	—	**14**	6	1	—	1	3	3	—	—	—	**4**	—	—	4	**15**	10	**10**	5	20
—	—	—	—	1	—	9	5	—	—	1	3	—	—	—	—	4	—	—	4	5	4	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**6**	3	6	3	22
—	—	—	—	1	—	5	1	1	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	4	3	4	2	28
—	—	—	—	**3**	1	**3**	1	—	—	1	—	1	—	—	—	**3**	1	—	2	**4**	4	**1**	1	24
—	—	—	—	1	1	3	1	—	—	1	—	1	—	—	—	3	1	—	2	4	4	1	1	25
—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	**3**	3	**4**	2	—	—	—	1	1	—	**1**	1	**2**	1	1	—	**12**	6	**1**	—	27
—	—	—	—	—	—	3	1	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	3	1	—	29
—	—	—	—	3	3	1	1	—	—	—	—	—	—	**1**	1	1	1	—	—	2	—	—	—	30
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	—	—	31
—	—	—	—	—	—	**5**	2	—	2	—	1	—	—	**9**	6	**1**	—	1	—	—	—	—	—	32
—	—	—	—	—	—	5	2	—	2	—	1	—	—	9	6	1	—	1	—	—	—	—	—	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
—	—	—	—	—	—	**13**	3	1	8	1	—	—	—	—	—	**1**	1	—	—	**22**	10	—	—	35
—	—	—	—	—	—	12	3	1	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	9	—	—	36
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	2	1	—	—	37
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Område	Invånarantal den 1 jan. 1918	Hela antalet fylleriförseelser	Därav sådana, för vilka huvudsakliga berusningsmedlet uppgivits	Antal fylleriförseelser,								
					därav						därav	
				spritdrycker (brännvin, konjak, whisky, punsch o. d.)	från utminuterlingsställe eller spritnossahandel	å utskänkningsställe (bolagsvärdshus)	å restaurang	genom förmedling av andra, vid privata samkväm o. d.	på annat (eller obekant) sätt	*vin*	från avhämtningsställe, vid privata samkväm o. d.	utskänkt vin
1	*Kristianstads län* . . .	**237 576**	**40**	**40**	**20**	11	—	4	5	—	**4**	1	3
	därav												
2	Kristianstad	12 542	29	29	18	9	—	4	5	—	1	1	—
3	övriga städer	10 495	6	6	1	1	—	—	—	—	—	—	—
4	landsbygden	214 539	5	5	1	1	—	—	—	—	3	—	3
5	*Malmöhus län*	**481 657**	**229**	**227**	**91**	29	1	34	27	—	**7**	1	6
	därav												
6	Malmö	112 521	101	100	39	14	—	6	19	—	4	—	4
7	Lund	23 085	28	28	17	7	1	8	1	—	—	—	—
8	Landskrona	18 062	6	6	3	2	—	—	1	—	—	—	—
9	Hälsingborg	44 763	[1]62	62	30	5	—	20	5	—	2	—	2
10	Ystad	11 628	7	7	—	—	—	—	—	—	1	1	—
11	Trälleborg	10 965	2	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—
12	övriga städer	7 259	14	14	1	—	—	—	1	—	—	—	—
13	landsbygden	253 374	9	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	*Hallands län*	**147 762**	**58**	**58**	**12**	4	2	3	3	—	**5**	3	2
	därav												
15	Halmstad	18 956	35	35	9	2	2	2	3	—	2	1	1
16	övriga städer	15 857	21	21	3	2	—	1	—	—	3	2	1
17	landsbygden	112 949	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	*Göteborgs o. Bohus län* .	**416 843**	**611**	**606**	**109**	21	7	32	47	2	12	5	7
	därav												
19	Göteborg	196 994	565	560	97	17	4	31	43	[2]2	12	5	7
20	Uddevalla	13 638	12	12	2	2	—	—	—	—	—	—	—
21	övriga städer	10 971	18	18	5	2	—	1	2	—	—	—	—
22	landsbygden	195 240	16	16	5	—	3	—	2	—	—	—	—
23	*Älvsborgs län*	**297 629**	**95**	**95**	**22**	6	5	2	9	—	**11**	3	8
	därav												
24	Trollhättan	14 888	22	22	4	1	—	—	3	—	—	—	—
25	Borås	24 030	49	49	12	2	5	—	5	—	11	3	8
26	övriga städer	22 802	23	23	6	3	—	2	1	—	—	—	—
27	landsbygden	235 909	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	*Skaraborgs län* . . .	**242 081**	**78**	**78**	**21**	8	3	2	6	2	—	—	—
	därav												
29	städerna	42 402	75	75	20	7	3	2	6	2	—	—	—
30	landsbygden	199 679	3	3	1	1	—	—	—	—	—	—	—
31	*Värmlands län* . . .	**262 525**	**105**	**105**	**26**	15	—	1	10	—	**7**	4	3
	därav												
32	Karlstad	18 892	54	54	15	9	—	1	5	—	1	1	—
33	Kristinehamn	10 192	19	19	2	2	—	—	—	—	6	3	3
34	övriga städer	10 095	27	27	9	4	—	—	5	—	—	—	—
35	landsbygden	223 346	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
36	*Örebro län*	**214 437**	**50**	**50**	**10**	7	1	1	1	—	**2**	1	1
	därav												
37	Örebro	34 667	33	33	4	3	—	1	—	—	2	1	1
38	övriga städer	7 345	14	14	6	4	1	—	1	—	—	—	—
39	landsbygden	172 425	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—

[1] Därav 33, som erhållit berusningsmedlet i Danmark.
[2] Hemmalagat brännvin.

14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	
där huvudsakliga berusningsmedlet utgjordes av																								
öl (andra maltdrycker)	därav			*spritdrycker och vin*	därav utskänkta spritdrycker	*spritdrycker och öl*	därav							*spritdrycker, vin och öl*	därav utskänkta spritdrycker	*vin och öl*	därav			*denaturerad sprit*	därav tillsammans med öl (ev. andra rusdrycker)	*tekniska preparat*	därav tillsammans med öl (ev. andra rusdrycker)	
	från avhämtningsställe	å ölstuga eller restaurang	på annat (eller okänt) sätt				spritdr. från utminuteringsställe (spir.-handel) och		å bolagsvärdshus (och ölstuga)	å restaurang (och ölstuga)	spritdr. genom förmedling av andra och		på annat (eller okänt) sätt				från avhämtningsställe	från avhämtningsställe och å rest., ölstuga (el. bolagsv.)	å rest., ölstuga (el. bolagsv.)					
							öl å ölstuga	öl på annat sätt			öl å ölstuga	öl på annat sätt													
—	—	—	—	**3**	2	**1**	—	—	1	—	—	—	—	**3**	—	—	—	—	—	**9**	3	—	—	1
—	—	—	—	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	1	—	—	2
—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2	2	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
2	1	1	—	**7**	5	**52**	5	7	9	30	—	1	—	**13**	7	**7**	—	1	6	**43**	9	**5**	3	5
2	1	1	—	3	2	14	3	2	—	8	—	1	—	3	2	2	—	—	2	30	3	3	1	6
—	—	—	—	1	1	7	—	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	7
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	8
—	—	—	—	1	1	21	1	5	3	12	—	—	—	3	3	—	—	—	—	5	2	—	—	9
—	—	—	—	2	1	2	—	—	2	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	2	—	—	—	5	2	2	—	—	2	4	4	—	—	12
—	—	—	—	—	—	4	—	—	4	—	—	—	—	2	—	2	—	—	2	—	—	—	—	13
—	—	—	—	**5**	3	**4**	—	2	1	1	—	—	—	**6**	3	**3**	1	1	1	**19**	11	**4**	4	14
—	—	—	—	3	3	1	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	16	10	3	3	15
—	—	—	—	2	—	2	—	1	—	1	—	—	—	5	3	2	—	1	1	3	1	1	1	16
—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	17
61	10	51	—	**18**	15	**175**	14	7	37	59	47	10	1	**53**	35	**50**	4	13	33	**101**	62	**27**	21	18
61	10	51	—	18	15	157	12	5	31	58	43	7	[2] 1	50	34	48	4	13	31	91	56	26	20	19
—	—	—	—	—	—	4	1	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	5	3	1	1	20
—	—	—	—	—	—	9	—	1	5	1	1	1	—	3	1	1	—	—	1	—	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	5	1	1	—	—	3	—	—	—	—	1	—	—	1	5	3	—	—	22
—	—	—	—	**14**	6	**5**	—	1	—	1	—	3	—	**9**	5	**11**	1	3	7	**16**	11	**7**	7	23
—	—	—	—	—	—	3	—	1	—	—	—	2	—	2	1	7	—	1	6	4	3	2	2	24
—	—	—	—	11	6	1	—	—	—	—	—	1	—	4	2	3	1	2	—	6	2	1	1	25
—	—	—	—	3	—	1	—	—	—	1	—	—	—	3	2	—	—	—	—	6	6	4	4	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	27
—	—	—	—	**3**	2	**17**	6	1	4	4	1	1	—	**3**	1	**3**	—	3	—	**28**	12	**3**	1	28
—	—	—	—	3	2	17	6	1	4	4	1	1	—	3	1	3	—	3	—	26	11	3	1	29
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	30
—	—	—	—	**9**	6	**17**	—	1	2	6	2	6	—	**5**	4	**1**	—	—	1	**18**	8	**22**	10	31
—	—	—	—	8	6	16	—	1	2	5	2	6	—	2	2	—	—	—	—	4	4	8	8	32
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	3	2	—	—	—	—	2	—	5	—	33
—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	11	4	5	2	34
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	4	—	35
—	—	—	—	4	3	7	1	—	3	2	—	1	—	3	2	1	—	1	—	13	4	10	3	36
—	—	—	—	2	1	7	1	—	3	2	—	1	—	1	1	1	—	1	—	9	1	7	2	37
—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	4	3	—	—	38
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	39

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
	Område	Invånarantal den 1 jan. 1918	Hela antalet fylleriförseelser	Därav sådana, för vilka huvudsakliga berusningsmedlet uppgivits	Antal fylleriförseelser, därav *spritdrycker* (bränvin, konjak, whisky, punsch o. d.)	därav: från utminuteringsställe eller spritbosshandel	därav: å bolagsvärdshus	därav: å restaurang	därav: genom förmedling av andra, vid privata sammanväm o. d.	därav: på annat (eller obekant) sätt	*vin*	därav: från avhämtningsställe, vid privata sammanväm o. d.	därav: utskänkt vin
1	*Västmanlands län*	**165 238**	**60**	**60**	**11**	4	—	1	6	—	**3**	3	—
	därav												
2	Västerås	28 571	40	40	6	1	—	—	5	—	3	3	—
3	övriga städer	17 632	19	19	4	3	—	1	—	—	—	—	—
4	landsbygden	119 035	1	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—
5	*Kopparbergs län*	**248 019**	**58**	**57**	**19**	10	—	1	8	—	**2**	2	—
	därav												
6	Falun	12 213	25	25	7	4	—	1	2	—	**2**	2	—
7	övriga städer	4 550	9	9	2	1	—	—	1	—	—	—	—
8	landsbygden	231 256	24	23	10	5	—	—	5	—	—	—	—
9	*Gävleborgs län*	**263 989**	**55**	**55**	**14**	5	—	1	8	—	—	—	—
	därav												
10	Gävle	36 682	38	38	6	2	—	—	4	—	—	—	—
11	Söderhamn	11 412	4	4	2	1	—	1	—	—	—	—	—
12	Hudiksvall	7 260	5	5	3	1	—	—	2	—	—	—	—
13	landsbygden	208 635	8	8	3	1	—	—	2	—	—	—	—
14	*Västernorrlands län* . . .	**262 005**	**63**	**63**	**27**	13	3	1	10	—	**5**	2	3
	därav												
15	Härnösand	10 097	9	9	5	1	1	—	3	—	—	—	—
16	Sundsvall	16 575	26	26	6	5	—	—	1	—	2	1	1
17	övriga städer	6 614	25	25	13	6	2	1	4	—	3	1	2
18	landsbygden	228 719	3	3	3	1	—	—	2	—	—	—	—
19	*Jämtlands län*	**128 209**	**75**	**75**	**20**	6	2	—	12	—	**10**	6	4
	därav												
20	Östersund	12 616	69	69	15	6	1	—	8	—	10	6	4
21	landsbygden	115 593	6	6	5	—	1	—	4	—	—	—	—
22	*Västerbottens län*	**175 031**	**20**	**20**	**8**	3	—	3	2	—	**3**	2	1
	därav												
23	städerna	9 523	15	15	5	2	—	3	—	—	3	2	1
24	landsbygden	165 508	5	5	3	1	—	—	2	—	—	—	—
25	*Norrbottens län*	**177 285**	**55**	**55**	**11**	5	—	—	6	—	**9**	5	4
	därav												
26	Luleå	10 086	5	5	—	—	—	—	—	—	2	—	2
27	övriga städerna	4 368	17	17	4	—	—	—	4	—	6	4	2
28	landsbygden	162 831	33	33	7	5	—	—	2	—	1	1	—
	Summa för *första* kvartalet:												
29	städerna . . . . . antal	1 665 428	2 761	2 739	661	211	26	132	250	42	192	95	97
30	städerna . . . . . procent	—	—	100·0	24·2	7·7	1·0	4·8	9·1	1·6	7·0	3·5	3·5
31	landsbygden . . . . . antal	4 135 419	201	198	76	30	4	1	41	—	4	1	3
32	landsbygden . . . . . procent	—	—	100·0	38·4	15·2	2·0	0·5	20·7	—	2·0	0·5	1·5
33	hela riket . . . . . antal	**5 800 847**	**2 962**	**2 937**	**737**	**241**	**30**	**133**	**291**	**42**	**196**	**96**	**100**
34	hela riket . . . . . procent	—	—	**100·0**	**25·1**	**8·2**	**1·0**	**4·5**	**9·9**	**1·5**	**6·7**	**3·3**	**3·4**
35	*Fjärde* kvartalet 1917 . . antal	5 757 566	3 071	3 022	509	217	26	111	149	6	278	145	133
36	*Fjärde* kvartalet 1917 . . procent	—	—	100·0	16·8	7·2	0·8	3·7	4·9	0·2	9·2	4·8	4·4
37	*Tredje* kvartalet 1917 . . antal	5 757 566	4 285	4 243	394	146	14	110	114	10	313	182	131
38	*Tredje* kvartalet 1917 . . procent	—	—	100·0	9·3	3·5	0·3	2·6	2·7	0·2	7·4	4·3	3·1
39	*Andra* kvartalet 1917 . . . antal	5 757 566	4 711	4 653	492	191	26	142	124	9	211	148	63
40	*Andra* kvartalet 1917 . . . procent	—	—	100·0	10·6	4·1	0·5	3·1	2·7	0·2	4·5	3·2	1·3
41	*Första* kvartalet 1917 . . antal	5 757 566	6 310	6 257	1 103	296	83	355	351	18	156	127	29
42	*Första* kvartalet 1917 . . procent	—	—	100·0	17·6	4·7	1·3	5·7	5·6	0·3	2·5	2·0	0·5
43	*År 1917* . . . . . antal	*5 757 566*	*18 377*	*18 175*	*2 498*	*850*	*149*	*718*	*738*	*43*	*958*	*602*	*356*
44	*År 1917* . . . . . procent	—	—	*100·0*	*13·7*	*4·7*	*0·8*	*3·9*	*4·1*	*0·2*	*5·3*	*3·3*	*2·0*

14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	
där huvudsakliga berusningsmedlet utgjordes av																								
öl (andra maltdrycker)	därav			*spritdrycker och vin*	därav utskänkta spritdrycker	*spritdrycker och öl*	därav							*spritdrycker, vin och öl*	därav utskänkta spritdrycker	*vin och öl*	därav			*denaturerad sprit*	därav tillsammans med öl (ev. andra rusdrycker)	*tekniska preparat*	därav tillsammans med öl (ev. andra rusdrycker)	
	från avhämtningsställe	å ölstuga eller restaurang	på annat (eller obekant) sätt				spritdr. från utminuteringsställe (spir.-handel) och öl å ölstuga	spritdr. från utminuteringsställe (spir.-handel) och öl på annat sätt	å bolagsvärdshus (och ölstuga)	å restaurang (och ölstuga)	spritdr. genom förmedling av andra och öl å ölstuga	spritdr. genom förmedling av andra och öl på annat sätt	på annat (eller obekant) sätt				från avhämtningsställe	från avhämtningsställe och å rest., ölstuga (el. bolagsv.)	å rest., ölstuga (el. bolagsv.)					
1	1	—	—	3	2	6	—	1	1	—	—	4	—	2	2	7	2	3	2	15	6	12	6	1
—	—	—	—	3	2	6	—	1	1	—	—	4	—	2	2	3	1	2	—	10	6	7	5	2
1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1	1	2	5	—	5	1	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
—	—	—	—	2	2	2	—	—	1	—	1	—	—	1	1	3	—	—	3	2	—	26	16	5
—	—	—	—	2	2	2	—	—	1	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	11	8	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	6	6	7
—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	3	1	—	9	2	8
1	—	1	—	—	—	9	1	—	—	1	5	2	—	—	—	1	—	1	—	17	6	13	8	9
1	—	1	—	—	—	7	1	—	—	—	5	1	—	—	—	1	—	1	—	13	6	10	6	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	11
—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	1	1	13
—	—	—	—	7	6	5	—	2	—	1	1	1	—	2	—	2	—	2	—	5	1	10	6	14
—	—	—	—	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	15
—	—	—	—	—	—	5	—	2	—	1	1	1	—	2	—	2	—	2	—	5	1	4	4	16
—	—	—	—	4	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	1	17
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18
2	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	12	1	4	7	16	9	13	3	19
2	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	12	1	4	7	16	9	12	2	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	21
—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	3	22
—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	2	23
—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	24
—	—	—	—	8	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	25	9	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	1	26
—	—	—	—	5	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	27
—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	21	6	28
91	17	74	—	219	119	428	59	30	74	121	84	46	14	159	100	139	19	49	71	534	229	316	179	29
3·3	0·6	2·7	—	8·0	4·3	15·6	2·1	1·1	2·7	4·4	3·1	1·7	0·5	5·8	3·7	5·1	0·7	1·8	2·6	19·5	8·4	11·5	6·5	30
—	→	—	—	6	—	23	4	5	7	—	3	4	—	8	2	9	1	—	8	20	10	52	18	31
—	—	—	—	3·0	—	11·6	2·0	2·5	3·6	—	1·5	2·0	—	4·1	1·0	4·5	0·5	—	4·0	10·1	5·1	26·8	9·1	32
91	**17**	**74**	—	**225**	**119**	**451**	**63**	**35**	**81**	**121**	**87**	**50**	**14**	**167**	**102**	**148**	**20**	**49**	**79**	**554**	**239**	**368**	**197**	33
3·1	**0·6**	**2·5**	—	**7·7**	**4·1**	**15·3**	**2·1**	**1·2**	**2·7**	**4·1**	**3·0**	**1·7**	**0·5**	**5·7**	**3·5**	**5·0**	**0·7**	**1·6**	**2·7**	**18·9**	**8·1**	**12·5**	**6·7**	34
170	33	130	7	193	116	705	128	65	119	225	94	56	18	216	163	268	46	106	116	281	168	402	288	35
5·6	1·1	4·3	0·2	6·4	3·8	23·3	4·2	2·2	3·9	7·4	3·1	1·9	0·6	7·2	5·4	8·9	1·5	3·5	3·9	9·3	5·6	13·3	9·5	36
681	96	556	29	152	86	895	146	47	156	348	120	40	38	438	323	815	142	356	317	264	179	291	202	37
16·0	2·2	13·1	0·7	3·6	2·0	21·1	3·5	1·1	3·7	8·2	2·9	0·9	0·8	10·3	7·6	19·2	3·3	8·4	7·5	6·2	4·2	6·9	4·8	38
994	164	792	38	71	39	1 246	195	122	255	405	143	91	35	265	168	761	160	347	254	361	206	252	181	39
21·3	3·5	17·0	0·8	1·5	0·8	26·8	4·2	2·6	5·5	8·7	3·1	1·9	0·8	5·7	3·6	16·4	3·4	7·5	5·5	7·8	4·4	5·4	3·9	40
1 189	134	1 037	18	74	37	2 397	350	94	615	728	371	180	59	327	219	607	104	301	202	317	195	87	71	41
19·0	2·1	16·6	0·3	1·2	0·6	38·3	5·6	1·5	9·8	11·6	5·9	2·9	1·0	5·2	3·5	9·7	1·7	4·8	3·2	5·1	3·1	1·4	1·1	42
3 034	***427***	***2 515***	***92***	***490***	***278***	***5 243***	***819***	***328***	***1 145***	***1 706***	***728***	***367***	***150***	***1 246***	***873***	***2 451***	***452***	***1 110***	***889***	***1 223***	***748***	***1 032***	***742***	43
16·7	***2·4***	***13·8***	***0·5***	***2·7***	***1·5***	***28·8***	***4·5***	***1·8***	***6·3***	***9·4***	***4·0***	***2·0***	***0·8***	***6·9***	***4·8***	***13·6***	***2·5***	***6·1***	***4·9***	***6·7***	***4·1***	***5·7***	***4·1***	44

Tidlöner för vissa yrkesgrupper inom hantverk, transportverksamhet, restaurangrörelse samt husligt arbete.

För att erhålla en ungefärlig uppfattning om löneförhållandena under kristiden för vissa yrkesgrupper inom hantverk, transportverksamhet, hotell- och restaurangrörelse samt husligt arbete, från vilka på grund av smådriftens dominerande betydelse löneuppgifter icke lämpligen ansågos kunna införskaffas genom direkt hänvändelse till arbetsgivarna, har socialstyrelsen hos de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna anhållit, att dessas föreståndare på grundval av tillgängliga uppgifter och gjorda erfarenhetsrön skulle söka uppskatta den normala kontanta lönen för dessa yrkesgrupper under vart och ett av åren 1914—1917. Från 109 arbetsförmedlingsanstalter hava ock uppgifter inkommit, men har det varit förbundet med mycket tidsödande arbete att bringa dessa av olika landsdelars skiljaktiga förhållanden och skilda uppgiftslämnares växlande beräkningsmetoder präglade uppgifter i ett inbördes jämförbart skick. Detta har ställt sig väsentligt lättare med avseende på löneuppgifterna för de i husligt arbete, hotellrörelse o. d. anställda med deras enhetliga yrkesgruppering och lönesystem än för hantverks- och transportyrkena med deras ofta talrika yrkesspecialiteter och löneklasser. Dessa sistnämnda uppgifter hava emellertid underställts arbetsgivarnas och arbetarnas centralorganisationer, till vilkas erinringar och synpunkter vederbörlig hänsyn tagits vid den slutliga redigeringen.

Såsom nyss antytts, avse uppgifterna endast den normala kontanta avlöningen. Hänsyn har sålunda ej tagits till den ökning av inkomsten, som kunnat ernås genom övertids- och ackordsarbete, liksom ej heller till andra dyrtidstillägg än sådana, som äro att anse såsom ökning av den egentliga arbetslönen, alltså ej till familjeunderstöd och andra dylika med arbetarens personliga förhållanden sammanhängande former av dyrtidshjälp. Lönesiffrorna beteckna följaktligen icke faktiska arbetsförtjänster, utan blott gällande lönesatser, och äro även såsom sådana, åtminstone beträffande år 1917, att anse som minimisiffror. De torde i allmänhet hänföra sig till lönenivån vid slutet av de olika åren.

Undersökningens resultat meddelas i omstående huvudtabell, i vilken lönesiffrorna för åren 1914 och 1917 sammanställts för Stockholms stad och de fem olika landsdelar, som i socialstyrelsens statistik pläga komma till an-

vändning, och för varje landsdel hava angivits genomsnittssiffrorna dels för hela området, dels för städer med mer än 10 000 invånare samt dels för övriga inom resp. områden befintliga orter, från vilka uppgifter föreligga. På grundval av samtliga uppgifter hava slutligen riksmedeltal uträknats.

För de till hantverk samt transportverksamhet hörande yrkesgrupperna är lönen, i enlighet med här gällande löneformer, beräknad per vecka, varemot för de inom restaurangrörelse och husligt arbete anställda, vilka utom kost och logi åtnjuta kontant månadslön, denna sistnämnda uppgivits, dock med undantag för tvätt- och rengöringsarbeterskor, vilka pläga erhålla dagspenning (och fri kost).

Bland de till hantverk och transportverksamhet hörande yrkesgrupperna är endast en kvinnlig kategori representerad, nämligen tvätterskor och strykerskor, bland de till restaurangrörelse och husligt arbete hörande däremot endast en manlig, nämligen hotelldrängar. Bland hotellväsendets olika yrkesspecialiteter, som i stor utsträckning erhålla ringa eller ingen kontant avlöning av arbetsgivaren utan äro hänvisade till dricks pengar, hava ytterligare upptagits endast köksbiträden (diskerskor, köksor m. fl.). Tvätterskor och strykerskor samt kuskar och åkeriarbetare åtnjuta å många orter förutom kontant lön fri kost eller fri kost och logi, varför de här meddelade lönesiffrorna för dessa yrkesgrupper äro baserade på ett relativt fåtaligt antal uppgifter om sådana arbetare i egen kost.

Såsom av tabellen framgår, äro löneuppgifterna från olika orter och i olika yrken ganska växlande. I stort sett äro dock siffrorna för Stockholm och norra Sverige högst, under det att Småland och öarna, södra samt västra Sverige inom de flesta yrken uppvisa de lägsta siffrorna. Lönebeloppen för år 1917 ligga också, såsom naturligt är, högre än 1914 års siffror. Undantag bilda bland hantverksyrkena egentligen endast stenhuggare, som enligt uppgift under inverkan av de dåliga konjunkturerna i denna bransch sett sina löner minskade å några orter, vilket dock ej kommer till synes i de meddelade genomsnittstalen. De högsta lönesatserna uppvisa säsongyrkena murare, byggnadsträarbetare och måleriarbetare, och högst på löneskalan bland dessa stodo murarna, för vilka veckolönen för riket i dess helhet utgjorde 32 kr. år 1914 samt 44 kr. år 1917. I de olika landsdelarna voro lönerna högst i Stockholm, där de belöpte sig till 38 kr. under år 1914 och till 54 kr. år 1917. Närmast kommer norra Sverige med 36 kr. år 1914 och 51 kr. år 1917. De lägsta genomsnittliga lönesiffrorna framträda för Småland och öarna med resp. 30 och 41 kr., under det att södra Sverige kommer något högre på löneskalan. Inom bageriyrket utgjorde den genomsnittliga veckolönen 27 kr. år 1914 och 35 kr. år 1917. En löneökning av 8 kr. hade alltså inträtt under perioden. I det inom yrket gällande riksavtalet ökades veckolönerna med 1 kr. under år 1915, 2 kr. 1916 och 1 kr. 1917, varjämte under sistnämnda år tillkommo extra dyrtidstillägg på 3 à 4 kr. i veckan, vilket allt överensstämmer med de i tabellen angivna allmänna medeltalen. Å de olika orterna förekomma ej oväsentliga avvikelser från denna norm, men torde dessa delvis bero på, till vilka yrkesspecialiteter löneuppgifterna huvudsakligen hänföra

Arbetslöner åren 1914 och 1917 för vissa yrkesgrupper inom hantverk,

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Landsdelar	Veckolön (i kr.)																	
	stenhuggare		bleck-, tunn- o. takplåtslagare		möbel- o. finsnickare		murare		byggnadssnickare o. timmermän		måleriarbetare		herrskrädderiarbetare		skomakeriarbetare		bageriarbetare	
	1914	1917	1914	1917	1914	1917	1914	1917	1914	1917	1914	1917	1914	1917	1914	1917	1914	1917
Stockholm	*40*	*52*	*40*	*50*	*32*	*54*	*38*	*54*	*35*	*52*	*40*	*50*	*30*	*42*	*30*	*40*	*31*	*36*
Östra Sverige	*28*	*39*	*29*	*41*	*23*	*37*	*32*	*43*	*28*	*41*	*30*	*40*	*25*	*33*	*21*	*29*	*27*	*32*
städer med över 10 000 invånare	29	39	30	43	25	42	34	46	29	44	33	44	29	36	23	31	28	34
övriga orter	27	38	29	40	23	35	31	41	27	39	28	38	24	32	19	28	25	30
Småland och öarna	*23*	*30*	*26*	*36*	*25*	*39*	*30*	*41*	*26*	*39*	*27*	*36*	*23*	*32*	*22*	*29*	*25*	*33*
städer med över 10 000 invånare	22	30	29	36	26	38	30	43	26	38	29	38	25	33	25	31	26	34
övriga orter	24	30	25	36	24	39	30	41	26	39	27	35	23	31	21	28	24	32
Södra Sverige	*27*	*33*	*29*	*38*	*26*	*36*	*30*	*42*	*29*	*41*	*30*	*37*	*26*	*34*	*20*	*28*	*27*	*37*
städer med över 10 000 invånare	29	36	31	40	26	37	31	43	30	45	31	40	28	36	21	29	29	38
övriga orter	24	30	28	36	25	34	29	41	27	39	28	35	24	31	19	27	26	35
Västra Sverige	*26*	*34*	*27*	*37*	*24*	*34*	*31*	*43*	*27*	*40*	*30*	*38*	*25*	*33*	*23*	*31*	*26*	*34*
städer med över 10 000 invånare	26	33	26	37	23	34	32	44	29	43	31	41	26	34	24	33	28	36
övriga orter	25	35	27	37	24	35	30	42	25	37	29	36	25	32	22	30	24	32
Norra Sverige	*31*	*44*	*29*	*42*	*25*	*40*	*36*	*51*	*29*	*45*	*32*	*42*	*27*	*36*	*22*	*33*	*27*	*38*
städer med över 10 000 invånare	29	42	28	41	26	43	36	51	29	45	34	43	26	37	23	32	27	40
övriga orter	32	45	29	43	24	39	36	50	29	44	31	42	27	35	22	34	27	37
Hela riket	**28**	**38**	**28**	**39**	**24**	**37**	**32**	**44**	**28**	**41**	**30**	**39**	**26**	**34**	**21**	**30**	**27**	**35**
städer med över 10 000 invånare	28	37	29	40	25	39	33	46	29	43	32	42	27	36	23	31	28	37
övriga orter	28	38	28	38	24	35	30	42	26	39	28	38	25	33	21	29	25	33

[1] Avser köksbiträden; för kokerskor utgjorde normala månadslönen c:a 25 kr. år 1914 och 31 kr. år 1917.

transportverksamhet, hotell- och restaurangrörelse samt husligt arbete.

20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41
f ö r								Månadslön (förutom kost och logi) i kr. för												Dagspenning (förutom kost) i kr. för	
hamn- o. stuveriarbetare		kuskar o. åkeriarbetare		tvätterskor o. strykerskor		springpojkar		hotelldrängar m. fl.		hotelldiskerskor, köksor m. fl.		hushållerskor		husjungfrur		ensamjungfrur		köksor		tvätt- och rengöringsarbeterskor	
1914	1917	1914	1917	1914	1917	1914	1917	1914	1917	1914	1917	1914	1917	1914	1917	1914	1917	1914	1917	1914	1917
34	*52*	*24*	*40*	*12*	*17*	*10*	*15*	*35*	*60*	*22*	*29*	*23*	*32*	*18*	*24*	*19*	*25*	[1] *15*	[1] *20*	*2·15*	*2·65*
29	*40*	*21*	*29*	*12*	*18*	*6*	*8*	*26*	*35*	*18*	*24*	*21*	*33*	*16*	*23*	*16*	*25*	*17*	*24*	*1·64*	*2·47*
31	42	21	31	13	18	5	9	30	42	20	25	23	34	16	23	17	24	19	26	1·73	2·61
28	38	21	27	11	17	6	8	24	32	17	23	21	32	16	24	15	25	17	24	1·61	2·42
30	*45*	*19*	*28*	*11*	*19*	*5*	*8*	*28*	*40*	*17*	*23*	*21*	*30*	*15*	*22*	*14*	*21*	*16*	*22*	*1·41*	*2·10*
30	45	19	26	15	18	7	10	30	44	17	25	21	28	16	21	16	21	18	23	1·50	2·13
—	—	19	29	14	19	4	7	27	38	17	23	21	30	15	22	15	22	15	21	1·38	2·09
27	*45*	*20*	*27*	*13*	*17*	*5*	*7*	*26*	*35*	*18*	*21*	*25*	*31*	*17*	*21*	*16*	*20*	*19*	*22*	*1·67*	*2·31*
29	47	21	28	12	16	5	7	27	35	19	21	26	30	18	21	17	21	19	21	1·76	2·33
25	41	18	25	13	22	5	7	25	34	17	21	25	32	17	22	17	22	18	22	1·50	2·29
29	*45*	*20*	*29*	*17*	*22*	*5*	*8*	*29*	*40*	*18*	*23*	*25*	*33*	*16*	*24*	*15*	*22*	*18*	*26*	*1·63*	*2·42*
29	45	19	29	17	22	6	10	30	41	19	25	25	34	15	26	16	24	20	29	1·58	2·38
27	45	20	29	—	—	5	7	28	40	17	22	25	33	16	22	16	22	17	25	1·66	2·46
38	*61*	*21*	*33*	*12*	*18*	*6*	*11*	*33*	*49*	*17*	*24*	*24*	*32*	*16*	*24*	*17*	*25*	*20*	*28*	*1·61*	*2·60*
35	62	19	34	11	19	6	10	28	41	17	24	23	31	17	24	17	25	20	29	1·60	2·50
41	60	22	33	13	17	7	12	36	55	16	24	24	33	16	23	16	25	20	28	1·61	2·67
31	**49**	**20**	**29**	**13**	**18**	**6**	**9**	**28**	**40**	**18**	**23**	**23**	**32**	**16**	**23**	**16**	**23**	**18**	**25**	**1·62**	**2·42**
31	49	20	30	13	18	6	9	29	41	19	24	24	32	16	23	17	23	19	26	1·68	2·43
32	48	20	29	12	18	5	8	28	39	17	23	23	32	16	23	16	24	17	24	1·58	2·41

Löneutvecklingen åren 1914—1917 för vissa yrkesgrupper inom hantverk, transportverksamhet, hotell- och restaurangrörelse samt husligt arbete.

Yrkesgrupper	Tid, för vilken avlöningen utgår	Genomsnittlig avlöning för vidstående tidsperiod i kr.				Indextal			
		1914	1915	1916	1917	1914	1915	1916	1917
Hantverk och transportverksamhet.									
Stenhuggare	vecka	28	29	33	38	100	104	118	136
Bleck-, tunn- och takplåtslagare	»	28	30	34	39	100	107	121	139
Möbel- och finsnickare	»	24	27	30	37	100	113	125	154
Murare	»	32	33	37	44	100	103	116	138
Byggnadssnickare och timmermän	»	28	28	32	42	100	100	114	150
Måleriarbetare	»	30	31	34	39	100	103	113	130
Herrskrädderiarbetare	»	26	27	30	34	100	104	115	131
Skomakeriarbetare	»	21	23	26	30	100	110	124	143
Bageriarbetare	»	27	28	30	35	100	104	111	130
Hamn- och stuveriarbetare	»	31	35	41	49	100	113	132	158
Kuskar och åkeriarbetare	»	20	22	25	29	100	110	125	145
Tvätterskor och strykerskor	»	13	14	16	18	100	108	123	138
Springpojkar	»	6	6	7	9	100	100	117	150
Hotell- och restaurangrörelse samt husligt arbete.									
Hotelldrängar m. fl.	månad	28	30	35	40	100	107	125	143
Hotelldiskerskor, -köksor m. fl.	»	18	18	21	23	100	100	117	128
Hushållerskor	»	23	25	29	32	100	109	126	139
Husjungfrur	»	16	18	20	23	100	113	125	144
Ensamjungfrur	»	16	18	20	23	100	113	125	144
Köksor	»	18	19	22	25	100	106	122	139
Tvätt- och rengöringsarbeterskor	dag	1·62	1·74	2·09	2·42	100	107	129	149
Samtliga yrkesgrupper	—	.	.	.	.	**100**	**106**	**121**	**141**

sig. Dessa yrkesspecialiteter äro också så pass växlande, att utan ingående detaljundersökningar en skarpare fixering av lönesiffrorna ej torde kunna ernås.

Vad transportarbetarna beträffar, har det ofta varit särdeles vanskligt att fastställa lönebeloppen för hamn- och stuveriarbetare, detta särskilt på grund av de oregelbundna arbetsförhållanden, som delvis varit rådande i hamnarna. I de hamnar i södra och mellersta Sverige, där nya avtal ej träffats sedan krigsutbrottet, utgick under år 1917 ett dyrtidstillägg av 65 % å den enligt av-

talets lönesatser intjänta avlöningen. Hade trafiken i hamnarna haft samma omfattning under år 1917 som under år 1914, skulle arbetarnas tidlönsförtjänst sålunda hava ökats med 65 %. Men då under år 1917 ofta endast tillfällig sysselsättning i hamnarna kunnat erhållas och arbetaren under ledighetstiden måst skaffa sig utkomst på annat sätt, har han i själva verket inom sitt yrke sällan kunnat uppnå denna förtjänst, och i icke så få fall synes den faktiska inkomsten hava understigit, vad han kunde förtjäna före kriget. Den rikligaste arbetstillgången i södra och mellersta Sveriges hamnar torde hava förefunnits i Stockholm, Göteborg och Halmstad, varest den jämnaste arbetsförtjänsten sålunda även torde hava erhållits. I de norrländska hamnarna har lönenivån i allmänhet legat högre än i de mellan- och sydsvenska, men under det senaste året torde där ingenstädes regelbunden trafik hava förekommit, varför även hithörande siffror endast kunna tillmätas ett relativt värde. Genomsnittslönen för kuskar och åkeriarbetare utgjorde år 1914 20 kr. och år 1917 29 kr. Dessa lönesatser äro de lägsta inom alla manliga arbetaregrupper, bortsett från springpojkar. Att märka är dock, att de till denna yrkesgrupp hörande droskkuskarna erhålla en icke oväsentlig inkomstökning genom dickspengar.

Bland de månadsavlönade och naturaförmåner åtnjutande tjänstegrupperna inom hotell- och restaurangrörelse och husligt arbete åtnjuter den enda upptagna manliga arbetarekategorien, hotelldrängar, den högsta kontanta avlöningen, som i genomsnitt för hela riket beräknats hava stigit från 28 kr. år 1914 till 40 kr. år 1917.

Beträffande de i husligt arbete anställda är skillnaden i lönehänseende mellan olika landsdelar mindre utpräglad än inom hantverksyrkena. De lägsta lönerna synas i allmänhet förekomma i södra Sverige, varest å många orter lönerna också upptagits till oförändrade belopp under hela den tid undersökningen omfattar, men å andra sidan framträda här varken Stockholm eller Norrland med avgjort högre lönesatser än övriga landsdelar. Den genomsnittliga månadslönen för hushållerskor har ökats från 23 till 32 kr., för husjungfrur och ensamjungfrur från 16 till 23 kr. och för köksor från 18 till 25 kr. Då med köksor gemenligen torde menas tjänarinnor, som hava att utföra diskning och andra okvalificerade köksgöromål, synas löneförmånerna för dem böra vara mindre än för husjungfrur. Detta är emellertid vad dessa uppgifter angår, fallet endast för Stockholms vidkommande, under det att lönesiffrorna för tjänstegruppen ifråga är högre än för jungfrur såväl inom övriga landsdelar som för riket i dess helhet. Förklaringen härtill torde vara, att då i mindre hushåll ofta i köket finnes anställd endast en person, som utför både köksans och kokerskans åligganden och sålunda åtnjuter högre avlöning, löneuppgifterna för köksor i ett flertal fall hava avsett sådana tjänarinnor. — Dagspenningen för tvätt- och rengöringsarbeterskor utgjorde år 1914 1·62 kr. och 1917 2·42 kr.

Löneutvecklingen under åren 1914—1917 belyses närmare genom omstående tabell, i vilken meddelas dels den för hela riket uträknade genomsnittslönen för varje år och yrkesgrupp, dels indextal, utvisande lönestegringen

under perioden, i det att lönesiffrorna för 1914 satts lika med 100 och lönerna för de följande åren omräknats i procent härav. Härav framgår, att löneökningen för de olika yrkesgrupperna växlar mellan cirka 30 och 55 %. Den totala stegringen för samtliga grupper torde kunna anslås till omkring 41 %, vilken siffra dock, av ovan anförda skäl, torde böra anses som ett minimum för här ifrågavarande arbetares inkomstökning under ifrågavarande delar av kristiden. Av denna ökning kommer cirka 6 % på år 1915, 15 % på år 1916 och 20 % på år 1917.

För att utröna, i vilken omfattning värdet av de av kvinnliga tjänare åtnjutna naturaförmånerna, kost och bostad, kan hava stegrats å olika orter, begärdes, att arbetsförmedlingsanstalterna jämväl skulle lämna uppgifter om dessa förmåners uppskattade värde åren 1914 och 1917. Dylika värderingar hava lämnats av ett femtiotal arbetsförmedlingsanstalter, och resultatet meddelas i nedanstående tablå, i vilken dels det beräknade genomsnittsvärdet per månad i kr. anföres för större och mindre orter i olika landsdelar, dels uträknats indextal, utvisande stegringen under fyraårsperioden:

		Värdet av kost och logi per månad i kr.							*Indextal.*						
		Stockholm	Östra Sverige	Småland och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Hela riket	Stockholm	Östra Sverige	Småland och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Hela riket
Städer med över 10000 invånare	1914	33	33	32	33	37	30	**33**	100	100	100	100	100	100	**100**
	1917	63	57	57	48	59	55	**55**	191	173	178	145	159	183	**167**
Övriga orter	1914	—	31	30	32	20	33	**30**	—	100	100	100	100	100	**100**
	1917	—	51	45	52	32	56	**49**	—	165	150	163	160	170	**163**
Samtliga orter	1914	—	32	31	33	30	32	**31**	—	100	100	100	100	100	**100**
	1917	—	53	52	49	49	55	**52**	—	166	168	148	163	172	**168**

Enligt denna sammanställning skulle månatliga värdet av kost och logi för riket i dess helhet hava uppgått till 31 kr. år 1914 och 52 kr. år 1917, sålunda en stegring med 68 %. Kraftigast har ökningen varit i Stockholm, där den utgör 91 %, varefter kommer norra Sverige med 72 %. Minst har stegringen varit i södra Sverige, för vilket område motsvarande procentsiffra utgör 48.

Rapporter från yrkesinspektörerna angående svårare olycksfall i arbete. (Forts.)

62. En kolare H. jämte en kamrat höllo på med att vakta kol i en delvis riven mila. På kvällen gick H. upp på den avsvalnande milan och lade sig där för att vila. Arbetskamraten lät honom sova några timmar tills fram på morgonen, då H. trots försök icke kunde väckas. Vid läkarundersökning framgick, att H. blivit kolosförgiftad samt erhållit svåra brännskador. Döden inträffade några veckor senare, men torde till denna utgång av olycksfallet i någon mån hava bidragit H:s höga ålder, 74 år.

63. Vid skötsel av en kolmila hade en kolare T. gått upp på milan för att reglera draget. Härvid råkade T. genom ett fräthål sjunka ned i den glödande milan. Då T. senare påträffades, återstod endast de förkolnade resterna av hans kropp.

64. Ett propsupplag var så upplagt i travar, att dessa innehöllo props av olika längder. Props av samma längd voro sammanförda i avdelningar med upprättstående stolpar mellan sig. Stolparna voro nedsatta ett stycke i marken och i övre delen fastbundna inåt traven med järntrådstag.

En arbetare A. var sysselsatt med att från en dylik avdelning bära props till en vid kajen liggande pråm. Avdelningarna på ömse sidor om den, ur vilken A. tog, voro omkring 1 m. höga. Då A. i det närmaste tömt avdelningen och stod framåtlutad för att taga upp några av de kvarvarande propsändarna, brast järntrådstaget i avdelningen närmast till höger, varvid stolpen kastades omkull samt träffade A. i huvudet så kraftigt, att denne påföljande dag avled.

65. En verkmästare B. märkte en dag, att ett rör i ett horisontalt roterande extraktionskärl skrapade mot kärlets vägg. Emedan kärlet innehöll benzol vid en temperatur av omkring 75° C., var det förbjudet att öppna kärlet innan det svalnat. Detta oaktat öppnade B. ett av locken, och sedan röret vridits rätt, pålade och tillskruvade han det åter. Under arbetet med att rikta röret hade B. tydligen inandats en avsevärd mängd benzolånga, vilket förorsakade berusningsliknande symptom, varför han omhändertogs av några arbetare och fördes ut i friska luften. Trots vidtagna andningsförsök var B. snart medvetslös och avled strax därefter. Tillkallad läkare kunde endast konstatera dödsfallet samt att B. led av hjärtfel, vilket torde hava bidragit till att han så hastigt dukade under.

66. Några arbetare voro en dag sysselsatta med att riva en gammal byggnad. Arbetet hade fortskridit så långt, att endast en 7 m. lång och 2·75 m. hög tvärvägg kvarstod. Denna skulle fällas till marken, och arbetarna hade gått ett stycke åt sidan för att vara i säkerhet. En arbetare N. steg emellertid fram mot väggen för att borttaga ett järnspett, som var kvarglömt. Kamraterna ropade till honom att akta sig, varför han vände och försökte komma undan, vilket dock ej lyckades, utan kom

han under den fallande väggen och erhöll så svåra skador, att han senare samma dag avled.

67. En arbetare S. var sysselsatt med att igensvetsa läckor å stålfat. Härvid tillgick så, att c:a 60 liter vatten påfylldes faten, som sedan rullades runt, varvid läckorna visade sig och kunde utmärkas. Sedan uttogs proppen och faten svetsades. Någon annan instruktion för att förekomma olycka än att uttaga proppen, då svetsning verkställdes hade icke givits S. De flesta faten hade innehållit vattenglas, men det fat, som förorsakade olyckan, hade innehållit koncentrerad svavelsyra.

Vid påfyllning av vatten i detta fat och detsammas kringrullande hade den utspädda svavelsyran och järnet i fatet bildat vätgas, som blandats med luften i fatet. När S. sedan lät svetsningslågan spela in genom läckan i fatet, antändes gasen och en häftig explosion inträffade, varvid fatets bottnar slogos ut, och S. skadades så svårt i huvudet, att han senare på dagen avled å sjukhuset, dit han omedelbart blivit förd.

68. En gruvarbetare P. var sysselsatt med malmlastning på en nybyggd bro, då den del av bron, på vilken P. stod, rasade. P. störtade ned tillsammans med berg och brovirke c:a 70 m. och blev liggande på ett band, där han sedermera anträffades, svårt sönderslagen. Döden följde antagligen ögonblickligen.

Vid inspektionen på olycksplatsen märktes, att tre stämplingar lossnat och rasat ner. Två av dessa hade återfunnits hela, vilket tyder på, att bron ej varit överbelastad, utan att orsaken till olyckan var en förskjutning av trävirket.

Mot liggväggen hade dessa stämplingar haft ett gott stöd av fördjupningar i berget, men mot hängväggen hade fästet utgjorts av en s. k. stuff. Vid skottlossningen i bandet strax ovanför hade skakningen så småningom kommit stämplingen att förskjuta sig och förlora sitt stöd, vartill nog också lastningen på bryggan i viss mån bidragit.

69. Under pågående lastning av bräder i en kolvagn hade vagnens sidoluckor, som voro fästade på gångjärn i vagnskorgens övre del, svängts upp i nära lodrät ställning, varjämte stöttor anbringats mellan de sålunda uppsvängda luckorna och såghusets nära järnvägsspåret belägna yttervägg. Då en arbetare, som hjälpte till med lastningen, kom bärande en del bräder, stötte han antagligen till någon av stöttorna med påföljd, att luckan föll ned och träffade honom i huvudet, varigenom han erhöll så svåra skador, att döden följde ett par dagar senare.

Författningar rörande sociala frågor

(inklusive folkhushållningsfrågor).

(Forts.)

I Svensk Författningssamling hava under tiden 1—31 juli 1918 publicerats följande författningar rörande sociala (folkhushållnings-)frågor.

Nr.		Daterad.
449.	Lag om ändrad lydelse av lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring	28 juni
450.	Lag om ändrad lydelse av lagen den 8 juni 1915 om övergångsbestämmelser i anledning av lagen om allmän pensionsförsäkring	28 »
460.	Lag ang. åtgärder mot utbredning av könssjukdomar	20 »
461.	K. kung. ang. villkoren för lån från dräneringsfonden m. m.	20 »
469.	K. kung. ang. höjning för år 1918 av ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring	28 »
473.	K. förordn. om ändrad lydelse av förordn. den 14 juni 1917 ang. uppbörd av avgifter för försäkringar i riksförsäkringsanstalten	20 »
474.	K. förordn. ang. användande i visst fall av militär personal till skördearbete	28 »
480.	Lag med vissa bestämmelser mot oskälig arrendestegring	28 »
481.	Lag innefattande tillägg till lagen om nyttjanderätt till fast egendom den 14 juni 1907	28 »
494.	K. kung. ang. statsbidrag till driftkostnaderna vid tuberkulossjukvårdsanstalter	28 »
508.	K. förordn. ang. handel med skattefri sprit	1 juli
509.	K. förordn. om ändrad lydelse av förordn. den 11 oktober 1907 ang. tillverkning av brännvin	1 »
510.	K. förordn. om ändrad lydelse av förordn. den 14 juni 1917 ang. försäljning av rusdrycker	1 »
511.	K. förordn. om ändrad lydelse av förordn. den 18 juli 1913 ang. statsverkets fond av rusdrycksmedel	1 »
522.	K. kung. ang. förhöjning av vissa till i statens tjänst skadade arbetare m. fl. av statsmedel utgående livräntor m. m.	28 juni
544.	K. kung. ang. uppgifter om smärre potatisodlingar under år 1918	11 juli
545.	K. förordn. ang. maximipris å hö	11 »
548.	K. kung. ang. tullfrihet för fiskrom å tunnor	11 »
550.	K. kung. ang. tillfälligt tillägg till de understödsbelopp, som utgå jämlikt § 2 i förordn. den 1 juni 1912 om understöd i vissa fall åt värnpliktigs hustru och barn (familjeunderstöd) såsom nämnda paragraf lyder enl. kung. den 17 september 1914	28 juni
564.	K. förordn. ang. vissa alkoholhaltiga preparat	1 juli
568.	K. brev till domänstyrelsen ang. lövtäkt å kronans domäner	5 »
573.	K. förordn. ang. lokala myndigheter för livsmedelsregleringen	28 juni
575.	K. kung. om vissa tillägg och förtydliganden till samt ändring i bestämmelser i förordn. den 14 maj 1918 ang. maximipris å ost	11 juli
578.	K. kung. ang. ändrad lydelse av kung. den 13 juni 1908 ang. förändrade allmänna villkor och bestämmelser för den av staten utövade egnahemslånerörelse	11 »
579.	K. kung. ang. ändrad lydelse av kung. den 22 nov. 1912 ang. statsbidrag till anordnande av jordbruksförmedlingsbyråer för egnahemsrörelsen	11 »
581.	K. kung. ang. ändrad lydelse av kung. den 19 okt. 1911 ang. statsanslag för åtgärder till höjande av det mindre jordbruket	11 »

600. K. skrivelse till folkhushållningskommissionen ang. lösen för bevis om godkännande av utav kommissionen fullgjorda rekvisitioner av socker för viss användning . . 14 juni
604. K. kung. om fortsatt tillämpn. av förordn. den 15 februari 1918 ang. förbud mot befordran med järnväg, fartyg eller post av spannmål, fläsk och smör . . . . . 22 juli
612. K. förordn. ang. förbud mot tillverkning och försäljning av surrogat för mjöl av spannmål . . . . . 22 »
613. K. kung. ang. lösen för bevis om tillstånd att tillverka surrogat för mjöl av spannmål . . . . . 22 »
614. K. förordn. ang. reglering av spannmålsförbrukningen . . . . . 22 »
615. K. förordn. ang. maximipris å vete, råg, korn, havre, blandsäd, ärter, vicker och bönor av 1918 års skörd . . . . . 22 »
619. K. förordn. ang. reglering av tillverkningen av konditorivaror . . . . . 22 »
621. K. förordn. ang. reglering av tillverkningen av och handeln med tvättmedel . . . 22 »

Kortare meddelanden.

— Arbetsmarknad och arbetslöshet. —

Arbetsmarknaden i England under maj 1918. Arbetstillgången var i allmänhet mycket god även under maj månad, och inom många av de viktigaste industrierna förekom övertidsarbete. De inskränkningar i arbetstiden, som genom bristen på råvaror måst vidtagas inom bomulls- och ylleindustrierna, upphörde den 17 maj; textilindustrien i övrigt påverkades emellertid fortfarande av bristande tillgång på råmaterial.

Löneförbättringar (krigstillägg inberäknat) kommo under månaden ytterligare 280 000 arbetare tillgodo med tillsammans 65 000 pund sterling i veckan. — Antalet påbörjade arbetsinställelser utgjorde under månaden 71 med sammanlagt 86 000 berörda arbetare och 423 000 förlorade arbetsdagar mot 19 100 resp. 128 300 under sistlidne april månad samt 237 200 resp. 1 855 000 under maj 1917. — Antalet på arbetsförmedlingsanstalterna anmälda lediga platser utgjorde under den fyraveckorsperiod, som slutade den 10 maj 1918, 44 054 per vecka mot 38 222 under föregående femveckorsperiod och 39 536 under den period, som slutade den 11 maj 1917. Antalet tillsatta platser i genomsnitt per vecka uppgick under samma perioder till resp. 33 898, 28 913 och 32 182.

(Labour Gazette.)

Arbetsmarknaden i Tyskland under maj 1918. Den tyska industrien karakteriserades under maj 1918 av samma livliga sysselsättning som under april samma år, och tillverkningen kunde tillgodose behovet. På grund av förbättrade kommunikationsförhållanden inom vissa områden kunde några viktiga krigsindustrier öka avsättningen.

Sjukkassornas arbetande medlemmar den 1 juni hade sedan den 1 maj ökats med 6 309 eller 0·1 %, varav 2 599 voro män och 3 710 kvinnor, och utgör den procentuella stegringen 0·1 för båda könens vidkommande. Ökningen var mindre än under april, vilken månad brukar karakteriseras av en stark tillströmning till näringslivet, beroende på att skolorna då sluta sin verksamhet, men den var även svagare än under maj månad 1917. — Vid bedömandet av den manliga arbetskraftens förändringar med tillhjälp av denna statistik bör ihågkommas, att krigsfångarnas arbete ej kommer till uttryck i densamma.

Av 1 192 964 redovisade medlemmar av 32 fackförbund voro vid slutet av maj 9 638 eller 0·8 % arbetslösa. Motsvarande procenttal för närmast föregående månad utgjorde likaledes 0·8 och för maj 1917, 1916, 1915 och 1914 resp. 1·0, 2·5, 2·9 och 2·8.

Enligt arbetsförmedlingsstatistiken kommo under maj månad 1918 på 100 lediga platser för män 59 arbetssökande (mot 62 under föregående månad) och på 100 lediga platser för kvinnor 85 arbetssökande (mot 90 under föregående månad). (Reichsarbeitsblatt.)

— Bostadsförhållanden. —

Kommunal bostadsförmedling i Tyskland. En av de mest i ögonen fallande verkningarna av världskriget har varit och är alltjämt en överallt framträdande skärpning av den bostadsbrist, som redan före krigsutbrottet gjort sig kännbar i flera länder. Detta gäller numera även de krigförande länderna och ej minst Tyskland, där liksom på andra håll den i hög grad inskränkta byggnadsverksamheten medfört en hotande brist, särskilt på smålägenheter. I syfte att reglera bostadsmarknaden och om möjligt avhjälpa missförhållandena har man sökt utveckla den kommunala bostadsförmedlingen, en institution, som i Tyskland går tillbaka till 1890-talet och år 1911 fanns införd i 24 av landets omkring 90 städer med över 50 000 invånare.[1]

En av de största svårigheterna, varmed den kommunala bostadsförmedlingen länge hade att kämpa, var, att anmälningen av lediga bostäder med avseende på fullständigheten lämnade mycket övrigt att önska, så länge en fast, laglig grund för anmälningstvånget saknades. Detta har dock numera avhjälpts genom antagandet av den preussiska bostadslagen av den 28 mars 1918, varigenom den kommunala bostadsförmedlingen åtminstone beträffande smärre lägenheter (bestående av 1—4 rum, kök inberäknat) blev enhetligt reglerad.[2] Då emellertid de kommunala myndigheterna enligt lagen tillåtas träffa lämpliga anordningar i annan form än den offentliga förmedlingen i förbindelse med obligatorisk anmälningsplikt för att underlätta anskaffandet av smålägenheter och då lagen, som nämnts, endast gäller för Preussen, är den offentliga bostadsförmedlingen i tyska rikets större kommuner ännu icke fullständigt organiserad. Den första (år 1902) och länge enda kommun, som införde obligatorisk anmälningsskyldighet för bostäder av alla storlekar, var Stuttgart. I en del kommuner är anmälningsplikten inskränkt till smålägenheterna, och slutligen finnas ännu alltjämt många, som sakna varje slag av dylik anmälningsplikt.

En statistisk enquête i mars 1918 lämnar upplysning om den offentliga bostadsförmedlingens omfattning och ger en allmän bild av läget på bostadsmarknaden i Tysklands större stadskommuner under åren närmast före och efter krigsutbrottet. De från 13 städer inkomna uppgifterna hava givetvis olika värde, beroende på resp. bostadsförmedlingars omfattning och effektivitet, men alla återspegla en med åren tilltagande försämring av läget på bostadsmarknaden, som kan utläsas av nedanstående siffror beträffande anmälda lediga lägenheter och bostadssökande vid de kommunala bostadsförmedlingarna i Stuttgart, Charlottenburg och Essen. I de två förstnämnda städerna är skyldighet att anmäla lediga lägenheter stadgad, i Charlottenburg dock endast för sådana, som omfatta kök och högst 2 rum. I Essen däremot är anmälningen frivillig.

	År	1912	1913	1914	1915	1916
Stuttgart (286 218 inv.)	Lediga lägenheter	12 316	11 541	12 791	9 570	7 305
	Antal bostadssökande	11 920	12 054	11 379	9 668	8 427
Charlottenburg (305 978 inv.)	Lediga lägenheter	2 258	2 070	1 771	1 898	744
	Antal bostadssökande	2 168	2 499	2 880	1 607	1 150
Essen (294 653 inv.)	Lediga lägenheter	4 837	4 113	4 817	3 467	2 012
	Antal bostadssökande	3 730	6 619	8 926	7 445	6 036

På 100 lediga lägenheter kom följande antal bostadssökande:

År	1912	1913	1914	1915	1916
Stuttgart	96·78	104·45	88·96	101·02	115·30
Charlottenburg	96·26	120·12	162·61	114·93	154·56
Essen	77·11	160·92	185·30	214·73	300·00

Uppgifterna från Stuttgart, som grunda sig på det fullständigaste materialet, anses giva en representativ bild av det allmänna läget på bostadsmarknaden i Tyskland, vilket numera betecknas som

[1] Om den kommunala bostadsförmedlingen i Tyskland se Soc. Medd., årg. 1913, sid. 486—497.
[2] Se Soc. Medd., årg. 1918, sid. 621.

kritiskt, då enligt uppgift förmedlingen i nämnda stad under år 1916 såg sig ur stånd att skaffa lämplig bostad åt över 1 100 sökande.

De gynnsamma siffrorna i Stuttgart för 1914 och 1915, vilka år jämväl i flera andra städer visa överskott av till uthyrning anmälda lägenheter, förklaras genom upplösningen av en mängd hushåll i anledning av mobiliseringen och andra i samband därmed stående förhållanden.

(Reichsarbeitsblatt.)

En statskommissarie för bostadsväsendet i Preussen. För att möjliggöra ett snabbt och kraftigt ingripande mot faran för bostadsnöd i Preussen hava de uppgifter på bostadsväsendets område, som förut påvilat olika preussiska departement, numera överflyttats på ministerpresidenten, och har för beredningen av hithörande ärenden förordnats en statskommissarie för bostadsväsendet.

(Zeitschrift für Wohnungswesen.)

Norskt lagförslag om skyldighet för husägare att inleda elektriskt ljus i hyreshus. På grund av bristen på lysoljor har den norska regeringen till stortinget inkommit med förslag till provisorisk lag av innehåll, att kommunstyrelse må kunna besluta, att husägare inom kommunen skola vara skyldiga att inleda elektriskt ljus i hyreshus, under förutsättning att kommunen dels bestrider alla kostnader för ledningens indragande intill husets vägg, dels lämnar ett i beslutet närmare angivet bidrag för ledningarnas inläggande inom husen till lampkontakt i de olika rummen. Beslutet skall underställas konungens stadsfästelse.

— Arbets- och löneförhållanden m. m. —

Löneregleringskommitté för statens affärsdrivande verk. För avgivande av förslag till lönereglering m. m. vid statens järnvägar, telegraf-, post- och vattenfallsverken har Kungl. Maj:t den 28 juni 1918 tillsatt en kommitté av sju ledamöter, nämligen riksdagsman C. G. Ekman (ordförande), riksdagsmännen Nils Persson, Ernst Eriksson, Sven Lübeck och Bernhard Nilsson samt byråcheferna H. A. Hamilton (sekreterare) och E. Th. Sidenbladh. Dessutom hava såsom särskilda representanter för personalen inom vidkommande verk utsetts: för statens järnvägar: distriktschefen G. E. Löfmarck, förste byrådirektören A. B. Gärde och förbundssekreteraren A. Löfgren; för telegrafverket: byråingenjören J. A. Lundgren och linjeförmannen A. J. Andersson; för statens vattenfallsverk: kontorschefen A. T. Jacobsson och förste maskinisten J. A. Svantesson samt för postverket: överkontrollören V. K. A. Petrelius och förste vaktmästaren J. A. Wallin.

Utredningen skall bedrivas fortast möjligt, så att förslag i ämnet, om sådant låter sig göra, må kunna föreläggas 1919 års riksdag.

1915 års lönekommission skall vid lämplig tidpunkt avsluta sitt arbete och dess utredningar ställas till den nya kommitténs förfogande.

Vid kommitténs tillsättning anförde statsrådet och chefen för kungl. civildepartementet, efter att hava erinrat om att frågan om lönereglering för de affärsdrivande verken sedan ett antal år varit föremål för övervägande, bland annat följande:

I mitt anförande till statsrådsprotokollet den 29 april 1918 vid föredragning av frågan angående tillfällig lönereglering för tjänstemän vid statens järnvägar m. m. hade jag tillfälle framhålla vissa allmänna synpunkter rörande de då föreliggande löneförbättringsförslagen för de under civildepartementet lydande affärsdrivande verken. Jag uttalade därvid, bland annat, att den lönereglering, varom då var fråga, icke var avsedd eller kunde betraktas som en bestående lösning av kommunikationsverkens löneförhållanden, utan snarast möjligt borde efterträdas av mera stabila förhållanden; och förklarade jag mig anse nödigt, att så snart som möjligt, efter det riksdagen fattat beslut i anledning av den provisoriska löneregleringen, till prövning upptoges frågan om, huru, närmast vid de affärsdrivande verk, som i sin personalanskaffning hade att konkurrera med enskilda affärer av liknande art, vissa avlöningsspörsmål borde föras vidare. I min sålunda uttalade uppfattning har jag ytterligare stärkts genom frågans behandling i riksdagen. Sedan i

ett flertal motioner föreslagits vittgående ändringar i Kungl. Maj:ts förslag, har nämligen riksdagen, som med hänsyn till den kort tillmätta tiden för behandlingen av propositionerna icke varit i tillfälle att upptaga de i motionerna framställda förslagen till ingående prövning, i sina i ämnet avlåtna skrivelser anfört, att dessa förslag borde tagas under omprövning vid den i utsikt ställda fortsatta utredningen för åstadkommande av en definitiv lönereglering för affärsverken, vilken enligt riksdagens uppfattning borde äga rum, så snart sig göra läte.

Behovet av en dylik mera ingående prövning av löneförhållandena har jämväl med styrka hävdats i en till mig ställd skrivelse från statens tre tekniska affärsverk, statens järnvägar samt telegraf- och vattenfallsverken. I denna skrivelse har särskilt beträffande den tekniskt utbildade personalen framhållits, att skillnaden i avlöningsförmåner i enskild tjänst och i statstjänst blivit så stor, att svårigheterna att för statstjänst förvärva eller i statstjänst bibehålla personer med framstående skicklighet blivit hart när oöverstigliga.

Den särställning, som de nämnda tre tekniska affärsdrivande verken i åtskilliga avseenden intaga — främst beträffande svårigheten att i konkurrens med den enskilda industrien trygga sitt behov av tekniskt utbildade arbetskrafter av hög kvalitet — påkallar utan tvivel den största uppmärksamhet. Men jämväl i organisatoriskt avseende förestå, beträffande telegrafverket och vattenfallsverken, avsevärda omläggningar. Bland annat nödvändiggör telegrafverkets övertagande av det enskilda telefonnätet i Stockholm med omnejd upptagande av vissa organisationsspörsmål, varjämte beträffande vattenfallsverken, vilka hittills till sin organisation och personal icke varit underkastade en mera slutgiltig reglering, förestå viktiga nydaningar.

Alla dessa förhållanden göra det enligt min mening nödigt, att vissa avlönings- och organisationsspörsmål vid de tre nämnda tekniska affärsverken upptagas till förberedande behandling av en särskilt tillsatt kommitté.

I detta sammanhang må meddelas, att generalpoststyrelsen i skrivelse till mig framhållit angelägenheten av att en mera definitiv lönereglering för postverket kommer till stånd i samband med lönereglering för de övriga kommunikationsverken. Ehuru för närvarande förhållandena vid postverket icke ur samma synpunkter eller i samma omfattning som vid de förut berörda tekniska affärsverken påkalla uppmärksamhet, anser jag dock, att vid den utredning, varom ovan förmäles, även löneförhållandena vid postverket samtidigt böra komma under behandling. Den blivande utredningen bör nämligen hålla i sikte den förut framkastade tanken att i lämplig grad åstadkomma enhetlighet i avlöningsbestämmelserna vid de affärsdrivande verken under civildepartementet. På sätt jag yttrade vid anmälan av förenämnda, vid innevarande års riksdag avgjorda provisoriska löneregleringsfrågor, är visserligen den nämnda enhetlighetstankens omsättande i verkligheten förenad med vissa vanskligheter. Men även om skapandet av en mera fullständig enhetlighet i lönesystemen vid alla de förevarande verken skulle befinnas möta svårigheter, bör emellertid undersökas, i vad omfattning en sådan enhetlighet kan befinnas genomförbar och lämplig, utan att de praktiska kraven åsidosättas och de olika verkens skiljaktiga ställning och säregna uppgifter trädas för nära. Med avseende å allmänna villkor och bestämmelser, ävensom beträffande särskilda förmåner, som tillkomma personalen, torde enhetlighet verken emellan kunna i avsevärd utsträckning genomföras.

I mitt förenämnda uttalande till statsrådsprotokollet framhöll jag, att bland de många tjänstegrupperna vid affärsverken funnes sådana, vilka numera icke kunna anses innehava den avlöningsställning i förhållande till andra befattningshavare, som betingades av en, vad förstnämnda grupper beträffar, särskilt starkt framträdande ökning av tjänstens olika krav. Frågan om de olika tjänstekategoriernas lämpliga placering å löneskalan för varje verk och i jämförelse med fullt likställbara befattningshavare inom alla de berörda verken torde vid utredningen böra göras till föremål för omprövning.

En fråga av framträdande vikt för särskilt de tekniska verken är den ställning i avlöningssystemet, som bör intagas av personal med högre eller lägre teknisk utbildning, särskilt de befattningshavare, vilka hava att följa och leda utvecklingen på teknikens olika områden. Vikten av att ifrågavarande verk tillförsäkras möjlighet att i konkurrens med den enskilda industrien kunna förvärva och bibehålla en fullt kompetent teknisk personal inom olika tjänstemannakategorier, har, som nyss antytts, från cheferna för dessa verk med styrka framhållits. Att detta med de nuvarande avlöningsförmånerna icke kan ske, finner jag emellertid uppenbart. Därest de

nu berörda verken skola vara i stånd att till sig knyta de krafter, som behövas för ett rätt handhavande av de stora värden, vilka staten för produktivt ändamål nedlagt i dessa anläggningar, kräver denna fråga en tillfredsställande lösning.

Vid den blivande utredningen i ämnet torde vidare tagas under övervägande vad som anförts i de vid innevarande års riksdag väckta motionerna i anledning av förslaget om de beslutade provisoriska löneregleringarna. Sålunda torde böra uppmärksammas, bland annat, frågorna om regleringarna av de s. k. kallortstilläggen, rörande tillgodoräknandet i lönehänseende av tjänstgöring i befattning av lägre grad efter befordran till tjänst av högre grad, angående ökad semesterledighet för befattningshavare av lägre grad, om avskaffande eller begränsande av det vid telegrafverket för närvarande tillämpade systemet med uppbördsprovision åt stationsföreståndare m. m.

Att finna en lämplig tidpunkt för levnadskostnadernas beräkning såsom utgångspunkt för löneregleringen möter stora vanskligheter. Huru önskvärt det än vore att finna en mera närliggande tidpunkt härför än den närmast före kriget liggande, har jag dock måst uppgiva tanken härpå. De för närvarande högt uppdrivna och alltjämt stigande levnadskostnaderna göra det omöjligt att låta det nuvarande prisläget utgöra norm för de tillämnade lönebestämmelserna. Hänsynen till statens övriga befattningshavare, vilkas löner, tillfälligt eller mera bestående, undantagslöst reglerats efter förhållanden före kriget, utesluter ock bestämmandet av en senare utgångspunkt i förevarande hänseende för de verk, varom nu är fråga. Vid antydda förhållanden förutsätter jag emellertid såsom självfallet, att de efter krigets utbrott inträdda förändringarna i det allmänna prisläget varda utjämnade genom lönetillägg i form av krigstidstillägg och krigstidshjälp för alla de befattningshavare, som den nu förestående löneregleringen skulle omfatta.

Löneavtalsnämnd för Stockholm. Sedan den av Stockholms stadsfullmäktige den 30 maj 1913 tillsatta kommittén för ordnande av förhållandet mellan staden och dess arbetare den 13 mars 1918 avgivit förslag angående dels inrättandet av en Stockholms stads arbetarlönenämnd, dels rörande formerna för ordnande vid stadens arbetsföretag av drifts- och arbetspersonalens arbets- och lönevillkor och sedan olika stadens verk och myndigheter häröver avgivit yttranden, hava stadsfullmäktige vid sammanträde den 27 juni 1918 tillsatt en särskild nämnd — Stockholms stads löneavtalsnämnd — för att å stadens vägnar handlägga och avgöra ärenden rörande arbets- och lönevillkor för stadens drifts- och arbetspersonal. Samtidigt hava stadsfullmäktige beslutat, att löneavtalsnämnden själv skall fastställa bestämmelser angående formerna för ordnande vid stadens arbetsföretag av drifts- och arbetspersonalens arbets- och lönevillkor på grundval av de principiella bestämmelser, som innefattas i det av ovannämnda kommitté i detta avseende framlagda förslaget.

Till ledamöter i löneavtalsnämnden hava stadsfullmäktige utsett docenten G. Bagge (ordförande), ingenjören G. H. Hultman, kassören E. Lange, ingenjören Th. Thelander och direktören J. G. Åkerlindh samt till suppleanter byråchefen G. Kihlmark (för ordföranden), byggnadsingenjören E. Lindquist, modellsnickaren V. Karlsson, överingenjören S. Winberg och arkitekten K. Elméus.

— Levnadskostnader. —

Levnadskostnadsundersökning för år 1918. Genom nådigt brev den 3 maj 1918 har Kungl. Maj:t uppdragit åt socialstyrelsen att komplettera 1916 och 1917 års levnadskostnadsundersökningar med en utredning rörande livsmedelsförbrukningen under år 1918.

Prisstegringen i olika länder under kristiden. I »Sociale Meddelelser» årg. 1918, h. 2, hava sammanställts vissa ur »Labour Gazette», »Bulletin de la statistique générale de la France», »Sociale Meddelelser» och »Sociala Meddelanden» hämtade uppgifter rörande livsmedelsprisernas och levnadskostnadernas stegring i olika länder från tiden närmast före krigsutbrottet t. o. m. november månad 1917. Uppgifterna, som för de olika länderna givetvis ej äro baserade på i allo likartat material och som därför endast med viss försiktighet torde kunna jämföras med varandra, sam-

manfattas i nedanstående tabell, i vilken medelst vägda tal angives den procentuella stegringen dels av priserna för födoämnen och dels av samtliga levnadskostnader vid olika tidpunkter från uli 1914 till november 1917 i de olika länderna, i den mån uppgifter föreligga.

Länder	*Livsmedelspriserna stegring* från juli 1914 till					*Levnadskostnadernas stegring* från juli 1914 till				
	december 1916	mars 1917	maj 1917	augusti 1917	november 1917	december 1916	mars 1917	maj 1917	augusti 1917	november 1917
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Sverige	52·1	—	73·7	[1] 80·0	—	39·2	45·1	51·9	[1] 66·0	—
Norge	69·9	80·0	95·0	118·0	129·0	59·8	68·0	82·0	110·0	123·0
Danmark	—	[2] 58·1	—	[3] 66·3	—	—	[2] 46·1	—	[3] 54·7	—
England	84·0	92·0	98·0	102·0	106·0	60·0	65·0	70·0	75·0	80·0
Frankrike: Paris	39·0	47·0	—	88·0	—	—	—	—	—	—
» Övriga större städer	47·0	55·0	72·0	—	—	—	—	—	—	—
Nederländerna: Amsterdam	[4] 27·5	37·7	42·5	42·3	—	—	32·1	—	41·6	—
Tyskland	110·5	—	117·0	—	—	—	—	—	—	—
Österrike: Wien	170·0	—	188·3	215·0	—	—	—	—	—	—
Schweiz	48·3	57·3	73·2	—	—	—	—	—	—	—
Italien: Milano	60·0	87·0	102·0	—	—	—	—	—	—	—
Portugal	—	—	—	—	—	—	—	66·0	—	—
Kanada	36·3	44·3	59·3	57·5	63·1	15·3	21·2	30·6	30·6	35·5
Förenta staterna	24·0	30 0	48·0	46·0	—	—	—	—	—	—
Australien	25·3	25·7	26·5	29·0	—	—	—	—	—	—

Av uppgifterna synes framgå, att prisstegringen för livsförnödenheter under krigstiden varit starkast i Österrike, i vars huvudstad densamma under augusti 1917 uppgick till 215 % och i maj samma år till 188 %. Vid sistnämnda tidpunkt hade prisnivån i Tyskland höjts med 117 % och i den italienska industriorten Milano med 102 %. Då den uppåtgående tendensen under tiden december 1916—maj 1917 varit mindre utpräglad i Tyskland än i Italien, torde det emellertid kunna ifrågasättas, huruvida icke Tyskland med hänsyn till prisstegringen å födoämnen sedermera uppnåtts av Italien. Bortsett från de nu nämnda länderna har det neutrala Norge gått i spetsen beträffande fördyringen å livsförnödenheter och sannolikt även i fråga om stegringen av de totala levnadskostnaderna.

[1] September. — [2] Februari. — [3] Juli. — [4] Januari 1917.

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

Juni månad år 1918.

Under hänvisning till de efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar av landet,[1] lämnas här en sammanfattande framställning av dess viktigaste resultat under juni månad.

Översikt av verksamheten under *juni* månad år 1918.

	Manliga avdeln.			*Kvinnliga avdeln.*			*Tillsammans*		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
Stockholms stad	2 473	1 634	1 311	1 967	1 820	1 260	4 440	3 454	2 571
Stockholms län	1 062	693	589	266	304	167	1 328	997	756
Uppsala stad och län	354	179	92	131	143	106	485	322	198
Södermanlands län	284	212	180	176	163	106	460	375	286
Östergötlands län	548	347	287	399	257	166	947	604	453
Norrköping	663	354	228	856	217	152	1 519	571	380
Jönköpings län	214	154	121	209	127	82	423	281	203
Kronobergs län	54	34	18	29	34	22	83	68	40
Norra Kalmar län	50	38	22	32	35	28	82	73	50
Södra Kalmar län	77	87	78	63	47	33	140	134	111
Gottlands län	56	65	32	41	44	21	97	109	53
Blekinge län	367	302	251	229	213	159	596	515	410
Kristianstads län	245	230	169	145	239	116	390	469	285
Malmöhus län: Malmö	1 306	442	417	1 618	965	651	2 924	1 407	1 068
Malmöhus län: Lund	181	72	71	104	51	47	285	123	118
Malmöhus län: Landskrona	85	68	59	73	31	20	158	99	79
Malmöhus län: Hälsingborg	529	211	195	631	174	135	1 160	385	330
Malmöhus län: Ystad	71	42	37	71	33	29	142	75	66
Malmöhus län: Trälleborg	80	44	34	55	27	24	135	71	58
Malmöhus län: Eslöv	204	180	171	81	86	73	285	266	244
Malmöhus län: Skurup	39	36	29	21	20	16	60	56	45
Hallands län	119	87	64	82	68	43	201	155	107
Göteb. o. Bohus län	272	137	107	136	113	62	408	250	169
Göteborg	1 616	1 432	1 274	1 377	843	490	2 993	2 275	1 764
Älvsborgs län	859	254	203	2 632	294	276	3 491	548	479
Skaraborgs län	223	205	115	147	160	79	370	365	194
Värmlands län	87	116	66	66	95	40	153	211	106
Örebro län	366	526	247	278	330	157	644	856	404
Västmanlands län	466	261	150	190	175	122	656	436	272
Kopparbergs län	290	234	174	165	212	124	455	446	298
Gävle stad och län	333	293	274	183	104	86	516	397	360
Västernorrlands län	126	176	97	62	53	38	188	229	135
Jämtlands län	166	101	71	101	148	66	267	249	137
Västerbottens län	82	65	50	91	79	50	173	144	100
Norrbottens län	77	75	56	136	164	113	213	239	169
Tillsammans juni 1918	**14 024**	**9 886**	**7 339**	**12 843**	**7 868**	**5 159**	**26 867**	**17 254**	**12 498**
» maj 1918	*16 488*	*11 211*	*8 967*	*14 298*	*11 475*	*7 379*	*30 786*	*22 686*	*16 346*
» juni 1917	13 521	13 522	9 366	7 813	9 057	5 350	21 334	22 579	14 716
» » 1916	11 504	11 741	8 341	6 755	8 173	4 614	18 259	19 914	12 955
» » 1915	12 341	8 872	7 040	10 101	7 707	4 958	22 442	16 579	11 998

[1] De särskilda anstalterna uppräknas i tablån här ovan; med avseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 8:e sida.

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

Yrkesgrupper	Manliga avdelningen			Kvinnliga avdelningen			Tillsammans			På 100 lediga platser kommo	
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	ansökningar om arbete	tillsatta platser
Jordbruk m. m.	2 034	1 875	1 455	464	1 080	697	**2 498**	**2 955**	**2 152**	85	73
därav arbetssökande personer	1 908			433			**2 341**				
Skogshushållning	296	430	380	—	92	86	**296**	**522**	**466**	57	89
därav arbetssökande personer	292			—			**292**				
Gruvdrift och malmförädling	86	176	77	—	—	—	**86**	**176**	**77**	49	44
därav arbetssökande personer	84			—			**84**				
Industri och hantverk m. m.	5 517	2 620	1 875	5 436	537	387	**10 953**	**3 157**	**2 262**	347	72
därav arbetssökande personer	5 090			5 348			**10 438**				
Handel och samfärdsel	1 558	1 275	973	1 351	1 358	797	**2 909**	**2 633**	**1 770**	110	67
därav arbetssökande personer	1 407			1 276			**2 683**				
Husligt arbete	1	1	—	5 075	4 706	3 143	**5 076**	**4 707**	**3 143**	108	67
därav arbetssökande personer	1			4 004			**4 005**				
Allmän o. litterär verksamhet	28	21	16	62	84	38	**90**	**105**	**54**	86	51
därav arbetssökande personer	28			62			**90**				
Arbete, ej hänförligt till annan grupp	4 504	2 988	2 563	455	11	11	**4 959**	**2 999**	**2 574**	165	86
därav arbetssökande personer	3 528			440			**3 968**				
Summa för juni 1918	**14 024**	**9 386**	**7 339**	**12 843**	**7 868**	**5 159**	**26 867**	**17 254**	**12 498**	156	72
därav arbetssökande personer	**12 338**			**11 563**			**23 901**				

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete			*Tillsatta platser*		
	Juni 1917	Maj 1918	Juni 1918	Juni 1917	Maj 1918	Juni 1918
Jordbruk och skogshushållning m. m.						
Män	48	92	*101*	57	80	*80*
Kvinnor	35	41	*40*	50	66	*67*
Tillsammans	**46**	**74**	*80*	**56**	**75**	*75*
Övriga näringsgrenar						
Män	128	169	*165*	76	80	*78*
Kvinnor	93	139	*185*	60	64	*65*
Tillsammans	**111**	**153**	*175*	**68**	**71**	*72*
Samtliga yrkesgrenar						
Män	100	147	*149*	69	80	*78*
Kvinnor	86	125	*163*	59	64	*66*
Tillsammans	**94**	**136**	*156*	**65**	**72**	*72*

Beträffande dessa relationstals innebörd för bedömandet av läget på den svenska arbetsmarknaden i dess helhet under juni 1918 hänvisas till den första uppsatsen i häftet, vilken i detta hänseende lämnar utförligare besked.

Utanför de orter, där anstalterna äro belägna, tillsattes under månaden 1 541 platser, varav 959 manliga och 582 kvinnliga; motsvarande tal under samma månad föregående år voro resp. 1 872, 1 354 och 518 samt under nästlidna månad resp. 2 104, 1 192 och 912.

Yrkesgrupper	Stockholm			Stockholms län			Uppsala stad och län			Södermanlands län		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.:												
A Jordbruk m. m.	24	17	17	510	474	391	98	88	65	86	94	74
Därav kvinnor	3	5	5	51	99	62	24	25	18	15	35	26
B Skogshushållning	3	62	62	57	92	83	10	27	9	—	—	—
Därav kvinnor	—	7	7									
II. Gruvdrift och malmförädling	1	—	—	2	—	—	—	—	—	1	4	3
III. Industri o. hantverk m. m.:												
A Jord-, sten- och glasindustri	12	16	16	14	36	28	3	1	1	—	—	—
Därav kvinnor	1	2	2									
B Metall- och maskinindustri	309	136	89	70	6	4	35	7	6	86	25	18
Därav kvinnor	26	15	10									
C Trävaruindustri	10	24	13	26	16	13	2	1	—	—	1	1
Därav kvinnor	3	1	1									
D Byggnadsverksamhet	660	202	158	100	60	51	91	18	9	5	20	17
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	9	5	3	1	—	—	2	—	—	1	—	—
Därav kvinnor	1	1	1									
F Textilindustri	15	2	1	—	—	—	1	—	—	19	—	—
Därav kvinnor	14	1	1							16	—	—
G Beklädnadsindustri	83	51	26	12	1	1	4	—	—	1	—	—
Därav kvinnor	72	49	24	2	1	1				1	—	—
H Närings- o. njutningsämnesindustri	206	28	15	19	9	8	8	—	—	1	1	—
Därav kvinnor	56	27	14	2	1	1				—	1	—
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	21	36	32	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor	18	6	5									
J Trämasse- o. pappersindustri	14	49	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor	7	45	20									
K Grafisk industri	3	3	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor	—	1	—									
L Industri och hantverk, ej särskilt specif.	56	58	38	10	5	4	7	—	—	26	20	13
Därav kvinnor	9	18	12							3	—	—
IV. Handel och samfärdsel:												
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	112	59	28	6	2	1	—	—	—	—	1	—
Därav kvinnor	73	37	17									
B Butiks- och magasinspersonal	168	177	117	16	5	4	5	2	2	3	1	1
Därav kvinnor	56	31	15	2	1	1	2	2	2	2	—	—
C Hotell-, kafé- och restaurangrörelse	204	278	185	35	21	11	13	13	9	5	3	3
Därav kvinnor	190	260	176	35	21	11	11	12	9	4	3	3
D Landtransport	125	295	176	49	32	25	10	1	1	15	6	6
Därav kvinnor	10	36	9				4	1	1	5	2	2
E Vattentransport	69	12	11	18	6	4	—	—	—	4	—	—
Därav kvinnor				1	—	—						
F Handel och samfärdsel, ej särskilt specif.	9	23	17	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor	9	23	17	1	—	—						
V. Husligt arbete	1 368	1 215	907	171	180	90	90	101	76	129	122	75
Därav kvinnor	1 368	1 215	907	171	180	90	90	101	76	129	122	75
VI. Allmän och litterär verksamhet	42	49	24	6	1	1	—	2	—	1	—	—
Därav kvinnor	30	39	16	1	1	1	—	2	—	1	—	—
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	917	662	614	202	51	37	106	61	20	127	77	75
Därav kvinnor	21	1	1									
Summa för juni månad år 1918	4 440	3 454	2 571	1 328	997	756	485	322	198	460	375	286
Därav kvinnor	1 967	1 820	1 260	266	304	167	131	148	106	176	163	106
» » » månad år 1917	4 515	4 993	3 411	1 311	1 898	1 061	490	674	290	472	517	320
Därav kvinnor	1 941	2 511	1 475	222	305	126	132	187	105	153	163	95

Östergötlands län						Jönköpings län			Kronobergs län			Kalmar län			Gottlands län			
Norrköping			Övriga anstalter															
Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	
																		I.
56	63	52	153	197	162	51	56	28	9	18	5	66	68	42	87	24	12	A
2	25	18	25	48	33	5	22	8	1	9	3	10	22	14	7	4	2	
2	70	67	42	14	13	27	18	18	—	—	—	1	2	2	—	—	—	B
—	17	17	—	2	2													
—	—	—	1	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	II.
																		III.
1	—	—	17	17	16	21	39	29	—	20	13	2	3	2	11	11	11	A
43	5	4	20	14	6	23	16	11	—	1	—	2	4	4	2	1	—	B
5	—	—				—	3	1										
19	4	3	7	4	1	3	2	2	—	1	—	—	2	2	—	—	—	C
—	1	—																
132	164	48	38	31	20	7	5	1	26	—	—	13	28	25	—	2	—	D
8	3	3	4	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	E
3	—	—																
737	11	10	44	1	1	1	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	F
527	11	10	43	1	1													
62	2	2	13	7	4	3	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	G
59	1	1	13	4	2	2	—	—	1	1	1							
28	1	1	13	6	5	1	2	2	—	—	—	3	1	1	—	—	—	H
7	—	—	3	3	3													
6	2	2	—	—	—	57	—	—	—	—	—	16	8	8	—	—	—	I
4	2	2				55	—	—				4	2	2				
4	1	1	1	—	—	1	2	2	—	—	—	—	2	—	—	—	—	J
1	—	—				1	—	—										
5	1	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	K
3	—	—																
12	—	—	10	—	—	1	1	1	—	—	—	2	12	11	—	—	—	L
			1	—	—													
																		IV.
3	1	1	9	4	3	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A
2	1	1	2	2	1	3	—	—										
15	8	6	11	5	1	4	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	B
6	7	5	6	2	—	3	1	1										
15	33	22	31	36	23	14	25	21	7	5	4	9	7	5	9	10	7	C
14	31	20	29	30	19	14	24	20	7	5	4	9	7	5	8	10	7	
29	29	27	68	38	31	6	1	—	—	—	—	8	3	3	5	1	2	D
5	11	9	8	6	4													
22	—	—	7	15	13	2	—	—	—	—	—	3	6	6	—	—	—	E
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	F
84	104	65	236	158	100	123	73	48	19	18	13	71	51	40	26	30	12	V.
84	104	65	236	158	100	123	73	48	19	18	13	71	51	40	26	30	12	
4	2	—	8	—	—	3	4	4	1	1	1	1	—	—	—	—	—	VI.
4	2	—	7	—	—	3	4	4	1	1	1	1	—	—				
282	67	65	214	51	50	71	34	33	20	3	3	25	10	10	7	30	9	VII.
130	4	4	26	1	1													
1 519	571	380	947	604	453	423	281	203	83	68	40	222	207	161	97	109	53	
856	217	152	399	257	166	209	127	82	29	34	22	95	82	61	41	44	21	
933	663	519	987	988	651	341	420	241	185	180	165	232	232	165	113	389	82	
465	360	261	406	407	227	122	154	72	23	25	15	75	94	50	26	52	16	

Yrkesgrupper	Blekinge län			Kristianstads län			Malmöhus					
							Malmö			Hälsingborg		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.:												
A Jordbruk m. m.	100	99	78	127	206	118	62	169	123	58	28	24
Därav kvinnor	88	50	36	24	78	28	37	141	100	4	5	2
B Skogshushållning	2	11	11	12	6	6	—	47	47	1	50	50
Därav kvinnor							—	47	47	—	13	13
II. Gruvdrift och malmförädling	1	—	—	12	20	12	—	—	—	5	--	—
III. Industri o. hantverk m. m.:												
A Jord-, sten- och glasindustri	56	65	53	25	32	26	—	7	6	10	18	18
Därav kvinnor												
B Metall- och maskinindustri	7	6	4	8	3	1	116	21	16	29	11	7
Därav kvinnor							26	7	6			
C Trävaruindustri	3	5	1	1	—	—	15	6	3	4	2	1
Därav kvinnor							2	—	—			
D Byggnadsverksamhet	32	49	38	14	5	5	316	14	14	48	22	22
Därav kvinnor										1	—	—
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	—	—	—	2	—	—	41	2	1	185	—	--
Därav kvinnor							18	1	—	148	—	—
F Textilindustri	2	—	—	1	1	1	309	5	5	222	7	7
Därav kvinnor	2	—	—	—	1	1	223	5	5	206	7	7
G Beklädnadsindustri	1	1	1	10	2	—	210	42	18	27	2	1
Därav kvinnor	1	1	1	2	2	—	203	40	16	22	2	1
H Närings- och njutningsämnesindustri	13	2	1	6	1	—	124	11	10	27	—	—
Därav kvinnor	3	2	1				24	10	9	6	—	—
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	—	—	—	21	—	—	4	26	26
Därav kvinnor							9	—	—	1	—	—
J Trämasse- o. pappersindustri	—	—	—	—	—	—	14	6	6	3	—	—
Därav kvinnor							13	6	6	2	—	—
K Grafisk industri	—	—	—	—	—	—	2	2	1	—	—	—
Därav kvinnor							1	1	--			
L Industri och hantverk, ej särskilt specif.	33	13	12	3	—	—	100	70	64	24	5	4
Därav kvinnor	3	—	—				32	54	51	8	—	—
IV. Handel och samfärdsel:												
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	—	2	—	1	—	—	81	11	6	—	—	—
Därav kvinnor							89	6	3			
B Butiks- och magasinspersonal	12	2	1	3	1	—	110	18	11	13	4	2
Därav kvinnor	8	2	1	3	1	—	69	12	6	4	—	—
C Hotell-, kafé- och restaurangrörelse	16	31	26	31	43	31	34	84	35	19	39	21
Därav kvinnor	16	28	23	27	36	25	33	84	35	19	39	21
D Landtransport	34	20	16	8	2	2	332	178	113	25	15	11
Därav kvinnor	4	3	1	2	1	1	205	124	65	3	1	—
E Vattentransport	27	6	6	3	—	—	16	21	21	31	5	5
F Handel o. samf., ej särsk. spec.	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—
Därav kvinnor												
V. Husligt arbete	153	127	96	86	119	65	575	424	302	188	100	85
Därav kvinnor	153	127	96	86	119	65	574	424	302	188	100	85
VI. Allmän och litterär verksamhet	2	—	—	2	3	2	1	3	—	2	2	1
Därav kvinnor	1	—	—	1	1	1	1	3	—	2	2	1
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	102	76	71	35	25	16	444	265	265	284	49	45
Därav kvinnor							109	—	—	67	5	5
Summa för juni månad år 1918	596	515	410	390	469	285	2 924	1 407	1 068	1 160	385	330
Därav kvinnor	229	213	159	145	239	116	1 618	965	651	681	174	135
» » » månad år 1917	529	530	379	459	631	399	2 440	1 476	1 194	740	437	344
Därav kvinnor	208	194	141	176	284	148	1 101	899	656	275	242	172

län	Övriga anstalter			Hallands län			Göteborgs och Bohus län						Älvsborgs län			Skaraborgs län			
							Göteborg			Övriga anstalter									
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	
																			I.
	205	292	265	61	40	22	69	94	59	109	94	56	86	194	173	142	134	72	A
	46	81	75	11	15	5	6	30	6	38	86	23	6	138	138	24	27	14	
	3	7	5	3	2	2	—	1	—	2	7	1	6	—	—	—	—	—	B
										—	6	—							
	—	—	—	—	—	—	2	—	—	3	—	—	1	16	16	—	—	—	II.
																			III.
	—	21	15	5	5	3	19	20	18	38	21	21	9	7	7	41	50	32	A
	—	1	1				—	6	6										
	16	6	3	7	12	5	175	78	57	5	—	—	31	12	9	5	5	—	B
							2	4	4										
	2	4	2	1	2	2	36	27	20	3	2	1	6	1	—	1	2	—	C
							1	1	—										
	52	34	31	14	13	13	111	133	116	9	4	1	33	4	4	15	16	11	D
	5	—	—	—	1	1	4	24	21	1	—	—	89	35	35	—	—	—	E
	5	—	—	—	1	1							88	31	31				
	34	—	—	13	2	2	644	5	3	3	—	—	2 929	90	89	—	—	—	F
	28	—	—	10	—	—	615	2	1	1	—	—	2 849	79	79				
	29	5	2	3	1	—	45	18	5	1	—	—	163	19	11	—	—	—	G
	12	2	—	3	—	—	40	7	—				159	14	10				
	46	1	1	2	—	—	45	35	24	6	1	1	5	2	—	8	10	4	H
	28	—	—				18	25	19	2	1	1				2	6	1	
	—	—	—	—	1	1	11	19	19	11	1	1	1	—	—	2	2	—	I
							5	—	—										
	1	1	1	—	—	—	21	16	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	J
							9	8	6										
	—	—	—	—	—	—	15	9	9	—	—	—	2	—	—	—	—	—	K
	9	—	—	3	1	—	11	8	5	5	—	—	8	7	7	2	—	—	L
	2	—	—																
																			IV.
	—	2	—	1	—	—	18	20	14	—	—	—	4	1	—	5	1	1	A
							8	—	—							2	—	—	
	4	1	1	3	1	1	79	80	64	3	—	—	6	—	—	2	—	—	B
	2	1	1	1	1	1	21	11	7							2	—	—	
	16	21	18	3	9	5	48	78	24	11	16	9	2	5	—	13	13	6	C
	14	20	17	2	8	4	42	71	19	9	12	6	—	4	—	13	13	6	
	80	29	29	12	12	10	113	217	145	6	1	—	2	2	1	4	2	2	D
	31	5	5	6	1	1	12	33	13	1	1	—							
	7	12	11	4	—	—	78	86	85	7	—	—	2	—	—	2	—	—	E
	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	F
							—	1	—										
	209	136	108	45	42	31	538	630	405	83	54	31	34	27	18	104	113	58	V.
	209	136	108	45	42	31	538	630	405	83	54	31	34	27	18	104	113	58	
	1	4	4	—	—	—	9	16	4	—	3	1	1	1	—	—	1	—	VI.
	—	2	2				2	14	4	—	3	1	1	1	—	—	1	—	
	345	114	114	21	11	9	902	660	655	102	46	46	121	125	109	23	15	7	VII.
	28	—	—	4	—	—	63	—	—	7	—	—							
	1 065	690	610	201	155	107	2 998	2 275	1 764	408	250	169	3 491	548	479	370	365	194	
	405	248	209	82	68	48	1 877	843	490	136	118	62	2 632	294	276	147	160	79	
	1 139	812	675	230	269	127	2 694	2 658	2 065	224	277	164	89	198	71	236	424	176	
	859	290	222	67	107	45	797	1 052	634	94	121	42	15	39	12	95	169	62	

Yrkesgrupper	Värmlands län			Örebro län			Västmanlands län			Kopparbergs län		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.:												
A Jordbruk m. m.	36	68	32	128	162	108	165	119	83	40	45	32
Därav kvinnor	6	17	3	30	60	19	30	39	27	7	10	7
B Skogshushållning	—	—	—	9	7	7	17	14	14	19	12	9
Därav kvinnor												
II. Gruvdrift och malmförädling	—	—	—	7	61	7	12	31	9	33	37	23
III. Industri o. hantverk m. m.:												
A Jord-, sten- och glasindustri	7	19	10	14	38	34	2	10	1	3	2	2
Därav kvinnor												
B Metall- och maskinindustri	7	4	3	22	9	2	58	32	13	23	21	15
Därav kvinnor												
C Trävaruindustri	2	—	—	9	2	2	7	3	1	12	19	13
Därav kvinnor												
D Byggnadsverksamhet	—	4	—	33	45	18	32	27	11	24	26	18
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
Därav kvinnor												
F Textilindustri	—	—	—	11	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor				5	—	—						
G Beklädnadsindustri	6	—	—	49	3	3	1	1	1	—	—	—
Därav kvinnor	6	—	—	29	3	3	1	1	1			
H Närings- och njutningsämnesindustri	—	2	—	17	6	4	8	—	—	1	1	1
Därav kvinnor				6	2	1						
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	—	5	5	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor												
J Trämasse- o. pappersindustri	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—
Därav kvinnor				1	—	—	—	1	1			
K Grafisk industri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor												
L Industri och hantverk, ej särskilt specif.	1	—	—	10	12	11	7	3	2	2	2	2
Därav kvinnor				3	1	1						
IV. Handel och samfärdsel:												
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	1	1	1	3	1	—	—	1	—	—	—	—
Därav kvinnor												
B Butiks- o. magasinspersonal	1	—	—	10	5	4	2	—	—	4	4	4
Därav kvinnor				4	2	1	1	—	—	3	2	2
C Hotell-, kafé- och restaurangrörelse	7	7	7	24	25	17	16	11	9	42	67	39
Därav kvinnor	5	5	5	21	24	16	15	10	8	38	61	35
D Landtransport	5	4	3	40	23	12	19	7	7	23	20	14
Därav kvinnor				13	8	4	4	3	3	2	1	—
E Vattentransport	3	2	2	4	1	1	3	—	—	1	—	—
Därav kvinnor												
F Handel och samfärdsel, ej särskilt specif.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor												
V. Husligt arbete	49	73	32	164	228	110	139	122	82	113	137	79
Därav kvinnor	49	73	32	164	228	110	139	121	82	113	137	79
VI. Allmän och litterär verksamhet	—	—	—	2	4	4	—	—	—	2	1	1
Därav kvinnor				2	2	2				2	1	1
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	28	27	16	87	219	55	168	53	38	113	52	46
Därav kvinnor												
Summa för juni månad år 1918	153	211	106	644	856	404	656	486	272	455	446	298
Därav kvinnor	66	95	40	278	330	157	190	175	122	165	212	124
» » » månad år 1917	167	280	143	439	806	319	486	525	267	428	522	316
Därav kvinnor	69	128	51	198	268	131	141	184	97	151	201	123

Gävle stad och län			Västernorrlands län			Jämtlands län			Västerbottens län			Norrbottens län			Hela riket			
Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	
18	28	20	4	5	2	21	42	24	20	26	12	7	11	6	2 498	2 955	2 152	I.
6	17	11	1	4	2	6	22	11	3	10	3	3	6	3	464	1 080	697	*A*
8	24	20	—	—	—	68	43	35	2	2	2	2	4	3	296	522	466	*B*
															—	92	86	
3	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	86	176	77	II.
																		III.
1	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	311	460	363	*A*
															1	9	9	
26	11	10	2	—	—	3	—	—	—	—	—	8	4	3	1 088	450	290	*B*
															59	29	21	
11	18	17	2	24	2	2	2	—	4	6	4	2	1	1	190	181	105	*C*
															6	3	1	
158	141	139	8	8	5	6	13	6	11	12	11	7	10	6	1 995	1 110	798	*D*
															1	—	—	
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	353	74	65	*E*
															258	34	33	
89	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5 074	126	121	*F*
87	—	—													4 126	107	105	
2	2	2	—	—	—	1	2	—	—	1	—	—	1	—	727	162	78	*G*
						1	2	—				—	1	—	629	131	61	
16	7	7	2	—	—	3	—	—	6	5	5	2	1	1	616	133	91	*H*
			1	—	—							2	1	1	160	79	51	
2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	152	100	94	*I*
															96	10	9	
2	—	—	—	38	15	3	—	—	1	1	1	—	—	—	66	117	60	*J*
															34	60	33	
—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	17	14	*K*
															4	2	—	
5	8	8	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2	2	1	351	227	183	*L*
1	—	—													62	73	64	
																		IV
—	—	—	1	—	—	2	—	—	3	—	—	3	1	1	257	108	56	*A*
			1	—	—	1	—	—	3	—	—	2	1	1	131	47	28	
—	—	—	1	—	—	2	2	—	3	3	3	3	2	2	483	322	225	*B*
						1	1	—	1	1	1	2	1	1	199	79	45	
9	10	7	8	14	10	36	49	25	34	25	17	45	63	46	756	1 086	642	*C*
8	6	3	7	13	9	31	44	22	28	25	17	43	60	45	692	966	590	
18	9	9	6	2	2	9	2	1	15	4	4	6	5	4	1 072	960	656	*D*
1	—	—				1	—	—							317	237	118	
6	1	1	4	1	1	—	1	—	1	—	—	3	6	5	327	181	172	*E*
			1	1	1							—	4	3	2	5	4	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	26	19	*F*
															10	24	17	
80	80	71	50	33	24	60	79	33	56	43	29	83	88	58	5 076	4 707	3 143	V.
80	80	71	50	33	24	60	79	33	56	43	29	83	88	58	5 075	4 706	3 143	
—	1	1	1	2	2	—	3	3	—	—	—	1	2	1	90	105	54	VI.
—	1	1	1	2	2							1	2	1	62	84	38	
61	50	42	99	102	72	49	11	10	17	16	12	37	37	30	4 959	2 999	2 574	VII.
															455	11	11	
516	397	360	188	229	185	267	249	187	173	144	100	213	239	169	26 867	17 254	12 498	
183	104	86	62	53	38	101	148	66	91	79	50	186	164	113	12 843	7 868	5 159	
525	549	433	297	357	231	265	365	204	206	294	176	162	215	130	21 334	22 579	14 716	
124	129	94	82	98	47	119	203	95	91	115	67	91	126	74	7 813	9 057	5 350	

Livsmedelspriser under andra kvartalet 1918.

I efterföljande tabeller meddelas en översikt för andra kvartalet 1918 av livsmedelspriser å de orter (till antalet 44), varifrån dylika uppgifter regelbundet insändas till socialstyrelsen, vidare av kreaturspriserna i Stockholm, Eskilstuna, Linköping, Norrköping, Malmö, Hälsingborg och Göteborg samt slutligen av tillförseln till de offentliga slakthusen och konsumtionen av kött- och fläskvaror å vissa orter med offentligt slakthus. För livsmedelspriserna under april och maj hava förut i Sociala Meddelanden (årg. 1918, sid. 632 ff. och 720 ff.) preliminära redogörelser lämnats.

Betraktar man först sammandragstabellen för livsmedelspriserna (842—843), visar det sig, att medelpriserna för orterna tillsammantagna även under årets andra kvartal beträffande flera viktigare varuslag undergått högst betydande förändringar. Särskilt i ögonen fallande är den oerhört starka *prisstegringen* å alla slag av kött ävensom färsk fisk. Bland övriga varuslag, som förete högre priser vid kvartalets slut än vid dess början, torde särskilt böra nämnas oskummad mjölk, ägg och ved. I genomsnitt *oförändrade* under kvartalet äro priserna å 13 varuslag, bland vilka märkas smör, ost, vetemjöl och kaffe ävensom flertalet brödsorter. Däremot har en, visserligen i allmänhet ganska obetydlig *prissänkning* noterats för 6 varuslag, däribland salt sill och strömming samt bränntorv. Även medelpriserna å risgryn och potatis hava under kvartalet gått tillbaka, vilket emellertid ej kan få tillskrivas någon allmän sänkning av prisnivån å dessa varuslag, utan har sin förklaring i de svårigheter, som förefinnas i att av ett fåtal noteringar framräkna genomsnittliga priser för större områden. En närmare redogörelse för prisnivåns utveckling under kvartalet för de olika varuslagen lämnas i ett sammanhang längre fram. Flertalet viktigare varuslag återfinnas i tabellen å nästföljande sida, där junipriserna 1918 återgivas jämförda med majpriserna 1918 och junipriserna 1917 och 1914 samt där vidare den procentiska stegringen eller sänkningen av priserna under juni 1918 angives i förhållande till motsvarande månad 1917 och 1914.

För att underlätta jämförelsen mellan de olika kvartalen lämnas å sid. 836 en översikt rörande de procentiska förändringarna hos de olika varugrupperna, varvid såsom utgångspunkt för jämförelsen valts juli månad 1914, alltså tiden närmast före krigsutbrottet. De beräknade medelpriserna för denna månad hava vart för sig satts = 100, och medelpriserna för följande kvartal eller månader hava reducerats i förhållande därtill. De olika varorna hava sedan sammanförts till sex grupper, varefter de på nyss angivet sätt erhållna indextalen inom varje grupp hopsummerats och summorna dividerats med antalet i gruppen ingående varuslag. För varje grupp blir sålunda indextalet för juli 1914 = 100. Av de redovisade varuslagen hava uteslutits konserverade ägg, färsk potatis, renkött, rundskuren kabeljo och bränntorv,

Medelpris å 44 orter.

Varuslag	Kvantitet	juni 1918	maj 1918	juni 1917	juni 1914	Höjning (+) eller sänkning (—) från juni 1914 till juni 1918	Höjning (+) eller sänkning (—) från juni 1917 till juni 1918
		öre	öre	öre	öre	%	%
Mjölk: oskummad	l.	37	36	23	14	+ 164·3	+ 60·9
handskummad	»	23	22	14	8	+ 187·5	+ 64·3
separerad	»	18	18	11	6	+ 200·0	+ 63·6
Smör: bords- (mejeri-)	kg.	535	535	375	226	+ 136·7	+ 42·7
mat- (lands-)	»	480	480	325	205	+ 134·1	+ 47·7
Margarin, växt-	»	—	—	—	138	—	—
Ägg, färska	tjog	681	632	284	131	+ 419·8	+ 139·8
Potatis: gammal	5 l.	57	59	63	29	+ 96·6	— 9·5
»	hl.	932	1166	1021	—	—	—
Ärter, gula	kg.	61	58	63	30	+ 103·3	— 3·2
Bruna bönor	»	144	—	220	46	+ 213·0	— 34·5
Mjöl: vete-, svenskt, bästa sort	»	[1] 42	[1] 42	[1] 42	31	+ 35·5	0
råg-, svenskt, bästa sort	»	37	37	36	21	+ 76·2	+ 2·8
rågsikt-, svenskt, bästa sort	»	—	—	—	26	—	—
Gryn: havre- (ångpreparerade)	»	79	79	64	36	+ 119·4	+ 23·4
ris-, bästa sort svenska (»R. T.»)	»	67	67	72	39	+ 71·8	— 6·9
Rågbröd:							
hårt (spis-), grovt (ej delikatess-)	»	70	69	62	41	+ 70·7	+ 12·9
mjukt: limpa, söt	»	73	73	60	38	+ 92·1	+ 21·7
limpa, sur (»grovbröd», »ankarstock»)	»	48	47	48	31	+ 54·8	0
Vetebröd:							
skorpor, runda, ordinära	»	180	180	117	75	+ 140·0	+ 53·8
mjukt, billigaste sort: bakat med vatten	»	85	85	68	43	+ 97·7	+ 25·0
mjukt, billigaste sort: » » mjölk	»	145	146	82	60	+ 141·7	+ 76·8
Nötkött, färskt: stek	»	662	634	224	120	+ 451·7	+ 195·5
soppkött	»	594	567	197	97	+ 512·4	+ 201·5
Kalvkött, stek: gödkalv	»	658	633	150	132	+ 398·5	+ 338·7
spädkalv	»	413	403	138	71	+ 481·7	+ 199·3
Fårkött: färskt, stek	»	712	684	259	138	+ 415·9	+ 174·9
salt, svenskt	»	676	542	243	120	+ 463·3	+ 178·2
Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	331	331	275	128	+ 158·6	+ 20·4
salt, svenskt »	»	343	341	293	135	+ 154·1	+ 17·1
Sill, salt, prima	»	132	136	97	42	+ 214·3	+ 36·1
Kaffe (obränt), prima Santos	»	304	304	310	157	+ 93·6	— 1·9
Socker, bit-	»	96	96	70	64	+ 50·0	+ 37·1
Fotogen, Water White	l.	—	—	37	20	—	—
Ved: björk-, osågad, hemkörd	famn	7690	7550	5070	2590	+ 196·9	+ 51·7
barr-, » »	»	6420	6370	4040	2090	+ 207·2	+ 58·9
Bränntorv	100 kg.	976	1010	599	206	+ 373·8	+ 62·9
Kol: antracit- (»valnöt») hemkörd	hl.	—	—	791	392	—	—
engelska hushålls-(fyrkol) hemkörd	»	—	—	691	226	—	—
Koks: gasverks- (okrossad) hemkörd	»	—	—	394	148	—	—
engelsk kamin- (okrossad) hemkörd	»	—	—	519	178	—	—

[1]) 75 % utmalning.

Varugrupper	Juli 1914	3:e kvartalet 1914	4:e kvartalet 1914	1:a kvartalet 1915	2:a kvartalet 1915	3:e kvartalet 1915	4:e kvartalet 1915	1:a kvartalet 1916	2:a kvartalet 1916	3:e kvartalet 1916	4:e kvartalet 1916
Mejeriprodukter, ägg och margarin (10 varuslag) .	100	101	110	112	114	124	141	143	146	152	170
Bröd, mjöl och gryn (11 varuslag)	100	109	118	124	135	133	124	124	125	126	131
Kött (8 varuslag)	100	98	95	106	122	137	140	144	157	182	193
Fisk (9 varuslag)	100	102	102	103	102	118	142	150	152	176	196
Övriga födoämnen (6 varuslag)	100	103	112	128	135	129	130	137	138	150	168
Bränsle och lyse (7 varuslag)	100	107	108	112	119	135	151	159	167	187	192

Varugrupper	1:a kvartalet 1917	2:a kvartalet 1917	3:e kvartalet 1917	4:e kvartalet 1917	1:a kvartalet 1918	2:a kvartalet 1918	Jan. 1918	Febr. 1918	Mars 1918	April 1918	Maj 1918	Juni 1918
Mejeriprodukter, ägg och margarin (10 varuslag)	179	190	203	237	275	292	276	277	271	274	285	291
Bröd, mjöl och gryn (11 varuslag)	159	161	158	161	173	188	164	171	184	187	188	188
Kött (8 varuslag)	192	193	190	212	285	445	258	276	321	393	457	484
Fisk (9 varuslag)	203	188	202	251	286	323	286	283	288	302	327	339
Övriga födoämnen (6 varuslag)	202	225	228	221	241	266	237	242	244	249	249	212
Bränsle och lyse (7 varuslag)	207	228	264	330	347	352	343	349	350	347	351	357

vilka förekomma i marknaden antingen endast under en del av året eller å ett mindre antal orter, samt salt och potatis i hl., som icke funnits intagna i varulistan under hela den tid, som jämförelsen omfattar.[1]

Som synes av denna tabell, företer sist tilländalupna kvartal inom så gott som samtliga av ovanstående varugrupper i förhållande till det föregående högst väsentligt ökade genomsnittspriser. Endast inom den sista gruppen, omfattande bränsle och lyse, hava priserna bibehållits jämförelsevis oförändrade. Dock har under kvartalets sista månad även inom denna grupp en ganska avsevärd prisstegring gjort sig gällande, till största delen beroende på väsentligt ökade transportkostnader. Ojämförligt kraftigast har prisstegringen varit inom tredje gruppen, »kött», för vilken ökningen belöper sig till ej mindre än 160 enheter. Även för varugruppen »fisk», som eljest

[1] För de varuslag, som till följd av varuknapphet eller annan orsak försvunnit ur marknaden, hava prisförändringarna beräknats vara underkastade samma procentuella förskjutningar, som närmast därmed jämförbara ersättningsvaror.

under försommaren i regel brukat uppvisa prissänkning, har ökningen under kvartalet varit ganska betydande.

Det ligger givetvis nära till hands att på grundval av dessa sex varugruppers prisökning uträkna ett medeltal för att härigenom finna ett uttryck för den allmänna prisstegring, som drabbat de viktigaste slagen av livsmedel, lyse och bränsle under kristiden. Ett enkelt aritmetiskt medeltal kan dock, särskilt under nuvarande abnorma förhållanden, icke göra anspråk på att lämna en korrekt bild av livsmedelsfördyringen, sådan den gestaltar sig för det enskilda hushållet, enär vid ifrågavarande beräkning ingen hänsyn är tagen till storleken av de kvantiteter, varmed de olika varuslagen ingå i en normal årsbudget. Däremot hava dessa medeltal den förtjänsten, att de äro rätt väl *jämförbara med åtskilliga andra länders prisindices*, varför de jämväl ansetts böra här bibehållas. Inom socialstyrelsen har emellertid, med ledning av de under de senare åren gjorda levnadskostnadsundersökningarna, även verkställts en uträkning över livsmedelskostnadernas stegring för ett normalhushåll, med hänsyn tagen till de olika varuslagens kvantitativa vikt i hushållets budget. Denna undersökning, som omfattar styrelsens samtliga ombudsorter, finnes månatligen publicerad i Sociala Meddelanden (se sid. 788 ff. i detta häfte). Den härvid för orterna tillsammantagna erhållna serien av »vägda» medeltal återgives här nedan tillika med serien för ovannämnda aritmetiska (»ovägda») medeltal:

	Juli 1914	3:e kvartalet 1914	4:e kvartalet 1914	1:a kvartalet 1915	2:a kvartalet 1915	3:e kvartalet 1915	4:e kvartalet 1915	1:a kvartalet 1916	2:a kvartalet 1916
Aritmetiska (»ovägda») medeltal . . .	100	103	108	114	121	129	138	143	148
»Vägda» medeltal	100	103	107	113	121	124	128	130	134

	3:e kvartalet 1916	4:e kvartalet 1916	1:a kvartalet 1917	2:a kvartalet 1917	3:e kvartalet 1917	4:e kvartalet 1917	1:a kvartalet 1918	2:a kvartalet 1918	Juni 1918
Aritmetiska (»ovägda») medeltal . . .	162	175	190	197	208	235	268	305	322
»Vägda» medeltal	142	152	166	175	181	201	228	255	261

Man märker, hurusom dessa serier nästan täcka varandra ända till tredje kvartalet 1915, men sedan på ett alltmer påfallande sätt skilja sig åt, uppenbarligen under inflytande av den abnorma prisrörelsen i fråga om vissa för hushållsbudgeten mera bestämmande varuslag. Medelökningen, som intill tredje kvartalet 1915 utgjorde alldeles samma procenttal, nämligen 21 % vare sig hänsyn tages till den vägda eller ovägda indexserien, belöpte sig däremot för andra kvartalet 1918 till 205 % enligt den ovägda men endast 155 % enligt den vägda indexserien, utvisande alltså en skillnad av 50 enheter mellan de båda indexserierna.

Det må emellertid noga observeras, att angivna procentuella stegring endast avser den förhöjning, som drabbat priserna å livsmedel, lyse och bränsle under kristiden. För att däremot få en fullständig bild över prisfördyringens

inverkan på en familjs hela utgiftsstat måste tydligen undersökningen utsträckas till att omfatta även övriga i budgeten ingående poster, såsom hyra, skatter, kläder m. m., vilka utgiftsposter förete delvis väsentligt andra prisrörelser. En dylik beräkning finnes publicerad i detta häfte av Sociala Meddelanden, sid. 794 ff., och enligt denna uppgick den allmänna stegringen av levnadskostnaderna från tiden maj 1914 till slutet av juni 1918 till c:a 119 %.

Övergår man härefter till en mera detaljerad granskning av prisväxlingarna under 1918 års andra kvartal, finner man, att samtliga de å varulistan upptagna viktigare varuslag, som ännu icke blivit föremål för statlig reglering, under kvartalet varit underkastade en utomordentligt stark prisförhöjning.

Till följd av den i slutet av föregående kvartal utfärdade bestämmelsen, att i städer och därmed jämställda samhällen höjning av gällande *mjölk*priser tills vidare må företagas allenast med folkhushållningskommissionens medgivande (se Soc. Medd., sid. 285, årg. 1918), har medelpriset å mjölk under kvartalet endast varit föremål för en obetydlig stegring. Å vissa ombudsorter har höjningen dock varit ganska avsevärd. Sålunda har priset å söt mjölk stigit med 5 öre i Falun, Domnarvet-Borlänge och Östersund, med 8 öre i Halmstad och med ej mindre än 13 öre i Kiruna. I medeltal betingade söt mjölk ett pris av 36 öre per liter under april och maj samt 37 öre under juni. Priset å handskummad mjölk, varå brist flerstädes synes råda, uppgick i genomsnitt för de tre månaderna till 23, 22 och 23 öre per liter. Medelpriset å separerad mjölk var under hela kvartalet 18 öre per liter.

Å såväl *smör* som *ost*, å vilka varuslag tillgången under kvartalet varit synnerligen knapp, hava medelpriserna bibehållits oförändrade. Endast för Stockholm har, från och med den 26 juni, en höjning av maximipriset å smör till kr. 5·70 per kg. företagits.

De sänkningar i *potatis*noteringarna, som för en eller annan ort kunnat konstateras, hava sin förklaring i det förhållandet, att under kvartalet så gott som all potatis försvunnit från den fria marknaden, varför noteringar endast erhållits beträffande de av livsmedelsnämnderna tillhandahållna partierna.

Tillgången å *ärter* och *bruna bönor* har liksom under föregående kvartal varit synnerligen ringa. I slutet av maj utsläpptes emellertid ett mindre parti av dessa varuslag, som till ett pris av resp. 0·58 och 1·38 kr. per kg. plus vissa tillägg för frakt o. d., utransonerades med 1 hg. per person.

Vad beträffar *gryn*, *mjöl* och *bröd*, så hava under kvartalet genomsnittspriserna bibehållits i stort sett oförändrade. Å gryn, särskilt risgryn, varav importen i det närmaste avstannat, har tillgången varit synnerligen knapp, varför noteringar saknas för ett flertal rapportorter.

Med avseende å *färska ägg* har den under våren iakttagna tillbakagången under sistlidna kvartal förbytts i en oerhört kraftig stegring. Orsaken härtill är helt visst huvudsakligen att söka i den synnerligen stora brist, som

under vårmånaderna varit rådande å flertalet av de för folknäringen viktigare födoämnena. Ryktet om tillämnad statlig ransonering medförde en väsentligt ökad efterfrågan å ägg för konserveringsändamål, vartill tillstötte den omständigheten, att även konditorierna i brist på andra råämnen, framför allt vetemjöl, för tillverkning av bakelser uppköpte ägg till stundom enastående höga priser. Genomsnittspriset, som för april månad utgjorde 4·63 kr. per tjog, hade i maj stigit till ej mindre än 6·32 och i juni till 6·81 kr. per tjog. Motsvarande siffror voro under 1917 resp. 2·58, 2·67 och 2·84 och under 1914 1·25, 1·23 och 1·31.

Under det att *fläsk*, som ju är lagt under statlig reglering och å vilket tillgången för övrigt under kvartalet varit mycket ringa, stigit obetydligt i pris, har den alltsedan slutet av 1917 fortgående kraftiga prisstegringen å alla noterade *köttsorter* fortsatt på ett mycket i ögonen fallande sätt. Särskilt stark var ökningen under förra hälften av kvartalet, medan under senare delen en mindre stark ökning kunnat förmärkas, delvis beroende därpå, att många lantbrukare i brist på fodermedel samt lockade av de höga köttpriserna funno det lämpligt att reducera sina kreatursbesättningar.

Bland de noterade slagen av *färsk fisk*, vilka samtliga under kvartalet stigit ganska avsevärt i pris, har särskilt sill varit föremål för en betydande prishöjning. Medelpriset, som under föregående kvartal sjunkit månad för månad och under mars utgjorde 0·82 kr. per kg., hade till april stigit till 1·08 kr. för att i maj uppgå till ej mindre än 1·66 kr. per kg. Under juni, då tillgången blivit rikligare, har en avmattning kunnat förmärkas, i det att medelpriset nedgått till 1·61 kr. per kg. Vad däremot beträffar *salt sill*, varav numera i det närmaste all försäljning och distribuering omhänderhaves av folkhushållningskommissionen, så har priset å detta särskilt under nuvarande förhållanden för folknäringen synnerligen viktiga varuslag alltsedan kvartalets början oavbrutet sjunkit i pris. Medelpriset utgjorde under juni månad 1·32 kr. per kg. mot 1·36 under maj, 1·43 under april och 1·54 under mars.

Kaffe har under kvartalet endast saluförts i synnerligen ringa kvantiteter. Två gånger under kvartalet, i mitten av maj och i mitten av juni, utsläpptes emellertid ett parti kaffe, som, ransonerat med 1 hg. per person, försåldes till maximipris, 3 kr. per kg., jämte vissa tillägg för frakt. Till följd av kaffebristen synes emellertid en omfattande försäljning av kaffesurrogat hava försiggått. Genomsnittspriserna å *socker*, *salt* och *svagdricka* hava under kvartalet endast företett obetydliga förändringar.

Vad slutligen beträffar *lyse* och *bränsle*, så hava både kol och koks samt framför allt fotogen under kvartalet knappast varit tillgängliga i den allmänna marknaden, varför det ej ansetts möjligt att verkställa några medeltalsberäkningar för dessa varuslag. Vedpriserna, som i början av kvartalet visade en tendens till nedgång, hava på grund av ökade arbets- och transportkostnader å ett antal orter varit underkastade vissa höjningar, till följd varav medelpriset under kvartalet för björkved stigit från 74·60 till 76·90 kr. och för barrved från 62·80 till 64·20 kr. per famn.

Vad beträffar *kreaturspriserna* under andra kvartalet, innehåller sammandragstabellen å sid. 854—855 uppgifter å medelpriset för olika slag av kreatur i Stockholm, Malmö och Göteborg, under det att i tabellen å sid. 856—860 sammanställts månadspriser under andra kvartalet samt under juni jämväl veckomedelpriser för dessa tre städer ävensom för Eskilstuna, Norrköping, Hälsingborg och Linköping.

En granskning av prisrörelsen under kvartalets olika månader i rikets tre största städer giver vid handen, att kreaturspriserna under de två första månaderna varit föremål för en prisstegring, som även vid jämförelse med den starka ökningen under föregående kvartal kan betecknas såsom synnerligen kraftig, medan under juni månad en viss avmattning kunnat konstateras. För svin däremot hava priserna i det närmaste bibehållits oförändrade, beroende på att fläsk även under detta kvartal varit föremål för statlig reglering.

I tabellerna å sid. 841 meddelas uppgifter rörande *tillförsel* och *konsumtion* under kvartalet av kött och fläskvaror i Stockholm, Eskilstuna, Linköping (endast tillförsel), Norrköping, Karlskrona, Malmö, Hälsingborg och Göteborg (endast tillförsel). Under den tid, för vilken ifrågavarande konsumtionssiffror inhämtats, eller tiden från och med början av år 1916, hava i många fall genomgripande förändringar skett beträffande konsumtionen av de viktigare födoämnena. En ganska god bild av köttkonsumtionens storlek samt förekommande förändringar i densamma torde, åtminstone i sina huvuddrag, kunna erhållas av ifrågavarande uppgifter, även om de i viss mån äro att betrakta såsom approximativa.

Rörande *fisk*priserna lämnas i tabellerna å sid. 861—862 en sammanställning av noteringarna från Stockholms stads slakthus- och saluhallsstyrelses noteringskommission samt från Göteborgs stads fiskhamnsauktioner. Vad beträffar tillförseln till den senare orten, torde på grund av vissa omläggningar av rapporteringssystemet, som ägt rum såväl under 1917 års andra kvartal som även senare, de här meddelade siffrorna ej vara fullt jämförbara med förut lämnade. För båda orterna hava genomgående stigande priser noterats under maj månad, medan under juni för åtskilliga fisksorter kunnat konstateras en ganska tydlig tillbakagång.

Tillförseln till offentliga slakthus.

April—juni 1918.

Kreatursslag		Stockholm	Eskilstuna	Linköping	Norrköping	Karlskrona	Malmö	Hälsingborg	Göteborg [1])
		St.	St.	St.	St.	St.	St.	St.	St.
Tjurar	Juni	420	35				95	19	422
	April—juni	*1 564*	*182*				*531*	*120*	*1 567*
Kor	Juni	162	215	1 228	576	342	810	—	1 238
	April—juni	*384*	*953*	*4 507*	*2 388*	*1 076*	*3 782*	—	*4 286*
Övriga nötkreatur	Juni	2 390	58				593	372	818
	April—juni	*10 314*	*220*				*2 592*	*1 591*	*2 577*
Gödkalvar	Juni	780	[2]) 196	180	[2]) 513	122	584	125	847
	April—juni	*2 203*	[2]) *583*	*534*	[2]) *1 329*	*340*	*1 677*	*362*	*2 201*
Spädkalvar	Juni	380	[3]) 408	308	[3]) 418	804	325	59	1 056
	April—juni	*1 357*	[3]) *1 196*	*982*	[3]) *1 645*	*2 769*	*871*	*240*	*3 152*
Får och lamm	Juni	356	28	53	86	118	450	39	787
	April—juni	*744*	*75*	*112*	*162*	*367*	*1 002*	*138*	*1 669*
Svin	Juni	324	18	14	7	24	48	8	89
	April—juni	*818*	*65*	*199*	*68*	*161*	*106*	*80*	*439*
Spädgrisar	Juni	—	1	—	4	1	—	—	574
	April—juni	—	*4*	—	*9*	*1*	—	—	*1 192*
Hästar och föl	Juni	164	21	52	43	6	75	42	405
	April—juni	*774*	*105*	*254*	*187*	*54*	*579*	*206*	*866*

Beräknad konsumtion av kött- och fläskvaror

å vissa orter med offentligt slakthus.

April—juni 1918.

Kroppar av		Stockholm	Eskilstuna	Norrköping	Karlskrona	Malmö	Hälsingborg
		St.	St.	St.	St.	St.	St.
Nötkreatur	Juni	6 153	343	611	218	1 298	261
	April—juni	*20 217*	*1 448*	*2 500*	*808*	*3 837*	*1 485*
Gödkalvar	Juni	5 030	214 [2])	615	122	652	334
	April—juni	*12 130*	*667* [2])	*1 594*	*327*	*1 534*	*787*
Spädkalvar	Juni	8 541	525 [3])	639	804	663	435
	April—juni	*26 561*	*1 657* [3])	*2 442*	*2 769*	*1 885*	*1 345*
Får och lamm	Juni	2 262	30	139	118	610	312
	April—juni	*6 244*	*91*	*303*	*367*	*1 392*	*688*
Svin	Juni	344	20	12	24	365	17
	April—juni	*970*	*74*	*101*	*161*	*1 907*	*90*
Spädgrisar	Juni	1	4	9	1	—	—
	April—juni	*5*	*11*	*21*	*1*	*3*	—
Hästar och föl	Juni	336	23	55	6	82	44
	April—juni	*1 130*	*111*	*222*	*45*	*192*	*143*

[1]) Tillförsel till kreatursmarknaden och slakthuset. — [2]) Större kalvar. — [3]) Mindre kalvar.

Livsmedelspriser å olika orter

Medelpris per år (1907—1917) och per månad

Obs.! Siffrorna för åren 1907—1909 angiva medelpris för 28 orter, för

	Varuslag	Kvantitet	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913	1914
			öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre
1	Mjölk: oskummad	l.	14	14	14	14	14	14	14	15
2	handskummad	»	7	7	7	7	7	8	8	8
3	separerad	»	—	—	—	5	5	6	6	6
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	219	226	220	222	228	237	236	239
5	mat- (lands-)	»	199	204	198	200	205	214	213	218
6	Ost: helfet, okryddad	»	—	—	—	150	151	156	164	162
7	halvfet, »	»	116	119	116	114	111	115	121	119
8	skummjölks-, »	»	—	—	—	49	48	51	58	60
9	Margarin: högsta kvalitet	»	157	164	159	169	152	157	—	—
10	lägsta »	»	108	119	116	125	116	122	—	—
11	växtmargarin	»	—	—	—	—	126	132	135	144
12	Ägg: svenska, färska	tjog	150	148	151	149	149	161	159	171
13	» konserverade	»				134	128	139	137	151
14	Potatis: gammal	hl.	—	—	—	—	—	—	—	—
15	»	5 l.	29	32	28	27	29	32	28	30
16	färsk	»				76	48	49	46	80
17	Ärter, gula	kg.	27	30	28	29	29	30	31	35
18	Bruna bönor	»	40	42	41	46	47	53	48	49
19	Mjöl: vete-, svenskt, bästa sort [9]	»	28	31	33	32	30	31	31	33
20	råg-, » » »	»	20	23	22	20	20	22	22	23
21	rågsikt-, » » »	»	26	29	28	26	25	27	27	29
22	Gryn: havre- (ångpreparerade)	»	[1] 32	[1] 33	[1] 33	34	32	36	36	42
23	ris-, bästa sort svenska (»R. T.»)	»	[2] 59	[2] 59	[2] 60	39	39	40	41	41
24	Rågbröd: hårt (spis-), grovt	»	37	41	40	40	39	41	41	43
25	mjukt, limpa, söt	»	35	39	39	39	37	38	38	40
26	» » sur	»	26	28	28	28	27	29	30	31
27	Vetebröd: skorpor, runda, ordinära [10]	»	67	73	74	76	74	76	76	78
28	mjukt, billigaste sort (bakat med vatten [10])	»	46	51	53	45	44	45	43	46
29	» » » (» mjölk [10])	»				61	60	61	60	61
30	Nötkött, färskt: stek	»	106	109	104	98	96	111	122	116
31	soppkött	»	89	91	85	78	78	91	100	95
32	Kalvkött, stek: gödkalv	»	118	122	120	117	116	123	131	130
33	spädkalv	»	64	66	63	60	58	65	72	70
34	Fårkött: färskt, stek	»	125	125	121	118	115	124	133	130
35	salt, svenskt	»	—	—	—	103	102	105	114	118
36	Renkött, färskt, stek	»	—	—	—	—	—	—	119	121
37	Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	123	114	121	129	120	123	133	129
38	salt, svenskt »	»	131	121	127	138	129	129	140	137
39	» amerikanskt	»	125	121	128	149	139	136	—	—
40	Fisk, färsk: abborre	»	—	—	—	—	—	—	75	76
41	gädda	»	—	—	—	—	—	—	108	110
42	sill	»	34	28	28	31	31	32	34	35
43	strömming	»	43	37	37	36	36	36	38	39
44	torsk	»	—	—	—	—	—	—	55	57
45	rödspotta (»spätta»)	»	80	81	79	80	79	77	79	81
46	salt: sill, prima	»	41	38	37	[3] 39	[3] 39	[3] 41	[3] 45	45
47	strömming	»	25	25	23	23	25	25	30	31
48	kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	59	60	61	54	51	52	56	58
49	» » » rundskuren	»				—	—	—	76	77
50	Kaffe (obränt), prima Santos	»	[4] 116	[4] 116	[4] 115	125	155	176	170	159
51	Socker, bit-	»	62	66	67	71	69	72	67	65
52	Salt (matsalt)	»	—	—	—	—	—	—	—	10
53	Svagdricka	l.	—	—	—	6	6	6	6	6
54	Fotogen, Water White	»	[5] 16	[5] 18	[5] 18	17	15	17	20	21
55	Ved: björk- (osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn	2360	2680	2520	2280	2280	2360	2560	2630
56	barr- (2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	1850	2140	2020	1810	1810	1880	2040	2110
57	Bränntorv	100 kg.	[6] 73	[6] 80	[6] 74	187	185	187	196	220
58	Kol: antracit- (»valnöt») (hemkörd)	hl.	355	388	376	373	373	397	401	411
59	eng. hushålls- (fyrkol) (hemkörd)	»	—	—	—	—	—	—	234	242
60	Koks: gasverks- (okrossad) (hemkörd)	»	126	139	134	130	132	155	165	157
61	eng. kamin- » (hemkörd)	»	—	—	—	159	156	177	189	190

[1]) Uppgifterna avse *ej* ångpreparerade gryn. — [2]) Uppgifterna avse »risgryn, bästa sort». — [3]) Upp- [5]) Uppgifterna avse »prima fotogen». — [6]) Uppgifterna avse hl.; vikten av 1 hl. torv är 40 á 50 kg. — 1918 fyra och för juni 3 orter, varest höga äggpris gällde. — [9]) Uppgifterna avse för aug. och sept. 1917 en samband med den statliga regleringen av brödsäd rena vetebrödstyper utan inblandning av *rågmjöl* ej saluföras, avse de terna. — [x]) Maximipris. — [xx]) Eljest fastställda pris. — (Maximipris har varit rådande å *smör*, *mjöl*, *bröd* och fr. o. m. den 27 mars, å *gryn* från förra delen av april, å *kaffe* fr. o. m. februari samt å *kalvkött* under tiden

(juni 1917—juni 1918) för samtliga orter.

åren 1910—1912 för 39 orter och för åren 1913—1918 för 44 orter.

1915	1916	1917	Juni 1917	Juli 1917	Aug. 1917	Sept. 1917	Okt. 1917	Nov. 1917	Dec. 1917	Jan. 1918	Febr. 1918	Mars 1918	April 1918	Maj 1918	Juni 1918	
öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	
16	19	25	23	24	25	27	29	30	32	33	35	35	× 36	× 36	× 37	1
9	10	15	14	14	15	17	19	19	20	21	22	22	× 23	× 22	× 23	2
7	8	12	11	12	12	14	15	15	16	17	17	17	× 18	× 18	× 18	3
292	××310	× 401	375	× 375	× 375	× 418	× 475	× 495	×533	× 535	× 535	× 535	× 535	× 535	× 535	4
280	295	× 358	× 325	× 325	× 325	× 365	× 420	× 437	×475	× 480	× 480	× 480	× 480	× 480	× 480	5
197	257	× 305	322	331	333	× 300	× 300	× 300	×328	× 330	× 330	× 330	× 330	× 330	× 330	6
149	191	× 234	247	245	249	× 230	× 229	× 230	×268	× 279	× 289	× 290	× 290	× 290	× 290	7
82	127	× 167	172	165	169	× 170	× 167	× 168	×186	× 188	× 188	× 190	× 190	× 190	× 190	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
170	216	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
198	237	343	284	299	341	342	375	452	548	596	554	471	463	632	681	12
169	204	307	[7] 274	[7] 280	[7] 282	[7] 285	[7] 347	386	456	467	466	447	413 [7]	478	[7] 546	13
—	526	× 955	× 1 021	× 995	—	980	× 724	× 759	×848	× 825	× 883	× 1049	× 1100	× 1166	× 932	14
36	33	× 58	× 63	× 63	× 65	59	× 43	× 44	× 48	× 51	× 54	× 59	× 58	× 59	× 57	15
87	76	146	—	202	90	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16
57	55	× 63	× 63	× 63	× 62	×62	× 62	× 61	× 62	—	—	—	—	58	61	17
75	111	199	220	202	236	239	199	—	—	—	—	—	—	—	144	18
40	×× 38	× 42	× 42	× 42	× 42	× 42	× 42	× 42	× 42	× 42	× 42	× 42	× 42	× 42	× 42	19
32	×× 29	× 36	× 36	× 36	× 36	× 36	× 36	× 36	× 36	× 36	× 36	× 36	× 36	× 37	× 37	20
39	×× 34	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
52	50	× 68	× 64	× 64	× 64	×64	× 67	× 72	× 72	× 72	× 73	× 78	× 79	× 79	× 79	22
46	52	× 75	× 72	× 72	× 71	×74	× 74	× 74	× 71	× 72	× 73	× 74	× 68	× 67	× 67	23
54	58	× 62	× 62	× 62	× 62	× 62	× 63	× 63	× 64	× 63	× 64	× 68	× 69	× 69	× 70	24
48	49	× 60	× 60	× 60	× 60	× 60	× 60	× 60	× 61	× 61	× 64	× 70	× 73	× 73	× 73	25
38	38	× 45	× 48	× 45	× 44	× 44	× 44	× 45	× 44	× 45	× 45	× 44	× 47	× 47	× 48	26
88	90	× 117	× 117	× 117	× 121	× 120	×119	× 119	× 119	× 123	× 141	× 171	× 180	× 180	× 180	27
53	54	× 68	× 68	× 68	× 68	× 69	× 69	× 69	× 67	× 72	× 77	× 83	× 84	× 85	× 85	28
67	66	× 83	× 82	× 83	× 83	× 83	× 85	× 84	× 87	× 98	× 111	× 137	× 145	× 146	× 145	29
140	193	219	224	222	208	204	205	215	258	297	319	382	523	634	662	30
119	169	193	197	195	182	178	179	189	229	265	287	344	465	567	594	31
154	203	× 215	× 150	× 150	× 150	194	239	247	301	339	358	425	535	633	658	32
87	122	× 148	× 138	× 145	× 142	146	152	159	193	225	241	278	353	403	413	33
158	215	258	259	268	260	259	256	269	316	363	400	473	589	684	712	34
139	194	241	243	236	238	242	249	263	281	315	349	383	436	542	676	35
140	184	261	—	—	[8] 330	[8] 207	[8] 236	[8] 257	300	368	385	402	392	—	—	36
191	233	× 270	275	271	271	275	277	276	× 278	× 277	× 279	× 316	× 329	× 331	× 331	37
198	246	× 287	293	289	288	292	291	297	× 294	× 285	× 296	× 337	× 341	× 341	× 343	38
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39
80	99	122	92	105	111	124	129	137	162	172	173	180	179	183	195	40
117	149	188	149	174	184	196	202	205	237	260	261	271	268	279	307	41
45	68	91	75	97	90	108	123	119	117	95	85	82	108	166	161	42
43	56	65	58	56	59	62	73	81	88	97	91	92	97	109	122	43
62	82	111	92	93	106	110	121	125	147	160	157	157	168	186	196	44
89	123	167	132	145	160	184	184	182	233	245	233	235	259	265	275	45
57	97	105	97	97	93	97	104	115	127	142	151	154	143	136	132	46
36	61	73	66	67	70	70	75	84	85	86	87	88	88	83	83	47
72	111	152	138	142	141	152	171	191	201	225	237	241	255	265	279	48
91	139	191	181	178	176	194	203	232	255	268	264	253	283	308	311	49
161	209	× 315	× 310	× 305	× 305	×305	× 302	—	× 305	× 304	× 305	× 304	× 304	× 304	× 304	50
66	68	× 70	× 70	× 70	× 70	× 70	× 70	× 70	× 77	× 78	× 79	× 79	× 95	× 96	× 96	51
10	13	19	16	16	18	22	25	26	27	27	28	28	29	29	30	52
7	8	10	10	10	10	11	11	11	12	12	13	13	14	13	14	53
23	27	37	37	39	43	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	54
2890	3810	5520	5070	5590	5880	6080	6410	6910	7200	7340	7490	7500	7460	7550	7690	55
2310	3060	4500	4040	4560	4740	4980	5350	5720	5960	6120	6230	6280	6280	6370	6420	56
290	385	670	599	730	826	816	918	955	1045	1098	1126	1111	1104	1010	976	57
531	717	803	791	808	821	844	953	—	—	—	—	—	—	—	—	58
367	543	707	691	700	798	858	—	—	—	—	—	—	—	—	—	59
211	292	418	394	414	495	457	620	—	—	—	—	—	—	—	—	60
248	339	521	519	519	522	590	798	—	—	—	—	—	—	—	—	61

gifterna för åren 1910—1913 avse sill av märket »K. K. K.». — [4]) Uppgifterna avse »brasilianskt» kaffe. — [7]) Uppgifterna avse för juni tre, för juli och aug. två, för sept. en ort och för okt. sex orter samt för maj ort, för okt. fyra och för nov. sex orter. — [8]) Uppgifterna avse 1917—juni 1918 75 % utmalning. — [10]) Å de orter, där i meddelade priserna från och med februari 1917 sådana brödslag, som närmast motsvara de i varulistan angivna kvalitet*socker* under hela år 1917, å *ost* fr. o. m. den 21 aug. 1917, å *potatis* fr. o. m den 16 april, å *gula ärter* 19 maj—17 sept. 1917. Allt *fläsk* kan anses hava kommit under statsreglering fr. o. m. december 1917.)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	Varuslag	Kvantitet	Stockholm			Södertälje			Uppsala		
			April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni
			Medelpris (öre)								
1	Mjölk: oskummad ×	l.	*41	*41	*41	39	39	*39	39	39	39
2	handskummad ×	»	—	—	—	—	—	—	21	20	21
3	separerad ×	»	*23	*23	*23	—	—	—	18	18	18
4	Smör: bords- (mejeri-) ×	kg.	*535	*535	*544	*535	*535	*535	*535	*535	*535
5	mat- (lands-) ×	»	—	—	—	*480	*480	*480	*480	*480	*480
6	Ost: helfet, okryddad ×	»	330	—	—	—	—	—	330	330	330
7	halvfet, » ×	»	—	—	—	—	—	—	290	290	290
8	skummjölks-, » ×	»	—	—	—	—	—	—	190	190	190
9	Margarin, växt-	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Ägg: svenska, färska	tjog	514	742	748	478	691	730	479	655	685
11	» konserverade	»	—	—	—	—	—	—	—	—	650
12	Potatis: gammal ×	5 l.	—	—	—	*63	—	—	—	—	—
13	» ×	hl.	—	—	—	—	*1786	—	—	—	—
14	färsk	5 l.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Ärter, gula ×	kg.	—	*60	*60	—	—	—	—	*58	*58
16	Bruna bönor	»	—	—	—	—	—	—	—	*138	*138
17	Mjöl: vete-, svenskt, bästa sort[2] ×	»	*42	*42	*42	*43	*43	*43	*42	*42	*42
18	råg-, » » » ×	»	*36	*36	*36	*37	*37	*37	*36	*36	*36
19	rågsikt-, » » »	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Gryn: havre- (ångpreparerade) ×	»	—	—	—	*81	*81	*81	*79	*79	*79
21	ris-, bästa sort svenska (»R. T.») ×	»	—	—	—	—	—	—	*68	*65	*69
22	Rågbröd: hårt (spis-), grovt ×	»	*72	*72	*74	*67	*68	*68	*66	*69	*67
23	mjukt, limpa, söt ×	»	*94	*94	*94	*80	*80	*80	*83	*82	*84
24	» » sur ×	»	—	—	—	60	—	—	—	—	—
25	Vetebröd: skorpor, runda, ordinära ×	»	*277	*277	*275	*163	*160	*160	*200	—	*200
26	mjukt, bil- bakat med vatten ×	»	*108	*110	*111	*90	*90	*90	*103	*105	*105
27	ligaste sort » » mjölk ×	»	—	—	—	—	—	—	*203	*200	*200
28	Nötkött, färskt: stek	»	581	742	750	583	694	697	484	626	656
29	soppkött	»	539	673	694	485	512	508	419	559	572
30	Kalvkött, stek: gödkalv	»	655	785	778	601	711	732	544	655	688
31	spädkalv	»	414	466	495	329	373	417	344	405	392
32	Fårkött: färskt, stek	»	737	848	723	688	768	758	631	735	756
33	salt, svenskt	»	499	699	865	—	—	—	650	750	775
34	Renkött, färskt, stek	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Fläsk: färskt (sidfläsk) ×	»	*360	—	—	*335	*335	*335	*298	*313	*349
36	salt, svenskt » ×	»	*370	*370	*370	*337	*345	*345	*340	*350	*350
37	[1]) Fisk, färsk: abborre	»	246	230	249	233	207	233	239	218	200
38	gädda	»	312	333	359	232	314	350	286	295	303
39	sill	»	137	177	—	150	150	—	—	—	—
40	strömming	»	106	123	147	143	128	150	105	116	103
41	torsk	»	241	220	217	220	272	263	228	260	291
42	rödspotta (»spätta»)	»	327	329	359	288	330	350	330	283	300
43	salt: sill, prima	»	136	138	130	150	150	150	151	127	143
44	strömming	»	100	98	116	70	70	70	98	90	93
45	Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	281	261	371	290	290	290	269	270	—
46	» » » rundskuren	»	—	—	—	—	—	—	—	—	400
47	Kaffe (obränt), prima Santos ×	»	*300	*300	*300	*300	*300	*300	*325	*325	*315
48	Socker, bit- ×	»	*93	*93	*93	*94	*94	*94	*96	*96	*96
49	Salt (matsalt)	»	39	39	38	25	25	25	30	30	35
50	Svagdricka	l.	19	19	18	17	17	17	14	19	18
51	Fotogen, Water White	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
52	Ved: björk- osågad, hemkörd (per »storfamn»: 2·5 × 1·6 × × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	famn	9260	9260	9610	10000	10000	10000	8190	8190	8190
53	barr-	»	7830	7830	8190	7000	7000	7000	6320	6320	6320
54	Bränntorv	100 kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
55	Kol: antracit- (»valnöt»)	hl.	*2010	*2010	—	—	—	—	*1500	*1500	*1550
56	eng. hushålls- (fyrkol) hemkörd	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
57	[3])Koks: gasverks- (okrossad) hemkörd	»	*840	*840	*840	*915	*915	*915	*1010	*1010	*1075
58	eng. kamin- »	»	*1045	*1045	*1045	—	—	—	—	—	—

[1]) Prisuppgifter hava meddelats även å följande fisksorter, som kostat per kg.: för Uppsala braxen ping under juni braxen 190, gös 325 à 350, kolja 175, makrill 180 och sjötunga 250 öre; för Linköping 200 à 250, vitling 100 à 150 öre samt under juni havslax 250 à 300, kolja 150 à 250, makrill 150 à 250, tunga 250 à 350, vitling 138 öre, under maj kolja 170, sjötunga 225 à 250 och vitling 130 öre samt under juni kolja 225 à 230 öre. — [2]) 75 % utmalning. — [3]) Genom *Bränslekommissionen* försåld *koks* kostade framför vilkas noteringar tecknet * är utsatt.

12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	
Nyköping			**Eskilstuna**			**Linköping**			**Norrköping**			**Motala**			**Jönköping**			
April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	
Medelpris (öre)																		
32	32	32	33	33	33	31	*31	*31	*33	*33	*33	32	32	32	34	34	34	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23	23	23	2
15	15	15	17	17	17	14	14	14	*17	*17	*17	17	17	17	18	18	18	3
*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	4
*480	*480	*480	*480	*480	*480	—	—	—	*480	*480	*480	480	480	480	*480	*480	*480	5
—	—	—	330	330	330	—	—	—	330	—	—	—	—	—	—	—	—	6
290	290	290	290	290	290	—	—	—	290	—	—	290	290	—	—	—	—	7
—	—	—	190	190	190	—	—	—	—	—	—	190	—	—	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
442	616	663	497	651	688	451	623	635	474	676	725	422	619	638	438	582	651	10
—	425	500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	50	—	—	*63	*63	—	47	47	47	—	—	—	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	929	929	929	857	—	—	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14
—	—	*58	—	—	—	—	—	*58	—	—	*58	—	—	*60	—	—	*58	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*145	—	—	—	—	—	—	16
*42	*42	*42	*44	*44	*44	*43	*43	*43	*42	*42	*42	*42	*42	*42	*43	*43	*43	17
*36	*36	*36	*38	*38	*38	*37	*37	*37	*36	*36	*36	*36	*36	*36	*37	*37	*37	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19
*79	*79	*79	*79	*79	*79	*79	*79	*79	*79	*79	*79	*79	*79	*79	—	—	—	20
*74	*74	*74	—	—	—	—	*68	*68	*65	*65	*65	—	—	*62	—	—	—	21
*68	*68	*68	*63	*63	*63	*66	*66	*66	*64	*64	*64	*66	*68	*69	*71	*70	*70	22
—	—	—	*83	*83	*83	*70	*70	*70	*74	*74	*74	*72	*74	*74	*54	*54	*54	23
*78	*78	*79	*54	*54	*54	*61	*61	*61	—	*60	*60	*53	—	*55	*46	*46	*46	24
*200	*200	*200	*200	*200	*200	*150	*150	*150	*200	*200	*200	—	—	—	*175	*175	*175	25
*93	*93	*94	*92	*92	*92	*77	*77	*77	*92	*92	*92	*66	*65	*66	*77	*77	*77	26
—	—	—	*153	*153	*153	*148	*148	*148	*138	*138	*138	—	—	—	*123	*123	*123	27
561	621	683	538	641	686	557	686	687	599	707	711	539	670	688	532	657	700	28
494	534	613	485	588	636	522	656	644	577	690	678	485	605	637	508	628	647	29
581	638	715	595	651	682	582	678	665	650	729	743	593	612	649	490	563	649	30
344	427	412	410	488	520	—	450	397	—	—	—	329	382	367	330	348	349	31
—	688	742	625	767	800	659	777	734	700	772	848	578	658	689	502	612	722	32
—	—	—	—	—	—	500	—	633	—	—	—	400	500	500	—	—	—	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
—	*340	—	*330	*333	—	*325	*325	*325	335	*338	*338	*325	*325	*325	*325	*325	*325	35
*340	*340	*340	*340	*340	*340	*335	*335	*335	340	*335	*335	*335	*335	*335	*335	*335	*335	36
141	145	156	154	194	200	193	218	235	188	184	205	179	175	193	—	120	—	37
232	291	321	338	300	344	253	310	346	238	280	325	278	259	322	236	251	268	38
—	80	—	95	150	—	100	—	—	140	165	—	100	—	—	85	150	—	39
78	99	114	100	123	159	100	115	144	80	97	100	98	106	137	73	98	100	40
217	—	—	218	265	—	196	246	250	163	196	238	—	—	—	147	153	162	41
—	—	—	350	325	—	264	—	300	281	301	300	317	263	—	400	232	—	42
127	122	122	155	150	130	163	138	100	155	150	147	130	116	116	123	124	122	43
80	80	80	—	—	—	83	95	91	90	90	—	88	75	75	—	—	—	44
274	273	274	300	—	300	270	285	292	250	275	275	263	283	269	—	—	—	45
—	—	—	400	—	350	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46
*305	*305	—	—	*325	*325	—	*300	*300	—	*300	*300	*305	—	*309	—	—	*300	47
*96	*98	*98	*97	*97	*97	*95	*95	*95	*76	*93	*93	*95	*95	*97	*95	*95	*96	48
29	29	29	35	35	40	28	28	28	30	30	30	25	25	25	30	30	30	49
15	16	16	15	15	15	—	—	—	12	12	12	—	—	15	—	14	14	50
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	51
7100	6800	7100	8190	8190	8190	7400	7400	7400	9000	9000	9000	6780	6780	7180	8000	8000	8600	52
6100	6100	6100	6930	6930	6930	6600	6600	6600	7150	7150	7000	5590	5590	5990	6800	6800	6800	53
—	—	—	—	—	—	1167	—	—	1050	1050	1050	—	—	—	—	—	—	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*2300	—	—	—	—	55
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	56
*600	*600	*600	—	—	—	*920	1225	*1225	*990	*990	*990	*1075	*1075	*1075	—	—	—	57
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	58

under april 225 à 275, under maj 215 samt under juni 200 öre, under juni vitling 150 öre; för Nyköunder april kolja 125 à 225, sjötunga 250 à 350 och vitling 125 öre, under maj kolja 150 à 200, sjötunga sjötunga 200 à 350, vitling 125 à 200 och ål 500 à 600 öre; för Norrköping under april kolja 190, sjöjuni kolja 150 à 250, makrill 130 à 250, sjötunga 225 och vitling 100 à 160 öre; för Jönköping under under kvartalet i Norrköping 9·60 kr. per hl. — * Maximipris. — Ransonering är införd å de varor,

	1	2	30	31	32	33	34	35	36	37	38
	Varuslag	Kvantitet	Växjö			Kalmar			Västervik		
			April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni
			Medelpris (öre)								
1	Mjölk: oskummad ×	l.	28	30	30	*32	*32	*32	*35	*35	*35
2	handskummad ×	»	16	18	18	—	—	—	—	—	—
3	separerad ×	»	13	15	15	*17	*17	*17	*15	*15	*15
4	Smör: bords- (mejeri-) ×	kg.	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535
5	mat- (lands-) ×	»	480	480	480	—	—	—	*480	*480	*480
6	Ost: helfet, okryddad ×	»	330	330	330	—	—	—	—	—	—
7	halvfet, » ×	»	—	290	290	—	—	—	—	—	—
8	skummjölks-, » ×	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Margarin, växt-	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Ägg: svenska, färska	tjog	405	556	602	420	579	618	457	535	615
11	» konserverade	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Potatis: gammal ×	5 l.	*45	*45	*45	*53	*53	—	56	—	—
13	» ×	hl.	*850	*850	*850	—	—	—	—	—	—
14	färsk	5 l.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Ärter, gula ×	kg.	—	—	*70	—	—	—	—	—	*62
16	Bruna bönor	»	—	—	—	—	—	—	—	—	*143
17	Mjöl: vete-, svenskt, bästa sort[2] ×	»	*42	*42	*42	*41	*41	*41	*41	*41	*41
18	råg-, » » » ×	»	*36	*36	*36	*35	*35	*35	*35	*35	*35
19	rågsikt-, » » »	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Gryn: havre- (ångpreparerade) ×	»	*79	*79	*79	*79	*79	*79	—	*79	—
21	ris-, bästa sort svenska (»R. T.») ×	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Rågbröd: hårt (spis-), grovt ×	»	*65	*65	*65	*68	*68	*68	*68	*68	*68
23	mjukt, limpa, söt ×	»	*56	*56	*56	*62	*62	*62	*71	*71	*71
24	» » sur ×	»	*43	*43	*43	*40	*40	*39	*43	*43	*43
25	Vetebröd: skorpor, runda, ordinära ×	»	*150	*150	*150	*136	*136	*136	*150	*150	*150
26	mjukt, bil- bakat med vatten ×	»	*77	*77	*77	*71	*71	*71	*71	*71	*71
27	ligaste sort » » mjölk ×	»	*123	*123	*123	—	—	—	*123	*123	*123
28	Nötkött, färskt: stek	»	506	608	650	508	562	601	598	660	698
29	soppkött	»	470	557	599	436	476	528	498	575	613
30	Kalvkött, stek: gödkalv	»	516	597	577	492	494	508	606	645	600
31	spädkalv	»	426	437	415	—	—	—	400	430	400
32	Fårkött: färskt, stek	»	561	619	650	528	598	603	610	665	613
33	salt, svenskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
34	Renkött, färskt, stek	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Fläsk: färskt (sidfläsk) ×	»	*330	*325	*325	*330	*330	*330	*330	*330	*330
36	salt, svenskt » ×	»	*335	*335	*335	*340	*340	*340	*340	*340	*340
37	[1]) Fisk, färsk: abborre	»	183	201	233	150	173	200	120	91	110
38	gädda	»	209	256	281	257	292	366	200	197	225
39	sill	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
40	strömming	»	67	128	145	54	125	148	68	74	103
41	torsk	»	151	176	174	148	148	158	148	148	150
42	rödspotta (»spätta»)	»	187	235	338	—	—	—	—	—	—
43	salt: sill, prima	»	200	225	225	182	178	152	—	123	123
44	strömming	»	—	—	—	80	60	71	—	—	—
45	Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	—	—	—	175	175	—	—	300	—
46	» » » rundskuren	»	—	—	—	—	—	—	275	—	—
47	Kaffe (obränt), prima Santos ×	»	—	*300	*300	—	*325	*325	*300	*300	*300
48	Socker, bit- ×	»	*92	*92	*92	*95	*95	*95	*97	*97	*97
49	Salt (matsalt)	»	25	25	25	25	28	29	32	32	35
50	Svagdricka	l.	18	—	19	12	12	12	—	—	10
51	Fotogen, Water White	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
52	Ved: björk- osågad, hemkörd (per »storfamn»: 2·5 × 1·6 × × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	famn	5540	6050	6300	6450	6450	6450	6350	6230	6230
53	barr-	»	4220	4960	5290	5250	5250	5250	5640	5520	5520
54	Bränntorv	100 kg.	—	570	570	—	—	—	—	—	—
55	Kol: antracit- (»valnöt») hemkörd	hl.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	eng. hushålls- (fyrkol) hemkörd	»	—	—	—	—	—	—	*1350	*1425	*1425
57	[3])Koks: gasverks- (okrossad) hemkörd	»	—	—	—	—	—	—	*825	*825	*825
58	eng. kamin- » hemkörd	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—

[1]) Prisuppgifter hava meddelats även å följande fisksorter, som kostat per kg.: för Kalmar under 180, kolja 125, lake 250 och sjötunga 200 à 300 öre, under maj braxen 150 à 300, flundra 150 à 200, kolja 80 à 150, makrill 175, sjötunga 200 à 350 och ål 350 öre. — [2]) 75 % utmalning. — [3]) Genom under april och maj *10·80* samt under *juni 10·90 kr. per hl.* — × *Maximipris.* — Ransonering är införd

39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	
Visby			Karlskrona			Kristianstad			Malmö			Lund			Landskrona			
April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	
Medelpris (öre)																		
30	30	30	30	30	30	34	34	34	37	37	37	*34	*34	*35	35	*35	*35	1
—	—	—	25	25	25	20	20	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
14	14	14	—	—	—	18	18	18	17	17	17	*15	*15	*16	16	*16	*16	3
*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*585	*535	*535	4
*480	*480	*480	*480	*480	*480	*480	*480	*480	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
330	—	—	330	330	330	330	—	—	—	—	—	330	—	—	—	—	—	6
—	—	—	290	290	290	290	—	—	—	—	—	290	—	—	—	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
424	589	652	434	575	579	439	620	661	470	716	710	447	605	615	450	608	653	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
*43	*43	—	45	45	45	*45	*45	*47	—	—	—	*50	*50	—	*46	*46	*46	12
—	—	—	850	850	850	*800	*783	*867	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14
—	—	*60	—	—	*62	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*62	15
—	—	*145	—	—	*139	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*145	16
*42	*42	*42	*42	*42	*42	*40	*40	*41	*42	*42	*42	*42	*42	*42	*41	*42	*42	17
*36	*36	*36	*36	*36	*36	*34	*34	*35	*35	*36	*36	*37	*37	*37	*35	*35	*36	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19
*79	—	*79	—	—	—	*79	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
*60	*60	*60	*60	*60	*60	*74	*74	*74	*74	*75	*75	*74	*75	*75	*74	*74	*74	22
*54	*54	*54	*46	*46	*46	*51	*51	*51	*46	*50	*50	*46	*46	*46	*50	*50	*50	23
*46	*46	*46	*36	*36	*36	*43	*42	*42	*38	*38	*38	*38	*37	*37	*38	*38	*38	24
*150	*150	*150	*200	*200	*200	*150	*150	*150	*188	*188	*188	—	—	—	—	—	—	25
*77	*77	*77	*77	*77	*77	—	—	—	92	*92	*92	*77	*77	*77	*92	*92	*92	26
*123	*123	*123	—	—	—	*154	*154	*154	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27
502	531	504	491	622	638	495	646	669	644	735	756	625	747	725	581	661	683	28
453	483	450	452	568	582	469	604	615	563	675	663	517	642	625	547	627	638	29
464	428	403	504	608	626	350	636	653	656	685	749	—	1000	1000	644	706	764	30
—	—	—	349	422	435	338	411	455	474	525	563	490	512	508	379	469	513	31
500	—	650	540	628	638	600	738	745	688	813	875	800	950	1000	665	762	842	32
—	—	—	450	533	533	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	850	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
*325	—	—	*325	*325	*325	*330	*328	—	*325	*325	*325	—	*335	*335	*325	*325	*325	35
*335	—	*335	*335	*335	*335	*335	*335	—	*340	*340	*340	*335	*335	*335	*335	*335	*335	36
250	250	250	131	122	139	138	173	225	173	182	200	210	206	250	—	—	150	37
296	300	300	231	232	252	250	280	375	295	290	350	286	313	350	297	300	300	38
—	—	—	—	—	—	95	148	180	98	165	196	—	—	—	65	92	103	39
75	77	87	42	87	117	87	137	179	—	75	—	—	—	—	—	—	—	40
168	154	150	135	139	129	131	163	175	158	175	189	164	170	188	111	119	125	41
263	—	—	—	—	—	131	203	180	173	230	233	263	258	300	142	192	233	42
143	143	147	180	172	168	120	122	122	225	217	213	195	178	173	130	123	113	43
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	44
264	276	272	250	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45
—	—	—	300	300	400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46
—	—	—	—	*300	*300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*300	*300	47
*95	*95	*95	*96	*96	*96	*87	*87	*87	*90	*90	*94	*93	*95	*95	*95	*95	*96	48
37	37	37	44	44	44	30	30	30	30	30	30	31	31	33	37	38	40	49
10	10	10	12	14	14	10	10	10	11	12	12	12	14	14	12	12	12	50
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	51
7300	7650	7650	7470	7220	7030	9450	9140	8820	10900	10500	10630	9750	8950	9150	8720	8720	8720	52
5870	5870	5870	—	—	—	6430	6430	6550	10500	10100	10230	8680	7980	8080	8010	8250	8250	53
—	—	—	—	—	—	1150	1150	950	—	—	1333	1167	1027	1027	1100	1056	843	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*2600	*2200	*2150	—	—	—	56
—	—	—	—	—	—	*1050	—	—	*670	*845	*845	—	—	—	—	—	—	57
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*1050	—	*990	*1015	—	*1035	*1055	—	58

juni kolja 175, makrill 250 och sjötunga 400 öre; för Visby under april flundra 180, gös 375, id 150 à gös 375, id 165, kolja 120 à 150, lake 250 och sjötunga 200 à 250 öre samt under juni flundra 155, *Bränslekommissionen* försåld *koks* kostade under kvartalet: i Karlskrona 9·00 kr. per hl.; i Malmö å de varor, framför vilkas noteringar tecknet * är utsatt.

	1	2	57	58	59	60	61	62	63	64	65
	Varuslag	Kvantitet	Hälsingborg			Ystad			Halmstad		
			April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni
			Medelpris (öre)								
1	Mjölk: oskummad ×	l.	*35	*35	*35	34	34	34	*32	*40	*40
2	handskummad ×	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	separerad ×	»	*16	*16	*16	15	15	15	*17	*21	*21
4	Smör: bords- (mejeri-) ×	kg.	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535
5	mat- (lands-) ×	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Ost: helfet, okryddad ×	»	—	—	330	330	330	330	330	330	—
7	halvfet, » ×	»	—	—	—	290	290	290	290	—	—
8	skummjölks-, » ×	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Margarin, växt-	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Ägg: svenska, färska	tjog	506	645	664	413	600	616	431	584	623
11	» konserverade	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Potatis: gammal ×	5 l.	50	50	—	49	49	—	*55	*55	—
13	» ×	hl.	—	—	—	1450	1125	—	—	—	—
14	färsk	5 l.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Ärter, gula ×	kg.	—	—	*61	—	—	*70	—	—	*61
16	Bruna bönor	»	—	—	—	—	—	*150	—	—	*141
17	Mjöl: vete- svenskt, bästa sort[2]) ×	»	*42	*42	*42	*41	*41	*41	*41	*41	*41
18	råg-, » » » ×	»	*36	*36	*36	*36	*36	*36	*35	*35	*35
19	rågsikt-, » » »	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Gryn: havre- (ångpreparerade) ×	»	*79	*79	*79	*79	*79	*79	*79	*79	*79
21	ris-, bästa sort svenska (»R. T.») ×	»	*64	*62	*64	—	—	—	—	—	—
22	Rågbröd: hårt (spis-), grovt ×	»	*74	*74	*74	*74	*74	*74	*70	*70	*70
23	mjukt, limpa, söt ×	»	*47	*47	*47	*48	*48	*48	—	—	—
24	» » sur ×	»	*38	*38	*38	*36	*36	*36	*42	*42	*42
25	Vetebröd: skorpor, runda, ordinära ×	»	*187	*187	*188	*120	*120	*130	*200	*200	*200
26	mjukt, bil- | bakat med vatten ×	»	*83	*83	*83	*86	*86	*86	*55	*54	*54
27	ligaste sort/ » » mjölk ×	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Nötkött, färskt: stek	»	603	683	684	569	695	706	538	639	611
29	soppkött	»	545	635	616	494	605	581	479	582	544
30	Kalvkött, stek: gödkalv	»	629	699	714	594	705	719	527	598	519
31	spädkalv	»	366	412	402	394	445	475	408	429	393
32	Fårkött: färskt, stek	»	670	750	755	694	745	788	596	677	679
33	salt, svenskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
34	Renkött, färskt, stek	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Fläsk: färskt (sidfläsk) ×	»	*325	*325	*325	*325	—	—	*325	*325	*325
36	salt, svenskt » ×	»	*335	*335	*335	*335	*335	*335	*335	*335	*335
37	[1]) Fisk, färsk: abborre	»	178	—	—	238	250	250	200	225	—
38	gädda	»	265	283	—	300	300	275	289	250	—
39	sill	»	126	186	154	83	140	163	131	190	239
40	strömming	»	97	105	141	80	103	91	114	—	150
41	torsk	»	125	131	132	155	155	155	143	154	137
42	rödspotta (»spätta»)	»	263	308	327	350	250	225	272	281	301
43	salt: sill, prima	»	173	147	140	143	155	155	150	130	130
44	strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
45	Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	250	250	260	238	238	—	300	275	—
46	» » » rundskuren	»	—	—	—	288	288	—	—	—	—
47	Kaffe (obränt), prima Santos ×	»	*300	*300	*300	—	—	*300	*300	*300	*300
48	Socker, bit- ×	»	*94	*95	*95	*92	*93	*93	*93	*93	*93
49	Salt (matsalt)	»	30	30	30	38	40	40	30	30	30
50	Svagdricka	l.	12	15	15	10	12	12	11	15	15
51	Fotogen, Water White	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
52	Ved: björk- \{osågad, hemkörd (per	famn	10210	10210	9950	9170	9170	9170	[3])7720	[3])7870	[3])8060
53	barr- \{»storfamn»: 2·5 × 1·6 ×	»	9450	9450	9200	7780	7780	7780	6140	6390	6590
	\× 0·89 m. = 3·56 kbm.\}										
54	Bränntorv	100 kg.	1125	1150	1150	950	675	675	1000	1084	1056
55	Kol: antracit- (»valnöt») \{	hl.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	eng. hushålls- (fyrkol) \{hem-	»	*2000	*1975	*2225	*2250	*2400	*2350	*1150	*1050	*1050
57	[4])Koks: gasverks- (okrossad) \{körd	»	*700	*700	*700	—	—	—	—	—	—
58	eng. kamin- » \}	»	*945	*945	*940	*925	*925	*925	*890	*875	*833

[1]) Prisuppgifter hava meddelats även å följande fisksorter, som kostat per kg.: för Halmstad under 100 à 150, slätvar 300, vitling 100 à 170 och ål 300 à 350 öre, under maj flundra 125, kolja 165, piggjuni kolja 160, makrill 125 à 250, piggvar 280 à 400, rödtunga 150 à 275, sjötunga 300, slätvar 250 och under maj kolja 100 öre samt under juni kolja 95 öre; för Vänersborg under juni kolja 175 öre; för [2]) 75 % utmalning. — [3]) I Halmstad har betalats för bokved under april 81·00, under maj 83·60 samt *Bränslekommissionen* försåld *koks* kostade under kvartalet i Hälsingborg 9·80 kr. per hl. — × Maximi-

66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	
Göteborg			**Lysekil**			**Vänersborg**			**Borås**			**Tidaholm**			**Karlstad**			
April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	
Medelpris (öre)																		
42	42	42	40	40	40	40	40	*40	37	37	37	32	32	35	*35	*38	*38	1
30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23	23	27	—	—	—	2
26	27	27	—	—	—	24	24	*24	20	20	20	18	18	18	*20	*20	*20	3
*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*585	*535	*535	*535	4
*480	*480	*480	480	480	480	480	480	480	480	480	480	480	480	480	*480	*480	*480	5
330	330	—	—	—	—	—	—	—	330	330	—	330	—	330	—	—	—	6
290	--	—	—	—	—	—	—	—	290	290	—	290	--	290	—	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	190	190	190	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
482	663	683	422	538	569	428	590	611	464	603	634	363	507	588	489	642	682	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
74	74	—	—	—	—	—	—	—	70	80	—	45	45	49	—	—	—	12
1400	1400	—	—	—	—	—	—	—	1400	1600	—	850	850	920	—	—	—	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14
—	*58	*60	—	—	—	—	—	*58	—	—	—	—	—	*63	—	—	*58	15
—	*138	*142	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16
*41	*41	*41	*42	*42	*42	*43	*43	*43	*42	*42	*42	*42	*42	*42	*43	*43	*43	17
*35	*35	*35	*36	*36	*36	*37	*37	*37	*36	*36	*37	*36	*36	*36	*37	*37	*37	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19
*79	*79	*79	—	—	*82	—	*76	*79	*79	*79	*79	*79	*79	*79	*79	*79	*79	20
*69	*69	—	—	—	—	—	*70	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
*70	*70	*70	*65	*65	*65	*60	*60	*60	*70	*70	*70	*77	*77	*77	*66	*66	*66	22
*92	*92	*92	*60	*60	*60	*80	*80	*80	*59	*59	*59	*77	*77	*77	*87	*87	*87	23
*56	*56	*56	*50	*50	*50	*49	*49	*49	*52	*52	*52	—	—	*54	—	—	—	24
*186	*186	*186	*150	*150	*150	*200	*200	*200	*200	*200	*200	*200	*200	*200	*200	*200	—	25
*93	*93	*93	*70	*70	*70	*62	*62	*62	*62	*62	*62	—	--	—	*92	*92	*92	26
*153	*153	*153	*140	*140	*140	*137	*137	*137	—	—	—	*153	*153	—	—	—	—	27
616	715	725	488	560	600	475	602	650	598	646	690	523	610	600	466	587	627	28
540	655	675	444	510	550	409	527	575	471	554	595	419	484	538	430	542	586	29
641	695	700	450	—	575	418	619	653	538	589	605	496	570	600	464	603	637	30
395	470	394	251	288	310	261	350	375	370	401	405	275	313	326	344	414	438	31
681	745	713	500	500	600	511	650	675	623	698	730	541	606	623	500	655	694	32
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	400	—	—	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
*344	*340	*340	*325	*325	*325	*330	*330	*330	*330	*330	*330	325	*325	*325	*335	*335	--	35
*350	*350	*350	—	—	*335	*340	*340	*340	*340	*340	*340	335	*335	—	*345	*345	*345	36
263	245	283	—	—	—	150	150	150	194	228	205	180	201	210	196	223	265	37
300	320	392	—	—	—	250	256	250	269	295	324	287	284	317	260	325	375	38
95	180	—	—	—	—	133	150	—	150	195	—	100	350	—	144	150	170	39
132	149	188	—	—	—	—	125	—	110	120	—	106	100	—	122	143	173	40
163	153	175	106	104	103	156	162	150	150	171	138	157	180	120	189	250	338	41
282	283	304	—	200	200	250	280	300	299	301	288	233	267	285	225	237	292	42
155	166	145	125	125	103	123	135	120	115	114	115	96	133	140	148	150	152	43
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	100	75	44
275	306	355	200	—	—	300	200	—	280	315	325	—	—	375	300	310	310	45
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	400	400	—	46
*300	*300	*300	—	—	—	—	*301	*300	*300	*300	*305	*300	*300	*300	—	*300	*300	47
*93	*93	*93	*95	*95	*95	*95	*95	*97	*95	*95	*95	*92	*92	*92	*98	*98	*96	48
30	30	38	25	25	25	30	30	30	30	30	31	30	30	30	34	35	40	49
15	17	17	—	—	—	12	12	12	15	15	15	8	8	10	15	15	15	50
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	51
10700	10870	10900	8400	8400	7900	6500	6500	7500	6920	7070	8130	5170	5170	5170	7060	7180	7180	52
9570	9730	9730	7600	7500	7200	5250	5250	6250	5660	5790	6000	3780	3780	3780	6300	6550	6550	53
1583	1583	1333	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
*1800	*1950	*2150	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	56
*740	*740	*740	—	—	—	—	—	—	*1000	*1000	*1000	*1040	*1100	*1100	—	—	—	57
*1750	*1750	*1750	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	58

april flundra 100 à 150, id 200, kolja 135 à 200, lake 250, långa 250, piggvar 350, rödtunga 200, skrubbor var 275, rödtunga 225, sjötunga 450, skrubbor 115, slätvar 260, vitling 140 och ål 350 öre samt under vitling 100 à 200 öre; för Göteborg under juni makrill 205 öre; för Lysekil under april kolja 98 öre, Tidaholm under april kolja 150 öre samt under juni gös 350, kolja 160 och sik 250 à 350 öre. — under juni 84·95, för ribbved under april och maj 48·80 samt under juni 51·20 kr. per famn. — [4]) Genom pris. — Ransonering är införd å de varor, framför vilkas noteringar tecknet * är utsatt.

1	Varuslag	2 Kvantitet	84 Örebro April	85 Örebro Maj	86 Örebro Juni	87 Kopparberg April	88 Kopparberg Maj	89 Kopparberg Juni	90 Västerås April	91 Västerås Maj	92 Västerås Juni
			Medelpris (öre)								
1	Mjölk: oskummad ×	l.	32	*32	*35	35	35	35	35	35	35
2	handskummad ×	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	separerad ×	»	16	16	*17	16	16	18	17	17	17
4	Smör: bords- (mejeri-) ×	kg.	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535
5	mat- (lands-) ×	»	480	480	480	—	—	—	*480	—	—
6	Ost: helfet, okryddad ×	»	330	330	330	330	—	—	—	—	—
7	halvfet, » ×	»	290	290	290	—	—	—	—	—	—
8	skummjölks-, » ×	»	190	190	190	—	—	—	190	190	—
9	Margarin, växt-	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Ägg: svenska, färska	tjog	426	569	599	450	572	700	497	615	696
11	» konserverade	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Potatis: gammal ×	5 l.	53	—	—	58	83	—	—	—	—
13	» ×	hl.	950	—	—	—	—	—	—	—	—
14	färsk	5 l.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Ärter, gula ×	kg.	—	—	*59	—	—	*64	—	*58	*58
16	Bruna bönor	»	—	—	*143	—	—	—	—	—	—
17	Mjöl: vete-, svenskt, bästa sort[2] ×	»	*42	*42	*42	*42	*42	*42	*43	*43	*43
18	råg-, » » » ×	»	*36	*36	*36	*36	*36	*36	*37	*37	*37
19	rågsikt-, » » »	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Gryn: havre- (ångpreparerade) ×	»	*79	*79	—	*79	*79	*79	—	—	*79
21	ris-, bästa sort svenska (»R. T.») ×	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Rågbröd: hårt (spis-), grovt ×	»	*64	*64	*64	*64	*64	*64	*65	*65	*65
23	mjukt, limpa, söt ×	»	*83	*83	*83	*80	*80	*80	*74	*74	*74
24	» » sur ×	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Vetebröd: skorpor, runda, ordinära ×	»	*200	*200	*200	*200	*200	*200	*150	*150	*150
26	mjukt, bil- } bakat med vatten ×	»	*91	*91	*91	*62	*62	*62	*85	*85	*85
27	ligaste sort } » » mjölk ×	»	*120	*120	*120	—	—	—	*154	*154	*154
28	Nötkött, färskt: stek	»	491	587	600	471	524	585	518	627	663
29	soppkött	»	425	494	525	433	485	533	467	581	628
30	Kalvkött, stek: gödkalv	»	534	604	600	466	523	600	555	656	689
31	spädkalv	»	375	415	422	319	345	363	283	338	389
32	Fårkött: färskt, stek	»	575	650	650	550	550	600	600	700	800
33	salt, svenskt	»	—	—	—	375	350	—	—	—	—
34	Renkött, färskt, stek	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Fläsk: färskt (sidfläsk) ×	»	*330	*330	*330	*330	*330	—	*330	—	*330
36	salt, svenskt » ×	»	*340	*340	*340	*340	—	—	*340	*340	*340
37	[1]) Fisk, färsk: abborre	»	180	171	210	170	190	197	166	198	287
38	gädda	»	241	285	333	260	278	344	254	308	366
39	sill	»	90	—	—	—	—	110	100	170	—
40	strömming	»	99	100	122	95	105	225	107	119	154
41	torsk	»	181	205	195	160	—	263	193	275	242
42	rödspotta (»spätta»)	»	321	—	250	280	—	—	—	—	—
43	salt: sill, prima	»	150	115	102	110	106	108	113	118	114
44	strömming	»	—	30	30	70	60	75	85	100	84
45	Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	—	270	270	264	266	291	250	250	306
46	» » » rundskuren	»	—	300	300	—	—	—	—	—	—
47	Kaffe (obränt), prima Santos ×	»	—	*300	*300	—	*300	*300	*300	*301	*301
48	Socker, bit- ×	»	*95	*96	*96	*97	*97	*97	*96	*96	*96
49	Salt (matsalt)	»	25	25	25	25	25	25	30	30	30
50	Svagdricka	l.	10	10	10	35	—	—	15	13	15
51	Fotogen, Water White	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
52	Ved: björk- } osågad, hemkörd (per »storfamn»: 2·5 × 1·6 ×	famn	8180	8180	8180	5790	5790	5790	6940	7480	7480
53	barr- } × 0·89 m. = 3·56 kbm.) hemkörd	»	7000	7000	7000	5070	5070	5070	6230	6590	6410
54	Bränntorv	100 kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
55	Kol: antracit- (»valnöt») hemkörd	hl.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	eng. hushålls- (fyrkol) hemkörd	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
57	Koks: gasverks- (okrossad) hemkörd	»	*535	*565	*565	*1200	*1200	*1200	—	—	—
58	eng. kamin- » hemkörd	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—

[1] Prisuppgifter hava meddelats även å följande fisksorter, som kostat per kg.: för Örebro under 400, kolja 100 à 200 och vitling 150 öre samt under juni braxen 150, kolja 100 à 250 och vitling 80 à 130 öre, under maj braxen 125 à 200 och gös 325 öre samt under juni braxen 200 à 250, gös 300 à 450, 180 öre; för Falun under april kolja 168 och vitling 138 öre, under maj kolja 150 à 200 och vitling 140 länge under april kolja 140 och vitling 125 öre, under maj kolja 130 à 175 öre samt under juni kolja samt under juni kolja 148 och vitling 125 öre; för Gävle under juni makrill 175 öre. — [2]) 75 % utmalning.

93	94	95	96	97	98	99	100	101	102	103	104	105	106	107	108	109	110	
Falun			Domnarvet o. Borlänge			Ludvika			Gävle			Söderhamn			Sundsvall: staden			
April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	
Medelpris (öre)																		
35	*36	*40	35	35	40	38	38	42	42	42	42	40	40	40	45	45	45	1
20	*20	*20	20	20	22	26	26	—	21	22	22	25	25	25	30	30	30	2
—	—	—	—	—	—	23	23	25	—	—	—	20	20	—	—	—	—	3
*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	480	—	—	480	480	480	*480	*480	*480	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	330	—	—	—	330	330	330	330	330	6
290	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	290	—	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	190	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
476	667	758	465	659	679	489	625	724	496	712	737	459	684	719	495	689	744	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	425	500	—	11
63	—	—	60	—	—	*54	*63	—	—	—	—	—	—	—	*60	*68	*60	12
—	—	—	—	—	—	*1080	*1260	—	—	—	—	—	—	—	*1520	*1429	—	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14
—	—	*60	—	—	*58	—	—	*62	—	—	*61	—	—	*58	—	—	*67	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*144	—	—	—	—	—	*155	16
*44	*44	*44	*43	*43	*43	*43	*43	*43	*43	*43	*43	*44	*44	*44	*43	*44	*44	17
*38	*38	*38	*37	*37	*37	*37	*37	*37	*37	*37	*37	*38	*38	*38	*37	*38	*38	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	*81	*80	*80	*79	*79	—	*80	*79	*79	*80	*80	*80	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
*63	*63	*63	*63	*63	*63	*65	*65	*65	*71	*71	*71	*67	*67	*67	*74	*74	*74	22
*84	*85	*85	*80	*85	*85	*77	*82	*84	*85	*89	*89	*83	*80	*80	*86	*86	*86	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24
*203	*200	*200	*192	*200	*200	*200	*200	*200	*143	*141	*150	*148	*150	*150	*188	*188	*188	25
*80	*77	*77	*80	*77	*77	—	—	—	*106	*108	*108	*104	*107	*107	*98	*98	*98	26
*151	*154	*154	*141	*154	*154	—	—	—	—	—	—	*141	*141	—	*154	*154	*154	27
521	662	744	493	613	621	471	533	600	504	599	654	475	540	600	523	674	689	28
481	598	635	438	485	567	445	514	579	449	544	594	425	483	533	469	609	630	29
533	627	715	500	533	611	440	600	613	579	662	740	558	613	692	545	646	667	30
388	468	506	300	425	375	345	400	400	330	350	391	317	340	392	327	374	394	31
563	700	764	—	688	625	—	—	700	592	659	749	546	600	696	601	705	698	32
—	—	—	—	—	—	—	—	—	550	—	—	350	—	—	—	400	—	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
—	—	—	—	—	—	*335	*335	—	*338	*337	*335	*335	*335	*335	*335	*335	*337	35
*345	—	*345	—	*330	—	*345	*345	—	*345	*345	*345	*345	—	—	*344	*343	*345	36
152	178	241	155	181	226	187	224	250	186	158	219	—	150	158	150	168	166	37
275	290	319	260	283	319	291	301	367	297	272	340	275	250	263	280	291	308	38
108	—	—	100	—	—	110	—	—	100	—	—	90	—	—	100	—	—	39
90	96	106	93	100	100	95	104	127	130	91	85	100	83	71	117	110	86	40
170	183	175	185	—	—	187	170	213	156	275	225	200	200	150	200	—	—	41
252	250	275	—	—	—	180	283	—	208	350	—	147	190	200	300	300	250	42
169	140	160	170	123	123	120	120	120	110	106	107	151	120	105	180	150	152	43
88	75	77	83	75	75	75	75	75	82	79	83	—	—	—	97	100	91	44
292	264	266	275	275	300	—	300	225	259	273	275	258	—	—	—	288	—	45
—	—	—	—	—	—	233	—	—	—	—	—	—	—	—	323	350	—	46
—	—	—	—	—	—	*310	*310	*310	*300	*300	*300	*300	*300	*300	*308	*310	*306	47
*98	*98	*98	*93	*98	*98	*100	*100	*100	*98	*98	*98	*95	*93	*97	*96	*99	*100	48
25	27	25	25	25	25	23	28	28	24	24	25	25	25	25	27	28	28	49
—	—	—	—	—	—	11	11	11	13	—	16	10	11	—	18	15	15	50
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	51
7120	7480	7300	5160	4810	5700	7270	7270	7430	8100	8100	8100	6300	—	—	8250	8230	7920	52
5700	6050	5340	4450	4090	4980	4470	4470	4540	7200	7200	7200	5340	6050	6490	7420	7200	6740	53
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	750	750	750	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*2000	*1700	*1700	*1700	*1200	*1200	*1200	55
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*1500	—	—	—	*2000	*2000	*2000	56
*925	*975	*1125	*940	*1200	—	*1315	*1315	—	—	—	—	*930	*930	*930	—	—	—	57
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*1055	—	—	—	*910	*910	*970	58

april braxen 100 à 200, kolja 100 à 220 och vitling 120 à 180 öre, under maj braxen 70 à 200, gös 350 à 180 öre; för Västerås under april asp 200 à 250, braxen 150, gös 240, kolja 170, lake 150 och vitling havslax 240 à 300, kolja 140 à 260, lake 250, makrill 140 à 275, sjötunga 150 à 300 och vitling 130 à öre samt under juni kolja 150 à 200, makrill 145 och vitling 125 à 175 öre: för Domnarvet och Bor- 155 och vitling 125 öre: för Ludvika under april kolja 160 och vitling 150 öre, under maj kolja 175 öre — × Maximipris. — Ransonering är införd å de varor, framför vilkas noteringar tecknet * är utsatt.

	1	2	111	112	113	114	115	116	117	118	119
	Varuslag	Kvantitet	Sundsvall: sågverksdistriktet			Nyland			Östersund		
			April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni
			Medelpris (öre)								
1	Mjölk: oskummad ×	l.	38	38	45	32	33	33	35	*35	*40
2	» handskummad ×	»	25	25	28	—	—	—	23	*23	*25
3	» separerad ×	»	—	—	20	18	19	19	21	*21	—
4	Smör: bords- (mejeri-) ×	kg.	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535
5	mat- (lands-) ×	»	480	—	—	—	—	—	480	480	480
6	Ost: helfet, okryddad ×	»	330	330	—	330	330	330	330	330	330
7	» halvfet, » ×	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	» skummjölks-, » ×	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Margarin, växt-	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Ägg: svenska, färska	tjog	492	648	730	503	671	751	494	674	736
11	» konserverade	»	—	500	—	—	—	—	—	—	—
12	Potatis: gammal ×	5 l.	50	—	—	60	—	—	*75	*75	*75
13	» ×	hl.	1459	—	—	980	—	980	*1125	*1125	*1125
14	» färsk	5 l.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Ärter, gula ×	kg.	—	—	*65	—	—	*65	—	—	—
16	Bruna bönor	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Mjöl: vete, svenskt, bästa sort [2] ×	»	*44	*44	*44	*45	*45	*45	*43	*43	*43
18	råg-, » » » ×	»	*38	*38	*38	*40	*40	*40	*37	*37	*37
19	rågsikt-, » » »	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Gryn: havre- (ångpreparerade) ×	»	*80	*80	—	—	*81	*81	*78	*79	*79
21	ris-, bästa sort svenska (»R. T.») ×	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Rågbröd: hårt (spis-), grovt ×	»	*74	*74	*74	*74	*74	*74	*75	*75	*75
23	mjukt, limpa, söt ×	»	*86	*86	*86	*86	*86	*86	*76	*76	*76
24	» » sur ×	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Vetebröd: skorpor, runda, ordinära ×	»	*188	*188	*188	*188	*188	*188	*150	*150	*150
26	mjukt, bil- bakat med vatten ×	»	*92	*92	*92	*98	*98	*98	*92	*92	*92
27	ligaste sort » » mjölk ×	»	—	—	—	*154	*154	*154	*115	*115	*115
28	Nötkött, färskt: stek	»	524	642	690	468	538	613	513	580	613
29	» soppkött	»	448	553	595	423	494	549	450	500	525
30	Kalvkött, stek: gödkalv	»	554	606	650	—	—	—	575	630	650
31	» spädkalv	»	288	335	375	344	360	389	400	400	400
32	Fårkött: färskt, stek	»	586	675	—	483	500	575	525	580	600
33	» salt, svenskt	»	—	—	—	—	—	—	400	500	650
34	Renkött, färskt, stek	»	—	—	—	400	—	—	475	—	—
35	Fläsk: färskt (sidfläsk) ×	»	317	*338	*335	—	—	—	*345	*345	*345
36	» salt, svenskt » ×	»	*345	*347	*346	345	—	*345	*355	*355	*355
37	[1])Fisk, färsk: abborre	»	138	155	125	—	158	—	205	195	200
38	» gädda	»	272	268	267	358	299	275	300	295	325
39	» sill	»	100	—	—	—	—	—	150	—	—
40	» strömming	»	108	106	78	108	125	112	125	125	125
41	» torsk	»	200	—	—	—	—	—	150	169	233
42	» rödspotta (»spätta»)	»	—	—	—	—	—	—	200	206	225
43	» salt: sill, prima	»	148	125	119	125	125	100	153	143	123
44	» strömming	»	93	87	80	—	—	—	100	—	100
45	Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	325	300	300	—	—	—	190	200	200
46	» » » rundskuren	»	268	—	—	—	—	—	223	230	225
47	Kaffe (obränt), prima Santos ×	»	*303	*302	*303	—	*300	*300	*325	*315	*300
48	Socker, bit- ×	»	*96	*99	*99	*103	*101	*101	*97	*97	*97
49	Salt (matsalt)	»	26	26	27	20	20	25	28	28	28
50	Svagdricka	l.	12	10	10	10	10	10	15	15	15
51	Fotogen, Water White	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
52	Ved: björk- osågad, hemkörd (per »storfamn»: 2·5 × 1·6 ×	famn	7310	7840	7900	5080	—	—	7560	7000	7000
53	barr- × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	6300	6570	6550	4320	—	4700	6800	6330	6330
54	Bränntorv	100 kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
55	Kol: antracit- (»valnöt»)	hl.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	eng. hushålls- (fyrkol) hemkörd	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
57	Koks: gasverks- (okrossad) hemkörd	»	—	—	—	—	—	—	*1015	*1015	*1217
58	eng. kamin- »	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—

[1]) Prisuppgifter hava meddelats även å följande fisksorter, som kostat per kg.: för Umeå under april under juni sik 80 à 185 öre; för Boden under juni sik 185 öre. — [2]) 75 % utmalning. — [3]) Luossavaara—Kiruna björkved till 30·20 och barrved till 25·20 kr. per famn, antracitkol till 8·00, gasverkskoks till framför vilkas noteringar tecknet * är utsatt.

120	121	122	123	124	125	126	127	128	129	130	131	132	133	134	135	136	137	
Umeå			Luleå			Boden			Malmberget o. Gällivare			Kiruna			Samtliga orter			
April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	
Medelpris (öre)																		
32	32	32	36	36	36	36	36	36	40	40	40	*40	*40	*53	36	36	37	1
18	18	18	22	22	22	22	22	22	—	—	—	—	—	—	23	22	23	2
15	15	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	18	18	3
*535	*535	*535	*535	*535	—	—	*535	—	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	4
480	480	480	—	—	—	—	—	—	479	—	—	—	—	—	480	480	480	5
—	—	—	330	—	330	330	—	—	330	—	—	—	330	330	330	330	330	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	290	290	290	7
190	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	190	190	190	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
497	562	660	500	687	812	517	797	804	477	671	790	502	674	772	463	682	681	10
397	488	488	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	413	478	546	11
85	85	85	*63	—	—	—	—	—	*65	*70	*70	*100	—	—	58	59	57	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1100	1166	932	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14
—	*58	*58	—	—	*62	—	—	*64	—	—	—	—	—	*66	—	*58	*61	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*188	*144	16
*43	*43	*43	*43	*43	*43	*43	*43	*43	*43	*43	*43	*42	*42	*42	*42	*42	*42	17
*37	*37	*37	*37	*37	*37	*37	*37	*37	*37	*37	*37	*36	*36	*36	*36	*37	*37	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19
—	*79	*79	*72	—	—	—	—	—	*80	*82	*82	—	*79	*81	*79	*79	*79	20
—	*64	*64	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*68	*67	*67	21
*68	*68	*68	*80	*80	*80	*80	*80	*80	*80	*80	*80	*65	*75	*83	*69	*69	*70	22
*77	*76	*76	*92	*92	*92	*92	*92	*92	*92	*92	*92	—	—	*65	*73	*73	*73	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*47	*47	*48	24
*200	*201	*200	*200	*200	*200	*200	*200	*200	*200	*200	*200	*113	*113	*113	*180	*180	*180	25
*91	*91	*93	*92	*92	*92	—	*92	*92	—	—	—	—	—	—	*84	*85	*85	26
*189	*193	*178	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*145	*146	*145	27
466	584	671	469	647	692	516	685	700	429	618	656	343	679	669	523	634	662	28
373	476	589	438	592	644	472	625	600	380	551	613	313	630	596	465	567	594	29
442	580	683	—	—	—	—	—	—	—	—	—	315	500	525	535	633	658	30
305	343	372	299	358	425	275	343	350	200	—	—	257	450	—	353	403	413	31
433	568	667	—	700	700	—	700	—	393	633	—	—	675	—	589	684	712	32
—	—	—	400	600	600	—	—	—	—	—	—	260	—	—	430	542	676	33
387	—	—	425	—	—	—	—	—	350	—	—	312	—	—	392	—	—	34
*309	*335	*335	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	329	331	331	35
*345	*345	*345	—	—	—	—	—	—	*362	*360	*362	—	—	*385	341	341	343	36
113	113	85	150	140	100	175	145	100	161	153	124	172	214	137	179	183	195	37
291	240	200	213	187	185	225	207	185	270	261	254	210	284	253	268	279	307	38
94	—	194	—	—	—	—	—	—	75	—	—	—	—	100	108	106	161	39
—	100	50	—	100	100	—	100	100	100	—	100	105	138	105	97	109	122	40
—	—	450	—	—	—	—	—	—	120	—	—	—	—	—	168	186	196	41
—	—	250	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	250	265	275	42
110	107	110	128	128	131	110	113	127	108	111	111	100	97	100	143	136	132	43
78	80	80	90	91	91	93	93	92	90	99	98	100	100	100	88	88	89	44
125	—	—	—	—	150	—	—	—	140	145	145	—	—	—	255	265	279	45
—	—	240	200	—	—	200	—	300	—	288	275	—	—	—	283	308	311	46
*300	*300	*300	*300	*300	*300	*300	*300	*300	*300	*314	*314	*310	*317	*318	*304	*304	*304	47
*100	*100	*95	*102	*102	*102	*103	*103	*105	*103	*102	*101	*92	*102	*102	*95	*96	*96	48
28	28	30	28	28	30	28	28	30	23	25	25	19	19	19	29	29	30	49
10	10	12	15	15	15	15	15	15	—	—	—	14	14	14	14	13	14	50
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	51
5600	5600	5600	5480	5730	5540	5040	5420	5420	5420	5420	—	[3]5800	[3]5800	[3]5800	7460	7550	7690	52
4400	4400	4460	5170	5290	5290	4660	5170	5170	4700	4700	—	[3]4540	[3]4540	[3]4540	6280	6370	6420	53
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1104	1010	976	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	[3]*1000	[3]*1000	[3]*1000	—	—	—	55
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	[3] —	[3] —	[3] —	—	—	—	56
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	[3] —	[3] —	[3] —	—	—	—	57
*900	*900	*920	—	—	—	—	—	—	—	—	—	[3]*700	[3]*700	[3]*700	—	—	—	58
—	—	—	*935	*935	*965	—	—	—	—	—	—							

lake 150 öre, under maj sik 250 à 300 öre samt under juni lax 450 à 500 och sik 175 à 200 öre; för Luleå-Kiirunavaara aktiebolag har under kvartalet tillhandahållit sin personal bränsle till följande priser: 5·50 och engelsk kaminkoks till 6·75 kr. per hl. — × Maximipris. — Ransonering är införd å de varor,

Kreaturs-

(per kg. le-

för Stockholm, Malmö och

Medelpris per år (1907—1917) och per månad

Kreatursslag	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913	1914	1915	1916
	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre
Kor:										
Extra prima[1])	54	54	46	47	50	57	61	61	94	—
Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga .	48	46	40	41	42	49	55	53	77	100
» 2. Äldre, fullt feta, köttiga .	45	43	36	37	36	43	50	48	71	91
» 3. Mindre feta[2])	38	35	27	28	25	34	41	36	53	76
Kvigor (och stutar):										
Extra prima[3])	60	59	52	55	58	63	66	66	93	115
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	54	52	45	44	46	54	60	58	80	105
» 2. Mindre feta	48	44	36	36	36	44	50	47	65	87
Tjurar:										
Extra prima[4])	57	56	46	49	55	62	65	63	90	—
Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)[5])	54	48	42	43	46	56	62	58	82	105
» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)	49	44	38	40	43	52	58	54	76	100
» 3. Mindre köttiga[2])	38	39	32	33	33	43	50	44	60	89
Oxar:										
Extra prima	—	58	—	47	50	58	63	61	92	—
Kl. 1. Fullt feta, köttiga . . . »	53	49	43	43	44	52	57	54	78	104
» 2. Mindre feta[6])	46	43	34	36	38	44	48	45	66	89
Kalvar:										
Sötmjölkskalvar (90—100 kg.)[7]) .	68	63	60	61	60	68	73	67	87	105
» (70—90 »)[7]) .	61	56	55	55	52	60	67	62	79	99
Skummjölkskalvar	46	41	39	40	41	48	57	49	69	85
Får:										
Yngre, feta[8])	54	52	50	51	51	58	58	55	70	92
Äldre, » [8])	49	46	45	45	42	48	53	47	62	83
Svin:										
Slakterisvin (75—100 kg.)[9]) . . .	66	56	69	77	64	78	82	74	129	168
Rena, större svin (100—170 kg.)[9])	65	55	68	78	62	71	81	71	131	164
Suggor	57	46	58	67	53	60	68	58	122	151

[1]) Uppgifterna för år 1913 avse Stockholm och Malmö, för juni 1917—april 1918 endast Malmö. — terna för år 1913 avse Stockholm och Malmö, för juni 1917—april 1918 endast Malmö samt för maj Malmö samt för maj och juni 1918 Stockholm och Malmö. — [5]) Uppgifterna avse endast Stockholm 1918 Stockholm och Göteborg. — [7]) Fr. o. m. år 1908 avse uppgifterna Malmö och Göteborg. — [8]) Uppgifterna senaste månaderna alltmera försvårade utfodringsförhållandena torde för tiden efter den 1 november

priser

vande vikt)

Göteborg 1907—juni 1918.

(juni 1917—juni 1918) för alla tre orterna.

1917	Juni 1917	Juli 1917	Aug. 1917	Sept. 1917	Okt. 1917	Nov. 1917	Dec. 1917	Jan. 1918	Febr. 1918	Mars 1918	April 1918	Maj 1918	Juni 1918
öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre
119	125	114	113	114	117	114	143	154	180	227	296	360	347
106	106	102	99	103	106	108	129	144	157	193	247	304	290
95	95	88	86	89	96	99	120	132	143	178	226	275	261
76	79	64	63	68	80	82	102	107	113	151	190	231	213
129	133	122	123	123	128	131	150	174	193	254	330	389	381
117	118	113	111	114	116	119	136	152	173	214	273	335	329
91	95	85	80	82	87	91	111	122	135	176	227	284	267
122	—	—	103	120	113	114	150	164	190	244	308	375	362
112	114	105	102	104	105	108	134	147	166	210	267	330	317
103	105	97	92	95	96	100	122	135	153	196	247	310	297
86	87	75	71	74	82	83	107	115	126	166	219	282	252
126	—	—	114	119	125	126	145	168	187	258	325	394	385
115	118	111	113	112	114	114	134	151	172	203	270	334	337
92	94	85	82	84	91	92	112	123	145	170	219	267	251
104	87	84	83	97	114	115	123	—	200	225	274	354	295
96	80	77	77	86	106	107	114	—	—	—	313	312	269
83	69	68	68	75	88	97	117	141	152	185	226	297	274
113	118	114	113	113	115	118	141	169	179	234	282	345	329
101	105	101	100	101	104	106	124	152	171	214	258	323	303
167	164	161	161	171	177	168	159	159	159	180	187	188	192
157	155	145	143	152	159	149	138	138	137	150	153	153	155
160	158	159	157	159	169	167	161	161	161	180	187	188	192

[3]) Uppgifterna för år 1912—1917 samt för april och maj 1918 avse Stockholm och Malmö. — [8]) Uppgif- och juni Stockholm och Malmö. — [4]) Uppgifterna för år 1911 och för aug. 1917—april 1918 avse endast och Göteborg under juni 1917. — [6]) Uppgifterna avse för juni—sept. 1917 samt för jan., maj och juni för åren 1907—1909 avse endast Göteborg. — [9]) På grund av de till följd av foderbrist under de 1917 noteringarna i regel avse svinkroppar av lägre vikt än tidigare.

Kreaturs-
(per kg. le-
för vissa
Medelpris under

	Kreatursslag	Stockholm							
		April 1918	Maj 1918	30/5—5/6	6/6—12/6	13/6—19/6	20/6—26/6	27/6—3/7	Juni 1918
	Kor:	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre
1	Extra prima	—	370	370	340	360	370	370	362
2	Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	268	338	338	298	318	338	318	322
3	» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	258	318	318	278	298	318	298	302
4	» 3. Mindre feta (*se även nedan*)	194	240	235	195	215	215	195	211
5	» 4. Magra, simpla (*se även nedan*)	—	—	—	—	—	—	—	—
	Kvigor (och stutar):								
6	Extra prima	—	385	385	350	370	385	385	375
7	Kl. 1. Fullt feta, köttiga	286	363	363	323	343	363	343	347
8	» 2. Mindre feta	216	270	265	225	245	245	225	241
9	» 3. Magra, simpla (*se även nedan*)	—	—	—	—	—	—	—	—
	Tjurar:								
10	Extra prima	—	390	390	350	370	380	360	370
11	Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	278	353	353	303	323	343	323	329
12	» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)	266	338	338	288	308	328	308	314
13	» 3. Mindre köttiga (*se även nedan*)	204	280	275	225	245	245	225	243
14	» 4. Magra, simpla (*se även nedan*)	—	—	—	—	—	—	—	—
	Oxar:								
15	Extra prima	—	385	385	350	370	385	385	375
16	Kl. 1. Fullt feta, köttiga	286	363	363	323	343	363	343	347
17	» 2. Mindre feta	216	270	265	225	245	245	225	241
18	» 3. Magra, simpla (*se även nedan*)	—	—	—	—	—	—	—	—
	Kalvar:								
19	Sötmjölkskalvar (90—100 kg.)	308	411	420	395	395	395	385	398
20	» (70—90 »)								
21	Skummjölkskalvar	288	394	400	375	375	375	365	378
	Får:								
22	Yngre, feta	304	389	395	370	345	395	370	375
23	Äldre, »	299	379	385	365	340	390	365	369
24	Lamm	—	—	—	—	—	—	—	—
	Svin:								
25	Slakterisvin (75—100 kg.) [1]	210	210	210	210	210	210	210	210
26	Rena, större svin (100—170 kg.) [1]	210	210	210	210	210	210	210	210
27	Suggor	210	210	210	210	210	210	210	210
	Medelpris per styck (kr.):	Kr. per styck							
28	Kor: kl. 3. Mindre feta	—	—	—	—	—	—	—	—
29	» 4. Magra, simpla	494	575	550	400	475	475	425	465
30	Kvigor (och stutar): kl. 3. Magra, simpla	544	575	550	400	475	475	425	465
31	Tjurar: kl. 3. Mindre köttiga	—	—	—	—	—	—	—	—
32	» 4. Magra, simpla	575	675	650	450	550	550	500	540
33	Oxar: kl. 3. » »	650	775	750	450	450	450	400	500

[1] På grund av de till följd av foderbrist under de senaste månaderna alltmera försvårade utlägre vikt än tidigare.

priser

vande vikt)

orter i riket.

april—juni 1918.

Eskilstuna							Linköping								
April 1918	Maj 1918	2/6—8/6	9/6—15/6	16/6—22/6	23/6—29/6	Juni 1918	April 1918	Maj 1918	29/5—4/6	5/6—11/6	12/6—18/6	19/6—25/6	26/6—2/7	Juni 1918	
öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	
215	**292**	320	345	345	355	**341**	**274**	**348**	—	—	—	—	—	—	1
205	**289**	295	305	305	315	**305**	**241**	**323**	290	280	280	290	290	**286**	2
165	**244**	265	285	285	283	**280**	**207**	**288**	255	215	245	255	255	**245**	3
140	**192**	200	220	222	210	**213**	**176**	**238**	215	210	210	215	215	**213**	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
230	**302**	330	355	355	365	**351**	**300**	**358**	340	325	330	350	375	**344**	6
210	**283**	305	325	325	345	**325**	**267**	**328**	300	300	310	320	325	**311**	7
170	**253**	275	275	275	275	**275**	**224**	**293**	260	260	260	270	270	**264**	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	**293**	**368**	340	315	320	350	360	**337**	10
—	**280**	300	305	305	310	**305**	**268**	**338**	300	300	303	315	320	**308**	11
245	**262**	280	300	300	300	**295**	**234**	**306**	265	265	265	275	275	**269**	12
190	**238**	250	270	270	240	**258**	**203**	**270**	220	210	205	225	225	**217**	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14
—	**298**	355	—	—	—	**355**	**303**	**359**	340	325	330	340	360	**339**	15
235	**295**	325	345	345	355	**343**	**282**	**335**	300	290	310	320	325	**309**	16
—	**270**	300	275	275	235	**271**	**254**	**300**	265	255	265	280	280	**269**	17
—	—	—	—	—	—	—	**220**	**266**	215	215	220	225	225	**220**	18
225	**299**	325	345	345	345	**340**	**303**	**365**	330	310	310	320	350	**324**	19
208	**281**	305	318	318	325	**317**	**254**	**331**	305	290	290	290	303	**296**	20
200	**271**	295	300	300	300	**299**	**215**	**291**	240	225	225	225	225	**228**	21
250	**269**	355	360	360	355	**358**	**271**	**316**	295	285	285	295	300	**292**	22
240	**296**	340	350	350	340	**345**	**244**	**271**	243	225	225	235	235	**233**	23
500	—	—	360	360	355	**358**	—	—	—	—	—	—	—	—	24
215	**215**	215	215	215	215	**215**	—	—	—	—	—	—	—	—	25
180	**201**	215	215	215	215	**215**	—	—	—	—	—	—	—	—	26
212	**215**	215	215	215	215	**215**	—	—	—	—	—	—	—	—	27
Kr. per styck							Kr. per styck								
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
500	**580**	600	575	575	500	**563**	**381**	**413**	375	375	325	375	375	**365**	29
475	**525**	575	575	575	475	**550**	**381**	**413**	375	375	325	375	375	**365**	30
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	31
—	—	—	—	—	—	—	**456**	**450**	400	400	400	400	400	**400**	32
—	**750**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33

fodringsförhållandena, torde för tiden efter den 1 nov. 1917 noteringarna i regel avse svinkroppar av

Kreaturs-

(per kg. le-

för vissa orter

Medelpris under

	Kreatursslag	Norrköping						
		April 1918	Maj 1918	31/5—6/6	7/6—13/6	14/6—20/6	21/6—27/6	Juni 1918
	Kor:	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre
1	Extra prima	**250**	**316**	345	295	295	320	**314**
2	Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	**239**	**298**	325	275	275	275	**288**
3	» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	**219**	**258**	275	215	215	245	**238**
4	» 3. Mindre feta (*se även nedan*)	**174**	**198**	200	140	163	163	**167**
5	» 4. Magra, simpla (*se även nedan*)	**154**	**178**	180	115	140	140	**144**
	Kvigor (och stutar):							
6	Extra prima	**282**	**351**	370	295	312	313	**323**
7	Kl. 1. Fullt feta, köttiga	**257**	**323**	345	275	295	295	**305**
8	» 2. Mindre feta	**225**	**265**	285	225	245	245	**250**
9	» 3. Magra, simpla (*se även nedan*)	**174**	**193**	198	138	138	163	**159**
	Tjurar:							
10	Extra prima	**295**	**349**	375	310	315	315	**329**
11	Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	**289**	**335**	365	295	305	305	**318**
12	» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)	**261**	**315**	345	285	285	285	**300**
13	» 3. Mindre köttiga	**223**	**275**	285	225	245	245	**250**
14	» 4. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—
	Oxar:							
15	Extra prima	**300**	**350**	375	315	335	335	**340**
16	Kl. 1. Fullt feta, köttiga	**279**	**328**	355	295	305	305	**315**
17	» 2. Mindre feta	**221**	**265**	285	225	245	245	**250**
18	» 3. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—
	Kalvar:							
19	Sötmjölkskalvar (90—100 kg.)	**287**	**340**	375	335	335	360	**351**
20	» (70—90 »)	**269**	**319**	345	295	295	320	**314**
21	Skummjölkskalvar	**249**	**294**	320	270	195	220	**251**
	Får:							
22	Yngre, feta	**279**	**351**	395	370	360	370	**374**
23	Äldre, »	**250**	**320**	370	345	345	345	**351**
24	Lamm	—	—	—	—	—	400	**400**
	Svin:							
25	Slakterisvin (75—100 kg.)[1]	—	—	—	—	—	—	—
26	Rena, större svin (100—170 kg.)[1]	—	—	—	—	—	—	—
27	Suggor	—	—	—	—	—	—	—
	För konservering (öre per kg.):							
28	Kor: kl. 3. Mindre feta	—	—	—	—	—	—	—
29	» 4. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—
	Medelpris per styck (kr.):	Kr. per styck						
30	Kor: kl. 3. Mindre feta	—	—	—	—	—	—	—
31	» 4. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—
32	Kvigor (och stutar): kl. 3. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—

[1] På grund av de till följd av foderbrist under de senaste månaderna alltmera försvårade utfodringsvikt än tidigare.

priser

vande vikt)

i riket. (Forts.)

april—juni 1918.

Malmö								Hälsingborg								
April 1918	Maj 1918	30/5–5/6	6/6–12/6	13/6–19/6	20/6–26/6	27/6–3/7	Juni 1918	April 1918	Maj 1918	30/5–5/6	6/6–12/6	13/6–19/6	20/6–26/6	27/6–3/7	Juni 1918	
öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	
296	**350**	325	325	325	350	335	**332**	**268**	**350**	—	—	—	—	—	—	1
248	**301**	290	245	290	303	288	**283**	**254**	**309**	288	238	263	263	275	**265**	2
218	**264**	260	220	250	260	240	**246**	**217**	**269**	220	200	218	233	233	**221**	3
201	**239**	230	205	230	240	210	**223**	**188**	**232**	183	180	188	200	200	**190**	4
182	**224**	195	180	195	200	175	**189**	—	—	—	—	—	—	—	—	5
330	**392**	400	375	400	400	360	**387**	**332**	**400**	400	375	400	400	400	**395**	6
286	**345**	340	330	350	360	325	**341**	**289**	**354**	313	313	313	338	338	**323**	7
250	**298**	295	280	290	290	263	**284**	**251**	**311**	275	258	263	288	288	**274**	8
200	**250**	250	210	230	230	210	**226**	—	—	—	—	—	238	238	**238**	9
308	**360**	370	325	375	360	340	**354**	**298**	**390**	360	—	—	—	—	**360**	10
283	**335**	345	305	330	320	313	**323**	**271**	**343**	320	325	275	325	325	**314**	11
262	**312**	320	290	300	300	280	**298**	**250**	**316**	258	253	258	275	275	**264**	12
234	**283**	270	255	270	270	240	**261**	**222**	**289**	213	218	233	233	233	**226**	13
187	**255**	250	225	240	240	215	**234**	**193**	**265**	—	180	200	205	205	**198**	14
325	**403**	—	—	380	405	400	**395**	—	**390**	—	—	—	—	—	—	15
277	**341**	345	—	—	380	370	**365**	**246**	**314**	293	258	273	263	263	**270**	16
225	—	—	—	—	—	—	—	**206**	**279**	263	213	238	233	233	**236**	17
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	200	200	**200**	18
274	**354**	330	290	290	290	275	**295**	**243**	**301**	275	275	250	300	300	**280**	19
313	**312**	310	265	265	265	238	**269**	**208**	**256**	—	220	220	238	238	**229**	20
210	**255**	230	205	205	205	205	**210**	**178**	**209**	—	183	183	205	205	**194**	21
301	**360**	325	288	345	345	345	**330**	—	—	—	—	—	—	—	—	22
256	**326**	288	263	263	288	288	**278**	—	—	—	—	—	—	—	—	23
410	**469**	413	263	340	375	360	**370**	—	—	—	—	—	—	—	—	24
175	**175**	175	175	175	175	233	**187**	—	—	—	—	—	—	—	—	25
125	**125**	125	125	125	125	150	**130**	—	—	—	—	—	—	—	—	26
175	**175**	175	175	175	175	238	**187**	—	—	—	—	—	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29
Kr. per styck								Kr. per styck								
—	—	—	—	—	—	—	—	**300**	**300**	250	250	263	300	300	**273**	30
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	31
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	32

förhållandena, torde för tiden efter den 1 november 1917 noteringarna i regel avse svinkroppar av lägre

Kreaturspriser

(per kg. levande vikt)

för vissa orter i riket. (Forts.)

Medelpris under april—juni 1918.

	Kreatursslag	Göteborg							
		April 1918	Maj 1918	30/5–5/6	6/6–12/6	13/6–19/6	20/6–26/6	27/6–3/7	Juni 1918
	Kor:	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre
1	Extra prima	—	—	—	—	—	—	—	—
2	Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	**224**	**274**	265	265	260	270	270	**266**
3	» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	**203**	**244**	235	235	230	240	240	**236**
4	» 3. Mindre feta (*se även nedan*)	**176**	**214**	205	205	200	210	210	**206**
5	» 4. Magra, simpla (*se även nedan*)	—	—	—	—	—	—	—	—
	Kvigor (och stutar):								
6	Extra prima	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Kl. 1. Fullt feta, köttiga	**248**	**296**	280	280	310	310	310	**298**
8	» 2. Mindre feta	**215**	**284**	270	270	275	285	285	**277**
9	» 3. Magra, simpla (*se även nedan*)	—	—	—	—	—	—	—	—
	Tjurar:								
10	Extra prima	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	**245**	**301**	290	290	300	310	310	**300**
12	» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)	**214**	**279**	268	268	278	288	288	**278**
13	» 3. Mindre köttiga	—	—	—	—	—	—	—	—
14	» 4. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—	—
	Oxar:								
15	Extra prima	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Kl. 1. Fullt feta, köttiga	**248**	**299**	290	290	305	305	305	**299**
17	» 2. Mindre feta	**215**	**264**	255	255	265	265	265	**261**
18	» 3. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—	—
	Kalvar:								
19	Sötmjölkskalvar (90—100 kg.)	—	—	—	—	—	—	—	—
20	» (70—90 »)	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Skummjölkskalvar	**179**	**243**	225	225	240	240	240	**234**
	Får:								
22	Yngre, feta	**240**	**286**	260	260	295	295	295	**281**
23	Äldre, »	**220**	**265**	235	235	285	275	275	**261**
24	Lamm	—	—	—	—	—	—	—	—
	Svin:								
25	Slakterisvin (75—100 kg.) [1]	**175**	**180**	180	180	180	180	180	**180**
26	Rena, större svin (100—170 kg.) [1]	**125**	**125**	125	125	125	125	125	**125**
27	Suggor	**175**	**180**	180	180	180	180	180	**180**
									—
	För konservering (öre per kg.):								—
28	Kor: kl. 3. Mindre feta	—	—	—	—	—	—	—	—
29	» 4. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—	—
		Kr. per styck							
	Medelpris per styck (kr.):								
30	Kor: kl. 4. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—	—
31	Kvigor (och stutar): kl. 3. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—	—

[1] På grund av de till följd av foderbrist under de senaste månaderna alltmera försvårade utfodringsförhållandena, torde för tiden efter den 1 november 1917 noteringarna i regel avse svinkroppar av lägre vikt än tidigare.

Fiskpriser

(partipriser utan förbindelse).

Medelpriser i Stockholm *juni* 1917—*juni* 1918.

(Enligt veckonoteringar från Stockholms stads slakthus- och saluhallsstyrelses noteringskommission.)

Slag	Kvantitet	Juni 1917	Juli 1917	Aug. 1917	Sept. 1917	Okt. 1917	Nov. 1917	Dec. 1917	Jan. 1918	Febr. 1918	Mars 1918	April 1918	Maj 1918	Juni 1918
		Medelpris (öre)												
Fisk och *fiskvaror:*[1])														
Abborre, stor . .	kg.	85	109	124	133	133	135	162	171	163	198	175	215	188
liten .	»	53	79	80	92	103	108	125	128	106	136	125	130	131
Braxen	»	79	104	113	122	123	118	145	—	—	243	169	223	215
Gråsej	»	85	60	95	125	—	—	—	—	—	148	195	185	168
Gädda, levande .	»	140	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
slaktad .	»	148	202	198	205	215	203	254	263	238	302	233	274	313
Gös	»	176	180	169	259	263	243	319	339	288	370	288	341	360
Hälleflundra, stor	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	321
liten	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	263
Id	»	75	92	95	115	120	130	—	—	—	213	169	198	175
Kolja, svensk .	»	75	81	90	106	111	114	133	141	140	155	176	183	133
norsk . .	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kummel . . .	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	270	—
Kungsflundra .	»	—	—	80	130	88	—	—	—	—	180	—	—	—
Lake, sjö- stor . .	»	65	77	75	—	—	136	171	168	163	205	197	200	200
Lake, sjö- liten . .	»	—	55	—	—	—	—	—	150	150	—	—	—	—
Lax, färsk . .	»	430	440	—	450	—	400	—	—	—	975	1000	1188	1050
Långa	»	—	85	—	—	—	—	—	—	—	200	—	—	—
Piggvar	»	200	—	—	—	—	167	—	—	—	488	200	325	283
Röding	»	—	—	220	260	260	249	292	356	279	—	—	400	426
Rödspotta, stor .	»	93	117	127	—	165	146	263	250	213	280	206	221	200
liten	»	—	95	95	—	—	100	—	—	163	225	—	—	—
Sik, stor . . .	»	150	185	178	192	200	174	214	215	210	—	250	275	244
liten . .	»	—	180	—	—	175	175	—	—	—	—	—	250	—
Siklöja	»	—	150	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sill, färsk . . .	låda[2])	—	4900	—	—	—	—	—	—	—	4600	8000	—	—
» » . . .	kg.	—	—	55	95	113	108	99	74	64	53	—	115	144
Sjötunga, stor .	»	93	117	135	170	—	—	—	—	—	355	270	215	189
liten .	»	69	91	114	138	—	—	—	—	—	—	191	165	125
Slätvar	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	250	267	263
Strömming . .	låda[3])	—	—	—	—	—	—	—	3938	3750	—	—	82	—
» . .	kg.	42	40	45	43	52	61	79	87	58	59	67	—	119
Torsk, sjö- m. huvud	»	60	47	65	68	88	81	109	—	95	104	132	151	133
Torsk, sjö- huvudlös	»	80	91	109	129	148	144	176	176	161	170	200	200	229
Torsk, norsk . .	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	105	—	—	—
Uer, färsk . . .	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vitling, stor . .	»	56	46	58	65	69	70	96	76	75	80	99	133	96
liten .	»	40	40	43	50	59	57	—	—	58	50	78	110	60
Ål, levande, stor	»	—	310	230	250	—	325	—	—	—	—	—	—	550
liten	»	—	200	—	—	—	250	—	—	—	—	—	—	300
Skaldjur:														
Hummer . . .	tjog	—	—	—	—	2300	3100	—	—	—	—	—	—	—
Krabbor . . .	»	—	—	—	—	1200	—	—	—	—	—	—	—	—
Kräftor, stora .	»	—	—	163	138	125	—	—	—	—	—	—	—	—
små . .	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Räkor, stora . .	kg.	—	—	125	180	—	200	225	260	238	225	204	225	—
kokta små . .	»	—	150	—	—	—	125	150	165	112	144	100	125	—

Marknadens läge i fråga om fisk och fiskvaror:

30/5—5/6:	tillgång god,	efterfrågan livlig,	tendens svävande.
6/6—12/6:	» »	»	» fast.
13/6—19/6:	» knapp,	» mycket livlig	» svävande
20/6—26/6:	» god	» medelmåttig	» »
27/6— 3/7:	» »	» »	» »

[1]) Prisuppgifterna avse slaktad fisk av ordinär storlek, där ej annat uppgives.
[2]) Vikt omkring 85 kg.
[3]) Vikt omkring 50 kg.

Fiskpriser.

Medelpriser i Göteborg *juni* 1917—*juni* 1918.

(Enligt noteringar från Göteborgs fiskhamnsauktioner.)

Slag	Juni 1917	Juli 1917	Aug. 1917	Sept. 1917	Okt. 1917	Nov. 1917	Dec. 1917	Jan. 1918	Febr. 1918	Mars 1918	April 1918	Maj 1918	Juni 1918
					Kr. per låda (c:a 85 kg.)								
Sill, stor	—	—	—	70·95	80·15	77·85	77·35	56·10	48·45	45·90	90·10	105·40	—
» blandad	—	—	—	—	—	71·14	52·70	40·80	36·55	35·00	57·80	—	—
» liten	—	—	—	—	24·65	47·60	34·85	27·20	22·10	20·00	—	—	—
					Öre per kg.								
Kolja, stor	80	67	75	108	104	108	144	173	125	159	156	154	127
» halvstor	64	55	58	80	85	95	123	134	126	149	138	137	106
» liten	46	42	43	45	55	65	87	79	70	71	86	107	78
Vitling	38	32	43	50	59	63	89	73	68	63	87	106	67
Torsk, stor	63	54	77	92	101	106	121	113	123	134	134	158	170
» liten	50	34	43	46	53	62	93	82	67	83	93	94	77
Långa	74	64	84	103	110	102	109	99	—	145	145	175	161
Gråsik	38	41	82	77	95	95	106	96	104	102	123	145	116
Tunga, röd	108	90	106	163	222	200	296	341	350	324	210	191	174
» äkta	—	—	—	738	468	307	562	837	730	680	739	436	425
Rocka	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Piggvar	155	512	503	584	286	213	452	566	724	450	381	377	458
Slätvar	210	—	520	437	239	207	381	482	540	498	386	310	330
Rödspotta	113	137	127	168	161	151	266	307	253	257	203	217	260
Hälleflundra	202	288	302	325	344	321	393	443	441	327	298	356	372
Havskatt	—	—	83	—	—	58	—	71	87	49	106	119	88
Marulk	—	—	—	92	105	77	109	—	—	138	124	147	141
Kummel	131	102	98	123	121	110	—	—	—	—	—	213	165
Tonfisk	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Haj	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stör	—	—	—	—	—	100	113	190	228	178	253	229	—
Tillförsel:													
Antal båtar	481	733	769	463	458	242	326	663	501	392	385	157	202
» lådor	15 813	27 094	19 151	15 072	28 826	20 092	22 154	22 448	65 835	112 438	25 856	22 486	34 635

Anm. Ovanstående noteringar avse de priser, som av fiskeriidkarna erhållits vid fiskhamnsauktionerna i Göteborgs stads fiskhamn, och äro sålunda att betrakta såsom förstahandspriser utan inräknande av några transport- eller distributionskostnader.

De från Stockholm erhållna noteringarna åter avse de priser, som av partihandlare i fisk betingats vid försäljning till minuthandlare. Ifrågavarande noteringar avse sålunda vara, som oftast passerat en eller flera mellanhänder.

Arbetsmarknaden under juli månad 1918.

I fråga om arbetsmarknadens allmänna läge synes under juli månad en viss försämring hava gjort sig gällande i synnerhet i de mot Norge gränsande landsdelarna, från Bohuslän upp till Jämtland. I landskapen utmed Östersjön voro konjunkturerna liksom föregående månad ävenledes i stort sett mindre tillfredsställande, och särskilt framträdde flerstädes i Skåne en ej obetydlig arbetslöshet. Övervägande god var ställningen däremot fortfarande i de norrländska kustlandskapen, i vissa delar av mellersta Sverige samt speciellt i Göteborg med omnejd.

Inom jordbruket uppgavs efterfrågan å arbetskraft över hela landet hava varit mindre än vanligt, vilket uppenbarligen betyder, att den överallt märkbara starka återströmningen till landsbygden numera nått en sådan omfattning, att jordbrukets behov av arbetskraft blivit mättat; i liknande riktning verkar givetvis lantarbetarnas benägenhet att på grund av livsmedelsförhållandena behålla sina platser. Vad särskilt statplatser beträffar, förefanns en synnerligen stor tillströmning av arbetssökande, av vilka sannolikt icke på långt när alla hade utsikter att bliva placerade vid höstflyttningen.

Inom industrien arbetade metall- och trävarubranscherna fortfarande under gynnsamma konjunkturer. Goda arbetstillfällen förefunnos likaledes vid en del till jord- och stenindustrien hänförliga säsongarbeten, i främsta rummet torvupptagningen. Liksom föregående sommar förspordes emellertid flerstädes allvarliga svårigheter med hänsyn till tillgången å livsmedel vid hithörande arbetsplatser, och hade detta i en del fall till och med för arbetarna omöjliggjort fortsatt uppehåll vid torvmossarna. Inom pappersindustrien framträdde tecken till en konjunkturförsämring i samband med minskade exportmöjligheter. Textilindustrien företedde alltjämt en omfattande arbetslöshet, som emellertid för arbetarnas vidkommande ej gjorde sig gällande på samma sätt som tidigare på året, enär de arbetslösa åtminstone delvis kunde beredas sysselsättning vid skogssällskapets statsarbeten eller andra arbeten av mer eller mindre tillfällig art. Vid tändsticksfabrikerna förmärktes tendenser till ökning av arbetstillgången.

Inom byggnadsverksamheten inträdde en ytterligare inskränkning av arbetstillgången, sedan arbetsgivarnas centralorganisation i anledning av de å flera orter igångsatta lönerörelserna anordnat en allmän arbetsavstängning inom hithörande fack. Å åtskilliga platser, där byggnadsföretag av mera brådskande art voro i gång, fortgick arbetet dock oavsett lockouten.

För transportarbetare betecknades arbetstillgången i Göteborg såsom god, varemot å flertalet andra orter arbetsbrist gjorde sig gällande, särskilt beträffande hamnarbetarna.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna utgjorde under månaden 147. Motsvarande siffror för föregående år framgå av efterföljande sammanställning:

		Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
Jord- och skogsbruk	1913	97	84	83	66	72	71	77	87	75	77	96	92
	1914	62	77	71	59	71	68	82	95	96	94	116	130
	1915	100	92	90	80	85	81	95	105	87	75	84	84
	1916	73	68	74	58	55	57	50	70	58	67	66	66
	1917	57	59	64	58	50	46	35	49	47	69	73	79
	1918	*70*	*87*	*91*	*77*	*74*	*80*	*88*	—	—	—	—	—
Övriga näringsgrenar	1913	170	151	119	108	106	122	116	101	94	108	141	122
	1914	147	144	119	101	98	112	103	156	130	145	217	189
	1915	225	209	165	150	126	147	144	130	119	127	165	119
	1916	160	145	121	101	93	100	96	99	89	102	126	107
	1917	128	150	140	132	110	111	132	119	107	117	133	112
	1918	*160*	*196*	*184*	*168*	*153*	*175*	*168*	—	—	—	—	—
Samtliga näringsgrenar	1902—1912	182	150	119	104	106	119	118	101	93	104	141	134
	1913	153	133	110	97	99	112	107	96	89	98	129	117
	1914	125	127	107	91	93	104	99	133	121	128	192	182
	1915	202	181	147	125	118	135	134	122	110	110	141	113
	1916	138	124	109	90	85	92	82	88	79	87	106	97
	1917	110	124	118	108	93	94	88	83	81	100	115	105
	1918	*137*	*167*	*158*	*143*	*136*	*156*	*147*	—	—	—	—	—

Inom gruppen jord- och skogsbruk företedde relativa tillgången på arbetskraft, efter vad härav framgår, en fortgående ökning i jämförelse med förra månaden. Å arbetsmarknaden i övrigt hade överskottet av arbetssökande åter minskats, såsom ock vid motsvarande årstid föregående år — med undantag för 1917 — städse brukat vara fallet.

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av nedanstående tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
1911	—	—	12·0	10·4	6·7	3·5	3·2	2·9	3·1	2·8	4·3	4·4
1912	8·5	11·1	8·4	6·5	5·2	3·7	3·3	2·8	2·7	2·9	3·6	5·7
1913	8·4	8·9	7·1	5·7	4·0	2·6	2·7	2·5	2·3	2·2	2·6	4·4
1914	7·5	10·4	7·5	6·5	5·1	3·2	3·1	3·0	8·1	7·7	8·1	10·3
1915	15·0	14·8	12·0	11·2	8·5	6·7	6·3	4·0	3·6	3·5	3·8	4·5
1916	7·7	8·0	6·7	5·2	4·7	3·8	2·7	2·7	2·2	2·2	2·3	2·2
1917	5·4	5·9	5·5	7·0	4·4	2·8	3·1	3·3	2·8	2·4	2·8	2·4
1918	*5·3*	*6·0*	*5·0*	*4·9*	*5·0*	*4·0*	[1] *4·0*	—	—	—	—	—

Den sista tidpunkt, för vilken statistik härom föreligger, är, efter vad av tablån framgår, den 1 juli 1918. Arbetslöshetssiffran var då, som synes, högre än vid motsvarande tidpunkt något av de föregående åren, med undantag av 1915. I jämförelse med ställningen vid juni månads början, synes arbetslösheten hava hållit sig konstant.

[1] Preliminär uppgift.

Vissa statliga och kommunala åtgärder under kristiden.

Statens arbetslöshetskommission.

Understödsverksamheten för arbetslösa. Under juli månad 1918 har understöd till arbetslösa enligt kungl. kungörelserna den 19 maj 1916 och 7 dec. 1917 utbetalats å följande orter med nedan angivna belopp:

	Summa, kr.	Därav in natura, kr.
Stockholm	14 964	—
Uppsala	2 202	—
Nyköping	794	—
Norrköping	40 657	—
Linköping	560	543
Jönköping	20	—
Växjö	367	—
Växjö s:n	4	—
Karlskrona	523	243
Asarum s:n	2 787	—
Kristianstad	254	—
Malmö	28 456	—
Hälsingborg	15 704	—
Landskrona	1 468	—
Halmstad	47	—
Göteborg	12 878	—
Örgryte s:n	8 217	933
Råda s:n	4 017	—
Borås	68 191	—
Alingsås	1 722	—
Berghems s:n	200	—
Fors s:n	180	—
Fritsla s:n	4 492	—
Kinna s:n	6 923	—
Kinnarumma s:n	6 736	—
Seglora s:n	4 537	—
Skallsjö s:n	3 251	—
Starrkärrs s:n	4 922	—
Torpa s:n	4 154	—
Örby s:n	7 708	—
Karlstad	1 289	—
Gävle	2 504	—
Luleå	83	—
Summa juli 1918	250 811	1 719
» juni 1918	246 612	1 731
» juli 1917	19 680	8 569

Folkhushållningskommissionen.

Svinräkning och fläskinventering. Efter framställning av folkhushållningskommissionen har Kungl. Maj:t den 26 juli 1918 utfärdat kungörelse (Sv. F. 18, n:r 642) av innehåll, att uppgifter skola lämnas om de levande svin och de staten icke tillhöriga förråd av fläsk, överstigande 50 kg., som den 1 september 1918 kl. 5 f. m. finnas inom riket. Uppgifterna skola i två exemplar ingivas till vederbörande livsmedelsnämnd senast den 5 september 1918.

Reglering av tillverkningen av mjölsurrogat och konditorivaror. Genom förordningen den 22 juli 1918 (Sv. F. 18, n:r 612) utfärdades förbud mot tillverkning av surrogat för mjöl av spannmål annorledes än till husbehov utan tillstånd av folkhushållningskommissionen, ävensom förbud mot saluhållande av annat mjölsurrogat än sådant, som tillverkats enligt tillstånd av kommissionen.

Surrogatmjöl har sin huvudsakliga användning inom konditoribranschen, och samtidigt med det ovanberörda föreskrifter utfärdades, eller den 22 juli 1918, utfärdades jämväl förordning för reglering av tillverkningen av konditorivaror (Sv. F. 18, n:r 619). Förordningen har i väsentliga delar följande lydelse:

§ 1.

Med konditorivara förstås i denna förordning sådant bakverk, vari jämte socker eller surrogat för socker ingår ägg eller mjöl av spannmål till högst tjugu procent av degens vikt eller surrogat för mjöl av spannmål.

Om bakverk, vari ingår mjöl av spannmål till mer än tjugu procent av degens vikt, stadgas i förordningen den 1 februari 1918, innefattande vissa föreskrifter angående tillverkning och försäljning av bröd och annat bakverk.

§ 2.

Tillverkning av konditorivara må ej utan tillstånd av folkhushållningskommissionen eller å dess vägnar äga rum annorledes än till husbehov.

§ 3.

Vid meddelande av tillstånd, varom i § 2 förmäles, äger kommissionen föreskriva de villkor, under vilka tillståndet må tillgodonjutas.

Folkhushållningskommissionen hade i skrivelse den 18 juni 1918 förordat utfärdandet av dessa författningar. I motiveringen härför erinrades om att kommissionen med stöd av förordningen den 14 april 1917 (angående förbud mot användning utan tillstånd av mjöl, stärkelse och kli för industriell eller hantverksmässig tillverkning) beslutat att på grund av den knappa tillgången på spannmål fr. o. m. den 8 april 1918 icke för tillverkning av konditorivaror bevilja tilldelning av mjöl och spannmål, utan hänvisat konditorierna att använda ersättningsmedel för sådant mjöl. Tillverkningen och försäljningen av mjölsurrogaten hade emellertid varit utan inskränkande bestämmelser. Det hade likväl synts kommissionen nödvändigt, att kontroll utövas på sådan tillverkning och försäljning, så att ej olämpliga eller rent av skadliga ersättningsmedel utbjudas till salu, eller att råvara, som har bättre användning på annat håll (t. ex. timotejfrö) icke användes till beredande av mjölsurrogat. Därtill komme, att priserna å en del ersättningsmjöl varit alltför höga.

Genom ovanberörda förordning den 14 april 1917 hade kommissionen möjlighet att reglera tilldelningen av mjöl för tillverkning av konditorivaror. Emellertid användes för sådan tillverkning jämväl icke obetydliga mängder

ägg. Då maximipris å konditorivaror icke varit fastställda, kunde tillverkarna åsätta sina varor synnerligen höga pris och voro därigenom i stånd att betala i och för sig oskäliga pris för ägg, vilket bidragit till att hålla priset på ägg i allmänna marknaden uppe på en allt för hög nivå. Enligt kommissionens förmenande vore därför en reglering av användningen av ägg för tillverkning av konditorivaror nödvändig. För att såväl härvidlag som i övriga hänseenden kunna reglera konditoriernas förseende med råvaror, syntes det kommissionen önskvärt, att nödiga bestämmelser utfärdades, enligt vilka tillverkning av konditorivaror utan tillstånd av kommissionen eller å dess vägnar ej finge ske annorledes än till husbehov.

Potatisregleringen under konsumtionsåret 1918—1919. Den 17 juli 1918 framlade folkhushållningskommissionen inför Kungl. Maj:t förslag till reglering av potatisförbrukningen under konsumtionsåret 1918—1919. Potatisskörden år 1917, vilken som bekant varit synnerligen riklig, uppgick enligt skördestatistiken till omkring 2 278 000 ton, oberäknat den tidiga potatisen, men under år 1918 ansåg sig kommissionen ej berättigad att räkna med mer än normal skörd, och kalkylerades det förråd, som kunde komma att bliva tillgängligt, till cirka 1 870 000 ton, vilken kvantitet med avdrag endast för avrensning av mindre och skämd potatis skulle reserveras för utsäde och människoföda. Hushållsförbrukningen skulle enligt kommissionens förslag tillgodoses genom ransonering såväl för odlare som för konsumenter. Ransonen för de förra ansåg kommissionen böra sättas till ½ kg., för de senare till ⅓ kg. per dag. Hur potatisskörden med tillämpning härav skulle fördelas, framgår av nedanstående sammanställning:

Avrensning (5 % av hela skörden)	93 500 ton
Utsäde (inkl. 2 % lagringsförlust)	407 000 »
Ransonering av 2½ millioner självhushållare under 10 månader (inkl. lagringsförlust av 2 % per månad)	498 500 »
Ransonering av 3½ millioner icke självhushållare (inkl. lagrings- och fraktningsförluster)	525 000 »
Övriga ändamål (allmänna anstalter, stärkelsetillverkning, utsäde åt kolonister)	346 000 »
	1 870 000 ton

På grund av anförda förhållanden vore det enligt kommissionens mening oundgängligt, att all potatis av 1918 års skörd från viss tidpunkt lades under beslag, efter hand som den upptoges.

Tidpunkten för beslaget borde icke fastställas någon avsevärdare tid i förväg, utan bestämmas först längre fram under hänsynstagande till då föreliggande förhållanden.

Detta beslag skulle hävas endast i den mån potatisen förbrukas till utsäde eller till innehavarens inom en viss ram begränsade konsumtion eller försäljes till av kommissionen godkänd köpare. Förordnande om avstående torde däremot icke böra ske i andra fall, än då innehavaren i laga ordning begärt beslagets hävande eller vägrat att försälja sin potatis till den, som äger uppköpa densamma.

För att få säkrare uppgifter om potatistillgångarna borde det åläggas odlarna att vid själva skördetillfället verkställa den uppmätning eller uppvägning av den skördade varan, vars resultat skulle komma till synes i deklarationerna. I sådant syfte borde upptagningslistor utarbetas, å vilka den skördade kvantiteten skulle dag för dag förtecknas i enlighet med givna anvisningar. Härigenom förhindras, att odlaren uppskjuter bedömandet, till dess potatisen redan lagts i källare eller stukor och alltså allenast kan uppskattas med grov aproximering, en sådan sker som bekant alltid nedåt.

Vidare skulle deklarationsuppgifterna noga jämföras med resultaten av de föruppskattningar beträffande potatisskörden inom kommunen i dess helhet, som för uppgörande av en allmän fördelningsplan för hela riket måste företagas, och varom utförligare föreskrifter givas, ävensom med de för enahanda syfte uppgjorda förteckningarna över samtliga brukningsdelar över 300 kvm. och den på dem belöpande potatisarealen. I de fall, där deklarationsuppgiften tedde sig ovanligt låg i förhållande till brukningsdelens potatisareal och den uppskattade hektarskörden för socknen i dess helhet, borde inspektion omedelbart företagas av livsmedelsorganisationen eller uppköpare.

Uppköpsverksamheten ansåg kommissionen böra anordnas så, att såväl särskilda uppköpare som enskilda konsumenter och livsmedelsnämnderna finge deltaga i densamma, dock med undvikande i största möjliga mån av konkurrens mellan dessa olika kategorier av köpare. Detta torde kunna uppnås genom fastställande av följande uppköpsplan:

Livsmedelsnämnderna skola för de icke jordbruksidkandes ransonering vara hänvisade i första rummet till de potatisförråd, som finnas inom deras egna områden. De kvantiteter, som sålunda skola av odlarna i en kommun avstås till de övriga konsumenterna inom kommunen, åligger det livsmedelsnämnden att uppköpa. Är särskild uppköpare anställd inom kommunen, skall nämnden dels hava fullgjort sina inköp före den 1 november 1918 vid äventyr att eljest erhålla resterande kvantiteter endast efter anvisning av uppköpare, dels till uppköparen utan dröjsmål rapportera såväl varje avslutat köp som, där leverans icke sker omedelbart vid köpet, tidpunkten för leveransen. I övrigt äger livsmedelsnämnd icke verkställa uppköp direkt hos odlarna. Skall nämnden enligt planen erhålla större kvantitet, än som kan inom kommunen anskaffas, har nämnden att rekvirera detta tillskott hos den uppköpare som, enligt vad till nämnden meddelats, har att för dess räkning verkställa uppköp.

Livsmedelsnämnd äger på de enskilda konsumenterna överlåta rätten att uppköpa potatis inom det egna området. Sådan överlåtelse verkställes genom att nämnden till konsumenten överlämnar ett inköpskort. I kommun, där särskild uppköpare finnes, får inköpskort utlämnas endast intill den 1 november 1918. Inköpskortet berättigar den å kortet namngivna innehavaren att av en likaledes namngiven odlare inköpa en kvantitet potatis, motsvarande högst 120 kg. pr medlem av köpares hushåll.

Enskilda konsumenter torde dessutom böra berättigas att under sommaren, innan den allmänna fördelningsplanen fastställts, exempelvis före den 1 september 1918, uppgöra avtal med odlare om leverans av viss kvantitet, exempelvis 120 kg. pr hushållsmedlem, och detta oberoende av såväl köparens som säljarens hemvist. För sådana fall utfärdar livsmedelsnämnden i köparens kommun transportsedel, vilken samtidigt utgör tillståndsbevis för mottagaren att före den 1 november 1918 av avsändaren inköpa den kvantitet potatis, som med begagnande av transportsedeln kommer att försändas. Transportsedeln översändes av köparen till säljaren, som har att av-

lämna den vid stationen samtidigt med varan. Motsvarande förfaringssätt torde böra iakttagas för odlare av potatis, som önskar för eget bruk föra densamma från en kommun till en annan.

Före den 1 september 1918 böra jämväl stärkelsefabrikerna hava uppgjort sina leveransavtal med odlarna, så att vid fördelningsplanens uppgörande hänsyn kan tagas till de kvantiteter, som tagas i anspråk för stärkelsebehovets fyllande.

I övrigt torde uppköpen uteslutande böra överlämnas åt de särskilda uppköparna. För att göra det möjligt för dessa att snabbt anskaffa de mycket betydande kvantiteter, varom här är fråga, är det nödvändigt dels att deras verksamhet så mycket som möjligt underlättas, varom detaljerade bestämmelser lämnas, dels att åtgärder vidtagas, varigenom uppköparna för sin egen del få största möjliga intresse av att energiskt bedriva denna verksamhet.

Uppköpsområdenas gränser och storlek fastställas inom överskottsdistrikten av folkhushållningskommissionen och inom övriga distrikt av vederbörande livsmedelsstyrelse, varjämte samma myndighet, som fastställt uppköpsområdet, utser en för uppköp inom området ensamberättigad uppköpare, detta senare i samråd med den livsmedelsnämnd, till vilken han huvudsakligen skall leverera.

Folkhushållningskommissionens förslag till reglering av potatisförbrukningen behandlades i statsrådet den 30 juli 1918. Därvid yttrade jordbruksministern bland annat följande:

Vid bedömandet av folkhushållningskommissionens förslag till reglering av potatisförbrukningen under nästa konsumtionsår är det av grundläggande betydelse att äga kännedom om den blivande tillgången av potatis inom landet. För närvarande är det emellertid icke möjligt att i detta hänseende komma längre än till sannolikhetsberäkningar. I den kalkyl, som uppgjorts av folkhushållningskommissionen, är skörden beräknad till 1 870 000 ton. Emellertid hava, sedan kalkylen uppgjordes, omständigheter tillkommit, som giva anledning till en omräkning i visst avseende. Vid bearbetning av uppgifterna rörande den senaste arealinventeringen har det visat sig, att den med potatis odlade arealen icke oväsentligt ökats. Bearbetningen är icke slutförd utom i några län, men jag anser goda skäl föreligga för ett antagande, att potatisarealen i förhållande till fjolårets ökats med minst 10 %. Om man i likhet med kommissionen räknar med en hektarskörd av 11 ton, erhålles en ökning av 175 000 ton och hela skörden skulle avrundad uppgå till 1 945 000 ton. Om härifrån avdrag göres för avrensning och till utsäde, i enlighet med vad folkhushållningskommissionen gjort, samt vidare avdrages för arméns och marinens behov och till beredning av stärkelse och flingor tillhopa 126 000 ton — en siffra, som, därest förhållandena påkalla det, torde kunna minskas — skulle för den egentliga förbrukningen återstå i runt tal 1 315 000 ton.

Även denna kvantitet är emellertid i förhållande till det ökade konsumtionsbehovet så knapp, att jag i likhet med folkhushållningskommissionen anser det vara nödvändigt, att staten på ett verksamt sätt ingriper för att reglera förbrukningen av detta viktiga näringsmedel.

Folkhushållningskommissionen har förutsatt, att detta ej låter sig göra, med mindre än att konsumtionen regleras genom ransonering för hela befolkningen, således även för odlarna. Då jag anser, att det åtminstone för närvarande icke är påkallat att vidtaga en så vittgående åtgärd, kan jag icke nu tillstyrka förslaget i denna del. Den nyss beräknade siffran för skörden ger vid handen, att därest inga särskilt ogynnsamma väderleksförhållanden inträda, man kan hysa förhoppning om, att behovet för den icke jordbruksidkande befolkningen skall kunna täckas, utan att odlarna betagas rätten att för egen hushållsförbrukning använda vad de anse behövligt, och utan att åtminstone i första hand tvångsuttagning behöver tillgripas. För att visshet skall erhållas i nämnda hänseende, böra odlarna, på sätt jag närmare skall angiva, inom viss

tid beredas tillfälle att på frivillighetens väg fylla konsumtionsbehovet för de icke potatisproducerande befolkningslagren. Skulle det vid utgången av den sålunda fastställda tiden, som dock icke bör sättas tidigare, än att skörden är känd, visa sig, att man på denna väg icke kan framskaffa den oundgängliga kvantiteten, måste frågan om en hela befolkningen omfattande ransonering i samband med tvångsuttagning upptagas till förnyad prövning.

Emellertid är det av avgörande betydelse, att potatisen icke obehörigen avyttras, innan behovet för den icke självhushållande befolkningen säkerställts. För att skapa möjlighet till erforderlig kontroll härutinnan torde det vara nödvändigt, att hela potatisskörden till en början lägges under beslag, och att det nu gällande förbudet mot utfodring med potatis strängt upprätthålles. Beslaget må dock ej utgöra hinder för egen fri hushållsförbrukning.

Vid beräkningen av behovet för den icke självhushållande befolkningen vill jag till en början anmärka, att, när folkhushållningskommissionen utgått från dagransoner för helt år om 365 dagar, detta icke synes mig väl överensstämma med de faktiska förhållandena vid potatisförbrukningen, nämligen att konsumtionen av »gammal» potatis i regel icke kan fortgå längre än ungefär intill den 1 augusti. Från denna tidpunkt intill den nya skörden i oktober har man att tillgå den tidiga potatis, som skördas intill slutet av september, och som folkhushållningskommissionen också avsett för sådant ändamål. Konsumtionsåret för den egentliga skörden av s. k. vinterpotatis bör sålunda begränsas till 10 månader, från 1 oktober till 1 augusti. Likaledes bör, då folkhushållningskommissonen på goda grunder upptagit potatissjälvhushållarna till ett antal av 2·5 millioner, antalet av de individer, som måste tillgodoses genom inköp, nedsättas från den av kommissionen angivna siffran 3·5 millioner till 3·3 millioner.

Den totalkvantitet av 525 000 ton, som kommissionen ansett sig kunna avse för denna del av befolkningen, kommer redan härigenom att medgiva någon ökning av den dagranson, kommissionen tänkt sig. Men därjämte anser jag, att den ökning av potatisarealen och dymedelst av den påräkneliga skörden, som jag förut konstaterat, bör giva möjlighet att avse ännu någon kvantitet för dessa icke-potatisodlare. Jag finner det högeligen önskvärt, att deras dagranson — för de nyss nämnda tio månaderna — måtte kunna höjas till i genomsnitt 1/2 kg., vilket med hänsyn till lagringsförlusterna torde få anses motsvara en utgångskvantitet av ungefär 175 kg. per person och år. Utgår jag från denna beräkningsgrund, blir årsbehovet för sagda ändamål sammanlagt 577 500 ton. Då kommissionen i sin kalkyl upptagit 525 000 ton, utgör ökningen i behovet endast 52 500 ton, vilket icke bör kunna avskräcka med hänsyn till den ökning av den beräknade totalskörden, som kan förväntas på grund av arealens tillväxt. Såsom grund för livsmedelsmyndigheternas uppköp bör alltså läggas ett årsbehov av omkring 175 kg. för varje konsument, under förutsättning att skörden i huvudsak utfaller så, som man nu kan hoppas. Skulle skördeutsikterna så försämras, att möjlighet till fyllande av behoven efter denna grund icke förefinnes, torde regleringsfrågan, på sätt jag förut antytt, böra tagas i förnyat övervägande.

En ordnad uppköpsverksamhet torde böra igångsättas i huvudsaklig överensstämmelse med vad folkhushållningskommissionen tänkt sig, dock att uppköpen grundas å frivillig försäljning. Därest mot förmodan sådana svårigheter skulle möta för uppköp på denna väg, att erforderligt vinterbehov uppenbarligen äventyras, torde kommissionen därom hos Kungl. Maj:t böra göra anmälan. I fråga om upphandlingen anser jag mig särskilt böra betona min anslutning till kommissionens uppfattning, att uppköpsverksamheten måste vara helt och hållet auktoriserad samt ordnad på sätt, som utesluter, att konkurrerande uppköpare driva verksamhet inom samma område. Erfarenheten giver ganska tydligt vid handen, att utan dylika anordningar marknaden näppeligen kan förväntas bliva befriad från jobberi och orimliga prisstegringar.

I anslutning till det anförda beslöt Kungl. Maj:t uppdraga åt folkhushållningskommissionen att vidtaga erforderliga åtgärder för en reglering av

potatisförbrukningen i huvudsaklig överensstämmelse med det av kommissionen överlämnade förslaget med de förändringar, som enligt ovanstående blivit angivna i statsrådsprotokollet, samt att till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till de författningar, som för regleringens genomförande finnas erforderliga.

Den 3 augusti 1918 har Kungl. Maj:t vidare fastställt maximipris å potatis, kålrötter och fodermorötter, i enlighet med av folkhushållningskommissionen avgivet förslag. I den detta förslag åtföljande skrivelsen hade kommissionen anfört bland annat följande:

Om nödvändigheten av att potatisskörden även detta år åsättes maximipris, lärer tämlig enighet råda. De vägande skäl, som tala för en sådan åtgärd, torde icke behöva särskilt framhållas. Ej mindre enig torde uppfattningen vara, att därest potatisen maximeras, maximipris böra sättas jämväl å kålrötter och fodermorötter. Att så ej skedde i fjol var väsentligen beroende därav, att potatisskörden då ansågs vara tillräcklig för konsumtionens tillgodoseende, vadan det icke antogs, att de nyssnämnda rotfrukterna skulle erhålla mera betydelse än vanligt för den mänskliga förbrukningen. Förhållandena utvecklade sig annorledes med påföljd, att kålrötterna och morötterna kommo att i stor utsträckning säljas till människoföda och i marknaden betinga pris, som betydligt överstego potatisens maximipris och voro flerdubbelt högre än produktionskostnaden. Det är för att förebygga en dylik såväl för konsumenterna direkt som för den fortsatta produktionen olämplig och skadlig utveckling, som maximering förordas jämväl ifråga om kålrötterna och morötterna.

Beträffande prissättningen å ifrågavarande produkter är kommissionens ståndpunkt, å ena sidan att odlingen av den för folkhushållningen så viktiga potatisen bör uppmuntras genom att potatispriset sättes i ett i förhållande till produktionskostnaden så gynnsamt läge, som hänsynen till konsumenternas berättigade intresse skäligen medgiver, och å andra sidan att en lika riklig uppmuntran icke bör komma de huvudsakligen till kreatursfoder avsedda kålrötterna och morötterna till del.

I anslutning till denna princip föreslog kommissionen för potatis ett grundpris av högst 12 kronor per 100 kg., vilket pris sålunda överstiger såväl det av riksdagen garanterade minimipriset för potatis av 1918 års skörd (11 kronor 25 öre)[1] som ock det av kommissionens prissättningskommitté beräknade produktionspriset (9 à 10 kronor). De enligt kommissionens förslag fastställda maximiprisen framgå i övrigt av de nedan återgivna förordningarna:

Kungl. Maj:ts nådiga förordning angående maximipris å potatis; given Stockholms slott den 3 augusti 1918. (Sv. F. 1918, n:r 646).

§ 1.

Vid frivillig försäljning av potatis må, då försäljningen sker av odlaren eller för hans räkning samt äger rum annorledes än direkt till allmänheten i öppen bod, priset för 100 kilogram, oberäknat säckens (lådans) vikt (*netto*), ej överstiga 12 kronor;

dock att vid försäljning inom Kopparbergs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens eller Norrbottens län av potatis, som är odlad inom länet, till detta pris tillägg må göras med

[1] Jfr Soc. Medd., årg. 1918, sid. 661.

inom Kopparbergs, Västernorrlands och Jämtlands län . . . . . 4 kronor 50 öre
» Västerbottens län . . . . . 5 » — »
» Norrbottens » . . . . . 5 » 50 ».

§ 2.

Vid frivillig försäljning av potatis annorledes än i § 1 sägs, må med undantag, varom i § 3 förmäles, priset för ett kilogram ej överstiga 16 öre;

dock att vid försäljning inom Kopparbergs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens eller Norrbottens län av potatis, som är odlad inom länet, till detta pris tillägg må göras med

inom Kopparbergs, Västernorrlands och Jämtlands län . . . . . 4·5 öre
» Västerbottens län . . . . . 5 »
» Norrbottens » . . . . . 5·5 ».

§ 3.

Där särskilda omständigheter därtill föranleda, må folkhushållningskommissionen för viss ort medgiva höjning av de i § 2 angivna pris; skolande i fråga om underställning och kungörande av beslut om sådan höjning gälla vad i dylikt hänseende är i lagen den 30 april 1918 om fastställande av högsta pris å vissa varor under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden m. m. stadgat om maximipris, varom Konungens befallningshavande förordnat.

§ 4.

Till de i § 1 bestämda maximiprisen, vilka gälla för leverans fritt banvagn eller fritt ombord vid den järnvägsstation eller hamn, som är närmast potatisens odlingsort, eller till de i §§ 2 och 3 bestämda maximipris må tillägg icke göras i vidare mån än i §§ 5—7 här nedan medgives.

§ 5.

Å ort på längre avstånd från potatisens odlingsort än närmaste järnvägsstation eller hamn må till maximipriset göras tillägg, motsvarande kostnaden för varans transport å järnväg eller fartyg från stationen eller hamnen till förstnämnda ort.

§ 6.

Medgiver säljaren anstånd med betalningen, må till maximipriset göras tillägg, motsvarande ränteavdrag vid diskontering av växel å köpeskillingen enligt allmänt gällande räntesats.

§ 7.

För säck, som av säljaren tillhandahålles, må, där säcken säljes jämte varan, ej göras större tillägg till maximipriset än som motsvarar gångbart pris på sådan säck. Dylikt tillägg må ej överstiga 1 krona 25 öre, såvida ej säljaren förbinder sig att återtaga säcken till ett mot tillägget svarande pris. Utlämnas säcken endast såsom lån, må tillägget ej vara högre än att det motsvarar säckhyra av 20 öre.

§ 8.

Vid beräkning av maximipris och tillägg därtill enligt de i §§ 1—7 meddelade stadgandena må del av öre räknas såsom helt öre.

§ 9.

Utan hinder av vad i denna förordning stadgas äger, vid försäljning genom mäklare eller agent, köparen ersätta denne med vanligt mäklararvode, dock högst med en fjärdedels procent av köpeskillingen.

§ 10.

Bestämmelserna i denna förordning skola tillämpas även vid försäljning, som äger rum av ekonomisk förening till dess medlemmar.

§ 11.

Vad i denna förordning stadgas skall ej äga tillämpning vid försäljning av utsädespotatis till eller av folkhushållningskommissionen eller hushållningssällskap eller eljest efter medgivande av folkhushållningskommissionen.

§ 12.

Bestämmelserna i denna förordning äga icke tillämpning å potatis, som levereras före den 1 september 1918.

Genom denna förordning upphäves förordningen den 28 september 1917 angående maximipris å potatis ävensom kungörelserna den 8 mars och den 6 juni 1918 med vissa ändringar i nämnda förordning.

Denna förordning träder i kraft den 8 augusti 1918 och skall äga tillämpning till och med den 30 april 1919.

Kungl. Maj:ts nådiga förordning angående maximipris å kålrötter och fodermorötter (gula eller vita); given Stockholms slott den 8 augusti 1918. (Sv. F. 1918, n:r 647).

§ 1.

Vid frivillig försäljning av kålrötter och fodermorötter (gula eller vita) må, då försäljningen sker av odlaren eller för hans räkning samt äger rum annorledes än direkt till allmänheten i öppen bod, priset för 100 kilogram, oberäknat säckens (lådans) vikt (*netto*), ej överstiga

å kålrötter . . . . . 3 kronor 50 öre
» fodermorötter (gula eller vita) . . . . . 5 » 50 ».

§ 2.

Vid frivillig försäljning av kålrötter och fodermorötter (gula eller vita) annorledes än i § 1 sägs, må, med undantag, varom i § 3 förmäles, priset för ett kilogram ej överstiga

å kålrötter . . . . . 5 öre
» fodermorötter (gula eller vita) . . . . . 7 ».

§§ 3—12 äro i tillämpliga delar lika lydande med motsvarande punkter i förordningen angående maximipris å potatis.

Från vad sålunda föreskrivits beträffande maximipris å potatis, har genom kungörelse den 30 augusti 1918 (Sv. F. 18, n:r 700) medgivits det undantag, att maximipriset ej skall äga tillämpning vid försäljning före den 20 september 1918 av livsmedelsnämnd eller för livsmedelsnämnds räkning, där försäljningen avser potatis, som före den 1 september inköpts från odlare för leverans före sistnämnda dag.

Den 23 augusti 1918 har Kungl. Maj:t vidare utfärdat nedanstående kungörelse angående förbud mot transport av potatis, att gälla från den 1 september 1918 (Sv. F. 18, n:r 693):

§ 1.

Utan tillstånd av folkhushållningskommissionen eller å dess vägnar må ej för annans räkning än statens transport av potatis ske å järnväg, fartyg eller post, dock att resande å järnväg eller fartyg må såsom resgods medföra en myckenhet av högst 10 kilogram.

§ 2.

Vad i §§ 2—12 i förordningen den 15 februari 1918 angående förbud mot befordran med järnväg, fartyg eller post av spannmål, fläsk och smör finnes stadgat, skall i tillämpliga delar gälla om potatis.[1]

Samtidigt härmed har Kungl. Maj:t med anledning av framställning av folkhushållningskommissionen angående reglering av potatisförbrukningen förordnat som följer:

Kungl. Maj:ts nådiga förordning angående reglering av potatisförbrukningen; given Stockholms slott den 23 augusti 1918. (Sv. F. 18, n:r 699.)

§ 1.

För att under en tid av tio månader, räknad från den 20 september 1918, åstadkomma den hushållning med landets förråd av potatis, som av förhållandena betingas, samt en jämn fördelning av nämnda vara ävensom produkter härav, skall förbrukningen av potatis regleras genom statens försorg, på sätt i denna förordning stadgas.

Folkhushållningskommissionen har att i enlighet med föreskrifterna i denna förordning jämte övriga av Konungen givna bestämmelser genomföra regleringen.

§ 2.

Potatis av 1918 års skörd skall i och med att den skiljes från marken vara under beslag.

Potatis, som skilts från marken före dagen för denna förordnings ikraftträdande, skall, vare sig den tillhör odlare eller annan, vara under beslag från och med nämnda dag.

§ 3.

Där ej Konungen annorlunda förordnar, upphör beslag, som i § 2 sägs, att gälla endast i den mån innehavaren av den beslagtagna varan använder densamma till underhåll för sig och medlemmar av sitt hushåll eller självhushåll eller till utsäde, eller, enligt särskilt av folkhushållningskommissionen meddelat tillstånd, till framställande

[1] Soc. Medd., årg. 1918, sid. 140.

av stärkelse eller torkade potatisprodukter eller till annat industriellt ändamål; och må följaktligen sådan potatis icke i andra fall eller i annan ordning, än som stadgas i denna förordning eller i föreskrifter, som i den mån de ej givas av Konungen meddelas av folkhushållningskommissionen, användas till utfodring av djur eller eljest förbrukas till annan försändas eller på annat sätt bringas ur innehavarens hand.

§ 4.

Utan hinder av beslag, varom i § 2 sägs, må folkhushållningskommissionen eller den kommissionen därtill bemyndigar uppköpa och försälja potatis.

§ 5.

Det åligger innehavare av beslagtagen potatis att iakttaga allt, som till dess vård och bevarande för sitt ändamål erfordras, och vare han därvid skyldig att ställa sig till noggrann efterrättelse de föreskrifter, som av folkhushållningskommissionen eller å dess vägnar lämnas.

§ 6.

Mom. 1. Det åligger envar, som under år 1918 odlat potatis å större areal än 300 kvadratmeter, att lämna uppgift

a) senast den 20 oktober 1918 angående det förråd av potatis, skördad eller ännu icke skördad, som hos honom förefanns den 15 oktober 1918 kl. 5 f. m., därvid tillika skall uppgivas dels det förråd, som av honom innehades vid tiden för beslagets ikraftträdande, dels ock den myckenhet potatis, som han har försålt eller ytterligare är villig att försälja till folkhushållningskommissionen eller av kommissionen anvisad köpare;

b) senast den 20 november 1918 och därefter den 20 i varje följande månad av den tid, som förordningen avser, ej mindre angående den myckenhet potatis, som hos honom förefunnits den 15 i samma månad kl. 5 f. m., än även, i den ordning folkhushållningskommissionen bestämmer, om den myckenhet potatis han efter avgivandet av närmast föregående uppgift förbrukat, försålt eller eljest frånhänt sig.

Mom. 2. Förvaras potatis, som i denna paragraf omförmäles, av annan än ägare, skall såväl ägaren som innehavaren avlämna uppgift, som ovan sägs, därvid tillika skall angivas av ägaren den, som innehar varan, och av innehavaren den, som äger densamma.

Mom. 3. Uppgifterna skola skriftligen upprättas enligt formulär, som fastställes av folkhushållningskommissionen, samt i två exemplar ingivas till vederbörande livsmedelsnämnd. Blanketter till formulär skola av kommissionen tillställas livsmedelsnämnderna för att tillhandahållas de uppgiftspliktiga.

§ 7.

Det åligger en var enligt § 6 uppgiftspliktig att, i den mån potatisen skördas, noggrant uppväga eller uppmäta densamma och att dag för dag göra anteckning om den myckenhet, som skördats.

Anteckningar, varom nu sagts, skola, då så påfordras, tillhandahållas vederbörande livsmedelsnämnd eller dess ombud.

§ 8.

Ej må, utan tillstånd av folkhushållningskommissionen eller å dess vägnar, potatis försäljas eller eljest mot vederlag överlåtas annorledes än till kommissionen eller av densamma godkänd uppköpare eller mot bekommande av för ändamålet giltigt kort,

utfärdat av kommissionen eller å dess vägnar, eller eljest i den ordning kommissionen bestämmer.

§ 9.

Folkhushållningskommissionen äger meddela föreskrifter rörande de villkor, under vilka bemyndigande eller tillstånd, varom i §§ 4 och 8 sägs, må tillgodonjutas.

§ 10.

Där hushåll inom riket förflyttas från en kommun till en annan, må hushållet tillhörigt förråd av beslagtagen potatis medföras; dock åligger det innehavaren att, under uppgivande av förrådets storlek, göra anmälan om flyttningen dels före densamma hos livsmedelsnämnden i avflyttningsorten dels ock ofördröjligen efter det flyttningen skett hos enahanda myndighet i inflyttningsorten.

Till annan förflyttning av potatis från odlingsstället äge folkhushållningskommissionen eller den kommissionen därtill bemyndigar lämna särskilt tillstånd. Ej vare sådant tillstånd erforderligt, där varans förflyttande föranledes av försäljning av eller till den, som av folkhushållningskommissionen godkänts såsom uppköpare av potatis.

§ 11.

Angående befordran av potatis med järnväg, fartyg eller post, vare sig i fall, som i § 10 avses, eller eljest, gälle vad särskilt är stadgat.

§ 12.

Utan hinder av beslag, som i § 2 sägs, må till utfodring av djur användas potatis, som i genomskärning är mindre än ett tvåöresmynt eller som till följd av förskämning eller eljest är uppenbarligen oduglig till människoföda.

§ 13.

Ansökan om tillstånd att använda potatis för fabriksmässig tillverkning av potatisstärkelse (potatismjöl) eller torkade potatisprodukter eller till annat industriellt ändamål göres skriftligen hos folkhushållningskommissionen. I ansökningen skall uppgift lämnas såväl angående det ändamål, vartill potatisen skall användas, som ock angående densammas myckenhet, beskaffenhet och sortering.

§ 14.

Folkhushållningskommissionen äger meddela närmare föreskrifter angående de villkor, varunder tillstånd, varom i § 13 sägs, må tillgodonjutas.

§ 15.

Den, som åsidosätter vad honom enligt § 5 åligger, straffes med böter från och med tjugufem till och med tiotusen kronor eller med fängelse i högst sex månader.

§ 16.

Den, som avsiktligen underlåter att fullgöra honom enligt § 6 åliggande uppgiftsskyldighet eller mot bättre vetande avgiver oriktig uppgift, straffes med böter, svarande mot fyra gånger värdet av den vara, som han icke uppgivit, dock ej mindre

än femtio kronor, eller med fängelse i högst sex månader. Äro omständigheterna synnerligen förmildrande, dömes till böter från och med tio till och med femhundra kronor.

Den, som av vårdslöshet, försummelse eller obetänksamhet underlåter att fullgöra uppgiftsskyldighet, varom i första stycket sägs, så ock den som underlåter att fullgöra honom enligt § 7 åliggande skyldighet, dömes till böter från och med tio till och med femhundra kronor.

§ 17.

Överträder någon förbud, varom i §§ 3 och 8 sägs, dömes, där ej överträdelsen är belagd med straff i lagen den 26 april 1918 om förfogande över viss egendom under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden, till böter svarande mot fyra gånger värdet av den vara, varmed han olovligen förfarit, dock ej mindre än femtio kronor eller mer än tiotusen kronor, eller med fängelse i högst sex månader. Äro omständigheterna synnerligen förmildrande, dömes till böter från och med tio till och med femhundra kronor.

§ 18.

Bryter någon mot föreskrift, som meddelats med stöd av §§ 9 och 14, dömes, där ej överträdelse eljest är belagd med straff, till böter från och med tio till och med tiotusen kronor.

§ 19.

För förseelse, varom i §§ 15—18 sägs, vare, där den med husbondes vetskap begås av hustru, barn, husfolk eller i hans arbete antagen person, husbonden ansvarig, liksom vore den begången av honom själv.

§ 20.

Den, som under tid, då han är ställd under tilltal för förseelse, varom i denna förordning förmäles, fortsätter samma förseelse, skall när han varder därtill lagligen förvunnen, för varje gång stämning delgivits, fällas till särskilt ansvar.

§ 21.

Allmän åklagare har att tala å förseelse, varom i denna förordning sägs, ändå att angivelse därom ej skett.

Förseelse åtalas vid polisdomstol, där sådan är inrättad, men eljest hos poliskammare eller, där sådan ej finnes, vid allmän domstol.

§ 22.

Av böter, som enligt denna förordning ådömas, tillfalle en tredjedel, dock högst femhundra kronor, åklagaren, en tredjedel livsmedelsnämndens kassa och återstoden kronan. Finnes särskild angivare, tage han hälften av åklagarens andel.

Saknas tillgång till böternas gäldande, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

Denna förordning träder i kraft den 20 september 1918 och skall gälla till och med den 30 april 1919. Genom densamma upphävas förordningen den 28 september 1917 angående vissa åtgärder för reglering av handeln med potatis med däri genom kungörelserna den 1 mars 1918 och den 12 april 1918 gjorda ändringar, förordningen den 15 februari 1917 angående förbud mot utfodring av potatis med däri genom kungörelsen den 8 februari 1918 gjord ändring samt förordningen den 20 januari 1917 angående förbud mot användning av potatis för fabriksmässig tillverkning av potatisstärkelse (potatismjöl) med däri genom förordningen den 4 maj 1917 gjord ändring.

Arbetstillgången under andra kvartalet 1918

enligt uppgifter från industriidkare m. fl.

Den efterföljande redogörelsen för arbetstillgången grundar sig, liksom de förut lämnade översikterna, till huvudsaklig del på de uppgifter, som å särskilda frågeformulär inhämtats från arbetsgivare inom olika näringsgrenar. Frågeformulären hava fortfarande till största delen infordrats av socialstyrelsens ombud i orterna, vilka för närvarande uppgå till ett antal av 40, varav 20 äro föreståndare för arbetsförmedlingskontor, tillhörande Sveriges offentliga arbetsförmedling. Direkt av socialstyrelsen hava emellertid dylika uppgifter insamlats från arbetsgivare i Stockholm samt i den närmaste trakten däromkring ävensom från sådana större arbetsgivare i landsorten, vilka i regel sysselsätta minst 200 arbetare.

För nu ifrågavarande kvartal hava besvarade formulär återkommit från 2 272 arbetsgivare med 269 637 arbetare, varav *2 233* arbetsgivare med *254 075* arbetare inom industri och hantverk samt transportarbete. Samtliga arbetsgivare — med ett fåtal undantag — vilka sysselsätta minst 200 arbetare, hava insänt besvarade formulär, varför ifrågavarande uppgifter torde få anses som i hög grad representativa för åtminstone hela den svenska storindustrien.

Att siffrorna i jämförelse med de närmast föregående kvartalen förete någon nedgång, har sin naturliga förklaring i de driftsinställelser, som inom åtskilliga industrigrenar ägt rum.

Efter bearbetning av de inkomna svaren har det visat sig, att arbetstillgången under ifrågavarande kvartal ansågs, i jämförelse med samma kvartal föregående år, såsom *bättre* av 280 arbetsgivare med 28 900 arbetare (11 %), såsom *oförändrad* av 1 241 arbetsgivare med 126 188 arbetare (50 %) samt som *sämre* av 712 arbetsgivare med 98 987 arbetare (39 %).

För bedömande av *arbetstillgången under andra kvartalet 1918 inom industri och hantverk* kan i övrigt följande sammanställning anföras:

	Antal redovisade arbetare (medeltal)	Arbetare (i %) anställda hos arbetsgivare, vilka angivit arbetstillgången såsom: A. mycket god, B. god eller medelgod, C. mindre än medelgod.											
		1:sta kvartalet			2:dra kvartalet			3:dje kvartalet			4:de kvartalet		
		A.	B.	C.	A.	B.	C.	A.	B.	C.	A.	B.	C.
1911 . . .	178 648	9	78	13	10	77	13	11	74	15	10	79	11
1912 . . .	197 904	13	75	12	18	77	5	21	74	5	19	75	6
1913 . . .	252 047	20	74	6	21	76	3	20	75	5	17	78	5
1914 . . .	253 115	16	76	8	18	76	6	7	61	32	13	64	23
1915 . . .	264 540	20	65	15	20	68	12	29	63	8	29	64	7
1916 . . .	281 793	33	61	6	38	57	5	39	55	6	39	56	5
1917 . . .	273 888	33	53	14	29	53	18	26	54	20	17	62	21
1918 . . .	261 612	10	62	28	12	65	23	—	—	—	—	—	—

Med ledning av tabellen å sid. 880—881, som utgör en sammanfattning av arbetsgivarnas inom industrien och hantverket uppgifter, har utarbetats efterföljande *allmänna översikt över arbetstillgången inom vissa större näringsgrupper.*

	Arbetare (i %) anställda hos arbetsgivare, vilka angivit arbetstillgången såsom: A. mycket god, B. god eller medelgod, C. mindre än medelgod								
	2:dra kvart. 1918			1:sta kvart. 1918			2:dra kvart. 1917		
	A.	B.	C.	A.	B.	C.	A.	B.	C.
Malmbrytning och metallindustri	13	70	17	10	64	26	49	44	7
Jord- och stenindustri	16	69	15	16	62	22	21	60	19
Trävaruindustri	14	73	13	12	74	14	25	59	16
Pappers- och grafisk industri	14	80	6	17	74	9	14	73	13
Livsmedelsindustri	1	70	29	1	65	34	10	63	27
Textil- och beklädnadsindustri	12	42	46	9	38	53	14	54	32
Läder-, hår- och gummivaruindustri	8	52	40	5	50	45	6	55	39
Kemisk-teknisk industri	5	22	73	3	31	66	6	43	51

Inom *metallindustrien* kunde i jämförelse med föregående kvartal en konjunkturförbättring konstateras. Inom gruvdriften betecknades arbetstillgången såsom tillfredsställande även vid malmfälten i Norrbotten, där ställningen förut under nästan hela kristiden varit mindre god. Bland järnbruken var det endast ett par av de mera betydande verken, som arbetade under mindre goda konjunkturer. Vid mekaniska verkstäderna liksom inom järn-, stål- och metallindustrien i övrigt synas driftsvårigheterna likaledes hava varit mindre framträdande än under första kvartalet.

Inom *jord- och stenindustrien* kunde arbetstillgången för de flesta branscher betecknas såsom övervägande god. Undantag bildade endast stenhuggerierna samt i viss mån även cementfabrikerna. Vid glasbruken förekommo även en del driftsinskränkningar, dock ej i samma omfattning som föregående kvartal.

Trävaruindustrien företedde i stort sett samma bild som förra kvartalet, dock så att även här någon förskjutning till det bättre gjorde sig gällande. Åtminstone till en del torde emellertid denna förbättring vara att tillskriva allenast säsongförhållandena inom sågverksindustrien. För snickerifabrikerna medförde sommarens arbetskonflikter inom byggnadsindustrien i åtskilliga fall minskad avsättning.

Inom gruppen *pappers- och grafisk industri* var ställningen i stort sett lika gynnsam som under årets första kvartal och bättre än under andra kvartalet 1917. Vid såväl trämassefabriker som pappersbruk förekommo i enstaka fall driftsinskränkningar till följd av brist å råvaror — speciellt svavel — medan i andra fall däremot vattenbrist nödvändiggjorde begränsning av produktionen. Från trämassefabrikerna inrapporterades därjämte flerstädes svårigheter på grund av otillräcklig tillgång på arbetskraft, medan åter flera av de större pappersbruken hade överflöd på arbetssökande.

Inom *livsmedelsindustrien* betecknades läget genomgående såsom otillfredsställande. Endast tobaksfabrikerna arbetade fortfarande under tämligen goda konjunkturer. För charkuterierna, som ännu under förra kvartalet hade jämförelsevis god arbetstillgång, gjorde sig däremot en tydlig försämring gällande.

Textilindustrien arbetade liksom föregående kvartal under synnerligen ogynnsamma konjunkturer. Vid bomulls-, jute- och trikåfabrikerna låg driften i stor utsträckning nere till följd av råvarubrist. Inom ylleindustrien

Näringsgrenar	Hela antalet		Tillgång å arbete: Mycket god		God		Medelgod		Mindre god	
	A-g.	Arb.	A-g.	Arb.	A-g.	Arb.	A-g.	Arb.	A-g.	Arb.
Malmbrytning och metallindustri:										
Malmgruvor	50	11 128	14	2 827	31	7 942	3	272	1	82
Malmförädlingsverk	66	23 321	7	1 040	32	11 872	23	9 285	2	1 032
Järn- och stålmanufaktur	94	7 782	10	467	45	3 448	10	1 531	20	1 827
Mekaniska verkstäder	220	35 402	29	2 369	75	13 660	56	11 803	41	4 964
Skeppsvarv	28	9 141	8	3 763	14	3 110	5	2 192	—	—
Elektromekanisk industri	19	6 122	6	870	4	417	2	1 011	6	3 788
Annan metallindustri	48	4 947	8	1 092	8	1 319	12	669	14	1 469
Jord- och stenindustri:										
Kolgruvor	10	2 703	5	1 427	4	1 236	1	40	—	—
Torvindustri	29	1 771	8	678	15	957	4	105	1	9
Stenhuggerier	40	2 888	3	231	12	593	10	417	4	426
Kakel-, porslins- och lerkärlsindustri	16	2 459	2	92	9	2 128	3	219	2	20
Tegelbruk	89	5 718	8	445	51	3 371	27	1 760	2	110
Glasbruk	27	3 020	2	250	10	927	12	1 077	2	483
Annan jord- och stenindustri	32	3 712	6	371	17	2 384	3	181	4	259
Trävaruindustri:										
Sågverk	219	21 926	21	2 022	120	12 038	50	5 498	23	2 284
Snickerifabriker och annan träförädling	176	8 959	44	2 221	83	4 004	29	1 196	16	1 459
Pappers- och grafisk industri:										
Trämassefabriker	73	10 776	6	1 436	45	5 963	14	2 839	8	1 038
Pappersbruk	39	8 261	2	394	23	5 310	9	2 100	5	457
Bokbinderier	30	2 107	5	301	17	1 494	5	260	2	38
Boktryckerier och litografiska anstalter	99	7 145	23	1 716	51	4 636	20	603	3	123
Livsmedelsindustri:										
Kvarnindustri	18	786	—	—	5	232	3	124	6	155
Bagerier	40	1 195	1	20	10	542	12	240	10	238
Sockerindustri	22	2 248	—	—	4	519	12	869	4	380
Choklad- och konfektfabriker	18	1 581	—	—	4	694	4	326	8	547
Bryggerier och brännerier	67	3 216	—	—	11	492	25	1 316	24	867
Tobaksfabriker	25	3 900	—	—	25	3 900	—	—	—	—
Annan livsmedelsindustri	35	999	1	20	8	250	9	304	11	339
Textil- och beklädnadsindustri:										
Bomullsindustri	25	5 188	—	—	2	844	—	—	6	722
Jute- och linneindustri	8	2 014	3	1 068	3	733	—	—	2	213
Ylleindustri	47	5 829	4	290	14	1 427	9	819	9	2 225
Trikåfabriker	26	1 270	—	—	2	113	1	38	6	260
Annan textilindustri	30	1 377	3	108	11	623	3	99	4	177
Skrädderi- och sömnadsyrket	53	6 252	12	1 138	23	2 984	10	1 488	6	379
Annan beklädnadsindustri	27	1 613	2	146	7	511	8	800	5	412
Läder-, hår- o. gummivaruindustri:										
Garverier och läderfabriker	23	1 505	2	248	8	569	6	450	6	233
Skofabriker	55	4 865	13	332	20	1 685	10	825	8	1 410
Gummivarufabriker	6	811	—	—	2	112	—	—	2	295
Annan läder-, hår- och gummivaruind.	32	1 152	3	83	9	387	9	326	6	300
Kemisk-teknisk industri:										
Ljus-, tvål-, olje- och färgfabriker	28	1 024	—	—	7	346	4	137	10	413
Tändsticksfabriker	16	8 005	—	—	—	—	—	—	16	8 005
Annan kemisk-teknisk industri	37	3 832	4	638	15	1 875	8	503	6	422
Byggnadsverksamhet	86	4 942	1	470	13	477	24	2 115	25	1 720
Handel och varulager	48	2 073	2	67	14	547	18	852	8	520
Land- och sjötransport	27	5 448	—	—	10	2 905	8	1 115	7	1 390
Kraft-, belysnings- och vattenverk	30	3 662	6	1 919	9	621	11	839	4	283
Summa 2:dra kv. 1918	**2 233**	**254 075**	**274**	**30 560**	**902**	**110 197**	**492**	**55 643**	**355**	**41 778**
» 1:sta » »	2 265	269 148	207	27 900	868	104 050	506	60 941	440	53 355
» 4:de » 1917	2 265	268 587	344	47 046	924	116 473	485	48 911	313	36 658
» 3:dje » »	2 264	268 604	421	69 608	903	108 058	430	37 381	320	34 770
» 2:dra » »	2 241	276 438	450	78 744	961	110 593	412	36 518	277	38 075

Dålig		Arbetstillgången i jämförelse med samma kvartal föregående år						Tillgång å arbetskraft					
		Bättre		Oförändrad		Sämre		Brist		Normal tillgång		Överflöd	
A-g.	Arb.	A-g.	Arb.	A-g.	Arb.	A-g.	Arb.	A-g.	Arb.	A-g.	Arb.	A-g.	Arb.
1	5	9	2 497	37	8 167	4	464	20	5 344	29	5 528	1	256
2	92	4	1 180	34	6 507	28	15 634	12	7 905	48	12 433	6	2 983
9	509	4	214	45	2 810	45	4 758	14	1 203	72	5 968	8	611
19	2 606	17	938	97	12 756	106	21 708	48	9 949	165	23 919	7	1 534
1	70	5	1 251	19	6 266	4	1 624	10	4 984	18	4 157	—	—
1	36	6	1 021	7	1 336	6	3 765	—	—	16	5 989	3	133
6	398	8	915	15	1 072	25	2 960	4	384	37	4 056	7	507
—	—	—	—	10	2 703	—	—	5	1 427	5	1 276	—	—
1	27	6	371	21	1 283	2	117	2	99	20	1 114	7	558
11	1 221	3	183	25	1 866	12	839	7	401	24	1 747	9	740
—	—	5	285	10	2 161	1	13	3	1 242	12	1 151	1	66
1	32	12	657	65	4 552	12	509	9	430	67	4 832	13	456
1	283	2	204	20	2 035	5	781	3	288	22	2 347	2	385
2	517	4	224	19	2 283	9	1 205	7	931	21	2 348	4	433
5	84	26	2 904	151	15 086	42	3 936	30	3 668	170	16 982	19	1 276
4	79	25	1 125	120	6 102	31	1 732	39	2 005	133	6 670	4	284
—	—	12	1 991	52	7 179	9	1 606	24	3 878	47	6 437	2	461
—	—	13	2 415	17	3 440	9	2 406	4	968	29	4 450	6	2 843
1	14	4	345	24	1 734	2	28	6	400	23	1 693	1	14
2	67	37	2 741	51	3 957	11	447	33	2 776	65	4 355	1	14
4	275	—	—	9	429	9	357	1	13	12	492	5	281
7	155	3	75	17	576	20	544	—	—	23	766	17	429
2	480	2	204	18	1 453	2	591	1	61	19	1 752	2	435
2	14	1	59	10	1 028	7	494	—	—	12	1 181	6	400
7	541	4	254	22	935	41	2 027	1	279	59	2 706	7	231
—	—	—	—	25	3 900	—	—	—	—	25	3 900	—	—
6	86	2	43	19	597	14	359	1	13	29	740	5	246
17	3 622	—	—	2	516	23	4 672	—	—	13	2 659	12	2 529
—	—	2	772	5	1 099	1	143	2	757	5	1 114	1	143
11	1 068	—	—	21	1 774	26	4 055	6	571	33	3 114	8	2 144
17	859	—	—	5	205	21	1 065	1	38	10	593	15	639
9	370	—	—	15	750	15	627	1	29	22	1 079	7	269
2	263	6	781	36	4 598	11	873	4	44	45	4 918	4	1 290
5	244	2	146	14	763	11	704	—	—	25	1 483	2	130
1	5	6	750	12	603	5	152	2	62	19	1 252	2	191
4	613	11	123	32	2 908	12	1 834	11	138	40	4 083	4	644
2	404	1	94	1	18	4	699	—	—	4	407	2	404
5	56	6	316	15	384	11	452	5	129	21	870	6	153
7	128	4	275	8	277	16	472	1	17	18	684	9	323
—	—	—	—	—	—	16	8 005	1	630	15	7 375	—	—
4	394	4	297	25	2 829	8	706	6	1 105	29	2 387	2	340
23	160	10	711	28	1 433	48	2 798	11	1 517	57	3 800	18	125
6	87	4	134	29	1 224	15	715	2	70	37	1 648	9	355
2	38	5	1 845	11	1 583	11	2 020	—	—	24	4 630	3	818
—	—	5	560	23	3 011	2	91	3	1 482	20	1 603	7	577
210	**15 902**	**280**	**28 900**	**1 241**	**126 188**	**712**	**98 987**	**340**	**55 237**	**1 639**	**172 188**	**254**	**26 650**
244	22 902	243	26 569	1 199	124 572	823	118 007	229	32 558	1 711	190 224	325	46 366
199	19 504	309	27 846	1 290	141 343	666	99 398	341	51 095	1 745	200 843	179	16 649
190	18 887	311	35 601	1 266	149 535	687	83 468	510	84 888	1 601	169 438	153	14 278
141	12 508	332	42 895	1 337	163 123	572	70 420	534	91 447	1 577	173 880	130	11 111

hade omfattande driftsinskränkningar även måst vidtagas, ehuruväl en del fabriker där fortfarande kunde beteckna arbetstillgången såsom tämligen god. Jämförelsevis bäst var ställningen vid linnefabrikerna. Att hela gruppen *textil- och beklädnadsindustri* i sammanställningen å sid. 879 företer något gynnsammare relationstal än under första kvartalet, torde uteslutande få tillskrivas den omständigheten, att åtskilliga av de sämst ställda textilfabrikerna helt inställt driften och sålunda icke kommit att medräknas i tabellen. — Vad skrädderiyrket och beklädnadsindustrien i övrigt beträffar, omnämndes i arbetsgivarnas rapporter flerstädes svårigheter till följd av brist å arbetsmaterial, speciellt sytråd; i stort sett synes dock arbetstillgången hava varit normal.

Inom *läder-, hår- och gummivaruindustrien* gjorde sig råvarubristen likaledes kännbart gällande inom samtliga branscher. Dock syntes, åtminstone vad skofabrikerna beträffar, läget icke vara fullt så kritiskt som under första kvartalet.

Inom *kemisk-tekniska industrien* gjorde sig en fortgående konjunkturförsämring gällande beträffande tändsticksfabrikerna, där driften i allmänhet inskränkts till tre dagar i veckan.

Byggnadsverksamheten var å de flesta orter alltjämt av ringa omfattning. Frånsett måleriyrket synes dock någon arbetslöshet inom hithörande fack i allmänhet ej hava förekommit. Däremot inträffade flerstädes omfattande arbetsinställelser, vilka pågingo ännu vid kvartalets slut.

För *transportarbetarna* betecknades arbetstillgången såsom god bland annat i Göteborg, Norrköping och Landskrona, såsom mindre god däremot i Stockholm, Malmö, Hälsingborg och flertalet norrlandshamnar.

Inom *jordbruket* förefanns i allmänhet anmärkningsvärt god tillgång å arbetskraft, i vissa fall till och med överflöd, såsom i de månatliga redogörelserna för Sveriges offentliga arbetsförmedling närmare omförmälts.

Enär arbetsmarknadens läge givetvis måste i hög grad inverka på den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet och läget i viss mån återspeglas i denna verksamhet, meddelas ur nämnda månadsredogörelser till ytterligare jämförelse följande resultat angående tillgång och efterfrågan på arbetskraft.

På 100 *lediga platser* kommo följande *ansökningar om arbete:*

	2:dra kvartalet 1918			1:sta kvartalet 1918			2:dra kvartalet 1917		
	juni	maj	april	mars	febr.	jan.	juni	maj	april
Jordbruk	85	75	76	90	99	107	59	55	61
Skogsbruk	57	72	89	95	59	37	21	29	40
Övriga näringsgrenar	175	153	168	184	196	160	111	110	132
Samtliga »	156	136	143	158	167	137	94	93	108

En totalbild av industriläget lämnas i den statistiska sammanställningen å sid. 878, enligt vilken bland de av rapporteringen berörda 254 075 arbetarna 12 % voro anställda hos arbetsgivare, vilka angivit arbetstillgången såsom mycket god, under det att 23 % tillhörde företag med mindre än medelgod arbetstillgång. Dessa siffror framstå vid en jämförelse med motsvarande kvartal åren förut såsom särdeles ogynnsamma, men utvisa dock någon förbättring i jämförelse med det närmast föregående första kvartalet.

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna.

Den 1 april, 1 maj och 1 juni 1918.

I arbetslöshetsrapporteringen för andra kvartalet av år 1918 hava liksom föregående kvartal deltagit 31 fackförbund. Antalet medlemmar i de rapporterande fackföreningarna den 1 april, 1 maj och 1 juni 1918 utgjorde resp. 109 763, 106 940 och 108 423. Av dessa voro vid samma tidpunkter *arbetslösa* resp. 4·9, 5·0 och 4·0 %. Motsvarande siffror för samtliga månader allt ifrån början av år 1912 framgå av nedanstående tablå:

	1912		1913		1914		1915		1916		1917		1918	
	Antal medlemmar	Arbetslösa, %	Antal medlemmar	Arbetslösa, %	Antal medlemmar	Arbetslösa, %	Antal medlemmar	Arbetslösa, %	Antal medlemmar	Arbetslösa, %	Antal medlemmar	Arbetslösa, %	Antal medlemmar	Arbetslösa, %
Januari .	43 067	8·5	54 340	8·4	60 535	7·5	59 195	15·0	65 614	7·7	75 000	5·4	99 434	5·8
Februari .	50 972	11·1	52 774	8·9	61 468	10·4	56 788	14·8	64 855	8·0	77 101	5·9	101978	6·0
Mars . . .	53 122	8·4	50 392	7·1	58 354	7·5	57 476	12·0	64 218	6·7	79 174	5·5	100530	5·0
April . .	53 727	6·5	51 031	5·7	64 410	6·5	63 895	11·2	70 502	5·2	84 486	6·1	109763	4·9
Maj . . .	55 163	5·2	52 735	4·0	63 146	5·1	60 074	8·5	69 542	4·7	85 320	4·4	106940	5·0
Juni . . .	55 034	3·7	53 186	2·6	60 494	3·2	58 980	6·7	59 775	3·3	83 424	2·8	108423	4·0
Juli . . .	52 917	3·3	52 380	2·7	62 823	3·1	66 184	6·3	67 026	2·7	92 678	3·1	—	—
Augusti .	54 267	2·8	53 906	2·5	58 912	3·0	59 870	4·0	66 801	2·7	90 919	3·3	—	—
September	50 927	2·7	53 954	2·3	58 257	8·1	61 072	3·6	65 430	2·2	90 834	2·8	—	—
Oktober .	56 451	2·9	57 872	2·2	61 883	7·7	68 050	3·5	72 335	2·2	97 714	2·4	—	—
November	53 856	3·6	62 073	2·6	61 023	8·1	64 996	3·8	72 843	2·3	93 841	2·8	—	—
December .	51 521	5·7	59 922	4·4	59 084	10·3	66 947	4·5	71 169	2·2	91 844	2·4	—	—

Trots den depression å arbetsmarknaden, som under de ifrågavarande månaderna inom flera näringsgrenar gjort sig gällande, har arbetslösheten, efter vad härav framgår, hållit sig ganska låg, åtminstone bland de organiserade arbetarna. Procentsiffran för den 1 april är till och med den lägsta, som för motsvarande tidpunkt något år redovisats, och procenttalet för 1 maj sammanfaller tämligen nära med medeltalet för de föregående åren. Den 1 juni hade arbetslösheten ytterligare minskats, dock ej i fullt samma grad, som vid denna årstid under andra år merendels varit fallet.

Antalet i arbetslöshetsrapporterna redovisade fackföreningsmedlemmar har, såsom tablån utvisar, varit större än något föregående kvartal.

Resultaten av rapporteringen om antalet arbetslösa inom de särskilda organisationerna föreligga i efterföljande tabeller, som utgöra en sammanfattning av de bearbetade frågeformulärens uppgifter. Tabellen å sid. 884 är ett sammandrag av huvudtabellerna.

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 1 april, 1 maj och 1 juni 1918.

Fackförbund	April			Maj			Juni		
	Antal redovisade medlemmar [1]	Därav arbetslösa		Antal redovisade medlemmar [1]	Därav arbetslösa		Antal redovisade medlemmar [1]	Därav arbetslösa	
		Antal	%		Antal	%		Antal	%
Sv. bageri- och konditoriindustriarbetareförb.	2 071	144	7·0	1 663	127	7·6	1 812	107	5·9
» bleck- och plåtslagareförbundet	1 480	248	16·8	1 473	232	15·8	1 463	166	11·3
» bokbindare »	1 390	4	0·3	1 144	6	0·5	2 320	13	0·6
» bryggeriarbetare »	1 165	93	8·0	1 445	109	7·5	1 250	55	4·4
De förenade förbunden	2 981	157	5·3	2 598	89	3·4	2 543	104	4·1
Sv. gjutare förbundet	3 849	173	4·5	3 734	144	3·9	3 438	113	3·3
» grov- och fabriksarbetare »	9 932	1 022	10·3	10 907	1 535	14·1	10 753	1 163	10·8
» gruvarbetare »	1 333	1	0·1	1 178	12	1·0	1 510	—	—
» handelsarbetare »	733	8	1·1	535	11	2·1	4 332	48	1·1
» handskarbetare »	159	34	21·4	157	52	33·1	154	54	35·1
» hattarbetare »	267	—	—	248	—	—	267	—	—
» kommunalarbetare »	3 037	58	1·9	2 722	31	1·1	2 601	3	0·1
Intern. litografiska »	709	4	0·6	684	2	0·3	700	—	—
Sv. metallindustriarbetare »	41 239	1 053	2·6	42 352	1 025	2·4	42 195	911	2·2
Därav:									
Järnbruksarbetare	7 856	52	0·7	8 059	44	0·5	8 219	46	0·6
Mek. verkstadsarbetare	33 383	1 001	3·0	34 293	981	2·9	33 976	865	2·5
Sv. murare förbundet	1 638	254	15·5	1 404	177	12·6	1 500	114	7·6
» måleriarbetare »	1 418	347	24·5	1 256	260	20·7	1 089	194	17·8
Skand. sadelmakare- och tapetserare »	1 249	58	4·6	1 331	67	5·0	1 395	84	6·0
Sv. sko- och läderindustriarbetare »	4 359	46	1·1	4 419	52	1·2	3 597	37	1·0
» skrädderiarbetare »	2 030	26	1·3	1 871	26	1·4	2 059	81	3·9
» stenindustriarbetare »	1 108	118	10·6	944	95	10·1	780	58	7·4
» sågverksindustriarbetare »	7 212	172	2·4	6 226	128	2·1	4 884	63	1·3
Intern. tobaksarbetare »	3 709	6	0·2	3 476	—	—	3 477	—	—
Sv. transportarbetare »	1 241	189	15·2	1 415	146	10·3	1 338	170	12·7
» träarbetare »	9 081	385	4·2	8 045	324	4·0	8 201	220	2·7
» tunnbinderiarbetare »	172	1	0·6	121	1	0·8	129	—	—
» väg- och vattenbyggnadsarbetare »	113	—	—	—	—	—	26	5	19·2
» elektriska arbetare »	1 678	87	5·2	1 467	54	3·7	1 787	45	2·5
» slakteri- och charkuteriarbetare »	846	15	1·8	625	30	4·8	131	12	9·2
» stuckatör »	62	—	—	31	2	6·5	32	13	40·6
» textilarbetare »	2 427	602	24·8	2 536	610	24·1	1 688	542	32·2
» typograf »	1 075	20	1·9	933	9	1·0	977	5	0·5
Summa	109763	5 325	4·9	106 940	5 356	5·0	108 423	4 380	4·0

[1] Till följd av det skydd, som dessa uppgifter åtnjuta enligt 2 § 4 mom. tryckfrihetsförordningen, kan här icke meddelas, i vad mån dessa siffror avse hela antalet medlemmar inom ett fackförbund. På grundval av ovanstående siffror kunna alltså inga slutsatser dragas beträffande fackförbundens verkliga medlemsantal eller rörande förändringar i detta hänseende.

Antalet arbetslösa inom arbetarorganisationerna den 1 april 1918.

Fackförbund	Redovisade avdelningar[1]	Antal redovisade medlemmar				Arbetslösa					Arbetslösa till följd av		Arbetslediga på grund av					Arbetslöshetsdagar under mars 1918			
		Män				Män												Antal redovisade			Antal arbetslöshetsdagar
		Helt betalande	Halvt betalande	Kvinnor	Tillsammans	Helt betalande	Halvt betalande	Kvinnor	Tillsammans Antal	Tillsammans %	arbetsbrist	tillfällig orsak	sjukdom	arbetskonflikt	värnplikt	annan orsak	Tillsammans	avdeln.	medlemmar	arbetslösa	
Sv. bageri- o. konditoriind.-arb.-förb.	27	1 478	21	572	2 071	124	3	17	144	7·0	144	—	22	3	43	16	84	16	1 240	116	2 969
» bleck- och plåtslagareförbundet .	45	1 354	126	—	1 480	243	5	—	248	16·8	248	—	48	2	43	14	107	27	1 271	237	5 183
» bokbindare »	14	378	77	935	1 390	3	1	—	4	0·3	3	1	34	2	12	1	49	3	128	3	65
» bryggeriarbetare »	17	895	29	241	1 165	22	1	70	93	8·0	83	10	40	—	7	10	57	6	477	62	1 454
De förenade förbunden	36	2 195	393	393	2 981	93	12	52	157	5·3	155	2	74	285	71	2	432	15	998	137	2 260
Sv. gjutare förbundet	107	3 268	567	14	3 849	146	24	3	173	4·5	146	27	164	12	130	3	309	27	1 441	124	1 381
» grov- och fabriksarbetare »	101	8 814	394	724	9 932	754	49	219	1 022	10·3	722	300	314	45	167	42	568	33	3 200	808	14 451
» gruvarbetare »	18	1 279	45	9	1 333	1	—	—	1	0·1	1	—	37	—	22	—	59	1	131	1	24
» handelsarbetare »	13	588	19	126	733	7	—	1	8	1·1	8	—	8	—	8	—	16	4	399	8	164
» handskarbetare »	1	110	2	47	159	34	—	—	34	21·4	—	34	4	—	1	—	5	1	159	34	602
» hattarbetare »	3	111	12	144	267	—	—	—	—	—	—	—	3	—	3	1	7	—	—	—	—
» kommunalarbetare »	29	2 973	47	17	3 037	53	—	5	58	1·9	52	6	110	—	21	3	134	9	1 101	58	1 183
Intern. litografiska »	14	637	67	5	709	4	—	—	4	0·6	4	—	10	—	15	—	25	1	341	2	54
Sv. metallindustriarbetare »	54	—	—	—	41 239	—	—	—	1 053	2·6	—	—	—	—	—	—	—	13	4 636	44	819
Därav: Järnbruksarbetare	23	—	—	—	7 856	—	—	—	52	0·7	—	—	—	—	—	—	—	4	2 075	12	149
Mek. verkstadsarbetare	31	—	—	—	33 383	—	—	—	1 001	3·0	—	—	—	—	—	—	—	9	2 561	32	670
Sv. murare förbundet	23	1 514	124	—	1 638	236	18	—	254	15·5	254	—	17	26	8	2	53	12	649	126	3 130
» måleriarbetare »	29	1 331	87	—	1 418	334	13	—	347	24·5	273	74	12	—	24	17	53	20	1 096	284	5 696
Skand. sadelm. o tapetserare »	34	1 082	105	62	1 249	45	4	9	58	4·6	58	—	26	—	49	2	77	13	822	37	652
Sv. sko- och läderindustriarb. »	24	2 530	653	1 176	4 359	36	—	10	46	1·1	46	—	45	—	50	16	111	3	527	8	173
» skrädderiarbetare »	35	1 124	72	834	2 030	22	1	3	26	1·3	23	3	46	—	32	3	81	3	344	14	272
» stenindustriarbetare »	41	1 020	88	—	1 108	111	7	—	118	10·6	103	15	61	—	17	7	85	7	364	55	946
» sågverksindustriarbetare »	74	6 652	544	16	7 212	165	7	—	172	2·4	166	6	152	57	183	5	397	7	803	70	1 433
Intern. tobaksarbetare »	11	613	48	3 048	3 709	—	—	6	6	0·2	3	3	99	—	10	4	113	2	360	6	52
Sv. transportarbetare »	20	1 207	34	—	1 241	186	3	—	189	15·2	163	26	30	6	5	2	43	4	303	140	3 852
» träarbetare »	110	7 954	1 090	37	9 081	362	23	—	385	4·2	376	9	254	62	174	8	498	32	3 209	300	5 562
» tunnbinderiarbetare »	8	163	9	—	172	1	—	—	1	0·6	1	—	6	—	4	—	10	1	12	1	30
» väg- o. vattenbyggnadsarb. »	2	113	—	—	113	—	—	—	—	—	—	—	3	1	1	1	6	—	—	—	—
» elektriska arbetare »	39	1 578	100	—	1 678	72	15	—	87	5·2	85	2	17	2	53	7	79	12	699	62	1 473
» slakteri- o. charkuteriarb. »	22	754	46	46	846	9	—	6	15	1·8	15	—	16	1	23	5	45	6	379	15	383
» stuckatör »	3	62	—	—	62	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» textilarbetare »	22	1 186	76	1 165	2 427	275	15	312	602	24·8	475	127	45	—	30	74	149	9	1 344	564	8 009
» typograf »	17	813	236	26	1 075	13	6	1	20	1·9	19	1	15	—	29	6	50	8	669	20	440
Summa	993	[2]—	[2]—	[2]—	109 763	[2]—	[2]—	[2]—	5 325	4·9	[2]—	[2]—	[2]—	[2]—	[2]—	[2]—	[2]—	295	27 102	3 336	62 712

[1] Jfr noten å sid. 884. — [2] På den grund, att uppgifter icke kunnat erhållas från samtliga organisationer, hava slutsummor icke nedräknats.

Antalet arbetslösa inom arbetarorganisationerna den 1 maj 1918.

Fackförbund	Redovisade avdelningar[1]	Antal redovisade medlemmar				Arbetslösa					Arbetslösa till följd av		Arbetslediga på grund av					Arbetslöshetsdagar under april 1918			
		Män				Män												Antal redovisade			Antal arbetslöshetsdagar
		Helt betalande	Halvt betalande	Kvinnor	Tillsammans	Helt betalande	Halvt betalande	Kvinnor	Tillsammans Antal	Tillsammans %	arbetsbrist	tillfällig orsak	sjukdom	arbetskonflikt	värnplikt	annan orsak	Tillsammans	avdeln.	medlemmar	arbetslösa	
Sv. bageri- o. konditoriind.-arb.-förb.	20	1 297	16	350	**1 663**	116	2	9	**127**	7·6	127	—	21	105	41	—	**167**	16	1 453	117	**3 194**
» bleck- och plåtslagareförbundet	46	1 353	120	—	**1 473**	228	4	—	**232**	15·8	232	—	54	—	46	4	**104**	26	1 193	231	**4 792**
» bokbindare »	11	307	63	774	**1 144**	5	1	—	**6**	0·5	6	—	26	—	9	6	**41**	4	776	6	**141**
» bryggeriarbetare »	19	906	22	517	**1 445**	36	1	72	**109**	7·5	89	20	60	—	6	6	**72**	7	745	66	**1 586**
De förenade förbunden	34	1 956	179	463	**2 598**	43	9	37	**89**	3·4	81	8	46	233	44	7	**330**	8	763	52	**1 382**
Sv. gjutare förbundet	103	3 185	536	13	**3 734**	123	18	3	**144**	3·9	133	11	171	77	116	10	**374**	26	1 182	95	**1 323**
» grov- och fabriksarbetare »	101	9 450	512	945	**10 907**	1 079	109	347	**1 535**	14·1	776	759	278	210	181	159	**828**	41	4 560	1 280	**23 378**
» gruvarbetare »	16	1 131	38	9	**1 178**	3	—	9	**12**	1·0	12	—	32	—	27	—	**59**	2	491	11	**266**
» handelsarbetare »	10	437	21	77	**535**	8	—	3	**11**	2·1	10	1	3	2	6	—	**11**	3	211	11	**140**
» handskarbetare »	1	105	2	50	**157**	27	—	25	**52**	33·1	52	—	2	—	1	—	**3**	1	157	52	**1 164**
» hattarbetare »	3	104	12	132	**248**	—	—	—	—	—	—	—	2	—	3	1	**6**	—	—	—	—
» kommunalarbetare »	24	2 598	40	84	**2 722**	27	—	4	**31**	1·1	26	5	91	—	21	—	**112**	7	847	25	**551**
Intern. litografiska »	14	618	66	—	**684**	2	—	—	**2**	0·3	2	—	11	—	21	—	**32**	1	136	2	**52**
Sv. metallindustriarbetare »	60	—	—	—	**42 352**	—	—	—	**1 025**	2·4	—	—	—	—	—	—	—	13	3 955	38	**918**
Därav: Järnbruksarbetare . .	23	—	—	—	**8 059**	—	—	—	**44**	0·5	—	—	—	—	—	—	—	5	1 245	11	**205**
Mek. verkstadsarbetare	37	—	—	—	**34 293**	—	—	—	**981**	2·9	—	—	—	—	—	—	—	8	2 710	27	**713**
Sv. murare förbundet	21	1 293	111	—	**1 404**	148	29	—	**177**	12·6	177	—	16	239	6	2	**263**	10	489	64	**1 433**
» måleriarbetare »	29	1 166	90	—	**1 256**	245	15	—	**260**	20·7	249	11	10	200	21	1	**232**	15	725	280	**4 381**
Skand. sadelm. o. tapetserare »	36	1 116	145	70	**1 331**	55	6	6	**67**	5·0	67	—	25	10	50	—	**85**	11	713	63	**911**
Sv. sko- och läderindustriarb. »	24	2 551	606	1 262	**4 419**	48	—	4	**52**	1·2	52	—	56	—	58	—	**114**	7	1 745	42	**394**
» skrädderiarbetare »	27	988	110	773	**1 871**	1	—	25	**26**	1·4	26	—	32	21	19	—	**72**	1	371	20	**500**
» stenindustriarbetare »	34	866	78	—	**944**	85	10	—	**95**	10·1	81	14	47	4	11	29	**91**	5	221	63	**1 053**
» sågverksindustriarbetare »	65	5 473	729	24	**6 226**	118	10	—	**128**	2·1	106	22	175	290	156	2	**623**	6	787	43	**815**
Intern. tobaksarbetare »	10	549	43	2 884	**3 476**	—	—	—	—	—	—	—	97	—	10	4	**111**	—	—	—	—
Sv. transportarbetare »	15	950	41	424	**1 415**	142	4	—	**146**	10·3	96	50	18	4	3	—	**25**	3	265	85	**2 208**
» träarbetare »	98	7 001	1 007	37	**8 045**	301	23	—	**324**	4·0	296	28	210	267	159	209	**845**	28	2 866	276	**4 412**
» tunnbinderiarbetare »	6	114	7	—	**121**	1	—	—	**1**	0·8	1	—	4	—	4	2	**10**	1	12	1	**30**
» väg- o. vattenbyggnadsarb. »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» elektriska arbetare »	37	1 358	109	—	**1 467**	38	16	—	**54**	3·7	53	1	13	2	58	6	**79**	9	448	29	**728**
» slakteri- o. charkuteriarb. »	17	519	42	64	**625**	21	—	9	**30**	4·8	30	—	4	—	6	—	**10**	6	309	24	**597**
» stuckatör »	2	31	—	—	**31**	2	—	—	**2**	6·5	2	—	—	—	—	—	—	1	18	2	**50**
» textilarbetare »	22	1 210	77	1 249	**2 536**	259	4	347	**610**	24·1	610	—	66	—	30	5	**101**	8	1 405	524	**9 532**
» typograf »	14	709	198	26	**933**	6	3	—	**9**	1·0	9	—	14	—	26	3	**43**	5	478	8	**210**
Summa	**919**	[2] —	[2] —	[2] —	**106 940**	[2] —	[2] —	[2] —	**5 356**	5·0	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	**271**	**27 321**	**3 510**	**66 141**

[1] Jfr noten å sid. 884. — [2] På den grund, att uppgifter icke kunnat erhållas från samtliga organisationer, hava slutsummor icke nedräknats.

Antalet arbetslösa inom arbetarorganisationerna den 1 juni 1918.

Fackförbund	Redovisande avdelningar[1]	Antal redovisade medlemmar				Arbetslösa						Arbetslösa till följd av		Arbetslediga på grund av					Arbetslöshetsdagar under maj 1918			
		Män				Män													Antal redovisade			
		Helt betalande	Halvt betalande	Kvinnor	Tillsammans	Helt betalande	Halvt betalande	Kvinnor	Tillsammans Antal	Tillsammans %		arbetsbrist	tillfällig orsak	sjukdom	arbetskonflikt	värnplikt	annan orsak	Tillsammans	avdeln.	medlemmar	arbetslösa	Antal arbetslöshetsdagar
Sv. bageri- o. konditoriind.-arb.-förb.	19	1 262	32	518	1 812	90	2	15	107	5·9		107	—	23	233	41	27	324	12	1 378	97	2 477
» bleck- och plåtslagareförbundet	47	1 346	117	—	1 463	160	6	—	166	11·3		166	—	51	8	46	5	110	20	1 206	156	3 896
» bokbindare »	13	701	117	1 502	2 320	9	4	—	13	0·6		13	—	44	—	18	5	67	4	1 320	12	220
» bryggeriarbetare »	19	946	23	281	1 250	29	1	25	55	4·4		46	9	50	—	6	—	56	5	507	52	1 228
De förenade förbunden	34	1 935	142	468	2 543	27	4	73	104	4·1		101	3	62	11	41	4	118	7	752	78	1 843
Sv. gjutare förbundet	95	2 945	480	13	3 438	101	10	2	113	3·3		101	12	137	133	111	2	383	20	1 127	85	741
» grov- och fabriksarbetare »	101	9 394	441	918	10 753	738	100	325	1 163	10·8		577	586	279	295	174	37	785	40	4 654	1 095	16 287
» gruvarbetare »	16	1 457	44	9	1 510	—	—	—	—	—		—	—	39	24	29	—	92	—	—	—	—
» handelsarbetare »	56	3 064	202	1 066	4 332	45	—	3	48	1·1		48	—	32	8	33	20	93	13	1 685	48	927
» handskarbetare »	1	100	3	51	154	24	—	30	54	35·1		54	—	—	—	—	—	—	1	154	54	1 734
» hattarbetare »	3	111	12	144	267	—	—	—	—	—		—	—	3	—	3	1	7	—	—	—	—
» kommunalarbetare »	24	2 230	288	83	2 601	2	—	1	3	0·1		2	1	82	—	15	4	101	1	245	2	32
Intern. litografiska »	14	622	78	—	700	—	—	—	—	—		—	—	16	—	13	—	29	—	—	—	—
Sv. metallindustriarbetare	59	—	—	—	42 195	—	—	—	911	2·2		—	—	—	—	—	—	—	25	9 510	128	2 473
Därav: Järnbruksarbetare . .	27	—	—	—	8 219	—	—	—	46	0·6		—	—	—	—	—	—	—	10	3 025	28	294
Mek. verkstadsarbetare	32	—	—	—	33 976	—	—	—	865	2·5		—	—	—	—	—	—	—	15	6 485	100	2 179
Sv. murare förbundet	22	1 388	112	—	1 500	106	8	—	114	7·6		114	—	15	214	6	2	237	7	393	52	1 349
» måleriarbetare »	24	1 011	78	—	1 089	182	12	—	194	17·8		194	—	9	102	20	—	131	13	709	161	3 976
Skand. sadelm. o. tapetserare »	35	1 177	214	4	1 395	77	7	—	84	6·0		84	—	29	—	47	1	77	10	758	79	587
Sv. sko- och läderindustriarb. »	18	2 152	403	1 042	3 597	36	—	1	37	1·0		4	33	25	55	43	5	128	2	224	4	92
» skrädderiarbetare »	32	1 135	64	860	2 059	14	—	67	81	3·9		81	—	54	—	22	—	76	6	937	77	1 439
» stenindustriarbetare »	25	717	62	1	780	51	7	—	58	7·4		36	22	33	36	14	10	93	5	309	36	615
» sågverksindustriarbetare »	57	4 479	398	7	4 884	57	6	—	63	1·3		63	—	162	305	138	3	608	4	244	38	889
Intern. tobaksarbetare »	10	559	38	2 880	3 477	—	—	—	—	—		—	—	131	—	11	3	145	—	—	—	—
Sv. transportarbetare »	15	1 231	107	—	1 338	98	72	—	170	12·7		140	30	24	—	13	2	39	4	266	110	1 194
» träarbetare »	96	7 251	914	36	8 201	196	24	—	220	2·7		179	41	185	194	141	276	796	26	2 562	186	2 869
» tunnbinderiarbetare »	6	124	5	—	129	—	—	—	—	—		—	—	3	—	6	—	9	—	—	—	—
» väg- o. vattenbyggnadsarb. »	1	26	—	—	26	5	—	—	5	19·2		5	—	2	—	—	—	2	1	26	5	72
» elektriska arbetare »	36	1 676	111	—	1 787	40	5	—	45	2·5		45	—	17	—	54	8	79	7	612	26	670
» slakteri- o. charkuteriarb. »	4	127	4	—	131	11	1	—	12	9·2		12	—	—	—	1	—	1	2	19	3	74
» stuckatör »	2	32	—	—	32	13	—	—	13	40·6		13	—	—	—	—	—	—	1	18	13	306
» textilarbetare »	16	884	42	757	1 683	249	4	289	542	32·2		542	—	37	2	21	6	66	6	593	397	6 558
» typograf »	17	727	215	35	977	5	—	—	5	0·5		5	—	16	—	27	3	46	3	382	4	150
Summa	917	[2] —	[2] —	[2] —	108 423	[2] —	[2] —	[2] —	4 380	4·0		[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	245	30 590	2 998	52 648

[1] Jfr noten å sid. 884. — [2] På den grund, att uppgifter icke kunnat erhållas från samtliga organisationer, hava slutsummor icke nedräknats.

Fylleriförseelserna under andra kvartalet 1918 och deras orsaker.

Den inom socialstyrelsen sedan ingången av år 1917 förda fortlöpande statistiken över fylleriförseelserna med fördelning efter orsaker[1] har numera fullföljts t. o. m. 1918 års andra kvartal, och föreligger resultatet därav i efterföljande huvudtabell (sid. 894—899).

Det framgår härav, att hela antalet under kvartalet inträffade fylleriförseelser utgjorde 4 588. Huru denna siffra förhåller sig till talen för de kvartal, beträffande vilka dylik redovisning förut föreligger, angives av följande uppställning:

	År 1917				År 1918	
	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	1 kv.	2 kv.
Antal fylleriförseelser : . . .	6 310	4 711	4 285	3 071	2 962	4 588
Indextal	100	75	68	49	47	73

Den oavbrutna nedgången av fyllerifrekvensen fortsatte sålunda t. o. m. första kvartalet 1918, varunder den tills vidare lägsta punkten nåddes, för att avlösas av en markerad stegring under redovisningskvartalet. Om styrkan av denna nya utvecklingstendens erhålles en uppfattning genom ökningstalet från föregående kvartal, nämligen 1 626 fall eller 54·9 %.

Huru kvartalets fylleriförseelser varit fördelade på olika större landsdelar, framgår av efterföljande tablå:

		Stockholms stad	Östra Sverige	Småland och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Hela riket
Antal fylleriförseelser	i städer med mer än 10 000 inv.	1 435	303	129	446	1 141	313	**3 767**
	i övriga städer	—	101	79	52	267	103	**602**
	å landsbygden	—	41	30	18	35	95	**219**
	tillhopa	1 435	445	238	516	1 443	511	**4 588**

Av en jämförelse med föregående kvartal framgår, att den starka stegringen väsentligen träffat städerna, medan däremot landsbygdens fylleri-frekvens varit tämligen konstant. Med undantag för östra Sveriges städer och Göteborg, där stegringen varit mindre, har ökningen i städerna uppgått till 60—70 % eller däröver. Så hava exempelvis fylleriförseelserna i Stockholm ökats från 828 till 1 435 fall eller med 73·3 % och i Malmö från 101 till 188 eller med 86·1 %. Då antalet av de å landsbygden inträffade fallen endast vuxit från 201 till 219 eller med 9·0 %, har också dess andel

[1] Se Soc. Medd., årg. 1917, sid. 731 ff.,1069 ff. och 1430 ff. samt årg. 1918, sid. 475 ff. och 799 ff.

av fyllerifrekvensen nedgått till 4·8 % mot 6·7 % under föregående kvartal och 13·0 % under fjärde kvartalet år 1917.

I kol. 4 av huvudtabellen angives antalet fylleriförseelser, vid vilka det *huvudsakliga berusningsmedlet* uppgivits, och uppgick detta antal för hela riket till 4 538 eller 98·9 % av samtliga. Förekomsten av fall, där det icke kunnat utrönas, vilka rusdrycker som förtärts, är sålunda alltjämt ringa. De erhållna uppgifterna rörande berusningsmedlen redovisas i huvudtabellens kol. 5—37, varav nedan lämnas ett sammandrag:

	Stockholms stad	Östra Sverige		Småland och öarna		Södra Sverige		Västra Sverige		Norra Sverige		Hela riket			
		städer	landsbygd	städer	landsbygd	städer	landsbygd	städer	landsbygd	städer	landsbygd	städer	landsbygd	tillhopa antal	tillhopa procent
Hela antalet fylleriförseelser med känt berusningsmedel . .	1 396	404	41	208	30	497	18	1405	34	412	93	4322	216	4 538	100·0
Därav fall, där detta utgjordes av:	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%		
spritdrycker	25·9	20·4	24·4	28·3	33·3	33·8	22·2	22·3	26·5	19·9	24·7	24·7	25·9	1 123	24·7
vin	15·2	9·4	2·4	5·8	—	4·4	—	8·5	2·9	13·6	15·0	10·6	7·4	475	10·5
öl	1·2	0·5	—	0·5	3·3	0·8	—	3·3	2·9	—	1·1	1·6	1·4	74	1·6
spritdrycker och vin	11·0	11·7	—	3·4	—	7·5	16·7	8·8	5·9	10·4	3·2	9·5	3·7	420	9·2
spritdrycker och öl .	4·2	13·4	2·4	13·4	10·0	24·2	11·1	13·0	5·9	6·6	2·2	10·9	4·6	480	10·6
spritdrycker, vin o. öl	1·9	8·4	24·4	15·4	—	3·4	22·2	6·0	2·9	3·9	—	4·9	7·0	225	5·0
vin och öl	2·0	4·2	2·4	12·0	10·0	3·6	5·6	10·7	2·9	5·3	—	6·0	2·8	266	5·9
samtliga rusdrycker	61·4	68·0	56·0	78·8	56·6	77·7	77·8	72·6	49·9	59·7	46·2	68·2	52·8	3 063	67·5
denaturerad sprit .	28·2	14·6	14·7	17·8	36·7	20·7	11·1	21·8	8·9	12·4	2·2	22·0	11·1	973	21·4
tekniska preparat .	10·4	17·4	29·3	3·4	6·7	1·6	11·1	5·6	41·2	27·9	51·6	9·8	36·1	502	11·1
samtliga surrogat .	38·6	32·0	44·0	21·2	43·4	22·3	22·2	27·4	50·1	40·3	53·8	31·8	47·2	1 475	32·5

Under redovisningskvartalet uppgingo de av spritdrycker föranledda fylleriförseelserna till 1 123, motsvarande en fjärdedel av samtliga. I jämförelse med första kvartalet betecknar detta antal en ökning av 386 fall eller 52·4 %. Denna utveckling har fortgått sedan senare delen av år 1917. men med alltjämt stegrad styrka, såsom framgår av motsvarande stegringsprocenter för de båda närmast föregående kvartalen, nämligen i ordning resp. 29·2 och 44·8 %, ävensom av följande sammanställning över antalet dylika fall under de sex kvartal, för vilka redovisning föreligger:

	År 1917				År 1918	
	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	1 kv.	2 kv.
Antal fyllerifall genom spritdrycker . . .	1 103	492	394	509	737	1 123
Indextal	100	45	36	46	67	102

Sålunda hava spritdrycksfallen nu nått upp till samma antal som under första kvartalet 1917, d. v. s. tiden före de nuvarande stränga restriktionerna, låt vara att vid jämförelsen icke bör förbises, att antalet fylleriför-

seelser, orsakade av spritdrycker jämte annat slag av rusdrycker, i förra fallet var mer än dubbelt så stort som under sistnämnda kvartal. Den sålunda konstaterade stegringen av spritdrycksmissbruket synes emellertid icke i hela sin utsträckning möjliggöras genom den starkt begränsade tillgång till dylika drycker, som öppnas genom nu rådande restriktions- och ransoneringsbestämmelser, utan pekar på, att en alltmer betydande omfattning ernåtts av den olagliga brännvinshanteringen, vare sig denna utgöres av verklig hembränning (destillering) eller, såsom kanske oftast är fallet, av rening av motorsprit eller denaturerad sprit. Sålunda har under kvartalet endast i Stockholm konstaterats icke mindre än 104 fall, där hemmalagat brännvin förtärts, mot resp. 12 och 49 under föregående kvartal, och äro dessa siffror av naturliga skäl mycket utpräglade minimisiffror, vilkas absoluta storlek bör tillmätas mindre betydelse än deras starka stegring. Även nedanstående sammanställning av uppgifter angående sättet för åtkomsten av spritdryckerna pekar på en växande betydelse för de mindre legitima sätten för brännvinsanskaffning:

	Samtliga spritdrycksfall	Därav (i %) fall, där huvudsakligen förtärts: utminuterade spritdrycker från utminuteringsställe eller spirituosa-(vin-)handel	utminuterade spritdrycker genom förmedling av andra	utskänkta spritdrycker från bolagsvärdshus	utskänkta spritdrycker från restaurang	spritdrycker erhållna på annat (eller obekant) sätt
		%	%	%	%	%
Städerna . .	1 067	31·6	39·9	4·3	14·2	10·0
Landsbygden	56	50·0	37·5	7·1	1·8	3·6
Hela riket .	**1 123**	**32·5**	**39·8**	**4·5**	**13·5**	**9·7**

Medan relativa antalet spritdrycksfall, där berusningsmedlet utgjorts av utskänkta drycker fr. o. m. första kvartalet 1917 t. o. m. andra kvartalet 1918 avtagit på ett sätt, som anges av talserien 39·7, 34·3, 31·5, 26·9, 22·1, och 18·0 %, hava de fall i stället stigit i betydelse, där spritdryckerna erhållits genom förmedling av andra eller »på annat (obekant) sätt», vilka under angivna tidsperiod utgjort resp. 33·4, 26·7, 31·4, 30·5, 45·2 och 49·5 %.

Vin, vartill även räknats vinlögg o. d., uppgives under kvartalet hava enbart för sig föranlett icke mindre än 475 fylleriförseelser, motsvarande en stegring från föregående kvartals antal, 196, med 279 fall eller 142·3 %. De av vin förorsakade fallen under redovisningsperiodens olika kvartal angives i följande uppställning:

	År 1917				År 1918	
	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	1 kv	2 kv.
Antal fyllerifall genom vin	156	211	313	278	196	475
Indextal	100	135	201	178	126	304

Härav framgår, att de under år 1917 skärpta restriktionerna å spritdrycker visserligen föranledde ett ökat bruk av vin i berusningssyfte, som kulminerade under tredje kvartalet nämnda år, men att den då inträdande knappheten särskilt å heta viner sedermera verkade återhållande på konsumtionen. Redovisningskvartalets utomordentligt starka stegring, varav en stor del fallit å Stockholm och Göteborg, visar en avgjord förändring i vin-

konsumtionen, vilken åtminstone för Stockholms vidkommande till väsentlig del uppgives vara att tillskriva olaglig tillverkning och försäljning av alkoholstarka konstviner. Det är särskilt det till avhämtning försålda vinet, som under redovisningskvartalet erhållit så mycket starkare användning, att de därav framkallade fylleriförseelserna tredubblats.

Av det numera såsom berusningsmedel i stort sett betydelselösa *ölet* har, enligt polismyndigheternas rapporter, föranletts endast 74 fylleriförseelser, varav liksom föregående kvartal den huvudsakliga delen ägt rum i Göteborg, där enligt uppgift lär funnits viss tillgång till alkoholstarkare maltdrycker.

I 1 391 eller 30·7 % av samtliga redovisade fyllerifall har berusningen åstadkommits genom förtärande i betydande utsträckning av flera olika slag av rusdrycker, och överstiger nämnda antal med 400 eller 40·4 % motsvarande antal under föregående kvartal. Denna ökning är väsentligen att tillskriva sammansättningarna spritdrycker och vin (från 225 till 420 fall) samt vin och öl (från 148 till 266 fall), vilken sistnämnda kombination uppgivits särskilt allmänt förekomma i Göteborg. Övriga sammansättningar med öl hava tilltagit mindre, nämligen spritdrycker och öl från 451 till 480 fall samt spritdrycker, vin och öl från 167 till 225 fall.

Sammanlagda antalet av rusdrycker föranledda fylleriförseelser utgjorde under kvartalet 3 063 eller 67·5 % av samtliga orsaksredovisade fall. Motsvarande antal under de sex redovisningskvartalen framgår av följande tablå:

	År 1917				År 1918	
	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	1 kv.	2 kv.
Antal fyllerifall genom rusdrycker	5 853	4 040	3 688	2 339	2 015	3 063
Procent av samtliga fyllerifall	93·6	86·8	86·9	77·4	68·6	67·5

Den senare talraden utvisar, att rusdrycksfallen avtagit i relativ betydelse, men att detta avtagande under redovisningskvartalet visat tendens att hejdas, vilket, som ovan antytts, synes bero på tilltagande rusdryckshantering vid sidan om gällande restriktions- och ransoneringsbestämmelser. Absoluta antalet rusdrycksfall har under kvartalet ökats med över 1 000, oaktat de allt mera åtstramade förhållandena på den legitima rusdrycksmarknaden ingalunda synas motivera eller ens möjliggöra en sådan utveckling.

I samband med den allt knappare tillgången på egentliga rusdrycker har jämväl i allt vidare kretsar kommit till användning vissa *surrogat* för sådana. De härav orsakade fyllerifallens omfattning och relativa frekvens åskådliggöres av efterföljande tablå:

	År 1917				År 1918	
	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	1 kv.	2 kv.
Antal fyllerifall genom rusdrycksurrogat .	404	613	555	683	922	1 475
Indextal	100	152	137	169	228	365
Procent av samtliga fyllerifall	6·4	13·2	13·1	22·6	31·4	32·5

Under något mer än ett år synes surrogatmissbruket hava fått flerdubblad omfattning och alltjämt ökad betydelse. Sedan tredje kvartalet 1917 hava

sålunda stegringsprocenterna från ett kvartal till närmast efterföljande varit resp. 23·1, 35·0 och 60·0 %, angivande en allt snabbare ökning. Av surrogatfallens procentuella andel av samtliga fylleriförseelser framgår, att dessa fall från att utgöra några få procent vuxit till inemot en tredjedel av samtliga fyllerifall.

Bland surrogaten intager den denaturerade spriten en särskild ställning med icke mindre än 973 berusningsfall eller 21·4 % av samtliga. Förhållandena i detta avseende sedan 1917 års början åskådliggöras genom följande översikt:

	År 1917				År 1918	
	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	1 kv.	2 kv.
Antal fyllerifall genom denaturerad sprit	317	361	264	281	554	973
Indextal	100	114	83	89	175	307
Procent av samtliga fyllerifall	5·1	7·8	6·2	9·3	18·9	21·4

Utvecklingen under 1918 års första kvartal, vilken stod i bestämd motsats till förhållandena under år 1917, då den av denaturerad sprit orsakade fyllerifrekvensen var tämligen konstant, har sålunda fortsatt under redovisningskvartalet med en stegring i antalet fall av 419 eller 75·6 %, däribland ensamt i Stockholm och Göteborg 330 fall eller 137·5 %. Medan absoluta antalet dylika fall sedan 1917 års början mer än tredubblats, har deras relativa andel i fyllerifrekvensen drygt fyrdubblats och uppgick under redovisningskvartalet till 21·4 %, nämligen 22·0 % i städer och 11·1 % å landsbygden.

Missbrukas sålunda den denaturerade spriten huvudsakligen i städerna, spelar landsbygden, åtminstone relativt, huvudrollen beträffande tekniska preparat o. d., vilka förorsakat över en tredjedel (36·1 %) av fyllerifallen å landsbygden mot 9·8 % i städerna. Särskilt stark har frekvensen därav, liksom förut, varit i de norrländska landskommunerna. Användningen av tekniska preparat har ökats under kvartalet med 36·4 % till 502 fall mot 368 under första kvartalet i år, då en tillfällig nedgång i denna konsumtion synes hava ägt rum. Emellertid var angivna stegring svagare än den genomsnittliga för samtliga berusningsmedel, nämligen 54·9 %, varför de tekniska preparatens andel av fyllerifrekvensen sjunkit från 12·5 % till 11·1 %. Bland de i berusningssyfte använda preparaten har huvudmassan även detta kvartal utgjorts av hårvatten (omkring 300 fall) samt eau de cologne och parfym (över 100 fall). För övrigt förekomma sporadiskt en mångfald hygieniska och medicinska preparat, bland vilka märkas olika slags droppar (ett 40-tal fall) samt salubrin (omkring 20 fall).

Beträffande *åtkomstället* för berusningsmedlen lämnas i efterföljande tablå några sammanfattande upplysningar, som tillåta en ungefärlig uppskattning av utminuterings- och utskänkningsställenas samt surrogatförsäljningens och — i viss mån — den olagliga rusdryckshanteringens relativa betydelse för fyllerifrekvensen under kvartalet.

	Stockholms stad	Östra Sverige		Småland och öarna		Södra Sverige		Västra Sverige		Norra Sverige		Hela riket			
		städer	landsbygd	städer	landsbygd	städer	landsbygd	städer	landsbygd	städer	landsbygd	städer	landsbygd	tillhopa antal	tillhopa procent
Hela antalet fylleriförseelser med känt berusningsmedel . .	1 396	404	41	208	30	497	18	1405	34	412	93	4 322	216	4 538	100·0
Därav fall, där detta erhållits:	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%		
från avhämtningsställe för rusdrycker	29·3	43·7	34·1	37·5	36·7	32·8	22·2	29·8	35·3	32·0	35·5	31·9	34·3	1 451	32·0
från utskänkningsställe för rusdrycker	21·5	17·6	17·1	25·0	13·3	38·8	55·6	34·9	14·7	23·1	7·5	27·8	15·3	1 236	27·2
från avhämtningsställe och utskänkningsställe för rusdrycker	2·9	6·5	4·9	15·4	6·7	6·1	—	7·5	—	4·6	1·1	5·8	2·3	257	5·7
från försäljningsställe för denaturerad sprit, tekniska preparat o. d.	38·5	32·0	43·9	21·1	43·3	22·3	22·2	27·4	50·0	40·3	53·8	31·8	47·2	1 475	32·5
på annat (eller obekant) sätt	7·8	0·2	—	1·0	—	—	—	0·4	—	—	2·1	2·7	0·9	119	2·6

På det hela taget visar fördelningen av fylleriförseelserna efter de olika åtkomstställena nära överensstämmelse med motsvarande förhållanden under närmast föregående kvartal. Dock visar utskänkningsställenas relativa andel fortfarande minskande tendens, medan däremot stegring ägt rum för fyllerifallen genom avhämtade rusdrycker, bland vilka torde dölja sig en stor del av det efter allt att döma betydande antalet fall av olaglig rusdryckshantering. Även surrogathandelns andel visar, som nämnts, någon ökning, särskilt å landsbygden, liksom de under rubriken »på annat (eller obekant) sätt» redovisade förseelserna. Av dessa sistnämnda 119 fall avse 110 förtäring av hemmalagat brännvin (104 i Stockholm, 1 i Eskilstuna, 2 i Göteborg och 3 å Norrbottens läns landsbygd) mot 53 dylika fall under föregående kvartal, en nog så talande utveckling, även om densamma möjligen står i visst samband med ökad uppmärksamhet på dessa förhållanden från polismyndigheternas sida.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
				Antal fylleriförseelser,								
					därav						därav	
Område	Invånarantal den 1 jan. 1918	Hela antalet fylleriförseelser	Därav sådana, för vilka huvudsakliga berusningsmedlet uppgivits	*spritdrycker* (bränvin, konjak, whisky, punsch o. d.)	från utminuteringsställe eller spirituosahandel	å utskänkningsställe (bolagsvärdshus)	å restaurang	genom förmedling av andra, vid privata samkväm o. d.	på annat (eller obekant) sätt	*vin*	från avhämtningsställe, vid privata samkväm o. d.	utskänkt vin
1 *Stockholms stad* . . .	**413 163**	**1 435**	**1 396**	**362**	74	3	42	141	[1] 102	**212**	124	88
2 *Stockholms län* . . .	**230 212**	**43**	**43**	**12**	4	—	2	6	—	**4**	3	1
därav												
3 Södertälje	14 479	27	27	9	3	—	2	4	—	4	3	1
4 övriga städer	15 293	16	16	3	1	—	—	2	—	—	—	—
5 landsbygden	200 440	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6 *Uppsala län*	**133 506**	**113**	**113**	**23**	7	1	1	14	—	**1**	—	1
därav												
7 Uppsala	27 859	87	87	16	4	—	1	11	—	1	—	1
8 Enköping	5 841	17	17	6	2	1	—	3	—	—	—	—
9 landsbygden	99 806	9	9	1	1	—	—	—	—	—	—	—
10 *Södermanlands län* . .	**187 891**	**95**	**95**	**17**	8	1	—	8	—	**15**	11	4
därav												
11 Nyköping	11 311	17	17	4	1	—	—	3	—	2	1	1
12 Eskilstuna	30 500	40	40	8	3	—	—	5	—	10	8	2
13 övriga städer	15 635	27	27	2	2	—	—	—	—	2	2	—
14 landsbygden	130 445	11	11	3	2	1	—	—	—	1	—	1
15 *Östergötlands län* . . .	**302 175**	**107**	**107**	**18**	13	1	—	4	—	**11**	10	1
därav												
16 Linköping	25 930	30	30	7	5	—	—	2	—	6	6	—
17 Norrköping	58 154	48	48	5	2	1	—	2	—	5	4	1
18 övriga städer	12 355	17	17	4	4	—	—	—	—	—	—	—
19 landsbygden	205 736	12	12	2	2	—	—	—	—	—	—	—
20 *Jönköpings län* . . .	**222 607**	**111**	**111**	**47**	29	5	—	12	1	**2**	1	1
därav												
21 Jönköping	28 798	61	61	30	17	4	—	9	—	2	1	1
22 övriga städer	22 547	39	39	15	10	1	—	3	1	—	—	—
23 landsbygden	171 262	11	11	2	2	—	—	—	—	—	—	—
24 *Kronobergs län* . . .	**157 270**	**27**	**27**	**8**	1	3	1	3	—	**9**	8	1
därav												
25 Växjö	8 905	18	18	5	1	2	1	1	—	9	8	1
26 landsbygden	148 365	9	9	3	—	1	—	2	—	—	—	—
27 *Kalmar län*	**228 998**	**57**	**57**	**14**	10	1	1	2	—	**1**	1	—
därav												
28 Kalmar	16 678	15	15	2	1	—	—	1	—	—	—	—
29 Västervik	11 685	10	10	1	1	—	—	—	—	—	—	—
30 övriga städer	12 462	22	22	6	3	1	1	1	—	1	1	—
31 landsbygden	188 173	10	10	5	5	—	—	—	—	—	—	—
32 *Gottlands län*	**55 873**	**43**	**43**	—	—	—	—	—	—	—	—	—
därav												
33 Visby	9 976	43	43	—	—	—	—	—	—	—	—	—
34 landsbygden	45 897	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35 *Blekinge län*	**148 866**	**55**	**55**	**18**	9	3	—	6	—	**1**	—	1
därav												
36 Karlskrona	28 097	41	41	5	4	—	—	1	—	—	—	—
37 övriga städer	14 512	14	14	13	5	3	—	5	—	1	—	1
38 landsbygden	106 257	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

[1] Därav 97, som förtärt hemmalagat brännvin.
[2] » 3 » » » »
[3] » 4 » » » »
[4] » 1 » » » »

14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	
där huvudsakliga berusningsmedlet utgjordes av																								
öl (andra maltdrycker)	därav			sprit-drycker och vin	därav utskänkta spritdrycker	sprit-drycker och öl	därav							sprit-drycker, vin och öl	därav utskänkta spritdrycker	vin och öl	därav			denaturerad sprit	därav tillsammans med öl (ev. andra rusdrycker)	tekniska preparat	därav tillsammans med öl (ev. andra rusdrycker)	
	från avhämtningsställe	å ölstuga eller restaurang	på annat (eller obekant) sätt				spritdr. från utminuteringsställe (spir.-handel) och		å bolagsvärdshus (och ölstuga)	å restaurang (och ölstuga)	spritdr. genom förmedling av andra och		på annat (eller obekant) sätt				från avhämtningsställe	från avhämtningsställe och å rest., ölstuga (el. bolagsv.)	å rest., ölstuga (el. bolagsv.)					
							öl å ölstuga	öl på annat sätt			öl å ölstuga	öl på annat sätt												
17	2	15	—	[2] 154	106	58	7	5	2	14	19	7	[3] 4	27	21	28	5	14	9	393	106	145	49	1
2	—	2	—	2	2	6	2	1	—	1	2	—	—	4	3	2	—	2	—	3	1	8	6	2
2	—	2	—	1	1	3	1	1	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1	—	2	1	5	3	3
—	—	—	—	1	1	3	1	—	—	—	2	—	—	4	3	1	—	1	—	1	—	3	3	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
—	—	—	—	8	6	29	2	5	4	4	5	9	—	16	12	5	—	1	4	7	4	24	10	6
—	—	—	—	7	5	27	1	5	4	4	4	9	—	15	11	5	—	1	4	4	2	12	8	7
—	—	—	—	1	1	2	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	5	2	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	7	—	9
—	—	—	—	18	5	4	—	—	1	—	1	2	—	7	2	3	1	2	—	19	8	12	6	10
—	—	—	—	3	2	3	—	—	1	—	1	1	—	2	—	—	—	—	—	2	1	1	1	11
—	—	—	—	[4] 8	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	2	—	7	1	4	—	12
—	—	—	—	7	1	1	—	—	—	—	—	1	—	2	—	1	1	—	—	5	4	7	5	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	5	2	—	—	14
—	—	—	—	11	3	10	4	—	1	2	1	1	1	10	5	6	1	3	2	26	8	15	9	15
—	—	—	—	1	—	3	—	—	—	2	—	1	—	2	2	5	1	2	2	3	—	3	—	16
—	—	—	—	8	3	3	1	—	1	—	1	—	—	2	2	1	—	1	—	16	5	8	6	17
—	—	—	—	2	—	3	2	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	6	3	1	1	18
—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	5	1	—	—	—	—	1	—	3	2	19
2	1	1	—	3	2	15	8	3	—	2	1	1	—	4	1	7	1	3	3	27	12	4	2	20
1	—	1	—	2	2	6	2	2	—	1	—	1	—	1	—	4	1	2	1	13	5	2	2	21
—	—	—	—	1	—	8	6	—	—	1	1	—	—	3	1	3	—	1	2	7	1	2	—	22
1	1	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	6	—	—	23
—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	1	—	—	—	4	—	—	4	1	1	3	3	24
—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	1	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	3	1	1	2	2	26
—	—	—	—	4	1	12	5	2	1	1	3	—	—	5	2	2	—	1	1	19	10	—	—	27
—	—	—	—	2	1	7	3	—	—	1	[4] 3	—	—	1	1	1	—	—	1	2	1	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	8	5	—	—	29
—	—	—	—	2	1	3	—	2	1	—	—	—	—	3	1	1	—	1	—	6	4	—	—	30
—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	31
—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	1	—	—	23	21	15	—	11	4	1	1	2	2	32
—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	1	—	—	23	21	15	—	11	4	1	1	2	2	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
—	—	—	—	1	—	22	3	4	13	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	2	2	2	35
—	—	—	—	1	—	22	3	4	18	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	2	2	2	36
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	-	37
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	-	38

1	Område	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
					Antal fylleriförseelser,								
						därav						därav	
		Invånarantal den 1 jan. 1918	Hela antalet fylleriförseelser	Därav sådana, för vilka huvudsakliga berusningsmedlet uppgivits	*spritdrycker* (brännvin, konjak, whisky, punsch o. d.)	från utminuteringsställe eller spritnosshandel	å utskänkningsställe (bolagsvärdshus)	å restaurang	genom förmedling av andra, vid privata samkväm o. d.	på annat (eller obekant) sätt	*vin*	från avhämtningsställe, vid privata samkväm o. d.	utländskt vin
1	*Kristianstads län* . . .	**237 576**	**93**	**93**	**30**	13	2	2	13	—	**8**	7	1
	därav												
2	Kristianstad	12 542	53	53	18	8	2	1	7	—	7	6	1
3	övriga städer	10 495	34	34	10	5	—	1	4	—	1	1	—
4	landsbygden	214 539	6	6	2	—	—	—	2	—	—	—	—
5	*Malmöhus län*	**481 657**	**368**	**367**	**124**	39	6	46	33	—	**13**	10	3
	därav												
6	Malmö	112 521	188	188	72	25	2	16	29	—	10	8	2
7	Lund	23 085	50	49	22	5	3	13	1	—	1	—	1
8	Landskrona	18 062	9	9	4	2	—	1	1	—	—	—	—
9	Hälsingborg	44 763	[1]90	90	21	3	1	15	2	—	—	—	—
10	Ystad	11 628	12	12	1	1	—	—	—	—	2	2	—
11	Trälleborg	10 965	3	3	2	2	—	—	—	—	—	—	—
12	övriga städer	7 259	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	landsbygden	253 374	12	12	2	1	—	1	—	—	—	—	—
14	*Hallands län*	**147 762**	**91**	**91**	**18**	10	1	3	4	—	**9**	7	2
	därav												
15	Halmstad	18 956	45	45	5	4	—	1	—	—	6	4	2
16	övriga städer	15 857	41	41	10	5	—	2	3	—	3	3	—
17	landsbygden	112 949	5	5	3	1	1	—	1	—	—	—	—
18	*Göteborgs o. Bohus län* .	**416 843**	**857**	**856**	**174**	32	9	38	92	3	**59**	31	28
	därav												
19	Göteborg	196 994	812	811	161	26	9	37	86	[2]3	58	31	27
20	Uddevalla	13 638	21	21	5	2	—	—	3	—	—	—	—
21	övriga städer	10 971	20	20	7	4	—	1	2	—	1	—	1
22	landsbygden	195 240	4	4	1	—	—	—	1	—	—	—	—
23	*Älvsborgs län*	**297 629**	**136**	**133**	**30**	12	6	—	12	—	**28**	11	17
	därav												
24	Trollhättan	14 888	18	18	6	3	1	—	2	—	—	—	—
25	Borås	24 030	68	68	18	6	3	—	9	—	22	5	17
26	övriga städer	22 802	48	46	6	3	2	—	1	—	6	6	—
27	landsbygden	235 909	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	*Skaraborgs län*	**242 081**	**106**	**106**	**34**	15	3	5	10	1	**3**	3	—
	därav												
29	städerna	42 402	102	102	33	15	3	5	9	1	3	3	—
30	landsbygden	199 679	4	4	1	—	—	—	1	—	—	—	—
31	*Värmlands län*	**262 525**	**159**	**159**	**41**	16	—	3	22	—	**13**	7	6
	därav												
32	Karlstad	18 892	89	89	23	3	—	3	17	—	10	4	6
33	Kristinehamn	10 192	32	32	11	11	—	—	—	—	2	2	—
34	övriga städer	10 095	33	33	7	2	—	—	5	—	1	1	—
35	landsbygden	223 346	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
36	*Örebro län*	**214 437**	**94**	**94**	**26**	12	2	—	12	—	**8**	4	4
	därav												
37	Örebro	34 667	56	56	14	6	2	—	6	—	6	3	3
38	övriga städer	7 345	23	23	8	4	—	—	4	—	1	—	1
39	landsbygden	172 425	15	15	4	2	—	—	2	—	1	1	—

[1] Därav 40, som erhållit berusningsmedlet i Danmark.
[2] Därav 2, som förtärt hemmalagat brännvin.

14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	
där huvudsakliga berusningsmedlet utgjordes av																								
öl (andra maltdrycker)	därav			*spritdrycker och vin*	därav utskänkta spritdrycker	*spritdrycker och öl*	därav							*spritdrycker, vin och öl*	därav utskänkta spritdrycker	*vin och öl*	därav			*denaturerad sprit*	därav tillsammans med öl (ev. andra rusdrycker)	*tekniska preparat*	därav tillsammans med öl (ev. andra rusdrycker)	
	från avhämtningsställe	å ölstuga eller restaurang	på annat (eller obekant) sätt				spritdr. från utminuteringsställe (spir.-handel) och		å bolagsvärdshus (och ölstuga)	å restaurang (och ölstuga)	spritdr. genom förmedling av andra och		på annat (eller obekant) sätt				från avhämtningsställe	å rest., ölstuga (el. bolagsv.)					
							öl å ölstuga	öl på annat sätt			öl å ölstuga	öl på annat sätt						från avhämtningsställe och å rest., ölstuga (el. bolagsv.)	å rest., ölstuga (el. bolagsv.)					
1	—	1	—	**13**	3	**7**	2	1	—	1	1	2	—	**6**	3	**6**	—	2	4	**16**	5	**6**	4	1
1	—	1	—	10	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	—	2	—	10	3	4	2	2
—	—	—	—	3	1	6	2	1	—	—	1	2	—	5	2	4	—	—	4	5	2	—	—	3
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	2	4
3	—	3	—	**26**	19	**93**	11	4	10	57	8	3	—	**15**	14	**13**	1	3	9	**78**	14	**2**	—	5
3	—	3	—	8	6	31	5	3	—	14	8	1	—	8	8	5	—	1	4	50	8	1	—	6
—	—	—	—	6	5	9	1	—	2	5	—	1	—	—	—	3	—	—	3	8	1	—	—	7
—	—	—	—	1	—	3	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	8
—	—	—	—	6	4	47	4	—	6	36	—	1	—	2	2	—	—	—	—	13	1	1	—	9
—	—	—	—	2	1	2	—	—	—	2	—	—	—	1	1	3	1	1	1	1	1	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	3	1	—	—	12
—	—	—	—	3	3	1	—	—	1	—	—	—	—	4	3	1	—	—	1	1	—	—	—	13
—	—	—	—	**13**	10	**4**	—	2	—	2	—	—	—	**12**	9	**5**	2	—	3	**25**	13	**5**	2	14
—	—	—	—	4	4	1	—	—	—	1	—	—	—	4	2	3	1	—	2	18	11	4	2	15
—	—	—	—	7	4	3	—	2	—	1	—	—	—	8	7	2	1	—	1	7	2	1	—	16
—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17
45	6	39	—	**48**	34	**149**	23	4	24	41	43	13	1	**49**	33	**122**	8	17	97	**187**	86	**23**	19	18
44	6	38	—	48	34	139	18	4	24	40	39	13	1	44	29	118	7	17	94	177	80	22	18	19
1	—	1	—	—	—	4	3	—	—	—	1	—	—	1	1	3	1	—	2	7	5	—	—	20
—	—	—	—	—	—	6	2	—	—	1	3	—	—	4	3	1	—	—	1	—	—	1	1	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	—	—	22
1	1	—	—	**21**	11	**4**	—	1	1	1	—	1	—	**8**	6	**14**	2	9	3	**21**	14	**6**	4	23
—	—	—	—	2	1	2	—	1	—	—	—	1	—	3	1	3	—	1	2	1	—	1	—	24
—	—	—	—	11	5	1	—	—	1	—	—	—	—	1	1	2	—	2	—	12	10	1	1	25
1	1	—	—	8	5	1	—	—	—	1	—	—	—	4	4	9	2	6	1	8	4	3	2	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	27
1	—	1	—	**9**	7	**13**	3	—	1	2	7	—	—	**3**	1	1	—	—	1	**40**	17	**2**	2	28
—	—	—	—	9	7	12	3	—	1	2	6	—	—	3	1	—	—	—	—	40	17	2	2	29
1	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	30
1	1	—	—	**21**	13	**7**	—	—	1	2	3	1	—	**7**	4	**9**	1	1	7	**27**	4	**33**	16	31
1	1	—	—	18	13	6	—	—	1	2	2	1	—	3	3	2	1	—	1	10	2	16	12	32
—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	4	—	1	3	3	—	8	2	33
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	2	—	3	—	—	3	14	2	5	1	34
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	4	1	35
—	—	—	—	**13**	8	**8**	—	4	3	1	—	—	—	**6**	3	—	—	—	—	**9**	5	**24**	10	36
—	—	—	—	13	8	5	—	1	3	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	3	—	14	8	37
—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	—	—	—	—	5	2	—	—	—	—	6	5	1	—	38
—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	2	39

	Område	Invånarantal den 1 jan. 1918	Hela antalet fylleriförseelser	Därav sådana, för vilka huvudsakliga berusningsmedlet uppgivits	Antal fylleriförseelser, därav: *spritdrycker* (brännvin, konjak, whisky, punsch o. d.)	därav: från utminuteringsställe eller spritnosshandel	å bolagsvärdshus	å restaurang	genom förmedling av andra, vid privata samkväm o. d.	på annat (eller obekant) sätt	*vin*	därav: från avhämtningsställe, vid privata samkväm o. d.	utskänkt vin
1	*Västmanlands län*	**165 238**	**87**	**87**	**22**	9	—	—	13	—	**8**	8	—
	därav												
2	Västerås	28 571	54	54	13	5	—	—	8	—	6	6	—
3	övriga städer	17 632	24	24	5	2	—	—	3	—	2	2	—
4	landsbygden	119 035	9	9	4	2	—	—	2	—	—	—	—
5	*Kopparbergs län*	**248 019**	**107**	**104**	**17**	11	—	—	6	—	**10**	3	7
	därav												
6	Falun	12 213	54	53	10	6	—	—	4	—	3	—	3
7	övriga städer	4 550	4	4	1	1	—	—	—	—	—	—	—
8	landsbygden	231 256	49	47	6	4	—	—	2	—	7	3	4
9	*Gävleborgs län*	**263 989**	**137**	**137**	**38**	17	—	5	16	—	**8**	8	—
	därav												
10	Gävle	36 682	80	80	15	8	—	1	6	—	2	2	—
11	Söderhamn	11 412	18	18	3	—	—	—	3	—	1	1	—
12	Hudiksvall	7 260	22	22	15	5	—	4	6	—	—	—	—
13	landsbygden	208 635	17	17	5	4	—	—	1	—	5	5	—
14	*Västernorrlands län*	**262 005**	**110**	**107**	**23**	17	2	1	3	—	**15**	8	7
	därav												
15	Härnösand	10 097	16	14	6	4	1	—	1	—	1	—	1
16	Sundsvall	16 575	54	54	8	7	—	1	—	—	2	1	1
17	övriga städer	6 614	37	36	7	5	1	—	1	—	12	7	5
18	landsbygden	228 719	3	3	2	1	—	—	1	—	—	—	—
19	*Jämtlands län*	**128 209**	**92**	**92**	**11**	3	—	1	7	—	**31**	18	13
	därav												
20	Östersund	12 616	82	82	9	3	—	1	5	—	29	16	13
21	landsbygden	115 593	10	10	2	—	—	—	2	—	2	2	—
22	*Västerbottens län*	**175 031**	**36**	**36**	**5**	3	—	1	1	—	**6**	4	2
	därav												
23	städerna	9 523	36	36	5	3	—	1	1	—	6	4	2
24	landsbygden	165 508	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	*Norrbottens län*	**177 285**	**29**	**29**	**11**	1	1	—	7	2	—	—	—
	därav												
26	Luleå	10 086	9	9	1	—	—	—	1	—	—	—	—
27	övriga städerna	4 368	4	4	2	—	—	—	2	—	—	—	—
28	landsbygden	*162 831*	*16*	*16*	*8*	*1*	*1*	—	4	[1] 2	—	—	—
	Summa för *andra* kvartalet:												
29	städerna — antal	1 665 428	4 369	4 322	1 067	337	46	151	426	107	459	276	183
30	städerna — procent	—	—	100·0	24·7	7·8	1·1	3·5	9·8	2·5	10·6	6·4	4·2
31	landsbygden — antal	4 135 419	219	216	56	28	4	1	21	2	16	11	5
32	landsbygden — procent	—	—	100·0	25·9	13·0	1·8	0·5	9·7	0·9	7·4	5·1	2·3
33	hela riket — antal	**5 800 847**	**4 588**	**4 538**	**1 123**	**365**	**50**	**152**	**447**	**109**	**475**	**287**	**188**
34	hela riket — procent	—	—	**100·0**	**24·7**	**8·0**	**1·1**	**3·4**	**9·8**	**2·4**	**10·5**	**6·3**	**4·2**
35	*Första* kvartalet 1918 — antal	5 800 847	2 962	2 937	737	241	30	133	291	42	196	96	100
36	*Första* kvartalet 1918 — procent	—	—	100·0	25·1	8·2	1·0	4·5	9·9	1·5	6·7	3·3	3·4
37	*Fjärde* kvartalet 1917 — antal	5 757 566	3 071	3 022	509	217	26	111	149	6	278	145	133
38	*Fjärde* kvartalet 1917 — procent	—	—	100·0	16·8	7·2	0·8	3·7	4·9	0·2	9·2	4·8	4·4
39	*Tredje* kvartalet 1917 — antal	5 757 566	4 285	4 243	394	146	14	110	114	10	313	182	131
40	*Tredje* kvartalet 1917 — procent	—	—	100·0	9·3	3·5	0·3	2·6	2·7	0·2	7·4	4·3	3·1
41	*Andra* kvartalet 1917 — antal	5 757 566	4 711	4 653	492	191	26	142	124	9	211	148	63
42	*Andra* kvartalet 1917 — procent	—	—	100·0	10·6	4·1	0·5	3·1	2·7	0·2	4·5	3·2	1·3
43	*Första* kvartalet 1917 — antal	5 757 566	6 310	6 257	1 103	296	83	355	351	18	156	127	29
44	*Första* kvartalet 1917 — procent	—	—	100·0	17·6	4·7	1·3	5·7	5·6	0·3	2·5	2·0	0·5
45	*År 1917* — antal	*5 757 566*	*18 377*	*18 175*	*2 498*	*850*	*149*	*718*	*738*	*43*	*958*	*602*	*356*
46	*År 1917* — procent	—	—	*100·0*	*13·7*	*4·7*	*0·8*	*3·9*	*4·1*	*0·2*	*5·3*	*3·3*	*2·0*

[1] Hemmalagat brännvin.

där huvudsakliga berusningsmedlet utgjordes av

14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	
öl (andra maltdrycker)	därav: från avhämtningsställe	därav: å ölstuga eller restaurang	därav: på annat (eller obekant) sätt	spritdrycker och vin	därav utskänkta spritdrycker	spritdrycker och öl	därav: spritdr. från utminuteringsställe (spir.-handel) och: öl å ölstuga	därav: spritdr. från utminuteringsställe (spir.-handel) och: öl på annat sätt	å bolagsvärdshus (och ölstuga)	därav: å restaurang (och ölstuga)	spritdr. genom förmedling av andra och: öl å ölstuga	spritdr. genom förmedling av andra och: öl på annat sätt	därav: på annat (eller obekant) sätt	spritdrycker, vin och öl	därav utskänkta spritdrycker	vin och öl	därav: från avhämtningsställe	därav: från avhämtningsställe och å rest., ölstuga (el. bolagsv.)	därav: å rest., ölstuga (el. bolagsv.)	denaturerad sprit	därav tillsammans med öl (ev. andra rusdrycker)	tekniska preparat	därav tillsammans med öl (ev. andra rusdrycker)	
—	—	—	—	**9**	3	**6**	1	2	—	1	1	1	—	**7**	2	**2**	—	1	1	**10**	2	**23**	14	1
—	—	—	—	7	2	2	—	2	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	8	1	16	9	2
—	—	—	—	2	1	4	1	—	—	1	1	1	—	3	—	1	—	—	1	2	1	5	3	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	1	—	—	—	2	2	4
1	—	1	—	**4**	3	**1**	—	—	1	—	—	—	—	**5**	4	**5**	—	—	5	**2**	—	**59**	18	5
—	—	—	—	3	3	1	—	—	1	—	—	—	—	5	4	5	—	—	5	—	—	26	10	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	7
1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	31	8	8
—	—	—	—	**7**	5	**14**	3	2	1	3	3	2	—	**8**	5	**5**	—	2	3	**15**	5	**42**	16	9
—	—	—	—	5	3	7	2	—	1	—	3	1	—	5	4	4	—	1	3	13	4	29	11	10
—	—	—	—	1	1	4	—	1	—	2	—	1	—	2	—	1	—	1	—	1	1	5	3	11
—	—	—	—	1	1	2	—	1	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	3	1	12
—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	5	1	13
—	—	—	—	**17**	8	**11**	5	—	4	2	—	—	—	**3**	1	**5**	1	4	—	**16**	5	**17**	11	14
—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	4	2	15
—	—	—	—	7	1	11	5	—	4	2	—	—	—	3	1	4	1	3	—	11	4	8	5	16
—	—	—	—	7	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	4	1	5	4	17
—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18
—	—	—	—	**7**	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**7**	—	3	4	**12**	5	**24**	9	19
—	—	—	—	7	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	3	4	12	5	18	9	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	21
—	—	—	—	**7**	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**8**	2	**10**	5	22
—	—	—	—	7	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	2	10	5	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	**4**	2	**3**	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**11**	5	25
—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	4	26
—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27
—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	1	28
71	10	61	—	412	254	470	76	39	67	139	98	45	6	210	144	260	23	78	159	949	320	424	202	29
1·6	0·2	1·4	—	9·5	5·9	10·9	1·8	0·9	1·6	3·2	2·3	1·0	0·1	4·9	3·3	6·0	0·5	1·8	3·7	22·0	7·4	9·8	4·7	30
3	1	2	—	8	6	10	4	3	1	1	1	—	—	15	8	6	—	1	5	24	10	78	22	31
1·4	0·5	0·9	—	3·7	2·8	4·6	1·9	1·4	0·5	0·4	0·4	—	—	7·0	3·7	2·8	—	0·5	2·3	11·1	4·6	36·1	10·2	32
74	**11**	**63**	—	**420**	**260**	**480**	**80**	**42**	**68**	**140**	**99**	**45**	**6**	**225**	**152**	**266**	**23**	**79**	**164**	**978**	**330**	**502**	**224**	33
1·6	**0·2**	**1·4**	—	**9·2**	**5·7**	**10·6**	**1·8**	**0·9**	**1·5**	**3·1**	**2·2**	**1·0**	**0·1**	**5·0**	**3·3**	**5·9**	**0·5**	**1·8**	**3·6**	**21·4**	**7·3**	**11·1**	**4·9**	34
91	17	74	—	225	119	451	63	35	81	121	87	50	14	167	102	148	20	49	79	554	239	368	197	35
3·1	0·6	2·5	—	7·7	4·1	15·3	2·1	1·2	2·7	4·1	3·0	1·7	0·5	5·7	3·5	5·0	0·7	1·6	2·7	18·9	8·1	12·5	6·7	36
170	33	130	7	193	116	705	128	65	119	225	94	56	18	216	168	268	46	106	116	281	168	402	288	37
5·6	1·1	4·3	0·2	6·4	3·8	23·3	4·2	2·2	3·9	7·4	3·1	1·9	0·6	7·2	5·4	8·9	1·5	3·5	3·9	9·3	5·6	13·3	9·5	38
681	96	556	29	152	86	895	146	47	156	348	120	40	38	438	323	815	142	356	317	264	179	291	202	39
16·0	2·2	13·1	0·7	3·6	2·0	21·1	3·5	1·1	3·7	8·2	2·9	0·9	0·8	10·3	7·6	19·2	3·3	8·4	7·5	6·2	4·2	6·9	4·8	40
994	164	792	38	71	39	1 246	195	122	255	405	143	91	35	265	168	761	160	347	254	361	206	252	181	41
21·3	3·5	17·0	0·8	1·5	0·8	26·8	4·2	2·6	5·5	8·7	3·1	1·9	0·8	5·7	3·6	16·4	3·4	7·5	5·5	7·8	4·4	5·4	3·9	42
1 189	134	1 037	18	74	37	2 397	350	94	615	728	371	180	59	327	219	607	104	301	202	317	195	87	71	43
19·0	2·1	16·6	0·3	1·2	0·6	38·3	5·6	1·5	9·8	11·6	5·9	2·9	1·0	5·2	3·5	9·7	1·7	4·8	3·2	5·1	3·1	1·4	1·1	44
3 034	***427***	***2 515***	***92***	***490***	***278***	***5 243***	***819***	***328***	***1 145***	***1 706***	***728***	***367***	***150***	***1 246***	***873***	***2 451***	***452***	***1 110***	***889***	***1 223***	***748***	***1 032***	***742***	45
16·7	***2·4***	***13·8***	***0·5***	***2·7***	***1·5***	***28·8***	***4·5***	***1·8***	***6·3***	***9·4***	***4·0***	***2·0***	***0·8***	***6·9***	***4·8***	***13·5***	***2·5***	***6·1***	***4·9***	***6·7***	***4·1***	***5·7***	***4·1***	46

Tillgången av livsförnödenheter å olika orter i riket.

Juli.

I anslutning till en från statens livsmedelskommission till socialstyrelsen gjord framställan har styrelsen genom sina ombud i orterna från och med slutet av april 1917 införskaffat uppgifter rörande *tillgången* å sådana varuslag, som med hänsyn till respektive ombudsorters behov äro att beteckna såsom särskilt viktiga. Dylika uppgifter hava sedermera för varje vecka insänts till styrelsen, och med ledning av desamma har den genomsnittliga tillgången under månaden beräknats. Tillgången har härvid ansetts kunna betecknas såsom god [○], om de mängder av varuslaget, som funnits å orten, mer än motsvarat efterfrågan och såsom tillräcklig [◑], om tillgång och efterfrågan någorlunda motsvarat varandra. Om slutligen de å orten tillgängliga kvantiteterna å ett varuslag ej varit tillräckliga att täcka behovet, har tillgången betecknats såsom otillräcklig [●]. Dessa uppgifter böra under nuvarande förhållanden, då det gäller att så noggrant som möjligt följa de förändringar i fråga om tillgången på viktigare varuslag, som yppa sig inom olika delar av riket, och särskilt då det gäller att konstatera, om brist på ett varuslag uppstått, vara av synnerligen stort intresse. Det torde emellertid icke kunna undvikas, att jämförbarheten de olika orterna emellan bliver i någon mån rubbad av respektive ombuds subjektiva uppfattning om var gränsen i fråga om tillgången bör sättas å ena sidan mellan »tillräcklig» och »god» och å andra sidan mellan »tillräcklig» och »otillräcklig». Dock torde kunna förutsättas, att de ojämnheter vid rapporteringen, som på grund av dessa omständigheter uppstått, ej äro av alltför stor betydelse.

I föregående häften av Sociala Meddelanden hava ifrågavarande uppgifter lämnats från och med maj 1917 till och med juni 1918. I tabellen å efterföljande sida meddelas liknande uppgifter för juli månad. En granskning av tabellen visar, att vad beträffar *salt sill* och *ved* ävensom *färsk fisk* en åtminstone tillräcklig tillgång rådde inom så gott som alla rapportorter. Beträffande ved, torde böra framhållas, att enligt uppgift från bränslekommissionen tillgången i hela landet kan betraktas som god. Till följd av vissa distributionssvårigheter samt de ofta höga vedpriserna hava emellertid särskilt de mindre bemedlade i många fall ej varit i stånd att fylla sitt normala behov av ved, varför ock flera av socialstyrelsens ombud angivit tillgången endast såsom tillräcklig. Även å *kött* och *ägg* synes tillgången inom flertalet rapportorter hava motsvarat efterfrågan, ehuru i jämförelse med föregående månad beträffande dessa varuslag en tendens till försämring kunnat konstateras. *Mjölk*tillförseln har liksom under juni rapporterats såsom tillräcklig endast å 6 orter. Inom åtskilliga andra rapportorter har emellertid tillgången i viss mån förbättrats. Vad däremot beträffar *smör*, *ost*, *potatis* och *fläsk* samt *fotogen*, *kol* och *koks* så synes tillförseln ifråga om samtliga ombudsorter hava varit i det närmaste avstannad.

Uppgifter rörande tillgången av vissa viktigare livsförnödenheter å olika orter i riket under *juli* månad 1918.

(○ = god. ◑ = tillräcklig. ● = otillräcklig.)

	Mjölk	Smör	Ost	Ägg	Potatis	Kött	Fläsk	Sill, salt	Fisk, färsk	Fotogen	Ved	Kol	Koks
Stockholm	●	●	●	◑	●	◑	●	◑	◑	●	◑	●	●
Södertälje	●	●	●	◑	●	◑	●	◑	◑	●	◑	●	●
Uppsala	●	●	●	●	●	●	●	○	◑	●	○	●	●
Nyköping	●	●	●	●	●	◑	●	◑	◑	●	○	●	●
Eskilstuna	●	●	●	●	●	◑	●	○	◑	●	○	●	●
Linköping	●	●	●	●	●	○	●	○	◑	●	○	●	●
Norrköping	●	●	●	●	●	●	●	○	●	●	○	●	●
Motala	●	●	●	[1]◑	●	●	●	[2]◑	◑	●	○	●	◑
Jönköping	●	●	●	◑	●	◑	●	◑	◑	●	○	●	●
Växjö	●	●	●	◑	●	◑	●	◑	◑	●	○	●	●
Kalmar	●	●	●	◑	●	◑	●	◑	◑	●	○	●	●
Västervik	●	●	●	●	●	●	●	◑	●	●	◑	●	●
Visby	●	●	●	●	●	●	●	◑	[1]◑	●	◑	●	●
Karlskrona	●	●	●	●	●	◑	●	◑	◑	●	◑	●	●
Kristianstad	●	●	●	●	●	●	●	◑	●	●	◑	●	●
Malmö	●	●	●	●	●	◑	●	◑	◑	●	○	●	◑
Lund	◑	●	●	●	●	●	●	○	●	●	○	●	●
Landskrona	●	●	●	◑	[1]◑	◑	●	◑	◑	●	○	●	●
Hälsingborg	●	●	●	●	●	◑	●	◑	◑	●	○	●	◑
Ystad	●	●	●	●	●	●	●	◑	○	●	○	●	●
Halmstad	[1]◑	●	●	◑	[1]◑	◑	●	◑	◑	●	○	●	◑
Göteborg	◑	●	●	◑	[1]◑	○	●	◑	○	●	○	●	◑
Lysekil	◑	●	●	◑	●	●	●	◑	◑	●	◑	●	●
Vänersborg	●	●	●	●	●	◑	●	◑	◑	●	◑	●	●
Borås	●	●	●	◑	●	◑	●	◑	◑	●	◑	●	●
Tidaholm	◑	●	◑	[1]◑	●	●	●	◑	◑	●	○	●	●
Karlstad	●	●	●	●	●	◑	●	◑	◑	●	[2]◑	●	●
Örebro	●	●	●	●	●	◑	●	◑	◑	●	○	●	●
Kopparberg	●	●	●	●	●	◑	●	◑	[1]◑	●	◑	●	◑
Västerås	●	●	●	●	●	◑	●	○	○	●	◑	●	●
Falun och Domnarvet	●	●	●	◑	●	◑	●	○	○	●	○	●	◑
Ludvika	●	●	●	●	●	●	●	◑	[1]◑	●	○	●	●
Gävle	●	●	●	◑	●	◑	●	○	◑	●	○	●	●
Söderhamn	●	●	●	◑	●	◑	●	[2]◑	[1]◑	●	○	●	●
Sundsvall	●	●	●	●	●	◑	●	○	●	●	◑	●	◑
Nyland	●	●	●	◑	●	◑	●	○	●	●	●	●	●
Östersund	●	●	●	●	●	●	●	◑	◑	●	○	●	●
Umeå	●	●	●	◑	●	◑	●	◑	[1]◑	●	○	●	●
Luleå och Boden	[1]◑	●	●	[1]◑	●	◑	●	◑	[1]◑	●	◑	◑	◑
Malmberget och Gällivare	●	●	●	◑	●	◑	●	◑	●	●	◑	◑	●
Kiruna	●	●	●	●	●	●	●	◑	◑	●	◑	●	●

[1] Under månaden var tillgången omväxlande tillräcklig och otillräcklig.
[2] » » » » » god och tillräcklig.

Livsmedelskostnadernas förändringar å vissa orter i riket.

I efterföljande tabeller (sid. 903—904) meddelas en sammanställning av prisförändringarna under krisåren beträffande viktigare slag av livsmedel, lyse och bränsle för en normalfamilj (man, hustru och 2 barn) med en utgiftsstat av c:a 2 000 kronor å samtliga socialstyrelsens ombudsorter. I den första av dessa tabeller lämnas för de olika orterna en redogörelse för stegringen av ovannämnda utgiftsposter från juli 1914 till olika tidpunkter under kristiden, medan i tabellen å sid. 904 en jämförelse anställts års- och kvartalsvis mellan storleken av dessa utgifter å de olika ombudsorterna och det för riket i dess helhet beräknade medeltalet, som härvid satts = 1 000.

Med tillhjälp av de inom styrelsen för närvarande pågående levnadskostnadsundersökningarna har man för olika delar av riket (södra Sverige, mellersta Sverige och norra Sverige) kunnat fastställa genomsnittliga kvantitetstal för de olika varuslagen i ett normalhushålls budget. Genom tillämpande på dessa tal av de från styrelsens ombudsorter regelbundet inhämtade prisuppgifterna har det blivit möjligt att på det noggrannaste sätt, som för närvarande står statistiken till buds, kunna mäta livsmedelskostnadernas förändringar, såsom de gestalta sig för det enskilda hushållet i ett stort antal av våra såväl större som mindre stadssamhällen.

I samband med redogörelsen rörande livsmedelspriserna (se sid. 938 i detta häfte) meddelas även en annan indexserie, vilken är uträknad såsom ett aritmetiskt medeltal av sex större varugruppers procentiska stegring. Denna kan emellertid — särskilt under nuvarande förhållanden — icke anses såsom en fullgod mätare på livsmedelskostnadernas förändringar, utan har man därför, på sätt ovan angivits, sökt åstadkomma en motsvarande serie av tal, »vägda» med hänsyn till de olika varuslagens betydelse för hushållet. Dock må påpekas, att ända till och med tredje kvartalet 1915 dessa båda indexserier förete en synnerligen god överensstämmelse.

Det bör härvid med avseende å de använda kvantitetstalen erinras om, att dessa, som ju äro beräknade på grundvalen av levnadsvanorna före krigets början, helt visst icke motsvara krigsårens faktiska budgeter. Kristidens prisökning har nämligen ganska olikformigt drabbat de olika varuslagen, varför ett utbyte av dyrare varor mot billigare kunnat och även i många fall måst göras. Framhållas må emellertid, att den alltmer framträdande varuknappheten delvis kan antagas hava givit anledning till en utveckling i motsatt riktning. I all synnerhet bliva givetvis beräkningarna vanskliga i den mån, som de i prisstatistiken upptagna varuslagen försvinna ur marknaden. Delvis hava dock dessa svårigheter avhjälpts vid indexberäkningarna genom utbyte mot andra ännu i handeln tillgängliga ersättningsvaror (t. ex. kol och koks mot motsvarande bränslevärde i ved).

Utgifter för livsmedel, lyse och bränsle åren 1914—1918 för en normalfamilj med en utgiftsstat år 1914 av c:a 2 000 kronor.

Juli 1914 = 100.

Ort	1914		1915		1916		1917			1918		
	Juli	2:dra halv-året	1:sta halv-året	2:dra halv-året	1:sta halv-året	2:dra halv-året	1:sta halv-året	3:dje kvartalet	4:de kvartalet	1:sta kvartalet	2:dra kvartalet	Juli
Stockholm	100	105·6	118·7	128·2	132·9	146·7	168·7	177·1	197·8	230·8	275·2	294·3
Södertälje	100	107·6	118·5	130·3	134·3	146·7	167·6	179·0	198·9	232·7	258·9	277·2
Uppsala	100	109·1	120·4	130·5	136·2	149·8	177·3	185·9	208·1	234·7	264·2	280·4
Nyköping	100	105·1	117·3	124·4	130·7	145·5	173·4	179·0	201·5	229·0	256·2	268·7
Eskilstuna	100	105·6	117·7	124·2	128·0	143·7	171·3	185·0	204·6	228·7	256·5	265·0
Linköping	100	106·2	120·5	128·8	133·5	150·4	177·4	187·3	204·4	229·4	255·4	266·0
Norrköping	100	106·4	117·9	126·0	130·1	144·0	167·2	177·1	201·9	224·7	252·8	261·1
Motala	100	106·0	122·3	131·0	137·9	154·9	179·8	192·4	213·7	236·6	265·3	280·2
Jönköping	100	104·3	117·3	126·0	133·2	146·1	171·5	181·8	207·4	229·9	259·4	268·9
Växjö	100	103·5	117·7	124·3	132·4	147·1	166·5	176·1	194·5	214·7	246·6	256·8
Kalmar	100	104·1	117·0	127·3	130·6	145·4	169·2	183·4	204·6	224·7	247·9	259·8
Västervik	100	103·1	112·8	120·5	131·0	145·0	168·9	177·9	194·4	221·9	250·1	259·2
Visby	100	103·7	113·2	120·5	127·4	140·4	162·1	172·6	185·5	210·2	234·7	245·7
Karlskrona	100	106·3	120·8	128·9	134·0	146·3	168·6	178·5	199·2	223·3	247·7	256·3
Kristianstad	100	107·7	121·4	135·3	137·6	149·0	173·2	188·5	207·6	238·7	268·3	281·8
Malmö	100	105·9	118·8	131·2	144·1	148·2	173·8	191·4	214·4	244·8	273·4	282·9
Lund	100	105·3	120·5	130·2	133·2	148·1	172·5	192·2	225·3	245·9	271·3	279·5
Landskrona	100	108·0	121·7	132·8	137·8	152·0	176·7	194·6	220·6	245·4	272·5	285·9
Hälsingborg	100	104·9	117·6	128·8	134·2	145·6	171·5	186·0	215·8	246·1	273·8	280·8
Ystad	100	104·8	119·3	130·2	135·1	146·0	170·7	183·8	211·0	243·1	266·8	277·6
Halmstad	100	106·1	120·0	129·1	134·4	146·0	168·9	180·4	204·4	226·4	261·4	276·9
Göteborg	100	103·5	120·8	128·9	135·2	150·6	175·8	191·8	215·2	248·1	279·3	285·5
Lysekil	100	103·2	113·3	121·5	128·5	141·6	166·3	177·5	197·6	222·7	247·3	257·0
Vänersborg	100	103·5	116·7	126·2	135·4	149·4	171·7	182·6	204·6	232·3	258·8	277·9
Borås	100	106·8	120·6	129·6	136·4	149·9	173·1	183·6	207·5	231·6	261·6	271·9
Tidaholm	100	103·8	118·2	127·2	135·7	148·9	166·6	179·5	193·6	216·9	250·5	266·3
Karlstad	100	107·7	118·7	125·7	122·5	148·4	170·7	181·5	202·9	230·0	259·3	270·8
Örebro	100	106·8	119·3	128·2	132·5	148·2	172·9	180·4	204·3	224·7	251·9	264·3
Kopparberg	100	105·0	115·7	123·1	130·6	146·5	169·1	177·2	200·0	226·4	253·3	263.4
Västerås	100	105·4	116·7	126·8	133·6	150·2	173·4	183·3	204·6	227·8	258·6	272·0
Falun	100	104·9	114·4	125·2	131·2	145·8	170·8	180·4	199·3	224·8	253·4	268·4
Domnarvet o. Borlänge	100	105·1	117·3	128·0	134·0	150·4	177·2	190·4	207·1	234·3	259·5	275·9
Ludvika	100	103·6	114·7	123·3	129·6	148·0	170·3	183·9	204·6	233·0	259·5	272·1
Gävle	100	106·7	116·2	125·4	132·3	147·8	173·2	182·7	199·7	228·1	259·5	274·7
Söderhamn	100	107·0	119·2	126·4	133·4	149·3	176·5	183·1	202·3	237·2	266·6	277·8
Sundsvall: staden	100	105·2	114·3	125·1	134·9	152·8	171·9	185·8	208·8	238·1	263·3	275·6
sågverksdistriktet	100	103·7	110·8	122·8	131·5	152·5	176·1	188·8	208·1	229·2	263·1	280·7
Nyland	100	103·9	110·2	117·0	128·0	148·4	169·8	181·9	197·5	215·7	241·5	267·4
Östersund	100	105·4	112·5	122·8	127·9	149·4	168·0	174·7	206·1	231·8	253·3	269·9
Umeå	100	104·3	112·2	122·1	129·9	147·1	172·9	186·6	204·0	222·0	246·5	262·7
Luleå	100	104·7	113·8	122·4	127·9	147·6	172·6	189·3	208·9	232·4	258·6	278·1
Boden	100	106·6	117·6	123·7	131·9	149·9	173·7	191·8	214·1	236·6	266·7	283·7
Malmberget o. Gällivare	100	105·1	111·1	114·1	122·4	134·7	157·1	171·9	195·6	215·0	244·7	268·4
Kiruna	100	104·4	108·9	116·2	121·2	135·0	154·5	172·9	192·2	213·4	245·9	265·3
Samtliga orter	**100**	**105·1**	**117·0**	**125·8**	**131·9**	**146·7**	**170·2**	**181·5**	**201·2**	**227·2**	**255·2**	**268·3**

Utgifter för livsmedel, lyse och bränsle åren 1914—1918 för en normalfamilj med en utgiftsstat år 1914 av c:a 2 000 kronor.

Den genomsnittliga utgiftssumman för samtliga orter (›riksmedeltalet‹) = 1 000.

Ort	1913	1914	1915	1916	1917	1918	
						1:sta kvartalet	2:dra kvartalet
Stockholm	1 109	1 110	1 129	1 114	1 093	1 125	1 197
Södertälje	1 032	1 049	1 051	1 036	1 012	1 051	1 041
Uppsala	1 004	1 007	1 015	1 009	1 018	1 010	1 017
Nyköping	969	965	970	967	981	983	979
Eskilstuna	989	1 006	1 005	985	1 022	1 016	1 015
Linköping	966	966	999	991	1 004	982	973
Norrköping	1 000	1 020	1 035	1 014	1 016	1 019	1 021
Motala	918	925	962	970	977	961	960
Jönköping	988	966	970	971	981	980	985
Växjö	948	935	951	958	929	902	923
Kalmar	969	953	966	952	965	950	933
Västervik	966	962	946	974	966	961	964
Visby	997	990	969	968	950	932	926
Karlskrona	991	988	1 012	991	974	968	956
Kristianstad	937	938	976	950	948	970	971
Malmö	995	1 000	1 033	1 052	1 045	1 080	1 074
Lund	969	974	994	972	1 005	1 042	1 024
Landskrona	970	947	993	986	1 008	1 024	1 012
Hälsingborg	958	949	973	964	986	1 039	1 029
Ystad	966	953	978	961	969	1 019	995
Halmstad	988	970	986	968	961	958	985
Göteborg	1 021	1 004	1 052	1 050	1 074	1 117	1 120
Lysekil	1 018	1 006	1 001	1 005	1 014	1 015	1 004
Vänersborg	985	974	977	999	987	999	990
Borås	974	973	1 003	1 001	993	993	999
Tidaholm	938	941	959	970	927	906	932
Karlstad	1 008	1 009	1 000	1 007	997	1 005	1 009
Örebro	995	997	1 008	997	999	978	976
Kopparberg	959	951	952	964	958	965	961
Västerås	984	978	987	1 004	1 001	987	998
Falun	1 007	1 001	995	1 003	1 006	998	1 001
Domnarvet och Borlänge	943	941	956	966	984	976	962
Ludvika	980	965	964	980	992	1 008	1 000
Gävle	1 018	1 016	1 005	1 017	1 019	1 015	1 028
Söderhamn	1 002	1 008	1 005	1 010	1 016	1 038	1 039
Sundsvall: staden	1 095	1 079	1 059	1 011	1 097	1 126	1 108
sågverksdistriktet	1 036	1 024	991	1 050	1 068	1 039	1 062
Nyland	1 061	1 053	982	1 041	1 043	996	993
Östersund	1 087	1 083	1 055	1 085	1 080	1 111	1 081
Umeå	1 050	1 033	988	1 019	1 044	1 001	990
Luleå	1 044	1 043	1 019	1 036	1 078	1 072	1 062
Boden	1 021	1 034	1 016	1 034	1 065	1 064	1 068
Malmberget och Gällivare	1 099	1 107	1 030	1 026	1 048	1 051	1 066
Kiruna	1 125	1 099	1 043	1 036	1 049	1 057	1 084
Samtliga orter	**1 000**	**1 000**	**1 000**	**1 000**	**1 000**	**1 000**	**1 000**

Det »vägda» indextalet för ombudsorterna tillsammantagna utvisar, om juli 1914 tages till utgångspunkt, en ökning av 161 % till juni och 168 % till juli 1918.

Det må emellertid noga observeras, att ovan angivna procentuella stegring endast avser den förhöjning, som drabbat priserna å livsmedel, lyse och bränsle. För att däremot få en fullständig bild av prisstegringens inverkan å en familjs hela utgiftsstat måste emellertid undersökningen utsträckas till att omfatta även övriga i budgeten ingående poster, såsom hyra, kläder, skatter m. m., vilka utgiftsposter förete delvis väsentligt andra prisrörelser. En dylik beräkning finnes publicerad i häfte n:r 7 av Sociala Meddelanden (sid. 794 ff.), och enligt denna uppgick den allmänna stegringen av levnadskostnaderna under tiden juli 1914 till slutet av juni 1918 till c:a 119 %. Under juli kan ytterligare ökning beräknas hava ägt rum.

Lagstiftning angående förbud mot nattarbetet i bagerier.

I Sociala Meddelanden, årg. 1916 (sid. 916—927) offentliggjordes en utredning rörande den utländska lagstiftningens dåvarande ståndpunkt med avseende på arbetstid o. d. i bagerier och därmed jämställda företag. Av denna framgår, att redan vid nämnda tid lagstadgat generellt förbud mot nattarbete i bagerier var infört i Finland, Italien, den schweiziska kantonen Tessin, Tyska riket och Ungern, i de båda sistnämnda länderna på grund av å administrativ väg utfärdade krigstidsförordningar.

Under senare tid har denna lagstiftning utsträckts även till andra länder, såväl krigförande som neutrala. Sålunda har i *Österrike* genom en förordning av den 8 februari 1917 allt arbete för framställning av bröd eller annat bakverk i bagerier och sockerbagerier förbjudits mellan kl. 9 em. och 5 fm.[1] Till förarbeten för jäsningen och ugnarnas upphettande, som få utföras under dessa timmar, må blott det oundgängliga antalet fullvuxna arbetare användas. Lokal myndighet kan vid oförutsett tillfälligt driftsavbrott medgiva undantag från förbudet under högst 30 dagar per år. Beträffande särskilda orter eller företag kan nattarbetsförbudet tillfälligtvis sättas ur kraft vid trängande militära behov eller för att tillgodose befolkningens oundgängliga brödbehov.

I *Schweiz* får enligt förbundsrådets beslut den 2 februari 1917 intet arbete, som står i sammanhang med framställning av bakverk, utan överkrigskommissariatets särskilda medgivande utföras i bagerier och konditorier, däri inbegripna bagerier vid hotell och offentliga inrättningar, mellan kl. 11 em. och 7 fm.[2]

[1] Bull. d. Internat. Arbeitsamtes 1917, s. 202. — [2] Bull. d. Internat. Arbeitsamtes 1917, s. 212.

I andra neutrala länder hava de kommunala myndigheterna gått i spetsen. Så har fallet varit i Nederländerna, där bland andra staden *Amsterdam* den 20 juli 1917 stadgat förbud mot att utföra bageriarbete mellan kl. 9 em. och 6 fm.

Vad frågans utveckling i *Norge* beträffar, väcktes diskussionen om arbetstiden i bagerierna till nytt liv genom en skrivelse från styrelsen för norska bageri- och konditoriarbetarförbundet till odelstinget den 18 februari 1913 med förslag till ändring i lagen den 24 april 1906 angående inskränkning av arbetstiden i bagerierna.[1] Nämnda förslag avsåg en begränsning av arbetstiden till 8 timmar per dygn, förlagda mellan kl. 8 fm. och 6 em. Efter genomförande av arbetarskyddslagen den 18 september 1915 blev frågan om en revision av bagerilagen ytterligare aktuell, enär den enligt sistnämnda lag medgivna arbetstiden var längre än den, som enligt arbetarskyddslagen skulle gälla för industrien i övrigt.[2] Den undantagsställning, som bageriarbetarna till följd av den för yrket gällande speciallagstiftningen sålunda intogo, framstod såsom något så mycket mera oegentligt, som bagerierna eljest voro uppförda på den jämlikt fabriksinspektionslagen upprättade förteckningen över hälsovådliga eller ansträngande arbeten, för vilka konungen enligt arbetarskyddslagen äger fastställa en arbetstid ej överstigande 8 timmar per dag. För åvägabringande av utredning angående omarbetning av lagstiftningen på detta område tillsattes i mars 1917 en kommitté, vilken i sitt den 2 mars 1918 avgivna utlåtande föreslog fastställande för bageriyrket av en maximalarbetsdag om 8 timmar, med arbetstiden förlagd mellan kl. 6 fm. och 6 em. Socialdepartementet, som närmast fick hand om förslaget, ansåg sig blott kunna förorda en provisorisk lag, enär en del arbetstekniska och liknande frågor voro outredda, men framhöll, att intet skäl funnes för nattarbetets bibehållande, så länge det nästan uteslutande bakas en brödsort, som ej kan eller i varje fall ej bör ätas samma dag den bakas. Den nya bagerilagen, som i maj 1918 antagits av stortinget, innebär, att arbetstiden i regel skall förläggas till tiden mellan kl. 6 fm. och 6 em. I vissa fall må nödvändiga förarbeten utföras mellan kl. 6 och 8 em., dock med kompensation åt vederbörande arbetare under följande arbetsdag. Längre arbetstid kan även medgivas de sista dagarna före skärtorsdag och julafton och för särskilda brådskande fall.

Med hänsyn till den aktualitet, frågan om nattarbetet i bagerierna erhållit även i Sverige, hänvände sig socialstyrelsen redan i januari 1918 till de svenska beskickningarna i Hälsingfors, Kristiania, Berlin, Bern och Wien med begäran om deras medverkan för att få del av de erfarenheter, som i respektive länder gjorts angående verkningarna i socialt, hygieniskt, ekonomiskt och andra avseenden av inom bagerinäringen gällande förbud mot nattarbete med hänsyn tagen till såväl arbetsgivarnas och arbetarnas som ock allmänhetens och statens intressen. För *Norges* del har man under frågans nuvarande läge endast kunnat hänvisa till den ovan omnämnda utredningen. Beträffande de i Finland,

[1] Soc. Medd., årg. 1916, sid. 922. — [2] Soc. Medd., årg. 1916, sid. 60.

Tyska riket, Österrike, Ungern och Schweiz vunna erfarenheterna föreligga följande upplysningar.

Finland. Socialstyrelsen i Finland har i ett den 8 juli 1918 dagtecknat utlåtande till socialexpeditionen i Finlands senat, till vilken svenske ministern i Hälsingfors hänvänt sig, anfört:

Lagen angående arbetet i bagerier av den 4 juni 1908, vilken lag trädde i gällande kraft den 1 juli 1909, medförde flera glädjande reformer inom bageriindustrin. Sålunda blev den dagliga arbetstiden härigenom fastställd till åtta timmar, övertidsarbetet blev i avsevärd grad inskränkt och nattarbetet avskaffat. De lagen åtföljande ordningsföreskrifterna för bageriyrket möjliggjorde återigen avsevärda och i högsta grad nödvändiga förbättringar av själva arbetslokalerna samt av de hygieniska förhållandena i desamma.

Redan innan lagen i fråga trädde i kraft, väckte densamma mycken opposition från *arbetsgivarnas* sida, och de förklarade enhälligt, att dess stränga föreskrifter vore omöjliga att efterfölja samt förutspådde en stark tillbakagång inom hela bageriindustrin med ty åtföljande strypning av den enskilda företagsamheten och näringslivet. Dess bättre har resultatet blivit helt annat än det förutspådda, så visst som ett märkbart uppsving kunnat förmärkas inom denna arbetsgren. Sålunda hava de större bagerifirmorna i resp. städer förstorat och utvidgat sina verkstäder, anskaffat modärna maskiner och ugnar i och för underlättande av arbetet, och som regel har det även lyckats bageriägarna att, såväl vad arbetstid som verkstadslokaler beträffar, hålla sig till lagens föreskrifter. Vad åter de mindre bageriföretagen beträffar, så har deras antal oavbrutet varit i stigande, men hava de sett sig tvungna att, till följd av de ökade levnads- och arbetsomkostnaderna i städerna, förlägga sin verksamhet till städernas omedelbara närhet, på så sätt dragande nytta av den konsumerande stadsbefolkningen, utan, att vad skatter, hyror o. d. vidkommer, vara underkastade städernas tunga.

För *arbetarna* har den ifrågavarande lagen medfört avsevärda förbättringar. I trots av den väsentligt förkortade arbetstiden, vilken förkortning måste betraktas som ett oundgängligt livsvillkor för arbetarna inom denna synnerligen krävande arbetsbransch, hava likväl arbetslönerna under hela tiden efter lagens genomförande befunnit sig i oavbrutet uppåtgående. Arbetslöshet i egentlig mening har heller icke förekommit inom nämnda industrigren, om man frånser den under kriget rådande, av mjölbristen och övriga exceptionella förhållanden framkallade inskränkta arbetstillgången. De förbättrade allmänna hygieniska förhållandena inom bagerierna möjliggöra arbetets utförande i renliga, väl ventilerade och belysta arbetsrum, varvid arbetarna äro iförda vita, tvättbara arbetsdräkter, som de efter arbetets avslutande avlämna i de härför förefintliga tvätt- och klädrummen.

Allmänheten, som till en början ställde sig oförstående till de nya reformerna, fogade sig relativt snabbt i det oundvikliga, och torde numera allmänna opinionen vara, att de av den ifrågavarande bagerilagen framtvingade förhållandena äro fördelaktiga icke blott för vederbörande arbetare, utan även för den stora allmänheten, som härigenom erhåller ett på hygieniskt och renligt sätt framställt bröd.

Vad slutligen bagerilagens inverkan på det *allmänna* vidkommer, så torde av det ovan sagda utan vidare framgå, att lagens verkningar ur såväl hygienisk som framförallt social synpunkt måste betraktas med odelad tillfredsställelse. Kontrollen över bagerierna från såväl den statliga som den kommunala inspektionens sida har efter bagerilagens genomförande varit särskilt effektiv och, tack vare de såväl i lagen som i ordningsföreskrifterna intagna bestämmelserna rörande hygien och arbetarskydd, även synnerligen detaljerad.

Beträffande officiella utredningar och uttalanden rörande bagerilagens verkningar får socialstyrelsen hänvisa till de i yrkesinspektörernas årsberättelser ingående redogörel-

serna för bagerierna under tiden fr. o. m. år 1909. Uttalanden av arbetsgivare, resp. arbetare hava socialstyrelsen veterligt endast förekommit i form av tidningsartiklar.

Tyska riket. I en från utrikesdepartementet (Auswärtiges Amt) till svenska beskickningen den 5 mars 1918 avlåten skrivelse framhölls bland annat följande:

Nattarbetsförbudet har införts uteslutande som en av krigstidshushållningen föranledd åtgärd. Verkningarna av förbudet i socialt, hygieniskt, ekonomiskt och andra avseenden låta sig för närvarande ännu icke slutgiltigt bedömas, emedan dessa verkningar i vidsträcktaste mån utvecklat sig under djupgående inflytande av krigstidens egenartade ekonomiska förhållanden. Detta gäller såväl för arbetsgivarna och arbetarna som för allmänheten. Så mycket kan emellertid redan sägas, att nästan samtliga arbetare och delvis även arbetsgivarna inom bageriyrket med tillfredsställelse hälsat införandet av förbudet mot nattarbete.

Österrike-Ungern. För kännedom om nattarbetsförbudets verkningar föreligger dels ett uttalande av en bagarmästare i Wien, dels ett utlåtande från magistraten i nämnda stad. Den förre anser, att förbudet medfört bakning i hemmen — något som förut endast undantagsvis ägt rum — vilket bevisades av den starkt ökade jästförsäljningen. En påtaglig olägenhet av förbudet anser han föreligga i den omständigheten, att under de varma sommarmånaderna vissa delar av arbetet, för vilka man påräknar nattsvalkan, rent av komma att omöjliggöras. Vad hans arbetare beträffar, hade han funnit, att de snarare saknade den frihet de förut haft under dagen. Magistratens utlåtande är av följande innehåll:

1. Med avseende på de arbetslösa hjälparbetarna har ingen märkbar förändring inträtt. Detta kan dock bero på de talrika inryckningarna till följd av kriget. Enligt några åsikt skall nattarbetsförbudet även efter kriget medföra en inskränkning av antalet fin- och grovbrödsorter, en vittgående mekanisering av driften, en koncentration i stora företag och som följd härav en minskning av arbetarstammen. Vad arbetslönerna beträffar, göres den åsikten gällande, att dessa genom förbudet efter kriget ej skola undergå någon försämring utan en förbättring. Lönerna äro för närvarande ungefär 25 à 50 % högre än före krigsutbrottet. Beträffande övriga arbetsvillkor har genom förbudet otvivelaktigt en förbättring inträtt. Sovrummen i arbetslokalerna, som i hygieniskt avseende upprepade gånger givit anledning till anmärkning, hava blivit fullständigt obehövliga, då samtliga arbetare med undantag av lärlingarna sova i sina egna bostäder. Arbetarna kunna numera föra ett regelbundet liv, vilken omständighet har det gynnsammaste inflytande på deras hälsotillstånd. Som erfarenheten hittills visat, känna sig bageriarbetarna efter nattarbetets avskaffande betydligt bättre och friskare. Vidare hade man funnit, att i de maskinellt inrättade företagen en minskning av antalet olycksfall inträtt, sedan förbudet mot nattarbete trätt i kraft.

2. För arbetsgivarna hava ej med avseende på inkomsterna några förändringar inträtt. Genom regleringen av mjöltilldelningen har den fria konkurrensen hämmats, så att produktionsmängden är nära nog konstant. Löner och övriga driftkostnader hava även förblivit de samma. Inskränkningarna hava drabbat större och mindre bagerier utan åtskillnad. I en undantagsställning befinna sig endast ett par av de större företagen, som med hänsyn till sina militärleveranser erhållit tillstånd att bedriva nattarbete. Hembagerier finnas icke i Wien, och ej heller bakning i hemmen förekommer därstädes.

3. Allmänhetens förseende med bröd har tack vare konsumtionsregleringen kunnat försiggå utan rubbning. Av arbetstidens omläggning har man icke haft någon känning i annat avseende än så till vida, som numera endast saluhålles fullt avsvalnat, 12 timmar gammalt bröd. Enär samtliga bagerier erhålla tilldelning av mjöl av samma kvalitet, kunna några väsentliga olikheter i fråga om brödets beskaffenhet ej förekomma.

Brödpriset är bestämt i lag. Nattarbetets upphörande kunde därför i detta hänseende icke utöva något inflytande.

4. Beträffande kontrollen över bagerierna ur hygienisk och arbetarskyddssynpunkt är att märka, att uppsikten över företagen på grund av nattarbetsförbudet i hög grad underlättas och kan genomföras med mycket större effektivitet. Övervakandet av bagerierna nattetid var förr till och med i större städer ofantligt svårt och på rena landsbygden nästan omöjligt.

Ett från konsulatet i Budapest ingånget meddelande, byggt på uttalanden av arbetar- och arbetsgivarorganisationer samt kommunala myndigheter, innehåller i huvudsak följande:

Före krigsutbrottet utfördes större delen av arbetet inom bageriyrket under natten, och ett förbud mot nattarbete utfärdades blott med stöd av krigslagarna. Då mjölet fördelas genom statens försorg och bröd erhålles endast mot kort, har bagerinäringen undergått en så djupgående förändring, att det knappast är möjligt att utreda följderna av nattarbetsförbudet i och för sig. Arbetarorganisationerna betona framför allt fördelarna av förbudet i hygieniskt avseende. Denna ståndpunkt intages även av arbetsgivarna, som vänta en stegring av fackkunskaperna hos de mindre bagarna och hjälparbetarna genom fortsatt utbildning under fritimmarna. Båda parterna överensstämma även däri, att såväl för arbetsgivarna som för arbetarna stora fördelar i moraliskt avseende äro att vänta av förbudet.

Från arbetsgivarnas sida betonas emellertid jämväl, att ett nattarbetsförbud under normala fredsförhållanden kunde leda till yrkets ruin, emedan produktionsmöjligheterna icke skulle kunna utnyttjas tillräckligt. En del av arbetsgivarna påstå dock, att nattarbetet hittills lett till överproduktion, varigenom en så stark konkurrens framkallats, att bagarna varit tvungna att räkna med en mycket obetydlig vinst, som även denna äventyrades genom de osäkra avsättningsmöjligheterna för det ej längre färska brödet. Denna överproduktion upphörde till följd av förbudet, och den större vinsten skulle i framtiden hålla bagarna skadeslösa för den minskade produktionen. Det påpekas även, att slöseriet med viktiga näringsmedel — förorsakat genom överproduktionen — hämmas och härigenom en betydande kvantitet råvaror blir fri för export.

Krigsförhållandena göra det omöjligt att påvisa nattarbetsförbudets inverkan, vare sig på arbetslönerna eller på bageriprodukternas nu av staten fastställda pris och kvalitet. Några svårigheter med hänsyn till hembakningen hava, enligt vad arbetsgivarna i allmänhet medgivit, ej gjort sig gällande. Det är icke heller antagligt, att allmänheten på grund av den nya ordningen föredrager bakning i hemmet.

Från *Schweiz* har ej något officiellt meddelande angående verkningarna av nattarbetsförbudet ingått. Av visst intresse är emellertid ett införskaffat förslag till lag om arbetet i bageri- och konditorinäringen, som utarbetats av centralstyrelsen för handels-, transport- och livsmedelsarbetarnas förbund i förening med en konferens av bageri- och konditoriarbetare i Zürich den 25 november 1917. Detta förslag, som ännu ej blivit föremål för myndigheternas slutgiltiga prövning, innebär, att i bagerier och konditorier intet arbete, som står i sammanhang med framställning av bakverk, skall få utföras mellan kl. 9 em. och 5 fm. I motiveringen framhålles, att genom det redan gäl-

lande provisoriska nattarbetsförbudet ingen minskning i omsättningen av bageriprodukter inträtt och att konsumenterna, som nu vant sig vid att avstå från färsk vara, kunna förses med bröd i tillräcklig mängd även utan nattarbete i bagerierna. Då de av bageriidkarna fruktade menliga verkningarna av förbudet på näringen sålunda ej inträtt, förutsätter man, att bagarmästarna i Schweiz lika lätt som de tyska yrkesutövarna skola finna sig i nattarbetets fortsatta avskaffande.

I *Sverige* har frågan om nattarbetet i bagerierna varit föremål för övervägande redan i folkhushållningskommissionens skrivelse till Kungl. Maj:t den 8 november 1916 angående brödsädsregleringen. De växande svårigheterna att tillgodose befolkningens behov av dagligt bröd hade bland annat riktat uppmärksamheten på frågan om förbud mot försäljning av bröd i alltför färskt tillstånd, enär sådant bröd i bruket ställer sig mera odrygt än en något äldre vara. I sammanhang med ett dylikt förbud kunde anledning förefinnas att helt eller delvis borttaga nattarbetet i bagerierna. Under rådande förhållanden ansågs likväl en dylik åtgärd ännu ej av behovet påkallad. I Malmöhus län har emellertid genom överenskommelse mellan bageriidkare och arbetare nattarbetet faktiskt varit avskaffat alltsedan den 16 maj 1917, då länsstyrelsen utfärdade förbud mot försäljning av bröd under vissa timmar efter tillverkningen. Vad verkningarna av detta nattarbetets upphörande beträffar, meddelades i januari 1918 på förfrågan av socialstyrelsen, att själva arbetstillgången dittills ej åtminstone i någon betydligare grad berörts. Däremot ansågs förbudet mot försäljning av färskt bröd hava medfört ökad bakning i hemmen.

Ungefär samtidigt fick frågan om nattarbetsförbudet ny och ökad aktualitet genom en skrivelse från folkhushållningskommissionen till Kungl. Maj:t med förslag om förbud mot saluhållande av bröd före 12 timmar efter tillverkningen, vilken resulterade i förordningen den 1 februari 1918.[1] I skrivelsen framhölls den stora fördelen av förbud mot nattarbete ur kontrollsynpunkt, varemot kommissionen självfallet saknade varje anledning att yttra sig om frågans socialhygieniska sida. En fullständig utredning av detta spörsmål torde emellertid komma att ske genom den av Kungl. Maj:t den 15 februari 1918 tillsatta arbetstidskommittén, vilken genom kungl. brev den 1 juli 1918 erhållit i uppdrag att taga berörda fråga under särskild behandling.[2]

[1] Jfr. Soc. Medd., årg. 1918, sid. 4—9. — [2] Jfr Soc. Medd., årg. 1918, sid. 158—161.

Den norska bostadslagen.

Såsom i Sociala Meddelanden förut omnämnts (årg. 1918, sid. 504), hade ett förslag till bostadslag förelagts stortinget genom proposition den 25 maj 1917. Av förslaget, som omfattade tre kapitel, nämligen om kommunal reglering av bostadshyror m. m., om bostadsförmedling samt om byggnadsskyldighet för industriella företag, blev dock endast det första kapitlet upptaget till behandling av 1917 års storting, vars beslut i ämnet den 14 december blev promulgerat såsom lag. Denna lag om kommunal hyresreglering innehöll i huvudsak samma bestämmelser som hyreslagen den 10 maj 1916 jämte för komplettering av densamma senare utfärdade administrativa förordningar.[1] Sedan innevarande års storting tagit ställning till lagförslaget i dess helhet, har den 12 juli 1918 *lag om bostadsförhållandena* blivit utfärdad, omfattande samtliga tre ovannämnda kapitel.

I kapitlet angående kommunal hyresreglering stadgas, liksom i föregående hyresregleringslagar, att hyran efter kommunalstyrelsens beslut må kunna regleras för lägenheter om i regel högst tre rum genom en av kommunalstyrelsen vald hyresnämnd. Bland nya bestämmelser av intresse torde den viktigaste vara den, som avser inrättande av särskild prövningsnämnd, hos vilken hyresnämnds beslut av parterna kan överklagas. Inrättandet av dylik nämnd såsom överinstans för hyresnämnds beslut är beroende av kommunalstyrelsens avgörande och är sålunda icke obligatoriskt för alla orter, där lagstiftningen är tillämplig. Prövningsnämnden består av en lagfaren, av amtmannen utsedd ordförande samt fyra av kommunalstyrelsen valda ledamöter, varav två skola vara ägare av hyreshus och två hyresgäster. Klagan, som har uppskjutande verkan beträffande verkställigheten av hyresnämndens beslut, skall, skriftligt avfattad, ingivas till hyresnämndens ordförande inom fjorton dagar, efter det meddelande om beslutet erhållits. Hyresnämnden, som är berättigad att revidera sina föregående beslut, kan på grund härav vidtaga ändring av sitt tidigare beslut. Finner nämnden icke skäl härtill föreligga, åligger det nämnden att översända handlingarna till prövningsnämnden. Går dess avgörande klaganden emot, skall denne ersätta såväl kommunens som den andra partens kostnader i målet.

Beträffande övriga nytillkomna bestämmelser i denna avdelning må nämnas, att hyresnämnd skall fungera som skiljedomstol i tvister rörande hyresförhållanden, därest parterna ena sig om skiljedomsförfarande.

I avdelningen om bostadsförmedling stadgas, att kommunalstyrelse äger besluta, att envar, som för egen eller annans räkning uthyr lägenhet eller rum

[1] Soc. Medd., årg. 1917, sid. 201.

till bostad eller för drivande av rörelse, skall vara skyldig att göra anmälan om sådan uthyrning. Närmare bestämmelser för bostadsförmedlingen utfärdas genom kommunal förordning, som stadfästes av konungen. I sådan förordning bestämmes, vilka slag av hus, lägenheter och rum bostadsförmedlingen skall omfatta.

Bestämmelserna om byggnadsplikt för arbetsgivaren hava tillkommit med särskild hänsyn till den bostadsbrist, som uppstått eller hotar att uppstå i städer och andra i stark utveckling varande industricentra. I dylika samhällen kan konungen efter framställning av vederbörande kommunalstyrelse ålägga arbetsgivare, som anlägga nya eller utvidga äldre företag, att uppföra bostäder för alla eller en del av företagets arbetare och funktionärer. Kapitlet härom lyder i översättning som följer:

§ 19. Kommunalstyrelse kan besluta att vid anläggning eller utvidgning av:
industriellt företag, som faller under lagstiftningen om arbetarskydd i industriell verksamhet,
handelsrörelse, till vilken det enligt handelslagstiftningen fordras handelsrättighet såsom köpman, samt
försäkringsverksamhet
till kommunal myndighet skall ingivas anmälan om det antal arbetare och tjänstemän, som verksamheten efter anläggningen eller utvidgningen skall sysselsätta. Sådan anmälningsplikt skall enligt kommunalstyrelsens närmare bestämmande kunna åläggas samtliga eller blott vissa av ovannämnda företag eller ock endast företag över en viss storlek. Hava flera mindre utvidgningar ägt rum, som var för sig icke beröras av kommunalstyrelsens beslut om anmälningsplikt, måste anmälan likväl ske, då utvidgningarna tillsammans överstiga den av kommunalstyrelsen satta gränsen. Anmälan skall göras, innan anläggningen eller utvidgningen påbörjats, och skall åtföljas av sådana upplysningar, som kommunalstyrelsen av hänsyn till bostadsförhållandena anser nödvändiga, såsom uppgift om antalet av företagets arbetare och tjänstemän, förslag om hur bostadsförhållandena för dessa böra ordnas, regleringsplaner, ritningar och beskrivningar över tillämnat bostadsbygge m. m.

Konungen kan utvidga kommunalstyrelsens beslutsmyndighet enligt denna paragraf till att gälla även andra näringsidkare än de ovan nämnda.

§ 20. Då anmälan enligt § 19 har ingått, kan kommunalstyrelse besluta att hos vederbörande departement hemställa, att företaget ålägges byggnadsplikt enligt § 21.

Har beslut rörande sådan hemställan icke fattats på lagligt sammanträde inom tre månader, efter det anmälan enligt § 19 ingått till kommunalmyndighet, må fråga därom icke vidare upptagas till prövning. Då förhållandena så kräva, kan konungen efter anhållan från kommunalstyrelse besluta, att fristen, inom vilken styrelsen skall hava fattat beslut rörande hemställan om åläggande av byggnadsskyldighet, förlänges till sex månader.

Innan dylik hemställan företages till avgörande, skall vederbörande departement giva respektive företag tillfälle att yttra sig i frågan. Yttrandet skall avgivas inom viss av departementet fastställd tid och åtföljas av de upplysningar, som departementet anser nödiga.

§ 21. Finner konungen skäl att antaga, att anläggning eller utvidgning av ett företag skall medföra bostadsbrist i kommunen eller delar därav och företagets förslag till ordnande av bostadsförhållandena icke anses tillfredsställande, kan han ålägga företaget att inom viss närmare bestämd tid uppföra bostäder för alla eller en del av företagets arbetare och tjänstemän eller på annat nöjaktigt sätt genom deltagande i nybyggnad sörja för tillräckligt och tillfredsställande bostadsutrymme åt dem. I kommuner, som infört anmälningsplikt enligt § 19, kan konungen utfärda dylikt förordnande

även utan hemställan från vederbörande kommunalstyrelse enligt § 20 punkt 1, därest hemställan härom inom den tid, som bestämts i punkt 2 av samma §, gjorts av kommunalstyrelse i angränsande kommun och det finnes anledning att antaga, att anläggningen eller utvidgningen skall medföra bostadsbrist i denna kommun eller delar därav.

Innan sådan hemställan blir föremål för beslut, skall vederbörande departement giva kommunalstyrelsen i den kommun, vari företaget är beläget, tillfälle att uttala sig i frågan.

Stadgandet i § 20, tredje stycket, äger härvid motsvarande tillämpning.

§ 22. I sammanhang med åläggande av byggnadsplikt enligt § 21 kan konungen eller den han därtill bemyndigar giva närmare föreskrifter om uppförandet och inrättandet av de bostadshus, åläggandet avser. Villkoren för bostädernas uthyrning eller överlåtande till egna hem åt arbetare och tjänstemän prövas av konungen eller den han därtill bemyndigar.

Härvid tillses, att hyresförhållandet icke kan användas som kampmedel i arbetstvister.

§ 23. Underlåter ett företag att efterkomma åläggande enligt § 21, straffas dess innehavare eller föreståndare med böter eller fängelse intill tre månader.

Det är av särskilt intresse att iakttaga, huruvida frågan om näringslivets förevarande skyldigheter i vårt grannland redan gjorts till föremål för positivt lagstiftningsarbete. Även hos oss har nämligen tid efter annan i samband med de olika kristidsåtgärderna för bostadsförhållandenas ordnande uppmärksamhet ägnats detta spörsmål. Sålunda förtjänar omnämnas, att frågan vid skilda tillfällen bragts på tal inom regeringen (av chefen för civildepartementet år 1916), inom riksdagen och av socialstyrelsen samt slutligen av svenska stadsförbundets bostadsråd, där den för närvarande är föremål för utredning (jfr Soc. Medd., årg. 1918, s. 453).

Kooperativa förbundets verksamhet under år 1917. [1]

Till kooperativa förbundets under senare hälften av juni månad 1918 avhållna kongress har styrelsen av trycket utgivit den stadgeenliga berättelsen över föregående års verksamhet. Av denna framgår, att den alltsedan kristidens början iakttagna kraftiga utvecklingen även under år 1917 i olika avseenden fortgått.

I fråga om antalet anslutna föreningar och dessas medlemsantal har ökningen under året varit betydlig om ock icke av samma omfattning som närmast föregående år, under vilket den största ökning iakttagits, sedan förbundet börjat sin verksamhet. Att ökningen under år 1917 varit mindre kraftig än tidigare torde emellertid icke bero på minskad förståelse för den kooperativa idéen utan i första hand på att förbundet på grund av de synnerligen svåra förhållandena å varumarknaden ansett sig böra tillråda nybildade föreningar att öppna affärsverksamhet, endast då de startats med sär-

[1] Jfr Soc. Medd., årg. 1917, sid. 879 ff.

skilt gynnsamma förutsättningar. Även om förbundet icke alltid vägrat nya föreningar anslutning, har dock en betydlig skärpning av inträdesfordringar iakttagits. Vid början av år 1917 voro 792 konsumtions- och produktionsföreningar anslutna. Av dessa avfördes under året 33 (därav 12 på grund av sammanslagning med andra föreningar), varemot 66 vunnit inträde. Hela antalet uppgick alltså vid årets slut till 825. Medlemsantalet i de anslutna konsumtionsföreningarna växte från 149 195 till 180 662. Av denna ökning kommo 28 714 på äldre föreningar. I de under året anslutna föreningarna uppgick medlemsantalet till 12 897. Vidare voro under året anslutna 3 försäkringsföreningar med 97 959 medlemmar.

Från de nybildade föreningarna hava under året i insatser betalts 460 339 kronor, eller 8 525 kronor per förening mot resp. 388 962 och 3 813 kronor under år 1916, vilket torde vara en borgen för, att de nybildade föreningarna stå på en ganska god ekonomisk grundval, samt ett påtagligt resultat av de principer, som alltmera börjat tillämpas inom kooperativa förbundet, *nämligen att hindra ekonomiskt svaga och illa förberedda föreningar* att komma till stånd. I de nybildade föreningarna uppgår kapitalet per medlem till c:a 57 kronor, en siffra, som, när det som här i huvudsak gäller mindre bemedlade personer, torde få anses vara en ej obetydlig ekonomisk uppoffring, särskilt under nuvarande dyrtid. Även i jämförelse med *föregående år, då motsvarande siffra utgjorde omkring 30 kronor per medlem*, visar det gångna året, att förtroendet för konsumentkooperationen alltjämt varit i stigande. Under tidigare år hava medlemmarnas inbetalningar varit högst väsentligt lägre, ofta hava de endast uppgått till en eller annan krona.

Förbundets partiaffär har under det gångna året haft att kämpa med betydande svårigheter till följd av den statliga ransoneringen beträffande flera av de för förbundets verksamhet mera betydande varuslagen, såsom mjöl, gryn, ärter, socker och fläsk, varigenom dessa varor i större eller mindre omfattning kommit att distribueras efter andra principer än tidigare. Till *följd härav samt på grund av de alldeles särskilt ogynnsamma importmöj*ligheterna har omsättningens totalbelopp ej kunnat hållas vid samma höjd som under år 1916. Med hänsyn till de stora svårigheter, varmed förbundet haft att kämpa, måste därför minskningen betraktas såsom jämförelsevis obetydlig. En sammanställning av omsättnings- samt ökningS- resp. minskningssiffrorna följer här:

År	Omsättning	Ökning eller minskning kr.	%
1912	6 744 347	+ 1 656 572	+ 32·56
1913	7 621 304	+ 876 956	+ 13·00
1914	9 889 252	+ 2 267 948	+ 29·75
1915	16 497 640	+ 6 608 387	+ 66·82
1916	22 013 041	+ 5 515 401	+ 33·43
1917	21 802 603	— 210 437	— 0·96

Av de olika avdelningarna hava Gävle- och Sundsvallsavdelningarna i förening samt Stockholmsavdelningen haft att uppvisa ökning i omsättningen, varemot de övriga, framför allt Göteborgsavdelningen, varit kännetecknade av minskad omsättning.

Förbundets *tillgångar* och *skulder* balanserade vid årets slut på 8 726 596 kronor. Bland skulderna voro upptagna insatskapitalet med 641 364 kronor och reservfonden med 966 765 kronor. Av övriga skulder märkas särskilt å sparkasseräkning innestående 5 246 437 kronor. Bland tillgångarna utgöras de största posterna av varulager 2 063 885 kronor, fastigheter 517 131 kronor, varufordringar (inbegripet inneliggande accepter) 2 136 025 kronor (mot 2 012 848 kronor år 1916), fordringar mot hypotek och annan säkerhet 215 036 kronor samt i Ömsesidiga brandförsäkringsföreningen Samarbete och Sveriges praktiska livförsäkringsanstalt Folket tecknat garantikapital 380 000 kronor. I banker innestodo 1 861 334 kronor, och kontant i kassan funnos 154 312 kronor. I obligationer voro placerade 1 356 852 kronor.

Nettoöverskottet uppgick till 397 880 kronor eller 1·82 % av omsättningen mot 1·83 % under år 1916.

I likhet med föregående år hava före bokslutet företagits betydliga avskrivningar. Sedan insatskapitalet och fonderna förräntats med 5 % (67 778 kronor), fördelades det disponibla beloppet så, att kunderna erhöllo 1 % återbäring för varor, som köpts från förbundets egna lager (utom å mjöl och socker), med 114 711 kronor och till reservfonden överfördes 165 051 kronor.

Förbundets *sparkassa* har att uppvisa en synnerligen kraftig utveckling under året. Ökningen av inlåningsrörelsen är större än under något tidigare verksamhetsår.

Sparkasserörelsens utveckling sedan dess början visas av följande sammanställning:

Datum	Antal sparkasse-avdelningar	Antal motböcker	Innestående belopp Summa, kr.	Innestående belopp per motbok, kr.	Insättarna under året gottskriven ränta, kr.
31/12 1908	1	6	2 793	466	35
» 1909	2	144	49 366	343	979
» 1910	133	3 714	457 584	123	13 247
» 1911	159	6 683	982 280	147	36 749
» 1912	164	8 228	1 387 755	169	53 078
» 1913	170	9 772	1 816 921	186	71 890
» 1914	168	10 978	2 161 345	197	92 386
» 1915	162	12 347	2 656 396	215	109 040
» 1916	181	14 462	3 434 628	237	147 680
» 1917	188	16 849	5 246 437	311	218 873

Givetvis spela sparkassemedlen en viktig roll för förbundet genom dess frigörande från utomstående fordringsägare och genom ökning av det dispo-

nibla kapitalet. Med avseende härå är följande sammanfattning gjord för skuldposterna i de senaste nio boksluten.

Skulderna (den 31/12 resp. år) fördelade sig på följande sätt (i kr.):

	1909	1910	1911	1912	1913	1914	1915	1916	1917
Inteckningskonto . . .	65 000	—	—	—	—	—	—	—	—
Kreditivräkning . . .	15 000	—	—	—	—	—	—	—	—
Reverskonto	166 714	139 147	106 402	95 700	80 100	110 600	502 128	504 600	569 600
Växelskulder	334 657	9 175	957	—	1 692	—	—	—	—
Diverse kreditorer . .	172 450	131 004	89 113	117 845	65 821	233 435	422 776	740 276	961 023
Folklånsreverser . . .	56 172	60 203	62 939	65 676	68 388	71 123	73 859	76 594	79 330
Sparkassemedel	49 366	457 584	982 280	1 387 755	1 816 921	2 161 345	2 656 396	3 434 628	5 246 437
Å giroräkning innestående	—	—	—	—	—	627	23 619	40 719	52 622
Summa	**859 859**	**797 118**	**1 241 691**	**1 666 976**	**2 032 922**	**2 577 130**	**3 678 773**	**4 796 817**	**6 909 012**

Den stegring, som posten »diverse kreditorer» undergått de tvenne senaste åren, har huvudsakligen sin orsak i, att däri dessa år inräknats de belopp, som av den finska kooperativa partihandeln deponerats hos kooperativa förbundet för varuköp i Sverige. Detta belopp uppgick vid 1916 års slut till c:a 280 000 och vid 1917 års slut till c:a 270 000 kronor. Förbundets skulder till varuleverantörer hava stigit från 451 612 till 678 991 kronor, vilken ökning är förklarlig med hänsyn till den synnerligen starkt ökade omsättningen med åtföljande stegring av kapitalbehovet. Dessa skulders storlek i förhållande till omsättningen från egna lager har dock stigit avsevärt jämfört med föregående år och motsvarade vid årets slut den genomsnittliga försäljningssumman under 11 dagar.

De å *giroräkning* innestående medlen, vilka för föreningarna möjliggöra bekvämare och billigare betalningsmetoder m. m., hava under år 1917 ökats med c:a 12 000 kronor.

Belysande för utvecklingen av förbundets affärsverksamhet är en jämförelse mellan omsättning, varulager och fordringar under de senaste åren. Siffrorna äro sammanställda i efterföljande tabell, av vilken framgår, att värdet av varulagret i förhållande till omsättningen under år 1917 stigit med ytterligare 0·6 enheter.

År	Omsättning			Varulager		Varufordringar		Avskrivna varufordringar	
	från egna lager, kr.	i provision, kr.	summa, kr.	Kronor	I % av omsättningen från egna lager	Kronor	I % av omsättningen från egna lager	Kronor	I % av omsättningen från egna lager
1908 .	1 906 843	2 489 807	4 396 650	221 812	11·6	314 705	16·5	42 437	2·2
1909 .	3 432 969	1 362 066	4 795 035	369 492	10·8	430 745	12·5	42 022	1·2
1910 .	3 449 534	1 063 494	4 513 028	430 956	12·5	381 443	11·1	15 584	0·4
1911 .	4 415 969	671 807	5 087 776	715 867	16·2	565 225	12·8	18 010	0·4
1912 .	5 941 140	803 208	6 744 348	998 223	16·8	571 254	9·6	10 477	0·2
1913 .	6 590 907	1 030 398	7 621 305	679 772	10·3	706 374	10·7	5 415	0·1
1914 .	8 851 366	1 037 887	9 889 253	996 893	11·3	1 004 100	11·3	20 436	0 2
1915 .	15 282 922	1 214 719	16 497 641	1 388 642	9·1	1 599 171	10·5	26 078	0·17
1916 .	20 184 419	1 828 622	22 013 041	1 935 802	9·6	2 012 849	10·0	7 584	0·04
1917 .	20 252 557	1 550 047	21 802 604	2 063 885	10·2	2 136 025	10·5	38 334	0·19

Förlust av varufordringar uppgick under året till 38 334 kronor, vilket utgör 0·19 % av omsättningen från egna lager. Denna siffra är i det närmaste fem gånger större än under år 1916.

Förbundets kongress hade förutom de regelbundet återkommande frågorna om granskning av styrelsens förvaltning, ansvarsfrihets beviljande och överskottets fördelning huvudsakligen endast en fråga av större intresse för kooperationen att handlägga, nämligen konfirmerandet av det vid fjolårets kongress preliminärt antagna förslaget från styrelsen till omorganisation av förbundets ledning. Kongressen beslöt enhälligt att tillsätta ett förvaltningsråd, vilket i egenskap av medlemmarnas förtroendemän skulle utse styrelse, d. v. s. de ledande funktionärerna, samt öva tillsyn över dessas förvaltning. Styrelsen äger hädanefter icke att utan rådplägning med förvaltningsrådet avgöra viktigare principiella ärenden eller frågor av större ekonomisk betydelse.

Yrkesinspektionens verksamhet

under *april—juni* år 1918.

Sammandrag av yrkesinspektörernas rapporter för april—juni 1918.

Antal	Yrkesinspektören i distriktet									Sprängämnesinspektören	Yrkesinspektrisen	Summa
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX			
Inspekterade arbetsställen	71	132	59	103	300	136	82	172	83	7	81	1 226
Sammanlagt arbetarantal	12 703	8 115	4 474	7 789	9 570	6 733	4 300	6 155	4 938	702	5 725	71 204
Sammanlagt kraftbelopp (eff. hkr.)	7 115	29 366	3 082	14 449	19 287	14 095	21 828	45 426	45 246	1 038	—	200 932
Inspektions- och resedagar: för yrkesinspektören .	51	32	27	51	61	47	34	51	52	26	73	505
» assistenten	—	25	1	15	63	35	10	13	8	—	40	210
Arbetsställen, till vilka lämnats skriftliga meddelanden (med anledning av inspektion)	4	113	40	59	138	111	27	95	68	21	26	702
Inkomna protokoll över besiktning av ångpannor: större besiktning . . .	32	58	44	94	59	71	18	34	40	—	—	450
mindre » . . .	90	96	58	85	124	140	75	134	107	—	—	909
Inkomna protokoll över besiktning av kokare eller andra kärl under tryck: större besiktning . . .	—	—	—	13	4	1	—	—	—	—	—	18
mindre » . . .	—	—	—	3	2	3	2	—	2	—	—	12
Inkomna intyg över besiktning och avprovning av hissar eller kranar .	55	30	1	4	77	191	18	—	4	—	—	380
Inkomna anmälningar om olycksfall i arbete . .	690	1 168	611	688	1 324	1 376	1 009	1 079	914	10	—	8 869
därav med dödlig utgång	8	11	3	2	16	6	5	5	6	2	—	64
Framställning till Konungens befallningshavande om tillämpning av 38 eller 39 § lagen om arbetarskydd	—	4	—	8	1	7	1	2	—	—	—	23
Anmälningar till åtal . .	7	1	1	6	3	24	—	1	2	—	—	45
Lämnade eftergifter . . .	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	2

Sammandrag av underinspektörernas rapporter för april—juni 1918.

	Yrkesinspektionsdistrikt									Summa
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	
Jordbruk:										
Inspekterade arbetsställen . .	85	269	98	59	286	121	104	91	5	**1 118**
Använda eff. hästkrafter . .	1 367	4 770	1 486	1 335	4 408	1 500	1 367	698	64	**16 995**
Hantverk:										
Inspekterade arbetsställen . .	5	55	27	47	174	133	44	30	18	**533**
Sysselsatta arbetare	17	245	57	145	324	332	74	47	44	**1 285**
Använda eff. hästkrafter . .	28	233	75	106	299	245	140	95	41	**1 262**
Övrig verksamhet:										
Inspekterade arbetsställen . .	74	94	209	100	245	157	91	151	14	**1 135**
Sysselsatta arbetare	704	610	688	416	1 210	2 182	412	915	34	**7 171**
Använda eff. hästkrafter . .	823	852	3 157	2 220	4 864	973	3 388	2 427	85	**18 789**
Hela antalet:										
Inspekterade arbetsställen . .	**164**	**418**	**334**	**206**	**705**	**411**	**239**	**272**	**37**	**2 786**
Sysselsatta arbetare [1]	**721**	**855**	**745**	**561**	**1 534**	**2 514**	**486**	**902**	**78**	**8 456**
Använda eff. hästkrafter . .	**2 218**	**5 855**	**4 718**	**3 661**	**9 571**	**2 718**	**4 895**	**3 220**	**190**	**37 046**
Förrättnings- och resedagar . .	40	125	85	70	162	140	65	69	20	**776**
Lämnade skriftliga meddelanden	16	30	40	24	61	42	20	20	3	**256**
Inkomna protokoll över besiktning av ångpannor:										
större besiktning	2	41	64	56	61	24	15	22	3	**288**
mindre »	2	37	107	50	92	24	60	47	8	**427**

Sammandrag av bergmästarnas rapporter för april—juni 1918.

	Bergmästardistrikt						Summa
	norra	Gävle Dala	östra	mellersta	västra	södra	
Inspekterade arbetsställen	—	10	9	4	2	2	27
Sammanlagt arbetareantal	—	1 796	367	249	148	32	2 592
» kraftbelopp (eff. hästkrafter) . . .	—	5 616	2 300	834	991	296	10 037
Förrättnings- och resedagar:							
för bergmästaren	—	3	4	7	1	4	19
» gruvingenjören	—	8	4	—	—	—	12
Arbetsställen, till vilka lämnats skriftliga meddelanden (med anledning av inspektion) . . .	—	2	1	2	—	2	7
Inkomna intyg över besiktning och provning av hissar och kranar	—	—	—	—	—	—	—
Inkomna anmälningar om olycksfall	86	251	76	91	10	165	679
därav med dödlig utgång	3	—	4	—	1	2	10

[1] Arbetarna inom jordbruket ej medräknade.

Rapporter från yrkesinspektörerna angående svårare olycksfall i arbete. (Forts.)

70. Vid vagnsväxling på en järnvägsstation skulle en stationskarl, L., frånkoppla tvenne vagnar, vilka skulle insättas på ett sidospår. Sedan L. utfört frånkopplingen och givit klart för »skjuts», hade han, i likhet med vad som tidigare praktiserats vid skjutsning, tagit plats mellan vagnarna hängande på ena bufferten och kopplingskroken. Under skjutsningen hade L. sannolikt låtit ena foten släpa mot marken, varvid foten fastnat i en växelkorsning och L. neddragits mellan vagnarna med påföljd, att han överkördes och dödades.

71. En arbetare, M., skulle vid ett tillfälle tillse en koltransportör, som var framdragen genom ångpannehuset. Under det att M. befann sig därstädes, söndersprang ett T-stycke på huvudångledningen från pannorna, vilka stodo under ett tryck av 15 kg. per kvcm., varför en synnerligen kraftig ström av het ånga utströmmade vid det avsprungna T-stycket. M. skyndade genast ned från sin plats, men träffades och kullkastades av ångströmmen.

Då avstängningsventilerna, på grund av den i närheten utströmmande ångan, icke genast kunde stängas, dröjde det en tid av 8 à 10 minuter, innan någon kom till M:s hjälp, men var han då redan död.

72. En hjälpmontör hade oombedd och utan att varsko hisskötaren begivit sig upp på en ställning invid hisstrumman för att söka utröna lämpligaste sättet att framdraga en elektrisk ledning. Han observerade därvid ej den uppåtgående hisskorgen, utan blev så svårt klämd mellan denna och en betongbjälke, att han kort därefter avled.

73. S., som var sysselsatt med vagnsväxling, hade bett lokomotivföraren giva en vagn en lätt skjuts för att få fram den till kolhuset. För att senare bromsa vagnen hade S. stuckit ett spett in mellan vagnshjulets ekrar och lagergaffel, varvid han av spettet erhöll ett slag å underkäken med påföljd, att S. föll över rälsen och blev överkörd. Döden följde omedelbart.

74. Tvenne bergspängare voro sysselsatta med sprängningsarbete. Efter tre på varandra följande »bränningar» skulle ytterligare ett skott laddas. Då arbetaren K. hade infört sex patroner i borrhålet och skulle från marken upptaga den sjunde, brann det under laddning varande skottet av. K. träffades av stenskärvor i ansiktet och erhöll svåra skador å pannan och vänstra ögat. Arbetskamraten L., som befann sig på c:a 2 m. avstånd från det borrhål K. laddade, skadades av kringflygande stenskärvor och stockar. Han erhöll sålunda krossår å vänstra tinningstrakten, fick flera revben på högra sidan brutna och högra underbenet brutet strax ovan fotleden. Båda arbetarna fördes till lasarettet, där L. senare avled.

75. I en gruvort hade en arbetare, S., tre borrhål att skjuta. Arbetare, som befunno sig på 25 à 35 m. avstånd i angränsande arbetsrum, hade emellertid icke hört någon signal om att skotten blivit tända. Däremot hördes först ett skott samt efter $1^1/_2$ à 2 minuter tvenne skott samtidigt. De anade likväl ingen olycka, förrän de en timme senare funno S. liggande död i orten, överhöljd av sten.

Av S. tillskurna stubintrådar, vilka senare anträffades, hade en längd av 85 cm.

samt en förbränningstid av 95 à 98 sek. Liknande stubin torde av S. hava använts vid olyckstillfället. Antagligen torde olyckan hava tillgått så, att hinder uppstått vid tändningen av de två sista skotten. Detta hinder torde hava tagit så lång tid, att det första skottet brunnit av, innan S. kommit i säkerhet efter tändningen av det sista skottet.

76. J. och E. voro sysselsatta med transport av vagnar på en hästbana. Främst gick en bromsvagn och därefter två vagnar, lastade med sten. Emedan vagnarna gingo av sig själva utför en sluttning, voro hästarna frånspända. E. satt i den främre ändan av bromsvagnen och skötte bromsen, medan J. satt i den bakre. Då under samtalets gång E. ej erhöll svar från kamraten, såg han sig om, och var J. då ej kvar i vagnen. E. bromsade genast vagnarna och fann strax J. liggande överkörd utan att giva något livstecken ifrån sig. Då J. led av svimningsanfall, hade han antagligen vid olyckstillfället drabbats av ett sådant.

77. På förmiddagen skulle en flyttbar kran uppmonteras. K. och en annan arbetare N. voro sysselsatta med uppresning av kranstativet medelst en blockanordning, som var fastgjord i en spira, och hade de fått stativet till nästan upprätt ställning, då kättingkroken i blocket brast. De båda arbetarna hunno därvid icke undan, utan fingo det nedfallande stativet över sig. N. blev endast lindrigt skadad, men K. fick vänstra armen och benet krossade samt klämdes över bröstet så, att inre blödningar uppstodo. Båda transporterades genast till lasarettet, där K. senare på dagen avled.

Kättingkroken, som var anledningen till olyckan, hade, liksom alla arbetsredskap, noga undersökts, innan arbetet igångsattes, och med samma blockanordning hade vid flera föregående tillfällen lyfts föremål av samma vikt som kranstativet. Vid undersökning av den brustna kättingkroken kunde ej heller några gamla fel eller sprickor upptäckas i densamma.

Författningar rörande sociala frågor

(inklusive folkhushållningsfrågor).

(Forts.)

I Svensk Författningssamling hava under tiden 1 augusti—2 september 1918 publicerats följande författningar rörande sociala (folkhushållnings-)frågor.

N:r		Daterad
639.	K. förordn. ang. handel med alkoholhaltiga apoteksvaror m. m.	1 juli
640.	K. medicinalstyrelsens kung. i anl. av förordn. ang. handel med alkoholhaltiga apoteksvaror m. m.	2 »
642.	K. kung. ang. uppgifter för räkning av levande svin och för inventering av landets förråd av fläsk	26 »
646.	K. förordn. ang. maximipris å potatis	3 aug.
647.	K. förordn. ang. maximipris å kålrötter och fodermorötter	3 »
668.	K. kung. ang. uppgifter för inventering av landets förråd av ved	14 »
669.	K. skrivelse till kommerskollegiet ang. uppgifter från statens verk och inrättningar till påbjuden inventering av landets förråd av ved	14 »
679.	K. kung. ang. maximipris å färsk sill inom Malmöhus län	16 »
681.	K. förordn. ang. maximipris å skördegarn	16 »
688.	K. kung. ang. utsträckt tillämpning av vissa stadganden i förordn. d. 22 juli 1918 ang. reglering av spannmålsförbrukningen	23 »
691.	K. kung. om ändrad lydelse av § 11 i förordn. d. 22 jan. 1918 med vissa föreskrifter rörande försäljning av grädde	23 »
693.	K. kung. ang. förbud mot transport av potatis	23 »
694.	K. kung. om ändrad lydelse av § 2 mom. 1 i förordn. d. 22 juli 1918 ang. maximipris å vete m. m.	30 »
699.	K. förordn. ang. reglering av potatisförbrukningen	23 »
700.	K. kung. ang. upphävande i vissa fall av bestämmelserna i förordn. d. 3 aug. 1918 ang. maximipris å potatis	30 »

Kortare meddelanden.

Socialstyrelse i Finland. Genom förordning den 28 december 1917 har Finlands senat för handhavandet av förvaltningen i avseende å de sociala ärendena upprättat en ny överstyrelse, benämnd socialstyrelsen, som började sin verksamhet med ingången av år 1918, varom den svenska socialstyrelsen genom en skrivelse den 20 juni 1918 från det nya finska ämbetsverket med samma namn blivit underrättad.

Socialstyrelsen i Finland skall handlägga ärenden rörande:

1. yrkesinspektionen och arbetarskyddsverksamhet ävensom övervakandet och förbättrandet av arbetarbostadsförhållandena;
2. organiseringen och inspektionen av socialförsäkringen;
3. organiseringen och inspektionen av fattigvården;
4. arbetsförmedlingen och annat bekämpande av arbetslösheten;
5. nykterhetsfrågorna och övervakandet av alkoholrörelsen;
6. socialstatistiken och sociala publikationer;
7. förlikning i arbetstvister ävensom övriga förhållanden mellan arbetsgivare och arbetare;
8. föreningsväsendet;
9. registreringen av understöds- och arbetslöshetskassor; samt
10. emigrationen och dess övervakande.

Överdirektör och chef för socialstyrelsen är Einar Böök, och såsom ledamöter fungera Artturi Käpy (yrkesöverinspektör), Väinö Juusela (fattigvårdsöverinspektör), Matti Helenius-Seppälä (chef för nykterhetsavdelningen), Onni Hallsten (socialförsäkringsinspektör), Matti Aura (assessor), Ilmari Killinen (chef för arbetsförmedlingsavdelningen) och G. R. Snellman (chef för statistiska avdelningen).

— Arbetsmarknad och arbetslöshet. —

Arbetsmarknaden i England under juni 1918. Under juni månad rådde god arbetstillgång inom nästan alla industrigrenar utom textilindustrien, och övertidsarbete förekom i stor utsträckning. Inom textilindustrien, särskilt inom bomullsbranschen, måste arbetstiden inskränkas på grund av råvarubristen.

Löneförbättringar (krigstillägg inberäknat) kommo under månaden ytterligare 1 500 000 arbetare tillgodo med tillsammans 550 000 pund sterling i veckan.

Antalet påbörjade arbetsinställelser utgjorde under månaden 86 med sammanlagt 70 100 berörda arbetare och 375 100 förlorade arbetsdagar mot 86 000 resp. 423 000 under sistlidne maj månad samt 25 800 resp. 192 700 under juni månad 1917.

Antalet på arbetsförmedlingsanstalterna anmälda lediga platser utgjorde under den fyraveckorsperiod, som slutade den 7 juni 1918, 43 948 per vecka mot 44 054 under föregående fyraveckorsperiod och 35 098 under den period, som slutade den 8 juni 1917. Antalet tillsatta platser i genomsnitt per vecka uppgick under samma perioder till resp. 33 558, 33 898 och 28 270.

(Labour Gazette.)

Arbetsmarknaden i Tyskland under juni 1918. Den tyska arbetsmarknaden under juni 1918 företedde i stort sett samma bild som under närmast föregående månad. Kommunikationsförhållandena undergingo i vissa trakter förbättring, vilket utövade ett gynnsamt inflytande på vissa för krigföringen viktiga industrier. Tryckta konjunkturer rådde inom textil- och beklädd-

nadsindustrierna i nästan hela riket. Byggnadsindustrien däremot visade i en del städer en viss livaktighet.

Sjukkassornas i arbete varande medlemmar minskades under tiden 1 juni—1 juli med sammanlagt 114 493 personer (1·2 %), varav 87 955 män (1·9 %) och 26 538 kvinnor (0·6 %). Under juni 1917 var minskningen något större.

Av 1 218 699 redovisade medlemmar av 37 fackförbund voro vid juni månads slut 9 823 eller 0·8 % arbetslösa. Motsvarande procentsiffra för maj var likaledes 0·8 och för juni 1917 0·9 samt 2·5 för samma månad åren 1914, 1915 och 1916.

Vid arbetsförmedlingsanstalterna kommo på 100 lediga platser för män 53 arbetssökande (mot 59 under maj) och på 100 lediga platser för kvinnor 83 (mot 85 under maj).

(Reichsarbeitsblatt.)

— Arbetsförmedling. —

Arbetsförmedlingen av sjömän under andra kvartalet 1918. De månatliga rapporter, som från Sveriges redareförening insänts till socialstyrelsen under månaderna april—juni innevarande år, giva vid handen, att arbetslösheten bland sjömännen även under andra kvartalet varit synnerligen omfattande.

Vid samtliga kontor hava sammanlagt 2 697 platser förmedlats, vilket utgör en ökning från föregående kvartal av 561 arbetstillfällen. Denna ökning är att tillskriva den även under fullt normala förhållanden stegrade östersjöfarten, som först under april och maj månader kommer till sin fulla utveckling.

En fortgående minskning av antalet anställda utlänningar är att anteckna, i det endast 10 platser besatts av personer tillhörande främmande nationalitet.

Platsanskaffningens fördelning på olika bemanningsspecialiteter framgår av nedanstående uppställning, varvid för jämförelse medtagits motsvarande siffror även för andra kvartalen 1916 och 1917.

	Antal förhyrda sjömän			Därav utlänningar		
	apr.—juni 1916	apr.—juni 1917	apr.—juni 1918	apr.—juni 1916	apr.—juni 1917	apr.—juni 1918
Styrmän	16	9	7	—	—	—
Maskinister . . .	7	6	7	—	—	—
Däckspersonal . .	2 155	1 817	1 364	64	11	2
Maskinpersonal . .	1 715	721	957	39	8	4
Kökspersonal . . .	566	382	362	10	3	4
Summa	**4 459**	**2 385**	**2 697**	**113**	**22**	**10**

Från 21 av samtliga 29 förhyrningskontor hava insänts uppgifter rörande antalet platssökande sjömän och lediga platser, och framgår härav, att i 19 fall anmälts överflöd samt i 2 fall normal tillgång på sjöfolk.

Från 10 hamnar föreligga fullständiga sifferuppgifter, utvisande relationen mellan antal platssökande och antal lediga platser, nämligen: Gävle med resp. 179 och 48, Göteborg 1 508 och 1 295, Kalmar 208 och 80, Karlshamn 92 och 44, Karlskrona 45 och 11, Oskarshamn 126 och 124, Stockholm 830 och 348, Uddevalla 111 och 38, Västervik 15 och 6 samt Visby 35 och 19.

Medeltalet ansökningar om arbete på 100 lediga platser för ovannämnda 10 hamnar utgjorde 244 och varierade för de skilda orterna mellan 409 för Karlskrona och 101 för Oskarshamn. För Göteborg och Stockholm, i vilka städer den mest omfattande förhyrningen ägt rum, voro resp. siffror 116 och 242.

De under kvartalet förmedlade 2 697 anställningarna äro fördelade på följande bemanningskategorier: styrmän 7, maskinister 7, bästemän 34, konstaplar 12, båtsmän 49, timmermän 54, segelmakare 1, matroser 420, lättmatroser 479, jungmän 300, annan däckspersonal 15, donkeymän 57, smörjare 10, motormän 11, eldare 710, kollämpare 165, annan maskinpersonal 4, stuertar 84, kockar 161 samt annan köks- och uppassarpersonal 117.

— Ut- och invandring. —

Utvandringen från Sverige under andra kvartalet 1918. Utvandringen från Sverige till främmande världsdelar under andra kvartalet år 1918 uppgick till 221 personer, varav 73 män och 148 kvinnor. Av utvandrarna emigrerade sammanlagt 199 personer över Stockholm, Malmö, Hälsingborg och Göteborg samt 22 över Kristiania, Trondhjelm och Bergen. Däremot ägde under andra kvartalet ingen utvandring rum över Köpenhamn. Från annat land utvandrade dessutom 84 personer över svenska hamnar.

De i Sverige hemmahörande emigranterna befordrades från ovannämnda svenska, norska och danska hamnar i följande antal:

	1918					1917
	jan.–mars	april	maj	juni	jan.–juni	jan.–juni
Stockholm	89	31	56	—	176	284
Malmö	28	3	21	1	53	183
Hälsingborg	—	—	5	—	5	66
Göteborg	40	4	45	33	122	375
Kristiania	8	9	6	4	27	179
Trondhjem	1	—	3	—	4	32
Bergen	1	—	—	—	1	15
Köpenhamn	2	—	—	—	2	53
Summa	**169**	**47**	**136**	**38**	**390**	**1 187**

Utvandringen under andra kvartalet år 1918 över svenska hamnar företer i jämförelse med samma tid år 1917 en minskning av 495 personer (från 694 till 199) och över norska hamnar en minskning av 132 personer (från 154 till 22).

Av de 221 svenska emigranter, som under andra kvartalet utvandrat över ovannämnda svenska och norska hamnar, voro 73 män och 148 kvinnor.

Emigrationen från Sverige under andra kvartalet av åren 1917 och 1918 fördelade sig, i den mån den gått över någon av de förut nämnda svenska, norska och danska hamnarna, på rikets olika delar på följande sätt:

Län	Över svenska hamnar	Över norska hamnar	Över danska hamnar	Summa år 1918	Summa år 1917	Län	Över svenska hamnar	Över norska hamnar	Över danska hamnar	Summa år 1918	Summa år 1917
Stockholms stad	23	4	—	27	50	Göteborgs o. Bohus län	16	2	—	18	60
» län	11	—	—	11	10	Älvsborgs »	11	—	—	11	55
Uppsala »	—	—	—	—	6	Skaraborgs »	2	—	—	2	32
Södermanl. »	6	—	—	6	3	Värmlands »	6	3	—	9	54
Östergötlands »	5	—	—	5	17	Örebro »	5	—	—	5	19
Jönköpings »	5	—	—	5	48	Västmanlands »	11	—	—	11	3
Kronobergs »	9	—	—	9	28	Kopparbergs »	7	—	—	7	38
Kalmar »	15	1	—	16	79	Gävleborgs »	5	1	—	6	49
Gottlands »	—	—	—	—	4	Västernorrlands »	12	1	—	13	28
Blekinge »	17	1	—	18	33	Jämtlands »	7	2	—	9	2
Kristianstads »	7	—	—	7	47	Västerbottens »	—	2	—	2	21
Malmöhus »	4	2	—	6	70	Norrbottens »	3	2	—	5	21
Hallands »	12	1	—	13	95	Summa	**199**	**22**	—	**221**	**867**

Härtill komma resp. 84 och 328 emigranter, som under andra kvartalen 1918 och 1917 från annat land utvandrat över svenska hamnar. Inalles befordrades alltså på denna väg under ovannämnda tider resp. 305 och 1 195 utvandrare.

De i Sverige hemmahörande utvandrarnas fördelning på vissa *åldersgrupper* framgår av följande översikt:

	Män		Kvinnor		Summa	
	antal	%	antal	%		%
Under 15 år	18	24·7	25	16·9	**43**	**19·5**
15—20 »	18	24·7	17	11·5	**35**	**15·8**
20—30 »	6	8·2	54	36·5	**60**	**27·1**
30—40 »	11	15·0	21	14·2	**32**	**14·5**
40—50 »	7	9·6	14	9·4	**21**	**9·5**
50 år o. däröver	13	17·8	17	11·5	**30**	**13·6**
Summa	**73**	100·0	**148**	100·0	**221**	100·0

Av samtliga 221 utvandrare tillhörde sålunda 60 eller 27·1 % åldersgruppen 20—30 år, 35 eller 15·8 % gruppen 15—20 år och 32 eller 14·5 % gruppen 30—40 år. Barn under 15 år utgjorde 19·5 % av hela antalet, och 23·1 % hade uppnått 40 års ålder.

I fråga om utvandrarnas fördelning efter kön inom olika åldersgrupper förefunnos betydande skiljaktigheter. Ungefär en fjärdedel (24·6 %) av männen men endast en tiondedel (11·5 %) av kvinnorna tillhörde åldersgruppen 15—20 år. Åldersgruppen 20—30 år var talrikast representerad bland kvinnorna med 36·5 % mot 8·2 % bland männen.

— Arbets- och löneförhållanden. —

Dyrtidstillägg i förhållande till levnadskostnadernas stegring. Såsom norm vid fastställandet av de dyrtidstillägg, som arbetstagare pläga erhålla, och som tid efter annan måste regleras med hänsyn till de oavbrutet stegrade levnadskostnaderna, tillämpas numera i en del fall socialstyrelsens med vissa mellanrum verkställda och i Sociala Meddelanden publicerade beräkningar av levnadskostnadernas allmänna stegring sedan tiden närmast före krigsutbrottet. Det första kända exemplet på upptagandet av denna princip för dyrtidstilläggens reglering utgör det löneavtal, som den 29 augusti 1917 avslöts mellan elektriska arbetsgivarföreningen och svenska elektriska arbetarförbundet. Enligt detsamma skall förutom de ordinarie lönesatserna till arbetare över 18 år utbetalas dyrtidstillägg efter en fallande skala med maximum för en veckolön av minst 20 kr. och med avtagande belopp för stigande veckoinkomst intill 70 kr., då dyrtidstillägget blir lika med 0. Dyrtidstillägget regleras kvartalsvis med hänsyn till levnadskostnadernas ökning eller minskning på så sätt, att före ingången av nytt kvartal användes senast tillgängliga uppgift i Sociala Meddelanden. Höjning och sänkning göres först då levnadskostnaderna ändrats med minst 5 % uppåt eller nedåt. Vid beräkning av arbetarens veckoinkomst medtages endast förtjänst på ordinarie arbetstid. Det är i avtalet uttryckligen fastslaget, att överenskommelsen ej får tagas till förevändning för nedsättning av utgående timlöner.

Vid avtalets ingående vid slutet av augusti 1917 fastställdes dyrtidstilläggen för tiden juli—december 1917. Härvid lades den av socialstyrelsen för en normalfamilj, vars årsbudget i maj 1914 slutade på 2 000 kr., till maj 1917 beräknade siffran för levnadskostnadernas stegring, 51·9 %, till grund (Soc. Medd., årg. 1917, sid. 616), och för minimiinkomsten 20 kr. fastställdes tillägget till 10 kr., vilket alltså betyder en avrundning nedåt till 50 %. För första och andra kvartalen uppgingo de högsta dyrtidstilläggen till resp. kr. 13·20 och 18·40, utgörande resp. 66 och 92 %, motsvarande den av socialstyrelsen beräknade ökningen av levnadskostnaderna för september 1917 och januari 1918 (Soc. Medd., årg. 1917, sid. 1172 samt årg. 1918, sid. 187). Vid regleringen av dyrtidstillägget för kvartalet juli—september innevarande år förelåg den i h. 4, sid. 465 av Soc. Medd., årg. 1918 publicerade stegringsprocenten 103 för april månad såsom den senaste siffran, men då den hänförde sig till början av näst föregående kvartal och sålunda icke längre var fullt aktuell, höjdes procenten till 115 för att den skulle mera motsvara de faktiska förhållandena, och beräknades dyrtidstillägget i enlighet härmed till 23 kr. Enligt socialstyrelsens i sjunde häftet av Soc. Medd., sid. 796, offentliggjorda beräkningar hade levnadskostnaderna vid tiden omkring den 1 juli stegrats med 119 %.

Dyrtidstilläggen å högre veckolön än 20 kr. utgöras av de belopp, som erhållas, då talet 70 minskat med lönesumman multipliceras med en femtiondedel av dyrtidstillägget å 20 kr.

För arbetare i åldern mellan 15 och 18 år lämnas visst bestämt dyrtidstillägg, beräknat per vecka. Arbetare med hemmavarande oförsörjda barn erhålla utom det ordinarie dyrtidstillägget dyrtidshjälp för dessa med visst belopp.

Dyrtidstillägg baserade på socialstyrelsens beräkning av levnadskostnadernas stegring utgå numera även till ett flertal arbetarkategorier vid Stockholms stads byggnadskontor, slakthus- och saluhallsstyrelse, lantegendomsnämnd och kyrkogårdsnämnd enligt det avtal, som den 11 maj 1918 godkändes av förhandlingsdelegerade för nämnda verk och inrättningar samt svenska kommunalarbetareförbundet och dess berörda avdelningar samt i juni fastställdes för resp. förvaltningars vidkommande. Timlönen fastställdes för manliga grov- och diversearbetare till 96 öre, varav 50 öre grundlön och 46 öre dyrtidstillägg, och för kvinnliga diversearbetare till 63 öre, varav 33 öre grundlön och 30 öre dyrtidstillägg. Tillägget utgör 92 % av grundlönen och motsvarar den av socialstyrelsen beräknade procentuella stegringen av levnadskostnaderna i januari 1918, vilken stegring ock uttryckes genom indextalet 192. I den mån nämnda indextal är högre eller lägre än 192, skola dytidstilläggen regleras från och med den första dagen i månaden näst efter den, då indextalet blivit av socialstyrelsen bekantgjort, dock högst var tredje månad, på så sätt att, då nämnda tal är större eller mindre än 100, tillägges resp. avdrages från grundlönen så många hundradelar av densamma som skillnaden mellan 100 och indextalet. Yrkesarbetare erhålla högre timlön, men timpenningen för grov- och diversearbetare är grundläggande, och för de förra regleras tidlönen på samma gång som för de senare sålunda, att lika stor prisskillnad uppstår efter som före regleringen mellan resp. yrkesgruppers och grovarbetares lön.

Genom specialbestämmelser regleras enligt enahanda grunder lönerna för vissa vecko- och månadsavlönade arbetargrupper. Veckolön utgår till kuskar med kr. 48·95 (grundlön kr. 25·50 och dyrtidstillägg kr. 23·45) och till dödgrävare med kr. 51·35 (grundlön kr. 26·75 och dyrtidstillägg kr. 24·60). Månadsavlönade maskinskötare vid byggnadskontorets kran- och maskinavdelning åtnjuta en avlöning per månad å 230 kr., sammansatt av en grundlön å 120 kr. och ett tillägg å 110 kr. I specialbestämmelserna angående löneförhållanden hos slakthus- och saluhallsstyrelsen äro månadslönerna fastställda till 250 kr. för förmän och vederlikar samt 235 kr. för biträden o. d. och tilläggen beräknade med hänsyn till ett antaget indextal å 202 (det efter överenskommelsen publicerade talet för april utgjorde 203).

Vid tilläggsbeloppens beräkning avrundas uppåt vid timlön till hela ören för minst ett halvt överskjutande öre, för veckolön till jämna fem- eller tiotal ören för minst 2·5 öre över dylika talvärden och för månadslön till jämnt krontal för minst 50 öre; eljest sker motsvarande avrundning nedåt.

Enligt vad till socialstyrelsen inkomna skrivelser och förfrågningar givit vid handen, hava liknande överenskommelser om arbetslönernas automatiska reglering efter levnadskostnadernas stegring ytterligare i ett flertal fall träffats av såväl kommuner som enskilda arbetsgivare, beträffande vilka närmare uppgifter dock ej ännu erhållits rörande sättet för regleringens genomförande.

— Levnadskostnader. —

Levnadskostnadernas stegring i Danmark under kristiden[1]. I Statistiske Efterretninger 1918, h. 16 har publicerats en beräkning av levnadskostnadernas stegring i Danmark under kristiden. Grundprincipen vid denna undersökning — liksom vid motsvarande svenska beräkningar — är, att man utgår från konsumtionen före kriget inom ett normalhushåll, där den sammanlagda årsutgiften enligt prisnivån i juli 1914 uppgår till 2 000 kr., och sedan beräknar, vad denna förbrukning skulle kosta enligt de vid olika tidpunkter av krisen gällande priserna. Förutsättningen om en oförändrad konsumtion motsvarar givetvis ej förhållandena i verkligheten, ty prisstegringen under krisen har helt naturligt förorsakat omläggningar och inskränkningar i förbrukningen. I den mån den tilltagande varuknappheten medfört, att en del varor helt och hållet utgått ur mark-

[1] Jfr. Soc. Medd., årg. 1918, sid. 507.

naden, hava dessa vid beräkningarna ersatts av andra (t. ex. margarin av smör). För ransonerade varuslag har man tagit hänsyn till de genom ransoneringen bestämda kvantiteterna. En närmare undersökning visar dock, att i allmänhet har ransoneringen ej haft till följd, att konsumtionen inom en familj med de för levnadskostnadsberäkningarna gällande inkomstförhållandena nedgått under den genomsnittliga förbrukningen före kriget. Emellertid har man ej kunnat taga i betraktande, att det för vissa varor är förenat med stora svårigheter eller nästan omöjligt att förskaffa sig hela den genom ransoneringen bestämda kvantiteten.

De i nedanstående tabell meddelade uppgifterna hänföra sig egentligen blott till förhållandena i Köpenhamn. Emellertid visar den officiella prisstatistiken, att prisstegringen i landsortsstäderna och på landsbygden varit minst lika stor som i huvudstaden. Levnadskostnadsberäkningarna kunna därför anses gälla för alla normalfamiljer utom för sådana rena lantbrukarhushåll, vilka själva producera en väsentlig del av de förbrukade varuslagen.

Utgiftsposter	Årsutgift enligt priserna under					Indextal, om siffrorna för juli 1914 sättas = 100			
	juli 1914	juli 1915	juli 1916	juli 1917	juli 1918	juli 1915	juli 1916	juli 1917	juli 1918
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.				
Matvaror	950	1 219	1 886	1 580	1 777	128	146	166	187
Kläder, skodon, tvätt	270	297	432	518	702	110	160	190	260
Bostad	330	330	342	375	426	100	104	114	129
Bränsle och lyse	100	130	175	220	275	130	175	220	275
Skatter och försäkringsavg. m. m.	210	210	210	210	210	100	100	100	100
Övriga utgifter	140	140	173	196	245	100	124	140	175
Summa	**2 000**	**2 326**	**2 718**	**3 094**	**3 635**	**116**	**136**	**155**	**182**

Under förutsättning av i stort sett oförändrad sammansättning av budgeten hade årsutgifterna stigit från 2 000 kr. före kriget till 3 635 kr. i juli 1918. Medan utgiftsökningen under de tre första krisåren uppgick till i medeltal 365 kr. per år, var den under det sista året c:a 540 kr. Sedan krigsutbrottet hava kostnaderna för enbart livsmedel stegrats med 87 % i juli 1918; de totala levnadskostnaderna utvisa under samma tid en ökning av 82 %. I Sverige, där de av socialstyrelsen företagna undersökningarna av levnadskostnadernas stegring utföras på liknande sätt, beräknas levnadskostnaderna hava stigit i juli 1918 med 119 % sedan krigsutbrottet (Soc. Medd., årg. 1918, sid. 795). Motsvarande undersökningar för Norge visa en ökning av 147 % under tiden juli 1914 — maj 1918.

Dyrtidens inverkan på levnadsvillkoren i Norge. Den norska statistiska centralbyrån har verkställt en undersökning av dyrtidens inverkan på levnadsvillkoren i Norge, baserad på under augusti 1916 och februari 1917 förda hushållsräkenskaper. Undersökningen har publicerats i två delar, av vilka den första, som hänförde sig till augustiräkenskaperna, offentliggjordes år 1917 och finnes omnämnd i Soc. Medd., årg. 1917, sid. 992 ff., och den senare, i vilken de för februari 1917 insamlade uppgifterna jämväl blivit föremål för bearbetning, nu föreligger i tryck (Norges officiella statistik VI: 124).

En jämförelse mellan förbrukningen i augusti 1916 och februari 1917 visar stegring i konsumtionen av kött, oskummad mjölk, margarin, mjöl, gryn, potatis och kaffe, medan de förbrukade kvantiteterna av ägg, bröd och socker minskats.

Efterföljande tabell åskådliggör den kvantitativa omläggning av livsmedelskonsumtionen, som ägt rum under dyrtiden.

Konsumerade kvantiteter per månad och konsumtionsenhet.

		Kristiania		Bergen	
		1912—13	1916—17	1912—13	1916—17
Kött och fläsk	kg.	4·182	3·157	3·344	2·959
Fisk	»	2·964	4·089	6·283	9·008
Mjölk och grädde	l.	22·863	22·834	21·618	22·117
Smör	kg.	0·786	0·380	0·427	0·225
Margarin	»	1·658	2·200	2·028	2·569
Ägg	st.	8·967	4·301	4·872	1·850
Bröd, mjöl och gryn	kg.	17·194	18·704	[1] 22·740	20·316
Potatis	»	9·000	8·900	7·500	8·700
Kolonialvaror	»	0 084	0·075	0·075	0·054

Under dyrtiden har alltså en betydande omläggning av konsumtionen ägt rum, vilken dock, tack vare de i allmänhet starkt ökade inkomsterna, icke är så genomgripande, som man kunde vänta. Stark nedgång uppvisar konsumtionen av ägg och likaså av kött, för vilket man funnit ersättning framför allt i fisken. Förbrukningen av smör har även ledes minskats högst väsentligt, medan konsumtionen av margarin samt bröd, mjöl och gryn tilltagit. Genom denna övergång till billigare livsmedel har en avsevärd besparing kunnat göras. Med oförändrad konsumtion skulle matvaruutgifterna från 1912—13 till 1916—17 hava stigit med 68·9 %, medan den verkliga stegringen utgör 55·5 % och sålunda är 13·4 % mindre.

Av intresse är även en jämförelse mellan förbrukningen år 1916—17 av de numera ransonerade livsmedlen och ransonen i april—maj 1918. Konsumtionen (resp. ransonen) per månad (31 dagar) och familjemedlem i ett normalhushåll av 5·31 personer framgår av följande sammanställning:

		1916—17	April—maj 1918	Konsumtionsinskränkning
Bröd, mjöl och gryn	kg.	9·263	6·200	33·1 %
Socker	»	1·443	0·887	38·5 %
Kaffe	»	0·396	0·220	44·4 %

Som synes innebär ransoneringen en avsevärd inskränkning av den normala förbrukningen.

Ett slags mått å dyrtidens inverkan på levnadsstandarden giver »livsmedelsprocenten», d. v. s. matvaruutgifternas procentuella andel av hela utgiftsbudgeten. Denna del utgjorde år 1912—13 för familjer med ett månatligt utgiftsbelopp av 208—249 kr. 41·81 % men hade år 1916—17 stigit till 54·40 %, samtidigt med att alla övriga utgiftsposter med undantag av bränsle och lyse fått sina andelar av utgiftsbudgeten förminskade. I samma riktning, mot en allmän sänkning av den lägre medelklassens levnadsstandard, peka även ingångna uttalanden från 17 hushållsbokförare, av vilka blott 2 synas hava undgått att kännbart träffas av dyrtidens tryck.

[1] För högt beräknat.

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

Juli månad år 1918.

Under hänvisning till de efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar av landet,[1] lämnas här en sammanfattande framställning av dess viktigaste resultat under juli månad.

Översikt av verksamheten under *juli* månad år 1918.

	Manliga avdeln.			*Kvinnliga avdeln.*			*Tillsammans*		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
Stockholms stad	2 464	1 590	1 250	2 033	1 821	1 113	**4 497**	**3 411**	**2 363**
Stockholms län	1 406	982	786	324	325	196	**1 730**	**1 307**	**982**
Uppsala stad och län	577	313	221	109	187	69	**686**	**500**	**290**
Södermanlands län	353	248	133	214	217	91	**567**	**465**	**224**
Östergötlands län	587	461	310	390	291	181	**977**	**752**	**491**
Norrköping	631	262	254	740	257	139	**1 371**	**519**	**393**
Jönköpings län	282	214	130	164	153	79	**446**	**367**	**209**
Kronobergs län	45	43	22	23	40	16	**68**	**83**	**38**
Norra Kalmar län	86	86	39	43	45	33	**129**	**131**	**72**
Södra Kalmar län	148	94	86	55	50	20	**203**	**144**	**106**
Gottlands län	123	118	61	34	62	20	**157**	**180**	**81**
Blekinge län	397	302	255	260	230	170	**657**	**532**	**425**
Kristianstads län	401	387	290	181	245	136	**582**	**632**	**426**
Malmöhus län: Malmö	1 289	511	480	1 565	745	529	**2 854**	**1 256**	**1 009**
Malmöhus län: Lund	208	77	70	96	45	30	**304**	**122**	**100**
Malmöhus län: *Landskrona*	75	59	48	78	35	27	**153**	**94**	**75**
Malmöhus län: Hälsingborg	473	120	104	640	209	156	**1 113**	**329**	**260**
Malmöhus län: Ystad	106	46	35	103	59	42	**209**	**105**	**77**
Malmöhus län: Trälleborg	90	65	47	55	36	25	**145**	**101**	**72**
Malmöhus län: Eslöv	263	212	196	84	88	67	**347**	**300**	**263**
Malmöhus län: Skurup	98	60	50	50	42	30	**148**	**102**	**80**
Hallands län	162	128	94	121	102	76	**283**	**230**	**170**
Göteb. o. Bohus län	228	156	123	156	141	70	**384**	**297**	**193**
Göteborg	1 823	1 491	1 406	1 389	739	476	**3 212**	**2 230**	**1 882**
Älvsborgs län	842	332	281	2 549	389	367	**3 391**	**721**	**648**
Skaraborgs län	282	294	192	190	240	107	**472**	**534**	**299**
Värmlands län	97	123	80	80	146	61	**177**	**269**	**141**
Örebro län	428	802	293	247	498	190	**675**	**1 300**	**483**
Västmanlands län	701	416	308	296	349	219	**997**	**765**	**527**
Kopparbergs län	219	196	141	141	208	102	**360**	**404**	**243**
Gävle stad och län	342	310	277	186	103	76	**528**	**413**	**353**
Västernorrlands län	138	126	104	72	66	47	**210**	**192**	**151**
Jämtlands län	273	158	136	152	186	60	**425**	**344**	**196**
Västerbottens län	67	125	61	86	87	68	**153**	**212**	**129**
Norrbottens län	110	123	91	140	172	107	**250**	**295**	**198**
Tillsammans juli 1918	**15 814**	**11 030**	**8 454**	**13 046**	**8 608**	**5 195**	**28 860**	**19 638**	**13 649**
» juni 1918	*14 024*	*9 386*	*7 339*	*12 843*	*7 868*	*5 159*	*26 867*	*17 254*	*12 498*
» juli 1917	14 941	18 704	9 652	7 897	7 311	4 188	22 838	26 015	13 840
» » 1916	13 429	16 878	10 238	6 899	7 871	4 281	20 328	24 749	14 519
» » 1915	13 231	9 990	7 706	9 108	6 713	4 030	22 339	16 703	11 736

[1] De särskilda anstalterna uppräknas i tablån här ovan; med avseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:e sida.

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

Yrkesgrupper	Manliga avdelningen			Kvinnliga avdelningen			Tillsammans			På 100 lediga platser kommo	
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	ansökningar om arbete	tillsatta platser
Jordbruk m. m.	3 557	3 275	2 390	724	1 365	839	**4 281**	**4 640**	**3 229**	92	70
därav arbetssökande personer	3 363			688			**4 046**				
Skogshushållning	355	458	363	—	146	145	**355**	**604**	**508**	59	84
därav arbetssökande personer	324			—			**324**				
Gruvdrift och malmförädling	91	122	64	1	—	—	**92**	**122**	**64**	75	52
därav arbetssökande personer	90			1			**91**				
Industri och hantverk m. m.	5 701	2 797	2 103	5 336	682	500	**11 037**	**3 479**	**2 603**	817	75
därav arbetssökande personer	5 274			5 274			**10 548**				
Handel och samfärdsel	1 598	1 150	894	1 332	1 297	770	**2 930**	**2 447**	**1 664**	120	68
därav arbetssökande personer	1 447			1 257			**2 704**				
Husligt arbete	1	—	—	5 180	4 994	2 855	**5 181**	**4 994**	**2 855**	104	57
därav arbetssökande personer	1			4 313			**4 314**				
Allmän o. litterär verksamhet	26	23	18	98	106	69	**124**	**129**	**87**	96	67
därav arbetssökande personer	26			92			**118**				
Arbete, ej hänförligt till annan grupp	4 485	3 205	2 622	375	18	17	**4 860**	**3 223**	**2 639**	151	82
därav arbetssökande personer	3 319			357			**3 676**				
Summa för juli 1918	**15 814**	**11 030**	**8 454**	**13 046**	**8 608**	**5 195**	**28 860**	**19 638**	**13 649**	147	70
därav arbetssökande personer	**13 844**			**11 977**			**25 821**				

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete			*Tillsatta platser*		
	Juli 1917	Juni 1918	Juli 1918	Juli 1917	Juni 1918	Juli 1918
Jordbruk och skogshushållning m.m.						
Män	33	101	*105*	34	80	*74*
Kvinnor	55	40	*48*	45	67	*65*
Tillsammans	**35**	**80**	*88*	**35**	**75**	*71*
Övriga näringsgrenar						
Män	146	165	*163*	77	78	*78*
Kvinnor	116	185	*174*	59	65	*59*
Tillsammans	**132**	**175**	*168*	**69**	**72**	*69*
Samtliga yrkesgrenar						
Män	80	149	*143*	52	78	*77*
Kvinnor	108	163	*152*	57	66	*60*
Tillsammans	**88**	**156**	*147*	**53**	**72**	*70*

Beträffande dessa relationstals innebörd för bedömandet av läget på den svenska arbetsmarknaden i dess helhet under juli 1918 hänvisas till den första uppsatsen i häftet, vilken i detta hänseende lämnar utförligare besked.

Utanför de orter, där anstalterna äro belägna, tillsattes under månaden 1 899 platser, varav 1 231 manliga och 668 kvinnliga; motsvarande tal under samma månad föregående år voro resp. 1 794, 1 422 och 372 samt under nästlidna månad resp. 1 541, 959 och 582.

Yrkesgrupper	Stockholm			Stockholms län			Uppsala stad och län			Södermanlands län		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.:												
A Jordbruk m. m.	**21**	**53**	**48**	**764**	**761**	**614**	**193**	**188**	**120**	**145**	**136**	**64**
Därav kvinnor	1	50	47	92	119	84	17	35	13	12	24	13
B Skogshushållning	**1**	**35**	**32**	**98**	**82**	**70**	**30**	**34**	**17**	**3**	**6**	**6**
Därav kvinnor	—	1	1									
II. Gruvdrift och malmförädling	**3**	—	—	—	—	—	4	—	—	2	4	4
Därav kvinnor	1	—	—									
III. Industri o. hantverk m. m.:												
A Jord-, sten- och glasindustri	**8**	**4**	**2**	**9**	**37**	**23**	**3**	—	—	**1**	—	—
Därav kvinnor	1	4	2									
B Metall- och maskinindustri	**331**	**156**	**76**	**118**	**14**	**11**	**39**	**10**	**4**	**37**	**23**	**13**
Därav kvinnor	26	37	17									
C Trävaruindustri	**13**	**23**	**15**	**21**	**11**	**10**	**4**	**4**	**4**	**1**	**6**	**1**
Därav kvinnor	1	8	7									
D Byggnadsverksamhet	**620**	**216**	**150**	**116**	**77**	**54**	**55**	**18**	**9**	**13**	**11**	**6**
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	**6**	**4**	**2**	—	—	—	**1**	**2**	**2**	**1**	—	—
Därav kvinnor	1	1	—									
F Textilindustri	**16**	**13**	**8**	**5**	—	—	**1**	—	—	**4**	—	—
Därav kvinnor	14	12	7							2	—	—
G Beklädnadsindustri	**118**	**42**	**23**	**5**	—	—	**9**	—	—	—	—	—
Därav kvinnor	103	40	23	4	—	—	1	—	—			
H Närings- o. njutningsämnesindustri	**229**	**32**	**12**	**14**	**7**	**6**	**9**	**4**	**2**	**1**	**2**	—
Därav kvinnor	97	29	10				—	2	—	—	1	—
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	**14**	**58**	**45**	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor	7	25	17									
J Trämasse- o. pappersindustri	**20**	**78**	**51**	**2**	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor	11	71	45									
K Grafisk industri	**11**	**10**	**8**	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor	1	4	2									
L Industri och hantverk, ej särskilt specif.	**54**	**40**	**28**	**16**	**4**	**3**	**20**	**6**	**5**	**19**	**17**	**12**
Därav kvinnor	7	10	7							1	3	1
IV. Handel och samfärdsel:												
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	**102**	**80**	**44**	—	—	—	—	**1**	**1**	—	—	—
Därav kvinnor	70	50	28				—	1	1			
B Butiks- och magasinspersonal	**216**	**205**	**135**	**14**	**3**	**2**	**5**	**2**	—	**6**	**5**	**4**
Därav kvinnor	63	42	23				—	2	—	3	—	—
C Hotell-, kafé- och restaurangrörelse	**260**	**327**	**205**	**38**	**25**	**21**	**12**	**11**	**6**	**6**	**13**	**4**
Därav kvinnor	244	315	197	31	20	16	12	11	6	6	12	3
D Landtransport	**163**	**220**	**137**	**31**	**20**	**16**	**21**	**8**	**8**	**21**	**8**	**5**
Därav kvinnor	7	25	5				1	—	—	8	3	2
E Vattentransport	**72**	**8**	**7**	**27**	**11**	**9**	—	—	—	**1**	—	—
F Handel och samfärdsel, ej särskilt specif.	**7**	**29**	**26**	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor	7	29	26									
V. Husligt arbete	**1 301**	**1 035**	**629**	**194**	**185**	**95**	**77**	**135**	**48**	**181**	**173**	**71**
Därav kvinnor	1 300	1 035	629	194	185	95	77	135	48	181	173	71
VI. Allmän och litterär verksamhet	**48**	**39**	**23**	**3**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**
Därav kvinnor	33	30	18	3	1	1	1	1	1	1	1	1
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	**863**	**703**	**657**	**255**	**69**	**47**	**202**	**76**	**63**	**124**	**60**	**33**
Därav kvinnor	38	3	2									
Summa för juli månad år 1918	**4 497**	**3 411**	**2 363**	**1 730**	**1 307**	**982**	**686**	**500**	**290**	**567**	**465**	**224**
Därav kvinnor	2 033	1 821	1 113	324	325	196	109	187	69	214	217	91
» » » månad år 1917	4 360	3 899	2 898	1 538	2 565	1 079	551	540	285	558	584	294
Därav kvinnor	1 868	1 835	1 177	168	210	77	113	131	62	166	180	87

Östergötlands län						Jönköpings län			Kronobergs län			Kalmar län			Gottlands län			
Norrköping			Övriga anstalter															
Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	
																		I.
77	140	123	253	279	175	97	90	24	14	24	7	138	108	49	56	43	13	
7	41	26	31	48	27	7	14	2	4	3	2	12	20	9	3	8	2	A
2	26	23	31	11	11	5	30	29	—	3	—	9	5	2	2	14	2	
—	8	7				—	16	16										B
—	—	—	3	10	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	II.
																		III.
—	1	1	18	8	5	17	39	28	—	9	8	4	31	28	30	30	25	A
43	15	13	22	21	6	25	8	5	1	—	—	5	3	3	—	—	—	
2	—	—																B
18	9	9	7	2	2	3	3	2	2	—	—	—	5	5	—	—	—	C
120	61	61	43	68	39	10	6	6	2	—	—	27	25	25	—	—	—	D
8	1	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3	—	—																E
539	12	6	4	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
387	10	4	3	—	—													F
47	2	—	18	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
45	2	—	17	2	1													G
25	4	4	11	3	1	3	1	1	—	—	—	2	8	8	—	—	—	
5	1	1	3	2	1	1	—	—				1	—	—				H
6	—	—	1	—	—	37	—	—	—	—	—	10	10	9	—	—	—	
4	—	—				24	—	—				2	1	1				I
8	—	—	—	—	—	—	10	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4	—	—																J
5	1	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3	1	1	1	—	—													K
14	4	4	14	—	—	3	4	3	—	—	—	1	—	—	2	—	—	
			3	—	—													L
																		IV.
3	—	—	6	6	3	3	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	
3	—	—	4	—	—	2	—	—										A
17	8	7	7	2	2	6	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	
11	3	2	3	2	2	2	—	—							1	—	—	B
19	25	14	24	30	21	10	17	7	3	2	1	13	10	6	10	8	4	
17	24	13	23	24	17	9	14	5	3	2	1	10	10	6	10	8	4	C
51	23	18	47	27	19	3	2	2	—	—	—	8	2	2	7	1	1	
6	11	6	9	4	3							—	1	1				D
17	7	6	2	8	8	4	—	—	—	—	—	8	1	1	—	—	—	E
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
			1	—	—													F
109	142	66	275	200	122	117	105	52	15	35	13	73	63	36	20	46	14	
109	142	66	275	200	122	117	105	52	15	35	13	73	63	36	20	46	14	V.
3	4	3	2	9	8	2	4	4	1	1	—	—	—	—	—	—	—	
3	4	3	2	7	6	2	4	4	1	—	—							VI.
240	34	33	186	65	58	100	46	40	29	8	8	34	3	3	29	38	22	
131	10	10	15	2	2													VII.
1 371	519	393	977	752	491	446	367	209	68	83	38	382	275	178	157	180	81	
740	257	139	390	291	181	164	153	79	23	40	16	98	95	53	34	62	20	
931	553	370	1 235	1 050	693	485	511	293	120	394	108	314	270	181	158	165	111	
480	216	141	332	321	167	159	189	66	28	49	20	112	105	60	27	42	12	

Yrkesgrupper	Blekinge län			Kristianstads län			Malmöhus					
							Malmö			Hälsingborg		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.:												
A Jordbruk m. m.	139	122	86	271	282	197	81	139	111	107	56	41
Därav kvinnor	30	39	24	44	54	33	35	114	94	7	23	16
B Skogshushållning	6	58	54	17	10	6	—	74	74	2	57	57
Därav kvinnor	—	39	39				—	33	33	—	49	49
II. Gruvdrift och malmförädling	1	5	4	24	40	24	—	—	—	10	—	—
III. Industri o. hantverk m. m.:												
A Jord-, sten- och glasindustri	76	53	48	38	49	47	1	—	10	18	14	14
Därav kvinnor				—	10	10	—	—	10			
B Metall- och maskinindustri	7	2	1	4	2	—	126	28	22	23	7	2
Därav kvinnor							38	3	3			
C Trävaruindustri	1	2	—	—	—	—	14	3	1	3	1	1
Därav kvinnor							3	—	—			
D Byggnadsverksamhet	17	46	40	12	9	6	303	14	13	64	19	19
Därav kvinnor										1	—	—
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	—	—	—	1	—	—	70	2	1	183	—	—
Därav kvinnor							22	1	—	162	—	—
F Textilindustri	40	—	—	1	—	—	329	4	4	207	4	4
Därav kvinnor	40	—	—				229	4	4	201	4	4
G Beklädnadsindustri	1	—	—	6	3	—	207	41	22	34	5	2
Därav kvinnor	1	—	—	—	2	—	200	40	21	28	1	—
H Närings- och njutningsämnesindustri	10	6	6	6	4	3	166	8	8	16	2	—
Därav kvinnor	1	6	6	2	3	2	55	8	8	4	2	—
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	—	—	—	15	—	—	3	—	—
Därav kvinnor							5	—	—	2	—	—
J Trämasse- o. pappersindustri	—	—	—	—	—	—	13	13	12	11	3	3
Därav kvinnor							13	12	11	11	3	3
K Grafisk industri	—	—	—	1	—	—	2	—	—	1	—	—
Därav kvinnor							1	—	—			
L Industri och hantverk, ej särskilt specif.	35	9	9	2	2	2	104	43	40	36	4	4
Därav kvinnor	8	—	—				24	16	13	24	3	3
IV. Handel och samfärdsel:												
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	—	—	—	—	—	—	64	16	13	—	—	—
Därav kvinnor							43	11	10			
B Butiks- och magasinspersonal	5	3	1	4	2	—	111	16	9	17	1	1
Därav kvinnor	4	2	1	2	2	—	71	11	5	6	—	—
C Hotell-, kafé- och restaurangrörelse	17	12	11	42	44	26	31	66	30	23	30	17
Därav kvinnor	16	12	11	36	38	21	31	62	29	22	29	16
D Landtransport	23	5	4	8	8	5	283	138	106	28	19	18
Därav kvinnor	5	3	2				166	90	66	2	5	5
E Vattentransport	26	7	7	4	—	—	16	—	—	27	3	3
Därav kvinnor										2	—	—
F Handel o. samf., ej särsk. spec.	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—
V. Husligt arbete	155	129	87	97	136	70	579	331	218	87	79	54
Därav kvinnor	155	129	87	97	136	70	579	331	218	87	79	54
VI. Allmän och litterär verksamhet	1	—	—	—	—	—	4	8	3	32	11	6
Därav kvinnor							4	7	2	32	11	6
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	97	73	67	44	41	40	334	312	312	180	14	14
Därav kvinnor							46	2	2	49	—	—
Summa för juli månad år 1918	657	582	425	582	692	426	2 854	1 256	1 009	1 118	329	260
Därav kvinnor	260	280	170	181	245	136	1 565	745	529	640	209	156
» » » månad år 1917	671	570	420	598	740	455	2 618	1 128	941	776	380	307
Därav kvinnor	258	206	184	192	226	119	1 287	617	444	253	180	184

län	Övriga anstalter			Hallands län			Göteborgs och Bohus län						Älvsborgs län			Skaraborgs län			
							Göteborg			Övriga anstalter									
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	
																			I.
	424	399	329	94	74	47	98	125	85	103	79	45	54	233	220	194	209	117	A
	85	113	83	15	22	13	9	37	7	26	28	14	11	126	123	28	40	13	
	2	1	1	—	—	—	—	—	—	2	6	6	7	2	2	3	1	—	B
	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	—	4	—	—	—	—	II.
																			III.
	5	28	22	8	6	4	47	24	23	46	35	35	5	88	79	61	73	60	A
	—	1	1				—	3	2				—	24	23				
	23	17	10	8	6	4	176	85	70	3	—	—	23	15	9	13	14	9	B
							2	1	—										
	5	4	2	7	6	6	34	15	7	—	9	7	2	—	—	—	—	—	C
							2	—	—										
	73	39	27	21	39	39	212	75	65	7	21	21	47	7	7	14	19	4	D
	4	6	6	—	—	—	5	10	9	1	—	—	62	11	11	1	1	1	E
	4	5	5				1	1	—				57	10	10				
	30	1	1	16	7	5	626	4	4	2	—	—	2 814	215	215	—	2	—	F
	27	1	1	13	2	—	600	3	3	2	—	—	2 275	171	171				
	22	3	2	3	—	—	104	10	6	7	2	—	176	4	—	—	—	—	G
	10	3	2	2	—	—	100	6	2	2	1	—	171	—	—				
	38	3	3	2	—	—	40	47	36	5	—	—	6	—	—	11	9	5	H
	25	3	3				11	18	10							6	5	2	
	1	—	—	—	1	1	14	16	14	12	1	1	1	—	—	—	—	—	I
	1	—	—				11	2	1	3	—	—							
	—	—	—	—	4	—	17	17	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	J
							12	13	10										
	—	—	—	—	—	—	6	14	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	K
	8	3	3	1	1	—	16	12	12	2	—	—	11	3	3	—	—	—	L
																			IV.
	—	1	—	—	—	—	12	21	16	—	—	—	12	6	5	1	—	—	A
							—	3	2										
	4	1	1	1	2	—	107	66	56	7	2	1	2	—	—	—	—	—	B
	2	1	1				24	13	8	4	—	—							
	13	16	11	3	8	8	46	74	37	16	30	21	2	4	3	13	14	6	C
	11	14	9	3	8	8	40	62	28	15	24	16	—	1	1	13	14	6	
	73	11	9	8	7	2	108	172	150	5	3	—	5	1	1	1	—	—	D
	31	1	1	2	2	2	12	18	15	3	—	—							
	7	—	—	12	—	—	73	81	79	14	—	—	5	—	—	—	—	—	E
	1	—	—	—	—	—	—	19	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	F
	246	158	110	84	67	53	496	549	384	94	84	39	33	51	30	141	178	85	V.
	246	158	110	84	67	53	496	549	384	94	84	39	33	51	30	141	178	85	
	3	9	9	—	1	—	13	12	6	—	4	1	2	6	9	1	3	1	VI.
	3	4	4	—	1	—	6	10	4	—	4	1	2	6	9	1	3	1	
	324	124	121	15	1	1	961	782	777	56	21	16	122	71	54	18	11	11	VII.
	21	1	1	2	—	—	63	—	—	7	—	—				1	—	—	
	1 806	824	667	283	230	170	3 212	2 230	1 882	384	297	198	3 391	721	648	472	584	299	
	466	305	221	121	102	76	1 389	739	476	156	141	70	2 549	389	367	190	240	107	
	1 202	846	606	277	278	209	2 516	2 340	1 863	219	278	152	167	226	128	327	510	223	
	405	294	174	84	80	52	659	721	385	94	141	48	16	42	10	123	159	69	

Yrkesgrupper	Värmlands län			Örebro län			Västmanlands län			Kopparbergs län		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.:												
A Jordbruk m. m.	45	65	42	157	255	115	499	483	358	44	53	37
Därav kvinnor	2	12	1	25	122	19	150	178	129	6	13	6
B Skogshushållning	2	—	—	12	10	8	11	13	5	24	27	21
Därav kvinnor												
II. Gruvdrift och malmförädling	—	—	—	8	22	4	10	8	8	17	22	4
III. Industri o. hantverk m. m.:												
A Jord-, sten- och glasindustri	12	27	12	41	44	35	2	7	7	—	—	—
Därav kvinnor				1	—	—						
B Metall- och maskinindustri	—	—	—	23	21	14	87	22	16	20	22	17
Därav kvinnor												
C Trävaruindustri	11	8	6	4	23	7	6	—	—	11	17	12
Därav kvinnor												
D Byggnadsverksamhet	4	8	3	29	91	33	33	13	8	13	15	12
E Läder-, hår-, gummi- o.d. industri	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Därav kvinnor												
F Textilindustri	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor				4	—	—						
G Beklädnadsindustri	8	1	1	56	—	—	—	2	1	—	—	—
Därav kvinnor	8	1	1	27	—	—	—	1	1			
H Närings- och njutningsämnesindustri	—	—	—	15	3	3	4	4	4	1	—	—
Därav kvinnor				6	—	—	1	1	1			
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	—	5	5	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor												
J Trämasse- o. pappersindustri	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor				2	—	—						
K Grafisk industri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor												
L Industri och hantverk, ej särskilt specif.	—	—	—	17	6	6	6	2	1	1	15	1
Därav kvinnor				2	—	—				1	15	1
IV. Handel och samfärdsel:												
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	—	—	—	1	—	—	—	—	—	3	2	2
Därav kvinnor										3	2	2
B Butiks- o. magasinspersonal	—	—	—	11	4	4	1	1	1	4	1	1
Därav kvinnor				4	—	—	1	1	1	3	—	—
C Hotell-, kafé- och restaurangrörelse	8	14	7	21	12	5	18	29	17	21	32	17
Därav kvinnor	8	14	7	18	11	4	17	28	16	21	32	17
D Landtransport	3	6	2	33	23	18	25	8	4	13	16	10
Därav kvinnor				13	11	7	1	1	1	—	2	—
E Vattentransport	1	2	1	4	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor												
F Handel och samfärdsel, ej särskilt specif.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	4	2
Därav kvinnor												
V. Husligt arbete	67	118	52	142	353	159	124	184	67	107	143	75
Därav kvinnor	67	118	52	142	353	159	124	184	67	107	143	75
VI. Allmän och litterär verksamhet	—	1	—	3	2	2	—	5	3	1	3	3
Därav kvinnor	—	1	—	3	1	1	—	5	3	—	1	1
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	21	19	15	92	426	65	170	34	27	78	82	29
Därav kvinnor							2	—	—			
Summa för juli månad år 1918	177	269	141	675	1 800	488	997	765	527	360	404	243
Därav kvinnor	80	146	61	247	498	190	296	349	219	141	208	102
» » » månad år 1917	183	273	158	538	974	280	806	823	499	389	502	289
Därav kvinnor	64	103	49	218	231	117	241	329	195	126	174	91

Gävle stad och län			Västernorrlands län			Jämtlands län			Västerbottens län			Norrbottens län			Hela riket			
Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	
34	50	32	12	31	26	132	103	73	19	36	18	16	24	13	4 281	4 640	3 229	I.
6	18	11	7	12	8	43	36	12	3	5	3	6	11	5	724	1 365	839	*A*
4	26	26	—	5	1	72	51	44	8	13	8	2	4	3	355	604	508	*B*
															—	146	145	
1	2	2	—	—	—	3	2	2	—	—	—	3	3	2	92	122	64	II.
															1	—	—	
																		III.
—	8	8	—	—	—	—	4	1	4	3	3	—	—	—	454	622	528	*A*
															2	42	48	
32	28	25	5	5	1	1	—	—	—	2	—	4	5	3	1 199	531	334	*B*
															68	41	20	
10	10	7	18	23	20	5	7	7	4	11	3	11	19	12	215	221	146	*C*
															6	8	7	
124	116	116	2	2	2	9	10	9	17	36	15	11	15	10	2 018	1 076	799	*D*
															1	—	—	
3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	348	38	33	*E*
															250	18	15	
89	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4 727	267	251	*F*
88	4	4													3 885	211	198	
1	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	818	120	58	*G*
						1	2	—							715	101	51	
23	9	8	1	1	1	2	—	—	2	2	2	3	2	2	645	161	115	*H*
2	—	—										1	1	1	221	82	45	
—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	114	92	76	*I*
															59	28	19	
3	—	—	—	5	3	—	8	4	3	3	3	—	—	—	79	141	96	*J*
															53	99	69	
2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	25	22	*K*
															6	5	3	
1	4	4	2	2	2	2	1	1	1	—	—	2	3	2	390	185	145	*L*
															70	47	25	
																		IV
1	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	2	1	212	136	86	*A*
						1	—	—				1	2	1	127	69	44	
1	—	—	5	1	1	4	—	—	1	1	—	4	3	2	561	331	229	*B*
			4	1	1	4	—	—	1	1	—	2	2	1	215	83	45	
10	20	9	6	8	7	28	59	24	14	14	14	40	54	34	767	1 008	593	*C*
10	17	9	5	6	5	27	54	20	11	11	11	37	52	32	706	929	584	
16	23	20	16	7	3	5	—	—	2	3	2	11	17	14	1 018	778	576	*D*
1	—	—	1	5	1	1	—	—							269	182	117	
23	4	4	10	4	3	1	1	1	—	—	—	5	5	4	359	142	133	*E*
												5	5	4	7	5	4	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	52	47	*F*
															8	29	26	
79	61	50	55	42	32	75	94	28	70	69	53	88	99	63	5 181	4 994	2 855	V.
79	61	50	55	42	32	75	94	28	70	69	53	88	99	63	5 180	4 994	2 855	
—	3	2	—	—	—	2	—	—	1	1	1	—	—	—	124	129	87	VI.
—	3	2							1	1	1				98	106	69	
71	45	36	78	55	48	81	2	2	7	18	7	49	40	33	4 860	3 223	2 639	VII.
															375	18	17	
528	413	353	210	192	151	425	344	196	153	212	129	250	295	198	28 860	19 638	13 649	
186	103	76	72	66	47	152	186	60	86	87	68	140	172	107	13 046	8 608	5 195	
484	475	395	185	304	147	305	3 368	228	139	328	82	188	1 141	146	22 838	26 015	13 840	
103	109	68	72	87	51	107	164	61	86	98	40	111	122	78	7 897	7 811	4 188	

Livsmedelspriser under juli månad 1918.

De noteringar av minuthandelspriser å livsmedel, som meddelas i efterföljande tabeller sid. 942—947, hava inhämtats och uträknats på samma sätt, som de närmast föregående månaderna, varöver redogörelse förut lämnats.[1]

Betraktar man först sammandragstabellen för alla 44 orterna tillsammantagna (sid. 942—943), så befinnes *prisstegring* hava inträffat, i jämförelse med junipriserna, å 27 av de i varulistan upptagna artiklar, varå medelpriser kunnat fastställas. Bland dessa torde särskilt böra nämnas oskummad och separerad mjölk, färska ägg, fläsk och samtliga slag av kött (med undantag av fårkött) ävensom ved och bränntorv. *Oförändrade* äro genomsnittspriserna å 13 varuslag såsom ost, mjöl, socker och flertalet brödsorter. En om ock i allmänhet ganska obetydlig *prissänkning* har däremot noterats för 8 varuslag, vilket dock i regel ej torde få tillskrivas någon allmän sänkning av prisnivån utan har sin förklaring i de svårigheter, som förefinnas i att av ett fåtal noteringar framräkna genomsnittliga priser för större områden.

Vad beträffar de särskilda varuslagen, följa här nedan några anmärkningar rörande de senast inträffade prisförändringarna. Flertalet viktigare varuslag återfinnas i tabellen å sid. 939, där julipriserna 1918 återgivas jämförda med junipriserna 1918 och julipriserna 1917 och 1914, samt där vidare den procentiska stegringen eller sänkningen av priserna under juli 1918 angives i förhållande till motsvarande månad 1917 och 1914.

Vad först *mjölken* beträffar, så har priset å såväl oskummad som separerad mjölk under månaden efter gjord framställan hos folkhushållningskommissionen höjts å ett flertal orter, varigenom medelpriset stigit med 1 öre till resp. 38 och 19 öre per liter. Priserna å *ost* och *landssmör* hava bibehållits oförändrade, varemot medelpriset å *mejerismör*, till följd av den i slutet av juni av kommissionen godkända höjningen av maximipriset å smör i Stockholm till 5·70 kr. per kg., stigit till 5·36 kr. per kg. Med avseende å *färska ägg* har den under hela det föregående kvartalet iakttagna kraftiga prisstegringen fortsatt under juli. Genomsnittspriset, som för juni månad utgjorde 6·81 kr. per tjog, är för juli ej mindre än 7·43 kr. Motsvarande siffror voro under 1917 resp. 2·84 och 2·99 och under 1914 1·31 och 1·37.

Under juli månad har upptagits noteringar för *färsk potatis,* som i medeltal betingat ett pris av 3·42 kr. per 5 liter mot 2·02 kr. under juli 1917.

*Mjöl*priserna äro oförändrade. Även *bröd*priserna hava i stort sett bibehållits vid oförändrat läge.

*Kött*priserna hava liksom under föregående månader varit underkastade stegring. Ökningen har dock under juli varit mindre betydande och för fårkött har till och med kunnat konstateras prissänkning.

[1] Se Soc. Medd., årg. 1915, sid. 178.

Medelpris å 44 orter.

Varuslag	Kvantitet	juli 1918	juni 1918	juli 1917	juli 1914	Höjning (+) eller sänkning (—) från juli 1914 till juli 1918	Höjning (+) eller sänkning (—) från juli 1917 till juli 1918
		öre	öre	öre	öre	%	%
Mjölk: oskummad	l.	38	37	24	15	+ 153·3	+ 58·3
handskummad	»	23	23	14	8	+ 187·5	+ 64·3
separerad	»	19	18	12	6	+ 216·7	+ 58·3
Smör: bords- (mejeri-)	kg.	536	535	375	233	+ 130·0	+ 42·9
mat- (lands-)	»	480	480	325	210	+ 128·6	+ 47·7
Margarin, växt-	»	—	—	—	138	—	—
Ägg, färska	tjog	743	681	299	137	+ 442·3	+ 148·5
Potatis: gammal	5 l.	60	57	63	32	+ 87·5	— 4·8
»	hl.	988	932	995	—	—	—
Ärter, gula	kg.	62	61	63	30	+ 106·7	— 1·6
Bruna bönor	»	143	144	202	46	+ 210·9	— 29·2
Mjöl: vete-, svenskt, bästa sort	»	[1] 42	[1] 42	[1] 42	31	+ 35·5	0
råg-, svenskt, bästa sort	»	37	37	36	21	+ 76·2	+ 2·8
rågsikt-, svenskt, bästa sort	»	—	—	—	27	—	—
Gryn: havre- (ångpreparerade)	»	79	79	64	36	+ 119·4	+ 23·4
ris-, bästa sort svenska (»R. T.»)	»	72	67	72	39	+ 84·6	0
Rågbröd:							
hårt (spis-), grovt (ej delikatess-)	»	71	70	62	41	+ 73·2	+ 14·5
mjukt: limpa, söt	»	73	73	60	38	+ 92·1	+ 21·7
limpa, sur (»grovbröd», »ankarstock»)	»	48	48	45	31	+ 54·8	+ 6·7
Vetebröd:							
skorpor, runda, ordinära	»	179	180	117	75	+ 138·7	+ 53·0
mjukt, billigaste sort, bakat med vatten	»	85	85	68	44	+ 93·2	+ 25·0
mjukt, billigaste sort, bakat med mjölk	»	144	145	83	59	+ 144·1	+ 73·5
Nötkött, färskt: stek	»	674	662	222	118	+ 471·2	+ 203·6
soppkött	»	603	594	195	97	+ 521·6	+ 209·2
Kalvkött, stek: gödkalv	»	659	658	150	131	+ 403·1	+ 339·5
spädkalv	»	420	413	145	69	+ 508·7	+ 189·7
Fårkött: färskt, stek	»	710	712	268	136	+ 422·1	+ 164·9
salt, svenskt	»	618	676	236	121	+ 410·7	+ 161·9
Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	414	331	271	128	+ 223·4	+ 52·8
salt, svenskt »	»	429	343	289	135	+ 217·8	+ 48·4
Sill, salt, prima	»	133	132	97	43	+ 209·3	+ 37·1
Kaffe (obränt), prima Santos	»	313	304	305	157	+ 99·4	+ 2·6
Socker, bit-	»	96	96	70	64	+ 50·0	+ 37·1
Fotogen, Water White	l.	—	—	39	20	—	—
Ved: björk-, osågad, hemkörd	famn	7860	7690	5590	2600	+ 202·3	+ 40·6
barr-, » »	»	6650	6420	4560	2090	+ 218·2	+ 45·8
Bränntorv	100 kg.	1056	976	730	205	+ 415·1	+ 44·7
Kol: antracit- (»valnöt») hemkörd	hl.	—	—	808	392	—	—
engelska hushålls-(fyrkol) hemkörd	»	—	—	700	229	—	—
Koks: gasverks- (okrossad) hemkörd	»	—	—	414	145	—	—
engelsk kamin- (okrossad) hemkörd	»	—	—	519	177	—	—

[1] 75 % utmalning.

Till följd av de nya detaljpriser, som den 1 juli fastställdes av folkhushållningskommissionen, har medelpriset å färskt *fläsk* sedan föregående månad stigit med ej mindre än 83 öre eller från 3·31 till 4·14 kr. per kg. Motsvarande priser för salt fläsk voro 3·43 och 4·29 kr., alltså en ökning å 86 öre per kg.

Salt sill, som alltsedan mars oavbrutet sjunkit i pris, har under juli månad att uppvisa en mindre prisökning.

Genomsnittspriserna å *socker* och *svagdricka* hava under månaden ej undergått några förändringar. Däremot har *kaffe* med anledning av förhöjning av maximipriset å detta varuslag i medeltal stigit med 9 öre. *Salt* har stigit med 1 öre per kg.

Vad slutligen beträffar *lyse* och *bränsle*, så äro både kol och koks samt framför allt fotogen knappast tillgängliga i den allmänna marknaden, varför det ej ansetts möjligt att verkställa några medeltalsberäkningar för dessa varuslag. I genomsnitt har under månaden priset gått upp för björkved från 76·90 till 78·60 och för barrved från 64·20 till 66·50 kr. per famn.

Kreaturspriserna i Stockholm, Eskilstuna, Linköping, Norrköping, Malmö, Hälsingborg och Göteborg under månaderna maj, juni och juli redovisas i tabellen å sid. 950—954, varjämte de beräknade medelpriserna för de tre större städerna tillsammantagna återfinnas å sid. 948—949. Bägge dessa tabeller giva vid handen, att kreaturspriserna, som under juni månad visade en nedåtgående tendens, under juli åter börjat stiga. För *svin* har stegringen varit synnerligen kraftig, beroende på de under månaden väsentligt höjda maximipriserna å fläsk.

Till belysande av de förskjutningar i den *allmänna prisnivån*, som ägt rum i detaljhandeln från tiden före världskrigets utbrott till och med juli 1918, meddelas nedanstående indexserier, vilka utarbetats på sätt förut finnes angivet i dessa Meddelanden (årg. 1918, sid. 834—837).

	Juli 1914	1:a kvartalet 1916	2:a kvartalet 1916	3:e kvartalet 1916	4:e kvartalet 1916	1:a kvartalet 1917	2:a kvartalet 1917	3:e kvartalet 1917	4:e kvartalet 1917	1:a kvartalet 1918	2:a kvartalet 1918	Juni 1918	Juli 1918
Aritmetiska (»oväg-da») medeltal	100	143	148	162	175	190	197	208	235	268	305	312[1]	319
»Vägda» medeltal	100	130	134	142	152	166	175	181	201	228	255	261	268

Enligt vad den vägda indexserien utvisar, har den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, lyse och bränsle under juli stigit med ytterligare 7 enheter, jämfört med föregående månad, och utgjorde prisstegringen från juli 1914 till juli 1918 168 %. För samtliga levnadskostnader, om hänsyn tages även till de prisförändringar, som drabbat övriga i budgeten ingående poster, såsom hyra, skatter, kläder m. m., vilka utgiftsposter förete delvis väsentligt andra prisrörelser, har stegringen till slutet av juni beräknats uppgå till c:a 119 % (se Soc. Medd. häfte 7, sid. 794 ff.). Under juli kan ytterligare ökning beräknas hava ägt rum.

[1] På grund av feltryck uppgavs i föregående häfte (sid. 837) indextalet för juni till 322.

Tillförseln till offentliga slakthus.

Juli 1918.

Kreatursslag	Stockholm	Eskilstuna	Linköping	Norrköping	Karlskrona	Malmö	Hälsingborg	Göteborg [1]
	St.	St.	St.	St.	St.	St.	St.	St.
Tjurar	528	17				61	14	535
Kor	82	185	601	476	345	749	—	1 739
Övriga nötkreatur	2 903	63				574	316	1 242
Gödkalvar	1 060	[2] 245	122	[2] 525	146	708	96	1 540
Spädkalvar	386	[3] 449	187	[3] 412	557	278	81	1 261
Får och lamm	557	38	35	131	218	580	47	1 706
Svin	197	6	65	9	53	32	27	57
Spädgrisar	1	1	—	4	—	—	—	561
Hästar och föl	569	25	38	48	8	65	—	331

Beräknad konsumtion av kött- och fläskvaror

å vissa orter med offentligt slakthus.

Juli 1918.

Kroppar av	Stockholm	Eskilstuna	Norrköping	Karlskrona	Malmö	Hälsingborg
	St.	St.	St.	St.	St.	St.
Nötkreatur	4 482	303	668	338	1 160	453
Gödkalvar	3 870	267	[2] 608	146	683	265
Spädkalvar	6 803	536	[3] 574	557	507	373
Får och lamm	2 453	43	168	218	711	321
Svin	226	9	12	34	387	27
Spädgrisar	4	3	8	—	—	—
Hästar och föl	270	29	57	7	55	33

[1]) Tillförsel till kreatursmarknaden och slakthuset. — [2]) Större kalvar. — [3]) Mindre kalvar.

Livsmedelspriser å olika orter

Medelpris per år (1907—1917) och per månad

Obs.! Siffrorna för åren 1907—1909 angiva medelpris för 28 orter, för

	Varuslag	Kvantitet	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913	1914
			öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre
1	Mjölk: oskummad	l.	14	14	14	14	14	14	14	15
2	handskummad	»	7	7	7	7	7	8	8	8
3	separerad	»	—	—	—	5	5	6	6	6
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	219	226	220	222	228	237	236	239
5	mat- (lands-)	»	199	204	198	200	205	214	213	218
6	Ost: helfet, okryddad	»	—	—	—	150	151	156	164	162
7	halvfet, »	»	116	119	116	114	111	115	121	119
8	skummjölks-, »	»	—	—	—	49	48	51	58	60
9	Margarin: högsta kvalitet	»	157	164	159	169	152	157	—	—
10	lägsta »	»	108	119	116	125	116	122	—	—
11	växtmargarin	»	—	—	—	—	126	132	135	144
12	Ägg: svenska, färska	tjog	150	148	151	149	149	161	159	171
13	» konserverade	»				134	128	139	137	151
14	Potatis: gammal	hl.	—	—	—	—	—	—	—	—
15	»	5 l.	29	32	28	27	29	32	28	30
16	färsk	»				76	48	49	46	80
17	Ärter, gula	kg.	27	30	28	29	29	30	31	35
18	Bruna bönor	»	40	42	41	46	47	53	48	49
19	Mjöl: vete-, svenskt, bästa sort [9]	»	28	31	33	32	30	31	31	33
20	råg-, » » »	»	20	23	22	20	20	22	22	23
21	rågsikt-, » » »	»	26	29	28	26	25	27	27	29
22	Gryn: havre- (ångpreparerade)	»	[1] 32	[1] 33	[1] 33	34	32	36	36	42
23	ris-, bästa sort svenska (»R. T.»)	»	[2] 59	[2] 59	[2] 60	39	39	40	41	41
24	Rågbröd: hårt (spis-), grovt	»	37	41	40	40	39	41	41	43
25	mjukt, limpa, söt	»	35	39	39	39	37	38	38	40
26	» » sur	»	26	28	28	28	27	29	30	31
27	Vetebröd: skorpor, runda, ordinära [10]	»	67	73	74	76	74	76	76	78
28	mjukt, billigaste sort: bakat med vatten [10]	»	46	51	53	45	44	45	43	46
29	» » mjölk [10]	»				61	60	61	60	61
30	Nötkött, färskt: stek	»	106	109	104	98	96	111	122	116
31	soppkött	»	89	91	85	78	78	91	100	95
32	Kalvkött, stek: gödkalv	»	118	122	120	117	116	123	131	130
33	spädkalv	»	64	66	63	60	58	65	72	70
34	Fårkött: färskt, stek	»	125	125	121	118	115	124	133	130
35	salt, svenskt	»	—	—	—	103	102	105	114	118
36	Renkött, färskt, stek	»	—	—	—	—	—	—	119	121
37	Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	123	114	121	129	120	123	133	129
38	salt, svenskt »	»	131	121	127	138	129	129	140	137
39	» amerikanskt	»	125	121	128	149	139	136	—	—
40	Fisk, färsk: abborre	»	—	—	—	—	—	—	75	76
41	gädda	»	—	—	—	—	—	—	108	110
42	sill	»	34	28	28	31	31	32	34	35
43	strömming	»	43	37	37	36	36	36	38	39
44	torsk	»	—	—	—	—	—	—	55	57
45	rödspotta (»spätta»)	»	80	81	79	80	79	77	79	81
46	salt: sill, prima	»	41	38	37	[3] 39	[3] 39	[3] 41	[3] 45	45
47	strömming	»	25	25	23	23	25	25	30	31
48	kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	59	60	61	54	51	52	56	58
49	» » » rundskuren	»				—	—	—	76	77
50	Kaffe (obränt), prima Santos	»	[4] 116	[4] 116	[4] 115	125	155	176	170	159
51	Socker, bit-	»	62	66	67	71	69	72	67	65
52	Salt (matsalt)	»	—	—	—	—	—	—	—	10
53	Svagdricka	l.	—	—	—	6	6	6	6	6
54	Fotogen, Water White	»	[5] 16	[5] 18	[5] 18	17	15	17	20	21
55	Ved: björk- osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn	2360	2680	2520	2280	2280	2360	2560	2680
56	barr- 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	1850	2140	2020	1810	1810	1880	2040	2110
57	Bränntorv	100 kg.	[6] 78	[6] 80	[6] 74	187	185	187	196	220
58	Kol: antracit- (»valnöt») hemkörd	hl.	355	388	376	378	378	397	401	411
59	eng. hushålls- (fyrkol) hemkörd	»	—	—	—	—	—	—	284	242
60	Koks: gasverks- (okrossad) hemkörd	»	126	189	184	180	182	155	165	157
61	eng. kamin- » hemkörd	»	—	—	—	159	156	177	189	190

[1]) Uppgifterna avse *ej* ångpreparerade gryn. — [2]) Uppgifterna avse »risgryn, bästa sort». — [3]) Uppgifterna avse »prima fotogen». — [6]) Uppgifterna avse hl.; vikten av 1 hl. torv är 40 à 50 kg. — juni 3 och för juli 2 orter. — [8]) Uppgifterna avse för aug. och sept. 1917 en ort, för okt. fyra och för nov. regleringen av brödsäd rena vetebrödstyper utan inblandning av rågmjöl ej saluföras, avse de meddelade priserna från siffror. — * Maximipris. — ** Eljest fastställda pris. — (Maximipris har varit rådande å *smör*, *mjöl*, *bröd* och fr. o. m. den 27 mars, å *gryn* från förra delen av april, å *kaffe* fr. o. m. februari samt å *kalvkött* under tiden

(juli 1917—juli 1918) för samtliga orter.

åren 1910—1912 för 39 orter och för åren 1913—1918 för 44 orter.

1915	1916	1917	Juli 1917	Aug. 1917	Sept. 1917	Okt. 1917	Nov. 1917	Dec. 1917	Jan. 1918	Febr. 1918	Mars 1918	April 1918	Maj 1918	Juni 1918	Juli[11] 1918	
öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	
16	19	25	24	25	27	29	30	32	33	35	35	× 36	× 36	× 37	× 38	1
9	10	15	14	15	17	19	19	20	21	22	22	× 23	× 22	× 23	× 23	2
7	8	12	12	12	14	15	15	16	17	17	17	× 18	× 18	× 18	× 19	3
292	×× 310	× 401	× 375	× 375	× 418	× 475	× 495	× 533	× 535	× 535	× 535	× 535	× 535	× 535	× 536	4
260	295	× 358	× 325	× 325	× 365	× 420	× 437	× 475	× 480	× 480	× 480	× 480	× 480	× 480	× 480	5
197	257	× 305	331	333	× 300	× 300	× 300	× 328	× 330	× 330	× 330	× 330	× 330	× 330	× 330	6
149	191	× 234	245	249	× 230	× 229	× 230	× 268	× 279	× 289	× 290	× 290	× 290	× 290	× 290	7
82	127	× 167	165	169	× 170	× 167	× 168	× 186	× 188	× 188	× 190	× 190	× 190	× 190	× 190	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
170	216	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
198	287	343	299	341	342	375	452	548	596	554	471	463	632	681	743	12
169	204	307	[7] 280	[7] 282	[7] 285	[7] 347	386	456	467	466	447	413	[7] 478	[7] 546	[7] 490	13
—	526	× 955	× 995	—	980	× 724	× 759	× 848	× 825	× 883	× 1049	× 1100	× 1166	× 932	× 988	14
86	83	× 58	× 63	× 65	59	× 43	× 44	× 48	× 51	× 54	× 59	× 58	× 59	× 57	× 60	15
87	76	146	202	90	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	342	16
57	55	× 63	× 63	× 62	× 62	× 62	× 61	× 62	—	—	—	—	× 58	× 61	× 62	17
75	111	199	202	236	239	199	—	—	—	—	—	—	—	144	143	18
40	×× 88	× 42	× 42	× 42	× 42	× 42	× 42	× 42	× 42	× 42	× 42	× 42	× 42	× 42	× 42	19
32	×× 29	× 36	× 36	× 36	× 36	× 36	× 36	× 36	× 36	× 36	× 36	× 36	× 37	× 37	× 37	20
39	×× 34	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
52	50	× 68	× 64	× 64	× 64	× 67	× 72	× 72	× 72	× 73	× 78	× 79	× 79	× 79	× 79	22
46	52	× 75	× 72	× 71	× 74	74	× 74	× 71	× 72	× 73	× 74	× 68	× 67	× 67	× 72	23
54	58	× 62	× 62	× 62	× 62	× 63	× 63	× 64	× 63	× 64	× 68	× 69	× 69	× 70	× 71	24
48	49	× 60	× 60	× 60	× 60	× 60	× 60	× 61	× 61	× 64	× 70	× 73	× 73	× 73	× 73	25
38	38	× 45	× 45	× 44	× 44	44	× 45	× 44	× 45	× 45	× 44	× 47	× 47	× 48	× 48	26
88	90	× 117	× 117	× 121	× 120	× 119	× 119	× 119	× 123	× 141	× 171	× 180	× 180	× 180	× 179	27
53	54	× 68	× 68	× 68	× 69	× 69	× 69	× 67	× 72	× 77	× 83	× 84	× 85	× 85	× 85	28
67	66	× 83	× 83	× 83	× 83	× 85	× 84	× 87	× 98	× 111	× 137	× 145	× 146	× 145	× 144	29
140	193	219	222	208	204	205	215	258	297	319	382	523	634	662	674	30
119	169	193	195	182	178	179	189	229	265	287	344	465	567	594	603	31
154	203	× 215	× 150	× 150	194	239	247	301	339	358	425	535	633	658	659	32
87	122	× 148	× 145	× 142	146	152	159	193	225	241	278	353	403	413	420	33
158	215	258	268	260	259	256	269	316	363	400	473	589	684	712	710	34
139	194	241	236	238	242	249	263	281	315	349	383	436	542	676	618	35
140	184	261	—	[8] 330	[8] 207	[8] 286	[8] 257	300	368	385	402	392	—	—	—	36
191	233	× 270	271	271	275	277	276	× 278	× 277	× 279	× 316	× 329	× 331	× 331	× 414	37
198	246	× 287	289	288	292	291	297	× 294	× 285	× 296	× 337	× 341	× 341	× 343	× 429	38
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39
80	99	122	105	111	124	129	137	162	172	173	180	179	183	195	213	40
117	149	188	174	184	196	202	205	237	260	261	271	268	279	307	323	41
45	68	91	97	90	108	123	119	117	95	85	82	108	166	161	169	42
43	56	65	56	59	62	73	81	88	97	91	92	97	109	122	114	43
62	82	111	93	106	110	121	125	147	160	157	157	168	186	196	192	44
89	123	167	145	160	184	184	182	233	245	233	235	259	265	275	280	45
57	97	105	97	93	97	104	115	127	142	151	154	143	136	132	133	46
36	61	73	67	70	70	75	84	85	86	87	88	88	83	83	92	47
72	111	152	142	141	152	171	191	201	225	237	241	255	265	279	304	48
91	139	191	178	176	194	208	232	255	268	264	253	283	308	311	357	49
161	209	× 315	× 305	× 305	× 305	× 302	—	× 305	× 304	× 305	× 304	× 304	× 304	× 304	× 313	50
66	68	× 70	× 70	× 70	× 70	× 70	× 70	× 77	× 78	× 79	× 79	× 95	× 96	× 96	× 96	51
10	13	19	16	18	22	25	26	27	27	28	28	29	29	30	31	52
7	8	10	10	10	11	11	11	12	12	13	13	14	13	14	14	53
23	27	37	39	43	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	54
2390	3810	5520	5590	5880	6080	6410	6910	7200	7340	7490	7500	7460	7550	7690	7860	55
2810	3060	4500	4560	4740	4980	5350	5720	5960	6120	6230	6280	6280	6370	6420	6650	56
290	385	670	730	826	816	918	955	1045	1098	1126	1111	1104	1010	976	1056	57
531	717	803	808	821	844	953	—	—	—	—	—	—	—	—	—	58
367	543	707	700	798	858	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	59
211	292	418	414	495	457	620	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60
248	339	521	519	522	590	798	—	—	—	—	—	—	—	—	—	61

gifterna för åren 1910—1913 avse sill av märket »K. K. K.». — [4]) Uppgifterna avse »brasilianskt» kaffe. — [7]) Uppgifterna avse under år 1917 för juli och aug. två, för sept. en ort och för okt. sex orter samt för maj 1918 fyra, för sex orter. — [8]) Uppgifterna avse 1917—juli 1918 75 % utmalning. — [10]) Å de orter, där i samband med den statliga och med februari 1917 sådana brödslag, som närmast motsvara de i varulistan angivna kvaliteterna. — [11]) Preliminära *socker* under hela år 1917, å *ost* fr. o. m. den 21 aug. 1917, å *potatis* fr. o. m den 16 april, å *gula ärter* 19 maj—17 sept. 1917. Allt *fläsk* kan anses hava kommit under statsreglering fr. o. m. december 1917.)

	1 Varuslag	2 Kvantitet	3 Stockholm	4 Södertälje	5 Uppsala	6 Nyköping	7 Eskilstuna	8 Linköping	9 Norrköping	10 Motala
			Medelpris (öre)							
1	Mjölk: oskummad ×	l.	*48	*39	41	32	33	*31	*33	32
2	handskummad ×	»	—	—	22	—	—	—	—	—
3	separerad ×	»	*25	*20	20	15	17	14	*17	17
4	Smör: bords- (mejeri-) ×	kg.	*570	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535
5	mat- (lands-) ×	»	—	*480	*480	*480	*480	*480	*480	480
6	Ost: helfet, okryddad ×	»	—	—	330	—	330	—	330	—
7	halvfet, » ×	»	—	—	290	290	290	—	—	—
8	skummjölks-, » ×	»	—	—	190	—	190	—	—	—
9	Margarin, växt-	»	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Ägg: svenska, färska	tjog	792	775	785	715	755	708	787	715
11	» konserverade	»	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Potatis: gammal ×	5 l.	—	—	—	—	—	—	—	—
13	» ×	hl.	—	—	—	—	—	—	—	—
14	färsk	5 l.	429	335	385	306	278	272	354	302
15	Ärter, gula ×	kg.	—	—	*58	*58	—	*58	*58	*60
16	Bruna bönor ×	»	—	—	*138	*156	—	—	*145	*140
17	Mjöl: vete-, svenskt, bästa sort[2]) ×	»	*42	*48	*42	*42	*44	*43	*42	*42
18	råg-, » » » ×	»	*36	*37	*36	*36	*38	*37	*36	*36
19	rågsikt-, » » »	»	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Gryn: havre- (ångpreparerade) ×	»	—	*81	*79	*79	*79	*79	*79	*79
21	ris-, bästa sort svenska (»R. T.») ×	»	—	—	*65	—	—	—	*77	—
22	Rågbröd: hårt (spis-), grovt ×	»	*79	*68	*69	*67	*64	*66	*64	*75
23	mjukt, limpa, söt ×	»	*92	*80	*84	—	*83	*71	*74	*72
24	» » sur ×	»	—	—	—	*78	*54	*60	*60	*62
25	Vetebröd: skorpor, runda, ordinära ×	»	*276	*160	*205	*200	*200	*150	*200	*152
26	mjukt, bil- bakat med vatten ×	»	*110	*90	*105	*93	*86	*86	*86	*70
27	ligaste sort » » mjölk ×	»	—	—	*190	—	*153	*140	*138	—
28	Nötkött, färskt: stek	»	760	708	623	740	683	672	702	725
29	soppkött	»	687	567	553	688	632	628	677	648
30	Kalvkött, stek: gödkalv	»	790	748	668	747	707	667	716	698
31	spädkalv	»	509	428	375	487	529	408	—	460
32	Fårkött: färskt, stek	»	844	775	727	750	800	746	806	723
33	salt, svenskt	»	678	—	725	—	—	667	—	—
34	Renkött, färskt, stek	»	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Fläsk: färskt (sidfläsk) ×	»	*460	*460	*425	*425	*425	*420	*420	*382
36	salt, svenskt » ×	»	*470	*470	*435	*435	*435	*430	*430	*430
37	[1])Fisk, färsk: abborre	»	251	230	225	179	200	247	225	210
38	gädda	»	401	346	350	323	350	335	350	327
39	sill	»	174	173	—	—	200	198	180	—
40	strömming	»	161	170	124	128	154	149	122	147
41	torsk	»	186	271	270	200	250	265	260	—
42	rödspotta (»spätta»)	»	338	320	345	300	—	313	275	300
43	salt: sill, prima	»	128	128	140	110	120	133	147	116
44	strömming	»	108	75	145	85	—	125	—	63
45	kabeljo av långa med fenor och stjärt	»	324	292	—	294	—	321	275	396
46	» » » rundskuren	»	450	—	375	—	—	—	—	—
47	Kaffe (obränt), prima Santos ×	»	*310	*310	*325	*315	*325	*310	*310	*325
48	Socker, bit-	»	*93	*94	*96	*100	*97	*95	*93	*97
49	Salt (matsalt)	»	37	28	35	30	40	32	30	25
50	Svagdricka	l.	18	17	18	16	15	—	12	15
51	Fotogen, Water White	»	—	—	—	—	—	—	—	—
52	Ved: björk- osågad, hemkörd (per »storfamn»: 2·5 × 1·6 × 0·89 m. =	famn	10500	11000	9610	7100	8190	7400	9000	7180
53	barr- 3·56 kbm.)	»	9700	8000	7740	6420	6930	6600	7000	5990
54	Bränntorv	100 kg.	1415	—	—	—	—	1333	1050	—
55	Kol: antracit- (»valnöt»)	hl.	—	—	*1500	—	—	—	—	—
56	eng. hushålls- (fyrkol) hemkörd	»	—	—	—	—	—	—	—	—
57	Koks: gasverks- (okrossad) hemkörd	»	*840	—	*1032	*600	—	*1225	*990	*1125
58	eng. kamin- »	»	—	—	—	—	—	—	—	—

[1]) Prisuppgifter hava meddelats även å följande fisksorter, som kostat per kg.: för Uppsala kolja 238 tunna havslax 250 à 300, kolja 180 à 200, makrill 250, sjötunga 250 à 300, vitling 150 och ål 500 à 600 125 à 200 och ål 400 à 500 öre; för Norrköping kolja 175, makrill 245, vitling 165 och sjötunga 275 öre; flundra 140, gös 480, kolja 225, makrill 200, sik 450 och sjötunga 250 à 350 öre; för Halmstad flundra sjötunga 400, skrubba 150 à 200, slätvar 300 och vitling 100 à 180 öre; för Göteborg makrill 175 öre; talats för alved 68·53 kr., i Landskrona för bokved 101·50 och i Halmstad för bokved 91·40 kr. per

11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	
Jönköping	Växjö	Kalmar	Västervik	Visby	Karlskrona	Kristianstad	Malmö	Lund	Landskrona	Hälsingborg	Ystad	Halmstad	Göteborg	Lysekil	Vänersborg	
Medelpris (öre)																
34	30	*32	*35	30	30	*34	37	*35	*35	*35	34	*40	42	40	*40	1
23	18	—	—	—	25	*20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
18	15	*17	*15	14	—	*18	17	*16	*16	*16	15	*21	27	—	*25	3
*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	4
*480	480	*480	*480	*480	*480	*480	—	—	—	—	—	—	*480	480	480	5
—	330	—	—	—	—	—	—	—	—	330	—	—	—	—	—	6
—	290	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
673	681	685	660	711	669	710	748	680	694	754	700	695	748	675	727	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
—	—	—	—	—	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12
—	—	—	—	—	850	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
250	330	246	345	284	248	251	283	215	191	223	223	209	310	315	400	14
*58	*70	*61	*58	*60	—	—	—	*60	*62	—	—	—	*60	—	*58	15
—	—	—	*143	*145	—	—	—	—	—	—	—	—	*142	—	*138	16
*43	*42	*41	*41	*42	*42	*41	*42	*42	*42	*42	*41	*41	*41	*42	*43	17
*37	*36	*35	*35	*36	*36	*35	*36	*37	*36	*36	*36	*35	*35	*36	*37	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19
—	*79	*79	*79	*79	—	—	—	—	*80	*79	*79	*74	*79	*82	*79	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
*80	*65	*68	*68	*60	*60	*74	*75	*90	*74	*66	*100	*65	*70	*65	*65	22
*54	*56	*62	*71	*54	*46	*51	*50	*46	*50	*47	*48	—	*92	*60	*80	23
*46	*43	*39	*43	*46	*36	*42	*36	*37	*38	*38	*36	*42	*56	*50	*52	24
*175	*150	*136	*150	*150	*200	*150	*188	—	—	*188	*140	*200	*186	*150	*200	25
*77	*77	*71	*71	*77	*77	—	*80	*77	*92	*81	*86	*53	*93	*70	*77	26
*123	*110	—	*123	*123	—	*154	—	—	—	—	—	—	*153	*140	*138	27
703	677	604	667	518	619	662	725	685	698	646	660	624	700	600	625	28
651	651	515	600	467	576	611	619	592	655	588	585	542	630	550	545	29
650	553	511	600	476	629	660	674	800	818	689	680	532	670	575	607	30
381	449	—	400	—	440	455	537	500	540	400	475	398	410	353	315	31
692	684	610	600	681	640	736	880	800	847	738	760	693	720	600	615	32
—	—	—	—	—	567	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
*385	*325	*378	*387	*420	*420	*435	*420	*386	—	*332	—	*420	*400	*420	*425	35
*430	*335	*435	*340	*430	*430	*445	*430	*430	*430	*430	*430	*430	*450	*430	*435	36
249	249	225	130	250	146	240	—	250	—	—	242	—	325	—	208	37
276	305	390	250	—	264	358	—	400	300	400	274	—	400	—	250	38
125	—	—	—	—	—	—	166	—	124	148	163	183	181	—	200	39
120	112	110	103	74	75	135	—	—	—	—	72	—	200	—	—	40
165	161	150	143	—	112	150	173	185	125	122	155	125	147	113	—	41
200	222	300	—	—	—	216	320	400	250	348	225	291	300	250	—	42
127	197	170	120	135	172	123	213	160	117	139	160	180	151	125	137	43
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	44
—	—	—	300	315	275	—	—	—	250	255	—	—	342	—	250	45
—	—	350	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46
*310	*310	*325	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310	47
*96	*92	*95	*97	*95	*96	*87	*96	*95	*96	*96	*93	*96	*93	*95	*97	48
35	35	31	33	45	44	30	30	35	40	31	40	35	38	25	35	49
14	19	12	—	10	14	10	14	14	15	15	12	15	17	—	12	50
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	51
8000	6300	7130	7570	7920	7030	8820	11700	9680	9430	9950	9450	8430	11600	7900	8300	52
6800	5290	5750	6850	[3])5870	—	6550	11300	8290	[2])8900	9200	8060	[2])7540	9800	7200	7050	53
—	563	—	—	—	—	1000	1278	—	959	1150	675	750	1443	—	—	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
—	—	—	*1500	—	—	—	—	—	—	*2225	*2350	—	*2150	—	—	56
—	—	—	*1100	—	—	—	*900	—	—	*700	—	—	*760	—	—	57
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*1025	*925	*877	*1750	—	—	58

öre; för Nyköping havslax 130 à 200, kolja 175, makrill 130 à 170 och sjötunga 188 öre; för Eskilsöre; för Linköping havslax 250 à 300, kolja 150 à 250, makrill 175 à 300, sjötunga 250 à 300, vitling för Växjö braxen 250 öre; för Kalmar kolja 150 à 175, makrill 250 och sjötunga 238 öre; för Visby 128, havslax 225 à 250, kolja 125 à 200, långa 200, makrill 150 à 250, piggvar 350, rödtunga 150 à 350, för Lysekil kolja 110 öre; för Vänersborg kolja 195 öre. — [2]) 75 % utmalning. — [3]) I Visby har befamn. — * Maximipris. — Ransonering är införd för de varor, framför vilkas noteringar tecknet * är utsatt.

1	Varuslag		2 Kvantitet	27 Borås	28 Tidaholm	29 Karlstad	30 Örebro	31 Kopparberg	32 Västerås	33 Falun	34 Domnarvet och Borlänge
				Medelpris (öre)							
1	Mjölk: oskummad	×	l.	38	35	*38	*37	35	35	*40	40
2	handskummad	×	»	—	27	—	—	—	—	*20	22
3	separerad	×	»	20	18	*20	*18	18	17	—	—
4	Smör: bords- (mejeri-)	×	kg.	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535
5	mat- (lands-)	×	»	480	480	*480	480	—	—	—	—
6	Ost: helfet, okryddad	×	»	—	330	—	330	—	—	—	—
7	halvfet, »	×	»	—	290	—	290	—	—	—	—
8	skummjölks-, »	×	»	—	190	—	190	—	—	—	—
9	Margarin, växt-		»	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Ägg: svenska, färska		tjog	765	596	740	635	700	750	796	806
11	» konserverade		»	—	—	—	—	480	—	—	—
12	Potatis: gammal	×	5 l.	—	—	—	—	—	—	—	—
13	»	×	hl.	—	—	—	—	—	—	—	—
14	färsk		5 l.	345	258	313	235	438	340	436	488
15	Ärter, gula	×	kg.	—	*63	*58	—	*73	*58	—	—
16	Bruna bönor	×	»	—	—	—	—	—	138	—	—
17	Mjöl: vete-, svenskt, bästa sort[2])	×	»	*42	*42	*43	*42	*42	*43	*44	*43
18	råg-, » » »	×	»	*37	*36	*37	*36	*36	*37	*38	*37
19	rågsikt-, » » »		»	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Gryn: havre- (ångpreparerade)	×	»	*79	*79	*79	—	*82	*79	—	—
21	ris-, bästa sort svenska (»R. T.»)	×	»	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Rågbröd: hårt (spis-), grovt	×	»	*65	*77	*64	*64	*65	*65	*63	*63
23	mjukt, limpa, söt	×	»	*62	*77	*87	*83	*80	*74	*85	*85
24	» » sur	×	»	*53	*54	—	—	—	—	—	—
25	Vetebröd: skorpor, runda, ordinära	×	»	*200	*200	—	*200	*200	*150	*200	*200
26	mjukt, bil- } bakat med vatten	×	»	*62	—	*92	*91	*62	*85	*77	*77
27	ligaste sort } » » mjölk	×	»	*153	—	—	*120	—	*154	*154	*154
28	Nötkött, färskt: stek		»	686	631	629	600	605	686	735	647
29	soppkött		»	587	546	574	525	539	636	653	577
30	Kalvkött, stek: gödkalv		»	620	627	628	600	620	703	730	650
31	spädkalv		»	405	383	420	425	340	420	450	395
32	Fårkött: färskt, stek		»	730	644	675	650	650	798	743	650
33	salt, svenskt		»	—	—	—	—	—	—	—	—
34	Renkött, färskt, stek		»	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Fläsk: färskt (sidfläsk)	×	»	*387	*420	—	*401	*425	—	—	—
36	salt, svenskt »	×	»	—	—	*445	*450	—	—	—	—
37	[1])Fisk, färsk: abborre		»	221	210	286	220	200	267	260	236
38	gädda		»	334	350	400	338	358	350	406	350
39	sill		»	153	—	180	185	—	—	—	—
40	strömming		»	—	—	162	122	127	141	100	100
41	torsk		»	140	175	265	178	—	275	193	200
42	rödspotta (»spätta»)		»	338	233	296	275	258	—	350	—
43	salt: sill, prima		»	115	140	161	115	108	135	144	128
44	strömming		»	—	100	—	30	80	—	77	75
45	kabeljo av långa med fenor och stjärt		»	343	350	320	—	286	—	281	292
46	» » » rundskuren		»	—	—	500	—	—	—	—	375
47	Kaffe (obränt), prima Santos	×	»	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310
48	Socker, bit-	×	»	*95	*92	*96	*97	*100	*96	*98	*98
49	Salt (matsalt)		»	35	30	40	25	25	30	25	28
50	Svagdricka		l	15	10	15	10	25	15	—	—
51	Fotogen, Water White		»	—	—	—	—	—	—	—	—
52	Ved: björk- } osågad, hemkörd (per »storfamn»: 2·5 × 1·6 × 0·89 m. =		famn	8360	5230	7180	8180	5790	7480	7480	5160
53	barr- } 3·56 kbm.)		»	5820	3830	6550	6750	5070	6590	6050	4450
54	Bränntorv		100 kg.	—	—	—	—	—	—	—	—
55	Kol: antracit- (»valnöt»)		hl.	—	—	—	—	—	—	—	—
56	eng. hushålls- (fyrkol) } hemkörd		»	—	—	—	—	—	—	—	—
57	Koks: gasverks- (okrossad) } hemkörd		»	—	*1100	—	*565	*1300	—	*1150	—
58	eng. kamin- »		»	—	—	—	—	—	—	—	—

[1]) Prisuppgifter hava meddelats även å följande fisksorter, som kostat per kg.: för Tidaholm gös 350, 120 à 230 och vitling 90 à 170 öre; för Västerås braxen 246, gös 350 à 400, havslax 220 à 250, kolja 138 à 200 och ål 500 à 550 öre; för Falun kolja 155 och vitling 125 à 175 öre; för Domnarvet och för Gävle havslax 290, makrill 250 och sjötunga 350 öre; för Umeå lax 450 à 500 och sik 200 öre; för [2]) 75 % utmalning. — [3]) Luossavaara-Kirunavaara aktiebolag har under juli tillhandahållit sin personal till 8·00, gasverkskoks till 5·50 och engelsk kaminkoks till 6·75 kr. per hl. — [4]) Å de orter, där i samband de meddelade priserna sådana brödslag, som närmast motsvara de i varulistan angivna kvaliteterna. —

35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	
Ludvika	Gävle	Söderhamn	Sundsvall: staden	Sundsvall: sågverksdistrittet	Nyland	Östersund	Umeå	Luleå	Boden	Malmberget och Gällivare	Kiruna	Samtliga orter				
												Juli	Juni	Maj	April	
Medelpris (öre)																
42	42	40	45	45	43	*40	38	45	45	52	*53	**38**	37	36	36	1
—	22	25	30	29	—	*25	20	22	22	—	—	**23**	23	22	23	2
26	—	—	—	20	23	*23	18	—	—	—	—	**19**	18	18	18	3
*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*535	***536**	*535	*535	*535	4
—	—	—	*480	—	—	480	480	480	—	—	—	**480**	480	480	480	5
—	—	—	330	330	—	330	—	—	—	—	330	**330**	330	330	330	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**290**	290	290	290	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**190**	190	190	190	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
810	817	764	810	798	880	816	685	826	819	831	803	**743**	681	632	463	10
—	—	—	—	500	—	—	—	—	—	—	—	**490**	546	478	413	11
—	—	—	—	—	—	*75	—	—	—	—	—	**60**	57	59	58	12
—	—	—	—	—	—	*1125	—	—	—	—	—	**988**	932	1166	1100	13
471	435	368	458	370	594	250	569	350	350	556	450	**342**	—	—	—	14
*62	—	*58	*66	*66	*67	*62	*58	—	—	*66	*66	***62**	*61	*58	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	***143**	*144	—	—	16
*43	*43	*44	*44	*44	*45	*43	*43	*43	*43	*43	*42	***42**	*42	*42	*42	17
*37	*37	*38	*38	*38	*40	*37	*37	*37	*37	*37	*37	***37**	*37	*37	*36	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19
*81	*79	*80	*79	*79	*83	*79	*79	*79	*83	*81	*79	***79**	*79	*79	*79	20
—	—	—	—	—	*80	—	*64	—	—	—	—	***72**	*67	*67	*68	21
*65	*74	*67	*70	*70	*74	*75	*68	*85	*85	*80	*85	***71**	*70	*69	*69	22
*84	*79	*78	*86	*86	*86	*76	*76	*95	*95	*92	*80	***78**	*73	*73	*73	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	***48**	*48	*47	*47	24
*200	*150	*150	*188	*188	*188	*150	*200	*175	*175	*200	*113	[4])***179**	[4])*180	[4])*180	[4])*180	25
—	*108	*109	*92	*92	*98	*92	*92	*92	*92	—	—	[4])* **85**	[4])* 85	[4])* 85	[4])* 84	26
*125	—	—	*135	—	*153	*115	*181	—	—	*173	—	[4])***144**	[4])*145	[4])*146	[4])*145	27
593	685	620	761	752	605	690	684	768	780	698	765	**674**	662	634	523	28
567	621	560	685	649	550	640	567	695	665	644	642	**608**	594	567	465	29
563	719	737	737	694	—	770	648	—	—	600	525	**659**	658	633	535	30
377	402	387	446	364	403	400	365	398	383	455	—	**420**	413	403	353	31
—	737	700	753	—	550	680	600	675	650	758	—	**710**	712	684	589	32
—	638	—	650	—	—	650	—	525	—	460	—	**618**	676	542	436	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	392	34
—	*440	*398	*394	*388	—	*450	*440	*440	*440	—	*440	***414**	331	331	329	35
—	*450	—	*378	*355	*365	*460	*450	*450	*450	*450	*450	***429**	343	341	341	36
283	238	181	225	204	—	200	78	100	100	120	143	**218**	195	183	179	37
400	380	285	319	282	300	350	200	185	185	250	238	**323**	307	279	268	38
140	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**169**	161	166	108	39
112	77	69	85	77	101	120	53	79	80	103	111	**114**	122	109	97	40
169	255	210	250	225	—	250	—	—	—	—	—	**192**	196	186	168	41
200	325	—	250	210	—	245	—	—	—	—	172	**280**	275	265	259	42
120	109	118	161	132	100	127	100	124	125	110	98	**133**	132	136	143	43
—	82	—	118	109	100	—	—	90	90	107	97	**92**	83	83	88	44
250	283	275	325	—	—	—	—	—	—	—	—	**304**	279	265	255	45
—	—	—	350	—	—	—	240	—	—	275	300	**357**	311	308	283	46
*310	*310	*310	*310	*315	*315	*313	*310	*310	*310	*325	*328	***313**	*304	*304	*304	47
*100	*98	*97	*99	*99	*101	*97	*95	*97	*105	*103	*102	***96**	*96	*96	*95	48
28	25	25	29	26	23	28	30	30	30	26	19	**31**	30	29	29	49
11	16	—	15	10	10	15	12	15	15	20	14	**14**	14	13	14	50
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	51
7400	8100	—	8380	7870	—	7000	5600	5610	5420	5170	[3])5520	**7860**	7690	7550	7460	52
4660	7200	6230	6970	6820	5640	6330	4600	5290	5040	4410	[5])4630	**6650**	6420	6370	6280	53
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**1056**	976	1010	1104	54
—	—	*1750	*1200	—	—	—	—	—	—	—	[3])*1000	—	—	—	—	55
—	—	—	*2000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	56
—	—	*1010	—	—	—	*1300	*920	—	—	—	[5]) —	—	—	—	—	57
—	—	—	*970	—	—	—	—	*1000	—	—	[5])*700	—	—	—	—	58

havslax 170, kolja 120 à 175, röding 350, siklöja 160 och ål 400 öre; för Örebro braxen 150 à 200, kolja 150 à 250, kummel 280 à 350, lake 200 à 260, makrill 200 à 280, sik 365, sjötunga 200 à 300, vitling Borlänge kolja 120 à 200 och vitling 120 à 180 öre; för Ludvika kolja 125 à 175 och vitling 140 öre; Luleå och Boden sik 185 öre; för Malmberget och Gällivare flundra 300 och röding 400 öre. — bränsle till följande pris: i Kiruna björkved till 30·20 och barrved till 25·20 kr. per famn, antracitkol med den statliga regleringen av brödsäd rena vetebrödstyper utan inblandning av rågmjöl ej saluföras, avse * Maximipris. — Ransonering är införd för de varor, framför vilkas noteringar tecknet * är utsatt.

Kreaturs-

(per kg. le-

för Stockholm, Malmö och

Medelpris per år (1907—1917) och per månad

Kreaturslag	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913	1914	1915	1916
Kor:	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre
Extra prima[1]	54	54	46	47	50	57	61	61	94	—
Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	48	46	40	41	42	49	55	58	77	100
» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	45	43	36	37	36	43	50	48	71	91
» 3. Mindre feta[2]	38	35	27	28	25	34	41	36	58	76
Kvigor (och stutar):										
Extra prima[3]	60	59	52	55	58	68	66	66	96	115
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	54	52	45	44	46	54	60	58	80	105
» 2. Mindre feta	48	44	36	36	36	44	50	47	65	87
Tjurar:										
Extra prima[4]	57	56	46	49	55	62	65	63	90	—
Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)[5]	54	48	42	43	46	56	62	58	82	105
» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)	49	44	38	40	43	52	58	54	76	100
» 3. Mindre köttiga[6]	38	39	32	33	33	43	50	44	60	89
Oxar:										
Extra prima	—	58	—	47	50	58	63	61	92	—
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	58	49	43	43	44	52	57	54	78	104
» 2. Mindre feta[7]	46	43	34	36	38	44	48	45	66	89
Kalvar:										
Sötmjölkskalvar (90—100 kg.)[8]	68	63	60	61	60	68	73	67	87	105
» (70—90 »)[8]	61	56	55	55	52	60	67	62	79	99
Skummjölkskalvar	46	41	39	40	41	48	57	49	69	85
Får:										
Yngre, feta[9]	54	52	50	51	51	58	58	55	70	92
Äldre, »[9]	49	46	45	45	42	48	53	47	62	83
Svin:										
Slakterisvin (75—100 kg.)[10]	66	56	69	77	64	73	82	74	129	163
Rena, större svin (100—170 kg.)[10]	65	55	68	78	62	71	81	71	131	164
Suggor	57	46	58	67	53	60	68	58	122	151

[1]) Uppgifterna för år 1913 avse Stockholm och Malmö, för juni 1917—april 1918 endast Malmö Malmö. — [2]) Uppgifterna för år 1913 avse Stockholm och Malmö, för juni 1917—april 1918 endast Malmö avse endast Malmö samt för maj—juli 1918 Stockholm och Malmö. — [5]) Uppgifterna avse endast Stock-Stockholm och Malmö. — [7]) Uppgifterna avse för juni—sept. 1917 samt för jan., maj och juni 1918 1907—1909 avse endast Göteborg. — [10]) På grund av de till följd av foderbrist alltmera försvårade utlägre vikt än tidigare.

priser

vande vikt)

Göteborg 1907—juli 1918.

(juli 1917—juli 1918) för alla tre orterna.

1917	Juli 1917	Aug. 1917	Sept. 1917	Okt. 1917	Nov. 1917	Dec. 1917	Jan. 1918	Febr. 1918	Mars 1918	April 1918	Maj 1918	Juni 1918	Juli 1918
öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre
119	114	113	114	117	114	143	154	180	227	296	360	347	362
106	102	99	103	106	108	129	144	157	193	247	304	290	296
95	88	86	89	96	99	120	132	143	178	226	275	261	264
76	64	63	68	80	82	102	107	113	151	190	231	213	206
129	122	123	123	128	131	150	174	193	254	330	389	381	392
117	113	111	114	116	119	136	152	173	214	273	335	329	303
91	85	80	82	87	91	111	122	135	176	227	284	267	262
122	—	103	120	113	114	150	164	190	244	308	375	362	354
112	105	102	104	105	108	134	147	166	210	267	330	317	320
103	97	92	95	96	100	122	135	153	196	247	310	297	300
86	75	71	74	82	83	107	115	126	166	219	282	252	246
126	—	114	119	125	126	145	168	187	258	325	394	385	400
115	111	113	112	114	114	134	151	172	203	270	334	337	341
92	85	82	84	91	92	112	123	145	170	219	267	251	264
104	84	83	97	114	115	123	—	200	225	274	354	295	282
96	77	77	86	106	107	114	—	—	—	313	312	269	244
83	68	68	75	88	97	117	141	152	185	226	297	274	273
113	114	113	113	115	118	141	169	179	234	282	345	329	340
101	101	100	101	104	106	124	152	171	214	258	323	303	318
167	161	161	171	177	168	159	159	159	180	187	188	192	227
157	145	143	152	159	149	138	138	137	150	153	153	155	179
160	159	157	159	169	167	161	161	161	180	187	188	192	226

samt för maj—juli 1918 Stockholm och Malmö. — [3]) Uppgifterna för år 1912—1917 avse Stockholm och samt för maj—juli Stockholm och Malmö. — [4]) Uppgifterna för år 1911 och för aug. 1917—april 1918 holm och Göteborg under juni 1917. — [6]) Uppgifterna för år 1912—1917 samt för april—juli 1918 avse Stockholm och Göteborg. — [8]) Fr. o. m. år 1908 avse uppgifterna Malmö. — [9]) Uppgifterna för åren fodringsförhållandena torde för tiden efter den 1 november 1917 noteringarna i regel avse svinkroppar av

Kreaturs-

(per kg. le-

för vissa

Medelpris under

	Kreatursslag	Stockholm						
		Maj 1918	Juni 1918	4/7—10/7	11/7—17/7	18/7—24/7	25/7—31/7	Juli 1918
	Kor:	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre
1	Extra prima	370	362	370	370	385	370	374
2	Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	338	322	318	318	333	318	322
3	» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	318	302	298	298	313	298	302
4	» 3. Mindre feta (*se även nedan*)	240	211	195	195	205	195	198
5	» 4. Magra, simpla (*se även nedan*)	—	—	—	—	—	—	—
	Kvigor (och stutar):							
6	Extra prima	385	375	385	385	400	385	389
7	Kl. 1. Fullt feta, köttiga	363	347	343	343	358	343	347
8	» 2. Mindre feta	270	241	225	225	235	225	228
9	» 3. Magra, simpla (*se även nedan*)	—	—	—	—	—	—	—
	Tjurar:							
10	Extra prima	390	370	360	360	375	360	364
11	Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	358	329	323	323	338	323	327
12	» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)	338	314	308	308	323	308	312
13	» 3. Mindre köttiga (*se även nedan*)	280	243	225	225	235	225	228
14	» 4. Magra, simpla (*se även nedan*)	—	—	—	—	—	—	—
	Oxar:							
15	Extra prima	385	375	385	385	400	385	389
16	Kl. 1. Fullt feta, köttiga	363	347	343	343	358	343	347
17	» 2. Mindre feta	270	241	225	225	235	225	228
18	» 3. Magra, simpla (*se även nedan*)	—	—	—	—	—	—	—
	Kalvar:							
19	Sötmjölkskalvar (90—100 kg.)	411	398	385	385	395	395	390
20	» (70—90 »)							
21	Skummjölkskalvar	394	378	365	365	375	375	370
	Får:							
22	Yngre, feta	389	375	320	345	370	370	351
23	Äldre, »	379	369	310	335	360	360	341
24	Lamm	—	—	—	—	—	—	—
	Svin:							
25	Slakterisvin (75—100 kg.) [1]	210	210	210	258	258	258	246
26	Rena, större svin (100—170 kg.) [1]	210	210	210	258	258	258	246
27	Suggor	210	210	210	258	258	258	246
	Medelpris per styck (kr.):	Kr. per styck						
28	Kor: kl. 3. Mindre feta	—	—	—	—	—	—	—
29	» 4. Magra, simpla	575	465	425	425	475	425	438
30	Kvigor (och stutar): kl. 3. Magra, simpla	575	465	425	425	475	425	438
31	Tjurar: kl. 3. Mindre köttiga	—	—	—	—	—	—	—
32	» 4. Magra, simpla	675	540	500	500	550	500	518
33	Oxar: kl. 3. » »	775	500	400	400	450	400	413

[1] På grund av de till följd av foderbrist alltmera försvårade utfodringsförhållandena, torde

priser

vande vikt)

orter i riket.

maj—juli 1918.

Eskilstuna								Linköping							
Maj 1918	Juni 1918	30/6—6/7	7/7—13/7	14/7—20/7	21/7—27/7	28/7—3/8	Juli 1918	Maj 1918	Juni 1918	3/7—9/7	10/7—16/7	17/7—23/7	24/7—30/7	Juli 1918	
öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	
292	341	355	355	345	345	345	349	348	—	—	—	—	—	—	1
289	305	315	315	305	305	305	309	323	286	280	285	285	285	284	2
244	280	283	282	270	270	270	275	288	245	245	245	245	245	245	3
192	218	210	210	200	200	200	204	288	218	205	210	210	210	209	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
302	351	365	365	—	—	—	365	358	344	360	360	360	360	360	6
288	325	345	345	340	340	340	342	328	311	315	315	315	310	314	7
258	275	275	275	265	265	265	269	293	264	260	260	260	250	258	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	368	337	350	350	350	350	350	10
280	305	310	310	—	—	—	310	338	308	315	315	315	310	314	11
282	295	300	300	305	305	305	303	306	269	275	275	275	270	274	12
238	258	240	240	235	235	235	237	270	217	225	225	225	225	225	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14
298	355	—	—	—	—	—	—	359	339	350	360	360	360	358	15
295	343	355	355	350	350	350	352	335	309	315	320	320	315	318	16
270	271	235	235	225	225	225	229	300	269	270	270	270	260	268	17
—	—	—	—	—	—	—	—	266	220	220	220	220	215	219	18
299	340	345	345	345	345	345	345	365	324	350	350	350	350	350	19
281	317	325	325	315	315	315	319	331	296	303	303	303	303	303	20
271	299	300	300	300	300	300	300	291	238	225	225	225	225	225	21
269	358	355	355	345	345	345	349	316	292	290	290	290	290	290	22
296	345	340	340	330	330	330	334	271	233	230	230	230	230	230	23
—	358	355	355	345	345	345	349	—	—	—	—	—	—	—	24
215	215	215	215	—	—	—	215	—	—	—	—	—	—	—	25
201	215	215	215	—	—	—	215	—	—	—	—	—	—	—	26
215	215	215	215	—	—	—	215	—	—	—	—	—	—	—	27
Kr. per styck								Kr. per styck							
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
580	563	500	500	500	500	500	500	413	365	375	375	375	375	375	29
525	550	475	475	425	425	425	445	413	365	375	375	375	375	375	30
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	31
—	—	—	—	—	—	—	—	450	400	400	375	375	375	381	32
750	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33

för tiden efter den 1 nov. 1917 noteringarna i regel avse svinkroppar av lägre vikt än tidigare.

Kreaturs-
(per kg. le-
för vissa orter
Medelpris under

	Kreatursslag	Norrköping							
		Maj 1918	Juni 1918	28/6—4/7	5/7—11/7	12/7—18/7	19/7—25/7	26/7—1/8	Juli 1918
	Kor:	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre
1	Extra prima	316	314	320	—	—	—	—	320
2	Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	298	288	275	265	275	285	285	277
3	» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	258	288	245	235	245	255	255	247
4	» 3. Mindre feta (*se även nedan*)	198	167	163	153	163	173	173	165
5	» 4. Magra, simpla (*se även nedan*)	178	144	140	130	140	145	145	140
	Kvigor (och stutar):								
6	Extra prima	351	323	313	313	328	338	338	326
7	Kl. 1. Fullt feta, köttiga	323	305	295	295	305	315	315	305
8	» 2. Mindre feta	265	250	245	245	255	275	265	257
9	» 3. Magra, simpla (*se även nedan*)	198	159	163	163	183	198	183	177
	Tjurar:								
10	Extra prima	349	329	315	315	335	345	335	329
11	Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	335	318	305	305	320	330	320	316
12	» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)	315	300	285	275	285	295	285	285
13	» 3. Mindre köttiga	275	250	245	235	245	255	245	245
14	» 4. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—	—
	Oxar:								
15	Extra prima	350	340	335	335	355	365	345	347
16	Kl. 1. Fullt feta, köttiga	328	315	305	305	335	345	325	323
17	» 2. Mindre feta	265	250	245	245	255	265	245	251
18	» 3. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—	—
	Kalvar:								
19	Sötmjölkskalvar (90—100 kg.)	340	351	335	310	310	320	320	319
20	» (70—90 »)	319	314	295	295	295	305	285	295
21	Skummjölkskalvar	294	251	220	205	205	215	195	208
	Får:								
22	Yngre, feta	351	374	370	370	370	370	370	370
23	Äldre, »	320	351	345	295	295	295	295	305
24	Lamm	—	400	—	400	400	—	400	400
	Svin:								
25	Slakterisvin (75—100 kg.)[1]	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Rena, större svin (100—170 kg.)[1]	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Suggor	—	—	—	—	—	—	—	—
	För konservering (öre per kg.):								
28	Kor: kl. 3. Mindre feta	—	—	—	—	—	—	—	—
29	» 4. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—	—
	Medelpris per styck (kr.):	Kr. per styck							
30	Kor: kl. 3. Mindre feta	—	—	—	—	—	—	—	—
31	» 4. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—	—
32	Kvigor (och stutar): kl. 3. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—	—

[1] På grund av de till följd av foderbrist alltmera försvårade utfodringsförhållanden torde för tiden

priser

vande vikt)

i riket. (Forts.)

maj—juli 1918.

Malmö							Hälsingborg							
Maj 1918	Juni 1918	4/7—10/7	11/7—17/7	18/7—24/7	25/7—31/7	Juli 1918	Maj 1918	Juni 1918	4/7—10/7	11/7—17/7	18/7—24/7	25/7—31/7	Juli 1918	
öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	
350	**332**	—	350	—	—	**350**	**350**	—	325	325	325	325	**325**	1
301	**283**	280	290	300	300	**293**	**309**	**265**	275	275	275	275	**275**	2
264	**246**	240	260	270	265	**259**	**269**	**221**	233	233	233	233	**233**	3
239	**223**	200	220	230	225	**219**	**232**	**190**	208	208	208	208	**208**	4
224	**189**	170	190	210	200	**193**	—	—	—	—	—	—	—	5
392	**387**	360	400	410	410	**395**	**400**	**395**	375	390	390	400	**389**	6
345	**341**	325	350	360	355	**348**	**354**	**328**	338	338	338	338	**338**	7
298	**284**	260	285	295	290	**283**	**311**	**274**	288	288	288	288	**288**	8
250	**226**	210	235	245	245	**234**	—	**288**	—	—	—	250	**250**	9
360	**354**	325	350	360	340	**344**	**390**	**360**	—	340	—	—	**340**	10
335	**323**	305	330	340	320	**324**	**348**	**314**	325	325	325	325	**325**	11
312	**298**	280	310	320	305	**309**	**316**	**264**	275	275	275	288	**278**	12
283	**261**	240	263	275	275	**263**	**289**	**226**	233	233	233	233	**233**	13
255	**234**	215	235	245	245	**235**	**265**	**198**	210	210	210	210	**210**	14
408	**395**	400	—	—	420	**410**	**390**	—	—	—	—	—	—	15
341	**365**	350	375	375	363	**366**	**314**	**270**	263	263	263	263	**263**	16
—	—	300	—	—	—	**300**	**279**	**236**	233	233	233	233	**233**	17
—	—	—	—	—	—	—	—	**200**	200	200	200	210	**208**	18
354	**295**	275	275	288	288	**282**	**301**	**280**	300	300	300	300	**300**	19
312	**269**	238	238	250	250	**244**	**256**	**229**	238	238	288	288	**238**	20
255	**210**	205	205	205	225	**210**	**209**	**194**	205	205	205	210	**206**	21
360	**330**	345	360	388	388	**370**	—	—	—	—	—	—	—	22
326	**278**	288	313	338	338	**319**	—	—	—	—	—	—	—	23
469	**370**	360	370	400	400	**383**	—	—	—	—	—	—	—	24
175	**187**	233	233	233	233	**233**	—	—	—	—	—	—	—	25
125	**130**	150	150	150	150	**150**	—	—	—	—	—	—	—	26
175	**187**	238	233	233	233	**233**	—	—	—	—	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
—	—	—	1250	—	—	**1250**	—	—	—	—	—	—	—	29
Kr. per stycke							Kr. per stycke							
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30
—	—	—	—	—	—	—	**300**	**273**	300	300	300	250	**288**	31
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	32

efter den 1 november 1917 noteringarna i regel avse svinkroppar av lägre vikt än tidigare.

Kreaturspriser

(per kg. levande vikt)

för vissa orter i riket. (Forts.)

Medelpris under maj—juli 1918.

	Kreatursslag	Göteborg						
		Maj 1918	Juni 1918	4/7—10/7	11/7—17/7	18/7—24/7	25/7—31/7	Juli 1918
	Kor:	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre
1	Extra prima	—	—	—	—	—	—	—
2	Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	274	266	270	270	270	285	274
3	» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	244	236	230	230	230	230	230
4	» 3. Mindre feta (*se även nedan*)	214	206	200	200	200	200	200
5	» 4. Magra, simpla (*se även nedan*)	—	—	—	—	—	—	—
	Kvigor (och stutar):							
6	Extra prima	—	—	—	—	—	—	—
7	Kl. 1. Fullt feta, köttiga	296	298	310	310	310	320	213
8	» 2. Mindre feta	284	277	275	275	275	275	275
9	» 3. Magra, simpla (*se även nedan*)	—	—	—	—	—	—	—
	Tjurar:							
10	Extra prima	—	—	—	—	—	—	—
11	Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	301	300	310	310	310	310	310
12	» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)	279	278	278	278	278	278	278
13	» 3. Mindre köttiga	—	—	—	—	—	—	—
14	» 4. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—
	Oxar:							
15	Extra prima	—	—	—	—	—	—	—
16	Kl. 1. Fullt feta, köttiga	299	299	305	305	305	320	309
17	» 2. Mindre feta	264	261	265	265	265	265	265
18	» 3. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—
	Kalvar:							
19	Sötmjölkskalvar (90—100 kg.)	—	—	—	—	—	—	—
20	» (70—90 »)	—	—	—	—	—	—	—
21	Skummjölkskalvar	243	234	240	240	240	240	240
	Får:							
22	Yngre, feta	286	281	295	295	298	308	299
23	Äldre, »	265	261	275	275	275	285	278
24	Lamm	—	—	—	—	—	—	—
	Svin:							
25	Slakterisvin (75—100 kg.) [1]	180	180	180	180	210	233	201
26	Rena, större svin (100—170 kg.) [1]	125	125	125	125	165	150	141
27	Suggor	180	180	180	180	200	233	198
	För konservering (öre per kg.):							
28	Kor: kl. 3. Mindre feta	—	—	—	—	—	—	—
29	» 4. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—
	Medelpris per styck (kr.):	Kr. per styck						
30	Kor: kl. 4. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—
31	Kvigor (och stutar): kl. 3. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—

[1] På grund av de till följd av foderbrist alltmera försvårade utfodringsförhållandena, torde för tiden efter den 1 november 1917 noteringarna i regel avse svinkroppar av lägre vikt än tidigare.

Fiskpriser

(partipriser utan förbindelse).

Medelpriser i Stockholm *juli* 1917—*juli* 1918.

(Enligt veckonoteringar från Stockholms stads slakthus- och saluhallsstyrelses noteringskommission.)

Slag	Kvantitet	Juli 1917	Aug. 1917	Sept. 1917	Okt. 1917	Nov. 1917	Dec. 1917	Jan. 1918	Febr. 1918	Mars 1918	April 1918	Maj 1918	Juni 1918	Juli 1918
		Medelpris (öre)												
Fisk och *fiskvaror:*[1]														
Abborre, stor	kg.	109	124	133	133	135	162	171	163	198	175	215	188	219
liten	»	79	80	92	103	108	125	128	106	136	125	130	131	139
Braxen	»	104	113	122	123	118	145	—	—	243	169	223	215	223
Gråsej	»	60	95	125	—	—	—	—	—	148	195	185	168	172
Gädda, levande	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
slaktad	»	202	198	205	215	203	254	263	238	302	233	274	313	323
Gös	»	180	169	259	263	243	319	339	288	370	288	341	360	360
Hälleflundra, stor	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	321	316
liten	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	263	263
Id	»	92	95	115	120	130	—	—	—	213	169	198	175	250
Kolja, svensk	»	81	90	106	111	114	133	141	140	155	176	183	133	161
norsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kummel	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	270	—	—
Kungsflundra	»	—	80	130	88	—	—	—	—	180	—	—	—	140
Lake, stor	»	77	75	—	—	136	171	168	163	205	197	200	200	—
insjö- liten	»	55	—	—	—	—	—	150	150	—	—	—	—	—
Lax, färsk	»	440	—	450	—	400	—	—	—	975	1000	1188	1050	—
Långa	»	85	—	—	—	—	—	—	—	200	—	—	—	—
Piggvar	»	—	—	—	—	167	—	—	—	488	200	325	283	200
Röding	»	—	220	260	260	249	292	356	279	—	—	400	426	440
Rödspotta, stor	»	117	127	—	165	146	263	250	213	280	206	221	200	225
liten	»	95	95	—	—	100	—	—	163	225	—	—	—	175
Sik, stor	»	185	178	192	200	174	214	215	210	—	250	275	244	244
liten	»	180	—	—	175	175	—	—	—	—	—	250	—	—
Siklöja	»	150	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sill, färsk	låda[2]	4900	—	—	—	—	—	—	—	4600	8000	—	—	—
»	kg.	—	55	95	113	108	99	74	64	53	—	115	144	150
Sjötunga, stor	»	117	135	170	—	—	—	—	—	355	270	215	189	229
liten	»	91	114	138	—	—	—	—	—	—	191	165	125	176
Slätvar	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	250	267	263	—
Strömming	låda[3]	—	—	—	—	—	—	3938	3750	—	—	82	—	—
»	kg.	40	45	43	52	61	79	87	58	59	67	—	119	120
Torsk, stm. huvud	»	47	65	68	88	81	109	—	95	104	132	151	133	136
svensk huvudlös	»	91	109	129	148	144	176	176	161	170	200	200	229	216
Torsk, norsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	105	—	—	—	—
Ur, färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vitling, stor	»	46	58	65	69	70	96	76	75	80	99	133	96	116
liten	»	40	43	50	59	57	—	—	58	50	78	110	60	—
Ål, levande, stor	»	310	230	250	—	325	—	—	—	—	—	—	550	—
liten	»	200	—	—	—	250	—	—	—	—	—	—	300	—
Skaldjur:														
Hummer	tjog	—	—	—	2300	3100	—	—	—	—	—	—	—	—
Krabbor	»	—	—	—	1200	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kräftor, stora	»	—	163	138	125	—	—	—	—	—	—	—	—	—
små	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Räkor, stora	kg.	—	125	180	—	200	225	260	238	225	204	225	—	—
kokta små	»	150	—	—	—	125	150	165	112	144	100	125	—	—

Marknadens läge i fråga om fisk och fiskvaror

27/6—3/7:	tillgång god,	efterfrågan medelmåttig,	tendens svävande.
4/7—10/7:	» »	livlig	» »
11/7—17/7:	» »	medelmåttig	» »
18/7—24/7:	» »	dålig	» »
25/7—31/7:	» »	livlig	» fast.

[1]) Prisuppgifterna avse slaktad fisk av ordinär storlek, där ej annat uppgives.
[2]) Vikt omkring 85 kg.
[3]) Vikt omkring 50 kg.

Fiskpriser.

Medelpriser i Göteborg *juli* 1917—*juli* 1918.

(Enligt noteringar från Göteborgs fiskhamnsauktioner.)

Slag	Juli 1917	Aug. 1917	Sept. 1917	Okt. 1917	Nov. 1917	Dec. 1917	Jan. 1918	Febr. 1918	Mars 1918	April 1918	Maj 1918	Juni 1918	Juli 1918
					Kr. per låda (c:a 85 kg.)								
Sill, stor	—	—	70·95	80·15	77·35	77·35	56·10	48·45	45·90	90·10	105·40	—	117·30
» blandad	—	—	—	—	71·14	52·70	40·80	36·55	35·00	57·80	—	—	—
» liten	—	—	—	24·65	47·60	34·85	27·20	22·10	20·00	—	—	—	80·75
					Öre per kg.								
Kolja, stor	67	75	108	104	108	144	173	125	159	156	154	127	140
» halvstor	55	58	80	85	95	123	134	126	149	138	137	106	119
» liten	42	43	45	55	65	87	79	70	71	86	107	78	95
Vitling	32	43	50	59	63	89	73	68	63	87	106	67	83
Torsk, stor	54	77	92	101	106	121	113	123	134	134	158	170	159
» liten	34	43	46	53	62	93	82	67	83	93	94	77	75
Långa	64	84	103	110	102	109	99	—	145	145	175	161	171
Gråsik	41	82	77	95	95	106	96	104	102	123	145	116	129
Tunga, röd	90	106	163	222	200	296	341	350	324	210	191	174	187
» äkta	—	—	738	468	307	562	837	730	680	739	436	425	—
Rocka	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Piggvar	512	503	584	286	213	452	566	724	450	381	377	458	675
Slätvar	—	520	437	239	207	381	482	540	498	386	310	330	605
Rödspotta	187	127	168	161	151	266	307	253	257	203	217	260	251
Hällefiundra	288	302	325	344	321	393	443	441	327	298	356	372	426
Havskatt	—	83	—	—	58	—	71	87	49	106	119	88	122
Marulk	—	—	92	105	77	109	—	—	138	124	147	141	—
Kummel	102	98	123	121	110	—	—	—	—	—	213	165	213
Tonfisk	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Haj	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stör	—	—	—	—	100	113	190	228	178	253	229	—	—
Tillförsel:													
Antal båtar	733	769	463	458	242	326	663	501	392	385	157	202	304
» lådor	27 094	19 151	15 072	28 826	20 092	22 154	22 448	65 835	112 438	25 856	22 486	34 635	49 321

Anm. Ovanstående noteringar avse de priser, som av fiskeriidkarna erhållits vid fiskhamnsauktionerna i Göteborgs stads fiskhamn, och äro sålunda att betrakta såsom förstahandspriser utan inräknande av några transport- eller distributionskostnader.

De från Stockholm erhållna noteringarna åter avse de priser, som av partihandlare i fisk betingats vid försäljning till minuthandlare. Ifrågavarande noteringar avse sålunda vara, som oftast passerat en eller flera mellanhänder.

Arbetsmarknaden under augusti månad 1918.

Arbetsmarknadens allmänna läge torde för augusti månads vidkommande kunna betecknas såsom åtminstone i stort sett något bättre än föregående månad.

För jordbruket synes tillgången på arbetskraft i och med höstens annalkande hava alltmer ökats. Efterfrågan å statplatser har, efter vad från flera håll uppgivits, icke på många år varit så stor som nu, men tillgången å dylika platser synes ock hava varit tämligen god, och de erbjudna löneförmånerna hava även ökats. I Södermanland angavs lönestegringen till 20—25 % mot förra året. Bland de platssökande, som utan resultat anlitat den offentliga arbetsförmedlingen, torde ett flertal vara sådana, som visserligen i tidigare år sysslat med jordbruksarbete, men senare under en längre tid varit anställda inom andra yrken och därför nu varken med betyg eller på annat sätt kunnat styrka sin lämplighet för de sökta platserna. Efterfrågan å tillfällig arbetskraft till skörden uppgavs särskilt i Skåne hava varit avsevärt större än föregående år, varemot i vissa delar av mellersta Sverige — speciellt Örebro och Västmanlands län — behovet av sådana arbetare syntes vara mindre än vanligt.

Inom industrien förmärktes minskad arbetstillgång å en del platser i Bergslagen till följd av driftsinskränkningar vid gruvorna. Metall- och träindustrierna arbetade i övrigt fortfarande under goda konjunkturer. Den mot slutet av månaden inträdande regnperioden föranledde i en del fall inställande av arbetet vid torvmossarna, men uppgives den där sysselsatta arbetsstyrkan i stället hava tagits i anspråk för skördearbetet, som på grund av den mindre tjänliga väderleken krävde ökad arbetskraft. Arbetslösheten inom textilindustrien hade i Norrköping något minskats, men var å andra orter alltjämt lika kännbar. Inom sömnadsyrket gjorde sig arbetsbrist likaledes gällande. Inom tändsticksindustrien kunde den starkt reducerade arbetstiden åtminstone vid en del fabriker något förlängas.

Inom byggnadsverksamheten åstadkoms under augusti omsider allmän uppgörelse i den sedan flera veckor pågående lönekonflikten, och medförde detta naturligtvis en betydande förbättring av arbetstillgången inom alla hit hörande fack, liksom också för grovarbetare över huvud taget.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna utgjorde under månaden 131. Motsvarande siffror för föregående år framgå av efterföljande sammanställning:

		Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
Jord- och skogsbruk	1913	97	84	83	66	72	71	77	87	75	77	96	92
	1914	62	77	71	59	71	68	82	95	96	94	116	130
	1915	100	92	90	80	85	81	95	105	87	75	84	84
	1916	73	68	74	58	55	57	50	70	58	67	66	66
	1917	57	59	64	58	50	46	35	49	47	69	73	79
	1918	*70*	*87*	*91*	*77*	*74*	*80*	*88*	*106*	—	—	—	—
Övriga näringsgrenar	1913	170	151	119	108	106	122	116	101	94	108	141	122
	1914	147	144	119	101	98	112	103	156	130	145	217	189
	1915	225	209	165	150	126	147	144	130	119	127	165	119
	1916	160	145	121	101	93	100	96	99	89	102	126	107
	1917	128	150	140	132	110	111	132	119	107	117	133	112
	1918	*160*	*196*	*184*	*168*	*153*	*175*	*168*	*145*	—	—	—	—
Samtliga näringsgrenar	1902—1912	182	150	119	104	106	119	118	101	93	104	141	134
	1913	153	133	110	97	99	112	107	96	89	98	129	117
	1914	125	127	107	91	93	104	99	133	121	128	192	182
	1915	202	181	147	125	118	135	134	122	110	110	141	113
	1916	138	124	109	90	85	92	82	88	79	87	106	97
	1917	110	124	118	108	93	94	88	83	81	100	115	105
	1918	*137*	*167*	*158*	*143*	*136*	*156*	*147*	*131*	—	—	—	—

Inom gruppen jord- och skogsbruk var relativa tillgången å arbetskraft, efter vad härav framgår, till och med något större än under augusti månad 1914. Vad som emellertid särskilt vid en jämförelse med 1917 års siffra måste tagas med i räkningen är, att skogsarbetarna nu ej hava samma inflytande på gruppens jämförelsetal som förra året. I augusti 1917 kommo enbart inom jordbruket på 100 lediga platser 99 ansökningar om arbete, mot endast 9 inom skogshanteringen; för innevarande år voro motsvarande siffror 108 resp. 62. För övriga näringsgrenar liksom för samtliga grupperna tillsammantagna var överskottet av arbetskraft visserligen med hänsyn till årstiden tämligen stort, men dock avsevärt mindre än närmast föregående månad och likaledes mindre än i augusti 1914.

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av nedanstående tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
1911	—	—	12·0	10·4	6·7	3·5	3·2	2·9	3·1	2·8	4·3	4·4
1912	8·5	11·1	8·4	6·5	5·2	3·7	3·3	2·8	2·7	2·9	3·6	5·7
1913	8·4	8·9	7·1	5·7	4·0	2·6	2·7	2·5	2·3	2·2	2·6	4·4
1914	7·5	10·4	7·5	6·5	5·1	3·2	3·1	3·0	8·1	7·7	8·1	10·3
1915	15·0	14·8	12·0	11·2	8·5	6·7	6·3	4·0	3·6	3·5	3·8	4·5
1916	7·7	8·0	6·7	5·2	4·7	3·3	2·7	2·7	2·2	2·2	2·3	2·2
1917	5·4	5·9	5·5	7·0	4·4	2·8	3·1	3·3	2·8	2·4	2·8	2·4
1918	*5·8*	*6·0*	*5·0*	*4·9*	*5·0*	*4·0*	[1] *4·0*	[1] 3·3	—	—	—	—

Den sista tidpunkt, för vilken statistik härom föreligger, är, efter vad av tablån framgår, den 1 augusti 1918.

[1] Preliminär uppgift.

Vissa statliga och kommunala åtgärder under kristiden.

Statens arbetslöshetskommission.

Skogssällskapets statsarbeten.[1] I en till Kungl. Maj:t den 10 september 1918 ingiven skrivelse hemställde arbetslöshetskommissionen att utöver förut beviljat anslag ett belopp av en million kronor måtte anvisas för fullföljande av de under skogssällskapets ledning igångsatta statsarbetena för arbetslösa. I samband med berörda framställning lämnade kommissionen även en översiktlig redogörelse för ifrågavarande arbetens hittillsvarande omfattning och resultat, såsom av den nedan återgivna skrivelsen framgår:

I skrivelse den 28 nästlidna februari hade statens arbetslöshetskommission hemställt, att Kungl. Maj:t måtte för anordnande av hjälpfoderinsamling, skogsodling och dylika arbeten för arbetslösa av arbetslöshetsanslaget anvisa ett belopp av högst 2 millioner kronor. Enligt den i framställningen utvecklade planen skulle företaget stå under ledning av en särskild, av statsrådet och chefen för civildepartementet utsedd arbetsdirektion, samverkande med skogssällskapet i Göteborg, å vars allmänningar arbetena i huvudsak skulle bedrivas i överensstämmelse med de erfarenheter, som skogssällskapet tidigare förvärvat vid mindre omfattande arbeten av ifrågavarande art. För arbetenas utförande skulle i första hand användas arbetslösa textilarbeterskor, vilka icke med fördel kunna beredas arbete direkt i jordbrukets tjänst eller annat arbete i hemorten.

Sedan Kungl. Maj:t den 8 mars 1918 godkänt kommissionens förslag och med anvisande av det begärda beloppet fastställt närmare grunder för företagets bedrivande samt den nyssnämnda arbetsdirektionen förordnats för att under arbetslöshetskommissionens inseende genomföra planen, vidtogos omedelbart åtgärder i denna riktning. I samråd med vederbörande arbetar- och arbetsgivarorganisationer utarbetades organisationen i detalj och fastställdes arbetsvillkoren, enligt vilka daglönen för manlig och kvinnlig arbetare skulle utgöra respektive 2: 25 och 2 kronor (med tillägg av 1 krona för manlig familjeförsörjare) samt fri förplägnad och inkvartering, vilka naturaförmåner uppskattades till ett värde av tillhopa 2 kronor och 75 öre per dag och arbetare. De kvinnliga arbetarna försågos dessutom med lämpliga kläder och skodon, vilka de fingo tillösa sig genom ett mindre avdrag av lönen.

Förberedelserna till denna tämligen vidlyftiga och hittills oprövade organisation hade under senvintern fortskridit så långt att företaget, som antagit namnet *skogssällskapets statsarbeten,* med centralkontoret förlagt i Göteborg, enligt plan redan i slutet av april kunde utsända de första kolonierna av arbetslösa textilarbeterskor från Malmö till arbete å några under skogssällskapets förvaltning stående allmänningar i mellersta Skåne. Under maj månad utryckte de övriga kolonierna, så att hela antalet kolonier under sommaren utgjort cirka 40, av vilka flertalet varit förlagda till västra Sverige och Småland, så långt möjligt i närheten av textilindustriens centra. En del av dessa kolonier har utgjorts av så kallade dagskolonier i städernas omnejd, så att arbetarna kunnat bo i sina egna hem under natten. Hela arbetsstyrkan uppgick under augusti till i runt tal 700 män och 1 400 kvinnor, varjämte som platsledning, kokerskor med mera 103 män och 56 kvinnor voro anställda. Till dessa arbeten hava uttagits de yngre och mera kraftiga bland de arbetslösa inom textilindustrien, särskilt från städerna, där en långvarig sysslolöshet i dessa tider medför större vådor än eljest.

[1] Soc. Medd., årg. 1918, sid. 272—276.

Från det stora textilindustridistriktet i Göteborg med omnejd hava sålunda efterhand uttagits tillhopa 124 män och 909 kvinnor, från Borås respektive 150 och 460, Norrköping 34 och 171, Malmö 60 och 212, Hälsingborg 36 och 237 och så vidare. Uttagningen har icke begränsats till enbart textilarbetare; i Stockholm hava sålunda uttagits 100 arbetslösa bageri- och måleriarbetare, vilka sysselsatts med skogsarbete i Rimbotrakten. Sammanlagt hava uttagits cirka 700 män och 2 300 kvinnor, vilka i regel frivilligt anmält sig och med glädje emotsett en sommarvistelse i frisk luft och under hälsobringande arbete, varvid utsikten att erhålla fri och tillfredsställande förplägnad utgjort en stark lockelse. Endast i ett fåtal fall hava de kommunala hjälpkommittéerna behövt ifrågasätta understödets indragning som påtryckningsmedel. Det missnöje, som till en början på grund av den ovana miljön här och var förspordes, förstummades snart, så att, då den första kontrakterade anställningsperioden av 8 veckor gått till ända, befanns ett flertal av arbetarna angelägna att få den förlängd med minst lika lång tid. I genomsnitt hava arbetarna haft sysselsättning vid statsarbetena under 10 veckor. Enligt uppgift från arbetsdirektionen ställer sig arbetsresultatet intill den 1 september på följande sätt: 1 900 har skogsmark hava blivit antingen planterade, sådda, grophackade eller uppröjda för plantering, varjämte 3 000 dagsverken utförts för plantskolearbeten och 10 000 för nyodling och andra arbeten; hjälpfoderinsamlingen har givit 250 000 kg. löv och 50 000 kg. ljung samt torvtäckten 90 000 kg.; dessutom hava utförts vägarbeten, insamling av medicinalväxter, bark och dylikt. Det totala ekonomiska värdet av dessa arbetsresultat anser sig skogssällskapets statsarbeten ännu ej kunna angiva, men beräknar approximativt inkomsten för sådana arbeten, som utförts å annan mark än skogssällskapets allmänningar, till 2 kronor per dag och arbetare; inkomsten av hjälpfoderinsamlingen uppskattas till liknande belopp.

Vid uppgörande av planen för dessa arbeten räknade arbetslöshetskommissionen givetvis icke med, att de skulle bliva produktiva i ekonomisk mening, vilket sällan eller aldrig brukar vara fallet med nödhjälpsföretag av detta slag. I kommissionens skrivelse i ämnet till Kungl. Maj:t framhölls också, att kommissionen jämväl räknade med den sannolikheten, att statens verkliga kostnader skulle komma att ställa sig avsevärt högre än om arbetslöshetsunderstöd lämnades de arbetslösa. Syftet med ifrågavarande arbetsföretag var uteslutande av social art, och detta ändamål anser kommissionen företaget lyckats uppfylla i högre grad, än vad man med hänsyn till rådande förhållanden vågade förutsätta. Statsarbetena hava otvivelaktigt genom att under sommaren med nyttigt arbete sysselsätta innemot 25 % av de arbetslösa textilarbetarna lättat den börda, som nu under snart ett år påvilat denna industri och dess arbetarstam, samt givit det allmänna, icke minst vederbörande kommuner, en god hjälp mot de följder av arbetslösheten, vilka icke kunna botas eller förebyggas enbart genom understöd i penningar. Företaget har sålunda enligt kommissionens uppfattning visat sig vara ett i kampen mot arbetslösheten värdefullt medel, vars användbarhet enligt erfarenhetens vittnesbörd icke är begränsat till de arbetslösa textilarbetarna, utan som med lika stor fördel kan brukas för arbetslösa från skilda verksamhetsgrenar. Genom arten av sin verksamhet och förläggningen till landsbygden vänjas dessa arbetslösa vid utarbete i skog och mark, samt kunna, vilket också under sommaren på vissa håll varit fallet, vid behov hjälpa till vid brådskande jordbruksarbete på orten.

I sin framställning till Kungl. Maj:t om anslag till bedrivande av denna verksamhet hade arbetslöshetskommissionen stannat vid ett belopp av 2 millioner kronor. Då det nu visat sig, att skogssällskapet under innevarande september månad i huvudsak kommer att förbruka detta anslag, har arbetsdirektionen i skrivelse till arbetslöshetskommissionen anhållit, att kommissionen måtte hos Kungl. Maj:t hemställa om anvisande av ytterligare en million kronor för fortsättande av statsarbetenas verksamhet. Efter tagen del av arbetsdirektionens planer för de närmaste månaderna samt dess kostnadsberäkningar får kommissionen för sin del tillstyrka framställningen; och vill kommissionen för egen del tillägga, att ehuru genom det nyligen till vårt land inkomna bomullspartiet driften vid bomullsfabrikerna dessbättre beräknas kunna återupptagas med full arbetsstyrka

under höstmånaderna, arbetslösheten inom övriga grenar av textilindustrien dock tills vidare kommer att kvarstå i sin nuvarande omfattning, varjämte ökning av arbetslösheten inom andra fack torde vara att förvänta. Det lider sålunda intet tvivel, att statsarbetena komma att allt framgent visa sig välbehövliga för beredande av sysselsättning åt särskilt det växande antalet arbetslösa bageri- och konditoriarbetare.

Såsom av förestående redogörelse framgår, hade intill början av september månad till statsarbetena uttagits inalles 700 män och 2 300 kvinnor. Med hänsyn till hemorten fördelade sig dessa arbetare sålunda:

Stockholm	100 m.	— kv.	Bohuslän	147 m.	— kv.
Nyköping	— »	15 »	Borås	150 »	460 »
Norrköping	34 »	171 »	Alingsås	— »	57 »
Jönköping	— »	16 »	Nääs (Älvsb. l.)	39 »	— »
Blekinge	10 »	40 »	Kinna (»)	— »	39 »
Malmö	60 »	212 »	Seglora (»)	— »	26 »
Hälsingborg	36 »	237 »	Örby (»)	— »	65 »
Göteborg med omnejd	124 »	909 »	Rydal (»)	— »	53 »

Arbetarnas fördelning på olika arbetsplatser vid tiden omkring den 20 augusti 1918 framgår av följande översikt:

Arbetsplats	Arbetare från	Män	Kv.	Arbetsplats	Arbetare från	Män	Kv.
Ludvigsborg	Malmö	—	78	Rydal	Rydal	—	52
S. Rörum	Malmö	—	39	Dalsjöfors	Borås m. fl. orter	75	2
Fulltofta	Hälsingborg	36	3	Hindås	Borås » » »	40	—
Stafröd	Malmö	40	3	Härryda	Borås » » »	40	—
Allared	Malmö, Mölndal, Jönköping	—	52	Mölnlycke	Mölnlycke	46	42
Skogaby	Mölndal	—	65	Kålltorp	Göteborg, Örgryte, Mölndal	31	80
Mestocka	Mölndal, Örgryte	—	55	Kållered	Göteborg, Mölndal	46	101
Emmaboda	Hälsingborg	—	50	Gråfsnäs	Göteborg, Borås	—	91
Hyhult	Borås	—	52	Partille	Bohuslän	10	—
Singeshult	Borås	—	78	Lerum	Bohuslän	11	—
Hasselstad	Karlshamn	—	38	Nääs	Nääs	34	—
Hemsjö	Hälsingborg	—	40	Alingsås	Alingsås, Borås, Bohuslän, Norrköping	17	59
Enslöf	Hälsingborg, Borås	—	46	Tubbetorp	Alingsås	—	25
Knäred	Borås	25	—	Jonsered	Göteborg	—	36
Lassemåla	Norrköping, Blekinge	35	39	Dagsnäs	Borås	—	13
Storebro	Norrköping	—	40	Ås	Nyköping	—	15
Herrestad	Göteborg, Norrköping, Bohuslän	35	38	Eriksberg	Norrköping	—	15
Frillesås	Kinna	—	39	Bratteborg	Borås	—	13
Rångedala	Göteborg, Örgryte	—	51	Kviberg	Mölndal, Örgryte, Göteborg	13	47
Ekebyholm	Stockholm	80	—				
Öjared	Mölndal	—	17		Summa	680	1 414
Kynnefjäll	Bohuslän	66	—				

Härtill äro att lägga ytterligare 47 arbetare, som voro sysselsatta med det sedan sommaren 1916 pågående arbetet med Krokåns reglering (Soc. Medd., årg. 1916, sid. 630 och 719).

Arbetslösheten inom textilindustrien. I samband med den i Sociala Meddelanden förut införda redogörelsen för de av arbetslöshetskommissionen utförda förarbetena till anordnandet av skogssällskapets statsarbeten lämnades även

en översikt över arbetslöshetens omfattning inom textilindustrien, på grundval av genom Sveriges textilindustriförbund insamlade uppgifter angående arbetsförhållandena vid tiden omkring den 1 februari 1918.[1] Genom samma organisation hava sedermera ställts till kommissionens förfogande motsvarande uppgifter för tiden omkring den 1 augusti. Denna sistnämnda statistik avser 119 företag med tillsammans 18 485 arbetare, fördelade på olika industrigrenar, såsom tabellen å sid. 963 utvisar. I vad mån dessa arbetare voro berörda av den inom industrien rådande krisen, framgår av följande sammanställning:

	Manliga arbetare		Kvinnliga arbetare		Tillsammans	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Arbetare, sysselsatta med:						
ordinarie arbete	3 944	59·7	5 997	50·5	9 941	53·8
tillfälligt »	1 556	23·6	584	4·9	2 140	11·6
skogssällskapets statsarbeten .	161	2·4	724	6·1	885	4·8
Utan sysselsättning	946	14·3	4 573	38·5	5 519	29·8
Summa	6 607	100·0	11 878	100·0	18 485	100·0

Även för mellanliggande månader hava genom textilindustriförbundets försorg motsvarande undersökningar verkställts. Huvudresultaten härav framgå av nedanstående sammandrag:

Tidpunkt	Redovisade företag	Antal arbetare	Därav sysselsatta med: ordinarie arbete	Därav sysselsatta med: tillfälligt arbete	Därav arbetslösa	Genomsnittlig arbetstid vid: ordinarie arbete	Genomsnittlig arbetstid vid: tillfälligt arbete	Utbetalt arbetslöshetsunderstöd: Antal företag	Antal arbetare	Därav arbetslösa	Understödsbelopp per vecka
			%	%	%	Tim-	mar				Kronor
1 november 1917 .	122	23 305	66·9	7·3	25·8	51·8	51·2	86	19 318	6 021	111 070·41
1 februari 1918 . .	122	21 679	63·8	6·6	29·6	52·7	55·9	85	17 606	6 291	104 785·13
1 mars » . .	123	21 698	62·8	7·4	29·8	53·2	54·2	87	17 245	6 430	73 670·89
1 april » . .	123	21 237	61·8	6·6	31·6	53·6	55·1	80	15 887	6 664	56 321·57
1 maj » . .	121	20 426	59·9	8·3	31·8	53·5	55·3	80	15 530	6 508	47 287·72
1 juni » . .	121	19 827	59·1	10·2	30·7	53·8	56·9	76	14 776	6 077	36 707·16
1 juli » . .	122	19 242	57·6	10·0	32·4	55·3	56·0	78	14 493	5 619	35 266·—
1 augusti » . .	119	18 485	53·8	11·6	34·6	54·3	56·7	76	13 964	5 520	31 405·82

I de angivna siffrorna för relativa antalet arbetslösa den 1 juli och 1 augusti äro inräknade de vid skogssällskapets statsarbeten sysselsatta arbetarna, uppgående till resp. 3·2 och 4·8 % av hela antalet.

[1] Soc. Medd., årg. 1918, sid. 279.

Uppgifter beträffande vissa arbetsförhållanden inom textilindustrien vid tiden omkring den 1 augusti 1918.

Industrigrenar	Antal redovisade företag	Manliga arbetare				Kvinnliga arbetare				Samtliga arbetare				Genomsnittlig arbetstid (timmar per vecka)					
		Hela antalet	Därav sysselsatta med		arbetslösa [1]	Hela antalet	Därav sysselsatta med		arbetslösa [1]	Hela antalet	Därav sysselsatta med		arbetslösa [1]	vid ordinarie arbete			vid tillfälligt arbete		
			ordinarie arbete	tillfälligt arbete			ordinarie arbete	tillfälligt arbete			ordinarie arbete	tillfälligt arbete		Manliga arb.	Kvinnliga arb.	Tillsammans	Manliga arb.	Kvinnliga arb.	Tillsammans
			%	%	%		%	%	%		%	%	%						
Ullspinnerier	1	21	76·2	—	23·8	16	62·5	—	37·5	37	70·3	—	29·7	57·0	45·0	52·4	—	—	—
Kamgarnsspinnerier	2	28	53·6	32·1	14·3	64	68·8	6·2	25·0	92	64·2	14·1	21·7	56·1	56·2	56·2	50·0	50·0	50·0
Ylleväverier	14	327	32·8	21·4	45·8	559	34·2	0·5	65·3	886	33·7	8·2	58·1	54·6	54·9	54·8	55·8	60·0	56·0
Kombin. yllefabriker	26	1 648	89·5	7·2	3·3	2 124	86·1	2·1	11·8	3 772	87·6	4·3	8·1	58·4	54·6	56·3	56·8	54·8	56·3
Vigognespinnerier	4	152	87·5	—	12·5	188	92·6	—	7·4	340	90·3	—	9·7	50·4	39·6	44·3	—	—	—
Bomullsspinnerier	6	385	13·8	55·6	30·6	460	4·1	14·8	81·1	845	8·5	33·4	58·1	52·8	48·5	51·7	57·4	57·5	57·4
Bomullsväverier	11	917	44·6	31·3	24·1	1 444	21·3	5·5	73·2	2 361	30·4	15·5	54·1	59·0	59·0	58·1	59·4	57·5	59·0
Kombin. bomullsfabriker	15	1 528	33·2	42·7	24·1	3 677	29·2	7·2	63·6	5 205	30·4	17·6	52·0	58·5	55·0	56·1	57·4	52·3	55·9
Linneväverier	1	60	100·0	—	—	82	100·0	—	—	142	100·0	—	—	52·5	52·5	52·5	—	—	—
Kombin. linnefabriker	3	297	100·0	—	—	624	100·0	—	—	921	100·0	—	—	56·9	57·4	57·2	—	—	—
Jutefabriker	3	325	88·6	7·4	4·0	653	74·8	7·0	18·2	978	79·3	7·2	13·5	54·1	53·9	54·0	57·0	57·0	57·0
Trikåfabriker	8	374	69·3	10·4	20·3	1 425	53·0	1·4	45·6	1 799	56·4	3·5	40·5	52·9	45·0	47·0	57·6	52·1	55·6
Gardin- och bandfabriker	8	130	97·7	1·5	0·8	351	76·4	—	23·6	481	82·1	0·4	17·5	51·3	40·5	44·0	38·0	—	28·0
Repslagerier och bindgarnsfabriker	4	95	91·6	8·4	—	136	61·0	39·0	—	231	73·6	26·4	—	59·7	58·9	59·3	58·0	58·7	58·6
Färgerier, blekerier m. m.	11	302	30·5	44·0	25·5	41	36·6	—	63·4	343	31·2	38·8	30·0	45·5	51·1	46·3	54·7	—	54·7
Vaddfabriker	1	8	100·0	—	—	34	100·0	—	—	42	100·0	—	—	54·0	54·0	54·0	—	—	—
Tagelspinnerier	1	10	100·0	—	—	—	—	—	—	10	100·0	—	—	57·0	—	57·0	—	—	—
Tillsamman 1 aug. 1918	**119**	**6 607**	59·7	23·6	16·7	**11 878**	50·5	4·9	44·6	**18485**	53·8	11·6	34·6	**56·6**	**52·7**	**54·3**	**57·4**	**54·8**	**56·7**
» 1 febr. 1918	**122**	**8 058**	68·4	15·1	16·5	**13 621**	61·1	1·6	37·3	**21679**	63·8	6·6	29·6	**54·3**	**51·6**	**52·7**	**55·2**	**52·7**	**55·9**

[1] Bland de arbetslösa äro inräknade arbetare, sysselsatta vid skogssällskapets statsarbeten, utgörande tillsammans 2·4 % av de manliga, 6·1 % av de kvinnliga och 4·8 % av samtliga arbetare.

Understödsverksamheten för arbetslösa. Under augusti månad 1918 har understöd till arbetslösa enligt kungl. kungörelserna den 19 maj 1916 och 7 dec. 1917 utbetalats å följande orter med nedan angivna belopp:

	Summa, kr.	Därav in natura, kr.
Stockholm	13 290	—
Uppsala	212	—
Nyköping	975	—
Norrköping	44 382	—
Linköping	498	498
Växjö	184	—
Karlskrona	261	45
Asarum s:n	663	—
Kristianstad	—[1]	—
Malmö	31 867	—
Hälsingborg	13 219	—
Halmstad	28	—
Göteborg	9 184	—
Örgryte s:n	6 886	960
Råda s:n	4 083	—
Borås	80 323	—
Alingsås	1 942	—
Berghems s:n	235	—
Fors s:n	38	—
Fritsla s:n	4 713	—
Kinna s:n	6 274	—
Kinnarumma s:n	10 087	—
Seglora s:n	4 161	—
Skallsjö s:n	1 878	—
Starrkärrs s:n	3 302	—
Torpa s:n	4 713	—
Örby s:n	7 747	—
Karlstad	1 757	—
Gävle	3 201	—
Hille s:n	518	—
Luleå	22	—
Summa augusti 1918	256 643	1 503
» juli 1918	251 228[2]	1 719
» augusti 1917	9 957	2 173

Folkhushållningskommissionen.

Maximipris å foderbetor och rovor. Den 12 september 1918 ingavs av folkhushållningskommissionen till Kungl. Maj:t följande skrivelse med förslag till maximipris å foderbetor och rovor:

Erfarenheten från det gångna förbrukningsåret, då alla egentliga rotfrukter lämnats fria från maximiprissättning, har visat, att dessa fingo en mycket betydande efterfrågan till människoföda och omsattes till pris, som väsentligt överstego dem, vilka fastställts för den för detta ändamål vida värdefullare potatisen. Då härav en lockelse uppstod för jordbrukaren att behålla potatisen för egen förbrukning och även till en lagstridig utfodring av densamma åt husdjuren, medan i stället de för djuren avsedda och som foder lämpligare rotfrukterna bragtes till försäljning till människoföda, har kommissionen i en tidigare, av Eders Kungl. Maj:t i denna del godkänd framställning föreslagit, att kålrötter och fodermorötter, d. v. s. de rotfrukter, om vilka här närmast är fråga, för nu instundande konsumtionsår måtte åsättas maximipris, vilka betydligt understego det samtidigt föreslagna priset å potatis.[3]

Vid framställande av nyss nämnda förslag ansåg sig kommissionen icke böra ifrågasätta prismaximering jämväl för foderbetor och rovor, enär dessa hittills endast undantagsvis funnit användning som människoföda. Sedan emellertid numera kännedom vunnits därom, att fastställandet av maximipris å potatis, kålrötter och fodermorötter fram-

[1] Uppgift ännu ej tillgänglig.
[2] Skillnaden mellan denna och den i förra häftet publicerade summan beror på senare inkommen uppgift från Hille s:n på 417 kronor.
[3] Soc. Medd., årg. 1918, sid. 871.

kallat en osund prisspekulation i rovor och foderbetor, och att redan kontrakt om försäljning av sådana rotfrukter uppgjorts till höga pris, får folkhushållningskommissionen hemställa, att jämväl dessa varor må åsättas maximipris, och att Eders Kungl. Maj:t i enlighet härmed ville utfärda nådig förordning i ämnet i huvudsaklig överensstämmelse med här bifogade, inom kommissionen utarbetade förslag.

De av kommissionen föreslagna maximiprisen, för foderbetor 3 kronor 50 öre och för rovor 3 kronor per 100 kilogram, hava av Kungl. Maj:t fastställts att gälla från den 17 september 1918 till och med den 30 april 1919 (Sv. F. 18, n:r 720).

Nya maximipris å smör och ost. Med anledning av framställning av folkhushållningskommissionen har Kungl. Maj:t den 18 september 1918 fastställt följande nya maximipris å smör och ost:

Kungl. Maj:ts nådiga förordning angående maximipris å naturligt smör; given Stockholms slott den 18 september 1918. (Sv. F. 18, n:r 735).

§ 1.

Vid frivillig försäljning av naturligt smör av fullgod beskaffenhet med en vattenhalt icke överstigande 16 procent må, där smöret tillhandahålles enligt den statliga regleringen, priset för kilogram icke överstiga:

a) där smöret försäljes i minut
   1) å landsbygden av tillverkaren . . . . . 6 kronor 45 öre
   2) å landsbygden av annan än tillverkaren . . . . . 7 » 20 »
   3) i stad, köping eller municipalsamhälle . . . . . 7 » 20 »
b) där smöret, förpackat i hel- eller halvdrittel, säljes till av folkhushållningskommissionen godkänd smöruppköpare . . . . . 6 » 20 »
c) där smöret, förpackat i hel- eller halvdrittel, säljes av sådan uppköpare till kommissionen . . . . . 6 » 42 »

§ 2.

Vid annan frivillig försäljning av smör än som i § 1 sägs må priset för kilogram icke överstiga:

a) då smöret säljes i minut . . . . . 5 kronor 75 öre
b) då smöret säljes annorledes än i minut
   1) av tillverkaren eller för hans räkning . . . . . 5 » 25 »
   2) eljest . . . . . 5 » 45 »

§ 3.

Folkhushållningskommissionen äger att för viss ort medgiva ändring av de i § 1 angivna pris beträffande smör, som till försäljning fördelas under kontroll av vederbörande livsmedelsmyndighet; skolande i fråga om underställning och kungörande av beslut om sådan ändring gälla vad i sådant hänseende är i lagen den 30 april 1918 om fastställande av högsta pris å vissa varor under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden m. m. stadgat om maximipris, varom länsstyrelse förordnar.

§ 4.

Till de i §§ 1 och 2 stadgade eller av folkhushållningskommissionen med stöd av § 3 fastställda maximipris, som gälla för leverans fritt banvagn eller fritt ombord vid

den järnvägsstation eller hamn, som är, beträffande försäljning, varom i § 1 b) och § 2 förmäles, närmast smörets tillverkningsort och, beträffande försäljning, varom i § 1 a) och c) förmäles, närmast försäljningsorten, må tillägg icke göras i vidare mån än i §§ 5—7 här nedan medgives.

§ 5.

Medgiver säljaren anstånd med betalningen, må till maximipriset göras tillägg, motsvarande ränteavdrag vid diskontering av växel å köpeskillingen enligt allmänt gällande räntesats.

§ 6.

Å ort på längre avstånd från tillverkningsorten än närmaste järnvägsstation eller hamn må vid försäljning, varom i § 2 b) förmäles, till maximipriset göras tillägg, motsvarande kostnaden för varans transport från stationen eller hamnen till förstnämnda ort.

Vid försäljning, som i § 1 a) avses, må säljaren till maximipriset göra tillägg, motsvarande kostnaden för varans transport från den station eller hamn, som är närmast inköpsorten, till försäljningsorten.

§ 7.

Säljes varan i annan förpackning än hel- eller halvdrittel, må, då annat emballage än papper användes, säljaren för emballaget betinga sig tillägg till maximipriset med högst det belopp, vartill hans självkostnad för emballaget uppgår, eller påfordra, att emballaget omgående återställes till honom fraktfritt i oskadat skick. I andra fall än nu sagts äger köparen fordra, att emballage av säljaren tillhandahålles utan tillägg till maximipriset eller skyldighet för köparen att återställa emballaget.

§ 8.

Vid beräkning av maximipris och tillägg därtill enligt de i §§ 1—7 meddelade stadgandena må del av öre räknas såsom helt öre.

§ 9.

Bestämmelserna i denna förordning skola tillämpas även vid försäljning, som äger rum av ekonomisk förening till dess medlemmar.

§ 10.

Vad i denna förordning stadgas skall ej äga tillämpning med avseende å vara, som försäljes av folkhushållningskommissionen.

Denna förordning träder i kraft den 25 september 1918 och gäller till och med den 30 april 1919. Genom densamma upphäves förordningen den 16 november 1917 angående maximipris å naturligt smör med därtill genom kungörelsen den 14 maj 1918 gjort tillägg.[1]

[1] Soc. Medd., årg. 1917, sid. 1290, årg. 1918, sid. 553.

Kungl. Majts nådiga förordning angående maximipris å ost; given Stockholms slott den 18 september 1918. (Sv. F. 18, nr 736.)

§ 1.

Vid frivillig försäljning av i denna § nämnda hårda ostsorter må priset för kilogram icke överstiga

a) då försäljning sker direkt till allmänheten i myckenhet om högst 1 kilogram till varje köpare

för getost (vitost)	4	kronor	60 öre
» kronstämplad ost	5	»	30 »
» annan stämplad helfet ost	4	kronor	60 öre
» stämplad halvfet ost	4	»	10 »
» stämplad kvartsfet ost	3	»	25 »
» skumost och annan ostämplad ost	2	»	60 »

b) då försäljning sker *av tillverkaren* i annan ordning än under a) sägs:

för getost (vitost)	3	kronor	30 öre
» kronstämplad ost	4	»	
» annan stämplad helfet ost	3	»	30 »
» stämplad halvfet ost	2	»	80 »
» stämplad kvartsfet ost	1	krona	95 »
» skumost och annan ostämplad ost	1	»	50 »

c) då försäljning sker av *annan än tillverkaren* i annan ordning än under a) sägs:

för getost (vitost)	3	kronor	70 öre
» kronstämplad ost	4	»	40 »
» annan stämplad helfet ost	3	»	70 »
» stämplad halvfet ost	3	»	20 »
» stämplad kvartsfet ost	2	»	35 »
» skumost och annan ostämplad ost	1	krona	90 ».

§ 2.

I denna förordning förstås:
med skumost sådan ost, vars fetthalt understiger 12 %;
med kvartsfet ost sådan ost, vars fetthalt uppgår till 12 men icke till 30 %;
med halvfet ost sådan ost, vars fetthalt uppgår till 30 men icke till 45 %; samt
med helfet ost sådan ost, vars fetthalt uppgår till minst 45 %;
skolande härvid fetthalten beräknas i förhållande till ostens torrsubstans.

Med stämplad ost förstås sådan ost, som i överensstämmelse med därom av folkhushållningskommissionen utfärdade föreskrifter försetts med stämpel till utmärkande av ostens fetthalt.

Med kronstämplad ost förstås sådan såsom helfet stämplad ost, som i enlighet med av folkhushållningskommissionen givna föreskrifter genom vederbörande hushållningssällskaps försorg försetts med särskild stämpel till bevis att osten varit efter tillverkningen lagrad i minst åtta månader.

§ 3.

Vid frivillig försäljning av i denna § nämnda mjuka ostsorter må priset för kilogram ej överstiga

a) då försäljning sker direkt till allmänheten i myckenhet om högst 1 kilogram till varje köpare

för messmör	2	kronor	40 öre
» getmesost	5	»	30 »
» annan mesost	2	»	70 »
» gervaisost och ostmassa	2	»	60 »
» potcheese	3	»	50 »
» roquefort- och gorgonzolaost	5	»	40 »

b) då försäljning sker av *tillverkaren* i annan ordning än under a) sägs:

för messmör	1	krona	50 öre
» getmesost	4	kronor	
» annan mesost	1	krona	70 öre
» gervaisost och ostmassa	1	»	50 »
» potcheese	2	kronor	40 »
» roquefort- och gorgonzolaost	4	»	

c) då försäljning sker av *annan än tillverkaren* i annan ordning än under a) sägs:

för messmör	1	krona	80 öre
» getmesost	4	kronor	40 öre
» annan mesost	2	»	5 »
» gervaisost och ostmassa	1	krona	90 »
» potcheese	2	kronor	80 »
» roquefort- och gorgonzolaost	4	»	40 » .

§ 4.

Till de i §§ 1 och 3 stadgade maximipris må tillägg icke göras i vidare mån, än i §§ 6 och 7 här nedan medgives.

§ 5.

De i § 1 b) och c) samt § 3 b) och c) bestämda maximipris gälla för leverans fritt banvagn eller fritt ombord vid den järnvägsstation eller hamn, som beträffande försäljning, varom i § 1 b) och 3 b) förmäles, är närmast tillverkningsorten och beträffande försäljning, varom i § 1 c) och § 3 c) förmäles, är närmast försäljningsorten.

§ 6.

Såsom ersättning för emballage må till de i § 3 bestämda maximipris tillägg göras:
1) vid försäljning av gervaisost, som emballerats i lådor av trä eller papp, innehållande omkring 1/8 dels kilogram, med 15 öre för varje låda; samt
2) vid försäljning enligt 3 b) eller c) av mesost, som emballerats i paket, vägande högst 1/2 kilogram och försedda med uppgift om tillverkarens namn och postadress med 25 öre för kilogram.

§ 7.

Då vid försäljning, varom under § 1 b) och c) samt § 3 b) och c) sägs, säljaren medgiver anstånd med betalningen, må till maximipriset göras tillägg motsvarande ränteavdrag vid diskontering av växel å köpeskillingen enligt allmänt gällande räntesats.

§ 8.

Vid beräkning av maximipris och tillägg därtill må del av öre räknas såsom helt öre.

§ 9.

Bestämmelserna i denna förordning skola tillämpas även vid försäljning, som äger rum av ekonomisk förening till dess medlemmar.

§ 10.

Vad i denna förordning stadgas skall ej äga tillämpning å ost, som försäljes till eller av folkhushållningskommissionen.

Denna förordning träder i kraft den 25 september 1918 och gäller till och med den 30 april 1919. Genom densamma upphävas förordningen den 14 maj 1918 angående maximipris å ost samt kungörelsen den 11 juli 1918 om vissa tillägg och förtydliganden till samt ändring i bestämmelser i sistnämnda förordning.[1]

I den skrivelse, vari förslaget till ovanstående maximipris framlades, framhölls bland annat, att kommissionen hade för avsikt att, därest förhöjning jämväl av prisen å ost komme till stånd, vidtaga sådana åtgärder i fråga om försäljningen och distributionen av den ost, som tillverkas enligt av kommissionen utfärdat tillståndsbevis, att densamma måtte kunna jämnare fördelas och på bättre sätt än hittills komma en större allmänhet till godo.

Förbud mot användande och försäljning av handkvarnar. I en den 2 oktober 1917 dagtecknad, till Kungl. Maj:t ingiven skrivelse hade svenska tullkvarnarnas riksförbund hemställt, att alla s. k. hem- och husbehovskvarnar måtte underkastas enahanda kontrollföreskrifter som tullkvarnarna på så sätt, att dessa av särskild kontrollör eller eljest på ett effektivt sätt kontrollerades. Denna huvudsakligen med hänsyn till hemkvarnarnas förmodade konkurrens med tullkvarnarna gjorda framställning ansåg sig folkhushållningskommissionen icke då kunna tillstyrka, men förklarade sig kommissionen, därest särskilda förhållanden därtill gåve anledning, framdeles vilja inkomma med yttrande i frågan.

I en till statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet i februari 1918 ingiven förnyad framställning rörande vissa med förmalningen av spannmål sammanhängande ämnen hemställde tullkvarnarnas riksförbund ånyo om effektiv kontroll över husbehovskvarnarna, därvid förbundet till stöd för denna sin framställning anförde bland annat, att å dessa kvarnar dagligen förmaldes och sönderkrossades stora mängder spannmål utan någon sorts kontroll vare sig med förmalningskort eller annat. I anledning av denna framställning anförde folkhushållningskommissionen i en den 5 april 1918 till Kungl. Maj:t ingiven skrivelse bland annat följande:

[1] Soc. Medd., årg. 1918, sid. 553, 744.

De skäl mot vidtagande av särskilda åtgärder mot förmalningen å egna kvarnar, som förut anförts, föreligga icke längre i samma grad, sedan tröskningen och deklarationen avslutats. Däremot hava andra skäl för ett kraftigare ingripande tillkommit. Under det vid tiden för tillkomsten av förordningen angående regleringen av brödsädsförbrukningen de s. k. egna kvarnarna i allmänhet endast utgjordes av mindre, för gårdens behov redan före kristiden anlitade, i allmänhet med vattenkraft drivna kvarnar, har numera under höstens och vinterns lopp de egna kvarnarnas antal i hög grad ökats med en ny typ av kvarnar, nämligen handkvarnar, vilkas lätthanterlighet och ringa inköpspris medfört en stor spridning så gott som över hela landet. Dessa kvarnar, som tillverkats av ett flertal fabriker, hava medelst annonser, cirkulärbrev o. s. v. energiskt bjudits till salu under omständigheter, av vilka tydligt framgått, att den annonserade kvarnen med fördel kunde begagnas till förmalning i strid mot gällande föreskrifter. Förutsatt att ett förbud mot användande av egen kvarn skulle kunna praktiskt genomföras, torde det vara klart, att något skäl för medgivande av förmalning å sådana just under kristiden, enkannerligen hösten 1917 anskaffade handkvarnar icke finnes. Även om dessa kvarnar ingalunda alltid kunna sägas hava tillkommit i illojalt syfte, torde dock möjligheten för en användning i sådant syfte vara alltför stor, för att ett hänsynstagande till de fullt lojala fallen skall kunna anses vara berättigat, och någon allvarligare olägenhet för jordbrukaren av ett användningsförbud lärer i allmänhet ej heller kunna påvisas. Men även andra smärre, flyttbara kvarnar, vare sig de anskaffats före eller efter kristiden eller drivas med handkraft eller ej, böra enligt kommissionens mening omfattas av ett användningsförbud, och endast sådana större husbehovskvarnar, vilka av ålder funnits å gården och använts för dess behov, synas böra bibehållas vid sin förmalningsrätt.

I vilken form ett förbud att använda kvarn av nyss angiven beskaffenhet än gives, torde, därest detsamma ej skall bliva fullständigt ineffektivt, särskilda åtgärder erfordras till förhindrande av ett okontrollerat användande av dylik kvarn. Den enda användbara utvägen synes kommissionen härvidlag vara den från flera håll föreslagna, att samtliga för användning förbjudna kvarnar läggas under myndighets försegling, men kvarbliva i innehavarens hand. Förseglingen torde i dylikt fall böra verkställas genom vederbörande länsstyrelses försorg. För erhållande av kännedom om befintliga kvarnar torde en allmän inventering böra föregå förseglingen och, på det förseglingen skall hinna verkställas, innan inventeringens resultat förändras, beslag tills vidare läggas å samtliga ifrågavarande kvarnar.

Vidkommande härefter användningen av de egna kvarnar, som alltjämt skulle få begagnas, torde någon effektiv kontroll icke kunna åstadkommas på annat sätt, än att användningen sker i närvaro av något det allmännas ombud, som iakttager, att gällande föreskrifter efterföljas. Sådana ombud torde på förslag av kommissionen eller efter dess uppdrag av livsmedelsnämnd eller livsmedelsstyrelse böra till erforderligt antal utses av länsstyrelserna, men ersättningen till dem efter angiven taxa utgå för varje särskild gång och på jordbrukarens bekostnad.

Emellertid är det klart, att även de här angivna, utan tvivel stränga bestämmelserna icke skulle komma att fylla sitt ändamål, därest alltjämt såsom förut nya handkvarnar hölles till salu i marknaden och nya husbehovskvarnar uppbyggdes. Vad handkvarnarna beträffar, synes därför förbud böra utfärdas såväl mot tillverkning som försäljning av dylika ävensom mot transport av dem å järnväg eller fartyg. Något berättigat skäl för tillverkare av dylika kvarnar att alltjämt få ostörda fortsätta denna i huvudsak nya industri *mot* statens ifrågavarande, från allmän hushållssynpunkt synnerligen viktiga intresse synes icke förefinnas, ej heller lärer någon ersättning böra utgå till dem för mistad näring. Beträffande uppbyggandet av nya husbehovskvarnar kan detta uppenbarligen icke förbjudas, något som ej heller lärer vara nödvändigt, utan torde nödig kontroll med avseende å dylika nybyggda husbehovskvarnar kunna vinnas därigenom, att uppgiftsskyldighet åligger envar, som bliver innehavare av sådan kvarn, och att kvarnen därefter i ovan angiven ordning förseglas.

Den av kommissionen sålunda ingivna framställningen har av Kungl. Maj:t den 18 september 1918 bifallits så till vida, att förbud utfärdats mot användande och försäljning av handkvarnar. Den härom utfärdade förordningen lyder som följer:

Kungl. Maj:ts nådiga förordning angående förbud mot användande och försäljning av handkvarnar; given Stockholms slott den 18 september 1918.

(Sv. F. 18, nr 737).

§ 1.

Med handkvarn förstås i denna förordning varje till siktning, skrädning, gryning, gröpning, krossning eller annan förmalning av spannmål avsedd kvarn av beskaffenhet att kunna drivas med handkraft.

§ 2.

Utan tillstånd av folkhushållningskommissionen eller å dess vägnar må handkvarn ej begagnas, ej heller sådan kvarn eller del därav försäljas eller eljest mot vederlag överlåtas.

Folkhushållningskommissionen äger meddela föreskrifter angående de villkor, varunder tillstånd, som nu sagts, må tillgodonjutas.

§ 3.

För annans räkning än statens må ej, utan tillstånd av folkhushållningskommissionen eller å dess vägnar, med järnväg eller fartyg befordras handkvarn eller del därav.

Vad i §§ 2—12 i förordningen den 15 februari 1918 angående förbud mot befordran med järnväg, fartyg eller post av spannmål, fläsk och smör finnes stadgat rörande befordran med järnväg eller fartyg skall i tillämpliga delar gälla om handkvarn eller del därav.

§ 4.

Det åligger envar innehavare av handkvarn att till livsmedelsnämnden i orten avlämna eller med posten insända uppgift om sitt innehav, därest kvarnen av den uppgiftspliktige innehades den 10 oktober 1918, senast den 12 i samma månad, och eljest senast å andra dagen efter den, då han blev innehavare av kvarnen.

Finnes handkvarn hos annan än ägaren, skall såväl ägaren som innehavaren avgiva uppgift, som ovan sägs, därvid tillika av ägaren skall uppgivas den, som innehar kvarnen, och av innehavaren den, som äger densamma. Är handkvarn under transport, skall densamma uppgivas såväl av avsändaren som, efter dess framkomst, av mottagaren.

Finnes handkvarn i tullverkets vård, skall densamma uppgivas av den, för vilkens räkning den förvaras.

§ 5.

Uppgift, som i § 4 omförmäles, skall skriftligen upprättas enligt formulär, som fastställes av folkhushållningskommissionen. Blanketter till formuläret skola av kommissionen tillställas livsmedelsnämnderna för att tillhandahållas de uppgiftspliktiga.

§ 6.

Folkhushållningskommissionen äger föreskriva, att handkvarn skall, då särskilda skäl därtill föranleda, förseglas av livsmedelsnämnd eller offentlig myndighet i orten.

§ 7.

Använder någon utan tillstånd handkvarn, straffes, där ej gärningen skall svårare bedömas, med böter från och med femtio till och med tiotusen kronor.

Överlåter någon olovligen handkvarn eller del därav, dömes till böter, svarande mot fyra gånger värdet av den vara, som olovligen överlåtits, dock minst femtio kronor och högst tiotusen kronor, eller till fängelse i högst sex månader.

Bryter någon mot föreskrift, varom i § 2 andra stycket sägs, dömes till böter från och med tio till och med tiotusen kronor.

§ 8.

Den, som uraktlåter fullgöra honom åliggande uppgiftsskyldighet eller mot bättre vetande avgiver oriktig uppgift, straffes med böter, svarande mot fyra gånger värdet av den vara, han förtegat eller oriktigt uppgivit, dock minst femtio kronor och högst tiotusen kronor, eller med fängelse i högst sex månader. Äro omständigheterna synnerligen förmildrande, dömes till böter från och med tio till och med femhundra kronor.

§ 9.

Den, som under tid, då han är ställd under åtal för förseelse, som i § 7 sägs, fortsätter samma förseelse, skall, när han varder därtill lagligen förvunnen, för varje gång stämning därför delgivits, fällas till särskilt ansvar.

§ 10.

Allmän åklagare har att tala å förseelse, som i denna förordning sägs, ändå att angivelse därom ej skett.

§ 11.

Av böter, som ådömas enligt denna förordning, tillfalle en tredjedel, dock högst femhundra kronor, åklagaren, en tredjedel livsmedelsnämndens kassa och återstoden kronan, dock att i fråga om böter, ådömda för förseelse, varom i § 7 andra stycket förmäles, en tredjedel, dock högst femhundra kronor, skall tillfalla åklagaren, och återstoden kronan. Finnes särskild angivare, tage han hälften af åklagarens andel.

Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

Denna förordning träder i kraft den 1 oktober 1918 och gäller till och med den 30 april 1919.

Förbud mot utfodring av mjölk och grädde. Sedan länge har folkhushållningskommissionen haft sin uppmärksamhet riktad på önskvärdheten att begränsa användandet av mjölk av nötkreatur till utfodring. Flerfaldiga framställningar hava också gjorts till kommissionen från livsmedelsstyrelser, livsmedelsnämnder, olika sammanslutningar bland mejerisakkunniga samt

enskilda personer, vari med stor enighet betonats nödvändigheten av att mjölks användande till kreatursföda i samma utsträckning som hittills måste begränsas, därest icke till stor skada för vår folkförsörjning de redan nu otillräckliga mjölkmängderna för direkt konsumtion samt för smör- och ostberedning skola än ytterligare avknappas. Särskilt har framhållits vikten av att den nu i abnormt stor skala bedrivna kalvuppfödningen göres till föremål för statligt ingripande. Det inflytande ett fritt begagnande av mjölk till gödning av kalvar måste hava på prisbildningen å mjölk och mejeriprodukter, så länge ej kalvgödning eller kött av kalv äro underkastade någon som helst reglerande åtgärd, ligger ock i öppen dag.

Redan under den nästförflutna vintern hade kommissionen också för avsikt att hos Kungl. Maj:t göra framställning om statliga åtgärders vidtagande i nu berörda hänseende, men med hänsyn till de förhoppningar om ökad mjölktillgång med vårens inträde, som då kunde hysas, lät kommissionen frågan tills vidare anstå.

Sedan emellertid efter kornas intagande från sommarbetena mjölkproduktionen åter börjat gå ner, ansåg kommissionen ett ingripande på detta område icke längre kunna uppskjutas, och har Kungl. Maj:t även, efter kommissionens hemställan den 18 september 1918, funnit gott förordna som följer:

Kungl. Maj:ts nådiga förordning angående förbud mot användande av mjölk av nötkreatur samt grädde, som framställts av sådan mjölk, till utfodring av djur; given Stockholms slott den 18 september 1918. (Sv. F. 18, nr 738.)

§ 1.

Mjölk av nötkreatur må ej användas till utfodring av djur i andra fall än nedan i §§ 2—4 sägs. Ej heller må grädde, som framställts av sådan mjölk, användas till utfodring.

§ 2.

Mjölk må användas till utfodring av kalvar av högst sex veckors ålder ävensom sådana spädgrisar av högst 6 veckors ålder, för vilka tillgång till di saknas.

Skummad mjölk, vars fetthalt icke överstiger 0·6 procent, må därjämte användas till utfodring av kalvar av högst sex månaders ålder ävensom av svin. Där utfodring av svin med skummad mjölk äger rum i sådan omfattning, att utfodringen kan inverka menligt på tillgången av skummjölk i orten, må folkhushållningskommissionen eller den kommissionen därtill bemyndigar helt eller delvis förbjuda användandet av skummjölk till svinföda inom orten.

Vad här är sagt om skummad mjölk gälle jämväl om kärnmjölk, vars fetthalt icke överstiger 0·6 procent.

§ 3.

Har veterinär i visst fall efter undersökning av djur förklarat, att det för djurets hållande vid liv är erforderligt, att detsamma utfodras med mjölk, må sådan utfodring ske i den omfattning veterinären föreskrivit.

§ 4.

Där å viss ort eller för visst fall särskilda omständigheter därtill föranleda, må folkhushållningskommissionen eller den kommissionen därtill bemyndigar medgiva undantag från det i denna förordning stadgade förbud, ägande kommissionen därvid meddela föreskrifter om de villkor, under vilka sålunda medgiven utfodring må äga rum.

§ 5.

Den, som i strid mot i vad denna förordning stadgas använder mjölk eller grädde till utfodring av djur, så ock den, som bryter mot föreskrift, varom i § 4 förmäles, straffes med böter från och med femtio till och med tiotusen kronor. Äro omständigheterna synnerligen förmildrande, dömes till böter från och med tio till och med femhundra kronor.

Den, som under tid, då han är ställd under tilltal för förseelse, som i denna paragraf omförmäles, fortsätter samma förseelse, skall, när han varder därtill lagligen förvunnen, för varje gång stämning honom delgivits, fällas till särskilt ansvar.

§ 6.

För förseelse, varom i denna förordning sägs, vare, där den med husbondes vetskap begås av hustru, barn, husfolk eller i hans arbete antagen person, husbonden ansvarig, liksom vore den begången av honom själv.

§ 7.

Allmän åklagare har att tala å förseelse, varom i denna förordning sägs, ändå att angivelse därom ej skett.

Förseelse åtalas vid polisdomstol, där sådan är inrättad, men eljest hos poliskammare, eller, där sådan ej finnes, vid allmän domstol.

§ 8.

Av böter, som ådömas enligt denna förordning, tillfalle en tredjedel, dock högst femhundra kronor, åklagaren, en tredjedel livsmedelsnämndens kassa och återstoden kronan. Finnes särskild angivare, tage han hälften av åklagarens andel.

Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

Denna förordning träder i kraft den 1 oktober 1918.

Husdjursräkningen och arealinventeringen den 1 juni 1918.

Såsom i Sociala Meddelanden förut omnämnts (årg. 1918, sid. 558, 559), hade Kungl. Maj:t genom kungörelser den 19 april och 10 maj 1918 förordnat, att uppgifter skulle inhämtas angående antalet inom riket den 1 juni 1918 befintliga hästar, nötkreatur, får, getter, svin, fjäderfän och bisamhällen, ävensom angående användningen av den odlade jorden inom riket vid samma tidpunkt. Bearbetningen av det insamlade materialet har, vad kreatursräkningen beträffar, i likhet med föregående år handhafts av statistiska centralbyrån, under det arealinventeringen utförts genom folkhushållningskommissionen. De båda undersökningarnas nu föreliggande huvudresultat framgå av nedanstående översikter.

Kreatursräkningen. Antalet husdjur inom de olika länen uppgick enligt räkningen den 1 juni 1918 till följande antal:

Län	Gamla hästar	Ung-hästar och föl	Oxar	Tjurar	Kor	Ungnöt och kalvar	Får och lamm	Getter och killingar	Avels-svin	Göd-svin och grisar	Fjäderfä
Stockholms stad	7 094	66	58	38	1 060	139	139	172	379	2 332	4 825
Stockholms län	20 674	7 331	1 499	1 617	58 393	25 883	27 004	687	3 453	18 480	145 962
Uppsala »	19 239	7 335	415	1 463	49 927	24 887	29 117	414	3 645	13 920	125 885
Södermanlands »	20 220	7 131	4 877	1 874	67 083	29 864	19 116	302	4 466	21 201	168 178
Östergötlands »	30 035	12 152	11 393	4 007	91 176	54 412	71 311	589	6 113	33 307	310 821
Jönköpings »	18 108	6 324	7 310	1 577	77 572	47 152	103 705	521	3 297	24 901	195 163
Kronobergs »	11 823	3 669	3 893	828	54 972	34 630	72 155	884	3 448	16 388	159 862
Kalmar »	23 183	11 749	14 184	2 134	74 720	55 077	116 467	293	5 074	28 760	234 214
Gottlands »	11 400	3 808	1 423	785	22 116	13 716	41 065	113	1 575	10 292	145 126
Blekinge »	8 806	3 748	2 027	880	28 771	16 922	26 725	614	2 769	13 405	130 530
Kristianstads »	36 780	16 690	230	1 804	73 306	50 188	58 596	1 669	15 898	55 440	425 770
Malmöhus »	52 958	22 160	130	3 230	97 496	75 738	51 541	1 161	17 299	72 151	551 757
Hallands »	18 667	11 521	862	964	55 669	32 122	55 886	580	6 369	23 452	263 665
Göteb. o. Bohus »	19 096	7 777	102	936	54 409	31 708	41 506	147	3 420	19 950	307 628
Älvsborgs »	27 666	14 862	1 732	1 745	113 663	53 776	75 726	452	6 823	30 429	321 475
Skaraborgs »	32 466	25 558	5 899	2 856	121 982	60 460	82 088	233	9 689	37 383	459 025
Värmlands »	21 169	8 065	77	1 394	91 574	50 410	63 617	2 682	2 387	20 258	191 845
Örebro »	17 949	6 259	3 166	1 573	68 613	30 390	25 919	2 721	2 423	16 189	188 002
Västmanlands »	18 739	6 848	663	1 711	55 243	24 212	23 173	1 286	3 203	14 531	115 694
Kopparbergs »	17 643	2 762	35	885	67 718	24 295	56 381	17 390	1 805	13 411	79 223
Gävleborgs »	17 840	3 636	43	1 216	66 812	23 466	68 305	13 723	1 403	13 386	79 245
Västernorrlands »	16 570	4 206	139	1 108	72 482	29 058	77 106	33 493	965	11 087	98 783
Jämtlands »	13 467	5 192	92	1 123	50 205	23 089	58 477	39 522	619	6 534	46 960
Västerbottens »	15 677	4 978	110	821	70 466	24 280	95 500	10 397	693	6 371	49 848
Norrbottens »	11 575	1 691	98	771	48 933	15 081	67 826	3 220	347	2 551	10 157
Hela riket	508 844	205 518	60 457	37 340	1 634 861	850 955	1 408 451	183 265	107 562	526 109	4 809 643

Kreatursstockens ökning eller minskning i jämförelse med föregående år framgår av nedanstående sammanställning:

	Antal husdjur			Ökning eller minskning		
	1918	1917	1916	1917/18		1916/17
				Antal	%	%
Hästar:						
Hingstar	5 507	6 162	6 243	— 655	—10·6	— 1·3
Vagns- o. ridhästar, 4—16 år:						
vallacker	12 519	14 081	17 181	— 1 562	—11·1	—18·0
ston	15 113	16 244	19 351	— 1 131	— 7·0	—16·1
Arbetshästar, 4—16 år:						
vallacker	168 208	165 132	167 983	+ 3 076	+ 1·9	— 1·7
ston	214 312	208 960	204 661	+ 5 352	+ 2·6	+ 2·1
Hästar över 16 år:						
vallacker	42 578	51 197	49 933	— 8 619	—16·8	+ 2·5
ston	50 607	58 957	57 776	— 8 350	—14·2	+ 2·0
Gamla hästar, summa	508 844	520 733	523 128	— 11 889	— 2·3	— 0·5
Unghästar 1—3 år:						
hingstar o. vallacker	73 988	66 576	61 567	+ 7 412	+11·1	+ 8·1
ston	78 678	71 419	66 046	+ 7 259	+10·2	+ 8·1
Föl	52 852	56 373	50 358	— 3 521	— 6·2	+11·9
Unghästar o. föl, summa	205 518	194 368	177 971	+ 11 150	+ 5·7	+ 9·2
Summa hästar	**714 362**	**715 101**	**701 099**	**— 739**	**— 0·1**	**+ 2·0**
Nötkreatur:						
Oxar	60 457	84 465	76 805	— 24 008	—28·4	+10·0
Tjurar	37 340	54 464	44 437	— 17 124	—31·4	+22·6
Kor	1 634 361	1 775 353	1 769 689	— 140 992	— 7·9	+ 0·3
Ungnöt	451 970	565 740	485 469	— 113 770	—20·1	+16·5
Kalvar	393 985	540 359	536 759	— 141 374	—26·2	+ 0·7
Summa nötkreatur	**2 583 113**	**3 020 381**	**2 913 159**	**— 437 268**	**—14·5**	**+ 3·7**
Får:						
Baggar och tackor	724 837	706 829	628 098	+ 18 008	+ 2·5	+12·5
Lamm	683 614	637 373	570 371	+ 46 241	+ 7·3	+11·7
Getter och killingar:						
Getter	93 398	94 389	95 502	— 991	— 1·0	— 1·2
Killingar	39 867	41 301	36 283	— 1 434	— 3·5	+13·8

	Antal husdjur			Ökning eller minskning		
	1918	1917	1916	1917/18		1916/17
				Antal	%	%
Svin:						
Fargaltar	3 144	4 352	4 487	— 1 208	—27·8	— 3·0
Modersuggor	104 418	106 351	132 922	— 1 933	— 1·8	—20·0
Gödsvin	124 260	240 810	242 003	— 116 550	—48·4	— 0·5
Grisar under 4 mån.	401 849	678 454	685 984	— 276 605	—40·8	— 1·1
Summa svin	**633 671**	**1 029 967**	**1 065 896**	— **396 296**	**—38·5**	— **3·3**
Fjäderfä:						
Höns	4 773 479	6 034 717	—	—1 261 238	—20·9	—
Kalkoner	4 048	5 167	—	— 1 119	—21·7	—
Gäss	17 528	17 047	—	+ 481	+ 2·8	—
Ankor	14 588	23 179	—	— 8 591	—37·1	—
Summa fjäderfä	**4 809 643**	**6 080 110**	—	—**1 270 467**	**—20·9**	—
Bisamhällen	133 502	140 878	—	— 7 376	— 5·2	—

Den under sista året rådande kännbara bristen på fodermedel har, som naturligt är, starkt påverkat kreatursstockens storlek. Verkningarna härav hava emellertid gjort sig gällande i mycket olika grad för olika slag av kreatur och i skilda delar av landet.

Antalet **hästar** har i stort sett bibehållit sig i det allra närmaste oförändrat, men mellan de i statistiken redovisade olika slagen av hästar hava dock avsevärda förskjutningar ägt rum. Minskning har framträtt beträffande antalet hingstar, vagns- och ridhästar samt föl ävensom äldre hästar (över 16 år). Ökning är däremot att finna i fråga om arbetshästar (4—16 år) samt i ännu högre grad beträffande unghästar i åldern 1—3 år. Utvecklingen måste här anses hava gått i den ur folkhushållningssynpunkt mest önskliga riktningen: inskränkning av antalet hästar inom de ur brukssynpunkt mer umbärliga grupperna och motsvarande ökning av antalet egentliga arbetsdjur. Stegringen av antalet unghästar är en given följd av de föregående årens forcerade hästavel, men minskningen av antalet årsföl visar, att även här en återgång inträtt till mera normala förhållanden.

Bland **nötkreaturen** framträder en ganska betänklig nedgång inom alla grupper. Under senaste året har minskningen beträffande korna visserligen ej varit så stor som i fråga om de icke mjölkproducerande kreaturen; att märka är emellertid, att kobeståndet redan 1917 var avsevärt reducerat i jämförelse med tiden före krigsutbrottet, medan däremot antalet ungnöt under åren 1914—1917 ganska starkt ökats, vilket i viss mån uppväger den nu inträdda tillbakagången.

Den ökning av **fårstammen**, som redan under de föregående åren kunnat konstateras, har fortgått, om ock i minskad omfattning. Antalet **getter** har däremot gått något tillbaka.

Svinstammen har under det senaste året undergått de största förändringarna. Såsom en med hänsyn till svinavelns framtida bestånd gynnsam omständighet kan dock framhållas, att antalet modersuggor, i motsats mot vad vid förra kreatursräkningen visade sig vara fallet, bibehållit sig tämligen oförändrat, medan antalet galtar och i ännu högre grad antalet gödsvin och smågrisar gått tillbaka.

Beträffande fjäderfä har minskning likaledes framträtt med undantag allenast beträffande gässen. Hur utvecklingen härvidlag ställt sig under föregående år kan ej statistiskt påvisas, enär dessa djurslag ej medtogos vid 1916 års kreatursräkning. Detsamma gäller även i fråga om bisamhällena.

Arealinventeringen. Den odlade jordens användning, sådan denna framgått av arealinventeringarna 1917 och 1918, utvisas av följande sammanställning:

	1918 Hektar	1917 Hektar	Ökning eller minskning %		1918 Hektar	1917 Hektar	Ökning eller minskning %
Höstvete	126 276	106 799	18·2	Säd t. bete o. grönfoder	114 304	109 649	4·2
Vårvete	27 519	26 252	4·8	Potatis	163 497	148 343	10·2
Höstråg	358 616	299 339	19·8	Sockerbetor	30 469	31 652	— 3·7
Vårråg	23 683	29 545	— 19·8	Kålrötter	14 480	84 148	6·8
Korn	184 749	176 989	4·4	Andra foderrotfrukter	75 424		
Havre	730 548	781 138	— 6·5	Slåtter- o. betesvallar	1 353 951	1 392 428	— 2·8
Blandsäd	264 259	249 963	5·7	Särskild fröodling	5 600	—	—
Matärter	29 428	19 053	54·5	Trädgårdsväxter	9 475	10 207	— 7·2
Foderärter	6 716	5 430	23·7	Andra växtslag	7 548	3 814	97·9
Bönor	2 386	1 857	28·5	Ren träda	269 111	278 577	— 3·4
Vicker	3 694	11 934	— 69·1	Obrukad åkerjord	23 033	22 806	1·0
All spannmål	1 757 874	1 708 299	2·9	Summa	3 824 766	3 789 923	0·9

De föreliggande siffrorna äro endast preliminära så till vida, att uppgifter saknas beträffande åtta kommuner, varav dock flertalet ur jordbrukssynpunkt äro av föga betydelse. Vid 1917 års inventering uppgick deras odlade areal till sammanlagt 5 528 hektar, och har denna areal för vinnande av riktiga jämförelsetal för nämnda år jämväl frånräknats. Beträffande de anförda siffrorna är i övrigt att märka, att brukningsdelar om högst 1/4 hektar odlad jord icke för någotdera året medtagits, vilket förklarar avvikelserna från de i denna tidskrift (årg. 1918, sid. 555) förut återgivna uppgifterna från 1917 års arealinventering.

Arealens ökning eller minskning sedan år 1917 inom olika landsdelar framgår, vad de viktigare växtslagen beträffar, av nedanstående tabell:

	Höstvete	Höstråg	Korn	Havre	Blandsäd	All spannmål	Potatis	Vall	Träda
	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Stockholms stad	− 26·1	29·6	− 11·6	− 27·3	6·1	− 5·7	5·2	− 2·6	− 25·8
» län	24·3	20·5	15·8	− 3·3	− 2·0	5·5	11·3	− 2·5	− 5·8
Uppsala »	17·5	13·7	3·6	− 8·9	0·5	3·7	13·4	− 4·8	− 1·7
Södermanlands »	16·5	26·0	− 17·7	− 8·4	− 10·2	0·1	11·4	− 2·0	− 3·8
Östergötlands »	28·2	30·3	4·9	− 6·3	− 3·9	2·8	17·1	− 5·5	− 3·9
Jönköpings »	85·6	53·3	29·7	− 6·9	23·2	4·0	7·5	− 3·4	− 2·0
Kronobergs »	168·5	30·4	20·3	− 7·9	142·1	3·8	6·2	− 2·7	8·1
Kalmar »	19·7	22·3	9·4	− 8·6	9·1	4·3	8·2	− 4·2	− 3·2
Gottlands	56·8	18·6	− 4·6	− 21·3	26·8	8·8	17·4	1·3	− 0·3
Blekinge »	23·7	15·4	84·5	− 15·3	39·0	5·5	10·1	− 7·6	− 6·4
Kristianstads »	13·5	17·9	10·2	− 18·8	5·5	0·6	15·8	− 2·7	− 4·7
Malmöhus »	6·6	30·9	− 21·4	− 21·1	− 0·4	− 2·0	14·5	− 6·3	− 7·7
Hallands »	20·5	26·9	91·1	− 11·8	32·2	2·9	16·3	− 4·0	0·6
Göteb. o. Bohus »	24·4	12·5	36·2	− 2·6	26·0	4·4	2·5	− 6·9	− 3·0
Älvsborgs »	15·4	12·6	88·7	− 0·1	40·1	4·0	7·1	− 4·5	− 1·8
Skaraborgs »	6·9	15·7	68·1	− 5·1	21·4	1·3	8·8	− 1·7	− 3·3
Värmlands »	28·3	0·3	54·6	− 0·1	40·0	2·5	4·4	− 4·3	− 5·4
Örebro »	31·2	13·0	43·2	− 4·8	9·2	2·5	12·2	− 3·7	− 5·0
Västmanlands »	25·3	13·4	19·7	− 4·9	2·9	3·3	13·8	− 4·3	− 1·6
Kopparbergs »	35·1	7·2	37·3	− 4·6	66·5	6·4	4·3	0·8	− 7·9
Gävleborgs »	71·3	55·8	− 0·1	− 3·0	79·5	7·9	8·5	4·4	1·1
Västernorrlands »	—	3·4	9·4	10·2	62·7	15·1	14·0	− 1·6	11·7
Jämtlands »	—	− 18·9	3·8	29·1	111·7	10·8	7·2	3·3	49·3
Västerbottens »	—	− 2·1	− 5·6	− 3·3	55·9	3·1	− 13·8	− 5·5	8·4
Norrbottens »	—	− 14·1	− 9·0	17·0	55·2	− 4·1	2·7	6·1	7·9
Hela riket	**18·2**	**19·8**	**4·4**	**− 6·5**	**5·7**	**2·9**	**10·2**	**− 2·8**	**− 3·4**

Vad höstsäden beträffar, har arealen, såsom tabellerna utvisa, ökats för vetet med över 18 och för rågen med nära 20 %. Den veteareal, som under närmast föregående år förlorats, har härigenom mer än återvunnits, och även rågodlingen upptager ungefär lika stor areal som under 1916, men har dock ej nått fullt samma omfattning som 1915. Vårrågen har, i procent räknat, gått tillbaka lika mycket, som höstrågen ökats, något som dock för rågskörden i dess helhet är av mindre betydelse, då hela den med vårråg besådda arealen år 1917 ej ens motsvarade $^1/_{10}$ av höstrågsarealen. Vad vårsäden i övrigt beträffar, företedde vetet, kornet och blandsäden en om ock ej så stark ökning, medan havren däremot gått tillbaka. Bland baljväxterna hade ärter och bönor odlats i betydligt större omfattning än föregående

år, medan vickerodlingen uppvisade en anmärkningsvärd minskning, som dock till största delen endast är skenbar, beroende på att vid 1917 års arealinventering under denna rubrik redovisades en del blandsäd och grönfoder, medan innevarande år endast upptagits ren vicker till mogen skörd.

Hela spannmålsarealen har, efter vad av tabellerna framgår, ökats med nära 3 %, vilket måste betecknas såsom ett efter förhållandena mycket gott resultat. Ökningen har mer eller mindre gjort sig gällande i samtliga län utom Malmöhus och Norrbottens. I Malmöhus län får nedgången tillskrivas det förhållandet, att betydande inskränkningar vidtagits ej blott beträffande havreodlingen, som i hela södra och mellersta Sverige minskats till förmån för höstsäden, utan ock beträffande kornet, som här förlorat relativt mera areal än i något annat län. Minskad kornodling har ock varit huvudorsaken till spannmålsarealens inskränkning i Norrbotten.

Potatisarealen företer en ökning med omkring 10 %, fördelad på samtliga län med undantag av Västerbottens. Den vid arealinventeringen redovisade potatisarealen är emellertid icke fullständig, emedan från inventeringen undantagits de minsta brukningsdelarna om högst 1/4 hektar, vilka ju särskilt innevarande år till allra största delen burit potatis. Hur stor potatisarealen vid dessa smålägenheter är, blir icke känt, förr än den pågående inventeringen av de mindre potatisodlingarna hunnit fullbordas (jfr h. 7, 1918, sid. 743).

Sockerbetorna visade, som man förutsett, en tillbakagång, vilken dock stannat vid ej fullt 4 %, mot 16 % föregående år. Foderrotfrukterna hava däremot ökats med bortåt 7 %.

Den till slåtter- och betesvallar samt träda använda arealen har i de allra flesta landsdelar inskränkts. I de sydsvenska länen har vallarealen i förhållande till hela den odlade jorden minskats överallt utom på Gottland, och trädesarealen företer endast i Kronobergs län någon nämnvärd ökning. Vad Norrland beträffar, är den delvis mycket avsevärda ökningen av trädesjorden antagligen i viss mån beroende på ofullständiga uppgifter vid 1917 års arealinventering.

Regleringen av spannmålsförbrukningen i Danmark.

Såsom i Sociala Meddelanden förut omförmälts, hade man i Danmark för tryggande av brödsädsbehovet redan under hösten 1915 sett sig föranlåten att pålägga jordbrukarna viss leveransskyldighet beträffande spannmål.[1] Genom inrikesministerns cirkulär den 27 november 1915 föreskrevs sålunda, att en särskild taxering av spannmålen skulle verkställas å varje jordbruk,

[1] Soc. Medd., årg. 1916, sid. 35.

varefter med stöd härav skulle bestämmas, huru mycket råg och vete som skulle reserveras till människoföda. Den sålunda uttaxerade spannmålen ägde odlaren emellertid att fritt försälja, allenast med iakttagande av att köparen i varje fall skulle avfordras förbindelse att icke använda spannmålen i strid mot gällande utfodringsförbud.

Sedan genom nordsjöblockadens skärpning i början av år 1917 spannmålsimporten ytterligare försvårats, visade sig i Danmark liksom i Sverige en mera ingående reglering av brödsädsförbrukningen vara av nöden för tryggande av konsumtionsbehovet. Genom en kungörelse den 10 mars 1917 förbjödos såväl näringsidkare som enskilda konsumenter att uppköpa mjöl för mer än 8 dagars förbrukning, och en vecka senare utfärdades förordning om brödransonering enligt kortsystem, att lända till efterrättelse från och med april månad. Mjöl och bröd skulle i enlighet härmed icke få försäljas annat än mot avlämnande av kort eller kuponger. Däremot stod det fortfarande kvarnarna fritt att av jordbrukarna inköpa spannmål mot avgivande av allenast de nyss nämnda förbindelserna angående varans användning till människoföda. Denna fria spannmålshandel, som pågick, så länge 1916 års skörd fanns i marknaden, gjorde givetvis övervakandet av brödransoneringen i många fall tämligen vanskligt. En effektiv kontroll kunde komma till stånd, först sedan genom kungörelse den 3 juli 1917 förbud utfärdats mot all handel med spannmål av årets skörd och landets brödsädstillgångar därmed helt lagts i statens hand. En fullständig reglering av brödsädsförbrukningen infördes härefter genom den s. k. spannmålslagen den 3 augusti 1917, vilken sedermera ersatts med en likabenämnd ny författning den 20 mars 1918 (lov vedrörende avlen av hösten 1918 m. m.).

I fråga om sättet för uttagande av brödsäd från jordbrukarna bygger den nu gällande spannmålslagen på samma principer, som kommo till uttryck i det förut berörda cirkuläret den 27 november 1915. Då dessa principer i väsentliga delar tjänat till föredöme jämväl för den i Sverige för innevarande år fastställda regleringen av spannmålsförbrukningen, är ett närmare studium av systemets tillämpning i Danmark icke minst ur svensk synpunkt av intresse. Spannmålslagens huvudsakliga innehåll framgår av följande översikt:

(1.) Inrikesministern har bemyndigats att för statens räkning till ett fast pris övertaga: a) landets hela skörd av vete och råg, med undantag av sådant, som är till människoföda absolut otjänligt eller erfordras till utsäde under hösten 1918; b) korn, havre, blandsäd och bovete i enlighet med vad i det följande närmare angives.

(2.) Jordbrukarnas leveransskyldighet fastställes genom en taxering, på grundval av det vid fastighetsvärderingen 1916 åsatta jordvärdet för odlad jord.

(3.) För varje tusental kronor, varmed det till grund för taxeringen lagda jordvärdet överstiger 3 000, är odlaren skyldig leverera:

5·5	deciton	spannmål	för	ett	egendomsvärde	av	3 000—30 000 kronor
6·5	»	»	»	»	»	»	31 000—100 000 »
7·0	»	»	»	»	»	överstigande	» »

Därest jordvärdet överstiger 3 000, men ej 4 000 kronor, kan odlaren erhålla befrielse från ålagd spannmålsleverans, om han i stället till godkänt slakteri levererar två svin om vartdera minst 70 kg. slaktad vikt. Jordbrukare, som i större omfatt-

ning odla sockerbetor, potatis, lin, oljeväxter m. m., kunna likaledes enligt vissa grunder erhålla avdrag i fråga om spannmålsleveranserna.

(4.) Leveransskyldigheten skall i första hand fullgöras genom avlämnande av råg och vete; i andra hand må även annan spannmål levereras. Har en jordbrukare mera råg och vete, än han i förhållande till egendomsvärdet är skyldig leverera, äger han i utbyte mot överskottet utfå motsvarande kvantitet annan spannmål. Detsamma gäller även sådana småbrukare, som jämlikt ovanstående äro fritagna från leveransskyldighet.

(5.) För prima vara skall vid leverans till staten betalas 26 kronor per deciton råg och vete, 23 kronor per deciton korn, havre och blandsäd samt 35 kronor per deciton bovete.

(6.) Utöver vad jordbrukarna äro skyldiga att leverera, äger regeringen för statens räkning uppköpa intill 2 millioner deciton spannmål till ett pris, som med 5 kronor överstiger vad ovan är fastställt. Detta pris gäller även som maximipris vid försäljning till enskild köpare. Innan dylik försäljning får äga rum, skall spannmålen dock först hava hembjudits staten.

(7.) Jordbrukare, som anmält sig ej vara i stånd att fullgöra hela sin leveransskyldighet, kan efter vederbörlig prövning erhålla avdrag, så att han får behålla nödigt utsäde och hästfoder enligt fastställd ransoneringsplan.

(8.) Därest statens förråd, sedan all uttaxerad och inköpt spannmål inlevererats, befinnes innehålla mer än 7 millioner deciton, skall till samtliga odlare, utöver ovan angivna pris, utbetalas ett extra pristillägg. För varje hundratusental deciton, varmed förråden överstiga 7 millioner, skola odlarna sålunda tillgodoföras för råg och vete 20 öre samt för annan spannmål 15 öre per levererat deciton, dock att tillägget icke må understiga 1 krona eller överstiga 4 kronor per deciton.

Lagens övriga paragrafer innehålla bestämmelser angående reglering av priset å brödsäd, fläsk och socker, angående tryggande av potatistillgången genom odlingskontrakt mellan staten och jordbrukarna ävensom angående lokala myndigheter för livsmedelsregleringen. Slutligen innehåller lagen också vissa bestämmelser om av spannmålsregleringen betingade undantag från eljest gällande lagstiftning, avseende dels rätt för jordbrukare att mot kontant vederlag utbyta honom åliggande naturaprestationer (arrende, statlöner), dels ock rätt för stat och kommun att i mån av behov förfoga över inom landet befintliga kvarnar, lagerhus m. m.

Någon motsvarighet till den svenska lantbefolkningens självhushåll finnes, såsom av förestående framgår, icke i Danmark, utan äro jordbrukarna skyldiga att till staten utan avdrag leverera all den egentliga brödsäden (råg och vete). Jordbrukare, som äro innehavare av husbehovskvarnar, äga rätt att mot avlämnande av mjölkort från statens förråd inköpa otröskad spannmål. Övriga kvarnägare äro däremot förbjudna att för enskilda personers räkning mottaga råg eller vete till förmalning.

Kostens näringsvärde åren 1914 och 1917 bland mindre bemedlade familjer i städerna.

Genom nådigt brev den 1 juni 1917 uppdrog Kungl. Maj:t åt socialstyrelsen att omedelbart verkställa en undersökning av förändringarna i livsmedelsförbrukningen under kristiden ävensom att i samarbete med särskilda sakkunniga, som styrelsen ägde tillkalla, företaga en fysiologisk undersökning av födans sammansättning efter näringsvärde före och under kristiden. De viktigaste resultaten av den förstnämnda utredningen hava redan publicerats (Soc. Medd. årg. 1917, sid. 1176 ff.); här nedan följer en kortfattad redogörelse för den näringsfysiologiska undersökningen, vid vars utförande styrelsen haft förmånen få åtnjuta sakkunnig hjälp av professorn J. E. Johansson och överläkaren E. O. Hultgren.

Materialet till här ifrågavarande utredning har hämtats från samma hushållsböcker, som legat till grund för socialstyrelsens levnadskostnadsundersökningar. Bland de familjer, som deltagit i såväl 1913—14 års allmänna levnadskostnadsundersökning som i 1917 års dyrtidsutredning, hava utvalts 351 hushåll från 25 städer och stadsliknande samhällen, spridda över hela landet. Hushållen bestå i de flesta fall av man, hustru och ett par minderåriga barn (»normalfamiljer»). I syfte att erhålla ett så homogent material som möjligt hava sådana familjer ej medtagits, där jämförbarheten mellan de båda undersökningstillfällena störes av mera betydande förändringar i hushållets sammansättning eller av någon annan omständighet: sjukdom, arbetslöshet, exceptionella inkomstförhållanden e. d.

För de utvalda familjerna hava hushållsböckernas uppgifter om de konsumerade mängderna av samtliga födoämnen bearbetats. Då kvantitetsuppgifter saknats (t. ex. för charkuterivaror, färsk fisk, grönsaker, rotfrukter m. m.), har kvantiteten uträknats på så sätt, att utgiftsbeloppen dividerats med medelpriset. Mindre approximationer hava härvid ej kunnat undvikas. De för varje varuslag erhållna kvantitetstalen hava sedan multiplicerats med särskilda med de sakkunniges tillhjälp beräknade kalorital, vilka uttrycka det näringsvärde, som verkligen tillgodogöres av människokroppen (»nettokalorier»). Man har av andra fysiologiska undersökningar funnit, att i en vanlig arbetarkost kroppen kan utnyttja 85—92 % av den absoluta näringsmängden i födan. Vill man erhålla detta senare värde (»bruttokalorivärdet»), måste man alltså höja nettokaloritalen med något mer än 10 %. Då man vidare ej känt sammansättningen av den föda, som förtärts utom hemmet, ingår näringsvärdet av detta tillskott, vilket torde uppgå till c:a 2 % av hela näringsmängden, icke i den följande tabellens kalorital. Dessa äro följaktligen att

Antal nettokalorier per dag och

Grupp	Antal hushåll	Antal nettokalorier					
		juni 1914			juni 1917		
		animaliska	vegetabiliska	Summa kalorier	animaliska	vegetabiliska	Summa kalorier
Samtliga hushåll . . .	**341**	**1 208** 42·0 %	**1 666** 58·0 %	**2 874** 100·0 %	**1 197** 45·7 %	**1 420** 54·3 %	**2 617** 100·0 %
årsinkomst per konsumtionsenhet:							
under 450 kr. . . .	91	1 026 39·2 %	1 589 60·8 %	2 615 100·0 %	1 059 43·5 %	1 374 56·5 %	2 433 100·0 %
450—600 » . .	113	1 185 41·2 %	1 689 58·8 %	2 874 100·0 %	1 165 45·2 %	1 415 54·8 %	2 580 100·0 %
600—750 » . .	70	1 364 44·2 %	1 719 55·8 %	3 083 100·0 %	1 320 48·3 %	1 413 51·7 %	2 733 100·0 %
750 o. därutöver kr.	67	1 490 46·0 %	1 748 54·0 %	3 238 100·0 %	1 445 48·9 %	1 509 51·1 %	2 954 100·0 %
Lägre tjänstemän . . .	**110**	**1 246** 42·1 %	**1 717** 57·9 %	**2 963** 100·0 %	**1 197** 45·6 %	**1 430** 54·4 %	**2 627** 100·0 %
årsinkomst per konsumtionsenhet:							
under 450 kr. . . .	26	1 111 39·4 %	1 708 60·6 %	2 819 100·0 %	1 127 44·9 %	1 384 55·1 %	2 511 100·0 %
450—600 » . .	31	1 159 39·6 %	1 767 60·4 %	2 926 100·0 %	1 062 42·2 %	1 452 57·8 %	2 514 100·0 %
600—750 » . .	21	1 323 44·6 %	1 641 55·4 %	2 964 100·0 %	1 345 49·0 %	1 400 51·0 %	2 745 100·0 %
750 o. därutöver kr.	32	1 489 46·5 %	1 715 53·5 %	3 204 100·0 %	1 347 48·9 %	1 409 51·1 %	2 756 100·0 %
kontorspersonal . .	17	1 309 45·0 %	1 601 55·0 %	2 910 100·0 %	1 170 45·9 %	1 377 54·1 %	2 547 100·0 %
årsinkomst per konsumtionsenhet:							
under 450 kr. . . .	2	1 146	1 658	2 804	1 060	1 243	2 303
450—600 » . .	3	1 055	1 569	2 624	971	1 495	2 466
600—750 » . .	3	1 363	1 406	2 769	1 191	1 259	2 450
750 o. därutöver kr.	9	1 470	1 669	3 139	1 295	1 364	2 659
tjänstemän med medeltungt arbete	93	1 233 41·5 %	1 737 58·5 %	2 970 100·0 %	1 201 45·4 %	1 442 54·6 %	2 643 100·0 %
årsinkomst per konsumtionsenhet:							
under 450 kr. . . .	24	1 109	1 709	2 818	1 131	1 397	2 528
450—600 » . .	28	1 168	1 792	2 960	1 073	1 442	2 515
600—750 » . .	18	1 319	1 686	3 005	1 364	1 425	2 789
750 o. därutöver kr.	23	1 500	1 734	3 234	1 367	1 425	2 792

konsumtionsenhet åren 1914 och 1917.

Grupp	Antal hushåll	Antal nettokalorier					
		juni 1914			juni 1917		
		animaliska	vegetabiliska	Summa kalorier	animaliska	vegetabiliska	Summa kalorier
Arbetare	231	1 190 42·0 %	1 645 58·0 %	2 835 100·0 %	1 197 45·8 %	1 416 54·2 %	2 613 100·0 %
årsinkomst per konsumtionsenhet:							
under 450 kr. . . .	65	1 004 39·6 %	1 582 60·4 %	2 536 100·0 %	1 016 42·6 %	1 370 57·4 %	2 386 100·0 %
450—600 » . .	82	1 196 41·9 %	1 658 58·1 %	2 854 100·0 %	1 203 46·2 %	1 402 53·8 %	2 605 100·0 %
600—750 » . .	49	1 387 44·2 %	1 753 55·8 %	3 140 100·0 %	1 308 48·0 %	1 419 52·0 %	2 727 100·0 %
750 o. därutöver kr.	35	1 501 45·7 %	1 786 54·3 %	3 287 100·0 %	1 549 49·0 %	1 613 51·0 %	3 162 100·0 %
arbetare med lätt arbete.	33	1 108 43·4 %	1 444 56·6 %	2 552 100·0 %	1 146 44·3 %	1 441 55·7 %	2 587 100·0 %
årsinkomst per konsumtionsenhet:							
under 450 kr. . . .	10	906	1 388	2 294	952	1 346	2 298
450—600 » . .	7	1 109	1 482	2 591	1 131	1 415	2 546
600—750 » . .	9	1 314	1 449	2 763	1 280	1 472	2 752
750 o. därutöver kr.	7	1 329	1 528	2 857	1 469	1 643	3 112
arbetare med medeltungt arbete . . .	92	1 197 42·1 %	1 649 57·9 %	2 846 100·0 %	1 217 45·8 %	1 438 54·2 %	2 655 100·0 %
årsinkomst per konsumtionsenhet:							
under 450 kr. . . .	26	1 014	1 539	2 553	1 037	1 385	2 422
450—600 » . .	31	1 164	1 635	2 799	1 322	1 445	2 767
600—750 » . .	19	1 420	1 753	3 173	1 297	1 416	2 713
750 o. därutöver kr.	16	1 527	1 845	3 372	1 571	1 630	3 201
arbetare med tungt arbete.	106	1 199 41·3 %	1 703 58·7 %	2 902 100·0 %	1 187 46·1 %	1 390 53·9 %	2 577 100·0 %
årsinkomst per konsumtionsenhet:							
under 450 kr. . . .	29	1 024	1 586	2 610	1 024	1 372	2 396
450—600 » . .	44	1 233	1 700	2 933	1 185	1 371	2 556
600—750 » . .	21	1 376	1 872	3 248	1 334	1 377	2 711
750 o. därutöver kr.	12	1 555	1 859	3 414	1 579	1 572	3 151

betrakta såsom minimisiffror. Slutligen har näringstillförseln uträknats per dag och konsumtionsenhet, varvid använts samma enhetsskala, som tillämpats vid socialstyrelsens dyrtidsundersökningar och som sammanställts med hänsyn till livsmedelsförbrukningen. En vuxen man har därvid satts lika med en konsumtionsenhet. I någon mån kan valet av konsumtionsenhetsskala hava påverkat undersökningens resultat. Om man sålunda måste iaktta försiktighet vid bedömandet av tabellens uppgifter rörande kalorimängdens absoluta storlek inom en enstaka grupp, kan man däremot draga säkrare slutsatser av en jämförelse mellan de tal, som belysa näringstillförseln inom skilda grupper eller under olika skeden av kristiden.

Materialet har grupperats efter hushållsföreståndarens sociala ställning och arbete liksom även efter familjens ekonomiska förhållanden. Socialklasserna äro tvenne: lägre tjänstemän och arbetare. Utmärkande för de förra är en mera konstant inkomst (avlöning per månad) och en högre social standard än inom den egentliga arbetarklassen. Hos denna senare grupp kunna inkomsterna växla högst väsentligt, enär arbetet ofta utföres på ackord och arbetstillgången även ställer sig olika under skilda årstider (avlöning per vecka). Tjänstemännen hava vidare indelats i tvenne klasser efter tyngden av hushållsföreståndarens arbete: å ena sidan kontorspersonal och å den andra övriga tjänstemän med medeltungt arbete (vaktmästare, brevbärare, poliser, spårvägspersonal, stationskarlar, verkmästare och förmän). Arbetarna åter hava ordnats i tre grupper: a) med lätt arbete (typografer, skräddare, skomakare, textilarbetare), b) med medeltungt arbete (snickare, murare, plåtslagare, bagare, montörer) och c) med tungt arbete (smides- och gjuteriarbetare, arbetare vid mekaniska verkstäder, varv och sågverk, hantlangare, stuveri- och renhållningsarbetare samt egentliga grovarbetare). Var och en av dessa grupper har i sin tur uppdelats efter hushållens ekonomiska ställning, varvid som indelningsgrund använts inkomsten per konsumtionsenhet och ej, såsom vanligen brukar vara fallet i konsumtionsstatistiska undersökningar, inkomsten per hushåll, enär denna senare indelningsgrund ej tager hänsyn till att bland de mindre bemedlade klasserna familjernas växlande storlek inverkar på den ekonomiska ställningen. Då inkomsterna under en månad kunna influeras av tillfälliga orsaker och sålunda ej alltid bliva representativa för familjens välstånd, har man utgått från inkomsten per konsumtionsenhet under hela räkenskapsåret oktober 1913 —september 1914. De hushåll, som på så sätt sammanförts efter den ekonomiska ställningen före kriget till en grupp, hava sedan följts till år 1917 alldeles oavsett huru deras inkomstförhållanden förändrats under kristiden.

Kostens näringsvärde år 1914. Kostens näringsvärde åren 1914 och 1917 belyses av föregående tabell (sid. 984—85) över antalet nettokalorier per dag och konsumtionsenhet.

För samtliga i undersökningen deltagande familjer uppgick näringstillförseln under *sommaren 1914* till 2 874 nettokalorier per dag och vuxen man. Omräknas detta tal till bruttokalorier och tager man dessutom hänsyn till

förtäringen utom hemmet, erhåller man till resultat, att en vuxen man inom de mindre bemedlade klasserna före kriget förbrukade c:a 3 225 bruttokalorier per dag. Detta tal ligger ej fullt 2 % lägre än det av Hultgren och Landergren på experimentell väg funna normalvärdet av 3 282 bruttokalorier för en svensk arbetare med medelhårt arbete.

Av de 2 874 nettokalorierna härröra sig 1 208 kalorier eller 42·0 % från animaliska livsmedel och de övriga 1 666 kalorierna eller 58·0 % från vegetabiliska födoämnen. Inom tjänstemannaklassen var kaloritillförseln större än för arbetarna (2 963 resp. 2 835 kalorier), vilket beror på att den ekonomiska ställningen var något bättre inom den förra gruppen än inom den senare. Bland tjänstemännen uppgick nämligen årsinkomsten per konsumtionsenhet 1913—14 till i medeltal 581·84 kr. mot 532·15 kr. för arbetarhushållen. Utgifterna för matvaror i juni 1914 voro 4·84 resp. 4·63 kr. per vecka och konsumtionsenhet för de båda socialgrupperna.

Undersöker man närmare förhållandena inom tjänstemannafamiljerna, finner man, att den totala näringstillförseln var något lägre för kontorspersonalen (2 910 kal.) än för övriga tjänstemän med medeltungt arbete (2 970 kal.). Denna skillnad härrör helt och hållet från konsumtionen av vegetabiliska livsmedel (1 601 resp. 1 737 kal.). Av animaliska födoämnen var däremot förbrukningen störst bland kontorspersonalen (1 309 kal. mot 1 233 kal. bland övriga tjänstemän), vilket sammanhänger med de bättre inkomstförhållandena inom denna grupp.

Den faktor, som framför allt synes påverka näringstillförseln, är nämligen familjens ekonomiska ställning, vilken här, såsom förut nämnts, mätes av inkomsten per konsumtionsenhet. Kalorimängden ökas från 2 819 kal. inom den lägsta inkomstgruppen av tjänstemannahushållen till 3 204 kal. inom den högsta. Stegringen härleder sig uteslutande från förbrukningen av animaliska födoämnen. Då näringsmängden från de vegetabiliska matvarorna är i stort sett densamma inom alla inkomstgrupper, sjunker dessa livsmedels procentuella andel av hela kalorimängden med stigande välstånd (från 60·6 % till 53·5 %). Undersökningen bekräftar sålunda det kända förhållandet, att med en förbättrad ekonomisk ställning följer en ökad konsumtion av animaliska födoämnen. Dessa föredragas nämligen framför de vegetabiliska näringsmedlen, därför att de göra födan mera välsmakande och omväxlande samt ibland även mera koncentrerad och lättsmält. Det höga priset per kalori hos kött, fisk, smör, ost och ägg medför, att de fattigaste befolkningslagren måste begränsa sin konsumtion av dessa livsmedel.

De resultat, som undersökningen givit rörande näringstillförseln före kriget inom de olika grupperna av tjänstemannafamiljer, gälla även, när man övergår till de egentliga arbetarhushållen. Man kan sålunda göra följande iakttagelser:

1) Kostens näringsvärde stiger, när den ekonomiska ställningen förbättras. Inom den lägsta inkomstgruppen var näringstillförseln 2 536 kal. per dag och konsumtionsenhet och ökas sedan successivt till 2 854, 3 140 och 3 287 kal. för de bättre situerade.

2) Denna stegring beror väsentligen på den kraftiga ökningen av förbrukningen av animaliska livsmedel. Kalorimängden för detta slags födoämnen var 1 004 kal. bland den fattigaste och 1 501 kal. inom den högsta välståndsgruppen. Även den vegetabiliska kosten ökas något (från 1 532 kal. till 1 786 kal.) för nyssnämnda grupper.

3) De animaliska livsmedlen spela en större roll, ju mera inkomsten ökas. Av hela näringstillförseln i den lägsta inkomstgruppen kom 39·6 % från animaliska varuslag; detta procenttal ökas sedan successivt till 41·9 %, 44·2 % och 45·7 % i den mån, välståndet stiger.

4) Även hushållsföreståndarens yrke synes inverka på näringstillförseln. Näringsvärdet av de konsumerade matvarorna var blott 2 552 kal. inom gruppen »lätt arbete» mot 2 846 kal., när arbetet var tungt, och 2 902 kal. inom de familjer, där mannen hade mycket tungt arbete.

5) Denna olikhet mellan de tre yrkesgrupperna kan ej i någon avsevärd mån bero på några skiljaktigheter i inkomstförhållandena. Av en jämförelse mellan olika yrkesgrupper med samma ekonomiska ställning framgår nämligen, att näringsmängden stiger regelbundet, när arbetets tyngd ökas.

6) De vegetabiliska livsmedlens kalorital stegras något hastigare än de animaliska, när mannens kroppsarbete blir tyngre. Med ett mödosammare yrke synes följa, att de vegetabiliska födoämnenas procentuella andel av hela näringstillförseln ökas. Orsaken härtill torde vara, att grovarbetarna, som år 1914 voro ungefär likställda med övriga arbetare, måste i högre grad använda de med avseende på näringsvärdet billigare vegetabiliska livsmedlen för att kunna tillfredsställa sitt större näringsbehov. Inom den första gruppen med lätt arbete bestod 56·6 % av den totala förbrukningen av vegetabiliska kalorier; motsvarande tal för nästa klass var 57·9 % och för grovarbetarna 58·7 %. Skillnaden mellan grupperna är emellertid som synes rätt obetydlig.

Kostens näringsvärde år 1917. De flesta av de i det föregående berörda olikheterna i storleken och sammansättningen av kostens näringsvärde inom de skilda grupperna framträda även i den näringsfysiologiska undersökningen av konsumtionen under juni 1917. Det är dock klart, att när hushållen, såsom förut nämnts, grupperats efter vissa förhållanden år 1914 och sedan samma hushåll följts även under år 1917, förskjutningar i de olika gruppernas inkomstförhållanden kunna medföra, att 1917 års tal ej alltid förete samma regelbundna serier, som förut påvisats för år 1914.

Dyrtidens inverkan på kostens näringsvärde. Det största intresset erbjuder givetvis en undersökning av dyrtidens inverkan på kostens näringsvärde. För samtliga hushåll minskades kalorimängden från 2 874 kal. till 2 617 eller med 8·94 %. Nedgången hänförde sig så gott som uteslutande till de vegetabiliska livsmedlen (14·77 %), medan däremot den animaliska kosten förblev i det närmaste konstant. Till följd härav ökades de animaliska födoämnenas procentuella andel av hela näringsmängden från 42·0 % före krigsutbrottet till 45·7 % under sommaren 1917. Då prisstegringen under de tre första kris-

Ökning eller minskning 1914—1917 av antalet nettokalorier per dag och konsumtionsenhet.

Grupp	Ökning (+) eller minskning (—) 1914—1917 av kalorimängden i %			Grupp	Ökning (+) eller minskning (—) 1914—1917 av kalorimängden i %		
	animaliska	vegetabiliska	samtl. kalorier		animaliska	vegetabiliska	samtl. kalorier
Samtliga hushåll . .	— 0·91	— 14·77	— 8·94	kontorspersonal .	— 10·62	— 13·99	— 12·48
årsinkomst per konsumtionsenhet				tjänstemän med medeltungt arbete	— 2·60	— 16·98	— 11·01
under 450 kr. . .	+ 3·22	— 13·53	— 6·96	*Arbetare*	+ 0·59	— 13·92	— 7·83
450—600 » . .	— 1·69	— 16·22	— 10·23	årsinkomst per konsumtionsenhet			
600—750 » . .	— 3·23	— 17·69	— 11·29	under 450 kr. . .	+ 1·20	— 10·58	— 5·92
750 o. därutöver kr.	— 3·02	— 13·67	— 8·77	450—600 » . .	+ 0·59	— 15·44	— 8·73
				600—750 » . .	— 5·70	— 19·05	— 13·15
Lägre tjänstemän . .	— 3·93	— 16·72	— 11·34	750 o. därutöver kr.	+ 3·20	— 9·69	— 3·80
årsinkomst per konsumtionsenhet				arbetare med lätt arbete	+ 3·43	— 0·21	+ 1·37
under 450 kr. . .	+ 1·44	— 18·97	— 10·93	arbetare med medeltungt arbete	+ 1·67	— 12·80	— 6·72
450—600 « . .	— 8·37	— 17·88	— 14·08	arbetare med tungt arbete	— 1·00	— 18·38	— 11·20
600—750 » . .	+ 1·66	— 14·69	— 7·39				
750 o. därutöver kr.	— 9·54	— 17·84	— 13·98				

åren varit större för de animaliska varuslagen än för de vegetabiliska, måste den här framvisade minskningen i konsumtionen av vegetabilier väsentligen tillskrivas verkningarna av ransoneringen.

Inom tjänstemannagruppen var nedgången i den totala näringstillförseln 11·34 % och särskilt för de animaliska födoämnena 3·93 % samt för de vegetabiliska 16·72 %. Bland kontorspersonalen minskades kostens näringsvärde med 12·48 %, den animaliska med ej mindre än 10·62 %. För övriga tjänstemän med medeltungt arbete koncentrerar sig nedgången till de vegetabiliska livsmedlen, varav kalorimängden sjönk med 16·98 %. Den totala näringstillförseln inom denna grupp uppvisar en minskning av 11·01 %.

För samtliga arbetarhushåll minskades kalorimängden med 7·83 %. Konsumtionen av animaliska livsmedel till och med ökades något, nämligen med 0·59 %, medan vegetabilierna avtogo med 13·92 %. Ökningen av de animaliska födoämnenas andel av hela kosten blir följaktligen större bland arbetarfamiljerna än inom tjänstemannaklassen. Ju tyngre arbetet var, desto större var nedgången av födans näringsvärde. Den första gruppen, med lätt arbete, uppvisar rent av en ökning av 1·37 %, vilket helt och hållet beror på att förbrukningen av animaliska matvaror stegrats med 3·43 %, medan konsumtionen av vegetabilier ej undergått någon avsevärd tillbakagång. Utgifterna

för matvaror ökades också inom denna grupp med ej mindre än 66·1 % eller betydligt mer än för samtliga undersökta familjer (53·8 %). Bland de hushåll, där mannen hade medeltungt arbete, avtog det totala näringsvärdet med 6·72 %; även här medförde dyrtiden en tilltagande förbrukning av animaliska varuslag. Inom den egentliga grovarbetarklassen var nedgången i kalorimängden 11·20 %, 1·00 % för de animaliska och 18·38 % för de vegetabiliska födoämnena.

Det framgår sålunda, att dyrtiden så långt man i förevarande fall kan följa dess verkningar, nämligen till sommaren 1917, inneburit en minskning av kostens näringsvärde. Denna minskning har dock drabbat tjänstemännen, och bland dem särskilt kontorspersonalen, tyngre än arbetarna såväl med hänsyn till totalantalet kalorier som i fråga om de dyrare animaliska födoämnenas andel i kosten. Före krisen var näringstillförseln c:a 130 kalorier större inom tjänstemannaklassen än bland arbetarna; sommaren 1917 var kostens näringsvärde precis detsamma inom de båda socialgrupperna.

Något närmare samband mellan den ekonomiska ställningen år 1914 bland de mindre bemedlade och de av krisen framkallade förändringarna i näringstillförseln synes ej förefinnas. Kalorimängden avtog inom samtliga inkomstgrupper. Den avgörande faktorn för storleken av denna tillbakagång är inkomsternas ökning under dyrtiden. Nedgången i kostens näringsvärde var minst för dem som år 1914 hörde till den fattigaste klassen, vilket sammanhänger med att inkomsternas och därmed även matvaruutgifternas stegring varit störst för denna grupp.

Livsmedelskostnadernas förändringar å vissa orter i riket.

I efterföljande tabeller (sid. 992—993) meddelas en sammanställning av prisförändringarna under krisåren beträffande viktigare slag av livsmedel, lyse och bränsle för en normalfamilj (man, hustru och 2 barn) med en utgiftsstat av c:a 2 000 kronor å samtliga socialstyrelsens ombudsorter. I den första av dessa tabeller lämnas för de olika orterna en redogörelse för stegringen av ovannämnda utgiftsposter från juli 1914 till olika tidpunkter under kristiden, medan i tabellen å sid. 993 en jämförelse anställts års- och kvartalsvis mellan storleken av dessa utgifter å de olika ombudsorterna och det för riket i dess helhet beräknade medeltalet, som härvid satts = 1 000.

Med tillhjälp av de inom styrelsen för närvarande pågående levnadskostnadsundersökningarna har man för olika delar av riket (södra Sverige, mellersta Sverige och norra Sverige) kunnat fastställa genomsnittliga kvantitetstal för de olika varuslagen i ett normalhushålls budget. Genom till-

lämpande på dessa tal av de från styrelsens ombudsorter regelbundet inhämtade prisuppgifterna har det blivit möjligt att på det noggrannaste sätt, som för närvarande står statistiken till buds, kunna mäta livsmedelskostnadernas förändringar, såsom de gestalta sig för det enskilda hushållet i ett stort antal av våre såväl större som mindre stadssamhällen.

I samband med redogörelsen rörande livsmedelspriserna (se sid. 1032 i detta häfte) meddelas även en annan indexserie, vilken är uträknad såsom ett aritmetiskt medeltal av sex större varugruppers procentiska stegring. Denna kan emellertid — särskilt under nuvarande förhållanden — icke anses såsom en fullgod mätare på livsmedelskostnadernas förändringar, utan har man därför, på sätt ovan angivits, sökt åstadkomma en motsvarande serie av tal, »vägda» med hänsyn till de olika varuslagens betydelse för hushållet. Dock må påpekas, att ända till och med tredje kvartalet 1915 dessa båda indexserier förete en synnerligen god överensstämmelse.

Det bör härvid med avseende å de använda kvantitetstalen erinras om, att dessa, som ju äro beräknade på grundvalen av levnadsvanorna före krigets början, helt visst icke motsvara krigsårens faktiska budgeter. Kristidens prisökning har nämligen ganska olikformigt drabbat de olika varuslagen, varför ett utbyte av dyrare varor mot billigare kunnat och även i många fall måst göras. Framhållas må emellertid, att den alltmer framträdande varuknappheten delvis kan antagas hava givit anledning till en utveckling i motsatt riktning. I all synnerhet bliva givetvis beräkningarna vanskliga i den mån, som de i prisstatistiken upptagna varuslagen försvinna ur marknaden. Delvis hava dock dessa svårigheter avhjälpts vid indexberäkningarna genom utbyte mot andra ännu i handeln tillgängliga ersättningsvaror (t. ex. kol och koks mot motsvarande bränslevärde i ved).

Det »vägda» indextalet för ombudsorterna tillsammantagna utvisar, om juli 1914 tages till utgångspunkt, en ökning av 168 % till juli och 184 % till augusti 1918.

Det må emellertid noga observeras, att ovan angivna procentuella stegring endast avser den förhöjning, som drabbat priserna å livsmedel, lyse och bränsle. För att däremot få en fullständig bild av prisstegringens inverkan å en familjs hela utgiftsstat måste emellertid undersökningen utsträckas till att omfatta även övriga i budgeten ingående poster, såsom hyra, kläder, skatter m. m., vilka utgiftsposter förete delvis väsentligt andra prisrörelser. En dylik beräkning finnes publicerad i häfte n:r 7 av Sociala Meddelanden (sid. 794 ff.), och enligt denna uppgick den allmänna stegringen av levnadskostnaderna under tiden juli 1914 till 1 juli 1918 till c:a 119 %. Till augusti kan en avsevärd höjning av denna siffra beräknas hava ägt rum.

Utgifter för livsmedel, lyse och bränsle åren 1914—1918 för en normalfamilj med en utgiftsstat år 1914 av ca 2 000 kronor.

Juli 1914 = 100.

Ort	1914		1915		1916		1917				1918		
	Juli	2:dra halv-året	1:sta halv-året	2:dra halv-året	1:sta halv-året	2:dra halv-året	1:sta kvartalet	2:dra kvartalet	3:dje kvartalet	4:de kvartalet	1:sta kvar-talet	2:dra kvar-talet	Aug.
Stockholm	100	106	119	128	133	147	165	173	177	198	230	275	305
Södertälje	100	108	119	130	134	147	165	170	179	199	233	259	285
Uppsala	100	109	120	131	136	150	174	181	186	208	235	264	294
Nyköping	100	105	117	124	131	146	169	178	179	202	229	256	274
Eskilstuna	100	106	118	124	128	144	167	176	185	205	229	257	271
Linköping	100	106	121	129	134	150	172	183	187	204	229	255	275
Norrköping	100	106	118	126	130	144	162	172	177	202	225	253	268
Motala	100	106	122	131	138	155	175	185	192	214	237	265	289
Jönköping	100	104	117	126	133	146	166	177	182	207	230	259	274
Växjö	100	104	118	124	132	147	163	170	176	195	215	247	268
Kalmar	100	104	117	127	131	145	164	174	183	205	225	248	272
Västervik	100	103	113	121	131	145	165	172	178	194	222	250	269
Visby	100	104	113	121	127	140	158	166	173	186	210	235	254
Karlskrona	100	106	121	129	134	146	164	174	179	199	228	248	267
Kristianstad	100	108	121	135	138	149	168	179	189	208	239	268	286
Malmö	100	106	119	131	144	148	168	180	191	214	245	273	289
Lund	100	105	121	130	133	148	165	180	192	225	246	271	282
Landskrona	100	108	122	133	138	152	171	183	195	221	245	273	288
Hälsingborg	100	105	118	129	134	146	166	177	186	216	246	274	286
Ystad	100	105	119	130	135	146	164	177	184	211	243	267	282
Halmstad	100	106	120	129	134	146	165	173	180	204	226	261	282
Göteborg	100	104	121	129	135	151	169	183	192	215	248	279	293
Lysekil	100	108	118	122	129	142	159	173	178	198	223	247	267
Vänersborg	100	104	117	126	135	149	169	175	183	205	232	259	284
Borås	100	107	121	130	136	150	169	177	184	208	232	262	274
Tidaholm	100	104	118	127	136	149	163	170	180	194	217	251	267
Karlstad	100	108	119	126	123	148	168	173	182	203	230	259	277
Örebro	100	107	119	128	133	148	168	178	180	204	225	252	269
Kopparberg	100	105	116	123	131	147	165	174	177	200	226	253	268
Västerås	100	105	117	127	134	150	170	177	183	205	228	259	284
Falun	100	105	114	125	131	146	165	176	180	199	225	253	281
Domnarvet o. Borlänge	100	105	117	128	134	150	171	183	190	207	234	260	296
Ludvika	100	104	115	123	130	148	166	174	184	205	233	260	281
Gävle	100	107	116	125	132	148	168	179	183	200	228	260	279
Söderhamn	100	107	119	126	133	149	171	182	183	202	237	267	291
Sundsvall: staden	100	105	114	125	135	153	167	176	186	209	238	263	291
sågverksdistriktet	100	104	111	123	132	153	172	181	189	208	229	263	297
Nyland	100	104	110	117	128	148	166	173	182	198	216	242	281
Östersund	100	105	113	123	128	149	167	169	175	206	232	253	279
Umeå	100	104	112	122	130	147	168	178	187	204	222	247	270
Luleå	100	105	114	122	128	148	169	176	189	209	232	259	296
Boden	100	107	118	124	132	150	171	176	192	214	237	267	303
Malmberget o. Gällivare	100	105	111	114	122	135	153	161	172	196	215	245	281
Kiruna	100	104	109	116	121	135	150	159	173	192	213	246	279
Samtliga orter	**100**	**105**	**117**	**126**	**132**	**147**	**166**	**175**	**182**	**201**	**227**	**255**	**284**

Utgifter för livsmedel, lyse och bränsle åren 1914—1918 för en normalfamilj med en utgiftsstat år 1914 av ca 2 000 kronor.

Den genomsnittliga utgiftssumman för samtliga orter (»riksmedeltalet») = 1 000.

Ort	1913	1914	1915	1916	1917	1918 1:sta kvartalet	1918 2:dra kvartalet
Stockholm	1 109	1 110	1 129	1 114	1 093	1 125	1 197
Södertälje	1 032	1 049	1 051	1 036	1 012	1 051	1 041
Uppsala	1 004	1 007	1 015	1 009	1 018	1 010	1 017
Nyköping	969	965	970	967	981	983	979
Eskilstuna	989	1 006	1 005	985	1 022	1 016	1 015
Linköping	966	966	999	991	1 004	982	973
Norrköping	1 000	1 020	1 035	1 014	1 016	1 019	1 021
Motala	918	925	962	970	977	961	960
Jönköping	988	966	970	971	981	980	985
Växjö	948	935	951	958	929	902	923
Kalmar	969	953	966	952	965	950	933
Västervik	966	962	946	974	966	961	964
Visby	997	990	969	968	950	932	926
Karlskrona	991	988	1 012	991	974	968	956
Kristianstad	937	938	976	950	948	970	971
Malmö	995	1 000	1 033	1 052	1 045	1 080	1 074
Lund	969	974	994	972	1 005	1 042	1 024
Landskrona	970	947	993	986	1 008	1 024	1 012
Hälsingborg	958	949	973	964	986	1 039	1 029
Ystad	966	953	978	961	969	1 019	995
Halmstad	988	970	986	968	961	958	985
Göteborg	1 021	1 004	1 052	1 050	1 074	1 117	1 120
Lysekil	1 018	1 006	1 001	1 005	1 014	1 015	1 004
Vänersborg	985	974	977	999	987	999	990
Borås	974	973	1 003	1 001	993	993	999
Tidaholm	938	941	959	970	927	906	932
Karlstad	1 008	1 009	1 000	1 007	997	1 005	1 009
Örebro	995	997	1 008	997	999	978	976
Kopparberg	959	951	952	964	958	965	961
Västerås	984	978	987	1 004	1 001	987	998
Falun	1 007	1 001	995	1 003	1 006	998	1 001
Domnarvet och Borlänge	943	941	956	966	984	976	962
Ludvika	980	965	964	980	992	1 008	1 000
Gävle	1 018	1 016	1 005	1 017	1 019	1 015	1 028
Söderhamn	1 002	1 008	1 005	1 010	1 016	1 038	1 039
Sundsvall: staden	1 095	1 079	1 059	1 011	1 097	1 126	1 108
sågverksdistriktet	1 036	1 024	991	1 050	1 068	1 039	1 062
Nyland	1 061	1 053	982	1 041	1 043	996	993
Östersund	1 087	1 083	1 055	1 085	1 080	1 111	1 081
Umeå	1 050	1 033	988	1 019	1 044	1 001	990
Luleå	1 044	1 043	1 019	1 036	1 078	1 072	1 062
Boden	1 021	1 034	1 016	1 034	1 065	1 064	1 068
Malmberget och Gällivare	1 099	1 107	1 030	1 026	1 048	1 051	1 066
Kiruna	1 125	1 099	1 043	1 036	1 049	1 057	1 084
Samtliga orter	**1 000**	**1 000**	**1 000**	**1 000**	**1 000**	**1 000**	**1 000**

Tillgången av livsförnödenheter å olika orter i riket.

Augusti.

I anslutning till en från statens livsmedelskommission till socialstyrelsen gjord framställan har styrelsen genom sina ombud i orterna från och med slutet av april 1917 införskaffat uppgifter rörande *tillgången* å sådana varuslag, som med hänsyn till respektive ombudsområdens behov äro att beteckna såsom särskilt viktiga. Dylika uppgifter hava sedermera för varje vecka insänts till styrelsen, och med ledning av desamma har den genomsnittliga tillgången under månaden beräknats. Tillgången har härvid ansetts kunna betecknas såsom god [○], om de mängder av varuslaget, som funnits å orten, mer än motsvarat efterfrågan och såsom tillräcklig [◑], om tillgång och efterfrågan någorlunda motsvarat varandra. Om slutligen de å orten tillgängliga kvantiteterna å ett varuslag ej varit tillräckliga att täcka behovet, har tillgången betecknats såsom otillräcklig [●]. Dessa uppgifter böra under nuvarande förhållanden, då det gäller att så noggrant som möjligt följa de förändringar i fråga om tillgången på viktigare varuslag, som yppa sig inom olika delar av riket, och särskilt då det gäller att konstatera, om brist på ifrågavarande varuslag uppstått, vara av synnerligen stort intresse. Det torde emellertid icke kunna undvikas, att jämförbarheten de olika orterna emellan bliver i någon mån rubbad av respektive ombuds subjektiva uppfattning om var gränsen i fråga om tillgången bör sättas å ena sidan mellan »tillräcklig» och »god» och å andra sidan mellan »tillräcklig» och »otillräcklig». Dock torde kunna förutsättas, att de ojämnheter vid rapporteringen, som på grund av dessa omständigheter uppstått, ej äro av alltför stor betydelse.

I föregående häften av Sociala Meddelanden hava ifrågavarande uppgifter lämnats från och med maj 1917 till och med juli 1918. I tabellen å efterföljande sida meddelas liknande uppgifter för augusti månad. En granskning av tabellen visar, att vad beträffar *salt sill* och *ved* ävensom *potatis* en åtminstone tillräcklig tillgång rådde inom så gott som alla rapportorter. Beträffande ved torde böra framhållas, att enligt uppgift från bränslekommissionen tillgången i hela landet kan betraktas som god. Till följd av vissa distributionssvårigheter samt de ofta höga vedpriserna hava emellertid särskilt de mindre bemedlade i många fall ej varit i stånd att fylla sitt normala behov av ved, varför ock flera av socialstyrelsens ombud angivit tillgången endast såsom tillräcklig. Även å *kött* och *ägg* samt *färsk fisk* synes tillgången inom ett flertal rapportorter hava motsvarat efterfrågan, ehuru beträffande det sistnämnda varuslaget en tendens till försämring kunnat iakttagas. Angående *mjölk*tillförseln har under månaden kunnat konstateras någon förbättring, i det att under åtminstone en del av månaden tillgången rapporterats såsom tillräcklig å 9 orter mot 6 under föregående månad. Vad däremot beträffar *smör*, *ost* och *fläsk* samt *fotogen*, *kol* och *koks*, så synes tillförseln till så gott som samtliga ombudsorter hava varit i det närmaste avstannad.

Uppgifter rörande tillgången av vissa viktigare livsförnödenheter å olika orter i riket under *augusti* månad 1918.

(○ = god. ◑ = tillräcklig. ● = otillräcklig.)

	Mjölk	Smör	Ost	Ägg	Potatis	Kött	Fläsk	Sill, salt	Fisk, färsk	Fotogen	Ved	Kol	Koks
Stockholm	●	●	●	◑	◑	◑	●	◑	◑	●	◑	●	●
Södertälje	●	●	●	◑	◑	◑	●	◑	◑	●	◑	●	●
Uppsala	●	●	●	●	[2]◑	◑	●	○	◑	●	[2]◑	●	●
Nyköping	●	●	●	◑	◑	◑	●	◑	◑	●	○	●	●
Eskilstuna	●	●	●	◑	◑	◑	●	◑	◑	●	◑	●	●
Linköping	●	●	●	●	◑	○	●	○	[1]◑	●	○	●	●
Norrköping	●	●	●	●	[1]◑	●	●	○	[1]◑	●	○	●	●
Motala	●	●	●	◑	[2]◑	[1]◑	●	[2]◑	◑	●	○	●	●
Jönköping	●	●	●	◑	◑	◑	●	◑	◑	●	○	●	●
Växjö	●	●	●	◑	◑	◑	●	◑	◑	●	○	●	●
Kalmar	●	●	●	◑	◑	◑	●	◑	◑	●	○	●	●
Västervik	●	●	●	●	[1]◑	●	●	◑	●	●	◑	●	●
Visby	●	●	●	●	[1]◑	●	●	◑	[1]◑	●	◑	●	●
Karlskrona	●	●	●	●	[1]◑	[1]◑	●	◑	[1]◑	●	◑	●	●
Kristianstad	●	●	●	●	◑	●	●	◑	●	●	◑	●	●
Malmö	[1]◑	●	●	◑	◑	◑	●	◑	●	●	○	●	●
Lund	◑	●	●	●	○	●	●	○	●	●	○	●	●
Landskrona	◑	●	●	◑	◑	◑	●	◑	●	●	○	●	●
Hälsingborg	◑	●	●	◑	◑	◑	●	◑	●	●	○	●	●
Ystad	●	●	●	●	[2]◑	●	●	[2]◑	●	●	○	●	●
Halmstad	◑	●	●	[2]◑	○	◑	●	◑	◑	●	○	●	●
Göteborg	◑	●	●	◑	◑	◑	●	◑	○	●	○	●	●
Lysekil	◑	●	●	●	●	●	●	◑	◑	●	◑	●	●
Vänersborg	●	●	●	●	◑	◑	●	◑	◑	●	◑	●	●
Borås	[1]◑	●	●	◑	[1]◑	◑	●	[2]◑	◑	●	[2]◑	●	●
Tidaholm	[1]◑	●	[1]◑	[1]◑	◑	●	●	◑	◑	●	○	●	●
Karlstad	●	●	●	[1]◑	◑	◑	●	◑	◑	●	[2]◑	●	●
Örebro	●	●	●	●	◑	◑	●	◑	◑	●	○	●	●
Kopparberg	●	●	●	●	◑	◑	●	◑	◑	●	◑	●	●
Västerås	●	●	●	●	[1]◑	[1]◑	●	○	[2]◑	●	◑	●	●
Falun och Domnarvet	●	●	●	◑	●	◑	●	○	◑	●	○	●	●
Ludvika	●	●	●	●	●	●	●	◑	●	●	○	●	●
Gävle	●	●	●	◑	◑	◑	●	○	●	●	○	●	●
Söderhamn	●	●	●	●	◑	◑	●	◑	●	●	○	●	●
Sundsvall	●	●	●	●	◑	◑	●	○	●	●	◑	●	◑
Nyland	●	●	●	[1]◑	◑	[1]◑	●	○	●	●	◑	●	●
Östersund	●	●	●	●	●	●	●	◑	◑	●	○	●	●
Umeå	●	●	●	●	●	◑	●	◑	●	●	○	●	●
Luleå och Boden	●	●	●	◑	[1]◑	◑	●	◑	[1]◑	●	◑	◑	◑
Malmberget och Gällivare	●	●	●	◑	●	◑	●	◑	●	●	◑	◑	●
Kiruna	●	●	●	●	●	●	●	◑	◑	●	◑	●	●

[1] Under månaden var tillgången omväxlande tillräcklig och otillräcklig
[2] » » » » » god och tillräcklig.

Industrien i Sverige år 1916.[1]

(Enligt kommerskollegii berättelse.)

Antalet redovisade industrianläggningar uppgick för år 1916 till 10 590 och antalet av den vid dem sysselsatta personalen till 431 437, därav 33 614 tillhörande förvaltnings- och 397 823 arbetarpersonalen. Den använda primära drivkraften har uppgivits till 1 408 081 effektiva hästkrafter; härav nyttjades 471 681 för omedelbar drift av maskiner och apparater. Med inräknande jämväl av elektriska motorer uppgick den direkt använda drivkraften till 1 125 398 hästkrafter. Värdet å industriens för avsalu framställda produkter har skattats till 3 777 millioner kronor. Medtagas även värdena å mellanprodukter, avsedda för vidare bearbetning vid resp. framställningsverk, erhålles en summa av 4 327 millioner kronor. De angivna värdesummorna, vilka båda givetvis innesluta betydande dubbelräkningar — ehuru i väsentligt olika omfattning — äro 39 resp. 41 % högre än motsvarande summor för år 1915 och 75 resp. 78 % högre än för år 1914.

Den högkonjunktur för den svenska industrien, som inträdde år 1915, blev sålunda under år 1916 icke blott bestående, utan fortskred i proportioner, som torde sakna motstycke i vår industris historia. Med en anmärkningsvärd förmåga att anpassa sig efter de undantagsförhållanden, som världskriget framkallat, hava ett flertal industrier förstått att i möjligaste mån utnyttja sin produktionsförmåga och uppnådde på sådant sätt stundom rekordmässigt stegrade tillverkningssiffror.

Vad särskilt värdestegringen beträffar, sammanhänger den givetvis med den likaledes inträdda stegringen av kostnaderna för det mesta rämaterialet likasom för drift- och transportmedlen samt den mänskliga arbetskraften. Graden av det totala produktvärdets ökning får därför ingalunda betraktas såsom någon mätare på ökningen av den industriella verksamhetens omfattning. Men som ifrågavarande värdeökning i många fall går jämsides med en, om också icke proportionsvis lika stor ökning av själva produktionen, talar den i alla händelser otvivelaktigt om den fortsatta blomstring, varav vårt lands industri gynnades år 1916.

För att möjliggöra en jämförelse med avseende på arbetarantalet och produktvärdet inom olika industrigrenar år 1916 och föregående år meddelas tabellerna 4 och 5.

Beträffande det totala arbetarantalet uppgick ökningen i förhållande till år 1915 till 23 887 (6·4 %). Endast grupperna jord- och stenindustri samt kraft-, belysnings- och vattenverk sysselsatte färre arbetare än föregående år.

[1] Jfr Soc. Medd., årg. 1904, s. 191; 1905, s. 131; 1906, s. 462; 1907, s. 344; 1908, s. 632: 1909; s. 549; 1910, s. 469; 1911 s. 463; 1912, s. 473; 1913, s. 466; 1914, s. 310; 1915, s. 752 och 1916, s. 764; 1918 s. 52.

Tab. 1. Industriella anläggningar i Sverige år 1916

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Industrigrupper	Industriella anläggningar			Förvaltningspersonal[2]	Arbetarpersonal[1]						Tillverkningsvärde			Eff. hkr. använda i omedelbar maskindrift
					Inom industrien anställda arbetare					Hemarbetare				
	Hela antalet	Därav ägda av			Antal	%	Antal per arbetsställe	Därav			i miljoner kr.	i % av totalbeloppet	i kr. per industriell anläggning	
		aktiebolag	andra bolag					kvinnor	minderåriga					
1. Malmbrytning och metallindustri .	1 787	820	222	11 933	135 023	33·9	78	5 081	16 282	710	1 110·7	29·4	639 444	317 996
2. Jord- och stenindustri	941	518	92	1 685	35 886	9·0	38	2 455	4 201	—	107·4	2·8	114 152	54 658
3. Träindustri	2 051	714	337	2 771	61 762	15·5	30	956	9 048	93	408·1	10·8	198 950	169 212
4. Pappers- och grafisk industri . .	768	437	62	3 424	40 690	10·2	53	6 627	5 470	20	441·5	11·7	574 902	318 031
5. Livsmedelsindustri	3 434	792	219	5 392	39 703	10·0	12	13 043	3 126	15	870·5	23·1	253 500	112 769
6. Textil- och beklädnadsindustri . .	534	268	47	3 782	46 017	11·6	86	31 156	7 809	7 780	327·2	8·7	612 661	68 398
7. Läder-, hår- och gummivaruindustri	336	116	32	1 377	15 686	3·9	47	5 477	3 113	780	216·0	5·7	642 972	12 609
8. Kemisk-teknisk industri	340	200	33	1 713	17 684	4·5	52	5 664	2 887	22	216·3	5·7	636 238	25 835
9. Kraft-, belysnings- och vattenverk	449	182	7	1 537	5 372	1·4	12	51	118	—	79·7	2·1	177 467	15 890
Summa år 1916	10 590	4 047	1 051	33 614	397 823	100·0	38	70 510	52 054	9 420	3 777·4	100·0	356 697	1 125 398
» » 1915	9 828	3 797	997	30 738	373 936	100·0	38	67 043	48 536	10 098	2 715·3	100·0	276 277	1 022 459
» » 1914	9 695	3 970	970	32 862	364 845	100·0	39	64 786	46 547	7 721	2 160·0	100·0	222 800	964 147

[1] Siffrorna äro beräknade med ledning av uppgifterna i tab. 7 i kommerskollegii berättelse.
[2] Siffrorna för 1914 äro ej fullt jämförliga med följande år, enär för 1915 och 1916 tillkommit en ny grupp, resande i firmans tjänst, varemot fabriksägare och arrendatorer i motsats mot föregående år icke redovisats.

Tab. 2. Industrien inom olika län.

	Antal arbetsställen	Antal arbetare	Tillverkningens värde		Medelfolkmängd	Antal industriarbetare per 1 000 inv.	Tillverkningens värde i kronor per inv.
			Kronor	%			
Stockholms stad	796	41 913	387 519 494	10·3	403 716	104	960
Stockholms län	317	13 934	146 485 759	3·9	223 874	62	654
Uppsala län	235	7 214	69 809 833	1·9	132 558	54	527
Södermanlands län	423	13 730	93 936 343	2·5	184 688	74	509
Östergötlands län	653	22 509	201 615 901	5·3	300 824	75	670
Jönköpings län	529	17 300	108 650 567	2·9	220 632	78	492
Kronobergs län	268	7 931	43 023 827	1·1	156 537	51	275
Kalmar län	414	11 209	91 882 169	2·4	227 912	49	403
Gottlands län	64	1 084	8 420 332	0·2	55 633	19	151
Blekinge län	321	7 794	53 238 645	1·4	149 741	52	356
Kristianstads län	544	9 792	147 152 071	3·9	235 558	42	625
Malmöhus län	976	39 330	477 723 276	12·6	477 724	82	1 000
Hallands län	249	5 505	75 071 871	2·0	147 388	37	510
Göteborgs och Bohus län	627	36 750	365 858 270	9·7	408 697	90	895
Älvsborgs län	510	22 412	196 379 987	5·2	294 692	76	666
Skaraborgs län	635	11 112	83 790 746	2·2	241 146	46	347
Värmlands län	415	16 997	169 530 464	4·5	260 714	65	650
Örebro län	514	21 057	194 447 007	5·1	212 790	99	914
Västmanlands län	403	16 025	161 286 961	4·3	163 636	98	986
Kopparbergs län	468	20 132	180 090 126	4·8	243 313	83	740
Gävleborgs län	449	20 904	200 422 391	5·3	261 116	80	768
Västernorrlands län	303	17 299	189 270 293	5·0	260 302	66	727
Jämtlands län	158	2 778	20 931 023	0·6	125 303	22	167
Västerbottens län	161	5 294	42 249 315	1·1	171 520	31	246
Norrbottens län	158	7 823	68 636 451	1·8	175 095	45	392
Hela riket	**10 590**	**397 823**	**3 777 423 122**	**100·0**	**5 735 153**	**69**	**658**

Med avseende å industriens fördelning å olika landsdelar stod Malmöhus län främst med ett produktvärde av 478 millioner kronor; därnäst följde Stockholms stad samt Göteborgs och Bohus län med respektive 388 och 366 millioner kronor. Sist i ordningen kommo Jämtlands lär med 21 millioner kronor och Gottlands län med 8 millioner kronor.

Beträffande industriens produktvärde i förhållande till invånarantalet uppvisade Malmöhus län högsta medelbeloppet med jämnt 1 000 kronor. Därnäst kom Västmanlands län med 986 kronor, Stockholms stad med 960 kronor, Örebro län med 914 kronor samt Göteborgs och Bohus län med 895 kronor per invånare.

Industriarbetarnas antal i förhållande till invånarantalet var högst i

Tab. 3. Industrien i rikets städer.

Städer med mer än 1 000 industriarbetare:	Antal arbetsställen	Antal arbetare	Tillverkningens värde		Medelfolkmängd	Antal industriarbetare per 1 000 inv.	Tillverkningens värde i kronor per inv.
			Kronor	%			
Stockholm	796	41 913	387 519 494	21·3	403 716	104	960
Göteborg	319	20 866	217 578 832	12·0	188 950	110	1 152
Malmö	274	14 667	164 945 250	9·1	110 697	133	1 490
Norrköping	141	9 632	76 502 173	4·2	55 365	172	1 382
Eskilstuna	133	6 776	44 328 831	2·4	29 864	227	1 484
Borås	80	5 175	48 077 475	2·6	23 709	218	2 028
Gävle	103	5 059	49 735 883	2·7	36 559	138	1 360
Västerås	59	4 642	63 814 464	3·5	24 906	186	2 562
Jönköping	74	4 602	29 774 132	1·6	28 578	161	1 042
Örebro	109	4 322	49 844 048	2·8	34 123	127	1 461
Hälsingborg	96	3 958	46 806 983	2·6	35 595	111	1 315
Södertälje	30	2 686	26 850 574	1·5	13 683	196	1 962
Uppsala	80	2 682	25 131 360	1·4	27 946	96	899
Huskvarna	12	2 425	14 657 959	0·9	7 454	325	1 966
Trollhättan	23	2 393	30 632 479	1·7	14 088	170	2 174
Karlskrona	48	2 274	13 245 947	0·7	28 546	80	464
Landskrona	59	2 254	44 637 279	2·5	17 008	133	2 624
Karlstad	49	2 170	20 618 722	1·1	18 750	116	1 100
Linköping	59	1 809	14 753 452	0·8	25 361	71	582
Halmstad	44	1 671	29 113 983	1·6	18 831	89	1 546
Lidköping	30	1 670	15 140 213	0·8	8 041	208	1 883
Kalmar	37	1 646	29 266 152	1·6	16 330	101	1 792
Västervik	32	1 602	11 560 907	0·6	11 365	141	1 017
Nyköping	31	1 593	12 005 500	0·7	10 966	145	1 095
Tidaholm	9	1 568	9 341 073	0·5	4 591	342	2 035
Vänersborg	22	1 479	9 205 221	0·5	8 251	179	1 116
Lund	49	1 478	13 589 023	0·7	22 992	64	591
Söderhamn	32	1 422	10 732 585	0·6	11 500	124	933
Uddevalla	21	1 400	12 694 084	0·7	13 519	104	939
Oskarshamn	20	1 257	6 860 618	0·5	8 230	153	834
Trälleborg	41	1 204	31 362 700	1·7	10 995	110	2 852
Arvika	24	1 199	9 077 822	0·5	5 156	233	1 760
Kristianstad	47	1 138	20 822 647	1·2	12 594	90	1 653
Övriga städer	1 015	23 864	225 589 714	12·4	313 235	76	720
Summa	**3 998**	**184 496**	**1 815 817 574**	**100·0**	**1 601 494**	**115**	**1 134**

Stockholms stad samt Örebro och Västmanlands län, lägst åter i Gottlands, Jämtlands och Västerbottens län. I medeltal för hela riket kommo 69 industriarbetare på 1 000 invånare.

Av samtliga arbetsställen funnos på landsbygden 62·2 % med 51·9 % av industriens sammanlagda produktvärde. I förhållande till folkmängden hade landsbygden år 1916 att uppvisa 52 industriarbetare per 1 000 invånare och 475 kronors produktvärde per invånare, medan motsvarande relationstal för rikets städer utgjorde 115 arbetare och 1 134 kronor.

Av sammanlagda produktvärdet för rikets städer representerade Stockholm ensamt 21·3 %, Göteborg 12·0 %, Malmö 9·1 % och Norrköping 4·2 %.

Med avseende å produktvärdets förhållande till invånarantalet nådde Trälleborg, Landskrona och Västerås de högsta relationstalen, för dem alla överstigande 2 500 kronor. Beträffande slutligen industriarbetarnas relativa antal i förhållande till folkmängden framträdde Tidaholm och Huskvarna såsom de starkast utpräglade industricentra (342 resp. 325 fabriksarbetare per 1 000 invånare).

Den inom industrien anställda personalen har liksom föregående år uppdelats i förvaltningspersonal och arbetare. Inom den förstnämnda gruppen särskiljas följande fem kategorier:

Föreståndare	5 397	Lagerbokhållare, butiksbiträden m. fl.	4 326
Teknisk personal	7 135	Resande i firmors tjänst	1 371
Kontorspersonal	15 385	Summa	33 614

Bland förvaltningspersonalen ingingo inalles 5 929 kvinnor; talrikast representerade voro dessa bland lager- och butikspersonalen (41·6 %) samt kontorspersonalen (25·1 % av hela antalet). Bland arbetarpersonalen, som frånsett hemarbetarna, uppgick till 397 823 personer, voro 17·7 % kvinnor och 13·1 % minderåriga. Fördelningen av kvinnor och minderåriga inom olika industrigrenar framgår av specialredogörelsen å sid. 1003.

Vad industrianläggningarnas fördelning efter ägare beträffar, så ägdes 40·6 % av anläggningarna, sysselsättande 13·2 % av arbetarna, utav enskilda personer. För aktiebolag voro motsvarande siffror resp. 38·2 % och 77·0 %, för andra bolag eller stiftelser 9·9 % och 5·2 %, för ekonomiska föreningar 8·7 % och 1·4 % samt för staten eller kommuner 2·6 % och 3·2 %.

Summariska uppgifter angående den av industrien använda drivkraften lämnas i nedanstående sammanställning:

	Samtliga primärmotorer		Därav för omedelbar maskindrift		Därav för drivande av elektricitetsgeneratorer	
	eff. hästkrafter	%	eff. hästkrafter	%	eff. hästkrafter	%
Motorer drivna med:						
vatten	924 780	65·7	230 631	24·9	694 149	75·1
ånga	426 514	30·3	221 758	52·0	204 756	48·0
olja eller gas	56 787	4·0	19 292	34·0	37 495	66·0
Summa	1 408 081	100·0	471 681	33·5	936 400	66·5

Tab. 4. Produktionen inom viktigare industrigrenar åren 1896—1916.

		1916	1915	1911—1915	1906—1910	1896—1905
Järnmalm	ton	6 986 298	6 883 308	6 759 091	4 625 620	2 928 536
Tackjärn	»	732 734	760 701	692 977	567 418	523 026
Smältstycken och råskenor	»	119 156	119 629	137 945	155 468	187 589
Göten	»	614 111	600 418	536 963	408 128	294 189
Stångjärn o. -stål	»	219 028	224 644	196 767	188 956	175 662
Andra grövre tillverkningar av smidesjärn	»	389 441	400 379	352 117	248 977	189 238
Draget och kallvalsat järn och stål	»	67 622	54 073	39 072	26 186	19 184
Tackjärnsgjutgods	»	136 477	147 069	134 111	102 037	70 034
Järnvägs- och spårvagnar	1 000 kr.	13 477	12 962	9 477	7 209	6 022
Andra vagnar (inkl. automobiler)	»	9 408	6 614	5 244	2 311	844
Velocipeder	»	15 342	8 809	7 082	4 490	1 893
Fartyg	»	46 271	25 292	19 733	12 262	10 070
Diverse järnmanufaktur och mek. arbeten	»	395 688	251 970	192 867	125 322	75 007
därav: ångmaskiner (inkl. lokomotiv)	»	10 458	7 979	6 239	6 882	5 890
andra motorer	»	80 613	18 699	16 685	7 604	1 220
lantbruksmaskiner	»	21 644	13 409	13 079	9 147	3 787
mjölkskumningsmaskiner	»	31 480	14 285	14 155	10 656	7 892
Metallmanufaktur (inkl. guld- och silverarb.)	»	110 382	69 124	48 133	29 974	13 166
Elektriska maskiner, apparater o. ledningar	»	71 884	45 844	32 269	18 512	8 703
Stenkol	ton	414 825	412 261	362 993	291 424	271 813
Eldfast lera och klinkerlera	»	146 941	184 284	197 651	169 425	191 570
Bränntorv	»	102 999	76 349	50 914		
Torvströ och torvmull	»	207 360	240 387	197 203		
Stenhuggeriarbeten	1 000 kr.	13 124	15 068	20 096	16 374	10 747
Kalk, osläckt	kbm.	458 301	440 974	398 862	275 858	181 613
Cement	ton	347 256	306 102	319 388	213 662	112 922
Porslin och fajans	1 000 kr.	6 816	6 364	5 572	4 532	3 405
Tegel- och andra lervaror	»	20 471	16 102	16 040	14 728	12 278
Glasvaror	»	22 514	18 085	13 730	10 721	8 280
Sågverksprodukter	»	332 780	222 543	193 893	159 705	143 317
därav: ohyvlade plankor, bräder m. m.	kbm.	5 190 252	4 423 778	4 458 629	4 289 308	4 924 163
hyvlade bräder	»	958 532	995 285	1 159 338	1 015 058	849 868
Snickeriarbeten: byggnadsmaterial	1 000 kr.	9 124	8 266	10 981	11 740	} 20 321
andra slag	»	29 467	23 187	19 766	15 486	
Pappersmassa: mekanisk (torr vikt)	ton	346 184	305 819	293 080	220 076	138 820
kemisk (» »)	»	978 273	909 912	831 223	498 993	206 215
Papp	»	78 599	60 112	46 611	32 237	19 368
Papper	»	330 887	293 808	271 898	196 404	101 396
Bok- och tidningstryck	1 000 kr.	46 546	38 860	30 943	18 905	11 631
Kvarnprodukter (mjöl, gryn, kli, gröpe)	ton	650 003	557 624	592 406	550 982	480 515
Bröd och kex	1 000 kr.	47 751	39 270	28 616	16 648	7 228
Råsocker	ton	127 352	154 114	144 971	132 028	90 135
Råbrännvin à 50 %	hl.	349 586	232 296	392 291	400 270	407 330
Maltdrycker	»	2 534 652	2 577 837	2 687 555	2 997 693	2 782 342
Tobaksfabrikat	1 000 kr.	63 748	32 241	26 138	21 136	16 124
Margarin	ton	21 778	33 723	25 043	14 510	9 330
Garn	»	41 519	40 716	37 426	32 732	28 899
Vävnader	»	31 725	31 647	28 964	125 265	26 003
Trikåvaror	1 000 kr.	24 244	17 247	14 758	10 455	6 673
Sömnadsartiklar	»	47 939	41 569	27 514	17 029	8 215
Beredda hudar och skinn	»	73 766	68 004	39 225	23 015	12 040
Skofabrikat	»	101 412	92 284	50 877	26 408	11 480
Gummivaror	»	22 050	14 354	11 224	8 977	4 765
Färger och fernissor	»	8 371	4 438	3 749	2 895	1 689
Lin-, rov- och rapsoljor	ton	9 638	9 619	7 973	6 888	4 856
Ljus	»	1 335	2 389	2 312	2 389	2 297
Såpa	»	25 079	23 489	20 272	18 072	12 999
Konstgjorda gödningsämnen	ton	206 879	251 002	247 420	195 766	119 995
Tändstickor	»	57 425	51 202	41 260	32 079	22 457
Kalciumkarbid	»	36 357	32 446	20 244	6 167	4 162

Tab. 5. Arbetarantalet inom olika industrigrenar åren 1896—1916.

	1916	1915	1911—1915	1906—1910	1896—1905
Malmgruvor och anrikningsverk	14 686	14 378	12 926	11 816	11 621
Metallframställningsverk	20 568	20 028	19 111	16 773	16 293
Järn- och stålvarufabriker, skeppsvarv, mekaniska och elektriska verkstäder samt instrument- och urfabriker	91 513	78 624	67 588	58 400	47 819
Annan metallindustri	8 052	7 031	7 252	6 051	4 070
Kolgruvor	2 348	2 301	2 170	2 026	1 912
Torvindustri	4 721	4 101	3 445	2 750	1 652
Stenhuggerier samt kalk- och kritbruk	9 380	12 696	15 659	14 756	12 410
Tegelbruk och lervarufabriker (inkl. kakel- och porslinsfabriker)	10 862	11 089	[1] 12 428	14 071	14 047
Glasindustri	6 019	5 875	5 497	5 265	5 228
Annan jord- och stenindustri	2 524	2 468	2 857	2 989	2 328
Sågverk och hyvlerier samt träkolsverk och lådfabriker	47 620	42 474	[2] 44 260	45 989	46 865
Snickeri- och annan träindustri	14 603	13 640	14 050	13 286	11 494
Pappersmassefabriker samt pappfabriker och pappersbruk	25 384	24 415	22 977	19 466	13 178
Annan pappersindustri	5 912	5 425	4 598	3 560	2 063
Boktryckerier och grafiska anstalter	9 347	9 208	9 223	8 780	7 044
Kvarnindustri	3 209	2 893	3 331	4 161	4 316
Sockerindustri	8 578	8 569	8 442	8 796	7 474
Brännvinsbrännerier, destilleringsverk och jästfabriker	1 192	1 170	1 204	1 254	1 230
Bryggerier och mälterier samt fabriker för andra dryckesvaror	6 810	6 654	6 991	8 133	7 960
Tobaksfabriker	4 191	3 676	4 509	4 991	4 512
Mejerier	4 423	3 836	3 898	—	—
Annan livsmedelsindustri	11 194	10 836	8 853	6 741	4 641
Textilindustri	35 289	35 483	35 176	34 211	31 677
Beklädnads- och annan textilindustrien närstående industri	10 759	10 413	8 960	7 502	4 961
Garverier	2 234	2 234	1 938	2 046	2 394
Skofabriker	8 957	8 598	7 540	5 845	3 208
Gummivarufabriker	1 896	1 758	1 626	1 386	1 031
Diverse läder-, skinn- och hårindustri	2 596	2 387	2 101	1 925	1 793
Tändsticksfabriker	8 681	8 331	7 172	6 599	5 847
Annan kemisk-teknisk industri[3]	8 512	7 800	6 731	5 713	4 201
Elektricitetsverk	3 046	2 641	2 011	1 078	417
Gasverk	1 739	1 743	1 627	1 653	1 065
Vattenledningsverk	1 028	1 161	1 046	—	—
Summa	**397 823**	**373 936**	**357 147**	**328 012**	**284 751**

[1] Minskningen beror delvis därpå, att ett antal smärre, förut medtagna anläggningar vid redovisningen utgallrats.

[2] Från och med år 1913 äro skogskolsarbetarna icke medräknade.

[3] Arbetarna vid sådana trädestillationsverk, som även och huvudsakligen framställa träkol, äro inräknade bland arbetarna vid sågverk etc.

Sammanlagda ökningen av de använda primärmotorernas styrka sedan 1897, det första år för vilket uppgifter föreligga, uppgår till 327 %.

Inom industrien användes vidare för omedelbar maskindrift, förutom de av primärmotorer utvecklade 471 681 effektiva hästkrafterna, även 653 717 effektiva hästkrafter, utvecklade av elektriska motorer; härigenom uppgår den inom industrien till maskindrift använda drivkraften till sammanlagt 1 125 398 effektiva hästkrafter, vilket i förhållande till år 1915 innebär en ökning med 10 %.

Kvinnors och minderårigas användande inom industrien i Sverige år 1916.[1]

Med ledning av kommerskollegii industriberättelse meddelas i det följande en översikt över kvinnors och barns användande inom industrien inklusive bergshanteringen år 1916. Arbetarna inom hantverket, vartill även byggnadsverksamheten räknas, redovisas ej i nämnda berättelse och ingå följaktligen ej i nedanstående siffror.

Inom den svenska storindustrien, såsom den ovan begränsats, sysselsattes under år 1916 tillhopa 397 823 arbetare. Kvinnornas och de minderårigas förekomst under åren 1914—1916 framgår av följande sammanställning:

	Antal			% av hela antalet arbetare		
	1916	1915	1914	1916	1915	1914
Vuxna kvinnor	57 022	53 879	52 425	*14·33*	*14·41*	*14·37*
Minderåriga kvinnor	13 488	13 164	12 361	*3·39*	*3·52*	*3·93*
Summa kvinnor	**70 510**	**67 043**	**64 786**	*17·72*	*17·93*	*17·76*
Minderåriga män	38 566	35 372	34 186	*9·70*	*9·46*	*9·37*
» kvinnor	13 488	13 164	12 361	*3·39*	*3·52*	*3·39*
Summa minderåriga	**52 054**	**48 536**	**46 547**	*13·09*	*12·98*	*12·76*
Hela antalet vuxna kvinnor och minderåriga av båda könen .	**109 076**	**102 415**	**98 972**	*27·42*	*27·39*	*27·13*

I förhållande till hela antalet inom industrien sysselsatta arbetare har antalet kvinnor, vuxna såväl som minderåriga, efter vad härav framgår, något minskats sedan föregående år. Antalet minderåriga manliga arbetare har

[1] Jfr Soc. Medd., årg. 1903, s. 28; 1904, s. 200; 1905, s. 140; 1906, s. 471. 1907, s. 354; 1908, s. 641; 1909, s. 559; 1910, s. 479; 1911, s. 477; 1912, s. 482; 1913, s. 455; 1914, s. 299; 1915, s. 762; 1916 s. 771; 1918, sid. 47.

Inom industrien sysselsatta vuxna kvinnor och minderåriga i olika landsdelar år 1916.

1	2	3	4	5	6	7
	Kvinnor		Minderåriga		Vuxna kvinnor och minderåriga av båda könen	
	Antal	% av hela antalet arbetare	Antal	% av hela antalet arbetare	Antal	% av hela antalet arbetare
Stockholms stad	13 524	*32·5*	4 236	*10·1*	16 013	*38·2*
» län	1 902	*13·7*	1 498	*10·8*	3 053	*21·9*
Uppsala »	836	*11·6*	832	*11·5*	1 508	*20·9*
Södermanlands »	1 489	*10·8*	2 034	*14·8*	3 184	*23·2*
Östergötlands »	5 856	*26·0*	2 971	*13·2*	7 858	*34·9*
Jönköpings »	2 461	*14·2*	2 776	*16·0*	4 561	*26·4*
Kronobergs »	811	*10·2*	1 370	*17·3*	1 902	*24·0*
Kalmar »	1 496	*13·3*	1 730	*15·4*	2 773	*24·7*
Gottlands »	133	*12·3*	41	*3·8*	166	*15·3*
Blekinge »	1 146	*14·7*	858	*11·0*	1 819	*23·3*
Kristianstads »	1 221	*12·8*	893	*9·4*	1 869	*19·4*
Malmöhus »	9 371	*23·8*	4 749	*12·1*	12 188	*31·0*
Hallands »	1 362	*24·7*	845	*15·3*	1 932	*35·1*
Göteborgs och Bohus »	11 196	*30·5*	5 182	*14·1*	14 160	*38·5*
Älvsborgs »	7 124	*31·8*	3 434	*15·3*	9 279	*41·4*
Skaraborgs »	2 210	*19·9*	1 328	*11·9*	3 136	*28·2*
Värmlands »	1 532	*9·0*	2 423	*14·3*	3 579	*21·1*
Örebro »	2 428	*11·8*	2 868	*13·6*	4 603	*21·9*
Västmanlands »	729	*4·5*	2 080	*13·0*	2 648	*16·5*
Kopparbergs »	791	*3·9*	2 377	*11·8*	3 008	*14·9*
Gävleborgs »	1 818	*8·7*	3 281	*15·7*	4 623	*22·1*
Västernorrlands »	632	*3·7*	2 389	*13·8*	2 938	*17·0*
Jämtlands »	161	*5·8*	262	*9·4*	414	*14·9*
Västerbottens »	143	*2·7*	777	*14·7*	904	*17·1*
Norrbottens »	138	*1·8*	825	*10·8*	958	*12·2*
Hela riket 1916	**70 510**	*17·7*	**52 054**	*13·1*	**109 076**	*27·4*
Medeltal för åren 1911—1915	62 361	*17·5*	46 515	*13·1*	96 219	*27·1*
» » » 1906—1910	57 138	*17·4*	44 461	*13·6*	89 409	*27·3*
» » » 1901—1905	51 304	*17·0*	42 360	*14·0*	82 543	*27·3*
» » » 1896—1900	45 465	*17·0*	36 977	*13·8*	73 376	*27·4*

däremot såväl absolut som relativt taget ökats. Användningen av kvinnor och minderåriga inom industrien under åren 1896—1916 framgår av efterföljande tablå:

År	Kvinnor % av hela antalet	Minderåriga arbetare
1916	17·7	13·1
1911—1915 (medeltal)	17·5	13·1
1906—1910 »	17·4	13·6
1901—1905 »	17·0	14·0
1896—1900 »	17·0	13·8

Beträffande kvinnors och minderårigas användande i arbete inom olika industrigrenar meddelas detaljerade uppgifter i tabellen å sid. 1006—1007.

Kvinnor och minderåriga utgöra tillsammans mer än hälften av arbetsstyrkan inom textil- och beklädnadsindustrien (75·7 %), samt dessutom inom följande till andra industrigrupper hörande yrkesgrenar:

Tobaksfabriker	85·9 %	Päls- och skinnvarufabriker	62·1 %
Choklad- och karamellfabriker	84·5 »	Punsch-, vin- och läskedrycksfabriker	56·4 »
Kartongfabriker o. annan pappersindustri	74·6 »	Tändsticksfabriker	54·0 »
Mejerier	72·2 »	Guld- och silvervarufabriker	51·5 »
Fiskberedningsanstalter o. konservfabriker	65·3 »	Skofabriker	51·1 »
Gummivarufabriker	63·8 »		

Det är i allmänhet kvinnorna — vuxna eller minderåriga — som i främsta rummet bidraga till de höga procenttalen inom ovan nämnda yrkesgrupper. Å andra sidan kan anmärkas, hurusom vid sågverken och hyvlerierna de manliga minderåriga utgöra 14·7 % av samtliga arbetare, kvinnorna däremot blott 0·7 %; vid låd- och fanerfabrikerna äro motsvarande siffror 26·7 och 1·3 %, vid snickerifabrikerna 12·2 och 1·7 %, vid tegelbruken 11·4 och 2·5 %, o. s. v. Absolut taget förekommer största antalet minderåriga vid sågverken och hyvlerierna (6 869, därav blott 96 kvinnliga) samt mekaniska verkstäderna (6 187, därav 114 kvinnliga). Inom sistnämnda industrigren har antalet minderåriga arbetare under år 1916 ökats med ej mindre än 37·4 %.

Tabellen å sid. 1004 utvisar, i vad mån olika landsdelar förete skiljaktigheter med avseende å kvinnors och minderårigas användande inom industrien. Deras sammanlagda antal var störst i Stockholms stad med 16 013, varefter följa Göteborgs och Bohus län med 14 160 samt Malmöhus län med 12 188 vuxna kvinnor och minderåriga av båda könen. Med hänsyn till den relativa frekvensen blir länens ordning emellertid en annan. Främst kommer då Älvsborgs län med 41·4 %, och därefter följa Göteborgs och Bohus län med 38·5 %, Stockholms stad med 38·2 %, Hallands län med 35·1 %, Östergötlands län med 34·9 % och Malmöhus län med 31·0 %. Sist kommer Norrbottens län med 12·2 %. I hela riket utgjorde antalet vuxna kvinnor samt minderåriga av båda könen inom industrien 109 076, vilket i jämförelse med 1915 innebär en ökning av 6 661 personer.

Kvinnors och minderårigas användande inom industrien år 1916.

(Enligt kommerskollegii berättelse.)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Yrkesgrupper	Arbetare								
	Hela antalet	Därav voro							
		kvinnor		minderåriga				vuxna kvinnor och minderåriga av båda könen	
		Antal	% av hela antalet arbetare	Antal			% av hela antalet arbetare	Antal	% av hela antalet arbetare
				Manl.	Kvinnl.	Summa			
1. *Malmbrytning och metallindustri.*									
Järnmalmsgruvor och anrikningsverk	**12 640**	177	*1·4*	**1 102**	52	**1 154**	*9·1*	1 279	*10·1*
Andra malmgruvor och anrikningsverk	**2 045**	31	*1·5*	176	8	**184**	*9·0*	207	*10·1*
Verk för framställning av järn o. stål	**18 084**	6	*0·0*	1 436	—	**1 436**	*7·9*	1 442	*8·0*
Verk för framställning av andra metaller	**864**	—	*0·0*	49	—	**49**	*5·7*	49	*5·7*
Järn- och stålmanufaktur	**18 303**	1 133	*6·2*	3 002	233	**3 235**	*17·7*	4 135	*22·6*
Mekaniska verkstäder	**55 547**	680	*1·2*	6 073	114	**6 187**	*11·1*	6 753	*12·2*
Skeppsvarv	**6 915**	15	*0·2*	700	—	**700**	*10·1*	715	*10·3*
Fabriker för elektriska maskiner	**3 146**	342	*10·9*	618	105	**723**	*23·0*	960	*30·5*
Fabriker för elektriska apparater och ledningar	**3 725**	1 214	*32·6*	390	236	**626**	*16·8*	1 604	*43·1*
Instrument- och urfabriker	**1 642**	89	*5·4*	250	17	**267**	*16·3*	339	*20·6*
Metallmanufaktur	**6 248**	827	*13·2*	978	138	**1 116**	*17·9*	1 805	*28·9*
Guld- och silvervarufabriker	**1 239**	466	*37·6*	172	58	**230**	*18·6*	638	*51·5*
Annan järn- och metallindustri	**329**	50	*15·2*	66	13	**79**	*24·0*	116	*35·3*
Summa	**130 727**	**5 030**	*3·8*	**15 012**	**974**	**15 986**	*12·2*	**20 042**	*14·3*
2. *Jord- och stenindustri.*									
Kolgruvor	**2 348**	—	*0·0*	166	—	**166**	*7·1*	166	*7·1*
Torvindustri	**4 647**	684	*14·7*	648	267	**915**	*19·7*	1 332	*28·7*
Brytning jämte grovhuggning o. krossning av sten	**5 550**	12	*0·2*	315	—	**315**	*5·7*	327	*5·9*
Finare stenförädlingsindustri	**1 621**	—	*0·0*	43	—	**43**	*2·7*	43	*2·7*
Kalk- och kritbruk	**2 049**	8	*0·4*	34	—	**34**	*1·7*	42	*2·0*
Cementfabriker	**1 131**	8	*0·7*	59	—	**59**	*5·2*	67	*5·9*
Stengods- och lergodsfabriker	**98**	8	*8·2*	16	—	**16**	*16·3*	24	*24·5*
Tegelbruk	**7 788**	195	*2·5*	885	48	**933**	*12·0*	1 080	*13·9*
Porslins- och kakelfabriker	**2 746**	1 033	*37·6*	216	175	**391**	*14·2*	1 249	*45·5*
Glasindustri	**5 628**	453	*8·0*	1 015	245	**1 260**	*22·4*	1 468	*26·1*
Annan jord- och stenindustri	**1 183**	11	*0·9*	31	1	**32**	*2·7*	42	*3·6*
Summa	**34 789**	**2 412**	*6·9*	**3 428**	**736**	**4 164**	*12·0*	**5 840**	*16·8*
3. *Träindustri.*									
Sågverk och hyvlerier	**45 902**	312	*0·7*	6 773	96	**6 869**	*15·0*	7 085	*15·4*
Låd- och fanerfabriker	**558**	7	*1·3*	149	5	**154**	*27·6*	156	*28·0*
Pråmvarv och båtbyggerier	**615**	—	*0·0*	45	—	**45**	*7·3*	45	*7·3*
Snickeri- och möbelfabriker	**11 282**	189	*1·7*	1 382	53	**1 435**	*12·7*	1 571	*13·9*
Annan trävarufabrikation	**2 509**	434	*17·3*	386	89	**475**	*18·9*	820	*32·7*
Summa	**60 866**	**942**	*1·5*	**8 735**	**243**	**8 978**	*14·8*	**9 677**	*15·9*
4. *Pappers- och grafisk industri.*									
Pappersmassefabriker	**15 035**	73	*0·5*	949	5	**954**	*6·3*	1 022	*6·8*
Pappersbruk och pappfabriker	**9 072**	1 821	*20·1*	590	435	**1 025**	*11·3*	2 411	*26·6*
Kartongvarufabriker och annan pappersindustri	**5 434**	3 677	*67·7*	375	1 240	**1 615**	*29·7*	4 052	*74·6*
Tapetfabriker	**260**	47	*18·1*	58	9	**67**	*25·8*	105	*40·4*
Grafiska anstalter	**1 505**	212	*13·5*	340	60	**400**	*25·6*	552	*35·3*
Boktryckerier	**7 524**	772	*10·3*	1 124	107	**1 231**	*16·4*	1 896	*25·2*
Summa	**88 890**	**6 602**	*17·0*	**3 436**	**1 856**	**5 292**	*13·6*	**10 038**	*25·8*
5. *Livsmedelsindustri.*									
Kvarnrörelser	**2 887**	58	*2·0*	88	13	**101**	*3·6*	146	*5·1*
Stärkelsefabriker	**458**	37	*8·1*	1	—	**1**	*0·2*	38	*8·3*
Pressjästfabriker	**195**	7	*3·6*	8	1	**9**	*4·6*	15	*7·7*
Bagerier	**3 279**	1 275	*38·9*	127	125	**252**	*7·7*	1 402	*42·8*
Råsockerbruk (inkl. saftstationer)	**6 452**	87	*1·3*	4	—	**4**	*0·1*	91	*1·4*

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Arbetare								
		Därav voro							
Yrkesgrupper	Hela antalet	kvinnor		minderåriga				vuxna kvinnor och minderåriga av båda könen	
		Antal	% av hela antalet arbetare	Antal			% av hela antalet arbetare	Antal	% av hela antalet arbetare
				Manl.	Kvinnl.	Summa			
Sockerraffinaderier	**1 444**	232	*16·1*	23	—	**23**	*1·6*	255	*17·7*
Kombinerade sockerfabriker	**682**	109	*16·0*	9	—	**9**	*1·3*	118	*17·3*
Choklad- och karamellfabriker	**2 788**	2 255	*80·9*	101	760	**861**	*30·9*	2 356	*84·5*
Brännvinsbrännerier	**851**	—	*0·0*	3	—	**3**	*0·4*	3	*0·4*
Destilleringsverk	**100**	—	*0·0*	—	—	—	*0·0*	—	*0·0*
Bryggerier och mälterier	**6 042**	1 383	*22·9*	243	39	**282**	*4·7*	1 626	*26·9*
Fabriker för andra dryckesvaror	**573**	299	*52·2*	24	6	**30**	*5·2*	323	*56·4*
Tobaksfabriker	**4 096**	3 377	*82·4*	143	707	**850**	*20·8*	3 520	*85·9*
Mejerier	**3 853**	2 654	*68·9*	129	95	**224**	*5·8*	2 783	*72·2*
Margarin- och fettfabriker samt talgraffinaderier	**645**	150	*23·3*	16	4	**20**	*3·1*	166	*25·7*
Slakterier och charkuterier	**1 199**	122	*10·2*	80	—	**80**	*6·7*	202	*16·8*
Fiskberedningsanstalter och konservfabriker	**1 114**	672	*60·3*	55	74	**129**	*11·6*	727	*65·3*
Annan livsmedelsindustri	**565**	202	*35·8*	25	57	**82**	*14·5*	227	*40·2*
Summa	**37 173**	**12 919**	*34·8*	**1 079**	**1 881**	**2 960**	*8·0*	**13 998**	*37·7*
6. *Textil- och beklädnadsindustri.*									
Bomullsindustri: spinnerier	**5 279**	3 318	*62·9*	557	729	**1 286**	*24·4*	3 875	*73·4*
väverier	**6 643**	5 038	*75·8*	341	572	**913**	*13·7*	5 379	*81·0*
vaddfabriker	**360**	202	*56·1*	13	6	**19**	*5·3*	215	*59·7*
Linne-, hamp- o. juteindustri: spinnerier	**1 408**	913	*64·8*	170	260	**430**	*30·5*	1 083	*76·9*
väverier	**1 615**	1 236	*76·5*	108	220	**328**	*20·3*	1 344	*83·2*
Ylleindustri: spinnerier	**3 495**	1 512	*43·3*	636	345	**981**	*28·1*	2 148	*61·5*
väverier	**4 870**	3 622	*74·4*	147	450	**597**	*12·3*	3 769	*77·4*
shoddyfabriker	**71**	27	*38·0*	—	—	—	*0·0*	27	*38·0*
Trikåfabriker	**3 886**	3 570	*91·9*	72	767	**839**	*21·6*	3 642	*93·7*
Band- och gardinfabriker samt snörmakerier	**1 659**	1 214	*73·2*	144	299	**443**	*26·7*	1 358	*81·9*
Repslagerier och bindgarnsfabriker	**556**	249	*44·8*	48	6	**54**	*9·7*	297	*53·4*
Sömnadsfabriker	**7 955**	6 930	*87·1*	93	1 009	**1 102**	*13·9*	7 023	*88·3*
Hatt- och mössfabriker	**2 257**	1 791	*79·4*	81	264	**345**	*15·3*	1 872	*82·9*
Färgerier, blekerier och impregneringsfabriker	**4 130**	1 268	*30·7*	182	108	**290**	*7·0*	1 450	*35·1*
Annan hithörande industri	**312**	171	*54·8*	23	26	**49**	*15·7*	194	*62·2*
Summa	**44 496**	**31 061**	*69·8*	**2 615**	**5 061**	**7 676**	*17·3*	**33 676**	*75·7*
7. *Läder-, hår- o. gummivaruindustri.*									
Garverier	**2 145**	37	*1·7*	100	4	**104**	*4·8*	137	*6·4*
Päls- och skinnvarufabriker	**955**	514	*53·8*	79	83	**162**	*17·0*	593	*62·1*
Skofabriker	**8 883**	3 363	*37·9*	1 173	906	**2 079**	*23·4*	4 536	*51·1*
Gummivarufabriker	**1 854**	1 018	*54·9*	164	214	**378**	*20·4*	1 182	*63·8*
Annan hithörande industri	**1 586**	504	*31·8*	230	129	**359**	*22·6*	734	*46·3*
Summa	**15 423**	**5 436**	*35·2*	**1 746**	**1 336**	**3 082**	*20·0*	**7 182**	*46·6*
8. *Kemisk-teknisk industri.*									
Färg- och fernissfabriker	**417**	109	*26·1*	43	31	**74**	*17·7*	152	*36·5*
Olje-, tvål-, ljus- och parfymfabriker	**1 716**	760	*44·3*	73	112	**185**	*10·8*	833	*48·5*
Konstgödningsfabriker	**836**	5	*0·6*	21	—	**21**	*2·5*	26	*3·1*
Kolnings- och trädestillationsverk	**777**	3	*0·4*	86	—	**86**	*11·1*	89	*11·5*
Krutbruk o. andra sprängämnesfabriker	**1 690**	684	*40·5*	57	69	**126**	*7·5*	741	*43·8*
Tändsticksfabriker	**8 593**	3 548	*41·3*	1 091	969	**2 060**	*24·0*	4 639	*54·0*
Annan kemisk-teknisk industri	**3 121**	547	*17·5*	207	104	**311**	*10·0*	754	*24·2*
Summa	**17 150**	**5 656**	*33·0*	**1 578**	**1 285**	**2 863**	*16·7*	**7 234**	*42·2*
9. *Kraft-, belysnings- o. vattenverk.*									
Elektricitetsverk	**3 046**	19	*0·6*	88	—	**88**	*2·9*	107	*3·5*
Gasverk	**1 739**	13	*0·7*	23	—	**23**	*1·3*	36	*2·1*
Vattenledningsverk	**1 028**	19	*1·8*	7	—	**7**	*0·7*	26	*2·5*
Summa	**5 813**	**51**	*0·9*	**118**	—	**118**	*2·0*	**169**	*2·9*
Egentliga fabriksarbetare	**385 327**	**70 109**	*18·2*	**37 747**	**13 372**	**51 119**	*13·3*	**107 856**	*28·0*
Chaufförer, kuskar, lagerarb., m. m.	**12 496**	**401**	*3·2*	**819**	**116**	**935**	*7·5*	**1 220**	*9·8*
Summa	**397 823**	**70 510**	*17·7*	**38 566**	**13 488**	**52 054**	*13·1*	**109 076**	*27·4*

Sociala frågor vid 1918 års riksdag.[1]

1. Arbetarskyddslagstiftning.

Arbetarskyddslagen. Efter av Kungl. Maj:t avlåtna propositioner hava beslut fattats om ändrad lydelse av 13, 15, 16, 34 och 41 §§ i lagen den 29 juni 1912 om arbetarskydd (jfr sid. 616 och 704).

Lagen den 3 juni 1915 om eftergift vid krig eller krigsfara från vissa bestämmelser om arbetstid för minderåriga och kvinnor, vilken lag enligt beslut av 1917 års riksdag skulle gälla till och med den 28 februari 1918, har prolongerats för ytterligare ett år.

Olycksfallsförsäkringslagen. I enlighet med av Kungl. Maj:t avlåten proposition har fastställts ändrad lydelse av 37 § i lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete (jfr sid. 616).

Nya bestämmelser hava antagits beträffande den särskilt för fiskare avsedda olycksfallsförsäkringen (jfr sid. 313 och 676).

Anslag till arbetslöshetens bekämpande. I anslutning till arbetslöshetskommissionens i Sociala Meddelanden (sid. 277) förut återgivna framställning hade Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för bekämpande av arbetslösheten utöver de av 1917 års riksdag för ändamålet beviljade medel på tilläggsstat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag å högst 15 millioner kronor, ävensom 4 millioner på extra stat för år 1919. Beträffande grunderna för den här avsedda understödsverksamheten förordade statsutskottet den jämkning i de av Kungl. Maj:t föreslagna bestämmelserna, att statens andel i understödskostnaden fortfarande normalt skulle sättas till halva summan (i stället för $^2/_3$) samt att understödens belopp liksom hittills skulle vara begränsat till högst $^2/_3$ av gängse arbetsinkomst inom den arbetslöses yrke (i stället för i propositionen föreslagna $^8/_{10}$). Med hänsyn till dessa nedsättningar ansåg utskottet det begärda 15 millionersanslaget böra minskas till 12 millioner, och blev sistnämnda belopp jämväl efter gemensam votering av riksdagen fastställt.

Lagstiftning angående maximalarbetstid, hemarbetarnas förhållanden m. m. I en i första kammaren väckt motion hade herr von Koch hemställt, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utarbetande och framläggande av förslag till lagstiftning, avsedd att förbättra hemarbetarnas förhållanden. Med hänsyn därtill, att frågan redan upptagits till behandling genom Kungl. Maj:ts åt socialstyrelsen den 18 februari 1918 givna uppdrag (jfr sid. 161), ansåg riksdagen emellertid ej nödigt att låta motionen till någon åtgärd föranleda.

En av ett flertal ledamöter i andra kammaren föreslagen skrivelse om utredning angående arbetstidens längd inom vissa arbetsområden samt fastställande av maximalarbetstid m. m. avböjdes likaledes under hänvisning till att den avsedda utredningen av Kungl. Maj:t redan igångsatts (jfr sid. 158).

---

[1] Soc. Medd., årg. 1914, sid. 125 och 566, årg. 1915, sid. 620, årg. 1916, sid. 893, årg. 1917, sid. 1082.

Arbetskamrar. I motioner av herr von Koch i första samt herr Pettersson i Södertälje i andra kammaren hade föreslagits utredning rörande lämpligheten att inrätta s. k. arbetskamrar eller vidtaga andra åtgärder i liknande syfte. Socialstyrelsen, som i anledning av framställningar från vederbörande utskott avgivit yttrande över denna fråga, påvisade härvid, hurusom de huvudsakliga arbetsuppgifter, som i andra länder pålagts dessa arbetskammare, i Sverige på ett fullt tillfredsställande sätt handhades av andra institutioner, varför något behov av en nyorganisation i av motionärerna angiven riktning ej kunde anses föreligga. Riksdagens beslut utföll också i överensstämmelse härmed.

2. Pensions- och sjukförsäkring.

Pensionsförsäkringen. I anslutning till av Kungl. Maj:t framlagd proposition har riksdagen antagit ett flertal ändringar i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring ävensom i lagen den 8 juni 1915 om övergångsbestämmelser i anledning av lagen om pensionsförsäkring. De nya bestämmelserna överensstämma i huvudsak med det förslag, som av pensionsstyrelsen den 21 januari 1918 ingavs till Kungl. Maj:t och som förut återgivits i Sociala Meddelanden (sid. 170).

Det likaledes i Sociala Meddelanden (sid. 311) förut berörda förslaget till lag om kommunala pensionstillskott och sjukvårdsbidrag erhöll vid första behandlingen icke majoritet i första kammaren, men togs under förnyad omprövning i samband med sammanjämkningen av kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande fattigvårdslagen och blev därvid med en mindre jämkning godkänt.

Sjukkassaväsendet. Riksdagens beslut angående extra statsbidrag åt registrerade sjukkassor har redan i ett föregående häfte (sid. 674) återgivits.

Pensionering av arbetskraft vid enskilda sociala anstalter. I anledning av motioner av herrar von Koch i första och Kjellberg i andra kammaren beslöt riksdagen att hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning, i vad mån staten bör kunna medverka till en tillfredsställande pensionering av den kvalificerade arbetskraften vid enskilda sociala anstalter.

3. Fattigvårdslagstiftning.

Det i Sociala Meddelanden (sid. 305) förut refererade förslaget till lag om fattigvården remitterades av riksdagen till ett för ändamålet tillsatt särskilt utskott, vilket i sitt utlåtande föreslog en del ändringar i den av Kungl. Maj:t framlagda propositionen. Vid den sammanjämkning, som sedermera blev en följd av kamrarnas i åtskilliga punkter skiljaktiga beslut, återgick man emellertid i flertalet fall till det ursprungliga förslaget. Den viktigaste punkt, där den omsider antagna nya lagen skiljer sig från propositionen, är i fråga om rösträtten vid val av fattigvårdsstyrelse, som, i enlighet med vad från första kammarens sida påyrkats, skall utövas efter samma grunder som vid övriga kommunala val, medan Kungl. Maj:t här föreslagit, att varje röstande skulle äga en röst. Kommunernas handlingsfrihet i fråga om att anslå medel för fattigvårdsändamål utan återbetalningsskyldighet har ävenledes begränsats. Första kammaren anslöt sig här till fattigvårdslagstiftningskommitténs ursprungliga förslag, enligt vilket sådan befogenhet skulle tillkomma kommunerna endast i fråga om anslag, avsedda till åtgärder för förebyggande av framtida fattigvårdsbehov samt till avhjälpande av missväxt eller annan allmännare olycka. Vid sammanjämkningen fogades härtill det tillägget, att understöd utan ersättningsskyldighet jämväl skulle kunna

meddelas för vård å sjukvårds- eller uppfostringsanstalt, ävensom då under allmän kristid nöd i större utsträckning kunde befaras uppkomma.

I samband med behandlingen av fattigvårdslagen beslöt riksdagen även hos Kungl. Maj:t anhålla om föranstaltande av utredning rörande ökning av de statsbidrag, som utgå för vård av sinnesslöa, fallandesjuka, tuberkulösa och vanföra, samt om medgivande av statsbidrag för vård å landstingens och de större städernas sinnessjukhus.

4. Nykterhetslagstiftning.

Lagen om behandling av alkoholister. I anledning av en av herrar A. Petrén och G. von Koch i första kammaren väckt motion anhöll riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t om utredning, huruvida icke lagen den 30 juni 1913 om behandling av alkoholister lämpligen måtte utsträckas att omfatta jämväl den, som är hemfallen åt dryckenskap och upprepade gånger dömts till ansvar för fylleri. Nämnda kategori av alkoholister skulle redan enligt fattigvårdslagstiftningskommitténs ursprungliga förslag hava träffats av lagens bestämmelser, men uteslöts i den för 1913 års riksdag framlagda propositionen förnämligast av det skäl, att den knappa tillgången å platser på alkoholistanstalterna nödvändiggjorde en begränsning av lagens tillämplighetsområde. Detta skäl har numera väsentligen förlorat sin betydelse, sedan behovet av anstaltsplatser tack vare de senaste årens restriktionslagstiftning blivit avsevärt mindre, än man förut beräknat.

Förordningen angående försäljning av rusdrycker. I anledning av en av Kungl. Maj:t framlagd proposition beslöt riksdagen sådan ändring av 45 § i rusdrycksförsäljningsförordningen den 14 juni 1917, att för underlättande av distributionen särskilda försäljningsställen måtte kunna inrättas för försäljning av öl, för vilket betalning erlagts å utminuteringsställe.

En av Kungl. Maj:t framlagd proposition om vissa begränsningar av antalet brännvinsförsäljningsbolag inom varje län strandade däremot på första kammarens motstånd.

Likaså förföll, på grund av första kammarens avslag, ett av herrar A. Petrén och E. Ljunggren i motion i första kammaren framfört förslag om sådan ändring av 34 och 48 §§ i förordningen den 14 juni 1917, att rusdrycker icke måtte få utminuteras till den, som icke fyllt 25 år, och att spritdrycker ej heller måtte till någon få utminuteras i större myckenhet än en liter i kalendermånaden.

Förordning angående försäljning av pilsnerdricka. Enligt beslut av 1917 års riksdag skulle en särskild förordning angående försäljning av maltdrycker med 6—9·5 % extrakthalt (pilsnerdricka) utarbetas på grundval av 1905 års vin- och ölförsäljningsförordning. Proposition härom avläts även av Kungl. Maj:t, i huvudsaklig överensstämmelse med ett av tillkallade sakkunniga utarbetat förslag. Vid frågans behandling i kamrarna framträdde emellertid meningsskiljaktigheter angående åtskilliga punkter i den föreslagna lagstiftningen. Sedan andra kammaren anslutit sig till en av en minoritet inom bevillningsutskottet avgiven reservation, innefattande väsentliga skärpningar i de av Kungl. Maj:t föreslagna försäljningsföreskrifterna, fann sig första kammaren föranlåten att helt avslå såväl propositionen som de föreliggande ändringsförslagen, och hade frågan sålunda för denna riksdag förfallit.

Förslag om rusdrycksförbud. I anledning av motioner av herrar Kvarnzelius i första och Engberg i andra kammaren hade bevillningsutskottet hemställt, att riksdagen måtte för sin del antaga ett av motionärerna utarbetat förslag till förordning angående inskränkningar i fråga om tillverkning och försäljning av rusdrycker. Förslaget, som

åsyftade fortsatt tillämpning av för närvarande gällande restriktiva bestämmelser intill utgången av år 1920, bifölls av andra, men avslogs av första kammaren.

Å riksdagens nykterhetsgrupps vägnar hade herrar C. G. Ekman i första och Ingvarsson i andra kammaren föreslagit, att riksdagen måtte besluta ingå till Kungl. Maj:t med hemställan om utfärdande av förbud mot tillverkning och försäljning av rusdrycker, att gälla tills vidare och tills riksdagen annorlunda beslutar. Yrkanden i enahanda riktning hade även framförts av herrar Bergman i första och Vennerström i andra kammaren, vilka i likalydande motioner hemställt, att all tillverkning, införsel och försäljning av brända och destillerade drycker samt viner, maltdrycker eller andra jästa drycker, som innehålla mer än 2¼ volymprocent alkohol, måtte varda omedelbart tills vidare förbjuden, samt att detta provisoriska rusdrycksförbud icke måtte utan riksdagens medgivande upphävas. Motionerna hänvisades i båda kamrarna till tillfälliga utskott. Andra kammarens utskott tillstyrkte skrivelse till Kungl. Maj:t i av motionärerna avsett syfte, och biträdde även kammaren för sin del detta förslag. Första kammaren beslöt däremot i överensstämmelse med vederbörande utskotts hemställan, att motionen ej borde till någon riksdagens åtgärd föranleda.

5. Socialhygien.

Lagstiftning mot utbredning av könssjukdomar. I huvudsaklig anslutning till en av Kungl. Maj:t framlagd proposition har riksdagen antagit lag angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar. Den nya lagen innehåller föreskrifter angående dels anordningar för att befrämja sjukvård åt könssjuka, dels vissa tvångsåtgärder mot spridande av smitta. Däremot upphävas förut gällande kungliga cirkulär och brev angående åtgärder till förekommande av veneriska smittans spridande samt i övrigt alla av Kungl. Maj:t, länsstyrelser eller andra myndigheter utfärdade reglementen, påbud och föreskrifter, i vad desamma innefatta reglementering av prostitutionen.

6. Strafflagstiftning.

Villkorlig dom. I huvudsaklig anslutning till en av Kungl. Maj:t avlåten proposition har riksdagen antagit ny lag angående villkorlig straffdom, avsedd att ersätta den förut gällande lagen den 22 juni 1906. Genom den nya lagen har området för den villkorliga domens tillämplighet utvidgats så, att det straffmaximum, där sådan dom må ifrågakomma, höjts från tre till sex månaders straffarbete samt från sex månaders till ett års fängelse, vartill kommer, att villkorlig dom hädanefter även kan få tillämpas vid brott av ämbetsman. Dessutom har införts särskild förundersökning för utrönande av förutsättningarna för villkorlig dom, övervakning av de villkorligt dömda samt befogenhet för domstol att meddela den villkorligt dömde varning.

Höjning av straffbarhetsåldern. I anledning av en av herr Bengtsson i Norup i andra kammaren väckt motion beslöt riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning, huruvida den i strafflagen stadgade straffbarhetsåldern av 15 år måtte kunna höjas till 16 år, samt i vad mån varning eller annan tillrättavisning måtte kunna komma till användning vid behandlingen av minderåriga förbrytare, ävensom under vilka förutsättningar förordnande om intagande i allmän uppfostringsanstalt måtte kunna allenast villkorligt meddelas.

7. Folkbildningsfrågor.

Praktiska ungdomsskolor. Det i Sociala Meddelanden (sid. 315) förut refererade förslaget angående upprättande av praktiska ungdomsskolor har med vissa mindre vä-

sentliga jämkningar av riksdagen biträtts. Beträffande den centrala ledningen av ifrågavarande undervisningsanstalter bestämdes, att yrkes- och handelsskolor m. fl., vilka jämlikt propositionen skulle underställas en nyinrättad yrkesskolöverstyrelse, i stället skulle sammanföras med folkskolor och fortsättningsskolor under en gemensam skolöverstyrelse.

Understöd åt obemedlade lärjungar vid offentliga läroanstalter. Efter motioner av herrar Oscar Olsson m. fl. i första kammaren och G. Möller m. fl. i andra kammaren beslöt riksdagen för år 1919 ställa till Kungl. Maj:ts förfogande ett anslag å 100 000 kronor att användas till räntefria lån för underlättande av studiemöjligheterna för begåvade men fattiga lärjungar vid offentliga läroanstalter av skilda slag, efter av Kungl. Maj:t närmare fastställt reglemente.

Likaså beslöt riksdagen i anledning av en av herr Sandler i första kammaren väckt motion att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning, huruvida och i vad mån statsstipendier böra beredas mindre bemedlade lärjungar vid statens tekniska elementarskolor och med dem jämförliga enskilda tekniska läroanstalter med statsunderstöd.

I två likalydande motioner, den ena framburen av herr Oscar Olsson i första kammaren, den andra av herr Sven Persson i andra kammaren, hade hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning, på vilket sätt och efter vilka grunder en samverkan mellan stat och kommun skulle kunna åstadkommas för övertagande helt eller delvis av föräldrarna nu åliggande skyldighet att för sina barn i folkskolan bekosta skolmateriel. Förslaget biträddes utan debatt av andra kammaren, varemot första kammaren för sin del ansåg utredningen böra begränsas att omfatta allenast beredande av lättnad för obemedlade föräldrar i berörda avseende. En dylik uppdelning av skolbarnen efter föräldrarnas ekonomiska ställning fann andra kammaren i sin ordning mindre tilltalande, och såg sig kammaren följaktligen icke kunna biträda den föreslagna begränsningen av utredningen, vadan frågan alltså fick förfalla.

Biblioteksväsendet. I anslutning till en av herr Pers i första kammaren väckt motion beslöt riksdagen hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning angående bättre vård och utveckling av sådana bibliotek, som utgöra en mellanform mellan de stora statsbiblioteken och de egentliga folkbiblioteken; särskilt framhölls i motionen vikten av ökat statsunderstöd åt de allmänna läroverkens och seminariernas bibliotek samt de s. k. stiftsbiblioteken, vilka sistnämnda lämpligen borde kunna utvecklas till ett slags centralbibliotek för respektive landsorter.

8. Jord- och egnahemsfrågor.

Inskränkning i rätten att överlåta fast egendom. För hämmande av de under de senaste krigsåren i betänklig grad ökade fastighetsspekulationerna har riksdagen i huvudsaklig anslutning till av Kungl. Maj:t framlagd proposition antagit särskilda lagar om inskränkning för viss tid i rätten att överlåta fast egendom samt om tillfälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog å fastighet i enskild ägo. Båda författningarna äro avsedda att gälla intill den 1 juli 1919. Den förstnämnda lagen innebär i huvudsak, att fastighet, som bytt ägare efter den 14 maj 1918, icke utan särskilt tillstånd må vidare överlåtas, innan fem år förflutit från senaste lagfart.

Lag mot oskälig arrendestegring. I väsentlig överensstämmelse med av Kungl. Maj:t framlagd proposition har riksdagen antagit lag med vissa bestämmelser mot oskälig arrendestegring. Genom ifrågavarande författning, som gäller intill den 1 juni 1919, skall möjlighet beredas arrendator att erhålla skälig jämkning i fastställt arrende

i det fall, där detta helt eller huvudsakligen utgått i naturalster och å detta vederlag inträtt sådan prisstegring, som vid avtalets ingående icke lät sig beräkna.

Egnahemsrörelsen. I anledning av inom riksdagen väckta motioner har riksdagen beslutat sådan ändring av gällande villkor för den av staten utövade egnahemslånerörelsen, att maximivärdet för lägenheter, till vilka lån må utgå, höjts till 12 000 kronor för obebyggd jordbrukslägenhet, 9 000 kronor för bebyggd jordbrukslägenhet samt 7 000 kronor för bostadslägenhet (mot förut resp. 8 000, 7 000 och 4 000). I samband härmed har riksdagen dessutom anhållit, att Kungl. Maj:t måtte taga under övervägande, i vad mån ändrade villkor och bestämmelser för egnahemslånerörelsen i vissa hänseenden kunna anses erforderliga, samt därefter till riksdagen inkomma med de förslag, vartill detta övervägande kan föranleda.

I huvudsaklig anslutning till en av Kungl. Maj:t avlåten proposition har riksdagen antagit lag om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område. Vidare har riksdagen i anledning av en av herr Sterne i andra kammaren väckt motion anhållit, att Kungl. Maj:t måtte för nästkommande riksdag framlägga förslag till sådana ändrade lagbestämmelser, att de hinder, som för närvarande möta mot att under löpande arrendetid från kronoegendom upplåta lägenheter, måtte undanröjas.

Bland riksdagsbeslut, avsedda att främja speciellt kolonisationen å kronomark i Norrland, äro i främsta rummet att märka dels beviljandet av tilläggsbidrag till vissa innehavare av odlingslägenheter och skogstorp i de sex nordligaste länen, dels ock det i Sociala Meddelanden förut berörda beslutet om kolonisationsförsök å vissa kronoparker i Västerbottens och Norrbottens län (jfr sid. 621).

Jordbrukskasserörelsen. I anledning av en av Kungl. Maj:t avlåten proposition jämte ett flertal i ämnet väckta motioner har riksdagen beslutat vissa ändringar i gällande bestämmelser om understöd av statsmedel åt föreningar för beredande av driftkredit åt mindre jordbruk, ävensom anhållit, att Kungl. Maj:t måtte låta anställa en allsidig utredning, huruvida åtgärder från statens sida måtte kunna vidtagas till den sekundära fastighetskreditens ändamålsenliga ordnande.

9. Bostadsfrågan.

I Sociala Meddelanden (sid. 663—674) har förut lämnats redogörelse för riksdagens beslut angående vissa ändrade bestämmelser mot *oskälig hyresstegring* ävensom angående *statsunderstöd till bostadsproduktionen*. Under riksdagens behandling förelågo dessutom förslag om skrivelser till Kungl. Maj:t med begäran om utredning dels i fråga om medverkan från statens sida till uppförande av bostadshus för mindre bemedlade, barnrika familjer (motion i andra kammaren av herr Welin) samt dels i fråga om bättre ordnande av bostadstillgången inom vissa samhällen, bland annat genom införande av bostadsransonering och bostadsbeskattning (motioner av herrar Ström i första och Hage i andra kammaren). I anslutning till av bostadskommissionen och socialstyrelsen avgivna yttranden beslöto kamrarna emellertid, att berörda motioner icke skulle till någon riksdagens åtgärd föranleda.

10. Livsmedels- och levnadskostnadsfrågor.

Riksdagens beslut angående åtgärder till befrämjande av livsmedelsproduktionen och reglering av levnadskostnadernas stegring hava redan vid flera tillfällen varit berörda i föregående häften av Sociala Meddelanden. Sålunda hava redogörelser lämnats för riksdagens beslut angående maximipris- och förfoganderättslagarna (sid. 564), pris-

ockerlagen (sid. 622), dyrtidsanslaget (sid. 552, 657), minimipris å brödsäd (sid. 292, 660), upprättande av en odlingsorganisation samt statsbidrag till vissa odlingsföretag (sid. 424, 661). I detta sammanhang är även att nämna en av herrar Lindman m. fl. i andra kammaren väckt motion om utredning rörande livsmedelsproduktionens allmänna läggning, vilken motion föranledde en skrivelse från riksdagen till Kungl. Maj:t.

I produktionskommitténs förut (sid. 559 ff.) återgivna förslag angående tryggande av jordbrukets behov av arbetskraft ingingo även vissa åtgärder, för vilkas genomförande krävdes riksdagens medverkan. I anslutning härtill förelade Kungl. Maj:t riksdagen förslag till lag om befrielse för vissa värnpliktiga från skyldighet att fullgöra reservtruppövning, varjämte riksdagens yttrande inhämtades över ett förslag till förordning angående användande av militär personal till skördearbete, där till följd av ogynnsam väderlek eller eljest sådan handräckning ansåges erforderlig till förebyggande av att skörd förstördes. De av Kungl. Maj:t framlagda förslagen biträddes i båda fallen av riksdagen.

Rapporter från yrkesinspektörerna angående svårare olycksfall i arbete. (Forts.)

78. En timmerkörare kom med sitt lass till en utförsbacke. Av någon anledning brast ena skakeln, varvid hästen föll åt sidan och köraren kastades av lasset och kom hopviken under framkälken med huvudet mot marken. Döden följde ögonblickligen.

79. Under det en man höll på med att spetta fram utsättningsbanan till ett torvverk, inkom elektrisk ström i banan. Kabeln, som överförde ström från ledningen till torvverkets motor, bestod av koppartrådar, omgivna av vulkaniserat isoleringsämne. Utanpå detta var säckväv lindad och däröver täta varv med järntråd. För att hindra fuktighet att inträngа i kabeln var denna insydd i vattentät presenningsduk. Av någon orsak synes dock ledningen hava kommit i kontakt med utläggningsbanan, över vilken kabeln var lagd. Sålunda har banan blivit strömförande med påföljd, att strömmen genom spettet överförts till mannen, som omedelbart dödades. Fjorton dagar förut hade kabeln undersökts av elektrisk inspektör, som ej förmärkt något fel å densamma. Efter olyckan utbyttes kabeln mot pansararmerad sådan.

80. I en ammunitionsfabrik skedde en olycka vid revidering av nedslagsrör med detonator m/06. Revideringen verkställes så, att detonatorhylsan skruvas loss och nedre tändaren uttages för undersökning. Vid tillfället ifråga satt det rör, som skulle lossas från detonatorn, så fast, att det ej kunde lossas med de därför avsedda verktygen. Den med arbetet sysselsatte anmälde förhållandet för förmannen, som för att lossa på fernissan i detonatorns gängor försiktigt knackade med en mindre hammare på detonatorn mitt över gängorna. Explosionen skedde, detonatorhylsan sprang sönder och själva röret kastades ut genom fönstret framför arbetsbänken, där operationen försiggick. Förmannen blev svårt sönderriven och avled efter en kort stund. Arbetsledningen hade ingen kännedom om hans metod att knacka på detonatorn för att få sådana rör att lossa, som ej kunde utskruvas i skruvstycke med det därför avsedda verktyget.

81. På ett lutande stickspår i en grusgrop hade några grusvagnar kommit i drift, enär stängningsanordningarna icke voro tillfyllest. En banvaktsförman skyndade fram för att rädda en honom tillhörig dressin, som stod på spåret, men träffades i huvudet av en med ved lastad vagn, som påtörnad av grusvagnarna urspårade, medfördes ett tiotal meter och sedan stjälpte. Den träffade avled samma dag.

82. En gruvarbetare var på 50 m. avvägning sysselsatt med malmutfrakt och på väg att framföra den lastade tunnan till schaktöppningen. Sannolikt gick han med huvudet lutat ned mot vagnen och observerade icke, att hissen, såsom den annars brukade, ej fanns å denna nivå. Jämte malmtunnan störtade han i djupet och skadades så svårt, att han sedermera avled. Hissen med en tom malmtunna brukade stå i schacktöppningen, när den förolyckade brukade framföra den lastade tunnan. Vid olyckstillfället hade några arbetare dragit den tomma tunnan ur hissen och begagnat hissen för uppfart ur gruvan. Platsen var upplyst med karbidlampor, en vid schaktet och en vid växelspåret, där den förolyckade bort stanna med sin vagn för att sedan ur hissen draga ut den tomma tunnan.

83. En pumpvaktare och en gruvbyggare åkte i bergtunnan ned i gruvan. Å nedre lavbron sysslade en annan man med hopbindning av korta stockar, som skulle nedföras i gruvan. En av stockarna föll över staketet mot schaktet och ned genom detta. Om stocken träffat de åkande eller tunnan är icke bekant, de båda männen hava emellertid fallit ur tunnan och dödats. Såsom ursprunglig anledning till olyckan anges, att för många stockar placerats å lavbron.

84. För en i gruvan sysselsatt arbetare slocknade lampan genom luftstöt vid skottlossning i annan del av gruvan. Under trevande i mörkret har mannen säkerligen ramlat ned i schaktet och dödats.

85. En brädgårdsarbetare hade lagt en planka 150 mm. × 65 mm. × 3 m. för att kunna gå från taket av en brädstapel till angränsande stapel. Plankan var alldeles murken och brast, när mannen kommit mitt emellan de båda staplarna. Fallet var 6 m., och då den förolyckade upplyftes av en arbetskamrat, företedde han inga tecken till liv. Ryggmärgen hade skadats till följd av brott å ryggraden.

86. Vid en cellulosafabrik lossades kalksten från ett fartyg och uppfraktades medelst transportbana i korgar till upplaget, där korgarna i vanliga fall automatiskt tippas för att sedan fortsätta runt upplaget tillbaka till lossningsbryggan. Då fabriken stått i c:a 6 månader hade upplaget blivit så överfullt, att den automatiska tippningen ej kunde användas, utan måste kalkstenen tippas mellan de vanliga tipplatserna, och skedde detta för hand medelst en lång träspak.

En karl hade till uppgift att, stående på upplaget, med sagda spak slå till korglåset för att åstadkomma tippning. Av någon orsak misslyckades han med en av korgarna, som fortsatte otömd runt upplaget, men sedan blev stående stilla, enär draglinan av någon anledning stoppade. Mannen klättrade nu upp på en av de bockar, som uppbar skenan, varå korgarnas vagnar löpa, samt balanserade sig ut till korgen, som han tippade. När han skulle återvända samma väg, satte sig linan i rörelse, så att korgen upphann honom, knuffade omkull honom och förde honom i liggande ställning mot en till banan hörande träkonstruktion, där han krossades och ljöt en ögonblicklig död. För att förebygga liknande olycksfall föreskrev yrkesinspektören, att ringledning skulle uppsättas från kalkstenslagret till drivmotorn för kalkbanan och tvärtom, och att anslag borde uppsättas, att banan ej finge igångsättas annat än på given signal.

87. En arbetare H. hade jämte en kamrat med blöt lera och sten lastat en tippvagn för järnvägsbygge och därefter kört ut den på den c:a 6 m. höga banken för tippning. Vid tippningen brukar antingen en kätting användas för att därmed binda fast vagnens underrede vid rälsen, så att ej densamma följer med, eller också användes för samma ändamål en c:a $3^1/_2$ m. lång bom, som instickes i underredet, varvid en arbetare hänger sig i armarna i densamma för att utgöra motvikt vid tippningen. Vid ifrågavarande tillfälle användes ingen av dessa säkerhetsåtgärder, utan skulle H. med en bromsspak av endast 2 m. längd, på vilken han lade sig på magen, söka hålla kvar vagnen på skenorna. Då vagnen tippade, fick den en våldsam fart, enär den tunga blöta leran ej föll ur; underredet lyftes från skenorna, varvid H. ej förmådde hålla emot, utan slungades högt i luften över vagnen samt ramlade ner på andra sidan banken, där en mängd större sprängstenar med vassa kanter lågo. H. kom med huvudet före och slog sig så hårt mot dessa stenar, att han genast förlorade sansen. De tillskyndande kamraterna förde honom till ett närbeläget hus, där ett första förband anlades, och därefter till provinsialläkaren, som förordnade om hans omedelbara intagande på lasarettet, där han dock avled. Orsaken till olyckan måste anses vara egen oförsiktighet. Med anledning av densamma uppmanades arbetsledningen kraftigt inskärpa nödvändigheten av att föreskrivna skyddsåtgärder iakttagas.

88. Vid en 5 m. djup skärning vid järnvägsbygge inträffade ett ras, som vållade två arbetares död. Bottenbredden i skärningen var 7 m., väggarna voro alldeles lodräta. Marken utgjordes av lerblandad sand av hård beskaffenhet, något insprängd blålera och ganska många stenar av 2—300 kg. vikt.

För att lättare få loss jorden användes metoden att underminera väggen i den riktning, skärningen skulle gå, och därefter med spett stöta ned den underminerade jordmassan. Vid tillfället hade en sådan ganska stor underminering gjorts, och fyra arbetare voro sysselsatta med att fördjupa densamma och lossa jorden i tippvagnarna, då plötsligt ett ras inträffade. Två av arbetarna hunno att kasta sig undan och undgingo raset, de två andra däremot blevo delvis begravda under jorden. De framgrävdes omedelbart och infördes i anskaffade skjutsar till lasarettet, där de dock avledo. Yrkesinspektören hade tidigare för arbetsledningen muntligen framhållit, att någon underminering ej finge äga rum vid schaktningsarbeten, och lämnades nu skriftligt meddelande därom.

89. I ett sågverk hade remmen, som driver spånledningen, slirat av. Vid försök att, medan maskineriet var i gång, pålägga densamma observerade den därmed sysselsatte arbetaren, att remmen började linda upp sig på axeln. Mannen drog då till sig det ena benet, som han vid arbetet med remmen stött mot väggen, medan han med det andra stod på en stege. Han fick emellertid icke tillfälle fullfölja sin avsikt, enär remsladden, som kom farande med stor fart, fastnade om benet och drog detsamma med sig upp mot axeln i taket, så att mannen följde med några varv, tills transmissionen kunde stannas. När han då nedtogs, var han död, högra underbenet var fullständigt skilt från kroppen, bakhuvudet krossat och bröstkorgen intryckt.

Med anledning av olyckan föreskrev yrkesinspektören, att anslag med förbud att av- och pålägga remmar under gång borde uppsättas. Då någon anordning att stanna i lokalen befintliga transmissioner ej fanns utom själva turbinpådraget, föreskrevs därjämte, att lös- och fastskiva jämte remledare borde anordnas på huvudaxeln.

Författningar rörande sociala frågor

(inklusive folkhushållningsfrågor).

(Forts.)

I Svensk Författningssamling hava under tiden 3—30 september 1918 publicerats följande författningar rörande sociala (folkhushållnings-)frågor.

N:r		Daterad
720.	K. förordn. ang. maximipris å foderbetor och rovor	13 sept
728.	K. pensionsstyrelsens kung. ang. fastställande av vissa formulär	27 aug.
732.	K. kung. ang. inställande av brännvinstillverkning under tillverkningsåret 1 okt. 1918—1 maj 1919	20 sept.
735.	K. förordn. ang. maximipris å naturligt smör	18 »
736.	K. förordn. ang. maximipris å ost	18 »
737.	K. förordn. ang. förbud mot användande och försäljning av handkvarnar	18 »
738.	K. förordn. ang. förbud mot användande av mjölk m. m. till utfodring av djur	18 »
748.	K. kung. om ändrad lydelse av §§ 1 och 9 i kung. d. 19 maj 1916 ang. understöd åt medellösa arbetssökande m. m.	16 aug.

Kortare meddelanden.

— Arbetsmarknad och arbetslöshet. —

Arbetsmarknaden i England under juli 1918. Under juli månad rådde god arbetstillgång inom nästan alla mera betydande industrigrenar och övertidsarbete förekom i stor utsträckning på grund av otillräcklig arbetskraft. Bomulls- och juteindustrierna påverkades emellertid fortfarande av råvarubristen till den grad, att arbetstiden måste inskränkas inom dessa industrier

Löneförbättringar (krigstillägg inberäknat) kommo under månaden ytterligare 400 000 arbetare tillgodo med tillsammans c:a 100 000 pund sterling i veckan. Antalet påbörjade arbetsinställelser utgjorde under månaden 90 med sammanlagt 96 900 berörda arbetare och 582 500 förlorade arbetsdagar mot 70 100 resp. 375 100 under sistlidne juni månad samt 45 400 resp. 260 600 under juli 1917. — Antalet på arbetsförmedlingsanstalterna anmälda lediga platser utgjorde under den femveckorsperiod, som slutade den 12 juli 1918, 44 785 per vecka mot 43 948 under föregående fyraveckorsperiod och 36 904 under den period, som slutade den 13 juli 1917. Antalet tillsatta platser i genomsnitt per vecka uppgick under samma perioder till resp. 33 950, 33 558 och 28 822.

(Labour Gazette.)

Arbetsmarknaden i Tyskland under juli 1918. Läget å den tyska arbetsmarknaden företedde under juli 1918 inga väsentliga förändringar vid jämförelse med föregående månader. Såsom i regel är fallet under sommarmånaderna, har även nu de sysselsatta sjukkassemedlemmarnas antal nedgått och utbudet av arbetskraft enligt arbetsförmedlingsstatistiken minskats, men å andra sidan bör ihågkommas, att under skördetiden en ökad tillströmning av arbetskraft till landet plägar göra sig gällande, vilken visserligen icke låter sig siffermässigt mätas, men som av allt att döma i år varit starkare än eljest.

Enligt sjukkassornas statistik hade deras i arbete varande medlemmar vid slutet av juli sedan utgången av närmast föregående månad minskats med sammanlagt 98 358 eller 1·3 % mot en minsk-

ning av 114 493 eller 1·2 % under juni. Nämnda antal utgjordes av 56 792 män (minskning 1·6 % mot 1·9 % under föregående månad) och 41 566 kvinnor (minskning 1·1 % mot 0·6 % under juni).

Vid bedömandet av den manliga arbetskraftens förändringar med tillhjälp av sjukkassestatistiken bör ihågkommas, att gruvarbetare samt de inom jordbruk och industri sysselsatta krigsfångarna ej beröras av densamma.

Bland 1197 028 redovisade medlemmar av 33 fackförbund voro vid slutet av juli 8 545 eller 0·7 % arbetslösa. Motsvarande procentsiffra utgjorde för närmast föregående månad 0·8 samt för juli 1917, 1916, 1915 och 1914 resp. 0·8, 2·4, 2·7 och 2·9.

Enligt arbetsförmedlingens statistik kommo under juli på 100 lediga platser för män 48 arbetssökande (mot 53 under föregående månad och 47 under juli 1917) och på 100 lediga platser för kvinnor 82 arbetssökande (mot 83 under föregående månad och 83 under juli 1917).

(Reichsarbeitsblatt.)

Norska lagen om bidrag till arbetslöshetskassor. I anledning av det i sjätte häftet av Sociala Meddelanden (sid. 706) omnämnda förslaget om vissa ändringar av arbetslöshetslagen hade norska arbetsgivarföreningens centralstyrelse den 3 juli 1918 ingivit ett utförligt yttrande till odelstinget. Det föreliggande lagförslaget gjordes härvid till föremål för kritik bland annat ur den synpunkt, att de höjda statsbidragen lätteligen kunde fresta de fackliga arbetslöshetskassorna att bevilja understöd även i sådana fall, där arbetslösheten ej vore alldeles oförvållad, och särskilt där fråga vore om arbetare, som i lönestegringssyfte avhölle sig från arbete. Därest staten skulle bidraga till arbetslöshetsförsäkringen i den utsträckning, som regeringen föreslagit, vore det därför enligt styrelsens mening nödvändigt, att skärpt kontroll infördes över understödsverksamheten, helst genom upprättande av offentliga, av fackföreningarna oberoende arbetslöshetskassor, efter mönster av de lokala sjukkassorna. Ävenså borde de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna åläggas att till den myndighet, som skulle handhava kontrollen över understödsverksamheten — t. ex. statens arbetsförmedlingsinspektör — insända uppgifter ej allenast å de arbetslösa, som anmält sig som arbetssökande, utan ock å de lediga platser, som blivit erbjudna bemälda arbetslösa. För att en omarbetning av lagen i anförd riktning skulle kunna komma till stånd, hemställde styrelsen, att den framlagda propositionen måtte av odelstinget återremitteras till regeringen.

De från arbetsgivarföreningen sålunda framställda anmärkningarna lämnades emellertid av stortinget utan avseende, och blev lagen i huvudsaklig överensstämmelse med regeringens förslag godkänd av odelstinget den 16 juli och av lagtinget den 24 juli 1918.

Utsträckt tillämpning av danska arbetslöshetslagen.[1] Lagen den 27 okt. 1917 om extra ordinärt arbetslöshetsunderstöd, vilken lag enligt förut utfärdade föreskrifter skulle gälla intill den 30 juni 1918, har genom en den 1 juli utfärdad författning prolongerats att gälla till den 31 oktober innevarande år. Anslaget för bestridande av genom lagen föranledda statsutgifter, som under andra kvartalet utgick med 2 millioner kronor, har för månaderna juli—oktober fastställts till 5 millioner.

Enligt lagen den 1 juli 1918 skall jämväl tillsättas en kommission för utredning angående eventuella ändringar av villkoren och formerna för understödsverksamheten under nu rådande extraordinära förhållanden. Inom kommissionen, som består av 15 ledamöter, skall plats beredas bland andra ordföranden för den fasta skiljedomstolen, arbetsförmedlingsdirektören, arbetslöshetsinspektören samt representanter för arbetsförmedlingsanstalterna, arbetslöshetskassorna, arbetsgivar- och arbetarorganisationerna.

Genom en särskild lag den 4 juli 1918 har regeringen bemyndigats att under tiden 1 april—31 oktober 1918 utbetala arbetslöshetsunderstöd åt obemedlade fiskare, vilka icke tillhöra någon arbetslöshetskassa, och vilka genom rådande extraordinära förhållanden blivit urståndsatta att i sedvanlig omfattning utöva sitt yrke.

(Social Forsorg.)

---

[1] Soc. Medd., årg. 1917, sid. 1488, årg. 1918, sid. 234.

— In- och utvandring. —

In- och utvandringen i Förenta staterna år 1917. Invandringen till Nordamerikas förenta stater har allt sedan krigsutbrottet 1914 varit i starkt avtagande. I en från Chicago ingången konsulatsrapport hava till belysning härav meddelats följande siffror, avseende in- och utvandringen under åren 1915—1917, varjämte för jämförelse även anförts motsvarande uppgifter för 1913, vilket år uppvisat den hittills största invandringen:

	1917	1916	1915	1913
Invandrare	152 959	355 587	258 678	1 387 818
Utvandrare	67 652	69 725	160 641	274 209

Invandringssiffran för år 1917 var den lägsta alltsedan år 1878 och innebar i jämförelse med år 1913, som synes, en minskning med i det närmaste 90 %. Å arbetsmarknaden har denna opåräknade nedgång av tillströmningen av arbetskraft givetvis medfört kännbara olägenheter. I någon mån har detta emellertid motvägts därav, att utvandringen också minskats, ehuru ej i samma grad som invandringen. För åren 1914—1917 tillsammantagna lämnade invandringen av utlänningar ett överskott av 647 267 personer utöver utvandringen.

Av invandrarna kommo under 1917 från Europa c:a 54 000 och från brittiska Nordamerika 57 000. I fråga om utvandrarna voro motsvarande siffror 33 000 och 24 000. Under förra delen av redogörelseåret var antalet invandrare från brittiska Nordamerika jämförelsevis stort, medan utvandringen till samma land var obetydlig; under årets lopp tilltog emellertid utvandringen, varemot invandringen minskades. Beträffande den europeiska in- och utvandringen framträdde ungefär samma tendens, sannolikt åtminstone delvis såsom en följd av de nya amerikanska krigstjänstlagarna. Av de i statistiken redovisade mera betydande nationaliteterna uppvisade allenast ryssarna ett överskott av utvandrare utöver invandrarna. Omkastningen skedde här redan i mars månad och stod sålunda uppenbarligen i samband med revolutionsutbrottet i hemlandet Till Sverige utvandrade under år 1917 inalles 1 019 personer, medan antalet svenska invandrare uppgavs till 3 405. Till jämförelse kan anföras, att enligt den av statistiska centralbyrån utarbetade svenska statistiken under år 1917 från Förenta staterna till Sverige invandrade 2 344 personer, medan antalet utvandrare uppgick till 2 462. I båda fallen har man, som synes, i invandringslandet kommit till högre siffror än i utvandringslandet.

Den nedgång av invandringen till Förenta staterna, som, efter vad förestående statistik givit vid handen, gjorde sig märkbar särskilt under senare delen av år 1917, har enligt ytterligare ingångna uppgifter fortgått även under förra halvåret 1918. Under tiden 1 juli 1917—30 juni 1918 har sålunda hela antalet invandrare uppgivits till endast omkring 110 000, vilken siffra är den lägsta, som hittills redovisats allt sedan år 1862.

— Fattigvård. —

Kommunernas fattigvård under år 1916.[1] Antalet fattigvårdssamhällen (kommuner) uppgick enligt statistiska centralbyråns berättelse rörande fattigvården för år 1916 till 2 510, varav 135 voro städer och köpingar samt 2 375 tillhörde landsbygden. Av dessa voro 124 indelade i rotar, vilka var för sig hade att ombesörja sin fattigvård. Distriktsindelning (med bibehållande av gemensam ekonomi) förekom i 309 samhällen, varav 65 stads- och 244 landskommuner.

Antalet fattigvårdsanstalter, mindre fattigstugor inräknade, uppgick till 3 897 med utrymme för 72 623 personer, nämligen:

1 418	fattighus	rymmande	29 475	personer
529	fattiggårdar	»	27 100	»
32	arbetshus	»	7 982	»
39	barnhem	»	1 418	»
1 879	mindre fattigstugor	»	6 648	»
Summa **3 897**	*fattigvårdsanstalter*	*rymmande*	**72 623**	*personer*
Därav 3 636	» på landsbygden . . .	»	52 431	»
» 261	» i städer och köpingar .	»	20 192	»

[1] Jfr Soc. Medd., årg. 1916, sid. 684, årg. 1917, sid. 800.

Sedan 1915 hade antalet fattigvårdsanstalter nedgått med 77, och det i dem befintliga utrymmet minskats med 41 platser. Minskningen kommer som vanligt nästan uteslutande på de mindre fattigstugorna, vilkas antal nedgått med 85. I saknad av varje slags fattigvårdsanstalter voro 346 kommuner, därav största antalet eller 43 tillhörde Älvsborgs län.

Sammanlagda antalet personer i hela riket, vilka under år 1916 åtnjöto fattigunderstöd, utgjorde 255 558. Detta utvisar en minskning sedan näst föregående år med 6 696 personer eller 2·6 %. Ifrågavarande minskning är den största, som hittills ägt rum alltsedan år 1874, då uppgifter härom första gången inhämtades. Av understödstagarna utgjorde landsbygdens fattigpersonal 56·6 % och stadskommunernas 43·4 %.

Proportionen mellan antalet understödstagare och folkmängden har för år 1916 beräknats utgöra 4·4 % för hela riket, 3·5 % för landsbygden och 6·6 % för stadskommunerna. Procentsiffran för hela riket är högre än för åren 1905—1914, och siffran för städerna överstiger motsvarande tal för åren 1904—1913, men bådadera procenttalen äro lägre än för de flesta tidigare år, räknat från år 1874, för vilka uppgifter föreligga. Landsbygdens siffra är något högre än för åren 1911, 1913 och 1914, men understiger motsvarande siffror för samtliga föregående år. En jämförelse mellan de särskilda länen ådagalägger, vad landsbygden beträffar, att Norrbottens län under redogörelseåret intagit första platsen med 5·5 %, varefter närmast följa Västernorrlands, Blekinge, Östergötlands samt Göteborgs och Bohus län, alla med mer än 4 % understödstagare, under det Gottlands län liksom åren 1904—1915 intagit sista rummet med endast 1·8 %. De därnäst lägsta procentsiffrorna förekommo i de skånska länen. Av rikets städer företedde Örebro det relativt högsta antalet understödstagare (12·9 %) och därnäst Sala (12·6 %) samt Norrköping (10·5 %). Eskilstuna uppvisade bland de större städerna den lägsta siffran (4·0 %). Å landsbygden uppgingo understödstagarna i 3 kommuner till mellan 10 och 11 %. Å andra sidan utgjorde understödstagarna i förhållande till folkmängden 1 % eller ännu mindre inom 148 fattigvårdssamhällen, därav det största antalet i Skåne, å Gottland och i Västergötland. Inom 7 kommuner utgick intet understöd under året.

Beträffande understödstagarnas kön föreligga uppgifter endast i fråga om personer över 15 år samt direkt understödda barn. Dessa fördelade sig år 1916 å 72 136 mankön och 116 782 kvinnkön. Mot varje hundratal understödstagare av mankön svarade 162 av kvinnkön. Bland de understödda barnen var kvinnkönets antal något underlägset mankönets, varemot bland äldre personer kvinnorna utgjorde ett nära dubbelt så stort antal som männen, och uppnådde denna kvinnkönets övertalighet sin höjdpunkt inom gruppen änklingar, änkor och frånskilda, där mot 100 män svarade 352 kvinnor.

Till belysning av understödstagarnas fördelning efter ålder och civilstånd m. m. kan följande sammanställning anföras:

	Landskommuner		Stadskommuner		Hela riket	
Av 100 understödstagare voro:	1916	1915	1916	1915	1916	1915
Direkt understödda:	**75·7**	**75·7**	**71·6**	**71·0**	**73·9**	**73·7**
Därav: barn	11·2	10·6	14·7	14·0	12·7	12·1
äldre, ogifta	23·0	22·4	20·5	20·3	21·9	21·5
gifta	16·5	17·3	18·0	19·0	17·2	18·0
änkor, o. d.	25·0	25·4	18·4	17·7	22·1	22·1
Indirekt understödda (barn)	**24·3**	**24·3**	**28·4**	**29·0**	**26·1**	**26·3**
Därav tillhörande: ogifta	4·1	4·0	3·5	3·6	3·9	3·8
gifta	11·5	11·8	16·6	17·6	13·7	14·3
änkor o. d.	8·7	8·5	8·3	7·8	8·5	8·2

Med hänsyn till understödets beskaffenhet eller sättet för dess meddelande kunna understödstagarna fördelas på följande sätt:

	Landskommuner		Stadskommuner		Hela riket	
Av 100 understödstagare voro:	*1916*	*1915*	*1916*	*1915*	*1916*	*1915*
Intagna i fattighus e. d. anstalt	19·0	18·6	20·8	20·7	19·8	19·5
Boende i mindre fattigstugor	2·2	2·3	0·3	0·3	1·3	1·5
Utackorderade	12·9	12·6	10·5	9·9	11·8	11·4
Vårdade i sjukvårdsanstalt	7·0	6·7	4·3	4·6	5·9	5·8
Understödda i sina hem	58·9	59·8	64·1	64·5	61·2	61·8

Beträffande antalet å sjukvårdsanstalt vårdade understödstagare är att märka, att den angivna siffran uppenbarligen är för låg, enär särskilda uppgifter härutinnan liksom föregående år saknas för Stockholm och Göteborg. Förutom de i tablån upptagna försörjningsformerna har å landsbygden i en del fall även förekommit omgång (socken- eller rotegång); antalet på detta sätt försörjda personer uppgick dock endast till 22.

En *fördelning* av understödstagarna efter understödets varaktighet och storlek giver följande resultat:

	Landskommuner		Stadskommuner		Hela riket	
Av 100 understödstagare voro:	1916	1915	1916	1915	1916	1915
Varaktigt understödda: helt försörjda . . .	37·2	36·8	29·0	28·4	33·7	33·2
» delvis » . . .	47·4	46·2	46·0	44·4	46·8	45·4
Tillfälligt understödda	15·4	17·0	25·0	27·2	19·5	21·4

Medelvärdet för full fattigförsörjning uppgick på landsbygden till 221 och i städerna till 312 kronor. Medeltalet för hela riket, beräknat efter ett genomsnitt av samtliga kommuners medelvärden, utgjorde 226 kronor, mot 199 kronor föregående år.

— Arbets- och löneförhållanden. —

Den engelska lagen om lönenämnder av år 1918.[1] Den nya engelska lagen om lönenämnder, vilken utgör en revidering av 1909 års lag, promulgerades den 8 augusti och träder i kraft den 1 oktober innevarande år. Lagens huvudsakliga syfte är att förenkla formerna vid upprättande av nya lönenämnder och fastställande av minimilöner.

Med hänsyn till de rubbningar inom industrien, vilka äro att befara efter kriget, hyser man stora farhågor, att lönefrågan för ej yrkesutbildade samt oorganiserade arbetare, särskilt kvinnor, skall bliva synnerligen svår att lösa. Vad kvinnorna beträffar, har ett stort antal lämnat sina gamla yrken och arbeta i kronans verkstäder eller andra krigsindustrier, och många hava övergått till yrken, vilka förut endast använde manlig arbetskraft. De förra komma givetvis att söka åter få arbete inom sina gamla yrkesspecialiteter, så snart efterfrågan på krigsmaterial avtar, vilket naturligtvis kommer att hava till följd en mycket skarp konkurrens om platserna inom vederbörande yrken. De senare åter komma i många fall att bliva nödsakade att konkurrera med de från kriget hemvändande arbetarna. I båda fallen kommer givetvis konkurrensen att sänka arbetslönerna till en orimligt låg nivå, om icke särskilda åtgärder dessförinnan vidtagas.

De tillfredsställande resultat, som ernåtts under de åtta år, de genom 1909 års lag inrättade lönenämnderna varit i verksamhet, peka hän på en utvidgning av denna lag såsom den bästa utvägen att möta situationen. Lagen av år 1909 vidlådes emellertid av en del brister, vilka främst hava sin grund i bestämmelsen, att lagen icke kan tillämpas på andra yrken än de, som äro angivna i lagen, annat än genom tills vidare gällande förordningar, vilka måste underställas parlamentet för stadfästelse. Detta förhållande har haft till följd, att det dragit ut på tiden, innan dylika förordningar vunnit laga kraft, vadan lagen många gånger ej haft åsyftad verkan. För att undanröja detta missförhållande ger den nya lagen Board of Trade befogenhet att utfärda särskilda förordningar utan provisorisk natur, vilka emellertid fortfarande skola vara underkastade kontroll av parlamentet så tillvida, att dylik förordning kan upphävas på framställning av ettdera huset. Den nya lagen kan tillämpas på vilket yrke som hälst, där lönerna på grund av bristfällig organisation äro orimligt låga, eller där det är skäl att befara en större lönesänkning efter kriget. 1909 års lag begränsades återigen till sådana yrken, där den för tillfället förekommande medellönen var särskilt låg i jämförelse med lönen inom andra yrken. Denna utsträckning av lagens tillämplighetsområde är av särskild betydelse för de kvinnliga yrkena, där arbetslönerna i många fall redan under normala tider äro så genomgående låga, att någon viss yrkesgren näppeligen kan

[1] Jfr Soc. Medd., årg. 1910, sid. 1005; årg. 1912, sid. 500; årg. 1913, sid. 518, 943; årg. 1914, sid. 461, 601; årg. 1915 sid. 1370.

betecknas såsom i jämförelse med de övriga särskilt vanlottad. Genom den nya lagen påskyndas vidare fastställandet av minimitariffer, enär den tid, inom vilken Board of Trade skall hava fastställt en av lönenämnd antagen tariff, begränsats till 3 månader i stället för 9 enligt den förra lagen.

Slutligen giva en del bestämmelser i den nya lagen lönenämnderna ökad befogenhet med avseende på fastställandet av lönetariffer och kontrollerandet av anställningsvillkoren hos vissa arbetargrupper, särskilt lärlingar.

(Labour Gazette.)

Arbetsförtjänsterna inom rustningsindustrien i Tyskland. Till belysning av den under krigsåren ofta debatterade frågan om arbetsförtjänsterna vid militärverkstäderna har tyska metallarbetarförbundet företagit en lönestatistisk undersökning, avseende förbundets inom rustningsindustrien under år 1917 sysselsatta medlemmar. Hela antalet av undersökningen berörda arbetare uppgick till 769 006, därav 509 945 manliga och 259 061 kvinnliga. Det till grund för undersökningen liggande materialet har insamlats genom förbundets lokalavdelningar, som fått avgiva uppgifter angående de å respektive orter arbetande medlemmarnas vecko- och timlöner. Några avlöningslistor eller dylikt, varmed de meddelade uppgifterna kunnat kontrolleras, har man givetvis icke haft tillgång till. Med kännedom om de inom ifrågavarande fackförbund rådande fasta organisationsförhållandena torde man icke desto mindre kunna tillmäta den föreliggande statistiken en hög grad av tillförlitlighet. De erhållna siffrorna äro av särskilt intresse såsom ägnade att vederlägga de allmänt gängse föreställningarna om rustningsarbetarnas överdrivet stora inkomster. En garanti för att fackföreningarna icke avsiktligt uppgivit för låga siffror har man å andra sidan däri, att den utarbetade statistiken bland annat varit avsedd att giva en överblick av resultatet av organisationens under redogörelseåret genomförda lönerörelser.

Med hänsyn till *timlönens storlek* fördelade sig de i undersökningen ingående arbetarna på följande sätt.

Manliga arbetare:

Intill 50	51/75	76/100	101/125	126/150	151/175	176/200	201/225	226/250	251/300	pf.
0·6	17·6	30·4	26·6	11·5	9·0	2·2	1·2	0·7	0·2	%

Kvinnliga arbetare:

20/25	26/30	31/35	36/40	41/45	46/50	51/55	56/60	61/75	76/90	91/100	101/125	pf.
1·5	4·5	3·5	6·1	9·8	13·0	10·9	5·5	29·6	3·5	11·8	0·3	%

Av de manliga arbetarna befunnos endast 11 hava en timlön överstigande mark 2·75, medan å andra sidan 147 arbetare hade högst 40 pfennig i timmen. Timlöner om mark 1·75 och däröver förekommo över huvud endast i Berlin och närliggande orter.

Av större betydelse än timlönsuppgifterna är statistiken över arbetarnas veckoförtjänster, detta särskilt med hänsyn därtill, att övertidsarbete inom rustningsindustrien naturligtvis förekommer i mycket stor utsträckning. Arbetarnas fördelning efter *veckoinkomstens storlek* framgår av följande översikt.

Manliga arbetare:

Intill 30	30/35	35/40	40/45	45/50	50/60	60/75	75/100	100/125	över 125	mark
0·5	4·3	4·7	11·3	10·3	21·7	22·3	22·3	2·0	0·6	%

Kvinnliga arbetare:

12/15	15/18	18/20	20/25	25/30	30/35	35/40	40/45	45/50	50/60	över 60	mark
1·5	5·0	2·7	12·0	18·8	11·1	19·8	20·8	6·0	2·1	0·2	%

För ett riktigt bedömande av ovanstående siffror är nödvändigt att taga hänsyn till de delvis mycket betydande skiljaktigheter, som förefunnes mellan lönenivån i olika landsdelar. För de manliga arbetarnas vidkommande framgår detta av följande tablå:

Förbundsdistrikt	Antal arbetare per 100 med en veckoinkomst av			
	under 50 mark	50—75 mark	75—100 mark	över 100 mark
Östra Tyskland	12·7	34·5	52·8	—
Schlesien	66·6	33·4	—	—
Brandenburg	29·7	44·8	24·2	1·3
Sachsen (konungariket)	76·4	21·1	2·1	0·4
Mellersta Tyskland	23·1	68·1	8·8	—
Nordsjökusten	36·3	61·6	2·1	—
Rhenlandet—Westfalen	21·1	48·4	30·5	—
Sydvästra Tyskland	59·6	28·5	11·9	—
Södra Tyskland	36·4	51·8	11·8	—
Bayern	4·7	94·0	1·3	—
Berlin	1·0	13·7	67·8	17·5
Samtliga distrikt	**31·1**	**43·9**	**22·4**	**2·6**

Veckoinkomster överstigande 100 mark äro, efter vad härav framgår, utom Berlin ytterst sparsamt förekommande, och även inkomster mellan 75 och 100 mark äro i vissa distrikt ganska sällsynta. I Schlesien kom blott 1/3 av arbetarna över 50 mark och ingen enda upp till 75. I konungariket Sachsen ligga mer än 3/4 av arbetarna och i sydvästra Tyskland omkring 3/5 med inkomster under 50 M. Anmärkningsvärt jämna hava förtjänsterna varit i Bayern, där visserligen endast ett fåtal arbetare kommit över 75 mark, men de allra flesta å andra sidan uppnått minst 50 mark per vecka.

(Soziale Praxis.)

Lagen om åtta timmars arbetstid i Finland. Den i Sociala Meddelanden (årg. 1917, sid. 802) förut berörda finska lagen om åtta timmars arbetstid blev efter lantdagens beslut utfärdad av senaten den 27 november 1917. Lagen var avsedd att träda i kraft tre månader efter dess stadfästande, vid vilken tidpunkt emellertid det pågående inbördeskriget givetvis lade hinder i vägen för ett konsekvent genomförande av lagens föreskrifter. Sedan landets näringsliv åter kommit i ordnade förhållanden, har senaten enligt lantdagens beslut den 14 augusti 1918 fastställt ändrad lydelse av vissa paragrafer i lagen den 27 november 1917 samt därefter den 19 augusti utfärdat förordning angående lagens tillämpning, ävensom förordnat om vissa allmänna undantag från lagens stadganden.

De genom lagen den 14 augusti 1918 fastställda ändringarna avse i första hand utsträckning av den tid, varunder övertidsarbete må förekomma. Enligt det för 1917 års lantdag ursprungligen framlagda förslaget skulle övertidsarbete utöver den fastställda normalarbetstiden få förekomma högst 10 timmar i veckan och 100 timmar per år eller efter av yrkesinspektören särskilt lämnat tillstånd högst 200 timmar per år. Under lagens behandling i lantdagen genomdrevs härvidlag den modifikationen, att den högsta medgivna årsarbetstiden utsträcktes med ytterligare 50 timmar, och genom den nu antagna lagändringen har övertidsarbete medgivits intill en tid av högst 24 timmar under två veckor och 200 timmar per år samt dessutom med inspektionsmyndighets medgivande ytterligare 150 timmar om året, då arbetets regelbundna gång sådant kräver.

Senatens befogenhet att medgiva avvikelser från lagens tillämpning har samtidigt också utvidgats. Enligt lagens ursprungliga lydelse skulle sådana undantag för högst ett år i sänder få medgivas allenast beträffande hus-, väg- och vattenbyggnadsarbeten, men enligt lagen den 14 augusti 1918 har sistnämnda begränsning bortfallit, och har senaten därefter, som ovan är nämnt, från lagens tillämpning under tiden 27 augusti 1918— 27 augusti 1919 undantagit såväl byggnadsverksamhet som vissa andra arbeten, huvudsakligen tillhörande skogshandtering och samfärdsel. Likaså har genom nämnda senatsbeslut den medgivna arbetstiden vid skiftarbete i kontinuerlig drift utsträckts till 156 timmar under tre veckor, då arbetet inställes för helgdag, samt 168 timmar, då sådant inställande icke är möjligt.

(Finlands författningssamling 1917, nr 103; 1918, nr 94.)

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

Augusti månad år 1918.

Under hänvisning till de efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar av landet,[1] lämnas här en sammanfattande framställning av dess viktigaste resultat under augusti månad.

Översikt av verksamheten under *augusti* månad år 1918.

	Manliga avdeln.			*Kvinnliga avdeln.*			*Tillsammans*		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
Stockholms stad	2 584	2 019	1 566	2 178	2 826	1 504	**4 762**	**4 845**	**3 070**
Stockholms län	2 285	1 698	1 376	277	413	168	**2 562**	**2 111**	**1 544**
Uppsala stad och län	1 304	831	643	264	273	184	**1 568**	**1 104**	**827**
Södermanlands län	902	919	598	428	497	236	**1 330**	**1 416**	**834**
Östergötlands län	1 668	1 204	788	759	658	351	**2 427**	**1 862**	**1 139**
Norrköping	749	327	303	708	369	226	**1 457**	**696**	**529**
Jönköpings län	371	254	195	237	187	84	**608**	**441**	**279**
Kronobergs län	52	49	31	79	93	54	**131**	**142**	**85**
Norra Kalmar län	105	76	48	55	62	33	**160**	**138**	**81**
Södra Kalmar län	100	98	82	93	51	34	**193**	**149**	**116**
Gottlands län	142	94	70	81	86	29	**223**	**180**	**99**
Blekinge län	364	260	200	297	280	170	**661**	**540**	**370**
Kristianstads län	466	468	330	350	322	223	**816**	**790**	**553**
Malmöhus län: Malmö	1 257	791	659	1 426	851	620	**2 683**	**1 642**	**1 279**
Malmöhus län: Lund	257	153	136	98	97	59	**355**	**250**	**195**
Malmöhus län: Landskrona	168	159	122	49	39	23	**217**	**198**	**145**
Malmöhus län: Hälsingborg	444	234	204	596	251	191	**1 040**	**485**	**395**
Malmöhus län: Ystad	106	54	39	119	56	43	**225**	**110**	**82**
Malmöhus län: Trelleborg	97	81	66	32	25	18	**129**	**106**	**84**
Malmöhus län: Eslöv	250	183	162	52	62	35	**302**	**245**	**197**
Malmöhus län: Skurup	76	77	66	42	50	38	**118**	**127**	**104**
Hallands län	215	162	124	107	139	86	**322**	**301**	**210**
Göteb. o. Bohus län	244	144	125	137	161	74	**381**	**305**	**199**
Göteborg	1 578	1 387	1 297	1 357	881	564	**2 935**	**2 268**	**1 861**
Älvsborgs län	919	429	351	2 829	418	386	**3 748**	**847**	**737**
Skaraborgs län	763	603	444	360	388	214	**1 123**	**991**	**658**
Värmlands län	102	106	76	100	164	70	**202**	**270**	**146**
Örebro län	502	618	328	348	432	217	**850**	**1 050**	**545**
Västmanlands län	694	492	292	302	382	180	**996**	**874**	**472**
Kopparbergs län	242	188	141	146	206	103	**388**	**394**	**244**
Gävle stad och län	273	206	191	218	148	77	**491**	**354**	**268**
Västernorrlands län	119	136	91	83	89	49	**202**	**225**	**140**
Jämtlands län	157	114	82	117	196	96	**274**	**310**	**178**
Västerbottens län	69	89	59	154	133	99	**223**	**222**	**158**
Norrbottens län	92	105	74	122	151	99	**214**	**256**	**173**
Tillsammans aug. 1918	**19 716**	**14 808**	**11 359**	**14 600**	**11 436**	**6 637**	**34 316**	**26 244**	**17 996**
» juli 1918	*15 814*	*11 030*	*8 454*	*13 046*	*8 608*	*5 195*	*28 860*	*19 638*	*13 649*
» aug. 1917	18 106	23 697	12 432	10 654	10 776	6 059	28 760	34 473	18 491
» » 1916	16 592	18 324	11 484	9 284	11 033	5 745	25 876	29 357	17 229
» » 1915	16 151	13 116	9 806	11 298	9 356	5 517	27 449	22 472	15 323

[1] De särskilda anstalterna uppräknas i tablån här ovan; med avseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:e sida.

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

Yrkesgrupper	Manliga avdelningen			Kvinnliga avdelningen			Tillsammans			På 100 lediga platser kommo	
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	ansökningar om arbete	tillsatta platser
Jordbruk m. m.	8 446	7 228	5 491	1 268	1 732	998	**9 714**	**8 960**	**6 489**	108	72
därav arbetssökande personer	8 051			1 236			**9 287**				
Skogshushållning	295	379	288	—	97	97	**295**	**476**	**385**	62	81
därav arbetssökande personer	290			—			**290**				
Gruvdrift och malmförädling	51	80	34	—	—	—	**51**	**80**	**34**	64	43
därav arbetssökande personer	51			—			**51**				
Industri och hantverk m. m.	5 238	2 642	1 780	5 344	692	502	**10 582**	**3 334**	**2 282**	317	68
därav arbetssökande personer	4 733			5 172			**9 905**				
Handel och samfärdsel	1 506	1 419	1 030	1 265	1 335	788	**2 771**	**2 754**	**1 818**	101	66
därav arbetssökande personer	1 346			1 184			**2 530**				
Husligt arbete	—	1	1	6 355	7 465	4 195	**6 355**	**7 466**	**4 196**	85	56
därav arbetssökande personer	—			4 995			**4 995**				
Allmän o. litterär verksamhet	19	12	11	69	92	42	**88**	**104**	**53**	85	51
därav arbetssökande personer	18			63			**81**				
Arbete, ej hänförligt till annan grupp	4 161	3 047	2 724	299	23	15	**4 460**	**3 070**	**2 739**	145	89
därav arbetssökande personer	2 976			283			**3 259**				
Summa för aug. 1918	**19 716**	**14 808**	**11 359**	**14 600**	**11 436**	**6 637**	**34 316**	**26 244**	**17 996**	131	69
därav arbetssökande personer	**17 465**			**12 933**			**30 398**				

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete			*Tillsatta platser*		
	Aug.	Juli	Aug.	Aug.	Juli	Aug.
Jordbruk och skogshushållning m. m.	1917	1918	1918	1917	1918	1918
Män	47	105	*115*	42	74	*76*
Kvinnor	76	48	*69*	53	65	*60*
Tillsammans	**49**	**88**	***106***	**43**	**71**	***73***
Övriga näringsgrenar						
Män	140	163	*152*	76	78	*77*
Kvinnor	102	174	*139*	57	59	*58*
Tillsammans	**119**	**168**	***145***	**65**	**69**	***66***
Samtliga yrkesgrenar						
Män	76	143	*133*	52	77	*77*
Kvinnor	99	152	*128*	56	60	*58*
Tillsammans	**83**	**147**	***131***	**54**	**70**	***69***

Beträffande dessa relationstals innebörd för bedömandet av läget på den svenska arbetsmarknaden i dess helhet under augusti 1918 hänvisas till den första uppsatsen i häftet, vilken i detta hänseende lämnar utförligare besked.

Utanför de orter, där anstalterna äro belägna, tillsattes under månaden 2 339 platser, varav 1 812 manliga och 527 kvinnliga; motsvarande tal under samma månad föregående år voro resp. 2 230, 1 813 och 417 samt under nästlidna månad resp. 1 899, 1 231 och 668.

Yrkesgrupper	Stockholm			Stockholms län			Uppsala stad och län			Södermanlands län		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.:												
A Jordbruk m. m.	28	15	14	1 731	1 492	1 223	1 043	803	639	900	980	642
Därav kvinnor	7	6	6	78	162	74	123	122	88	148	159	113
B Skogshushållning	1	13	12	90	98	81	27	33	11	14	18	16
Därav kvinnor												
II. Gruvdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—
III. Industri o. hantverk m. m.:												
A Jord-, sten- och glasindustri	11	12	10	19	42	35	2	1	—	2	1	1
Därav kvinnor	4	8	8									
B Metall- och maskinindustri	288	162	79	101	9	8	23	2	1	24	13	10
Därav kvinnor	27	21	11									
C Trävaruindustri	24	46	24	10	18	11	3	—	—	—	2	2
Därav kvinnor	1	3	1									
D Byggnadsverksamhet	621	297	218	81	113	26	48	24	14	4	18	3
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	7	16	12	1	—	—	2	1	—	—	—	—
Därav kvinnor	—	3	3									
F Textilindustri	17	12	6	2	—	—	—	—	—	9	—	—
Därav kvinnor	13	11	6	2	—	—				8	—	—
G Beklädnadsindustri	96	56	21	10	2	1	3	—	—	2	2	2
Därav kvinnor	81	52	20	5	2	1				1	1	1
H Närings- o. njutningsämnesindustri	198	28	20	13	3	—	14	—	—	7	5	1
Därav kvinnor	51	26	19	5	1	—				4	4	1
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	22	31	22	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor	18	17	11									
J Trämasse- o. pappersindustri	26	32	17	2	2	1	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor	17	28	14									
K Grafisk industri	11	4	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor	—	3	2									
L Industri och hantverk, ej särskilt specif.	56	53	36	12	13	2	30	7	5	18	11	5
Därav kvinnor	7	12	11							2	4	—
IV. Handel och samfärdsel:												
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	108	60	23	7	1	—	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor	63	33	7									
B Butiks- och magasinspersonal	238	265	185	20	5	4	5	2	1	4	1	1
Därav kvinnor	67	47	22				1	—	—			
C Hotell-, kafé- och restaurangrörelse	224	404	254	35	23	19	7	7	6	5	6	3
Därav kvinnor	209	384	238	33	13	9	7	7	6	5	5	2
D Landtransport	171	308	146	22	24	18	22	6	5	14	11	8
Därav kvinnor	9	29	4				5	2	2	8	3	3
E Vattentransport	82	26	20	16	7	7	2	—	—	2	—	—
F Handel och samfärdsel, ej särskilt specif.	14	12	8	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor	13	11	7	1	—	—						
V. Husligt arbete	1 525	2 062	1 084	153	234	83	128	142	88	250	320	116
Därav kvinnor	1 525	2 062	1 084	153	234	83	128	142	88	250	320	116
VI. Allmän och litterär verksamhet	43	60	28	—	1	1	—	1	—	2	1	—
Därav kvinnor	32	58	26	—	1	1				2	1	—
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	951	871	828	235	24	24	207	75	57	73	27	24
Därav kvinnor	34	12	4									
Summa för aug. månad år 1918	4 762	4 845	3 070	2 562	2 111	1 544	1 568	1104	827	1 330	1416	884
Därav kvinnor	2 178	2 826	1 504	277	413	168	264	273	184	428	497	236
» » » månad år 1917	4 876	5 270	3 320	2 287	2 819	1 621	1 287	1293	806	1 388	1581	937
Därav kvinnor	2 296	2 802	1 491	325	342	188	319	371	236	439	485	228

Östergötlands län						Jönköpings län			Kronobergs län			Kalmar län			Gottlands län			
Norrköping			Övriga anstalter															
Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	
																		I.
294	232	201	1 457	1 146	738	266	186	112	32	43	25	178	118	68	96	68	38	A
17	45	38	167	150	93	42	44	12	8	12	6	28	25	13	7	14	1	
1	39	39	23	—	—	17	7	6	—	1	1	3	3	3	—	—	—	B
—	15	15																
—	—	—	8	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	II.
																		III.
—	—	—	8	6	6	20	18	16	1	—	—	1	17	14	3	3	3	A
39	5	5	40	22	15	19	8	8	1	1	1	—	—	—	—	—	—	B
1	—	—																
20	7	7	14	19	7	4	5	2	—	—	—	3	—	—	—	—	—	C
106	46	46	47	36	18	5	3	—	9	6	—	14	38	35	—	5	—	D
6	2	2	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	E
2	—	—																
495	35	30	32	1	1	—	10	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	F
372	33	28	31	1	1	—	10	1										
48	2	1	20	6	4	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	G
46	2	1	20	4	3				1	1	1	1	—	—				
25	3	1	14	6	3	2	2	—	2	2	1	—	—	—	2	11	—	H
4	2	—	6	2	1	1	1	—	1	1	—				2	10	—	
6	4	4	1	—	—	5	—	—	—	—	—	15	16	16	—	—	—	I
4	4	4				3	—	—				7	8	8				
4	2	1	1	—	—	—	19	12	—	—	—	1	—	—	—	—	—	J
2	2	1				—	5	—				1	—	—				
9	14	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	K
5	12	9																
13	—	—	22	2	1	3	—	—	—	—	—	2	—	—	3	—	—	L
																		IV.
3	—	—	3	2	—	3	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	A
2	—	—	2	1	—	1	—	—				1	—	—				
16	10	10	10	4	2	3	1	—	1	—	—	1	1	1	—	—	—	B
8	10	10	6	1	1	2	—	—										
20	24	11	28	46	31	19	14	8	11	8	5	6	6	4	13	10	6	C
16	24	11	26	43	28	19	14	8	10	8	5	5	6	4	13	10	6	
41	29	28	46	24	16	2	3	2	2	—	—	—	2	2	2	1	—	D
6	12	11	6	3	2													
14	—	—	6	20	19	3	—	—	—	—	—	1	3	3	—	—	—	E
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	F
			1	—	—													
97	206	97	457	444	215	167	108	62	59	71	42	110	74	42	59	52	22	V.
97	206	97	457	444	215	167	108	62	59	71	42	110	74	42	59	52	22	
5	2	1	8	4	2	2	6	2	—	1	1	—	—	—	—	—	—	VI.
5	2	1	8	4	2	2	5	1										
195	34	34	180	69	56	68	50	48	12	8	8	15	9	9	44	30	30	VII.
121	—	—	29	5	5													
1 457	696	529	2 427	1 862	1 139	608	441	279	131	142	85	353	287	197	223	180	99	
708	369	226	759	658	351	237	187	84	79	93	54	148	113	67	81	86	29	
1 108	804	610	2 255	1 960	1 234	627	526	311	166	187	126	401	970	233	153	296	58	
496	281	165	721	651	337	253	189	92	95	109	66	152	134	63	44	62	25	

Yrkesgrupper	Blekinge län			Kristianstads län			Malmöhus					
							Malmö			Hälsingborg		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.:												
A Jordbruk m. m.	132	133	83	889	424	309	160	184	182	115	119	104
Därav kvinnor	87	52	23	97	105	71	41	51	35	12	14	10
B Skogshushållning	—	4	2	6	—	—	—	57	57	1	78	78
Därav kvinnor							—	19	19	—	61	61
II. Gruvdrift och malmförädling	—	—	—	18	30	18	—	—	—	6	—	—
III. Industri o. hantverk m. m.:												
A Jord-, sten- och glasindustri	75	31	24	42	31	20	4	2	2	14	13	11
Därav kvinnor												
B Metall- och maskinindustri	17	2	2	11	1	—	104	43	19	25	11	8
Därav kvinnor							32	5	5			
C Trävaruindustri	—	—	—	1	1	1	15	7	3	1	6	5
Därav kvinnor							3	1	—			
D Byggnadsverksamhet	10	30	25	20	21	14	261	69	44	71	19	17
Därav kvinnor							1	1	1	1	—	—
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	—	—	—	—	—	—	58	1	1	166	1	1
Därav kvinnor							22	—	—	147	—	—
F Textilindustri	2	—	—	2	—	—	327	2	1	195	—	—
Därav kvinnor	2	—	—				240	2	1	182	—	—
G Beklädnadsindustri	3	—	—	12	5	5	191	27	13	31	7	6
Därav kvinnor	1	—	—	5	5	5	180	23	9	19	2	1
H Närings- och njutningsämnesindustri	14	—	—	9	4	3	135	15	12	21	—	—
Därav kvinnor	3	—	—	1	1	1	34	14	11	9	—	—
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	1	—	—	—	—	—	16	—	—	16	6	6
Därav kvinnor							5	—	—	8	—	—
J Trämasse- o. pappersindustri	—	—	—	—	—	—	8	12	7	10	2	2
Därav kvinnor							6	12	7	9	2	2
K Grafisk industri	—	—	—	—	—	—	3	3	3	—	—	—
Därav kvinnor							2	2	2			
L Industri och hantverk, ej särskilt specif.	24	8	6	3	1	1	121	45	45	41	5	5
Därav kvinnor	—	2	2				36	26	26	27	—	—
IV. Handel och samfärdsel:												
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	1	—	—	—	—	—	58	17	14	1	—	—
Därav kvinnor							37	14	11	1	—	—
B Butiks- och magasinspersonal	7	2	2	5	1	1	130	22	17	5	1	—
Därav kvinnor	6	1	1	5	—	—	71	12	10	1	—	—
C Hotell-, kafé- och restaurangrörelse	26	21	18	14	25	13	35	50	29	29	26	16
Därav kvinnor	22	20	17	14	24	13	30	48	27	26	24	15
D Landtransport	19	20	15	7	8	5	171	176	95	21	22	9
Därav kvinnor	3	2	1	2	2	1	101	98	58	4	7	3
E Vattentransport	18	8	8	2	—	—	23	23	23	35	4	4
Därav kvinnor										1	—	—
F Handel o. samf., ej särsk. spec.	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
V. Husligt arbete	223	203	126	226	185	132	576	522	397	120	141	99
Därav kvinnor	223	203	126	226	185	132	576	522	397	120	141	99
VI. Allmän och litterär verksamhet	—	—	—	—	2	2	4	1	1	1	—	—
Därav kvinnor							4	1	1			
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	89	69	59	49	51	29	282	364	364	115	24	24
Därav kvinnor							5	—	—	29	—	—
Summa för aug. månad år 1918	661	540	370	816	790	553	2 683	1 642	1 279	1 040	485	395
Därav kvinnor	297	280	170	350	322	223	1 426	851	620	596	251	191
» » » månad år 1917	862	771	491	790	1029	499	2 521	1 627	1 223	704	397	306
Därav kvinnor	368	276	161	391	374	205	1 280	853	625	268	199	184

län Övriga anstalter			Hallands län			Göteborgs och Bohus län						Älvsborgs län			Skaraborgs län			
						Göteborg			Övriga anstalter									
Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	
																		I.
527	615	497	137	111	75	69	123	89	119	77	50	71	264	258	770	614	448	A
80	112	67	30	26	21	8	30	5	25	28	9	7	106	106	95	125	69	
—	—	—	5	2	—	—	—	—	—	1	1	8	2	2	—	2	—	B
												—	2	2				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	5	2	—	—	—	II.
																		III.
29	11	7	22	4	4	32	26	25	37	9	8	5	44	23	80	31	30	A
						1	1	—				—	1	1				
34	26	16	7	9	7	156	64	57	1	8	1	86	19	11	5	20	3	B
						4	1	1										
6	1	1	3	2	2	36	39	35	—	3	3	2	4	—	—	—	—	C
						—	1	1										
56	43	23	29	42	40	156	87	84	1	22	22	46	27	17	9	22	5	D
4	5	3	—	4	4	7	8	8	—	—	—	107	—	—	—	—	—	E
			—	4	4	1	—	—				86	—	—				
12	2	2	4	5	1	564	2	1	2	—	—	3 039	281	276	2	2	2	F.
5	—	—	4	4	—	546	1	1	1	—	—	2 492	227	227				
25	2	1	4	—	—	65	11	5	4	—	—	201	2	2	1	1	1	G
12	2	1	3	—	—	55	3	1	2	—	—	196	2	2				
25	3	2	1	1	1	48	18	7	6	—	—	5	1	—	33	21	7	H
7	2	1	—	1	1	24	11	2							25	9	3	
—	—	—	—	—	—	15	8	7	5	—	—	—	—	—	—	—	—	I
						9	3	2	2	—	—							
—	—	—	—	—	—	18	8	4	—	—	—	1	—	—	—	—	—	J
						6	4	1										
—	1	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	K
11	2	2	3	—	—	18	5	5	—	—	—	16	13	8	1	—	—	L
2	—	—				—	1	1										
																		IV.
—	1	1	—	—	—	13	22	14	—	—	—	3	2	2	1	1	1	A
						—	3	3							1	1	1	
13	9	8	3	3	3	97	61	44	10	3	2	—	—	—	4	3	2	B
4	3	2	3	—	—	32	10	3	1	1	1				4	3	2	
18	14	8	1	7	3	57	68	23	13	17	11	3	12	6	19	22	16	C
17	14	8	1	7	3	48	63	19	13	14	10	3	12	6	19	20	15	
50	29	26	5	11	10	112	194	158	3	4	3	9	2	1	—	—	—	D
16	7	6	—	2	1	11	22	13	1	4	3							
10	2	2	7	—	—	59	98	95	11	—	—	5	6	6	—	—	—	E
—	—	—	—	—	—	—	19	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	F
238	183	125	63	93	56	560	724	509	87	113	51	43	67	42	207	230	124	V.
238	183	125	63	93	56	560	724	509	87	113	51	43	66	41	207	230	124	
2	—	—	—	2	—	12	7	6	—	1	—	2	2	1	—	—	—	VI.
1	—	—	—	2	—	6	3	2	—	1	—	2	2	1				
286	87	83	28	5	4	842	676	667	81	47	47	145	94	80	41	22	19	VII.
10	6	6	3	—	—	46	—	—	5	—	—				9	—	—	
1 846	1036	807	322	301	210	2 935	2 268	1 861	381	305	199	3 748	847	737	1 123	991	658	
392	329	216	107	139	86	1 357	881	564	137	161	74	2 829	418	386	360	388	214	
1 389	994	748	358	355	280	2 599	2 505	2 083	327	365	237	140	312	90	600	729	464	
496	359	218	126	127	89	825	885	605	109	149	49	28	39	11	179	226	130	

Yrkesgrupper	Värmlands län			Örebro län			Västmanlands län			Kopparbergs län		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.:												
A Jordbruk m. m.	**76**	**77**	**44**	**361**	**421**	**250**	**576**	**523**	**313**	**30**	**37**	**22**
Därav kvinnor	12	22	8	68	116	45	91	139	53	7	15	7
B Skogshushållning	**2**	**5**	**1**	**8**	**6**	**4**	**19**	**27**	**6**	**25**	**32**	**23**
Därav kvinnor												
II. Gruvdrift och malmförädling	—	—	—	**3**	**7**	**2**	**3**	**20**	—	**6**	**7**	**3**
III. Industri o. hantverk m. m.:												
A Jord-, sten- och glasindustri	—	**4**	**2**	**22**	**16**	**16**	**8**	—	—	**6**	**9**	**9**
Därav kvinnor												
B Metall- och maskinindustri	**1**	**1**	**1**	**13**	**8**	**4**	**28**	**5**	**3**	**12**	**13**	**8**
Därav kvinnor												
C Trävaruindustri	**2**	**3**	**1**	**5**	**5**	**3**	**1**	—	—	**6**	**7**	**2**
Därav kvinnor												
D Byggnadsverksamhet	**11**	**14**	**12**	**24**	**42**	**17**	**16**	**19**	**6**	**12**	**10**	**10**
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor												
F Textilindustri	—	—	—	**1**	—	—	—	—	—	—	**4**	**4**
Därav kvinnor				1	—	—						
G Beklädnadsindustri	**1**	—	—	**48**	**2**	**2**	**2**	**3**	**2**	—	—	—
Därav kvinnor	1	—	—	19	2	2	2	2	2			
H Närings- och njutningsämnesindustri	—	—	—	**14**	**4**	**3**	**1**	**2**	—	**1**	—	—
Därav kvinnor				9	2	1	—	1	—	1	—	—
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	—	**2**	**2**	—	**1**	**1**	—	—	—
Därav kvinnor							—	1	1			
J Trämasse- o. pappersindustri	—	—	—	**2**	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor												
K Grafisk industri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor												
L Industri och hantverk, ej särskilt specif.	—	—	—	**14**	**9**	**7**	**6**	—	—	**2**	—	—
Därav kvinnor				7	—	—						
IV. Handel och samfärdsel:												
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	—	—	—	**10**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	—	—	—
Därav kvinnor				8	—	—	1	1	1			
B Butiks- o. magasinspersonal	—	—	—	**11**	**2**	**1**	**1**	—	—	**1**	**1**	**1**
Därav kvinnor				6	1	—						
C Hotell-, kafé- och restaurangrörelse	**4**	**8**	**4**	**18**	**11**	**6**	**19**	**28**	**13**	**35**	**27**	**19**
Därav kvinnor	3	7	3	16	11	6	18	28	13	29	24	17
D Landtransport	**6**	**7**	**7**	**14**	**22**	**16**	**13**	**12**	**7**	**13**	**19**	**10**
Därav kvinnor				9	17	11	3	2	2	—	1	—
E Vattentransport	**1**	**1**	**1**	**2**	**1**	**1**	—	—	—	**13**	**7**	**1**
Därav kvinnor												
F Handel och samfärdsel, ej särskilt specif.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor												
V. Husligt arbete	**81**	**182**	**57**	**204**	**282**	**152**	**186**	**210**	**107**	**109**	**166**	**79**
Därav kvinnor	81	182	57	204	282	152	186	210	107	109	166	79
VI. Allmän och litterär verksamhet	**2**	**3**	**2**	**1**	**2**	**1**	**1**	**3**	**1**	—	—	—
Därav kvinnor	2	3	2	1	1	—	1	3	1			
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	**15**	**15**	**14**	**75**	**207**	**57**	**115**	**25**	**12**	**117**	**55**	**53**
Därav kvinnor	1	—	—									
Summa för aug. månad år 1918	**202**	**270**	**146**	**850**	**1 050**	**545**	**996**	**874**	**472**	**388**	**394**	**244**
Därav kvinnor	100	164	70	348	432	217	302	382	180	146	206	103
» » » månad år 1917	**223**	**393**	**183**	**747**	**1 138**	**532**	**910**	**1 067**	**555**	**477**	**545**	**325**
Därav kvinnor	95	208	60	325	318	213	280	429	196	176	221	105

Gävle stad och län			Västernorrlands län			Jämtlands län			Västerbottens län			Norrbottens län			Hela riket			
Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	
33	24	18	19	31	21	60	50	42	37	33	27	8	17	7	9 714	8 960	6 489	I.
1	4	—	5	13	5	13	11	7	17	17	11	2	7	2	1 268	1 732	998	*A*
4	12	12	—	11	9	37	21	18	—	—	—	4	4	3	295	476	385	*B*
															—	97	97	
—	1	1	—	—	—	1	1	1	—	—	—	2	4	2	51	80	84	II.
																		III.
27	5	5	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	420	337	272	
2	—	—													7	10	9	*A*
31	36	31	4	5	2	3	—	—	2	2	2	4	5	3	1 029	500	305	
															64	27	17	*B*
3	7	6	18	33	17	3	7	4	6	10	6	9	19	9	195	251	151	
															4	5	2	*C*
69	64	62	10	18	10	1	11	1	9	13	7	9	13	8	1 755	1 181	784	
															2	1	1	*D*
1	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	360	42	33	
—	3	2													258	10	9	*E*
76	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4 781	359	326	
76	3	1													3 975	292	266	*F*
1	—	—	3	2	2	1	1	—	—	—	—	1	—	—	775	132	69	
1	—	—	1	—	—	1	1	—				1	—	—	654	104	50	*G*
22	8	8	5	—	—	—	1	1	—	1	—	4	3	2	621	142	72	
4	1	1				—	1	1	—	1	—	1	2	1	192	93	44	*H*
1	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	104	70	59	
															56	33	26	*I*
3	2	—	2	11	1	—	6	4	8	16	6	—	—	—	81	112	55	
3	2	—													44	55	25	*J*
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28	22	17	
															7	17	13	*K*
2	2	2	—	—	—	—	—	—	8	8	7	4	2	2	433	186	139	
															81	45	40	*L*
																		IV
1	1	1	1	—	—	2	—	—	2	2	2	3	2	2	224	113	62	
1	1	1				2	—	—	1	1	1	2	2	2	123	57	27	*A*
2	—	—	4	1	1	3	—	—	2	2	2	2	3	2	598	403	290	
1	—	—	3	1	1	3	—	—	1	1	1	1	2	1	226	93	55	*B*
14	12	6	14	17	8	34	51	32	27	19	16	32	42	29	780	1 020	623	
13	12	6	14	17	8	31	48	32	23	16	13	30	41	28	713	959	576	*C*
22	19	18	10	4	3	6	2	—	2	2	2	8	7	6	813	968	616	
						1	—	—							185	218	121	*D*
13	7	6	11	4	4	—	1	—	—	—	—	2	1	1	338	219	201	
			2	2	2										3	2	2	*E*
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	31	26	
															15	11	7	*F*
107	120	64	58	56	33	66	133	55	111	96	72	85	97	65	6 355	7 466	4 196	
107	120	64	58	56	33	66	133	55	111	96	72	85	97	65	6 355	7 465	4 195	V.
2	2	2	—	—	—	—	2	1	1	1	1	—	—	—	88	104	53	
2	2	2				—	2	1	1	1	1				69	92	42	VI.
56	24	22	42	32	29	57	22	18	8	17	8	37	37	32	4 460	3 070	2 739	
7	—	—													299	28	15	VII.
491	354	268	202	225	140	274	310	178	223	222	158	214	256	173	34 316	26 244	17 996	
218	148	77	83	89	49	117	196	96	154	133	99	122	151	99	14 600	11 436	6 637	
491	1 923	407	355	411	302	290	2 768	228	242	332	131	187	1 106	151	28 760	34 473	18 491	
118	123	81	92	96	57	104	181	86	158	166	69	101	121	79	10 654	10 776	6 059	

Livsmedelspriser under augusti månad 1918.

De noteringar av minuthandelspriser å livsmedel, som meddelas i efterföljande tabeller sid. 1036—1041, hava inhämtats och uträknats på samma sätt, som de närmast föregående månader, varöver redogörelse förut lämnats.[1]

Betraktar man först sammandragstabellen för alla 44 orterna tillsammantagna (sid. 1036—1037), så befinnes *prisstegring* hava inträffat, i jämförelse med julipriserna, å 26 av de i varulistan upptagna artiklar, varå medelpriser kunnat fastställas. Bland dessa torde särskilt böra nämnas mejerismör, fläsk, samtliga slag av färskt kött och fisk samt ved. *Oförändrade* äro genomsnittspriserna å 14 varuslag såsom oskummad och separerad mjölk, ost, rågmjöl och flertalet brödsorter. En om ock i allmänhet ganska obetydlig *prissänkning* har däremot noterats för 8 varuslag, vilket dock i regel ej torde få tillskrivas någon allmän sänkning av prisnivån utan har sin förklaring i de svårigheter, som förefinnas i att av ett fåtal noteringar framräkna genomsnittliga priser för större områden.

Vad beträffar de särskilda varuslagen, följa här nedan några anmärkningar rörande de senast inträffade prisförändringarna. Flertalet viktigare varuslag återfinnas i tabellen å sid. 1033 där augustipriserna 1918 återgivas jämförda med julipriserna 1918 och augustipriserna 1917 och 1913, samt där vidare den procentiska stegringen eller sänkningen av priserna under augusti 1918 angives i förhållande till motsvarande månad 1917 och 1913.

Vad först *mjölken* beträffar, så har priset å såväl oskummad som separerad mjölk bibehållits oförändrat, medan medelpriset å handskummad mjölk stigit från 23 till 24 öre per liter. Även *ost*priserna hava bibehållits oförändrade. Därmot har priset å *mejerismör*, till följd av de förhöjningar av maximipriset, som med folkhushållningskommissionens medgivande vidtagits å ett flertal orter, under månaden i genomsnitt stigit från 5·36 till 5·40 kr. per kg. Med avseende å *färska ägg* synes den alltsedan april iakttagna prisstegringen hava avstannat. Medelpriset, som för juli månad utgjorde 7·43 kr. per tjog, är för augusti 7·36 kr. Under augusti 1917 var priset 3·41 kr. per tjog och under samma månad 1913 1·43 kr.

Färsk potatis, synes under redovisningsmånaden hava funnits tillgänglig å samtliga orter. Priset, som under juli utgjorde i medeltal 3·42 kr. per 5 liter, har under månaden nedgått till 1·32 kr. Från och med ingången av september månad har maximipris varit åsatt potatis av 1918 års skörd, varemot under augusti något sådant icke förefunnits.

Vad beträffar *gryn, mjöl* och *bröd*, så hava dessa varuslag i stort sett bibehållits vid oförändrat prisläge.

Däremot hava *köttpriserna* liksom under föregående månader varit underkastade stegring. Under juli och augusti har dock ökningen varit betydligt svagare än under närmast föregående månader, och för salt fårkött har till och med konstaterats prissänkning. *Fläsk*priserna hava under månaden så gott som överallt uppnått de av folkhushållningskommissionen den 1 juli 1918

[1] Se Soc. Medd., årg. 1915, sid. 178.

Medelpris å 44 orter.

Varuslag	Kvantitet	aug. 1918	juli 1918	aug. 1917	aug. 1913	Höjning (+) eller sänkning (—) från aug. 1913 till aug. 1918	Höjning (+) eller sänkning (—) från aug. 1917 till aug. 1918
		öre	öre	öre	öre	%	%
Mjölk: oskummad	l.	38	38	25	14	+ 171·4	+ 52·0
handskummad	»	24	23	15	8	+ 200·0	+ 60·0
separerad	»	19	19	12	6	+ 216·7	+ 58·3
Smör: bords- (mejeri-)	kg.	540	536	375	231	+ 133·8	+ 44·0
mat- (lands-)	»	480	480	325	212	+ 126·4	+ 47·7
Margarin, växt-	»	—	—	—	137	—	—
Ägg, färska	tjog	736	743	341	143	+ 414·7	+ 115·8
Potatis: gammal	5 l.	—	60	65	29		—
»	hl.	—	988	—	—	—	—
Ärter, gula	kg.	62	62	62	31	+ 100·0	0
Bruna bönor	»	142	143	236	46	+ 208·7	— 39·8
Mjöl: vete-, svenskt, bästa sort	»	[1] 43	[1] 42	[1] 42	31	+ 38·7	+ 2·4
råg-, svenskt, bästa sort	»	37	37	36	22	+ 68·1	+ 2·8
rågsikt-, svenskt, bästa sort	»	—	—	—	27	—	—
Gryn: havre- (ångpreparerade)	»	79	79	64	36	+ 119·4	+ 23·4
ris-, bästa sort svenska (»R. T.»)	»	71	72	71	41	+ 73·2	0
Rågbröd:							
hårt (spis-), grovt (ej delikatess-)	»	67	67	62	41	+ 63·4	+ 8·1
mjukt: limpa, söt	»	73	73	60	38	+ 92·1	+ 21·7
limpa, sur (»grovbröd», »ankarstock»)	»	46	46	44	30	+ 53·3	+ 4·5
Vetebröd:							
skorpor, runda, ordinära	»	182	181	121	76	+ 139·5	+ 50·4
mjukt, billigaste sort: bakat med vatten	»	85	84	69	42	+ 102·4	+ 23·2
mjukt, billigaste sort: » » mjölk	»	143	143	83	60	+ 138·3	+ 72·3
Nötkött, färskt: stek	»	680	674	208	125	+ 444·0	+ 226·9
soppkött	»	604	603	182	102	+ 492·2	+ 231·9
Kalvkött, stek: gödkalv	»	676	659	150	133	+ 408·3	+ 350·7
spädkalv	»	433	420	142	72	+ 501·4	+ 204·9
Fårkött: färskt, stek	»	717	710	260	137	+ 423·4	+ 175·8
salt, svenskt	»	606	618	238	118	+ 413·6	+ 154·6
Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	429	414	271	136	+ 215·4	+ 58·3
salt, svenskt »	»	441	429	288	143	+ 208·4	+ 53·1
Sill, salt, prima	»	135	133	93	45	+ 200·0	+ 45·2
Kaffe (obränt), prima Santos	»	312	313	305	164	+ 90·2	+ 2·3
Socker, bit-	»	97	96	70	67	+ 44·8	+ 38·6
Fotogen, Water White	l.	—	—	43	21	—	—
Ved: björk-, osågad, hemkörd	famn	8090	7860	5880	2540	+ 218·5	+ 37·6
barr-, » »	»	6880	6650	4740	2060	+ 234·0	+ 45·1
Bränntorv	100 kg.	986	1056	826	197	+ 400·5	+ 19·4
Kol: antracit- (»valnöt») hemkörd	hl.	—	—	821	400	—	—
engelska hushålls-(fyrkol) hemkörd	»	—	—	798	255	—	—
Koks: gasverks- (okrossad) hemkörd	»	—	—	495	162	—	—
engelsk kamin- (okrossad) hemkörd	»	—	—	522	191	—	—

[1]) 75 %-utmalning.

fastställda högsta detaljpriserna. Medelpriset å färskt fläsk har sedan föregående månad stigit från 4·14 kr. till 4·29 kr. per kg. och å salt fläsk från 4·29 kr. till 4·41 kr. per kg.

Å samtliga noterade slag av *färsk fisk* har en tendens till prisökning kunnat förmärkas. Den obetydligaste stegringen uppvisar färsk sill, varå medelpriset under månaden endast stigit från 1·69 till 1·70 kr. per kg. Förklaringen härtill torde delvis vara att söka i de prisreglerande åtgärder, som av myndigheterna vidtagits genom förordningen den 16 augusti 1918 angående maximipris å färsk sill inom Malmöhus län. För *salt sill* har medelpriset stigit från 1·33 till 1·35 kr. per kg.

Med avseende å *socker* och *salt* hava genomsnittspriserna endast undergått obetydliga förändringar. Medelpriset å *svagdricka* är liksom under föregående månad 14 öre per liter.

Vad slutligen beträffar *lyse* och *bränsle*, så äro både kol och koks samt framför allt fotogen knappast tillgängliga i den allmänna marknaden, varför det ej ansetts möjligt att verkställa några medeltalsberäkningar för dessa varuslag. I genomsnitt har under månaden priset gått upp för björkved från 78·60 till 80·90 kr. och för barrved från 66·50 till 68·80 kr. per famn.

Kreaturspriserna i Stockholm, Eskilstuna, Linköping, Norrköping, Malmö, Hälsingborg och Göteborg under månaderna juni, juli och augusti redovisas i tabellen å sid. 1044—1048, varjämte de beräknade medelpriserna för de tre större städerna tillsammantagna återfinnas å sid. 1042—1043. Ur dessa tabeller kan denna månad ej avläsas någon bestämd tendens till vare sig prisökning eller prisnedgång. För *svin* har emellertid den under föregående månad påbörjade prisstegringen fortsatt under augusti.

Till belysande av de förskjutningar i den *allmänna prisnivån*, som ägt rum i detaljhandeln från tiden före världskrigets utbrott till och med augusti 1918, meddelas nedanstående indexserier, vilka utarbetats på sätt förut finnes angivet i dessa Meddelanden (årg. 1918, sid. 834—837).

	Juli 1914	1:a kvartalet 1916	2:a kvartalet 1916	3:e kvartalet 1916	4:e kvartalet 1916	1:a kvartalet 1917	2:a kvartalet 1917	3:e kvartalet 1917	4:e kvartalet 1917	1:a kvartalet 1918	2:a kvartalet 1918	Juli 1918	Aug. 1918
Aritmetiska (»oväg-da») medeltal	100	143	148	162	175	190	197	208	235	268	305	319	331
»Vägda» medeltal	100	130	134	142	152	166	175	181	201	228	255	268	284

Enligt vad den vägda indexserien utvisar, har den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, lyse och bränsle under augusti stigit med ytterligare 16 enheter, jämfört med föregående månad, och utgjorde prisstegringen från juli 1914 till augusti 1918 184 %. För samtliga levnadskostnader, om hänsyn tages även till de prisförändringar, som drabbat övriga i budgeten ingående poster, såsom hyra, skatter, kläder m. m., vilka utgiftsposter förete delvis väsentligt andra prisrörelser, har stegringen till tiden omkring 1 juli beräknats uppgå till c:a 119 % (se Soc. Medd. häfte 7, sid. 794 ff.). Till augusti kan en väsentlig ökning av denna siffra beräknas hava ägt rum.

Tillförseln till offentliga slakthus.

Augusti 1918.

Kreatursslag	Stock-holm	Eskils-tuna	Lin-köping	Norr-köping	Karls-krona	Malmö	Hälsing-borg	Göte-borg [1])
	St.	St.	St.	St.	St.	St.	St.	St.
Tjurar	476	15	834	509	310	51	14	533
Kor	87	223				489	—	1 498
Övriga nötkreatur	2 951	60				569	329	951
Gödkalvar	887	[2]) 197	161	[2]) 406	145	417	98	995
Spädkalvar	343	[3]) 351	177	[3]) 257	311	101	41	516
Får och lamm	538	57	32	95	619	600	41	1 744
Svin	84	8	27	5	9	11	—	76
Spädgrisar	—	3	—	3	2	—	—	620
Hästar och föl	718	23	47	22	11	41	12	306

Beräknad konsumtion av kött- och fläskvaror

å vissa orter med offentligt slakthus.

Augusti 1918.

Kroppar av	Stock-holm	Eskils-tuna	Norr-köping	Karls-krona	Malmö	Hälsing-borg
	St.	St.	St.	St.	St.	St.
Nötkreatur	4 225	328	554	284	1 116	477
Gödkalvar	3 663	219	[2]) 498	145	467	293
Spädkalvar	4 061	432	[3]) 389	311	240	305
Får och lamm	4 107	68	210	619	755	381
Svin	101	12	8	36	375	—
Spädgrisar	2	4	5	2	—	—
Hästar och föl	234	27	26	11	44	15

[1]) Tillförsel till kreatursmarknaden och slakthuset. — [2]) Större kalvar. — [3]) Mindre kalvar.

Livsmedelspriser å olika orter

Medelpris per år (1907—1917) och per månad

Obs.! Siffrorna för åren 1907—1909 angiva medelpris för 28 orter, för

	Varuslag	Kvantitet	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913	1914
			öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre
1	Mjölk: oskummad	l.	14	14	14	14	14	14	14	15
2	handskummad	»	7	7	7	7	7	8	8	8
3	separerad	»	—	—	—	5	5	6	6	6
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	219	226	220	222	228	237	236	239
5	mat- (lands-)	»	199	204	198	200	205	214	218	218
6	Ost: helfet, okryddad	»	—	—	—	150	151	156	164	162
7	halvfet, »	»	116	119	116	114	111	115	121	119
8	skummjölks-, »	»	—	—	—	49	48	51	58	60
9	Margarin: högsta kvalitet	»	157	164	159	169	152	157	—	—
10	lägsta »	»	108	119	116	125	116	122	—	—
11	växtmargarin	»	—	—	—	—	126	132	135	144
12	Ägg: svenska, färska	tjog	150	148	151	149	149	161	159	171
13	» konserverade	»				134	128	139	137	151
14	Potatis: gammal	hl.	—	—	—	—	—	—	—	—
15	»	5 l.	29	32	28	27	29	32	28	30
16	färsk	»				76	48	49	46	80
17	Ärter, gula	kg.	27	30	28	29	29	30	31	35
18	Bruna bönor	»	40	42	41	46	47	53	48	49
19	Mjöl: vete-, svenskt, bästa sort [9]	»	29	31	33	32	30	31	31	33
20	råg-, » » »	»	20	23	22	20	20	22	22	23
21	rågsikt-, » » »	»	26	29	28	26	25	27	27	29
22	Gryn: havre- (ångpreparerade)	»	[1]) 32	[1]) 33	[1]) 33	34	32	36	36	42
23	ris-, bästa sort svenska (»R. T.»)	»	[2]) 59	[2]) 59	[2]) 60	39	39	40	41	41
24	Rågbröd: hårt (spis-), grovt	»	37	41	40	40	36	41	41	43
25	mjukt, limpa, söt	»	35	39	39	39	37	38	38	40
26	» » sur	»	26	28	28	28	27	29	30	31
27	Vetebröd: skorpor, runda, ordinära [10])	»	67	78	74	76	74	76	76	78
28	mjukt, billigaste sort bakat med vatten [10])	»	46	51	53	45	44	45	43	46
29	» » mjölk [10])	»				61	60	61	60	61
30	Nötkött, färskt: stek	»	106	109	104	98	96	111	122	116
31	soppkött	»	89	91	85	78	78	91	100	95
32	Kalvkött, stek: gödkalv	»	118	122	120	117	116	123	131	130
33	spädkalv	»	64	66	68	60	58	65	72	70
34	Fårkött: färskt, stek	»	125	125	121	118	115	124	133	130
35	salt, svenskt	»	—	—	—	103	102	105	114	118
36	Renkött, färskt, stek	»	—	—	—	—	—	—	119	121
37	Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	123	114	121	129	120	123	133	129
38	salt, svenskt »	»	131	121	127	138	129	129	140	137
39	» amerikanskt	»	125	121	128	149	139	136	—	—
40	Fisk, färsk: abborre	»	—	—	—	—	—	—	75	76
41	gädda	»	—	—	—	—	—	—	108	110
42	sill	»	34	28	28	31	31	32	34	35
43	strömming	»	43	37	37	36	36	36	38	39
44	torsk	»	—	—	—	—	—	—	55	57
45	rödspotta (»spätta»)	»	80	81	79	80	79	77	79	81
46	salt: sill, prima	»	41	38	37	[3]) 39	[3]) 39	[3]) 41	[3]) 45	45
47	strömming	»	25	25	23	23	25	25	30	31
48	kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	59	60	61	54	51	52	56	58
49	» » » rundskuren	»				—	—	—	76	77
50	Kaffe (obränt), prima Santos	»	[4]) 116	[4]) 116	[4]) 115	125	155	176	170	159
51	Socker, bit-	»	62	66	67	71	69	72	67	65
52	Salt (matsalt)	»	—	—	—	—	—	—	—	10
53	Svagdricka	l.	—	—	—	6	6	6	6	6
54	Fotogen, Water White	»	[5]) 16	[5]) 18	[5]) 18	17	15	17	20	21
55	Ved: björk- (osågad, hemkörd (pr »storfamn»: 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.))	famn	2360	2680	2520	2280	2280	2360	2560	2630
56	barr-	»	1850	2140	2020	1810	1810	1880	2040	2110
57	Bränntorv	100 kg.	[6]) 78	[6]) 80	[6]) 74	187	185	187	196	220
58	Kol: antracit- (»valnöt») hemkörd	hl.	355	388	376	378	378	397	401	411
59	eng. hushålls- (fyrkol) hemkörd	»	—	—	—	—	—	—	234	242
60	Koks: gasverks- (okrossad) hemkörd	»	128	139	134	130	132	155	165	157
61	eng. kamin- » hemkörd	»	—	—	—	159	156	177	189	190

[1]) Uppgifterna avse *ej* ångpreparerade gryn. — [2]) Uppgifterna avse »risgryn, bästa sort». — [3]) Upp- [5]) Uppgifterna avse »prima fotogen». — [6]) Uppgifterna avse hl.; vikten av 1 hl. torv är 40 à 50 kg. — juni 3 samt för juli och aug. 2 orter. — [9]) Uppgifterna avse för aug. och sept. 1917 en ort, för okt. fyra och för nov. regleringen av brödsäd rena vetebrödstyper utan inblandning av rågmjöl ej saluföras, avse de meddelade priserna från siffror. — × Maximipris. — ×× Eljest fastställda pris. — (Beträffande maximipriser under 1917 torde framhållas, å *potatis* fr. o. m den 16 april, å *gula ärter* fr. o. m. den 27 mars, å *gryn* från förra delen av april, å *kaffe* under statsreglering fr. o. m. december 1917.)

(aug. 1917—aug. 1918) för samtliga orter.

åren 1910—1912 för 39 orter och för åren 1913—1918 för 44 orter.

1915	1916	1917	Aug. 1917	Sept. 1917	Okt. 1917	Nov. 1917	Dec. 1917	Jan. 1918	Febr. 1918	Mars 1918	April 1918	Maj 1918	Juni 1918	Juli[11]) 1918	Aug.[11]) 1918	
öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	
16	19	25	25	27	29	30	32	33	35	35	× 36	× 36	× 37	× 38	× 38	1
9	10	15	15	17	19	19	20	21	22	22	× 23	× 22	× 23	× 23	× 24	2
7	8	12	12	14	15	15	16	17	17	17	× 18	× 18	× 18	× 19	× 19	3
292	×× 310	× 401	× 375	× 418	× 475	× 495	× 533	× 535	× 535	× 535	× 535	× 535	× 535	× 536	× 540	4
260	295	× 358	× 325	× 365	× 420	× 437	× 475	× 480	× 480	× 480	× 480	× 480	× 480	× 480	× 480	5
197	257	× 305	333	× 300	× 300	× 300	× 328	× 330	× 330	× 330	× 330	× 330	× 330	× 330	× 330	6
149	191	× 234	249	× 230	× 229	× 230	× 268	× 279	× 289	× 290	× 290	× 290	× 290	× 290	× 290	7
82	127	× 167	169	× 170	× 167	× 168	× 186	× 188	× 188	× 190	× 190	× 190	× 190	× 190	× 190	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
170	216	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
198	237	343	341	342	375	452	548	596	554	471	463	633	681	743	736	12
169	204	307	[7]) 282	[7]) 285	[7]) 347	386	456	467	466	447	413	[7]) 478	[7]) 546	[7]) 490	600	13
—	526	× 955	—	980	× 724	× 759	× 848	× 825	× 883	× 1049	× 1100	× 1166	× 932	× 988	—	14
36	33	× 58	× 65	59	× 43	× 44	× 48	× 51	× 54	× 59	× 58	× 59	× 57	× 60	—	15
87	76	146	90	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	342	132	16
57	55	× 63	× 62	× 62	× 62	× 61	× 62	—	—	—	—	× 58	× 61	× 62	× 62	17
75	111	199	236	239	199	—	—	—	—	—	—	—	× 144	× 143	× 142	18
40	×× 38	× 42	× 42	× 42	× 42	× 42	× 42	× 42	× 42	× 42	× 42	× 42	× 42	× 42	× 43	19
32	×× 29	× 36	× 36	× 36	× 36	× 36	× 36	× 36	× 36	× 36	× 36	× 37	× 37	× 37	× 37	20
39	×× 34	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
52	50	× 68	× 64	× 64	× 67	× 72	× 72	× 72	× 73	× 78	× 79	× 79	× 79	× 79	× 79	22
46	52	× 75	× 71	× 74	× 74	× 74	× 71	× 72	× 73	× 74	× 68	× 67	× 67	× 72	× 71	23
54	58	× 62	× 62	× 62	× 63	× 63	× 64	× 63	× 64	× 68	× 69	× 69	× 70	× 67	× 67	24
48	49	× 60	× 60	× 60	× 60	× 60	× 61	× 61	× 64	× 70	× 73	× 73	× 73	× 73	× 73	25
38	38	× 45	× 44	× 44	× 44	× 45	× 44	× 45	× 45	× 44	× 47	× 47	× 48	× 46	× 46	26
88	90	× 117	× 121	× 120	× 119	× 119	× 119	× 123	× 141	× 171	× 180	× 180	× 180	× 181	× 182	27
53	54	× 68	× 68	× 69	× 69	× 69	× 67	× 72	× 77	× 83	× 84	× 85	× 85	× 84	× 85	28
67	66	× 83	× 83	× 83	× 85	× 84	× 87	× 98	× 111	× 137	× 145	× 146	× 145	× 143	× 143	29
140	198	219	208	204	205	215	258	297	319	382	523	634	662	674	680	30
119	169	193	182	178	179	189	229	265	287	344	465	567	594	603	604	31
154	203	× 215	× 150	194	239	247	301	339	358	425	535	633	658	659	676	32
87	122	× 148	× 142	146	152	159	193	225	241	278	353	403	413	420	433	33
158	215	258	260	259	256	269	316	363	400	473	589	684	712	710	717	34
139	194	241	238	242	249	263	281	315	349	383	436	542	676	618	606	35
140	184	261	[8]) 330	[8]) 207	[8]) 286	[8]) 257	300	368	385	402	392	—	—	—	—	36
191	233	× 270	271	275	277	276	× 278	× 277	× 279	× 316	× 329	× 331	× 331	× 414	× 429	37
198	246	× 287	288	292	291	297	× 294	× 285	× 296	× 337	× 341	× 341	× 343	× 429	× 441	38
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39
80	99	122	111	124	129	137	162	172	173	180	179	183	195	213	222	40
117	149	188	184	196	202	205	237	260	261	271	268	279	307	323	335	41
45	68	91	90	108	123	119	117	95	85	82	108	166	161	169	170	42
43	56	65	59	62	73	81	88	97	91	92	97	109	122	114	120	43
62	82	111	106	110	121	125	147	160	157	157	168	186	196	192	202	44
89	123	167	160	184	184	182	233	245	233	235	259	265	275	280	317	45
57	97	105	93	97	104	115	127	142	151	154	143	136	132	133	135	46
36	61	73	70	70	75	84	85	86	87	88	88	83	83	92	97	47
72	111	152	141	152	171	191	201	225	237	241	255	265	279	304	328	48
91	139	191	176	194	208	232	255	268	264	253	283	308	311	357	348	49
161	209	× 315	× 305	× 305	× 302	—	× 305	× 304	× 305	× 304	× 304	× 304	× 304	× 313	× 312	50
66	68	× 70	× 70	× 70	× 70	× 70	× 77	× 78	× 79	× 79	× 95	× 96	× 96	× 96	× 97	51
10	13	19	18	22	25	26	27	27	28	28	29	29	30	31	32	52
7	8	10	10	11	11	11	12	12	13	13	14	13	14	14	14	53
23	27	37	43	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	54
2890	3810	5520	5880	6080	6410	6910	7200	7340	7490	7500	7460	7550	7690	7860	8090	55
2310	3060	4500	4740	4980	5350	5720	5960	6120	6230	6280	6280	6370	6420	6650	6880	56
290	385	670	826	816	918	955	1045	1098	1126	1111	1104	1010	976	1056	986	57
531	717	803	821	844	953	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	58
367	543	707	798	858	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	59
211	292	413	495	457	620	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60
248	339	521	522	590	798	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	61

gifterna för åren 1910—1913 avse sill av märket »K. K. K.». — [4]) Uppgifterna avse »brasilianskt» kaffe. — [7]) Uppgifterna avse under år 1917 för aug. två, för sept. en ort och för okt. sex orter samt för maj 1918 fyra, för sex orter. — [8]) Uppgifterna avse 1917—aug. 1918 75 % utmalning. — [10]) Å de orter, där i samband med den statliga och med februari 1917 sådana brödslag, som närmast motsvara de i varulistan angivna kvaliteterna. — [11]) Preliminära att dylikt varit rådande å *smör, mjöl, bröd* och *socker* under hela år 1917, å *ost* fr. o. m. den 21 aug. 1917, fr. o. m. februari samt å *kalvkött* under tiden 19 maj—17 sept. 1917. Allt *fläsk* kan anses hava kommit

	1 Varuslag	2 Kvantitet	3 Stockholm	4 Södertälje	5 Uppsala	6 Nyköping	7 Eskilstuna	8 Linköping	9 Norrköping	10 Motala
			Medelpris (öre)							
1	Mjölk: oskummad ×	l.	*43	*39	41	*33	33	*31	*33	32
2	handskummad ×	»	—	—	22	—	—	—	—	—
3	separerad ×	»	*25	*22	20	*16	17	*14	*17	17
4	Smör: bords- (mejeri-) ×	kg.	*570	*541	*535	*535	*535	*535	*535	*535
5	mat- (lands-) ×	»	—	*480	*480	*480	*480	—	*480	480
6	Ost: helfet, okryddad ×	»	—	330	330	—	—	—	330	—
7	halvfet, » ×	»	—	—	290	—	—	—	—	—
8	skummjölks-, » ×	»	—	—	190	—	—	—	—	—
9	Margarin, växt-	»	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Ägg: svenska, färska	tjog	814	765	750	714	745	706	752	734
11	» konserverade	»	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Potatis: gammal	5 l.	—	—	—	—	—	—	—	—
13	»	hl.	—	—	—	—	—	—	—	—
14	färsk	5 l.	185	138	186	98	135	126	118	102
15	Ärter, gula ×	kg.	*60	*62	*58	*58	—	*58	—	*60
16	Bruna bönor ×	»	—	—	*138	*156	—	—	—	*140
17	Mjöl: vete-, svenskt, bästa sort[2]) ×	»	*42	*43	*42	*42	*44	*43	*43	*42
18	råg-, » » » ×	»	*36	*37	*36	*36	*38	*37	*37	*36
19	rågsikt-, » » »	»	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Gryn: havre- (ångpreparerade) ×	»	—	—	*79	*79	*79	*79	*79	*79
21	ris-, bästa sort svenska (»R. T.») ×	»	—	—	*68	—	—	—	*65	—
22	Rågbröd: hårt (spis-), grovt ×	»	*75	*65	*67	*67	*64	*65	*66	*75
23	mjukt, limpa, söt ×	»	*90	*80	*84	*79	*83	*71	*74	*75
24	» » sur ×	»	—	—	—	—	*54	*60	*60	—
25	Vetebröd: skorpor, runda, ordinära ×	»	*276	*160	*200	*200	*200	*150	*200	*158
26	mjukt, bil- } bakat med vatten ×	»	*112	*90	*105	*94	*86	*86	*86	*68
27	ligaste sort } » » mjölk ×	»	—	—	*185	*155	*153	*140	*138	—
28	Nötkött, färskt: stek	»	767	729	644	750	667	671	686	727
29	soppkött	»	685	583	566	638	628	629	661	651
30	Kalvkött, stek: gödkalv	»	800	771	675	750	700	697	752	700
31	spädkalv	»	515	438	388	438	520	457	—	436
32	Fårkött: färskt, stek	»	843	788	744	767	806	720	796	697
33	salt, svenskt	»	699	—	750	435	—	—	—	600
34	Renkött, färskt, stek	»	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Fläsk: färskt (sidfläsk) ×	»	*460	*460	*425	*425	*425	*420	*420	*420
36	salt, svenskt » ×	»	*470	*480	*435	*435	*435	*430	*430	*430
37	[1])Fisk, färsk: abborre	»	300	227	231	198	208	238	250	227
38	gädda	»	425	347	350	323	350	317	360	302
39	sill	»	191	181	175	160	155	198	188	187
40	strömming	»	164	173	153	110	143	150	125	160
41	torsk	»	202	263	256	260	300	267	225	—
42	rödspotta (»spätta»)	»	369	319	350	310	300	332	350	300
43	salt: sill, prima	»	129	125	127	116	120	138	147	112
44	strömming	»	98	—	110	85	—	125	—	73
45	kabeljo av långa med fenor och stjärt	»	349	300	400	283	—	383	375	390
46	» » » rundskuren	»	—	—	—	450	—	—	—	—
47	Kaffe (obränt), prima Santos ×	»	*310	*310	*325	*315	*325	*310	*310	*325
48	Socker, bit-	»	*93	*95	*96	*100	*97	*95	*93	*97
49	Salt (matsalt)	»	39	30	35	29	40	32	30	25
50	Svagdricka	l.	18	17	20	16	15	—	12	15
51	Fotogen, Water White	»	—	—	—	—	—	—	—	—
52	Ved: björk- } osågad, hemkörd (per »storfamn»: 2·5 × 1·6 × 0·89 m. =	famn	11210	11500	9610	7120	8190	7870	9600	7180
53	barr- } 3·56 kbm.)	»	10460	8500	7740	6410	6930	7330	7600	5990
54	Bränntorv	100 kg.	1415	—	—	—	—	1333	1050	—
55	Kol: antracit- (»valnöt») hemkörd	hl.	—	—	*1500	—	—	—	—	—
56	eng. hushålls- (fyrkol) hemkörd	»	—	—	—	—	—	—	—	—
57	Koks: gasverks- (okrossad) hemkörd	»	*870	—	*1025	*650	—	*1225	*990	*1125
58	eng. kamin- » hemkörd	»	*1040	—	—	—	—	—	—	—

[1]) Prisuppgifter hava meddelats även å följande fisksorter, som kostat per kg.: för Uppsala ruda 250 à Linköping havslax 250 à 300, kolja 156, makrill 260, sjötunga 300, vitling 140 och ål 600 öre; för Norrmakrill 250 och sjötunga 225 öre; för Visby flundra 150 à 200, gös 500, kolja 180 à 225 och sjötunga tunga 500, skrubbor 195, slätvar 300, vitling 128 och ål 450 öre; för Göteborg makrill 175 à 250 öre; för har betalats för alved 68·50 kr. och i Halmstad för bokved 93·40 och för ribbved 54·50 kr. per famn.

11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	
Jönköping	Växjö	Kalmar	Västervik	Visby	Karlskrona	Kristianstad	Malmö	Lund	Landskrona	Hälsingborg	Ystad	Halmstad	Göteborg	Lysekil	Vänersborg	
Medelpris (öre)																
34	30	*32	*35	30	30	*34	37	35	*35	*35	34	40	42	40	*40	1
23	18	—	—	—	25	*20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
18	15	*17	*15	14	—	*18	17	16	16	*16	15	21	27	—	*25	3
*535	*535	*535	*546	*535	*535	*535	*535	*535	*535	*539	*535	*535	*558	*535	*538	4
*480	480	—	*480	*480	*480	—	—	—	—	—	—	—	*480	480	480	5
—	—	—	—	—	330	—	—	—	—	330	—	—	—	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
691	675	702	668	715	658	681	735	660	708	733	678	660	750	650	730	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
93	100	133	109	119	133	112	124	103	98	102	94	104	135	144	135	14
*58	*70	*61	*58	*60	—	—	—	—	*62	—	—	*61	*61	*70	*58	15
—	—	*143	*143	*145	—	—	—	—	—	—	—	*141	—	—	*138	16
*43	*42	*41	*41	*42	*42	*41	*42	*42	*42	*42	*41	*41	*41	*42	*43	17
*37	*36	*35	*35	*36	*36	*35	*36	*37	*36	*36	*36	*35	*35	*36	*37	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19
—	*79	*79	*79	*79	—	—	—	*80	*79	*79	*79	*79	*79	*82	*79	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
*62	*65	*65	*68	*60	*60	*66	*65	*66	*66	*66	*66	*65	*70	*65	*65	22
*54	*56	*69	*71	*54	*46	*51	*50	*46	*50	*47	*48	—	*92	*60	—	23
*46	*43	*40	*43	*46	*36	*42	*36	*37	*38	*38	*37	*42	*56	*50	*52	24
*175	*150	*135	*150	*150	*200	*150	*188	*188	—	*188	*140	*200	*186	*150	*200	25
*77	*77	—	*71	*77	*77	—	*86	*77	*86	*81	*87	*53	*93	*70	*62	26
*123	*123	*115	*123	*123	—	*154	—	—	—	—	—	—	*153	*140	*130	27
693	651	614	667	534	623	673	725	675	674	650	675	614	675	588	621	28
648	605	526	600	486	574	616	636	583	622	594	563	537	563	538	525	29
648	577	535	619	542	631	656	736	725	792	700	675	563	669	600	585	30
394	431	—	400	—	468	450	581	488	520	433	475	428	438	344	313	31
692	649	639	625	668	638	750	844	800	834	791	750	692	675	600	631	32
—	625	—	525	—	567	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
*425	*396	*425	*425	*420	*420	*420	*420	*420	—	*420	—	*420	*440	*420	*425	35
*435	—	*435	*435	*430	*430	*430	*430	*430	*430	*430	*430	*430	*450	*430	*435	36
233	267	250	150	—	147	233	194	225	—	—	—	—	308	—	—	37
289	333	400	281	—	286	350	400	400	350	397	—	—	400	—	—	38
130	—	180	—	—	—	175	93	—	95	136	—	186	175	—	208	39
118	155	147	93	57	111	115	—	—	—	95	85	150	150	—	—	40
200	182	150	156	—	117	150	179	190	125	115	—	126	150	118	—	41
233	356	353	—	—	—	217	375	400	259	326	400	293	338	250	300	42
129	187	200	123	135	172	122	150	168	103	156	200	180	150	115	137	43
—	—	87	—	—	—	—	—	—	—	—	105	—	—	—	—	44
—	—	325	300	400	375	—	—	—	250	263	—	350	300	—	—	45
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46
*310	*310	*325	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*308	47
*96	*92	*95	*97	*95	*96	*87	*96	*93	*96	*96	*95	*96	*93	*95	*97	48
35	35	30	34	40	44	30	30	33	32	36	40	35	38	25	37	49
14	—	12	10	10	14	10	14	14	15	15	12	15	17	—	12	50
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	51
8000	7020	7130	7570	8100	7100	8820	11880	9780	9430	9950	9450	8840	11600	9000	8600	52
7200	6360	6200	6850	[3])6410	—	6550	11000	8380	8900	9200	8060	[3])7660	10200	8200	7350	53
—	617	810	—	550	—	1000	1167	960	1000	1150	675	750	1333	—	—	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
—	—	—	*1650	—	—	—	—	—	—	*2225	*2350	—	*2367	—	—	56
—	—	—	*1150	—	—	—	*1025	—	—	*900	—	—	*800	—	—	57
—	—	—	—	—	—	—	—	—	*1095	*1025	*925	*903	*1500	—	—	58

280 öre; för Nyköping havslax 180 à 260, kolja 160, makrill 150, sjötunga 225 och vitling 120 öre; för köping kolja 180 à 250, makrill 250 à 300, sjötunga 250 à 350 och vitling 135 öre; för Kalmar kolja 175, 300 öre; för Halmstad flundra 150, kolja 176, makrill 160 à 200, piggvar 350, rödtunga 200 à 300. sjö- Lysekil kolja 110 à 125 öre; för Vänersborg kolja 150 à 225 öre. — [2]) 75 % utmalning. — [3]) I Visby — * Maximipris. — Kortransonering är införd å de varor, framför vilkas noteringar tecknet * är utsatt.

	1 Varuslag	2 Kvantitet	27 Borås	28 Tidaholm	29 Karlstad	30 Örebro	31 Kopparberg	32 Västerås	33 Falun	34 Domnarvet och Borlänge
			Medelpris (öre)							
1	Mjölk: oskummad ×	l.	38	35	*38	*37	35	38	*40	40
2	handskummad ×	»	—	27	—	—	—	—	*22	22
3	separerad ×	»	20	18	*20	*18	18	19	—	—
4	Smör: bords- (mejeri-) ×	kg.	*535	*535	*541	*535	*535	*535	*535	*535
5	mat- (lands-) ×	»	—	480	*480	—	—	—	—	—
6	Ost: helfet, okryddad ×	»	—	330	—	—	—	—	—	—
7	halvfet, » ×	»	—	290	—	—	—	—	—	—
8	skummjölks-, » ×	»	—	190	—	—	—	—	—	—
9	Margarin, växt-	»	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Ägg: svenska, färska	tjog	748	615	752	650	650	754	795	800
11	» konserverade	»	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Potatis: gammal	5 l.	—	—	—	—	—	—	—	—
13	»	hl.	—	—	—	—	—	—	—	—
14	färsk	5 l.	102	84	105	89	129	102	160	152
15	Ärter, gula ×	kg.	*58	—	*58	—	*65	*58	*60	—
16	Bruna bönor ×	»	—	—	*138	—	—	—	—	—
17	Mjöl: vete-, svenskt, bästa sort[2]) ×	»	*42	*43	*43	*42	*42	*43	*44	*43
18	råg-, » » » ×	»	*36	*37	*37	*36	*36	*37	*38	*37
19	rågsikt-, » » »	»	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Gryn: havre- (ångpreparerade) ×	»	*79	*79	*79	—	*79	*79	—	*80
21	ris-, bästa sort svenska (»R. T.») ×	»	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Rågbröd: hårt (spis-), grovt ×	»	*65	*65	*65	*64	*66	*65	*63	*63
23	mjukt, limpa, söt ×	»	*62	*77	*83	*83	*80	*83	*85	*85
24	» » sur ×	»	*53	*54	—	—	—	—	—	—
25	Vetebröd: skorpor, runda, ordinära ×	»	*200	*200	*200	*200	*200	*200	*200	*200
26	mjukt, bil- \ bakat med vatten ×	»	*62	—	*86	*91	*86	*86	*77	*77
27	ligaste sort / » » mjölk ×	»	*129	—	—	*120	—	*154	*154	*154
28	Nötkött, färskt: stek	»	643	630	625	606	600	687	738	700
29	soppkött	»	555	530	575	525	560	637	641	594
30	Kalvkött, stek: gödkalv	»	630	633	625	613	600	707	753	663
31	spädkalv	»	405	348	329	431	375	437	—	363
32	Fårkött: färskt, stek	»	730	653	706	663	600	796	771	706
33	salt, svenskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—
34	Renkött, färskt, stek	»	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Fläsk: färskt (sidfläsk) ×	»	*425	*420	*435	*425	*425	*425	*435	—
36	salt, svenskt » ×	»	*435	—	*445	*435	—	*435	*445	*445
37	[1])Fisk, färsk: abborre	»	268	—	296	196	207	304	286	257
38	gädda	»	350	—	414	338	—	350	400	400
39	sill	»	177	173	188	185	165	178	175	160
40	strömming	»	—	—	157	140	145	175	119	110
41	torsk	»	155	—	263	—	150	267	275	263
42	rödspotta (»spätta»)	»	338	250	300	317	311	—	356	—
43	salt: sill, prima	»	118	140	159	120	108	107	145	127
44	strömming	»	—	—	—	—	—	100	78	78
45	kabeljo av långa med fenor och stjärt	»	312	—	400	—	295	400	275	300
46	» » » rundskuren	»	—	—	—	—	—	—	317	—
47	Kaffe (obränt), prima Santos ×	»	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310
48	Socker, bit- ×	»	*95	*93	*96	*96	*100	*98	*98	*98
49	Salt (matsalt)	»	35	30	40	25	25	33	30	30
50	Svagdricka	l.	15	10	20	10	—	15	—	—
51	Fotogen, Water White	»	—	—	—	—	—	—	—	—
52	Ved: björk- } osågad, hemkörd (per »stor-famn»: 2·5 × 1·6 × 0·89 m. =	famn	8470	5230	7810	8190	5790	7880	8190	7650
53	barr- } 3·56 kbm.)	»	6080	3840	6930	6740	5070	6940	6410	—
54	Bränntorv	100 kg.	—	—	—	—	—	—	—	—
55	Kol: antracit- (»valnöt»)	hl.	—	—	—	—	—	—	—	—
56	eng. hushålls- (fyrkol) hemkörd	»	—	—	—	—	—	—	—	—
57	Koks: gasverks- (okrossad) hemkörd	»	—	*1150	—	*535	*1200	—	—	—
58	eng. kamin- » hemkörd	»	—	—	—	—	—	—	—	—

[1]) Prisuppgifter hava meddelats även å följande fisksorter, som kostat per kg.: för Tidaholm gös 450, för Västerås braxen 250, gös 375 à 400, havslax 240 à 300. kolja 215, makrill 23×, sjötunga 300, vitling 160 och vitling 130 öre; för Ludvika kolja 175 och vitling 140 öre; för Gävle havslax 300, makrill för Malmberget och Gällivare röding 400 och sik 275 öre. — [2]) 75 % utmalning. — [3]) I Sundsvall [4]) Luossavaara-Kirunavaara aktiebolag har under augusti tillhandahållit sin personal bränsle till följande till 5·50 och engelsk kaminkoks till 6·75 kr. per hl. — [5]) Å de orter, där i samband med den statliga regle- sådana brödslag, som närmast motsvara de i varulistan angivna kvalitoterna. — × Maximipris. — Kort-

35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	
Ludvika	Gävle	Söderhamn	Sundsvall: staden	Sundsvall: sågverksdistrikten	Nyland	Östersund	Umeå	Luleå	Boden	Malmberget och Gällivare	Kiruna	Samtliga orter				
												Aug.	Juli	Juni	Maj	
Medelpris (öre)																
42	42	40	45	46	43	*40	*38	45	45	52	*53	**38**	38	37	36	1
—	22	25	30	33	—	*25	*22	—	—	—	—	**24**	23	23	22	2
26	—	—	—	—	23	*23	*18	—	—	—	—	**19**	19	18	18	3
*535	*546	*546	*570	*570	*544	*538	*535	*535	*535	*555	*535	***540**	*536	*535	*535	4
—	—	—	*480	—	—	480	480	—	—	—	—	**480**	480	480	480	5
—	—	—	330	330	—	330	330	—	—	—	—	**330**	330	330	330	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**290**	290	290	290	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**190**	190	190	190	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
771	810	786	817	802	804	807	768	796	795	778	794	**736**	743	681	632	10
—	—	—	—	500	—	—	—	—	—	—	700	**600**	490	546	478	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60	57	59	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	988	932	1166	13
131	128	151	148	147	148	181	125	192	215	198	206	**132**	342	—	—	14
*62	—	*60	*65	*65	*68	*62	*58	—	—	*67	*65	***62**	*62	*61	*58	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	***142**	*143	*144	—	16
*43	*43	*44	*44	*44	*45	*43	*43	*43	*43	*43	*43	***43**	*42	*42	*42	17
*37	*37	*38	*38	*38	*40	*37	*37	*37	*37	*37	*37	***37**	*37	*37	*37	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19
*80	*79	*79	*80	*80	*81	*79	*79	*79	—	*80	*79	***79**	*79	*79	*79	20
—	—	—	—	—	*80	—	—	—	—	—	—	***71**	*72	*67	*67	21
*66	*67	*67	*70	*70	*70	*75	*71	*75	*75	*75	*75	***67**	*67	*70	*69	22
*82	*84	*78	*86	*86	*86	*76	*77	*92	*91	*92	*60	***78**	*73	*73	*73	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	***46**	*46	*48	*47	24
*200	*150	*150	*188	*188	*188	*150	*200	*200	*200	*200	*113	[5])***182**	[5])*181	[5])*180	[5])*180	25
—	*92	*106	*92	*92	*98	*92	*94	*92	*92	—	—	[5])***85**	[5])*84	[5])*85	[5])*85	26
*125	—	—	*154	—	*154	*115	*185	—	—	*185	—	[5])***143**	[5])*143	[5])*145	[5])*146	27
600	685	700	770	765	688	700	657	774	775	713	863	**680**	674	662	634	28
580	626	650	683	651	625	650	498	681	674	656	719	**604**	603	594	567	29
—	743	700	774	731	—	800	611	—	—	—	—	**676**	659	658	633	30
—	414	346	469	450	450	400	379	517	492	475	—	**433**	420	413	403	31
700	715	700	782	731	—	700	579	692	700	750	—	**717**	710	712	684	32
500	667	—	650	—	—	650	—	—	—	—	—	**606**	618	676	542	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
—	*440	*440	*440	*440	—	*450	*440	*440	*440	—	*440	***429**	*414	*331	*331	35
*445	*450	450	*450	*450	*460	*460	*450	*450	—	*460	*450	***441**	*429	*343	*341	36
300	250	163	222	—	—	225	82	143	143	185	138	**222**	213	195	183	37
—	394	299	342	300	—	413	226	185	185	250	213	**335**	323	307	279	38
170	—	—	—	—	—	125	250	—	—	—	—	**170**	169	161	166	39
141	94	74	93	80	96	144	65	80	82	99	108	**120**	114	122	109	40
—	300	153	238	—	—	250	—	—	—	—	—	**202**	192	196	186	41
—	400	253	331	250	—	—	—	—	—	—	—	**317**	280	275	265	42
125	111	126	162	150	140	124	105	135	140	111	100	**135**	133	132	136	43
—	90	—	118	106	—	—	80	95	120	90	103	**97**	92	83	83	44
225	300	300	350	—	—	—	—	—	—	—	—	**328**	304	279	265	45
—	—	—	375	—	—	—	250	—	—	—	—	**348**	357	311	308	46
*310	*310	*310	*312	*313	*315	*325	*310	*310	*310	*310	*312	***312**	*313	*304	*304	47
*100	*98	*98	*98	*99	*101	*97	*95	*97	*105	*106	*103	***97**	*96	*96	*96	48
30	26	25	28	27	23	28	29	29	30	30	23	**32**	31	30	29	49
11	16	—	15	15	10	15	12	15	15	20	20	**14**	14	14	13	50
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	51
7430	8100	—	8710	7710	—	7000	5400	5610	5170	5170	[4])5800	**8090**	7860	7690	7550	52
4660	7200	6230	[3])7850	[3])6270	5640	6330	4450	5230	4660	4410	[4])4540	**6880**	6650	6420	6370	53
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**986**	1056	976	1010	54
*2500	—	*1700	*1200	—	—	—	—	—	—	—	[4])*1000	—	—	—	—	55
—	—	—	*2000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	56
—	—	*930	—	—	—	*1300	*950	—	—	—	[4]) —	—	—	—	—	57
—	—	—	—	—	—	—	—	*965	—	—	[4])*700	—	—	—	—	58

kolja 166, röding 450 och sik 300 à 400 öre; för Örebro braxen 140 à 200, kolja 180 och vitling 110 à 170 öre; 125 à 200 och ål 500 öre: för Falun kolja och vitling 150 öre; för Domnarvet och Borlänge kolja 175 à 200, sik 400 och vitling 250 öre; för Umeå sik 210 öre; för Luleå och Boden sik 185 à 225 öre: staden har betalats för brädved 59·20 och i Sundsvall sågverksdistriktet 48·60 kr. per famn. — priser: i Kiruna björkved till 29·00 och barrved till 24·50 kr. per famn, antracitkol till 7·70, gasverkskoks ringen av brödsäd rena vetebrödstyper utan inblandning av rågmjöl ej saluföras, avse de meddelade priserna ransonering är införd å de varor, framför vilkas noteringar tecknet * är utsatt.

Kreaturs-

(per kg. le-

för Stockholm, Malmö och

Medelpris per år (1907—1917) och per månad

Kreatursslag	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913	1914	1915	1916
	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre
Kor:										
Extra prima[1])	54	54	46	47	50	57	61	61	94	—
Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	48	46	40	41	42	49	55	53	77	100
» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	45	43	36	37	36	43	50	48	71	91
» 3. Mindre feta[2])	38	35	27	28	25	34	41	36	53	76
Kvigor (och stutar):										
Extra prima[3])	60	59	52	55	58	63	66	66	93	115
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	54	52	45	44	46	54	60	58	80	105
» 2. Mindre feta	48	44	36	36	36	44	50	47	65	87
Tjurar:										
Extra prima[4])	57	56	46	49	55	62	65	63	90	—
Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	54	48	42	43	46	56	62	58	82	105
» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)	49	44	38	40	43	52	58	54	76	100
» 3. Mindre köttiga[5])	38	39	32	33	33	43	50	44	60	89
Oxar:										
Extra prima	—	58	—	47	50	58	63	61	92	—
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	53	49	43	43	44	52	57	54	78	104
» 2. Mindre feta[6])	46	43	34	36	38	44	48	45	66	89
Kalvar:										
Sötmjölkskalvar (90—100 kg.)[7])	68	63	60	61	60	68	73	67	87	105
» (70—90 »)[7])	61	56	55	55	52	60	67	62	79	99
Skummjölkskalvar	46	41	39	40	41	48	57	49	69	85
Får:										
Yngre, feta[8])	54	52	50	51	51	58	58	55	70	92
Äldre, »[8])	49	46	45	45	42	48	53	47	62	88
Svin:										
Slakterisvin (75—100 kg.)[9])	66	56	69	77	64	73	82	74	129	168
Rena, större svin (100—170 kg.)[9])	65	55	68	78	62	71	81	71	131	164
Suggor	57	46	58	67	53	60	68	58	122	151

[1]) Uppgifterna för år 1913 avse Stockholm och Malmö, för aug. 1917—april 1918 endast Malmö Malmö. — [2]) Uppgifterna för år 1913 avse Stockholm och Malmö, för aug. 1917—april 1918 endast Malmö avse endast Malmö samt för maj—aug. 1918 Stockholm och Malmö. — [5]) Uppgifterna för åren 1912—1917 för jan., maj och juni 1918 Stockholm och Göteborg. — [6]) Fr. o. m. år 1908 avse uppgifterna Malmö. — alltmera försvårade utfodringsförhållandena torde för tiden efter den 1 november 1917 noteringarna i

priser

vande vikt)

Göteborg 1907—aug. 1918.

(aug. 1917—aug. 1918) för alla tre orterna.

1917	Aug. 1917	Sept. 1917	Okt. 1917	Nov. 1917	Dec. 1917	Jan. 1918	Febr. 1918	Mars 1918	April 1918	Maj 1918	Juni 1918	Juli 1918	Aug. 1918
öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre
119	113	114	117	114	143	154	180	227	296	360	347	362	358
106	99	103	106	108	129	144	157	193	247	304	290	296	299
95	86	89	96	99	120	132	143	178	226	275	261	264	259
76	63	68	80	82	102	107	113	151	190	231	213	206	201
129	123	123	128	131	150	174	193	254	330	389	381	392	398
117	111	114	116	119	136	152	173	214	273	335	329	303	342
91	80	82	87	91	111	122	135	176	227	284	267	262	259
122	103	120	113	114	150	164	190	244	308	375	362	354	355
112	102	104	105	108	134	147	166	210	267	330	317	320	319
103	92	95	96	100	122	135	153	196	247	310	297	300	293
86	71	74	82	83	107	115	126	166	219	282	252	246	245
126	114	119	125	126	145	168	187	258	325	394	385	400	395
115	113	112	114	114	134	151	172	203	270	334	337	341	342
92	82	84	91	92	112	123	145	170	219	267	251	264	273
104	83	97	114	115	123	—	200	225	274	354	295	282	288
96	77	86	106	107	114	—	—	—	313	312	269	244	250
83	68	75	88	97	117	141	152	185	226	297	274	273	278
113	113	113	115	118	141	169	179	234	282	345	329	340	337
101	100	101	104	106	124	152	171	214	258	323	303	318	318
167	161	171	177	168	159	159	159	180	187	188	192	227	241
157	143	152	159	149	138	138	137	150	153	153	155	179	186
160	157	159	169	167	161	161	161	180	187	188	192	226	241

samt för maj—aug. 1918 Stockholm och Malmö. — [3]) Uppgifterna för åren 1912—1917 avse Stockholm och samt för maj—aug. Stockholm och Malmö. — [4]) Uppgifterna för år 1911 och för aug. 1917—april 1918 samt för april—aug. 1918 avse Stockholm och Malmö. — [5]) Uppgifterna avse för aug.—sept. 1917 samt [8]) Uppgifterna för åren 1907—1909 avse endast Göteborg. — [9]) På grund av de till följd av foderbrist regel avse svinkroppar av lägre vikt än tidigare.

Kreaturs-

(per kg. le-

för vissa

Medelpris under

	Kreatursslag	Stockholm						
		Juni 1918	Juli 1918	1/8—7/8	8/8—14/8	15/8—21/8	22/8—28/8	Aug. 1918
	Kor:	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre
1	Extra prima	**362**	**374**	365	365	385	385	**375**
2	Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	**322**	**322**	313	313	333	333	**323**
3	» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	**302**	**302**	293	293	313	313	**303**
4	» 3. Mindre feta (*se även nedan*)	**211**	**198**	185	185	215	215	**200**
5	» 4. Magra, simpla (*se även nedan*)	—	—	—	—	—	—	—
	Kvigor (och stutar):							
6	Extra prima	**375**	**389**	380	380	400	400	**390**
7	Kl. 1. Fullt feta, köttiga	**347**	**347**	338	338	358	358	**348**
8	» 2. Mindre feta	**241**	**228**	205	205	235	235	**220**
9	» 3. Magra, simpla (*se även nedan*)	—	—	—	—	—	—	—
	Tjurar:							
10	Extra prima	**370**	**364**	355	355	375	375	**365**
11	Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	**329**	**327**	318	318	338	338	**328**
12	» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)	**314**	**312**	303	303	323	323	**313**
13	» 3. Mindre köttiga (*se även nedan*)	**243**	**228**	215	215	245	245	**230**
14	» 4. Magra, simpla (*se även nedan*)	—	—	—	—	—	—	—
	Oxar:							
15	Extra prima	**375**	**389**	380	380	400	400	**390**
16	Kl. 1. Fullt feta, köttiga	**347**	**347**	338	338	358	358	**348**
17	» 2. Mindre feta	**241**	**228**	215	215	245	245	**230**
18	» 3. Magra, simpla (*se även nedan*)	—	—	—	—	—	—	—
	Kalvar:							
19	Sötmjölkskalvar (90—100 kg.)	**398**	**368**	385	395	405	405	**398**
20	» (70—90 »)							
21	Skummjölkskalvar	**378**	**370**	365	375	385	385	**378**
	Får:							
22	Yngre, feta	**375**	**351**	345	345	345	345	**345**
23	Äldre, »	**369**	**341**	335	335	335	335	**335**
24	Lamm	—	—	—	—	—	—	—
	Svin:							
25	Slakterisvin (75—100 kg.) [1]	**210**	**246**	258	258	258	258	**258**
26	Rena, större svin (100—170 kg.) [1]	**210**	**246**	258	258	258	258	**258**
27	Suggor	**210**	**246**	258	258	258	258	**258**
	Medelpris per styck (kr.):	Kr. per styck						
28	Kor: kl. 3. Mindre feta	—	—	—	—	—	—	—
29	» 4. Magra, simpla	**465**	**438**	375	375	450	450	**418**
30	Kvigor (och stutar): kl. 3. Magra, simpla	**465**	**438**	375	375	450	450	**418**
31	Tjurar: kl. 3. Mindre köttiga	—	—	—	—	—	—	—
32	» 4. Magra, simpla	**540**	**513**	450	450	500	500	**475**
33	Oxar: kl. 3. » »	**500**	**413**	350	350	650	650	**500**

[1] På grund av de till följd av foderbrist alltmera försvårade utfodringsförhållandena, torde

priser

vande vikt)

orter i riket.

juni—aug. 1918.

Eskilstuna							Linköping							
Juni 1918	Juli 1918	4/8—10/8	11/8—17/8	18/8—24/8	25/8—31/8	Aug. 1918	Juni 1918	Juli 1918	31/7—6/8	7/8—13/8	14/8—20/8	21/8—27/8	28/8—3/9	Aug. 1918	
öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	
341	**349**	335	335	335	335	**335**	—	—	—	—	—	—	—	—	1
305	**309**	300	300	300	300	**300**	**286**	**284**	280	270	285	285	280	**280**	2
280	**275**	268	268	268	268	**268**	**245**	**245**	240	230	250	250	250	**244**	3
213	**204**	195	195	195	195	**195**	**213**	**209**	205	195	215	215	215	**209**	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
351	**365**	345	345	345	345	**345**	**344**	**360**	350	340	365	365	—	**355**	6
325	**342**	330	330	330	330	**330**	**311**	**314**	280	295	323	323	323	**309**	7
275	**269**	255	255	255	255	**255**	**264**	**258**	245	233	275	275	278	**261**	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	**337**	**350**	340	325	350	350	350	**343**	10
305	**310**	—	—	—	—	—	**308**	**314**	303	290	315	315	315	**308**	11
295	**303**	300	300	300	300	**300**	**269**	**274**	263	248	270	270	270	**264**	12
258	**237**	235	235	235	235	**235**	**217**	**225**	218	210	230	230	230	**224**	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14
355	—	—	—	—	—	—	**339**	**358**	350	340	360	360	350	**352**	15
343	**352**	335	335	335	335	**335**	**309**	**318**	310	300	325	325	325	**317**	16
271	**229**	215	215	215	215	**215**	**269**	**268**	253	243	288	288	288	**272**	17
—	—	—	—	—	—	—	**220**	**219**	210	205	250	250	250	**233**	18
340	**345**	350	350	350	350	**350**	**324**	**350**	350	350	360	400	400	**372**	19
317	**319**	325	325	325	325	**325**	**296**	**303**	303	303	325	350	350	**326**	20
299	**300**	308	308	308	308	**308**	**238**	**225**	225	225	263	323	273	**262**	21
358	**349**	340	340	340	340	**340**	**292**	**290**	285	285	310	320	310	**302**	22
345	**334**	325	325	325	325	**325**	**233**	**230**	225	225	270	280	280	**256**	23
358	**349**	340	340	340	340	**340**	—	—	—	—	—	—	—	—	24
215	**215**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25
215	**215**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
215	**215**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27
Kr. per styck							Kr. per styck								
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
563	**500**	525	525	525	525	**525**	**365**	**375**	350	350	350	350	350	**350**	29
550	**445**	425	425	425	425	**425**	**365**	**375**	350	350	350	350	350	**350**	30
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	31
—	—	—	—	—	—	—	**400**	**381**	350	350	350	350	350	**350**	32
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33

för tiden efter den 1 nov. 1917 noteringarna i regel avse svinkroppar av lägre vikt än tidigare.

Kreaturs-

(per kg. le-

för vissa orter

Medelpris under

	Kreatursslag	Norrköping						
		Juni 1918	Juli 1918	2/8—8/8	9/8—15/8	16/8—22/8	23/8—29/8	Aug. 1918
	Kor:	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre
1	Extra prima	314	320	—	—	—	—	—
2	Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	288	277	285	285	285	295	288
3	» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	238	247	255	255	255	270	259
4	» 3. Mindre feta (*se även nedan*)	167	165	173	173	173	188	177
5	» 4. Magra, simpla (*se även nedan*)	144	140	145	145	145	170	151
	Kvigor (och stutar):							
6	Extra prima	323	326	338	338	338	353	342
7	Kl. 1. Fullt feta, köttiga	305	305	315	315	315	320	316
8	» 2. Mindre feta	250	257	265	265	265	275	268
9	» 3. Magra, simpla (*se även nedan*)	159	177	183	193	193	203	193
	Tjurar:							
10	Extra prima	329	329	335	335	355	355	345
11	Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	318	316	320	320	345	345	333
12	» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)	300	285	285	285	320	330	305
13	» 3. Mindre köttiga	250	245	245	245	245	270	251
14	» 4. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—
	Oxar:							
15	Extra prima	340	347	345	345	345	345	345
16	Kl. 1. Fullt feta, köttiga	315	327	325	325	325	335	328
17	» 2. Mindre feta	250	251	245	245	245	270	251
18	» 3. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—
	Kalvar:							
19	Sötmjölkskalvar (90—100 kg.)	351	319	320	365	370	395	363
20	» (70—90 »)	314	295	285	315	345	370	329
21	Skummjölkskalvar	251	208	195	255	295	320	266
	Får:							
22	Yngre, feta	374	370	370	370	320	320	345
23	Äldre, »	351	305	295	295	270	270	283
24	Lamm	400	400	400	400	—	350	383
	Svin:							
25	Slakterisvin (75—100 kg.)[1]	—	—	—	—	—	—	—
26	Rena, större svin (100—170 kg.)[1]	—	—	—	—	—	—	—
27	Suggor	—	—	—	—	—	—	—
	För konservering (öre per kg.):							
28	Kor: kl. 3. Mindre feta	—	—	—	—	—	—	—
29	» 4. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—
	Medelpris per styck (kr.):	Kr. per styck						
30	Kor: kl. 3. Mindre feta	—	—	—	—	—	—	—
31	» 4. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—
32	Kvigor (och stutar): kl. 3. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—

[1] På grund av de till följd av foderbrist alltmera försvårade utfodringsförhållandena, torde för tiden

priser

vande vikt)

i riket. (Forts.)

juni—aug. 1918.

Malmö							Hälsingborg							
Juni 1918	Juli 1918	1/8—7/8	8/8—14/8	15/8—21/8	22/8—28/8	Aug. 1918	Juni 1918	Juli 1918	1/8—7/8	8/8—14/8	15/8—21/8	22/8—28/8	Aug. 1918	
öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	
332	**350**	—	—	340	—	**340**	—	**325**	325	—	—	300	**313**	1
283	**293**	295	270	290	290	**286**	**265**	**275**	275	250	250	258	**258**	2
246	**259**	255	235	250	250	**248**	**221**	**233**	233	233	233	233	**233**	3
223	**219**	220	200	210	210	**210**	**190**	**208**	208	190	190	213	**200**	4
189	**193**	190	170	170	180	**178**	—	—	—	—	—	—	—	5
387	**395**	400	375	425	425	**406**	**395**	**389**	375	—	—	—	**375**	6
341	**348**	350	340	360	363	**353**	**323**	**338**	338	338	338	338	**338**	7
284	**283**	290	265	280	295	**283**	**274**	**288**	288	288	288	288	**288**	8
226	**234**	235	218	238	238	**232**	**238**	**250**	250	250	250	250	**250**	9
354	**344**	340	325	360	350	**344**	**360**	**340**	—	—	—	—	—	10
328	**324**	320	308	330	320	**320**	**314**	**325**	325	300	300	300	**306**	11
298	**309**	305	280	290	290	**291**	**264**	**278**	288	273	273	283	**279**	12
261	**263**	275	240	263	263	**260**	**226**	**233**	233	233	233	238	**234**	13
234	**235**	245	215	238	238	**234**	**198**	**210**	210	210	210	205	**209**	14
395	**410**	—	—	400	—	**400**	—	—	—	—	—	—	—	15
365	**366**	363	—	350	350	**354**	**270**	**263**	263	300	300	300	**291**	16
—	**300**	—	—	—	325	**325**	**236**	**233**	233	263	263	263	**256**	17
—	—	—	—	—	—	—	**200**	**203**	210	225	225	225	**221**	18
295	**282**	288	288	288	288	**288**	**280**	**300**	300	300	300	300	**300**	19
269	**244**	250	250	250	250	**250**	**229**	**238**	238	238	238	238	**238**	20
210	**210**	225	225	225	225	**225**	**194**	**206**	210	210	210	210	**210**	21
330	**370**	375	360	360	360	**364**	—	—	—	—	—	—	—	22
278	**319**	338	338	338	338	**338**	—	—	—	—	—	—	—	23
370	**393**	385	360	360	360	**366**	—	—	—	—	—	—	—	24
187	**233**	233	233	233	233	**233**	—	—	—	—	—	—	—	25
180	**150**	150	150	150	150	**150**	—	—	—	—	—	—	—	26
187	**233**	238	233	233	233	**233**	—	—	—	—	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
—	**1250**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29
Kr. per styck							Kr. per styck							
—	—	—	—	—	—	—	**273**	—	—	—	—	—	—	30
—	—	—	—	—	—	—	—	**288**	250	250	250	325	**269**	31
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	32

efter den 1 november 1917 noteringarna i regel avse svinkroppar av lägre vikt än tidigare.

Kreaturspriser

(per kg. levande vikt)

för vissa orter i riket. (Forts.)

Medelpris under juni—aug. 1918.

	Kreatursslag	Göteborg						
		Juni 1918	Juli 1918	1/8—7/8	8/8—14/8	15/8—21/8	22/8—28/8	Aug. 1918
	Kor:	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre
1	Extra prima	—	—	—	—	—	—	—
2	Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	**266**	**274**	285	285	280	300	**288**
3	» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	**236**	**230**	230	230	215	225	**225**
4	» 3. Mindre feta (*se även nedan*)	**206**	**200**	200	—	185	195	**193**
5	» 4. Magra, simpla (*se även nedan*)	—	—	—	—	—	—	—
	Kvigor (och stutar):							
6	Extra prima	—	—	—	—	—	—	—
7	Kl. 1. Fullt feta, köttiga	**298**	**213**	320	320	320	340	**325**
8	» 2. Mindre feta	**277**	**275**	275	275	265	275	**273**
9	» 3. Magra, simpla (*se även nedan*)	—	—	—	—	—	—	—
	Tjurar:							
10	Extra prima	—	—	—	—	—	—	—
11	Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	**300**	**310**	310	310	300	310	**308**
12	» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)	**278**	**278**	278	278	268	278	**276**
13	» 3. Mindre köttiga	—	—	—	—	—	—	—
14	» 4. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—
	Oxar:							
15	Extra prima	—	—	—	—	—	—	—
16	Kl. 1. Fullt feta, köttiga	**299**	**309**	320	320	320	330	**323**
17	» 2. Mindre feta	**261**	**265**	265	265	255	265	**263**
18	» 3. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—
	Kalvar:							
19	Sötmjölkskalvar (90—100 kg.)	—	—	—	—	—	—	—
20	» (70—90 »)	—	—	—	—	—	—	—
21	Skummjölkskalvar	**234**	**240**	240	230	223	233	**232**
	Får:							
22	Yngre, feta	**281**	**299**	308	308	298	298	**303**
23	Äldre, »	**261**	**278**	285	285	275	275	**280**
24	Lamm	—	—	—	—	—	—	—
	Svin:							
25	Slakterisvin (75—100 kg.) [1]	**180**	**201**	233	233	233	233	**233**
26	Rena, större svin (100—170 kg.) [1]	**125**	**141**	150	150	150	150	**150**
27	Suggor	**180**	**198**	233	233	233	233	**233**
	För konservering (öre per kg.):							
28	Kor: kl. 3. Mindre feta	—	—	—	—	—	—	—
29	» 4. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—
	Medelpris per styck (kr.):	Kr. per styck						
30	Kor: kl. 4. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—
31	Kvigor (och stutar): kl. 3. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—

[1] På grund av de till följd av foderbrist alltmera försvårade utfodringsförhållandena, torde för tiden efter den 1 november 1917 noteringarna i regel avse svinkroppar av lägre vikt än tidigare.

Fiskpriser

(partipriser utan förbindelse).

Medelpriser i Stockholm *aug.* 1917—*aug.* 1918.

(Enligt veckonoteringar från Stockholms stads slakthus- och saluhallsstyrelses noteringskommission.)

Slag	Kvantitet	Aug. 1917	Sept. 1917	Okt. 1917	Nov. 1917	Dec. 1917	Jan. 1918	Febr. 1918	Mars 1918	April 1918	Maj 1918	Juni 1918	Juli 1918	Aug. 1918
		Medelpris (öre)												
Fisk och *fiskvaror*:[1])														
Abborre, stor	kg.	124	133	133	135	162	171	163	198	175	215	188	219	219
liten	»	80	92	103	108	125	128	106	136	125	130	131	139	150
Braxen	»	113	122	123	118	145	—	—	243	169	223	215	223	236
Gråsej	»	95	125	—	—	—	—	—	148	195	185	168	172	188
Gädda, levande	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
slaktad	»	198	205	215	203	254	263	238	302	233	274	313	323	336
Gös	»	169	259	263	243	319	339	288	370	288	341	360	360	419
Hälleflundra, stor	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	321	316	—
liten	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	263	263	—
Id	»	95	115	120	130	—	—	—	213	169	198	175	250	—
Kolja, svensk	»	90	106	111	114	133	141	140	155	176	183	133	161	136
norsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kummel	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	270	—	—	—
Kungsflundra	»	80	130	88	—	—	—	—	180	—	—	—	140	—
Lake, stor	»	75	—	—	136	171	168	163	205	197	200	200	—	—
insjö- liten	»	—	—	—	—	—	150	150	—	—	—	—	—	—
Lax, färsk	»	—	450	—	400	—	—	—	975	1000	1188	1050	—	—
Långa	»	—	—	—	—	—	—	—	200	—	—	—	—	—
Piggvar	»	—	—	—	167	—	—	—	488	200	325	283	200	—
Röding	»	220	260	260	249	292	356	279	—	—	400	426	440	445
Rödspotta, stor	»	127	—	165	146	263	250	213	280	206	221	200	225	228
liten	»	95	—	—	100	—	—	163	225	—	—	—	175	—
Sik, stor	»	178	192	200	174	214	215	210	—	250	275	244	244	288
liten	»	—	—	175	175	—	—	—	—	—	250	—	—	—
Siklöja	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sill, färsk	låda[2])	—	—	—	—	—	—	—	4600	8000	—	—	—	10250
» »	kg.	55	95	113	108	99	74	64	53	—	115	144	150	—
Sjötunga, stor	»	135	170	—	—	—	—	—	355	270	215	189	229	249
liten	»	114	138	—	—	—	—	—	—	191	165	125	176	195
Slätvar	»	—	—	—	—	—	—	—	—	250	267	263	—	—
Strömming	låda[3])	—	—	—	—	—	3938	3750	—	—	82	—	—	—
»	kg.	45	43	52	61	79	87	58	59	67	—	119	120	121
Torsk, m. huvud	»	65	68	88	81	109	—	95	104	132	151	133	136	116
svensk huvudlös	»	109	129	148	144	176	176	161	170	200	200	229	216	201
Torsk, norsk	»	—	—	—	—	—	—	—	105	—	—	—	—	—
Ur, färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vitling, stor	»	58	65	69	70	96	76	75	80	99	133	96	116	80
liten	»	43	50	59	57	—	—	58	50	78	110	60	—	—
Ål, levande, stor	»	230	250	—	325	—	—	—	—	—	—	550	—	—
liten	»	—	—	—	250	—	—	—	—	—	—	300	—	—
Skaldjur:														
Hummer	tjog	—	—	2300	3100	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Krabbor	»	—	—	1200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kräftor, stora	»	163	138	125	—	—	—	—	—	—	—	—	—	233
små	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Räkor, stora	kg.	125	180	—	200	225	260	238	225	204	225	—	—	—
kokta små	»	—	—	—	125	150	165	112	144	100	125	—	—	—

Marknadens läge i fråga om fisk och fiskvaror

1/8—7/8:	tillgång god,	efterfrågan livlig,	tendens svävande.
8/8—14/8:	» »	» medelmåttig,	» »
15/8—21/8:	» »	» livlig,	» »
22/8—28/8:	» »	» »	» fallande.

[1]) Prisuppgifterna avse slaktad fisk av ordinär storlek, där ej annat uppgives.
[2]) Vikt omkring 85 kg.
[3]) Vikt omkring 50 kg.

Fiskpriser.

Medelpriser i Göteborg *aug.* 1917—*aug.* 1918.

(Enligt noteringar från Göteborgs fiskhamnsauktioner.)

Slag	Aug. 1917	Sept. 1917	Okt. 1917	Nov. 1917	Dec. 1917	Jan. 1918	Febr. 1918	Mars 1918	April 1918	Maj 1918	Juni 1918	Juli 1918	Aug. 1918
					Kr. per låda (c:a 85 kg.)								
Sill, stor	—	70·95	80·15	77·35	77·35	56·10	48·45	45·90	90·10	105·40	—	117·30	99·45
» blandad	—	—	—	71·14	52·70	40·80	36·55	35·00	57·80	—	—	—	76·50
» liten	—	—	24·65	47·60	34·85	27·20	22·10	20·00	—	—	—	80·75	—
					Öre per kg.								
Kolja, stor	75	108	104	108	144	173	125	159	156	154	127	140	137
» halvstor	58	80	85	95	123	134	126	149	138	137	106	119	120
» liten	43	45	55	65	87	79	70	71	86	107	78	95	79
Vitling	43	50	59	63	89	73	68	63	87	106	67	83	58
Torsk, stor	77	92	101	106	121	113	123	134	134	158	170	159	127
» liten	43	46	58	62	93	82	67	83	93	94	77	75	59
Långa	84	103	110	102	109	99	—	145	145	175	161	171	137
Gråsik	82	77	95	95	106	96	104	102	123	145	116	129	151
Tunga, röd	106	163	222	200	296	341	350	324	210	191	174	187	207
» äkta	—	738	468	307	562	837	730	680	739	436	425	—	400
Rocka	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Piggvar	503	584	286	213	452	566	724	450	381	377	458	675	732
Slätvar	520	437	239	207	381	482	540	498	386	310	330	605	675
Rödspotta	127	168	161	151	266	307	253	257	203	217	260	251	233
Hälleflundra	302	325	344	321	393	443	441	327	298	356	372	426	397
Havskatt	83	—	—	58	—	71	87	49	106	119	88	122	121
Marulk	—	92	105	77	109	—	—	138	124	147	141	—	—
Kummel	98	123	121	110	—	—	—	—	—	213	165	213	247
Tonfisk	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Haj	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stör	—	—	—	100	113	190	228	178	253	229	—	—	—
Tillförsel:													
Antal båtar	769	463	458	242	326	663	501	392	385	157	202	304	537
» lådor	19 151	15 072	28 826	20 092	22 154	22 448	65 835	112 438	25 856	22 486	84 635	49 321	64 844

Anm. Ovanstående noteringar avse de priser, som av fiskeriidkarna erhållits vid fiskhamnsauktionerna i Göteborgs stads fiskhamn, och äro sålunda att betrakta såsom förstahandspriser utan inräknande av några transport- eller distributionskostnader.

De från Stockholm erhållna noteringarna åter avse de priser, som av partihandlare i fisk betingats vid försäljning till minuthandlare. Ifrågavarande noteringar avse sålunda vara, som oftast passerat en eller flera mellanhänder.

Arbetsmarknaden under september månad 1918.

I fråga om arbetsmarknadens allmänna läge gjorde sig under september en fortgående förbättring gällande i jämförelse med de närmast föregående månaderna. I förhållande till motsvarande månad 1917 framträdde däremot i de flesta landsdelar en minskning av arbetstillgången.

Inom jordbruket rådde i allmänhet tämligen god jämvikt mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft. Mera kännbar brist å arbetssökande inrapporterades egentligen endast från Göteborgstrakten, där behovet av arbetskraft för jordbruket under hela sommaren visat sig svårare att fylla än å flertalet övriga orter. I andra landsdelar, exempelvis Södermanland, förmärktes en stark utflyttning från städerna till landsbygden, icke minst bland de gifta arbetarna. Tillgången å ogifta drängar var merendels också jämförelsevis god. Från vissa håll, särskilt Jönköpings och Skaraborgs län, anfördes emellertid, att de platssökande inom denna grupp i stor utsträckning hade så höga löneanspråk, att de måste anses fullständigt uteslutna från varje utsikt att erhålla någon anställning. Beträffande tillfällig arbetskraft för höstarbetet anfördes i flera fall, att behovet åtminstone tidvis varit betydligt större än tillgången, något som emellertid torde få anses såsom en oundviklig följd av den under större delen av månaden rådande ogynnsamma väderleken, vilken nödvändiggjorde en intensiv forcering av arbetet under de få därtill lämpliga dagarna.

Inom industrien synes någon mera utpräglad konjunkturförskjutning under månaden ej hava gjort sig gällande. Inom metallindustrien förekom stark efterfrågan å duglig arbetskraft särskilt i Göteborg och Malmö. I Stockholm var arbetstillgången ungefär lika med föregående månad, varemot antalet arbetssökande något minskats. I Östergötland och Blekinge angavs efterfrågan å arbetskraft däremot hava varit helt obetydlig. Trävaruindustrien kännetecknades även av goda konjunkturer. Från Västernorrland inrapporterades brist å sågverksarbetare, och inom snickeri- och möbelindustrien förefanns genomgående god arbetstillgång. Inom textilindustrien uppgavs, liksom förra månaden, en ljusning hava gjort sig gällande i Norrköping, där arbetet tack vare inkomna råvaror delvis kunnat återupptagas. I Göteborgs- och Borås-distrikten syntes läget däremot icke ännu hava undergått någon förändring.

Inom byggnadsverksamheten synes arbetstillgången över allt kunnat betecknas såsom god. Brist å arbetskraft gjorde sig i stor utsträckning gällande.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna utgjorde under månaden 115. Motsvarande siffror för föregående år framgå av efterföljande sammanställning:

		Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
Jord- och skogsbruk	1913	97	84	83	66	72	71	77	87	75	77	96	92
	1914	62	77	71	59	71	68	82	95	96	94	116	130
	1915	100	92	90	80	85	81	95	105	87	75	84	84
	1916	73	68	74	58	55	57	50	70	58	67	66	66
	1917	57	59	64	58	50	46	35	49	47	69	73	79
	1918	*70*	*87*	*91*	*77*	*74*	*80*	*88*	*106*	*95*	—	—	—
Övriga näringsgrenar	1913	170	151	119	108	106	122	116	101	94	108	141	122
	1914	147	144	119	101	98	112	103	156	130	145	217	189
	1915	225	209	165	150	126	147	144	130	119	127	165	119
	1916	160	145	121	101	93	100	96	99	89	102	126	107
	1917	128	150	140	132	110	111	132	119	107	117	133	112
	1918	*160*	*196*	*184*	*168*	*153*	*175*	*168*	*145*	*124*	—	—	—
Samtliga näringsgrenar	1902—1912	*182*	*150*	*119*	*104*	*106*	*119*	*118*	*101*	*93*	*104*	*141*	*134*
	1913	153	133	110	97	99	112	107	96	89	98	129	117
	1914	125	127	107	91	93	104	99	133	121	128	192	182
	1915	202	181	147	125	118	135	134	122	110	110	141	113
	1916	138	124	109	90	85	92	82	88	79	87	106	97
	1917	110	124	118	108	93	94	88	83	81	100	115	105
	1918	*137*	*167*	*158*	*143*	*136*	*156*	*147*	*131*	*115*	—	—	—

Inom såväl grupperna jord- och skogsbruk som näringslivet i övrigt har relativa tillgången å arbetskraft, efter vad härav framgår, varit något mindre än motsvarande månad 1914, men större än övriga i jämförelsen ingående år. Överskottet av arbetssökande har i förhållande till augusti betydligt minskats, en utveckling, som vid här ifrågavarande årstid visserligen är regel, men som dock i detta fall framträtt ännu starkare än under föregående år genomsnittligen varit fallet.

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av nedanstående tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
1911	—	—	12·0	10·4	6·7	3·5	3·2	2·9	3·1	2·8	4·8	4·4
1912	8·5	11·1	8·4	6·5	5·2	3·7	3·3	2·8	2·7	2·9	3·6	5·7
1913	8·4	8·9	7·1	5·7	4·0	2·6	2·7	2·5	2·3	2·2	2·6	4·4
1914	7·5	10·4	7·5	6·5	5·1	3·2	3·1	3·0	8·1	7·7	8·1	10·8
1915	15·0	14·8	12·0	11·2	8·5	6·7	6·3	4·0	3·6	3·5	3·8	4·5
1916	7·7	8·0	6·7	5·2	4·7	3·8	2·7	2·7	2·2	2·2	2·3	2·2
1917	5·4	5·9	5·5	7·0	4·4	2·8	3·1	3·3	2·8	2·4	2·8	2·4
1918	*5·8*	*6·0*	*5·0*	*4·9*	*5·0*	*4·0*	[1] *4·0*	[1] *3·5*	[1] *2·7*	—	—	—

Den sista tidpunkt, för vilken statistik härom föreligger, är, efter vad av tablån framgår, den 1 september 1918. Arbetslösheten var då, som synes, ej fullt så stor som vid motsvarande tidpunkt närmast föregående år, men däremot något större än den 1 september 1916.

[1] Preliminär uppgift.

Vissa statliga och kommunala åtgärder under kristiden.

Statens arbetslöshetskommission.

Ändrade bestämmelser angående understöd åt medellösa arbetslösa. I överensstämmelse med riksdagens i förra häftet av Sociala Meddelanden (sid. 1008) omnämnda beslut har Kungl. Maj:t den 16 augusti 1918 utfärdat kungörelse om ändrad lydelse av §§ 1 och 9 i kungörelsen den 19 maj 1916 angående understöd åt medellösa arbetslösa samt bidrag av statsmedel därtill.[1] Förändringarna i den nya författningen avse i första hand en höjning av understödsbeloppen med 50 %, utöver vad som stadgades genom kungörelsen den 7 december 1917.[2] Understödens maximibelopp, vartill staten bidrager med hälften, hava sålunda för man och hustru tillhopa höjts från 2 till 3 kronor, för ensam person, som fyllt 18 år, från 1·34 till 2 kronor, för person mellan 15 och 18 år från 80 öre till 1·20 samt för barn från 40 till 60 öre. För arbetslösa manliga familjeförsörjare, som på annan ort än hemorten erhållit arbete mot avlöning, som är otillräcklig att jämväl underhålla familjen, har understödet höjts med 100 % och kan sålunda utgå med tillhopa högst 2 kronor per dag eller, där barn finnas och ömmande omständigheter föreligga, med högst 3 kronor.

Beträffande förutsättningarna för understöds erhållande gäller alltjämt i huvudsak kungörelsen den 19 maj 1916. I § 1 har dock gjorts det tillägg, att som villkor för understöd stadgats, att den arbetslöse skall vara arbetsför *inom sitt yrke*. Den omständigheten, att en arbetslös fabriks- eller verkstadsarbetare icke är fullt användbar för exempelvis grovarbete utomhus, skall sålunda icke innebära något hinder för tilldelande av understöd, därest han varit i stånd att inom sitt vanliga yrke förtjäna sin utkomst.

En annan jämkning har företagits i tredje stycket av § 9, där rätt till understöd medgivits »för det fall, att den arbetslöse beredes ett för hans utbildning och förutsättningar främmande arbete». I kungörelsen den 7 december 1917 användes formuleringen »beredes arbete inom ett — — — främmande yrke», vilken ordalydelse befunnits mindre väl vald med hänsyn därtill, att från rätten till understöd måst uteslutas arbetslösa, vilka tillfälligtvis velat ägna sig åt något slag av nyttig sysselsättning (utbildningskurs e. d.), som icke egentligen kunnat betecknas som yrke. Understödet till dylika arbetslösa, vilket som förut får utgå under högst 90 dagar, har likhet med övriga understödsbelopp höjts med 50 % och kan sålunda uppgå till högst 1 krona 50 öre per dag.

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1916, sid. 656. — [2] Soc. Medd. årg. 1917, sid. 1389.

Enligt den nya författningen (Sv. F. 18, n:r 748), som trätt i kraft den 1 oktober 1918, skall kungörelsen den 19 maj 1916 i angivna delar lyda som följer:

§ 1.

Har — understöd.

Statsbidrag må utgå allenast till understöd åt inom landet bosatt svensk medborgare jämte hans familj under förutsättning, att han

1) fyllt 15 år;

2) är arbetsför inom sitt yrke;

3) under minst sex månader före det ansökan om understöd gjorts icke åtnjutit understöd av fattigvården, dock att statsbidrag må kunna utgå jämväl till sökande, som under angivna tid åtnjutit understöd av fattigvården, därest detsamma endast varit tillfälligt eller utgått i anledning av sökandens eller hans familjemedlemmars sjukdom, så ock i undantagsfall till sökande, som uppenbarligen sökt att efter bästa förmåga försörja sig och de sina, men till följd av särskilt betungande försörjningsplikt nödgats för familjens nödtorftiga uppehälle mottaga understöd av fattigvården;

4) hos organ för offentlig arbetsförmedling sökt, men ej erhållit arbete; samt

5) på grund för oförvållad arbetslöshet, som varat minst 6 arbetsdagar efter det ansökan om understöd gjorts, befunnits vara i behov därav.

Statsbidrag — — — — — — — — — — — — — — — — — — gjord.

§ 9.

Understöd av statsmedel utgår för en var med enahanda belopp, till vilket understöd tilldelats honom utav de av kommun eller landsting för ändamålet anvisade medel, dock högst med:

1 krona 50 öre per dag för man och hustru tillhopa;
1 » » » » ensam person, som fyllt 18 år;
60 öre » » » » » » » 15, men ej 18 år; samt
30 » » » » varje inom eller utom äktenskapet fött barn;

skolande därvid beträffande arbetslös person, som i § 1 avses och som jämlikt § 3 eller 6 beredes arbete, iakttagas

dels, för det fall att denne är manlig familjeförsörjare och å annan ort än hemorten erhåller arbete mot avlöning, som är otillräcklig för att å hemorten jämväl underhålla familjen, att till honom må av statsmedel efter prövning i varje fall av vederbörande kommitté eller kommunala myndighet utgå understöd för familjens samtliga å hemorten kvarvarande medlemmar med tillhopa högst 1 krona för dag eller, där barn finnas och ömmande omständigheter föreligga, högst 1 krona 50 öre för dag,

dels, för det fall att den arbetslöse beredes ett för hans utbildning och förutsättningar främmande arbete och därvid icke från början förmår vinna rimlig utkomst, att till honom må av statsmedel efter sådan prövning, varom nyss är sagt, utgå understöd med högst 75 öre för dag och under en tid av högst nittio dagar.

Skulle vederbörande kommitté eller kommunala myndighet undantagsvis på grund av särskilda omständigheter anse understöd av statsmedel till understödjande av arbetslösa erforderligt, ändock att bidrag med enahanda belopp icke ställts till förfogande av kommun eller landsting, må framställning om dylikt understöd ske hos Konungen.

Understödsverksamheten för arbetslösa. Under september månad 1918 har understöd till arbetslösa enligt kungl. kungörelserna den 19 maj 1916 och 7 dec. 1917 utbetalats å följande orter med nedan angivna belopp:

	Summa, kr.	Därav in natura, kr.		Summa, kr.	Därav in natura, kr.
Stockholm	5 429	—	Berghems s:n	247	
Uppsala	202	—	Fritsla s:n	7 211	
Nyköping	782	—	Kinna s:n	9 656	
Norrköping	36 602	—	Kinnarumma s:n	4 223	—
Linköping	384	364	Seglora s:n	4 159	—
Växjö	126	—	Skallsjö s:n	2 223	—
Karlskrona	180	30	Starrkärrs s:n	4 005	—
Asarum s:n	225	—	Torpa s:n	3 796	—
Kristianstad	240	—	Örby s:n	10 890	—
Malmö	15 577	—	Karlstad	1 368	—
Hälsingborg	14 981	—	Gävle	2 525	—
Göteborg	12 282	—	Hille s:n	386	—
Örgryte s:n	5 232	737	Summa september 1918	**206 388**	**1 131**
Råda s:n	4 279	—	» augusti 1918	256 898[1]	1 503
Borås	58 101	—	» september 1917	9 430	3 953
Alingsås	1 077	—			

Folkhushållningskommissionen.

Konsumtionen av brödsädsprodukter under hushållningsåret 1917—1918. Enligt den inom folkhushållningskommissionens brödavdelning förda fortlöpande konsumtionsstatistiken hade under de tretton kortperioder, som närmast sammanfalla med hushållningsåret 1917—1918, eller tiden 27 aug. 1917—25 aug. 1918, till brödbyråerna inkommit:

kuponger av brödkort, påbrödskort m. m. motsvarande	310 785 ton mjöl
kort för långtidsransonering motsvarande	2 359 » »
Summa	**313 144** ton mjöl.

Förutom denna kupongredovisade konsumtion hade mot särskilda kort eller mot klipp i brödkortens talonger utlämnats tillhopa 6 907 ton gryn, ärter, potatisflingor m. m., varigenom korthushållens totalkonsumtion av brödsädsprodukter under hushållningsåret 1917—1918 stiger till 320 051 ton i mjöl räknat.

Den kupongfria tilldelningen av spannmålsprodukter till allmänna anstalter, restauranger, fartygsproviantering, blodmatstillverkning, konditorier m. fl. ändamål har under samma tid tagit i anspråk 17 373 ton mjöl.

[1] Skillnaden mellan denna och den i förra häftet publicerade summan beror på senare inkommen uppgift från Kristianstad på 255 kronor.

Vad självhushållarna beträffar, kan deras spannmålsförbrukning endast approximativt beräknas. Självhushållen hava haft en ranson, som per månad och person motsvarar ungefär 8·5 kg. mjöl, förutom den månatliga ransonen av ärter och grynspannmål. Enär medlemmarna av sådana hushåll i genomsnitt kunna uppskattas till 2 millioner, torde av dem, om hänsyn även tages till viktförlust och avgång vid isärvägning, under det gångna förbrukningsåret hava konsumerats ungefär 218 000 ton mjöl och gryn.

Efter förestående beräkningar skulle alltså totalkonsumtionen av spannmålsprodukter till människoföda under hushållningsåret 1917—1918 hava utgjort:

den kortredovisade konsumtionen	320 051 ton mjöl
självhushållens förbrukning	218 000 » »
allmänna anstalter, restauranger m. m.	17 373 » »
Total konsumtion	**555 424** ton mjöl.

Maximipris å vetemjöl, kornmjöl och rågmjöl. Den 23 september 1918 ingick folkhushållningskommissionen till Kungl. Maj:t med en skrivelse med förslag till höjning av gällande maximipriser å vete-, korn- och rågmjöl. Efter att hava erinrat om att partipriserna å mjöl varit oförändrade sedan januari 1917, samt att minutpriserna med undantag av en förhöjning med 1 öre per kg. för rågmjöl under maj 1918 ej heller undergått någon förändring, men att denna stabilitet i priset ej varit möjlig utan betydande tillskott av allmänna medel, upptog kommissionen hithörande frågor till närmare behandling och yttrade i ämnet bland annat följande:

Medan under konsumtionsåret 1916—17 prisen å spannmål och mjöl vore inbördes så avvägda, att någon förlust å den statliga brödsädesregleringen icke uppkommit, förändrades läget i detta hänseende väsentligt under det sistförflutna förbrukningsåret. Prisen å den inhemska spannmålen höjdes nämligen därunder avsevärt, under det att mjölprisen bibehöllos oförändrade. 1917 års riksdag, som uttalade sig för en anordning av detta slag, anvisade också medel till täckande av den av sådan anledning oundvikliga förlusten. Denna har beräknats belöpa sig till omkring 42 millioner kronor, ett belopp, som jämlikt riksdagens beslut av Eders Kungl. Maj:t ställts till folkhushållningskommissionens förfogande för prisreglering å mjöl under nyss förflutna konsumtionsår 1917—1918.

Genom beslut av 1918 års riksdag bestämdes i huvudsaklig överensstämmelse med produktionskommitténs av Eders Kungl. Maj:t godkända förslag minimipris för spannmål av 1918—1919 års skörd, och hava på grundval av dessa minimipris sedermera genom nådig förordning den 22 juli 1918 maximipris blivit fastställda. På grund av den relativt mycket väsentliga prisförhöjning, som representeras av dessa maximipris jämte de särskilda tillägg till dessa, som enligt därom givna bestämmelser skola utgå vid statens uppköp, kommer den svenska brödsäden för innevarande förbrukningsår att betinga pris, som med i stort sett en tredjedel överstiga dem, som gällde under det sistförflutna året. Den närmaste följden härav har blivit, att mjölprisen för närvarande äro lägre än spannmålsprisen. Medan exempelvis partipriset å vetemjöl ännu kvarstår oförändrat vid 36 kronor, är det pris, som betalas för fullgott, nu levererat svenskt vete av årets skörd 43 kronor, allt per 100 kilogram. Mjölet har sålunda blivit 7 kronor billigare än den spannmål, varav det framställts. Det synes under sådana omständigheter ofrånkomligt att, såsom jämväl statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet vid framläggande av nådig proposition till 1918 års

riksdag med förslag till anslag i prisreglerande syfte, framhöll, nu vidtaga en höjning av mjölprisen.

De kalkyler, som inom kommissionen uppgjorts och vilka, ehuru de i stort sett angiva det riktiga prisläget, av naturliga skäl tills vidare måste anses vara allenast approximativa, giva vid handen, att det ej endast är själva spannmålsprisen utan ock samtliga övriga kostnader, såsom för upphandling, transport, förmalning, lagring, försäljning m. m., som undergått betydande höjning. Berörda kalkyler utvisa, att de på de nu gällande spannmålsprisen byggda mjölprisen ställa sig på följande sätt:

	Partipris per 100 kg. Kr.	Minutpris per kg. Öre
vetemjöl	66·85	77
rågmjöl	60·76	71
kornmjöl	60·03	70

Med iakttagande av samma zonindelning, som hittills tillämpats, skulle dessa pris höjas för mellersta Sverige med resp. 2 kronor och 2 öre och för de nordliga delarna av riket med resp. 4 kronor och 4 öre.

Av en jämförelse mellan nu angivna pris och de under sistförflutna konsumtionsår gällande framgår, att de förra representera en genomsnittlig höjning av i runt tal 85 %. Det är utan vidare uppenbart, att en så avsevärd höjning i priset på vårt viktigaste livsmedel måste bliva synnerligen kännbar. Såväl vid behandlingen från Eders Kungl. Maj:ts sida och inom riksdagen av förslagen om årets höjda spannmålspris och budgetplanen för år 1918 som vid uppgörande inom kommissionen av förslag till anvisning av medel för täckande av vissa å kommissionens verksamhet under år 1918—19 förutsedda, genom prisreglering vållade förluster har man därför ansett sig böra utgå från att mjölprisen jämväl under detta konsumtionsår borde med bidrag av statsmedel nedbringas. För sådant syfte har inom ramen av det av 1918 års riksdag för prisreglering anvisade anslaget beräknats ett belopp av 20 millioner kronor, avsett att täcka den då förslagsvis kalkylerade förlusten å mjölförsäljningen under tiden september—december 1918, vilket belopp för hela konsumtionsåret 1918—19 motsvarar ett totalt förlustbelopp på detta konto av 60 millioner kronor. Undersökes nu med ledning av nyss angivna mjölpris och med utgångspunkt från en mjölkonsumtion för den kortransonerade befolkningens vidkommande av 438 000 ton — motsvarande en daglig mjölåtgång, baserad på en grundranson, som med 50 gram överstiger den nuvarande, och beräknad utgå med 60 % i råg och 40 % i vetemjöl — till vilken nivå mjölprisen skulle kunna nedsättas med anlitande av nyssnämnda prisregleringsbelopp, befinnas bland andra följande alternativ möjliga (alla siffror i runda tal och beräknade för landets södra zon).

	Alt. I. Prisreduktionen lika stor för vetemjöl och rågmjöl.		*Alt. II.* Prisreduktionen större för rågmjöl än för vetemjöl.	
	Partipris per 100 kg. Kr.	Minutpris per kg. Öre	Partipris per 100 kg. Kr.	Minutpris per kg. Öre
vetemjöl	53	63	57	67
rågmjöl	47	57	45	55

Den prissänkning, som med användande av de för ändamålet avsedda medlen kan åvägabringas, uppgår således enligt det här tänkta första alternativet till 14 öre per kilogram för båda mjölslagen (kornmjölet har såsom ägande en allenast helt underordnad betydelse i detta sammanhang uteslutits) och enligt det andra alternativet till 10 öre för vete- och 16 öre för rågmjöl per kilogram.

Vid övervägande av den sålunda beräknade prisregleringen kan det icke undgå uppmärksamheten att, ehuru de för regleringen avsedda bidragen av statsmedel uppgå till högst avsevärda och för det allmänna betungande belopp, den ekonomiska avlastningen för konsumenten, som därigenom möjliggöres, likväl icke är så betydande, att den kan betecknas såsom någon verkligt kännbar lättnad. Under sådana omständigheter har inom kommissionen den uppfattningen icke saknat gehör, att en prisreglering av denna art ej vidare borde ifrågasättas, då den saknade större effektivitet, utan att de för ändamålet till disposition stående statsmedlen borde på annat sätt göras verksamma för sitt syfte. Enligt denna åskådning hade man, när man under ett tidigare och lindrigare skede av krisen velat genom prisregleringar medelst statsmedel nedbringa prisen på viktiga nödvändighetsvaror, avsett att från statsmakternas sida skulle, bland annat med tillhjälp av denna åtgärd, utövas ett bestämmande inflytande på gestaltningen av den allmänna prisnivån inom landet i syfte att hålla prisstegringen i möjligaste mån tillbaka. Den mera genomförda prispolitik, som utgjorde en förutsättning för ernående av detta mål, hade emellertid icke vunnit tillämpning, och det vore numera uppenbart, att det antydda syftet i stort sett endast ofullständigt och i vissa avseenden alls icke vunnits, utan hade särskilt under det sista året en starkt forcerad höjning av den allmänna prisnivån ägt rum. Härtill hade bidragit såväl de mot den statliga regleringsverksamheten över huvud resta hindren som ock den omständigheten, att för den här närmast berörda formen av prisreglering icke kunnat ställas till förfogande de för ändamålet nödiga, utomordentligt stora beloppen. Prisreduktionen hade till följd härav kommit att begränsas till allenast ett fåtal varor och även ifråga om prissänkningens storlek ofta stannat vid en otillfredsställande nivå. Då utvecklingen icke gåve förhoppning om att någon avgörande förändring i dessa förhållanden kunde påräknas, bland annat på grund därav, att storleken av de behövliga penningmedlen komme att överstiga gränsen för statens förmåga, syntes det vara riktigast att ej vidare fortsätta på den inslagna vägen utan i stället, efter en kortare avvecklingsperiod, tillse, att de statsmedel, som kunde ställas till disposition till åtgärder för mötande av dyrtidens alltjämt stegrade tryck, genom en annan användning komme till effektivare nytta. Härvid framträdde inom ramen av kristidsarbetet i dess nuvarande gestaltning såsom den närmaste utvägen att ytterligare utvidga och stärka den av kommunerna med bidrag av statliga och kommunala medel bedrivna dyrtidsverksamheten, där större spelrum funnes för en smidigare anpassning efter olika föreliggande behov och där de främst hjälpbehövandes särskilda krav kunde på ett gynnsammare sätt tillgodoses.

Jämte dessa synpunkter har emellertid inom kommissionen jämväl uttalats den mening att, ehuru det visserligen vore sant, att man med den hittillsvarande prisregleringsverksamheten icke vore i stånd att ernå de resultat, som man tidigare därmed avsett och att värdet av den med nu anvisade medel möjliga prissänkningen för mjöl på grund av dennas relativa obetydlighet icke finge överskattas, detta likväl icke närmast talade för ett övergivande av hela systemet. Den föreslagna användningen av de för prisregleringen avsedda medlen till förmån för den kommunala dyrtidsverksamhetens utvidgande vore knappast att tillråda. Konsekvensen av den antydda ståndpunkten borde i stället vara den, att statens kristidsarbete inriktades på att dels bringa ytterligare områden in under den allmänna regleringen, dels ock för prisregleringar anvisa belopp, tillräckligt stora för att ernå en effektiv prisreduktion över hela linjen och därmed en verklig inverkan på den allmänna prisnivån. Även om de belopp, som för sådant ändamål erfordrades i och för sig måste bliva utomordentligt betydande, så minskades genom en dylik politik å andra sidan kravet på anvisning av medel för offentliga löneregleringar och överhuvud faran för den alltför stora lönestegringen på arbetsmarknaden, vilken i synnerligen hög grad medverkat till prisnivåns oavlåtliga, skruvartade stegring. Därmed underlättades också möjligheterna att efter krigets slut och därav åtminstone småningom följande friare samfärdsel mellan länderna utan allt-

för katastrofartade skakningar återföra de onaturligt uppdrivna löne- och prisskalorna till en lägre nivå.

Kommissionen har icke velat underlåta att bringa de sålunda inom kommissionen i detta sammanhang gjorda uttalandena i det föreliggande ämnet till Eders Kungl. Maj:ts kännedom. Då emellertid, såsom ovan framhållits, Eders Kungl. Maj:t och riksdagen redan tydligt uttalat sig för att i den fråga det nu närmast gäller, nämligen fastställande av mjölprisen för återstående delen av detta år, en prisreglering bör komma till stånd och ett visst belopp för ändamålet ställts till förfogande, har kommissionen för sin del icke funnit anledning att nu ifrågasätta någon ändring av den i detta avseende hittills förda politiken. Kommissionen förmenar likväl, att vid förnyad behandling av de här berörda spörsmålen nödigt beaktande bör lämnas åt de angivna synpunkterna och att såsom en följd därav snarast en grundlig prövning må ägnas hela problemet om ändamålet och medlen för statens åtgärder på detta område.

När kommissionen sålunda nu förordar en prisreglering å mjöl med användande av de för sådant ändamål anvisade medel, finner kommissionen sig av de olika alternativ för prissättning, som ovan angivits, böra föredraga det, enligt vilket priset å vetemjöl reduceras relativt mindre än priset å den för konsumtionen viktigare varan rågmjöl. Av hänsyn därtill, att någon tid torde förflyta, innan de nya prisen kunna praktiskt tillämpas, och att under denna övergångstid mjölet ännu kommer att säljas till nu gällande låga pris, måste emellertid någon del av prisregleringsanslaget reserveras för härav uppkommande förluster. Av sådan anledning anser kommissionen försiktigheten bjuda att icke föreslå större prisreduktion för vetemjöl än å 7 öre per kilogram eller till 60 öre, medan rågmjölspriset skulle förbliva oförändrat såsom i alt. II här ovan angivits. Kornmjölets pris torde böra så fixeras, att det ligger mitt emellan vetemjölets och rågmjölets.

Enligt den av kommissionen föreslagna prisskalan skulle i södra zonen partipriset per 100 kg. vetemjöl, rågmjöl och kornmjöl utgöra resp. 60, 45 och 52 kr. samt minutpriset per kg. resp. 70, 55 och 62 öre, under det att priserna för mellersta zonen skulle bliva 2 kr. resp. 2 öre och för norra zonen 4 kr. resp. 2 öre högre. Den sålunda föreslagna prisreduktionen beräknades skola representera en besparing för den enskilde konsumenten av i allmänhet något över 11 kr. och för ett hushåll om fyra personer av omkring 45 kr. per år.

Den 8 oktober 1918 utfärdade Kungl. Maj:t med anledning av denna kommissionens hemställan efterföljande förordning, i vilken de föreslagna minutpriserna undergått någon jämkning.

Kungl. förordning angående maximipris å vetemjöl, kornmjöl och rågmjöl (Sv. F. 18, n:r 774).

§ 1.

Vid frivillig försäljning i parti av vetemjöl, kornmjöl och rågmjöl må priset för 100 kilogram, inberäknat säckens vikt (brutto), ej överstiga, då varan tillhandahålles inom

a) Kalmar, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Hallands eller Göteborgs och Bohus län (Zon I)

å vetemjöl . . . . . 60 kronor,
» kornmjöl . . . . . 52 » och
» rågmjöl . . . . . 45 » ;

b) Stockholms stad eller Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Gottlands, Älvsborgs, Skaraborgs, Värmlands, Örebro eller Västmanlands län (Zon II)

å vetemjöl . . . . . 62 kronor,
» kornmjöl . . . . . 54 » och
» rågmjöl . . . . . 47 » ;

c) Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens eller Norrbottens län (Zon III)

å vetemjöl . . . . . 64 kronor,
» kornmjöl . . . . . 56 » och
» rågmjöl . . . . . 49 » .

§ 2.

Vid frivillig försäljning i minut av vetemjöl, kornmjöl och rågmjöl må de i § 1 angivna maximiprisen höjas för kilogram med högst

a) i Stockholm, Göteborg och Malmö

för vetemjöl . . . . . 12 öre och
» korn- och rågmjöl . . . . . 10 » ;

b) i övriga riket

för vetemjöl . . . . . 10 öre och
» korn- och rågmjöl . . . . . 8 »

§ 3.

Till de i § 1 bestämda maximipris, vilka gälla för leverans från någon folkhushållningskommissionens mjöldepå fritt banvagn eller fritt ombord vid den järnvägsstation eller hamn, som är närmast mjöldepån, eller till de i § 2 bestämda maximipris må tillägg icke göras i vidare mån än i §§ 4—8 här nedan medgives.

§ 4.

Å ort på längre avstånd från mjöldepån än närmaste järnvägsstation eller hamn må till maximipriset göras tillägg, motsvarande kostnaden för varans transport från stationen eller hamnen till förstnämnda ort.

§ 5.

Därest i någon stad vid försäljning i parti av mjöl de i allmänhet utgående kostnaderna för varans transport inom staden från järnvägsstation eller hamn till säljarens lager eller från nämnda lager till stationen eller hamnen eller till köparens lager synnerligen avsevärt överstiga för dylik transport eljest i riket vanliga kostnader, må till de i denna förordning bestämda maximipris göras tillägg, motsvarande högst den merkostnad, som för transport i sådan stad sålunda förefinnes

Sådant tillägg fastställes av folkhushållningskommissionen och skall kungöras i kommunens kyrka eller kyrkor och i en eller flera tidningar i orten.

§ 6.

Medgiver säljaren anstånd med betalningen, må till maximipriset göras tillägg, motsvarande ränteavdrag vid diskontering av växel å köpeskillingen enligt allmänt gällande räntesats.

§ 7.

För säck, som av säljaren tillhandahålles, må, där säcken säljes jämte varan, ej göras större tillägg till maximipriset än som motsvarar gångbart pris för sådan säck. Dylikt tillägg må ej överstiga 1 krona 25 öre, såvida ej säljaren förbinder sig att återtaga säcken till ett mot tillägget svarande pris. Utlämnas säcken endast såsom lån, må tillägget ej vara större än att det motsvarar säckhyra av 20 öre.

§ 8.

Vid beräkning av maximipris och tillägg därtill enligt de i §§ 1—7 meddelade stadgandena må del av öre räknas såsom helt öre.

§ 9.

Bestämmelserna i denna förordning skola tillämpas även vid försäljning, som äger rum av ekonomisk förening till dess medlemmar.

§ 10.

Vid försäljning av mjöl, som av säljaren inköpts före denna förordnings ikraftträdande, må icke, där ej annorlunda av folkhushållningskommissionen medgives, tillämpas högre pris än det, som för försäljningen gällt enligt de närmast före nämnda ikraftträdande gällande bestämmelser; åliggande det brödbyråerna och livsmedelsnämnderna att å efterlevnaden härav ägna noggrann tillsyn.

Denna förordning träder i kraft den 14 oktober 1918 och gäller tills vidare till och med den 30 april 1919.

Genom denna förordning upphäves dels förordningen den 19 november 1916 angående maximipris å vete, råg, korn och havre samt vetemjöl och rågmjöl, i vad densamma för närvarande är gällande, dels ock kungörelsen den 4 januari 1917, innefattande tillägg till och ändring i gällande föreskrifter angående maximipris å spannmål och mjöl, jämte kungörelsen den 9 november 1917 angående ändrad lydelse av § 3 i förenämnda kungörelse.

Förbud mot att använda ersättningsmjöl m. m. samt ost vid tillverkning av bröd. Efter framställning av folkhushållningskommissionen beslöt Kungl. Maj:t genom kungörelse den 8 oktober 1918, vilken trädde i kraft den 11 oktober (Sv. F. 18, n:r 775), att § 4 i förordningen den 1 februari 1918 angående tillverkning och försäljning av bröd och annat bakverk[1] skall hava följande ändrade lydelse:

Vid tillverkning av bröd till avsalu må ej utan tillstånd av folkhushållningskommissionen såsom beståndsdel i brödet användas annat mjöl än vete-, råg-, korn- eller havremjöl, ej heller ersättningsmedel för mjöl.

Ej heller må utan sådant tillstånd vid tillverkning av bröd till avsalu såsom beståndsdel i brödet användas ost eller ostmassa eller, där tillverkningen avser bröd av de i § 3 under 1—5 angivna slag, smör, mjölk, grädde, flott eller annat fettämne, varå förordningen den 28 september 1917 angående reglering av handeln med vissa fettämnen äger tillämpning.

[1] Soc. Medd. 1918, sid. 6.

Reglering av förbrukningen av sockerbetor. Efter framställning av folkhushållningskommissionen utfärdade Kungl. Maj:t den 11 oktober 1918 nedanstående förordning angående förbrukningen av sockerbetor. Förordningen ansluter sig nära till de bestämmelser, som förut varit gällande enligt förordningen den 20 juli 1917 angående regleringen av brödsädesförbrukningen m. m.[1], med det undantag, att sockerbetor, som odlats i trädgård eller kolonilott, undantagas från beslag.

Kungl. förordning angående reglering av förbrukningen av sockerbetor (Sv. F. 18, n:r 787).

§ 1.

Sockerbetor av 1918 års skörd skola i och med att de skilts från marken vara under beslag.

Sockerbetor, som skilts från marken redan före dagen för denna förordnings ikraftträdande, skola vara under beslag från och med nämnda dag.

Från beslaget undantagas sockerbetor, som odlats i trädgård eller kolonilott.

§ 2.

Då blasten skiljes från betorna, upphör beslaget att gälla den frånskilda blasten.

Där ej Konungen annorlunda förordnar, upphör i övrigt beslaget att gälla endast i den mån den beslagtagna varan användes för fabriksmässig tillverkning av socker; och må följaktligen beslagtagen vara icke för annat ändamål användas eller eljest förbrukas, till annan försändas eller på annat sätt bringas ur innehavarens hand.

§ 3.

Vad i förordningen den 26 april 1918 (n:r 206) med närmare bestämmelser för verkställighet av förfoganderättslagen finnes stadgat om skyldighet för innehavare av beslagtagen vara att lämna uppgift angående sitt förråd av varan äger icke tillämpning i fråga om vara, som här avses.

§ 4.

Folkhushållningskommissionen äger uppköpa vara, som i denna förordning sägs.

Vägrar innehavare av dylik vara att sälja densamma på honom av kommissionen erbjudna villkor, vare han pliktig att mot ersättning avstå varan till kronan enligt förfoganderättslagen.

Folkhushållningskommissionen äger ifråga om sådant avstående meddela de föreskrifter samt vidtaga de övriga åtgärder, som avses i § 2 av förordningen den 26 april 1918 (n:r 206) med närmare bestämmelser för verkställighet av förfoganderättslagen.

Sagda föreskrifter skola genom kommissionens försorg delgivas innehavaren av varan tillika med uppgift å det ombud, som har att å kommissionens vägnar mottaga densamma.

§ 5.

Har enligt § 4 vara avstått till kronan, skall, om ersättning påfordras, räkning därå av den, som yrkar ersättning, avlämnas i två exemplar till det ombud, varom i nämnda § förmäles.

[1] Soc. Medd. 1917, sid. 844.

Godkännes räkningen till betalning, skall ersättning erläggas kontant eller genom anvisning, som utställes av kommissionen eller å dess vägnar.

Godkännes icke räkningen till betalning, skall ofördröjligen ena exemplaret av densamma återställas till sökanden jämte meddelande, att han har att om den fordrade ersättningens utbekommande hos folkhushållningskommissionen göra skriftlig ansökan enligt § 13 i förordningen den 26 april 1918 (n:r 206) med närmare bestämmelser för verkställighet av förfoganderättslagen, samt andra exemplaret av räkningen insändas till kommissionen jämte upplysning om anledningen till att räkningen icke godkänts ävensom protokoll över besiktning eller undersökning av i räkningen upptagen vara, där sådan ägt rum, samt den övriga utredning i ärendet, som må vara tillgänglig.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då densamma, enligt därå meddelad uppgift, utkommit från trycket i Svensk författningssamling. Förordningen skall gälla till och med den 30 april 1919.

Reglering av handeln med ost m. m. I skrivelse till Kungl. Maj:t den 28 september 1918 framhöll folkhushållningskommissionen, att osthandeln råkat i sådant läge, att ost till gällande maximipris näppeligen stode att uppdriva, medan avsevärda kvantiteter syntes bliva tillhandahållna till maximiprisen väsentligt överstigande pris. Visserligen hade kommissionen i de licenser, som utfärdades till vissa mejerier för tillstånd att ysta stadgat skyldighet för mejerierna att, därest så påfordrades, ställa den tillverkade osten till kommissionens förfogande, men kunde genom detta stadgande ensamt osthandeln ej på ett tillfredsställande sätt ordnas.

För att motverka den illojala handeln med ost och för att söka åstadkomma en rättvisare fördelning av varan vore det därför enligt kommissionens mening önskvärt att erhålla bestämmelser, som garanterade kommissionen kontroll över tillverkad ost och som jämväl skänkte möjlighet att, därest vederbörande mejerier vägrade att ställa sig de föreskrifter, som kunde komma att av kommissionen meddelas, till efterrättelse, omhändertaga varan för det allmännas räkning.

Då en sådan möjlighet enligt kommissionens förmenande lättast skulle vinnas genom meddelande av motsvarande bestämmelser rörande ost, som enligt förordning den 18 december 1917 gälla beträffande smör, hemställde kommissionen, att en författning med liknande bestämmelser för ostens vidkommande måtte utfärdas. Med anledning härav förordnade Kungl. Maj:t den 18 oktober 1918 som följer:

Kungl. förordning angående vissa åtgärder för reglering av handeln med ost, ostmassa och kasein (Sv. F. 18, n:r 798).

§ 1.

Folkhushållningskommissionen eller den kommissionen därtill bemyndigar äger att under villkor, som, i den mån föreskrifter icke meddelas av Konungen, bestämmas av kommissionen, uppköpa och försälja ost, ostmassa och kasein.

§ 2.

Innehavare av ost, ostmassa eller kasein, som vägrar att sälja varan till folkhushållningskommissionen på de honom erbjudna villkor, vare pliktig avstå varan till kronan enligt förfoganderättslagen, dock att så mycket därav må behållas eller användas, som ej uppenbarligen överstiger oundgängligt behov för innehavaren eller den, som av honom njuter kost eller stat.

Folkhushållningskommissionen äger att i fråga om sådant avstående meddela de föreskrifter samt vidtaga de övriga åtgärder, som avses i § 2 av förordningen den 26 april 1918 (n:r 206) med närmare bestämmelser för verkställighet av nyssnämnda lag.

Sagda föreskrifter skola genom kommissionens försorg delgivas varans innehavare tillika med uppgift å ombud, som har att å kommissionens vägnar mottaga densamma.

§ 3.

Har enligt § 2 vara avstått till kronan, skall, om ersättning påfordras, räkning därå av den, som yrkar ersättning, avlämnas i två exemplar till det ombud, varom i nämnda paragraf förmäles.

Godkännes räkningen till betalning, skall ersättningen erläggas kontant eller genom anvisning, som utställes av folkhushållningskommissionen eller å dess vägnar.

Godkännes icke räkningen till betalning, skall ofördröjligen ena exemplaret av densamma till sökanden återställas jämte meddelande, att han har att om den fordrade ersättningen hos folkhushållningskommissionen göra skriftlig ansökan enligt § 13 i förordningen den 26 april 1918 (n:r 206) med närmare bestämmelser för verkställighet av förfoganderättslagen, samt andra exemplaret av räkningen insändas till kommissionen jämte upplysning om anledningen till att räkningen icke godkänts ävensom protokoll över besiktning eller undersökning av i räkningen upptagen vara, där sådan ägt rum, samt den övriga utredning i ärendet, som må vara tillgänglig.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då densamma, enligt därå meddelad uppgift, utkommit från trycket i Svensk författningssamling, och gäller till och med den 30 april 1919.

Beslag å hö i Norrland samt vissa delar av Svealand. I § 20 av förordningen den 22 juli 1918 angående reglering av spannmålsförbrukningen[1] stadgas, bland annat, att jordbrukare i Norrland ävensom i Kopparbergs, Västmanlands, Värmlands och Örebro län må vid fullgörande av leveransplikten — i den mån spannmålen ej förslår — lämna hö i stället för spannmål enligt vissa angivna grunder.

I en skrivelse till Kungl. Maj:t den 14 oktober 1918, vari folkhushållningskommissionen framlade förslag till genomförande av denna leveransplikt, anförde kommissionen bland annat följande:

Säkerligen komma många brukare i dessa trakter, i Norrland givetvis det stora flertalet, i det läget, att en större eller mindre del av leveransplikten icke kan helt fullgöras enbart med spannmål. Huru mycket hö, som därvid behöver användas för utfyllande av leveranserna, kan emellertid endast angivas rent uppskattningsvis. Med utgångspunkt från jordbruksrådens uppskattningar av skörden beräknar folkhushållningskommissionen att, sedan utsäde och den i § 11 av nyssnämnda förordning an-

[1] Soc. Medd. 1918, h. 7, sid. 747 ff.

givna fodersädestilldelningen undantagits, av hela spannmålsskörden i Norrland skulle återstå sammanlagt 70 000 ton rågvärde. Leveransplikten för Norrland är uträknad till i runt tal 110 000 ton rågvärde. Detta skulle visa, att ungefär 40 000 ton rågvärde måste från Norrland levereras till staten i form av hö. Då reduktionstalet för hö är bestämt till 3·5, skulle alltså från Norrland behöva levereras ungefär 140 000 ton hö. Skördeuppskattningen gav vid handen, att hela skörden av hö från odlad jord i åsyftade landsdelar belöper sig till ungefär 850 000 ton. Statens höuttag skulle alltså röra sig omkring 16 % av hela höskörden å odlad jord i genomsnitt för Norrland. Enligt vad kommissionen kan finna, synes det vara klart, särskilt om hänsyn tages till att ängshöet lämnas fritt, att ett dylikt uttag i stort sett bör kunna genomföras. Icke minst med hänsyn till den gynnsamma ställning norra Sverige under förra regleringsåret fått intaga i förhållande till södra delarna av riket, torde rättvisan kräva, att Norrland i år får bidraga med leveranser av de förnödenheter, som härifrån kunna uttagas, d. v. s. bland annat hö. Kommissionen vill därför med bestämdhet uttala den meningen, att någon allmän nedsättning i leveransen från dessa nordliga orter ej måtte medgivas.

Att kommissionen nu bragt denna fråga om höleverans från norra Sverige på tal, beror närmast på två omständigheter. Dels måste staten skaffa sig säker garanti för att leveranserna bliva fullgjorda i alla de fall, då vederbörande brukare verkligen är i stånd avstå den tillmätta mängden, dels synas de enskilda jordbrukarna böra få en säkerhet för att höuttagen något så när anpassas efter vars och ens kreatursbestånd, framför allt i så måtto, att brukaren tillförsäkras rätt att få hava i behåll en viss minimimängd hö för sina djur.

Vid behandlingen av frågan hade kommissionen samrått med representanter för samtliga norrländska jordbruksråd, vilka i stort sett anslutit sig till det förslag till reglering av höförbrukningen, som kommissionen framlade.

Detta förslag sammanfaller i huvudsak med nedanstående förordning, som Kungl. Maj:t med anledning av denna kommissionens framställning utfärdade i ämnet den 18 oktober 1918.

Kungl. förordning angående beslag å hö i Norrland samt vissa delar av Svealand
(Sv. F. 18, n:r 797).

§ 1.

Med hö avses i denna förordning hö från odlad jord (vallhö).

§ 2.

Från och med den 21 oktober 1918 är beslag lagt a alla vid samma dags början hos brukare av jord inom Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands, Västernorrlands, Gävleborgs, Kopparbergs, Västmanlands, Värmlands och Örebro län befintliga, staten icke tillhöriga förråd av hö, där dessa överstiga 500 kilogram.

§ 3.

Då innehavare av hö under beslag i den ordning, som föreskrives i förordningen den 22 juli 1918 (n:r 614) angående reglering av spannmålsförbrukningen fullgjort

eller förklarat sig kunna fullgöra honom enligt nämnda förordning åliggande leveransskyldighet, upphör beslaget att gälla den del av höet, som icke åtgått eller åtgår till fullgörande av leveransen.

Där ej Konungen annorlunda förordnar, upphör i övrigt beslaget att gälla endast i den mån innehavaren av hö under beslag antingen till folkhushållningskommissionen överlåter höet eller ock i överensstämmelse med föreskrifterna i § 4 till utfodring förbrukar detsamma.

§ 4.

Utan hinder av beslaget må innehavare av hö under beslag därav för utfodring av honom tillhöriga kreatur använda så stor myckenhet, som å varje av honom vid tiden för beslagets ikraftträdande innehaft kreatur av nedannämnda slag belöper efter en utfodring intill den 1 juli 1919 per djur och dag av

1) för fullvuxna hästar och nötkreatur		
a) i län inom Norrland och i Kopparbergs län	5	kilogram
b) i övriga i § 2 angivna län	4	»
2) för ungdjur av de under 1) nämnda slag		
a) i län inom Norrland och i Kopparbergs län	4	»
b) i övriga i § 2 angivna län	3	»
3) för får och getter	1/2	»

Folkhushållningskommissionen eller den kommissionen därtill bemyndigar äger att, där särskilda omständigheter därtill föranleda, medgiva ökning av den myckenhet hö, som enligt de i denna § stadgade grunder må användas till foder.

§ 5.

Vad i förordningen den 26 april 1918 (n:r 206) med närmare bestämmelser för verkställighet av förfoganderättslagen finnes stadgat om skyldighet för innehavare av beslagtagen vara att lämna uppgift angående sitt förråd av varan äger icke tillämpning i fråga om vara, som här avses.

§ 6.

Det åligger innehavare av hö under beslag att iakttaga allt, som till varans vård och bevarande för sitt ändamål erfordras, och vare han därvid skyldig att ställa sig till noggrann efterrättelse de föreskrifter, som av folkhushållningskommissionen eller å dess vägnar lämnas.

§ 7.

Den, som åsidosätter vad honom enligt § 6 åligger, straffes med böter från och med tjugufem till och med tiotusen kronor eller med fängelse i högst sex månader.

§ 8.

Allmän åklagare har att tala å förseelse, varom i denna förordning förmäles, ändå att angivelse därom ej skett.

§ 9.

Av böter, som ådömas enligt denna förordning, tillfalle en tredjedel, dock högst emhundra kronor, åklagaren, en tredjedel livsmedelsnämndens kassa och återstoden kronan. Finnes särskild angivare, tage han hälften av åklagarens andel.

Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

Denna förordning träder i kraft den 21 oktober 1918 och gäller till och med den 30 april 1919.

Tvångsupphandling av potatis. Den 11 oktober 1918 ingick folkhushållningskommission till Kungl. Maj:t med följande skrivelse:

De meddelade bestämmelserna angående reglering av potatisförbrukningen utgå från att erforderliga mängder potatis skola av odlarna frivilligt försäljas till regleringsmyndigheterna.

Tillika har emellertid vid bestämmelsernas fastställande blivit med all kraft betonat, att, därest dylik frivillig upphandling icke kan komma till stånd, tvångsförsäljning med stöd av förfoganderättslagen måste företagas.

Nu visar sig, att medan i flertalet landsdelar upphandlingen synes försiggå utan oöverkomliga svårigheter, lantbrukarna inom vissa län i icke ringa utsträckning utan nöjaktiga skäl vägra att tillhandahålla det allmännas uppköpare de delar av potatisskörden, på vilka staten äger att göra anspråk för tillgodoseende av den icke jordbruksidkande befolkningens oundgängliga behov. De län, som här närmast avses, äro Stockholms, Uppsala, Södermanlands samt Göteborgs och Bohus län. Enligt till kommissionens potatisavdelning inkomna rapporter inträffar det i dessa län, dels att jordbrukare alldeles vägra att avstå potatis, som de enligt regleringsplanen skola tillhandahålla, dels ock att för sådan vara begäres högre pris än gällande maximipris. Givet torde vara, att, därest icke från statens sida med snabbhet och kraft ingripes mot här anmärkta missförhållanden, hela regleringen och folkförsörjningen sättas i allvarsam fara.

Kommissionen får för den skull hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte bemyndiga kommissionen att med anlitande av förfoganderättslagen upphandla potatis, i den mån densamma icke i överensstämmelse med gällande regleringsföreskrifter frivilligt försäljes. Därest ifrågavarande bemyndigande gives kommissionen, avser kommissionen icke att omedelbart tillämpa detsamma i andra län än de ovan nämnda. Emellertid har kommissionen med hänsyn till nödvändigheten av att kunna med snabbhet ingripa, då så blir erforderligt, ansett, att bemyndigandet icke bör vara begränsat att avse allenast vissa län.

Med anledning av denna framställning utfärdades den 24 oktober en kungörelse, enligt vilken § 4 i förordningen den 23 augusti 1918 angående reglering av potatisförbrukningen från och med den 25 oktober skall hava följande ändrade lydelse (Sv. F. 18, n:r 808):

Utan hinder av beslag, varom i § 2 sägs, må folkhushållningskommissionen eller den kommissionen därtill bemyndigar uppköpa och försälja potatis.

Innehavare av potatis, som vägrar att sälja densamma på honom av kommissionen erbjudna villkor, vare pliktig att mot ersättning avstå varan till kronan enligt lagen den 26 april 1918 (n:r 205) om förfogande över viss egendom under utomordentliga av krig föranledda förhållanden, med iakttagande att så mycket av varan må behållas eller användas, som ej uppenbarligen överstiger oundgängligt behov för innehavaren eller den, som av honom njuter kost eller stat.

Folkhushållningskommissionen äger ifråga om sådant avstående meddela de föreskrifter samt vidtaga de övriga åtgärder, som avses i § 2 av förordningen den 26

april 1918 (nr 206) med närmare bestämmelser för verkställighet av nyssnämnda lag. Sagda föreskrifter skola genom kommissionens försorg delgivas varans innehavare tillika med uppgift å ombud, som har att å kommissionens vägnar mottaga densamma.

Har potatis avstått till kronan, skall, om ersättning påfordras, räkning därå av den, som yrkar ersättning, avlämnas i två exemplar till förenämnda ombud. Godkännes räkningen till betalning, skall ersättningen erläggas kontant eller genom anvisning, som utställes av folkhushållningskommissionen eller å dess vägnar. Godkännes icke räkningen till betalning, skall ofördröjligen ena exemplaret av densamma återställas till sökanden jämte meddelande, att han har att om den fordrade ersättningen hos kommissionen göra skriftlig ansökning enligt § 13 i nyssnämnda förordning den 26 april 1918, samt andra exemplaret av räkningen insändas till kommissionen jämte upplysning om anledningen till att räkningen icke godkänts ävensom protokoll över besiktning eller undersökning av i räkningen upptagen vara, där sådan ägt rum, samt den övriga utredning i ärendet, som må vara tillgänglig.

Tillgången av livsförnödenheter å olika orter i riket.

September.

I anslutning till en från statens livsmedelskommission till socialstyrelsen gjord framställan har styrelsen genom sina ombud i orterna från och med slutet av april 1917 införskaffat uppgifter rörande *tillgången* å sådana varuslag, som med hänsyn till respektive ombudsområdens behov äro att beteckna såsom särskilt viktiga. Dylika uppgifter hava sedermera för varje vecka insänts till styrelsen, och med ledning av desamma har den genomsnittliga tillgången under månaden beräknats. Tillgången har härvid ansetts kunna betecknas såsom god [○], om de mängder av varuslaget, som funnits å orten, mer än motsvarat efterfrågan och såsom tillräcklig [◑], om tillgång och efterfrågan någorlunda motsvarat varandra. Om slutligen de å orten tillgängliga kvantiteterna å ett varuslag ej varit tillräckliga att täcka behovet, har tillgången betecknats såsom otillräcklig [●]. Dessa uppgifter böra under nuvarande förhållanden, då det gäller att så noggrant som möjligt följa de förändringar i fråga om tillgången på viktigare varuslag, som yppa sig inom olika delar av riket, och särskilt då det gäller att konstatera, om brist på ifrågavarande varuslag uppstått, vara av synnerligen stort intresse. Det torde emellertid icke kunna undvikas, att jämförbarheten de olika orterna emellan bliver i någon mån rubbad av respektive ombuds subjektiva uppfattning om var gränsen i fråga om tillgången bör sättas å ena sidan mellan »tillräcklig» och »god» och å andra sidan mellan »tillräcklig» och »otillräcklig». Dock torde kunna förutsättas, att de ojämnheter vid rapporteringen, som på grund av dessa omständigheter uppstått, ej äro av alltför stor betydelse.

I föregående häften av Sociala Meddelanden hava ifrågavarande uppgifter lämnats från och med maj 1917 till och med augusti 1918. I tabellen å

Uppgifter rörande tillgången av vissa viktigare livsförnödenheter å olika orter i riket under *september* månad 1918.

(○ = god. ◑ = tillräcklig. ● = otillräcklig.)

	Mjölk	Smör	Ost	Ägg	Potatis	Kött	Fläsk	Sill, salt	Fisk, färsk	Fotogen	Ved	Kol	Koks
Stockholm	●	●	●	◑	●	◑	●	◑	[1]◑	●	◑	●	●
Södertälje	●	●	●	◑	●	◑	●	◑	◑	●	◑	●	●
Uppsala	●	●	●	●	◑	◑	●	○	◑	●	◑	●	●
Nyköping	●	●	●	◑	●	◑	●	◑	◑	●	○	●	●
Eskilstuna	●	●	●	◑	●	◑	●	○	○	●	◑	●	●
Linköping	●	●	●	●	●	○	●	○	[1]◑	●	○	●	●
Norrköping	●	●	●	●	●	●	●	○	●	●	○	●	●
Motala	●	●	●	◑	◑	●	●	○	◑	●	○	●	●
Jönköping	●	●	●	◑	◑	◑	●	◑	◑	●	○	●	●
Växjö	●	●	●	●	◑	◑	●	[2]◑	◑	●	○	●	●
Kalmar	●	●	●	●	[1]◑	◑	●	◑	[1]◑	●	○	●	●
Västervik	●	●	●	●	●	●	●	◑	●	●	◑	●	●
Visby	●	●	●	●	●	●	●	◑	●	●	◑	●	●
Karlskrona	●	●	●	●	◑	◑	●	◑	●	●	◑	●	●
Kristianstad	●	●	●	●	●	●	●	◑	●	●	◑	●	●
Malmö	●	●	●	●	●	◑	●	◑	●	●	○	●	●
Lund	◑	●	●	●	●	●	●	○	●	●	○	●	●
Landskrona	◑	●	●	◑	◑	◑	●	◑	●	●	○	●	●
Hälsingborg	◑	●	●	●	◑	◑	●	◑	[1]◑	●	○	●	●
Ystad	●	●	●	●	●	●	●	○	●	●	○	●	●
Halmstad	◑	●	●	◑	[1]◑	◑	●	◑	[1]◑	●	○	●	●
Göteborg	[1]◑	●	●	[1]◑	●	◑	●	◑	◑	●	○	●	●
Lysekil	[1]◑	●	●	●	●	●	●	◑	◑	●	◑	●	●
Vänersborg	●	●	●	●	●	◑	●	◑	◑	●	◑	●	●
Borås	[1]◑	●	●	◑	●	◑	●	[2]◑	◑	●	[2]◑	●	●
Tidaholm	[1]◑	●	●	●	◑	●	●	◑	[1]◑	●	○	●	●
Karlstad	●	●	●	[1]◑	◑	◑	●	◑	●	●	○	●	●
Örebro	●	●	●	●	[1]◑	◑	●	◑	◑	●	○	●	●
Kopparberg	●	●	●	●	◑	◑	●	◑	●	●	◑	●	●
Västerås	●	●	●	●	◑	◑	●	○	◑	●	◑	●	●
Falun och Domnarvet	●	●	●	[1]◑	●	◑	●	○	◑	●	○	●	●
Ludvika	●	●	●	●	●	●	●	◑	●	●	○	●	●
Gävle	●	●	●	[1]◑	◑	◑	●	○	●	●	○	●	●
Söderhamn	●	●	●	◑	◑	◑	●	○	●	●	○	●	●
Sundsvall	●	●	●	●	●	◑	●	[2]◑	●	●	◑	●	◑
Nyland	●	●	●	◑	◑	[2]◑	●	○	●	●	◑	●	●
Östersund	●	●	●	●	[1]◑	●	●	◑	●	●	○	●	●
Umeå	●	●	●	●	[1]◑	◑	●	◑	●	●	○	●	●
Luleå och Boden	●	●	●	[1]◑	●	◑	●	◑	●	●	◑	◑	◑
Malmberget och Gällivare	●	●	●	[1]◑	◑	◑	●	◑	●	●	◑	◑	●
Kiruna	●	●	●	●	●	●	●	◑	◑	●	◑	●	●

[1] Under månaden var tillgången omväxlande tillräcklig och otillräcklig.
[2] » » » » » god och tillräcklig.

sid. 1069 meddelas liknande uppgifter för september månad. En granskning av tabellen visar, att vad beträffar *salt sill* och *ved* tillgången icke betecknats som otillräcklig å någon rapportort. Beträffande ved torde böra framhållas, att enligt uppgift från bränslekommissionen tillgången i hela landet kan betraktas som god. Till följd av vissa distributionssvårigheter samt de ofta höga vedpriserna hava emellertid särskilt de mindre bemedlade i många fall ej varit i stånd att fylla sitt normala behov av ved, varför ock flera av socialstyrelsens ombud angivit tillgången endast såsom tillräcklig. Även å *kött* och *ägg* samt *färsk fisk* synes tillgången inom ett flertal rapportorter hava motsvarat efterfrågan, ehuru ifråga om det sistnämnda varuslaget kunnat iakttagas en ganska tydlig tillbakagång. Särskilt å de skånska och norrländska ombudsorterna har knappheten beträffande detta varuslag gjort sig starkt gällande. Angående *mjölk*tillförseln kan ur tabellen någon bestämd tendens ej avläsas. Under åtminstone en del av månaden har tillgången rapporterats såsom tillräcklig å 8 orter mot 9 under augusti. Tillgången å *potatis* har avsevärt försämrats efter maximiprisets och transportförbudets ikraftträdande den 1 september, efter vilken tidpunkt konsumenterna i allmänhet varit hänvisade till de potatispartier, som vederbörande livsmedelsnämnder lyckats anskaffa. Från ej mindre än 21 ombudsorter har under månaden rapporterats otillräcklig tillgång. Vad slutligen beträffar *smör*, *ost* och *fläsk* samt *fotogen*, *kol* och *koks*, så synes tillförseln till så gott som samtliga ombudsorter hava varit i det närmaste avstannad.

Livsmedelskostnadernas förändringar å vissa orter i riket.

I efterföljande tabeller (sid. 1071—1072) meddelas en sammanställning av prisförändringarna under krisåren beträffande viktigare slag av livsmedel, lyse och bränsle för en normalfamilj (man, hustru och 2 barn) med en utgiftsstat år 1914 av c:a 2 000 kronor å samtliga socialstyrelsens ombudsorter. I den första av dessa tabeller lämnas för de olika orterna en redogörelse för stegringen av ovannämnda utgiftsposter från juli 1914 till olika tidpunkter under kristiden, medan i tabellen å sid. 1072 en jämförelse anställts års- och kvartalsvis mellan storleken av dessa utgifter å de olika ombudsorterna och det för riket i dess helhet beräknade medeltalet, som härvid satts = 1 000.

Med tillhjälp av de inom styrelsen för närvarande pågående levnadskostnadsundersökningarna har man för olika delar av riket (södra Sverige, mellersta Sverige och norra Sverige) kunnat fastställa genomsnittliga kvantitetstal för de olika varuslagen i ett normalhushålls budget. Genom tillämpande på dessa tal av de från styrelsens ombudsorter regelbundet inhämtade prisuppgifterna har det blivit möjligt att på det noggrannaste sätt, som för närvarande står statistiken till buds, kunna mäta livsmedelskostnadernas förändringar, såsom de gestalta sig för det enskilda hushållet i ett stort antal av våra såväl större som mindre stadssamhällen.

Utgifter för livsmedel, lyse och bränsle åren 1914—1918 för en normalfamilj med en utgiftsstat år 1914 av c:a 2 000 kronor.

Juli 1914 = 100.

Ort	1914		1915		1916		1917		1918				
	Juli	2:dra halv-året	1:sta halv-året	2:dra halv-året	1:sta halv-året	2:dra halv-året	1:sta halv-året	2:dra halv-året	1:sta kvar-talet	2:dra kvar-talet	3:dje kvar-talet	Aug.	Sept.
Stockholm	100	106	119	128	133	147	169	188	230	275	302	305	307
Södertälje	100	108	119	130	134	147	168	189	233	259	283	285	286
Uppsala	100	109	120	131	136	150	177	197	235	264	287	294	287
Nyköping	100	105	117	124	131	146	173	190	229	256	271	274	271
Eskilstuna	100	106	118	124	128	144	171	195	229	257	270	271	274
Linköping	100	106	121	129	134	150	177	196	229	255	273	275	278
Norrköping	100	106	118	126	130	144	167	189	225	253	268	268	275
Motala	100	106	122	131	138	155	180	203	237	265	285	289	287
Jönköping	100	104	117	126	133	146	172	195	230	259	274	274	280
Växjö	100	104	118	124	132	147	167	185	215	247	265	268	271
Kalmar	100	104	117	127	131	145	169	194	225	248	267	272	271
Västervik	100	103	113	121	131	145	169	186	222	250	268	269	275
Visby	100	104	113	121	127	140	162	179	210	235	251	254	254
Karlskrona	100	106	121	129	134	146	169	189	223	248	262	267	264
Kristianstad	100	108	121	135	138	149	173	198	239	268	286	286	289
Malmö	100	106	119	131	144	148	174	203	245	273	288	289	291
Lund	100	105	121	130	133	148	173	205	246	271	284	282	290
Landskrona	100	108	122	133	138	152	177	208	245	273	288	288	291
Hälsingborg	100	105	118	129	134	146	172	201	246	274	285	286	289
Ystad	100	105	119	130	135	146	171	197	243	267	282	282	287
Halmstad	100	106	120	129	134	146	169	192	226	261	281	282	284
Göteborg	100	104	121	129	135	151	176	203	248	279	291	293	294
Lysekil	100	103	113	122	129	142	166	188	223	247	263	267	264
Vänersborg	100	104	117	126	135	149	172	194	232	259	282	284	285
Borås	100	107	121	130	136	150	173	196	232	262	274	274	277
Tidaholm	100	104	118	127	136	149	167	187	217	251	268	267	272
Karlstad	100	108	119	126	123	148	171	192	230	259	278	277	286
Örebro	100	107	119	128	133	148	173	192	225	252	271	269	279
Kopparberg	100	105	116	123	131	147	169	189	226	253	269	268	276
Västerås	100	105	117	127	134	150	173	194	228	259	279	281	284
Falun	100	105	114	125	131	146	171	190	225	253	278	281	285
Domnarvet o. Borlänge	100	105	117	128	134	150	177	199	234	260	290	296	299
Ludvika	100	104	115	123	130	148	170	194	233	260	279	281	285
Gävle	100	107	116	125	132	148	173	191	228	260	280	279	285
Söderhamn	100	107	119	126	133	149	177	193	237	267	288	291	295
Sundsvall: staden	100	105	114	125	135	153	172	197	238	263	287	291	295
sågverksdistriktet	100	104	111	123	132	153	176	199	229	263	291	297	293
Nyland	100	104	110	117	128	148	170	190	216	242	277	281	284
Östersund	100	105	113	123	128	149	168	190	232	253	281	279	294
Umeå	100	104	112	122	130	147	173	195	222	247	269	270	274
Luleå	100	105	114	122	128	148	173	199	232	259	290	296	296
Boden	100	107	118	124	132	150	174	203	237	267	297	303	303
Malmberget o. Gällivare	100	105	111	114	122	135	157	184	215	245	277	281	280
Kiruna	100	104	109	116	121	135	155	183	213	246	276	279	283
Samtliga orter	**100**	**105**	**117**	**126**	**132**	**147**	**170**	**191**	**227**	**255**	**277**	**280**[1]	**284**

[1] Augustisiffran var i näst föregående häfte preliminärt angiven till 284.

Utgifter för livsmedel, lyse och bränsle åren 1914—1918 för en normalfamilj med en utgiftsstat år 1914 av cia 2 000 kronor.

Den genomsnittliga utgiftssumman för samtliga orter (»riksmedeltalet») = 1 000.

Ort	1913	1914	1915	1916	1917	1918		
						1:sta kvartalet	2:dra kvartalet	3:dje kvartalet
Stockholm	1 109	1 110	1 129	1 114	1 093	1 125	1 197	1 209
Södertälje	1 032	1 049	1 051	1 036	1 012	1 051	1 041	1 045
Uppsala	1 004	1 007	1 015	1 009	1 018	1 010	1 017	1 017
Nyköping	969	965	970	967	981	983	979	953
Eskilstuna	989	1 006	1 005	985	1 022	1 016	1 015	983
Linköping	966	966	999	991	1 004	982	973	957
Norrköping	1 000	1 020	1 035	1 014	1 016	1 019	1 021	994
Motala	918	925	962	970	977	961	960	949
Jönköping	988	966	970	971	981	980	985	958
Växjö	948	935	951	958	929	902	923	912
Kalmar	969	953	966	952	965	950	933	925
Västervik	966	962	946	974	966	961	964	949
Visby	997	990	969	968	950	932	926	911
Karlskrona	991	988	1 012	991	974	968	956	931
Kristianstad	937	938	976	950	948	970	971	950
Malmö	995	1 000	1 033	1 052	1 045	1 080	1 074	1 040
Lund	969	974	994	972	1 005	1 042	1 024	985
Landskrona	970	947	993	986	1 008	1 024	1 012	985
Hälsingborg	958	949	973	964	986	1 039	1 029	986
Ystad	966	953	978	961	969	1 019	995	968
Halmstad	988	970	986	968	961	958	985	974
Göteborg	1 021	1 004	1 052	1 050	1 074	1 117	1 120	1 073
Lysekil	1 018	1 006	1 001	1 005	1 014	1 015	1 004	981
Vänersborg	985	974	977	999	987	999	990	992
Borås	974	973	1 003	1 001	993	993	999	963
Tidaholm	938	941	959	970	927	906	932	918
Karlstad	1 008	1 009	1 000	1 007	997	1 005	1 009	995
Örebro	995	997	1 008	997	999	978	976	965
Kopparberg	959	951	952	964	958	965	961	940
Västerås	984	978	987	1 004	1 001	987	998	990
Falun	1 007	1 001	995	1 003	1 006	998	1 001	1 011
Domnarvet och Borlänge	943	941	956	966	984	976	962	990
Ludvika	980	965	964	980	992	1 008	1 000	990
Gävle	1 018	1 016	1 005	1 017	1 019	1 015	1 028	1 019
Söderhamn	1 002	1 008	1 005	1 010	1 016	1 038	1 039	1 033
Sundsvall: staden	1 095	1 079	1 059	1 011	1 097	1 126	1 108	1 112
sågverksdistriktet	1 036	1 024	991	1 050	1 068	1 039	1 062	1 079
Nyland	1 061	1 053	982	1 041	1 043	996	993	1 049
Östersund	1 087	1 083	1 055	1 085	1 080	1 111	1 081	1 104
Umeå	1 050	1 033	988	1 019	1 044	1 001	990	998
Luleå	1 044	1 043	1 019	1 036	1 078	1 072	1 062	1 095
Boden	1 021	1 034	1 016	1 034	1 065	1 064	1 068	1 092
Malmberget och Gällivare	1 099	1 107	1 030	1 026	1 048	1 051	1 066	1 107
Kiruna	1 125	1 099	1 043	1 036	1 049	1 057	1 084	1 117
Samtliga orter	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000

I samband med redogörelsen rörande livsmedelspriserna (se sid. 1120 i detta häfte) meddelas även en annan indexserie, vilken är uträknad såsom ett aritmetiskt medeltal av sex större varugruppers procentiska stegring. Denna kan emellertid — särskilt under nuvarande förhållanden — icke anses såsom en fullgod mätare på livsmedelskostnadernas förändringar, utan har man därför, på sätt ovan angivits, sökt åstadkomma en motsvarande serie av tal, »vägda» med hänsyn till de olika varuslagens betydelse för hushållet. Dock må påpekas, att ända till och med tredje kvartalet 1915 dessa båda indexserier förete en synnerligen god överensstämmelse.

Det bör härvid med avseende å de använda kvantitetstalen erinras om, att dessa, som ju äro beräknade på grundvalen av levnadsvanorna före krigets början, helt visst icke motsvara krigsårens faktiska budgeter. Kristidens prisökning har nämligen ganska olikformigt drabbat de olika varuslagen, varför ett utbyte av dyrare varor mot billigare kunnat och även i många fall måst göras. Framhållas må emellertid, att den alltmer framträdande varuknappheten delvis kan antagas hava givit anledning till en utveckling i motsatt riktning. I all synnerhet bliva givetvis beräkningarna vanskliga i den mån, som de i prisstatistiken upptagna varuslagen försvinna ur marknaden. Delvis hava dock dessa svårigheter avhjälpts vid indexberäkningarna genom utbyte mot andra ännu i handeln tillgängliga ersättningsvaror (t. ex. kol och koks mot motsvarande bränslevärde i ved).

Det »vägda» indextalet för ombudsorterna tillsammantagna utvisar, om juli 1914 tages till utgångspunkt, en ökning av 180 % till augusti och 184 % till september 1918.

Det må emellertid noga observeras, att ovan angivna procentuella stegring endast avser den förhöjning, som drabbat priserna å livsmedel, lyse och bränsle. För att däremot få en fullständig bild av prisstegringens inverkan å en familjs hela utgiftsstat måste emellertid undersökningen utsträckas till att omfatta även övriga i budgeten ingående poster, såsom hyra, kläder, skatter m. m., vilka utgiftsposter förete delvis väsentligt andra prisrörelser. En dylik beräkning finnes publicerad i detta häfte av Sociala Meddelanden (sid. 1077 ff.), och enligt denna uppgick den allmänna stegringen av levnadskostnaderna under tiden juli 1914 till 1 oktober 1918 till c:a 142 %.

Minuthandelspriser å livsmedel i Stockholm, Kristiania och Köpenhamn.

Tabellen å sid. 1074—1075 lämnar i anslutning till i Sociala Meddelanden förut regelbundet publicerade *sammanställningar av samma slag* en jämförande översikt av priser och prisförändringar beträffande viktigare slag av livsförnödenheter i detaljhandeln i Stockholm, Kristiania och Köpenhamn under kristiden t. o. m. augusti månad 1918. I tabellens första avdelning med-

Minuthandelspriser å vissa viktigare varuslag i Stockholm, Kristiania och Köpenhamn.

Varuslag	Kvantitet	Stockholm									Kristiania									Köpenhamn								
		1914	1915	1916		1917		1918			1914	1915	1916	1917		1918				1914	1915	1916	1917		1918			
		Juli	Juli	Januari	Juli	Januari	Juli	Januari	Juli	Aug.	Juli	Juli	Januari	Juli	Januari	Juli	Januari	Juli	Aug.	Juli	Juli	Januari	Juli	Januari	Juli	Januari	Juli	Aug.
		Medelpris (öre).																										
Mjölk, oskummad	l.	17	19	21	21	24	26	35	43*	43*	19	21	22	26	26*	29*	40*	44*	44*	19	22	24	24	30	30	40*	42*	42*
Smör, mejeri-	kg.	246	294	301	300	325*	375*	533*	570*	570*	256	299	313	330	390	475	600*	—	643	235	273	295	301	385	353	320*	320*	320*
Margarin, växt-	»	139	168	184	200	318	—	—	—	—	—	—	—	—	209	230	390*	—	—	125	150	144	164	172	226	—	—	—
Ägg, färska	tjog	150	195	305	221	376	324	766	792	814	180	201	394	329	582	405	756	698*	706*	150	224	266	265	425	288	475	477	485
Potatis	5 l.	35	45	35	32	54	72*	65*	429	185	52	39	48	51	39*	83	60*	74	98	25	46	35	60	49*	49*	60	196	91
Ärter, gula	kg.	26	58	59	52	62	61*	—	—	60*	40	88	92	95	107	128	165	160*	160*	40	81	81	83	83	107	186	210	210
Vetemjöl [1]	»	32	45	38	37	[2]42	[2]41*	[2]42*	[2]42*	[2]42*	32	46	44	44	61	84	90*	90*	90*	26	39	37	37	42	[3]49*	[3]51*	[3]51*	[3]51*
Rågmjöl	»	24	37	30	27	36	35*	36*	36*	36*	20	41	38	39	53	80	—	90*	90*	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Havregryn	»	34	53	49	49	66	64*	76*	—	—	36	53	48	54	64	96	120	105*	105*	39	73	73	73	76	88	78*	85*	85*
Rågbröd [5]	»	40	66	63	61	65	68*	73*	92*	90*	24	37	37	39	49	74	[4]—	[4]—	[4]—	15	23	22	22	22	22	22	22	22
Vetebröd, bakat med mjölk	»	66	86	88	85	100	[6]—	[6]—	[6]—	[6]—	—	—	53	55	66	97	180	135	135	40	50	46	48	54	83	83	83	83
Nötkött, färskt:																												
stek [8]	»	125	176	177	261	256	251	337	760	767	132	155	187	327	299	268	301	507	524	—	218	255	381	275	260	281	434	454
soppkött [9]	»	102	147	145	197	198	203	304	687	685	126	137	165	298	268	220	263	456	482	125	176	194	294	192	185	216	328	346
Kalvkött, stek:																												
gödkalv [10]	»	145	184	197	242	270	150*	472	790	800	141	157	223	325	360	363	410	630	805	140	189	204	294	240	219	234	374	400
spädkalv [11]	»	101	139	125	162	193	150*	394	509	515	83	94	129	226	223	220	227	405	496	110	166	169	262	208	177	200	320	352
Fläsk: [12] färskt	»	149	244	259	235	286	295	297*	460*	460*	145	184	230	287	359	374	498*	518*	—	140	189	170*	170*	170*	170*	165*	165*	165*
salt	»	150	241	254	256	289	305	—	470*	470*	160	200	241	308	363	376	540*	540*	540*									
Kaffe, Santos	»	166	167	182	203	355	325*	—	310*	310*	214	226	232	229	271	321	318*	470*	470*	210	223	225	247	277	355	440*	480*	480*
Socker, bit-	»	64	66	68	68*	68*	68*	76*	93*	93*	57	69	80	108	108	127	165	133	133	43	47	47	52	54*	54*	60*	60*	60*
Fotogen, Water White	l.	18	21	25	27	29	39	—	—	—	18	19	23	29	29	36	38*	44*	44*	18	20	20	21	21	29	70	64	64
Kol	hl.	239	360	475	525	570	—	—	—	—	188	345	375	660	600*	—	1900	1400	1400	170	335	351	680	695	—	(1275)	1200	(1250)
Koks, gasverks-	»	133	220	235	285	293	380	840	840	870	165	280	285	355	355	1200	1300	1005	1005	125	271	275	275	275	—	—	—	—

Relativa tal (juli 1914 = 100).

Mjölk, oskummad	l.	100	112	124	124	141	153	206	253	253	100	111	116	137	137	153	211	232	232	100	116	126	126	158	158	211	221	221
Smör, mejeri-	kg.	100	120	122	122	132	152	217	232	232	100	117	122	129	152	186	234	—	251	100	116	126	128	164	150	136	136	136
Margarin, växt-	»	100	121	132	144	229	—	—	—	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—	100	120	115	131	138	181	—	—	—
Ägg, färska	tjog	100	130	203	147	251	216	511	528	543	100	112	219	183	323	225	420	388	392	100	149	177	177	283	192	317	318	323
Potatis	5 l.	100	129	100	91	154	206	186	1226	529	100	75	92	98	75	160	115	142	188	100	184	140	240	196	196	240	784	364
Ärter, gula	kg.	100	223	227	200	238	235	—	—	231	100	220	230	238	268	320	413	400	400	100	203	203	208	208	268	465	525	525
Vetemjöl	»	100	141	119	116	131	128	131	131	131	100	144	138	138	191	263	281	281	281	100	150	142	142	162	188	196	196	196
Rågmjöl	»	100	154	125	113	150	146	150	150	150	100	205	190	195	265	400	—	450	450	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Havregryn	»	100	156	144	144	194	188	224	—	—	100	147	133	150	178	267	333	292	292	100	187	187	187	195	226	200	218	218
Rågbröd	»	100	165	158	153	163	170	183	230	225	100	154	154	163	204	308	—	—	—	100	153	147	147	147	147	147	147	147
Vetebröd, bakat med mjölk	»	100	130	133	129	152	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	125	115	120	135	208	208	208	208
Nötkött, färskt:																												
stek	»	100	141	142	209	205	201	270	608	614	100	117	142	248	227	203	228	384	397	—	—	—	—	—	—	—	—	—
soppkött	»	100	144	142	193	194	199	298	674	672	100	109	131	237	213	175	209	362	383	100	141	155	235	154	148	173	262	277
Kalvkött, stek:																												
gödkalv	»	100	127	136	167	186	103	326	545	552	100	111	158	230	255	257	291	447	571	100	135	146	210	171	156	167	267	286
spädkalv	»	100	138	124	160	191	149	390	504	510	100	113	155	272	269	265	273	488	598	100	151	154	238	189	161	182	291	320
Fläsk: färskt	»	100	164	174	158	192	198	199	309	309	100	127	159	198	248	258	343	357	—	100	135	121	121	121	121	118	118	118
salt	»	100	161	169	171	193	203	—	313	313	100	125	151	193	227	235	338	338	338									
Kaffe, Santos	»	100	101	110	122	214	196	—	187	187	100	106	108	107	127	150	149	220	220	100	106	107	118	132	169	210	229	229
Socker, bit-	»	100	103	106	106	106	106	119	145	145	100	121	140	189	189	223	289	233	233	100	109	109	121	126	126	140	140	140
Fotogen, Water White	l.	100	117	139	150	161	217	—	—	—	100	106	128	161	161	200	211	244	244	100	111	111	117	117	161	389	356	356
Kol	hl.	100	151	199	220	238	—	—	—	—	100	184	199	351	319	—	1011	745	745	100	197	206	400	409	—	750	706	735
Koks, gasverks-	»	100	165	177	214	220	286	632	632	654	100	170	173	215	215	727	788	609	609	100	217	220	220	220	—	—	—	—

* Maximipris. — [1] Kristianianoteringarna avse amerikanskt vete. — [2] 75 % utmalning. — [3] I partier om 1—3 kg. — [4] Från januari 1918 säljes endast s. k. landsbröd, bakat av sammalet mjöl, som tillhandahålles till genom statsmedel reducerat pris. Landsbrödet, som utsläpptes i marknaden sensommaren 1916, noterades då till c:a 25 öre, och sedan juni 1918 är priset 48 öre per kg. — [5] Köpenhamnsprisen äro beräknade per kg. rågbröd, utbakat i stycken om 4 kg. — [6] Sedan den statliga regleringen av brödsädsförbrukningen genomförts, saluföres i Stockholm ej rent vetebröd. En brödtyp, vari jämte vetemjöl en viss mängd rågmjöl ingår, redovisas i den svenska prisstatistiken under rubriken »vetebröd, bakat med vatten». Medelpriset i Stockholm per kg. för sådant bröd utgjorde under juli 1914 51 öre och under augusti 1918 112 öre. — [7] Endast mot läkarintyg. — [8] I Köpenhamn »Oksekød (skært Kød), laveste Pris.» — [9] I Köpenhamn »Oksekød (Forkød)», genomsnitt av »højeste og laveste Pris». — [10] I Köpenhamn »Kalvekød (Forkød), højeste Pris». — [11] I Köpenhamn »Kalvekød (Forkød), laveste Pris». — [12] I Köpenhamn »Letsaltet Brystflæsk» t. o. m. år 1917, sedan »Bov- og Brystflæsk».

delas de beräknade medelpriserna i absoluta tal för den närmaste månaden före krigsutbrottet, nämligen juli 1914, och därefter från och med juli 1915 för den första månaden i varje halvår samt för augusti månad innevarande år. I den senare avdelningen åskådliggöres prisutvecklingen genom att priserna under juli 1914 satts lika med 100 samt prisuppgifterna för de följande tidpunkterna omräknats i förhållande därtill.

Uppgifterna äro för Stockholm hämtade ur socialstyrelsens fortlöpande, i denna tidskrift regelbundet meddelade livsmedelsprisstatistik, för Kristiania ur »Sociale meddelelser» och »Statistisk maanedskrift» (utgiven av Kristiania statistiske kontor og folkeregister) samt för Köpenhamn ur »Statistisk Aarbog» och »Statistiske Efterretninger». De svenska månadsnoteringarna utgöra för sådana varuslag, som i prishänseende pläga vara mera rörliga, genomsnitt av varje vecka inhämtade prisuppgifter, under det att sådana införskaffas blott vid mitten av månaden för de artiklar, beträffande vilka förändringarna av prisnivån bruka ske mindre hastigt. De norska prisuppgifterna äro inhämtade den 15 och de danska under den första veckan i varje månad.

I vissa avseenden torde prisuppgifterna för de i varuförteckningen upptagna artiklarna i de olika städerna ej hänföra sig till fullt jämförbara kvaliteter. De brödtyper, som föras i handeln i de olika städerna, äro sålunda till sammansättning och tillverkningssätt mer eller mindre olikartade. Beträffande Stockholm och Kristiania torde i övrigt noteringarna i allmänhet avse likvärdiga varor. Uppgifterna för Köpenhamn däremot äro särskilt i fråga om kött och fläsk delvis baserade på kvaliteter, som till sin beskaffenhet ej äro fullt jämförbara med motsvarande svenska och norska. De danska varuslag, som här noterats under rubrikerna »färskt nötkött», »gödkalvstek», och »fläsk» torde dock beteckna kvaliteter, som äro tämligen jämförbara med motsvarande svenska och norska artiklar.

Beträffande prisläget under augusti 1918 i Stockholm vid jämförelse med Kristiania och Köpenhamn framgår av tabellens första avdelning, att priserna å samtliga noterade varuslag utom ägg, potatis, nötkött och spädkalv voro högst i Kristiania under det att Köpenhamn hade lägre priser än Stockholm å alla varor utom å gula ärter, vetemjöl och kaffe. Jämföras Kristiania och Köpenhamn med varandra, visar det sig, att alla noteringar utom å gula ärter, kaffe och fotogen voro högst i den norska huvudstaden. Tabellen ger sålunda vid handen, att prisnivån i stort sett ligger högst i Kristiania och lägst i Köpenhamn, under det att Stockholm intager en mellanställning. Dock är prisläget för det viktiga varuslaget nötkött numera ganska avsevärt högre i Stockholm än i Kristiania.

Av tabellens senare del framgår, att prisstegringen under augusti 1918 sedan juli 1914 uppgick till 100 % eller mer i Stockholm för alla varuslag utom mjöl, kaffe och socker, i Kristiania för alla varuslag utom potatis, medan i Köpenhamn smör, vetemjöl, rågbröd, fläsk och socker ännu icke fördubblats i pris. År 1918 visar stillastående eller föga höjda priser för flera standardartiklar i alla tre städerna, vilket emellertid beror på den numera utsträckta tillämpningen av maximipriser. Det viktigaste undantaget är köttet, varå

marknaden överallt är fri, och som också varit underkastat en ganska stark prisstegring även under innevarande år. De betydande prisförändringarna å potatis under juli och augusti bero på att noteringarna avse färsk vara, som ingenstädes varit underkastad maximipris, men torde prisnivån härvidlag efter hand återföras till mera normalt läge.

Levnadskostnadernas allmänna stegring under kristiden.

Av socialstyrelsen hava regelbundet för varje månad meddelats uppgifter (i Sociala Meddelanden) angående *livsmedels*kostnaderna och deras förändringar. Då emellertid utgifterna för livsmedel (inberäknat bränsle och lyse) under vanliga förhållanden endast utgöra omkring 50 % av hushållsbudgeten för en normalfamilj med c:a 2 000 kronors utgiftsstat, har det givetvis ansetts i hög grad önskvärt att kunna erhålla ett siffermässigt uttryck för stegringen (eventuellt minskningen) även av övriga poster i budgeten och därigenom av levnadskostnadernas förändringar i det hela under kristiden, varvid till utgångspunkt tagits maj månad 1914. Oaktat de svårigheter, som äro förknippade med hithörande beräkningar, hava likväl sådana förut kunnat verkställas, avseende månaderna december 1916, maj 1917, september 1917, januari 1918, april 1918 och juli 1918 samt publicerats i Sociala Meddelanden 1917 (häftena 1, 5 och 10) och 1918 (häftena 2, 4 och 7). Dessa beräkningar hava här fullföljts fram till 1 oktober 1918, och är det, särskilt med hänsyn till den betydelse desamma numera i allt högre grad tillmätas vid bestämmande av dyrtidstillägg för tjänstemän och arbetare i allmän och enskild tjänst, styrelsens avsikt att så vitt möjligt meddela motsvarande uppgifter även för följande kvartalsskiften.

Som utgångspunkt för beräkningarna har valts en normalfamiljs (man, hustru och två barn) budget maj 1914, slutande på en total utgiftssumma av 2 000 kr. per år. Denna budget har uppdelats på olika huvudposter i enlighet med resultaten av 1912—1914 års levnadskostnadsundersökning. Därefter har på samma sätt som förut (se Soc. Medd., årg. 1918, sid. 188—189) utgiftsstegringen beräknats för varje särskild huvudpost under förutsättning att förbrukningen varit i huvudsak oförändrad, alltså med bortseende från de omläggningar av och inskränkningar i förbrukningen, vilka givetvis framkallats av dyrtiden och även kunnat konstateras genom socialstyrelsens särskilda dyrtidsundersökningar (jfr artiklarna »Dyrtidens inverkan på livsmedelsförbrukningen» och »Livsmedelsförbrukningens omläggning under kristiden» i resp. häfte 12, sid. 1367 ff., årg. 1916 och häfte 10, sid. 1176 ff., årg. 1917 av Soc. Medd.).

Det må påpekas, att de i det följande gjorda beräkningarna grunda sig på uppgifter, inhämtade från styrelsens ombudsorter, och följaktligen representera förhållandena i städer och stadsliknande samhällen.

I efterföljande tablå åskådliggöres *levnadskostnadernas totala stegring under kristiden*, varvid jämte de absoluta talen för de olika tidpunkterna även angivas indextal, beräknade med utgångspunkt från 1914 års siffra, som satts lika med 100.

	Årsbudget	Beräknad årsbudget						
	1914 (maj)	1916 (dec.)	1917 (maj)	1917 (sept.)	1918 (jan.)	1918 (omkr. 1 april)	1918 (omkr. 1 juli)	1918 (omkr. 1 okt.)
Kronor . . .	2 000	2 784	3 037	3 318	3 835	4 058	4 389	4 849
Indextal . . .	100	139	152	166	192	203	219	242

Det förtjänar än en gång framhållas, att förestående siffror framräknats under förutsättning av en i huvudsak oförändrad levnadsstandard och att sålunda de besparingar och omläggningar i hushållningen, som överallt i större eller mindre utsträckning kunnat och givetvis även måst göras, här äro lämnade helt utom räkningen.

Såsom synes, skulle levnadskostnaderna för en normalfamilj med en årsbudget före kriget av 2 000 kr. hava stigit från maj 1914 till december 1916 med 39 %, till maj 1917 med 52 %, till september 1917 med 66 %, till januari 1918 med 92 %, till april 1918 med 103 %, till juli 1918 med 119 % och till oktober 1918 med 142 %, vilket alltså innebär, att vederbörande familj numera måste utgiva 4 849 kr. eller 2 849 kr. mer än före kriget för att kunna uppehålla sin tidigare levnadsstandard. Med utgångspunkt från decembersiffran 1916, kr. 2 784, har stegringen belöpt sig till 74 %, medan den från januari 1918 uppgått till 26 %, från 1 april s. å. till 19 % och från 1 juli till 10 %. Går man åter tillbaka till tiden före krigets utbrott (maj 1914), erhålles, såsom nyss nämnts, en stegringsprocent för hela den tillryggalagda krisperioden av 142 %, varav 11 enheter komma på första, 16 enheter på andra och 23 enheter på tredje kvartalet av innevarande år.

De ovan angivna procenttalen för levnadskostnadernas stegring torde av flera orsaker, för vilka närmare redogjorts i föregående häften av Sociala Meddelanden (se t. ex. häfte 2 för 1918, sid. 188—189), få betecknas såsom *minimisiffror*. Särskilt med hänsyn till den alltjämt ökade varuknappheten, det betydande antalet maximipriser och de allt mera omfattande ransoneringsåtgärderna har det för övrigt visat sig vara förenat med stora svårigheter att numera på samma tillförlitliga sätt som förut mäta levnadskostnadernas förändringar och anställa jämförelser härutinnan med förhållandena under föregående år.

Storleken av den procentiska ökningen av *årsbudgetens särskilda huvudposter*, beräknade enligt prisförhållandena vid tiden före krigets utbrott (maj 1914) och vid tidpunkterna för resp. levnadskostnadsberäkningar, belyses genom följande översikt:

	1914 (maj)	1916 (dec.)	1917 (maj)	1917 (sept.)	1918 (jan.)	1918 (omkr. 1 april)	1918 (omkr. 1 juli)	1918 (omkr. 1 okt.)
Födo- och njutningsämnen	100	152	174	180	214	229	258	281
Bostad	100	108	108	112	112	112	112	112
Bränsle och lyse	100	168	190	240	275	280	286	305
Beklädnad	100	160	170	210	250	270	295	350
Skatter	100	109	109	109	109	114	114	114
Övriga utgifter	100	125	130	150	175	185	195	220
Summa utgifter	**100**	**139**	**152**	**166**	**192**	**203**	**219**	**242**

Med avseende å sättet för beräkningen av de särskilda posterna hänvisas till föregående redogörelser i Sociala Meddelanden (t. ex. häfte 2, 1918, sid. 188—189). Dock må framhållas följande. Prisuppgifterna på födo- och njutningsämnen samt bränsle och lyse hava beträffande tidpunkten 1 oktober (liksom 1 april och 1 juli) insamlats under närmast föregående månad. I fråga om skatterna avse uppgifterna de belopp, som skola erläggas under 1918. Observeras må, att de för hela undersökningsperioden beräknats på en inkomst av 2 000 kr. Om hänsyn däremot tages till den stegring av inkomsten, som i många fall blivit en följd av de ökade levnadsomkostnaderna, kan den i ovanstående tabell upptagna posten skatter beräknas hava stigit med c:a 50 % till innevarande år. Indextalet för samtliga utgiftsposter skulle, om detta procenttal användes i stället för det i tabellen upptagna, för 1 oktober utgöra 245 i stället för 242. — Beklädnadspostens stegring har beräknats med ledning av de prisuppgifter å vissa slag av tyger, garner, kläder och skodon, vilka inhämtats genom socialstyrelsens ombud och sammanställts i en särskild artikel i detta häfte av Sociala Meddelanden (se nedan). Under hänvisning till nämnda uppsats må här blott påpekas, att den erhållna procentsiffran för beklädnadskontots stegring givetvis endast är ett uppskattat medeltal, som i varje fall ej torde kunna betecknas som för högt, utan snarare, särskilt med hänsyn till inträffade kvalitetsförsämringar, såsom något för lågt. Beträffande bostadshyrorna må framhållas, att hänsyn icke tagits till den förhöjning, som dessa varit underkastade efter 1 oktober. Vid nästa kvartalsöversikt torde emellertid, därest uppgifter från hyresnämnderna då föreligga i tillräckligt antal, ifrågavarande stegring komma till uttryck. — Vad slutligen angår posten övriga utgifter, så har stegringsprocenten beräknats med ledning av uppgift från ledande firmor samt med hänsyn till den betydelse, som hithörande utgiftsposter beräknas hava i en normalfamiljs budget. Ett i det närmaste liknande resultat erhålles, om man utgår från julisiffrorna 1918 och antager, att stegringen å dessa utgifter från juli till oktober varit ungefär densamma som för livsmedels-, bostads-, beklädnads- och skatteutgifterna tillsammantagna.

I detta sammanhang torde även de uppgifter rörande *inackorderingspriser för arbetare*, som årligen införskaffas från socialstyrelsens ombudsorter, förtjäna att anföras till ytterligare belysning av dyrtidens inverkan på levnadskostnaderna. Medelpriset per vecka för privat inackordering för arbetare utgjorde i genomsnitt för samtliga orter:

			Åren			
	1913 Kr.	1914 Kr.	1915 Kr.	1916 Kr.	1917 Kr.	1918 Kr.
Endast måltider	8·98	9·47	10·06	12·21	14·24	22·61
Måltider och husrum	12·21	12·55	13·52	15·34	18·28	27·42

Sättas inackorderingspriserna för år 1913 lika med 100, erhållas följande stegringstal:

			Åren			
	1913	1914	1915	1916	1917	1918
Endast måltider	100	105	112	136	159	252
Måltider och husrum	100	103	111	126	150	225

Från år 1913 till år 1918 hade, som man finner, inackorderingspriserna stigit i genomsnitt med 152 % för endast måltider och med 125 % för måltider och husrum. Med utgångspunkt från år 1917 bliva motsvarande tal resp. 59 % och 50 %. Härvid må emellertid ihågkommas, att man numera, oaktat det högre inackorderingspriset, i regel icke torde erhålla samma valuta, vare sig kvantitativt eller kvalitativt, som före krigets utbrott erhölls för dåvarande lägre belopp. Särskilt under innevarande år hava dessutom till följd av den tilltagande varuknappheten stora svårigheter yppat sig på många orter att erhålla måltidsinackordering även till synnerligen höga priser.

Priser å vissa beklädnadsartiklar.

Till fullföljande av de i häftena 12 (årg. 1916), 5 och 10 (årg. 1917) samt 2 och 7 (årg. 1918) av Sociala Meddelanden meddelade uppgifterna angående priser å vissa beklädnadsartiklar före och under kristiden lämnas i efterföljande tabell liknande uppgifter för tiden omkring den 1 oktober 1918, sammanställda med de förut avgivna. De beräknade medelpriserna grunda sig även denna gång på uppgifter, inhämtade genom socialstyrelsens ombud å ett 40-tal orter i riket, samt avse genomgående medelgoda kvaliteter. Till följd av den allt mera tilltagande knappheten å vissa beklädnadsartiklar har det varit förenat med stora svårigheter att alltid erhålla noteringar å samma kvaliteter, som tidigare prisuppgifter avsett. Givetvis hava därför vissa ojämnheter ej kunnat undvikas, men då uppgifterna inhämtats från så många olika orter, torde de kunna anses tillsammans giva en ganska tillfredsställande bild av rådande prisläge.

Medelpris för 40 orter i olika delar av riket.

Beklädnadsartiklar	Maj 1914	Okt. 1916	Maj 1917	Sept. 1917	Jan. 1918	Juli 1918	Okt. 1918
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr	Kr.
A) *Tyger och garner:*							
1. Ylletyg (till damklädning) . pr m.	2·50	5·00	6·50	7·50	10·00	12·50	18·00
2. Bomullstyg (till dito) . . . » »	0·50	0·80	1·00	1·25	2·00	2·50	3·00
3 Ullgarn . . . . . » kg.	6·50	20·00	23·00	31·00	39·00	48·00	63·00
B) *Herrkläder:*							
1. Herrkostym (av ylletyg) best. . .	65·00	90·00	110·00	130·00	155·00	200·00	260·00
» » konf. . .	40·00	60·00	75·00	85·00	100·00	125·00	165·00
2. Vinteröverrock, beställd	70·00	95·00	110·00	125·00	150·00	190·00	245·00
» konfektion	40·00	60·00	70·00	80·00	95·00	120·00	155·00
3. Bomullsskjorta, mans-	2·00	3·00	3·75	4·25	6·00	7·00	9·00
4. Ylletröja, »	3·50	6·50	8·50	9·75	12·00	13·75	18·00
5. Yllekalsonger, »	3·50	6·50	8·25	9·50	11·75	13·75	17·00
6. Yllestrumpor, »	1·25	2·50	2·75	3·50	4·40	5·50	6·50
C) *Skodon:*							
1. Kängor, smorläder	9·50	16·50	19·50	22·50	26·00	28·00	33·00
2. Stövlar	16·50	31·50	36·50	40·00	54·00	60·00	75·00
3. Kängor av boxkalv, mans-	13·00	19·50	23·50	28·00	34·00	39·00	45·00
» » » dam-	11·50	17·00	21·00	25·00	31·00	36·00	43·00
» » » barn-	7·00	10·50	12·50	14·50	17·50	19·25	22·00
4. Halvsulning och klackning	3·50	5·50	6·50	6·75	7·25	8·25	9·00

En granskning av tabellen giver vid handen, att en utomordentligt stark och omfattande prisstegring gjort sig gällande sedan krigets början å de olika slagen av beklädnadsartiklar och att denna prisstegring under krisperioden oavbrutet fortgått. Att emellertid på ett fullt tillförlitligt sätt konstatera, i vilken grad prisstegringen för beklädnadsartiklar inverkat på hithörande utgifter för det enskilda hushållet, är givetvis mycket vanskligt, då man icke i detalj känner, i vilken utsträckning de olika artiklarna ingå i en normalbudget. Med ledning av de siffror som sammanställts i ovanstående tabell, synes man dock vara berättigad att draga den slutsatsen, att utgifterna för kläder och skodon, under förutsättning att vederbörande hushåll sökt i görligaste mån bibehålla samma standard, stigit från maj 1914 till oktober 1916 med c:a 50 %, till maj 1917 med c:a 70 %, till september 1917 med c:a 110 %, till januari 1918 med c:a 150 % och till 1 juli 1918 med c:a 195 % samt att numera (omkring 1 oktober 1918) dessa utgifter ställa sig i genomsnitt minst 250 % högre än före krigsutbrottet (de skulle alltså hava mer än tredubblats). Ändock torde, såsom ovan antytts, uppgifterna i en del fall, särskilt beträffande yllevaror, avse väsentligt försämrade kvaliteter.

Levnadskostnaderna i Sverige 1913—1914.

Uppsala.

Av den för närvarande inom socialstyrelsen pågående undersökningen av levnadskostnaderna 1913—1914 har numera offentliggjorts en sjunde lokalmonografi, avseende Uppsala.[1] Under hänvisning till denna publikation meddelas här nedan några av de viktigare däri förekommande data.

Undersökningen omfattar 79 under loppet av ett helt år förda hushållsböcker. De flesta av uppgiftslämnarna voro arbetare och de övriga lägre funktionärer i allmän eller enskild tjänst. Medelinkomsten per hushåll uppgick till 1 807 kr., motsvarande 728 kr. per konsumtionsenhet. Efterföljande tabell utvisar de olika inkomsttitlarnas betydelse inom olika utgiftsgrupper och inom familjer av olika storlek.

	Inkomsternas relativa fördelning								
	Årsutgift per hushåll, kronor			Antal konsumtionsenheter per hushåll					Samtliga hushåll
	1000—1750	1750—2500	2500—3000	1·8—1·9	2·0—2·4	2·5—2·9	3·0—3·4	3·5—4·0	
	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Inkomst av arbete	95·01	90·77	94·24	95·74	90·83	96·83	91·66	93·18	93·46
Därav mannens inkomst av yrke eller tjänst	88·54	82·79	85·61	92.06	86·89	86·28	80·86	78·18	86·09
Familjens biinkomster	6·47	7·98	8·63	3·68	3·94	10·55	10·80	15·00	7·37
Övriga inkomster	4·99	9·28	5·76	4·26	9·17	3·17	8·34	6·82	6·54
Samtliga inkomster	**100·00**	**100·00**	**100·00**	**100·00**	**100·00**	**100·00**	**100·00**	**100·00**	**100·00**

Av tabellen framgår, att den del av totalinkomsten, som härleder sig från mannens inkomst av yrke eller tjänst, avtog, när familjens inkomst eller storlek ökades, medan samtidigt familjens biinkomster visade en väsentlig stegring. Det med hushållets storlek växande behovet synes sålunda nödga familjeförsörjaren att i görligaste mån skaffa sig biinkomster, varvid även hustruns och barnens medverkan tages i anspråk.

Av samtliga inkomster användes ungefär två femtedelar till att bestrida

[1] *Levnadskostnaderna i Sverige 1913—1914. 7. Uppsala.*

utgifterna för födoämnen, såsom framgår av efterföljande sammanställning över utgifterna i procent av inkomsterna. För att erhålla det rationellaste uttrycket för familjernas välstånd hava de ordnats efter inkomsten per konsumtionsenhet.

Utgifter för:	Inkomst per konsumtionsenhet, kronor under 600	600—900	900 och däröver	Samtliga hushåll
födoämnen	51·2	40·2	31·9	41·1
njutningsmedel	3·3	3·3	3·6	3·4
bostad	13·2	12·5	12·8	13·0
bränsle och lyse	4·1	4·7	3·5	4·4
inventarier	2·7	3·7	4·4	3·8
beklädnad och tvätt	11·7	15·1	12·9	14·2
övriga ändamål	13·[illegible]	17·3	17·8	17·1
Samtliga utgifter	99·7	96·8	86·9	97·0

Med stigande välstånd sjönk sålunda livsmedelsutgifternas andel av inkomsten från 51·2 till 31·9 %, medan däremot utgifterna för njutningsmedel företedde en stigande tendens. Engels lag om livsmedelsutgifternas sjunkande relativa betydelse med ökade inkomster framträder sålunda med all önskvärd skärpa. Någon lagbunden förskjutning av hyresbeloppets andel av årsinkomsterna inom de olika välståndsgrupperna kan ej konstateras. Orsaken härtill torde vara den, att bostadsutgiften bestämmes ej endast av familjens välstånd utan även av dess sociala standard. Utgifterna för beklädnad och tvätt, som även i hög grad påverkas av familjens sociala förhållanden, visade ingen tendens till oavbruten relativ stegring men voro minst bland hushållen med den lägsta inkomststaten. Inventarieutgifternas andel av årsinkomsten stegrades däremot successivt med ökat välstånd Under rubriken »utgifter för övriga ändamål» sammanfattas en mängd poster, av vilka de flesta uppvisade en betydande ökning, när familjens ekonomiska ställning förbättras. Utgifterna för intellektuella ändamål, skatter, telefon, post- och skrivutensilier samt tjänare och hjälp togo sålunda inom de bäst situerade hushållen väsentligt större del av inkomsten i anspråk än inom den lägsta inkomstklassen.

Matvarubudgetens sammansättning ändras ävenledes högst väsentligt med stigande välstånd. Kostnaden för livsmedel, som i genomsnitt per konsumtionsenhet eller vuxen man utgjorde 298 kr., ökades från den lägsta till den högsta inkomstklassen med ej mindre än 28·26 % av utgiften för matvaror inom hushållen med den minsta relativa inkomsten. Denna stegring berodde uteslutande på en högst betydande utgiftsökning för animaliska födoämnen (46·9 0%), varemot utgifterna för vegetabilier i stort sett förblevo oförändrade. De animaliska livsmedlens procentuella andel av födan växte sålunda med stigande välstånd (från 50·47 till 55·32 %), medan däremot vegetabiliernas betydelse i utgiftsstaten avtog (från 43·49 till 34·57 %).

Förändringarna i matvarubudgetens sammansättning beträffande de viktigaste varuslagen belysas närmare i nedanstående sammanställning, där ökningen (resp. minskningen) i utgiftsbeloppen från den lägsta till den högsta inkomstklassen beraknats i procent av utgifterna i den lägsta gruppen.

Utgifter för:	Ökning (+) eller minskning (—) i procent av utgifterna i den lägsta inkomstgruppen
kött och charkuterivaror	+ 69·75
fisk	+ 64·97
mjölk och grädde	+ 35·23
smör, margarin, fett och flott	+ 18·43
ost	+ 57·02
ägg	+ 81·61
bröd, mjöl och gryn	— 8·16
potatis	+ 3·30
socker och sirap	+ 15·66

De livsmedel, som förnämligast innehålla äggviteämnen, utvisade den största ökningen av kostnaden per konsumtionsenhet. Så stegrades utgifterna för ägg med 81·61, för kött och charkuterivaror med 69·75, för fisk med 64·97 samt för ost med 57·02 %. För de fettrika födoämnena var stegringen ej fullt så stor, t. ex. för mjölk och grädde 35·23 % samt för smör, margarin, fett och flott 18·43 %. Utgifterna för de vegetabiliska näringsmedlen, där huvudbeståndsdelen utgöres av kolhydrat, utvisade den minsta stegringen; för den viktigaste varugruppen, bröd, mjöl och gryn, kan till och med konstateras en relativ tillbakagång (8·16 %).

Den tillväxt i de totala matvaruutgifterna, som det ökade välståndet medförde, torde otvivelaktigt innebära en stegrad näringstillförsel för de mera bemedlade bland de i undersökningen ingående hushållen. Ett närmare studium härav är emellertid ej möjligt utan en ingående näringsfysiologisk undersökning.

I tabellen å nästföljande sida lämnas en översikt över de konsumerade kvantiteterna av vissa varuslag per hushåll och per konsumtionsenhet inom trenne olika inkomstgrupper.

De förändringar, som det ökade välståndet medför i fråga om konsumtionens kvantitativa sammansättning, framträda tydligt inom de olika inkomstgrupperna. Särskilt i ögonen fallande är den gradvisa övergången från vegetabiliska till animaliska födoämnen, som vanligen följer med ökade relativa inkomster. Ju mera välbärgade hushållen voro, desto större blev sålunda konsumtionen av kött, salt sill, oskummad mjölk, smör, ost och ägg. Av bröd och mjöl förbrukades däremot minskade kvantiteter med ökat välstånd, vilket förhållande klarast framträder, om de särskilda slagen av bröd

Konsumerade kvantiteter av vissa varuslag.

	Kvantitet	I genomsnitt per hushåll				I genomsnitt per konsumtionsenhet			
		Årsinkomst per konsumtionsenhet, kronor			Samtliga hushåll	Årsinkomst per konsumtionsenhet, kronor			Samtliga hushåll
		Under 600	600—900	900 och däröver		Under 600	600—900	900 och däröver	
I. Matvaror:									
1. kött	kg.	70·09	78·09	99·63	**80·19**	24·52	32·84	42·27	**32·07**
A. färskt kött	»	47·98	57·19	77·32	**58·78**	16·78	23·69	32·80	**23·51**
B. konserverat kött	»	22·11	20·90	22·31	**21·41**	7·74	8·65	9·47	**8·56**
2. fisk: salt sill	»	23·90	21·73	22·40	**22·27**	8·36	9·00	9·50	**8·91**
kabeljo	»	1·97	2·07	1·60	**1·97**	0·69	0·86	0·68	**0·79**
3. mjölk	l.	1 014·85	939·96	974·86	**962·26**	354·99	389·28	413·58	**384·90**
A. oskummad mjölk	»	601·76	723·05	782·47	**707·48**	210·49	299·45	331·96	**282·99**
B. skummad mjölk	»	413·09	216·91	192·39	**254·78**	144·50	89·83	81·62	**101·91**
4. smör	kg.	29·91	33·90	40·96	**34·29**	10·46	14·04	17·38	**13·72**
5. margarin	»	27·43	12·43	11·85	**15·55**	9·59	5·15	5·03	**6.22**
6. ost	»	10·06	10·30	12·16	**10·57**	3·52	4·26	5·16	**4·23**
7. ägg	st.	394	449	570	**459**	138	186	242	**184**
8. bröd: rågbröd, hårt	kg.	108·50	78·26	60·57	**81·63**	37·95	32·41	25·70	**32·65**
rågbröd, mjukt	»	57·05	38·07	40·24	**42·54**	19·96	15·77	17·07	**17·02**
vetebröd	»	15·33	12·39	11·32	**12·83**	5·36	5·13	4·80	**5·12**
skorpor	»	9·30	7·66	3·34	**7·25**	3·25	3·17	1·42	**2·90**
9. mjöl	»	224·96	162·12	172·80	**177·54**	78·69	67·14	73·31	**71·62**
10. gryn	»	37·17	47·65	30·06	**42·27**	13·00	19·73	12·75	**16·91**
11. ärter, gula gröna	»	8·95	6·81	7·94	**7·48**	3·13	2·82	3·37	**2·99**
12. bruna bönor	»	2·92	2·85	1·19	**2·57**	1·02	1·18	0·50	**1·03**
13. potatis	l.	379·88	331·58	303·96	**337·08**	132·88	137·33	128·95	**134·83**
14. socker	kg.	87·45	70·64	82·91	**76·47**	30·59	29·26	35·18	**30·59**
15. kaffe	»	18·75	14·03	17·33	**15·63**	6·56	5·81	7·35	**6·25**
II. Drycker:									
1. maltdrycker (öl, porter)	l.	6·90	23·66	18·99	**19·23**	2·33	9·91	8·58	**7·75**
2. vin	»	0·06	0·06	0·10	**0·07**	0·02	0·03	0·04	**0·03**
3. spirituosa	»	3·74	7·01	7·44	**6·38**	1·26	2·94	3·36	**2·57**
III. Bränsle och lyse:									
1. ved	famn	1·24	2·11	1·68	**1·84**	0·39	0·85	0·62	**0·69**
2. kol	hl.	0·59	0·69	1·00	**0·72**	0·18	0·28	0·37	**0·27**
3. koks	»	0·35	1·49	1·79	**1·30**	0·11	0·60	0·66	**0·49**
4. gas	kbm.	96·12	126·02	171·71	**126·49**	30·04	50·70	63·59	**47·25**
5. fotogen	l	57·54	42·72	56·82	**48·44**	17·98	17·19	21·04	**18·09**
6. elektrisk kraft	kilow.	1·91	10·87	14·73	**9·63**	0·60	4·37	5·45	**3·60**

Anm. De med medieval stil angivna kvantitetstalen för mjukt rågbröd, vetebröd och skorpor äro approximativa.

reduceras till mjöl (65 gr. mjukt bröd = 40 gr. hårt bröd = 50 gr. mjöl), såsom utvisas av efterföljande tablå.

Antal kg. per konsumtionsenhet:	Årsinkomst per konsumtionsenhet, kronor		
	Under 600	600—900	900 och däröver
vetemjöl	79·05	66·84	65·90
rågmjöl	68·72	58·55	55·97

De konsumerade kvantiteterna av gryn visade ingen fortgående minskning med ökade inkomster, men förbrukningen var likväl minst inom den högsta inkomstgruppen.

Det ökade välståndet visade sig även därutinnan, att den rena lyxkonsumtionen stegrades. Förbrukningen av vin och spirituosa ökades oavbrutet med höjda relativa inkomster, varjämte konsumtionen av maltdrycker var väsentligt större inom de båda högre inkomstgrupperna än bland de mindre bemedlade hushållen.

Balansen mellan inkomster och utgifter erbjuder åtskilligt av intresse, och meddelas här nedan en översikt av antalet hushåll med överskott eller brist inom olika inkomstgrupper.

Inkomstgrupper	Hushåll med överskott			Hushåll med brist			Samtliga hushåll		
	Antal	%	Överskottets storlek i kr. per hushåll	Antal	%	Bristens storlek i kr. per hushåll	Antal	%	Överskott (+) eller brist (—) per hushåll
	53	**67.1**	**104·57**	**26**	**32·9**	**49·81**	**79**	**100·0**	**+ 53·76**
Inkomst i kr. per konsumtionsenhet:									
under 600	11	64·7	48·93	6	35·3	76·72	17	100·0	+ 4·58
600—750	18	69·2	51·58	8	30·8	50·40	26	100·0	+ 22·28
750—900	15	68·2	77·88	7	31·8	35·06	22	100·0	+ 41·94
900 och däröver	9	64·3	317·07	5	35·7	37·24	14	100·0	+ 190·53

I två tredjedelar (67·1 %) av hushållen hade inkomsterna överstigit utgifterna under året. Den relativa fördelningen på hushåll med överskott och hushåll med brist visade en anmärkningsvärd överensstämmelse inom olika inkomstgrupper. Ju mera välbärgade familjerna voro, desto större blev överskottet, medan bristen — där sådan förekom — minskades med ökat välstånd. För samtliga hushåll växte överskottet i genomsnitt per familj med stegrade inkomster per konsumtionsenhet. Inkomster och utgifter täckte varandra nästan fullständigt för de fattigaste familjerna.

Arbetstid och semester för vissa i statens tjänst anställda arbetare.

I syfte att kunna tillhandagå vederbörande myndigheter med erforderliga upplysningar till ledning vid avgörandet av arbetstids- och semesterfrågan för vissa i statstjänst anställda arbetare har socialstyrelsen under augusti månad innevarande år från olika ämbetsverk inhämtat uppgifter angående arbetstidens längd, semesterrätt och praktiserad semestertids längd för arbetare och med dem likställda inom den svenska statsförvaltningen. Ifrågavarande undersöknings huvudresultat framgå av efterföljande översikt.

Arbetstid. För arbetare och därmed likställd personal inom de vid undersökningen medtagna ämbetsverkens förvaltningsområden tillämpades enligt inkomna uppgifter följande arbetstider:

	Daglig arbetstid		Vecko-
	Lördagar	Övriga dagar	arbetstid
Arméförvaltningen:			
Karl Gustavs stads gevärsfaktori	6	9½	53½
Tygstationen i Stockholm	6	9½	53½
» i Karlsborg	4½	9½	52
» i Boden	7	9	52
Ammunitionsfabriken å Marieberg	6¾	9¼	53
» i Norrköping	7	9½	54½
» i Karlsborg	7	10	57
Åkers krutbruk	7	10	57
Marinförvaltningen: Flottans varv	7	10	57
Mynt- och justeringsverket	7	9	52
Järnvägsstyrelsen: Verkstads-, byggnads- och banarbeten	7	9	52
Telegrafstyrelsen: Verkstads- och linjearbeten	7	9	52
Vattenfallsstyrelsen: Ordinarie montörer, maskinister och vakter samt extra tjänstemän av klass C (vissa yrkesarbetare m. fl.) vid dagarbete	7	9½	54½
» tvåskiftsgång	7½	9	52½
övriga arbetare, vid dagarbete	7	9	52
» tvåskiftsgång	7½	8½	50

Vid treskiftsgång utgör dagliga arbetstiden för all personal 8 timmar och veckoarbetstiden följaktligen i regel vid drift- och underhållsarbeten med kontinuerlig drift 56 timmar samt vid anläggningsarbeten 48 timmar.

Under det arbetstiden vid de militära verkstäderna, som synes, är ganska växlande, även då fråga är om samma slags arbete å olika orter, har däremot vid samtliga kommunikationsverk enhetlighet genomförts i fråga om byggnadsarbetare o. d.[1] Beträffande trafikpersonalen föreligga däremot givetvis skiljaktigheter mellan olika personalgrupper, alltefter arbetets art och krav. Vad statens

[1] Soc. Medd. årg. 1917, sid. 1008; årg. 1918, sid. 622.

järnvägar beträffar, utgör arbetstiden för den åkande personalen högst 250 à 260 timmar per månad, vilket med frånräknande av fridagar motsvarar en daglig arbetstid av i genomsnitt 10 timmar. För den stationära personalen är arbetstiden 9 à 10 timmar, å vissa särskilt krävande befattningar 8 timmar per dag.

Semester. I vad mån rätt till semester eller annan ledighet med bibehållen avlöning tillkommer i förevarande undersökning ingående personalgrupper, framgår av nedanstående sammanställning:

	Semestertid
Arméförvaltningen.	
Avdelningsförmän vid gevärsfaktoriet	8 dagar
Marinförvaltningen.	
Daglönare vid flottans varv, efter 4 års anställning	6 »
Lotsstyrelsen.	
Ordinarie fyrbiträde (eventuellt även extra biträde, som varit i tjänst å fyrskepp minst ett år):	
å fyrskepp, där besättningen är påmönstrad hela året	2½ månad
» » » » » » 10 månader	1½ »
» » » » » » 8 »	1 »
å övriga fyrskepp samt fasta fyrar	½ »
Mynt- och justeringsverket.	
Verkmästare, arbetare och biträden	14 dagar
Telegrafstyrelsen.	
Ordinarie reparatörer	½ månad
Linjearbetare, efter 4 års fast anställning	6 dagar
D:o , som har stadigv. arbete å station, ävensom värmeskötare	12 »
Verkstadsarbetare över 21 år efter 4 års anställning	6 »
» » » » » 8 » »	12 »
Järnvägsstyrelsen.	
Ordinarie tjänstemän av lägre grad	15 »
Extra ord. » » » » de två första anställningsåren	5 »
» » » » » » efter två års anställning	10 »
» » » » » » » tre » »	15 »
Verkstadsarbetare över 21 år, efter ett års anställning	5 »
» » » » » fyra » »	10 »
» » » » » sju » »	15 »
Banarbetare » » » » tre » »	5 »
» » » » » sex » »	10 »
» » » » » nio » »	15 »
Vattenfallsstyrelsen.	
Ordinarie montörer, maskinister och vakter	15 »
Extra tjänstemän av klass C (vissa yrkesarbetare)	7 »

Järnvägs- och vattenfallsstyrelsernas i översta Norrland stationerade arbetare äro i vissa fall berättigade till längre semester än motsvarande personal å övriga orter. Sålunda åtnjuta arbetare å ort vid linjen Kiruna—Riksgränsen semester i resp. 10 och 15 dagar, då den eljest är 5 och 10 dagar. Likaså hava maskinisterna i Porjus semester i 30 dagar eller dubbelt så lång tid, som eljest är medgiven likställd personal vid statens vattenfallsverk.

Statstjänstemännens dyrtidshjälp i Danmark och Norge.

Danmark.

Vederlag för den av kriget förorsakade stegringen av levnadskostnaderna har i Danmark beretts statens tjänstemän och övriga löntagare i form av dels *provisoriska lönetillägg*, dels *dyrtidstillägg*.

Provisoriska lönetillägg. Genom en lag den 31 mars 1915 tillerkändes varje i statens tjänst före den 1 april 1915 fast anställd löntagare, vilkens sammanlagda årsinkomst av statstjänsten icke uppgick till 1 500 kronor, ett provisoriskt lönetillägg, motsvarande 12 % av lönen för de första 600 kronorna och 6 % för följande 400 kronor. Uteslutna från detta lönetillägg voro dock befattningshavare, vilkas löner reglerats genom lagar efter den 1 januari 1899, eller som genom 1899 eller senare års finanslagar kommit i åtnjutande av löneförbättringar, motsvarande förevarande provisoriska lönetillägg. Ej heller skulle tillägget utgå till löntagare, som voro under 25 år eller för vilka statstjänsten vore att anse allenast som en bisyssla.

Det var, såsom härav framgår, endast de lägst avlönade statstjänarna, som kommo i åtnjutande av detta lönetillägg, och de för statsverket därav föranledda utgifterna inskränkte sig även till jämförelsevis obetydliga belopp. Enligt en redogörelse, som medföljde det i januari 1916 framlagda lagförslaget om fortsatt utbetalning av samma lönetillägg under finansåret 1916—17, hade hela utgiftssumman enligt lagen $^{31}/_{3}$ 1915 utgjort c:a 38 000 kronor, därav en väsentlig del utgått till militärpersonal och funktionärer vid kolonierna i Grönland.

Med hänsyn till den för alla grupper av löntagare allt mer tryckande dyrtiden framlade regeringen i september 1918 förslag om en allmän löneförhöjning för statstjänstemän och därmed likställda, att tillämpas retroaktivt från den 1 april 1918 intill utgången av år 1919. Enligt detta förslag, som med vissa smärre jämkningar bifallits av riksdagen och den 28 september av konungen stadfästats, skall provisoriskt lönetillägg utgå med 25 % å den fasta kontanta lönen (utom dyrtidstillägg) jämte det beräknade värdet av boställe och andra naturaförmåner, med undantag av fri kost. Uteslutna från detta lönetillägg äro dock tjänstemän, vilkas löner med hänsyn till dyrtiden blivit reglerade efter den 1 augusti 1915. Beträffande sådana lärarbefattningar, för vilka avlöningen delvis bestrides av vederbörande kommun, skall lönetillägget icke desto mindre beräknas efter hela den samlade löneinkomsten sådan denna var reglerad enligt den 1 augusti 1915 gällande lönestat. Kostnaden för detta provisoriska lönetillägg har beräknats till inalles 39·5 millioner kronor, därav 22·5 millioner för finansåret 1918—19.

Dyrtidstillägg. Med hänsyn till de redan under första krigsåret fördyrade levnadskostnaderna beviljades genom en lag den 30 augusti 1915 åt vissa lägre tjänstemän en särskild dyrtidshjälp, vid sidan av det provisoriska lönetillägget. Denna för tiden augusti 1914—juli 1915 avsedda dyrtidshjälp utgick, såsom i Sociala Meddelanden förut omnämnts (årg. 1915, sid. 1007), enligt en efter inkomst och försörjningsplikt graderad skala med ett maximum, växlande mellan 5 och 16 % av årsinkomsten. I början av år 1916 hemställde de av ifrågavarande lag berörda kommunikations- och tulltjänstemännen om ytterligare dyrtidshjälp, och biträddes detta önskemål jämväl av statsmakterna genom en lag den 17 april 1916, varigenom dyrtidstillägg för tiden från augusti 1915 till 1916 års slut tillerkändes såväl de nämnda personalgrupperna som statstjänstemän i övrigt intill vissa inkomstgränser. För åren 1917, 1918 och 1919 hava sedermera nya dyrtidstillägg beviljats genom lagar den 2 december 1916, 13 oktober 1917 och 28 september 1918.

Gemensamt för samtliga dessa lagar har varit, att dyrtidstillägget utgått med olika belopp för ogifta och gifta. Med de sistnämnda hava likställts änklingar, änkor och frånskilda, som haft barn under 18 år att försörja, men i övrigt har, i motsats mot vad i 1915 års lag var fallet, ingen hänsyn tagits till försörjningspliktens omfattning. Dyrtidstilläggets storlek under de olika åren framgår av nedanstående översikt.

Dyrtidstilläggets belopp:	1916	1917	1918	1919
gifta, kr.	180	400	600	720
ogifta, »	90	250	400	480
Maximum, i procent av lönen:	*20 %*	*40 %*	*60 %*	*65 %*
Högsta sammanlagda inkomst (lön + dyrtidstillägg): gifta, kr.	3 180	6 000	6 000	6 000
ogifta, »	3 090	5 850	5 800	6 000

För tiden augusti—december 1915 skulle dyrtidstillägg enligt lagen den 17 april 1916 utgå med $^5/_{12}$ av det för år 1916 fastställda beloppet. I de följande lagarna har med hänsyn till levnadskostnadernas alltjämt fortsatta stegring förutom de för kommande år avsedda dyrtidstilläggen jämväl för löpande år beviljats extra tillägg utom de av föregående riksdagar fastställda beloppen. Storleken av dessa supplementära tillägg, som sålunda kommit tjänstemännen tillgodo vid slutet av varje år, framgår av följande tablå:

	1916	1917	1918
Gifta löntagare, kr.	45 (högst)	120	120
Ogifta » »	22·50 »	70	80

Enligt den innevarande höst antagna lagen skola de angivna beloppen, såväl dyrtidstillägget för 1919 som det extra tillägget för 1918, i fråga om inkomster å högst 1 300 kronor ökas med 30 kronor för gifta och 20 kronor för ogifta löntagare. Beträffande det för 1918 beviljade supplementära tillägget har i övrigt stadgats, att detsamma oavkortat skall komma endast

sådana tjänstemän tillgodo, som varit hela året i statens tjänst. Befattningshavare, som endast varit anställda någon tid av året och sålunda endast uppburit någon del — en à tre fjärdedelar — av det kvartalsvis utfallande dyrtidstillägget, få även vidkännas motsvarande avdrag i fråga om det extra tillägget.

Det för år 1919 utgående provisoriska lönetillägget skall ej medräknas i de 6 000 kronor, som stadgats såsom maximum för sammanlagda löneinkomsten. Däremot må hänsyn tagas till detta lönetillägg, då fråga blir om tillämpning av bestämmelsen, att dyrtidstillägget ej må överstiga 65 % av gällande lön.

Befattningshavare, bland vilkas löneförmåner ingår fri kost, äro ej berättigade att komma i åtnjutande av dyrtidstillägg. För år 1919 har härvidlag undantag dock gjorts i fråga om tjänstemän vid statens sjukvårdsinrättningar och likställda, vilka tillerkänts ett dyrtidstillägg av 120 kronor.

Folkskollärarnas dyrtidstillägg skulle enligt det första, år 1916 framlagda regeringsförslaget bestridas av stat och kommun med hälften vardera, men ändrades detta av riksdagen därhän, att staten skulle åtaga sig hela denna kostnad.

Särskilda bestämmelser hava fastställts beträffande sådana arbetare, vilka hava sin huvudsakliga utkomst av arbete för statens räkning, men icke innehava fast anställning eller eljest äro i det läge, att dyrtidstillägg efter vanliga regler kunnat komma dem tillgodo, och vilka icke heller i annan form erhållit löneförhöjning i anledning av dyrtiden. Under år 1916 utbetalades till sådana gifta arbetare, vilka under föregående år arbetat minst 200 dagar i statens tjänst och haft en inkomst av högst 1 400 kronor, dyrtidshjälp med 50 kronor för hustru och 10 kronor för varje barn under 15 år, dock tillhopa högst 100 kronor. Sedermera hava dessa arbetare år från år tillerkänts dyrtidstillägg, att utbetalas den 2 januari 1917, 1918 och 1919 med nedan angivna belopp:

	1917	1918	1919
Gifta arbetare, kr.	150	200	250
Ogifta » »	75	100	125
Maximum, i procent av lönen	*25 %*	*25 %*	*35 %*

Villkor för erhållande av detta dyrtidstillägg har varit, att ifrågakommande arbetare under närmast föregående arbetsår, räknat från den 1 november till 31 oktober, varit sysselsatta minst 180 dagar; för senaste året hava dock fordringarna nedsatts därhän, att för rätt till dyrtidstillägg endast kräves, att under en period av sex månader mellan den 1 november 1917 och den 31 oktober 1918 hava arbetat sammanlagt 90 dagar för statens räkning.

Kostnaderna för här berörda dyrtidstillägg beräknades i det första, på våren 1916 framlagda regeringsförslaget till omkring 5 millioner kronor. I de följande förslagen, vilka förutom ovan berörda löntagargrupper jämväl avsett dyrtidstillägg till pensionerade tjänstemän och invalider, hava kostnaderna upptagits till resp. 22·4, 37 och 52 millioner.

Norge.

Frågan om beviljande av dyrtidstillägg för vissa grupper av statstjänstemän förekom första gången vid 1915 års storting, som i anledning av därom avlåten proposition genom beslut den 21 augusti 1915 för sagda ändamål ställde till regeringens förfogande ett anslag av en million kronor för budgetsåret 1/7 1915—30/6 1916.[1] Det närmare fastställandet av villkor och bestämmelser för utanordnande av ifrågavarande dyrtidshjälp överlåts åt regeringen, som ävenledes genom kunglig resolution den 3 december 1915 utfärdade dylika bestämmelser. Genom ett nytt stortingsbeslut i februari 1916 utsträcktes rätten till dyrtidstillägg även till pensionerade tjänstemän, för vilket ändamål anslogs ett belopp av 1·2 millioner kronor. Ävenså beviljades i början av år 1916 ett särskilt statsanslag till dyrtidshjälp åt lärare och lärarinnor vid folkskolorna samt vissa andra kommunala funktionärer, vadan statskassans sammanlagda utgifter för dyrtidstillägg under budgetsåret 1915—1916 kommo att uppgå till cirka 2·6 millioner kronor. Under de följande åren, då samtliga dyrtidstillägg städse behandlats i ett sammanhang, har denna utgiftspost successivt ökats. För budgetsåret 1916—17 anslogos sålunda ca 14·5 millioner, för 1917—18 24 millioner och för 1918—19 46 millioner kronor, varav 6 millioner beräknades som tilläggsbevillning för föregående år.

Under budgetsåret *1915—16* utgick dyrtidstillägg allenast till innehavare av löner och pensioner, ej överstigande 2 000 kronor. Inkomster vid sidan av statstjänsten eller pensionen skulle lämnas ur räkningen, därest beloppet ej överstege 400 kronor, och utgjorde den högsta inkomstgräns, intill vilken dyrtidstillägget utgick oavkortat, sålunda 2 400 kronor. För tjänstemännens vidkommande var rätten till dyrtidstillägg enligt resolutionen 3/12 1915 begränsad till familjeförsörjare. Varje sådan tjänsteman tillerkändes ett *grundbelopp* av 80 kronor vid inkomster upp till 1 200 kronor och 60 kronor vid inkomster mellan 1 200 och 2 000 kronor. För varje person, mot vilken tjänstemannen hade försörjningsplikt (barn eller föräldrar), kom därtill ett *familjetillägg* av 40 kronor, dock så att hela dyrtidstillägget i intet fall fick överstiga 50 % av lönen eller den i betraktande tagna inkomsten i övrigt.

För de senare åren hava bestämmelserna angående dyrtidstilläggets form och utbetalning i detalj fastställts av stortinget på samma gång, som de för ändamålet avsedda medlen beviljats. För året *1916—17* utsträcktes rätten till dyrtidstillägg till samtliga familjeförsörjare utan hänsyn till inkomstgräns, och tillerkändes sådan rätt dessutom åt tjänstemän utan försörjningsplikt, dessa sistnämnda dock med den begränsning, att sammanlagda beloppet av lön och dyrtidstillägg ej finge överstiga 2 640 kronor. Dyrtidstillägget uppdelades liksom föregående år i ett fast grundbelopp denna gång fastställt till 240 kronor, samt ett särskilt tillägg för familjeförsörjare, utgående med 40 kronor per familjemedlem (hustrun medräknad); dock skulle den begräns-

[1] Soc. Medd. årg. 1915, sid. 1259.

ningen gälla, att grundbeloppet endast finge uppgå till högst 40 % och sammanlagda dyrtidstillägget till högst 50 % av vidkommande tjänstemans ordinarie lön.

För budgetsåret *1917—18* bibehölls grundbeloppet vid samma storlek som föregående år, varemot försörjningsbidraget avsevärt höjdes, så att detsamma för tjänstemän med en eller två familjemedlemmar att försörja kom att utgå med 160 resp. 280 kronor jämte ytterligare tillägg av 100 kronor för varje familjemedlem därutöver; hela dyrtidstillägget skulle dock ej få överstiga 60 % av lönen. Med hänsyn till den genomgående förbättring av statstjänstemännens löneförhållanden, som inträtt genom den detta år genomförda allmänna löneregleringen,[1] ansåg man sig emellertid denna gång kunna införa vissa begränsningar i fråga om dyrtidstilläggen för de högre avlönade tjänstemännen. Enligt stortingets första beslut den 18 juli 1917 skulle sålunda för tjänstemän utan försörjningsplikt sammanlagda beloppet av lön och dyrtidstillägg ej få överstiga 3 240 kronor, medan för familjeförsörjare allt efter försörjningspliktens omfång motsvarande maximum fastställdes till 4—6 000 kronor. Genom ett nytt stortingsbelut den 9 mars 1918 upphävdes emellertid nämnda begränsningar, så att dyrtidstillägg även för detta år kommit samtliga tjänstemän tillgodo. Därtill har yttermera i samband med fast-tällandet av dyrtidstillägget för året 1918—19 beviljats ett extraordinärt bidrag, motsvarande dubbla beloppet av det för sista kvartalet av budgetsåret 1917—18 (april—juni 1918) utgående grundbidraget.

För innevarande budgetstermin (*1918—19*) utgår dyrtidstillägget efter samma principer som föregående år, dock med genomgående höjning av beloppens storlek. Grundbidraget har sålunda fastställts till 500 kronor och försörjningstilläggen till 300 resp. 500 kronor för en å två familjemedlemmar och ytterligare 120 kronor för varje person därutöver. Grundbidraget enbart får dock ej överstiga 60 %, och sammanlagda dyrtidstillägget får uppgå till högst 80 % av lönen.

De anförda stortingsbesluten hava omfattat samtliga offentliga tjänstemän, vilkas avlöning bestrides helt av staten eller av stat och kommun gemensamt. Folkskollärare och andra kommunala funktionärer, vilkas avlöning delvis utgår av statsbidrag, äro sålunda som regel medtagna; där dylika funktionärer emellertid redan tillerkänts dyrtidstillägg av vederbörande kommun, har utbetalningen av statens tillägg gjorts beroende på beslut av vidkommande departement. Löntagare hänförliga till arbetarklassen hava, i motsats mot vad i Danmark varit fallet, uttryckligen undantagits från rätten till dyrtidstillägg. Vad de pensionerade tjänstemännen beträffar, hava deras dyrtidstillägg i huvudsak fastställts efter enahanda principer som de i tjänst varande löntagarnas, dock med vissa jämkningar beträffande den fastställda begränsningen av dyrtidstilläggets storlek i förhållande till pensionen.

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1917, sid. 1197.

Olycksfall inom sjömansyrket år 1917.

Jämlikt bestämmelserna i § 2 mom. a och d i kungl. förordningen av 31 december 1914 med närmare föreskrifter angående tillsyn å fartyg har inom socialstyrelsens sjöfartsavdelning utarbetats efterföljande redogörelse för under år 1917 inom svenska handelsflottan timade olycksfall, som drabbat ombord å fartyg anställda sjömän.

Som källor hava härvid använts till kommerskollegium enligt sjölagen § 40 inkomna rapporter om sjöolyckor ävensom protokoll över sjöförklaringar och sjöförhör rörande ombord inträffade olyckshändelser.

De inrapporterade och till socialstyrelsens kännedom komna olycksfallen hava ägt rum å 80 fartyg, varav 67 maskindrivna och 13 segelfartyg. De sistnämnda voro samtliga lastfartyg, då däremot den förra kategorien omfattade 6 passagerarångare, 47 lastångare, 5 bogserångare, 2 bärgningsångare, 1 trålångare och 6 motorlastfartyg.

Den närmare fördelningen av olycksfallen med hänsyn till orsaker, bemanningsspecialiteter och fartygens positioner vid olyckstillfällena framgår av efterföljande tabeller 1 och 2.

Sammanlagda antalet olycksfall uppgår till 204, varav 175 å maskindrivna fartyg och 29 å segelfartyg. Av de förra hade 143, av de senare 24 dödlig utgång.

Den största posten *olycksfall med dödlig utgång* återfinnes under rubriken »fartygs förolyckande genom krigsorsak» och omfattar 76 personer, samtliga anställda å *ångfartyg*. Såsom närmare orsak till ifrågavarande olyckor angives: torpedering, 7 ångare med 48 förolyckade personer; minsprängning, 1 ångare med 1 förolyckad person; torpedering eller minsprängning (oavgjort) resp. 2 och 6 samt beskjutning med artilleri resp. 2 och 21.

Det härnäst största antalet dödsfall infaller under rubriken »fartygs försvinnande med man och allt». Två ångare med tillsammans 30 personers besättning hava sålunda på okänt sätt förolyckats, men av de närmare omständigheter, som framgått vid undersökning beträffande dessa olyckor, torde man med tämligen stor säkerhet kunna tillskriva torpedering eller minsprängning orsaken härtill.

Icke mindre än 12 personer, samtliga å ångare, hava fått sätta till livet vid fartygs kantring. Åtminstone i ett av dessa fall, varvid 6 personer omkommo, torde orsaken vara att tillskriva för tung eller olämplig däckslast, vilken å berörda ångare bestod av pappersmassa. Då redan vid tidigare tillfällen fartyg med dylik däckslast drabbats av liknande olyckor, varförutom en del allvarliga tillbud därtill kommit till socialstyrelsens kännedom,

Tab. 1. Olycksfallen, fördelade efter orsaker och bemanningsspecialiteter.

Orsaker	Bemanningsspecialiteter														Summa
	Befälhavare	Styrmän	Maskinister	Båtsmän o. timmermän	Matroser	Lättmatroser	Jungmän	Ej spec. däckspersonal	Donkeymän o. smörjare	Eldare	Kollämpare	Manlig kökspersonal	Kvinnlig kökspersonal	Andra personer	
Olycksfall å ångfartyg															
a) med dödlig utgång.															
Fartygs förolyckande genom krigsorsak	4	7	12	1	1	4	1	11	—	21	3	5	4	2	76
Fartygs försvinnande med man och allt	2	3	4	1	3	3	3	—	1	5	1	4	—	—	30
Fartygs kantring	—	1	1	—	2	—	—	1	—	3	—	—	3	1	12
Fartygs kollision	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Fartygs strandning	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	3
Fall överbord i samband med arbete	—	—	—	1	—	1	—	1	—	2	—	—	—	—	5
Fall överbord utan samband med arbete	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	4
Fall i lastrum, kolboxar etc.	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Fall i dockor	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Drunkning under badning	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	2
Vid återvändande ombord från besök i land	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—		2
Explosion	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Förgiftning	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Andra orsaker	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2
Summa	7	14	20	6	7	9	6	13	1	35	5	9	8	3	143
b) utan dödlig utgång.															
Genom krigsorsak	1	1	—	—	1	—	1	2	—	1	—	1	1	—	9
Förtöjningsredskap	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	3
Styranordningar	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Brottsjöar	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	4
Ras av ställning	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Fall å däck	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Fall i kolboxar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Under lastning	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	3
Explosion	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	3
Andra orsaker	2	—	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	5
Summa	6	1	1	2	1	1	4	8	—	5	1	1	1	—	32
Olycksfall å segelfartyg															
a) med dödlig utgång.															
Fartygs förlisning	2	2	—	—	2	2	2	—	—	—	—	2	—	3	15
Fall överbord under arbete	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2	4
Fall från väders	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Klimatsjukdomar	—	—	—	—	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	4
Summa	2	3	—	—	4	2	6	—	—	—	—	2	—	5	24
b) utan dödlig utgång.															
Fartygs strandning	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Slag av vinschvev	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Klimatsjukdomar	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2
Andra orsaker	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Summa	1	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	1	—	—	5
Samtliga olycksfall	16	18	21	8	15	12	16	21	1	40	6	13	9	8	204

Tab. 2. Olycksfallen, fördelade efter orsaker och fartygens positioner vid olyckstillfällena.

Orsaker	Fartygens positioner vid olyckstillfällena						Summa
	Kust- o. inre fart	Östersjö-fart	Nordsjö-fart	Ocean-fart	Svensk hamn	Utl. hamn	
Olycksfall å ångfartyg							
a) med dödlig utgång.							
Fartygs förolyckande genom krigsorsak	—	—	76	—	—	—	76
Fartygs försvinnande med man och allt	—	—	30	—	—	—	30
Fartygs kantring	6	6	—	—	—	—	12
Fartygs kollision	1	—	—	—	—	—	1
Fartygs strandning	—	—	—	3	—	—	3
Fall överbord i samband med arbete	3	—	1	1	—	—	5
Fall överbord utan samband med arbete	1	—	1	—	—	2	4
Fall i lastrum, kolboxar etc.	2	—	—	—	—	—	2
Fall i dockor	—	—	—	—	—	1	1
Drunkning under badning	—	—	—	—	—	2	2
Vid återvändande ombord från besök i land	—	—	—	—	—	2	2
Explosion	1	—	—	—	1	—	2
Förgiftning	1	—	—	—	—	—	1
Andra orsaker	—	—	—	—	—	2	2
Summa	15	6	108	4	1	9	143
b) utan dödlig utgång.							
Genom krigsorsak	—	—	9	—	—	—	9
Förtöjningsredskap	—	—	—	—	2	1	3
Styranordning	2	—	—	—	—	—	2
Brottsjöar	—	—	4	—	—	—	4
Ras av ställningar	—	—	—	—	1	—	1
Fall å däck	—	—	—	—	1	—	1
Fall i kolboxar	—	—	—	1	—	—	1
Under lastning	—	—	—	—	3	—	3
Explosion	1	—	—	—	2	—	3
Andra orsaker	3	—	—	—	—	2	5
Summa	6	—	13	1	9	3	32
Olycksfall å segelfartyg							
a) med dödlig utgång.							
Fartygs förlisning	—	14	1	—	—	—	15
Fall överbord under arbete	—	2	2	—	—	—	4
Fall från väders	—	—	—	—	1	—	1
Klimatsjukdomar	—	—	—	4	—	—	4
Summa	—	16	3	4	1	—	24
b) utan dödlig utgång.							
Fartygs strandning	—	—	1	—	—	—	1
Slag av vinschvev	1	—	—	—	—	—	1
Klimatsjukdomar	—	—	—	2	—	—	2
Andra orsaker	—	—	—	—	1	—	1
Summa	1	—	1	2	1	—	5
Samtliga olycksfall	22	22	125	11	12	12	204

synes det som om förande av pappersmassa som däckslast vore förenat med sådana risker, att vissa åtgärder för reglerande av denna trafik torde böra ifrågasättas. I detta ämne har skrivelse den 21 mars 1918 avlåtits till kommerskollegium av detta ämbetsverks sjötekniska biträde.

Genom fall hava 17 personer förolyckats. Föregående år voro av denna orsak ej mindre än 35 olycksfall med dödlig utgång att anteckna, och särskilt framträdande var då antalet olyckor under rubriken »fall i dockor m. m. vid återvändande ombord från besök i land», varvid konstaterats, att ett omättligt förtärande av starka drycker varit en bidragande eller huvudsaklig orsak härtill. Under 1917 har onykterhet i samband med ovannämnda orsak till olycka kunnat fastställas endast i ett fall, och torde detta förhållande vara att tillskriva dels svårigheten att anskaffa berusningsmedel, dels det allmänna landstigningsförbud, som varit gällande, särskilt i engelska hamnar.

Av övriga dödsolyckor vid personers fall förtjäna särskilt ett par omnämnas, som inträffat vid arbete med askhissning. I båda dessa fall rör det sig om mindre kanalångare, där anordningarna för askhissning synas varit särdeles primitiva, i det de med ifrågavarande arbete sysselsatta eldarna fallit överbord och drunknat.

Vid rengöringsarbeten hava även genom fall överbord och drunkning inträffat tvenne olyckor. Särskilt vid det ena av dessa tillfällen, då en man, stående i livbåten, var sysselsatt med tvättning av en solsegelbom, synas erforderliga försiktighetsmått till förhindrande av olycksfall av berörda slag icke hava iakttagits. Den andra drunkningsolyckan skedde under vattenhalning med s. k. slagpyts och torde, förutom av bristande försiktighet, hava föranletts av fartygets rullning samt brist på säkerhetsatgärder.

Av de tvenne i tabellen anförda explosionsolyckorna drabbade den ena en ombord å en bärgningsångare anställd styrman vid felkoppling av en elektrisk ledning för avlossande av ett sprängskott, och den andra en besättningsman å ett motorfiskefartyg, varvid en låda karbid, som nedsatts i skansen, exploderade.

Av de ombord å *segelfartyg* inträffade dödsfallen förtjäna isynnerhet de under rubriken »klimatsjukdomar» upptagna fyra fallen uppmärksamhet. Under en längre resa i tropikerna insjuknade å ett större segelfartyg nästan hela besättningen i beri-beri, varav fyra man avledo. Denna sjukdom härleder sig, som bekant, från njutande av en allt för enformig och olämplig kost, särskilt polerad ris, och förebygges säkrast genom ntspisning av vissa färska livsmedel, samt tarvar, en gång utbruten, särskild dietisk och medicinsk behandling. Varken i gällande spisordning för besättningar å svenska handelsfartyg eller å annan plats i sjölagstiftningen finnas några närmare föreskrifter i detta hänseende, varför det torde vara nödvändigt att vederbörande myndigheter vidtoge lämpliga åtgärder för vinnande av rättelse i denna sak.

Rubriken självmord har helt bortfallit, då under året icke ett enda sådant inrapporterats, varemot under föregående år ej mindre än 14 dödsfall av

denna anledning voro att anteckna. Förbättringen i detta hänseende torde måhända sammanhänga dels med den minskade tillgången på berusningsmedel, dels med att sjömännen så småningom börjat vänja sig vid det nervslitande arbete, som under resor i farezonerna börjat bliva allt allmännare.

Dödsfallens fördelning på årets olika månader framgår av nedanstående uppställning:

Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Summa
8	8	8	19	12	18	3	6	15	19	13	53	**167**

För *olycksfallen utan dödlig utgång* ställer sig motsvarande fördelning som följer:

Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Summa
4	2	1	1	3	1	6	3	2	5	1	8	**37**

Ifråga om de sistnämnda olycksfallen gäller samma anmärkning, som framställts föregående år, nämligen att ett avsevärt antal sådana aldrig komma till myndigheternas kännedom, enär endast dödsfall och andra olycksfall av mera allvarlig art bliva inrapporterade. Från och med ingången av år 1918 har emellertid i detta hänseende inträtt en förändring till det bättre, i det redare och befälhavare på grund av anmälningsplikt till riksförsäkringsanstalten äro skyldiga att dit anmäla även olycksfall av mindre betydenhet.

Beträffande de anmälda *skadornas påföljd* har ingen närmare utredning ansetts böra vidtagas, då de inkomna uppgifterna varit allt för ofullständiga, att man därav kunnat draga några viktigare slutsatser. Även denna brist torde emellertid för framtiden bliva avhjälpt genom den numera föreskrivna obligatoriska rapporteringen till riksförsäkringsanstalten.

Olycksfall vid lastning och lossning av fartyg år 1917.[1]

Liksom föregående år har å socialstyrelsens sjöfartsavdelning med ledning av från yrkesinspektörerna insända rapporter företagits en utredning rörande olycksfall vid lastning och lossning av fartyg under år 1917.

Antalet sådana olycksfall samt dessas fördelning med hänsyn till landsdelar och årstider framgår av nedanstående sammanställning:

	Yrkesinspektionsdistrikt									Summa
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	
Januari	7	—	3	5	15	7	—	4	1	**42**
Februari	2	—	1	1	4	3	—	—	—	**11**
Mars	7	—	3	2	8	6	—	—	—	**26**
April	8	—	4	—	4	9	—	—	—	**25**
Maj	5	—	1	2	6	4	—	—	1	**19**
Juni	14	—	5	2	5	2	1	1	3	**33**
Juli	7	—	1	2	5	3	1	—	6	**25**
Augusti	19	—	—	—	15	5	2	3	3	**47**
September	10	—	1	—	7	7	—	3	3	**31**
Oktober	3	—	4	1	11	6	2	3	7	**37**
November	13	—	3	—	8	5	3	3	13	**48**
December	2	—	2	—	12	3	2	—	13	**34**
Summa	**97**	—	**28**	**15**	**100**	**60**	**11**	**17**	**50**	**378**

Som av slutsiffrorna framgår, har antalet anmälda olycksfall under verksamhetsåret varit endast omkring hälften mot föregående år eller 378 mot 752 fall. Om också en del av denna betydande nedgång får tillskrivas de förbättrade förhållanden i arbetarskyddshänseende, som otvivelaktigt kunnat fastställas på detta område, beror dock huvudparten härav på den tillbakagång i sjöfarten, som varit en direkt följd av det pågående världskriget, och varigenom även stuveriverksamheten påverkats i fråga om livlighet och omfattning.

Av de olika hamnarna uppvisade Stockholm det största antalet olycksfall, eller 97; därnäst kom Göteborg med 64. Bland övriga mera betydande hamnar hade Malmö 33, Norrköping 28, Härnösand 25, Karlskrona 19, Gävle 16, Halmstad 13 och Hälsingborg 11 olycksfall.

[1] Soc. Medd., årg. 1915, sid. 629, årg. 1917, sid. 74 och 1473.

I fråga om olycksfallens *tillkomst och förlopp* föreligga följande uppgifter:

Handverktyg	1	Vinschar (ombord)	104
Transportredskap (vagnar, kärror o. d.)	17	Lastning och lossning för hand:	
Luckor och skärstockar	5	Personers fall	21
Kättingslängor, stroppar o. d.	5	Föremåls fall	25
Kolmått och gripskopor	14	På annat sätt	65
Ställningar, stegar, bockar o. d.	17	Personers fall utan samband med föregående	35
Andra redskap (för handbärning)	5	Föremåls » » » » »	34
Taljor och block	3	På här ej angivet eller okänt sätt	12
Kranar (i land)	15	Summa	378

Bland de 104 olycksfall, som enligt ovanstående inträffat under sysselsättning med vinschar, hava ej mindre än 80 angivits såsom kombinerade med annan olycksanledning.

Genom *personers eller föremåls fall* hava förorsakats inalles 150 olycksfall, beträffande vilka följande närmare fördelning verkställts:

Fall från ställning, landgång o. d.	8	Nedfallande last	50
Fall från kaj, däck o. d.	20	Utslirande av last ur längor o. d.	35
Nedstörtande i lastrum	7	Nedfallande lastnings- o. lossningsmaterial	14
Nedstörtande i pråm, i sjön o. d.	16	Summa	150

Av de upptagna olycksfallen hava endast två medfört dödlig utgång. Det ena inträffade vid lastning av stångjärn, som med en ångares vinsch överfördes från land till lastrummet, varvid en järnstång slirade ur längan och träffade en av de i rummet sysselsatta arbetarna, som omedelbart avled. Det andra hände under lastning av trävaror vid förhalning av en pråm, varvid en arbetare föll mellan ångaren och prämen och drunknade.

Antalet *arbetsgivare*, från vilka anmälningar om olycksfall under året inkommit, utgjorde 85, fördelade på följande kategorier av yrkesutövare:

Importörer och importfirmor	15	Rederier	8
Industriella företag	18	Stat och kommun	2
Skeppsmäklare	9	Stuvare och stuverifirmor	33

Vissa för stuveriyrket särskilt typiska olycksfall hava jämväl beskrivits i de periodiska rapporter från yrkesinspektörerna angående svårare olycksfall i arbete, varav sammanfattningar inflyta i Sociala Meddelanden. För närmare kännedom om yrkesinspektionens befattning med tillsynen över lastning och lossning av fartyg hänvisas i övrigt till den av trycket utgivna berättelsen om *Yrkesinspektionens verksamhet under år 1917*.

Rapporter från yrkesinspektörerna angående svårare olycksfall i arbete. (Forts.)

90. För byggandet av en hamnpir gjordes en fångdamm, som länspumpades, varefter piren skulle byggas på det torra. Undanskaffandet av bortschaktad jord och grus samt nedläggandet av byggnadssten skedde medelst en traverskran, uppburen av bockar strax innanför fångdammen.

Vid olyckstillfället var piren nära färdigbyggd och fångdammens borttagande skulle börja. Innan detta kunde ske måste emellertid en del sten, som låg utanför fångdammen, bortskaffas. Denna sten lastades i en låda och upplyftes medelst traversen. Vid arbetet härmed hade arbetarna även kommit att borttaga några stenar på vilka bocken för traversen vilade. Ställningen höll dock ihop, till dess löpvagnen med det tunga spelet kom över den lösa bocken då denna föll tillsamman. Löpvagnen och spelet nedstörtade och krossade huvudet på en av arbetarna. Samtidigt skadades tre andra arbetare, varav en svårt och två lindrigt.

91. En arbetare K. skulle tillika med en kamrat företaga rensning av taket i en stigort, driven till 22 m. höjd från bottennivån. Fastän sprängningen, som föregick detta rensningsarbete, ägt rum närmast föregående dag och komprimerad luft därefter påsläppts, hade orten ej nöjaktigt befriats från de vid skottlossningen uppkomna gaserna, utan voro dessa för handen i sådan mängd att K. förgiftades till döds, varjämte hans kamrat och ännu en arbetare, som skyndat till hjälp, utsattes för förgiftning, ehuru man lyckades återkalla dem till livet.

Bergmästaren, som omedelbart efter bekantgörandet av olycksfallet satte sig i förbindelse med arbetschefen på platsen för utrönande av orsaken till olycksfallet samt för vidtagande av åtgärder mot detsammas återupprepande, erfor vid senare företagen besiktning av gruvan, att utpressningen av förbränningsgaserna i förevarande fall ej skett i den vanliga omfattningen, utan att luftslangen endast införts i ortmynningen men ej längre upp i orten. På grund härav, ävensom till följd av arbetsrummets belägenhet i förhållande till det från dagen ledande schaktet, har luftväxlingen icke kunnat ske i tillräcklig omfattning. Till förekommande av olycksfall av liknande art framhöll bergmästaren vikten av att den komprimerade luften efter skjutningen insläppes möjligast högt upp i orten.

92. En arbetare H. var sysselsatt med huggning av gatsten i ett gammalt stenbrott. För att bättre komma åt berget för utbrytning av sten hade arbetsledaren på H:s begäran på vanligt sätt skickat ned en man till stenbrottet för att röja undan en del stenskrot. Medan detta gjordes, sysslade H. på sin arbetsplats med tillhuggning av gatstenarna.

Platsen för brytningen av stenen, respektive för den begärda undanröjningen, var belägen uppe på en bergklack med brant stup mot H:s plats och ett stycke från densamma. Det undanröjda stenskrotet skyfflades utför branten, därvid en sten ur detsamma kom att studsa mot en avsats i berget, slungades mot H:s plats och

träffade H. i huvudet. Av den härav uppkomna skadan avled H. efter två dagar.

93. I en älv är byggd en 40 m. lång timmerränna, vars nedre ända ligger omkring 2·5 m. under den övre. Nedanför rännan är på dess ena sida anlagd en svängd ledare av sten. Genom inverkan av ström och framflottat timmer hade en utskärning bildats nedanför rännan i denna ledare. Timret kommer med stark fart utför rännan och en del stockar ränna med ändan in i nämnda urskärning och svänga med den andra tvärs över flottleden, vilken här är sprängd i berget samt nedanför så smal, att på tvären flytande stockar fastna och bilda »bråte». För att hindra bråtbildning hade vid denna plats placerats två man på vardera sidan om flottleden.

Vid ett tillfälle hade en stock fastnat på ovannämnda sätt, och skulle tvenne arbetare, P. och E., medelst en spak bända loss densamma. P. stod på ett utsprång i bergväggen omkring 2 m. över vattenytan med spaken stödd mot högra axeln och E. omkring 1 m. högre upp, hållande övre ändan av samma spak i händerna. En stock kom nu åkande utför rännan och stötte till spaken med sådan kraft, att densamma rycktes ur händerna på E., varvid P. samtidigt utan att giva ett ljud ifrån sig störtade på huvudet i strömmen och drunknade.

94. På en järnvägsstation pågick vagnsväxling. Växelledaren T. befann sig vid olyckstillfället ganska nära lokomotivet och gick på vanligt sätt in mellan tvenne vagnar för att koppla. Den sedermera förolyckade stationskarlen L. sprang därvid förbi T. för att koppla litet längre bort. När T. efter att hava kopplat kom ut på spåret, såg han L. ramla ut på banvallen. T. signalerade genast stopp till lokföraren, vilken omedelbart stannade tågsättet, varefter T. sprang bort till L., som vid höften blivit klämd mellan buffertarna och låg med kroppen utåt, men med benen över ena rälsen. Tåget hade stannat så hastigt, att benen ej berörts av hjulen. Orsaken till olyckan anses vara den, att L. som kommit springande efter tågsättet ej observerat att avståndet mellan buffertarna varit så kort, utan sprungit emellan dem i stället för att böja sig under deras höjdplan. L. fördes genast till lasarettet men avled på vägen dit.

95. En arbetare J. och hans son voro uppe på en brädstapel för att avtäcka densamma. Detta tillgick så, att täckningsbräderna lades tillsammans i bördor om 5 à 6 stycken varefter de nedsläpptes och ställdes på ända mot marken. Vid olyckstillfället lät J. en börda takbräder glida över stapelns kant, då de skarpa kanterna av ett i en bräda befintligt hål efter en kvist fastnade i hans kläder, så att han drogs med från den 3·75 m. höga stapeln. J., som kom med huvudet före i marken, bröt nacken och avled omedelbart.

96. Trenne arbetare voro en dag sysselsatta med att lösgöra en timmerbråte om c:a 30 stockar, som fastnat i en älv. För att komma ut till timmerbråten begagnade de sig av en båt. Då de lyckats lossa tre à fyra stockar, hade en mindre stock skjutit upp ur vattnet och lagt sig tvärs över båtens ena långsida. Samtidigt lossnade bråten och flöt upp mot stocken varvid båten tyngdes ned och fylldes med vatten. Tvenne av arbetarna drunknade, under det att den tredje lyckades taga sig i land.

97. Tillsammans med 15 kamrater var A. sysselsatt med lastning av ett gruståg, varvid A. jämte en kamrat arbetade längst in i grustagets botten; dettas omkring 11 m. höga väggar stupade ned mot bottenplanets, omkring 13 m. breda, fria yta i en vinkel av ungefär 60° mot horisontalplanet. Väggarna utgjordes av ett särdeles stenfritt finkornigt grus, underlagt av starkt lerblandad, finfördelad sand samt genomsatt av tunna, liggande lerskikt.

Sedan arbetet pågått ett par timmar, inträffade utan föregående förebud eller buller ett ras, som ögonblickligen begravde A. Raset, som kom i sidled, var av så stor omfattning, att A:s kropp först efter omkring 10 minuters grävningsarbete, som omedelbart företogs av de tillskyndande, blev synlig efter att hava varit täckt av ett gruslager av 1·5 m. tjocklek. Vid påträffandet var A. redan död av kvävning, vilket av den omedelbart eftertelefonerade läkaren bekräftades.

Författningar rörande sociala frågor

(inklusive folkhushållningsfrågor).

(Forts.)

I Svensk författningssamling hava under tiden 1—31 oktober 1918 publicerats följande författningar rörande sociala (folkhushållnings-)frågor.

Nr.		Daterad
769.	K. kung. ang. ändrad lydelse av kung. ang. maximipris å färsk sill inom Malmöhus län	13 sept.
774.	K. förordn. ang. maximipris å vetemjöl, kornmjöl och rågmjöl	8 okt.
775.	K. kung. ang. ändrad lydelse av förordn. den 1 febr. 1918 ang. tillverkning och försäljning av bröd m. m.	8 »
783.	K. kung. ang. allmänna villkor och bestämmelser för användningen av anslaget till rättshjälp åt vissa åbor och lägenhetsinnehavare	26 sept.
784.	K. kung. ang. särskilt formulär till prästbevis för ansökning rörande pension (understöd) enl. lagen om allmän pensionsförsäkring	18 »
787.	K. förordn. ang. reglering av förbrukningen av sockerbetor	11 okt.
797.	K. förordn. ang. beslag å hö i Norrland samt vissa delar av Svealand	18 »
798.	K. förordn. ang. vissa åtgärder för reglering av handeln med ost, ostmassa och kasein	18 »
803.	K. kung. om antalet fattigvårdskonsulentdistrikt i riket	18 »
808.	K. kung. ang. ändrad lydelse av förordningen den 23 augusti 1918 ang. reglering av potatisförbrukningen	24 »
810.	K. kung. ang. upphävande av förbud mot transport från Gottland av nötkreatur och nötkött	25 »
812.	K. kung. ang. ändrad lydelse av förordn. den 22 mars 1918 ang. maximipris å socker och sirap	8 »

Kortare meddelanden.

— Strejker, lockouter, medlings- och förlikningsförfarande. —

Den norska medlingsinstitutionens verksamhet år 1917.[1] Under medlingsinstitutionens andra verksamhetsår — 1917 — handlades enligt 1915 års lag av medlingsmännen tillhopa 73 konflikter, varav 19 kommo på riksmedlingsmannen. Denne medlade dessutom i 2 fall, båda inom sjömansyrket, där fråga var om sådana arbetstvister, å vilka lagens bestämmelser om obligatorisk medling icke ägde tillämplighet, men där ett ingripande genom frivillig medling befanns önskvärt med hänsyn till de stora samhällsintressen, som berördes av ifrågavarande konflikter. Förbud mot arbetsinställelse utfärdades av riksmedlingsmannen vid 8 arbetstvister. Av övriga 65 konflikter voro 12 förbundna med fullständig och 2 med partiell arbetsinställelse.

Antalet av de redovisade arbetstvisterna berörda arbetsgivare utgjorde 1 409 och antalet arbetare 30 671, mot resp. 659 och 32 640 föregående år.

(Sociale meddelelser.)

— Arbetsmarknad och arbetslöshet. —

Arbetsmarknaden i England under augusti 1918. Under augusti månad rådde god arbetstillgång inom de flesta industrier utom textilindustrien, och i många fall förekom övertidsarbete. Inom textilindustrien, särskilt inom jute- och bomullsbranscherna, rådde alltjämt inskränkt arbetstid på grund av råvarubristen.

Löneförbättringar (krigstillägg inberäknat) kommo under månaden ytterligare 1 700 000 arbetare tillgodo med tillsammans c:a 300 000 pund sterling i veckan. Antalet påbörjade arbetsinställelser utgjorde under månaden 84 med sammanlagt 227 800 berörda arbetare och 707 900 förlorade arbetsdagar mot 96 900 resp. 582 500 under sistlidne juli månad samt 63 700 resp. 332 700 under augusti 1917. — Antalet på arbetsförmedlingsanstalterna anmälda lediga platser utgjorde under den fyraveckorsperiod, som slutade den 9 augusti 1918, 40 010 per vecka mot 44 785 under föregående femveckorsperiod och 32 626 under den period, som slutade den 8 augusti 1917. Antalet tillsatta platser i genomsnitt per vecka uppgick under samma perioder till resp. 30 279, 33 950 och 24 915.

(Labour Gazette.)

Arbetsmarknaden i Tyskland under augusti 1918. Situationen å den tyska arbetsmarknaden undergick under augusti 1918 inga avsevärda förändringar vid jämförelse med närmast föregående månad. I vissa trakter förbättrades kommunikationsförhållandena, vilket hade en gynnsam inverkan på några krigsindustrier.

Antalet sysselsatta sjukkassemedlemmar den 1 september hade sedan den 1 augusti ökats med 89 660 eller 1 % mot en minskning av 1·8 % under föregående månad. Av nämnda antal utgjordes 43 559 av män och 46 101 av kvinnor, utvisande en minskning av 1 % för båda könen.

Av 1 241 314 redovisade medlemmar av 34 fackförbund voro vid slutet av augusti 8 794 eller 0·7 % arbetslösa mot 0·7 % även under föregående månad samt resp. 0·8, 2·2, 2·6 och 22·4 % under augusti månad åren 1917, 1916, 1915 och 1914.

Enligt arbetsförmedlingsstatistiken kommo under augusti på 100 lediga platser för män 48 arbetssökande (mot 48 även under juli) och på 100 lediga platser för kvinnor 79 arbetssökande (mot 82 under juli).

(Reichsarbeitsblatt.)

---

[1] Soc. Medd. årg. 1917, sid. 1485.

— Ut- och invandring. —

Utvandringen från Sverige under tredje kvartalet 1918. Utvandringen från Sverige till främmande världsdelar under tredje kvartalet år 1918 uppgick till 455 personer, varav 158 män och 297 kvinnor. Av utvandrarna emigrerade sammanlagt 447 personer över Stockholm, Malmö, Hälsingborg och Göteborg samt 8 över Kristiania, Trondhjem och Bergen. Däremot ägde under tredje kvartalet ingen utvandring rum över Köpenhamn. Från annat land utvandrade dessutom 31 personer över svenska hamnar.

De i Sverige hemmahörande emigranterna befordrades från ovannämnda svenska, norska och danska hamnar i följande antal:

	1918					1917
	jan.—juni	juli	aug.	sept.	jan.—sept.	jan.—sept.
Stockholm	176	68	—	84	328	514
Malmö	53	16	—	66	135	347
Hälsingborg	5	—	—	—	5	115
Göteborg	122	46	—	172	340	784
Kristiania	27	4	—	4	35	277
Trondhjem	4	—	—	—	4	51
Bergen	1	—	—	—	1	18
Köpenhamn	2	—	—	—	2	60
Summa	**390**	**129**	—	**326**	**845**	**2 166**

Utvandringen under tredje kvartalet år 1918 över svenska hamnar företer i jämförelse med samma tid år 1917 en minskning av 405 personer (från 852 till 447) och över norska hamnar en minskning av 112 personer (från 120 till 8).

Emigrationen från Sverige under tredje kvartalet åren 1918 och 1917 fördelade sig, i den mån den gått över någon av de förut nämnda svenska, norska och danska hamnarna, på rikets olika delar på följande sätt:

Län	Över svenska hamnar	Över norska hamnar	Över danska hamnar	Summa år 1918	Summa år 1917
Stockholms stad	37	—	—	37	65
» län	19	—	—	19	17
Uppsala »	6	1	—	7	8
Södermanlands »	7	—	—	7	6
Östergötlands »	24	—	—	24	41
Jönköpings »	16	—	—	16	24
Kronobergs »	15	—	—	15	44
Kalmar »	36	—	—	36	51
Gottlands »	—	—	—	—	9
Blekinge »	15	—	—	15	25
Kristianstads »	13	—	—	13	56
Malmöhus »	46	—	—	46	76
Hallands »	24	3	—	27	74
Göteborgs o. Bohus »	42	—	—	42	81
Älvsborgs »	33	—	—	33	67
Skaraborgs »	17	—	—	17	24
Värmlands »	13	3	—	16	58
Örebro »	9	—	—	9	17
Västmanlands »	13	—	—	13	30
Kopparbergs »	11	—	—	11	59
Gävleborgs »	8	—	—	8	30
Västernorrlands »	20	—	—	20	29
Jämtlands »	14	—	—	14	16
Västerbottens »	4	1	—	5	8
Norrbottens »	5	—	—	5	57
Summa	**447**	**8**	—	**455**	**972**

Härtill kommo resp. 31 och 251 emigranter, som under tredje kvartalen 1918 och 1917 från annat land utvandrat över svenska hamnar. Inalles befordrades alltså på denna väg under ovannämnda tider resp. 478 och 1 103 utvandrare.

De i Sverige hemmahörande utvandrarnas fördelning på vissa åldersgrupper framgår av följande översikt:

	Män		Kvinnor		Summa	
	antal	%	antal	%	antal	%
Under 15 år	57	36·1	64	21·5	121	26·6
15—20 »	50	31·6	41	13·8	91	20·0
20—30 »	10	6·3	70	23·6	80	17·6
30—40 »	9	5·7	55	18·5	64	14·0
40—50 »	12	7·6	38	12·8	50	11·0
50 år och däröver	20	12·7	29	9·8	49	10·8
Summa	**158**	**100·0**	**297**	**100·0**	**455**	**100·0**

Av samtliga 455 utvandrare tillhörde sålunda 80 eller 17·6 % åldersgruppen 20—30 år, 91 eller 20·0 % gruppen 15—20 år och 64 eller 14·0 % gruppen 30—40 år. Barn under 15 år utgjorde 26·6 % av hela antalet, och 21·8 % hade uppnått 40 års ålder.

I fråga om utvandrarnas fördelning efter kön inom olika åldersgrupper förefunnos betydande skiljaktigheter, i det att 31·6 % av männen men endast 13·8 % av kvinnorna tillhörde åldersgruppen 15—20 år. Åldersgruppen 20—30 år var talrikast representerad bland kvinnorna med 23·6 % mot 6·3 % bland männen.

— Bostadsförhållanden. —

Bostadsförhållandena i Köpenhamn år 1916. Köpenhamns stads statistiska kontor har på grundval av uppgifter inhämtade i samband med den i februari år 1916 verkställda folkräkningen utarbetat sin sedvanliga redogörelse för bostadsförhållandena i Köpenhamns, Frederiksbergs och Gentofte kommuner, vilka tillsammantagna kallas »Storköpenhamn».

I Köpenhamn, Frederiksberg och Gentofte funnos resp. 19 184, 4 052 och 3 811 byggnader med bostadskaraktär, vilka hyste resp. 473 312, 95 604 och 28 071 personer, motsvarande resp. 93·5, 96·2 och 88·6 % av de tre kommunernas invånarantal.

Det genomsnittliga antalet boende per hus utgjorde 24·7 personer i Köpenhamn, 23·6 i Frederiksberg och 7·4 i Gentofte. Av bostadshusen i Köpenhamn hade 13·6 % 1—2, 26·5 % 3—4 och 52 % 5 våningar och däröver. Frederiksberg visar ungefär samma fördelning som Köpenhamn beträffande våningsantalet, medan i Gentofte nära 90 % av husen endast hade 1—2 våningar eller voro villabyggnader med ej uppgivet våningsantal. Flertalet hus i Köpenhamn och Frederiksberg innehöllo 5—19 lägenheter. I Gentofte voro en- och tvålägenhetshusen i majoritet med över 83 % av samtliga bostadshus.

De flesta husen äro givetvis uppförda genom enskild, spekulativ byggnadsverksamhet, men redan tidigt bildades i Köpenhamn föreningar med uppgift att uppföra bostäder för den obemedlade befolkningen. Kristidens bostadsnöd har även förmått Köpenhamns kommun att uppträda som byggherre. En specialundersökning av detta spörsmål visar, att 11·2 % av samtliga bostadshus i Köpenhamn hava tillkommit genom byggnadsverksamhet av allmännyttig natur.

Om kök ej räknas som särskilt rum, äro av samtliga lägenheter i Storköpenhamn 8·5 % enrums-, 38·3 % tvårums-, 21·9 % trerums- och 17·1 % fyrarumslägenheter samt 14·2 % lägenheter med 5 eller högre rumsantal. Relativa antalet 2—4-rumslägenheter har sedan 1901 ökats, huvudsakligen på enrumslägenheternas bekostnad. Av intresse är efterföljande tablå över lägenheternas procentuella fördelning efter rumsantal i de tre skandinaviska huvudstäderna (varvid kök ej medräknats):

	Lägenheter om			
	1 rum	2 rum	3 rum	4 o. flera rum
	%	%	%	%
Köpenhamn	9·5	42·5	21·6	26·4
Stockholm	46·6	26·1	10·9	16·4
Kristiania	31·2	30·5	18·5	24·8

Som synes äro tvårumslägenheterna dominerande, men enrumslägenheterna relativt fåtaliga i Köpenhamn, medan i de båda övriga huvudstäderna och särskilt i Stockholm enrumslägenheterna (med kök) äro de vanligaste. Även om man tar hänsyn till, att rummen och särskilt köken i Köpenhamn genomgående äro något mindre än i de övriga städerna, tyda dock ovanstående siffror på en åtminstone efter rumsantalet högre bostadsstandard därstädes.

De boendes antal per lägenhet har under de senaste trettio åren varit statt i oavbruten nedgång och sjönk under tiden 1885—1911 i det gamla Köpenhamn från 4·16 till 3·43. Trots det under krigsåren starkt minskade antalet hyreslediga lägenheter visar perioden 1911—1916 samma utveckling. Storköpenhamn hade sålunda 1911 3·57, men 1916 endast 3·49 personer per lägenhet.

Antalet boende per rum har från 1911 till 1916 nedgått från 1·15 till 1·13. Orsaken till detta förhållande är dock ej blott rymligare bostäder, utan även den genom avtagande födelsefrekvens föranledda nedgången i genomsnittliga antalet familjemedlemmar.

Lägenheterna med över 2 boende per rum hava under perioden 1890—1916 nedgått så starkt i antal, att endast 17·7 % av befolkningen i det gamla Köpenhamn bodde i sådana överbefolkade lägenheter mot 27·6 % år 1890. Denna nedgång var särskilt stark 1901—1911, men visar sig långsammare 1911—1916.

Hela hyressumman för Storköpenhamn utgjorde 1 febr. 1916 c:a 110 mill. kr. och har från 1911 ökats med 14·3 %. I gatuhus var halvårshyran i Köpenhamn för lägenheter på ett rum 69 kr., på två rum 137 kr., på tre rum 191 kr., på fyra rum 244 kr. och på fem rum 346 kr. Hyresstegringen har varit störst för de mindre lägenheterna med fyra rum och därunder och har för dessa från 1911 till 1916 varit resp. 17·9, 21·1, 16·1 och 15·2 % för en-, två-, tre- och fyrarumslägenheter. För större lägenheter uppgår stegringen till c:a 10 %.

Av det kapitel, som behandlar bostads- och hyresförhållanden för olika samhällsklasser, framgår bl. a., att det särskilt är de gifta arbetarnas bostadsstandard, som under åren 1901—1916 förbättrats. År 1901 bodde 7·2 % av dessa i lägenheter på ett rum, 62·9 % i lägenheter på två rum och 29·9 % i lägenheter på tre rum, medan motsvarande tal 1916 voro 2·5, 54·9 och 42·6 %. Tvårumslägenheten hade sålunda i stor utsträckning utbytts mot trerumslägenheten.

Ny är i utredningen en på taxeringslängderna grundad specialundersökning om inkomst och hyra, avseende 123 000 personer, och givande en genomsnittlig hyresprocent av 12·8. Hyrans andel av inkomsten varierar inom olika yrken, men uppgår i genomsnitt hyresutgiften för inkomsttagare på mindre än 1 200 kr. till 37·9 % av hushållsföreståndarens inkomst, för 1 200—1 500 kr. till 24·9 %, 1 500—2 000 kr. till 21·4 %, 2 000—3 000 kr. till 18·5 %, 3 000—4 000 kr. till 16·9 % samt över 4 000 kr. till 5·8 %. För företagare inom handel och industri utgjorde hyrans andel av inkomster på 4 000—6 000, 6 000—10 000, 10 000—50 000 och över 50 000 kr. resp. 14·6, 10·9, 6·1 och 1·5 %; för ämbetsmän och utövare av fria yrken var hyresprocenten inom motsvarande inkomstgrupper genomgående 2 à 3 % högre.

För de högre inkomsterna torde hyresprocenten hava nedtryckts genom högkonjunkturen inom handel och industri år 1915, på vilket års inkomster beräkningen är gjord. Många personer hava nämligen detta år fått sina inkomster ansenligt ökade, utan att tillfälle gavs för dem att anskaffa större bostadslägenheter. För de lägre inkomsterna, särskilt för inkomster på under 2 000 kr. blir hyresprocenten däremot något för hög, enär densamma beräknats endast på familjefaderns inkomst utan att hänsyn tagits till inkomsterna för hemmaboende, vuxna barn, ehuru dessa givetvis både tillskjuta en del av hyresbeloppet och kräva ett större bostadsutrymme än familjer utan sådana barn. Hyresprocenten visar sig därför genomgående högre för familjer, där vuxna barn finnas än för övriga.

Bostadsförhållandena i vissa norska städer 1917 (1916). På anmodan av statens bostadskommitté har Det statistiske centralbyraa insamlat och bearbetat uppgifter om bostadsförhållandena i Norge vid början av år 1917 (1916). För att förenkla undersökningsproceduren inskränkte man sig till att låta magistraten i de städer, där kommunal folkräkning ägde rum, i samband med densamma insamla uppgifter om bostadsförhållandena. Från Kristiania och Bergen hava uppgifterna erhållits genom städernas statistiska kontor.

Undersökningen omfattar sju städer, nämligen Kristiania, Bergen, Stavanger, Skien, Porsgrund, Risör och Gjövik med tillsammans 55 % av Norges stadsbefolkning. Dessutom hava vissa uppgifter erhållits om bostadförhållandena i Notodden, inhämtade vid där hållen folkräkning, varjämte enstaka uppgifter erhållits från Trondhjem, Fredriksstad och Aalesund. Uppgifterna för Kristiania, Bergen, Stavanger och Porsgrund avse förhållandena resp. den $^1/_2$ 1916, $^1/_2$, $^{15}/_1$ och april—maj 1917 samt för de övriga städerna och Notodden den $^1/_1$ 1917.

Ett- och tvåvåningshusen äro de vanligaste i Norges städer och utgjorde 84·6 % av samtliga av undersökningen berörda bostadshus. Endast i Kristiania äro tre- och fyravåningshusen de allmännaste med över 60 % av hela husantalet. I städerna med under 10 000 invånare äro c:a 98 % en- och tvåvåningshus. Då därjämte upplyses, att 33·5 % av husen endast innehålla en lägenhet och 25·1 % fyra och flera lägenheter, finner man, att hyreskasernsystemet är synnerligen litet utbrett i Norge.

De flesta lägenheterna innehålla ett eller två rum, varvid kök ej räknats som särskilt rum, vilka lägenhetskategorier i Kristiania, Bergen och Stavanger omfatta resp. c:a 60, 70 och 50 % av hela lägenhetsbeståndet i ifrågavarande städer. I småstäderna äro två- och trerumslägenheterna i majoritet. Endast i ett fåtal fall var köket gemensamt för två lägenheter, med undantag för Stavanger, där delkökslägenheterna utgjorde över 30 % av samtliga.

Antalet boende per lägenhet uppgick i medeltal till mellan 4·1 och 4·5 personer, medan antalet boende per rum i de mera betydande städerna uppgick till mellan 1·2 och 1·3 personer. Av invånarna i lägenheter på 1—3 rum och kök bodde i de tre större städerna Kristiania, Bergen och Stavanger c:a 35 % i lägenheter med mer än 2 personer per rum och c:a 11 % i lägenheter med över 3 personer per rum.

Källarlägenheterna spela någon större roll endast i Bergen och Stavanger, i vilka städer resp. 2·85 och 3·11 % av invånarna bo i sådana lägenheter.

Antalet lediga lägenheter i förhållande till hela lägenhetsantalet uppgick för Kristiania, Bergen och Stavanger till resp. 0·32, 0·81 och 0·32 %, vilket innebär utpräglad bostadsbrist, då c:a 3 % anses vara normalt. För de övriga städerna var ledighetsprocenten något större.

Medelhyran för lägenheter med ett, två och tre rum och kök utgjorde i Kristiania (den $^1/_1$ 1917) resp. 214, 343 och 503, i Bergen resp. 173, 279 och 426 samt i Stavanger resp. 129, 222 och 344 kronor per år. För de övriga städerna voro hyreskostnaderna i regel något lägre än i Stavanger. Hyresstegringen från 1910 till 1917 uppgår i Kristiania för smålägenheter (t. o. m. 2 rum och kök) till c:a 40 % och för större lägenheter till c:a 45 %. För övriga städer voro motvarande siffror i allmänhet resp. c:a 30 % och mellan 40 och 50 %. Hyresstegringen var starkast före krigets och den offentliga hyresregleringens införande, i det att ökningen från februari 1914 till februari 1917 för smålägenheter i Kristiania endast utgjorde omkring 10 % och för större lägenheter c:a 15 %.

— Arbets- och löneförhållanden m. m. —

Arbetslöner inom industrien i Köpenhamn. I »Statistiske Efterretninger», årg. 1918, h. 19, har offentliggjorts en undersökning av arbetslönen beträffande vissa yrken inom den danska industrien under år 1914 samt andra kvartalet 1917 och 1918, och skall denna statistik i och för belysning av lönenivåns förändringar under kristiden sedermera fortsättas för varje kvartal samt utvidgas till att omfatta flera yrken. Materialet för denna lönestatistik utgöres av listor, som för vissa organisatoriska ändamål avgivas av alla organiserade arbetsgivare och å vilka införts varje arbetares förtjänst vid timlöns- eller ackordsarbete ävensom det antal timmar han arbetat mot timlön eller å ackord.

Av den meddelade tabellen, som omfattar arbetslönen dels i Köpenhamn och dels i landsorten, återgives nedan innehållet för huvudstadens vidkommande. I tabellen anföres den genomsnittliga timförtjänsten eller veckoförtjänsten, sålunda den samlade förtjänsten under perioden, fördelad på det antal timmar, resp. veckor, varunder arbetet pågått, oavsett om det arbetats mot timlön eller på ackord.

Yrkesgrupper	Genomsnittlig förtjänst			Yrkesgrupper	Genomsnittlig förtjänst		
	2:dra kvartalet 1918	2:dra kvartalet 1917	År 1914		2:dra kvartalet 1918	2:dra kvartalet 1917	År 1914
Textilindustri.	pr timme öre	pr timme öre	pr timme öre	*Järnindustri.*	pr timme öre	pr timme öre	pr timme öre
Vävare m. fl.	76·2	65·2	48·7	Smides- och maskinarbetare.	102·4	91·1	61·7
Hantlangare	68·6	58·0	40·3	Blecksiagare	101·3	88·6	67·3
Kvinnliga arbetare	49·8	45·0	30·7	Elektriker	97·7	78·6	66·3
				Formare	108·1	92·1	69·3
Skoindustri.				Gjutare	91·3	76·7	56·8
Manliga arbetare	100·8	77·2	56·5	Måleriarbetare	107·4	97·9	89·8
Kvinnliga »	56·7	43·4	32·7	Metallslipare	107·4	81·8	—
				Skeppstimmermän	122·3	108·0	78·2
Byggnadsverksamhet.				Träarbetare	102·6	87·5	70·9
Byggnadssnickare	127·6	97·5	75·5	Hantlangare	75·5	61·0	48·5
Måleriarbetare	97·7	77·3	72·0	Kvinnliga arbetare	46·9	39·7	30·6
Murare	129·3	112·0	86·0				
Timmermän	135·4	115·4	88·5				
Murerihantlangare	102·3	86·5	61·5	*Grafisk industri.*	pr vecka kr.	pr vecka kr.	pr vecka kr.
				Bok- och tidningstryckerier:			
Jord- och stenindustri.				Yrkeslärda arbetare	50·00	40·96	36·16
Jord- och betongarbetare	106·2	88·7	58·7	Icke yrkeslärda arbetare	40·25	32·23	26·53
Hantlangare	116·6	82·5	63·0	Kvinnliga arbetare	26·55	20·55	16·35
				Litografiska anstalter:			
Träindustri.				Yrkeslärda arbetare	49·55	40·79	33·25
Yrkeslärda arbetare	101·4	82·1	60·1	Icke yrkeslärda arbetare	34·20	26·47	20·54
Hantlangare	67·7	56·7	—	Kvinnliga arbetare	26·24	18·99	15·28

Provisorisk lag om förkortning av arbetstiden i Norge. Sekretariatet för arbetarnas fackliga landsorganisation hade i skrivelse till regeringen den 27 april 1918 hemställt, att med särskild hänsyn till den rådande livsmedelsbristen åtgärder måtte vidtagas för införande av åtta timmars normalarbetsdag för alla industriarbetare. Yttranden över ifrågavarande framställning inhämtades bland annat från norska arbetsgivarföreningen samt från kommittén för revision av fabrikslagen. Arbetsgivarföreningen avstyrkte i skrivelse den 27 maj varje lagstiftning i ifrågasatt riktning, såsom icke motiverad med hänsyn till vare sig livsmedels- eller råvarubrist, men däremot ägnad att öka produktionskostnaderna och därmed bidraga till ytterligare prisstegring å alla slags livsförnödenheter. Fabrikskommitténs majoritet uttalade sig däremot för utfärdande av en provisorisk lag om begränsning av arbetstiden till 8 ½ timmar per dag, dock så att sammanlagda veckoarbetstiden ej finge överstiga 48 timmar. I fall där hänsyn till livsmedelsproduktionen eller andra viktiga samhällsintressen sådant krävde, skulle dock regeringen äga medgiva utsträckning av

arbetstiden till högst 10 timmar per dag och 54 timmar per vecka. Beträffande den ifrågasatta lagens tillämplighetsområde gjorde sig skiljaktiga meningar gällande inom kommissionen, i det vissa ledamöter ansågo, att den provisoriska lagstiftningen endast borde hava avseende å sådana arbetare, som berördes av arbetarskyddslagens allmänna bestämmelser om 54 timmars maximalarbetstid (egentliga fabriksarbetare), medan andra däremot yrkade, att lagen borde utsträckas att gälla även hantverks-, transport- och byggnadsarbetare, vilka hittills stått utom ifrågavarande lagbestämmelser. En minoritet inom kommittén ansåg sig slutligen liksom arbetsgivarföreningen böra helt avstyrka den ifrågasatta begränsningen av arbetstiden.

Den 24 juni framlades frågan för stortinget genom proposition från socialdepartementet. Någon generell begränsning av arbetstiden, såsom av landsekretariatet och fabrikskommittén föreslagits, hade regeringen ej ansett sig kunna ifrågasätta, utan innehöll propositionen allenast, att konungen skulle bemyndigas att inom sådana näringsgrupper, som berördes av arbetarskyddslagens bestämmelser om arbetstid, efter särskild framställning för vissa industrier eller enskilda företag föreskriva förkortning av arbetstiden till 8 ½ timmar per dag eller 48 timmar per vecka. Övertidsarbete skulle å sådana arbetsplatser icke få förekomma annat än undantagsvis efter yrkesinspektörernas eller regeringens medgivande. Tvister om, huruvida sålunda föreskriven förkortning av arbetstiden borde föranleda ändring av gällande lönesatser, skulle icke få föranleda arbetsinställelse, utan hänskjutas till en av konungen förordnad lönenämnd.

Stortingets socialkommitté, som den 18 juli avgav utlåtande över propositionen, anslöt sig till den av vissa ledamöter i fabrikskommittén företrädda ståndpunkten, att de provisoriska restriktionerna borde vara tillämpliga även å arbetare, som icke inginge under arbetarskyddslagens allmänna bestämmelser. De olägenheter, som för vissa transport- och byggnadsarbetare kunde uppstå genom fastställande av maximalarbetstid, behövde enligt kommitténs mening ej väcka betänkligheter, då det låge i regeringens hand att för varje särskilt fall bestämma om lagens tillämpning. Kommittén föreslog sålunda borttagande av ifrågavarande i propositionen upptagna inskränkning beträffande lagens område. Detta ändringsförslag förkastades emellertid åter av lagtinget, och vid frågans slutliga behandling i odelstinget antogs den provisoriska lagen i huvudsaklig överensstämmelse med regeringens proposition.

Lagen, som utfärdades den 14 augusti 1918, skall äga giltighet, så länge nuvarande krigstillstånd råder och intill tolv månader, efter det allmän fred blivit sluten.

— Levnadskostnader. —

Dyrtidens inverkan på konsumtionen inom tjänstemannaklassen i Danmark. Medelklassen och särskilt tjänstemannaklassen i Danmark har nu, då frågan om en genomgripande lönereform blivit aktuell, gjorts till föremål för en officiell hushållsstatistisk undersökning, vars resultat nyligen framlagts i tryck (Statistiske Meddelelser IV, 54: 4). Av omkring 500 från statistiska departementet utlämnade hushållsböcker, återkommo ungefär 250, förda under loppet av hela år 1916, men av dessa kasserades en del, så att undersökningsmaterialet kom att utgöras av 217 hushållsböcker, fördelade med 81 på huvudstaden, 71 på landsortsstäder och 65 på rena landsbygden. Familjerna bestodo av sammanlagt 855 personer eller i medeltal ej fullt 4 personer per familj. Av de 217 hushållsföreståndarna voro 125 tjänstemän vid järnväg, post, telegraf och tull, 25 privatanställda och 24 lärare. De övriga voro läkare, advokater, affärsidkare o. s. v. I de lägre inkomstgrupperna voro statstjänstemännen dominerande.

Fördelningen av utgifterna på vissa huvudposter inom olika inkomstgrupper framgår av tabellen å nästföljande sida.

Dessa siffror giva ny bekräftelse på den gamla iakttagelsen, att livsmedelsbudgetens relativa andel av hela utgiftssumman minskas med stigande välstånd. Detsamma är i föreliggande fall, som synes, även i stort sett förhållandet med utgifterna för kläder och bostad, medan bränsle- och lyskontots andel är ungefär konstant och övriga utgifters stiga med förbättrad ekonomisk ställning.

	Genomsnittligt utgiftsbelopp per familj med en årsinkomst av kr.					Utgifternas relativa fördelning i familjer med en årsinkomst av kr.				
	2— 3 000	3— 4 000	4— 5 000	5— 10 000	över 10 000	2— 3 000	3— 4 000	4— 5 000	5— 10 000	över 10 000
	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	%	%	%	%	%
Livsmedel	887	1 038	1 247	1 570	1 832	31·9	29·9	28·9	25·4	19·0
Kläder	481	580	603	795	1 268	18·3	16·7	14·0	12·9	13·1
Bostad	324	421	485	717	938	12·3	12·1	11·2	11·6	9·7
Bränsle och lyse	181	222	279	424	520	6·9	6·4	6·5	6·9	5·4
Andra utgifter	802	1 209	1 697	2 673	5 089	30·6	34·9	39·4	43·2	52·8
Summa	**2 625**	**3 470**	**4 311**	**6 179**	**9 647**	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

Till belysning av, huru krigsårens våldsamma förändringar i prisnivån påverkat fördelningen av utgifterna, föreligger ett mycket sparsamt jämförelsematerial, nämligen en i Köpenhamn år 1905 på privat initiativ företagen undersökning av räkenskaper för familjer på ungefär samma sociala nivå som tjänstemännen. Följande sammanställning utgör en jämförelse mellan huvudutgifternas relativa storlek i två årsbudgeter på 3 900 och 6 000 kr. åren 1904 och 1916:

	Budget på 3 900 kr.		Budget på 6 000 kr.	
	1904	1916	1904	1916
	%	%	%	%
Livsmedel	21·2	26·3	19·2	20·7
Kläder, tvätt, lösöre	17·9	20·0	15·5	15·8
Bostad	17·2	14·1	15·5	13·8
Bränsle och lyse	3·8	5·6	4·2	6·0
Tjänstefolk	13·5	4·5	14·8	10·8
Övriga utgifter	26·4	29·5	30·8	32·9
Summa	100·0	100·0	100·0	100·0

Största inskränkningen har, som synes, gjorts med avseende på utgifterna för tjänstefolk och bostad, men även beträffande de poster, för vilka utgifterna stigit, har en sänkning av standarden på grund av penningens minskade köpkraft ägt rum. Detta gäller således även i fråga om livsmedel.

Konsumtionssiffrorna för olika slag av livsmedel inom de skilda inkomstgrupperna visa för övrigt, att livsmedelsförbrukningen inom sämre och bättre situerade tjänstemannafamiljer år 1916 i stort sett varit densamma.

Av ett visst värde för bedömandet av den med prisstegringen följande konsumtionsomläggningen är en jämförelse mellan de kvantiteter av några viktigare slag av livsmedel, vilka en familj, som årligen utgiver omkring 320 kr. pr konsumtionsenhet för livsmedel, kunde erhålla 1903—04 och 1916. Härmed kan dessutom jämföras förbrukningen år 1909 inom en köpenhamnsk arbetarfamilj med en årsutgift för livsmedel av 270 kr. pr konsumtionsenhet.

	Bättre situerade familjer 1903—04	Tjänstemannafamiljer 1916	Arbetarfamiljer 1909
Mjölk och grädde	l. 160	135	omkr. 130
Smör	kg. 22	35	10
Margarin och fett	» 12	23	17
Ägg	st. 240	90	100
Mjöl och gryn	kg. 20	30	22
Kött och fläsk	» 75	30	42
Socker	» 36	34	33

Konsumtionen av kött och fläsk, smör, ägg och mjölk har alltså betydligt minskats, medan bl. a. mjöl och gryn samt margarin fått utgöra ersättning. Förskjutningen är mycket iögonenfallande. Endast sockerförbrukningen har varit nästan konstant. Överhuvud taget liknar tjänstemannafamiljens konsumtion år 1916 mera arbetarfamiljens år 1909 än den välsituerade familjens år 1903—04, trots att tjänstemannafamiljens nominella inkomst är 2 à 3 gånger så stor som arbetarfamiljens.

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

September månad år 1918.

Under hänvisning till de efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar av landet,[1] lämnas här en sammanfattande framställning av dess viktigaste resultat under september månad.

Översikt av verksamheten under *september* månad år 1918.

	Manliga avdeln.			*Kvinnliga avdeln.*			*Tillsammans*		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
Stockholms stad	2 513	2 275	1 662	2 564	3 493	1 851	5 077	5 768	3 513
Stockholms län	1 361	1 252	1 018	234	391	173	1 595	1 643	1 191
Uppsala stad och län	684	513	392	383	405	278	1 067	918	670
Södermanlands län	482	568	357	469	483	293	951	1 051	650
Östergötlands län	1 241	1 055	734	1 144	934	634	2 385	1 989	1 368
Norrköping	537	328	251	816	447	258	1 353	775	509
Jönköpings län	266	200	122	292	265	150	558	465	272
Kronobergs län	30	34	21	97	103	74	127	137	95
Norra Kalmar län	54	49	38	69	66	46	123	115	84
Södra Kalmar län	101	137	114	91	54	41	192	191	155
Gottlands län	75	62	43	83	58	38	158	120	81
Blekinge län	462	370	286	427	384	260	889	754	546
Kristianstads län	322	375	250	381	374	281	703	749	531
Malmöhus län: Malmö	985	711	505	1 659	1 383	912	2 644	2 094	1 417
Malmöhus län: Lund	228	151	130	97	108	63	325	259	193
Malmöhus län: Landskrona	130	123	97	65	81	37	195	204	134
Malmöhus län: Hälsingborg	286	202	157	570	282	190	856	484	347
Malmöhus län: Ystad	71	50	35	119	75	53	190	125	88
Malmöhus län: Trälleborg	131	148	127	59	48	41	190	196	168
Malmöhus län: Eslöv	164	129	115	61	69	49	225	198	164
Malmöhus län: Skurup	63	65	47	41	44	34	104	109	81
Hallands län	153	101	74	125	134	97	278	235	171
Göteb. o. Bohus län	184	117	95	156	144	67	340	261	162
Göteborg	1 707	1 596	1 465	1 347	1 309	789	3 054	2 905	2 254
Älvsborgs län	755	459	373	2 929	381	296	3 684	840	669
Skaraborgs län	545	464	242	413	463	253	958	927	495
Värmlands län	128	176	121	139	183	105	267	359	226
Örebro län	488	702	356	498	683	406	986	1 385	762
Västmanlands län	451	346	187	346	415	216	797	761	403
Kopparbergs län	344	293	224	225	296	151	569	589	375
Gävle stad och län	211	199	148	250	181	145	461	380	293
Västernorrlands län	155	178	133	115	113	73	270	291	206
Jämtlands län	147	127	100	128	186	107	275	313	207
Västerbottens län	99	138	86	183	123	103	282	261	189
Norrbottens län	74	82	64	113	132	90	187	214	154
Tillsammans sept. 1918	**15 627**	**13 775**	**10 169**	**16 688**	**14 290**	**8 654**	**32 315**	**28 065**	**18 823**
» aug. 1918	*19 716*	*14 808*	*11 359*	*14 600*	*11 436*	*6 637*	*34 316*	*26 244*	*17 996*
» sept. 1917	14 649	21 245	11 236	13 318	13 180	8 099	27 967	34 425	19 335
» » 1916	13 82[illegible]	18 225	11 049	12 088	14 556	8 077	25 915	32 781	19 126
» » 1915	15 327	13 927	10 407	13 984	12 786	7 852	29 311	26 713	18 259

[1] De särskilda anstalterna uppräknas i tablån här ovan; med avseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:e sida.

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

Yrkesgrupper	Manliga avdelningen			Kvinnliga avdelningen			Tillsammans			På 100 lediga platser kommo	
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	ansökningar om arbete	tillsatta platser
Jordbruk m. m.	5 766	5 700	4 276	1 742	2 118	1 378	**7 508**	**7 818**	**5 654**	96	72
därav arbetssökande personer	5 503			1 701			**7 204**				
Skogshushållning	226	315	270	—	29	27	**226**	**344**	**297**	66	86
därav arbetssökande personer	211			—			**211**				
Gruvdrift och malmförädling	58	73	38	—	—	—	**58**	**73**	**38**	79	52
därav arbetssökande personer	58			—			**58**				
Industri och hantverk m. m.	4 171	2 590	1 548	5 347	584	410	**9 518**	**3 174**	**1 958**	300	62
därav arbetssökande personer	3 725			5 162			**8 887**				
Handel och samfärdsel	1 379	1 520	915	1 419	1 297	765	**2 798**	**2 817**	**1 680**	99	60
därav arbetssökande personer	1 235			1 296			**2 531**				
Husligt arbete	—	4	2	7 819	10 059	5 929	**7 819**	**10 063**	**5 931**	78	59
därav arbetssökande personer	—			6 158			**6 158**				
Allmän o. litterär verksamhet	31	31	28	116	91	48	**147**	**122**	**76**	120	62
därav arbetssökande personer	25			115			**140**				
Arbete, ej hänförligt till annan grupp	3 996	3 542	3 092	245	112	97	**4 241**	**3 654**	**3 189**	116	87
därav arbetssökande personer	2 567			222			**2 789**				
Summa för sept. 1918	**15 627**	**13 775**	**10 169**	**16 688**	**14 290**	**8 654**	**32 315**	**28 065**	**18 823**	115	67
därav arbetssökande personer	**13 324**			**14 654**			**27 978**				

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete			*Tillsatta platser*		
	Sept.	Aug.	Sept.	Sept.	Aug.	Sept.
Jordbruk och skogshushållning m. m.	1917	1918	1918	1917	1918	1918
Män	43	115	*100*	39	76	*76*
Kvinnor	79	69	*81*	62	60	*65*
Tillsammans	**47**	**106**	***95***	**42**	**73**	***73***
Övriga näringsgrenar						
Män	110	152	*124*	75	77	*72*
Kvinnor	105	139	*123*	61	58	*60*
Tillsammans	**107**	**145**	***124***	**67**	**66**	***65***
Samtliga yrkesgrenar						
Män	69	133	*113*	53	77	*74*
Kvinnor	101	128	*117*	61	58	*61*
Tillsammans	**81**	**131**	***115***	**56**	**69**	***67***

Beträffande dessa relationstals innebörd för bedömandet av läget på den svenska arbetsmarknaden i dess helhet under september 1918 hänvisas till den första uppsatsen i häftet, vilken i detta hänseende lämnar utförligare besked.

Utanför de orter, där anstalterna äro belägna, tillsattes under månaden 2 048 platser, varav 1 367 manliga och 681 kvinnliga; motsvarande tal under samma månad föregående år voro resp. 1 911, 1 355 och 556 samt under nästlidna månad resp. 2 339, 1 812 och 527.

Yrkesgrupper	Stockholm			Stockholms län			Uppsala stad och län			Södermanlands län		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.:												
A Jordbruk m. m.	58	2	1	943	923	784	604	523	440	450	522	341
Därav kvinnor	14	—	—	58	180	55	165	164	145	115	116	82
B Skogshushållning	1	29	29	69	118	113	19	22	16	8	16	10
Därav kvinnor												
II. Gruvdrift och malmförädling	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
III. Industri o. hantverk m. m.:												
A Jord-, sten- och glasindustri	7	3	2	16	50	33	10	—	—	—	—	—
Därav kvinnor	—	2	2									
B Metall- och maskinindustri	242	166	76	60	37	5	24	1	1	17	37	11
Därav kvinnor	29	27	18									
C Trävaruindustri	17	27	13	10	8	7	5	1	—	3	8	1
Därav kvinnor	—	2	—									
D Byggnadsverksamhet	510	372	232	87	136	48	23	21	6	9	11	9
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	18	11	3	2	—	—	—	1	—	1	1	1
Därav kvinnor	1	—	—									
F Textilindustri	27	6	5	—	2	—	—	—	—	1	—	—
Därav kvinnor	23	5	4	—	2	—						
G Beklädnadsindustri	102	47	19	10	15	8	2	1	—	1	1	—
Därav kvinnor	89	41	18	5	15	8	—	1	—	1	—	—
H Närings- o. njutningsämnesindustri	180	23	9	10	3	3	15	3	1	1	3	—
Därav kvinnor	67	14	7							—	1	—
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	19	37	26	3	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor	8	23	17									
J Trämasse- o. pappersindustri	12	37	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor	8	33	12									
K Grafisk industri	9	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor	3	1	1									
L Industri och hantverk, ej särskilt specif.	52	62	48	18	8	6	6	10	4	7	18	2
Därav kvinnor	6	18	10							2	11	—
IV. Handel och samfärdsel:												
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	99	38	19	3	1	1	6	13	13			
Därav kvinnor	56	16	10	1	1	1	3	7	7	—	—	—
B Butiks- och magasinspersonal	219	296	160	13	12	8	3	3	2	5	4	3
Därav kvinnor	72	48	23	2	1	—	1	—	—	4	2	2
C Hotell-, kafé- och restaurangrörelse	310	254	159	22	23	18	12	11	7	4	6	3
Därav kvinnor	299	244	151	22	21	16	12	11	7	4	4	1
D Landtransport	140	363	164	13	27	27	7	17	7	12	13	8
Därav kvinnor	5	45	4				1	5	1	3	3	1
E Vattentransport	96	29	20	8	2	2	—	2	1	1	1	1
F Handel och samfärdsel, ej särskilt specif.	23	26	23	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor	23	26	23									
V. Husligt arbete	1 781	2 819	1 450	146	221	93	201	217	118	339	346	207
Därav kvinnor	1 781	2 817	1 449	146	221	93	201	217	118	339	346	207
VI. Allmän och litterär verksamhet	70	33	15	—	—	—	1	—	—	1	—	—
Därav kvinnor	58	33	12							1	—	—
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	1 096	1 082	1 027	160	57	35	128	72	54	91	64	53
Därav kvinnor	22	108	90									
Summa för sept. månad år 1918	5 077	5 768	3 518	1 595	1 643	1 191	1 067	918	670	951	1051	650
Därav kvinnor	2 564	3 493	1 851	284	891	178	388	405	278	469	483	298
» » » månad år 1917	5 134	6 300	4 061	1 750	2 555	1 261	977	1006	692	950	1110	688
Därav kvinnor	2 815	3 400	1 907	349	886	210	429	454	302	461	494	299

Östergötlands län						Jönköpings län			Kronobergs län			Kalmar län			Gottlands län			
Norrköping			Övriga anstalter															
Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	
																		I.
234	214	181	1 280	1 136	825	207	164	94	22	40	19	140	124	86	73	67	44	A
43	55	37	314	285	225	46	52	25	10	19	8	31	27	13	17	16	9	
—	—	—	20	16	12	2	3	2	—	—	—	—	8	8	—	—	—	B
—	—	—	5	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	II.
																		III.
3	—	—	15	4	3	10	13	9	—	—	—	2	9	7	—	—	—	A
20	5	4	26	16	11	10	15	11	—	—	—	—	2	2	—	—	—	B
6	2	1																
20	1	1	6	11	7	1	3	1	—	—	—	3	—	—	—	—	—	C
78	75	25	20	32	19	23	12	11	3	6	3	17	40	36	—	—	—	D
						2	—	—										
10	—	—	1	5	1	—	—	—	—	4	4	—	—	—	—	—	—	E
7	—	—	1	—	—				—	4	4							
467	22	22	34	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	F
387	19	19	34	—	—													
54	4	4	9	2	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	G
54	3	3	8	2	—	1	1	1	1	—	—							
35	1	—	15	12	6	5	3	1	3	1	1	2	2	2	1	1	3	H
7	1	—	6	7	4	2	2	1	2	1	1				1	1	3	
1	1	1	1	—	—	8	—	—	—	—	—	8	7	7	1	1	1	I
						5	—	—				4	4	4				
6	4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	J
3	4	2																
6	3	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	K
1	3	3	1	—	—													
10	1	1	15	8	2	6	1	1	—	—	—	3	9	8	1	—	—	L
																		IV.
3	—	—	5	2	—	3	2	2	—	—	—	—	—	—	2	—	—	A
3	—	—	3	—	—	3	2	2										
19	20	19	8	3	2	4	1	—	—	—	—	2	2	1	—	—	—	B
15	12	11	4	1	1	2	—	—				1	—	—				
31	27	19	49	49	28	22	24	18	5	14	7	8	8	5	3	3	—	C
30	26	18	45	47	26	21	24	18	5	12	5	8	7	4	3	3	—	
25	24	14	22	23	14	5	2	2	—	—	—	5	2	2	6	4	2	D
5	9	5	3	4	3													
23	5	5	5	21	19	1	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	E
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	F
125	311	159	691	578	365	204	182	103	79	67	56	116	82	66	62	38	26	V.
125	311	159	691	577	365	204	182	103	79	67	56	116	82	66	62	38	26	
2	3	1	13	14	13	6	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	VI.
2	2	—	12	9	8	6	2	—										
186	54	48	135	52	37	40	37	16	14	5	5	7	10	8	9	6	5	VII.
128	—	—	22	2	2													
1 353	775	509	2 385	1 989	1 368	558	465	272	127	187	95	315	306	239	158	120	81	
816	447	258	1 144	934	634	292	265	150	97	108	74	160	120	87	83	58	38	
1 177	863	687	2 344	2 109	1 493	614	552	337	117	110	89	393	349	224	157	93	70	
618	410	304	1 124	960	648	346	283	182	83	79	63	287	156	108	77	50	29	

Yrkesgrupper	Blekinge län			Kristianstads län			Malmöhus					
							Malmö			Hälsingborg		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.:												
A Jordbruk m. m.	279	325	220	336	370	281	150	262	192	84	126	90
Därav kvinnor	119	180	75	108	95	76	46	146	108	13	85	27
B Skogshushållning	1	—	—	5	—	—	—	10	10	2	30	28
Därav kvinnor										—	28	26
II. Gruvdrift och malmförädling	1	—	—	9	25	9	—	—	—	3	—	—
III. Industri o. hantverk m. m.:												
A Jord-, sten- och glasindustri	75	20	16	21	9	9	2	—	—	18	—	—
Därav kvinnor												
B Metall- och maskinindustri	10	—	—	—	2	1	115	34	9	17	10	6
Därav kvinnor							58	1	1			
C Trävaruindustri	1	3	1	—	1	—	13	3	1	2	4	4
Därav kvinnor							3	1	1			
D Byggnadsverksamhet	12	54	41	9	17	7	186	77	50	42	17	15
Därav kvinnor							1	—	—	1	—	—
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	2	—	—	1	1	—	44	2	2	158	—	—
Därav kvinnor							23	—	—	150	—	—
F Textilindustri	—	—	—	1	—	—	395	2	2	158	—	—
Därav kvinnor							351	2	2	155	—	—
G Beklädnadsindustri	2	—	—	9	1	—	246	35	23	19	2	1
Därav kvinnor	1	—	—	8	1	—	224	33	22	17	2	1
H Närings- och njutningsämnesindustri	7	2	1	5	2	1	185	12	7	16	—	—
Därav kvinnor	1	—	—	2	1	—	47	11	6	9	—	—
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	1	—	—	—	—	—	12	16	15	7	14	13
Därav kvinnor							5	16	15	6	—	—
J Trämasse- o. pappersindustri							9	17	17	11	1	—
Därav kvinnor	—	—	—	—	—	—	8	17	17	10	1	—
K Grafisk industri	17	6	4	—	—	—	—	3	2	—	—	—
Därav kvinnor	1	2	2				—	3	2			
L Industri och hantverk, ej särskilt specif.	—	—	—	1	—	—	120	61	52	15	11	7
Därav kvinnor							39	48	41	10	—	—
IV. Handel och samfärdsel:												
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	—	—	—	—	—	—	54	9	8	—	—	—
Därav kvinnor							37	4	4			
B Butiks- och magasinspersonal	7	9	9	2	3	1	115	35	25	8	—	—
Därav kvinnor	1	—	—	2	—	—	74	17	12	4	—	—
C Hotell-, kafé- och restaurangrörelse	17	14	8	29	36	27	60	79	40	37	18	14
Därav kvinnor	16	13	7	27	36	27	53	78	39	31	18	14
D Landtransport	5	9	4	3	2	—	141	200	86	22	23	12
Därav kvinnor							86	162	64	2	5	—
E Vattentransport	20	5	2	2	—	—	21	—	—	20	2	2
Därav kvinnor										1	—	—
F Handel o. samf., ej särsk. spec.	—	—	—	—	—	—	1	3	3	—	—	—
V. Husligt arbete	288	239	176	244	241	178	600	843	574	148	191	121
Därav kvinnor	288	239	176	244	241	178	600	843	574	148	191	121
VI. Allmän och litterär verksamhet	—	—	—	—	—	—	2	2	2	2	1	—
Därav kvinnor							2	1	1	2	1	—
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	144	68	64	26	39	17	223	299	297	67	34	31
Därav kvinnor							2	5	3	11	1	1
Summa för sept. månad år 1918	889	754	546	708	749	581	2 644	2 094	1 417	856	484	347
Därav kvinnor	427	384	260	381	374	281	1 659	1 383	912	570	282	190
» » » månad år 1917	781	664	467	785	989	512	2 501	2 265	1 558	651	461	343
Därav kvinnor	425	334	238	444	376	270	1 496	1 068	716	382	258	165

Övriga anstalter			Hallands län			Göteborgs och Bohus län						Älvsborgs län			Skaraborgs län			
						Göteborg			Övriga anstalter									
Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	
																		I.
485	570	441	148	93	66	85	154	109	147	108	64	65	334	304	559	507	264	A
98	125	79	45	30	25	10	34	7	41	31	6	8	84	79	78	104	55	
—	—	—	1	2	2	—	—	—	—	1	1	6	2	2	1	2	1	B
												—	1	1				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	II.
																		III.
19	5	5	6	3	1	—	21	19	19	5	5	11	21	3	25	37	23	A
							3	2										
43	15	9	7	5	2	169	83	66	2	—	—	29	13	11	12	5	4	B
						4	1	—										
2	—	—	2	1	1	42	24	16	3	4	3	2	—	—	—	—	—	C
						1	—	—										
33	22	12	10	15	15	99	116	102	1	2	2	31	29	21	1	3	1	D
1	3	1				6	16	9				156	37	37				E
—	1	1	—	—	—	2	4	1	—	—	—	94	8	8	—	—	—	
6	—	—	3	2	1	303	1	—				2 946	94	76				F
3	—	—	2	2	1	291	1	—	—	—	—	2 566	78	68	—	—	—	
26	2	—	1	2	1	63	18	7	3	—	—	211	16	8	1	1	1	G
8	1	—	1	2	1	52	10	6	2	—	—	205	6	4	1	1	1	
21	4	3	—	1	1	67	28	26	4	1	1	5	4	2	32	22	15	H
5	3	3				36	19	18	—	1	1				25	16	14	
—	5	3	—	—	—	25	4	4	7	3	2	1	—	—	—	—	—	I
						16	4	4	1	—	—							
—	—	—	—	—	—	33	12	8	—	—	—	1	—	—	—	—	—	J
						19	11	8										
1	—	—	—	—	—	8	7	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	K
10	13	11	—	1	1	10	15	14	4	—	—	14	12	10	1	1	—	L
2	4	2				—	4	4										
																		IV.
—	—	—	—	—	—	15	18	15	—	—	—	5	1	1	4	3	2	A
						2	—	—							4	2	2	
11	8	6	1	—	—	89	74	66	6	1	1	9	1	1	4	—	—	B
2	1	1	1	—	—	27	9	7	2	—	—	1	—	—				
18	7	6	8	8	7	81	36	15	18	11	10	5	15	9	19	17	13	C
18	7	6	8	8	7	74	34	13	17	9	9	4	15	9	18	17	13	
33	24	20	3	5	5	132	161	122	5	4	3	12	9	5	1	2	—	D
9	5	3	—	3	3	15	21	19	3	1	—							
10	—	—	4	—	—	86	67	65	7	—	—	10	5	3	—	—	—	E
—	—	—	—	—	—	—	13	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	F
292	277	181	62	89	60	746	1 143	695	88	99	50	49	182	125	279	328	168	V.
292	277	181	62	89	60	746	1 143	695	88	99	50	49	181	124	279	328	168	
3	3	3	—	—	—	21	18	12	1	3	1	2	8	3	1	—	—	VI.
3	1	1				10	11	5	1	3	1	2	8	3				
215	133	127	22	8	8	945	881	870	25	19	19	114	57	48	18	4	3	VII.
2	—	—	6	—	—	42	—	—	1	—	—				8	—	—	
1 229	1091	828	278	235	171	3 054	2 905	2 254	340	261	162	3 684	840	669	958	927	495	
442	425	277	125	134	97	1 347	1 809	789	156	144	67	2 929	881	296	418	468	258	
1 355	1064	793	330	291	206	2 812	2 939	2 270	339	307	187	127	211	96	523	708	342	
548	870	254	160	152	96	1 048	1 266	755	178	160	68	24	82	15	257	309	160	

Yrkesgrupper	Värmlands län			Örebro län			Västmanlands län			Kopparbergs län		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.:												
A Jordbruk m. m.	88	125	87	405	419	287	448	416	219	55	79	47
Därav kvinnor	16	26	13	141	161	99	141	171	84	14	28	10
B Skogshushållning	—	—	—	14	15	11	5	6	2	36	29	23
Därav kvinnor												
II. Gruvdrift och malmförädling	—	—	—	4	24	7	—	—	—	30	15	15
III. Industri o. hantverk m. m.:												
A Jord-, sten- och glasindustri	8	10	7	24	26	14	—	—	—	7	14	13
Därav kvinnor												
B Metall- och maskinindustri	1	—	—	25	25	5	33	15	6	20	12	10
Därav kvinnor												
C Trävaruindustri	—	3	1	6	5	3	2	4	—	8	12	7
Därav kvinnor												
D Byggnadsverksamhet	9	13	8	15	34	13	18	7	7	37	28	22
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor												
F Textilindustri	—	—	—	5	—	—	1	—	—	—	9	—
Därav kvinnor				3	—	—				—	6	—
G Beklädnadsindustri	1	—	—	24	3	3	2	—	—	1	1	1
Därav kvinnor	1	—	—	11	3	3	1	—	—	1	1	1
H Närings- och njutningsämnesindustri	1	2	2	10	6	2	3	5	1	4	—	—
Därav kvinnor	—	1	1	4	6	2	—	2	—			
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor												
J Trämasse- o. pappersindustri	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor				1	—	—						
K Grafisk industri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor												
L Industri och hantverk, ej särskilt specif.	—	—	—	11	12	9	3	—	—	5	3	3
Därav kvinnor				1	2	—						
IV. Handel och samfärdsel:												
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Därav kvinnor												
B Butiks- o. magasinspersonal	—	—	—	11	1	1	—	—	—	5	3	3
Därav kvinnor				6	—	—				1	—	—
C Hotell-, kafé- och restaurangrörelse	8	18	9	25	23	17	31	34	26	41	43	28
Därav kvinnor	7	17	8	20	22	16	30	34	26	34	37	22
D Landtransport	2	2	2	17	54	18	8	7	5	22	29	15
Därav kvinnor				5	16	8	2	1	1			
E Vattentransport	1	15	1	3	1	1	1	—	—	—	—	—
Därav kvinnor												
F Handel och samfärdsel, ej särskilt specif.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
Därav kvinnor												
V. Husligt arbete	110	188	78	305	473	283	172	207	105	178	223	117
Därav kvinnor	110	188	78	305	473	283	172	207	105	178	223	117
VI. Allmän och litterär verksamhet	4	5	4	1	—	—	—	—	—	2	1	1
Därav kvinnor	4	5	4	1	—	—				2	1	1
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	34	33	27	78	264	88	69	60	32	122	87	69
Därav kvinnor	1	1	1									
Summa *för* sept. månad år 1918	267	359	226	986	1 885	762	797	761	408	569	589	375
Därav kvinnor	189	188	105	498	688	406	346	415	216	225	296	151
» » » månad år 1917	316	394	248	957	1 136	611	797	1 008	503	484	525	354
Därav kvinnor	177	211	118	558	474	305	337	442	225	227	242	145

Gävle stad och län			Västernorrlands län			Jämtlands län			Västerbottens län			Norrbottens län			Hela riket			
Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	
21	39	29	33	36	33	54	86	65	52	43	34	8	11	7	7 508	7 818	5 654	I.
4	12	9	5	7	5	19	18	10	26	14	10	2	3	2	1 742	2 118	1 378	*A*
2	3	3	—	2	2	29	18	18	2	8	1	3	4	3	226	344	297	*B*
															—	29	27	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	5	3	58	73	38	II.
																		III.
3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	330	250	169	*A*
															—	5	4	
27	39	20	5	2	2	1	1	1	—	2	—	2	3	2	917	545	275	*B*
															97	31	20	
2	1	1	8	14	6	—	2	—	6	17	6	5	6	4	169	163	84	*C*
															4	3	1	
42	49	41	6	6	3	2	8	3	12	27	11	9	10	8	1 348	1 239	771	*D*
															4	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	395	81	58	*E*
															278	17	14	
84	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4 431	140	107	*F*
84	1	1													3 899	116	95	
2	—	—	2	1	1	—	—	—	1	1	1	—	—	—	794	149	79	*G*
1	—	—	1	—	—				1	1	1				690	124	70	
15	7	7	2	—	—	2	1	1	—	—	—	3	1	—	599	150	96	*H*
												1	1	—	215	88	61	
—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	94	89	73	*I*
			—	1	1										45	48	41	
1	—	—	1	10	3	—	2	2	—	2	—	—	—	—	77	85	44	*J*
															49	66	39	
2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46	20	15	*K*
															6	9	8	
—	9	2	1	1	1	—	2	1	3	3	2	2	2	2	318	263	187	*L*
															60	77	57	
																		IV
—	—	—	2	—	—	1	1	1	3	4	2	2	1	1	208	93	65	*A*
			2	—	—	1	1	1	2	4	2	2	1	1	119	38	30	
3	1	1	9	13	10	1	—	—	8	2	2	3	1	1	565	493	322	*B*
1	—	—	8	11	9	1	—	—	6	—	—	2	1	1	240	103	67	
15	12	12	4	10	1	34	50	26	22	20	17	25	30	22	963	900	571	*C*
15	10	10				32	46	26	18	15	15	25	30	22	898	845	535	
18	16	11	10	3	3	7	3	—	6	3	2	7	7	6	689	1 128	559	*D*
1	—	—	—	3	3	—	2	—							140	285	110	
22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	4	4	348	160	127	*E*
															1	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25	43	36	*F*
															23	26	23	
140	153	120	99	88	53	70	114	66	129	88	74	81	96	64	7 819	10 063	5 931	V.
140	153	120	99	88	53	70	114	66	129	88	74	81	96	64	7 819	10 059	5 929	
4	5	5	—	3	2	5	11	9	6	5	5	—	—	—	147	122	76	VI.
4	5	5	—	3	2	5	5	4	1	1	1				116	91	48	
58	45	40	88	101	85	69	14	14	32	36	32	29	33	27	4 241	3 654	3 189	VII.
															245	112	97	
461	380	293	270	291	206	275	313	207	282	261	189	187	214	154	32 315	28 065	18 823	
250	181	145	115	113	73	128	186	107	188	123	103	113	132	90	16 688	14 290	8 654	
479	1 914	391	354	402	263	320	2 585	262	263	434	179	180	1 081	148	27 967	34 425	19 335	
192	178	144	145	130	67	166	193	114	189	196	124	96	122	78	13 318	18 180	8 099	

Livsmedelspriser under tredje kvartalet 1918.

I efterföljande tabeller meddelas en översikt för tredje kvartalet 1918 av livsmedelspriser å de orter (till antalet 44), varifrån dylika uppgifter regelbundet insändas till socialstyrelsen, vidare av kreaturspriserna i Stockholm, Eskilstuna, Linköping, Norrköping, Malmö, Hälsingborg och Göteborg samt slutligen av tillförseln till de offentliga slakthusen och konsumtionen av kött- och fläskvaror å vissa orter med offentligt slakthus. För livsmedelspriserna under juli och augusti hava förut i Sociala Meddelanden (årg. 1918, sid. 938 ff. och sid. 1032 ff.) preliminära redogörelser lämnats.

Betraktar man först sammandragstabellen för livsmedelspriserna (sid. 1130—1131), visar det sig, att medelpriserna för orterna tillsammantagna även under årets tredje kvartal beträffande flera viktigare varuslag undergått betydande förändringar. Ej mindre än 37 av de i varulistan upptagna varuslagen förete *högre priser* vid kvartalets slut än vid dess början. För flera av dessa såsom vetemjöl, havregryn, vissa brödsorter ävensom socker, salt och svagdricka är ökningen dock ganska ringa. Bland de varuslag som under kvartalet varit föremål för mera betydande prisstegringar torde särskilt böra nämnas smör, ägg och fläsk, samtliga slag av färsk fisk samt salt sill och ved. Även kött har under redovisningskvartalet varit underkastat en ganska stark prisstegring, men i jämförelse med föregående kvartal har ökningen dock varit av tämligen ringa omfattning. I genomsnitt *oförändrade* under kvartalet hava endast förblivit priserna å 7 varuslag såsom ost, rågmjöl, surlimpa och mjukt vetebröd. För två varuslag, bruna bönor och bränntorv, har däremot noterats *prisnedgång*, vilket dock givetvis ej torde få tillskrivas någon allmän sänkning av prisnivån å dessa varuslag utan har sin förklaring i de svårigheter, som förefinnas i att av ett fåtal noteringar framräkna genomsnittliga priser för större områden. En närmare redogörelse för prisnivåns utveckling under kvartalet för de olika varuslagen lämnas i ett sammanhang längre fram. Flertalet viktigare varuslag återfinnas i tabellen å nästföljande sida, där septemberpriserna 1918 återgivas jämförda med augustipriserna 1918 och septemberpriserna 1917 och 1913 samt där vidare den procentiska stegringen eller sänkningen av priserna under september 1918 angives i förhållande till motsvarande månad 1917 och 1913.

För att underlätta jämförelsen mellan de olika kvartalen lämnas å sid. 1122 en översikt rörande de procentiska förändringarna hos de olika varugrupperna, varvid såsom utgångspunkt för jämförelsen valts juli månad 1914, alltså tiden närmast före krigsutbrottet. De beräknade medelpriserna för denna månad hava vart för sig satts = 100, och medelpriserna för följande kvartal eller månader hava reducerats i förhållande därtill. De olika varorna hava sedan sammanförts till sex grupper, varefter de på nyss angivet sätt erhållna indextalen inom varje grupp hopsummerats och summorna dividerats

Medelpris å 44 orter.

Varuslag	Kvantitet	sept. 1918	aug. 1918	sept. 1917	sept. 1913	Höjning (+) eller sänkning (—) från sept. 1913 till sept. 1918	Höjning (+) eller sänkning (—) från sept. 1917 till sept. 1918
		öre	öre	öre	öre	%	%
Mjölk: oskummad	l.	39	38	27	14	+ 178·6	+ 44·4
handskummad	»	25	24	17	8	+ 212·5	+ 47·1
separerad	»	19	19	14	6	+ 216·7	+ 35·7
Smör: bords- (mejeri-)	kg.	588	540	418	237	+ 148·1	+ 40·7
mat- (lands-)	»	540	480	365	216	+ 150·0	+ 47·9
Margarin, växt-	»	—	—	—	138	—	—
Ägg, färska	tjog	795	736	342	154	+ 416·2	+ 132·5
Potatis: gammal	5 l.	92	—	59	27	+ 240·7	+ 55·9
»	hl.	—	—	980	—	—	—
Ärter, gula	kg.	62	62	62	31	+ 100·0	0
Bruna bönor	»	142	142	239	47	+ 202·1	— 40·6
Mjöl: vete-, svenskt, bästa sort	»	43	[1]) 43	[1]) 42	31	+ 38·7	+ 2·4
råg-, svenskt, bästa sort	»	37	37	36	22	+ 68·2	+ 2·8
rågsikt-, svenskt, bästa sort	»	—	—	—	27	—	—
Gryn: havre- (ångpreparerade)	»	80	79	64	36	+ 122·2	+ 25·0
ris-, bästa sort svenska (»R. T.»)	»	—	71	74	41	—	—
Rågbröd:							
hårt (spis-), grovt (ej delikatess-)	»	69	68	62	41	+ 68·3	+ 11·3
mjukt: limpa, söt	»	74	73	60	38	+ 94·7	+ 23·3
limpa, sur (»grovbröd», »ankarstock»)	»	46	46	44	30	+ 53·3	+ 4·5
Vetebröd:							
skorpor, runda, ordinära	»	182	182	120	75	+ 142·7	+ 51·7
mjukt, billigaste sort, bakat med vatten	»	84	85	69	43	+ 95·3	+ 21·7
mjukt, billigaste sort, » » mjölk	»	145	145	83	60	+ 141·7	+ 74·7
Nötkött, färskt: stek	»	682	680	204	126	+ 441·3	+ 234·3
soppkött	»	610	604	178	104	+ 486·5	+ 242·7
Kalvkött, stek: gödkalv	»	702	676	194	133	+ 427·8	+ 261·9
spädkalv	»	458	433	146	74	+ 512·2	+ 210·3
Fårkött: färskt, stek	»	727	717	259	134	+ 442·5	+ 180·7
salt, svenskt	»	644	606	242	119	+ 441·2	+ 166·1
Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	434	430	275	138	+ 214·5	+ 57·8
salt, svenskt »	»	449	446	292	144	+ 211·8	+ 53·8
Sill, salt, prima	»	144	136	97	45	+ 220·0	+ 48·5
Kaffe (obränt), prima Santos	»	313	312	305	161	+ 94·4	+ 2·6
Socker, bit-	»	97	97	70	67	+ 44·8	+ 38·6
Fotogen, Water White	l.	—	—	50	21	—	—
Ved: björk-, osågad, hemkörd	famn	8210	8090	6080	2560	+ 220·7	+ 35·0
barr-, » »	»	6960	6880	4980	2050	+ 239·5	+ 39·8
Bränntorv	100 kg.	923	986	816	197	+ 368·5	+ 13·1
Kol: antracit- (»valnöt») hemkörd	hl.	—	—	844	400	—	—
engelska hushålls-(fyrkol) hemkörd	»	—	—	858	233	—	—
Koks: gasverks- (okrossad) hemkörd	»	—	—	457	160	—	—
engelsk kamin- (okrossad) hemkörd	»	—	—	590	188	—	—

[1]) 75 %-utmalning.

Varugrupper	Juli 1914	3:e kvartalet 1914	4:e kvartalet 1914	1:a kvartalet 1915	2:a kvartalet 1915	3:e kvartalet 1915	4:e kvartalet 1915	1:a kvartalet 1916	2:a kvartalet 1916	3:e kvartalet 1916	4:e kvartalet 1916
Mejeriprodukter, ägg och margarin (10 varuslag) .	100	101	110	112	114	124	141	143	146	152	170
Bröd, mjöl och gryn (11 varuslag)	100	109	118	124	135	133	124	124	125	126	131
Kött (8 varuslag)	100	98	95	106	122	137	140	144	157	182	193
Fisk (9 varuslag)	100	102	102	103	102	118	142	150	152	176	196
Övriga födoämnen (6 varuslag)	100	103	112	128	135	129	130	137	138	150	168
Bränsle och lyse (7 varuslag)	100	107	108	112	119	135	151	159	167	187	192

Varugrupper	1:a kvartalet 1917	2:a kvartalet 1917	3:e kvartalet 1917	4:e kvartalet 1917	1:a kvartalet 1918	2:a kvartalet 1918	3:e kvartalet 1918	Juli 1918	Aug. 1918	Sept. 1918
Mejeriprodukter, ägg och margarin (10 varuslag)	179	190	203	237	275	283	304	298	299	314
Bröd, mjöl och gryn (11 varuslag)	159	161	158	161	173	188	189	190	188	190
Kött (8 varuslag)	192	193	190	212	285	415	506	497	504	517
Fisk (9 varuslag)	208	188	202	251	286	323	377	351	370	410
Övriga födoämnen (6 varuslag)	202	225	228	221	241	237	234	215	252	234
Bränsle och lyse (7 varuslag)	207	228	264	330	347	352	372	364	374	379

med antalet i gruppen ingående varuslag. För varje grupp blir sålunda indextalet för juli 1914 = 100. Av de redovisade varuslagen hava uteslutits konserverade ägg, färsk potatis, renkött, rundskuren kabeljo och bränntorv, vilka förekomma i marknaden antingen endast under en del av året eller å ett mindre antal orter, samt salt och potatis i hl., som icke funnits intagna i varulistan under hela den tid, som jämförelsen omfattar.[1]

Som synes av denna tabell, företer sist tilländalupna kvartal inom fyra av ovanstående varugrupper i förhållande till det närmast föregående väsentligt ökade genomsnittspriser. Starkast har ökningen varit inom gruppen »kött», varest den uppgår till 61 enheter. Denna ökning är så mycket mera anmärkningsvärd som redan föregående kvartal en ökning av 160 enheter kunnat konstateras. Även för grupperna omfattande »mejeriprodukter», »fisk» samt

[1] För de varuslag, som till följd av varuknapphet eller annan orsak försvunnit ur marknaden, hava prisförändringarna beräknats vara underkastade samma procentuella förskjutningar, som närmast därmed jämförbara ersättningsvaror.

»bränsle och lyse» har en betydande ökning inträtt. Gruppen »bröd, mjöl och gryn» har däremot bibehållits vid i stort sett oförändrat prisläge.

Det ligger givetvis nära till hands att på grundval av dessa sex varugruppers prisökning uträkna ett medeltal för att härigenom finna ett uttryck för den allmänna prisstegring, som drabbat de viktigaste slagen av livsmedel, lyse och bränsle under kristiden. Ett enkelt aritmetiskt medeltal kan dock, särskilt under nuvarande abnorma förhållanden, icke göra anspråk på att lämna en korrekt bild av livsmedelsfördyringen, sådan den gestaltar sig för det enskilda hushållet, enär vid ifrågavarande beräkning ingen hänsyn är tagen till storleken av de kvantiteter, varmed de olika varuslagen ingå i en normal årsbudget. Däremot hava dessa medeltal den förtjänsten, att de äro rätt väl *jämförbara med åtskilliga andra länders prisindices*, varför de jämväl ansetts böra här bibehållas. Inom socialstyrelsen har emellertid, med ledning av de under de senare åren gjorda levnadskostnadsundersökningarna, även verkställts en uträkning över livsmedelskostnadernas stegring för ett normalhushåll, med hänsyn tagen till de olika varuslagens kvantitativa vikt i hushållets budget. Denna undersökning, som omfattar styrelsens samtliga ombudsorter, finnes månatligen publicerad i Sociala Meddelanden (se sid. 1070 ff. i detta häfte). Den härvid för orterna tillsammantagna erhållna serien av »vägda» medeltal återgives här nedan tillika med serien för ovan nämnda aritmetiska (»ovägda») medeltal:

	Juli 1914	3:e kvartalet 1914	4:e kvartalet 1914	1:a kvartalet 1915	2:a kvartalet 1915	3:e kvartalet 1915	4:e kvartalet 1915	1:a kvartalet 1916	2:a kvartalet 1916	3:e kvartalet 1916
Aritmetiska (»ovägda») medeltal	100	103	108	114	121	129	138	143	148	162
»Vägda» medeltal	100	103	107	113	121	124	128	130	134	142

	4:e kvartalet 1916	1:a kvartalet 1917	2:a kvartalet 1917	3:e kvartalet 1917	4:e kvartalet 1917	1:a kvartalet 1918	2:a kvartalet 1918	3:e kvartalet 1918	Aug. 1918	Sept. 1918
Aritmetiska (»ovägda») medeltal .	175	190	197	208	235	268	305	330	331	341
»Vägda» medeltal	152	166	175	181	201	227	255	277	280	284

Man märker, hurusom dessa serier nästan täcka varandra ända till tredje kvartalet 1915, men sedan på ett alltmer påfallande sätt skilja sig åt, uppenbarligen under inflytande av den abnorma prisrörelsen i fråga om vissa för hushållsbudgeten mera bestämmande varuslag. Medelökningen, som intill tredje kvartalet 1915 utgjorde alldeles samma procenttal, nämligen 21 % vare sig hänsyn tages till den vägda eller ovägda indexserien, belöpte sig däremot för tredje kvartalet 1918 till 230 % enligt den ovägda men endast 177 % enligt den vägda indexserien, utvisande alltså en skillnad av 53 enheter mellan de båda indexserierna.

Det må emellertid noga observeras, att angivna procentuella stegring endast avser den förhöjning, som drabbat priserna å livsmedel, lyse och bränsle under kristiden. För att däremot få en fullständig bild av prisfördyringens

inverkan på en familjs hela utgiftsstat måste tydligen undersökningen utsträckas till att omfatta även övriga i budgeten ingående poster, såsom hyra, skatter, kläder m. m., vilka utgiftsposter förete delvis väsentligt andra prisrörelser. En dylik beräkning finnes publicerad i detta häfte av Sociala Meddelanden, sid. 1077 ff., och enligt denna uppgick den allmänna stegringen av levnadskostnaderna från tiden maj 1914 till 1 oktober 1918 till c:a 142 %.

Beträffande de under kvartalet iakttagna prisväxlingarna å de särskilda varuslagen må anföras följande.

Som en följd av den i slutet av mars månad utfärdade bestämmelsen, att i städer och därmed jämställda samhällen höjning av gällande *mjölk*priser tills vidare finge företagas allenast med folkhushållningskommissionens medgivande (se Soc. Medd., årg. 1918, sid. 285), har medelpriset å mjölk under kvartalet endast varit föremål för en obetydlig stegring. Å vissa ombudsorter har dock, i somliga fall utan att kommissionens godkännande dessförinnan inhämtats, vederbörande livsmedelsnämnd, i avsikt att trygga mjölktillförseln till samhället, företagit avsevärda prishöjningar. Sålunda har priset å söt mjölk ökats med 5 öre i Sundsvalls stad och Kopparberg och med ej mindre än 15 öre i Östersund utöver det av folkhushållningskommissionen fastställda priset. I medeltal betingade söt mjölk ett pris av 38 öre per liter under juli och augusti samt 39 öre under september. Priset å handskummad mjölk, varå fullständig brist flerstädes synes råda, uppgick i genomsnitt för de tre månaderna till 23, 24 och 25 öre per liter. Å separerad mjölk var medelpriset under juli 18 öre samt under augusti och september 19 öre per liter.

Enär tillgången å *smör* alltmera syntes försämras, vidtogos redan under förra delen av kvartalet på vissa orter efter folkhushållningskommissionens medgivande smärre höjningar å gällande maximipriser, till följd varav medelpriset å mejerismör från juli till augusti steg från 5·36 till 5·40 kr. per kg. Genom förordningen den 18 september 1918 blevo emellertid smörpriserna föremål för en genomgående prisförhöjning. Från och med den 25 september gälla följande priser, till vilka emellertid vissa tillägg få göras för järnvägs- och sjötransporter.

Vid frivillig försäljning av naturligt smör av fullgod beskaffenhet med en vattenhalt icke överstigande 16 procent må, där smöret tillhandahålles enligt den statliga regleringen, priset för kilogram icke överstiga vid försäljning i minuthandeln:

1) å landsbygden av tillverkaren	6 kronor 45 öre
2) å landsbygden av annan än tillverkaren	7 » 20 »
3) i stad, köping eller municipalsamhälle	7 » 20 ».

Vid annan frivillig försäljning av smör än som här ovan sägs må priset för kilogram icke överstiga:

a) då smöret säljes i minut	5 kronor 75 öre

b) då smöret säljes annorledes än i minut

1) av tillverkaren eller för hans räkning . . . . . 5 kronor 25 öre

2) eljest . . . . . 5 » 45 ».

Från och med ovan nämnt datum har alltså, i de fall där landssmör säljes till den statliga regleringen, den tidigare gällande prisskillnaden mellan mejeri- och landssmör upphört att gälla.

Som en följd av dessa bestämmelser steg medelpriset under de sista veckorna av september månad i allmänhet upp till de genom maximiprisbestämmelserna fastställda beloppen och utgjorde medelpriset under månaden för mejerismör 5·88 kr. och för landssmör 5·40 kr. per kg.

I samband med de höjda smörpriserna fastställdes även nya maximipriser å *ost*. De nya priserna äro följande, då försäljning sker direkt till allmänheten i myckenhet om högst 1 kg. till varje köpare.

Klass I, helfet ost (med en fetthalt i ostens torrsubstans ej understigande 45 %).

a) Ost, som genom respektive hushållningssällskaps försorg stämplas och vid försäljning garanteras en ålder av minst 8 månader . . . . . 5·80

b) annan helfet ost . . . . . 4·60

Klass II, halvfet ost (med en fetthalt i ostens torrsubstans ej understigande 30 % och ej överstigande 45 %) . . . . . 4·10

Klass III, skumost (med en fetthalt i ostens torrsubstans understigande 12 %) . . . . . 2·60

Då emellertid noteringarna å ost, i olikhet med vad som är fallet beträffande smör, av socialstyrelsens ombud upptagas endast en gång (omkring den 15) i varje månad hava dessa bestämmelser ej kunnat inverka på medelpriset under september, vilket liksom under föregående månader utgjorde för helfet ost 3·30, för halvfet 2·90 samt för skummjölksost 1·90 kr. per kg.

*Potatis*priserna hava under det gångna kvartalet varit föremål för en synnerligen stark växling. Potatis av föregående års skörd var såsom tidigare nämnts redan vid andra kvartalets slut så gott som fullständigt försvunnen ur marknaden, varför de medeltal, som finnas angivna för juli, endast äro baserade på ett ytterst ringa antal noteringar. Redan i början på denna månad började emellertid potatis av den nya skörden att saluföras i icke oväsentliga mängder. Många odlare synas nämligen, lockade av de höga priser, som potatisen då betingade, i stor utsträckning hava upptagit färsk potatis samt forslat densamma till städerna. Särskilt i början noterades flerstädes våldsamt höga priser. Sålunda uppgåvos för många orter under de första veckorna priser per fem liter överstigande 7 kronor, och för månaden i dess helhet betingade den färska potatisen i medeltal ett pris av 3·42 kr. per fem liter. Under augusti månad gingo priserna visserligen starkt tillbaka, men även för denna månad uppgick medelpriset till ej mindre än 1·32 kr. per fem liter, vilket höga pris delvis synes hava sin förklaring däri, att ett stort antal hushåll vid månadens slut sökte förskaffa sig potatis för att vara försedda med nödigt reservlager vid den stundande ransoneringens ikraftträdande.

Genom förordning den 3 augusti 1918 har Kungl. Maj:t angående försäljning av potatis, som levereras efter den 1 september bestämt, att vid frivillig försäljning må, då försäljning sker av odlare eller för hans räkning samt äger rum annorledes än direkt till allmänheten i öppen bod, priset för 100 kg. netto ej överstiga 12 kr. och vid minutförsäljning för 1 kg. 16 öre; dock att vid försäljning inom Kopparbergs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens eller Norrbottens län av potatis, som är odlad inom länet, till detta pris tillägg må göras varierande mellan för 100 kg. 4·50 och 5·50 kr. och för 1 kg. 4·5 och 5·5 öre.

Efter maximiprisförordningens och transportförbudets ikraftträdande den 1 september hava de konsumenter, som ej själva direkt från odlaren lyckats anskaffa sin ranson, så gott som uteslutande varit hänvisade till vederbörande livsmedelsnämnder i fråga om sina potatisinköp. För att ej alltför stora förluster skulle uppkomma för alla de livsmedelsnämnder, som i många fall med högst betydande omkostnader måst anskaffa erforderliga kvantiteter potatis före den 1 september, har folkhushållningskommissionen i stor utsträckning måst använda sig av sin i ovannämnda förordning medgivna rättighet att för viss ort medgiva förhöjning av gällande maximipris. Sålunda var priset i Stockholm under hela september ej mindre än 38 öre per kg.

Vad beträffar *gryn*, *mjöl* och *bröd*, så hava under kvartalet genomsnittspriserna bibehållits i stort sett oförändrade. Å gryn, särskilt risgryn, varav importen i det närmaste avstannat, ävensom ärter och bruna bönor har tillgången liksom under föregående kvartal varit synnerligen knapp, varför ock noteringar saknas från ett flertal ombudsorter.

Med avseende å *färska ägg*, varå under augusti månad kunde förmärkas en tendens till avmattning i den alltsedan april oavbrutet fortgående prisstegringen, har under kvartalets sista månad ånyo konstaterats en betydande prisuppgång. Genomsnittspriset, som under juli och augusti utgjorde resp. 7·41 och 7·36 kr. per tjog, hade sålunda i september stigit till 7·95 kr. per tjog. Till jämförelse kan nämnas, att motsvarande siffror under 1917 voro resp. 2·99, 3·41 och 3·42, och under 1913 1·37, 1·43 och 1·54.

Den under hela detta år iakttagna kraftiga prisstegringen å alla noterade *köttsorter*, vilken för stora delar av befolkningen blivit ytterst kännbar, då kött numera är ett av de få viktiga varuslag, som ej är lagt under statlig reglering, har även fortgått under detta kvartal, ehuru ökningen i förhållande till den oerhörda prisfördyrningen under andra kvartalet varit mindre i ögonen fallande.

Till följd av de nya detaljpriser, som av folkhushållningskommissionen fastställdes att gälla från och med den 1 juli, har även *fläsk*priset under kvartalet varit föremål för en avsevärd stegring. Medelpriset å salt fläsk, som under juni utgjorde 3·43 kr. per kg. steg sålunda under juli till 4·32 kr. och hade under augusti, då medelpriset var 4·46 kr. per kg., så gott som över allt uppnått de för de olika orterna gällande maximipriserna.

Bland de noterade slagen av *färsk fisk*, vilka samtliga under kvartalet stigit ganska avsevärt i pris, har särskilt sill varit föremål för en betydande

prishöjning. Medelpriset, som efter en tillfällig tillbakagång under juni månad under juli stigit till 1·69 kr. per kg., förblev emellertid under augusti så gott som oförändrat, vilket delvis synes bero på ökad tillförsel. För flertalet skånska orter torde dessutom förklaringen delvis vara att finna i de prisreglerande åtgärder, som av myndigheterna vidtogos genom förordningen den 16 augusti 1918 angående maximipris å färsk sill i Malmöhus län. September uppvisar däremot en stegring från föregående månad av ej mindre än 35 öre till 2·05 kr. per kg. Även *salt sill*, varav numera i det närmaste all försäljning och distribuering omhänderhaves av folkhushållningskommissionen, har under kvartalet varit underkastat prisstegring. Medelpriset, som alltsedan slutet av årets första kvartal månad för månad sjunkit i pris och under juni belöpte sig till 1·32 kr. per kg., utgjorde under juli 1·33, under augusti 1·36 och under september 1·44 kr. per kg.

Kaffe har under kvartalet endast saluförts i synnerligen ringa kvantiteter. En gång under vardera av kvartalets månader har emellertid kaffetilldelning ägt rum, då det, ransonerat med 1 hg. per person, försålts till maximipris, 3 kr. per kg., jämte vissa tillägg för frakt. Till följd av kaffebristen synes försäljning av kaffesurrogat hava försiggått i stor omfattning. Med avseende å *socker*, *salt* och *svagdricka* hava genomsnittspriserna under kvartalet endast företett obetydliga förändringar.

Vad slutligen beträffar *lyse* och *bränsle*, så hava både kol och koks samt framför allt fotogen under kvartalet knappast varit tillgängliga i den allmänna marknaden, varför det ej ansetts möjligt att verkställa några medeltalsberäkningar för dessa varuslag. Genom tillmötesgående från bränslekommissionen har för de större städerna meddelats uppgifter rörande de kokspriser, som under kvartalets olika månader tillämpats vid försäljning genom kommissionen. På grund av ökade arbets- och fraktkostnader hava vedpriserna å ett antal orter varit underkastade vissa höjningar, till följd varav medelpriserna från juli till september för björkved stigit från 79·50 till 82·10 kr. och för barrved från 67·20 till 69·60 kr. per famn.

Vad beträffar *kreaturspriserna* under tredje kvartalet, innehåller sammandragstabellen å sid. 1142—1143 uppgifter å medelpriset för olika slag av kreatur i Stockholm, Malmö och Göteborg, under det att i tabellen å sid. 1144—1148 sammanställts månadspriser under tredje kvartalet samt under september jämväl veckomedelpriser för dessa tre städer ävensom för Eskilstuna, Norrköping, Hälsingborg och Linköping.

En granskning av prisrörelsen under kvartalets olika månader i rikets tre största städer giver vid handen, att kreaturspriserna, som efter den oerhört kraftiga prisuppgången under närmast föregående månader i juli visade en nedåtgående tendens, under senare delen av redovisningskvartalet åter börjat stiga. För svin kan en ganska betydande prisuppgång sedan förra kvartalet konstateras, vilket givetvis sammanhänger med den i början av juli företagna höjningen av maximipriserna å fläsk.

I tabellerna å sid. 1129 meddelas uppgifter rörande *tillförsel* och *konsumtion* under kvartalet av kött och fläskvaror i Stockholm, Eskilstuna, Lin-

köping (endast tillförsel), Norrköping, Karlskrona, Malmö, Hälsingborg och Göteborg (endast tillförsel). Under den tid, för vilken ifrågavarande konsumtionssiffror inhämtats, eller tiden från och med början av år 1916, hava i många fall genomgripande förändringar skett beträffande konsumtionen av de viktigare födoämnena. En ganska god bild av köttkonsumtionens storlek samt förekommande förändringar i densamma torde, åtminstone i sina huvuddrag, kunna erhållas av ifrågavarande uppgifter, även om de i viss mån äro att betrakta såsom approximativa.

Rörande *fisk*priserna lämnas i tabellerna å sid. 1149—1150 en sammanställning av noteringarna från Stockholms stads slakthus- och saluhallsstyrelses noteringskommission samt från Göteborgs stads fiskhamnsauktioner. Vad beträffar tillförseln till den senare orten, torde på grund av vissa omläggningar av rapporteringssystemet, som ägt rum såväl under 1917 års andra kvartal som även senare, de här meddelade siffrorna ej vara fullt jämförbara med förut lämnade. För båda orterna hava genomgående stigande priser noterats under såväl juli som september, medan däremot under augusti, då tillförseln var rikligare, en tendens till stillastående eller till och med sjunkande priser kunnat iakttagas. I synnerhet har detta varit fallet i Göteborg, varest noteringarna avse förstahandspriser utan inräknande av några transport- eller distributionskostnader.

Tillförseln till offentliga slakthus.

Juli—september 1918.

Kreatursslag		Stockholm	Eskilstuna	Linköping	Norrköping	Karlskrona	Malmö	Hälsingborg	Göteborg [1]
		St.	St.	St.	St.	St.	St.	St.	St.
Tjurar	September	396	22				82	28	739
	Juli—sept.	*1 400*	*54*				*194*	*56*	*1 807*
Kor	September	88	326	1 013	775	311	736	—	2 414
	Juli—sept.	*257*	*734*	*2 448*	*1 760*	*966*	*1 974*	—	*5 651*
Övriga nötkreatur	September	3 510	79				684	367	1 425
	Juli—sept.	*9 364*	*202*				*1 827*	*1 012*	*3 618*
Gödkalvar	September	872	[2] 195	133	[3] 435	80	652	98	1 520
	Juli—sept.	*2 819*	[2] *637*	*416*	[3] *1 366*	*371*	*1 777*	*292*	*4 055*
Spädkalvar	September	291	[3] 302	206	[3] 249	136	116	20	511
	Juli—sept.	*1 020*	[3] *1 102*	*570*	[3] *918*	*1 004*	*495*	*142*	*2 288*
Får och lamm	September	398	124	66	151	42	581	9	2 405
	Juli—sept.	*1 493*	*219*	*133*	*377*	*879*	*1 761*	*97*	*5 855*
Svin	September	13	7	17	10	42	36	—	41
	Juli—sept.	*294*	*21*	*109*	*24*	*104*	*79*	*27*	*174*
Spädgrisar	September	32	—	13	2	—	—	—	727
	Juli—sept.	*33*	*4*	*13*	*9*	*2*	—	—	*1 908*
Hästar och föl	September	406	30	57	50	9	56	23	337
	Juli—sept.	*1 693*	*78*	*142*	*140*	*28*	*162*	*35*	*974*

Beräknad konsumtion av kött- och fläskvaror

å vissa orter med offentligt slakthus.

Juli—september 1918.

Kroppar av		Stockholm	Eskilstuna	Norrköping	Karlskrona	Malmö	Hälsingborg
		St.	St.	St.	St.	St.	St.
Nötkreatur	September	6 452	454	847	407	1 312	491
	Juli—sept.	*15 159*	*1 085*	*2 069*	*1 029*	*3 588*	*1 421*
Gödkalvar	September	4 946	217	[2] 520	137	629	276
	Juli—sept.	*12 479*	*703*	[2] *1 626*	*428*	*1 779*	*834*
Spädkalvar	September	4 948	364	[3] 368	151	255	206
	Juli—sept.	*15 812*	*1 332*	[3] *1 331*	*1 019*	*1 002*	*884*
Får och lamm	September	8 428	132	345	614	749	311
	Juli—sept.	*14 988*	*243*	*723*	*1 451*	*2 215*	*1 013*
Svin	September	91	9	11	43	219	—
	Juli—sept.	*418*	*30*	*31*	*113*	*981*	*27*
Spädgrisar	September	2	1	16	—	1	—
	Juli—sept.	*8*	*8*	*29*	*2*	*1*	—
Hästar och föl	September	330	33	62	9	64	26
	Juli—sept.	*834*	*89*	*145*	*27*	*163*	*74*

[1]) Tillförsel till kreatursmarknaden och slakthuset — [2]) Större kalvar. — [3]) Mindre kalvar.

Livsmedelspriser å olika orter

Medelpris per år (1907—1917) och per månad

Obs.! Siffrorna för åren 1907—1909 angiva medelpris för 28 orter, för

	Varuslag	Kvantitet	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913	1914
			öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre
1	Mjölk: oskummad	l.	14	14	14	14	14	14	14	15
2	handskummad	»	7	7	7	7	7	8	8	8
3	separerad	»	—	—	—	5	5	6	6	6
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	219	226	220	222	228	237	236	239
5	mat- (lands-)	»	199	204	198	200	205	214	213	218
6	Ost: helfet, okryddad	»	—	—	—	150	151	156	164	162
7	halvfet, »	»	116	119	116	114	111	115	121	119
8	skummjölks-, »	»	—	—	—	49	48	51	58	60
9	Margarin: högsta kvalitet	»	157	164	159	169	152	157	—	—
10	lägsta »	»	108	119	116	125	116	122	—	—
11	växtmargarin	»	—	—	—	—	126	132	135	144
12	Ägg: svenska, färska	tjog	150	148	151	149	149	161	159	171
13	» konserverade	»				134	128	139	137	151
14	Potatis: gammal	hl.	—	—	—	—	—	—	—	—
15	»	5 l.	29	32	28	27	29	32	28	30
16	färsk	»				76	48	49	46	80
17	Ärter, gula	kg.	27	30	28	29	29	30	31	35
18	Bruna bönor	»	40	42	41	46	47	53	48	49
19	Mjöl: vete-, svenskt, bästa sort [6]	»	28	31	33	32	30	31	31	33
20	råg-, » » »	»	20	23	22	20	20	22	22	23
21	rågsikt-, » » »	»	26	29	28	26	25	27	27	29
22	Gryn: havre- (ångpreparerade)	»	[1] 32	[1] 33	[1] 33	34	32	36	36	42
23	ris-, bästa sort svenska (»R. T.»)	»	[2] 59	[2] 59	[2] 60	39	39	40	41	41
24	Rågbröd: hårt (spis-), grovt	»	37	41	40	40	37	41	41	43
25	mjukt, limpa, söt	»	35	39	39	39	37	38	38	40
26	» » sur	»	26	28	28	28	27	29	30	31
27	Vetebröd: skorpor, runda, ordinära [10]	»	67	73	74	76	74	76	76	78
28	mjukt, billigaste sort bakat med vatten [10]	»	46	51	53	45	44	45	43	46
29	» » » mjölk [10]	»				61	60	61	60	61
30	Nötkött, färskt: stek	»	106	109	104	98	96	111	122	116
31	soppkött	»	89	91	85	78	78	91	100	95
32	Kalvkött, stek: gödkalv	»	118	122	120	117	116	123	131	130
33	spädkalv	»	64	66	63	60	58	65	72	70
34	Fårkött: färskt, stek	»	125	125	121	118	115	124	133	130
35	salt, svenskt	»	—	—	—	103	102	105	114	118
36	Renkött, färskt, stek	»	—	—	—	—	—	—	119	121
37	Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	123	114	121	129	120	123	133	129
38	salt, svenskt »	»	131	121	127	138	129	129	140	137
39	» amerikanskt	»	125	121	128	149	139	136	—	—
40	Fisk, färsk: abborre	»	—	—	—	—	—	—	75	76
41	gädda	»	—	—	—	—	—	—	108	110
42	sill	»	34	28	28	31	31	32	34	35
43	strömming	»	43	37	37	36	36	36	38	39
44	torsk	»	—	—	—	—	—	—	55	57
45	rödspotta (»spätta»)	»	80	81	79	80	79	77	79	81
46	salt: sill, prima	»	41	38	37	[3] 39	[3] 39	[3] 41	[3] 45	45
47	strömming	»	25	25	23	23	25	25	30	31
48	kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	59	60	61	54	51	52	56	58
49	» » » rundskuren	»				—	—	—	76	77
50	Kaffe (obränt), prima Santos	»	[4] 116	[4] 116	[4] 115	125	155	176	170	159
51	Socker, bit-	»	62	66	67	71	69	72	67	65
52	Salt (matsalt)	»	—	—	—	—	—	—	—	10
53	Svagdricka	l.	—	—	—	6	6	6	6	6
54	Fotogen, Water White	»	[5] 16	[5] 18	[5] 18	17	15	17	20	21
55	Ved: björk- osågad, hemkörd (pr »storfamn»: 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	famn	2360	2680	2520	2280	2280	2360	2560	2630
56	barr-	»	1850	2140	2020	1810	1810	1880	2040	2110
57	Bränntorv	100 kg.	[6] 78	[6] 80	[6] 74	187	185	187	196	220
58	Kol: antracit- (»valnöt») hemkörd	hl.	355	388	376	378	378	397	401	411
59	eng. hushålls- (fyrkol) hemkörd	»	—	—	—	—	—	—	284	242
60	Koks: gasverks- (okrossad) hemkörd	»	126	139	134	130	132	155	165	157
61	eng. kamin- hemkörd	»	—	—	—	159	156	177	189	190

[1]) Uppgifterna avse *ej* ångpreparerade gryn. — [2]) Uppgifterna avse »risgryn, bästa sort». — [3]) Uppgifterna avse *för juli och aug. 2 orter.* — [4]) Uppgifterna avse *för sept. 1917 en ort, för okt. fyra och för nov. sex orter samt för aug.* [5]) Uppgifterna avse »prima fotogen». — [6]) Uppgifterna avse hl.; vikten av 1 hl. torv är 40 à 50 kg. — den statliga regleringen av brödsäd rena vetebrödstyper utan inblandning av rågmjöl ej saluföras, avse de medterna. — × Maximipris. — ×× Eljest fastställda pris. — (Maximipris har varit rådande å *smör, mjöl, bröd* och fr. o. m. den 27 mars, å *gryn* från förra delen av april, å *kaffe* fr. o. m. februari samt å *kalvkött* under tiden

(sept. 1917—sept. 1918) för samtliga orter.

åren 1910—1912 för 39 orter och för åren 1913—1918 för 44 orter.

1915	1916	1917	Sept. 1917	Okt. 1917	Nov. 1917	Dec. 1917	Jan. 1918	Febr. 1918	Mars 1918	April 1918	Maj 1918	Juni 1918	Juli 1918	Aug. 1918	Sept. 1918	
öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	
16	19	25	27	29	30	32	33	35	35	× 36	× 36	× 37	× 38	× 38	× 39	1
9	10	15	17	19	19	20	21	22	22	× 23	× 22	× 23	× 23	× 24	× 25	2
7	8	12	14	15	15	16	17	17	17	× 18	× 18	× 18	× 18	× 19	× 19	3
292	×× 310	× 401	× 418	× 475	× 495	× 533	× 535	× 535	× 535	× 535	× 535	× 535	× 536	× 540	× 588	4
260	295	× 358	× 365	× 420	× 437	× 475	× 480	× 480	× 480	× 480	× 480	× 480	× 480	× 480	× 540	5
197	257	× 305	× 300	× 300	× 300	× 328	× 330	× 330	× 330	× 330	× 330	× 330	× 330	× 330	× 330	6
149	191	× 234	× 230	× 229	× 230	× 268	× 279	× 289	× 290	× 290	× 290	× 290	× 290	× 290	× 290	7
82	127	× 167	× 170	× 167	× 168	× 186	× 188	× 188	× 190	× 190	× 190	× 190	× 190	× 190	× 190	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
170	216	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
198	237	343	342	375	452	548	596	554	471	463	632	681	741	736	795	12
169	204	307	[7]) 285	[7]) 347	386	456	467	466	447	413	[7]) 478	[7]) 546	[7]) 490	[7]) 600	—	13
—	526	× 955	980	× 724	× 759	× 848	× 825	× 883	× 1049	× 1100	× 1166	× 932	× 988	—	—	14
36	83	× 58	59	× 43	× 44	× 48	× 51	× 54	× 59	× 58	× 59	× 57	× 60	—	× 92	15
87	76	146	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	342	132	—	16
57	55	× 63	× 62	× 62	× 61	× 62	—	—	—	—	× 58	× 61	× 61	× 62	× 62	17
75	111	199	239	199	—	—	—	—	—	—	—	× 144	× 143	× 142	× 142	18
40	×× 38	× 42	× 42	× 42	× 42	× 42	× 42	× 42	× 42	× 42	× 42	× 42	× 42	× 43	× 43	19
32	×× 29	× 36	× 36	× 36	× 36	× 36	× 36	× 36	× 36	× 36	× 37	× 37	× 37	× 37	× 37	20
39	×× 34	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
52	50	× 68	× 64	× 67	× 72	× 72	× 72	× 73	× 78	× 79	× 79	× 79	× 79	× 79	× 80	22
46	52	× 75	× 74	× 74	× 74	× 71	× 72	× 73	× 74	× 68	× 67	× 67	× 72	× 71	—	23
54	53	× 62	× 62	× 63	× 63	× 64	× 63	× 64	× 68	× 69	× 69	× 70	× 68	× 68	× 69	24
48	49	× 60	× 60	× 60	× 60	× 61	× 61	× 64	× 70	× 73	× 73	× 73	× 73	× 73	× 74	25
38	38	× 45	× 44	× 44	× 45	× 44	× 45	× 45	× 44	× 47	× 47	× 48	× 46	× 46	× 46	26
88	90	× 117	× 120	× 119	× 119	× 119	× 123	× 141	× 171	× 180	× 180	× 180	× 181	× 182	× 182	27
53	54	× 68	× 69	× 69	× 69	× 67	× 72	× 77	× 83	× 84	× 85	× 85	× 84	× 85	× 84	28
67	66	× 83	× 83	× 85	× 84	× 87	× 98	× 111	× 137	× 145	× 146	× 145	× 145	× 145	× 145	29
140	193	219	204	205	215	258	297	319	382	523	634	662	674	680	682	30
119	169	193	178	179	189	229	265	287	344	465	567	594	603	604	610	31
154	203	× 215	194	239	247	301	339	358	425	535	633	658	659	676	702	32
87	122	× 148	146	152	159	193	225	241	278	353	403	413	420	433	453	33
158	215	258	259	256	269	316	363	400	473	589	684	712	710	717	727	34
139	194	241	242	249	263	281	315	349	383	436	542	676	618	606	644	35
140	184	261	[8]) 207	[6]) 236	[8]) 257	300	368	385	402	392	—	—	—	[8]) 592	[8]) 592	36
191	233	× 270	275	277	276	× 278	× 277	× 279	× 316	× 329	× 331	× 331	× 406	× 430	× 434	37
198	246	× 287	292	291	297	× 294	× 285	× 296	× 337	× 341	× 341	× 343	× 432	× 446	× 449	38
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39
80	99	122	124	129	137	162	172	173	180	179	183	195	212	222	246	40
117	149	188	196	202	205	237	260	261	271	268	279	307	323	335	354	41
45	68	91	108	123	119	117	95	85	82	108	166	161	169	170	205	42
43	56	65	62	73	81	88	97	91	92	97	109	122	114	120	138	43
62	82	111	110	121	125	147	160	157	157	168	186	196	192	202	224	44
89	123	167	184	184	182	233	245	233	235	259	265	275	280	317	357	45
57	97	105	97	104	115	127	142	151	154	143	136	132	133	156	144	46
36	61	73	70	75	84	85	86	87	88	88	83	83	92	97	115	47
72	111	152	152	171	191	201	225	237	241	255	265	279	304	327	332	48
91	139	191	194	203	232	255	268	264	253	283	308	311	357	358	417	49
161	209	× 315	× 305	× 302	—	× 305	× 304	× 305	× 304	× 304	× 304	× 304	× 312	× 312	× 313	50
66	68	× 70	× 70	× 70	× 70	× 77	× 78	× 79	× 79	× 95	× 96	× 96	× 96	× 97	× 97	51
10	13	19	22	25	26	27	27	28	28	29	29	30	31	32	32	52
7	8	10	11	11	11	12	12	13	13	14	13	14	14	15	15	53
23	27	37	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	54
2890	3810	5520	6080	6410	6910	7200	7340	7490	7500	7460	7550	7690	7950	8090	8210	55
2310	3060	4500	4980	5350	5720	5960	6120	6230	6280	6280	6370	6420	6720	6880	6960	56
290	385	670	816	918	955	1045	1098	1126	1111	1104	1010	976	1056	986	923	57
531	717	803	844	953	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	58
367	543	707	858	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	59
211	292	413	457	620	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60
248	339	521	590	798	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	61

gifterna för åren 1910—1913 avse sill av märket »K. K. K.». — [4]) Uppgifterna avse »brasilianskt» kaffe. — [7]) Uppgifterna avse under år 1917, för sept. en ort och för okt. sex orter samt för maj 1918 fyra, för juni 3 samt och sept. 1918 en ort. — [9]) Uppgifterna avse 1917—sept. 1918 75 % utmalning. — [10]) Å de orter, där i samband med delade priserna från och med februari 1917 sådana brödslag, som närmast motsvara de i varulistan angivna kvalite- *socker* under hela år 1917, å *ost* fr. o. m. den 21 aug. 1917 å *potatis* fr. o. m den 16 april, å *gula ärter* 19 maj—17 sept. 1917. Allt *fläsk* kan anses hava kommit under statsreglering fr. o. m. december 1917.)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	Varuslag	Kvantitet	Stockholm			Södertälje			Uppsala		
			Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.
			Medelpris (öre)								
1	Mjölk: oskummad ×	l.	*43	*43	*43	*39	*39	*39	41	41	41
2	handskummad ×	»	—	—	—	—	—	—	22	22	22
3	separerad ×	»	—	—	—	20	22	22	20	20	20
4	Smör: bords- (mejeri-) ×	kg.	*570	*570	*610	*535	*541	*600	*535	*535	*581
5	mat- (lands-) ×	»	—	—	—	480	480	—	*480	*480	—
6	Ost: helfet, okryddad ×	»	—	—	—	—	330	—	330	330	330
7	halvfet, » ×	»	—	—	—	—	—	—	290	290	290
8	skummjölks-, » ×	»	—	—	—	—	—	—	190	190	190
9	Margarin, växt-	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Ägg: svenska, färska	tjog	792	814	946	775	765	806	735	750	781
11	» konserverade	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Potatis: gammal ×	5 l.	—	—	133	—	—	100	—	—	113
13	» ×	hl.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	färsk	5 l.	429	185	—	335	138	—	385	186	—
15	Ärter, gula ×	kg.	—	*60	—	—	*62	*61	*58	*58	*57
16	Bruna bönor ×	»	—	—	—	—	—	—	*138	*138	*138
17	Mjöl: vete-, svenskt, bästa sort[3]) ×	»	*42	*42	*42	*43	*43	*44	*42	*42	*42
18	råg-, » » » ×	»	*36	*36	*36	*37	*37	*38	*36	*36	*36
19	rågsikt-, » » »	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Gryn: havre- (ångpreparerade) ×	»	—	—	*79	*81	—	*82	*79	*79	*79
21	ris-, bästa sort svenska (»R. T.») ×	»	—	—	—	—	—	—	*65	*68	*65
22	Rågbröd: hårt (spis-), grovt ×	»	*74	*75	*75	*66	*66	*66	*65	*67	*68
23	mjukt, limpa, söt ×	»	*92	*90	*91	*80	*80	*80	*84	*84	*84
24	» » sur ×	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Vetebröd: skorpor, runda, ordinära ×	»	*276	*276	*276	*160	*160	*160	*205	*200	*202
26	mjukt, bil- bakat med vatten ×	»	*110	*112	*112	*90	*90	*90	*105	*105	*105
27	ligaste sort » » mjölk ×	»	—	—	—	—	—	—	*185	*185	*185
28	Nötkött, färskt: stek	»	760	767	782	708	729	729	623	644	660
29	soppkött	»	687	685	711	567	583	631	553	566	575
30	Kalvkött, stek: gödkalv	»	790	800	825	748	771	779	668	675	693
31	spädkalv	»	509	515	517	428	438	454	375	388	413
32	Fårkött: färskt, stek	»	844	843	836	775	788	813	727	744	763
33	salt, svenskt	»	678	699	715	—	—	—	725	750	750
34	Renkött, färskt, stek	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Fläsk: färskt (sidfläsk) ×	»	—	—	—	*470	*470	*470	*425	*425	*425
36	salt, svenskt » ×	»	*480	*480	*480	*480	*480	*480	*435	*435	*438
37	[1]) Fisk, färsk: abborre	»	251	300	334	230	227	236	225	231	262
38	gädda	»	401	425	434	346	347	356	350	350	400
39	sill	»	174	191	255	173	181	213	—	175	213
40	strömming	»	161	164	157	170	173	211	124	153	155
41	torsk	»	186	202	218	271	263	327	270	256	263
42	rödspotta (»spätta»)	»	338	369	418	320	319	363	345	350	394
43	salt: sill, prima	»	128	129	137	128	125	130	140	127	127
44	strömming	»	108	98	102	75	75	—	145	110	110
45	Kabeljo av långa med *fenor* o. stjärt	»	324	349	345	292	300	306	—	—	288
46	» » » rundskuren	»	450	—	—	—	—	—	375	400	400
47	Kaffe (obränt), prima Santos ×	»	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*325	*325	*325
48	Socker, bit- ×	»	*93	*93	*93	*94	*95	*94	*96	*96	*96
49	Salt (matsalt)	»	37	39	40	28	30	30	35	35	35
50	Svagdricka	l.	18	18	18	17	17	17	18	20	18
51	Fotogen, Water White	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
52	Ved: björk- osågad, hemkörd (per »storfamn»: 2·5 × 1·6 ×	famn	10500	11210	11220	11000	11500	11500	9610	9610	9090
53	barr- × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	9700	10460	10460	8000	8500	8500	7740	7740	8010
54	Bränntorv	100 kg.	1415	1415	—	—	—	—	—	—	—
55	Kol: antracit- (»valnöt») hemkörd	hl.	—	—	—	—	—	—	*1500	*1500	*1525
56	eng. hushålls- (fyrkol) hemkörd	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
57	[2])Koks: gasverks- (okrossad) hemkörd	»	*840	*870	*870	—	—	—	*1032	*1025	*1075
58	eng. kamin- »	»	—	*1040	*1270	—	—	—	—	—	—

[1]) Prisuppgifter hava meddelats även å följande fisksorter, som kostat per kg.: för Uppsala under juli makrill 130 à 175 och sjötunga 188 öre, under aug. havslax 180 à 260, kolja 160, makrill 150, sjötunga 225 för Eskilstuna under juli havslax 250 à 300, kolja 180 à 200, makrill 250, sjötunga 250 à 300, vitling 175 à 300, sjötunga 250 à 300, vitling 125 à 200 och ål 400 à 500 öre, under aug. havslax 250 à 300, 263, makrill 300, sjötunga 375, vitling 187 och ål 575 öre; för Norrköping under juli kolja 175, makrill och vitling 135 öre samt under sept. kolja 250 à 300, makrill 350, sjötunga 400 à 450 och vitling 180 à under hela kvartalet 10·75 kr. per hl. och i Norrköping under juli 10·00 samt under aug. och sept. 10·20 kr.

12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	
Nyköping			**Eskilstuna**			**Linköping**			**Norrköping**			**Motala**			**Jönköping**			
Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	
M e d e l p r i s (öre)																		
*32	*33	*34	33	33	36	*31	*31	*31	*33	*33	*35	32	32	32	34	34	34	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23	23	23	2
15	16	17	17	17	18	*14	*14	*14	*17	*17	*18	17	17	17	18	18	18	3
*535	*535	*581	*535	*535	*581	*535	*535	*581	*535	*535	*600	*535	*535	*581	*535	*535	*581	4
*480	*480	*540	*480	*480	*540	*480	—	—	*480	*480	—	*480	*480	*540	*480	*480	*540	5
—	—	—	330	—	—	—	—	—	330	330	—	—	—	—	—	—	—	6
290	—	—	290		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7
—	—	—	190	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
715	714	709	755	745	750	708	706	770	787	752	821	715	734	754	673	691	755	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
—	—	56	—	—	100	—	—	*100	—	—	95	—	—	56	—	—	75	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
306	98	—	278	135	—	272	126	—	354	118	—	302	102	—	250	93	—	14
*58	*58	*58	—	—	—	*58	*58	*58	*58	—	—	*60	*60	*60	*58	*58	—	15
*156	*156	*158	—	—	—	—	—	*140	*145	—	—	*140	*140	*140	—	—	—	16
*42	*42	*42	*44	*44	*44	*43	*43	*43	*42	*43	*43	*42	*42	*42	*43	*43	*43	17
*36	*36	*36	*38	*38	*38	*37	*37	*37	*36	*37	*37	*36	*36	*36	*37	*37	*37	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19
*79	*79	*79	*79	*79	*79	*79	*79	*79	*79	*79	*79	*79	*79	*79			—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	*77	*65	*65			—				21
*67	*67	*66	*64	*64	*68	*66	*65	*66	*64	*66	*66	*75	*75	*78	*62	*62	*64	22
*78	*79	*78	*88	*88	*88	*71	*71	*71	*74	*74	*74	*72	*75	*76	*54	*54	*54	23
—	—	—	*54	*54	*54	*60	*60	*60	*60	*60	*60	—		—	*46	*46	*46	24
*200	*200	*200	*200	*200	*200	*150	*150	*150	*200	*200	*200	*152	*158	*155	*175	*175	*175	25
*93	*94	*95	*86	*86	*86	*82	*82	*82	*86	*86	*86	*70	*68	*68	*77	*77	*77	26
—	*155	*161	*153	*153	*153	*140	*140	*140	*138	*138	*138	—	—	—	*123	*123	*123	27
740	750	744	683	667	666	672	671	709	702	686	707	725	727	754	703	693	719	28
638	638	629	632	628	626	628	629	661	677	661	672	648	651	666	651	648	664	29
747	750	738	707	700	725	667	697	758	716	752	802	698	700	700	650	648	649	30
487	438	421	529	520	513	408	457	581	—	—	—	460	436	471	381	394	398	31
750	767	775	800	806	800	746	720	743	806	796	835	723	697	702	692	692	702	32
—	435	—	—	—	—	667	—	700	—	—	—		600	600	—	—	—	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
*425	*425	—	—	—	—	*420	*420	*420	—	—	*437	*382	*420	*420	*385	*125	*425	35
*435	*435	*435	*435	*435	—	*430	*430	*430	*355	—	*445	*430	*430	*430	*435	*435	*435	36
179	198	215	200	208	220	247	238	275	225	250	281	210	227	239	249	233	303	37
323	323	315	350	350	345	335	317	383	350	360	350	327	302	345	2.6	289	319	38
—	160	190	200	155	225	198	198	234	180	188	251		187	230	125	130	175	39
128	110	121	154	143	199	149	150	154	122	125	125	147	160	168	120	118	138	40
200	260	—	250	300	350	265	267	331	260	225	263	—	—	—	165	200	217	41
300	310	—	—	300	—	313	332	371	275	350	363	300	300	—	200	233	283	42
110	116	115	120	120	120	133	138	145	147	147	150	116	115	115	127	129	150	43
85	85	80	—	—	160	125	125	117	—	—	125	63	73	—	—	—	—	44
294	283	280	—	—	350	321	383	375	275	375	—	396	390	370	—	—	—	45
—	450	450	—	—	400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46
*315	*315	*315	*325	*325	*325	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*325	*325	*325	*310	*310	*310	47
*100	*100	*100	*97	*97	*97	*95	*95	*95	*93	*93	*93	*97	*97	*97	*96	*96	*96	48
29	29	29	40	40	40	32	32	34	30	30	30	25	25	25	35	35	35	49
16	16	16	15	15	15	—	—	—	12	12	14	15	15	15	14	14	14	50
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	51
7120	7120	7120	8190	8190	8190	7400	7870	7910	9000	9600	9600	7180	7180	7180	8000	8000	8600	52
6410	6410	6410	6930	6930	6930	6600	7330	7180	7000	7600	7600	5990	5990	5990	6800	7200	6800	53
—	—	—	—	—	—	1333	1333	—	1050	1050	1050	—	—	—	—	—	—	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	56
*600	*650	*600	—	—	—	*1225	*1225	*1225	*990	*990	*990	*1125	*1125	*1125	—	—	—	57
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	58

kolja 238 öre samt under aug. ruda 250 à 280 öre; för Nyköping under juli havslax 130 à 200, kolja 175, och vitling 120 öre samt under sept. havslax 240 à 300, kolja 160 à 200, rocka 200 och vitling 172 öre: 150 och ål 500 à 600 öre; för Linköping under juli havslax 250 à 300, kolja 150 à 250, makrill kolja 156, makrill 260, sjötunga 300, vitling 140 och ål 600 öre samt under sept. havslax 250 à 350, kolja 245, vitling 165 och sjötunga 275 öre, under aug. kolja 180 à 250, makrill 250 à 300, sjötunga 250 à 350 225 öre. — [2]) 75 % utmalning. — [3]) Genom *Bränslekommissionen* försåld *koks* kostade i Stockholm per hl. — * Maximipris. — Ransonering är införd å de varor, framför vilkas noteringar tecknet * är utsatt.

	1	2	30	31	32	33	34	35	36	37	38
	Varuslag	Kvantitet	Växjö			Kalmar			Västervik		
			Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.
			Medelpris (öre)								
1	Mjölk: oskummad . . . . . ×	l.	30	30	32	*32	*32	*32	*35	*35	*35
2	» handskummad . . . . . ×	»	18	18	20	—	—	—	—	—	—
3	» separerad . . . . . ×	»	15	15	17	*17	*17	*17	*15	*15	*15
4	Smör: bords- (mejeri-) . . . . . ×	kg.	*535	*535	*586	*535	*535	*581	*535	*546	*593
5	» mat- (lands-) . . . . . ×	»	480	480	*540	480	—	—	480	480	*540
6	Ost: helfet, okryddad . . . . ×	»	330	—	—	—	—	—	—	—	—
7	» halvfet, » . . . . ×	»	290	—	—	—	—	—	—	—	—
8	» skummjölks-, » . . . . ×	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Margarin, växt-	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Ägg: svenska, färska	tjog	681	675	755	685	702	759	660	668	693
11	» » konserverade . . .	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Potatis: gammal . . . . . ×	5 l.	—	—	56	—	—	85	—	—	85
13	» . . . . . ×	hl.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	» färsk	5 l.	330	100	—	246	133	—	345	109	—
15	Ärter, gula . . . . . ×	kg.	*70	*70	*70	*61	*61	*61	*58	*58	*58
16	Bruna bönor . . . . . ×	»	—	—	—	—	*143	—	*143	*143	*143
17	Mjöl: vete-, svenskt, bästa sort[2])×	»	*42	*42	*42	*41	*41	*41	*41	*41	*41
18	» råg-, » » » ×	»	*36	*36	*36	*35	*35	*35	*35	*35	*35
19	» rågsikt-, » » »	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Gryn: havre- (ångpreparerade) ×	»	*79	*79	*79	*79	*79	*79	*79	*79	—
21	» ris-, bästa sort svenska (»R. T.») ×	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Rågbröd: hårt (spis-), grovt . . ×	»	*65	*65	*65	*65	*65	*65	*68	*68	*68
23	» mjukt, limpa, söt . . ×	»	*56	*56	*56	*62	*64	*64	*71	*71	*71
24	» » » sur . . ×	»	*43	*43	*43	*39	*40	*41	*43	*43	*43
25	Vetebröd: skorpor, runda, ordinära ×	»	*150	*150	*150	*135	*135	*138	*150	*150	*150
26	» mjukt, bil- } bakat med vatten ×	»	*77	*77	*77	*71	—	—	*71	*71	*71
27	» ligaste sort } » » mjölk ×	»	*123	*123	*123	—	*115	*115	*123	*123	*123
28	Nötkött, färskt: stek	»	677	651	649	604	614	619	667	667	752
29	» soppkött	»	651	605	600	515	526	541	600	600	652
30	Kalvkött, stek: gödkalv	»	553	577	632	511	535	617	600	619	727
31	» spädkalv	»	449	431	488	—	—	—	400	400	462
32	Fårkött: färskt, stek	»	684	649	663	610	639	636	600	625	721
33	» salt, svenskt	»	—	625	—	—	—	—	—	525	525
34	Renkött, färskt, stek	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Fläsk: färskt (sidfläsk) . . ×	»	*325	*396	*420	*378	*425	*425	*387	*425	*425
36	» salt, svenskt » . . ×	»	—	—	—	*435	*435	*435	*340	*435	*435
37	[1]) Fisk, färsk: abborre	»	249	267	282	225	250	300	130	150	163
38	» gädda	»	305	333	387	390	400	388	250	281	300
39	» sill	»	—	—	—	—	180	—	—	—	—
40	» strömming	»	112	155	141	110	147	115	103	93	102
41	» torsk	»	161	182	172	150	150	169	143	156	175
42	» rödspotta (»spätta»)	»	222	356	344	300	353	355	—	—	—
43	» salt: sill, prima	»	197	187	145	170	200	171	120	123	138
44	» strömming	»	—	—	—	—	100	120	—	—	—
45	Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	—	—	—	—	325	333	300	300	300
46	» » » rundskuren . . .	»	—	—	—	350	—	—	—	—	—
47	Kaffe (obränt), prima Santos . . ×	»	*310	*310	*320	325	*325	*325	*310	*310	*310
48	Socker, bit- . . . . . ×	»	*92	*92	*92	*95	*95	*95	*97	*97	*97
49	Salt (matsalt)	»	35	35	35	30	30	30	33	34	30
50	Svagdricka	l.	19	—	16	12	12	12	—	10	10
51	Fotogen, Water White	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
52	Ved: björk- } osågad, hemkörd (per »stortamn»: 2·5 × 1·6 ×	famn	6300	7020	7030	7130	7130	7130	7570	7570	7570
53	barr- } × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	5290	6360	6360	5750	6200	5780	6850	6850	6850
54	Bränntorv	100 kg.	563	617	617	—	810	810	—	—	—
55	Kol: antracit- (»valnöt») } hem-	hl.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	eng. hushålls- (fyrkol) } körd	»	—	—	—	—	—	—	*1500	*1650	*1650
57	[4])Koks: gasverks- (okrossad) }	»	—	—	—	—	—	—	*1100	*1150	*1150
58	eng. kamin- » }	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—

[1]) Prisuppgifter hava meddelats även å följande fisksorter, som kostat per kg.: för Växjö under aug. kolja 175, makrill 250 och sjötunga 225 öre samt under sept. kolja 195, makrill 300, sjötunga 225 och 250 à 350 öre, under aug. flundra 150 à 200, gös 500, kolja 180 à 225 och sjötunga 300 öre samt under [3]) I Visby har under kvartalet betalats för alved 68·50 kr. och i Landskrona under juli för bokved 9·40 samt under aug. och sept. 9·50 kr. per hl. och i Malmö under juli 10·10 samt under aug. och sept. * är utsatt.

39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	
Visby			**Karlskrona**			**Kristianstad**			**Malmö**			**Lund**			**Landskrona**			
Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	
M e d e l p r i s (ö r e)																		
30	30	30	30	30	30	*34	*34	*34	31	37	37	*35	*35	*35	*35	*35	*35	1
—	—	—	25	25	25	*20	*20	*20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
14	14	14	—	—	—	*18	*18	*18	17	17	17	*16	*16	*16	*16	*16	*16	3
*535	*535	*581	*535	*535	*581	*535	*535	*581	*535	*535	*581	*535	*535	*581	*535	*535	*581	4
480	480	*540	480	480	540	480	—	—	480	—	—	—	—	—	—	—	—	5
—	—	—	—	330	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
711	715	817	669	658	705	710	681	758	748	735	818	680	660	766	694	708	757	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
—	—	60	45	—	68	—	—	75	—	—	87	—	—	88	—	—	63	12
—	—	—	850	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
284	119	—	248	133	—	251	112	—	283	124	—	215	103	—	191	98	—	14
*60	*60	*60	—	—	—	—	—	*58	—	—	—	*60	—	*62	*62	*62	—	15
*145	*145	*145	—	—	—	—	—	*138	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16
*42	*42	*42	*42	*42	*43	*41	*41	*41	*42	*42	*42	*42	*42	*42	*42	*42	*42	17
*36	*36	*36	*36	*36	*37	*35	*35	*35	*36	*36	*36	*37	*37	*37	*36	*36	*36	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19
*79	*79	*79	—	—	—	—	—	*79	—	—	—	—	*80	*80	*80	*79	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
*60	*60	*60	*60	*60	*60	*74	*74	*74	*75	*75	*75	*75	*75	*75	*74	*74	*74	22
*54	*54	*54	*46	*46	*46	*51	*51	*51	*50	*50	*50	*46	*46	*46	*50	*50	*50	23
*46	*46	*46	*36	*36	*36	*42	*42	*42	*36	*36	*36	*37	*37	*37	*38	*38	*38	24
*150	*150	*150	*200	*200	*200	*150	*150	*150	*188	*188	*188	—	—	—	—	—	—	25
*77	*77	*77	*77	*77	*77	—	—	—	*86	*86	*86	*77	*77	*77	*92	*92	*92	26
*123	*123	*123	—	—	—	*154	*154	*154	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27
518	534	539	619	623	620	662	673	685	725	725	725	685	675	694	698	674	683	28
467	486	493	576	574	567	611	616	630	619	636	675	592	583	611	655	622	655	29
476	542	581	629	631	650	660	656	695	674	736	725	800	725	800	818	792	802	30
—	—	—	440	468	468	455	455	480	537	581	575	500	488	550	540	520	552	31
681	668	646	640	638	636	736	750	765	880	844	813	800	800	950	847	834	834	32
—	—	—	567	567	581	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
*420	*420	—	*420	—	—	—	—	—	—	—	—	*386	*420	—	—	—	—	35
*430	*430	—	*430	*430	—	—	—	—	*445	*445	*445	*430	*430	*430	*415	*445	*445	36
250	—	—	146	147	155	240	233	213	—	194	195	250	225	250	—	—	—	37
—	—	409	264	286	300	358	350	340	—	400	400	400	400	417	300	350	350	38
—	—	175	—	—	—	—	175	184	166	93	87	—	—	—	124	95	100	39
74	57	84	75	111	133	135	115	141	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40
—	—	—	112	117	150	150	150	150	173	179	213	185	190	225	125	125	129	41
—	—	—	—	—	—	216	217	245	320	375	450	400	400	425	250	259	283	42
135	135	142	172	172	178	123	122	122	213	150	175	160	168	219	117	113	130	43
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	44
315	400	375	375	375	375	—	—	—	—	—	—	—	—	—	250	250	—	45
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46
*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310	47
*95	*95	*95	*96	*96	*96	*87	*87	*93	*96	*96	*96	*95	*93	*93	*96	*96	*96	48
40	40	40	44	44	44	30	30	30	30	30	30	33	33	33	30	30	30	49
10	10	10	14	14	14	10	10	12	14	14	14	14	14	14	15	15	15	50
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	51
7920	8100	8100	7030	7100	7300	8820	8820	8950	11700	11880	11900	9680	9780	10170	9430	9430	9430	52
[3])5870	[3])6410	[3])6410	—	—	—	6430	6550	6430	11300	11000	11120	8290	8380	8380	8900	8900	8900	53
—	550	550	—	—	750	1000	1000	1000	1278	1167	1333	—	960	960	959	1000	1033	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*2200	56
—	—	—	—	—	—	—	—	—	*900	*1025	*1025	—	—	—	—	—	—	57
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*1095	*1095	58

juli braxen 250 öre; för Kalmar under juli kolja 150 à 175, makrill 250 och sjötunga 238 öre, under vitling 190 öre: för Visby under juli flundra 140, gös 480, kolja 225, makrill 200, sik 450 och sjötunga sept. flundra 200 à 250, kolja 230, sjötunga 300, vitling 160 och ål 500 öre. — [2]) 75 % utmalning. — 101·50 kr. per famn. — [4]) Genom *Bränslekommissionen* försåld *koks* kostade i Karlskrona under juli 10·40 kr. per hl. — × Maximipris. — Ransonering är införd å de varor, framför vilkas noteringar tecknet

	1 Varuslag	2 Kvantitet	57 Hälsingborg Juli	58 Hälsingborg Aug.	59 Hälsingborg Sept.	60 Ystad Juli	61 Ystad Aug.	62 Ystad Sept.	63 Halmstad Juli	64 Halmstad Aug.	65 Halmstad Sept.
			Medelpris (öre)								
1	Mjölk: oskummad ×	l.	*35	*35	*35	34	34	34	*40	40	40
2	handskummad ×	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	separerad ×	»	*16	*16	*16	15	15	15	*21	21	21
4	Smör: bords- (mejeri-) ×	kg.	*535	*539	*585	*535	*535	*581	*535	*535	*584
5	*mat- (lands-)* ×	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Ost: helfet, okryddad ×	»	330	330	330	—	—	—	—	—	—
7	halvfet, » ×	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	skummjölks-, » ×	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Margarin, växt-	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Ägg: svenska, färska	tjog	754	783	796	700	678	747	695	660	694
11	» konserverade	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	*Potatis: gammal* ×	5 l.	—	—	70	—	—	70	—	—	75
13	» ×	hl.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	färsk	5 l.	223	102	—	223	94	—	209	104	—
15	Ärter, gula ×	kg.	—	—	*63	—	—	*69	—	*61	*61
16	Bruna bönor ×	»	—	—	*143	—	—	—	—	*141	*141
17	Mjöl: vete- svenskt, bästa sort[2]) ×	»	*42	*42	*42	*41	*41	*41	*41	*41	*41
18	råg-, » » » ×	»	*36	*36	*36	*36	*36	*86	*35	*35	*35
19	*rågsikt-, » » »*	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Gryn: havre- (ångpreparerade) ×	»	*79	*79	*79	*79	*79	*79	*74	*79	*79
21	ris-, bästa sort svenska (»R. T.») ×	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Rågbröd: hårt (spis-), grovt ×	»	*66	*66	*66	*74	*74	*74	*65	*65	*65
23	mjukt, limpa, söt ×	»	*47	*47	*48	*48	*48	*48	—	—	—
24	» » sur ×	»	*38	*38	*38	*36	*37	*37	*42	*42	*42
25	Vetebröd: skorpor, runda, ordinära ×	»	*188	*188	*188	*140	*140	*150	*200	*200	*200
26	mjukt, bil- bakat med vatten ×	»	*81	*81	*81	*86	*87	*87	*53	*53	*53
27	ligaste sort » » mjölk ×	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Nötkött, färskt: stek	»	646	650	673	660	675	694	624	614	634
29	soppkött	»	588	594	614	585	563	594	542	537	565
30	Kalvkött, stek: gödkalv	»	689	700	713	680	675	719	532	563	611
31	spädkalv	»	400	433	471	475	475	494	398	428	466
32	Fårkött: färskt, stek	»	738	791	800	760	750	813	693	692	697
33	salt, svenskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
34	Renkött, färskt, stek	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Fläsk: färskt (sidfläsk) ×	»	*382	*420	*420	—	—	—	—	—	—
36	salt, svenskt » ×	»	*445	*445	*445	*440	—	—	*480	*480	*480
37	[1]) Fisk, färsk: abborre	»	—	—	—	242	—	—	—	—	—
38	gädda	»	400	397	416	274	—	450	—	—	—
39	sill	»	148	136	152	163	—	—	183	186	228
40	strömming	»	—	95	99	72	85	82	—	150	—
41	torsk	»	122	115	123	155	—	153	125	126	192
42	rödspotta (»spätta»)	»	348	326	384	225	400	450	291	293	375
43	salt: sill, prima	»	139	156	172	160	200	230	130	130	150
44	strömming	»	—	—	—	—	105	115	—	—	—
45	Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	255	263	250	—	—	—	—	350	—
46	» » » rundskuren	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	Kaffe (obränt), prima Santos ×	»	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310
48	Socker, bit- ×	»	*96	*96	*96	*93	*95	*95	*96	*96	*96
49	Salt (matsalt)	»	31	36	38	40	40	40	85	35	35
50	Svagdricka	l.	15	15	15	12	12	12	15	15	15
51	Fotogen, Water White	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
52	Ved: björk- osågad, hemkörd (per famn	famn	9950	9950	9870	9450	9450	9730	8430	8840	8840
53	barr- »storfamn»: 2·5 × 1·6 × × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	9200	9200	9120	8060	8060	8340	[3])7540	[3])7660	[3])7230
54	Bränntorv	100 kg.	1150	1150	1023	675	675	700	750	750	840
55	Kol: antracit- (»valnöt») hem-	hl.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	eng. hushålls- (fyrkol) körd	»	*2225	*2225	*2438	*2350	*2350	*2700	—	—	*2100
57	[4])Koks: gasverks- (okrossad)	»	*700	*900	*900	—	—	—	—	—	—
58	eng. kamin- »	»	*1025	*1025	*1025	*925	*925	*925	*877	*903	*948

[1]) Prisuppgifter hava meddelats även å följande fisksorter, som kostat per kg.: för Halmstad under 150 å 350, sjötunga 400, skrubba 150 à 200, slätvar 300 och vitling 100 à 180 öre, under aug. flundra 300, vitling 128 och ål 450 öre samt under sept. flundra 219, kolja 200 à 250, makrill 250, rödtunga 200, 175 à 250 samt under sept. 200 à 250 öre; för Lysekil kolja under juli 110 samt under aug och sept. 250 öre; för Tidaholm under juli gös 350, havslax 170, kolja 120 à 175, röding 350, siklöja 160 och ål 210 öre. — [2]) 75 % utmalning. — [3]) I Halmstad har betalats för bokved under juli 91·40, under aug.
[4]) Genom *Bränslekommissionen* försåld *koks* kostade i Hälsingborg under juli och aug. 10·00 samt under är införd å de varor, framför vilkas noteringar tecknet * är utsatt.

66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	
Göteborg			**Lysekil**			**Vänersborg**			**Borås**			**Tidaholm**			**Karlstad**			
Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	
Medelpris (öre)																		
42	42	42	40	40	40	*40	*40	*40	38	38	38	35	35	35	*38	*38	*38	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27	27	27	—	—	—	2
27	27	27	—	—	—	*25	*25	*25	20	20	20	18	18	18	*20	*20	*20	3
*535	*558	*604	*535	*535	*591	*535	*538	*596	*535	*535	*581	*535	*535	*581	*535	*541	*600	4
480	480	*540	480	480	*540	480	480	*540	480	—	—	480	480	*540	480	480	*540	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	330	330	330	—	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	290	290	290	—	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	190	190	190	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
748	750	788	675	650	675	727	730	723	765	748	766	596	615	638	740	752	805	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
—	—	100	—	—	90	—	—	100	—	—	78	—	—	65	—	—	98	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
310	135	—	315	144	—	400	135	—	345	102	—	258	84	—	313	105	—	14
*61	*61	*63	—	*70	*70	*58	*58	*59	—	*58	—	*63	—	—	*58	*58	*58	15
*142	—	—	—	—	—	*138	*138	*138	—	—	—	—	—	—	—	*138	—	16
*41	*41	*41	*42	*42	*42	*43	*43	*43	*42	*42	*42	*42	*43	*43	*43	*43	*43	17
*35	*35	*35	*36	*36	*36	*37	*37	*37	*37	*36	*36	*36	*37	*37	*37	*37	*37	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19
*79	*79	*79	*82	*82	*82	*79	*79	*79	*79	*79	*79	*79	*79	*80	*79	*79	*79	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
*70	*70	*70	*65	*65	*65	*65	*65	*65	*65	*65	*65	*65	*65	*65	*64	*65	*65	22
*92	*92	*92	*60	*60	*60	—	—	—	*62	*62	*62	*77	*77	*77	*83	*83	*83	23
*56	*56	*56	*50	*50	*50	*55	*52	*52	*53	*53	*53	*54	*54	*54	—	—	—	24
*186	*186	*186	*150	*150	*150	*200	*200	*200	*200	*200	*200	*200	*200	*200	*200	*200	*200	25
*93	*93	*93	*70	*70	*70	*77	*77	*77	*62	*62	*62	—	—	*70	*86	*86	*86	26
*153	*153	*153	*140	*140	*140	*130	*130	—	*153	*153	*153	—	—	—	—	—	—	27
700	675	675	600	588	550	625	621	625	686	643	630	631	630	680	629	625	625	28
630	563	575	550	538	500	545	525	550	587	555	545	546	530	565	574	575	585	29
670	669	675	575	600	—	607	585	588	620	630	630	627	633	665	628	625	644	30
410	438	475	353	344	357	315	313	325	405	405	405	333	348	368	420	529	408	31
720	675	675	600	600	600	615	631	671	730	730	708	644	653	688	675	706	725	32
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
*400	*440	*440	*420	*420	*420	*425	*425	—	*387	*425	*425	—	—	—	—	*435	—	35
*450	*450	*480	*445	*445	*445	*435	*435	—	—	*435	*435	—	*445	—	*460	*460	*460	36
325	308	400	—	—	—	208	—	—	221	268	274	210	—	—	286	296	308	37
400	400	467	—	—	—	250	—	281	334	350	350	350	—	—	400	414	422	38
181	175	246	—	—	—	200	208	224	152	177	201	—	173	209	180	188	238	39
200	150	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	162	157	200	40
147	150	213	113	118	124	—	—	—	140	155	155	175	—	—	265	263	300	41
300	338	313	250	250	250	—	300	325	338	338	388	233	250	250	296	300	400	42
151	150	151	125	115	115	137	137	160	115	115	115	140	140	140	161	159	157	43
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	—	—	—	—	—	44
342	350	346	—	—	—	250	—	350	343	312	320	350	—	—	320	400	425	45
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	500	—	—	46
*310	*310	*310	*310	*310	*310	*308	*308	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310	47
*93	*93	*93	*95	*95	*95	*97	*97	*97	*95	*95	*95	*92	*92	*92	*96	*96	*96	48
38	38	38	25	25	35	35	37	35	35	35	35	30	30	30	40	40	40	49
17	17	18	—	—	—	12	12	12	15	15	15	10	10	10	15	20	20	50
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	51
11600	11600	11450	7900	9000	9000	8300	8600	9050	8360	8470	8890	5230	5230	5490	7180	7810	8570	52
9800	10200	9900	7200	8200	8200	7050	7350	7050	5820	6080	6920	3830	3830	4170	6550	6930	7690	53
1443	1333	1333	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	54
—	—	3000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*2550	55
*2150	*2367	*2175	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	56
*760	*800	*970	—	—	—	—	—	—	*1100	*1100	*1100	*1100	*1150	—	—	—	*1650	57
*1750	*1500	*1750	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	58

juli flundra 128, havslax 225 à 250, kolja 125 à 200, långa 200, makrill 150 à 250, piggvar 350, rödtunga 150, kolja 176, makrill 160 à 200, piggvar 350, rödtunga 200 à 300, sjötunga 500, skrubba 195, slätvar skrubba 225 à 300, vitling 150 à 225 och ål 300 öre; för Göteborg makrill under juli 175 under aug. 110 à 125 öre; för Vänersborg kolja under juli 195 öre under aug. 150 à 225 samt under sept. 200 à 400 öre, under aug. gös 450, kolja 166, röding 450 och sik 300 à 400 öre samt under sept. kolja 200 à 93·40. och för ribbved 54·50 samt under sept. för bokved 90·30 och för ribbved 53·70 kr. per famn. — sept. 10·20 kr. per hl. och i Göteborg under kvartalet 10·40 kr. per hl. — * Maximipris. — Ransonering

	1	2	84	85	86	87	88	89	90	91	92
	Varuslag	Kvantitet	Örebro			Kopparberg			Västerås		
			Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.
			Medelpris (öre)								
1	Mjölk: oskummad ×	l.	*37	*37	*37	35	35	40	35	38	38
2	handskummad ×	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	separerad ×	»	*18	*18	*18	18	18	21	17	19	19
4	Smör: bords- (mejeri-) ×	kg.	*535	*535	*594	*535	*535	*589	*535	*535	*581
5	mat- (lands-) ×	»	480	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Ost: helfet, okryddad ×	»	330	—	—	—	—	—	—	—	—
7	halvfet, » ×	»	290	—	—	—	—	—	—	—	—
8	skummjölks-, » ×	»	190	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Margarin, växt-	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Ägg: svenska, färska	tjog	635	650	767	700	650	700	750	754	767
11	» konserverade	»	—	—	—	480	—	—	—	—	—
12	Potatis: gammal ×	5 l.	—	—	70	—	—	80	—	—	100
13	» ×	hl.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	färsk	5 l.	235	89	—	438	129	—	340	102	—
15	Ärter, gula ×	kg.	—	—	*59	*65	*65	*67	*58	*58	—
16	Bruna bönor ×	»	—	—	—	—	—	—	*138	—	—
17	Mjöl: vete-, svenskt, bästa sort[2]) ×	»	*42	*42	*42	*42	*42	*42	*43	*43	*43
18	råg-, » » » ×	»	*36	*36	*36	*36	*36	*36	*37	*37	*37
19	rågsikt-, » » »	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Gryn: havre- (ångpreparerade) ×	»	—	—	—	*79	*79	*79	*79	*79	*79
21	ris-, bästa sort svenska (»R. T.») ×	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Rågbröd: hårt (spis-), grovt ×	»	*64	*64	*64	*65	*66	*66	*65	*65	*65
23	mjukt, limpa, söt ×	»	*83	*83	*83	*80	*80	*80	*74	*83	*83
24	» » sur ×	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Vetebröd: skorpor, runda, ordinära ×	»	*200	*200	*200	*200	*200	*200	*150	*200	*200
26	mjukt, bil- } bakat med vatten ×	»	*91	*91	*91	*72	*72	*72	*85	*86	*86
27	ligaste sort } » » mjölk ×	»	*120	*120	*120	—	—	—	*154	*154	*154
28	Nötkött, färskt: stek	»	600	606	669	605	600	631	686	687	699
29	soppkött	»	525	525	581	539	560	566	636	637	651
30	Kalvkött, stek: gödkalv	»	600	613	688	620	600	638	703	707	726
31	spädkalv	»	425	431	463	340	375	450	420	437	458
32	Fårkött: färskt, stek	»	650	663	723	650	600	663	798	796	796
33	salt, svenskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
34	Renkött, färskt, stek	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Fläsk: färskt (sidfläsk) ×	»	*401	*425	*425	—	—	—	—	*425	*425
36	salt, svenskt » ×	»	*450	*435	*435	*435	—	*450	—	—	*450
37	[1]) Fisk, färsk: abborre	»	220	196	213	200	207	223	267	304	292
38	gädda	»	338	338	366	358	—	367	350	350	363
39	sill	»	185	185	238	—	165	217	—	178	227
40	strömming	»	122	140	159	127	145	154	141	175	159
41	torsk	»	178	—	230	—	150	225	275	267	238
42	rödspotta (»spätta»)	»	275	317	383	258	311	—	—	—	—
43	salt: sill, prima	»	115	120	152	108	108	111	135	120	130
44	strömming	»	30	—	—	80	—	—	—	100	90
45	Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	—	—	—	286	295	330	—	400	400
46	» » » rundskuren	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	Kaffe (obränt), prima Santos ×	»	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310
48	Socker, bit- ×	»	*96	*96	*97	*100	*100	*100	*96	*98	*98
49	Salt (matsalt)	»	25	25	25	25	25	25	30	35	35
50	Svagdricka	l.	10	10	10	25	25	25	15	15	15
51	Fotogen, Water White	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
52	Ved: björk- } osågad, hemkörd (per »storfamn»: 2·5 × 1·6 ×	famn	8190	8190	9070	5790	5790	5790	7480	7830	8190
53	barr- } × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	6740	6740	7250	5070	5070	5070	6590	6940	7300
54	Bränntorv	100 kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
55	Kol: antracit- (»valnöt»)	hl.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	eng. hushålls- (fyrkol) } hem-	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
57	Koks: gasverks- (okrossad) } körd	»	*565	*585	*585	*1200	*1200	*1200	—	—	—
58	eng. kamin- »	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—

[2]) Prisuppgifter hava meddelats även å följande fisksorter, som kostat per kg.: för Örebro under juli vitling 110 à 170 öre samt under sept. kolja 220 à 300 och vitling 160 à 225 öre; för Västerås under makrill 200 à 280, sik 365, sjötunga 200 à 300, vitling 138 à 200 och ål 500 à 550 öre, under aug. braxen 500 öre, under sept. braxen 235, gös 410, kolja 200 à 250, sjötunga 300, vittling 170 à 225 och ål 550 under sept. 175 öre; för Domnarvet och Borlänge under juli kolja 120 à 200 och vitling 120 à 180 kolja och vitling under juli resp. 150 och 140 öre, under aug. resp. 175 och 140 öre samt under sept. resp. havslax 300, makrill 175 à 200, sik 400 och vitling 250 öre; för Söderhamn under sept. kolja 175 öre. — × Maximipris. — Ransonering är införd å de varor, framför vilkas noteringar tecknet * är utsatt.

93	94	95	96	97	98	99	100	101	102	103	104	105	106	107	108	109	110	
Falun			**Domnarvet o. Borlänge**			**Ludvika**			**Gävle**			**Söderhamn**			**Sundsvall:** staden			
Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	
Medelpris (öre)																		
*40	*40	*40	40	40	40	42	42	42	42	42	43	40	40	40	45	45	50	1
*20	*22	*22	22	22	22	—	—	—	22	22	23	25	25	25	30	30	32	2
—	—	—	—	—	—	26	26	26	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
*535	*535	*581	*535	*535	*581	*535	*535	*594	*535	*546	*593	*535	*546	*593	*535	*570	*608	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	480	480	*540	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	330	330	330	330	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	190	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
796	795	815	806	800	800	810	771	831	817	810	870	764	786	873	810	817	914	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
—	—	135	—	—	140	—	—	100	—	—	110	—	—	116	—	—	*95	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
436	160	—	488	152	—	471	131	—	435	128	—	368	151	—	458	148	—	14
—	*60	—	—	—	*60	*62	*62	*62	—	—	—	*58	*60	—	*66	*65	*67	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16
*44	*44	*44	*43	*43	*43	*43	*43	*43	*43	*43	*43	*44	*44	*44	*44	*44	*44	17
*38	*38	*38	*37	*37	*37	*37	*37	*37	*37	*37	*37	*38	*38	*38	*38	*38	*38	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19
—	—	—	—	*80	—	*81	*80	*80	*79	*79	*79	*80	*79	*79	*79	*80	*80	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
*63	*63	*63	*63	*63	*63	*65	*66	*66	*67	*67	*67	*67	*67	*67	*70	*70	*70	22
*85	*85	*85	*85	*85	*85	*84	*83	*84	*84	*84	*86	*78	*78	*78	*86	*86	*86	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24
*200	*200	*200	*200	*200	*200	*200	*200	*200	*150	*150	*150	*150	*150	*151	*188	*188	*188	25
*77	*77	*77	*77	*77	*77	*86	*86	*86	*92	*92	*92	*109	*106	*110	*92	*92	*92	26
*154	*154	*154	*154	*154	*154	—	—	—	—	—	—	—	—	*135	*154	*154	*154	27
735	738	752	647	700	679	593	600	600	685	685	699	620	700	688	761	770	775	28
653	641	657	577	594	575	567	580	578	621	626	643	560	650	638	685	683	685	29
780	753	760	650	663	681	563	—	642	719	743	755	737	700	729	737	774	775	30
450	—	500	395	363	425	377	—	—	402	414	426	387	346	363	446	469	480	31
743	771	783	650	706	738	—	700	700	737	715	716	700	700	746	753	782	737	32
—	—	—	—	—	—	—	500	—	638	667	675	—	—	—	650	650	—	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
—	—	—	—	—	—	—	—	—	*440	*440	*440	*398	*440	*440	*394	*440	*443	35
—	—	*460	—	*460	—	—	*445	—	*460	*460	*460	—	*460	*460	*378	*460	*460	36
260	286	277	236	257	257	283	300	325	233	250	331	181	163	—	225	222	250	37
406	400	400	350	400	400	400	—	400	380	394	413	285	299	338	319	342	350	38
—	175	225	—	160	193	140	170	187	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39
100	119	144	100	110	138	112	141	—	77	94	121	69	74	91	85	93	152	40
193	275	308	200	263	263	169	—	250	255	300	275	210	153	250	250	238	263	41
350	356	358	—	—	—	200	—	—	325	400	400		253	—	250	331	—	42
144	145	130	123	127	128	120	125	137	109	111	115	118	126	128	161	162	152	43
77	78	96	75	78	120	—	—	90	82	90	97	—	—	—	118	118	133	44
281	275	365	292	300	327	250	225	308	283	300	285	275	300	250	325	350	325	45
—	317	—	375	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	350	375	—	46
*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*318	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*312	*309	47
*98	*98	*98	*98	*98	*98	*100	*100	*100	*98	*98	*98	*97	*98	*98	*99	*98	*100	48
25	27	27	28	30	30	28	30	33	25	26	25	25	25	25	28	28	28	49
—	—	—	—	—	—	11	11	11	16	16	16	—	—	16	15	15	18	50
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	51
8370	8190	8010	7480	7650	7650	7400	7430	7430	8100	8100	8100	—	—	—	8580	8710	8640	52
6940	6410	6940	6750	—	6940	4660	4660	4660	7200	7200	7200	6230	6230	6410	7520 [3]	7850	7720	53
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	54
—	—	*2875	—	—	—	—	*2500	—	—	—	—	*1750	*1700	—	*1200	*1200	*1450	55
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*2000	*2000	—	56
*1150	—	*1175	—	—	*1250	—	—	—	—	—	—	*1010	*930	*1200	—	—	—	57
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*970	—	*1141	58

braxen 150 à 200, kolja 120 à 230 och vitling 90 à 170 öre, under aug. braxen 140 à 200, kolja 180 och juli braxen 246, gös 350 à 400, havslax 220 à 250, kolja 150 à 250, kummel 280 à 350, lake 200 à 260, juli braxen 246, gös 350 à 400, havslax 240 à 300, kolja 215, makrill 238, sjötunga 300, vitling 125 à 200 och ål 250, gös 375 à 400, havslax 240 à 300, kolja 215, makrill 238, sjötunga 300, vitling 125 à 200 och ål 250, gös 375 à 400, havslax 240 à 300, kolja 215, makrill 238, sjötunga 300, vitling 125 à 200 och ål 250 öre; för **Falun** under juli kolja 155 och vitling 125 à 175 öre samt kolja och vitling under aug. 150 och öre, under aug. kolja 160 och vitling 130 öre samt under sept. kolja 163 och vitling 150 öre; för **Ludvika** 200 och 140 öre; för **Gävle** under juli havslax 290, makrill 250 och sjötunga 350 öre samt under aug. — [2]) 75 % utmalning. — [3]) I **Sundsvall staden** har under aug. betalts för brädved 59·20 kr. per famn.

1	Varuslag	2 Kvantitet	111 Sundsvall: sågverksdistriktet Juli	112 Sundsvall: sågverksdistriktet Aug.	113 Sundsvall: sågverksdistriktet Sept.	114 Nyland Juli	115 Nyland Aug.	116 Nyland Sept.	117 Östersund Juli	118 Östersund Aug.	119 Östersund Sept.
			Medelpris (öre)								
1	Mjölk: oskummad ×	l.	45	46	46	43	43	43	*40	*40	*55
2	handskummad ×	»	29	33	30	—	—	—	*25	*25	*35
3	separerad ×	»	20	—	23	23	23	26	*23	*23	*33
4	Smör: bords- (mejeri-) ×	kg.	*535	*570	*603	*535	*544	*608	*535	*538	*586
5	mat- (lands-) ×	»	—	—	*540	—	—	—	480	480	*540
6	Ost: helfet, okryddad ×	»	330	330	330	—	—	—	330	330	330
7	halvfet, » ×	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	skummjölks-, » ×	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Margarin, växt-	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Ägg: svenska, färska	tjog	798	802	842	830	804	881	816	807	923
11	» konserverade	»	500	500	—	—	—	—	—	—	—
12	Potatis: gammal ×	5 l.	—	—	103	—	—	95	*75	—	65
13	» ×	hl.	—	—	—	—	—	—	*1125	—	—
14	färsk	5 l.	370	147	—	594	148	—	250	181	—
15	Ärter, gula ×	kg.	*66	*65	—	*67	*68	*65	*62	*62	*64
16	Bruna bönor ×	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Mjöl: vete, svenskt, bästa sort [2] ×	»	*44	*44	*45	*45	*45	*45	*43	*43	*44
18	råg-, » » » ×	»	*38	*38	*39	*40	*40	*40	*37	*37	*38
19	rågsikt-, » » »	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Gryn: havre- (ångpreparerade) ×	»	*79	*80	*81	*83	*81	*83	*79	*79	*79
21	ris-, bästa sort svenska (»R. T.») ×	»	—	—	—	*80	*80	—	—	—	—
22	Rågbröd: hårt (spis-), grovt ×	»	*70	*70	*70	*74	*70	*70	*75	*75	*75
23	mjukt, limpa, söt ×	»	*86	*86	*86	*86	*86	*86	*76	*76	*76
24	» » sur ×	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Vetebröd: skorpor, runda, ordinära ×	»	*188	*188	*188	*188	*188	*188	*150	*150	*150
26	mjukt, bil- bakat med vatten ×	»	*92	*92	*92	*98	*98	*98	*92	*92	*92
27	ligaste sort » » mjölk ×	»	—	—	—	*154	*154	*154	*115	*115	*115
28	Nötkött, färskt: stek	»	752	765	758	605	688	644	690	700	700
29	soppkött	»	649	651	640	550	625	544	640	650	650
30	Kalvkött, stek: gödkalv	»	694	731	738	—	—	—	770	800	800
31	spädkalv	»	364	450	425	408	450	425	400	400	400
32	Fårkött: färskt, stek	»	—	731	706	550	—	550	680	700	700
33	salt, svenskt	»	—	—	—	—	—	—	650	650	650
34	Renkött, färskt, stek	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Fläsk: färskt (sidfläsk) ×	»	*388	*440	*447	—	—	—	*450	*450	*456
36	salt, svenskt » ×	»	*355	*460	*460	*365	*460	*460	*470	*470	*470
37	[1])Fisk, färsk: abborre	»	204	—	—	—	—	—	200	225	225
38	gädda	»	282	300	317	300	—	—	350	413	400
39	sill	»	—	—	—	—	—	—	—	125	—
40	strömming	»	77	80	116	101	96	131	120	144	188
41	torsk	»	225	—	—	—	—	—	250	250	250
42	rödspotta (»spätta»)	»	210	250	—	—	—	—	245	—	—
43	salt: sill, prima	»	132	150	168	100	140	140	127	124	180
44	strömming	»	109	106	126	100	—	120	—	—	130
45	Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	—	—	250	—	—	—	—	—	400
46	» » » rundskuren	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	Kaffe (obränt), prima Santos ×	»	*315	*318	*315	*315	*315	*330	*313	*325	*325
48	Socker, bit- ×	»	*99	*99	*99	*101	*101	*101	*97	*97	*100
49	Salt (matsalt)	»	26	27	26	23	23	23	28	28	28
50	Svagdricka	l.	10	15	15	10	10	10	15	15	15
51	Fotogen, Water White	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
52	Ved: björk- osågad, hemkörd (per »storfamn»: 2·5 × 1·6 × × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	famn	8000	7710	7560	—	—	—	7000	7000	7000
53	barr-	»	6570	[3])6270	[3])5990	5640	5640	6110	6330	6330	6330
54	Bränntorv	100 kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
55	Kol: antracit- (»valnöt») hemkörd	hl.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	eng. hushålls- (fyrkol) hemkörd	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
57	Koks: gasverks- (okrossad) hemkörd	»	—	—	—	—	—	—	*1300	*1300	*1200
58	eng. kamin- »	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—

[1]) Prisuppgifter hava meddelats även å följande fisksorter, som kostat per kg.: för Umeå under juli 185 öre, under aug. sik 185 å 225 öre samt under sept. sik 225 öre; för Malmberget och Gällivare ning. — [2]) I Sundsvall sågverksdistriktet har betalats för brädved under aug. 48·60 samt under bränsle till följande priser: i Kiruna under juli björkved till 30·20 och barrved till 25·20 kr. per famn, ved till 29·00 och barrved till 24·50 kr. per famn, antracitkol till 7·70, gasverkskoks till 5·50 och engelsk antracitkol till 7·40 gasverkskoks till 5·50 och engelsk kaminkoks till 6·75 kr. per hl. — [5]) Å de orter, ej saluföras, avse de meddelade priserna sådana brödslag, som närmast motsvara de i varulistan angivna är utsatt.

120	121	122	123	124	125	126	127	128	129	130	131	132	133	134	135	136	137	
Umeå			Luleå			Boden			Malmberget o. Gällivare			Kiruna			Samtliga orter			
Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	
M e d e l p r i s (ö r e)																		
38	*38	*38	45	45	45	45	45	45	52	52	52	*53	*53	*53	38	38	39	1
20	*22	*22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23	24	25	2
18	*18	*18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	19	19	3
*535	*535	*581	*535	*535	*581	*535	*535	*581	*535	*555	*594	*535	*535	*581	*536	*540	*588	4
480	480	*540	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	480	480	*540	5
—	330	330	—	—	—	—	—	—	—	—	330	330	—	—	330	330	330	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	290	290	290	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	190	190	190	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
685	768	821	826	796	953	819	795	944	831	778	871	803	794	875	741	736	795	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	700	—	490	600		11
—	—	*100*	—	—	*100*	—	—	*100*	—	—	125	—	—	175	60		92	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	988			13
569	125	—	350	192	—	350	215	—	556	198	—	450	206	—	342	132	—	14
*58	*58	*58	—	—	—	—	—	—	*66	*67	*68	*66	*65	*66	*61	*62	*62	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*143	*142	*142	16
*43	*43	*43	*43	*43	*43	*43	*43	*43	*43	*43	*43	*42	*43	*43	*42	*43	*43	17
*37	*37	*37	*37	*37	*37	*37	*37	*37	*37	*37	*37	*37	*37	*37	*37	*37	*37	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19
*79	*79	*81	*79	*79	—	*83	—	—	*81	*80	*95	*79	*79	*79	*79	*79	*80	20
*64	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*72	*71	—	21
*68	*71	*75	*75	*75	*75	*75	*75	*75	*80	*80	*80	*75	*75	*75	*68	*68	*69	22
*76	*77	*76	*95	*92	*92	*95	*91	*92	*92	*92	*92	*60	*92	*92	*73	*73	*74	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*46	*46	*46	24
*200	*200	*200	*200	*200	*200	*200	*200	*200	*200	*200	*200	*125	*125	*125	[5]**)181	[5]**)182	[5]**)182	25
*92	*94	*92	*92	*92	*92	*92	*92	*92	—	—	—	—	—	—	[5]) *84	[5]) *85	[5]) *84	26
*181	*185	*185	—	—	—	—	—	—	*173	*180	*180	—	—	—	[5])*145	[5])*145	[5])*145	27
684	657	606	768	774	707	780	775	746	698	713	682	765	863	743	674	680	682	28
567	498	483	695	681	640	665	674	663	644	656	628	642	719	649	603	604	610	29
648	611	608	—	—	—	—	—	—	600	—	—	525	—	—	659	676	702	30
365	379	373	398	517	463	383	492	475	455	475	—	—	—	425	420	433	453	31
600	579	600	675	692	682	650	700	700	758	750	725	—	—	700	710	717	727	32
—	—	—	525	—	—	—	—	—	460	—	600	—	—	—	618	606	644	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	592	—	592	592	34
*440	*440	*440	—	—	—	—	*440	—	—	—	*440	—	—	—	*406	*430	*434	35
*445	*445	*445	—	—	—	—	—	—	*460	*460	*460	*450	*450	—	*432	*446	*449	36
78	82	97	100	143	168	100	143	168	120	185	—	143	138	138	212	222	246	37
200	226	242	185	185	185	185	185	185	250	250	290	238	213	225	323	335	354	38
—	250	230	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	169	170	205	39
53	65	65	79	80	—	80	82	—	103	99	110	111	108	111	114	120	138	40
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	192	202	224	41
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	172	—	—	280	317	357	42
103	105	135	124	135	142	125	140	145	110	111	109	98	100	140	133	136	144	43
—	80	83	90	95	147	90	120	150	107	107	139	97	103	80	92	97	115	44
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	304	327	332	45
240	250	—	—	—	—	—	—	—	275	—	—	300	—	—	357	358	417	46
*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*315	*310	*317	*318	*312	*317	*312	*312	*313	47
*95	*95	*97	*97	*97	*97	*105	*105	*105	*103	*106	*104	*102	*103	*102	*96	*97	*97	48
30	29	30	30	29	30	30	30	30	26	30	30	19	23	28	31	32	32	49
12	12	15	15	15	15	15	15	15	19	19	19	14	20	20	14	15	15	50
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	51
5600	5400	5700	5610	5610	6170	5420	5170	5670	5176	5170	5170	[4]) 5800	[4]) 5800	[4]) 5800	7950	8090	8210	52
4600	4450	4800	5290	5230	5540	5040	4660	5170	4410	4410	4410	[4]) 4540	[4]) 4540	[4]) 4540	6720	6880	6960	53
															1056	986	923	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	[4])*1000	[4])*1000	[4])*1000	—	—	—	55
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	56
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	[4]) —	[4]) —	[4]) —	—	—	—	57
*920	*950	*927	—	—	—	—	—	—	—	—	—	[4]) *700	[4])*700	[4])*700	—	—	—	58
—	—	—	*1000	*965	*965	—	—	—	—	—	—							

lax 450 à 500 och sik 200 öre, under aug. och sept. sik 210 öre; för Luleå och Boden under juli sik under juli flundra 300 och röding 400 öre samt under aug. röding 400 och sik 275 öre. — [2]) 75 % utmal- sept. 48·30 kr. per famn. — [4]) Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag har tillhandahållit sin personal antracitkol till 8·00, gasverkskoks till 5·50 och engelsk kaminkoks till 6·75 kr. per hl., under aug. björk- kaminkoks till 6·75 kr. per hl. samt under sept. björkved till 24·90 och barrved till 21·00 kr. per famn. där i samband med den statliga regleringen av brödsäd rena vetebrödstyper utan inblandning av rågmjöl kvaliteterna. — × Maximipris. — Ransonering är införd å de varor, framför vilkas noteringar tecknet *

Kreaturs-

(per kg. le-

för Stockholm, Malmö och

Medelpris per år (1907—1917) och per månad

Kreatursslag	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913	1914	1915	1916
	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre
Kor:										
Extra prima[1])	54	54	46	47	50	57	61	61	94	—
Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	48	46	40	41	42	49	55	58	77	100
» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	45	43	36	37	36	43	50	48	71	91
» 3. Mindre feta[2])	38	35	27	28	25	34	41	36	53	76
Kvigor (och stutar):										
Extra prima[3])	60	59	52	55	58	63	66	66	93	115
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	54	52	45	44	46	54	60	58	80	105
» 2. Mindre feta	48	44	36	36	36	44	50	47	65	87
Tjurar:										
Extra prima[4])	57	56	46	49	55	62	65	63	90	—
Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	54	48	42	43	46	56	62	58	82	105
» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)	49	44	38	40	43	52	58	54	76	100
» 3. Mindre köttiga[5])	38	39	32	33	33	43	50	44	60	89
Oxar:										
Extra prima	—	58	—	47	50	58	63	61	92	—
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	53	49	43	43	44	52	57	54	78	104
» 2. Mindre feta[6])	46	43	34	36	38	44	48	45	66	89
Kalvar:										
Sötmjölkskalvar (90—100 kg.)[7])	63	63	60	61	60	63	73	67	87	105
» (70—90 »)[7])	61	56	55	55	52	60	67	62	79	99
Skummjölkskalvar	46	41	39	40	41	48	57	49	69	85
Får:										
Yngre, feta[8])	54	52	50	51	51	53	58	55	70	92
Äldre, »[8])	49	46	45	45	42	48	53	47	62	83
Svin:										
Slakterisvin (75—100 kg.)[9])	66	56	69	77	64	73	82	74	129	163
Rena, större svin (100—170 kg.)[9])	65	55	68	73	62	71	81	71	131	164
Suggor	57	46	58	67	58	60	68	58	122	151

[1]) Uppgifterna för år 1913 avse Stockholm och Malmö, för sept. 1917—april 1918 endast Malmö Malmö. — [2]) Uppgifterna för år 1913 avse Stockholm och Malmö, för sept. 1917—april 1918 endast Malmö avse endast Malmö samt för maj—sept. 1918 Stockholm och Malmö. — [5]) Uppgifterna för åren 1912—1917 för jan., maj och juni 1918 Stockholm och Göteborg. — [9]) Fr. o. m. år 1908 avse uppgifterna Malmö. — alltmera försvårade utfodringsförhållandena torde för tiden efter den 1 november 1917 noteringarna i

priser

vande vikt)

Göteborg 1907—sept. 1918.

(sept. 1917—sept. 1918) för alla tre orterna.

1917	Sept. 1917	Okt. 1917	Nov. 1917	Dec. 1917	Jan. 1918	Febr. 1918	Mars 1918	April 1918	Maj 1918	Juni 1918	Juli 1918	Aug. 1918	Sept. 1918
öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre
119	114	117	114	143	154	180	227	296	360	347	362	358	368
106	103	106	108	129	144	157	193	247	304	290	296	299	311
95	89	96	99	120	132	143	178	226	275	261	264	259	274
76	68	80	82	102	107	113	151	190	231	213	206	201	214
129	123	128	131	150	174	193	254	330	389	381	392	398	399
117	114	116	119	136	152	173	214	273	335	329	303	342	345
91	82	87	91	111	122	135	176	227	284	267	262	259	273
122	120	113	114	150	164	190	244	308	375	362	354	355	373
112	104	105	108	134	147	166	210	267	330	317	320	319	324
103	95	96	100	122	135	153	196	247	310	297	300	293	302
86	74	82	83	107	115	126	166	219	282	252	246	245	254
126	119	125	126	145	168	187	258	325	394	385	400	395	406
115	112	114	114	134	151	172	203	270	334	337	341	342	347
92	84	91	92	112	123	145	170	219	267	251	264	273	279
104	97	114	115	123	—	200	225	274	354	295	282	288	348
96	86	106	107	114	—	—	—	313	312	269	244	250	315
83	75	88	97	117	141	152	185	226	297	274	273	278	305
113	113	115	118	141	169	179	234	282	345	329	340	337	339
101	101	104	106	124	152	171	214	258	323	303	313	318	321
167	171	177	168	159	159	159	180	187	188	192	227	241	241
157	152	159	149	138	138	137	150	153	153	155	179	186	186
160	159	169	167	161	161	161	180	187	188	192	226	241	241

samt för maj—sept. 1918 Stockholm och Malmö. — [3]) Uppgifterna för åren 1912—1917 avse Stockholm och samt för maj - sept. Stockholm och Malmö. — [4]) Uppgifterna för år 1911 och för sept. 1917—april 1918 samt för april—aug. 1918 avse Stockholm och Malmö. — [6]) Uppgifterna avse för sept. 1917 samt [8]) Uppgifterna för åren 1907—1909 avse endast Göteborg. — [9]) På grund av de till följd av foderbrist regel avse svinkroppar av lägre vikt än tidigare.

Kreaturs-
(per kg. le-
för vissa
Medelpris under

	Kreatursslag	Stockholm							
		Juli 1918	*Aug.* 1918	29/8—4/9	5/9—11/9	12/9—18/9	19/9—25/9	26/9—2/10	*Sept.* 1918
	Kor:	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre
1	Extra prima	**374**	**375**	385	385	385	385	385	**385**
2	Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	**322**	**328**	333	328	328	328	328	**329**
3	» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	**302**	**308**	313	308	308	308	308	**309**
4	» 3. Mindre feta (*se även nedan*)	**198**	**200**	215	210	210	210	210	**211**
5	» 4. Magra, simpla (*se även nedan*)	—	—	—	—	—	—	—	—
	Kvigor (och stutar):								
6	Extra prima	**389**	**390**	400	400	405	405	405	**403**
7	Kl. 1. Fullt feta, köttiga	**347**	**348**	358	353	358	358	358	**357**
8	» 2. Mindre feta	**228**	**220**	245	240	245	245	245	**244**
9	» 3. Magra, simpla (*se även nedan*)	—	—	—	—	—	—	—	—
	Tjurar:								
10	Extra prima	**364**	**365**	375	375	380	380	380	**378**
11	Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	**327**	**328**	338	333	338	338	338	**337**
12	» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)	**312**	**313**	323	318	323	323	323	**322**
13	» 3. Mindre köttiga (*se även nedan*)	**228**	**230**	245	240	245	245	245	**244**
14	» 4. Magra, simpla (*se även nedan*)	—	—	—	—	—	—	—	—
	Oxar:								
15	Extra prima	**389**	**390**	400	400	405	405	405	**403**
16	Kl. 1. Fullt feta, köttiga	**347**	**348**	358	353	358	358	358	**357**
17	» 2. Mindre feta	**228**	**230**	245	240	245	245	245	**244**
18	» 3. Magra, simpla (*se även nedan*)	—	—	—	—	—	—	—	—
	Kalvar:								
19	Sötmjölkskalvar (90—100 kg.)	**368**	**398**	405	405	405	430	430	**415**
20	» (70—90 »)								
21	Skummjölkskalvar	**370**	**378**	385	385	385	410	410	**395**
	Får:								
22	Yngre, feta	**351**	**345**	345	345	345	345	345	**345**
23	Äldre, »	**341**	**335**	335	335	335	335	335	**335**
24	Lamm	—	—	—	—	—	—	—	—
	Svin:								
25	Slakterisvin (75—100 kg.) [1]	**246**	**258**	258	258	258	258	258	**258**
26	Rena, större svin (100—170 kg.) [1]	**246**	**258**	258	258	258	258	258	**258**
27	Suggor	**246**	**258**	258	258	258	258	258	**258**
	Medelpris per styck (kr.):	Kr. per styck							
28	Kor: kl. 3. Mindre feta	—	—	—	—	—	—	—	—
29	» 4. Magra, simpla	**438**	**418**	450	425	425	425	425	**430**
30	Kvigor (och stutar): kl. 3. Magra, simpla	**438**	**418**	450	425	450	450	450	**445**
31	Tjurar: kl. 3. Mindre köttiga	—	—	—	—	—	—	—	—
32	» 4. Magra, simpla	**513**	**475**	500	475	500	500	500	**495**
33	Oxar: kl. 3. » »	**413**	**500**	650	625	650	650	650	**645**

[1] På grund av de till följd av foderbrist alltmera försvårade utfodringsförhållandena, torde

priser

vande vikt)

orter i riket.

juli—sept. 1918.

Eskilstuna							Linköping							
Juli 1918	Aug. 1918	1/9—7/9	8/9—14/9	15/9—21/9	22/9—28/9	Sept. 1918	Juli 1918	Aug. 1918	4/9—10/9	11/9—17/9	18/9—24/9	25/9—1/10	Sept. 1918	
öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	
349	**335**	345	360	360	350	**354**	—	—	—	—	—	—	—	1
309	**300**	315	335	335	325	**328**	**284**	**280**	295	295	295	295	**295**	2
275	**268**	275	275	275	265	**273**	**245**	**243**	260	260	260	260	**260**	3
204	**195**	200	200	200	190	**198**	**209**	**208**	220	213	213	213	**215**	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
365	**345**	360	372	373	365	**368**	**360**	**355**	365	370	370	380	**371**	6
342	**330**	335	350	350	345	**345**	**314**	**305**	335	335	335	335	**335**	7
269	**255**	255	260	260	240	**254**	**258**	**257**	285	275	275	275	**278**	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	**350**	**341**	350	350	350	360	**353**	10
310	—	—	—	—	—	—	**314**	**306**	325	315	315	315	**318**	11
303	**300**	315	335	335	330	**329**	**274**	**263**	275	260	260	260	**264**	12
237	**235**	250	255	255	250	**253**	**225**	**222**	230	210	210	210	**215**	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14
—	—	—	—	—	—	—	**358**	**353**	360	360	360	375	**364**	15
352	**335**	350	355	355	350	**353**	**318**	**315**	335	325	325	325	**328**	16
229	**215**	225	—	—	—	**225**	**268**	**268**	298	288	288	288	**291**	17
—	—	—	—	—	—	—	**219**	**229**	260	213	243	243	**240**	18
345	**350**	390	390	390	360	**383**	**350**	**365**	400	390	390	390	**393**	19
319	**325**	360	355	355	350	**355**	**303**	**320**	350	343	343	343	**345**	20
300	**308**	325	325	325	315	**323**	**225**	**259**	285	275	275	275	**278**	21
349	**340**	350	350	350	350	**350**	**290**	**300**	320	320	320	290	**313**	22
334	**325**	325	325	325	325	**325**	**230**	**250**	288	288	288	260	**281**	23
349	**340**	350	350	350	350	**350**	—	—	—	—	—	—	—	24
215	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25
215	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
215	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27
Kr. per styck							Kr. per styck							
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
500	**525**	525	525	525	525	**525**	**375**	**350**	425	425	425	425	**425**	29
445	**425**	425	475	475	475	**463**	**375**	**350**	450	450	450	450	**450**	30
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	31
—	—	—	—	—	—	—	**381**	**350**	450	450	450	450	**450**	32
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33

för tiden efter den 1 november 1917 noteringarna i regel avse svinkroppar av lägre vikt än tidigare.

Kreaturs-

(per kg. le-

för vissa orter

Medelpris under

	Kreatursslag	Norrköping							
		Juli 1918	Aug. 1918	30/8—5/9	6/9—12/9	13/9—19/9	20/9—26/9	27/9—3/10	Sept. 1918
	Kor:	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre
1	Extra prima	**320**	—	—	—	—	—	—	—
2	Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	**277**	**288**	295	295	295	295	295	**295**
3	» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	**247**	**259**	270	270	270	270	270	**270**
4	» 3. Mindre feta (*se även nedan*)	**165**	**177**	188	188	188	183	188	**187**
5	» 4. Magra, simpla (*se även nedan*)	**140**	**151**	170	170	170	170	170	**170**
	Kvigor (och stutar):								
6	Extra prima	**326**	**342**	353	353	353	353	353	**353**
7	Kl. 1. Fullt feta, köttiga	**305**	**316**	320	320	320	320	320	**320**
8	» 2. Mindre feta	**257**	**268**	275	275	275	275	275	**275**
9	» 3. Magra, simpla (*se även nedan*)	**177**	**193**	183	183	183	208	203	**192**
	Tjurar:								
10	Extra prima	**329**	**345**	355	355	355	355	355	**355**
11	Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	**316**	**333**	345	345	345	345	345	**345**
12	» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)	**285**	**305**	330	330	330	330	330	**330**
13	» 3. Mindre köttiga	**245**	**251**	270	270	270	270	270	**270**
14	» 4. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—	—
	Oxar:								
15	Extra prima	**347**	**345**	345	345	345	345	355	**347**
16	Kl. 1. Fullt feta, köttiga	**327**	**328**	335	335	335	335	340	**336**
17	» 2. Mindre feta	**251**	**251**	270	270	270	270	270	**270**
18	» 3. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—	—
	Kalvar:								
19	Sötmjölkskalvar (90—100 kg.)	**319**	**363**	395	395	395	370	370	**385**
20	» (70—90 »)	**295**	**329**	370	370	370	345	345	**360**
21	Skummjölkskalvar	**208**	**266**	320	320	320	295	295	**310**
	Får:								
22	Yngre, feta	**370**	**345**	320	320	320	320	320	**320**
23	Äldre, »	**305**	**283**	270	270	270	270	270	**270**
24	Lamm	**400**	**383**	350	350	350	—	—	**350**
	Svin:								
25	Slakterisvin (75—100 kg.)[1]	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Rena, större svin (100—170 kg.)[1]	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Suggor	—	—	—	—	—	—	—	—
	För konservering (öre per kg.):								
28	Kor: kl. 3. Mindre feta	—	—	—	—	—	—	—	—
29	» 4. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—	—
	Medelpris per styck (kr.):	Kr. per styck							
30	Kor: kl. 3. Mindre feta	—	—	—	—	—	—	—	—
31	» 4. Magra, simpla	—	—	—	—	—	345	350	**348**
32	Kvigor (och stutar): kl. 3. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—	—

[1] På grund av de till följd av foderbrist alltmera försvårade utfodringsförhållandena, torde för tiden

priser

vande vikt)

i riket. (Forts.)

juli—sept. 1918.

Malmö								Hälsingborg								
Juli 1918	Aug. 1918	29/8—4/9	5/9—11/9	12/9—18/9	19/9—25/9	26/9—2/10	Sept. 1918	Juli 1918	Aug. 1918	29/8—4/9	5/9—11/9	12/9—18/9	19/9—25/9	26/9—2/10	Sept. 1918	
öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	
350	**340**	350	—	350	350	350	**350**	**325**	**313**	—	340	—	340	340	**340**	1
293	**286**	290	313	313	313	313	**308**	**275**	**258**	275	288	313	313	313	**300**	2
259	**248**	250	260	288	288	288	**275**	**233**	**233**	238	245	263	263	263	**254**	3
219	**210**	210	220	240	240	240	**230**	**208**	**200**	213	220	228	233	228	**224**	4
193	**178**	180	185	210	195	195	**193**	—	—	—	—	—	—	—	—	5
395	**406**	375	388	413	400	400	**395**	**389**	**375**	—	—	400	415	—	**408**	6
348	**353**	341	338	360	350	340	**346**	**338**	**338**	363	363	363	363	353	**361**	7
283	**283**	295	285	305	295	295	**295**	**288**	**288**	288	303	303	303	303	**300**	8
234	**232**	238	238	263	263	263	**253**	**250**	**250**	250	250	—	—	353	**284**	9
344	**344**	350	375	370	370	370	**367**	**340**	—	—	—	—	—	—	—	10
324	**320**	320	320	330	330	330	**326**	**325**	**306**	300	325	325	335	325	**322**	11
309	**291**	290	290	310	310	310	**302**	**278**	**279**	283	288	293	293	293	**290**	12
263	**260**	263	263	288	288	288	**278**	**233**	**234**	238	238	238	238	238	**238**	13
235	**234**	238	238	263	263	263	**253**	**210**	**209**	205	205	—	—	—	**205**	14
410	**400**	413	404	415	—	400	**408**	—	—	—	—	—	—	—	—	15
366	**354**	350	363	363	—	340	**354**	**263**	**291**	300	300	288	288	288	**293**	16
300	**325**	325	320	320	—	—	**322**	**233**	**256**	225	240	245	245	245	**240**	17
—	—	—	—	—	—	—	—	**203**	**221**	200	225	225	225	225	**220**	18
282	**288**	313	313	375	375	363	**348**	**300**	**300**	300	308	308	308	308	**306**	19
244	**250**	288	288	338	338	325	**315**	**238**	**238**	238	263	263	263	263	**258**	20
210	**225**	263	263	270	270	263	**266**	**206**	**210**	210	225	225	225	225	**222**	21
370	**364**	360	360	370	370	370	**366**	—	—	—	—	—	—	—	—	22
319	**338**	338	338	338	338	338	**338**	—	—	—	—	—	—	—	—	23
383	**366**	360	360	370	370	370	**366**	—	—	—	—	—	—	—	—	24
233	**233**	233	233	233	233	233	**233**	—	—	—	—	—	—	—	—	25
150	**150**	150	150	150	150	150	**150**	—	—	—	—	—	—	—	—	26
233	**233**	238	233	233	233	233	**233**	—	—	—	—	—	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29
Kr. per styck								Kr. per styck								
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30
—	—	—	—	—	—	—	—	**288**	**269**	325	325	325	325	325	**325**	31
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	32

efter den 1 november 1917 noteringarna i regel avse svinkroppar av lägre vikt än tidigare.

Kreaturspriser

(per kg. levande vikt)

för vissa orter i riket. (Forts.)

Medelpris under juli—sept. 1918.

	Kreatursslag	Göteborg							
		Juli 1918	Aug. 1918	29/8—4/9	5/9—11/9	12/9—18/9	19/9—25/9	26/9—2/10	Sept. 1918
	Kor:	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre
1	Extra prima	—	—	—	—	—	—	—	—
2	Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	**274**	**288**	300	295	295	295	295	**296**
3	» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	**230**	**225**	225	225	245	245	245	**237**
4	» 3. Mindre feta (*se även nedan*)	**200**	**193**	195	195	205	205	205	**201**
5	» 4. Magra, simpla (*se även nedan*)	—	—	—	—	—	—	—	—
	Kvigor (och stutar):								
6	Extra prima	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Kl. 1. Fullt feta, köttiga	**213**	**325**	340	330	330	330	330	**332**
8	» 2. Mindre feta	**275**	**273**	275	275	285	285	285	**281**
9	» 3. Magra, simpla (*se även nedan*)	—	—	—	—	—	—	—	—
	Tjurar:								
10	Extra prima	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	**310**	**308**	310	310	310	310	310	**310**
12	» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)	**278**	**276**	278	278	283	283	283	**281**
13	» 3. Mindre köttiga	—	—	—	—	240	240	240	**240**
14	» 4. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—	—
	Oxar:								
15	Extra prima	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Kl. 1. Fullt feta, köttiga	**309**	**323**	330	330	330	330	330	**330**
17	» 2. Mindre feta	**265**	**263**	265	265	275	275	275	**271**
18	» 3. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—	—
	Kalvar:								
19	Sötmjölkskalvar (90—100 kg.)	—	—	—	—	—	—	—	—
20	» (70—90 »)	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Skummjölkskalvar	**240**	**232**	233	250	260	260	260	**253**
	Får:								
22	Yngre, feta	**299**	**303**	298	305	310	310	310	**307**
23	Äldre, »	**278**	**280**	275	290	295	295	295	**290**
24	Lamm	—	—	—	—	—	—	—	—
	Svin:								
25	Slakterisvin (75—100 kg.) [1]	**201**	**233**	233	233	233	233	233	**233**
26	Rena, större svin (100—170 kg.) [1]	**141**	**150**	150	150	150	150	150	**150**
27	Suggor	**198**	**233**	233	233	233	233	233	**233**
	För konservering (öre per kg.):								
28	Kor: kl. 3. Mindre feta	—	—	—	—	—	—	—	—
29	» 4. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—	—
	Medelpris per styck (kr.):	Kr. per styck							
30	Kor: kl. 4. Magra, simpla	—	—	—	—	425	425	425	**425**
31	Kvigor (och stutar): kl. 3. Magra, simpla	—	—	—	—	425	425	425	**425**

[1] På grund av de till följd av foderbrist alltmera försvårade utfodringsförhållandena, torde för tiden efter den 1 november 1917 noteringarna i regel avse svinkroppar av lägre vikt än tidigare.

Fiskpriser

(partipriser utan förbindelse).

Medelpriser i Stockholm *sept.* 1917—*sept.* 1918.

(Enligt veckonoteringar från Stockholms stads slakthus- och saluhallsstyrelses noteringskommission.)

Slag	Kvantitet	Sept. 1917	Okt. 1917	Nov. 1917	Dec. 1917	Jan. 1918	Febr. 1918	Mars 1918	April 1918	Maj 1918	Juni 1918	Juli 1918	Aug. 1918	Sept. 1918
		Medelpris (öre)												
Fisk och *fiskvaror:*[1]														
Abborre, stor . .	kg.	133	133	135	162	171	163	198	175	215	188	219	219	248
liten .	»	92	103	108	125	128	106	136	125	130	131	139	150	175
Braxen	»	122	123	118	145	—	—	243	169	223	215	223	236	263
Gråsej	»	125	—	—	—	—	—	148	195	185	168	172	188	268
Gädda, levande .	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
slaktad .	»	205	215	203	254	263	238	302	233	274	313	323	336	379
Gös	»	259	263	243	319	339	288	370	288	341	360	360	419	450
Hälleflundra, stor	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	321	316	—	—
liten	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	263	263	—	—
Id	»	115	120	130	—	—	—	213	169	198	175	250	—	—
Kolja, svensk .	»	106	111	114	133	141	140	155	176	183	133	161	136	195
norsk . .	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kummel . . .	»	—	—	—	—	—	—	—	—	270	—	—	—	—
Kungsflundra .	»	130	88	—	—	—	—	180	—	—	—	140	—	—
Lake, stor . .	»	—	—	136	171	168	163	205	197	200	200	—	—	—
insjö- liten . .	»	—	—	—	—	150	150	—	—	—	—	—	—	—
Lax, färsk . .	»	450	—	400	—	—	—	975	1000	1188	1050	—	—	—
Långa	»	—	—	—	—	—	—	200	—	—	—	—	—	—
Piggvar	»	—	—	167	—	—	—	488	200	325	283	200	—	—
Röding	»	260	260	249	292	356	279	—	—	400	426	440	445	—
Rödspotta, stor .	»	—	165	146	263	250	213	280	206	221	200	225	228	276
liten	»	—	—	100	—	—	163	225	—	—	—	175	—	—
Sik, stor . . .	»	192	200	174	214	215	210	—	250	275	244	244	288	335
liten . .	»	—	175	175	—	—	—	—	—	250	—	—	—	—
Siklöja	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sill, färsk . . .	låda[2]	—	—	—	—	—	—	4600	8000	—	—	—	10250	14000
» » . . .	kg.	95	113	108	99	74	64	53	—	115	144	150	—	228
Sjötunga, stor .	»	170	—	—	—	—	—	355	270	215	189	229	249	298
liten .	»	138	—	—	—	—	—	—	191	165	125	176	195	—
Slätvar	»	—	—	—	—	—	—	—	250	267	263	—	—	—
Strömming . .	låda[3]	—	—	—	—	3938	3750	—	—	82	—	—	—	—
» . .	kg.	43	52	61	79	87	58	59	67	—	119	120	121	120
Torsk, m. huvud	»	68	88	81	109	—	95	104	132	151	133	136	116	150
svensk huvudlös	»	129	148	144	176	176	161	170	200	200	229	216	201	264
Torsk, norsk . .	»	—	—	—	—	—	—	105	—	—	—	—	—	—
Ur, färsk . . .	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vitling, stor . .	»	65	69	70	96	76	75	80	99	133	96	116	80	150
liten .	»	50	59	57	—	—	58	50	78	110	60	—	—	138
Ål, levande, stor	»	250	—	325	—	—	—	—	—	—	550	—	—	—
liten	»	—	—	250	—	—	—	—	—	—	300	—	—	—
Skaldjur:														
Hummer . . .	tjog	—	2300	3100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Krabbor . . .	»	—	1200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kräftor, stora .	»	138	125	—	—	—	—	—	—	—	—	—	233	201
små . .	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Räkor, stora . .	kg.	180	—	200	225	260	238	225	204	225	—	—	—	—
kokta små . .	»	—	—	125	150	165	112	144	100	125	—	—	—	—

Marknadens läge i fråga om fisk och fiskvaror:

29/8—4/9:	tillgång	otillräcklig,	efterfrågan	livlig,	tendens stigande.
5/9—11/9:	»	»	»	»	fallande.
12/9—18/9:	»	»	»	»	svävande.
19/9—25/9:	»	knapp,	»	medelmåttig,	»
26/9—2/10:	»	god,	»	»	»

[1]) Prisuppgifterna avse slaktad fisk av ordinär storlek, där ej annat uppgives.
[2]) Vikt omkring 85 kg.
[3]) Vikt omkring 50 kg.

Fiskpriser.

Medelpriser i Göteborg *sept.* 1917—*sept.* 1918.

(Enligt noteringar från Göteborgs fiskhamnsauktioner.)

Slag	Sept. 1917	Okt. 1917	Nov. 1917	Dec. 1917	Jan. 1918	Febr. 1918	Mars 1918	April 1918	Maj 1918	Juni 1918	Juli 1918	Aug. 1918	Sept. 1918
	Kr. per låda (c:a 85 kg.)												
Sill, stor	70·95	80·15	77·85	77·35	56·10	48·45	45·90	90·10	105·40	—	117·30	99·49	124·10
» blandad	—	—	71·14	52·70	40·80	36·55	35·00	57·80	—	—	—	76·50	91·80
» liten	—	24·65	47·60	34·85	27·20	22·10	20·00	—	—	—	80·75	—	—
	Öre per kg.												
Kolja, stor	108	104	108	144	173	125	159	156	154	127	140	137	192
» halvstor	80	85	95	123	134	126	149	138	137	106	119	120	175
» liten	45	55	65	87	79	70	71	86	107	78	95	79	142
Vitling	50	59	63	89	73	68	63	87	106	67	83	58	121
Torsk, stor	92	101	106	121	113	123	134	134	158	170	159	127	198
» liten	46	53	62	93	82	67	83	93	94	77	75	59	128
Långa	103	110	102	109	99	—	145	145	175	161	171	137	207
Gråsik	77	95	95	106	96	104	102	123	145	116	129	151	198
Tunga, röd	163	222	200	296	341	350	324	210	191	174	187	207	323
» äkta	738	468	307	562	837	730	680	739	436	425	—	400	910
Rocka	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Piggvar	584	286	213	452	566	724	450	381	377	458	675	732	852
Slätvar	437	289	207	381	482	540	498	386	310	330	605	675	671
Rödspotta	168	161	151	266	307	253	257	203	217	260	251	233	296
Hälleflundra	325	344	321	393	443	441	327	298	356	372	426	397	589
Havskatt	—	—	58	—	71	87	49	106	119	88	122	121	—
Marulk	92	105	77	109	—	—	138	124	147	141	—	—	243
Kummel	123	121	110	—	—	—	—	—	213	165	213	247	253
Tonfisk	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	200
Haj	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stör	—	—	100	113	190	228	178	253	229	—	—	—	—
Tillförsel:													
Antal båtar	463	458	242	326	663	501	392	385	157	202	304	537	385
» lådor	15 072	28 826	20 092	22 154	22 448	65 835	112 438	25 856	22 486	34 635	49 321	64 844	36 370

Anm. Ovanstående noteringar avse de priser, som av fiskeriidkarna erhållits vid fiskhamnsauktionerna i Göteborgs stads fiskhamn, och äro sålunda att betrakta såsom förstahandspriser utan inräknande av några transport- eller distributionskostnader.

De från Stockholm erhållna noteringarna åter avse de priser, som av partihandlare i fisk betingats vid försäljning till minuthandlare. Ifrågavarande noteringar avse sålunda vara, som oftast passerat en eller flera mellanhänder.

Arbetsmarknaden under oktober månad 1918.

Det allmänna läget på arbetsmarknaden under oktober månad torde kunna betecknas som åtminstone medelgott och något bättre än föregående månad, sedan konflikterna inom kvarnindustrien samt möbelsnickeri- och frisöryrkena bilagts, men likväl sämre än under motsvarande månad närmast föregående år, då tillgång och efterfrågan på arbete inom näringslivet i allmänhet synes hava fullständigt motsvarat varandra.

Inom jordbruket förefanns på de flesta håll god tillgång på arbete, vilket dock till stor del var av direkt säsongnatur (rotfruktsupptagning o. d.). Efterfrågan å arbetskraft var till följd härav i allmänhet stark, och i Skåne rådde flerstädes brist på vana arbetare, särskilt yngre tjänare. Däremot synes tillgången på äldre stattjänare hava motsvarat behovet. Från Skaraborgs och Västmanlands län rapporterades något överskott av manlig arbetskraft, vilket i det förstnämnda länet ansågs bero på mindre kvalificerade arbetssökandes allför stora löneanspråk. Även på Gottland var, liksom under september, tillgången på arbetskraft större än efterfrågan.

Inom metall- och maskinindustrien, där arbetstillgången alltjämt var god, hade tillgång och efterfrågan på arbetskraft börjat motsvara varandra, i det att bristen på vana metallarbetare ej längre var så kännbar. Vad textilindustrien beträffar, hade i Norrköping arbetet delvis upptagits i bomullsfabrikerna, särskilt spinnerierna, och i Borås en del spinnerier kommit i gång med omkring halv arbetsstyrka. För beklädnadsindustrien rapporterades härifrån försämring, medan i Malmö inom vissa slag av konfektionsindustri tillfällig efterfrågan på kvinnlig arbetskraft rådde. I Göteborgsdistriktet förefanns betydande arbetslöshet bland såväl manliga och kvinnliga textilarbetare som sömmerskor. Även inom bagerinäringen var arbetstillgången på flera håll otillräcklig.

Inom byggnadsverksamheten synes arbetstillgången i allmänhet hava varit ganska god. I Malmö och Göteborg rådde brist på byggnadsarbetare, särskilt murare och snickare. För måleriarbetarna hade läget på en del håll, såsom i Stockholm, något förbättrats.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna utgjorde under månaden 109. Motsvarande siffror för föregående år framgå av efterföljande sammanställning:

		Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
Jord- och skogs-bruk	1913	97	84	83	66	72	71	77	87	75	77	96	92
	1914	62	77	71	59	71	68	82	95	96	94	116	130
	1915	100	92	90	80	85	81	95	105	87	75	84	84
	1916	73	68	74	58	55	57	50	70	58	67	66	66
	1917	57	59	61	58	50	46	35	49	47	69	73	79
	1918	*70*	*87*	*91*	*77*	*74*	*80*	*88*	*106*	*95*	*85*	—	—
Övriga näringsgrenar	1913	170	151	119	108	106	122	116	101	94	108	141	122
	1914	147	144	119	101	98	112	103	156	130	145	217	189
	1915	225	209	165	150	126	147	144	130	119	127	165	119
	1916	160	145	121	101	93	100	96	99	89	102	126	107
	1917	128	150	140	132	110	111	132	119	107	117	133	112
	1918	*160*	*196*	*184*	*168*	*153*	*175*	*168*	*145*	*124*	*119*	—	—
Samtliga näringsgrenar	1902—1912	182	150	119	104	106	119	118	101	93	104	141	134
	1913	153	133	110	97	99	112	107	96	89	98	129	117
	1914	125	127	107	91	93	104	99	133	121	128	192	182
	1915	202	181	147	125	118	135	134	122	110	110	141	113
	1916	138	124	109	90	85	92	82	88	79	87	106	97
	1917	110	124	118	108	93	94	88	83	81	100	115	105
	1918	*137*	*167*	*158*	*143*	*136*	*156*	*147*	*131*	*115*	*109*	—	—

Tablån ger vid handen, att inom såväl jord- och skogsbruk som övriga näringsgrenar och alltså inom näringslivet över huvud taget den relativa tillgången å arbetskraft var större än under motsvarande månad under övriga i jämförelsen ingående år med undantag av 1914 och, vad industri och hantverk beträffar, även 1915. Överskottet av arbetssökande hade sedan närmast föregående månad ytterligare minskats, vilket förhållande är desto mera anmärkningsvärt som under normala år någon ökning av den relativa tillgången på arbetskraft brukar göra sig gällande vid denna årstid.

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av nedanstående tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
1911	—	—	12·0	10·4	6·7	3·5	3·2	2·9	3·1	2·3	4·3	4·4
1912	8·5	11·1	8·4	6·5	5·2	3·7	3·3	2·8	2·7	2·9	3·6	5·7
1913	8·4	8·9	7·1	5·7	4·0	2·6	2·7	2·5	2·3	2·2	2·6	4·4
1914	7·5	10·4	7·5	6·5	5·1	3·2	3·1	3·0	8·1	7·7	8·1	10·3
1915	15·0	14·8	12·0	11·2	8·5	6·7	6·3	4·0	3·6	3·5	3·8	4·5
1916	7·7	8·0	6·7	5·2	4·7	3·3	2·7	2·7	2·2	2·2	2·3	2·2
1917	5·4	5·9	5·5	7·0	4·4	2·8	3·1	3·3	2·8	2·4	2·8	2·4
1918	*5·8*	*6·0*	*5·0*	*4·9*	*5·0*	*4·0*	*4·6*	*4·2*	*3·5*	[1]*3·5*	—	—

Den sista tidpunkt, för vilken statistik härom föreligger, är, efter vad av tablån framgår, den 1 oktober 1918.

[1] Preliminär uppgift.

Vissa statliga och kommunala åtgärder under kristiden.

Statens arbetslöshetskommission.

Understödsverksamheten för arbetslösa. Under oktober månad 1918 har understöd till arbetslösa enligt kungl. kungörelserna den 19 maj 1916 och 16 augusti 1918 utbetalats å följande orter med nedan angivna belopp:

	Summa, kr.	Därav in natura, kr.		Summa, kr.	Därav in natura, kr.
Stockholm	4 998	—	Berghems s:n	246	-
Uppsala	252	—	Fritsla s:n	4 974	
Nyköping	640	—	Kiuna s:n	9 558	
Norrköping	37 673	-	Kinnarumma s:n	12 468	—
Linköping	144	126	Seglora s:n	[1] —	—
Mjölby	290	—	Skallsjö s:n	2 308	—
Växjö	43	—	Starrkärrs s:n	2 363	
Karlskrona	186	31	Torpa s:n	3 787	—
Asarum s:n	263	—	Tranemo s:n	783	-
Kristianstad	252	—	Örby s:n	6 507	—
Malmö	8 073	—	Karlstad	1 150	—
Hälsingborg	12 299	—	Gävle	1 501	—
Lund	59	—	Hille s:n	247	
Göteborg	15 879	—	Luleå	42	—
Örgryte s:n	6 305	884	Summa oktober 1918	**199 048**	**1 041**
Råda s:n	7 045	—	» september 1918	207 526[2]	1 131
Borås	57 535	-	» oktober 1917	5 511	1 730
Alingsås	1 178				

Folkhushållningskommissionen.

Ändring av vissa maximipris å socker och sirap. Genom kungörelse den 8, oktober 1918 (Sv. F. 18, n:r 812) angående ändring av förordningen den 22 mars 1918[3] har medgivits, att från och med den 29 oktober 1918 må till maximipriset för raffinerat socker eller sirap, som tillverkats vid fabrik i Stockholm eller Lidköping, tillägg göras med kr. 2·50 och för dylik vara, tillverkad vid fabrik i Göteborg, med 2 kr., allt för 100 kg.

[1] Uppgift saknas.
[2] Skillnaden mellan denna och den i förra häftet publicerade summan beror på senare inkomna uppgifter från Mjölby och Tranemo s:n å resp. 346 och 792 kronor.
[3] Soc. Medd. 1918, sid. 420.

Straffbestämmelserna för olovligt förfogande över viss vara. Fjärde paragrafen i förordningen den 12 mars 1918[1] med vissa straffbestämmelser med avseende å reglering av handeln med eller förbrukningen av vissa varor i anledning av utomordentliga, av krig föranledda förhållanden skall enligt kungörelse av den 29 oktober 1918 (Sv. F. 18, n:r 818) från och med 1 november hava följande ändrade lydelse (ändringarna kursiverade):

Skall genom offentlig myndighets försorg reglering genomföras av handeln med eller förbrukningen av vara, som avses i lag om förfogande över viss egendom under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden, och har varan av sådan myndighet *eller enligt dess tillstånd eller bemyndigande* försålts eller utlämnats under vissa, *av myndigheten föreskrivna* villkor i avseende å varans försäljning eller användning, dömes envar, som med vetskap om sådant villkor i strid mot detsamma förfogar över varan, till böter från och med tio till och med tiotusen kr. eller till fängelse i högst sex månader, där ej förfarandet enligt lag eller särskild författning är belagt med straff.

För förseelse, varom i denna paragraf sägs, vare, där den med husbondes vetskap begås av hustru, barn, husfolk eller i hans arbete antagen person, husbonden ansvarig, liksom vore den begången av honom själv.

Dyrtidsanslaget. Den 8 november 1918 utfärdades kungörelse angående statsbidrag till beredande av lindring i de mindre bemedlades levnadsvillkor under första halvåret 1919 (femte anslagsperioden). Författningen (Sv. F. 18, n:r 864) ansluter sig i allt väsentligt till den för fjärde anslagsperioden gällande.[2] Den enda förändringen av saklig innebörd återfinnes i § 3, där det bland annat stadgas, att kommun skall välja särskilda revisorer jämte suppleanter för granskning av dyrtidsverksamhetens utgifter under anslagsperioden ävensom att det kommunala organ, som handhar verksamheten, skall utse särskild korrespondent med folkhushållningskommissionen beträffande alla med kommunens dyrtidsverksamhet sammanhängande frågor. Vidare märkes, att den förut tillämpade grundsatsen, att den statsunderstödda verksamheten huvudsakligen bör inriktas på nedsättning av priset å förnödenheter åt mindre bemedlade och att gratisutdelning av varor må förekomma endast i mera ömmande fall, i § 1 av den nya författningen uttryckligen betonats.

Skärpning av transportförbudet för handkvarnar. Genom kungörelse den 12 november 1918 har Kungl. Maj:t föreskrivit, att det genom förordningen den 18 september 1918[3] stadgade förbud att utan särskilt tillstånd befordra handkvarn eller del därav med järnväg eller fartyg skall från och med den 18 november utsträckas jämväl till försändelse med post (Sv. F. 18, n:r 853).

Reglering av handeln med däggdjursben. Efter framställning av industrikommissionen utfärdades den 20 januari 1917 förordning angående förbud mot viss användning av däggdjursben för industriellt bruk utan föregående fettexstraktion m. m., men medgav Kungl. Maj:t den 12 april 1918 folkhushåll-

[1] Soc. Medd. 1918, sid. 289.
[2] Soc. Medd. 1918, sid. 658.
[3] Soc. Medd. 1918, sid. 971

ningskommissionen rätt att bevilja vissa undantag från bestämmelserna i § 1 av denna förordning, vilken rätt kommissionen utnyttjat genom att träffa avtal med vissa i saken intresserade företag om fabriksmässigt tillvaratagande ur däggdjursben av matnyttigt fett, som tidigare gått till tekniskt bruk.

Då det emellertid blev nödvändigt att motverka den alltför starka prissteg-ring, som däggdjursben undergått, och det vidare å ena sidan på grund därav, att tillgången på ben vid nyssnämnda fabriker icke var av den omfattning, som omständigheterna påkallade, vore behövligt att trygga sådana anläggningars tillgång på varan och det å andra sidan ansågs angeläget att tillförsäkra industrien sådana däggdjursben, som utan att kunna tillvaratagas för nyss-berörda ändamål likväl kunde användas för framställning av andra förnö-denheter, såsom tekniskt fett, foderlim och benmjöl, så hemställde folkhus-hållnings- och industrikommissionerna i en gemensam skrivelse den 7 no-vember 1918, att Kungl. Maj:t ville förordna om beslag å samt reglering av handeln med däggdjursben. Dock ansågs en så genomgripande åtgärd som fortlöpande beslag icke vara av behovet påkallad, men borde, för att samtliga förråd av varan skulle kunna bringas in under regleringen, denna inledas med ett allmänt beslag. Regleringen skulle genomföras genom utfärdande av för-bud mot uppköp av varan utan särskilt tillstånd samt meddelande av före-skrifter vid utverkande av dylikt tillstånd.

Regleringen av tillförseln av däggdjursben för utvinnande av matnyttigt fett skulle omhänderhavas av folkhushållningskommissionen och regleringen av handeln i övrigt av industrikommissionen.

Med anledning av denna framställning utfärdades den 8 november förord-ning i ämnet (Sv. F. 18, n:r 860) av i huvudsak följande lydelse:

§ 1.

Från och med den 18 november 1918 är beslag lagt å

1) alla vid nämnda dags början inom riket befintliga, staten icke tillhöriga, till minst 25 kilogram uppgående förråd av däggdjursben, och

2) alla nedannämnda slag av ben, som efter ovan angivna tidpunkt vid offentligt slakthus eller under offentlig kontroll stående enskilda slakterier utvinnas från slak-tade nötkreatur, hästar och får, vilka vid vederbörlig besiktning förklarats dugliga till människoföda, nämligen:

a) underben, räknade från framknä- eller hasleden, med undantag av klövar, klöv-ben, hovar och hovben; samt

b) övriga ben av förenämnda djur, vilka inom inrättning, som ovan sägs, befrias från å benen förefintligt kött vare sig vid slakten eller vid inom eller i förening med inrättningen bedriven verksamhet (såsom tillverkning av korv och charkuterivaror, nedsaltning av kött o. d.).

§ 2.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

§ 3.

Den, som vid den i § 1 omförmälda tidpunkt är berättigad att utan hinder av bestämmelserna i förordningen den 20 januari 1917 (n:r 18) angående förbud mot viss användning av däggdjursben för industriellt bruk, utan föregående fettextraktion

m. m. i egen tillverkning använda vara av i § 1 angivet slag, äger oavsett beslag enligt § 1 1) i sin tillverkning använda det förråd av varan, som han vid nämnda tidpunkt innehar.

Vara, som enligt § 1 är under beslag, må i övrigt icke användas, med mindre tillstånd därtill erhålles av folkhushållnings- eller industrikommissionen, ägande därvid vederbörande kommission meddela de föreskrifter, som må finnas påkallade.

I den mån beslagtagen vara enligt medgivande i denna paragraf eller efter tillstånd, varom nyss sagts, kommer till användning, skall beslaget vara hävt.

§ 4.

Utan hinder av beslag, som i denna förordning avses, äger innehavare av beslagtagen vara att på villkor, som av folkhushållningskommissionen eller industrikommissionen bestämmas, försälja eller annorledes överlåta varan till av endera kommissionen anvisad eller godkänd köpare; skolande, i den mån varan sålunda överlåtes, beslaget å densamma vara hävt.

§ 5.

Däggdjursben må icke uppköpas eller eljest upphandlas av annan än folkhushållningskommissionen, industrikommissionen eller den, som därtill erhållit tillstånd av endera kommissionen.

Den, som erhållit dylikt tillstånd, skall av vederbörande kommission tillhandahållas bevis därom.

§ 6.

Kommissionerna äga att var för sig fastställa de villkor, under vilka sådant tillstånd, som i § 5 sägs, må tillgodonjutas.

§ 7.

Underlåter innehavare av däggdjursben att på honom erbjudna villkor överlåta varan till folkhushållnings- eller industrikommissionen eller till någon av endera kommissionen anvisad eller godkänd köpare, vare han pliktig att, i den mån vederbörande kommission det föreskriver, mot ersättning avstå varan till kronan enligt förfoganderättslagen.

Kommissionerna äga att var för sig meddela sådana föreskrifter, som avses i § 2 av förordningen den 26 april 1918 (n:r 206) med närmare bestämmelser för verkställighet av ovannämnda lag.

I förordningens andra paragraf föreskrevs, att innehavare av vara, som beslagtagits enligt § 1 skulle senast den 25 november redovisa hela sitt förråd av varan vid den tidpunkt, då beslaget skedde.

Maximipris å mjölk och grädde, ost samt kalvkött. Den 6 november 1918 ingick folkhushållningskommissionen till Kungl. Maj:t med en skrivelse, vari kommissionen föreslog vidtagande av vissa förberedande åtgärder i prisreglerande syfte beträffande mjölk och mejeriprodukter m. m. i avvaktan på en omfattande reglering av handeln med och förbrukningen av ifrågavarande varuslag, som kommissionen ämnade föreslå.

I skrivelsen anförde kommissionen beträffande livsmedelspolitikens allmänna läggning under senare delen av kristiden inledningsvis följande.

De svenska statsmakternas hushållningspolitik under senare delen av kristiden har, såvitt jordbruksnäringen angår, varit inriktad på det målet, att Sverige bör bliva i möjligaste mån självförsörjande. För att detta skall kunna ske, har en icke oväsent-

lig omläggning av hushållningen funnits nödvändig med ändamål att å ena sidan betydligt öka den för folknäringen viktigaste vegetabiliska och å andra sidan begränsa den animaliska produktionen. Detta program har utvecklats ej minst av den i slutet av sistlidet år förordnade produktionskommittén, vars förslag blivit av konung och riksdag godkända. Ett av de kraftigaste medlen för realiserande av detta program är givetvis prispolitiken. Det gäller att så avväga prisen, att den produktion, som bör ökas, uppmuntras mera än den övriga produktionen. I överensstämmelse härmed hava statsmakterna, för åstadkommande av kraftig ökning av odlingen av brödsäd, matärter och potatis, garanterat höga minimipris för dessa varor, vilka minimipris vid den under sistlidna sommar skedda maximeringen av årets skörd delvis blivit ytterligare höjda.

Den del av programmet, som avsåg att med höga pris gynna nämnda slag av produktion, har således, delvis med betydande direkta uppoffringar av statsmedel, tillfullo genomförts. Den andra delen av programmet, som avser övervakande av att prisen å kreatursfodret och de animala produkterna komma i ett något mindre gynnat läge än prisen å de förstnämnda produkterna, har däremot endast delvis realiserats. Visserligen har grundsatsen nu vunnit beaktande beträffande prisen å fläsk, smör och ost, men så har däremot ej varit förhållandet i fråga om vissa andra produkter. De maximipris, som åsattes höet, gav faktiskt åt denna produktion en så gynnad ställning, att den blivit mera lönande än t. o. m. den särskilt premierade brödsädesodlingen. Och i ännu högre grad har samma förhållande inträffat med kreatursuppfödningen, som genom de alltjämt stegrade kreaturs- och köttprisen numera är betydligt mera vinstgivande än odling av brödsäd och dylika produkter.

Det kunde emellertid icke bestridas, framhöll kommissionen vidare, att de onormalt höga kreaturs- och köttprisen inneburo en våda för produktionsprogrammets genomförande, på samma gång som desamma medförde den olägenheten, att de gjorde köttfödan nära nog oåtkomlig för stora delar av befolkningen. En annan olägenhet vore, att uppfödningen av kreatur, framför allt kalvar, hotade att inkräkta på produktionen av mjölk och tillförseln därav till städerna och de statsliknande samhällena.

I avsikt att förhindra att mjölk i alltför stor utsträckning bleve använd till uppfödning av kalvar hade den 19 maj 1917 ett relativt lågt maximipris blivit fastställt för kalvkött.[1] Då under hösten samma år smörpriset höjdes, ansågs sagda maximipris icke vidare vara behövligt, varför det upphävdes.

I skrivelsen den 6 november 1918, framhöll folkhushållningskommissionen, att sedan dess den ohejdade stegringen av kalvprisen ånyo åstadkommit samma våda, som under våren 1917 gav anledning till prisreglering av kalvköttet. Ej minst från jordbrukarhåll hade för kommissionen framhållits, hurusom det i allt större utsträckning förekommit, att å gårdar, varifrån mjölk tidigare levererats till stad eller mejeri, mjölken oaktat den stadgade begränsningen i utfodringsrätten använts till kalvgödning. Med hänsyn härtill föreslog kommissionen, att kalvköttet skulle åsättas ett maximipris, som mera överensstämde med den verkliga produktionskostnaden än det pris, som köttet under rådande förhållanden betingade i marknaden, samt att i sammanhang därmed förbud skulle utfärdas mot servering av kalvkött å restauranger och dylika näringsställen. Maximipriset föreslogs till 2 kr. per kg. för kött av spädkalv och 3 kr. per kg. för kött av annan kalv.

[1] Soc. Medd. 1917, sid. 570.

Med bifall till denna framställning utfärdade Kungl. Maj:t den 8 november 1918 förordning i ämnet, varigenom emellertid de av kommissionen föreslagna prissatserna höjdes med 50 öre. De grundläggande paragraferna av förordningen (Sv. F. 18, n:r 850), vilken trädde i kraft den 22 november 1918 och gäller till och med den 30 april 1919, äro av följande lydelse:

§ 1.

Utan tillstånd av folkhushållningskommissionen eller å dess vägnar må icke å restaurang eller annat dylikt näringsställe till gäst serveras maträtt, vari ingår kalvkött eller vid vars tillagning använts sådant kött.

§ 2.

Vid frivillig försäljning av kalvkött må, vare sig försäljningen sker direkt till allmänheten eller i annan ordning, priset för kilogram icke överstiga:

för kött av spädkalv . . . . . 2 kronor 50 öre
» » » annan kalv . . . . . 3 » 50 » .

§ 3.

Vid beräkning av maximipris, varom i § 2 sägs, må del av öre räknas såsom helt öre.

I fråga om *mjölk* erinrade kommissionen i sin skrivelse om att priset å denna vara vore fritt på landsbygden, medan i städer, köpingar och municipalsamhällen av kommissionen godkända maximipris fastställts. Detta prissystem, varmed man velat hejda och reglera konsumentsamhällenas inbördes konkurrens om mjölken, hade emellertid visat sig medföra avsevärda olägenheter, i det producenterna bland annat hotat att avstänga mjölktillförseln till konsumentsamhällena, om framställda krav på prisförhöjning ej bifölles. För avhjälpande av dylika missförhållanden föreslog kommissionen, att maximipriserna skulle utsträckas till att omfatta även den egentliga landsbygden, vilket ansågs kunna ske oberoende av den ifrågasatta allmänna regleringen. Med hänsyn dels till att tiden för den dyrbarare vinterfodringen är något långvarigare i norra Sverige än i landets södra delar, att transporterna merendels äro längre norrut samt att mjölken har något lägre fetthalt i sydligaste Sverige, dels ock till det rådande prisläget hemställde kommissionen, att landet skulle uppdelas i tre distrikt med något olika grundpris å den oskummade mjölken. Inom södra Sverige skulle detta utgöra 36 öre, i mellansverige 38 öre och i Norrland 40 öre, allt per liter. Priset å skummjölk, 17 öre per liter, skulle däremot vara detsamma inom hela landet. Jämväl grädden skulle underkastas maximipris. Mejeri å landsbygden skulle i vissa fall medgivas rätt att göra ett tillägg till grundpriset å 2 öre per liter oskummad och 1 öre per liter skummad mjölk, och för konsumtionscentra skulle folkhushållningskommissionen äga fastställa högre priser på samma sätt, som var medgivet enligt kungörelsen den 19 mars 1918.[1]

[1] Soc. Medd. 1918, sid. 285.

Den med anledning härav utfärdade författningen har följande lydelse:

Kungl. förordning angående maximipris å mjölk och grädde m. m.; den 6 november 1918 (Sv. F. 18, nr 837).

§ 1.

I denna förordning förstås med mjölk endast mjölk av nötkreatur och med grädde endast grädde, som framvunnits av sådan mjölk.

§ 2.

Utan tillstånd av folkhushållningskommissionen eller å dess vägnar må ej saluhållas grädde, som håller lägre fetthalt än tio procent; ägande kommissionen att vid meddelande av sådant tillstånd föreskriva de villkor, under vilka tillståndet må tillgodonjutas.

§ 3.

Vid frivillig försäljning av mjölk må med undantag, varom förmäles i §§ 4 och 6, priset för liter, då försäljningen sker av producenten vare sig direkt till allmänheten eller i annan ordning eller ock försäljningen äger rum av annan än producenten direkt till allmänheten, icke överstiga:

a) för *oskummad mjölk:*

1) inom Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gottlands, Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län ävensom södra delen av Hallands län, omfattande Höks, Tönnersjö, Halmstads och Årstads härad samt städerna Laholm, Halmstad, Falkenberg, 36 öre;

2) inom den övriga delen av Hallands län samt inom Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs och Värmlands län 38 öre;

3) inom den återstående delen av landet 40 öre; samt

b) för *skummad mjölk* 17 öre.

§ 4.

Till de i § 3 bestämda pris må mejeri inom ort, för vilken prishöjning icke är fastställd jämlikt stadgande i § 6, vid frivillig försäljning direkt till allmänheten göra tillägg med högst 2 öre för liter oskummad mjölk och 1 öre för liter skummad mjölk.

§ 5.

Vid frivillig försäljning av grädde direkt till allmänheten må med undantag, varom förmäles i § 6, priset icke överstiga:

a) för *icke steriliserad grädde*, då den säljes:

1) i mindre myckenhet än en fjärdedels liter . . . . . 14 öre för deciliter;
2) i myckenhet om minst en fjärdedels liter och tillhandahålles i glasflaska . . . . . 1 kr. 40 » » liter; och
3) i myckenhet om minst en fjärdedels liter och icke tillhandahålles i glasflaska . . . . . 1 » 30 » » » ; samt

b) för *steriliserad grädde*, då den säljes:

1) i mindre myckenhet än en tredjedels liter . . . . . 2 » » » » ; och
2) i myckenhet om minst en tredjedels liter . . . . . 1 » 80 » » .

§ 6.

Folkhushållningskommissionen äger att för stad, köping, municipalsamhälle eller annan ort med större sammanträngd befolkning förordna, att vid frivillig försäljning

av mjölk eller grädde, som sker direkt till allmänheten från av livsmedelsnämnden godkänd säljare, må betingas högre pris än som i § 3 eller 5 sägs.

I fråga om underställning och kungörande av beslut om sådan prishöjning skall gälla vad i sådant hänseende är i lagen den 30 april 1918 (n:r 207) om fastställande av högsta pris å vissa varor under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden m. m. stadgat om maximipris, varom länsstyrelse förordnat.

§ 7.

Vid beräkning av maximipris, varom i § 3, 4 eller 5 sägs eller som bestämts med stöd av stadgandet i § 6, må del av öre räknas såsom helt öre.

§ 8.

Säljes mjölk eller grädde i glasflaska, vare köpare, som icke omgående till säljaren återställer flaskan fraktfritt i oskadat skick, skyldig ersätta säljaren flaskan med högst det belopp, vartill säljarens självkostnad uppgår.

§ 9.

Bestämmelserna i denna förordning skola tillämpas även vid försäljning, som äger rum av ekonomisk förening till dess medlemmar.

§ 10.

Saluhåller någon grädde i strid mot det i § 2 stadgade förbud, eller bryter någon, som erhållit tillstånd enligt samma paragraf, mot villkor, som vid tillståndets meddelande föreskrivits, dömes till böter från och med fem till och med femhundra kronor. Till ansvar må dock ej dömas, där av omständigheterna framgår, att den lägre fetthalten varit beroende på tillfälligheter eller förhållanden, som av säljaren ej utan stora svårigheter kunnat förebyggas.

§ 11.

Allmän åklagare har att tala å förseelse, varom sägs i § 10, ändå att angivelse därom ej skett.

Förseelse, varom nu sagts, åtalas vid polisdomstol, där sådan är inrättad, men eljest hos poliskammare eller, där sådan ej finnes, vid allmän domstol.

§ 12.

Av böter, som ådömas enligt § 10, tillfalle en tredjedel åklagaren, en tredjedel vederbörande livsmedelsnämnds kassa och återstoden kronan. Finnes särskild angivare, tage han hälften av åklagarens andel.

Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

§ 13.

Om ansvar för överträdelse av maximipris, som i § 3, 4 eller 5 sägs, eller som bestämts med stöd av stadgandet i § 6, samt om åtal för sådan förseelse gälle vad i lagen den 30 april 1918 om fastställande av högsta pris å vissa varor under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden m. m. är stadgat.

Genom denna förordning upphävas dels *förordningen den 22 januari 1918 (n:r 18)* med vissa föreskrifter rörande försäljning av grädde samt kungörelsen den 14 maj 1918 (n:r 252), innefattande tillägg till samma förordning, dels ock förordningen den 19 mars 1918 (n:r 135) angående reglering i vissa fall av priset å mjölk.

Denna förordning träder i kraft den 12 november 1918 och gäller till och med den 30 april 1919.

För *ost* fastställdes så sent som den 18 september 1918 nya maximipris.[1] Med hänsyn till ovanberörda prisreglering av mjölk och under tillämpande av grundsatsen,att priset för mjölk för den direkta konsumtionen, som i främsta rummet här tillgodoses, bör hållas något högre än priset för till ostproduktion avsedd mjölk, förordnade Kungl. Maj:t efter förslag av folkhushållningskommissionen genom kungörelse den 12 november (Sv. F. 18, n:r 851), att de i § 1 i förordningen den 18 september fastställda maximiprisen skulle höjas, och skall ifrågavarande paragraf hava följande ändrade lydelse:

Vid frivillig försäljning av i denna § nämnda hårda ostsorter må priset för kilogram icke överstiga:

a) då försäljning sker direkt till allmänheten

för getost (vitost)	5	kronor	15 öre
» kronstämplad ost	6	»	05 »
» annan stämplad helfet ost	5	»	15 »
» stämplad halvfet ost	4	»	85 »
» stämplad kvartsfet ost	3	»	95 »
» skumost och annan ostämplad ost	3	»	35 »

b) då försäljning sker *av tillverkaren* i annan ordning än under a) sägs

för getost (vitost)	3	kronor	85 öre
» kronstämplad ost	4	»	75 »
» annan stämplad helfet ost	3	»	85 »
» stämplad halvfet ost	3	»	55 »
» stämplad kvartsfet ost	2	»	65 »
» skumost och annan ostämplad ost	2	»	25 »

c) då försäljning sker av *annan än tillverkaren* i annan ordning än under a) sägs

för getost (vitost)	4	kronor	25 öre
» kronstämplad ost	5	»	30 »
» annan stämplad helfet ost	4	»	25 »
» stämplad halvfet ost	3	»	95 »
» stämplad kvartsfet ost	3	»	05 »
» skumost och annan ostämplad ost	2	»	65 »

Samtidigt med det att dessa maximipriser blevo fastställda, förordnade Kungl. Maj:t, att från och med den 18 november transport av ost å järnväg, fartyg eller med post ej utan tillstånd av folkhushållningskommissionen eller å dess vägnar finge ske för annans räkning än statens. Dock skall vad i §§ 2—12 i förordningen den 15 februari 1918 angående förbud mot befordran med järnväg, fartyg eller post av spannmål, fläsk och smör finnes stadgat, i tillämpliga delar gälla även om ost (Sv. F. 18, n:r 852).

[1] Soc. Medd. 1918, sid. 967.

Av svenskt *smör* tillföres den statliga regleringen allenast mejerismör, under det att det s. k. lantsmöret står utanför densamma. För att de missförhållanden, som med anledning härav uppkommit på smörmarknaden, måtte bliva avhjälpta, hemställde folkhushållningskommissionen, att jämväl lantsmöret måtte bringas in under regleringen genom meddelandet av ett generellt förbud mot försäljning av smör från producent till annan än kommissionen eller av kommissionen anvisad köpare. Denna framställning föranledde dock ingen Kungl. Maj:ts åtgärd i samband med ovan omförmälda beslut beträffande mjölk och mejeriprodukter.

Förslag till reglering av köttkonsumtionen. Den 14 november 1918 ingick folkhushållningskommissionen till Kungl. Maj:t med förslag till reglering av kötthandeln och köttkonsumtionen.

Enligt förslaget skulle med utgångspunkt från kreatursräkningen den 1 juni 1918 innehavare av nötkreatur (oxe, tjur, ko, ungnöt eller kalv) vara skyldig att under ett år från den 1 december 1918 ställa till regleringens förfogande viss mängd kött för varje nötkreatur. Emellertid skulle leveransen, efter särskilda utbytesgrunder i stället för nötkött kunna omfatta kött av får, get eller häst.

Köttregleringen skulle tills vidare icke omfatta hela befolkningen. Den köttproducerande delen av denna skulle tillåtas att själv fylla sitt konsumtionsbehov. Vidare räknade kommissionen med att ej heller den del av den övriga befolkningen, som ej bor i de egentliga konsumentsamhällena, skulle behöva innefattas i regleringen.

Den mängd kött, som skulle anskaffas, måste bestämmas med hänsyn till den allmänna livsmedelstillgången inom riket. Den normala årsproduktionen av nötkött har beräknats till 116 000 ton, men för hushållsåret 1918—1919 kunde produktionen enligt en preliminär uppskattning av kommissionen ej sättas högre än 66 000 ton, vartill dock kunde läggas 13 000 ton fårkött och 6 000 ton hästkött. Hela köttproduktionen skulle alltså uppgå till 85 000 ton. För tillgodoseende av regleringens ändamål jämte fyllandet av vissa allmänna behov (krigsmaktens, sjukhusens, fängelsernas) ansåg sig kommissionen tills vidare böra räkna med en köttillgång under året av endast 50 000 ton. Denna kvantitet beräknades motsvara minst 1/4 kg. kött per vecka i medeltal för var och en av rikets invånare, som skulle bli delaktiga av regleringen.

För att de icke köttproducerande hushållen på den egentliga landsbygden ej skulle lämnas utan möjlighet att förskaffa sig kött, skulle producenterna vara berättigade att efter utverkat tillstånd av kommunens livsmedelsnämnd försälja vissa kvantiteter kött till angivna personer inom kommunen, men i övrigt skulle handeln med kött så tillvida monopoliseras, att utan tillstånd av kommissionen eller å dess vägnar varan icke skulle få uppköpas av andra än för ändamålet godkända uppköpare.

För regleringens genomförande förutsattes dels förbud mot slakt utan tillstånd med undantag för hemslakt och nödslakt, dels förbud även mot

transport utan tillstånd och dels slutligen fastställande av maximipris. Maximiprisen för partihandeln skulle fastställas av regeringen, medan länsstyrelserna skulle meddelas befogenhet att efter särskilda anvisningar bestämma prisen för detaljhandeln.

Vid föredragning av denna framställning i konselj den 22 november beslöt Kungl. Maj:t, att densamma ej för det dåvarande skulle föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Maximipris å till utsäde avsedd spannmål m. m. — I de förordningar och kungörelser, varigenom spannmålspriserna under det sistförflutna ransoneringsåret reglerats, har föreskrivits, att vid försäljning av spannmål till utsäde särskilda tillägg må göras till de eljest gällande maximiprisen, och att nämnda tillägg må utgå med ett förhöjt belopp vid försäljning av sådan utsädesvara, som av godkänd frökontrollanstalt blivit plomberad eller förklarats vara av den beskaffenhet, att dess plombering enligt gällande föreskrifter vore tillåten. Jämväl i förordningen den 22 juli 1918 angående maximipris å spannmål av 1918 års skörd[1] har med avseende på vete och råg stadgats, att sådana pristillägg må även under innevarande ransoneringsår utgå med högre belopp, då försäljningen avser plomberad eller därmed likvärdig utsädesvara, än då den avser sådan vara av mindre god beskaffenhet. Med avseende på övriga spannmålsslag har däremot i denna förordning icke gjorts någon åtskillnad i förevarande hänseende mellan utsädesvara av olika kvalitet, enär vid tiden för förordningens utfärdande beskaffenheten av årets skörd ännu icke kunde med sådan noggrannhet bedömas, att den prisförhöjning, som borde äga rum vid försäljning av plomberat utsäde kunnat beräknas.

Sedan närmare kännedom om skördens beskaffenhet möjliggjort en dylik beräkning, har Kungl. Maj:t efter framställning av folkhushållningskommissionen genom kungörelse den 12 november (Sv. F. 18, nr 853) innefattande ändring av ovannämnda förordning den 22 juli, bestämt, att de vid frivillig försäljning till utsäde av odlaren eller för hans räkning i § 4 av ifrågavarande förordning fastställda maximipris må för godkänd utsädesvara höjas med högst 8 kr. per 100 kg. i fråga om havre och med högst 6 kr. per 100 kg. beträffande övriga slag av spannmål, som omförmälas i § 3 av förordningen. Vad som i § 5 stadgats rörande tillägg till maximiprisen å spannmål vid försäljning annorledes än av odlaren eller för hans räkning, har ändrats därhän, att maximipriset i fråga om till människoföda användbara ärter och bönor, därest desamma så rensats, att däri ingå högst 20 % inblandningar av svarta eller gråa ärter eller maskfrätta ärter eller bönor, främmande frön och dylikt, må höjas med högst 25 kr. för 100 kg., då försäljning sker direkt till allmänheten i öppen bod, och i annat fall med högst 12 kr.

[1] Soc. Medd. 1918, sid. 757.

Arbetstillgången under tredje kvartalet 1918

enligt uppgifter från industriidkare m. fl.

Följande översikt över arbetstillgång m. m. inom olika yrken och näringar under tredje kvartalet av år 1918 är liksom föregående redogörelser av samma slag till huvudsaklig del grundad på uppgifter, som å särskilda frågeformulär insamlats från arbetsgivare inom olika näringsgrenar. Frågeformulären hava fortfarande till största delen infordrats genom socialstyrelsens ombud i orterna, vilka för närvarande uppgå till ett antal av 40, varav 20 äro föreståndare för resp. arbetsförmedlingskontor, tillhörande Sveriges offentliga arbetsförmedling. Direkt av socialstyrelsen hava emellertid dylika uppgifter insamlats från arbetsgivare i Stockholm med närmaste omnejd, ävensom från sådana arbetsgivare i landsorten, som i regel sysselsätta minst 200 arbetare.

För ifrågavarande kvartal hava besvarade formulär återkommit från 2 306 arbetsgivare med 277 801 arbetare, varav *2 273* arbetsgivare med *262 071* arbetare inom industri och hantverk samt transportarbete. Då — med ett fåtal undantag — samtliga arbetsgivare, som sysselsätta minst 200 arbetare, insänt besvarade formulär, torde uppgifterna få anses såsom representativa för åtminstone den svenska storindustrien.

En bearbetning av de inkomna svaren har givit vid handen, att arbetstillgången under tredje kvartalet 1918, i jämförelse med samma kvartal föregående år, ansågs såsom *bättre* av 301 arbetsgivare med 32 219 arbetare (12 %), som *oförändrad* av 1 292 arbetsgivare med 142 186 arbetare (54 %) samt såsom *sämre* av 680 arbetsgivare med 87 666 arbetare (34 %).

Följande sammanställning möjliggör ett bedömande av *arbetstillgången inom industri och hantverk under tredje kvartalet 1918:*

	Antal redovisade arbetare (medeltal)	Arbetare (i %) anställda hos arbetsgivare, vilka angivit arbetstillgången såsom: A. mycket god, B. god eller medelgod, C. mindre än medelgod.											
		1:a kvartalet			2:a kvartalet			3:e kvartalet			4:e kvartalet		
		A.	B.	C.	A.	B.	C.	A.	B.	C.	A.	B.	C.
1911 . .	178 648	9	78	13	10	77	13	11	74	15	10	79	11
1912 . . .	197 904	13	75	12	18	77	5	21	74	5	19	75	6
1913 . . .	252 047	20	74	6	21	76	3	20	75	5	17	78	5
1914 . . .	252 115	16	76	8	18	76	6	7	61	32	13	64	23
1915 . . .	264 540	20	65	15	20	68	12	29	63	8	29	64	7
1916 . . .	281 793	33	61	6	38	57	5	39	55	6	39	56	5
1917 . . .	273 888	33	53	14	29	53	18	26	54	20	17	62	21
1918 . . .	261 765	10	62	28	12	65	23	14	64	22	....	—	—

Med ledning av tabellen å sid. 1166—1167, som utgör en sammanfattning av uppgifter från arbetsgivare inom industri och hantverk, har utarbetats efterföljande *allmänna översikt över arbetstillgången inom vissa större näringsgrupper:*

	Arbetare (i %) anställda hos arbetsgivare, vilka angivit arbetstillgången såsom: A. mycket god, B. god eller medelgod, C. mindre än medelgod								
	3:e kvart. 1918			2:a kvart. 1918			3:e kvart. 1917		
	A.	B.	C.	A.	B.	C.	A.	B.	C.
Malmbrytning och metallindustri	16	69	15	13	70	17	41	51	8
Jord- och stenindustri	15	67	18	16	69	15	22	59	19
Trävaruindustri	20	71	9	14	73	13	24	62	14
Pappers- och grafisk industri	20	62	18	14	80	6	18	63	19
Livsmedelsindustri	2	72	26	1	70	29	4	65	31
Textil- och beklädnadsindustri	4	40	56	12	42	46	14	40	46
Läder-, hår- och gummivaruindustri	11	63	26	8	52	40	—	59	41
Kemisk-teknisk industri	9	30	61	5	22	73	7	43	50

Vad *malmbrytningen och metallindustrien* beträffar, synes inom gruvindustrien arbetstillgången i allmänhet hava varit god och brist på kvalificerad arbetskraft på en del orter förefunnits. Från några mellansvenska gruvor inrapporteras, att det s. k. tonnageavtalet föranlett vissa driftsinskränkningar. Järn- och stålvarufabrikerna arbetade fortfarande under gynnsamma konjunkturer, ehuru särskilt för bleck- och plåtslagerier materialbristen haft menligt inflytande på arbetstillgången. Vid de mekaniska verkstäderna kunde ställningen anses i stort sett lika god som under närmast föregående kvartal, ehuru några arbetsgivare uppgivit, att driften inskränkts på grund av materialbrist och exportsvårigheter. Mera kännbar har bristen på råmaterial (särskilt koppar, tenn o. d.) varit inom metallindustriens övriga grenar.

Inom *jord- och stenindustrien* arbetade stenhuggerierna alltjämt under mycket tryckta förhållanden. Vid glasbruken och tegelbruken hade bränslebrist i en del fall förorsakat inställelser eller inskränkningar av driften. Kol- och torvindustrierna arbetade under mycket goda konjunkturer.

För *trävaruindustrien* synes ställningen sedan andra kvartalet hava förbättrats, vilket torde sammanhänga med säsongförhållandena inom sågverksindustrien. Inom möbelsnickeribranschen rådde vid ett dussintal företag arbetsinställelse under kvartalets senare hälft. Från många håll rapporteras kännbar brist på yrkeskunniga träarbetare. Vid korkfabrikerna var arbetstillgången på grund av råvarubrist fortfarande mycket ringa.

Inom gruppen *pappers- och grafisk industri* hade situationen vid såväl trämassefabriker som pappersbruk på grund av skärpta exportsvårigheter och ökad brist på råvaror (svavel m. m.) sedan närmast föregående kvartal försämrats. Vid ett tiotal anläggningar av vartdera slaget hade driften upphört eller inskränkts, vilket dock delvis berott på vattenbrist och — beträffande trämassefabrikerna — även otillräcklig tillgång på arbetskraft.

Livsmedelsindustrien arbetade alltjämt under ogynnsamma villkor. Särskilt inom bryggerinäringen samt choklad- och konfektfabrikationen gjorde sig bristen på råvaror gällande. För kvarn- och sockerindustrien hade situationen sedan närmast föregående kvartal något förbättrats, vilket för sockerindustriens del givetvis får tillskrivas den begynnande kampanjen.

Näringsgrenar	Hela antalet		Tillgång å arbete							
			Mycket god		God		Medelgod		Mindre god	
	A-g.	Arb.	A-g.	Arb.	A-g.	Arb.	A-g.	Arb.	A-g.	Arb.
Malmbrytning och metallindustri:										
Malmgruvor	51	11 355	8	1 890	31	6 810	7	751	4	1 894
Malmförädlingsverk	70	23 397	5	2 411	37	13 359	18	6 688	8	880
Järn- och stålmanufaktur	104	8 439	16	1 250	51	3 698	20	2 551	13	866
Mekaniska verkstäder	210	33 699	31	3 270	74	11 965	58	11 872	38	5 531
Skeppsvarv	28	8 768	10	4 038	10	2 981	4	752	3	372
Elektromekanisk industri	30	7 202	11	1 305	9	1 968	2	1 831	6	2 057
Annan metallindustri	44	4 498	7	1 124	13	1 458	10	967	10	858
Jord- och stenindustri:										
Kolgruvor	10	2 624	5	1 365	4	1 219	1	40	—	—
Torvindustri	28	649	8	226	12	257	5	105	2	46
Stenhuggerier	40	2 937	6	318	6	165	8	605	9	677
Kakel-, porslins- och lerkärlsindustri	17	2 641	3	237	9	2 157	3	167	2	20
Tegelbruk	94	5 309	8	357	37	3 180	25	1 110	19	531
Glasbruk	24	2 843	2	274	13	1 123	7	1 152	—	—
Annan jord- och stenindustri	26	3 225	1	100	15	1 902	4	3 711	4	480
Trävaruindustri:										
Sågverk	211	24 660	21	4 030	112	13 564	50	5 258	21	1 728
Snickerifabriker och annan träförädling	172	9 868	56	3 014	72	4 752	26	963	11	920
Pappers- och grafisk industri:										
Trämassefabriker	69	11 172	6	1 939	38	4 893	12	2 491	11	1 507
Pappersbruk	41	9 121	1	281	14	3 781	11	1 626	8	1 877
Bokbinderier	32	2 617	7	761	15	1 597	10	259	—	—
Boktryckerier och litografiska anstalter	110	7 268	30	2 902	57	3 512	18	637	5	217
Livsmedelsindustri:										
Kvarnindustri	19	800	1	22	7	176	6	398	4	64
Bagerier	41	1 278	3	120	8	419	10	306	14	303
Sockerindustri	23	2 229	—	—	5	376	13	1 325	5	528
Choklad- och konfektfabriker	19	1 562	2	168	4	513	4	244	7	612
Bryggerier och brännerier	68	2 971	—	—	5	71	25	1 086	22	963
Tobaksfabriker	25	5 531	1	33	24	5 498	—	—	—	—
Annan livsmedelsindustri	36	1 136	—	—	12	333	8	418	10	307
Textil- och beklädnadsindustri:										
Bomullsindustri	31	6 760	1	124	1	395	2	486	6	1 370
Jute- och linneindustri	9	2 147	1	357	3	852	—	—	4	756
Ylleindustri	54	5 803	1	75	8	800	15	1 245	15	2 360
Trikåfabriker	20	1 215	—	—	3	139	1	33	5	197
Annan textilindustri	35	2 006	3	183	10	480	4	275	7	256
Skrädderi- och sömnadsyrket	61	6 136	4	213	19	2 788	23	1 805	10	1 008
Annan beklädnadsindustri	26	1 397	3	135	6	351	6	520	7	191
Läder-, hår- o. gummivaruindustri:										
Garverier och läderfabriker	25	1 521	2	216	8	588	9	629	3	66
Skofabriker	54	5 031	11	285	21	1 877	13	1 232	8	1 575
Gummivarufabriker	7	962	1	170	2	155	1	261	1	29
Annan läder-, hår- och gummivaruind.	32	1 333	6	337	11	581	6	230	5	126
Kemisk-teknisk industri:										
Ljus-, tvål-, olje- och färgfabriker	31	1 035	1	20	8	190	10	498	7	265
Tändsticksfabriker	16	7 646	—	—	—	—	3	990	13	6 656
Annan kemisk-teknisk industri	39	3 763	5	1 049	12	1 217	11	886	7	519
Byggnadsverksamhet	77	6 138	6	824	23	2 282	26	1 467	12	1 299
Handel och varulager	50	2 178	1	28	20	854	16	887	10	388
Land- och sjötransport	32	5 745	2	162	9	3 189	10	990	10	1 204
Kraft-, belysnings- och vattenverk	32	3 456	4	1 634	14	903	8	506	6	413
Summa 3:dje kv. 1918	**2 273**	**262 071**	**301**	**37 307**	**872**	**109 368**	**529**	**56 866**	**372**	**41 916**
» 2:dra » »	2 233	254 075	274	30 560	902	110 197	492	55 643	355	41 773
» 1:sta » »	2 265	269 148	207	27 900	868	104 050	506	60 941	440	53 355
» 4:de » 1917	2 265	268 587	344	47 046	924	116 473	485	48 911	313	36 653
» 3:dje » »	2 264	268 604	421	69 608	903	108 058	430	37 331	320	34 770

Dålig		Arbetstillgången i jämförelse med samma kvartal föregående år						Tillgång å arbetskraft					
		Bättre		Oförändrad		Sämre		Brist		Normal tillgång		Överflöd	
A-g.	Arb.	A-g.	Arb.	A-g.	Arb.	A-g.	Arb.	A-g.	Arb.	A-g.	Arb.	A-g.	Arb.
1	10	8	3 615	36	7 048	7	692	21	5 072	28	5 979	2	304
2	59	3	231	35	10 571	32	12 595	18	13 925	47	8 891	5	581
4	74	21	567	55	4 889	28	2 983	33	2 555	67	5 633	4	251
9	1 061	26	1 967	92	14 853	92	16 879	56	10 217	148	22 658	6	824
1	625	3	847	20	6 302	5	1 619	9	2 536	19	6 232	—	—
2	41	7	1 121	14	2 486	9	3 595	9	848	17	5 812	4	542
4	91	8	1 365	14	835	22	2 298	10	910	33	3 575	1	13
—	—	—	—	10	2 624	—	—	6	2 057	4	567	—	—
1	15	2	36	23	542	3	71	6	186	21	423	1	40
11	1 172	8	292	24	1 895	8	750	7	215	25	1 974	8	748
—	—	3	74	12	2 547	2	20	5	1 997	11	579	1	65
5	131	15	485	64	4 159	15	665	13	967	75	4 168	6	174
2	294	3	185	18	1 835	3	823	5	459	18	2 379	1	5
2	369	4	285	14	1 964	8	976	4	1 200	21	1 850	1	175
7	80	33	5 348	150	16 992	28	2 320	58	9 300	148	14 784	5	576
7	219	28	1 275	115	6 877	29	1 716	53	3 106	114	6 619	5	143
2	342	11	2 068	46	6 710	12	2 394	30	5 624	36	4 693	3	855
7	1 556	5	747	16	4 042	20	4 332	5	1 368	27	4 992	9	2 761
—	—	6	524	22	1 882	4	211	13	1 094	19	1 523	—	—
—	—	34	3 219	70	3 764	6	285	39	2 718	71	4 550	—	—
1	140	2	46	13	526	4	228	—	—	16	590	3	210
6	130	3	109	17	568	21	601	—	—	19	704	22	574
—	—	3	298	19	1 895	1	36	1	95	20	1 738	2	396
2	25	—	—	13	1 009	6	553	—	—	14	1 174	5	388
16	851	2	116	28	678	43	2 177	3	277	57	2 360	8	334
—	—	1	33	23	5 346	1	152	—	—	25	5 531	—	—
6	78	3	89	20	698	13	349	1	31	29	786	6	319
21	4 435	2	414	7	1 295	22	5 051	1	124	14	2 989	16	3 647
1	182	1	369	5	1 069	3	709	2	741	5	1 081	2	325
15	1 323	—	—	23	1 874	31	3 929	5	196	39	3 541	10	2 066
11	846	—	—	5	552	15	663	—	—	10	497	10	718
11	812	2	70	13	644	20	1 292	2	129	25	1 116	8	761
5	322	1	17	30	4 613	30	1 506	6	213	48	4 065	7	1 858
4	200	2	102	12	596	12	699	1	33	23	1 251	2	113
3	22	4	399	17	1 064	4	58	2	103	20	1 227	3	191
1	62	2	188	40	3 122	12	1 721	7	609	42	3 415	5	1 007
2	347	1	127	3	459	3	376	—	—	5	472	2	490
4	59	8	448	14	534	10	351	6	242	21	961	5	130
5	62	5	157	11	367	15	511	1	20	21	709	9	306
—	—	—	—	3	860	13	6 786	2	863	14	6 783	—	—
4	92	5	518	25	2 793	9	452	7	1 126	27	2 205	5	432
10	266	7	1 604	42	2 407	28	2 127	17	1 290	54	4 612	6	236
3	21	7	234	29	1 408	14	536	3	81	42	1 967	5	130
1	200	10	2 153	10	2 214	12	1 378	1	36	28	5 284	3	425
—	—	2	477	25	2 778	5	201	1	1 252	30	2 186	1	18
199	**16 614**	**301**	**32 219**	**1 292**	**142 186**	**680**	**87 666**	**469**	**73 815**	**1 597**	**165 125**	**207**	**23 131**
210	15 902	280	28 900	1 241	126 188	712	93 987	340	55 237	1 639	172 188	254	26 650
244	22 902	243	26 569	1 199	124 572	823	118 007	229	32 558	1 711	190 224	325	46 366
199	19 504	309	27 846	1 290	141 343	666	99 398	341	51 095	1 745	200 843	179	16 649
190	18 837	311	35 601	1 266	149 535	687	83 468	510	84 888	1 601	169 438	153	14 278

Inom *textilindustrien* hade konjunkturerna för såväl de egentliga textilfabrikerna som för färgerierna sedan andra kvartalet ytterligare försämrats. Visserligen hade en del företag, särskilt inom bomullsbranschen, vid den tilltagande bristen på de vanliga råvarorna genom användande av papper som råmaterial förmått hålla driften i gång, men vid omkring 80 % av samtliga redovisade bomulls- och 50 % av alla yllefabriker var driften helt inställd eller hade betydande driftsinskränkningar måst företagas. Från Borås distriktet rapporteras betydande arbetslöshet. Bättre var ställningen inom beklädnadsindustrien, ehuru även här materialbristen varit mycket kännbar.

För *läder-, hår- och gummivaruindustrien* kunde en om än obetydlig förbättring av läget konstateras, ehuru bristen på råvaror (främst gummi samt för skofabrikerna bottenläder) alltjämt var betydande.

Detsamma kan sägas om den *kemisk-tekniska industrien*, ehuru arbetstiden och arbetsstyrkan vid ett flertal fabriker särskilt inom tändsticksindustrien på grund av råvarubrist och skeppningssvårigheter alltjämt var mycket reducerad.

Byggnadsverksamheten var fortfarande ringa, ehuru även här en om än mycket obetydlig förbättring med avseende på arbetstillgången gjort sig märkbar. Inom måleriyrket hade i flera fall överflöd på arbetskraft förekommit.

Vad *transportarbete* beträffar, synes arbetstillgången i flertalet skånska och norrländska hamnar liksom även i Stockholm sedan andra kvartalet hava förbättrats, medan i Göteborg ställningen var ungefär densamma.

Inom *jordbruket* var arbetstillgången i Skåne mycket god och tillgången på arbetskraft normal. I övriga delar av landet synes tillgången på arbete i allmänhet hava varit god och tillräcklig eller mer än normal tillgång på arbetskraft förefunnits. Rörande arbetstillgången inom jordbruket hänvisas i övrigt till de månatliga redogörelserna för Sveriges offentliga arbetsförmedling.

Då läget på arbetsmarknaden givetvis inverkar på och återspeglas i den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet, meddelas ur nyss nämnda månadsredogörelser till ytterligare jämförelse följande sammanställning, utvisande tillgang och efterfrågan på arbetskraft.

På 100 *lediga platser* kommo följande antal ansökningar om arbete:

	3:e kvartalet 1918			2:a kvartalet 1918			3:e kvartalet 1917		
	sept.	aug.	juli	juni	maj	april	sept.	aug.	juli
Jordbruk	96	108	92	85	75	76	87	99	74
Skogsbruk	66	62	59	57	72	89	9	9	9
Övriga näringsgrenar	124	145	168	175	153	168	107	119	132
Samtliga »	115	131	147	156	136	143	81	83	88

En totalbild av läget på arbetsmarknaden inom industrien lämnas i sammanställningen å sid. 1164. Enligt densamma voro av samtliga redovisade 262 071 arbetare 14 % anställda hos arbetsgivare, vilka angivit arbetstillgången såsom mycket god, medan 22 % tillhörde företag med mindre än medelgod

arbetstillgång. Vid en jämförelse med motsvarande kvartal föregående år visar det sig, att siffrorna för innevarande år ställa sig ogynnsammare än för samtliga de sju sistförflutna åren med undantag av år 1914 men likväl utvisa någon förbättring i jämförelse med det närmast föregående andra kvartalet.

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna.

Den 1 juli, 1 augusti och 1 september 1918.

I arbetslöshetsrapporteringen för tredje kvartalet av år 1918 hava liksom föregående kvartal deltagit 31 fackförbund. Antalet medlemmar i de rapporterande fackföreningarna den 1 juli, 1 augusti och 1 september 1918 utgjorde resp. 110 928, 109 593 och 102 094. Av dessa voro vid samma tidpunkter *arbetslösa* resp. 4·6, 4·2 och 3·5 %. Motsvarande siffror för samtliga månader allt ifrån början av år 1912 framgå av nedanstående tablå:

	1912		1913		1914		1915		1916		1917		1918	
	Antal medlemmar	Arbetslösa, %	Antal medlemmar	Arbetslösa, %	Antal medlemmar	Arbetslösa, %	Antal medlemmar	Arbetslösa, %	Antal medlemmar	Arbetslösa, %	Antal medlemmar	Arbetslösa, %	Antal medlemmar	Arbetslösa, %
Januari .	43 067	8·5	54 340	8·4	60 535	7·5	59 195	15·0	65 614	7·7	75 000	5·4	99 434	5·8
Februari .	50 972	11·1	52 774	8·9	61 468	10·4	56 788	14·8	64 855	8·0	77 101	5·9	101978	6·0
Mars . .	53 122	8·4	50 392	7·1	58 354	7·3	57 476	12·0	64 218	6·7	79 174	5·5	100530	5·0
April . .	53 727	6·5	51 031	5·7	64 410	6·5	63 895	11·2	70 502	5·2	84 436	6·1	109763	4·9
Maj . . .	55 163	5·2	52 735	4·0	63 146	5·1	60 074	8·5	69 542	4·7	85 320	4·4	106940	5·0
Juni . . .	55 034	3·7	53 186	2·6	60 494	3·2	58 980	6·7	59 775	3·3	83 424	2·8	108423	4·0
Juli . . .	52 917	3·3	52 380	2·7	62 823	3·1	66 184	6·3	67 026	2·7	92 678	3·1	110928	4·6
Augusti .	54 267	2·8	53 906	2·5	58 912	3·0	59 870	4·0	66 801	2·7	90 919	3·3	109593	4·2
September	50 927	2·7	53 954	2·3	58 257	8·1	61 072	3·6	65 430	2·2	90 834	2·8	102094	3·5
Oktober .	56 451	2·9	57 872	2·2	61 883	7·7	68 050	3·5	72 335	2·2	97 714	2·4	—	—
November	53 856	3·6	62 073	2·6	61 023	8·1	64 996	3·8	72 843	2·3	93 841	2·8	—	—
December .	51 521	5·7	59 922	4·4	59 084	10·3	66 947	4·5	71 169	2·2	91 844	2·4	—	—

Arbetslösheten var, efter vad härav framgår, något större än vid motsvarande tidpunkt föregående år. Av de mera betydande fackförbunden uppvisade textilarbetarförbundet den största arbetslösheten; procentsiffrorna voro vid de här redovisade tre månadsskiftena resp. 30·2, 35·4 och 36·4 %. Skrädderiarbetarförbundet hade under juli och augusti en betydande arbetslöshet med resp. 14·3 och 16·4 %, men nedgick siffran under september till 5·9 %.

Resultaten av rapporteringen om antalet arbetslösa inom de särskilda organisationerna föreligga i efterföljande tabeller, som utgöra en sammanfattning av de bearbetade frågeformulärens uppgifter. Tabellen å sid. 1170 är ett sammandrag av huvudtabellerna.

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 1 juli, 1 augusti och 1 september 1918.

Fackförbund	Juli			Augusti			September		
	Antal redovisade medlemmar[1]	Därav arbetslösa		Antal redovisade medlemmar[1]	Därav arbetslösa		Antal redovisade medlemmar[1]	Därav arbetslösa	
		Antal	%		Antal	%		Antal	%
Sv. bageri- och konditoriindustriarbetareförb.	1 894	89	4·7	1 603	134	8·4	1 425	114	8·0
» bleck- och plåtslagareförbundet	1 454	134	9·2	1 416	87	6·1	1 387	57	4·1
» bokbindare »	2 585	11	0·4	2 599	9	0·3	2 750	1	—
» bryggeriarbetare »	1 245	46	3·7	1 585	35	2·2	1 525	57	3·7
De förenade förbunden	2 430	77	3·2	1 928	136	7·1	1 913	64	3·3
Sv. gjutare förbundet	3 805	116	3·0	4 024	130	3·2	3 626	104	2·9
» grov- och fabriksarbetare »	11 652	1 337	11·5	11 093	1 123	10·1	9 824	749	7·6
» gruvarbetare »	1 735	1	0·1	1 692	4	0·2	1 381	76	5·5
» handelsarbetare »	2 806	37	1·3	4 289	80	1·9	4 668	51	1·1
» handskarbetare »	154	41	26·6	—	—	—	183	38	20·8
» hattarbetare »	271	65	24·0	247	56	22·7	286	29	10·1
» kommunalarbetare »	1 517	10	0·7	4 016	25	0·6	2 612	20	0·8
Intern. litografiska »	720	3	0·4	710	2	0·3	707	1	0·1
Sv. metallindustriarbetare »	41 361	879	2·1	40 709	1 032	2·5	39 766	943	2·4
Därav:									
Järnbruksarbetare	7 698	26	0·3	7 496	102	1·4	7 428	54	0·7
Mek. verkstadsarbetare	33 668	853	2·5	33 213	930	2·8	32 338	889	2·7
Sv. murare förbundet	1 503	40	2·7	1 431	29	2·0	1 278	24	1·9
» måleriarbetare »	1 227	197	16·1	1 099	137	12·5	1 004	185	18·4
Skand. sadelmakare- och tapetserare »	1 284	74	5·8	1 298	77	5·9	1 283	34	2·7
Sv. sko- och läderindustriarbetare »	3 869	44	1·1	3 626	25	0·7	3 787	18	0·5
» skrädderiarbetare »	3 267	466	14·3	2 144	351	16·4	2 107	124	5·9
» stenindustriarbetare »	496	32	6·5	862	43	5·0	728	59	8·1
» sågverksindustriarbetare »	6 554	58	0·9	6 014	67	1·1	5 163	86	1·7
Intern. tobaksarbetare »	3 754	2	0·1	3 789	27	0·7	3 275	4	0·1
Sv. transportarbetare »	1 896	487	25·7	703	50	7·1	397	26	6·5
» träarbetare »	8 909	301	3·4	8 194	195	2·4	7 888	143	1·8
» tunnbinderiarbetare »	129	5	3·9	119	7	5·9	133	8	6·0
» väg- och vattenbyggnadsarbetare »	6	—	—	377	—	—	7	—	—
» elektriska arbetare »	1 248	19	1·5	1 496	13	0·9	1 290	6	0·5
» slakteri- och charkuteriarbetare »	446	29	6·5	191	16	8·4	96	11	11·5
» stuckatör »	31	6	19·4	42	3	7·1	40	7	17·5
» textilarbetare »	1 687	510	30·2	2 067	732	35·4	1 428	520	36·4
» typograf »	993	8	0·8	230	1	0·4	137	—	—
Summa	110928	5 124	4·6	109 593	4 626	4·2	102 094	3 559	3·5

[1] Till följd av det skydd, som dessa uppgifter åtnjuta enligt 2 § 4 mom. tryckfrihetsförordningen, kan här icke meddelas, i vad mån dessa siffror avse hela antalet medlemmar inom ett fackförbund. På grundval av ovanstående siffror kunna alltså inga slutsatser dragas beträffande fackförbundens verkliga medlemsantal eller rörande förändringar i detta hänseende.

Antalet arbetslösa inom arbetarorganisationerna den 1 juli 1918.

Fackförbund	Redovisade avdelningar[1]	Antal redovisade medlemmar				Arbetslösa					Arbetslösa till följd av		Arbetslediga på grund av					Arbetslöshetsdagar under juni 1918			
		Män				Män												Antal redovisade			Antal arbetslöshetsdagar
		Helt betalande	Halvt betalande	Kvinnor	Tillsammans	Helt betalande	Halvt betalande	Kvinnor	Tillsammans Antal	Tillsammans %	arbetsbrist	tillfällig orsak	sjukdom	arbetskonflikt	värnplikt	annan orsak	Tillsammans	avdeln.	medlemmar	arbetslösa	
Sv. bageri- o. konditoriind.-arb.-förb.	22	1 371	129	394	**1 894**	78	3	8	**89**	4·7	83	6	14	21	30	33	**98**	16	1 548	84	**2 168**
» bleck- och plåtslagareförbundet	47	1 338	116	—	**1 454**	124	10	—	**134**	9·2	134	—	52	5	45	4	**106**	23	1 251	124	**2 548**
» bokbindare »	13	757	132	1 696	**2 585**	6	—	5	**11**	0·4	11	—	53	17	22	14	**106**	2	1 173	6	**109**
» bryggeriarbetare »	17	936	23	286	**1 245**	25	1	20	**46**	3·7	35	11	43	—	7	10	**60**	5	542	44	**1 132**
De förenade förbunden	36	1 965	122	343	**2 430**	55	9	13	**77**	3·2	56	21	51	3	27	2	**83**	6	603	73	**1 111**
Sv. gjutare förbundet	104	3 273	519	13	**3 805**	101	13	2	**116**	3·0	114	2	163	104	134	40	**441**	31	1 474	97	**1 170**
» grov- och fabriksarbetare »	102	10 237	470	945	**11 652**	827	86	424	**1 337**	11·5	1144	193	381	270	250	169	**1 070**	44	5 157	1 224	**16 590**
» gruvarbetare »	23	1 659	67	9	**1 735**	1	—	—	**1**	0·1	1	—	52	1	27	—	**80**	1	170	1	**23**
» handelsarbetare »	40	2 211	126	469	**2 806**	36	—	1	**37**	1·3	26	11	28	—	19	1	**48**	12	2 806	37	**831**
» handskarbetare »	1	100	3	51	**154**	21	—	20	**41**	26·6	—	41	6	—	1	—	**7**	1	154	41	**1 210**
» hattarbetare »	3	115	12	144	**271**	—	—	65	**65**	24·0	65	—	2	—	3	1	**6**	—	—	—	—
» kommunalarbetare »	20	1 474	40	3	**1 517**	10	—	—	**10**	0·7	5	5	30	—	8	1	**39**	2	527	5	**44**
Intern. litografiska »	14	645	75	—	**720**	2	1	—	**3**	0·4	3	—	15	—	17	—	**32**	1	133	2	**50**
Sv. metallindustriarbetare »	54	—	—	—	**41 361**	—	—	—	**879**	2·1	—	—	—	—	—	—	—	16	7 584	109	**2 196**
Därav: Järnbruksarbetare . .	21	—	—	—	**7 693**	—	—	—	**26**	0·3	—	—	—	—	—	—	—	5	719	16	**184**
Mek. verkstadsarbetare	33	—	—	—	**33 668**	—	—	—	**853**	2·5	—	—	—	—	—	—	—	11	6 865	93	**2 012**
Sv. murare förbundet	24	1 393	110	—	**1 503**	40	—	—	**40**	2·7	40	—	18	229	5	2	**254**	7	1 503	40	**754**
» måleriarbetare »	26	1 151	76	—	**1 227**	187	10	—	**197**	16·1	142	55	7	—	24	—	**31**	17	970	197	**4 183**
Skand. sadelm. o. tapetserare »	36	1 093	141	50	**1 284**	73	1	—	**74**	5·8	74	—	26	—	46	3	**75**	8	612	74	**509**
Sv. sko- och läderindustriarb. »	24	2 327	475	1 067	**3 869**	11	8	25	**44**	1·1	44	—	33	—	42	—	**75**	1	28	1	**28**
» skrädderiarbetare »	34	1 097	70	2 100	**3 267**	33	10	423	**466**	14·3	460	6	48	6	19	—	**73**	7	1 647	466	**4 041**
» stenindustriarbetare »	10	449	47	—	**496**	28	4	—	**32**	6·5	28	4	26	7	5	5	**43**	7	384	45	**1 056**
» sågverksindustriarbetare »	68	5 874	653	27	**6 554**	53	5	—	**58**	0·9	46	12	75	47	200	16	**338**	6	710	18	**278**
Intern. tobaksarbetare »	10	616	34	3 104	**3 754**	—	—	2	**2**	0·1	2	—	30	—	11	1	**42**	1	102	2	**18**
Sv. transportarbetare »	15	1 394	36	466	**1 896**	484	3	—	**487**	25·7	487	—	56	2	20	—	**78**	4	925	487	**4 322**
» träarbetare »	111	7 793	1 080	36	**8 909**	272	29	—	**301**	3·4	123	178	213	469	162	5	**849**	38	3 645	269	**3 273**
» tunnbinderiarbetare »	6	125	4	—	**129**	5	—	—	**5**	3·9	1	4	3	3	3	—	**9**	2	51	5	**141**
» väg- o. vattenbyggnadsarb. »	1	6	—	—	**6**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» elektriska arbetare »	23	1 084	76	88	**1 248**	12	7	—	**19**	1·5	18	1	13	25	44	6	**88**	6	396	18	**468**
» slakteri- o. charkuteriarb. »	7	367	79	—	**446**	27	2	—	**29**	6·5	29	—	9	—	10	—	**19**	4	298	23	**274**
» stuckatör »	2	31	—	—	**31**	6	—	—	**6**	19·4	6	—	1	—	—	—	**1**	1	18	6	**138**
» textilarbetare »	23	913	43	731	**1 687**	184	8	318	**510**	30·2	510	—	44	—	18	4	**66**	10	727	432	**10 088**
» typograf »	17	742	215	36	**993**	6	2	—	**8**	0·8	8	—	15	—	28	3	**46**	7	661	8	**199**
Summa	**933**	[2] —	[2] —	[2] —	**110 928**	[2] —	[2] —	[2] —	**5 124**	**4·6**	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	**286**	**35 799**	**3 938**	**58 952**

[1] Jfr noten å sid. 1170. — [2] På den grund. att uppgifter icke kunnat erhållas från samtliga organisationer, hava slutsummor icke nedräknats.

Antalet arbetslösa inom arbetarorganisationerna den 1 augusti 1918.

Fackförbund	Redovisande avdelningar[1]	Antal redovisade medlemmar				Arbetslösa					Arbetslösa till följd av		Arbetslediga på grund av					Arbetslöshetsdagar under juli 1918			
		Män				Män												Antal redovisade			Antal arbetslöshetsdagar
		Helt betalande	Halvt betalande	Kvinnor	Tillsammans	Helt betalande	Halvt betalande	Kvinnor	Tillsammans Antal	Tillsammans %	arbetsbrist	tillfällig orsak	sjukdom	arbetskonflikt	värnplikt	annan orsak	Tillsammans	avdeln.	medlemmar	arbetslösa	
Sv. bageri- o. konditoriind.-arb.-förb.	20	1 218	11	374	1 603	110	2	22	134	8·4	134	—	13	75	40	1	129	15	1 502	134	3 252
» bleck- och plåtslagareförbundet	44	1 305	111	—	1 416	82	5	—	87	6·1	87	—	59	73	45	4	181	13	976	75	1 547
» bokbindare »	12	739	13	1 728	2 599	4	1	4	9	0·3	9	—	63	—	17	28	108	3	1 636	9	160
» bryggeriarbetare »	18	931	22	632	1 585	8	—	27	35	2·2	25	10	63	—	8	10	81	4	374	33	909
De förenade förbunden	31	1 665	115	148	1 928	122	3	11	136	7·1	131	5	82	4	14	2	102	6	582	86	1 359
Sv. gjutare förbundet	99	3 485	526	13	4 024	124	4	2	130	3·2	106	24	209	42	110	14	375	24	1 342	102	1 136
» grov- och fabriksarbetare »	95	9 712	423	958	11 093	665	76	382	1 123	10·1	942	181	335	449	170	59	1 013	32	4 518	983	12 539
» gruvarbetare »	21	1 628	52	12	1 692	4	—	—	4	0·2	4	—	57	1	23	—	81	1	168	3	81
» handelsarbetare »	50	3 016	191	1 082	4 289	50	2	28	80	1·9	80	—	27	25	20	—	72	16	2 577	79	1 453
» handskarbetare »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» hattarbetare »	3	109	12	126	247	1	—	55	56	22·7	56	—	5	—	2	—	7	1	179	56	1 310
» kommunalarbetare »	47	3 812	91	113	4 016	24	—	1	25	0·6	25	—	104	2	21	—	127	2	355	13	291
Intern. litografiska »	14	650	60	—	710	2	—	—	2	0·3	2	—	14	—	15	—	29	1	133	2	40
Sv. metallindustriarbetare »	51	—	—	—	40 709	—	—	—	1 032	2·5	—	—	—	—	—	—	—	14	4 506	70	1 373
Därav: Järnbruksarbetare . .	20	—	—	—	7 496	—	—	—	102	1·4	—	—	—	—	—	—	—	4	615	7	120
Mek. verkstadsarbetare	31	—	—	—	33 213	—	—	—	930	2·8	—	—	—	—	—	—	—	10	3 891	63	1 253
Sv. murare förbundet	22	1 326	105	—	1 431	29	—	—	29	2·0	25	4	21	361	10	2	394	3	151	25	678
» måleriarbetare »	21	1 028	71	—	1 099	125	12	—	137	12·5	131	6	9	203	14	—	226	16	905	137	3 216
Skand. sadelm. o. tapetserare »	37	1 102	191	5	1 298	76	1	—	77	5·9	77	—	29	—	40	3	72	11	654	77	718
Sv. sko- och läderindustriarb. »	20	2 071	530	1 025	3 626	12	4	9	25	0·7	25	—	89	—	66	51	206	2	385	2	55
» skrädderiarbetare »	31	1 034	63	1 047	2 144	55	13	283	351	16·4	339	12	—	88	14	—	102	9	1 330	338	3 561
» stenindustriarbetare »	30	802	59	1	862	33	10	—	43	5·0	31	12	50	22	12	7	91	4	182	18	265
» sågverksindustriarbetare »	63	5 549	453	12	6 014	64	3	—	67	1·1	48	19	275	365	151	96	887	5	617	12	927
Intern. tobaksarbetare »	11	631	112	3 046	3 789	—	—	27	27	0·7	27	—	405	1799	4	—	2 208	3	486	27	930
Sv. transportarbetare »	12	676	27	—	703	48	2	—	50	7·1	50	—	18	—	3	3	24	1	184	50	1 390
» träarbetare »	97	7 181	978	35	8 194	176	18	1	195	2·4	190	5	282	565	167	5	1 019	26	2 755	195	2 275
» tunnbinderiarbetare »	5	117	2	—	119	7	—	—	7	5·9	7	—	2	—	11	—	13	1	36	7	217
» väg- o. vattenbyggnadsarb. »	6	368	9	—	377	—	—	—	—	—	—	—	4	44	2	—	50	—	—	—	—
» elektriska arbetare »	36	1 416	80	—	1 496	8	5	—	13	0·9	13	—	15	10	38	4	67	4	253	12	237
» slakteri- o. charkuteriarb. »	5	187	4	—	191	16	—	—	16	8·4	16	—	3	—	4	—	7	2	55	10	74
» stuckatör »	2	42	—	—	42	3	—	—	3	7·1	—	—	—	—	—	—	—	1	20	3	84
» textilarbetare »	23	1 079	42	946	2 067	225	7	500	732	35·4	732	—	37	192	12	5	246	9	652	398	9 768
» typograf »	4	177	49	4	230	1	—	—	1	0·4	1	—	1	—	4	1	6	1	57	1	14
Summa	930	[2] —	[2] —	[2] —	109 593	[2] —	[2] —	[2] —	4 626	4·2	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	230	27 570	2 957	49 159

[1] Jfr noten å sid. 1170. — [2] På den grund, att uppgifter icke kunnat erhållas från samtliga organisationer, hava slutsummor icke nedräknats.

Antalet arbetslösa inom arbetarorganisationerna den 1 september 1918.

Fackförbund	Redovisande avdelningar[1]	Antal redovisade medlemmar				Arbetslösa					Arbetslösa till följd av		Arbetslediga på grund av					Arbetslöshetsdagar under augusti 1918			
		Män		Kvinnor	Tillsammans	Män		Kvinnor	Tillsammans		arbetsbrist	tillfällig orsak	sjukdom	arbetskonflikt	värnplikt	annan orsak	Tillsammans	Antal redovisade			Antal arbetslöshetsdagar
		Helt betalande	Halvt betalande			Helt betalande	Halvt betalande		Antal	%								avdeln.	medlemmar	arbetslösa	
Sv. bageri- o. konditoriind.-arb.-förb.	17	1 061	11	353	1 425	111	1	2	114	8·0	111	3	26	11	40	—	77	13	1 248	106	3 205
» bleck- och plåtslagareförbundet	41	1 294	93	—	1 387	54	3	—	57	4·1	57	—	77	8	33	—	118	14	949	48	844
» bokbindare »	13	769	131	1 850	2 750	1	—	—	1	—	—	1	125	17	25	133	300	—	—	—	—
» bryggeriarbetare »	17	893	32	600	1 525	22	3	32	57	3·7	42	15	82	—	4	11	97	5	514	57	1 472
De förenade förbunden	32	1 685	67	161	1 913	45	5	14	64	3·3	58	6	56	—	12	3	71	6	1 006	60	1 343
Sv. gjutare förbundet	94	3 144	470	12	3 626	96	5	3	104	2·9	103	1	413	150	87	10	660	23	978	90	1 172
» grov- och fabriksarbetare »	89	8 738	398	688	9 824	446	33	270	749	7·6	557	192	477	340	157	66	1 040	25	3 413	474	8 031
» gruvarbetare »	19	1 312	58	11	1 381	66	—	10	76	5·5	17	59	61	4	17	5	87	4	675	76	710
» handelsarbetare »	55	3 282	283	1 103	4 668	45	5	1	51	1·1	51	—	45	14	24	—	83	17	3 207	51	1 136
» handskarbetare »	1	100	2	81	183	18	—	20	38	20·8	38	—	4	—	1	—	5	1	183	38	812
» hattarbetare »	3	109	11	166	286	3	1	25	29	10·1	29	—	3	176	2	2	183	1	218	28	756
» kommunalarbetare »	40	2 523	66	23	2 612	19	—	1	20	0·8	20	—	73	—	15	3	91	4	681	20	362
Intern. litografiska »	14	636	71	—	707	1	—	—	1	0·1	1	—	15	—	14	—	29	—	—	—	—
Sv. metallindustriarbetare »	51	—	—	—	39 766	—	—	—	943	2·4	—	—	—	—	—	—	—	16	7 083	102	2 165
Därav: Järnbruksarbetare . .	20	—	—	—	7 428	—	—	—	54	0·7	—	—	—	—	—	—	—	6	2 740	22	318
Mek. verkstadsarbetare	31	—	—	—	32 338	—	—	—	889	2·7	—	—	—	—	—	—	—	10	4 343	80	1 847
Sv. murare förbundet	20	1 171	107	—	1 278	23	1	—	24	1·9	20	4	20	188	9	2	219	5	305	14	385
» måleriarbetare »	22	936	68	—	1 004	174	11	—	185	18·4	185	—	11	197	13	—	221	15	781	157	3 174
Skand. sadelm. o. tapetserare »	35	1 085	137	61	1 283	34	—	—	34	2·7	34	—	54	14	35	1	104	10	608	26	769
Sv. sko- och läderindustriarb. »	21	2 291	563	933	3 787	7	4	7	18	0·5	18	—	261	—	79	16	356	1	85	2	38
» skrädderiarbetare »	30	990	70	1 047	2 107	67	8	49	124	5·9	121	3	107	20	14	4	145	9	1 170	98	2 139
» stenindustriarbetare »	24	678	49	1	728	51	8	—	59	8·1	46	13	32	2	11	8	53	5	317	59	607
» sågverksindustriarbetare »	61	4 805	348	10	5 163	80	2	4	86	1·7	62	24	419	2	145	117	683	6	696	28	355
Intern. tobaksarbetare »	11	616	40	2 619	3 275	—	1	3	4	0·1	4	—	99	—	8	2	109	2	289	4	95
Sv. transportarbetare »	10	388	9	—	397	25	—	1	26	6·5	26	—	5	—	1	—	6	1	89	24	720
» trädarbetare »	95	6 953	899	36	7 888	131	4	8	143	1·8	131	12	449	610	119	3	1 181	26	3 095	125	1 964
» tunnbinderiarbetare »	6	130	3	—	133	8	—	—	8	6·0	8	—	4	—	4	—	8	1	37	8	210
» väg- o. vattenbyggnadsarb. »	1	7	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» elektriska arbetare »	30	1 205	85	—	1 290	3	3	—	6	0·5	5	1	43	—	35	4	82	4	177	6	161
» slakteri- o. charkuteriarb. »	6	92	4	—	96	11	—	—	11	11·5	11	—	3	—	3	3	9	4	90	11	285
» stuckatör »	2	40	—	—	40	7	—	—	7	17·5	7	—	—	—	—	—	—	1	18	7	186
» textilarbetare »	17	754	31	643	1 428	170	3	347	520	36·4	520	—	74	2	21	5	102	8	647	345	8 613
» typograf »	4	110	23	4	137	—	—	—	—	—	—	—	8	—	3	—	11	—	—	—	—
Summa	881	[2] —	[2] —	[2] —	102 094	[2] —	[2] —	[2] —	3 559	3·5	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	227	28 559	2 064	41 709

[1] Jfr noten å sid. 1170. — [2] På den grund, att uppgifter icke kunnat erhållas från samtliga organisationer, hava slutsummor icke nedräknats.

Fylleriförseelserna under tredje kvartalet 1918 och deras orsaker.

Den inom socialstyrelsen sedan ingången av år 1917 förda fortlöpande statistiken över fylleriförseelserna med fördelning efter orsaker[1] har numera fullföljts t. o. m. 1918 års tredje kvartal, och föreligger resultatet därav i efterföljande huvudtabell (sid. 1180—1185).

Denna utvisar, att antalet under tredje kvartalet 1918 inträffade fylleriförseelser uppgick till 5 272. Hur ifrågavarande tal förhåller sig till motsvarande siffror för de kvartal, beträffande vilka dylik redovisning förut föreligger, angives av följande uppställning, vari utvecklingsgången under redogörelseperioden belyses genom indextal, beräknade på sådant sätt, att varje kvartals siffra satts i procent dels av talet för 1917 års första kvartal, dels av siffran för närmast föregående kvartal (s. k. kedjeindextal):

	År 1917				År 1918		
	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.
Antal fylleriförseelser	6 310	4 711	4 285	3 071	2 962	4 588	5 272
Indextal (1 kv. 1917 = 100)	100	75	68	49	47	73	84
Kedjeindextal (föregående kv. = 100)	—	75	91	72	96	155	115

Den oavbrutna nedgången av fyllerifrekvensen fortsatte sålunda t. o. m. första kvartalet 1918, varunder den tills vidare lägsta punkten nåddes, för att avlösas av en markerad stegring under andra kvartalet 1918. Denna nya utvecklingstendens har, som synes, även gjort sig gällande under redovisningskvartalet, ehuru med väsentligt försvagad styrka.

Huru kvartalets fylleriförseelser varit fördelade på olika större landsdelar, framgår av efterföljande tablå:

		Stockholms stad	Östra Sverige	Småland och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Hela riket
Antal fylleriförseelser	i städer med mer än 10 000 inv.	1 822	257	92	397	1 588	281	**4 437**
	i övriga städer	—	129	50	70	244	126	**619**
	å landsbygden	—	48	35	21	45	67	**216**
	tillhopa	1 822	434	177	488	1 877	474	**5 272**

Av en jämförelse med motsvarande översikt för föregående kvartal framgår, att stegring enbart ägt rum i Stockholm (från 1 435 till 1 822 förseelser eller med 27·0 %) och västra Sverige (från 1 443 till 1 877 förseelser eller med 30·1 %), medan däremot övriga landsdelar, särskilt Små-

[1] Se Soc. Medd., årg. 1917, sid. 731 ff., 1069 ff. och 1430 ff. samt årg. 1918, sid. 475 ff., 799 ff. och 888 ff.

land och öarna, förete minskning. Stegringen är koncentrerad till storstäderna Stockholm och Göteborg (vilken sistnämnda stad företer ökning från 812 till 1 212 förseelser eller med nära 50 %), medan övriga större städer under kvartalet visat någon minskning (från 1 520 till 1 403 förseelser eller med 7·7 %), och de mindre städerna samt landsbygden i stort sett uppvisa oförändrad frekvens. Nämnda båda storstäders andel av hela fylleriförseelsen, som under år 1917 var i avtagande, har under år 1918 åter hastigt tilltagit, såsom framgår av nedanstående tablå:

		År 1917				År 1918		
		1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.
Fylleriförseelser i Stockholm och Göteborg	antal	2 558	1 764	1 547	1 120	1 393	2 247	3 034
	i % av samtliga	40·5	37·4	36·1	36·5	47·0	49·0	57 5

Karakteristiskt för det nuvarande läget är alltså en anmärkningsvärd koncentration av fylleriförseelserna till våra båda storstäder, vida mera framträdande än före kristiden (år 1912 c:a 40 %).

I kol. 4 av huvudtabellen angives antalet fylleriförseelser, vid vilka det *huvudsakliga berusningsmedlet* uppgivits, och uppgick detta antal för hela riket till 5 213 eller 98·9 % av samtliga. Förekomsten av fall, där det icke kunnat utrönas, vilka rusdrycker som förtärts, är sålunda alltjämt ringa. De erhållna uppgifterna rörande berusningsmedlen redovisas i huvudtabellens kol. 5—37, varav nedan lämnas ett sammandrag:

Berusningsmedlets art	Stockholms stad	Östra Sverige		Småland och öarna		Södra Sverige		Västra Sverige		Norra Sverige		Hela riket			
		städer	landsbygd	städer	landsbygd	städer	landsbygd	städer	landsbygd	städer	landsbygd	städer	landsbygd	tillhopa antal	tillhopa procent
Hela antalet fylleriförseelser med känt berusningsmedel . .	1 770	386	48	142	35	465	20	1829	45	406	67	4998	215	**5 213**	**100·0**
Därav fall, där detta utgjordes av:	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%		
spritdrycker	22·9	25·1	25·0	31·0	17·1	36·1	35·0	21·4	17·8	29·1	28·4	24·5	24·2	**1 276**	**24·5**
vin	10·4	13·7	10·4	13·4	8·6	9·7	5·0	19·6	2·2	13·8	23·9	14·3	12·1	**743**	**14·2**
öl	0·2	—	—	—	2·9	0·6	—	0·7	—	—	—	0·4	0·5	**20**	**0·4**
spritdrycker och vin	8·9	14·5	14·6	8·5	11·4	6·9	40·0	13·8	20·0	15·0	4·4	11·4	14·4	**602**	**11·5**
spritdrycker och öl .	1·9	6·0	4·2	7·7	—	15·1	5·0	3·3	—	2·7	—	4·2	1·4	**212**	**4·1**
spritdrycker, vin o. öl	0·8	3·9	12·5	2·8	—	5·2	—	4·3	15·6	1·0	—	2·8	6·0	**153**	**2·9**
vin och öl	1·2	2·1	10·4	10·5	11·4	4·1	5·0	10·5	4·4	2·7	1·5	5·3	6·0	**279**	**5·4**
samtliga rusdrycker	46·3	65·3	77·1	73·9	51·4	77·7	90·0	73·6	60·0	64·3	58·2	62·9	64·6	**3 285**	**63·0**
denaturerad sprit .	50·9	19·7	14·6	17·6	20·0	20·6	10 0	22 0	28·9	12·8	13·4	31·1	17·7	**1 590**	**30·5**
tekniska preparat .	2·8	15·0	8·3	8·5	28·6	1·7	—	4·4	11·1	22·9	28·4	6·0	17·7	**338**	**6·5**
samtliga surrogat .	53·7	34·7	22·9	26·1	48·6	22·3	10·0	26·4	40·0	35·7	41·8	37·1	35·4	**1 928**	**37·0**

Ser man först på verkningarna av de egentliga *rusdryckerna*, finner man, att under redovisningskvartalet de av spritdrycker föranledda fylleriförseelserna uppgingo till 1 276, motsvarande en fjärdedel av samtliga. I jämförelse med första kvartalet betecknar detta antal en ökning av 153 fall eller 13·6 %. Den utveckling mot ökat antal fylleriförseelser genom spritdrycker, som med alltjämt stegrad styrka fortgått sedan senare delen av år 1917, har sålunda icke upphört, även om ett visst avtagande tempo gjort sig förmärkt under kvartalet, såsom framgår av följande sammanställning:

	År 1917				År 1918		
	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.
Antal fyllerifall genom spritdrycker	1 103	492	394	509	737	1 123	1 276
Indextal (1 kv. 1917 = 100)	100	45	36	46	67	102	116
Kedjeindextal (föreg. kv. = 100)	—	45	80	129	145	152	114

Sålunda äro dylika fyllerifall numera talrikare än under första kvartalet 1917, då tillgången till spritdrycker och därmed betingelserna för spritdrycksmissbruk voro väsentligt större. Enär den tillgång på dylika drycker, som öppnas genom rådande restriktions- och ransoneringsbestämmelser, icke ökats sedan tredje kvartalet 1917, då antalet spritdrycksfall var lägst, måste man, om man ej vill taga sin tillflykt till svårbevisliga antaganden rörande förändrade former för alkoholmissbruket eller försvagad motståndskraft mot alkoholens inverkan, söka förklaringsgrunden till de tilltagande berusningsfallen genom spritdrycker i, att den olagliga brännvinshanteringen ernått en alltmer betydande omfattning. Belysande är, att i Stockholm under 1917 års sista och 1918 års tre första kvartal konstaterats, att beträffande resp. 12, 49, 104 och 163 fyllerifall orsaken varit förtäring av hemmalagat brännvin. Under denna rubrik hava hänförts de fyllerifall, vilka av polismyndigheterna tillskrivits förtäring av »hemmagjort brännvin», varför sålunda i denna grupp, vid sidan av fyllerifall, där berusningsmedlet erhållits genom verklig hembränning (destillering), sannolikt även ingå fall, där tillvägagångssättet varit rening av denaturerad sprit eller motorsprit. Därest åter ruset tillskrivits sprit av sistnämnda slag, även i mer eller mindre redenaturerad form, hava dylika fall förts till kategorien »denaturerad sprit» och ej till »spritdrycker». Det ligger i sakens natur, att dessa tal mindre ge ett mått på den verkliga utbredningen av denna dolda hantering än på dess starka stegring under kristiden, åtminstone i vissa delar av landet.

Vin, vartill även räknats vinglögg o. d., uppgives under kvartalet hava enbart för sig föranlett icke mindre än 743 eller 14·2 % av samtliga fylleriförseelser, motsvarande en stegring från föregående kvartals antal, 475, med 268 eller 56·4 %. De av vin förorsakade fallen under redovisningsperiodens olika kvartal angivas i följande uppställning:

	År 1917				År 1918		
	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.
Antal fyllerifall genom vin	156	211	313	278	196	475	743
Indextal (1 kv. 1917 = 100)	100	135	201	178	126	304	476
Kedjeindextal (föreg. kv. = 100) . . .	—	135	148	89	71	242	156

Härav framgår, att de under år 1917 skärpta restriktionerna å spritdrycker visserligen föranledde ett ökat bruk av vin i berusningssyfte, som kulminerade under tredje kvartalet nämnda år, men att den då inträdande knappheten särskilt å heta viner sedermera verkade återhållande på konsumtionen. De båda senaste kvartalens starka stegring visar, att härutinnan en avgjord förändring ägt rum, vare sig denna är att tillskriva förtäring av importerade viner eller av alkoholstarka konstviner. Medan Stockholm närmast föregående kvartal företedde ett väsentligt ökat antal dylika fall, visar Göteborg under redovisningskvartalet motsvarande utveckling (från 58 till 256 vinfall).

Under det att kristidens särskilda förhållanden sålunda fört vinet till en framskjuten plats bland berusningsmedlen, har det numera i regel blott svagdrickats alkoholhalt hållande ölet nedsjunkit till fullkomlig betydelselöshet såsom rusdryck, i det primäruppgifterna blott upptaga sammanlagt 20 därav föranledda fylleriförseelser i hela riket.

I 1 246 eller 23·9 % av samtliga redovisade fyllerifall har berusningen åstadkommits genom förtärande i betydande utsträckning av flera olika slag av rusdrycker, vilket betecknar ett avtagande med 145 fall från motsvarande antal under föregående kvartal. Av dessa kombinationer av rusdrycker har dock sammansättningen spritdrycker och vin alltjämt tillväxt i betydelse (i jämförelse med föregående kvartal från 420 till 602 fall) och utgör numera ett av de viktigaste berusningsmedlen. Vin och öl, som förekommit särskilt allmänt i Göteborg, visar under kvartalet relativt stillastående (ökning från 266 till 279 fall). Övriga sammansättningar med öl hava däremot starkt avtagit, nämligen spritdrycker och öl från 480 till 212 fall samt spritdrycker, öl och vin från 225 till 153 fall resp. under 1918 års andra och tredje kvartal.

Sammanlagda antalet av rusdrycker föranledda fylleriförseelser utgjorde under kvartalet 3 285 eller 63·0 % av samtliga orsaksredovisade fall. Motsvarande antal under de 7 redovisningskvartalen framgår av följande tablå:

	År 1917				År 1918		
	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.
Antal fyllerifall genom rusdrycker	5 853	4 040	3 688	2 339	2 015	3 063	3 285
Indextal (1 kv. 1917 = 100) . . .	100	69	63	40	34	52	56
Kedjeindextal (föreg. kv. = 100) .	—	69	91	63	86	152	107
Procent av samtliga fyllerifall . . .	93·6	86·8	86·9	77·4	68·6	67·5	63·0

Den senare talraden utvisar, att rusdrycksfallen avtagit i relativ betydelse, oaktat bland dem, som nämnts, ingår ett antagligen icke obetydligt antal fall, härrörande från rusdryckshantering vid sidan av gällande restriktions- och ransoneringsbestämmelser.

I samband med den allt knappare tillgången på egentliga rusdrycker har i allt vidare kretsar kommit till användning vissa *surrogat* för sådana. De härav orsakade fyllerifallens omfattning och relativa frekvens åskådliggöres av efterföljande tablå:

	År 1917				År 1918		
	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.
Antal fyllerifall genom rusdrycksurrogat	404	613	555	683	922	1 475	1 928
Indextal (1 kv. 1917 = 100)	100	152	137	169	228	365	477
Kedjeindextal (föreg. kv. = 100)	—	152	91	123	135	160	131
Procent av samtliga fyllerifall	6·4	13·2	13·1	22·6	31·4	32·5	37·0

Sedan förevarande statistiks tillkomst har antalet fyllerifall genom rusdrycksurrogat nära femdubblats, och, frånsett en tämligen obetydlig nedgång omedelbart efter den starka höjningen under 1917 års andra kvartal, har utvecklingen oavbrutet gått mot ett både absolut och relativt tillväxande av den genom surrogat orsakade onykterheten. Sedan ett år tillbaka har denna tendens t. o. m., som kedjeindextalen antyda, framträtt med alltjämt ökad styrka intill redovisningskvartalet, då ett avsaktande kan konstateras. Detta senare gäller visserligen också i någon mån med avseende å Stockholm och Göteborg, men som nedanstående tablå anger, är frekvensen därstädes av surrogatberusade i avgjort starkare tilltagande än i övriga delar av landet.

Fyllerifall genom rusdrycksurrogat i Stockholm och Göteborg.	År 1917.				År 1918.		
	1 kv.	2 kv.	3. kv.	4 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.
Antal	151	228	138	256	389	737	1 254
Indextal (1 kv. 1917 = 100)	100	151	91	170	248	488	830
Kedjeindextal (föreg. kv. = 100)	—	151	61	186	152	189	170
Procent av samtliga surrogatfall	37·4	37·2	24·9	37·5	42·2	50·0	65·0

Medan sålunda fyllerifallen genom rusdrycksurrogat i dessa båda storstäder under tredje kvartalet 1917 utgjorde endast en fjärdedel av hela rikets, har motsvarande andel ett år senare stigit till nära två tredjedelar och mellan samma tidpunkter har antalet dylika fall drygt niodubblats. Frekvensen av dylika fyllerifall under redovisningskvartalet har tilltagit med ej mindre än 70 % i våra båda största städer, under det att för övriga orter kan konstateras ett avtagande med nära 10 %.

Bland surrogaten intager den denaturerade spriten en särskild ställning med icke mindre än 1 590 berusningsfall eller 30·5 % av samtliga fylleriförseelser. Förhållandena i detta avseende sedan 1917 års början åskådliggöras genom följande översikt:

	År 1917				År 1918.		
	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.
Antal fyllerifall genom denaturerad sprit	317	361	264	281	554	973	1 590
Indextal (1 kv. 1917 = 100)	100	114	83	89	175	307	502
Kedjeindextal (föreg. kv. = 100)	—	114	73	106	197	176	163
Procent av samtliga fyllerifall	5·1	7·8	6·2	9·3	18·9	21·4	30·5

Utvecklingen under 1918 års förra del, vilken stod i bestämd motsats till förhållandena under år 1917, då den av denaturerad sprit orsakade fylleri-frekvensen var tämligen konstant, har sålunda fortsatt under redovisningskvartalet med en stegring i antalet fall av 617 eller 63·4 %, däribland ensamt i Stockholm och Göteborg 602 fall eller 105·6 %. Sedan 1917 års

början har inträtt en femdubbling av antalet fylleriförseelser på den denaturerade spritens konto och en sexdubbling av dess relativa andel av fylleri-frekvensen. Under kvartalet har denaturerad sprit (eller motorsprit), delvis i mer eller mindre renad form utgjort det allmännast förekommande berusningsmedlet, på vars räkning, som nyss anförts, skrivits nära en tredjedel av samtliga beivrade fylleriförseelser. Särskilt har användningen av detta rusdryckssurrogat under år 1918 tilltagit i huvudstaden, såsom framgår av följande tablå:

	År 1917				År 1918		
Fyllerifall genom denaturerad sprit i Stockholm	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.
Antal	65	82	61	57	149	393	901
Indextal (1 kv. 1917 = 100)	100	126	94	88	229	605	1 386
Kedjeindextal (föreg. kv. = 100)	—	126	74	93	261	264	229
Procent av samtliga fylleriförseelser i Stockholm	5·1	8·5	8·0	9·7	18·3	28·2	50·9

Medan under 1917 års tredje kvartal blott 8 % av fylleriförseelserna i Stockholm tillskrevos förtäring av denaturerad sprit, var under motsvarande kvartal 1918 detta förhållandet med 51 % eller över hälften. Även i Göteborg har en liknande, om än ej så utpräglad utveckling försiggått, medan å övriga orter under redovisningskvartalet fyllerifallen genom denaturerad sprit hållit sig på ungefär oförändrad nivå.

Användningen av tekniska preparat o. d. såsom berusningsmedel synes under kvartalet hava avtagit, i det att antalet dylika fall nedgått från 502 till 338 fall eller med närmare en tredjedel. Bland de i berusningssyfte använda preparaten har huvudmassan även detta kvartal utgjorts av hårvatten (225 fall) samt eau de cologne och parfym (omkring 50 fall).

Beträffande *åtkomstsättet* för berusningsmedlen lämnas några sammanfattande upplysningar i tablån å sid. 1186, vilken uppgjorts efter ändrade grunder mot tidigare, i syfte att möjliggöra en noggrannare uppskattning av utminuterings- och utskänkningsställenas samt surrogatförsäljningens och — i viss mån — den olagliga rusdryckshanteringens relativa betydelse för fylleri-frekvensen under kvartalet.

Av dessa, enligt sakens natur delvis icke så alldeles tillförlitliga uppgifter att döma, skulle sålunda från den mera legitima rusdryckshanteringen hava härrört sammanlagt 2 019 fyllerifall eller 39·8 % av samtliga fall med känt åtkomstsätt för berusningsmedlet. Därvid uppgives ruset i nära dubbelt så många fall hava bekommits på utskänkningsställe som genom utminuterings- eller annat avhämtningsställe.

En mera misstänkt grupp utgöra de 1 072 fyllerifall eller 21·2 % av samtliga, varvid rusdryckerna uppgivas i huvudsak hava erhållits genom »förmedling av andra». Visserligen kan det härvidlag icke alltid sägas röra sig om en trafik, som står i strid mot gällande rusdryckslagstiftning, men ofta

(forts. sid. 1186.)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
				Antal fylleriförseelser,								
Område	Invånarantal den 1 jan. 1918	Hela antalet fylleriförseelser	Därav sådana, för vilka huvudsakliga berusningsmedlet uppgivits	*spritdrycker* (brännvin, konjak, whisky, punsch o. d.)	därav					*vin*	därav	
					från utminuteringsställe eller spirituosahandel	å utskänkningsställe (bolagsvärdshus)	å restaurang	genom förmedling av andra, vid privata sammankomster o. d.	på annat (eller obekant) sätt		från avhämtningsställe, vid privata sammankomster o. d.	utskänkt vin
1 *Stockholms stad* . . .	**413 163**	**1 822**	**1 770**	**406**	44	4	56	149	[1] 153	**185**	104	81
2 *Stockholms län* . . .	**230 212**	**46**	**46**	**22**	2	—	—	11	9	**4**	4	—
därav												
3 Södertälje	14 479	11	11	4	1	—	—	3	—	1	1	—
4 övriga städer	15 293	20	20	8	1	—	—	6	[5] 1	3	3	—
5 landsbygden	200 440	15	15	10	—	—	—	2	[6] 8	—	—	—
6 *Uppsala län*	**133 506**	**84**	**84**	**34**	9	—	4	16	5	**2**	1	1
därav												
7 Uppsala	27 859	58	58	27	7	—	4	11	[8] 5	2	1	1
8 Enköping	5 841	26	26	7	2	—	—	5	—	—	—	—
9 landsbygden	99 806	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10 *Södermanlands län* . .	**187 891**	**102**	**102**	**11**	—	1	3	7	—	**26**	21	5
därav												
11 Nyköping	11 311	7	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12 Eskilstuna	30 509	50	50	6	—	1	2	3	—	15	13	2
13 övriga städer	15 635	34	34	4	—	—	1	3	—	8	7	1
14 landsbygden	130 445	11	11	1	—	—	—	1	—	3	1	2
15 *Östergötlands län* . . .	**302 175**	**109**	**109**	**18**	6	1	4	6	1	**14**	9	5
därav												
16 Linköping	25 930	29	29	6	3	—	2	1	—	5	5	—
17 Norrköping	58 154	51	51	7	—	1	1	4	1	3	1	2
18 övriga städer	12 355	14	14	4	2	—	1	1	—	4	2	2
19 landsbygden	205 736	15	15	1	1	—	—	—	—	2	1	1
20 *Jönköpings län* . . .	**222 607**	**89**	**89**	**22**	17	1	1	3	—	**5**	5	—
därav												
21 Jönköping	28 798	44	44	17	14	1	—	2	—	—	—	—
22 övriga städer	22 547	24	24	3	2	—	1	—	—	4	4	—
23 landsbygden	171 262	21	21	2	1	—	—	1	—	1	1	—
24 *Kronobergs län* . . .	**157 270**	**19**	**19**	**6**	4	1	1	—	—	**8**	2	6
därav												
25 Växjö	8 905	14	14	6	4	1	1	—	—	6	2	4
26 landsbygden	148 365	5	5	—	—	—	—	—	—	2	—	2
27 *Kalmar län*	**228 998**	**56**	**56**	**22**	7	1	3	11	—	**5**	3	2
därav												
28 Kalmar	16 678	21	24	15	4	—	2	9	—	2	2	—
29 Västervik	11 685	11	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—
30 övriga städer	12 462	12	12	3	1	1	1	—	—	3	1	2
31 landsbygden	188 173	9	9	4	2	—	—	2	—	—	—	—
32 *Gottlands län*	**55 873**	**13**	**13**	—	—	—	—	—	—	**4**	1	3
därav												
33 Visby	9 976	13	13	—	—	—	—	—	—	4	1	3
34 landsbygden	45 897	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35 *Blekinge län*	**148 866**	**44**	**44**	**23**	12	3	1	7	—	**1**	1	—
därav												
36 Karlskrona	28 097	33	33	16	8	3	1	4	—	—	—	—
37 övriga städer	14 512	10	10	6	3	—	—	3	—	1	1	—
38 landsbygden	106 257	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—

[1] Därav 146, som förtärt hemmalagat brännvin.
[2] » 5 » » » »
[3] » 10 » » » »
[4] » 2 » » » »
[5] Hemmalagat brännvin.
[6] » »
[7] » »
[8] » »

14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	
där huvudsakliga berusningsmedlet utgjordes av																								
öl (andra maltdrycker)	därav			*spritdrycker och vin*	därav utskänkta spritdrycker	*spritdrycker och öl*	därav							*spritdrycker, vin och öl*	därav utskänkta spritdrycker	*vin och öl*	därav			*denaturerad sprit*	därav tillsammans med öl (ev. andra rusdrycker)	*tekniska preparat*	därav tillsammans med öl (ev. andra rusdrycker)	
	från avhämtningsställe	å ölstuga eller restaurang	på annat (eller okänt) sätt				spritdr. från utminuteringsställe (spir.-handel) och öl å ölstuga	spritdr. från utminuteringsställe (spir.-handel) och öl på annat sätt	å bolagsrörelsens (och öl-tuga)	å restaurang (och ölstuga)	spritdr. genom förmedling av andra och öl å ölstuga	spritdr. genom förmedling av andra och öl på annat sätt	på annat (eller okänt) sätt				från avhämtningsställe	å rest., ölstuga (el. bolagsr.)	å rest., ölstuga (el. bolagsr.)					
3	—	3	—	[2] 157	109	34	1	—	1	4	7	10	[3] 11	[4] 14	7	21	3	11	7	901	195	49	19	1
—	—	—	—	5	1	5	—	—	—	—	1	3	1	—	—	—	—	—	—	6	1	4	2	2
—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	1	3
—	—	—	—	3	—	3	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	1	4
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	[7] 1	—	—	—	—	—	—	4	1	—	—	5
—	—	—	—	12	6	5	2	—	—	—	3	—	—	3	—	—	—	—	—	11	6	17	8	6
—	—	—	—	10	5	5	2	—	—	—	3	—	—	1	—	—	—	—	—	4	2	9	5	7
—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	7	4	8	3	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
—	—	—	—	16	8	6	2	—	—	—	3	1	—	2	1	9	2	3	4	21	15	11	9	10
—	—	—	—	2	2	2	—	—	—	—	2	—	—	2	1	—	—	—	—	1	1	—	—	11
—	—	—	—	10	5	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	3	—	8	4	6	6	12
—	—	—	—	4	1	2	—	—	—	—	1	1	—	—	—	3	2	—	1	10	8	3	1	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	3	2	2	2	2	14
—	—	—	—	13	8	6	1	—	1	—	—	4	—	13	6	2	—	1	1	25	9	18	6	15
—	—	—	—	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	1	7	2	16
—	—	—	—	7	3	4	—	—	—	—	—	4	—	4	3	—	—	—	—	16	7	10	4	17
—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	3	3	—	—	—	—	1	1	—	—	18
—	—	—	—	2	2	1	—	—	1	—	—	—	—	6	—	2	—	1	1	—	—	1	—	19
1	1	—	—	10	2	5	2	—	2	—	—	1	—	3	3	7	3	3	1	23	7	13	3	20
—	—	—	—	4	2	4	1	—	2	—	—	1	—	2	2	3	1	2	—	9	5	5	2	21
—	—	—	—	2	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	1	3	1	1	1	7	1	3	—	22
1	1	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	7	1	5	1	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	3	—	—	2	1	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	3	—	—	—	—	26
—	—	—	—	6	2	5	—	1	—	—	2	2	—	—	—	4	1	3	—	7	5	7	4	27
—	—	—	—	1	1	2	—	—	—	—	2	—	—	—	—	3	—	3	—	1	—	—	—	28
—	—	—	—	3	1	2	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	5	5	1	1	29
—	—	—	—	2	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	1	1	30
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	2	31
—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	5	—	2	3	2	1	—	—	32
—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	5	—	2	3	2	1	—	—	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
—	—	—	—	—	—	12	2	3	4	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	7	1	1	1	35
—	—	—	—	—	—	11	2	2	4	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	36
—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	37
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Område	Invånarantal den 1 jan. 1918	Hela antalet fylleriförseelser	Därav sådana, för vilka huvudsakliga berusningsmedlet uppgivits	Antal fylleriförseelser,								
				spritdrycker (brännvin, konjak, whisky, punsch o. d.)	därav					*vin*	därav	
					från, utminuteringsställe eller spirituosahandel	å utskänkningsställe (bolagsvärdshus)	å restaurang	genom förmedling av andra, vid privata samkväm o. d.	på annat (eller obekant) sätt		från avhämtningsställe, vid privata samkväm o. d.	utskänkt vin
1	*Kristianstads län* . . .	**237 576**	**88**	**88**	**18**	11	3	2	2	—	**19**	18	1
	därav												
2	Kristianstad	12 542	45	45	9	4	3	—	2	—	14	13	1
3	övriga städer	10 495	35	35	8	6	—	2	—	—	4	4	—
4	landsbygden	214 539	8	8	1	1	—	—	—	—	1	1	—
5	*Malmöhus län*	**481 657**	**356**	**353**	**134**	88	4	44	48	—	**26**	14	12
	därav												
6	Malmö	112 521	[1]191	189	68	26	2	8	32	—	19	8	11
7	Lund	23 085	36	36	22	4	—	16	2	—	1	—	1
8	Landskrona	18 062	8	8	3	2	—	—	1	—	—	—	—
9	Hälsingborg	44 763	[2]71	71	26	3	2	18	3	—	—	—	—
10	Ystad	11 628	6	6	—	—	—	—	—	—	3	3	—
11	Trälleborg	10 965	7	7	4	2	—	—	2	—	—	—	—
12	övriga städer	7 259	25	25	6	1	—	—	5	—	3	3	—
13	landsbygden	253 374	12	11	5	—	—	2	3	—	—	—	—
14	*Hallands län*	**147 762**	**87**	**87**	**15**	14	—	1	—	—	**11**	7	4
	därav												
15	Halmstad	18 956	38	38	4	3	—	1	—	—	5	3	2
16	övriga städer	15 857	49	49	11	11	—	—	—	—	6	4	2
17	landsbygden	112 949	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	*Göteborgs o. Bohus län* .	**416 843**	**1 298**	**1 296**	**269**	48	11	43	163	4	**265**	150	115
	därav												
19	Göteborg	196 994	1 212	1 210	255	43	10	42	156	[3]4	256	147	109
20	Uddevalla	13 638	37	37	4	1	—	—	3	—	3	2	1
21	övriga städer	10 971	19	19	7	2	1	1	3	—	5	—	5
22	landsbygden	195 240	30	30	3	2	—	—	1	—	1	1	—
23	*Älvsborgs län*	**297 629**	**165**	**165**	**39**	14	7	6	12	—	**32**	10	22
	därav												
24	Trollhättan	14 888	27	27	4	2	—	1	1	—	—	—	—
25	Borås	24 030	88	88	25	10	7	3	5	—	28	8	20
26	övriga städer	22 802	47	47	9	2	—	2	5	—	4	2	2
27	landsbygden	235 909	3	3	1	—	—	—	1	—	—	—	—
28	*Skaraborgs län* . . .	**242 081**	**66**	**66**	**21**	8	3	5	4	1	**4**	3	1
	därav												
29	städerna	42 402	62	62	21	8	3	5	4	1	4	3	1
30	landsbygden	199 679	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
31	*Värmlands län* . . .	**262 525**	**165**	**164**	**32**	8	1	3	20	—	**29**	18	11
	därav												
32	Karlstad	18 892	89	88	22	4	1	3	14	—	13	8	5
33	Kristinehamn	10 192	41	41	4	2	—	—	2	—	5	4	1
34	övriga städer	10 095	34	34	6	2	—	—	4	—	11	6	5
35	landsbygden	223 346	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
36	*Örebro län*	**214 437**	**96**	**93**	**23**	10	4	1	8	—	**19**	13	6
	därav												
37	Örebro	34 667	56	56	14	7	4	1	2	—	6	5	1
38	övriga städer	7 345	33	33	5	1	—	—	4	—	13	8	5
39	landsbygden	172 425	7	7	4	2	—	—	2	—	—	—	—

[1] Därav 3, som erhållit berusningsmedlet i Danmark.
[2] » 12 » » » » »
[3] Hemmalagat brännvin.
[4] Därav 4, som förtärt hemmalagat brännvin.

14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	
där huvudsakliga berusningsmedlet utgjordes av																								
öl (andra maltdrycker)	därav			*spritdrycker och vin*	därav utskänkta spritdrycker	*spritdrycker och öl*	därav							*spritdrycker, vin och öl*	därav utskänkta spritdrycker	*vin och öl*	därav			*denaturerad sprit*	därav tillsammans med öl (ev. andra rusdrycker)	*tekniska preparat*	därav tillsammans med öl (ev. andra rusdrycker)	
	från avhämtningsställe	å tilstugа eller restaurang	på annat (eller okänt) sätt				spritdr. från utminuteringsställe (-pir.-handel) och		å bolagsvärdshus (och tilstugа)	å restaurang (och tilstugа)	spritdr. genom förmedling av andra och		på annat (eller okänt) sätt				från avhämtningsställe	å rest., tilstugа (el. bolagsv.) och å rest., tilstugа (el. bolagsv.)	å rest., tilstugа (el. bolagsv.)					
							öl å tilstugа	öl på annat sätt			öl å tilstugа	öl på annat sätt												
1	—	1	—	12	4	6	—	2	3	1	—	—	—	7	2	9	3	4	2	15	10	1	—	1
1	—	1	—	4	2	3	—	—	3	—	—	—	—	3	1	4	—	4	—	7	4	—	—	2
—	—	—	—	4	2	2	—	1	—	1	—	—	—	4	1	4	2	—	2	8	6	1	—	3
—	—	—	—	4	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	4
2	—	2	—	28	14	53	6	4	9	29	3	2	—	17	15	11	4	2	5	76	26	6	2	5
2	—	2	—	15	8	26	6	2	2	12	3	1	—	9	7	2	1	—	1	45	14	3	—	6
—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—	—	2	7	1	1	—	7
—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	2	2	—	—	8
—	—	—	—	5	3	22	—	2	6	18	—	1	—	4	4	—	—	—	—	12	3	2	2	9
—	—	—	—	1	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	2	2	—	—	11
—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—	3	3	5	2	1	2	6	4	—	—	12
—	—	—	—	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	13
—	—	—	—	10	5	5	1	—	2	2	—	—	—	9	7	8	4	—	4	27	12	2	2	14
—	—	—	—	5	4	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	2	—	—	19	8	1	1	15
—	—	—	—	5	1	5	1	—	2	2	—	—	—	7	5	6	2	—	4	8	4	1	1	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17
10	2	7	1	160	91	40	6	1	7	12	8	6	—	59	34	159	28	32	104	301	98	33	17	18
7	2	5	—	148	86	38	5	1	7	12	7	6	—	50	26	152	28	30	99	271	85	33	17	19
3	—	2	1	2	1	2	1	—	—	—	1	—	—	2	1	4	—	2	2	17	7	—	—	20
—	—	—	—	6	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	21
—	—	—	—	4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	7	7	2	—	—	2	13	6	—	—	22
1	—	—	1	38	16	3	—	1	—	—	—	2	—	9	7	8	1	2	5	25	13	10	7	23
1	—	—	1	5	3	2	—	—	—	—	—	2	—	1	1	6	1	1	4	7	2	1	1	24
—	—	—	—	21	7	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	1	—	—	1	7	5	4	3	25
—	—	—	—	11	5	1	—	1	—	—	—	—	—	6	4	1	—	1	—	11	6	4	2	26
—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	27
—	—	—	—	15	7	2	—	1	—	1	—	—	—	2	1	1	1	—	—	20	3	1	1	28
—	—	—	—	11	6	2	—	1	—	1	—	—	—	2	1	1	1	—	—	20	3	1	1	29
—	—	—	—	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30
1	1	—	—	19	10	7	—	—	2	2	1	2	—	6	4	16	5	8	3	34	16	20	11	31
1	1	—	—	17	9	7	—	—	2	2	1	2	—	5	3	4	4	—	—	9	7	10	6	32
—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	1	6	1	17	8	5	2	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	4	—	2	2	8	1	4	2	34
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	35
1	—	1	—	20	15	3	—	1	2	—	—	—	—	1	—	2	1	—	1	8	2	19	12	36
1	—	1	—	20	15	3	—	1	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	6	1	5	4	37
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	2	1	11	7	38
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	39

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Område	Invånarantal den 1 jan. 1918	Hela antalet fylleriförseelser	Därav sådana, för vilka huvudsakliga berusningsmedlet uppgivits	Antal fylleriförseelser, därav: *spritdrycker* (brännvin, konjak, whisky, punsch o. d.)	därav: från utminuteringsställe eller spritnosahandel	därav: å bolagsvärdshus	därav: å restaurang	därav: genom förmedling av andra, vid privata samkväm o. d.	därav: på annat (eller obekant) sätt	*vin*	därav: från avhämtningsställe, vid privata samkväm o. d.	därav: utskänkt vin
1	***Västmanlands län***	**165 238**	**93**	**93**	**24**	10	5	—	9	—	**12**	5	7
	därav												
2	Västerås	28 571	51	51	9	6	—	—	3	—	11	5	6
3	övriga städer	17 632	35	35	15	4	5	—	6	—	1	—	1
4	landsbygden	119 035	7	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	***Kopparbergs län***	**248 019**	**66**	**66**	**18**	11	—	2	5	—	**3**	2	1
	därav												
6	Falun	12 213	42	42	9	5	—	2	2	—	2	1	1
7	övriga städer	4 550	7	7	2	2	—	—	—	—	—	—	—
8	landsbygden	231 256	17	17	7	4	—	—	3	—	1	1	—
9	***Gävleborgs län***	**263 989**	**126**	**125**	**46**	15	—	2	29	—	**9**	6	3
	därav												
10	Gävle	36 682	64	64	12	8	—	—	4	—	5	5	—
11	Söderhamn	11 412	19	19	9	1	—	—	8	—	—	—	—
12	Hudiksvall	7 260	35	34	21	5	—	2	14	—	4	1	3
13	landsbygden	208 635	8	8	4	1	—	—	3	—	—	—	—
14	***Västernorrlands län***	**262 005**	**112**	**112**	**34**	18	—	2	14	—	**11**	9	2
	därav												
15	Härnösand	10 097	15	15	5	2	—	1	2	—	1	1	—
16	Sundsvall	16 575	65	65	22	11	—	—	11	—	3	3	—
17	övriga städer	6 614	25	25	7	5	—	1	1	—	7	5	2
18	landsbygden	228 719	7	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	***Jämtlands län***	**128 209**	**66**	**66**	**16**	9	—	3	4	—	**13**	9	4
	därav												
20	Östersund	12 616	64	64	16	9	—	3	4	—	13	9	4
21	landsbygden	115 593	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	***Västerbottens län***	**175 031**	**45**	**45**	**7**	2	1	—	4	—	**15**	14	1
	därav												
23	städerna	9 523	36	36	4	1	—	—	3	—	10	9	1
24	landsbygden	165 508	9	9	3	1	1	—	1	—	5	5	—
25	***Norrbottens län***	**177 285**	**59**	**59**	**16**	4	1	—	11	—	**21**	10	11
	därav												
26	Luleå	10 086	12	12	7	2	—	—	5	—	—	—	—
27	övriga städer	4 368	23	23	4	—	—	—	4	—	11	6	5
28	landsbygden	162 831	24	24	5	2	1	—	2	—	10	4	6
	Summa för *tredje* kvartalet:												
29	städerna	antal	1 665 428	5 056	4 998	1 224	303	50	185	521	165	717	424	293
30		procent	—	—	100·0	24·5	6·1	1·0	3·7	10·4	3·3	14·3	8·5	5·8
31	landsbygden	antal	4 135 419	216	215	52	18	2	2	22	8	26	15	11
32		procent	—	—	100·0	24·2	8·4	0·9	0·9	5·6	8·4	12·1	7·0	5·1
33	hela riket	antal	**5 800 847**	**5 272**	**5 213**	**1 276**	**321**	**52**	**187**	**543**	**173**	**743**	**439**	**304**
34		procent	—	—	**100·0**	**24·5**	6·2	1·0	3·6	10·4	3·3	14·2	8·4	5·8
35	*Andra* kvartalet 1918	antal	5 800 847	4 588	4 538	1 123	365	50	152	447	109	475	287	188
36		procent	—	—	100·0	24·7	8·0	1·1	3·4	9·8	2·4	10·5	6·3	4·2
37	*Första* kvartalet 1918	antal	5 800 847	2 962	2 937	737	241	30	133	291	42	196	98	100
38		procent	—	—	100·0	25·1	8·2	1·0	4·5	9·9	1·5	6·7	3·3	3·4
39	*Fjärde* kvartalet 1917	antal	5 757 566	3 071	3 022	509	217	26	111	149	6	278	145	133
40		procent	—	—	100·0	16·8	7·2	0·8	3·7	4·9	0·2	9·2	4·8	4·4
41	*Tredje* kvartalet 1917	antal	5 757 566	4 285	4 243	394	146	14	110	114	10	313	182	131
42		procent	—	—	100·0	9·3	3·5	0·3	2·6	2·7	0·2	7·4	4·3	3·1
43	*Andra* kvartalet 1917	antal	5 757 566	4 711	4 653	492	191	26	142	124	9	211	148	63
44		procent	—	—	100·0	10·6	4·1	0·5	3·1	2·7	0·2	4·5	3·2	1·3
45	*Första* kvartalet 1917	antal	5 757 566	6 310	6 257	1 103	296	83	355	351	18	156	127	29
46		procent	—	—	100·0	17·6	4·7	1·3	5·7	5·6	0·3	2·5	2·0	0·5
47	*År 1917*	antal	***5 757 566***	***18 377***	***18 175***	***2 498***	*850*	*149*	*718*	*738*	*43*	***958***	*602*	*356*
48		procent	—	—	*100·0*	*13·7*	*4·7*	*0·8*	*3·9*	*4·1*	*0·2*	***5·3***	*3·3*	*2·0*

14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	

där huvudsakliga berusningsmedlet utgjordes av

	därav				därav			därav									därav							
öl (andra maltdrycker)	från avhämtningsställe	å tåstuga eller restaurang	på annat (eller obekant) sätt	*spritdrycker och vin*	därav utskänkta spritdrycker	*spritdrycker och öl*	spritdr. från utminuteringsställe (spir.-handel) och öl å tåstuga	spritdr. från utminuteringsställe (spir.-handel) och öl på annat sätt	å bolagsvärdshus (och tåstuga)	å restaurang (och tåstuga)	spritdr. genom förmedling av andra och öl å tåstuga	spritdr. genom förmedling av andra och öl på annat sätt	på annat (eller obekant) sätt	*spritdrycker, vin och öl*	därav utskänkta spritdrycker	*vin och öl*	från avhämtningsställe	å rest., tåstuga (el. bolagsv.), från avhämtningsställe och å rest., tåstuga (el. bolagsv.)	å rest., tåstuga (el. bolagsv.)	*denaturerad sprit*	därav tillsammans med öl (ev. andra rusdrycker)	*tekniska preparat*	därav tillsammans med öl (ev. andra rusdrycker)	
—	—	—	—	**17**	1	**3**	—	—	—	—	1	2	—	**3**	2	**2**	2	—	—	**20**	7	**12**	5	1
—	—	—	—	4	—	1	—	—	—	—	1	—	—	1	1	2	2	—	—	15	5	8	1	2
—	—	—	—	8	1	2	—	—	—	—	—	2	—	2	1	—	—	—	—	4	2	3	3	3
—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	4
—	—	—	—	**3**	2	**1**	—	—	—	—	1	—	—	**1**	1	—	—	—	—	**12**	6	**28**	10	5
—	—	—	—	3	2	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	5	1	22	8	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	3	3	1	1	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	2	5	1	8
—	—	—	—	**20**	11	**5**	1	—	—	—	3	1	—	**1**	—	**2**	—	2	—	**14**	4	**28**	12	9
—	—	—	—	13	7	2	1	—	—	—	1	—	—	—	—	2	—	2	—	10	1	20	6	10
—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	4	3	3	2	11
—	—	—	—	4	3	2	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	1	12
—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	18
—	—	—	—	**21**	8	**5**	3	—	—	—	2	—	—	**2**	—	**6**	4	2	—	**11**	5	**22**	12	14
—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	1	5	1	15
—	—	—	—	14	3	5	3	—	—	—	2	—	—	1	—	5	4	1	—	7	3	8	6	16
—	—	—	—	4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	6	4	17
—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	3	1	18
—	—	—	—	**6**	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**3**	1	2	—	**14**	4	**14**	2	19
—	—	—	—	6	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	2	—	14	4	12	2	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	21
—	—	—	—	**5**	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**7**	5	**11**	9	22
—	—	—	—	5	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	5	10	8	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	24
—	—	—	—	**9**	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**1**	1	—	—	3	1	**9**	6	25
—	—	—	—	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	26
—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	2	27
—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	2	—	5	2	28
19	3	14	2	571	316	209	28	13	32	52	36	37	11	140	82	266	56	76	134	1 552	439	300	144	29
0·4	0·1	0·3	0·0	11·4	6·3	4·2	0·6	0·3	0·7	1·0	0·7	0·7	0·2	2·8	1·6	5·3	1·1	1·5	2·7	31·1	8·8	6·0	2·9	30
1	1	—	—	31	8	3	—	1	1	—	—	—	1	13	7	13	3	1	9	38	13	38	17	31
0·5	0·5	—	—	14·4	3·7	1·4	—	0·5	0·5	—	—	—	0·4	6·0	3·8	6·0	1·4	0·4	4·2	17·7	6·0	17·7	7·9	32
20	**4**	**14**	**2**	**602**	**324**	**212**	**28**	**14**	**33**	**52**	**36**	**37**	**12**	**153**	**89**	**279**	**59**	**77**	**143**	**1 590**	**452**	**338**	**161**	33
0·4	**0·1**	**0·3**	**0·0**	**11·5**	**6·2**	**4·1**	**0·5**	**0·3**	**0·7**	**1·0**	**0·7**	**0·7**	**0·2**	**2·9**	**1·7**	**5·4**	**1·1**	**1·5**	**2·8**	**30·5**	**8·7**	**6·5**	**3·1**	34
74	11	63	—	420	260	480	80	42	68	140	99	45	6	225	152	266	28	79	164	973	330	502	224	35
1·6	0·2	1·4	—	9·2	5·7	10·6	1·8	0·9	1·5	3·1	2·2	1·0	0·1	5·0	3·3	5·9	0·5	1·8	3·6	21·4	7·3	11·1	4·9	36
91	17	74	—	225	119	451	63	35	81	121	87	50	14	167	102	148	20	49	79	554	239	368	197	37
3·1	0·6	2·5	—	7·7	4·1	15·3	2·1	1·2	2·7	4·1	3·0	1·7	0·5	5·7	3·5	5·0	0·7	1·6	2·7	18·9	8·1	12·5	6·7	38
170	33	130	7	193	116	705	128	65	119	225	94	56	18	216	163	268	46	106	116	281	168	402	288	39
5·6	1·1	4·3	0·2	6·4	3·8	23·3	4·2	2·2	3·9	7·4	3·1	1·9	0·6	7·2	5·4	8·9	1·5	3·5	3·9	9·3	5·6	13·3	9·5	40
681	96	556	29	152	86	895	146	47	156	348	120	40	38	438	323	815	142	356	317	264	179	291	202	41
16·0	2·2	13·1	0·7	3·6	2·0	21·1	3·5	1·1	3·7	8·2	2·9	0·9	0·8	10·3	7·6	19·2	3·3	8·4	7·5	6·2	4·2	6·9	4·8	42
994	164	792	38	71	39	1 246	195	122	255	405	143	91	35	265	168	761	160	347	254	361	206	252	181	43
21·3	3·5	17·0	0·8	1·5	0·8	26·8	4·2	2·6	5·5	8·7	3·1	1·9	0·8	5·7	3·6	16·4	3·4	7·5	5·5	7·8	4·4	5·4	3·9	44
1 189	134	1 037	18	74	37	2 397	350	94	615	728	371	180	59	327	219	607	104	301	202	317	195	87	71	45
19·0	2·1	16·6	0·3	1·2	0·6	38·3	5·6	1·5	9·8	11·6	5·9	2·9	1·0	5·2	3·5	9·7	1·7	4·8	3·2	5·1	3·1	1·4	1·1	46
3 034	***427***	***2 515***	***92***	***490***	***278***	***5 243***	***819***	***328***	***1 145***	***1 706***	***728***	***367***	***150***	***1 246***	***873***	***2 451***	***452***	***1 110***	***889***	***1 223***	***748***	***1 032***	***742***	47
16·7	***2·4***	***13·8***	***0·5***	***2·7***	***1·5***	***28·8***	***4·5***	***1·8***	***6·3***	***9·4***	***4·0***	***2·0***	***0·8***	***6·9***	***4·8***	***13·5***	***2·5***	***6·1***	***4·9***	***6·7***	***4·1***	***5·7***	***4·1***	48

Berusningsmedlets art och åtkomstsätt	Stockholm	Östra Sverige		Småland och öarna		Södra Sverige		Västra Sverige		Norra Sverige		Hela riket			
		städer	landsbygd	städer	landsbygd	städer	landsbygd	städer	landsbygd	städer	landsbygd	städer	landsbygd	tillbopa antal	tillbopa procent
Hela antalet fylleriförseelser med känt åtkomstsätt för berusningsmedlet	1 685	379	47	141	31	462	20	1808	41	392	64	4 867	203	**5 070**	**100·0**
Därav fall, där berusningsmedlet utgjorts av	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%		
rusdrycker: från avhämtningsställe	5·9	14·8	10·6	30·5	22·6	18·8	45·0	13·8	12·2	22·7	17·2	12·6	20·0	**651**	**12·8**
rusdrycker: från utskänkningsställe	15·5	15·8	21·3	19·1	16·1	33·8	15·0	30·9	31·7	10·7	12·5	22·7	21·1	**1 144**	**22·6**
rusdrycker: från både avhämtnings- och utskänkningsställe	1·1	6·0	8·5	11·4	—	5·4	5·0	5·9	4·9	6·9	1·6	4·5	4·4	**224**	**4·4**
rusdrycker: genom förmedling av andra (privata samkväm)	13·8	21·1	6·4	11·4	16·1	16·7	20·0	18·7	12·2	21·2	26·6	17·0	18·4	**861**	**17·0**
rusdrycker: genom förmedling av andra och å utskänkningsställe	2·3	6·9	12·8	3·5	—	3·5	5·0	5·2	4·9	5·1	3·1	4·1	6·0	**211**	**4·2**
rusdrycker: genom olaglig rusdrycks-hantering	9·6	1·6	19·1	—	—	—	—	0·4	—	—	—	3·6	4·9	**186**	**3·6**
rusdrycks-surrogat: från försäljningsställe	2·0	12·4	8·5	6·4	32·3	9·7	10·0	5·0	12·2	13·3	23·4	5·7	19·5	**313**	**6·2**
rusdrycks-surrogat: genom förmedling av andra	49·8	21·4	12·8	17·7	12·9	12·1	—	20·6	21·9	20·1	15·6	29·8	15·7	**1 480**	**29·2**

hava dessa »andra» personer tydligen tjänstgjort såsom hantlangare åt den olagliga rusdrycks-hanteringen, vars inverkan på nykterhetstillståndet ingalunda uttömmes genom de 186 fylleriförseelser (163 i Stockholm, 10 i Stockholms län, 5 i Uppsala och 8 i Göteborg), motsvarande 3·6 % av samtliga, vilka av polismyndigheterna konstaterats böra tillskrivas hembränning i en eller annan form. Ett led i samma trafik voro tydligen de »andra», ofta okända, personer, från vilka närmare fem sjättedelar av de här redovisade 1 793 surrogatberusade uppgivit sig hava erhållit denaturerad sprit e. d.

Tillgången av livsförnödenheter å olika orter i riket.

Oktober.

I anslutning till en från statens livsmedelskommission till socialstyrelsen gjord framställan har styrelsen genom sina ombud i orterna från och med slutet av april 1917 införskaffat uppgifter rörande *tillgången* å sådana varuslag, som med hänsyn till respektive ombudsområdens behov äro att beteckna såsom särskilt viktiga. Dylika uppgifter hava sedermera för varje vecka insänts till styrelsen, och med ledning av desamma har den genomsnittliga tillgången under månaden beräknats. Tillgången har härvid ansetts kunna betecknas såsom god [○], om de mängder av varuslaget, som funnits å orten, mer än motsvarat efterfrågan och såsom tillräcklig [◑], om tillgång och efterfrågan någorlunda motsvarat varandra. Om slutligen de å orten tillgängliga kvantiteterna å ett varuslag ej varit tillräckliga att täcka behovet, har tillgången betecknats såsom otillräcklig [●]. Dessa uppgifter böra under nuvarande förhållanden, då det gäller att så noggrant som möjligt följa de förändringar i fråga om tillgången på viktigare varuslag, som yppa sig inom olika delar av riket, och särskilt då det gäller att konstatera, om brist på ifrågavarande varuslag uppstått, vara av synnerligen stort intresse. Det torde emellertid icke kunna undvikas, att jämförbarheten de olika orterna emellan bliver i någon mån rubbad av respektive ombuds subjektiva uppfattning om var gränsen i fråga om tillgången bör sättas å ena sidan mellan »tillräcklig» och »god» och å andra sidan mellan »tillräcklig» och »otillräcklig». Dock torde kunna förutsättas, att de ojämnheter vid rapporteringen, som på grund av dessa omständigheter uppstått, ej äro av alltför stor betydelse.

I föregående häften av Sociala Meddelanden hava ifrågavarande uppgifter lämnats från och med maj 1917 till och med september 1918. I tabellen å efterföljande sida meddelas liknande uppgifter för oktober månad. En granskning av tabellen visar, att vad beträffar *salt sill* och *ved* tillgången icke betecknats som otillräcklig å någon rapportort. Beträffande ved torde dessutom böra framhållas, att enligt uppgift från bränslekommissionen tillgången i hela landet kan betraktas som god. Till följd av vissa distributionssvårigheter samt de ofta höga vedpriserna hava emellertid särskilt de mindre bemedlade i många fall ej varit i stånd att fylla sitt normala behov av ved, varför ock flera av socialstyrelsens ombud angivit tillgången endast såsom tillräcklig. Även å *kött* och *färsk fisk* synes tillgången inom ett flertal rapportorter hava motsvarat efterfrågan. Beträffande det sistnämnda varuslaget har dock från så gott som samtliga norrländska ombudsorter rapporterats mycket ringa tillgång. Med avseende å *mjölk*tillförseln kan under denna månad konstateras en tydlig försämring. Medan densamma ännu i september, under åtminstone

Uppgifter rörande tillgången av vissa viktigare livsförnödenheter å olika orter i riket under *oktober* månad 1918.

(○ = god. ◑ = tillräcklig. ● = otillräcklig.)

	Mjölk	Smör	Ost	Ägg	Potatis	Kött	Fläsk	Sill, salt	Fisk, färsk	Fotogen	Ved	Kol	Koks
Stockholm	●	●	●	◑		[2]◑	●	◑	◑	●	◑	●	●
Södertälje	●	●	●	●		◑	●	◑	◑	●	◑	●	●
Uppsala	●	●	●	●		◑	●	○	◑	●	◑	●	●
Nyköping	●	●	●	●		◑	●	◑	◑	●	○	●	●
Eskilstuna	●	●	●	◑		◑	●	○	○	●	[2]◑	●	●
Linköping	●	●	●	●		○	●	○	◑	●	○	●	●
Norrköping	●	●	●	●		●	●	○	[1]◑	●	○	●	●
Motala	●	●	●	●		[2]◑	●	○	◑	●	○	●	●
Jönköping	●	●	●	◑		◑	●	◑	◑	●	○	●	●
Växjö	●	●	●	●		◑	●	◑	◑	●	○	●	●
Kalmar	●	●	●	●		◑	●	◑	[1]◑	●	○	●	●
Västervik	●	●	●	●		●	●	◑	●	●	◑	●	●
Visby	●	●	●	●		●	●	◑	●	●	◑	●	●
Karlskrona	●	●	●	●		◑	●	◑	◑	●	◑	●	●
Kristianstad	●	●	●	●		●	●	◑	●	●	◑	●	●
Malmö	●	●	●	●		◑	●	◑	[1]◑	●	○	●	●
Lund	●	●	●	●		●	●	◑	●	●	○	●	●
Landskrona	●	●	●	●		◑	●	◑	◑	●	○	●	●
Hälsingborg	●	●	●	●		◑	●	◑	◑	●	○	●	●
Ystad	●	●	●	●		●	●	◑	[1]◑	●	○	●	●
Halmstad	●	●	●	●		◑	●	◑	◑	●	○	●	●
Göteborg	●	●	●	●		◑	●	◑	◑	●	○	●	●
Lysekil	●	●	●	●		●	●	◑	[1]◑	●	◑	●	●
Vänersborg	●	●	●	●		◑	●	◑	◑	●	◑	●	●
Borås	●	●	●	[1]◑		◑	●	[2]◑	◑	●	◑	●	●
Tidaholm	●	●	●	●		●	●	◑	◑	●	○	●	●
Karlstad	●	●	●	●		◑	●	◑	[1]◑	●	○	●	●
Örebro	●	●	●	●		◑	●	◑	◑	●	○	●	●
Kopparberg	●	●	●	●		◑	●	◑	●	●	◑	●	●
Västerås	●	●	●	●		◑	●	○	●	●	◑	●	●
Falun och Domnarvet	●	●	●	●		◑	●	○	●	●	○	●	●
Ludvika	●	●	●	●		●	●	◑	●	●	○	●	●
Gävle	●	●	●	[1]◑		◑	●	○	●	●	○	●	●
Söderhamn	●	●	●	◑		◑	●	○	●	●	○	●	●
Sundsvall	●	●	●	●		[2]◑	●	◑	●	●	◑	●	●
Nyland	●	●	●	○		○	●	○	●	●	◑	●	●
Östersund	●	●	●	●		●	●	◑	●	●	○	●	●
Umeå	●	●	●	●		◑	●	◑	●	●	○	●	●
Luleå och Boden	●	●	●	◑		◑	●	◑	●	●	◑	◑	◑
Malmberget och Gällivare	●	●	●	◑		◑	●	◑	●	●	◑	◑	●
Kiruna	●	●	●	●		●	●	◑	◑	●	◑	●	●

Statlig rationering

[1] Under månaden var tillgången omväxlande tillräcklig och otillräcklig.
[2] » » » » » god och tillräcklig.

en del av månaden, rapporterades såsom tillräcklig från 8 orter, har under redovisningsmånaden detta ej varit fallet beträffande någon enda ombudsort. Rörande tillgången av *potatis* å olika ombudsorter lämnas tills vidare icke några uppgifter, då detta varuslag numera är lagt under statlig ransonering. Vad slutligen beträffar *smör*, *ost* och *fläsk* samt *fotogen*, *kol* och *koks*, så synes tillförseln till samtliga ombudsorter hava varit i det närmaste avstannad.

Livsmedelskostnadernas förändringar å vissa orter i riket.

I efterföljande tabeller (sid. 1190—1191) meddelas en sammanställning av prisförändringarna under krisåren beträffande viktigare slag av livsmedel, lyse och bränsle för en normalfamilj (man, hustru och 2 barn) med en utgiftsstat av c:a 2 000 kronor å samtliga socialstyrelsens ombudsorter. I den första av dessa tabeller lämnas för de olika orterna en redogörelse för stegringen av ovannämnda utgiftsposter från juli 1914 till olika tidpunkter under kristiden, medan i tabellen å sid. 1191 en jämförelse anställts års- och kvartalsvis mellan storleken av dessa utgifter å de olika ombudsorterna och det för riket i dess helhet beräknade medeltalet, som härvid satts = 1 000.

Med tillhjälp av levnadskostnadsundersökningarna har man för olika delar av riket (södra Sverige, mellersta Sverige och norra Sverige) erhållit genomsnittliga kvantitetstal för de olika varuslagen i ett normalhushålls budget. Genom tillämpande på dessa tal av de från styrelsens ombudsorter regelbundet inhämtade prisuppgifterna har det blivit möjligt att på det noggrannaste sätt, som för närvarande står statistiken till buds, kunna mäta livsmedelskostnadernas förändringar, såsom de gestalta sig för det enskilda hushållet i ett stort antal av våra såväl större som mindre stadssamhällen.

I samband med redogörelsen rörande livsmedelspriserna (se sid. 1232 i detta häfte) meddelas även en annan indexserie, vilken är uträknad såsom ett aritmetiskt medeltal av sex större varugruppers procentiska stegring. Denna kan emellertid — särskilt under nuvarande förhållanden — icke anses såsom en fullgod mätare på livsmedelskostnadernas förändringar, utan har man därför, på sätt ovan angivits, sökt åstadkomma en motsvarande serie av tal, »vägda» med hänsyn till de olika varuslagens betydelse för hushållet. Dock må påpekas, att ända till och med tredje kvartalet 1915 dessa båda indexserier förete en synnerligen god överensstämmelse.

Det bör härvid med avseende å de använda kvantitetstalen erinras om, att dessa, som ju äro beräknade på grundvalen av levnadsvanorna före krigets början, helt visst icke motsvara krigsårens faktiska budget. Kristidens prisökning har nämligen ganska olikformigt drabbat de olika varuslagen, varför ett utbyte av dyrare varor mot billigare kunnat och även i många fall måst göras. Framhållas må emellertid, att den alltmer fram-

Utgifter för livsmedel, lyse och bränsle åren 1914—1918 för en normalfamilj med en utgiftsstat år 1914 av c:a 2 000 kronor.

Juli 1914 = 100.

Ort	1914		1915		1916		1917		1918			
	Juli	2:dra halv-året	1:sta halv-året	2:dra halv-året	1:sta halv-året	2:dra halv-året	1:sta halv-året	2:dra halv-året	1:sta kvar-talet	2:dra kvar-talet	3:dje kvar-talet	Okt.
Stockholm	100	106	119	128	133	147	169	188	230	275	302	322
Södertälje	100	108	119	130	134	147	168	189	233	259	283	318
Uppsala	100	109	120	131	136	150	177	197	235	264	287	322
Nyköping	100	105	117	124	131	146	173	190	229	256	271	306
Eskilstuna	100	106	118	124	128	144	171	195	229	257	270	303
Linköping	100	106	121	129	134	150	177	196	229	255	273	306
Norrköping	100	106	118	126	130	144	167	189	225	253	268	301
Motala	100	106	122	131	138	155	180	203	237	265	285	323
Jönköping	100	104	117	126	133	146	172	195	230	259	274	312
Växjö	100	104	118	124	132	147	167	185	215	247	265	298
Kalmar	100	104	117	127	131	145	169	194	225	248	267	298
Västervik	100	103	113	121	131	145	169	186	222	250	268	300
Visby	100	104	113	121	127	140	162	179	210	235	251	279
Karlskrona	100	106	121	129	134	146	169	189	223	248	262	292
Kristianstad	100	108	121	135	138	149	173	198	239	268	286	316
Malmö	100	106	119	131	144	148	174	203	245	273	288	319
Lund	100	105	121	130	133	148	173	205	246	271	284	321
Landskrona	100	108	122	133	138	152	177	208	245	273	288	319
Hälsingborg	100	105	118	129	134	146	172	201	246	274	285	318
Ystad	100	105	119	130	135	146	171	197	243	267	282	316
Halmstad	100	106	120	129	134	146	169	192	226	261	281	320
Göteborg	100	104	121	129	135	151	176	203	248	279	291	324
Lysekil	100	103	118	122	129	142	166	188	223	247	263	292
Vänersborg	100	104	117	126	135	149	172	194	232	259	282	318
Borås	100	107	121	130	136	150	173	196	232	262	274	314
Tidaholm	100	104	118	127	136	149	167	187	217	251	268	302
Karlstad	100	108	119	126	123	148	171	192	230	259	278	313
Örebro	100	107	119	128	133	148	173	192	225	252	271	309
Kopparberg	100	105	116	123	131	147	169	189	226	253	269	311
Västerås	100	105	117	127	134	150	173	194	228	259	279	312
Falun	100	105	114	125	131	146	171	190	225	253	278	309
Domnarvet o. Borlänge	100	105	117	128	134	150	177	199	234	260	290	324
Ludvika	100	104	115	123	130	148	170	194	233	260	279	318
Gävle	100	107	116	125	132	148	173	191	228	260	280	312
Söderhamn	100	107	119	126	133	149	177	193	237	267	288	318
Sundsvall: staden	100	105	114	125	135	153	172	197	238	263	287	333
sågverksdistriktet	100	104	111	123	132	153	176	199	229	263	291	331
Nyland	100	104	110	117	128	148	170	190	216	242	277	311
Östersund	100	105	113	123	128	149	168	190	232	253	281	318
Umeå	100	104	112	122	130	147	173	195	222	247	269	301
Luleå	100	105	114	122	128	148	173	199	232	259	290	319
Boden	100	107	118	124	132	150	174	203	237	267	297	331
Malmberget o. Gällivare	100	105	111	114	122	135	157	184	215	245	277	316
Kiruna	100	104	109	116	121	135	155	183	213	246	276	304
Samtliga orter	**100**	**105**	**117**	**126**	**132**	**147**	**170**	**191**	**227**	**255**	**277**	**310**

Utgifter för livsmedel, lyse och bränsle åren 1914—1918 för en normalfamilj med en utgiftsstat år 1914 av ca 2 000 kronor.

Den genomsnittliga utgiftssumman för samtliga orter (»riksmedeltalet») = 1 000.

Ort	1913	1914	1915	1916	1917	1918		
						1:sta kvartalet	2:dra kvartalet	3:dje kvartalet
Stockholm	1 109	1 110	1 129	1 114	1 093	1 125	1 197	1 209
Södertälje	1 032	1 049	1 051	1 036	1 012	1 051	1 041	1 045
Uppsala	1 004	1 007	1 015	1 009	1 018	1 010	1 017	1 017
Nyköping	969	965	970	967	981	983	979	953
Eskilstuna	989	1 006	1 005	985	1 022	1 016	1 015	983
Linköping	966	966	999	991	1 004	982	973	957
Norrköping	1 000	1 020	1 035	1 014	1 016	1 019	1 021	994
Motala	918	925	962	970	977	961	960	949
Jönköping	988	966	970	971	981	980	985	958
Växjö	948	935	951	958	929	902	923	912
Kalmar	969	953	966	952	965	950	933	925
Västervik	966	962	946	974	966	961	964	949
Visby	997	990	969	968	950	932	926	911
Karlskrona	991	988	1 012	991	974	968	956	931
Kristianstad	937	938	976	950	948	970	971	950
Malmö	995	1 000	1 033	1 052	1 045	1 080	1 074	1 040
Lund	969	974	994	972	1 005	1 042	1 024	985
Landskrona	970	947	993	986	1 008	1 024	1 012	985
Hälsingborg	958	949	973	964	986	1 039	1 029	986
Ystad	966	953	978	961	969	1 019	995	968
Halmstad	988	970	986	968	961	958	985	974
Göteborg	1 021	1 004	1 052	1 050	1 074	1 117	1 120	1 073
Lysekil	1 018	1 006	1 001	1 005	1 014	1 015	1 004	981
Vänersborg	985	974	977	999	987	999	990	992
Borås	974	973	1 003	1 001	993	993	999	963
Tidaholm	938	941	959	970	927	906	932	918
Karlstad	1 008	1 009	1 000	1 007	997	1 005	1 009	995
Örebro	995	997	1 008	997	999	978	976	965
Kopparberg	959	951	952	964	958	965	961	940
Västerås	984	978	987	1 004	1 001	987	998	990
Falun	1 007	1 001	995	1 008	1 006	998	1 001	1 011
Domnarvet och Borlänge	943	941	956	966	984	976	962	990
Ludvika	980	965	964	980	992	1 008	1 000	990
Gävle	1 018	1 016	1 005	1 017	1 019	1 015	1 028	1 019
Söderhamn	1 002	1 008	1 005	1 010	1 016	1 038	1 039	1 033
Sundsvall: staden	1 095	1 079	1 059	1 011	1 007	1 126	1 108	1 112
sågverksdistriktet	1 036	1 024	991	1 050	1 068	1 039	1 062	1 079
Nyland	1 061	1 053	982	1 041	1 043	996	993	1 019
Östersund	1 087	1 083	1 055	1 085	1 080	1 111	1 081	1 104
Umeå	1 050	1 033	988	1 019	1 044	1 001	990	993
Luleå	1 044	1 043	1 019	1 036	1 078	1 072	1 062	1 095
Boden	1 021	1 034	1 016	1 034	1 065	1 064	1 068	1 092
Malmberget och Gällivare	1 099	1 107	1 030	1 026	1 048	1 051	1 066	1 107
Kiruna	1 125	1 099	1 043	1 036	1 049	1 057	1 084	1 117
Samtliga orter	**1 000**	**1 000**	**1 000**	**1 000**	**1 000**	**1 000**	**1 000**	**1 000**

trädande varuknappheten delvis kan antagas hava givit anledning till en utveckling i motsatt riktning. I all synnerhet bliva givetvis beräkningarna vanskliga i den mån, som de i prisstatistiken upptagna varuslagen försvinna ur marknaden. Delvis hava dock dessa svårigheter avhjälpts vid indexberäkningarna genom utbyte mot andra ännu i handeln tillgängliga ersättningsvaror (t. ex. kol och koks mot motsvarande bränslevärde i ved).

Det »vägda» indextalet för ombudsorterna tillsammantagna utvisar, om juli 1914 tages till utgångspunkt, en ökning av 184 % till september och 210 % till oktober 1918.

Det må emellertid noga observeras, att ovan angivna procentuella stegring endast avser den förhöjning, som drabbat priserna å livsmedel, lyse och bränsle. För att däremot få en fullständig bild av prisstegringens inverkan å en familjs hela utgiftsstat måste emellertid undersökningen utsträckas till att omfatta även övriga i budgeten ingående poster, såsom hyra, kläder, skatter m. m., vilka utgiftsposter förete delvis väsentligt andra prisrörelser. En dylik beräkning finnes publicerad i häfte n:r 10 av Sociala Meddelanden (sid. 1077 ff.), och enligt denna uppgick den allmänna stegringen av levnadskostnaderna under tiden juli 1914 till slutet av september 1918 till c:a 142 %. Under oktober kan ytterligare ökning av denna siffra beräknas hava ägt rum.

Livsmedelsförbrukningens omläggning under kristiden.

Under åren 1916 och 1917 hava inom socialstyrelsen företagits undersökningar rörande kristidens inverkan på livsmedelsförbrukningen bland de mindre bemedlade samhällsklasserna och då särskilt bland lägre tjänstemannafamiljer samt industri- och grovarbetarhushåll. Resultatet av 1916 års utredning har offentliggjorts i styrelsens publikation: livsmedelsförbrukningen inom mindre bemedlade hushåll åren 1914 och 1916. Beträffande 1917 års undersökning har i Sociala Meddelanden, årg. 1917, sid. 1176 ff. lämnats en redogörelse för en preliminär bearbetning av materialet. Dessutom hava i årg. 1918, sid. 983 ff. publicerats de viktigaste resultaten av en fysiologisk utredning av kostens näringsvärde åren 1914 och 1917 bland mindre bemedlade familjer i stadssamhällena. Samtliga dessa undersökningar giva vid handen, att i jämförelse med tiden före krigsutbrottet en betydande förskjutning ägt rum i livsmedelsförbrukningen, samt att denna konsumtionsomläggning under inverkan av olika faktorer, såsom prisförhållanden, varuknapphet och ransoneringsåtgärder från det allmännas sida, flera gånger ändrat karaktär under krisens förlopp. Då det på våren innevarande år kunde med säkerhet antagas, att under den tid, som förflutit sedan 1917 års undersökning, förbrukningen undergått ytterligare förändringar, fann styrelsen det synnerligen önskvärt att aktualisera och komplettera de tidigare levnadskostnadsundersökningarna med ytterligare en utredning rörande livsmedelsförbrukningen under detta år.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 13 april 1918 framhöll styrelsen, att en sådan undersökning borde erbjuda ej blott ett stort intresse ur allmän social synpunkt utan även vara av direkt praktisk betydelse för bedömandet av följderna av de allt mer omfattande statliga och kommunala åtgärderna för konsumtionens reglering. Genom nådigt brev den 3 maj 1918 biföll Kungl. Maj:t socialstyrelsens hemställan om att verkställa en kompletterande levnadskostnadsundersökning för år 1918.

Primärmaterialet till denna liksom till föregående undersökningar utgöres av hushållsböcker, som i början av juni månad utsändes till 13 städer och stadsliknande samhällen. Bokföringstiden har i allmänhet varit 16 juni—13 juli 1918, men i Stockholm och Uppsala har bokföringen påbörjats en vecka tidigare. Som jämförelsematerial hava i efterföljande tabeller (sid. 1198—1205) meddelats uppgifter om livsmedelsförbrukningen i maj 1914, i maj 1916 och i juni—juli 1917, vilka uppgifter hämtats från de ovan nämnda levnadskostnadsundersökningarna.[1] Hushållsböckerna för åren 1914 och 1916 äro förda av samma personer, av vilka det stora flertalet jämväl deltog i 1917 och 1918 års undersökningar, då dessutom även några nya hushållsräkenskaper ingå i bearbetningen.

De uppgifter, som här meddelas från 1918 års undersökning, härleda sig från 504 hushåll med 2 327 familjemedlemmar. Motsvarande tal för år 1917 voro 608 hushåll med 2 817 medlemmar, för år 1916 704 hushåll med 3 311 medlemmar och för år 1914, då Stockholm ej deltog i undersökningen, 601 hushåll med 2 760 familjemedlemmar. I tab. 1 lämnas dels för varje ort och dels för samtliga orter uppgifter angående konsumerade kvantiteter av viktigare livsmedel per vecka och hushåll och i tab. 2 motsvarande tal per vecka och konsumtionsenhet. Vid denna senare beräkning har använts samma enhetsskala, som tillämpats vid socialstyrelsens föregående dyrtidsundersökningar och som sammanställts med hänsyn till livsmedelsförbrukningen. En vuxen man har därvid satts lika med en konsumtionsenhet. För en del av de i tabellerna upptagna livsmedlen (charkuterivaror, fisk utom salt sill och kabeljo, grädde, fett och flott, mjukt bröd) hava kvantitetsuppgifter saknats för åren 1914—1917 men uträknats på så sätt, att utgiftsbeloppen dividerats med medelpriset. Mindre approximationer hava härvid ej kunnat undvikas, varför man måste iakttaga försiktighet vid bedömandet av tabellens uppgifter om förbrukningen av dessa varuslag under de tre första undersökningsperioderna.

Utvecklingen under kristiden framgår tydligt av tabellernas uppgifter. Under tiden maj 1914—maj 1916 övergick förbrukningen i ganska stor utsträckning från dyrare livsmedel till billigare och från animaliska födoämnen till vegetabiliska. Så utvisar i allmänhet förbrukningen av kött, charkuterivaror, fisk, mjölk, smör, ost och ägg en minskning, medan de konsumerade kvantiteterna av margarin, bröd, mjöl, gryn, ärter, potatis och

[1] För Stockholm lämnas en del uppgifter från 1907—08 års undersökning. Vid sammanräkningen för samtliga orter år 1914 har Stockholm ej medtagits, men däremot ingå för detta år liksom även för åren 1916 och 1917 en del andra orter, som ej deltagit i 1918 års undersökning

socker ökats. Även inom samma livsmedelsgrupp ersattes ofta det dyrare varuslaget av det billigare; förbrukningen av kalvkött utbyttes mot ökad konsumtion av oxkött, salt fläsk mot färskt fläsk, grädde mot mjölk, smör mot margarin, vetebröd och skorpor mot hårt och mjukt rågbröd. Konsumtionsomläggningen har alltså huvudsakligen förorsakats av de ökade levnadskostnaderna, vilka i allmänhet ej uppvägts av den lönestegring, som ägt rum under denna period av kristiden.

Under tiden *maj 1916 till juni—juli 1917* har konsumtionsomläggningen förändrat karaktär. Den alltjämt tilltagande knappheten på vissa livsmedel och den härav betingade ransoneringen framkallade betydande inskränkningar i förbrukningen av de billiga vegetabiliska födoämnena. Tabellerna visa en starkt avtagande konsumtion av bröd, mjöl, gryn, potatis, ärter, socker och margarin. I stället har förbrukningen ökats av en del andra, huvudsakligen animaliska, varuslag, fastän de ej höra till de billiga livsmedlen, exempelvis kött, charkuterivaror och smör.

Även under det sista krisåret, från *juni—juli 1917 till juni—juli 1918*, har konsumtionen undergått en del omläggningar och förändringar, som ibland varit av rätt genomgripande art. Klarast framträda dessa i tab. 2 angående förbrukningen per konsumtionsenhet; med ledning av denna tabell skall i det följande lämnas en mera detaljerad redogörelse för utvecklingen under ifrågavarande tid.

Inom de flesta av de i undersökningen deltagande orterna gick förbrukningen av kött avsevärt tillbaka; i medeltal för samtliga orter minskades de konsumerade kvantiteterna från 487 gr. per vecka och enhet år 1917 till 403 gr. år 1918 eller med 17·3 %. Denna nedgång härrör från den starkt reducerade förbrukningen av färskt kött. För färskt oxkött, som under de föregående krisåren fått allt större användning, uppgick minskningen under det sista året till 30·6 % och för kalvkött till 48·7 %. Konsumtionen av färskt fläsk har oavbrutet nedgått, så att detta varuslag numera är utan större betydelse för folkhushållningen. Ett karakteristiskt drag för konsumtionsomläggningen under krisens senare år synes vara en ökad förbrukning av konserverade livsmedel. För konserverat kött uppgick stegringen under tiden 1917—18 till ej mindre än 61·6 %, vilket uteslutande beror på att förbrukningen av salt oxkött mer än tiodubblats; däremot synes tillgången på salt fläsk hava minskats något.

Av charkuterivaror (korv, sylta o. d.) har konsumtionen ökat från 121 till 128 gr. eller med 5·8 %.

Att fisk i synnerligen stor utsträckning fått under den senaste tiden ersätta kött framgår tydligt av tabellen. Om än de flesta kvantitetsuppgifterna för tidigare år äro beräknade och sålunda ej fullt exakta, torde de dock, såvitt man kan döma, giva en i stort sett tillförlitlig bild av utvecklingen under kristiden. Förbrukningen steg under det sista året från 576 gr. till 1 306 gr., motsvarande en ökning av 126·7 %. Av färsk sill ökades konsumtionen med 41·8 %, av strömming med 83·6 % och av färsk annan fisk med 151·5 %. Än starkare var stegringen för salt fisk, där 1917 års förbruk-

ning på 139 gr. mer än tredubblades, så att den år 1918 uppgick till 449 gr. Av salt sill tilltog förbrukningen med 208·5 %; av salt strömming, som före år 1918 varit utan all betydelse, användes detta år 57 gr. per vecka och konsumtionsenhet. Även av annan salt, rökt eller torkad fisk utom kabeljo stegrades de konsumerade kvantiteterna.

För att erhålla jämförbara tal för den totala konsumtionen av mjölk och grädde har man vid hopslagningen av dessa varuslag tagit hänsyn till deras olika näringsvärde. Härvid hava följande reduktionstal använts:

1 lit. grädde = 3 lit. oskummad mjölk (för åren 1914—1917),

1 lit. grädde (fetthalt c:a 10 %) = 2 lit. oskummad mjölk (för år 1918),

1 lit. skummad mjölk = 0·6 lit. oskummad mjölk.

Multipliceras kvantitetsuppgifterna för grädde och skummad mjölk med dessa relationstal, och adderas sedan hela mjölkkonsumtionen, finner man, att den under sommaren 1917 uppgick till 4·777 lit. oskummad mjölk i veckan mot 4·245 lit. ett år senare. Minskningen utgjorde alltså 11·2 %. Denna nedgång beror på den minskade förbrukningen av såväl oskummad (17·1 %) som skummad (33·0 %) mjölk, varemot de inköpta kvantiteterna grädde stegrades med ej mindre än 282·9 %. På grund av den lägre fetthalten år 1918 är dock ökningen av näringsvärdet hos de förbrukade mängderna grädde ej på långt när så stor utan blott cirka 150 %.

Smörförbrukningen nedgick från 287 till 112 gr. per konsumtionsenhet eller med 61·0 %. Att förbrukningen år 1918 ändå är så pass stor eller 87 gr. per person och vecka beror på att flera av de i undersökningen ingående familjerna skaffat sig smör utanför ransoneringsplanen. Den minskade smörförbrukningen uppväges till någon ringa del av en ökad användning av fett och flott. Konsumtionen av ost gick tillbaka från 59 till 32 gr., medan det förbrukade antalet ägg förblev konstant.

Beträffande såväl bröd och mjöl som gryn utvisade konsumtionen en minskning, som för samtliga dessa varuslag utgjorde 9·9 %. Det är här av intresse att jämföra de förbrukade kvantiteterna med ransonen. Per familjemedlem, d. v. s. ransoneringsenhet, uppgick konsumtionen av bröd, mjöl och gryn till 1 627 gr. år 1917 och 1 452 gr. år 1918.[1] I dessa tal ingår ej förbrukningen av kaffebröd, käx och bakelser, för vilka varuslag kvantitetsuppgifter ej kunnat erhållas. Den normala ransonen var under båda åren 1 400 gr., vartill kom, att flertalet av de i undersökningen deltagande familjerna erhållit påbrödskort, varigenom ransonen höjts med i medeltal per vecka och person 99 gr. år 1917 och 82 gr. år 1918. Gentemot en förbrukning år 1917 av 1 627 gr. står alltså en ranson på 1 499 gr. Till en del kan konsumtionsöverskottet förklaras därigenom att gryn inköpts mot grynkort och att några ransoneringsfria mjölsorter (potatismjöl, ärtmjöl m. m.) medräknats i de förbrukade kvantiteterna, men ibland synas dock familjerna

[1] Vid hopslagningen av de olika brödsorterna hava dessa omräknats till mjöl, varvid följande reduktionstal använts:
1 kg. hårt rågbröd eller skorpor = 1·25 kg. mjöl.
1 kg. mjukt bröd = 0·77 kg. mjöl.

hava köpt mjöl e. d. utanför ransoneringsplanen. För år 1918 voro de konsumerade kvantiteterna såsom ovan nämnts 1 452 gr. och ransonen 1 482 gr. Tager man härvid hänsyn till att förbrukningen av kaffebröd och käx, som kan uppskattas till c:a 20 gr. per person och vecka, ej medtagits, blir överensstämmelsen mellan konsumtion och ranson synnerligen god. Av de olika brödslagen ökades förbrukningen av hårt rågbröd från 930 gr. år 1917 till 1 146 gr. år 1918 eller med 23·2 %. Av mjukt rågbröd, vetebröd och skorpor minskades konsumtionen med 27·6 % resp. 22·4 % och 69·7 %. Även den totala mjölförbrukningen gick något tillbaka (med 4·6 %), vilket huvudsakligen berodde på att konsumtionen av rågmjöl avtog med 13·1 %. Däremot synes användningen av vete-, potatis- och havremjöl hava ökat något. Grynförbrukningen minskades från 87 till 31 gr. Särskilt stor var nedgången för risgryn, som under innevarande sommar på de flesta orter helt försvunnit ur marknaden.

Veckoförbrukningen av ärter ökades från 20 till 32 gr., medan den redan år 1917 ringa konsumtionen av bruna bönor ytterligare reducerades.

De i tabellerna publicerade talen rörande förbrukningen av potatis kunna ej anses vara ett riktigt uttryck för den verkliga konsumtionen bland de mindre bemedlade samhällsklasserna. Då potatis hör till de livsmedel, som ofta inköpas i större mängder vid några få tillfällen på året, är det klart, att en bearbetning av uppgifterna om inköpen under en så kort undersökningsperiod som fyra veckor, ej kan giva ett fullgott resultat. Trots försök har det ej lyckats att få nöjaktiga upplysningar om de vid bokföringstidens början och slut förefintliga förråden för att härigenom komplettera uppgifterna om inköpen. Det finnes skäl att antaga, att samtliga de i tabellen meddelade siffrorna äro för låga. För år 1914 kan det oredovisade tillskottet uppskattas till c:a 30 % och för år 1918 till c:a 50 %. Under alla omständigheter synes förbrukningen hava ökats under det sista året. Tager man dessutom hänsyn till att under år 1918 konsumtionen av potatisflingor uppgick till 290 gr. i veckan och att förbrukningen av kålrötter och morötter stegrats högst väsentligt under kristiden, torde man kunna uppskatta konsumtionsökningen från maj 1914 till juni—juli 1918 av samtliga dessa varuslag till något mer än 50 %.

Förbrukningen av socker utgjorde 382 gr. år 1918 mot 410 gr. ett år tidigare. Per familjemedlem bliva motsvarande tal 299 resp. 324 gr. Vid båda dessa tillfällen voro alltså de konsumerade kvantiteterna större än veckoransonen, som uppgår till 250 gr. per person. Skillnaden beror till en del därpå, att bokföringstiden ej sammanfaller med den efter kalendermånad ordnade ransoneringsperioden utan sträcker sig över tvenne kalendermånader; dessutom ingår även en del syltsocker.

Kaffekonsumtionen visar en nedgång med ej mindre än 46·8 %, så att den år 1918 uppgick till blott 25 gr. eller en fjärdedel av förbrukningen före kriget.

Av de i undersökningen deltagande 504 familjerna hava 159 använt färdiglagad mat från centralkök, fabriksmarketenterier e. d. Antalet inköpta

portioner uppgick inalles till 4 763 st. eller 7·5 st. i veckan för var och en av dessa 159 familjer. I medeltal för samtliga 504 hushåll var portionsantalet 2·36 per hushåll eller 0·65 per konsumtionsenhet och vecka.

Sammanfattas resultaten av ovan anställda jämförelser, finner man, att konsumtionsomläggningen under tiden juni—juli 1917 till juni—juli 1918 ej har samma enhetliga prägel som under föregående perioder. I början av kristiden var, såsom förut framhållits, utvecklingen väsentligen betingad av prisstegringen, som nödgade konsumenterna att genom en rationellare hushållning söka täcka sitt näringsbehov med minsta möjliga ökning av livsmedelsutgifterna. Övergången från dyrare till billigare, från animaliska till vegetabiliska varuslag är en fullt ändamålsenlig anpassning efter det försämrade ekonomiska läge, vari konsumenterna kommit. Vid nästa undersökningsperiod (sommaren 1917) har denna utveckling blivit i viss mån störd. Konsumtionsomläggningen är nu ej längre av uteslutande kvalitativ art, i det att knappheten på de billigaste livsmedlen medfört ej blott en övergång till andra varuslag utan även en inskränkning av kostens totala näringsvärde, d. v. s. en kvantitativ förändring. Genom statliga prisregleringar har priset på flera av de viktigaste standardartiklarna upphört att vara ett uttryck för relationen mellan tillgång och efterfrågan. Det är framför allt tillgången och ej priset, som bestämmer förbrukningen.

Detta sista omdöme gäller i ännu högre grad om förhållandena under innevarande år. Så kunna de förefintliga lokala skiljaktigheterna i konsumtionen till större delen förklaras, om de sättas i samband med ransoneringsmyndigheternas olikartade åtgärder för livsmedelsfrågans lösning. I den mån knappheten på de vanligaste livsmedlen tilltagit, måste konsumenterna söka täcka den uppkomna bristen genom förbrukning av varuslag, som före kriget voro av jämförelsevis ringa betydelse (t. ex. salt kött, salt fisk, potatisflingor, kålrötter). De gamla konsumtionsförhållandena, som voro mer eller mindre gemensamma för de enskilda hushållen, hava fullständigt förändrats och ej blivit ersatta av nya, enhetliga levnadsvanor. Levnadsvillkoren bland de i undersökningarna deltagande familjerna synes emellertid ej hava försämrats så till vida, att kostens totala näringsvärde skulle hava undergått någon ytterligare sänkning sedan år 1917. Detta sammanhänger givetvis med att för en del av arbetarklassen prisökningen under det senaste krisåret motvägts av arbetslönernas stegring. En annan fråga är, huruvida kostens sammansättning motsvarar folkhygienens krav eller ej, något som endast kan klargöras genom en ingående näringsfysiologisk undersökning.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
	Stockholm				Uppsala				Eskilstuna			
	1907—08	1916	1917	1918	1914	1916	1917	1918	1914	1916	1917	1918
1 Antal hushåll	150	103	74	114	30	30	31	29	16	16	8	9
Konsumerade kvantiteter:												
2 *Kött* gr.	2 288	1 747	2 100	1 622	1 247	1 384	1 576	1 814	1 342	1 131	2 046	1 530
3 Färskt kött »	1 580	1 335	1 685	967	857	1 127	1 177	829	775	827	1 488	862
4 oxkött »	741	702	1 010	768	368	625	721	466	258	415	923	649
5 kalvkött »	321	203	169	113	195	116	254	251	315	159	298	47
6 fårkött »	135	6	5	12	22	4	—	—	13	—	19	8
7 fläsk »	383	424	501	74	272	382	202	112	189	253	248	158
8 Konserverat kött »	708	412	415	655	390	257	399	985	567	304	558	668
9 oxkött »	119	77	62	342	20	17	8	158	15	9	—	178
10 fläsk »	589	335	353	313	370	240	391	827	552	295	558	490
11 *Charkuterivaror* »	577	329	453	559	309	238	297	155	222	164	244	237
12 *Fisk* »	1 256	1 350	2 162	4 806	964	1 426	1 383	3 359	1 164	1 579	1 300	2 613
13 Färsk fisk »	697	959	892	2 232	608	794	769	1 784	878	1 133	717	682
14 sill »	73	—	10	65	22	—	—	—	—	—	—	—
15 strömming »	339	468	514	670	286	362	586	953	540	377	257	258
16 annan fisk »	285	491	368	1 497	300	432	183	831	338	756	460	424
17 Salt fisk »	559	391	1 270	2 574	356	632	614	1 575	286	446	583	1 931
18 sill »	412	303	1 112	1 683	266	585	594	1 197	163	313	583	1 653
19 kabeljo »	40	51	158	29	77	23	20	89	16	19	—	—
20 strömming »	—	19	—	785	—	—	27	289	—	67	—	278
21 annan fisk »	107	18	—	127	13	24	10	—	107	47	—	—
22 *Mjölk och grädde* lit.	17·128	17·808	15·079	10·672	17·086	17·287	20·505	18·865	16·791	18·428	18·056	16·550
23 oskummad »	15·227	14·926	13·215	8·157	12·704	12·000	14·960	16·226	13·625	13·758	12·625	10·748
24 skummad »	1·960	2·052	0·892	0·258	6·804	8·112	8·597	3·688	4·211	6·784	7·281	3·222
25 grädde »	0·240	0·882	0·443	1·180	0·200	0·140	0·129	0·228	0·218	0·210	0·354	1·987
26 *Fett och flott* gr.	105	83	43	90	50	79	36	9	40	29	37	142
27 *Smör* »	620	327	926	219	792	380	931	484	793	786	959	512
28 *Margarin* »	167	692	—	—	227	604	—	—	242	344	—	—
29 *Ost* »	247	223	203	93	216	153	144	23	220	251	133	157
30 *Ägg* st.	11	14	11	13	17	11	11	10	15	12	12	13
31 *Bröd* gr.	3 919	3 058	3 448	2 973	2 832	3 074	3 816	3 281	2 903	3 453	2 410	2 578
32 rågbröd, hårt »	1 129	1 141	1 836	1 822	1 483	1 850	2 452	2 207	1 031	1 641	1 406	1 861
33 » mjukt »	596	1 326	949	629	654	703	162	273	1 529	1 299	414	226
34 vetebröd »	1 538	428	355	226	422	142	507	217	209	91	114	15
35 skorpor »	692	225	119	30	120	89	189	116	221	265	197	53
36 *Mjöl* »	2 937	4 165	2 555	2 626	3 457	5 250	2 592	2 349	3 550	5 082	4 188	3 378
37 vetemjöl »	2 379	3 261	1 685	1 653	3 075	4 371	1 771	1 571	2 890	3 766	1 933	2 228
38 rågmjöl »	414	754	816	866	233	737	646	623	555	1 164	1 739	1 056
39 potatismjöl »	65	92	9	73	86	83	1	54	72	91	—	58
40 havremjöl »	44	35	4	9	38	21	—	—	17	42	—	—
41 ej spec. mjöl »	35	23	41	25	25	38	174	101	16	19	516	36
42 *Gryn* »	507	797	349	43	838	1 014	225	91	495	784	214	565
43 havregryn »	339	602	106	20	654	734	16	47	375	543	31	432
44 risgryn »	98	184	82	—	115	204	103	—	62	102	136	—
45 korngryn »	33	16	57	2	25	33	35	13	39	42	—	57
46 mannagryn »	25	28	—	—	42	25	4	—	16	78	—	—
47 ej spec. gryn »	12	17	104	21	2	18	67	31	3	19	47	76
48 *Ärter, gula, gröna* »	141	120	107	197	143	185	185	121	8	94	188	344
49 *Bruna bönor* »	34	10	17	15	58	12	16	27	8	31	33	17
50 *Potatis* lit.	7·554	6·660	5·294	7·208	6·188	7·968	4·988	5·557	3·516	10·984	8·081	4·590
51 *Potatisflingor* gr.	—	—	—	1 207	—	—	—	569	—	—	—	1 103
52 *Kålrötter* »	.	.	.	1 573	.	.	.	1 228	.	.	.	3 028
53 *Socker* »	1 526	1 960	1 244	1 097	1 378	1 677	1 108	1 047	1 330	1 717	1 359	1 187
54 *Kaffe* »	330	386	157	74	257	320	302	63	204	273	169	56
55 *Mat fr. centralkök* port.	—			4·02	—	—	.	1·60	—	—	.	0·56

14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	
Mjölby				Jönköping				Malmö				Hälsingborg				
1914	1916	1917	1918	1914	1916	1917	1918	1914	1916	1917	1918	1914	1916	1917	1918	
10	10	12	13	27	27	24	23	72	72	69	60	58	58	62	60	1
1 311	1 305	1 337	1 323	1 793	1 594	2 006	1 151	1 557	1 519	2 258	1 051	1 574	1 370	1 561	1 493	2
924	1 003	1 038	751	1 260	1 295	1 248	591	1 296	1 379	1 733	441	1 325	1 225	948	1 002	3
233	593	430	534	498	504	642	445	613	563	1 160	296	494	490	642	759	4
285	113	430	198	238	208	242	102	163	181	234	94	271	167	192	162	5
35	—	—	—	6	27	18	13	12	18	13	26	40	12	11	55	6
371	297	178	19	518	556	346	33	508	617	326	25	520	556	103	26	7
387	302	293	572	533	299	758	560	261	140	525	610	249	145	613	491	8
42	—	39	140	35	30	17	292	12	32	3	277	12	17	6	84	9
345	302	260	432	495	269	741	268	249	108	522	333	237	128	607	407	10
438	264	430	271	469	349	512	480	341	324	454	900	329	284	260	334	11
894	274	930	2 725	630	781	1 447	2 723	1 352	1 325	2 215	4 685	872	847	2 348	4 471	12
595	—	697	1 431	371	460	567	1 419	1 129	1 052	2 028	3 556	787	658	2 216	3 699	13
25	—	—	125	22	—	—	141	400	577	1 860	2 779	400	260	2 083	2 649	14
250	—	217	365	86	13	71	54	29	50	80	92	—	16	—	17	15
320	—	480	941	263	347	496	1 224	700	425	88	685	387	382	133	1 033	16
299	274	253	1 294	259	321	880	1 304	223	273	187	1 129	85	189	132	772	17
281	274	225	1 237	231	300	828	1 279	146	240	133	1 045	85	176	100	635	18
18	—	—	—	28	9	42	—	10	9	14	9	—	—	22	21	19
—	—	—	38	—	—	—	11	—	—	—	8	—	—	—	12	20
—	—	10	19	—	12	10	14	67	24	40	67	—	13	10	104	21
21·026	20·600	20·682	19·776	19·072	16·820	18·800	15·791	12·662	11·097	13·974	14·885	13·720	13·808	15·584	14·494	22
16·175	17·600	13·490	16·625	15·106	13·671	15·792	13·298	9·708	8·880	10·780	9·792	11·474	10·688	12·278	9·656	23
6·800	4·525	11·146	3·058	5·255	4·148	3·500	3·114	1·856	2·879	2·859	2·482	1·598	3·158	3·445	2·847	24
0·257	0·095	0·168	0·654	0·271	0·220	0·186	0·315	0·615	0·430	0·498	1·567	0·480	0·440	0·418	1·565	25
167	111	85	223	100	122	88	136	108	75	8	95	50	27	51	108	26
830	778	903	498	681	606	880	645	434	294	929	312	473	407	1 282	287	27
168	205	—	—	114	225	—	—	658	859	—	—	569	687	—	—	28
578	396	342	—	357	280	255	117	239	180	130	54	257	233	181	72	29
18	20	11	10	18	12	8	7	13	9	3	8	14	13	8	7	30
933	347	193	120	2 344	1 885	778	790	6 720	7 719	5 972	4 975	6 463	8 372	7 545	5 767	31
525	50	135	96	210	296	87	68	91	110	46	261	77	97	93	216	32
185	231	—	—	1 887	1 278	692	798	7 625	8 897	7 177	5 595	7 373	9 656	9 142	6 772	33
175	139	32	—	264	300	102	80	459	449	428	379	513	637	465	357	34
—	—	—	—	337	240	46	23	305	308	47	39	236	260	25	6	35
8 506	9 419	7 466	7 999	5 757	9 174	7 622	6 295	879	1 057	851	1 319	1 317	1 353	732	1 763	36
3 562	3 800	2 822	2 817	3 171	3 977	2 241	1 866	725	843	616	879	1 051	1 133	557	1 093	37
4 800	5 575	4 615	5 092	2 463	5 018	5 045	3 996	37	72	140	350	109	73	27	573	38
144	44	26	19	84	147	6	137	71	110	30	51	101	90	46	50	39
—	—	—	—	27	30	—	296	27	28	3	—	40	45	5	35	40
—	—	—	71	12	2	330	—	19	4	62	39	16	12	97	12	41
738	788	304	206	567	742	404	138	298	386	206	61	297	331	287	29	42
400	475	83	133	451	581	4	54	217	278	88	5	175	175	130	19	43
210	138	75	—	93	115	281	65	44	75	33	—	75	99	93	—	44
38	62	98	73	5	5	62	19	2	4	15	—	4	5	2	2	45
88	88	—	—	14	33	19	—	22	16	—	—	30	41	—	—	46
2	25	48	—	4	8	38	—	13	13	70	56	13	11	62	8	47
20	48	—	54	50	131	45	23	89	95	41	48	79	101	27	32	48
100	181	—	—	44	56	47	—	85	49	20	60	93	89	2	56	49
3·450	8·929	5·805	5·284	8·241	10·130	6·615	8·922	5·418	7·462	8·8 8	10·386	6·009	8·358	6·282	7·288	50
—	—	—	803	—	—	—	676	—	—	—	1 301	—	—	—	1 418	51
.	.	.	663	.	.	.	837	.	.	.	736	.	.	.	573	52
1 860	1 914	1 451	2 019	1 792	2 018	2 020	1 652	1 398	1 421	2 583	1 356	1 612	1 717	1 706	1 588	53
269	328	122	68	348	385	130	80	363	382	160	85	331	377	106	84	54
—	—	.	—	—	—	.	0·05	—	—	.	2·24	—	—	.	2·61	55

1		30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41
		Göteborg				Trollhättan				Västerås			
		1914	1916	1917	1918	1914	1916	1917	1918	1914	1916	1917	1918
1	Antal hushåll	132	132	108	89	11	11	18	16	38	38	19	16
	Konsumerade kvantiteter:												
2	*Kött* gr.	1 449	1 473	1 662	1 298	1 959	1 594	1 654	1 366	1 370	1 265	1 753	1 376
3	Färskt kött »	1 157	1 153	1 299	581	1 577	1 505	1 394	693	888	898	1 119	793
4	oxkött »	610	695	841	391	659	909	642	390	346	329	609	505
5	kalvkött »	271	199	275	138	336	186	449	250	266	220	267	257
6	fårkött »	8	3	16	22	31	—	36	47	—	6	13	—
7	fläsk »	268	256	167	30	551	410	267	6	276	343	230	31
8	Konserverat kött »	292	320	363	717	382	89	260	673	482	367	634	583
9	oxkött »	4	8	9	456	6	—	89	206	29	22	45	255
10	fläsk »	288	312	354	261	376	89	171	467	453	345	589	328
11	*Charkuterivaror* »	335	274	557	318	354	304	476	388	206	222	311	387
12	*Fisk* »	1 262	1 409	2 174	4 548	1 729	1 743	1 308	3 072	1 215	1 422	997	3 222
13	Färsk fisk »	950	1 085	1 680	3 279	1 484	1 223	959	1 808	618	862	503	1 499
14	sill »	—	—	25	67	57	63	29	94	—	—	—	—
15	strömming »	175	152	15	38	—	—	—	31	175	240	143	309
16	annan fisk »	775	933	1 640	3 174	1 427	1 160	930	1 683	443	622	360	1 190
17	Salt fisk »	312	324	494	1 269	245	520	349	1 264	597	560	494	1 723
18	sill »	230	223	276	652	222	449	229	882	518	518	387	1 691
19	kabeljo »	32	72	55	40	23	—	—	133	39	18	97	16
20	strömming »	—	—	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—
21	annan fisk »	50	29	163	565	—	71	120	249	40	24	10	16
22	*Mjölk och grädde* lit.	15·840	13·947	16·285	18·010	24·968	22·887	21·714	20·884	17·864	17·795	17·924	16·296
23	oskummad »	9·688	9·067	12·293	13·567	17·148	15·613	17·868	16·784	9·882	10·526	14·928	11·697
24	skummad »	6·758	6·079	5·344	5·181	11·818	10·807	6·889	5·664	11·889	11·115	4·998	2·861
25	grädde »	0·550	0·411	0·262	0·682	0·243	0·180	0·071	0·126	0·293	0·200	0·125	1·591
26	*Fett och flott* gr.	45	52	37	93	33	84	8	130	88	86	43	106
27	*Smör* »	465	357	971	402	901	850	1 426	823	756	587	1 018	485
28	*Margarin* »	475	636	—	—	637	639	—	—	387	531	—	—
29	*Ost* »	363	267	308	209	389	199	307	418	279	162	195	27
30	*Ägg* st.	17	16	12	14	24	17	19	14	15	13	14	18
31	*Bröd* gr.	3 463	3 332	1 843	1 365	1 455	1 019	613	774	4 067	2 503	3 396	3 223
32	rågbröd, hårt »	507	562	290	206	489	239	96	188	2 033	2 329	2 238	2 508
33	» mjukt »	1 828	1 751	1 366	1 187	650	415	321	543	1 493	1 621	286	91
34	vetebröd »	965	714	187	191	89	118	238	123	115	147	235	9
35	skorpor »	543	585	228	37	220	248	50	21	230	184	158	9
36	*Mjöl* »	3 864	5 447	5 734	5 085	8 520	11 000	7 795	6 824	3 472	4 161	2 235	2 842
37	vetemjöl »	2 845	4 199	1 742	1 858	5 386	7 295	2 789	1 810	3 099	3 562	1 849	2 196
38	rågmjöl »	799	1 048	3 720	3 118	2 932	3 500	4 781	4 138	230	454	330	580
39	potatismjöl »	103	114	39	67	202	159	76	156	77	79	4	50
40	havremjöl »	42	50	2	23	—	46	73	250	28	26	—	—
41	ej spec. mjöl »	75	36	231	19	—	—	76	470	38	40	52	16
42	*Gryn* »	509	591	297	157	1 000	1 412	524	299	643	718	188	14
43	havregryn »	382	452	76	114	600	909	83	202	376	419	—	—
44	risgryn »	93	97	168	3	270	358	258	88	168	189	91	14
45	korngryn »	2	7	4	12	23	—	69	—	23	23	9	—
46	mannagryn »	10	14	10	—	91	93	3	—	54	57	—	—
47	ej spec. gryn »	22	21	39	28	16	52	111	9	22	30	88	—
48	*Ärter, gula, gröna* »	116	144	64	74	68	73	81	105	82	157	113	206
49	*Bruna bönor* »	49	19	64	11	34	—	—	24	39	—	—	20
50	*Potatis* lit.	7·078	9·788	7·281	7·839	5·795	13 818	6·808	8·789	8·868	11·000	4·776	2·698
51	*Potatisflingor* gr.	—	—	—	860	—	—	—	815	—	—	—	1 039
52	*Kålrötter* »	.	.	.	559	.	.	.	266	.	.	.	1 172
53	*Socker* »	1 737	2 024	1 396	1 460	2 370	2 437	1 181	1 648	1 440	1 512	1 132	1 383
54	*Kaffe* »	295	314	200	88	361	451	187	98	304	363	112	66
55	*Mat fr. centralkök* port.	—	—	.	1·60	—	. —	.	0·23	—	. —	.	1·80

42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	
Gävle				Kiruna-Malmberget				Samtliga orter				Ökning (+) eller minskning (−)				
1914	1916	1917	1918	1914	1916	1917	1918	1914	1916	1917	1918	1914—16	1916—17	1917—18	1914—18	
49	49	58	62	11	11	13	13	601	704	608	504	%	%	%	%	1
1 322	1 100	1 340	1 331	2 017	1 840	2 058	3 179	1 479	1 459	1 779	1 455	— 1·4	+ 21·9	— 18·2	— 1·6	2
1 129	949	1 027	528	1 647	1 464	764	401	1 191	1 203	1 323	725	+ 1·0	+ 10·0	— 45·2	— 39·1	3
566	459	448	372	989	930	544	305	533	584	764	523	+ 9·6	+ 30·8	— 31·6	— 1·9	4
184	170	292	116	148	198	83	19	249	195	269	136	— 21·7	+ 38·0	— 49·4	— 45·4	5
15	8	—	4	11	36	—	—	15	8	14	19	— 46·7	+ 75·0	+ 35·7	+ 26·7	6
364	312	287	36	499	300	137	77	394	416	276	47	+ 5·6	— 33·7	— 83·0	— 88·1	7
193	151	313	803	370	376	1 294	2 778	288	256	456	730	— 11·1	+ 78·1	+ 60·1	+ 153·5	8
45	39	36	458	32	53	77	1 094	18	27	24	329	+ 50·0	— 11·1	+ 1 270·8	+ 1 727·8	9
148	112	277	345	338	323	1 217	1 684	270	229	432	401	— 15·2	+ 88·7	— 7·2	+ 48·5	10
295	229	502	327	320	448	551	962	324	287	444	462	— 11·4	+ 54·7	+ 4·1	+ 42·6	11
2 206	1 617	4 092	7 798	1 512	1 886	1 569	5 954	1 269	1 305	2 106	4 728	+ 2·8	+ 61·4	+ 124·5	+ 272·6	12
1 736	1 234	3 539	5 947	833	845	1 274	4 030	957	940	1 598	3 105	— 1·8	+ 70·0	+ 94·3	+ 224·5	13
—	—	—	—	—	—	19	96	119	103	492	688	— 13·5	+ 377·7	+ 39·8	+ 478·2	14
1 350	434	3 229	4 997	—	175	350	2 451	264	220	511	931	— 16·7	+ 132·3	+ 82·2	+ 252·7	15
386	800	310	950	833	670	905	1 483	574	617	595	1 486	+ 7·5	— 3·6	+ 149·8	+ 158·9	16
470	383	553	1 851	679	1 041	295	1 924	312	365	508	1 623	+ 17·0	+ 39·2	+ 219·5	+ 420·2	17
282	239	252	1 416	602	982	261	1 617	237	299	389	1 182	+ 26·2	+ 30·1	+ 203·9	+ 398·7	18
28	—	51	21	—	—	—	—	23	26	44	30	+ 13·0	+ 69·2	— 31·8	+ 30·4	19
—	91	—	53	—	—	16	202	—	13	2	206	—	— 84·6	+ 10 200·0	—	20
160	53	250	361	77	59	18	105	52	27	73	205	— 48·1	+ 170·4	+ 180·8	+ 294·2	21
19·085	18·674	20·984	16·848	25·071	13·955	26·870	21·174	16·786	16·099	17·493	15·864	— 4·1	+ 8·7	— 12·2	— 8·5	22
14·995	14·55	17·797	12·116	24·886	12·920	25·423	18·625	12·438	12·314	14·149	11·590	— 1·0	+ 14·9	— 18·1	— 6·8	23
6·416	6·607	5·026	3·421	0·068	—	1·019	0·702	5·271	4·739	4·189	2·774	— 10·1	— 11·6	— 33·8	— 47·4	24
0·080	0·052	0·057	1·087	0·048	0·345	0·112	1·064	0·395	0·314	0·277	1·055	— 20·5	— 11·8	+ 280·9	+ 167·1	25
50	60	53	243	15	59	43	143	65	67	43	117	+ 3·1	— 35·8	+ 172·1	+ 80·0	26
829	531	1 181	649	998	591	1 211	446	634	460	1 050	404	— 27·4	+ 128·3	— 61·5	— 36·3	27
427	695	—	—	375	1 068	—	—	431	627	—	—	+ 45·5	—	—	—	28
336	210	257	50	244	159	125	471	292	215	215	115	— 26·4	± 0·0	— 46·5	— 60·6	29
9	9	9	8	10	12	8	10	15	13	10	11	— 13·3	— 23·1	+ 10·0	— 26·7	30
3 850	4 559	4 546	3 759	3 138	3 401	2 694	3 104	3 926	4 185	3 590	3 137	+ 6·6	— 14·2	— 12·6	— 20·1	31
1 653	2 133	2 795	2 718	2 148	2 250	2 038	2 131	730	885	930	1 146	+ 21·2	+ 5·1	+ 23·2	+ 57·0	32
1 480	1 648	460	210	307	540	135	109	3 023	3 165	2 865	1 929	+ 4·7	— 15·8	— 27·6	— 36·2	33
471	414	390	179	60	38	—	394	441	385	290	225	— 12·7	— 24·7	— 22·4	— 49·0	34
225	244	318	55	136	115	34	42	277	276	122	37	— 0·4	— 55·8	— 69·7	— 86·6	35
3 894	4 564	2 802	3 373	8 409	9 080	7 523	7 499	3 830	4 862	3 630	3 462	+ 27·0	— 25·3	— 4·6	— 9·6	36
3 367	3 686	2 071	2 178	4 841	5 523	6 612	6 251	2 648	3 377	1 716	1 781	+ 27·5	— 49·2	+ 3·8	— 32·7	37
339	727	597	893	2 841	3 068	798	990	1 011	1 314	1 759	1 510	+ 30·0	+ 33·9	— 14·2	+ 49·4	38
109	79	16	132	182	193	56	74	93	105	27	75	+ 12·9	— 74·3	+ 177·8	— 19·4	39
61	36	2	52	45	46	57	—	34	38	6	38	— 11·8	— 84·2	+ 533·3	+ 11·8	40
18	36	116	118	500	250	—	184	44	28	122	58	— 36·4	+ 335·7	— 52·5	+ 31·8	41
584	736	250	102	1 318	1 216	1 329	522	527	653	316	111	+ 23·9	— 51·6	— 64·9	— 78·9	42
380	413	—	44	1 000	727	1 160	522	368	449	87	69	— 22·0	— 80·6	— 20·7	— 81·3	43
102	202	153	—	295	375	150	—	106	138	131	7	+ 30·2	— 5·1	— 94·7	— 93·4	44
23	25	21	25	—	—	—	—	11	14	30	10	+ 27·3	+ 114·3	— 66·7	— 9·1	45
75	63	2	33	23	102	—	—	30	33	3	4	+ 10·0	— 90·9	+ 33·3	— 86·7	46
4	33	74	—	—	12	19	—	12	19	65	21	+ 58·3	+ 242·1	— 67·7	+ 75·0	47
65	153	38	749	293	216	148	152	89	125	73	115	+ 40·5	— 41·6	+ 57·5	+ 29·2	48
42	89	53	25	45	375	—	13	60	48	30	26	— 20·0	— 37·5	— 13·3	— 56·7	49
3·867	7·028	6·491	10·350	8·095	9·921	7·241	3·947	6·129	8·917	6·724	7·720	+ 45·5	— 24·6	+ 14·8	+ 26·0	50
—	—	—	972	—	—	—	1 353	—	—	—	1 051	—	—	—	—	51
.	.	.	921	.	.	.	2 081	.	.	.	1 004	—	—	—	—	52
1 712	1 734	1 103	1 429	1 941	2 485	1 683	1 885	1 636	1 843	1 552	1 383	+ 12·7	— 18·5	— 7·9	— 15·5	53
383	385	131	102	614	534	783	425	335	369	172	91	+ 10·2	— 53·4	— 47·1	— 72·8	54
—	—	.	2·84	—	—	.	2·88	—	—	.	2·36	—	—	—	—	55

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
		Stockholm				Uppsala				Eskilstuna			
		1907—08	1916	1917	1918	1914	1916	1917	1918	1914	1916	1917	1918
1	Antal familjemedlemmar per hushåll	4·41	4·24	4·08	3·85	4·10	4·33	4·32	4·14	3·94	4·25	4·13	4·67
2	Antal konsumtion-enheter per hushåll	3·38	3·40	3·22	3·10	2·98	3·24	3·42	3·25	2·96	3·19	3·38	3·57
	Konsumerade kvantiteter:												
3	*Kött* gr.	688	515	654	524	418	427	460	531	453	355	605	428
4	Färskt kött »	475	394	525	313	287	348	344	254	261	259	440	241
5	oxkött »	223	207	314	248	123	193	211	143	87	130	273	182
6	kalvkött »	96	60	53	37	66	36	74	77	106	50	88	13
7	fårkött »	41	2	2	4	7	1	—	—	4	—	6	2
8	fläsk »	115	125	156	24	91	118	59	34	64	79	73	44
9	Konserverat kött »	213	121	129	211	131	79	116	277	192	96	165	187
10	oxkött »	36	23	19	110	7	5	2	49	5	3	—	50
11	fläsk »	177	98	110	101	124	74	114	228	187	93	165	137
12	*Charkuterivaror* »	173	97	141	180	104	73	87	47	75	51	72	67
13	*Fisk* »	378	397	672	1 550	323	440	416	1 033	392	495	384	732
14	Färsk fisk »	210	282	277	720	204	245	225	549	296	355	212	191
15	sill »	22	—	3	21	7	—	—	—	—	—	—	—
16	strömming »	102	138	160	216	96	112	171	293	182	118	76	72
17	annan fisk »	86	144	114	483	101	133	54	256	114	237	136	119
18	Salt fisk »	168	115	395	830	119	195	191	484	96	140	172	541
19	sill »	124	89	346	543	89	181	174	368	55	98	172	463
20	kabeljo »	12	15	49	9	26	7	6	27	5	6	—	—
21	strömming »	—	6	—	237	—	—	8	89	—	21	—	78
22	annan fisk »	32	5	—	41	4	7	3	—	36	15	—	—
23	*Mjölk och grädde* lit.	5·146	5·098	4·689	3·445	5·780	5·841	6·008	5 807	5·674	5·788	5·888	4·640
24	oskummad »	4·577	4·399	4·109	2·633	4·261	3·708	4·879	4·995	4·604	4·816	3·784	3·012
25	skummad »	0·589	0·605	0·277	0·083	2·114	2·506	2·517	1·120	1·428	2·118	2·158	0·904
26	grädde »	0·072	0·112	0·138	0·381	0·067	0·043	0 088	0·070	0·072	0·066	0·104	0·543
27	*Fett och flott* gr.	32	24	13	29	17	24	11	3	14	9	11	40
28	*Smör* »	186	96	288	71	266	117	273	149	268	247	284	144
29	*Margarin* »	50	204	—	—	76	187	—	—	82	108	—	—
30	*Ost* »	74	66	63	30	73	47	42	7	74	79	39	44
31	*Ägg* st.	3	4	4	4	6	4	3	3	5	4	4	4
32	*Bröd* gr.	1 177	901	1 072	961	948	950	1 116	1 011	982	1 083	713	723
33	rågbröd, hårt »	339	336	571	588	497	572	718	680	348	515	416	522
34	» mjukt »	179	391	295	203	219	217	47	84	517	408	122	63
35	vetebröd »	462	126	110	74	141	44	148	67	71	28	34	4
36	skorpor »	2·8	66	37	10	40	27	55	36	75	83	58	15
37	*Mjöl* »	883	1 227	795	849	1 159	1 622	759	724	1 200	1 594	1 238	947
38	vetemjöl »	715	961	524	534	1 031	1 350	519	484	977	1 181	572	625
39	rågmjöl »	124	222	254	280	78	228	189	192	188	365	514	296
40	potatismjöl »	20	27	3	23	29	26	—	17	24	29	—	16
41	havremjöl »	13	10	1	3	13	6	—	—	6	13	—	—
42	ej spec. mjöl »	11	7	13	9	8	12	51	31	5	6	152	10
43	*Gryn* »	153	235	109	15	281	313	66	28	167	245	63	159
44	havregryn »	102	177	33	7	219	226	5	14	127	170	9	121
45	risgryn »	29	40	26	—	39	63	30	—	21	32	40	—
46	korngryn »	10	5	18	1	8	10	10	4	13	13	—	16
47	mannagryn »	8	8	—	—	14	8	1	—	5	24	—	—
48	ej spec. gryn. »	4	5	32	7	1	6	20	10	1	6	14	22
49	*Ärter, gula, gröna* »	42	35	33	64	48	57	54	37	3	29	55	97
50	*Bruna bönor* »	10	3	5	5	20	4	5	8	3	10	10	5
51	*Potatis* lit.	2·270	1·968	1·646	2 325	2·074	2·459	1·459	1·764	1·188	3·446	2·875	1·287
52	*Potatisstingor* gr.	—	—	—	386	—	—	—	175	—	—	—	309
53	*Kålrötter, morötter* »	.	.	.	508	.	.	.	378	.	.	.	849
54	*Socker* »	459	578	387	354	462	518	324	322	449	539	402	333
55	*Kaffe* »	99	114	49	24	86	99	88	19	69	86	50	16
56	*Mat fr. centralkök* port.	—	—	.	1·80	—	—	.	0·49	—	—	.	0·16

14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	
Mjölby				Jönköping				Malmö				Halsingborg				
1914	1916	1917	1918	1914	1916	1917	1918	1914	1916	1917	1918	1914	1916	1917	1918	
4·90	5·00	5·17	5·85	4·85	4·96	5·82	4·70	4·50	4·68	4·82	4·65	4·69	4·84	4·88	5·18	1
3·86	4·12	4·12	4·50	3·58	3·76	4·21	3·69	3·21	3·45	3·67	3·63	3·88	3·62	3·88	3·88	2
340	317	325	293	508	424	477	313	485	440	616	290	465	379	408	386	3
239	243	253	166	357	344	297	161	404	400	473	122	392	339	248	259	4
60	144	105	118	141	134	153	120	191	163	316	82	146	136	188	196	5
74	27	105	44	67	55	58	28	51	53	64	26	80	46	50	42	6
9	—	—	—	2	7	4	4	4	5	4	7	12	3	3	14	7
96	72	43	4	147	148	82	9	158	179	89	7	154	154	27	7	8
101	74	72	127	151	80	180	152	81	40	143	168	73	40	160	127	9
11	—	9	31	10	8	4	79	4	9	1	76	3	5	2	22	10
90	74	63	96	141	72	176	73	77	31	142	92	70	35	158	105	11
122	85	124	60	97	86	108	130	106	94	124	248	97	78	68	89	12
232	66	226	606	179	180	344	737	422	383	604	1 292	257	235	614	1 155	13
154	—	170	318	105	95	135	384	352	304	553	980	232	182	579	955	14
6	—	—	28	6	—	—	38	125	167	507	766	118	72	544	684	15
65	—	53	81	24	3	17	15	9	14	22	25	—	4	—	4	16
83	—	117	209	75	92	118	331	218	123	24	189	114	106	35	267	17
78	66	56	288	74	85	209	353	70	79	51	312	25	53	35	200	18
73	66	54	275	66	80	197	346	46	70	36	288	25	49	26	164	19
5	—	—	—	8	2	10	—	3	2	4	3	—	—	6	6	20
—	—	—	9	—	—	—	3	—	—	—	2	—	—	—	3	21
—	—	2	4	—	3	2	4	21	7	11	19	—	4	3	27	22
5·455	5·000	5·024	4·890	5·410	4·474	4·349	4·275	3·948	3·216	3 808	3·965	4·056	3·845	4·066	3·741	23
4·196	4·272	3·277	3·691	4·285	3·635	3 754	3·599	3·020	2·428	2·939	2 699	3 892	2 955	3·208	2·492	24
1·764	1·098	2·707	0·679	1·490	1·103	0·832	0·843	0·578	0·689	0 779	0 670	0·471	0·873	0·899	0·735	25
0·067	0·023	0·041	0·146	0·077	0·059	0·032	0·085	0·192	0·125	0·134	0·432	0·127	0·122	0·108	0·404	26
43	27	20	50	28	32	21	37	34	22	2	26	15	7	13	28	27
215	187	219	111	193	161	209	175	135	85	253	86	140	113	335	74	28
43	50	—	—	32	60	—	—	205	245	—	—	168	190	—	—	29
150	96	83	—	101	75	61	32	74	52	35	15	76	64	47	19	30
5	5	3	2	5	3	2	2	4	3	1	2	4	3	2	2	31
249	84	47	26	665	502	186	212	2 091	2 236	1 627	1 371	1 912	2 315	1 967	1 489	32
136	12	33	21	60	79	21	18	28	32	12	72	23	27	24	56	33
48	56	—	—	535	340	165	216	2 373	2 578	1 956	1 542	2 180	2 670	2 385	1 748	34
45	34	8	—	75	80	24	21	143	130	117	104	152	176	121	92	35
—	—	—	—	96	64	11	6	95	89	13	11	70	72	6	2	36
2 206	2 286	1 814	1 777	1 633	2 439	1 813	1 704	274	306	232	363	390	373	190	455	37
924	922	686	626	899	1 057	533	505	226	244	168	242	311	313	145	282	38
1 245	1 353	1 122	1 131	699	1 334	1 199	1 082	12	21	38	96	32	20	7	148	39
37	11	6	4	24	39	1	37	22	32	8	14	30	25	12	13	40
—	—	—	—	8	8	—	80	8	8	1	—	12	12	1	9	41
—	—	—	16	3	1	80	—	6	1	17	11	5	3	25	3	42
192	190	74	45	160	197	97	38	93	112	56	17	88	90	75	8	43
104	115	20	29	128	155	1	15	67	80	24	1	52	48	34	5	44
54	33	18	—	26	30	67	18	14	22	9	—	22	27	24	—	45
10	15	24	16	1	1	15	5	1	1	4	—	1	1	1	1	46
23	21	—	—	4	9	5	—	7	5	—	—	9	11	—	—	47
1	6	12	—	1	2	9	—	4	4	19	16	4	3	16	2	48
5	12	—	12	14	35	11	6	28	27	11	13	23	28	7	8	49
26	44	—	—	13	15	11	—	26	14	5	17	27	25	1	15	50
0·895	2·167	1·289	1·178	2·387	2·693	1·573	2·416	1·685	2·162	2·408	2·863	1·776	2·312	1·626	1·894	51
—	—	—	67	—	—	—	183	—	—	—	358	—	—	—	366	52
.	.	.	147	.	.	.	227	.	.	.	203	.	.	.	148	53
482	465	352	448	508	536	480	447	435	412	704	374	476	475	445	410	54
70	79	30	15	99	102	31	22	113	111	44	24	98	104	28	22	55
—	—	.	—	—	—	.	0·15	—	—		0·62	—	—	.	0·67	56

Tab. 2. Konsumerade kvantiteter av viktigare livsmedel per vecka och

1	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41
	Göteborg				Trollhättan				Västerås			
	1914	1916	1917	1918	1914	1916	1917	1918	1914	1916	1917	1918
1 Antal familjemedlemmar per hushåll	4·54	4·73	4·42	4·67	5·91	6·27	5·33	5·39	4·53	4·71	3·72	4·06
2 Antal konsumtionsenheter per hushåll	3·24	3·52	3·48	3·59	4·45	4·89	4·33	4·38	3·30	3·50	2·87	3·37
Konsumerade kvantiteter:												
3 *Kött* gr.	447	419	479	362	441	326	382	312	415	362	611	408
4 Färskt kött »	357	328	374	162	355	308	322	158	269	257	390	235
5 oxkött »	188	198	242	109	148	186	148	89	105	94	212	150
6 kalvkött »	84	56	79	39	76	38	104	57	81	63	93	76
7 fårkött »	2	1	5	6	7	—	8	11	—	2	5	—
8 fläsk »	83	73	48	8	124	84	62	1	83	98	80	9
9 Konserverat kött »	90	91	105	200	86	18	60	154	146	105	221	173
10 oxkött »	1	2	3	127	1	—	21	47	9	6	16	76
11 fläsk »	89	89	102	73	85	18	39	107	137	99	205	97
12 *Charkuterivaror* »	104	78	160	89	80	62	110	89	62	63	108	115
13 *Fisk* »	389	400	624	1 267	389	356	303	700	368	407	347	957
14 Färsk fisk »	293	308	482	913	334	250	222	412	187	247	175	445
15 sill »	—	—	7	19	13	13	7	21	—	—	—	—
16 strömming »	54	43	4	10	—	—	—	7	53	69	50	92
17 annan fisk »	239	265	471	884	321	237	215	384	134	178	125	353
18 Salt fisk »	96	92	142	354	55	106	81	288	181	160	172	512
19 sill »	71	64	79	182	50	92	53	201	157	148	135	502
20 kabeljo »	10	20	16	11	5	—	—	30	12	5	34	5
21 strömming »	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—
22 annan fisk »	15	8	47	158	—	14	28	57	12	7	3	5
23 *Mjölk och grädde* lit.	4·784	3·968	4·674	5·017	5·617	4·568	5·014	4·650	2·568	5·086	6·289	4·833
24 oskummad »	2·974	2·580	3·529	3·780	3·857	3·198	4·011	3·817	2·848	3·009	5·195	3·469
25 skummad »	2·088	1·729	1·584	1·429	2·659	2·107	1·591	1·292	3·588	3·177	1·520	0·700
26 grädde »	0·170	0·117	0·075	0·190	0·055	0·037	0·016	0·029	0·089	0·057	0·044	0·472
27 *Fett och flott* gr.	14	15	10	26	7	17	2	30	27	25	15	32
28 *Smör* »	143	102	279	112	203	174	329	188	229	168	354	144
29 *Margarin* »	147	181	—	—	143	131	—	—	117	152	—	—
30 *Ost* »	112	76	82	58	87	41	71	95	85	46	68	8
31 *Ägg* st.	5	5	4	4	5	4	4	3	5	4	5	5
32 *Bröd* gr.	1 067	947	530	379	328	209	142	177	1 232	1 288	1 181	957
33 rågbröd, hårt »	156	160	83	57	110	49	22	43	616	666	778	744
34 » mjukt »	564	498	392	331	146	85	74	124	452	463	100	27
35 vetebröd »	298	203	54	53	20	24	55	28	35	42	82	3
36 skorpor »	167	166	66	10	50	51	12	5	70	53	55	3
37 *Mjöl* »	1 192	1 548	1 646	1 417	1 917	2 249	1 801	1 557	1 052	1 189	778	843
38 vetemjöl »	878	1 194	500	518	1 212	1 492	644	413	939	1 018	644	651
39 rågmjöl »	246	298	1 068	869	660	715	1 104	944	70	130	115	172
40 potatismjöl »	32	32	11	19	45	33	18	36	23	23	1	15
41 havremjöl »	13	14	1	6	—	9	17	57	8	7	—	—
42 ej spec. mjöl »	23	10	66	5	—	—	18	107	12	11	18	5
43 *Gryn* »	157	168	140	44	225	289	122	68	195	205	66	4
44 havregryn »	118	128	22	32	135	186	19	46	114	120	—	—
45 risgryn »	28	28	48	1	61	73	60	20	51	54	32	4
46 korngryn »	1	2	1	3	5	—	16	—	7	6	3	—
47 mannagryn »	3	4	3	—	20	19	1	—	16	16	—	—
48 ej spec. gryn »	7	6	66	8	4	11	26	2	7	9	31	—
49 *Ärter, gula, gröna* »	36	41	18	21	15	15	19	24	25	45	39	61
50 *Bruna bönor* »	15	5	18	3	8	—	—	6	12	—	—	6
51 *Potatis* lit.	2·184	2·770	2·090	2·045	1·304	2·825	1·572	2·005	2·687	3·144	1·662	0·799
52 *Potatisflingor* gr.	—	—	—	240	—	—	—	186	—	—	—	308
53 *Kålrötter, morötter* »	.	.	.	156	.	.	.	61	.	.	.	348
54 *Socker* »	536	576	401	407	533	498	273	376	436	432	394	410
55 *Kaffe* »	91	89	57	24	81	92	43	22	92	104	39	19
56 *Mat fr. centralkök* port.	—	—	.	0·45	—	. —	.	0·05	—	—	.	0·53

42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	
Gävle				Kiruna-Malmberget				Samtliga orter				Ökning (+) eller minskning (−)				
1914	1916	1917	1918	1914	1916	1917	1918	1914	1916	1917	1918	1914—16	1916—17	1917—18	1914—18	
4·63	4·84	5·01	4·84	6·42	6·58	6·13	6·77	4·59	4·70	4·68	4·62	%	%	%	%	1
3·47	3·76	4·00	3·87	4·75	4·80	4·78	5·18	3·37	3·59	3·66	3·62					2
381	293	335	343	424	384	431	614	439	406	487	403	— 7·5	+ 20·0	— 17·3	— 8·2	3
325	252	257	136	346	306	160	77	353	334	362	201	— 5·4	+ 8·4	— 44·5	— 43·1	4
163	122	112	96	208	194	114	59	158	162	209	145	+ 2·5	+ 29·0	— 30·6	— 8·2	5
53	45	73	30	31	41	17	4	74	54	74	38	— 27·0	+ 37·0	— 48·7	— 48·7	6
4	2	—	1	2	8	—	—	4	2	4	5	— 50·0	+ 100·0	+ 25·0	+ 25·0	7
105	83	72	9	105	63	29	15	117	116	75	13	— 0·9	— 35·3	— 82·7	— 88·9	8
56	41	78	207	78	78	271	536	86	72	125	202	— 16·3	+ 73·6	+ 61·6	+ 134·9	9
13	11	9	118	7	11	16	211	6	8	7	91	+ 33·3	— 12·5	+ 1 200·0	+ 1 416·7	10
43	30	69	89	71	67	255	325	80	64	118	111	— 20·0	+ 84·4	— 5·9	+ 38·8	11
85	61	126	84	67	93	115	186	96	80	121	128	— 16·7	+ 51·3	+ 5·8	+ 33·3	12
635	430	1 024	2 015	318	393	328	1 194	375	364	576	1 306	— 2·9	+ 58·2	+ 126·7	+ 248·3	13
500	328	885	1 536	175	176	266	778	283	262	437	857	— 7·4	+ 66·8	+ 96·1	+ 202·8	14
—	—	—	—	—	—	4	19	35	29	134	190	— 17·1	+ 362·1	+ 41·8	+ 442·9	15
389	115	807	1 291	—	36	73	473	78	61	140	257	— 21·8	+ 129·5	+ 83·6	+ 229·5	16
111	213	78	245	175	140	189	286	170	172	163	410	+ 1·2	— 5·2	+ 151·5	+ 141·2	17
135	102	139	479	143	217	62	371	92	102	139	449	+ 10·9	+ 36·3	+ 223·0	+ 388·0	18
81	64	63	366	127	205	55	312	70	83	106	327	+ 18·6	+ 27·7	+ 208·5	+ 367·1	19
8	—	13	6	—	—	—	—	7	7	12	8	± 0·0	+ 71·4	— 33·3	+ 14·3	20
—	24	—	14	—	—	3	39	—	4	1	57	—	— 75·0	+ 5 600·0	—	21
46	14	63	93	16	12	4	20	15	8	20	57	— 46·7	+ 150·0	+ 185·0	+ 280·0	22
5·502	4·971	5·240	4·222	5·250	2·908	5·519	4·092	4·988	4·483	4·777	4·245	— 10·0	+ 6·6	— 11·1	— 14·8	23
4·328	3·874	4·445	3·180	5·239	2·692	5·322	3·598	3·693	3·430	3·863	3·203	— 7·1	+ 12·6	— 17·1	— 13·3	25
1·850	1·758	1·255	0·884	0·014	—	0·218	0·136	1·565	1·320	1·144	0·767	— 15·7	— 13·3	— 33·0	— 51·0	24
0·028	0·014	0·014	0·281	0·001	0·072	0·028	0·206	0·117	0·087	0·076	0·291	— 25·6	— 12·6	+ 282·9	+ 148·7	26
14	16	13	63	3	12	9	28	19	19	12	32	± 0·0	— 36·8	+ 166·7	+ 68·4	27
239	141	295	168	210	123	253	86	188	128	287	112	— 31·9	+ 124·2	— 61·0	— 40·4	28
123	185	—	—	79	223	—	—	128	175	—	—	+ 36·7	—	—	—	29
97	56	64	13	51	33	26	91	87	60	59	32	— 31·0	— 1·7	— 45·8	— 63·2	30
3	2	2	2	2	3	2	2	4	4	3	3	± 0·0	— 25·0	± 0·0	— 25·0	31
1 111	1 214	1 134	972	661	709	564	600	1 165	1 167	979	867	+ 0·2	— 16·1	— 11·4	— 25·6	32
477	568	698	702	452	469	427	412	217	247	254	317	— 13·8	+ 2·8	+ 24·8	+ 46·1	33
427	439	115	54	65	113	28	21	397	382	727	533	— 1·7	— 17·6	— 26·7	— 40·6	34
136	110	97	46	13	8	—	76	131	107	79	62	— 18·3	— 26·2	— 21·5	— 52·7	35
65	65	79	14	29	24	7	8	82	77	33	10	— 6·1	— 57·1	— 69·7	— 87·8	36
1 123	1 215	700	872	1 770	1 892	1 575	1 449	1 137	1 355	992	956	+ 19·2	— 26·8	— 3·6	— 15·9	37
971	981	517	563	1 019	1 151	1 384	1 208	788	941	468	492	+ 19·7	— 50·8	+ 5·1	— 37·4	38
98	193	149	231	598	639	167	191	300	366	480	417	+ 22·0	+ 31·2	— 13·1	+ 39·0	39
31	21	4	34	38	40	12	14	28	29	8	21	+ 3·6	— 72·4	+ 162·5	— 25·0	40
18	10	1	14	10	10	12	—	10	11	2	10	+ 10·0	— 81·8	+ 400·0	± 0·0	41
5	10	29	30	105	52	—	36	13	8	34	16	— 38·5	+ 325·0	— 52·9	+ 23·1	42
169	197	63	26	277	253	278	101	156	181	87	31	+ 16·0	— 51·9	— 64·4	— 80·1	43
110	110	—	11	210	151	243	101	109	125	24	19	+ 14·7	— 80·8	— 20·8	— 82·6	44
29	54	38	—	62	78	31	—	31	38	36	2	+ 22·6	— 5·3	— 94·4	— 93·6	45
7	7	5	6	—	—	—	—	3	4	8	3	+ 33·3	+ 100·0	— 62·5	± 0·0	46
22	17	1	—	5	21	—	—	9	9	1	1	± 0·0	— 88·9	± 0·0	— 88·9	47
1	9	19	9	—	—	4	—	4	5	18	6	+ 25·0	+ 260·0	— 66·7	+ 50·0	48
19	41	10	193	62	45	31	29	26	35	20	32	+ 34·6	— 42·9	+ 60·0	+ 23·1	49
12	24	13	6	9	78	—	3	18	13	8	7	— 27·8	— 38·5	— 12·5	— 61·1	50
0·971	1·869	1·621	2·674	1·704	2·067	1·516	0·762	1·820	2·484	1·886	2·133	+ 36·5	— 26·1	+ 19·4	+ 20·5	51
—	—	—	251	—	—	—	261	—	—	—	290	—	—	—	—	52
.	.	.	238	.	.	.	402	.	.	.	277	—	—	—	—	53
494	462	276	369	409	518	352	364	486	513	410	382	+ 5·6	— 20·1	— 6·8	— 21·4	54
110	103	33	26	129	111	164	82	100	103	47	25	+ 3·0	— 54·4	— 46·8	— 75·0	55
—	—	.	0·73	—	—	.	0·56	—	—	.	0·65	—	—	—	—	56

Förslag till revision av butikstängningslagen.

Socialstyrelsen har med anledning av ett flertal remisser den 2 september 1918 till regeringen överlämnat underdånigt utlåtande med förslag till lag om begränsning av tiden för öppethållande av handelsbodar jämte vissa andra företag.

Den nu gällande s. k. butikstängningslagen av år 1909 innehåller ej några direkta bestämmelser angående tiderna för butikers öppethållande, utan bemyndigas endast de kommunala myndigheterna att besluta om förbud mot butikers öppethållande före, resp. efter viss tid på dygnet. Denna lags tillämpning är för övrigt begränsad till städer, köpingar och municipalsamhällen.

I sitt ovanberörda lagförslag har socialstyrelsen alldeles frångått nyssnämnda grunder. Förslaget innehåller sålunda direkta förbud mot öppethållande före, resp. efter viss tid. Enligt styrelsens mening kan det nämligen ej anses försvarligt att låta en betydelsefull social reglering bli beroende av de växlande partiförhållandena inom de kommunala representationerna. Vidare har styrelsen föreslagit att utsträcka ifrågavarande lagstiftning även till de rena lantkommunerna. Bland skälen härför har anförts, att det finnes mycket betydande samhällen, som i administrativt hänseende utgöra ren landsbygd, ävensom att butiker inom städer, köpingar eller municipalsamhällen eljest kunna utsättas för betänklig konkurrens från butiker liggande utanför samhällenas gränser.

En annan anmärkningsvärd nyhet i förslaget är att med regleringen av butikernas öppethållande kombinerats bestämmelser angående tiden för öppethållande av rakstugor, frisersalonger och varmbadinrättningar.

Beträffande tiderna för öppnande och stängning föreskriver förslaget, att handelsbod ej får hållas öppen för allmänheten före kl. 8 f. m. eller efter kl. 7 e. m. — de nuvarande begränsningarna äro satta till kl. 7 f. m. och 8 e. m. För livsmedelsbutiker medgives i likhet med vad nu är fallet att öppna en timme tidigare och stänga en timme senare. Särställningen för tobaksbutikerna, som hittills jämväl fått hålla öppet en timme längre, har avskaffats. För rakstugor, frisersalonger och varmbadinrättningar förbjudes öppethållande före kl. 8 f. m. och efter kl. 8 e. m.

Den nu medgivna rätten för handelsbodar att hålla öppet en timme längre på aftnar före sön- och helgdag har slopats i enlighet med önskemål från handelsfacket. Liknande rätt för tiden närmast före jul har däremot bibehållits. För rakstugor, frisersalonger och varmbadinrättningar har medgivits att stänga en timme senare å kväll före sön- eller helgdag.

Den nu gällande butikstängningslagen innehåller ej några bestämmelser om förbud mot öppethållande under den s. k. sabbatstiden utan överlåtes

regleringen härav åt strafflagen. Detta förhållande har medfört betydande olägenheter och har utgjort den egentliga anledningen till förevarande revision. Lagförslaget innehåller ett generellt förbud mot öppethållande av handelsbodar, rakstugor, frisersalonger och varmbadinrättningar å sön- eller helgdagar. Undantag medgives endast för livsmedels- och blomsterbutiker, som få hållas öppna mellan kl. 7 och 10 f. m. samt för rakstugor, frisersalonger och varmbadinrättningar, som medgivas dylik rätt för tiden mellan kl. 9 och 11 f. m. å den första sön- eller helgdagen av två eller flera på varandra följande sådana dagar.

Till förekommande av olägenheter å orter med säregna förhållanden av de generella bestämmelserna angående tiderna för öppnande och stängning hava enligt förslaget de kommunala myndigheterna berättigats att besluta om förskjutningar inom vissa gränser av nämnda tider. Även i vissa andra avseenden har rätt att vidtaga vissa moderationer medgivits de kommunala myndigheterna.

Betänkandet åtföljes av en redogörelse rörande tiderna för handelsbodars öppethållande i flertalet städer, köpingar och municipalsamhällen. Av denna redogörelse framgår bl. a., att tiden för butikernas öppethållande under kristiden på många håll i hög grad inskränkts. De begränsningar, som upptagits i lagförslaget, skulle sålunda antagligen komma att bli föga kännbara.

Lagförslagets text är av följande lydelse:

1 §.

Handelsbod må å söckendag ej hållas öppen för allmänheten å tid efter kl. 7 e. m. eller före kl. 8 f. m. Dock må bod, där handel idkas allenast med livsmedel, öppnas kl. 7 f. m. samt hållas öppen till kl. 8 e. m.

Rakstuga, frisersalong eller varmbadinrättning må å söckendag ej hållas öppen för allmänheten å tid efter kl. 8 e. m. eller före kl. 8 f. m.

2 §.

Å aftonen före sön- eller helgdag må rakstugor, frisersalonger och varmbadinrättningar hållas öppna en timme utöver vad i 1 § är angivet.

Beträffande handelsbodar skall enahanda medgivande gälla för tiden den 10—23 december.

3 §.

Handelsbod, rakstuga, frisersalong eller varmbadinrättning må icke hållas öppen för allmänheten å sön- eller helgdag. Dock må bod, där handel idkas allenast med livsmedel eller levande blommor, hållas öppen å tid mellan kl. 7 och 10 f. m.

Inträffa sön- och helgdagar i följd, må rakstuga, frisersalong eller varmbadinrättning hållas öppen den första av dessa dagar mellan kl. 9 och 11 f. m.

4 §.

Skulle å viss ort jämkning av tidsbegränsning, varom i 1 § är stadgat, finnas påkallad med hänsyn till särskilt förhållande, må bestämmelse därom meddelas i den ordning här nedan sägs; dock må ej därigenom tidsbegränsningen fram- eller tillbakaflyttas för rakstugor, frisersalonger och varmbadinrättningar mer än en eller för handels-

bodar mer än två timmar. I samma ordning må jämväl ej mindre öppethållande, som medgives i 3 §, inskränkas eller förbjudas än även medgivande till öppethållande lämnas för rakstugor och frisersalonger under högst fyra timmar å sön- och helgdagar samt för bodar, där handel idkas allenast med livsmedel eller levande blommor, under högst två timmar under sådana dagars eftermiddag.

Bestämmelse om ändring, varom i nästföregående stycke sägs, meddelas av den myndighet, som äger att utöva kommunens eller i fråga om köping, som ej utgör egen kommun, eller municipalsamhälle köpingens eller municipalsamhällets beslutanderätt. Beslutet skall underställas Konungens befallningshavande och för sådant ändamål överlämnas, där det avser stad, till magistraten eller, där sådan ej finnes, till den för staden särskilt tillsatta styrelsen och i övriga fall till landsfiskalen i orten, vilken myndighet har att med eget utlåtande insända beslutet till Konungens befallningshavande.

Innan dylikt beslut insändes till Konungens befallningshavande, give magistraten, stadsstyrelsen eller landsfiskalen åt föreningar av sådana näringsidkare eller deras biträden i orten och där bosatta personer, vilkas rätt beröres av beslutet, tillfälle att yttra sig däröver.

I Stockholm skall stadsfullmäktiges beslut, utan magistratens utlåtande, underställas överståthållarämbetet, som över beslutet hör föreningar och enskilda på sätt förut är sagt.

Beslutet skall av Konungens befallningshavande oförändrat fastställas eller ock ogillas. Fastställt beslut skall ofördröjligen av Konungens befallningshavande allmängöras genom införande i länskungörelserna och intagande i minst en tidning inom orten.

5 §.

Bestämmelse om ändring, varom i 4 § förmäles, skall gemensamt avse samtliga sådana företag inom kommunen, köpingen eller municipalsamhället, för vilkas öppethållande enligt denna lag gälla enahanda regler; dock må avvikelse härifrån göras, där så kan ske utan inverkan på konkurrensförhållandena olika företag emellan.

6 §.

I avseende å ändring eller upphävande av bestämmelse, som avses i 4 §, gälle vad om sådan bestämmelses meddelande är stadgat.

7 §.

Under tid, då handelsbod av visst slag ej må hållas öppen, må ej heller vara, varmed handel i dylik bod idkas, annorstädes hållas till salu, utan att Konungens befallningshavande med hänsyn till särskilt förhållande funnit anledning lämna tillstånd därtill.

8 §.

Var som håller handelsbod, rakstuga, frisersalong eller varmbadinrättning öppen i strid mot bestämmelse i denna lag eller mot bestämmelse, som meddelats med stöd av densamma, böte första gången från och med fem till och med tjugo kronor, andra gången från tjugo till och med femtio kronor samt därefter varje gång från femtio till och med etthundra kronor.

Den, som i strid mot vad i 7 § är stadgat håller vara till salu, straffes med böter från och med fem till och med tjugu kronor.

9 §.

Den, som under tid, då han är ställd under tilltal för förseelse, som i 8 § omförmäles, fortsätter eller förnyar samma förseelse, skall, när han därtill varder lagligen förvunnen, för varje gång stämning därför utfärdats och delgivits, fällas till de böter, som för dylik förseelse äro bestämda.

10 §.

För förseelse, som i 8 § sägs, vare, där den med husbondes vetskap begås av hans hustru, husfolk eller i hans arbete antagen person, husbonden ansvarig, liksom vore förseelsen begången av honom själv.

11 §.

Förseelse, som i 8 § omförmäles, skall åtalas av allmän åklagare vid polisdomstol, där särskild sådan är inrättad, men eljest hos poliskammare eller, där sådan icke finnes, vid allmän domstol.

12 §.

Böter, som ådömas enligt denna lag, tillfalla kronan.

Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

13 §.

Vad i denna lag är stadgat gäller ej beträffande försäljning å apotek eller för resande avsedd försäljning vid järnvägs- eller ångbåtsstationer, i järnvägsvagnar eller å fartyg, försäljning, som bedrives i samband med värdshusrörelse och allenast till förbrukning å stället eller tillfällig försäljning för välgörande ändamål och ej heller utomhus bedriven försäljning av tidningar eller, där den sker allenast i mindre omfattning, av matvaror eller läskedrycker.

Yrkesinspektionens verksamhet

under *juli—september* år 1918.

Sammandrag av yrkesinspektörernas rapporter för juli—september 1918.

Antal	Yrkesinspektören i distriktet									Sprängämnesinspektören	Yrkesinspektrisen	Summa
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX			
Inspekterade arbetsställen	87	162	109	124	256	240	68	116	83	5	57	1 307
Sammanlagt arbetarantal	10 206	14 398	3 062	7 269	8 918	4 828	1 761	5 733	3 618	282	3 444	63 519
Sammanlagt kraftbelopp (eff. hkr.)	5 967	88 240	4 994	11 817	16 208	14 978	4 167	52 538	24 039	755	—	173 703
Inspektions- och resedagar: för yrkesinspektören .	60	37	26	45	59	44	31	40	55	15	39	451
» assistenten	1	35	18	34	63	71	10	17	11	—	21	281
Arbetsställen, till vilka lämnats skriftliga meddelanden (med anledning av inspektion)	21	114	78	87	115	129	15	66	66	9	15	715
Inkomna protokoll över besiktning av ångpannor: större besiktning . . .	48	58	33	40	48	50	30	33	33	—	—	373
mindre » . . .	77	94	42	46	63	146	65	80	117	—	—	730
Inkomna protokoll över besiktning av kokare eller andra kärl under tryck: större besiktning . . .	—	—	1	—	3	11	1	—	—	—	—	16
mindre » . . .	—	—	—	—	—	16	2	—	—	—	—	18
Inkomna intyg över besiktning och avprovning av hissar eller kranar .	30	20	3	18	36	61	94	4	—	—	—	266
Inkomna anmälningar om olycksfall i arbete . .	748	1 477	679	671	1 418	1 388	1 199	1 286	1 135	22	—	10 023
därav med dödlig utgång	4	13	5	2	6	8	7	16	17	3	—	81
Framställning till Konungens befallningshavande om tillämpning av 88 eller 89 § lagen om arbetarskydd	3	—	2	2	12	1	—	3	5	—	1	29
Anmälningar till åtal . .	—	1	—	7	5	23	7	—	3	—	—	46
Lämnade eftergifter . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Sammandrag av underinspektörernas rapporter för juli—september 1918.

	Yrkesinspektionsdistrikt									Summa
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	
Jordbruk:										
Inspekterade arbetsställen . .	35	367	240	63	431	111	141	74	69	**1 531**
Använda eff. hästkrafter . .	476	7 167	3 446	1 180	5 942	1 451	1 433	692	800	**22 587**
Hantverk:										
Inspekterade arbetsställen . .	64	34	22	54	149	105	45	34	13	**520**
Sysselsatta arbetare	251	120	59	157	311	259	78	60	25	**1 320**
Använda eff. hästkrafter . .	147	141	52	100	249	150	134	105	38	**1 116**
Övrig verksamhet:										
Inspekterade arbetsställen . .	68	71	157	98	144	179	65	199	39	**1 020**
Sysselsatta arbetare	363	403	529	393	1 297	2 583	242	693	128	**6 631**
Använda eff. hästkrafter . .	481	815	1 759	1 273	1 423	744	1 793	3 377	827	**12 495**
Hela antalet:										
Inspekterade arbetsställen . .	**167**	**472**	**419**	**215**	**724**	**395**	**251**	**307**	**121**	**3 071**
Sysselsatta arbetare [1]	**614**	**523**	**588**	**550**	**1 608**	**2 842**	**320**	**753**	**153**	**7 951**
Använda eff. hästkrafter . .	**1 107**	**8 123**	**5 257**	**2 553**	**7 614**	**2 845**	**3 360**	**4 174**	**1 065**	**36 198**
Förrättnings- och resedagar . .	53	120	95	73	163	144	68	92	52	**860**
Lämnade skriftliga meddelanden	37	8	61	15	56	30	31	41	27	**306**
Inkomna protokoll över besiktning av ångpannor:										
större besiktning	21	114	114	69	174	75	22	30	1	**620**
mindre »	1	28	71	75	294	75	55	36	12	**647**

Sammandrag av bergmästarnas rapporter för juli—september 1918.

	Bergmästardistrikt						Summa
	norra	Gävle—Dala	östra	mellersta	västra	södra	
Inspekterade arbetsställen	3	2	4	—	5	—	**14**
Sammanlagt arbetarantal	1 134	74	172	—	223	—	**1 603**
» kraftbelopp (eff. hästkrafter) . . .	5 198	95	417	—	1 121	—	**6 831**
Förrättnings- och resedagar:							
för bergmästaren	4	3	4	—	3	—	**14**
» gruvingenjören	1	—	—	—	—	—	**1**
Arbetsställen, till vilka lämnats skriftliga meddelanden (med anledning av inspektion) . . .	—	—	1	—	1	—	**2**
Inkomna intyg över besiktning och avprovning av hissar eller kranar	1	—	—	2	—	—	**3**
Inkomna anmälningar om olycksfall i arbete .	77	203	57	126	20	166	**649**
därav med dödlig utgång	3	5	1	2	—	—	**11**

[1] Arbetarna inom jordbruket ej medräknade.

Rapporter från yrkesinspektörerna angående svårare olycksfall i arbete.

(Forts.)

98. Tvenne arbetare skulle lasta slipers på en järnvägsvagn och hade för den skull instuckit tvenne vedträn mellan vagnsgolvet och en regel under detsamma, så att vedträens ändar stucko ut utanför vagnen. Tvärs över dessa ändar hade sedan lagts ett annat vedträ, och på detta var landgången placerad. På grund av att golvet i järnvägsvagnen var något murket, bröts detta upp av ett av de instuckna vedträen, när en av arbetarna med en börda var på landgången. Landgången kom härvid ur sitt jämviktsläge, arbetaren störtade till marken och fick landgången över sig. I fallet ådrog han sig så svåra skador, att han senare avled.

99. En smörjare hade klivit upp på en läktare för att därifrån smörja en axelledning. Av någon anledning fastnade hans kläder i axelledningen, varvid han drogs med några varv runt. Härvid slogs han så svårt mot läktaren, att han omedelbart avled.

Ifrågavarande axelledning var uppsatt i en nyanlagd del av en fabrik och var ej inskyddad, men har arbetsledningen omedelbart efter olycksfallet låtit inskydda densamma i överensstämmelse med de anvisningar, som förut lämnats för den övriga delen av fabriken.

100. Vid en hytta var en arbetare S. sysselsatt med att medelst en hammare räta till en lina för ett malmspel. Under det S. var sysselsatt härmed, sattes spelet igång, varvid S. föll ner i en kuggväxel och omedelbart dödades.

Vid senare företagen inspektion befanns, att det förr funnits ett skydd över kuggväxeln, men att detta blivit borttaget. Området kring spellina och växel var på ett betryggande sätt inskyddat medelst ett kraftigt, dubbelslanat staket. Den omkomne hade trots förbud, och churu före olyckan varnad, klättrat över och ställt sig innanför staketet i stället för att medelst en spak räta till spellinans upprullning, vilket utan fara kunnat ske.

101. En torvältningsmaskin var genom en mellanaxel sammankopplad med den drivande axeln och förenades dessa medelst polhemsknutar. Vid ett tillfälle skulle den med torvmaskinens matning sysselsatte arbetaren öppna en över axeln befintlig vattenkran. Härvid lutade han sig över axeln, varvid polhemsknuten tog tag i hans kläder och drog honom med runt axeln. Han erhöll härunder så svåra skador i huvudet och bröstet, att han tre timmar efter olycksfallet avled.

102. E. var jämte fyra arbetskamrater sysselsatt med svängning av en lastad ribbvagn på en vändskiva vid foten av en sluttande spelbana. På denna var samtidigt en kolvagn på väg upp till lastningsbryggan, varvid vagnslinan brast med den påföljd, att vagnen rusade ned och törnade emot vändskivan, på vilken E. och en av hans

arbetskamrater befunno sig, och E. skadades därvid så svårt, att han senare på dagen avled. Manskapet, som sysslade med uppspelningen, varsnade att spellinan brast och ropade av alla krafter till de nedanför banan sysselsatta, men dessa hörde ej varningen på grund av rassel från ett närbeläget uppfordringsverk. Vid företagen undersökning av spellinan framgick, att denna brustit vid fästningen i vagnen och att ändan ej var försedd med »kaus», utan endast med enkelt slag och skruvklämmor blivit fästad i vagnens dragkrok.

Vid senare företagen inspektion lämnades av yrkesinspektören anvisning, att linans ända bör förses med »kaus» och att arbetet vid vändskivan ej bör försigga samtidigt med det vagnar spelas upp.

103. En arbetare skulle nedtaga en omkring 6 m. hög pålkran och hade därför gått upp till dess topp samt lossat förbindningen mellan kranens båda stolpar, av vilka endast den ena var strävad. Av misstag hade arbetaren ställt sig på den oströvade stolpen och medföljde denna i fallet, varvid han erhöll brott på båda benen samt fick flera revben avslagna. Döden, som inträffade andra dagen efter olycksfallet, uppges vara orsakad av »spanska sjukan» i förening med dubbelsidig lunginflammation, som tillstött på grund av olycksfallet.

104. På en vid en hytta belägen varuhiss, avsedd endast för materialtransport men ej för persontrafik, vilken senare är genom anslag förbjuden, hade placerats tre lastade skottkärror. En av dem hade av obetänksamhet ställts så, att den sköt ut över hissens lastplan och vid uppfarten kolliderade med hissens nedgående motvikt. F. och hans kamrat, vilka trots förbudet medföljt hissen, hade tillropat hissregleraren att stanna. Regleraren hade emellertid ej nog sinnesnärvaro att bromsa i tid, vadan hissen gick ned så hastigt, att de medföljande arbetarna tumlade omkull, då hissen tog marken. F. bräckte vid fallet ett revben. »Spanska sjukan» i förening med dubbelsidig lunginflammation tillstötte, och F. avled fjärde dagen efter olycksfallet. Hisskorgen har sedermera försetts med sidoplåtar.

105. En s. k. fälldamm, bestående av ett bocksystem, gick från ena landsidan ut i en älv, vinkelrätt mot strömriktningen. Bockarna voro med gångjärn vridbart förankrade vid bottengrunden och upptill sinsemellan förenade medelst reglar av U-järn. I och för uppdämningen voro bockarna åt strömsidan klädda med s. k. dammnålar, vilka vid behov kunde upptagas. Vid för högt vattenstånd nedfälles den ytterst i strömmen stående bocken medelst spelkätting från land och genom förbindningsregelns borttagande. Vid senaste vårflod hade den näst yttersta bocken brustit, varför avståndet mellan densamma och den närmast denna mot land belägna var dubbelt så stort mot vad som avsetts. Till följd härav hade möjligen påkänningen på yttersta bocken varit så stor, att en bräcka uppstått, vilket emellertid ej har kunnat konstateras, innan vattenståndet sjunkit tillräckligt för bockens upptagande.

Vid olyckstillfället hade den förolyckade antagligen stått på regeln, som förenade de båda yttersta bockarna, då den yttre av dessa brast. Den förolyckade, som ej var försedd med räddningslina, föll ned i den starka strömmen och omkom.

106. Vid klyvning av ribb användes en blockcirkelklinga. Arbetaren F. hade fastgjort skjutbordet och sedan satt sig framom och mitt för klingan för att medelst en ribba skjuta fram arbetsstycket i en av påspikade bräder bildad ränna. Borttagaren, som hade sin plats bakom och vid sidan av klingan, hade antagligen kommit att beröra det frammatade arbetsstycket, med påföljd att ribban av cirkelskivan kastades tillbaka, träffade F. i ena ögat och trängde in i hjärnan, så att döden samma dag följde.

Anledningen till olycksfallet torde hava varit F:s oförsiktighet att placera sig så som han gjort i förhållande till klingan. Denna, som nämnt en blockcirkelklinga,

var för övrigt av olämplig storlek och tjocklek för det avsedda arbetet. Yrkesinspektören har för den skull givit anvisning om att vid klyvning av ribb en mindre och tunnare klinga bör användas.

107. Två arbetare voro i ett litet skjul sysselsatta med att tappa motorsprit från ett större kärl till mindre sådana. Sedan de hållit på en stund och därunder spillt en del sprit på golvet, repade den ene eld på en tändsticka för att tända en cigarrett. Stickan råkade därvid gå av, och den brinnande delen föll ned på golvet, där den utspillda spriten fattade eld. Denna spred sig till de nyss påfyllda kärlen, av vilka ett par exploderade, varvid en del brinnande sprit stänkte på de båda arbetarnas kläder, som sålunda antändes. Karlarna sprungo från platsen, och tillställeskommande personer hjälpte dem att släcka elden, men innan detta hunnit ske, hade båda erhållit så svåra skador, att de avledo, den ene dagen därpå och den andre två dagar efter olyckan.

Författningar rörande sociala frågor

(inklusive folkhushållningsfrågor).

(Forts.)

I Svensk Författningssamling hava under tiden 29 oktober—30 november 1918 publicerats följande författningar rörande sociala (folkhushållnings-)frågor.

N:r		Daterad
818.	K. kung. ang. ändrad lydelse av § 4 i förordningen den 12 mars 1918, innefattande vissa straffbestämmelser med avseende å reglering av handeln med eller förbrukningen av vissa varor i anledning av utomordentliga av krig föranledda förhållanden	29 okt.
837.	K. förordning ang. maximipris å mjölk och grädde m. m.	6 nov.
843.	K. kung. ang. statsbidrag för lindring i mindre bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader	8 »
850.	K. förordn. med föreskrifter för reglering av handeln med kalvkött	8 »
851.	K. kung. om ändring av förordn. den 18 sept. 1918 ang. maximipris å ost	12 »
852.	K. kung. ang. förbud mot transport av ost	12 »
853.	K. kung. ang. ändring av förordn. den 18 sept. 1918 ang. förbud mot användande och försäljning av handkvarnar	12 »
854.	K. kung. om ändring av förordn. den 22 juli 1918 ang. maximipris å vete, råg m. m. av 1918 års skörd	12 »
855.	K. kung. om tillämpning tills vidare, i viss omfattning av kung. den 24 nov. 1916 ang. avlämnande från vissa domstolar och myndigheter av uppgifter för alkoholstatistiska uppgifter	8 »
860—862.	K. förordn. och kung. ang. beslag å samt reglering av handeln med däggdjursben, m. m.	8 »
864.	K. kung. ang. statsbidrag till beredande av lindring i de mindre bemedlades levnadsvillkor	8 »
876.	Instruktion för kontrollstyrelsen i dess egenskap av uppsiktsmyndighet i fråga om handeln med rusdrycker inom riket	26 sept.

Kortare meddelanden.

— Sociala förhållanden i allmänhet. —

Provisoriskt socialministerium i Danmark. Den 18 november 1918 uppdrog konungen av Danmark åt ministern utan portfölj Th. Stauning att tills vidare bereda vissa inom inrikesministeriet förut handlagda ärenden av social natur, nämligen beträffande lärlings- och arbetsförhållanden, medling och skiljedom i arbetstvister, arbetsförmedling, yrkesinspektion, inspektion av fasta ångpannor, uppsikt över användningen av utländska arbetare, söndagsarbete i fabriker och fabriksmässigt bedrivna företag, butikstängning m. m. ävensom arbetares, affärsanställdas och tjänstefolks, fiskares, sjömäns, och lantarbetares olycksfallsförsäkring, registrerade sjukkassor, arbetslöshetskassor samt begravningskassor.

Nya socialstatistiska utredningar. Med bifall till en av folkhushållningskommissionen gjord framställning har Kungl. Maj:t den 4 oktober 1918 uppdragit åt socialstyrelsen att i samarbete med särskilda sakkunniga omedelbart verkställa utredning och avgiva förslag angående anordnande av en undersökning rörande livsmedelsförbrukningen och levnadskostnaderna bland de mindre bemedlade klasserna av landsbygdens befolkning.

Därjämte har Kungl. Maj:t den 18 oktober 1918 uppdragit åt styrelsen att verkställa en undersökning av löneförhållandena inom olika verksamhetsområden, avseende dels mera speciella uppgifter för förvaltnings- och teknisk personal av högre och lägre grad utanför statstjänst, dels en mera summarisk översikt av lönernas stegring under kristiden.

Samma dag anbefallides styrelsen att skyndsammast möjligt verkställa utredning, i vilken omfattning och under vilka förhållanden avgång från statstjänst ägt rum under de senare åren.

— Arbetsmarknad och arbetslöshet. —

Arbetsmarknaden i England under september 1918. Arbetstillgången undergick under september icke någon nämnvärd förändring i jämförelse med närmast föregående månad. Bland arbetargrupper, som under månaden kommo i åtnjutande av löneförhöjning (krigstillägg inberäknat), äro att nämna kvinnor och minderåriga kvinnliga arbetare i kronans förrådsverkstäder, träarbetare och målare m. fl. å ångbåtsvarven samt trafikpersonal vid järnvägarna. Löneförhöjningarna belöpte sig per vecka till 3·5—5 shilling för vuxna och omkring 2—2·5 shilling för minderåriga.

Antalet påbörjade arbetsinställelser utgjorde under månaden 101 med sammanlagt 205 000 berörda arbetare och 831 300 förlorade arbetsdagar mot 227 800 resp. 707 900 under närmast föregående månad samt 77 800 resp. 615 100 under september 1917.

Antalet på arbetsförmedlingsanstalterna anmälda lediga platser utgjorde under den fyraveckorsperiod, som slutade den 6 september 1918, 42 627 per vecka mot 40 010 under föregående fyraveckorsperiod och 38 133 under den period, som slutade den 7 september 1917. Antalet tillsatta platser i genomsnitt per vecka uppgick under samma perioder till resp. 33 373, 30 279 och 29 363.

(Labour Gazette.)

Arbetsmarknaden i Tyskland under september 1918. Den tyska arbetsmarknaden under september 1918 hade icke undergått några väsentliga förändringar sedan närmast föregående månad. De i arbete varande sjukkassemedlemmarnas antal den 1 oktober visade sedan den 1 september en minskning av sammanlagt 39 172 personer eller 0·4 % mot en ökning av 1 % under augusti månad, och hade de sysselsatta männen och kvinnorna minskats med resp. 16 435 (0·4 %) och 22 737 (0·5 %). Under oktober 1917 ökades de sysselsatta kvinnorna med 0·4 %, på grund varav även totalsumman för de i arbete varande av båda könen utvisade någon stegring. Vid bedömandet av den manliga arbetskraftens förändringar med tillhjälp av denna statistik bör ihågkommas, att densamma ej omfattar gruvarbetare samt de i jordbruk och industri sysselsatta krigsfångarna.

Av 1 260 116 redovisade medlemmar av 37 fackförbund voro vid slutet av september 9 611 eller 0·8 % arbetslösa mot 0·7 % vid slutet av närmast föregående månad samt resp. 0·8, 2·1, 2·6 och 15·7 % under september månad 1917, 1916, 1915 och 1914.

Enligt arbetsförmedlingsstatistiken kommo under september 1918 på 100 lediga platser för män 46 arbetssökande (mot 48 under augusti) och på 100 lediga platser för kvinnor 73 arbetssökande (mot 79 under augusti). Under september 1917 utgjorde antalet arbetssökande resp. 50 och 87.

(Reichsarbeitsblatt.)

— Arbetsförmedling. —

Arbetsförmedlingen av sjömän under tredje kvartalet 1918. I enlighet med de rapporter, som under månaderna juli—september från Sveriges redarförenings förhyrningskontor insänts till socialstyrelsen, har förhyrningsverksamheten omfattat 2 574 förmedlade platser, av vilka 12 besatts av utlänningar, mot resp. 2 697 och 10 under närmast föregående kvartal. Fördelningen på olika bemanningsspecialiteter framgår av nedanstående tablå, vari även återfinnas motsvarande siffror för tredje kvartalet 1916 och 1917.

	Antal förhyrda sjömän			Därav utlänningar		
	juli—sept. 1916	juli—sept. 1917	juli—sept. 1918	juli—sept. 1916	juli—sept. 1917	juli—sept. 1918
Befälhavare	—	—	1	—	—	—
Styrmän	16	15	7	—	—	—
Maskinister	9	6	3	—	—	—
Däcksmanskap	2 150	1 623	1 306	78	17	8
Maskinmanskap	1 748	1 133	857	28	2	1
Köks- och uppassarpersonal	604	438	400	6	4	3
Summa	**4 527**	**3 215**	**2 574**	**112**	**23**	**12**

Av de förhyrda utländska sjömännen voro 1 norrman, 4 danskar, 5 finnar och 2 av annan nationalitet.

Rapporter hava insänts från samtliga 29 förhyrningskontor, av vilka kontoren i Marstrand, Simrishamn och Umeå icke förmedlat någon anställning under kvartalet.

Den livligaste förhyrningsverksamheten har ägt rum i Göteborg med 1 605 förmedlade platser eller något mer än 62 procent av hela antalet förhyrningar vid samtliga kontor, vilket förhållande är att hänföra till den utrikes sjöfartens koncentrerande på denna hamn. Härnäst kommer Stockholm med 176, Malmö med 117, Hälsingborg med 95, Kalmar med 94, Gävle med 85 och Sundsvall med 81 förmedlade platser.

Från 13 hamnar föreligga fullständiga sifferuppgifter på antal platssökande och lediga platser, nämligen i Gävle med resp. 73 och 90, Göteborg 2 187 och 1 561, Halmstad 127 och 37, Hudiksvall 24 och 4, Kalmar 135 och 87, Karlshamn 73 och 26, Malmö 116 och 117, Oskarshamn 37 och 64, Stockholm 670 och 265, Söderhamn 20 och 36, Trälleborg 19 och 11, Uddevalla 27 och 11 samt Visby 19 och 10. Medeltalet ansökningar om arbete på 100 lediga platser för ovan nämnda 13 hamnar utgjorde 152. I 9 hamnar rådde överflöd på arbetskraft, varierande mellan 600 ansökningar

på 100 lediga platser i Hudiksvall och 140 i Göteborg, medan 3 hamnar uppvisade brist, nämligen Söderhamn med 55, Oskarshamn 58 och Gävle med 81 ansökningar per 100 lediga platser. I en hamn, Malmö, var antalet platssökande och lediga platser i det närmaste lika eller resp. 116 och 117.

De under kvartalet förmedlade 2 574 anställningarna voro fördelade på följande bemanningsspecialiteter: befälhavare 1, styrmän 7, maskinister 3, bästemän 38, konstaplar 5, båtsmän 48, timmermän 49, matroser 372, lättmatroser 470, jungmän 310, annan däckspersonal 14, donkeymän 34, smörjare 5, motormän 30, eldare 601, kollämpare 182, annan maskinpersonal 5, stuertar 59, kockar 162 samt annan köks- och uppassarpersonal 179.

— Bostadsförhållanden. —

Holländsk lag angående bekämpande av bostadsnöden. Den nederländska andra kammaren har antagit ett lagförslag angående statliga och kommunala åtgärder för lindrande av den alltjämt växande bostadsnöden. Lagen bemyndigar regeringen att ålägga kommunerna verkställande av bostadsinventering, inrättande av bostadsförmedling samt skyldighet att bygga såväl nödbostäder som bostäder av mera permanent karaktär. Nödbostäderna skola i regel kunna bebos under 5 år och i undantagsfall under ytterligare ett år. Av kostnaderna för förvärvande och iordningställande av tomter samt för själva byggnaderna skall staten tillskjuta 90 %, och för detta ändamål har under år 1918 ett belopp å 15 millioner gulden ställts till förfogande. Dessa statsbidrag äro ej att anse som förskott, men av hyror och andra inkomster av husen ävensom av de medel, som inflyta genom ett framtida realiserande av byggnadsmarken, skola 90 % inlevereras till statsverket.

(Zeitschrift für Wohnungswesen.)

— Föreningsväsen. —

Föreningsväsendet bland arbetsgivare och arbetstagare i Tyskland år 1915.[1] Insamlingen och bearbetningen av materialet till den officiella tyska statistiken över föreningsväsendet var för år 1915 av naturliga skäl förenad med ännu större svårigheter än föregående år, och det har ej heller kunnat undgås, att framläggandet av denna statistik avsevärt försenats. Den i augusti innevarande år publicerade årsredogörelsen föreligger också i åtskilliga delar i mer sammandragen form än förra året. Vad *arbetsgivarföreningarna* beträffar, har man med hänsyn till materialets ofullständighet måst helt avstå från att framlägga några siffror angående medlemsantalet för hela riket eller för särskilda näringsgrupper, och giver statistiken följaktligen blott möjlighet att följa utvecklingen inom de enskilda organisationerna var för sig. Endast beträffande de s. k. strejkförsäkringsbolagen har en sammanräkning verkställts, och giver denna vid handen, att antalet medlemmar i de inom nämnda grupp redovisade 21 organisationerna under årets lopp sjunkit från c:a 31 000 till 15 000 och antalet hos dem sysselsatta arbetare från 1·3 million till endast omkring 1 million. Den här framträdande nedgången är dock, efter vad man anser sig kunna konstatera, i väsentlig mån endast skenbar, beroende på den i hög grad ofullständiga rapporteringen.

Beträffande sammanslutningar av *tjänstemän o. d.* (Angestellten) har det likaledes visat sig förenat med stora svårigheter att erhålla användbara jämförelsetal för bedömande av utvecklingen under redogörelseåret. Den nedgång i medlemssiffrorna, som i det stora hela framträtt, beror uppenbarligen i främsta rummet på medlemmarnas inkallelse till krigstjänst, men materialet brister i många fall i jämförbarhet, enär organisationerna tillämpat helt olika principer i fråga om redovisningen av i fält varande medlemmar. Då dessa, även om de formellt kvarstå i organisationerna, i regel äro befriade från medlemsavgifter och sålunda icke kunna komma i betraktande för bedömande av föreningarnas ekonomiska bärkraft, har det vid materialets bearbetning ansetts riktigast att, så långt kunnat ske, frånräkna dylika medlemmar. Medlemsantalet inom här ifrågavarande föreningar, så som det efter angivna reducering beräknats, framgår av följande översikt:

[1] Soc. Medd. årg. 1913, sid. 742 och 1 000; årg. 1915, sid. 10 och 1 367; årg. 1917, sid. 105.

	Medlemsantal vid slutet av år		
	1915	1914	1913
Affärsanställda	357 486	466 508	582 801
Tekniker	89 357	111 226	140 858
Byråfunktionärer	12 170	19 235	25 287
Lantbruksanställda	11 140	14 676	20 858
Övriga anställda	61 456	81 932	93 482
Summa	**531 609**	**693 572**	**863 236**
Därav kvinnliga	82 167	78 925	80 681

Antalet kvinnliga föreningsmedlemmar, vilket givetvis kunnat fastställas med vida mera säkerhet än antalet manliga, har som synes under redogörelseåret ej oväsentligt ökats.

Vad ovan sagts om svårigheten att åstadkomma en fullständig statistik över tjänstemannaföreningarna gäller i lika hög grad de egentliga *fackföreningarna*. Angående krigets inverkan på dessa organisationer kan i huvudsak hänvisas till den förut refererade årsredogörelsen för 1914, vilken utkom av trycket först i slutet av år 1916, vadan där även förhållanden under nu ifrågavarande redogörelseår kommit att i viss mån beröras. Huru organisationernas medlemsantal och ekonomiska ställning under år 1915 förändrats framgår av följande sammanställning.

	Medlemsantal		Millioner mark: Inkomster		Utgifter		Förmögenhet	
	1915	1914	1915	1914	1915	1914	1915	1914
Fria fackföreningar	994 853	1 502 811	41·6	71·0	35·0	79·7	88·6	81·5
Kristliga »	162 425	218 197	3·8	5·9	3·5	5·9	7·5	9·7
Tyska »	61 086	77 749	1·9	2·6	1·4	2·7	4·5	4·1
Oavhängiga »	172 391	205 360	1·5	2·2	1·5	2·4	3·3	3·5
Fredliga »	133 353	167 074	2·6	2·9	2·6	2·6	3·1	2·9
Katolska »	128 526	145 680	0·8	0·9	0·8	0·9	0·7	0·7
Samtliga fackföreningar	**1 652 634**	**2 316 871**	**51·7**	**85·5**	**44·8**	**94·2**	**107·7**	**102·4**

Såsom tabellen utvisar, gick medlemsantalet inom samtliga grupper avsevärt tillbaka, under redogörelseåret, och medförde detta även en betydande nedgång av årsinkomsterna. Med en beaktansvärd anpassningsförmåga lyckades man emellertid i allmänhet också genomföra en motsvarande begränsning av utgifterna, så att organisationernas totalförmögenhet vid årets slut till och med befanns hava något ökats.

(Reichsarbeitsblatt, Sonderheft nr 16.)

— Arbets- och löneförhållanden m. m. —

Lantarbetarnas löneförhållanden i Sverige, Norge och Danmark. För belysande av lantarbetarnas löneförhållanden i Sverige, Norge och Danmark meddelas i efterföljande tabell en sammanställning av vissa uppgifter från i de tre länderna verkställda undersökningar i ämnet. Siffrorna för Sverige äro för åren 1915 och 1916 hämtade från de av socialstyrelsen årligen avgivna berättelserna »Arbetartillgång, arbetstid och arbetslön inom Sveriges jordbruk» samt för 1917 ur motsvarande ännu icke publicerade undersökning för samma år. I Norge har Selskapet for Norges Vel varje år från och med 1916 insamlat löneuppgifter, och hava huvudresultaten av undersökningarna för tiden 1915—1918 meddelats i publikationen »Arbeidslønnen i jordbruket driftsaarene 1915—1916, 1916- 1917, 1917—1918», i vilken de i tabellen upptagna uppgifterna återfinnas. För Danmark, där Det statistiske Departement vart femte år företager en undersökning av jordbrukets löneförhållanden, äro de här meddelade siffrorna för år 1915 hämtade från den senaste framställningen i ämnet, »Tyende- og Daglejerlønnen i Landbruget '915.»

För jämförelsen mellan siffrorna torde följande böra framhållas.

Den svenska lantarbetarstatistiken är grundad på uppgifter från landskommunernas kommunal-

stämmoordförande, vilka i regel själva torde vara lantarbetsgivare. Huru insamlingen av primärmaterialet sker i Norge meddelas ej. I Danmark erhållas uppgifter från »Landboforeninger» (arbetsgivarorganisationer) samt »Husmand»- og Landarbeiderforeninger» (arbetarorganisationer), och underkastas båda slagen av uppgifter särskild bearbetning. De i tabellen återgivna lönesatserna äro sådana, som grunda sig på upplysningar från arbetsgivarsidan. De äro i regel något högre än de från arbetarorganisationerna härrörande.

Beträffande tjänstefolkslönerna meddelas för Norge och Danmark lönesatser för såväl sommar- och vinterhalvåren som för hela året, för Sverige endast helårslöner. De danska årslönerna utgöra emellertid summan av sommar- och vinterlön. När tjänstefolket anställes för helt år, blir lönen som regel något lägre än denna summa. De meddelade dagspenningarna avse i Sverige och Danmark tillfälliga daglönare, varemot dessa i den norska statistiken ej skiljas från fasta. I alla tre länderna utgöra vinterdaglönerna genomsnitt för vinterhalvåret, men beträffande sommardaglönerna råder den olikheten, att för Sverige meddelas endast normala daglönen för sommaren, under det att i Norge särskilda uppgifter lämnas för vårarbetet, höskörden, sädesbärgningen och den tid, då egentligt jordbruksarbete ej förekommer, samt i Danmark för vår och sommar å ena sidan och för hösten å den andra. Av de norska sommarlönerna äro de som avse höskörden högst och de som hänföra sig till nämnda mellantider lägst, medan i Danmark höstlönerna beteckna maximum och vår- och sommarlönerna minimum.

De norska uppgifterna avse »driftsår». Med driftsåret 1917—1918 menas sommarhalvåret 1917 och vinterhalvåret 1918, och gäller motsvarande för de föregående driftsåren. Då de svenska löneuppgifterna insamlas i november månad, skulle exempelvis sommardaglönerna för 1917 hänföra sig till samma tid som de norska sommardaglönerna för driftsåret 1917—1918, under det att de svenska vinterdaglönerna för nämnda år skulle hava sin närmaste norska motsvarighet i vinterdaglönerna för driftsåret 1916—1917. De svenska tjänarlönerna åter avse tiden oktober 1917—oktober 1918, medan motsvarande norska uppgifter för driftsåret 1917—1918 skulle gälla från början av sommaren 1917 till samma tid 1918. De danska siffrorna äro baserade på uppskattningar å frågeformulär, som utsändes i september månad, och torde sålunda uppgifterna i allmänhet vara avgivna vid ungefär samma tidpunkt av året som de svenska.

Lantarbetargrupper			Sverige			Norge			Danmark
			1915	1916	1917	1915–1916	1916–1917	1917–1918	1915
Tjänstefolk			Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Manliga tjänare	kontant årslön		343	398	489	391	511	694	448
Kvinnliga tjänare	» »		212	241	286	202	249	328	264
Daglönare									
Manliga: i egen kost	sommardaglön	högst	3·13	3·77	5·00	4·00	5·44	7·86	4·04
	»	lägst				3·32	4·83	6·87	3·53
	vinterdaglön		2·34	3·02	4·00	3·08	4·53	6·20	2·62
i arbetsgivarens kost	sommardaglön	högst	2·18	2·63	3·48	2·95	3·89	5·60	3·02
	»	lägst				2·37	3·19	4·50	2·55
	vinterdaglön		1·55	1·96	2·63	1·81	2·71	3·86	1·72
Kvinnliga: i egen kost	sommardaglön	högst	1·87	2·23	2·95	2·35	2·96	4·21	2·93
	»	lägst				2·00	2·65	3·66	2·52
	vinterdaglön		1·43	1·75	2·29	1·84	2·41	3·33	1·89
i arbetsgivarens kost	sommardaglön	högst	1·29	1·52	1·93	1·53	1·95	2·73	2·11
	»	lägst				1·18	1·57	2·18	1·76
	vinterdaglön		0·98	1·18	1·45	1·02	1·34	1·87	1·34

Jämföras siffrorna i tabellen för de olika länderna under beaktande av vad ovan anförts beträffande skiljaktigheter vid primärmaterialets insamling och bearbetning, synes framgå, att lönenivån för lantarbetare under år 1915, då uppgifter från alla tre länderna föreligga, låg högst i Danmark och lägst i Sverige, under det att Norge intog en mellanställning. Vad förhållandena i Sverige och Norge angår, har skillnaden i lönehänseende under de följande åren blivit än mera utpräglad, i det att lönestegringen i sistnämnda land, förmodligen under inverkan av den starkare allmänna prisstegringen därstädes, varit kraftigare än i Sverige. Från driftsåret 1915—1916 till driftsåret 1917—1918 uppgick den i Norge för de olika arbetarkategorierna till omkring 80 à 100 % eller ännu mer (minimum årslön för kvinnliga tjänare, 62 %, maximum vinterdaglön för manliga daglönare i arbetsgivarens kost, 113 %), under det att löneökningen i Sverige under åren 1915—1917 i allmänhet utgjorde 40 a 60 % och för enstaka grupper omkring 70 %.

— Levnadskostnader. —

Livsmedelskostnadernas förändringar i England under kristiden. Enligt Labour Gazettes sedan krigsutbrottet månatligen publicerade indexsiffror för *livsmedelspriserna* förändringar i England kan prisstegringen vid tiden omkring den 1 september 1918 beräknas hava uppgått till 116 %. Detta tal som är avsett att lämna en bild av den merutgift, som en arbetarfamilj av genomsnittstyp har att vidkännas för födoämnen under kristiden och som sålunda är baserat på »vägda» livsmedelspriser med hänsyn till de olika varuslagens relativa betydelse för hushållet, utgör (om priserna för juli 1914=100) vid början av de olika månaderna:

	1914	1915	1916	1917	1918
Januari	—	118	145	187	206
Februari	—	122	147	189	208
Mars	—	124	148	192	207
April	—	124	149	194	206
Maj	—	126	155	198	207
Juni	—	132	159	202	208
Juli	100	132	161	204	210
Augusti	115[1]	134	160	202	218
September	110	135	165	206	216
Oktober	112	140	168	197	—
November	113	141	178	206	—
December	116	144	184	205	—

Dessa siffror visa en nästan kontinuerlig stegring av priserna fram till sommaren 1917, då livsmedelskostnaderna praktiskt taget fördubblats. Sedan dess har emellertid prisstegringen varit relativt obetydlig, huvudsakligen beroende på de ingripanden i prisreglerande syfte, som företagits från det allmännas sida. Sålunda har från september 1917 till samma månad 1918 indextalet endast stigit med 10 enheter eller från 206 till 216. Till jämförelse kan nämnas, att i Sverige motsvarande stegring för enbart livsmedel belöper sig till ej mindre än 103 enheter, eller c:a 60 %.

[1] Den 8 augusti 1914

Vad beträffar de särskilda varuslagen, äro av de viktigare livsmedlen ägg och socker de som förete den kraftigaste fördyringen med resp. 294 och 241 %. Fisk har att uppvisa en stegring av 189 %, fläsk av 141 %. Om de fyra olika slagen av kött, vilka redovisas i den engelska prisstatistiken, sammantagas, blir genomsnittsstegringen å inhemskt kött 86 %, under det att ökningen för importerat uppgår till 164 %. Mjöl och bröd kostade c:a 50 % mera under september 1918 än i juli 1914. Mjölk-, smör- och ostpriser hava ungefär fördubblats.

I nedanstående sammanställning av indextal åskådliggöres *levnadskostnadernas totala stegring* under kristiden.

Vid början av månaden	1914	1915	1916	1917	1918
Januari	—	110—115	135	165	185—190
Februari	—	115	135	165—170	190
Mars	—	115—120	135—140	170	190
April	—	115—120	135—140	170—175	190—195
Maj	—	120	140—145	175	195—200
Juni	—	125	145	175—180	200
Juli	100	125	145—150	180	200—205
Augusti	Under 110	125	145—150	180	210
September		125	150	180—185	210
Oktober		130	150—155	175—180	—
November		130—135	160	185	—
December	110	135	165	185	—

Under de första krigsåren fram till mitten av 1917 belöpte sig stegringen av samtliga levnadskostnader till endast omkring tre fjärdedelar av utgiftsstegringen för livsmedel. Sedan denna tid har emellertid, såsom ovan framhållits, prisstegringen å livsmedel varit ganska obetydlig, medan däremot övriga utgiftsposter undergått mera betydande ökning. Resultatet härav har blivit, att de båda indexserierna allt mera närmat sig varandra och att vid de senaste beräkningarna livsmedelsindexen med endast 6 enheter överstiger indextalet för samtliga levnadskostnader.

Sjukkasseverksamheten i Danmark åren 1916 och 1917. Enligt den danska sjukkasseinspektörens rapporter funnos i Danmark vid slutet av åren 1915, 1916 och 1917 sammanlagt resp. 1 546, 1 549 och 1 550 registrerade sjukkassor med resp. 892 198, 940 132 och 990 690 obemedlade medlemmar. I medlemsantalet äro hemmavarande barn under 15 år ej inräknade.

Av samtliga sjukkassor voro vid 1917 års slut 1 468 blandade (lokalt begränsade) kassor, 65 yrkeskassor och 17 fabrikskassor. Av kassorna tillhörde 71 huvudstaden, 155 landsortsstäderna, 577 öarnas landskommuner, 716 Jyllands landskommuner och 31 Färöarna. Om sjukkassaväsendets utbredning vittnar det förhållandet, att vid 1917 års slut kassor saknades i endast 15 smärre landskommuner (år 1916 i 18) och på en del småöar.

I Köpenhamn var vid utgången av år 1916 antalet (obemedlade) sjukkassemedlemmar 195 375, i landsortsstäderna 189 322, i öarnas landskommuner 248 490 och i Jyllands landskommuner 311 945. Motsvarande siffror för år 1917 voro resp. 201 944, 203 320, 255 469 och 329 957.

Den del av landets vuxna befolkning (över 15 år), som begagnar sig av de fördelar sjukkassorna erbjuda, utgjorde vid slutet av år 1916 47·6 % och vid 1917 års utgång 49·8 % eller praktiskt taget hälften av den vuxna befolkningen.

Förhållandet mellan manliga och kvinnliga sjukkassemedlemmar utvisade en övervikt för de senare år 1916 av 47 306 och år 1917 av 48 666 personer. Detta beror på den ringare anslutningen av män till städernas (särskilt Köpenhamns) sjukkassor. I landskommunerna voro kvinnorna under år 1916 i obetydlig majoritet, men under år 1917 förbyttes denna till minoritet.

De registrerade sjukkassornas genomsnittliga medlemsantal utgjorde år 1917 639 och år 1916 607 mot 577 år 1915 och 545 år 1914. Kassornas storlek varierar dock betydligt i olika delar av landet, i det att år 1916 det genomsnittliga antalet medlemmar utgjorde för huvudstadens kassor 2 752, för landsortsstädernas 1 206, för landskommunernas på öarna 402 och för de jylländska landskommunernas 436. Vid slutet av år 1917 voro motsvarande siffror resp. 2 844, 1 295, 422 och 461. Härav framgår, att utvecklingen alltjämt går i den riktning, att de små kassorna minskas och de stora ökas i antal.

De registrerade sjukkassornas förmögenhet med avdrag av skuld men med inräknande av det för årets verksamhet tillgodohavande statsbidraget, som dock utbetalas först under närmast påföljande år, utgjorde vid 1916 års slut 10 154 166 kr., utvisande en ökning sedan föregående år av 429 442 kr. Under år 1917 ökades kassornas förmögenhet med ej mindre än 1 044 710 kr., så att den vid slutet av detta år uppgick till 11 198 876 kr.

Den samlade förmögenheten per medlem utgjorde år 1917 kr. 11·80 mot kr. 10·80 år 1916, kr. 10·90 år 1915 och kr. 11·09 år 1914. Förmögenheten per medlem har alltså trots den avsevärda ökningen av medlemsantalet kunnat förbliva ungefär densamma och under år 1917 t. o. m. icke obetydligt tillväxa.

Efterföljande tablå visar fördelningen av inkomster och utgifter på olika poster inom de danska sjukkassorna åren 1916 och 1917.

Inkomster	1916		1917		Utgifter	1916		1917	
	Kr.	%	Kr.	%		Kr.	%	Kr.	%
Medlemsbidrag .	7 955 850	64·8	8 662 594	65·2	Sjukhjälp . . .	2 979 011	24·7	3 001 260	23·4
Bemedlade medlemmars bidrag	20 811	0·1	22 458	0·2	Moderskapshjälp	374 000	3·1	398 238	3·1
Inträdesavgifter, böter m. m. .	166 792	1·4	118 348	0·8	Sjukhus- och vilohemsbehandling . . .	1 519 631	12·6	1 659 895	12·9
Kapitalräntor. .	279 074	2·3	288 617	2·2	Till bad . . .	26 321	0·2	23 216	0·2
Gåvor, överskott vid fester o. d.	48 341	0·4	45 704	0·4	Läkarhjälp . .	4 860 880	40·2	5 366 554	41·8
Kommunersbidrag	259 012	2·1	318 813	2·4	Medicin . . .	1 120 325	9·3	1 141 002	8·9
Statsbidrag . .	3 448 758	28·1	3 716 976	28·0	Bandage m. m.	50 345	0·4	46 992	0·4
Övriga inkomster	106 639	0·8	108 796	0·8	Transport . . .	6 359	0·1	15 588	0·1
					Förvaltningskostnader .	1 035 039	8·5	1 045 087	8·2
					Övriga utgifter .	107 240	0·9	129 568	1·0
Summa inkomster	12 285 277	100·0	13 272 306	100·0	Summa utgifter	12 079 101	100·0	12 827 400	100·0

Bland sjukkassornas inkomster spela medlemsbidragen en större roll i städerna än på landet, medan motsatsen är förhållandet med statsbidraget. Läkararvodena utgöra proportionsvis en mycket större andel av lantkassornas utgifter än av stadskassornas. I huvudstadens kassor går mellan en fjärdedel och en tredjedel av utgifterna till läkararvoden, i landsortsstädernas gott en tredjedel och i landskommunernas omkring hälften. Däremot spelar den kontanta sjukhjälpen en långt större roll i stadskassornas utgiftsbudget än i lantkassornas, vilket beror dels därpå, att stadskassornas medlemmar, särskilt de manliga, betinga sig avsevärt högre sjukhjälp än lantkassornas, dels på att antalet sjukdagar per medlem för de förra är betydligt större än för de senare. Från år 1915 till år 1917 hava utgifterna till läkararvoden stigit med ej mindre än 30·5 %.

För åren 1916 och 1917 har genomsnittliga antalet sjukdagar per medlem varit följande:

	Antal sjukdagar per medlem			
	manlig		kvinnlig	
	1916	1917	1916	1917
Huvudstadskassor	7·8	7·5	7·5	7·0
Övriga stadskassor	6·5	6·5	5·0	5·0
Öarnas lantkassor	3·4	3·2	3·9	3·6
Jyllands lantkassor	2·4	2·5	3·1	3·1
Samtliga kassor	4·5	4·4	4·6	4·4

Liksom under föregående år har i stadskassorna antalet sjukdagar per individ varit större för män än för kvinnor, medan i lantkassorna förhållandet varit det motsatta.

Det genomsnittliga antalet sjukdagar per medlem befinner sig alltjämt i stadigt sjunkande, vilket tyder på en fortsatt nedgång av sjukligheten.

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

Oktober månad år 1918.

Under hänvisning till de efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar av landet,[1] lämnas här en sammanfattande framställning av dess viktigaste resultat under oktober månad.

Översikt av verksamheten under *oktober* månad år 1918.

	Manliga avdeln.			*Kvinnliga avdeln.*			*Tillsammans*		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
Stockholms stad	2 810	2 681	2 094	3 189	4 181	2 361	5 999	6 862	4 455
Stockholms län	1 660	1 479	1 213	337	501	267	1 997	1 980	1 480
Uppsala stad och län	902	605	545	403	421	343	1 305	1 026	888
Södermanlands län	407	411	300	366	424	253	773	835	553
Östergötlands län	1 098	1 014	765	837	856	559	1 935	1 870	1 324
Norrköping	644	492	436	760	566	345	1 404	1 058	781
Jönköpings län	254	200	167	241	187	148	495	387	315
Kronobergs län	35	44	26	85	80	62	120	124	88
Norra Kalmar län	66	59	42	49	53	41	115	112	83
Södra Kalmar län	122	133	118	84	59	46	206	192	164
Gottlands län	78	51	36	90	78	40	168	129	76
Blekinge län	446	367	286	419	381	289	865	748	575
Kristianstads län	662	879	588	436	522	361	1 098	1 401	949
Malmöhus län: Malmö	1 047	979	756	1 595	1 843	1 274	2 642	2 822	2 030
Malmöhus län: Lund	324	237	207	87	64	53	411	301	260
Malmöhus län: Landskrona	167	183	136	43	47	31	210	230	167
Malmöhus län: Hälsingborg	432	386	327	677	349	274	1 109	735	601
Malmöhus län: Ystad	115	88	68	93	64	41	208	152	109
Malmöhus län: Trelleborg	141	192	140	33	38	31	174	230	171
Malmöhus län: Eslöv	330	287	267	70	65	48	400	352	315
Malmöhus län: Skurup	77	130	76	29	42	25	106	172	101
Hallands län	236	231	140	154	139	90	390	370	230
Göteb. o. Bohus län	271	185	166	198	206	135	469	391	301
Göteborg	1 943	1 855	1 662	1 531	1 609	964	3 474	3 464	2 626
Älvsborgs län	684	360	302	2 715	453	390	3 399	813	692
Skaraborgs län	391	299	229	334	354	208	725	653	437
Värmlands län	133	162	114	157	239	135	290	401	249
Örebro län	559	709	431	542	665	505	1 101	1 374	936
Västmanlands län	674	454	335	403	514	322	1 077	968	657
Kopparbergs län	267	174	143	281	296	192	548	470	335
Gävle stad och län	263	239	223	268	224	197	531	463	420
Västernorrlands län	113	107	94	189	159	110	302	266	204
Jämtlands län	142	97	86	203	172	151	345	269	237
Västerbottens län	88	106	67	219	181	141	307	287	208
Norrbottens län	78	118	62	127	134	95	205	252	157
Tillsammans okt. 1918	**17 659**	**15 993**	**12 647**	**17 244**	**16 166**	**10 527**	**34 903**	**32 159**	**23 174**
» sept. 1918	*15 627*	*13 775*	*10 169*	*16 688*	*14 290*	*8 654*	*32 315*	*28 065*	*18 823*
» okt. 1917	17 657	19 364	13 493	14 638	12 953	9 187	32 295	32 317	22 680
» » 1916	18 521	22 017	14 871	12 549	13 522	8 446	31 070	35 539	23 317
» » 1915	16 091	15 284	11 239	14 150	12 293	8 403	30 241	27 577	19 642

[1] De särskilda anstalterna uppräknas i tablån här ovan; med avseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:e sida.

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

Yrkesgrupper	Manliga avdelningen			Kvinnliga avdelningen			Tillsammans			På 100 lediga platser kommo	
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	ansökningar om arbete	tillsatta platser
Jordbruk m. m.	6 632	7 066	5 526	1 779	2 670	1 856	**8 411**	**9 736**	**7 382**	86	76
därav arbetssökande personer	6 347			1 728			**8 075**				
Skogshushållning	293	451	370	—	8	8	**293**	**459**	**378**	64	82
därav arbetssökande personer	279			—			**279**				
Gruvdrift och malmförädling	38	31	19	—	—	—	**38**	**31**	**19**	123	61
därav arbetssökande personer	36			—			**36**				
Industri och hantverk m. m.	4 550	2 543	1 860	5 304	831	661	**9 854**	**3 374**	**2 521**	292	75
därav arbetssökande personer	3 853			4 852			**8 705**				
Handel och samfärdsel	1 457	1 595	1 013	1 569	1 345	762	**3 026**	**2 940**	**1 775**	103	60
därav arbetssökande personer	1 254			1 370			**2 624**				
Husligt arbete	1	4	—	8 187	10 889	6 944	**8 188**	**10 893**	**6 944**	75	64
därav arbetssökande personer	1			6 281			**6 282**				
Allmän o. litterär verksamhet	20	23	19	144	322	210	**164**	**345**	**229**	48	66
därav arbetssökande personer	15			135			**150**				
Arbete, ej hänförligt till annan grupp	4 668	4 280	3 840	261	101	86	**4 929**	**4 381**	**3 926**	113	90
därav arbetssökande personer	2 982			223			**3 205**				
Summa för okt. 1918	**17 659**	**15 993**	**12 647**	**17 244**	**16 166**	**10 527**	**34 903**	**32 159**	**23 174**	109	72
därav arbetssökande personer	**14 767**			**14 589**			**29 356**				

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete			*Tillsatta platser*		
	Okt.	Sept.	Okt.	Okt.	Sept.	Okt.
Jordbruk och skogshushållning m.m.	1917	1918	1918	1917	1918	1918
Män	67	100	*92*	62	76	*78*
Kvinnor	79	81	*66*	64	65	*70*
Tillsammans	**69**	**95**	***85***	**63**	**73**	***76***
Övriga näringsgrenar						
Män	115	124	*127*	77	72	*80*
Kvinnor	120	123	*115*	72	60	*64*
Tillsammans	**117**	**124**	***119***	**74**	**65**	***70***
Samtliga yrkesgrenar						
Män	91	113	*110*	70	74	*79*
Kvinnor	113	117	*107*	71	61	*65*
Tillsammans	**100**	**115**	***109***	**70**	**67**	***72***

Beträffande dessa relationstals innebörd för bedömandet av läget på den svenska arbetsmarknaden i dess helhet under oktober 1918 hänvisas till den första uppsatsen i häftet, vilken i detta hänseende lämnar utförligare besked.

Utanför de orter, där anstalterna äro belägna, tillsattes under månaden 2 962 platser, varav 2 148 manliga och 814 kvinnliga; motsvarande tal under samma månad föregående år voro resp. 2 808, 2 093 och 715 samt under nästlidna månad resp. 2 048, 1 367 och 681.

Yrkesgrupper	Stockholm			Stockholms län			Uppsala stad och län			Södermanlands län		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.:												
A Jordbruk m. m.	73	55	41	1 131	1 289	1 017	741	625	588	314	370	248
Därav kvinnor	18	44	30	119	193	136	176	184	167	81	115	60
B Skogshushållning	3	11	11	124	155	125	7	12	12	1	1	1
Därav kvinnor												
II. Gruvdrift och malmförädling	1	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—
III. Industri o. hantverk m. m.:												
A Jord-, sten- och glasindustri	9	8	8	7	8	7	21	15	13	—	2	2
Därav kvinnor	—	3	3									
B Metall- och maskinindustri	291	127	66	60	25	8	24	3	2	23	23	14
Därav kvinnor	59	12	6	2	1	—						
C Trävaruindustri	24	41	31	16	18	16	18	7	5	1	16	4
Därav kvinnor												
D Byggnadsverksamhet	634	400	310	166	130	99	41	14	10	4	3	2
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	19	8	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor												
F Textilindustri	14	7	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor	14	7	5									
G Beklädnadsindustri	164	65	27	5	5	3	2	1	—	1	—	—
Därav kvinnor	153	60	25	4	5	3				1	—	—
H Närings- o. njutningsämnesindustri	216	51	33	26	7	7	19	5	5	—	—	—
Därav kvinnor	99	39	26	2	—	—	2	—	—			
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	22	56	38	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor	18	41	25									
J Trämasso- o. pappersindustri	13	40	26	—	—	—	—	—	—	—	2	1
Därav kvinnor	10	38	25									
K Grafisk industri	7	6	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor	—	5	3									
L Industri och hantverk, ej särskilt specif.	69	76	50	15	12	1	18	6	3	12	8	8
Därav kvinnor	10	12	7							2	1	1
IV. Handel och samfärdsel:												
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	102	49	27	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Därav kvinnor	58	24	13									
B Butiks- och magasinspersonal	225	305	161	6	6	4	1	2	2	3	1	1
Därav kvinnor	98	37	10							2	—	—
C Hotell-, kafé- och restaurangrörelse	370	320	190	32	27	22	12	13	8	5	8	5
Därav kvinnor	355	316	184	26	17	15	12	11	7	5	8	5
D Landtransport	155	369	183	26	26	21	17	10	8	6	4	2
Därav kvinnor	4	31	6				1	—	—	2	1	—
E Vattentransport	103	35	30	17	1	1	1	1	1	—	—	—
F Handel och samfärdsel, ej särskilt specif.	37	27	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor	36	27	18									
V. Husligt arbete	2 163	3 260	1 836	184	285	113	209	223	166	273	298	186
Därav kvinnor	2 162	3 259	1 836	184	285	113	209	223	166	273	298	186
VI. Allmän och litterär verksamhet	73	194	121	2	—	—	4	3	3	—	1	1
Därav kvinnor	70	188	115				3	3	3	—	1	1
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	1 212	1 313	1 232	180	36	36	175	84	62	129	98	88
Därav kvinnor	25	88	24									
Summa för okt. månad år 1918	5 999	6 862	4 455	1 997	1 980	1 480	1 305	1026	888	773	885	558
Därav kvinnor	3 189	4 181	2 361	387	501	267	408	421	348	366	424	258
» » » månad år 1917	6 672	6 566	4 848	1 962	2 162	1 434	1 045	1086	802	879	932	637
Därav kvinnor	3 683	3 802	2 356	421	482	240	380	388	306	379	380	248

Östergötlands län						Jönköpings län			Kronobergs län			Kalmar län			Gottlands län			
Norrköping			Övriga anstalter															
Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	
																		I.
205	461	359	939	1 015	783	158	139	107	31	24	22	149	136	110	72	55	38	
44	145	96	166	216	156	28	34	22	7	8	6	26	28	22	10	16	8	*A*
8	3	1	26	20	10	8	7	6	—	—	—	3	13	12	—	—	—	*B*
—	—	—	5	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	II.
																		III.
—	—	—	14	3	1	26	20	20	—	20	6	8	13	9	—	—	—	*A*
37	8	8	17	19	8	14	17	12	—	—	—	6	10	9	—	—	—	*B*
3	—	—																
31	2	2	8	5	5	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	*C*
117	18	18	37	32	22	6	1	1	1	3	1	6	10	7	—	—	—	*D*
11	1	1	2	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*E*
7	—	—	1	1	—													
437	6	5	7	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*F*
337	5	4	6	—	—													
46	4	3	12	8	1	2	—	—	2	2	2	1	—	—	—	—	—	*G*
46	4	3	12	7	1	2	—	—	2	2	2	1	—	—				
42	—	—	14	4	4	8	2	2	1	—	—	5	8	8	—	—	—	*H*
22	—	—	7	3	3	3	1	1	1	—	—							
4	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	6	6	6	—	—	—	*I*
4	—	—				2	—	—				1	1	1				
4	—	—	—	—	—	1	5	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*J*
						1	—	—										
6	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*K*
1	—	—	2	—	—													
10	4	4	18	9	6	1	—	—	—	—	—	7	5	5	2	—	—	*L*
2	—	—																
																		IV.
3	—	—	7	4	3	3	2	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	*A*
2	—	—				1	1	1										
14	26	25	9	9	5	6	—	—	—	—	—	2	2	1	—	—	—	*B*
7	4	3	4	6	3	4	—	—				2	1	1				
17	13	4	48	45	39	15	9	8	5	10	7	9	8	5	5	4	—	*C*
15	13	4	46	44	38	15	8	8	5	8	6	7	8	5	4	4	—	
27	25	14	20	34	17	10	3	3	—	—	—	2	—	—	2	2	1	*D*
1	17	6	4	6	1													
30	4	4	8	7	6	5	4	3	—	—	—	1	—	—	—	—	—	*E*
—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*F*
			—	1	—													
119	352	209	562	555	345	181	134	108	70	62	48	96	74	58	73	55	31	V.
119	352	209	562	554	345	181	134	108	70	62	48	96	74	58	73	55	31	
7	30	24	12	18	9	4	9	8	1	—	—	—	—	—	3	3	1	VI.
7	26	20	10	13	7	4	9	8							3	3	1	
234	101	100	159	75	55	41	35	34	9	3	2	20	17	17	11	9	5	VII.
145	—	—	15	5	5													
1 404	1 058	781	1 935	1 870	1 324	495	387	315	120	124	88	321	304	247	168	129	76	
760	566	345	837	856	559	241	187	148	85	80	62	133	112	87	90	78	40	
1 191	961	697	1 881	1 683	1 201	597	514	340	107	93	77	388	329	259	254	401	150	
681	505	341	870	669	492	298	195	145	60	41	39	200	150	120	109	70	52	

Yrkesgrupper	Blekinge län			Kristianstads län			Malmöhus					
							Malmö			Hälsingborg		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.:												
A Jordbruk m. m.	**315**	**365**	**273**	**701**	**1022**	**682**	**247**	**500**	**374**	**163**	**284**	**242**
Därav kvinnor	107	129	94	173	236	153	55	240	216	22	89	78
B Skogshushållning	**2**	**11**	**11**	**10**	—	—	—	**29**	**29**	**1**	**51**	**51**
Därav kvinnor										—	8	8
II. Gruvdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**7**	—	—
III. Industri o. hantverk m. m.:												
A Jord-, sten- och glasindustri	**76**	—	—	**24**	**19**	**13**	**1**	**4**	—	**16**	**8**	**6**
Därav kvinnor												
B Metall- och maskinindustri	**8**	—	—	**6**	**10**	**2**	**134**	**37**	**30**	**26**	**8**	**4**
Därav kvinnor							83	10	10			
C Trävaruindustri	—	**2**	**1**	—	**2**	—	**9**	**6**	**4**	**5**	**5**	**5**
Därav kvinnor							1	4	3			
D Byggnadsverksamhet	**7**	**26**	**18**	**15**	**11**	**7**	**213**	**76**	**62**	**46**	**25**	**23**
Därav kvinnor							2	—	—	1	—	—
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	—	—	—	—	—	—	**31**	**2**	**1**	**174**	—	—
Därav kvinnor							18	—	—	171	—	—
F Textilindustri	**19**	—	—	**1**	—	—	**366**	**2**	**2**	**206**	**4**	**4**
Därav kvinnor	19	—	—				317	2	2	200	4	4
G Beklädnadsindustri	**4**	—	—	**15**	**9**	**9**	**193**	**46**	**33**	**23**	**4**	**3**
Därav kvinnor	3	—	—	9	9	9	175	44	33	22	3	2
H Närings- och njutningsämnesindustri	**1**	**22**	**21**	**11**	**9**	**8**	**122**	**22**	**12**	**23**	**9**	**8**
Därav kvinnor	1	—	—	2	1	1	50	18	9	9	—	—
I Komisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	—	—	—	**10**	**2**	**2**	**9**	**14**	**14**
Därav kvinnor							6	2	2	5	—	—
J Trämasse- o. pappersindustri	—	—	—	—	—	—	**7**	**20**	**16**	**11**	**5**	**5**
Därav kvinnor							6	20	16	10	5	5
K Grafisk industri	—	—	—	—	—	—	**1**	**1**	**1**	**1**	—	—
Därav kvinnor							1	1	1			
L Industri och hantverk, ej särskilt specif.	**10**	—	—	—	—	—	**114**	**80**	**63**	**25**	**8**	**4**
Därav kvinnor							88	50	46	14	3	1
IV. Handel och samfärdsel:												
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	—	—	—	**1**	—	—	**64**	**24**	**13**	**1**	—	—
Därav kvinnor							43	8	8			
B Butiks- och magasinspersonal	**15**	**9**	**7**	**6**	**3**	**2**	**113**	**59**	**42**	**7**	**7**	**4**
Därav kvinnor	10	3	2	4	1	1	71	27	18	5	2	—
C Hotell-, kafé- och restaurangrörelse	**19**	**14**	**12**	**42**	**39**	**33**	**79**	**76**	**86**	**35**	**22**	**10**
Därav kvinnor	19	13	11	41	38	32	69	71	84	34	22	10
D Landtransport	**12**	**6**	**4**	**5**	**4**	—	**166**	**294**	**93**	**19**	**33**	**18**
Därav kvinnor	1	1	1				108	209	69	3	9	6
E Vattentransport	**12**	**2**	**2**	**7**	—	—	**26**	**1**	**1**	**20**	—	—
Därav kvinnor												
F Handel o. samf., ej särsk. spec.	—	—	—	—	—	—	**2**	**4**	**4**	—	—	—
V. Husligt arbete	**259**	**235**	**181**	**204**	**235**	**163**	**544**	**1 128**	**803**	**159**	**185**	**142**
Därav kvinnor	259	235	181	204	235	163	544	1 128	803	159	185	142
VI. Allmän och litterär verksamhet	—	—	—	**3**	**2**	**2**	**4**	**18**	**13**	**1**	—	—
Därav kvinnor				3	2	2	4	14	9	1	—	—
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	**106**	**56**	**45**	**47**	**36**	**28**	**196**	**396**	**396**	**131**	**63**	**58**
Därav kvinnor							4	—	—	21	19	18
Summa för okt. månad år 1918	**865**	**748**	**575**	**1 098**	**1401**	**949**	**2 642**	**2 822**	**2 080**	**1 109**	**785**	**601**
Därav kvinnor	419	381	289	486	522	361	1 595	1 843	1 274	677	349	274
» » » månad år 1917	**807**	**721**	**586**	**996**	**1434**	**853**	**2 759**	**2 590**	**1 933**	**825**	**589**	**479**
Därav kvinnor	372	315	248	406	446	297	1 489	1 285	922	333	270	211

län			Hallands län			Göteborgs och Bohus län						Älvsborgs län			Skaraborgs län			
Övriga anstalter						Göteborg			Övriga anstalter									
Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	
																		I.
813	1015	784	209	190	97	120	199	136	215	175	142	58	121	97	356	293	204	A
92	112	78	50	26	16	30	51	22	82	60	41	6	46	42	52	80	38	
1	—	—	5	2	2	—	—	—	—	16	16	10	2	2	4	6	2	B
2	—	—	—	—	—	4	—	—	1	—	—	2	3	3	—	—	—	II.
																		III.
12	1	1	10	2	2	25	19	19	47	—	—	8	9	4	17	20	17	A
—	1	1				1	—	—										
23	17	6	5	7	3	182	53	41	2	1	—	25	21	11	7	16	6	B
						6	1	1										
1	—	—	2	3	—	37	23	18	3	7	7	1	1	1	3	3	3	C
						2	—	—										
52	36	27	10	10	9	126	131	110	4	6	6	41	16	14	—	1	—	D
—	1	—	—	—	—	6	9	9	—	—	—	125	28	28	—	—	—	E
						—	3	3				94	3	3				
2	—	—	—	2	—	328	5	2	2	2	—	2 564	302	299	3	2	2	F
			—	2	—	314	5	2	1	—	—	2 240	240	287				
16	2	1	3	1	—	122	14	6	3	—	—	302	18	16	1	3	1	G
5	—	—	3	1	—	94	11	5	2	—	—	288	10	8	1	1	1	
18	15	13	14	23	23	109	35	30	1	3	2	4	—	—	13	17	9	H
5	—	—	7	6	6	85	26	23	—	1	—				9	11	6	
—	—	—	—	2	2	12	3	3	7	1	1	—	—	—	—	—	—	I
						10	2	2	1	—	—							
—	—	—	—	—	—	32	11	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	J
						22	8	6										
—	—	—	—	—	—	7	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	K
						—	2	1										
8	8	7	1	—	—	17	17	12	—	1	1	22	7	7	6	5	5	L
2	1	1							—	1	1							
																		IV.
1	—	—	—	—	—	9	16	9	2	1	1	3	2	2	6	6	6	A
						2	—	—	1	—	—				2	2	2	
8	6	6	—	—	—	98	75	59	4	6	6	7	6	4	11	8	3	B
						33	13	10				3	1	1	8	2	2	
12	3	3	4	5	2	96	49	30	19	18	14	6	16	7	14	19	10	C
12	3	3	3	5	2	91	38	22	18	18	14	5	12	4	14	19	10	
30	20	16	3	9	9	144	223	142	2	9	4	5	3	1	1	1	1	D
5	—	—				12	25	12	1	4	—							
15	4	4	16	—	—	88	60	57	3	1	—	2	1	1	—	—	—	E
—	—	—	—	—	—	—	12	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	F
226	200	148	88	98	65	785	1 418	854	91	109	66	75	98	55	244	289	149	V.
226	200	148	88	98	65	785	1 416	854	91	109	66	75	98	55	244	289	149	
4	4	4	—	1	1	19	10	2	1	13	13	4	8	5	—	—	—	VI.
1	3	3	—	1	1	11	8	1	1	13	13	4	8	5				
265	105	103	20	15	15	1 108	1 079	1 065	62	22	22	135	151	135	39	19	19	VII.
7	—	—	3	—	—	33	—	—				—	3	35	4	—	—	
1 509	1437	1123	390	370	280	3 474	3 464	2 626	469	391	301	3 399	813	692	725	658	437	
355	320	229	154	139	90	1 531	1 609	964	198	206	135	2 715	453	390	334	354	208	
1 759	1343	1134	580	480	335	3 429	3 342	2 665	547	510	328	129	226	115	463	558	289	
486	333	246	203	182	115	1 331	1 340	870	210	167	110	21	20	12	229	207	130	

Yrkesgrupper	Värmlands län			Örebro län			Västmanlands län			Kopparbergs län		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.:												
A Jordbruk m. m.	95	148	83	415	483	392	655	626	417	72	64	46
Därav kvinnor	29	59	26	137	192	146	183	274	141	26	26	17
B Skogshushållning	2	5	2	10	20	14	8	1	1	32	20	20
Därav kvinnor												
II. Gruvdrift och malmförädling	—	—	—	7	16	7	1	—	—	5	8	8
III. Industri o. hantverk m. m.:												
A Jord-, sten- och glasindustri	5	6	4	39	28	25	—	—	—	8	2	2
Därav kvinnor												
B Metall- och maskinindustri	—	4	—	20	33	8	31	4	1	17	10	9
Därav kvinnor												
C Trävaruindustri	1	1	1	6	5	4	2	—	—	8	10	6
Därav kvinnor												
D Byggnadsverksamhet	6	8	6	27	43	17	40	39	22	20	18	12
E Läder-, hår-, gummi- o.d. industri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor												
F Textilindustri	—	—	—	3	5	5	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor				2	5	5						
G Beklädnadsindustri	6	—	—	35	1	1	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor	6	—	—	10	—	—						
H Närings- och njutningsämnesindustri	1	—	—	17	1	1	2	2	2	—	—	—
Därav kvinnor	1	—	—	4	1	1						
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor				1	—	—						
J Trämasse- o. pappersindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor												
K Grafisk industri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor												
L Industri och hantverk, ej särskilt specif.	1	—	—	10	9	8	1	1	—	4	5	4
Därav kvinnor				1	1	1						
IV. Handel och samfärdsel:												
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Därav kvinnor												
B Butiks- o. magasinspersonal	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor				2	—	—						
C Hotell-, kafé- och restaurangrörelse	9	15	10	23	11	11	21	28	20	46	42	34
Därav kvinnor	9	15	10	20	9	9	20	28	20	42	37	29
D Landtransport	5	8	5	14	26	4	11	17	9	12	17	13
Därav kvinnor				5	10	2	1	1	1	1	1	—
E Vattentransport	—	—	—	6	—	—	1	—	—	1	1	—
Därav kvinnor												
F Handel och samfärdsel, ej särskilt specif.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	5	5
Därav kvinnor												
V. Husligt arbete	104	155	91	359	446	340	199	209	158	205	225	141
Därav kvinnor	104	155	91	359	446	340	199	209	158	205	225	141
VI. Allmän och litterär verksamhet	4	6	4	1	2	2	—	2	2	7	7	5
Därav kvinnor	4	6	4	1	1	1	—	2	2	7	7	5
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	51	45	43	102	245	97	104	89	25	106	41	35
Därav kvinnor	4	4	4									
Summa för okt. månad år 1918	290	401	249	1 101	1 374	986	1 077	968	657	548	470	385
Därav kvinnor	157	289	185	542	665	505	408	514	322	281	296	192
» » » månad år 1917	318	375	266	1 024	1 453	745	1 001	977	636	661	504	386
Därav kvinnor	178	191	139	536	475	370	417	456	305	381	300	226

Gävle stad och län			Västernorrlands län			Jämtlands län			Västerbottens län			Norrbottens län			Hela riket			
Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	
																		I.
29	24	22	18	18	12	57	40	34	51	40	29	9	10	8	8 411	9 736	7 382	*A*
14	11	9	2	8	4	15	20	14	24	24	19	5	4	4	1 779	2 670	1 856	
4	3	3	—	—	—	17	40	37	7	25	6	5	6	4	290	459	378	*B*
															—	8	8	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	2	38	81	19	II.
																		III.
4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	877	207	159	*A*
															1	4	4	
17	33	33	—	—	—	1	—	—	—	1	—	2	1	1	978	488	282	*B*
															153	24	17	
8	2	1	8	5	5	1	—	—	3	11	1	3	2	2	194	179	122	*C*
															3	4	3	
66	68	64	5	5	2	6	4	2	1	1	1	9	15	6	1 706	1 150	878	*D*
															3	—	—	
—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	369	52	48	*E*
—	1	1													291	8	7	
80	54	54	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4 033	397	378	*F*
79	54	54	—	5	—										3 529	329	313	
—	1	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	958	185	108	*G*
						—	1	1							839	158	93	
14	4	4	2	—	—	1	1	—	2	1	1	1	—	—	687	241	193	*H*
2	1	1				1	—	—	2	1	1	1	—	—	315	109	78	
—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	75	85	67	*I*
			—	1	1										48	47	31	
—	1	1	—	20	20	—	—	—	7	7	7	—	—	—	75	111	85	*J*
															49	71	52	
1	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25	12	8	*K*
															4	8	5	
5	2	2	—	1	1	—	1	1	—	—	—	1	2	1	377	267	193	*L*
															69	69	58	
																		IV
—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	1	3	2	2	209	108	66	*A*
									1	1	1	2	1	1	112	87	21	
2	1	1	3	—	—	2	3	2	1	2	1	2	2	2	551	583	388	*B*
1	—	—	3	—	—	2	3	2	1	2	1	1	1	1	261	103	55	
10	12	10	19	16	13	51	29	25	17	14	13	33	31	23	1 073	925	604	*C*
9	11	9	17	15	12	44	25	23	14	11	11	33	31	23	1 004	858	560	
25	30	27	6	2	1	5	9	7	2	4	2	9	5	4	750	1 193	609	*D*
5	3	3													154	318	107	
22	—	—	8	1	1	1	—	—	—	—	—	6	9	8	390	182	119	*E*
			2	1	1										2	1	1	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	44	49	39	*F*
															86	28	18	
152	137	116	164	127	91	141	120	110	174	139	105	85	97	66	8 188	10 899	6 944	V.
152	137	116	164	127	91	141	120	110	174	139	105	85	97	66	8 187	10 889	6 944	
6	6	4	1	2	1	—	3	1	3	3	3	—	—	—	164	345	229	VI.
6	6	4	1	2	1	—	3	1	3	3	3				144	322	210	
86	82	75	67	63	56	62	18	17	38	38	38	34	67	28	4 929	4 381	3 926	VII.
															261	101	86	
531	463	420	302	266	204	345	269	237	307	287	208	205	252	157	84 903	82 159	23 174	
268	224	197	189	159	110	208	172	151	219	181	141	127	134	95	17 244	16 166	10 527	
555	681	433	455	455	334	535	507	365	261	360	192	215	485	161	323 95	32 317	22 680	
222	163	152	199	163	111	295	204	168	168	162	126	136	142	90	146 88	12 953	9 187	

Livsmedelspriser under oktober månad 1918.

De noteringar av minuthandelspriser å livsmedel, som meddelas i efterföljande tabeller sid. 1236—1241, hava inhämtats och uträknats på samma sätt, som de närmast föregående månader, varöver redogörelse förut lämnats.[1]

Betraktar man först sammandragstabellen för alla 44 orterna tillsammantagna (sid. 1236—1237), så befinnes *prisstegring* hava inträffat, i jämförelse med septemberpriserna, å ej mindre än 35 av de i varulistan upptagna artiklar, varå medelpriser kunnat fastställas. Bland dessa märkas ett flertal av våra viktigare maximiprisbelagda livsmedel såsom smör, ost, mjöl och bröd ävensom fläsk, vilka varuslag till följd av maximiprisernas höjning under månaden varit föremål för en högst betydande prisstegring. Även för ägg är en avsevärd prisuppgång att anteckna. *Oförändrade* äro genomsnittspriserna å 6 varuslag såsom oskummad och separerad mjölk, havregryn samt socker. Däremot har *prissänkning* under månaden noterats för 6 varuslag, bland vilka särskilt torde böra nämnas potatis. Även för vissa köttsorter har en om ock svag tendens till prisnedgång kunnat konstateras.

Vad beträffar de särskilda varuslagen, följa här nedan några anmärkningar rörande de senast inträffade prisförändringarna. Flertalet viktigare varuslag återfinnas i tabellen å sid. 1233, där oktoberpriserna 1918 återgivas jämförda med septemberpriserna 1918 och oktoberpriserna 1917 och 1913, samt där vidare den procentiska stegringen eller sänkningen av priserna under oktober 1918 angives i förhållande till motsvarande månad 1917 och 1913.

Vad först *mjölken* beträffar, så har priset å såväl oskummad som separerad mjölk bibehållits oförändrat, medan medelpriset å handskummad mjölk stigit från 25 till 26 öre per liter. Till följd av de i slutet av föregående månad fastställda nya maximiprisbestämmelserna angående *smör* och *ost* (se Soc. Medd., häfte 10, sid. 1124), har priserna å dessa varuslag varit underkastade stark stegring. Sålunda uppgick t. ex. medelpriset å mejerismör under redovisningsmånaden till 7·25 kr. per kg. mot 5·88 kr. under september. Även med avseende å *färska ägg* har under månaden kunnat konstateras en högst betydande prisstegring. Genomsnittspriset, som för augusti utgjorde 7·36 kr. och för september 7·95 kr., är för oktober ej mindre än 8·99 kr. per tjog. Under oktober 1917 var priset 3·75 kr. per tjog och under samma månad 1913 1·80 kr.

*Potatis*priset har sedan föregående månad sjunkit från 92 till 83 öre per 5 liter.

Genom förordning den 8 oktober 1918 fastställde Kungl. Maj:t, efter hemställan från folkhushållningskommissionen, nya maximipriser å *mjöl* att gälla från och med den 14 oktober (jfr. Soc. Medd., häfte 10, sid. 1059), och till följd härav har under månaden medelpriset stigit för vetemjöl från 43 till 73 öre och för rågmjöl från 37 till 56 öre per kg., motsvarande en procentuell höjning av resp. 70 och 51 %. I samband härmed hava även *bröd*priserna varit föremål för betydande ökning. Sålunda har medelpriset å grovt, hårt

[1] Se Soc. Medd., årg. 1915, sid. 178.

Medelpris å 44 orter.

Varuslag	Kvantitet	okt. 1918	sept. 1918	okt. 1917	okt. 1913	Höjning (+) eller sänkning (—) från okt. 1913 till okt. 1918	Höjning (+) eller sänkning (—) från okt. 1917 till okt. 1918
		öre	öre	öre	öre	%	%
Mjölk: oskummad	l.	39	39	29	14	+ 178·6	+ 34·5
handskummad	»	26	25	19	8	+ 225·0	+ 36·8
separerad	»	19	19	15	6	+ 216·7	+ 26·7
Smör: bords- (mejeri-)	kg.	725	588	475	241	+ 200·8	+ 52·6
mat- (lands-)	»	722	540	420	219	+ 229·7	+ 71·9
Margarin, växt-	»	—	—	—	138	—	—
Ägg, färska	tjog	899	795	375	180	+ 399·4	+ 139·7
Potatis: gammal	5 l.	83	92	43	26	+ 219·2	+ 93·0
»	hl.	1639	—	724	—	—	—
Ärter, gula	kg.	63	62	62	31	+ 103·2	+ 1·6
Bruna bönor	»	141	142	199	47	+ 200·0	— 29·1
Mjöl: vete-, svenskt, bästa sort	»	[1]) 73	[1]) 43	[1]) 42	31	+ 135·5	+ 73·8
råg-, svenskt, bästa sort	»	56	37	36	21	+ 166·7	+ 55·6
rågsikt-, svenskt, bästa sort	»	—	—	—	27	—	—
Gryn: havre- (ångpreparerade)	»	80	80	67	36	+ 122·2	+ 19·4
ris-, bästa sort svenska (»R. T.»)	»	—	—	74	41	—	—
Rågbröd:							
hårt (spis-), grovt (ej delikatess-)	»	87	69	63	41	+ 112·2	+ 38·1
mjukt: limpa, söt	»	99	74	60	38	+ 134·2	+ 48·3
limpa, sur (»grovbröd», »ankarstock»)	»	59	46	44	30	+ 96·7	+ 34·1
Vetebröd:							
skorpor, runda, ordinära	»	205	182	119	75	+ 173·3	+ 72·3
mjukt, billigaste sort: bakat med vatten	»	102	84	69	43	+ 137·2	+ 47·8
mjukt, billigaste sort: » » mjölk	»	167	145	85	60	+ 178·3	+ 96·8
Nötkött, färskt: stek	»	676	682	205	125	+ 440·8	+ 229·8
soppkött	»	608	610	179	103	+ 490·3	+ 239·7
Kalvkött, stek: gödkalv	»	704	702	239	132	+ 433·3	+ 194·6
spädkalv	»	468	453	152	74	+ 525·7	+ 204·6
Fårkött: färskt, stek	»	726	727	256	129	+ 462·8	+ 183·6
salt, svenskt	»	669	644	249	118	+ 466·9	+ 168·7
Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	458	434	277	137	+ 234·3	+ 65·3
salt, svenskt »	»	482	449	291	144	+ 234·7	+ 65·6
Sill, salt, prima	»	151	144	104	45	+ 235·6	+ 45·2
Kaffe (obränt), prima Santos	»	313	313	302	162	+ 93·2	+ 3·6
Socker, bit-	»	97	97	70	67	+ 44·8	+ 38·6
Fotogen, Water White	l.	—	—	—	21	—	—
Ved: björk-, osågad, hemkörd	famn	8290	8210	6410	2580	+ 221·3	+ 29·3
barr-, » »	»	7000	6960	5350	2060	+ 239·8	+ 30·8
Bränntorv	100 kg.	1080	923	918	196	+ 425·5	+ 12·2
Kol: antracit- (»valnöt») hemkörd	hl.	—	—	953	399	—	—
engelska hushålls-(fyrkol) hemkörd	»	—	—	—	253	—	—
Koks: gasverks- (okrossad) hemkörd	»	—	—	620	158	—	—
engelsk kamin- (okrossad) hemkörd	»	—	—	798	188	—	—

[1] 75 %-utmalning.

rågbröd stigit från 69 till 87 öre och å sötlimpa (1918 års limpa) från 74 till 89 öre per kg. Även maximipriset å *fläsk* har under månaden undergått betydande höjning. Vad däremot *kött*priserna beträffar, så synes numera den alltsedan slutet av 1917 så gott som oavbrutet fortgående stegringen äntligen hava avstannat. Å vissa köttsorter, exempelvis oxkött, har till och med kunnat iakttagas en om ock svag tendens till prisnedgång.

Samtliga i varulistan upptagna slag av *färsk fisk* hava under månaden stigit i pris. Även *salt sill* har att uppvisa en jämförelsevis stark prisstegring Medelpriset, som under september utgjorde 1·44 kr. per kg., belöper sig för oktober till 1·51 kr.

Med avseende å såväl *socker* som *salt* och *svagdricka* äro endast obetydliga förändringar att anteckna.

Vad slutligen beträffar *lyse* och *bränsle*, så äro både kol och koks samt framför allt fotogen knappast tillgängliga i den allmänna marknaden, varför det ej ansetts möjligt att verkställa några medeltalsberäkningar för dessa varuslag. För såväl björk- som barrved hava priserna förblivit i stort sett oförändrade. Medelpriset å björkved var under månaden 82·90 kr. och å barrved 70·00 kr. per famn.

Kreaturspriserna i Stockholm, Eskilstuna, Linköping, Norrköping, Malmö, Hälsingborg och Göteborg under månaderna augusti, september och oktober redovisas i tabellen å sid. 1244—1248, varjämte de beräknade medelpriserna för de tre större städerna tillsammantagna återfinnas å sid. 1242—1243. Några mera betydande prisförändringar kunna under denna månad endast konstateras beträffande *svin*, varå priset i samband med nytt prisavtal blivit föremål för en ganska avsevärd stegring.

Till belysande av de förskjutningar i den *allmänna prisnivån*, som ägt rum i detaljhandeln från tiden före världskrigets utbrott till och med oktober 1918 meddelas nedanstående indexserier, vilka utarbetats på sätt förut finnes angivet i dessa Meddelanden (årg. 1918, sid. 1120—1123).

	Juli 1914	1:a kvartalet 1916	2:a kvartalet 1916	3:e kvartalet 1916	4:e kvartalet 1916	1:a kvartalet 1917	2:a kvartalet 1917	3:e kvartalet 1917	4:e kvartalet 1917	1:a kvartalet 1918	2:a kvartalet 1918	3:e kvartalet 1918	Sept. 1918	Okt. 1918
Aritmetiska (»ovägda») medeltal	100	143	148	162	175	190	197	208	235	268	305	330	341	365
»Vägda» medeltal	100	130	134	142	152	166	175	181	201	227	255	277	284	310

Enligt vad den vägda indexserien utvisar, har den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, lyse och bränsle under augusti stigit med ytterligare 26 enheter, jämfört med föregående månad, och utgjorde prisstegringen från juli 1914 till oktober 1918 210 %. För samtliga levnadskostnader, om hänsyn tages även till de prisförändringar, som drabbat övriga i budgeten ingående poster, såsom hyra, skatter, kläder m. m., vilka utgiftsposter förete delvis väsentligt andra prisrörelser, har stegringen till tiden omkring 1 oktober beräknats uppgå till c:a 142 % (se Soc. Medd. häfte 10, sid. 1077 ff.). Under oktober månad kan ytterligare ökning beräknas hava ägt rum.

Tillförseln till offentliga slakthus.

Oktober 1918.

Kreatursslag	Stock-holm	Eskils-tuna	Lin-köping	Norr-köping	Karls-krona	Malmö	Hälsing-borg	Göte-borg [1]
	St.	St.	St.	St.	St.	St.	St.	St.
Tjurar	323	32	1183	1 268	39	147	12	464
Kor	75	528			313	653	—	2 950
Övriga nötkreatur	4 208	95			130	827	483	1 361
Gödkalvar	780	[2] 201	135	[2] 443	130	520	118	1 066
Spädkalvar	324	[3] 370	303	[3] 397	161	162	33	448
Får och lamm	642	130	78	146	80	693	32	1 876
Svin	245	8	95	3	35	50	31	11
Spädgrisar	39	1	—	103	—	3	13	990
Hästar och föl	276	46	82	86	14	70	56	443

Beräknad konsumtion av kött- och fläskvaror

å vissa orter med offentligt slakthus.

Oktober 1918.

Kroppar av	Stock-holm	Eskils-tuna	Norr-köping	Karls-krona	*Malmö*	Hälsing-borg
	St.	St.	St.	St.	St.	St.
Nötkreatur	5 972	716	1 366	538	1 316	485
Gödkalvar	3 667	223	[2] 507	169	570	250
Spädkalvar	5 077	481	[3] 540	300	451	272
Får och lamm	9 733	164	460	1 078	1 016	399
Svin	226	12	13	35	68	31
Spädgrisar	49	1	131	—	3	14
Hästar och föl	383	50	96	15	75	60

[1]) Tillförsel till kreatursmarknaden och slakthuset. — [2]) Större kalvar. — [3]) Mindre kalvar.

Medelpris per år (1907—1917) och per månad

Obs.! Siffrorna för åren 1907—1909 angiva medelpris för 28 orter, för

	Varuslag	Kvantitet	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913	1914
			öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre
1	Mjölk: oskummad	l.	14	14	14	14	14	14	14	15
2	handskummad	»	7	7	7	7	7	8	8	8
3	separerad	»	—	—	—	5	5	6	6	6
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	219	226	220	222	228	237	236	239
5	mat- (lands-)	»	199	204	198	200	205	214	218	218
6	Ost: helfet, okryddad	»	—	—	—	150	151	156	164	162
7	halvfet, »	»	116	119	116	114	111	115	121	119
8	skummjölks-, »	»	—	—	—	49	48	51	58	60
9	Margarin: högsta kvalitet	»	157	164	159	169	152	157	—	—
10	lägsta »	»	108	119	116	125	116	122	—	—
11	växtmargarin	»	—	—	—	—	126	132	135	144
12	Ägg: svenska, färska	tjog	150	148	151	149	149	161	159	171
13	» konserverade	»				184	128	189	187	151
14	Potatis: gammal	hl.	—	—	—	—	—	—	—	—
15	»	5 l.	29	32	28	27	29	32	28	30
16	färsk	»				76	48	49	46	80
17	Ärter, gula	kg.	27	30	28	29	29	30	31	35
18	Bruna bönor	»	40	42	41	46	47	53	48	49
19	Mjöl: vete-, svenskt, bästa sort [9]	»	28	31	33	32	30	31	31	33
20	råg-, » » »	»	20	23	22	20	20	22	22	23
21	rågsikt-, » » »	»	26	29	28	26	25	27	27	29
22	Gryn: havre- (ångpreparerade)	»	[1] 32	[1] 33	[1] 33	34	32	36	36	42
23	ris-, bästa sort svenska (»R. T.»)	»	[2] 59	[2] 59	[2] 60	39	39	40	41	41
24	Rågbröd: hårt (spis-), grovt	»	37	41	40	40	39	41	41	43
25	mjukt, limpa, söt	»	35	39	39	39	37	38	38	40
26	» » sur	»	26	28	28	28	27	29	30	31
27	Vetebröd: skorpor, runda, ordinära [10]	»	67	78	74	76	74	76	76	78
28	mjukt, billigaste sort (bakat med vatten [10])	»	46	51	53	45	44	45	43	46
29	» » » mjölk [10]	»				61	60	61	60	61
30	Nötkött, färskt: stek	»	106	109	104	98	96	111	122	116
31	soppkött	»	89	91	85	78	78	91	100	95
32	Kalvkött, stek: gödkalv	»	118	122	120	117	116	128	131	130
33	spädkalv	»	64	66	68	60	58	65	72	70
34	Fårkött: färskt, stek	»	125	125	121	118	115	124	133	130
35	salt, svenskt	»	—	—	—	106	102	105	114	118
36	Renkött, färskt, stek	»	—	—	—	—	—	—	119	121
37	Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	123	114	121	129	120	123	133	129
38	salt, svenskt »	»	131	121	127	138	129	129	140	137
39	» amerikanskt	»	125	121	128	149	139	136	—	—
40	Fisk, färsk: abborre	»	—	—	—	—	—	—	75	76
41	gädda	»	—	—	—	—	—	—	108	110
42	sill	»	34	28	28	31	31	32	34	35
43	strömming	»	43	37	37	36	36	36	38	39
44	torsk	»	—	—	—	—	—	—	55	57
45	rödspotta (»spätta»)	»	80	81	79	80	79	77	79	81
46	salt: sill, prima	»	41	38	37	[3] 39	[3] 39	[3] 41	[3] 45	45
47	strömming	»	25	25	23	23	25	25	30	31
48	kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	59	60	61	54	51	52	56	58
49	» » » rundskuren	»				—	—	—	76	77
50	Kaffe (obränt), prima Santos	»	[4] 116	[4] 116	[4] 115	123	155	176	170	159
51	Socker, bit-	»	62	66	67	71	69	72	67	65
52	Salt (matsalt)	»	—	—	—	—	—	—	—	10
53	Svagdricka	l.	—	—	—	6	6	6	6	6
54	Fotogen, Water White	»	[5] 16	[5] 18	[5] 18	17	15	17	20	21
55	Ved: björk- osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn	2360	2680	2520	2280	2280	2360	2560	2630
56	barr- 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	1850	2140	2020	1810	1810	1880	2040	2110
57	Bränntorv	100 kg.	[6] 78	[6] 80	[6] 74	187	185	187	196	220
58	Kol: antracit- (»valnöt») hemkörd	hl.	355	388	376	378	378	397	401	411
59	eng. hushålls- (fyrkol) hemkörd	»	—	—	—	—	—	—	234	242
60	Koks: gasverks- (okrossad) hemkörd	»	126	139	134	130	132	155	165	157
61	eng. kamin- » hemkörd	»	—	—	—	159	156	177	189	190

[1]) Uppgifterna avse *ej* ångpreparerade gryn. — [2]) Uppgifterna avse »risgryn, bästa sort». — [3]) Upp- [5]) Uppgifterna avse »prima fotogen». — [6]) Uppgifterna avse hl.; vikten av 1 hl. torv är 40 à 50 kg. — fyra orter. — [8]) Uppgifterna avse för okt. 1917 fyra och för nov. sex orter, för aug. och sept. 1918 band med den statliga regleringen av brödsäd rena vetebrödstyper utan inblandning av rågmjöl ej saluföras, avse de med- — [11]) Preliminära siffror. — [*]Maximipris. — [**] Eljest fastställda pris. — (Maximipris har varit rådande å *smör*, *mjöl*, fr. o. m. den 27 mars, å *gryn* från förra delen av april, å *kaffe* fr. o. m. februari samt å *kalvkött* under tiden

(okt. 1917—okt. 1918) för samtliga orter.

Åren 1910—1912 för 89 orter och för åren 1913—1918 för 44 orter.

1915	1916	1917	Okt. 1917	Nov. 1917	Dec. 1917	Jan. 1918	Febr. 1918	Mars 1918	April 1918	Maj 1918	Juni 1918	Juli 1918	Aug. 1918	Sept. 1918	[11]Okt. 1918	
öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	
16	19	25	29	30	32	33	35	35	× 36	× 36	× 37	× 38	× 38	× 39	× 39	1
9	10	15	19	19	20	21	22	22	× 23	× 22	× 23	× 23	× 24	× 25	× 26	2
7	8	12	15	15	16	17	17	17	× 18	× 18	× 18	× 18	× 19	× 19	× 19	3
292	×310	× 401	× 475	× 495	×533	× 535	× 535	× 535	× 535	× 535	× 535	× 536	× 540	× 588	× 725	4
260	295	× 358	× 420	× 437	×475	× 480	× 480	× 480	× 480	× 480	× 480	× 480	× 480	× 540	× 722	5
197	257	× 305	× 300	× 300	×328	× 330	× 330	× 330	× 330	× 330	× 330	× 330	× 330	× 330	× 460	6
149	191	× 234	× 229	× 230	×268	× 279	× 289	× 290	× 290	× 290	× 290	× 290	× 290	× 290	× 410	7
82	127	× 167	× 167	× 168	×186	× 188	× 188	× 190	× 190	× 190	× 190	× 190	× 190	× 190	× 260	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
170	216	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
198	237	343	375	452	548	596	554	471	463	632	681	741	736	795	899	12
169	204	307	[7]) 347	386	456	467	466	447	413	[7]) 478	[7]) 546	[7]) 490	[7]) 600	—	[7])856	13
—	526	× 955	× 724	× 759	×848	× 825	× 883	×1049	× 1100	× 1166	× 932	× 988	—	—	×1639	14
36	33	× 58	× 43	× 44	× 48	× 51	× 54	× 59	× 58	× 59	× 57	× 60	—	× 92	× 83	15
87	76	146	—	—	—	—	—	—	—	—	—	342	132	—	—	16
57	55	× 63	× 62	× 61	× 62	—	—	—	—	× 58	× 61	× 61	× 62	× 62	× 63	17
75	111	199	199	—	—	—	—	—	—	—	× 144	× 143	× 142	× 142	× 141	18
40	× 38	× 42	× 42	× 42	× 42	× 42	× 42	× 42	× 42	× 42	× 42	× 42	× 43	× 43	× 73	19
32	× 29	× 36	× 36	× 36	× 36	× 36	× 36	× 36	× 36	× 37	× 37	× 37	× 37	× 37	× 56	20
39	× 34	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
52	50	× 68	× 67	× 72	× 72	× 72	× 73	× 78	× 79	× 79	× 79	× 79	× 79	× 80	× 80	22
46	52	× 75	× 74	× 74	× 71	× 72	× 73	× 74	× 68	× 67	× 67	× 72	× 71	—	—	23
54	53	× 62	× 63	× 63	× 64	× 63	× 64	× 68	× 69	× 69	× 70	× 68	× 68	× 69	× 87	24
48	49	× 60	× 60	× 60	× 61	× 61	× 64	× 70	× 73	× 73	× 73	× 73	× 73	× 74	× 89	25
38	38	× 45	× 44	× 45	× 44	× 45	× 45	× 44	× 47	× 47	× 48	× 46	× 46	× 46	× 59	26
88	90	× 117	× 119	× 119	× 119	× 123	× 141	× 171	× 180	× 180	× 180	× 181	× 182	× 182	× 205	27
53	54	× 68	× 69	× 69	× 67	× 72	× 77	× 83	× 84	× 85	× 85	× 84	× 85	× 84	× 102	28
67	66	× 83	× 85	× 84	× 87	× 98	× 111	× 137	× 145	× 146	× 145	× 145	× 145	× 145	× 167	29
140	193	219	205	215	258	297	319	382	523	634	662	674	680	682	676	30
119	169	193	179	189	229	265	287	344	465	567	594	603	604	610	608	31
154	203	× 215	239	247	301	339	358	425	535	633	653	659	676	702	704	32
87	122	× 148	152	159	193	225	241	278	353	403	413	420	433	453	463	33
158	215	258	256	269	316	363	400	473	589	684	712	710	717	727	726	34
139	194	241	249	263	281	315	349	383	436	542	676	618	606	641	669	35
140	184	261	[6]) 286	[8]) 257	300	368	385	402	392	—	—	—	[8]) 592	[8]) 592	[8]) 579	36
191	233	× 270	277	276	× 278	× 277	× 279	× 316	× 329	× 331	× 331	× 406	× 430	× 434	× 458	37
198	246	× 287	291	297	× 294	× 285	× 296	× 337	× 341	× 341	× 343	× 432	× 446	× 449	× 482	38
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39
80	99	122	129	137	162	172	173	180	179	183	195	212	222	246	250	40
117	149	188	202	205	237	260	261	271	268	279	307	323	335	354	373	41
45	68	91	123	119	117	95	85	82	108	166	161	169	170	205	209	42
43	56	65	73	81	88	97	91	92	97	109	122	114	120	138	157	43
62	82	111	121	125	147	160	157	157	168	186	196	192	202	224	248	44
89	123	167	184	182	233	245	233	235	259	265	275	280	317	357	365	45
57	97	105	104	115	127	142	151	154	143	136	132	133	136	144	151	46
36	61	73	75	84	85	86	87	88	88	83	83	92	97	115	126	47
72	111	152	171	191	201	225	237	241	255	265	279	304	327	332	355	48
91	139	191	203	232	255	268	264	253	283	308	311	357	358	417	450	49
161	209	× 315	× 302	—	× 305	× 304	× 305	× 304	× 304	× 304	× 304	× 312	× 312	× 313	× 313	50
66	68	× 70	× 70	× 70	× 77	× 78	× 79	× 79	× 95	× 96	× 96	× 96	× 97	× 97	× 97	51
10	13	19	25	26	27	27	28	28	29	29	30	31	32	32	33	52
7	8	10	11	11	12	12	13	13	14	13	14	14	15	15	15	53
23	27	37	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	54
2890	3810	5520	6410	6910	7200	7340	7490	7500	7460	7550	7690	7950	8090	8210	8290	55
2310	3060	4500	5350	5720	5960	6120	6230	6280	6280	6370	6420	6720	6880	6960	7000	56
290	385	670	918	955	1045	1098	1126	1111	1104	1010	976	1056	986	923	1030	57
531	717	803	953	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	58
367	543	707	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	59
211	292	413	620	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60
248	339	521	798	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	61

gifterna för åren 1910—1913 avse sill av märket »K. K. K.». — [4]) Uppgifterna avse »brasilianskt» kaffe. — [7]) Uppgifterna avse för okt. 1917 sex orter, för maj 1918 fyra, för juni tre, för juli och aug. två samt för okt. en ort samt för okt. två orter. — [9]) Uppgifterna avse 1917—okt. 1918 75 % utmalning. — [10]) Å de orter, där i samdelade priserna från och med februari 1917 sådana brödslag, som närmast motsvara de i varulistan angivna kvaliteterna. *bröd* och *socker* under hela år 1917, å *ost* fr. o. m. den 21 aug. 1917. å *potatis* fr. o. m den 16 april, å *gula ärter* 19 maj—17 sept. 1917. Allt *fläsk* kan anses hava kommit under statsreglering fr. o. m. december 1917.)

	1 Varuslag	2 Kvantitet	3 Stockholm	4 Södertälje	5 Uppsala	6 Nyköping	7 Eskilstuna	8 Linköping	9 Norrköping	10 Motala
			Medelpris (öre)							
1	Mjölk: oskummad ×	l.	*43	*39	42	*34	36	*33	*35	34
2	handskummad ×	»	—	—	25	—	—	—	—	—
3	separerad ×	»	—	* 22	20	*17	18	*16	*18	18
4	Smör: bords- (mejeri-) ×	kg.	*730	*720	*730	*720	*720	*725	*728	*720
5	mat- (lands-) ×	»	—	*720	—	*720	*720	—	*728	—
6	Ost: helfet, okryddad ×	»	—	—	—	—	—	—	460	—
7	halvfet, » ×	»	—	—	—	—	—	—	410	—
8	skummjölks-, » ×	»	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Margarin, växt-	»	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Ägg: svenska, färska	tjog	995	915	950	721	856	888	923	869
11	» konserverade	»	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Potatis: gammal ×	5 l.	*109	*105	*113	*77	*77	*70	*85	*70
13	» ×	hl.	—	—	—	—	—	—	—	—
14	färsk	5 l.	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Ärter, gula ×	kg.	—	*60	*57	*58	—	*58	—	*60
16	Bruna bönor ×	»	—	—	*138	—	—	*138	—	—
17	Mjöl: vete-, svenskt, bästa sort[2]) ×	»	*74	*74	*72	*72	*74	*72	*72	*72
18	råg-, » » » ×	»	*57	*57	*55	*55	*57	*55	*55	*55
19	rågsikt-, » » »	»	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Gryn: havre- (ångpreparerade) ×	»	—	*82	—	*80	*79	*79	*79	*79
21	ris-, bästa sort svenska (»R. T.») ×	»	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Rågbröd: hårt (spis-), grovt ×	»	*98	*95	*84	*90	*88	*85	*84	*91
23	mjukt, limpa, söt ×	»	*95	—	*95	*92	*104	*81	*90	*95
24	» » sur ×	»	—	—	*73	—	*72	*70	*75	—
25	Vetebröd: skorpor, runda, ordinära ×	»	*276	*200	*218	*249	*250	*200	*250	—
26	mjukt, bil- } bakat med vatten ×	»	*123	—	*123	*116	*122	*91	*110	*84
27	ligaste sort } » » mjölk ×	»	—	*150	*190	*180	*184	*160	*158	—
28	Nötkött, färskt: stek	»	782	785	701	735	673	713	713	769
29	soppkött	»	716	660	610	637	631	662	688	682
30	Kalvkött, stek: gödkalv	»	828	811	749	768	693	719	802	714
31	spädkalv	»	524	517	485	422	500	495	—	490
32	Fårkött: färskt, stek	»	830	855	780	781	810	721	828	716
33	salt, svenskt	»	703	—	817	—	—	658	650	650
34	Renkött, färskt, stek	»	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Fläsk: färskt (sidfläsk) ×	»	—	*495	*451	—	—	*445	*462	*445
36	salt, svenskt » ×	»	—	*513	*472	—	—	*463	*482	*463
37	[1])Fisk, färsk: abborre	»	349	243	302	219	280	280	280	250
38	gädda	»	473	385	400	323	398	403	390	390
39	sill	»	251	264	238	227	206	232	243	206
40	strömming	»	166	242	191	124	230	164	130	160
41	torsk	»	264	345	335	308	350	360	270	—
42	rödspotta (»spätta»)	»	388	400	400	375	—	362	376	335
43	salt: sill, prima	»	138	130	140	137	120	150	138	132
44	strömming	»	101	75	150	80	160	150	125	—
45	kabeljo av långa med fenor och stjärt	»	335	306	392	307	450	421	400	381
46	» » » rundskuren	»	475	—	425	—	—	—	—	—
47	Kaffe (obränt), prima Santos ×	»	*310	*310	*325	*315	*325	*310	*310	*325
48	Socker, bit- ×	»	*93	*94	*96	*100	*97	*95	*93	*97
49	Salt (matsalt)	»	40	35	40	30	40	35	30	26
50	Svagdricka	l.	18	20	19	16	18	—	14	15
51	Fotogen, Water White	»	—	—	—	—	—	—	—	—
52	Ved: björk- } osågad, hemkörd (per »stor-famn»: 2·5 × 1·6 × 0·89 m. =	famn	11210	11500	9960	8000	9700	7810	9600	7180
53	barr- } 3·56 kbm.)	»	10460	8500	8720	7200	7350	7270	7600	5990
54	Bränntorv	100 kg.	1472	1000	1167	—	—	1250	1050	—
55	Kol: antracit- (»valnöt») } hem-	hl.	*2500	—	*1500	—	—	*3500	—	—
56	eng. hushålls- (fyrkol) } körd	»	—	—	—	—	—	—	—	—
57	Koks: gasverks- (okrossad)	»	*950	*1275	*1145	*600	—	*1225	*1064	*1125
58	eng. kamin- »	»	—	—	—	—	—	*1275	—	—

[1]) Prisuppgifter hava meddelats även å följande fiskserter, som kostat per kg.: för Uppsala braxen 325, kolja 200 à 350, sjötunga 375, vitling 180 à 300 och ål 500 à 700 öre; för Norrköping kolja 275, makrill flundra 250, kolja 250, lake 350, lax 500, sik 350 och ål 500 öre; för Halmstad flundra 100 à 175, id kyssekil kolja 125 öre; för Vänersborg kolja 225 öre; — [2]) 75 % utmalning. — [3]) I Halmstad har å de varor, framför vilkas noteringar tecknet * är utsatt.

11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	
Jönköping	Växjö	Kalmar	Västervik	Visby	Karlskrona	Kristianstad	Malmö	Lund	Landskrona	Hälsingborg	Ystad	Halmstad	Göteborg	Lysekil	Vänersborg	
Medelpris (öre)																
34	32	*32	*35	30	30	*34	37	35	*35	*35	34	40	42	40	*40	1
23	20	—	—	—	25	*20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
18	17	*17	*15	14	—	*18	17	16	*16	*16	15	21	27	—	*25	3
*720	*720	*720	*720	*720	*720	*720	*720	*720	*720	*720	*720	*720	*726	*720	*720	4
*720	*720	—	*720	*720	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*720	5
—	460	—	—	—	—	—	—	—	—	460	—	—	—	—	—	6
—	410	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7
—	260	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
875	825	850	763	864	815	860	960	880	881	929	840	915	993	859	865	10
—	—	—	—	—	800	—	—	—	—	—	—	—	925	—	—	11
*75	*56	*60	*56	*60	*68	*70	*74	*63	*63	*70	*56	*70	*91	*84	—	12
—	—	—	—	—	*1360	*1120	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14
—	*70	—	—	—	—	*58	—	—	—	*63	—	*61	*63	*70	*60	15
—	—	—	—	—	—	*138	—	—	—	*143	—	*141	—	—	*138	16
*72	*72	*70	*70	*72	*70	*70	*72	*72	*70	*73	*71	*70	*72	*73	*72	17
*55	*55	*53	*53	*55	*53	*53	*55	*55	*53	*56	*54	*53	*55	*56	*55	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19
—	—	*79	—	*79	—	*79	—	—	—	*80	*79	*79	*79	*82	*79	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
—	*85	*84	*84	*80	*79	*84	*85	*85	*85	*85	*85	*84	*86	*80	*86	22
*77	*71	*83	*83	*69	*61	*67	*65	*65	*65	*63	*67	—	*106	*73	*100	23
—	*56	*55	*55	*57	*48	*50	*47	*49	*50	*51	*51	*54	*71	*62	—	24
*200	*150	*150	*150	*150	*200	*188	*188	—	—	*188	*189	*200	*191	*150	*300	25
*92	*92	*83	—	*92	*92	—	*98	*98	*100	*95	*105	*77	*128	*83	*107	26
*185	*154	*131	*154	*154	—	—	—	—	—	—	—	—	*195	*170	*173	27
726	638	637	775	541	624	684	725	740	690	668	705	637	680	570	625	28
674	601	561	675	494	569	636	675	672	668	609	630	582	615	520	550	29
654	649	648	765	545	660	696	725	890	823	712	765	624	710	—	655	30
400	504	—	465	—	511	466	575	597	577	475	510	493	505	353	360	31
703	665	649	680	639	646	750	850	990	839	799	805	699	715	610	675	32
—	—	650	625	650	613	—	—	—	850	—	—	—	—	—	—	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
*450	*445	—	*451	—	—	—	—	—	—	*445	—	—	—	*445	—	35
—	—	—	*467	—	—	—	—	—	—	*477	—	—	—	*463	—	36
309	310	288	182	—	192	220	180	242	—	—	—	—	300	—	200	37
321	386	360	358	363	342	360	400	440	350	413	445	—	358	—	325	38
179	238	202	—	200	—	210	144	173	100	173	—	225	223	—	231	39
175	180	126	122	109	128	172	—	—	—	159	81	—	—	—	—	40
200	185	216	208	233	170	218	215	223	135	144	164	172	220	135	250	41
319	380	342	—	350	—	363	380	410	273	376	450	313	345	260	325	42
144	155	163	129	145	168	123	218	250	120	175	243	194	156	140	160	43
—	—	—	—	—	110	—	—	—	—	—	120	—	—	—	—	44
350	—	325	300	375	375	—	—	—	—	260	—	—	346	350	—	45
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46
*310	*310	*325	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310	47
*96	*90	*95	*97	*95	*96	*93	*97	*93	*96	*97	*95	*96	*93	*95	*97	48
35	35	33	35	45	44	30	30	33	28	38	40	35	38	35	38	49
15	—	12	15	10	14	15	14	14	15	15	12	15	18	—	12	50
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	51
8600	7010	7130	7570	8100	7300	8950	11900	10270	9430	9750	9730	8840	11580	9000	9550	52
6800	6430	5890	6860	6410	—	6430	11120	8580	8900	9000	8340	3)7610	10030	8200	7050	53
—	825	810	—	550	883	1000	1167	938	1067	1025	700	770	1333	675	—	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*3000	—	—	55
—	—	—	*1650	—	—	—	—	—	*2200	*2300	*2800	*2250	*2175	—	—	56
—	—	—	*1150	—	—	*1000	* 930	—	—	*900	—	—	*970	—	—	57
—	—	—	—	—	—	—	—	—	*1095	*1025	*925	*958	*1700	*1360	—	58

ruda 350 och sik 300 öre; för Nyköping havslax 300 och kolja 215 öre; för Linköping havslax 300 à 400, 350, sjötunga 475 och vitling 215 öre; för Kalmar kolja 175 à 230, sjötunga 250 och vitling 200 öre; för Visby 200, kolja 200 à 260, makrill 200, skrubba 190 och witling 150 öre; för Göteborg makrill 300 öre; för betalats för bokved 91·60 och för ribbved 54·30 kr. per famn. — * Maximipris. — Kortransonering är införd

1	Varuslag	2 Kvantitet	27 Borås	28 Tidaholm	29 Karlstad	30 Örebro	31 Kopparberg	32 Västerås	33 Falun	34 Domnarvet och Borlänge
			Medelpris (öre)							
1	Mjölk: oskummad ×	l.	38	35	*38	*37	40	38	*40	40
2	handskummad ×	»	—	27	—	—	—	—	*22	22
3	separerad ×	»	20	18	*20	*18	21	19	—	—
4	Smör: bords- (mejeri-) ×	kg.	*720	*720	*720	*720	*720	*720	*735	*729
5	mat- (lands-) ×	»	*720	*720	—	—	—	—	—	—
6	Ost: helfet, okryddad ×	»	—	—	—	—	—	—	—	—
7	halvfet, » ×	»	—	410	—	—	—	—	—	—
8	skummjölks-, » ×	»	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Margarin, växt-	»	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Ägg: svenska, färska	tjog	942	702	944	895	—	815	951	—
11	» konserverade	»	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Potatis: gammal ×	5 l.	*67	*60	*84	*77	*98	*67	—	—
13	» ×	hl.	*1325	*1200	—	—	*1900	—	—	—
14	färsk	5 l.	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Ärter, gula ×	kg.	—	—	—	—	—	—	—	*64
16	Bruna bönor ×	»	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Mjöl: vete-, svenskt, bästa sort[2]) ×	»	*72	*72	*73	*72	*72	*72	*73	*74
18	råg-, » » » ×	»	*55	*55	*56	*55	*55	*55	*56	*57
19	rågsikt-, » » »	»	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Gryn: havre- (ångpreparerade) ×	»	—	*80	*79	—	*80	*79	—	*80
21	ris-, bästa sort svenska (»R. T.») ×	»	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Rågbröd: hårt (spis-), grovt ×	»	*86	*86	*85	*84	*84	*87	*78	*78
23	mjukt, limpa, söt ×	»	*96	*93	*100	*98	*99	*103	*100	*100
24	» » sur ×	»	*66	—	*70	—	—	—	—	—
25	Vetebröd: skorpor, runda, ordinära ×	»	*300	*200	—	*200	*165	*200	*200	*200
26	mjukt, bil- } bakat med vatten ×	»	*108	*100	*105	*104	*99	*107	*92	*92
27	ligaste sort } » » mjölk ×	»	*170	—	—	*165	—	*180	*184	*184
28	Nötkött, färskt: stek	»	628	692	628	680	655	721	750	700
29	soppkött	»	543	608	590	575	563	670	666	593
30	Kalvkött, stek: gödkalv	»	626	698	647	688	670	752	757	707
31	spädkalv	»	405	393	433	500	500	477	463	400
32	Fårkött: färskt, stek	»	690	696	697	735	673	808	797	750
33	salt, svenskt	»	—	650	—	—	—	—	—	675
34	Renkött, färskt, stek	»	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Fläsk: färskt (sidfläsk) ×	»	*451	—	—	—	*451	—	—	—
36	salt, svenskt » ×	»	—	*463	—	—	*482	—	—	—
37	[1])Fisk, färsk: abborre	»	250	—	338	203	224	250	291	300
38	gädda	»	381	—	434	385	380	423	410	400
39	sill	»	207	216	236	231	235	224	243	206
40	strömming	»	—	—	—	188	—	225	194	200
41	torsk	»	181	200	300	267	225	344	267	300
42	rödspotta (»spätta»)	»	402	—	380	355	388	—	378	—
43	salt: sill, prima	»	115	140	155	132	118	130	128	123
44	strömming	»	—	—	—	—	—	92	110	140
45	kabeljo av långa med fenor och stjärt	»	325	—	400	—	342	391	367	380
46	» » » rundskuren	»	—	—	—	—	—	—	—	—
47	Kaffe (obränt), prima Santos ×	»	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310	*310
48	Socker, bit- ×	»	*95	*92	*96	*97	*100	*98	*98	*98
49	Salt (matsalt)	»	35	30	40	30	25	35	30	30
50	Svagdricka	l.	15	10	15	10	25	15	—	—
51	Fotogen, Water White	»	—	—	—	—	—	—	—	—
52	Ved: björk- } osågad, hemkörd (per »stor-	famn	8890	5480	8820	9070	5790	8190	7480	7120
53	barr- } famn»: 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	6920	4170	7940	7250	5070	7300	6050	5700
54	Bränntorv	100 kg.	—	—	—	1250	—	—	—	—
55	Kol: antracit- (»valnöt») } hem-	hl.	—	—	*2450	—	—	—	—	—
56	eng. hushålls- (fyrkol) } körd	»	—	—	—	—	—	—	—	—
57	Koks: gasverks- (okrossad) }	»	*1100	*1100	*1650	*765	*1300	—	*1150	*1200
58	eng. kamin- » }	»	—	—	—	—	—	—	—	—

[1]) Prisuppgifter hava meddelats även å följande fisksorter, som kostat per kg.: för Tidaholm kolja kolja 175 à 325, lake 250, sik 390, siklöja 250 och vitling 190 öre; för Falun kolja och vitling 250 à 300 och vitling 175 öre; för Söderhamn sik 400 öre; för Umeå sik 200 à 250 öre. — [2]) 75 % utmalning. Kiirunavaara aktiebolag har under oktober tillhandahållit sin personal bränsle till följande priser: i och engelsk kaminkoks till 6·75 kr. per hl. — [3]) Å de orter, där i samband med den statliga regleringen av brödslag, som närmast motsvara de i varulistan angivna kvaliteterna. — × Maximipris. — Kortransonering

35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	
Ludvika	Gävle	Söderhamn	Sundsvall: staden	Sundsvall: sågverksdistriktet	Nyland	Östersund	Umeå	Luleå	Boden	Malmberget och Gällivare	Kiruna	Samtliga orter				
												Okt.	Sept.	Aug.	Juli	
Medelpris (öre)																
42	*43	40	60	50	43	*55	*38	45	45	52	*53	39	39	38	38	1
—	*24	—	38	32	—	*35	—	—	—	—	—	26	25	24	23	2
26	—	20	—	—	26	*33	*18	—	—	—	—	19	19	19	18	3
*735	*735	*721	*730	*732	*720	*720	*733	*740	*740	*728	*750	*725	*588	*540	*536	4
—	—	—	*730	—	—	*720	*733	—	—	—	—	*722	*540	480	480	5
—	—	—	—	460	—	460	—	—	—	460	—	460	330	330	330	6
—	—	—	—	410	—	—	—	—	—	—	—	410	290	290	290	7
—	—	—	—	260	—	—	—	—	—	—	—	260	190	190	190	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
917	934	951	993	883	943	970	945	992	990	982	938	899	795	738	741	10
—	—	—	—	—	—	—	—	1000	—	—	700	856	—	600	490	11
*105	*88	—	*93	*108	*105	*65	*73	*95	*138	*126	*140	*83	92	—	60	12
*2100	—	—	*2148	*1960	—	—	—	—	—	—	—	*1639	—	—	988	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	132	342	14
*62	*60	*60	*70	*65	—	*64	*58	*64	*70	*70	*68	*63	*62	*62	*61	15
—	—	*150	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*141	*142	*142	*143	16
*74	*74	*75	*74	*75	*76	*74	*74	*74	*75	*74	*75	*73	*43	*43	*42	17
*57	*57	*57	*57	*58	*59	*57	*57	*57	*58	*59	*57	*56	*37	*37	*37	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19
*80	*79	*80	*80	*81	—	*79	*79	*83	—	—	*79	*80	*80	*79	*79	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*71	*72	21
*95	*85	*85	*92	*92	*92	*97	*90	*97	*97	*97	*95	*87	*69	*68	*68	22
*100	*99	*100	*101	*99	*86	*92	*91	*108	*108	*108	*108	*89	*74	*73	*73	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*59	*46	*46	*46	24
*250	*200	—	*188	*189	*174	*180	*200	*250	*250	*250	*150	[5])*205	[5])*182	[5])*182	[5])*181	25
—	*108	—	*98	*110	—	*123	*98	*113	*113	—	—	[5])*102	[5])* 84	[5])* 85	[5])* 84	26
*152	—	*158	*154	*153	*154	*135	*180	—	—	*192	—	[5])*167	[5])*145	[5])*145	[5])*145	27
637	684	630	722	711	625	670	545	587	610	690	651	676	682	680	674	28
608	626	566	653	605	543	620	443	530	525	637	581	608	610	604	603	29
—	754	700	713	685	—	800	580	—	—	650	438	704	702	676	659	30
—	437	384	478	439	410	400	367	424	400	600	392	463	453	433	420	31
698	710	687	704	671	635	670	545	609	700	758	675	726	727	717	710	32
600	625	—	650	725	—	650	—	600	—	—	—	669	644	606	618	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	590	567	579	592	592	—	34
—	*465	—	*468	*472	—	*481	*465	—	—	—	—	*458	*434	*430	*406	35
—	*493	—	*493	*493	*493	*503	*480	—	—	*493	—	*482	*449	*446	*432	36
275	260	—	288	—	—	300	100	200	200	—	138	250	246	222	212	37
400	427	350	419	358	—	475	200	275	275	298	228	378	354	335	323	38
206	227	150	—	—	—	200	—	—	—	—	150	209	205	170	169	39
200	149	96	163	153	143	200	65	—	—	125	116	157	138	120	114	40
313	300	317	300	—	—	292	—	—	—	—	—	248	224	202	192	41
350	420	—	400	—	—	—	—	—	—	—	—	365	357	317	280	42
125	124	150	187	192	147	238	135	145	140	140	125	151	144	136	133	43
—	103	—	175	149	125	160	83	150	168	100	150	126	115	97	92	44
313	323	—	350	—	—	—	—	—	—	—	—	355	332	327	304	45
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	450	417	358	357	46
*318	*310	*310	*308	*315	*330	*325	*310	*310	*310	*325	*322	*313	*313	*312	*312	47
*100	*98	*97	*100	*101	*101	*100	*97	*97	*105	*108	*104	*97	*97	*97	*96	48
38	27	25	30	27	25	28	30	30	30	30	28	33	32	32	31	49
12	16	16	15	12	—	15	15	15	15	20	20	15	15	15	14	50
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	51
7430	8810	6620	8670	8000	—	6430	5800	6170	6050	6050	[4])5800	8290	8210	8090	7950	52
4660	6940	5360	7700	[3])7200	6770	5800	4800	5540	5290	5320	[4])4540	7000	6960	6880	6720	53
—	—	—	1667	—	—	—	—	—	—	—	—	1030	923	986	1056	54
—	—	—	*1500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	56
—	—	—	—	—	—	*1200	*930	—	—	—	—	—	—	—	—	57
—	—	—	*1195	—	—	—	—	*1025	—	—	*1000	—	—	—	—	58

300 öre; för Örebro kolja 235 och vitling 150 à 290 öre; för Västerås braxen 250, gös 445, havslax 350, 275 öre; för Borlänge och Domnarvet kolja 225 à 250 och vitling 225 öre; för Ludvika kolja 200 à — [5]) I Sundsvall sågverksdistriktet har betalats för brädved 50·40 kr. per famn. — [4]) Luossavaara-Kiruna björkved till 23·90 och barrved till 21·00 kr. per famn, antracitkol till 7·40, gasverkskoks till 5·50

brödsäd rena vetebrödstyper utan inblandning av rågmjöl ej saluföras, avse de meddelade priserna sådana är införd å de varor, framför vilkas noteringar tecknet * är utsatt.

Kreaturs-

(per kg. le-

för Stockholm, Malmö och

Medelpris per år (1907—1917) och per månad

Kreatursslag	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913	1914	1915	1916
Kor:	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre
Extra prima[1])	54	54	46	47	50	57	61	61	94	—
Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	48	46	40	41	42	49	55	58	77	100
» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	45	43	36	37	36	43	50	48	71	91
» 3. Mindre feta[2])	38	35	27	28	25	34	41	36	53	76
Kvigor (och stutar):										
Extra prima[3])	60	59	52	55	58	63	66	66	93	115
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	54	52	45	44	46	54	60	58	80	105
» 2. Mindre feta	48	44	36	36	36	44	50	47	65	87
Tjurar:										
Extra prima[4])	57	56	46	49	55	62	65	63	90	—
Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	54	48	42	43	46	56	62	58	82	105
» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)	49	44	38	40	43	52	58	54	76	100
» 3. Mindre köttiga[5])	38	39	32	33	33	43	50	44	60	89
Oxar:										
Extra prima	—	58	—	47	50	58	63	61	92	—
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	53	49	43	43	44	52	57	54	78	104
» 2. Mindre feta[6])	46	43	34	36	38	44	48	45	66	89
Kalvar:										
Sötmjölkskalvar (90—100 kg.)[7])	63	63	60	61	60	63	73	67	87	105
» (70—90 »)[7])	61	56	55	55	52	60	67	62	79	99
Skummjölkskalvar	46	41	39	40	41	48	57	49	69	85
Får:										
Yngre, feta[8])	54	52	50	51	51	58	58	55	70	92
Äldre, » [8])	40	46	45	45	42	48	53	47	62	83
Svin:										
Slakterisvin (75—100 kg.)[9])	66	56	69	77	64	73	82	74	129	168
Rena, större svin (100—170 kg.)[9])	65	55	68	76	62	71	81	71	161	164
Suggor	57	46	58	67	53	60	68	58	122	151

[1]) Uppgifterna för år 1913 avse Stockholm och Malmö, för okt. 1917—april 1918 endast Malmö Malmö. — [2]) Uppgifterna för år 1913 avse Stockholm och Malmö, för okt. 1917—april 1918 endast Malmö avse endast Malmö samt för maj—okt. 1918 Stockholm och Malmö. — [3]) Uppgifterna för åren 1912—1917 juni 1918 Stockholm och Göteborg. — [7]) Fr. o. m. år 1908 avse uppgifterna Malmö. — [8]) Uppgifterna svårade utfodringsförhållandena torde för tiden efter den 1 november 1917 noteringarna i regel avse

priser

vande vikt)

Göteborg 1907—okt. 1918.

(okt. 1917—okt. 1918) för alla tre orterna.

1917	Okt. 1917	Nov. 1917	Dec. 1917	Jan. 1918	Febr. 1918	Mars 1918	April 1918	Maj 1918	Juni 1918	Juli 1918	Aug. 1918	Sept. 1918	Okt. 1918
öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre
119	117	114	143	154	180	227	296	360	347	362	358	368	365
106	106	108	129	144	157	193	247	304	290	296	299	311	310
95	96	99	120	132	143	178	226	275	261	264	259	274	272
76	80	82	102	107	113	151	190	231	213	206	201	214	207
129	128	131	150	174	193	254	330	389	381	392	398	399	400
117	116	119	136	152	173	214	273	335	329	303	342	345	346
91	87	91	111	122	135	176	227	284	267	262	259	273	272
122	113	114	150	164	190	244	308	375	362	354	355	373	372
112	105	108	134	147	166	210	267	330	317	320	319	324	327
103	96	100	122	135	153	196	247	310	297	300	293	302	307
86	82	83	107	115	126	166	219	282	252	246	245	254	252
126	125	126	145	168	187	258	325	394	385	400	395	406	400
115	114	114	134	151	172	203	270	334	337	341	342	347	342
92	91	92	112	123	145	170	219	267	251	264	273	279	258
104	114	115	128	—	200	225	274	354	295	282	288	348	363
96	106	107	114	—	—	—	313	312	269	244	250	315	325
88	88	97	117	141	152	185	226	297	274	273	278	305	311
118	115	118	141	169	179	234	282	345	329	340	337	339	349
101	104	106	124	152	171	214	258	323	303	313	318	321	324
167	177	168	159	159	159	180	187	188	192	227	241	241	262
157	159	149	138	138	137	150	153	153	155	179	186	186	202
160	169	167	161	161	161	180	187	188	192	226	241	241	263

samt för maj—okt. 1918 Stockholm och Malmö. — [3]) Uppgifterna för åren 1912—1917 avse Stockholm och samt för maj—okt. 1918 Stockholm och Malmö. — [4]) Uppgifterna för år 1911 och för okt. 1917—april 1918 samt för april—aug. 1918 avse Stockholm och Malmö. — [5]) Uppgifterna avse för jan., maj och för åren 1907—1909 avse endast Göteborg. — [9]) På grund av de till följd av foderbrist alltmera försvinkroppar av lägre vikt än tidigare.

Kreaturs-

(per kg. le-

för vissa

Medelpris under

	Kreatursslag	Stockholm						
		Aug. 1918	Sept. 1918	3/10—9/10	10/10—16/10	17/10—23/10	24/10—30/10	Okt. 1918
	Kor:	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre
1	Extra prima	375	385	385	375	375	380	379
2	Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	323	329	328	318	318	323	322
3	» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	303	309	308	298	298	303	302
4	» 3. Mindre feta (*se även nedan*)	200	211	210	200	195	200	201
5	» 4. Magra, simpla (*se även nedan*)	—	—	—	—	—	—	—
	Kvigor (och stutar):							
6	Extra prima	390	408	405	395	395	400	399
7	Kl. 1. Fullt feta, köttiga	348	357	358	348	348	353	352
8	» 2. Mindre feta	220	244	245	235	235	240	239
9	» 3. Magra, simpla (*se även nedan*)	—	—	—	—	—	—	—
	Tjurar:							
10	Extra prima	365	378	380	360	360	365	366
11	Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	328	337	338	318	318	323	324
12	» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)	313	322	323	303	303	308	309
13	» 3. Mindre köttiga (*se även nedan*)	230	244	245	225	225	230	231
14	» 4. Magra, simpla (*se även nedan*)	—	—	—	—	—	—	—
	Oxar:							
15	Extra prima	390	408	405	395	395	405	400
16	Kl. 1. Fullt feta, köttiga	348	357	358	348	348	358	353
17	» 2. Mindre feta	230	244	245	235	235	245	240
18	» 3. Magra, simpla (*se även nedan*)	—	—	—	—	—	—	—
	Kalvar:							
19	Sötmjölkskalvar (90—100 kg.)	398	415	430	430	430	430	430
20	» (70—90 »)							
21	Skummjölkskalvar	378	395	410	410	410	410	410
	Får:							
22	Yngre, feta	345	345	345	345	345	345	345
23	Äldre, »	335	335	335	335	335	335	335
24	Lamm	—	—	—	—	—	—	—
	Svin:							
25	Slakterisvin (75—100 kg.)[1]	258	258	258	258	320	320	289
26	Rena, större svin (100—170 kg.)[1]	258	258	258	258	320	320	289
27	Suggor	258	258	258	258	320	320	289
	Medelpris per styck (kr.):	Kr. per styck						
28	Kor: kl. 3. Mindre feta	—	—	—	—	—	—	—
29	» 4. Magra, simpla	418	430	425	375	375	400	394
30	Kvigor (och stutar): kl. 3. Magra, simpla	418	445	450	400	400	425	419
31	Tjurar: kl. 3. Mindre köttiga	—	—	—	—	—	—	—
32	» 4. Magra, simpla	475	495	500	450	450	475	469
33	Oxar: kl. 3. » »	500	645	650	600	600	650	625

[1] På grund av de till följd av foderbrist alltmera försvårade utfodringsförhållandena, torde

priser

vande vikt)

orter i riket.

aug.—okt. 1918.

Eskilstuna								Linköping							
Aug. 1918	Sept. 1918	29/9—5/10	6/10—12/10	13/10—19/10	20/10—26/10	27/10—2/11	Okt. 1918	Aug. 1918	Sept. 1918	2/10—8/10	9/10—15/10	16/10—22/10	23/10—29/10	Okt. 1918	
öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	
335	**354**	350	350	360	360	360	**356**	—	—	—	—	—	—	—	1
300	**328**	325	325	322	322	322	**323**	**280**	**295**	300	298	290	290	**295**	2
268	**278**	265	265	275	275	275	**271**	**248**	**260**	263	260	250	250	**256**	3
195	**198**	190	190	195	195	195	**193**	**208**	**215**	218	210	205	205	**208**	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
345	**368**	365	365	365	365	365	**365**	**355**	**371**	380	370	365	365	**370**	6
330	**345**	345	345	340	340	340	**342**	**305**	**335**	345	338	333	333	**337**	7
255	**254**	240	240	230	230	230	**234**	**257**	**278**	280	278	270	270	**275**	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	**341**	**353**	360	350	340	340	**348**	10
—	—	—	—	325	325	325	**325**	**306**	**318**	315	313	303	303	**309**	11
300	**329**	330	330	315	315	315	**321**	**263**	**264**	260	258	253	253	**256**	12
235	**253**	250	250	230	230	230	**238**	**222**	**215**	210	210	205	205	**208**	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14
—	—	—	—	—	—	—	—	**358**	**364**	375	370	365	365	**369**	15
335	**353**	350	350	335	335	335	**341**	**315**	**328**	330	330	320	320	**325**	16
215	**225**	—	—	230	230	230	**230**	**268**	**291**	288	288	278	278	**283**	17
—	—	—	—	—	—	—	—	**229**	**240**	243	238	233	233	**237**	18
350	**388**	360	360	385	385	385	**375**	**345**	**398**	390	390	390	390	**390**	19
325	**355**	350	350	355	355	355	**353**	**320**	**345**	338	338	323	323	**331**	20
308	**328**	315	315	335	335	335	**327**	**259**	**278**	270	265	265	265	**266**	21
340	**350**	350	350	345	345	345	**347**	**300**	**318**	290	290	290	310	**295**	22
325	**325**	325	325	335	335	335	**331**	**250**	**281**	260	260	260	280	**265**	23
340	**350**	350	350	—	—	—	**350**	—	—	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27
Kr. per styck								Kr. per styck							
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
525	**525**	525	525	525	525	525	**525**	**350**	**425**	425	425	425	425	**425**	29
425	**463**	475	475	475	475	475	**475**	**350**	**450**	450	450	450	450	**450**	30
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	31
—	—	—	—	—	—	—	—	**350**	**450**	450	450	450	450	**450**	32
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33

för tiden efter den 1 november 1917 noteringarna i regel avse svinkroppar av lägre vikt än tidigare.

Kreaturs-
(per kg. le-
för vissa orter
Medelpris under

	Kreatursslag	Norrköping						
		Aug. 1918	Sept. 1918	4/10—10/10	11/10—17/10	18/10—24/10	25/10—31/10	Okt. 1918
	Kor:	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre
1	Extra prima	—	—	—	—	—	—	—
2	Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	288	295	295	295	295	295	295
3	» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	259	270	270	270	270	270	270
4	» 3. Mindre feta (*se även nedan*)	177	187	188	188	188	188	188
5	» 4. Magra, simpla (*se även nedan*)	151	170	170	170	155	155	163
	Kvigor (och stutar):							
6	Extra prima	342	353	353	353	358	358	356
7	Kl. 1. Fullt feta, köttiga	316	320	320	320	320	320	320
8	» 2. Mindre feta	268	275	275	275	275	275	275
9	» 3. Magra, simpla (*se även nedan*)	193	192	203	203	190	190	197
	Tjurar:							
10	Extra prima	345	355	355	355	355	355	355
11	Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	333	345	345	345	338	338	342
12	» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)	305	330	330	330	313	313	322
13	» 3. Mindre köttiga	251	270	270	270	270	270	270
14	» 4. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—
	Oxar:							
15	Extra prima	345	347	355	355	355	355	355
16	Kl. 1. Fullt feta, köttiga	328	336	340	340	340	340	340
17	» 2. Mindre feta	251	270	270	270	270	270	270
18	» 3. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—
	Kalvar:							
19	Sötmjölkskalvar (90—100 kg.)	363	385	370	370	370	370	370
20	» (70—90 »)	329	360	345	345	345	345	345
21	Skummjölkskalvar	266	310	295	295	295	295	295
	Får:							
22	Yngre, feta	345	320	320	320	320	320	320
23	Äldre, »	288	270	270	270	270	270	270
24	Lamm	388	350	350	350	350	350	350
	Svin:							
25	Slakterisvin (75—100 kg.)[1]	—	—	—	—	—	—	—
26	Rena, större svin (100—170 kg.)[1]	—	—	—	—	—	—	—
27	Suggor	—	—	—	—	—	—	—
	Medelpris per styck (kr.):	Kr. per styck						
28	Kor: kl. 3. Mindre feta	—	—	—	—	—	—	—
29	» 4. Magra, simpla	—	348	350	350	350	350	350
30	(Kvigor och stutar): kl. 3. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—

[1] På grund av de till följd av foderbrist alltmera försvårade utfodringsförhållandena, torde för tiden

priser

vande vikt)

i riket. (Forts.)

aug.—okt. 1918.

Malmö							Hälsingborg							
Aug. 1918	Sept. 1918	3/10—9/10	10/10—16/10	17/10—23/10	24/10—30/10	Okt. 1918	Aug. 1918	Sept. 1918	3/10—9/10	10/10—16/10	17/10—23/10	24/10—30/10	Okt. 1918	
öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	
340	350	350	350	350	350	350	313	340	—	—	—	—	—	1
286	308	313	313	313	313	313	258	300	288	300	300	300	297	2
248	275	270	270	270	270	270	233	254	238	245	245	253	245	3
210	230	220	220	210	210	215	200	224	203	213	213	213	211	4
178	193	180	190	180	180	183	—	—	—	165	175	170	170	5
406	395	400	400	400	400	400	375	408	400	—	390	375	388	6
353	346	350	350	360	360	355	338	361	358	358	358	350	356	7
283	295	295	295	295	285	293	288	300	275	300	300	298	293	8
232	253	263	263	263	263	263	250	284	253	253	253	250	252	9
344	367	375	375	388	375	378	—	—	—	—	—	—	—	10
320	326	340	350	350	350	348	306	322	325	325	340	325	329	11
291	302	320	330	330	330	328	279	290	293	293	293	293	293	12
260	278	288	288	288	275	285	234	238	238	253	253	253	249	13
234	253	263	263	263	250	260	209	205	—	213	213	—	213	14
400	408	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
354	354	350	—	350	330	343	291	293	288	288	288	288	288	16
325	322	—	—	—	—	—	256	240	245	253	253	253	251	17
—	—	—	—	—	—	—	221	220	—	218	218	213	216	18
288	348	363	363	363	363	363	300	306	—	313	338	313	321	19
250	315	325	325	325	325	325	238	258	—	263	288	263	271	20
225	266	263	263	263	263	263	210	222	—	220	238	220	226	21
364	366	370	390	390	400	388	—	—	—	—	—	—	—	22
338	338	338	338	338	338	338	—	—	—	—	—	—	—	23
366	396	388	410	410	420	407	—	—	—	—	—	—	—	24
233	233	233	233	233	300	250	—	—	—	—	—	—	—	25
150	150	150	150	150	200	163	—	—	—	—	—	—	—	26
233	233	233	233	233	305	251	—	—	—	—	—	—	—	27
Kr. per styck							Kr. per styck							
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	288	325	325	—	—	—	325	29
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30

efter den 1 november 1917 noteringarna i regel avse svinkroppar av lägre vikt än tidigare.

Kreaturspriser

(per kg. levande vikt)

för vissa orter i riket. (Forts.)

Medelpris under aug.—okt. 1918.

	Kreatursslag	Göteborg						
		Aug. 1918	Sept. 1918	3/10—9/10	10/10—16/10	17/10—23/10	24/10—30/10	Okt. 1918
	Kor:	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre
1	Extra prima	—	—	—	—	—	—	—
2	Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	288	296	295	295	295	295	295
3	» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	225	237	245	245	245	245	245
4	» 3. Mindre feta	193	201	205	205	205	205	205
5	» 4. Magra, simpla (*se även nedan*)	—	—	—	—	—	—	—
	Kvigor (och stutar):							
6	Extra prima	—	—	—	—	—	—	—
7	Kl. 1. Fullt feta, köttiga	325	332	330	330	330	330	330
8	» 2. Mindre feta	273	281	285	285	285	285	285
9	» 3. Magra, simpla (*se även nedan*)	—	—	—	—	—	—	—
	Tjurar:							
10	Extra prima	—	—	—	—	—	—	—
11	Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	308	310	310	310	310	310	310
12	» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)	276	281	283	283	283	283	283
13	» 3. Mindre köttiga	—	240	240	240	240	240	240
14	» 4. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—
	Oxar:							
15	Extra prima	—	—	—	—	—	—	—
16	Kl. 1. Fullt feta, köttiga	323	330	330	330	330	330	330
17	» 2. Mindre feta	263	271	275	275	275	275	275
18	» 3. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—
	Kalvar:							
19	Sötmjölkskalvar (90—100 kg.)	—	—	—	—	—	—	—
20	» (70—90 »)	—	—	—	—	—	—	—
21	Skummjölkskalvar	232	258	260	260	260	260	260
	Får:							
22	Yngre, feta	303	307	310	310	310	320	313
23	Äldre, »	280	290	295	295	295	305	298
24	Lamm	—	—	—	—	—	—	—
	Svin:							
25	Slakterisvin (75—100 kg.) [1]	233	233	233	233	233	293	248
26	Rena, större svin (100—170 kg.) [1]	150	150	150	150	150	160	153
27	Suggor	233	233	233	233	233	293	248
	Medelpris per styck (kr.):	Kr. per styck						
28	Kor: kl. 4. Magra, simpla	—	425	425	425	425	425	425
29	Kvigor (och stutar): kl. 3. Magra, simpla	—	425	425	425	425	425	425

[1] På grund av de till följd av foderbrist alltmera försvårade utfodringsförhållandena, torde för tiden efter den 1 november 1917 noteringarna i regel avse svinkroppar av lägre vikt än tidigare.

Fiskpriser

(partipriser utan förbindelse).

Medelpriser i Stockholm *okt.* 1917—*okt.* 1918.

(Enligt veckonoteringar från Stockholms stads slakthus- och saluhallsstyrelses noteringskommission.)

Slag	Kvantitet	Okt. 1917	Nov. 1917	Dec. 1917	Jan. 1918	Febr. 1918	Mars 1918	April 1918	Maj 1918	Juni 1918	Juli 1918	Aug. 1918	Sept. 1918	Okt. 1918
		Medelpris (öre)												
Fisk och *fiskvaror:*[1]														
Abborre, stor	kg.	133	135	162	171	163	198	175	215	188	219	219	248	255
liten	»	103	108	125	128	106	136	125	130	131	139	150	175	190
Braxen	»	123	118	145	—	—	243	169	223	215	223	236	263	250
Gråsej	»	—	—	—	—	—	148	195	185	168	172	188	268	230
Gädda, levande	»	—	—	—	—	—	—	—	-	—	—	-	-	400
slaktad	»	215	203	254	263	238	302	233	274	313	323	336	379	3 8
Gös	»	263	243	319	339	288	370	288	341	360	360	419	450	454
Hälleflundra, stor	»	—	—	—	—	—	—	—	—	321	316	—	—	—
liten	»	—	—	—	—	—	—	—	—	263	263	—	—	—
Id	»	120	130	—	—	—	213	169	198	175	250	—	—	260
Kolja, svensk	»	111	114	133	141	140	155	176	183	133	161	136	195	181
norsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kummel	»	—	—	—	—	—	—	—	270	—	—	—	—	—
Kungsflundra	»	88	—	—	—	—	180	—	—	—	140	—	—	—
Lake, stor	»	—	136	171	168	163	205	197	200	200	—	—	—	263
insjö- liten	»	—	—	—	150	150	—	—	—	—	—	—	—	—
Lax, färsk	»	—	400	—	—	—	975	1000	1188	1050	—	—	—	—
Långa	»	—	—	—	—	—	200	—	—	—	—	—	—	—
Piggvar	»	—	167	—	—	—	488	200	325	283	200	—	—	—
Röding	»	260	249	292	356	279	—	—	400	426	440	445	—	463
Rödspotta, stor	»	165	146	263	250	213	280	206	221	200	225	228	276	320
liten	»	—	100	—	—	163	225	—	—	—	175	-	—	—
Sik, stor	»	200	174	214	215	210	—	250	275	244	244	288	335	350
liten	»	175	175	—	—	—	—	—	250	—	—	—	—	—
Siklöja	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sill, färsk	låda[2]	—	—	—	—	—	4600	8000	—	—	—	10250	14000	—
»	kg.	113	108	99	74	64	53	—	115	144	150	—	228	166
Sjötunga, stor	»	—	—	—	—	—	355	270	215	189	229	249	238	350
liten	»	—	—	—	—	—	—	191	165	125	176	195	-	300
Slätvar	»	—	—	—	—	—	—	250	267	263	—	—	—	350
Strömming	låda[3]	—	—	—	3938	3750	—	—	82	—	—	—	—	—
»	kg.	52	61	79	87	58	59	67	—	119	120	121	120	142
Torsk, stor m. huvud	»	88	81	109	—	95	104	132	151	133	136	116	150	184
svensk huvudlös	»	148	144	176	176	161	170	200	200	229	216	201	261	256
Torsk, norsk	»	—	—	—	—	—	105	—	—	—	—	—	—	—
Üer, färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vitling, stor	»	69	70	96	76	75	80	99	133	96	116	80	150	146
liten	»	59	57	—	—	58	50	78	110	60	—	—	188	—
Ål, levande, stor	»	—	325	—	—	—	—	—	—	550	—	—	—	—
liten	»	—	250	—	—	—	—	—	—	300	—	—	—	—
Skaldjur:														
Hummer	tjog	2300	3100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Krabbor	»	1200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kräftor, stora	»	125	—	—	—	—	—	—	—	—	—	233	201	—
små	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Räkor, stora	kg.	—	200	225	260	238	225	204	225	—	—	—	—	—
kokta små	»		125	150	165	112	144	100	125	—	—	—	—	—

Marknadens läge i fråga om fisk och fiskvaror

5/10—9/10:	tillgång god,	efterfrågan medelmåttig,	tendens svävande.
10/10—16/10:	» knapp,	» livlig,	» fallande.
17/10—23/10:	» god,	» »	» fast
24/10—30/10:	» knapp,	» »	» fallande.

[1]) Prisuppgifterna avse slaktad fisk av ordinär storlek, där ej annat uppgives.
[2]) Vikt omkring 85 kg.
[3]) Vikt omkring 50 kg.

Fiskpriser.

Medelpriser i Göteborg *okt.* 1917—*okt.* 1918.

(Enligt noteringar från Göteborgs fiskhamnsauktioner.)

Slag	Okt. 1917	Nov. 1917	Dec. 1917	Jan. 1918	Febr. 1918	Mars 1918	April 1918	Maj 1918	Juni 1918	Juli 1918	Aug. 1918	Sept. 1918	Okt. 1918
					Kr. per låda (c:a 85 kg.)								
Sill, stor	80·15	77·35	77·35	56·10	48·45	45·90	90·10	105·40	—	117·30	99·49	124·10	141·95
» blandad	—	71·14	52·70	40·80	36·55	35·00	57·80	—	—	—	76·50	91·80	115·60
» liten	24·65	47·60	34·85	27·20	22·10	20·00	—	—	—	80·75	—	—	—
					Öre per kg.								
Kolja, stor	104	108	144	173	125	159	156	154	127	140	137	192	195
» halvstor	85	95	123	134	126	149	138	137	106	119	120	175	181
» liten	55	65	87	79	70	71	86	107	78	95	79	142	148
Vitling	59	63	89	73	68	63	87	106	67	83	58	121	145
Torsk, stor	101	106	121	113	123	134	134	158	170	159	127	198	192
» liten	58	62	93	82	67	83	93	94	77	75	59	128	129
Långa	110	102	109	99	—	145	145	175	161	171	137	207	193
Gråsik	95	95	106	96	104	102	123	145	116	129	151	194	192
Tunga, röd	222	200	296	341	350	324	210	191	174	187	207	323	353
» äkta	468	307	562	837	730	680	739	436	425	—	400	910	784
Rocka	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Piggvar	286	213	452	566	724	450	381	377	458	675	732	852	610
Slätvar	239	207	381	482	540	498	386	310	330	605	675	671	444
Rödspotta	161	151	266	307	258	257	203	217	260	251	283	296	306
Hälleflundra	344	321	393	443	441	327	298	356	372	426	397	589	512
Havskatt	—	58	—	71	87	49	106	119	88	122	121	—	—
Marulk	105	77	109	—	—	138	124	147	141	—	—	243	228
Kummel	121	110	—	—	—	—	—	213	165	213	247	253	245
Tonfisk	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	200	—
Haj	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stör	—	100	113	190	228	178	253	229	—	—	—	—	—
Tillförsel:													
Antal båtar	458	242	326	663	501	392	385	157	202	304	537	385	259
» lådor	28 826	20 092	22 154	22 448	65 835	112 438	25 856	22 486	34 635	49 321	64 844	36 370	40 242

Anm. Ovanstående noteringar avse de priser, som av fiskeriidkarna erhållits vid fiskhamnsauktionerna i Göteborgs stads fiskhamn, och äro sålunda att betrakta såsom förstahandspriser utan inräknande av några transport- eller distributionskostnader.

De från Stockholm erhållna noteringarna åter avse de priser, som av partihandlare i fisk betingats vid försäljning till minuthandlare. Ifrågavarande noteringar avse sålunda vara, som oftast passerat en eller flera mellanhänder.

Arbetsmarknaden under november månad 1918.

Det allmänna läget på arbetsmarknaden under november månad var i stort sett mindre gynnsamt än under oktober och sämre vid månadens slut än vid dess början. Även vid jämförelse med samma månad föregående år var arbetstillgången mindre, huvudsakligen beroende på att skogsbruket icke längre erbjuder så rikliga arbetstillfällen som under senare hälften av år 1917. Ställningen karakteriserades dock inom flera län såsom ganska tillfredsställande med hänsyn till årstiden.

Inom jordbruket rådde alltjämt god arbetstillgång, men i den mån rotfruktsupptagningen avslutades, avtog efterfrågan. Å Gottland synes under hela månaden behovet av arbetskraft hava varit mindre än tillgången. Då skogsavverkningar ännu ej i större utsträckning blivit igångsatta, var efterfrågan å arbetare inom skogsbruket ringa.

De industrigrenar, som äro beroende av råvaruimport, arbetade alltjämt under svåra förhållanden. Inom metall- och maskinindustrien förefanns ett visst överflöd på yngre, olärda arbetare, medan överskottet av kompetenta yrkesmän var mycket ringa. Vid de mekaniska verkstäderna var arbetstillgången ganska jämn. Inom trävaruindustrien hade såväl tillgång som efterfrågan på arbete sedan oktober betydligt minskats. Vad textilindustrien beträffar, hade en del fabriker, särskilt inom bomullsbranschen, åter kunnat igångsättas, men inskränkningen i papperstygtillverkningen medförde detta oaktat snarare ökad än minskad arbetslöshet. Även för beklädnadsindustrien rapporterades från några orter försämrat läge. Däremot ljusnade i någon mån utsikterna inom gummiindustrien, sedan driften vid gummifabriken i Hälsingborg kunnat återupptagas.

Inom byggnadsverksamheten synes läget sedan närmast föregående månad i allmänhet hava försämrats, och i Älvsborgs län rådde betydande arbetslöshet. På en del orter var dock efterfrågan på murare och byggnadssnickare ganska stor.

För hamn- och stuveriarbetare var arbetstillgången, åtminstone i Göteborg, synnerligen god. Även sjöfolk hade under större delen av månaden god sysselsättning.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna utgjorde under månaden 125. Motsvarande siffror för föregående år framgå av efterföljande sammanställning:

		Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
Jord- och skogsbruk	1913	97	84	83	66	72	71	77	87	75	77	96	92
	1914	62	77	71	59	71	68	82	95	96	94	116	130
	1915	100	92	90	80	85	81	95	105	87	75	84	84
	1916	73	68	74	58	55	57	50	70	58	67	66	66
	1917	57	59	64	58	50	46	35	49	47	69	73	79
	1918	*70*	*87*	*91*	*77*	*74*	*80*	*88*	*106*	*95*	*85*	*99*	—
Övriga näringsgrenar	1913	170	151	119	108	106	122	116	101	94	108	141	122
	1914	147	144	119	101	98	112	103	156	130	145	217	189
	1915	225	209	165	150	126	147	144	130	119	127	165	119
	1916	160	145	121	101	93	100	96	99	89	102	126	107
	1917	128	150	140	132	110	111	132	119	107	117	133	112
	1918	*160*	*196*	*184*	*168*	*153*	*175*	*168*	*145*	*124*	*119*	*133*	—
Samtliga näringsgrenar	1902—1912	182	150	119	104	106	119	118	101	93	104	141	134
	1913	153	138	110	97	99	112	107	96	89	98	129	117
	1914	125	127	107	91	93	104	99	133	121	128	192	182
	1915	202	181	147	125	118	135	134	122	110	110	141	113
	1916	138	124	109	90	85	92	82	88	79	87	106	97
	1917	110	124	118	108	93	94	88	83	81	100	115	105
	1918	*137*	*167*	*158*	*143*	*136*	*156*	*147*	*131*	*115*	*109*	*125*	—

Härav framgår, att inom gruppen jord- och skogsbruk tillgången på arbetskraft under november 1918 var större än under motsvarande månad under alla övriga i jämförelsen ingående år med undantag av år 1914, inom övriga näringsgrenar däremot mindre än under november månad åren 1913—1915, större än år 1916 och lika med år 1917. För näringslivet i sin helhet var tillgången på arbetskraft större än under motsvarande månad de närmast föregående två åren men mindre än för övriga i jämförelsen ingående år. Den ökning av överskottet av arbetssökande, som brukar göra sig gällande vid denna tid av året, synes under år 1918 vara ungefär lika stark som närmast föregående år men mindre än under övriga i sammanställningen jämförda år.

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av nedanstående tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
1911	—	—	12·0	10·4	6·7	3·5	3·2	2·9	3·1	2·8	4·3	4·4
1912	8·5	11·1	8·4	6·5	5·2	3·7	3·3	2·8	2·7	2·9	3·6	5·7
1913	8·4	8·9	7·1	5·7	4·0	2·6	2·7	2·5	2·3	2·2	2·6	4·4
1914	7·5	10·4	7·5	6·5	5·1	3·2	3·1	3·0	3·1	7·7	8·1	10·3
1915	15·0	14·8	12·0	11·2	8·5	6·7	6·3	4·0	3·6	3·5	3·8	4·5
1916	7·7	8·0	6·7	5·2	4·7	3·3	2·7	2·7	2·2	2·2	2·3	2·2
1917	5·4	5·9	5·5	7·0	4·4	2·8	3·1	3·3	2·8	2·4	2·8	2·4
1918	*5·8*	*6·0*	*5·0*	*4·9*	*5·0*	*4·0*	*4·6*	*4·2*	*3·5*	[1]*3·5*	[1]*3·8*	3·4

Den sista tidpunkt, för vilken statistik härom föreligger, är, efter vad av tablån framgår, den 1 december 1918.

[1] Preliminär uppgift.

Vissa statliga och kommunala åtgärder under kristiden.

Statens arbetslöshetskommission.

Understödsverksamheten för arbetslösa. Under november månad 1918 har understöd till arbetslösa enligt kungl. kungörelserna den 19 maj 1916 och 16 augusti 1918 utbetalats å följande orter med nedan angivna belopp:

	Summa, kr.	Därav in natura, kr.		Summa, kr.	Därav in natura, kr.
Stockholm	5 342	—	Alingsås	1 341	—
Uppsala	806	—	Berghems s:n	240	—
Norrköping	36 780	—	Fritsla s:n	8 929	—
Linköping	320	320	Kinna s:n	10 371	—
Mjölby	1 542	—	Kinnarumma s:n	4 908	—
Växjö s:n	40	—	Seglora s:n	1 801	—
Vimmerby	70	—	Skallsjö s:n	1 882	—
Kalmar	362	—	Toarps s:n	1 226	—
Karlskrona	467	61	Torpa s:n	5 728	—
Kristianstad	277	—	Tranemo s:n	794	—
Malmö	7 516	—	Örby s:n	4 696	—
Hälsingborg	12 233	—	Karlstad	1 503	—
Lund	549	—	Gävle	834	—
Ystad	20	—	Hille s:n	21	—
Lindome s:n	128	—	Säbrå s:n	102	—
Göteborg	15 493	—	Summa november 1918	251 865	1 496
Örgryte s:n	11 631	1 112	» oktober 1918	206 151[1]	1 041
Råda s:n	12 533	—	» november 1917	11 312	4 400
Borås	101 390	—			

Skogssällskapets statsarbetens verksamhet under år 1918. Sedan i början av år 1918 statens arbetslöshetskommission framfört tanken på att genom skogssällskapet med av statsverket för ändamålet anvisade medel bereda sysselsättning åt textilindustrien tillhörande kvinnliga arbetslösa, utarbetades inom skogssällskapet i samråd med arbetslöshetskommissionen följande, i korthet sammanfattade, *plan* för ordnande av dylika arbeten. De *arbeten*, som borde ifrågakomma voro: grophackning för skogsodling, plantering, sådd, plantskolearbeten, ris- och buskröjning samt ljung- och lövtäkt; vissa jord-

[1] Skillnaden mellan denna och den i förra häftet publicerade summan beror på senare inkomna uppgifter från Lindome och Seglora s:nar å resp. kronor 503 och 6 600 kronor.

bruksarbeten samt insamling av bär och diverse surrogatmaterial skulle även förekomma. Som *arbetsfält* avsågs huvudsakligen de under skogssällskapets ledning stående läns- och kommunala skogsallmänningarna, varförutom arbete även kunde förekomma å andra områden. Man beräknade att kunna sysselsätta omkring 2 500 arbeterskor. Dessa skulle successivt sättas i arbete intill den 1 juni. *Organisationen* och bedrivandet av arbetena samt förvaltningen skulle handhavas av en särskild arbetsdirektion, med ett centralkontor i Göteborg som verkställande myndighet.

Den 28 februari 1918 inlämnade arbetslöshetskommissionen till Kungl. Maj:t en underdånig framställning i ämnet, och sedan Kungl. Maj:t på grund härav i nådigt brev den 8 mars samma år dels fastställt riktlinjerna för den nya verksamheten och dels för ändamålet anvisat av kommissionen äskade 2 000 000 kronor, förordnades av civilministern en arbetsdirektion om fem personer under ordförandeskap av landshövding O. von Sydow i Göteborg.

I det följande kommer att lämnas en kortfattad redogörelse för verksamheten under år 1918.

Under forcerat arbete fortgingo förberedelserna och organisationen å arbetsplatserna till den 26 april, då de första av dessa kunde träda i verksamhet. Nya arbetarkolonier hava sedan under hela årets lopp upprättats, dels för kvinnliga och dels för manliga arbetare. Nedanstående förteckning upptager arbetsplatserna i kronologisk ordning.

Ludvigsborg,	Fulltofta	socken	Malmöhus	län	för	80	arbetare	26/4—pågår.
Södra Rörum,	Södra Rörums	»	»	»	»	40	»	26/4—28/9.
Allared,	Veinge	»	Hallands	»	»	50	»	29/4—28/9.
Skogaby,	Laholms	landsf.	»	»	»	65	»	29/4—28/9.
Mestocka,	Veinge	socken	»	»	»	52	»	29/4—28/9.
Frillesås,	Frillesås	»	»	»	»	40	»	3/5—28/9.
Singeshult,	Vrå	»	Kronobergs	»	»	80	»	3/5—pågår.
Hyhult,	»	»	»	»	»	52	»	3/5—26/9.
Emmeboda,	»	»	»	»	»	52	»	3/5—26/9.
Grävsnäs,	Erska	»	Älvsborgs	»	»	65	»	3/5—pågår.
Herrestad,	Kärda	»	Jönköpings	»	»	65	»	3/5—pågår.
Ekebyholm,	Rimbo	»	Stockholms	»	»	100	»	3/5—pågår.
Lassemåla I,	Oskar och Wissefjärda	»	Kalmar	»	»	39	»	10/5—29/8.
Enslöv,	Åleds	»	Hallands	»	»	40	»	22/5—28/10.
Storebro,	Vimmerby	landsf.	Kalmar	»	»	52	»	22/5—30/9.
Knäred,	Knäreds	socken	Hallands	»	»	26	»	12/6—19/10.
Fulltofta,	Fulltofta	»	Malmöhus	»	»	36	»	14/6—pågår.
**Partille,*	Partille	»	Göteborgs och Bohus	»	»	50	»	1/7— 1/11.
Kynnefjäll,	Krokstads	»	»	»	»	52	»	1/7—pågår.
Ljung,	Ljungs	»	»	»	»	13	»	1/7—pågår.
Lassemåla II,	Oskar och Wissefjärda	»	Kalmar	»	»	50	»	1/7—pågår.
Äspinge,	Ö. Äspinge	»	Malmöhus	»	»	40	»	22/7—pågår.

Hasselstad,	Ronneby landsf.	Blekinge	län	för	39	arbetare	$^{23}/_{7}$—pågår.
Torp,	Torps socken	Älvsborgs	»	»	13	»	$^{23}/_{7}$—$^{19}/_{12}$.
**Lerum,*	Lerums »	Göteborgs och Bohus	»	»	20	»	$^{24}/_{7}$—pågår.
*Göteborg,	Ett flertal socknar	Göteborgs och Bohus	»	»	450	»	$^{1}/_{4}$—$^{23}/_{6}$.
*Alafors,	Starrkärrs socken	Älvsborgs	»	»	52	»	$^{3}/_{5}$—$^{20}/_{6}$.
Öjared,	St. Lundby »	»	»	»	16	»	$^{3}/_{5}$—$^{4}/_{10}$.
Åryd	Hemmensjö »	Kronobergs	»	»	39	»	$^{3}/_{5}$—$^{17}/_{6}$.
Rångedala	Rångedala »	Älvsborgs	»	»	52	»	$^{6}/_{5}$—$^{28}/_{9}$.
*Jonsered	Lerums »	»	»	»	39	»	$^{10}/_{5}$—$^{20}/_{7}$.
Tubbetorp	Siene »	»	»	»	11	»	$^{24}/_{5}$—$^{27}/_{9}$.
**Alingsås,*	Alingsås landsf.	»	»	»	78	»	$^{24}/_{5}$—$^{27}/_{9}$.
*Nääs,	Skalljö socken	»	»	»	40	»	$^{20}/_{6}$—pågår.
*Kållered,	Kållereds »	Göteborgs och Bohus	»	»	160	»	$^{28}/_{6}$—pågår.
*Kålltorp,	Göteborgs stad	»	»	»	120	»	$^{28}/_{6}$—$^{5}/_{12}$.
Eriksberg	St. Malms socken	Södermanl.	»	»	15	»	$^{28}/_{6}$—$^{28}/_{9}$.
*Mölnlycke,	Råda »	Älvsborgs	»	»	86	»	$^{28}/_{6}$—pågår.
Äs,	Julita »	Södermanl.	»	»	15	»	$^{28}/_{6}$—$^{28}/_{9}$.
Härryda,	Härryda »	Göteborgs och Bohus	»	»	40	»	$^{15}/_{7}$—$^{13}/_{9}$.
Bratteborg,	Byarums »	Jönköpings	»	»	12	»	$^{19}/_{7}$—$^{1}/_{11}$.
*Rydal,	Seglora »	Älvsborgs	»	»	55	»	$^{22}/_{7}$—$^{1}/_{11}$.
*Kviberg I,	Göteborgs stad	Göteborgs och Bohus	»	»	80	»	$^{30}/_{7}$—$^{13}/_{9}$.
Hindås,	Björketorps socken	Älvsborgs	»	»	40	»	$^{30}/_{7}$—$^{25}/_{9}$.
Hemsjö,	Kyrkhults »	Blekinge	»	»	40	»	$^{5}/_{8}$—$^{4}/_{10}$.
Dagsnäs,	St. Bjurums »	Skaraborgs	»	»	12	»	$^{13}/_{8}$—$^{23}/_{8}$.
*Dalsjöfors,	Toarps »	Älvsborgs	»	»	180	»	$^{13}/_{8}$—pågår.
*Borås I,	Borås stad	»	»	»	40	»	$^{13}/_{9}$—$^{11}/_{10}$.
*N. Bohuslän	Tanums och Grebbestad m.fl. s:r	Göteborgs och Bohus	»	»	50	»	$^{15}/_{9}$—pågår.
Lysegården,	Romelanda socken	»	»	»	30	»	$^{19}/_{9}$—$^{2}/_{11}$.
*Erikslund,	Borås stad	Älvsborgs	»	»	20	»	$^{2}/_{10}$—pågår.
*Kviberg II,	Göteborgs »	Göteborgs och Bohus	»	»	35	»	$^{11}/_{10}$—$^{19}/_{12}$.

De ovan med * försedda platserna hava varit dagkolonier; de kursiverade namnen utmärka skogsallmänningar.

Vid upprättandet av arbetsplatser hava i första hand kommit i betraktande de under skogssällskapets ledning stående skogsallmänningarna. Då dessa emellertid snart visat sig otillräckliga för att kunna emottaga hela tillströmningen av arbetslösa, hava arbetsplatser organiserats hos privata markägare eller sammanslutningar av dylika.

Arbetskolonierna hava varit av två väsentligen olika slag, nämligen dels *fasta kolonier* med fullständig utspisning och förläggning samt dels *dagkolonier*, vid vilka arbetarna bott i sina hem och varje dag begivit sig till arbetsplatsen, varest i regel endast middagsmålet utspisats.

Befälspersonalen å en arbetsplats har utgjorts av en *platsledare* och visst antal *lag-*

ledare för arbetets tekniska ledning. Dessutom har vid kvinnliga kolonier funnits en platsledarinna, å större arbetsplatser assisterad av en biträdande dylik. För att undvika för stora kostnader för befälspersonal hava i regel mindre kolonier än av 40 arbetare ej organiserats.

De arbetare, som anställts vid statsarbetena, hava i regel uttagits av vederbörande kommunala arbetslöshetsorgan; de som antagits utan dylik förmedling hava haft att förete intyg från kommunal myndighet om behov av nödhjälpsarbete. Genom samverkan mellan centralkontoret och de olika kommunala hjälpkommittéerna hava lämpliga arbetsstyrkor uttagits till sådana platser, som krävt de minsta resekostnaderna. Uttagningen av kvinnliga arbetare har föregåtts av läkarbesiktning.

Sammanlagt över 4 300 arbetare hava sålunda uttagits enligt följande fördelning:

Från	Manliga	Kvinnliga
Stockholm	129	—
Göteborg	476	1 038
Malmö	176	225
Norrköping	55	137
Hälsingborg	83	241
Borås	457	472
Jönköping	—	16
Karlskrona	114	—
Karlshamn	—	39
Halmstad	11	5
Alingsås	2	53
Nyköping	—	15
Diverse platser i Bohuslän	199	15
» » » Västergötland	29	242
	Summa 1 731	2 498

Samtliga arbetare hava underskrivit *kontrakt* för en period av i regel åtta veckor. Formulären till dessa kontrakt hava varit av flera olika slag, beroende på om de gällt fast koloni eller dagkoloni, manliga eller kvinnliga arbetare samt arbetare över och under 18 år.

Enligt kontrakten bestämmes arbetstiden till 57 timmar per vecka, vari dock tiden för förflyttning till och från arbetsplatsen inräknas. Dagpenningen har upptagits till 3 kr. för kvinnliga, 4 kr. för manliga, som ej äro familjeförsörjare, och 5 kr. för dem, som hava försörjningsplikt. På grund av förbättrade lönevillkor i allmänna arbetsmarknaden och ökade levnadskostnader ändrades dagpenningen för manliga fr. o. m. den 1 november därhän, att samtliga erhålla 5 kr., varjämte utgår särskilt familjeunderstöd enligt principen: 1 krona per dag för hustru eller på vissa villkor till annan anhörig samt 25 öre för varje barn under 15 år. Resdagar, sön- och helgdagar samt regnvädersdagar, då utearbete ej kan beredas, utbetalas 2 kronor. För arbetare under 18 år har dagpenningen satts något lägre än för de äldre, men har för de förra införts s. k. flitpengar.

Förutom lön hava arbetarna åtnjutit en del naturaförmåner, såsom fria resor samt kost, logi, skodon, och för de kvinnliga har arbetsdräkt tillhandahållits till reducerade priser.

Arbetarnas skyldigheter äro så utformade i kontrakten, att möjlighet funnits att från arbetet skilja personer, som visat utpräglad arbetsolust eller dåligt uppförande. Bestämmelserna hava behövt tillämpas i flera fall rörande manliga, särskilt yngre, arbetare; för kvinnliga har avskedande förekommit endast i ett fåtal fall.

De arbeten, som kommit till utförande, hava i enlighet med den ursprungliga planen i huvudsak utgjorts av skogs- och jordbruksarbeten. I den mån manliga arbetare blivit sysselsatta, hava härtill kommit odlingsföretag och vägarbeten.

Sedan på grund av väderleksförhållandena arbetet vid samtliga kvinnliga kolonier i slutet av september upphört, har arbete pågått endast vid en del platser med manlig besättning. Omkring 700 man hava sålunda haft sysselsättning under tiden 1 oktober —31 december 1918.

Under tiden *intill den 1 oktober hava följande arbeten utförts:*

Grophackning med plantering	393·70	har
» » sådd	168·70	»
»	1 444·10	»
Röjning i skogsmark	355·57	»
Skogsdikning	37 204	lm.
Stubbrytning	193·5	famnar
Plantskolearbeten	3 141	dagsv.
Diverse skogsarbeten	2 641·5	»
Nyodling	6·5	har
Hagmarksröjning	290·34	»
Rotfruktsarbeten	2 985·5	dagsv.
Skördearbeten	1 436	»
Dikning . . . 1 400 lm.	2 375	m^3
Diverse jordbruksarbeten	4 225	dagsv.
Insamling av löv	242 854	kärvar
» » ljung	363 287	kg.
» » ekbark	8 879	»
Torvtäkt	150 000	»

Till arbetsresultaten kommer dessutom en myckenhet utförda arbeten, som ej kunnat uppmätas, enär de ej fullbordats vid den tidpunkt, som beräkningen gäller. Så är förhållandet t. ex. vid Dalsjöfors, beläget vid järnvägen Borås—Ulricehamn, där nyodling av en omkring 200 tunnland stor mosse pågår, å vilken intill den 1 oktober använts omkring 4 300 dagsverken, utan att resultaten kunnat preciseras.

Arbete å under skogssällskapets ledning stående skogsallmänningar har utförts utan *ersättnig;* vid arbete för privatpersoner, dock i de flesta fall med undantag av skogsodling, har däremot kontrakt uppgjorts om skälig betalning. Härvid har eftersträvats att söka erhålla gottgörelse efter vad arbetet skulle hava kostat, om det utförts av vana arbetare. Till dylikt pris hava arbetena icke närmelsevis kunnat utföras på grund av den för utearbeten mindre kvalificerade arbetskraft, som stått till förfogande. Vid uppgörelse om odlingsföretag har emellertid tagits i betraktande den besparing för staten, som ligger i att odlingsbidrag ej behöver utbetalas.

Det genom kungl. brev den 8 mars anvisade beloppet av 2 000 000 kronor har till större delen förbrukats under tiden 1 mars—15 september. Vid sistnämnda tidpunkt funnos dock tillgångar i proviant, inventarier, varor och fordringar till ett belopp, beräknat till omkring 500 000 kronor. Genom kungl. brev den 13 september anvisades på framställning av arbetslöshetskommissionen ytterligare 1 000 000 kronor för verksamhetens fortsättande till årets slut. Även dessa medel synas under året bliva förbrukade, under det att till 1919 finnes ett bundet tillgodohavande med beräknat värde av omkring 700 000 kronor.

För tiden *mars—september* hava *utgifterna* exakt beräknats och ställa sig sålunda:

För centralkontoret	kr.	88 722·07
» arbetsplatserna	»	320 447·76
» arbetarna	»	1 332 357·67
Summa	kr.	1 741 527·40

Av dessa utgifter hade dock diverse inventarier m. m. bekostats, som efter 50 % avskrivning beräknades vara värda kronor 65 939·71

Fördelade *per arbetare och dag* ställa sig omkostnaderna i öre sålunda:

För centralkontoret	39·02	öre
» arbetsplatserna	140·8	»
» arbetarna	584·6	»
Summa	764·42	öre

Då värdet av motsvarande arbetsprestationer på den grund att dessa nedlagts i ovannämnda allmänningars plantering med skog ej låter sig exakt beräknas, har någon tablå över inkomster ej kunnat uppställas.

Det stora antal arbetsplatser — över 50 —, som under året upprättats, har nödvändiggjort anställandet av en avsevärd personal vid *centralkontoret*. Vid årsskiftet består denna sålunda av 22 personer och arbetar i huvudsak på fyra avdelningar.

Arbetsavdelningen, under arbetschefens direkta ledning, består av fyra assistenter, utbildade forstmästare och agronomer, och har till uppgift att organisera nya arbetsplatser samt planlägga, leda och övervaka såväl arbetet som förhållandena i övrigt vid kolonierna.

Kontorsavdelningen handhaver löpande ärenden, sköter bokföring och arbetsplatsernas redovisning samt försäljer vissa arbetsprodukter.

Kassaavdelningen handhaver kassaräkenskaperna, vilkas bokföring skötes av en särskild kassakontrollant. Samtliga räkenskaper granskas av en fast engagerad revisor.

Intendenturavdelningen, som haft en särdeles vidlyftig verksamhet, svarar för anskaffning, lagring och distribuering av proviant, kläder, skodon, förläggningsmateriel och övriga inventarier.

Den *proviant*, som förbrukas å arbetsplatserna, inköpes till huvudsaklig del genom centralkontoret. Vad som å arbetsplatserna direkt anskaffats har inskränkts till ett minimum för att ej å orterna förrycka livsmedelsnämndernas verksamhet. Av ransonerade varor hava arbetarna utöver den kvantitet, som erhållits å ransoneringskorten, med folkhushållningskommissionens medgivande tilldelats dels påbrödskort, dels extra ranson av ärter, kaffe och fläsk. Provianten har lagrats i lämpliga lokaler i Göteborg samt hos Jönköpings läns andelsvinslakteriförening u. p. a. i Jönköping, varifrån densamma utsänts efter rekvisition från arbetsplatserna. För vissa avsides belägna dylika hava särskilda proviantdepåer upprättats.

Proviantstaterna hava upprättats med ledning av de för armén gällande. Förstärkt portion har dock varit nödvändig under arbetstidens första veckor, beroende dels på att arbetarna vid ankomsten till arbetsplatserna varit undernärda och dels på att det för de flesta nya utearbetet krävt kraftigare näring.

Under tiden 15 april—1 oktober har genom intendenturavdelningens försorg utspisats 226 760 dagsportioner, av vilka 179 652 komma på fasta arbetsplatser och 47 108 å dagkolonier. Medelkostnaden för portion å de förra utgör kronor 2·82 och å de senare kronor 1·74. För hela antalet utspisade portioner blir *medelkostnaden 2 kronor 60 öre.*

Den *beklädnad*, som mot en betalning av ungefär halva värdet tillhandahållits

arbetarna, har utgjorts av för kvinnliga rock och byxor av blå twills, benlindor och träbottnade skodon samt för manliga av högskaftade eller låga träbottenskodon. Inköpspriset för hela beklädnadsutrustningen för en arbeterska har belöpt sig till 38 kronor.

Hälsotillståndet i allmänhet kan betecknas som mycket gott, ehuruväl influensaepidemien i slutet av september nått en del arbetsplatser. Obestridligt synes vara, att utearbetet och det regelbundna livet å arbetsplatserna haft ett mycket gott inflytande på arbetarnas kroppskonstitution. Ökade kroppskrafter samt en viktökning av i medeltal 5 kg. per individ hava varit de mest påtagliga bevisen härför. Sedan arbetet återupptagits i fabrikerna, har detta ökade välbefinnande visat sig i form av frisk arbetslust och gott humör.

Det kan om arbeterskorna sägas, att en vida större del, än man väntat, lyckats att väl anpassa sig efter de nya arbetsformerna.

Ortsbefolkningen, som i regel mottagit arbetarkolonierna med icke ringa tvekan, synes efter sommarens erfarenheter hava kommit till en bättre förståelse av deras uppgift och arbetssätt. Misshälligheter mellan arbetarna och ortsinvånarna hava hört till sällsyntheterna.

I skrivelse till arbetslöshetskommissionen i december anmälde arbetsdirektionen, att de under september månad beviljade 1 000 000 kronor till största delen komma att bliva förbrukade till den 1 januari 1919, samt hemställde, att kommissionen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om anvisande av medel för fortsättande av statsarbetenas verksamhet under år 1919. Med anledning därav ingick arbetslöshetskommissionen till Kungl. Maj:t med en framställning i detta syfte, vari bl. a. anfördes:

»Vad först beträffar statsarbetenas verksamhet under nästa år, så torde deras fortsättande böra göras beroende av läget och utsikterna på den svenska arbetsmarknaden. Arbetslöshetskommissionen vågar därvid icke uttala några förbindande förutsägelser, men anser dock vissa hållpunkter föreligga till ledning för ett bedömande av arbetstillgången inom vissa grenar av näringslivet, åtminstone för det närmaste halvåret.

Sålunda har till följd av den ökade införseln av spånadsämnen driften inom textilindustrien visserligen kunnat utvidgas och återupptagas på de håll, särskilt vid bomullsfabrikerna, där den förut varit nedlagd under nästan ett år, men ännu har textilindustrien så långt ifrån kunnat utveckla sin fulla produktionskapacitet, att ett betydande antal textilarbetare, isynnerhet kvinnliga, alltjämt gå utan sysselsättning, oaktat icke mindre än 20 % av arbetarstammen under förra hälften av 1918 sökt sig bort till annan anställning eller eljest övergivit sitt gamla yrke. För de kvarstående arbetslösa, vilka i huvudsak äro samlade i textilindustriens centra: Borås, Norrköping, Malmö, Göteborg med omnejd samt en del orter i södra Älvsborgs län, pågår understödsverksamhet av allmänna medel. Under sommaren och hösten hava skogssällskapets statsarbeten kunnat bereda c:a 3 000 av dessa arbetslösa, vilka icke med fördel kunna anvisas arbete direkt i jordbrukets tjänst eller annat arbete i hemorten, stärkande och nyttig sysselsättning ute i det fria med skogsodling, hjälpfoderinsamling och dylikt. En del av dessa förläggningar, särskilt dagskolonierna i västra Sverige, hava på grund av det där rådande mildare klimatet och den för denna höst utmärkande blida väderleken kunnat fortsätta sin verksamhet ända in i december, varigenom för närvarande c:a 700 arbetslösa beredas sysselsättning i form av skogsplantering för kvinnliga och väg- och odlingsarbeten för manliga arbetslösa. I och med den kallare årstidens inträde måste givetvis verksamheten inskränkas, ehuru vissa förläggningar äro lämpade och avsedda att fortsätta även under vintern. För att de understödda arbetslösa i industrisamhällena icke skola helt hemfalla åt sysslolöshet, har kommissionen i cirkulär uppmanat vederbörande kommuner att jämväl instundande vinter anordna utbildningskurser i husligt arbete, sömnad och andra för deras nuvarande läge och

framtid nyttiga färdigheter. Till våren uppkommer emellertid ett behov av andra arbetstillfällen, och då man ej vågar räkna med att arbetstillgången inom textilindustrien återgått till den normala, lärer skogssällskapets statsarbeten på nytt behöva omhändertaga de arbetslösa. På denna grund har kommissionen ej velat tillråda statsarbetena att avveckla sin verksamhet, utan tvärtom ansett sig böra kunna påkalla deras hjälp även under år 1919. Kommissionen tror sig också därmed hava tillgodosett en allmän önskan hos arbetsgivare och arbetare inom textilindustrien, vilka på förfrågan till kommissionen uttalat sin tillfredsställelse över statsarbetenas såväl syfte som verksamhet; bland annat hava arbetsgivare, som haft tillfälle att iakttaga de arbeterskor, vilka efter ett par månaders vistelse vid statsarbetenas förläggning under hösten återvänt till fabrikerna, enstämmigt konstaterat en påtaglig förbättring i deras hälsotillstånd och arbetsförmåga.

Det värdefulla medel i kampen mot arbetslösheten, som statsarbetena visat sig vara, är emellertid icke begränsat till en viss industri, utan kan enligt erfarenheternas innebörd med lika stor fördel brukas för arbetslösa från skilda verksamhetsgrenar. Statsarbetena hava sålunda berett sysselsättning förutom åt textilarbetare även åt arbetslösa stenhuggare, målare och bagare; de tvenne sistnämnda kategorierna, för vilka under hela året understödsverksamhet varit anordnad i huvudstaden, hava kunnat anvisas lönande skogsarbete vid en av statsarbetenas förläggningar i Rimbotrakten. Härigenom har antalet understödda arbetslösa i Stockholm under hela sommaren 1918 kunnat begränsas till ett hundratal. Det är också kommissionens förhoppning, att för den händelse de tecken till omfattande arbetslöshet bland grovarbetarna i våra städer, som nu skönjas, efter nyåret skulle besannas, statsarbetena skola vara i stånd att genom fullföljandet och igångsättandet av vissa större planerade arbeten, bland annat de fortsatta arbetena med Krokåns reglering och utdikningen av Dalsjöfors mosse i Älvsborgs län samt ifrågasatta vägarbeten mellan Kolhättan och Ödsmål i Bohus län och å Mästermyr på Gottland, kunna lätta det allmännas understödsbörda samt mildra de följder av arbetslösheten, vilka icke kunna förebyggas eller botas enbart genom hjälp i penningar. Detta skulle, under förutsättning att arbetslösheten inom grovarbetarfacken fortsätter även under våren, hava en särskild betydelse, enär jordbrukets behov av arbetskraft numera synes vara så väl tillgodosett, att det ej längre torde erbjuda några avlastningsmöjligheter för städernas eventuellt överfyllda arbetsmarknad.

Näringslivet i övrigt ingiver för tillfället inga större farhågor för arbetslöshet. De störningar, som på sin tid ansågos hota vid järnmalmsgruvor och trämassefabriker, hava hittills uteblivit. Från det norrländska skogsbruket låta underrättelserna även ledes lugnande. Ett betänkligt undantag utgör emellertid konfektionsindustrien, som dels i mån av produktionsminskningen inom textilindustrien drabbats av råvarubrist, dels efter vapenstilleståndets avslutande under sistlidne november månad genom allmänhetens då inträdda köpolust utsatts för en förlamande stagnation, vilken redan på sina håll medfört omfattande arbetslöshet bland personalen. Inom Älvsborgs län hava sålunda inemot 3 000 hemarbetare blivit utan arbete och i flera fall hänvänt sig till de kommunala hjälpkommittéerna med anhållan om arbetslöshetsunderstöd. För att i främsta rummet söka bereda dessa arbetslösa lämplig sysselsättning har länshjälpkommittén i Borås, med fullföljande av ett tidigare försök i mindre skala för arbetslösa textilarbetare, anskaffat ett större parti kasserade klädespersedlar från marinens förråd i Karlskrona, vilka för omändringsarbete skola utdelas till de arbetslösa hemarbetarna. Därest arbetslösheten inom konfektionsbranschen, såsom fabrikanterna förvänta, efter nyår skulle antaga större dimensioner och fortfara under längre tid, torde skogssällskapets statsarbeten behöva komma till användning även för denna arbetargrupp.

Den plötsligt påkomna depressionen inom konfektionsindustrien är den väntade fredskrisens första yttring på den svenska arbetsmarknaden. Liknande övergångssvårigheter torde vara att befara inom andra industrier. Vid sådant förhållande och då såsom förut framhållits, vårt jordbruk icke längre lärer vara i stånd att uppsuga

överflödig arbetskraft från statsmannanäringarna, framstår skogssällskapets statsarbeten som ett ändamålsenligt led i den svenska arbetsmarknadens fredsberedskap. Tillräckliga skäl synas därför enligt arbetslöshetskommissionens uppfattning tala för ett fortsättande av statsarbetenas verksamhet jämväl under år 1919.»

Beträffande medelsbehovet för år 1919 framhöll arbetslöshetskommissionen, att detta, under förutsättning att statsarbetena komme att bedriva sin verksamhet i samma omfattning som under 1918, beräknades uppgå till 4 000 000 kronor. Med hänsyn till att läget på arbetsmarknaden möjligen kunde förbättras, så att statsarbetena icke komme att tagas i anspråk på samma sätt som förut, och då dessa vid nyåret 1919 visserligen hade förbrukat sina kontanta medel, men likväl vid nämnda tidpunkt beräknades innehava en den finansiella ställningen stärkande, avsevärd behållning i proviant och inventarier, stannade arbetslöshetskommissionen tills vidare vid halva beloppet och hemställde om anvisande ur arbetslöshetsanslaget av ytterligare 2 000 000 kronor för fullföljande av skogssällskapets statsarbeten under år 1919, vilken framställning ock av Kungl. Maj:t bifölls den 31 december 1918.

Folkhushållningsskommissionen.

Tillverkning av vetebröd. Sedan folkhushållningskommissionen uppdragit åt särskilda sakkunniga att avgiva förslag till förändrade brödtyper och de sakkunniga förordat införande av en ny typ av hushållsbröd, framställt av enbart vetemjöl och avsett att tillhandahållas mot särskilda brödkortskuponger, samt kommissionen för sin del biträtt de sakkunnigas förslag, har Kungl. Maj:t genom kungörelse den 29 november 1918 (Sv. F. 18, n:r 918), innefattande ändring av förordningen angående tillverkning och försäljning av bröd och annat bakverk den 1 februari 1918[1], i anslutning till berörda förslag förordnat, att av enbart vetemjöl tillverkat bröd, benämnt 1918 års vetebröd, i vikt om 650, 325 eller 65 gram må från och med den 14 december 1918 hållas till salu.

Förslag till mjölkreglering. Den 6 december 1918 ingick folkhushållningskommissionen till Kungl. Maj:t med utredning och förslag rörande fullständig mjölkreglering på grundvalen av skyldighet för varje koägare att leverera viss mängd mjölk, och anhöll kommissionen om Kungl. Maj:ts bemyndigande att skyndsamt vidtaga förberedande åtgärder, som funnes erforderliga för genomförande av leveranspliktsystem för mjölk och mejerivaror. Kungl. Maj:t, som den 20 december 1918 fattade beslut i ämnet, fann därvid icke skäl bifalla framställningen med hänsyn dels till det genom krigets upphörande förändrade läget och dels till de med systemets genomförande förknippade svårigheterna.

[1] Soc. Medd. 1918, sid. 6.

Maximipriser å socker och sirap. Sedan inom jordbruksdepartementet tillkallade sakkunniga för utredning och avgivande av förslag till åtgärder från statens sida för främjande av den inhemska sockerproduktionen under produktionsåret 1919—1920 framlagt förslag till höjning av maximipriserna å socker och sirap samt folkhushållningskommissionen för sin del i allt väsentligt tillstyrkt framställningen, utfärdades den 31 december 1918 förordning i ämnet. Kungl. Maj:t har likväl härigenom ej godkänt den avsevärda prisförhöjning, som de sakkunniga förordat, utan fastställt lägre priser. Exempelvis föreskriver förordningen ett maximipris å kr. 1·24 per kg. för bitsocker vid försäljning direkt till allmänheten i öppen bod, under det att priset av de sakkunniga föreslagits till kr. 1·43. — Förordningen lyder som följer.

Kungl. förordning angående maximipris å socker och sirap; den 31 december 1918
(Sv. F. 18, n:r 1033).

§ 1.

Vid frivillig försäljning av socker eller sirap *annorledes än av tillverkaren eller för hans räkning* må priset icke överstiga

	vid försäljning	
	a) i annan ordning än direkt till allmänheten i öppen bod.	b) direkt till allmänheten i öppen bod.
	Öre pr kg.	Öre pr kg.
å råsocker	94	104
» sirap, golden	77	92
» sirap, mörk	68	82
» kandisocker	118	128
» fin raffinad, löstopp i toppar om $3^1/_2$ eller $7^1/_2$ kilogram	104	115
» kristallbitsocker, stora bitar	113	124
» kristallbitsocker, små bitar	113	124
» bitsocker, stora bitar	113	124
» bitsocker, små bitar	113	124
» bitsocker i paket	115	126
» kaksocker	105	115
» siktad raffinad	104	114
» malen raffinad	101	111
» perlsocker	105	115
» krossad melis, III, IV, V eller VI	100	110
» vitt krossocker, K. S. eller K. S. O.	101	111
» vitt krossocker, B. B. eller *B. B.* stort eller O. smått	103	113
» crushed (syltsocker)	101	111
» vitt pudersocker	99	109
» gult bastard	96	106
» brunt bastard	92	102

§ 2.

Vid frivillig försäljning av socker eller sirap *av tillverkaren eller för hans räkning* må priset ej överstiga de under § 1 a) angivna pris, med avdrag av minst 2 %.

§ 3.

Till de i §§ 1 och 2 bestämda maximipris, som gälla för leverans fritt banvagn eller fritt ombord vid den järnvägsstation eller hamn, som, beträffande försäljning, varom i § 1 förmäles, är närmast försäljningsorten och beträffande försäljning, som avses i § 2, närmast sockrets tillverkningsort, må tillägg icke göras i vidare mån än i §§ 4—7 här nedan medgives.

§ 4.

Mom. 1. Å ort på längre avstånd från tillverkningsorten än närmaste järnvägsstation eller hamn må till maximipriset göras tillägg, motsvarande kostnaden för varans transport från stationen eller hamnen till förstnämnda ort. I fråga om sjötransport till följande orter, nämligen Stockholm, Gävle, Stugsund, Hudiksvall, Sundsvall, Härnösand, Örnsköldsvik, Holmsund, Skelleftehamn och Luleå, må dock dylikt tillägg icke ske för mer än två tredjedelar av den å sådan transport belöpande kostnad, däri inberäknat kostnaden för sjöförsäkring men ej för krigsriskförsäkring.

Mom. 2. Därest inom viss stad vid försäljning av annan än tillverkaren i annan ordning än direkt till allmänheten i öppen bod kostnaderna för varans transport från järnvägsstation eller hamn i staden till säljarens lager och från nämnda lager till station eller hamn i staden eller till köparens därvarande lager i allmänhet sammanlagt uppgå till 1 krona 25 öre för 100 kilogram eller därutöver, må vid försäljning av varan till de i § 1 bestämda maximipris göras tillägg med 25 öre för varje fulla 25 öre, varmed kostnaderna överstiga 1 krona för 100 kilogram. Sådant tillägg må av säljare tillgodonjutas, endast för så vitt han haft att vidkännas kostnad, som nu nämnts.

På vederbörande livsmedelsnämnds prövning ankommer, huruvida sådant fall är för handen, som nu sagts; åliggande det nämnden på framställning av utövare av partihandel med socker inom staden att fastställa det belopp, vartill ovannämnda kostnader för varans transport inom staden sammanlagt uppgå, ävensom det belopp, varmed tillägg till maximipriset följaktligen må äga rum. Sålunda fastställt tillägg skall av livsmedelsnämnden kungöras i kommunens kyrka eller kyrkor och i en eller flera tidningar i orten.

§ 5.

Till maximipriset för raffinerat socker eller sirap, som tillverkats vid fabrik i Stockholm eller Lidköping, må tillägg göras med 3 kronor och för dylik vara, tillverkad vid fabrik i Göteborg, med 2 kronor 50 öre, allt för 100 kilogram.

§ 6.

Medgiver säljaren anstånd med betalningen, må till maximipriset göras tillägg, motsvarande ränteavdrag vid diskontering av växel å köpeskillingen enligt allmänt gällande räntesats.

§ 7.

För emballage, som av säljaren tillhandahålles, må, där detta säljes jämte varan, ej göras högre tillägg till maximipriset än för

Säckar à 100 kilogram (s. k. helsäckar)

4 kronor 40 öre för linnesäckar, bomullssäckar eller dubbelsäckar,
4 » » » jutesäckar eller jutesäckar med papperssäckar,
50 » » » papperssäckar;

Säckar à 90 kilogram

4 kronor 5 öre för linnesäckar, bomullssäckar eller dubbelsäckar,
3 » 70 » » jutesäckar eller jutesäckar med papperssäckar;

Säckar à 80 kilogram
3 kronor 70 öre för linnesäckar, bommullssäckar eller dubbelsäckar,
3 » 35 » » jutesäckar eller jutesäckar med papperssäckar;
Säckar à 70 kilogram
3 kronor 35 öre för linnesäckar, bomullssäckar eller dubbelsäckar,
3 » » jutesäckar eller jutesäckar med papperssäckar;
Säckar à 60 kilogram
3 kronor för linnesäckar, bomullssäckar eller dubbelsäckar,
2 » 70 öre för jutesäckar eller jutesäckar med papperssäckar;
Säckar à 50 kilogram (s. k. halvsäckar)
2 kronor 60 öre för linnesäckar, bomullssäckar eller dubbelsäckar,
2 » 40 » » jutesäckar eller jutesäckar med papperssäckar,
25 » » papperssäckar;
Toppsockersäckar
1 kr. 60 öre för begagnade säckar för toppsocker;
Toppsockerfat
1 kr. 50 öre för furufat per 100 kilogram toppsocker;
Sirapsfat
40 kr. för fat om cirka 250 kilogram;
Sirapsdunkar
2 kr. 50 öre för bleckkärl om 15 kilogram;
Bitsockerlådor
1 kr. 25 öre för låda om 25 à 30 kilogram bitsocker samt
Paketbitsockerlådor
1 kr. för låda om cirka 100 kilogram paketpackat bitsocker;

med skyldighet för säljaren av varan att antingen återköpa oskadat sirapsfat efter debiterat pris fraktfritt *köparens* av varan järnvägsstation eller hamn samt annat oskadat emballage efter debiterat pris fraktfritt *säljarens* av varan station eller hamn eller ock att ansvara för att tillverkaren av varan på enahanda villkor återköper oskadat emballage;

dock att dylik skyldighet icke föreligger ifråga om papperssäckar och att, där jutesäckar expedierats tillsammans med papperssäck, återköpspriset för jutesäcken skall utgöra det debiterade priset, minskat med 50 öre för säck à 100 kilogram och 25 öre för mindre säck.

§ 8.

Vid beräkning för försålt varuparti av maximipris och tillägg därtill enligt de i §§ 1—7 meddelade stadganden må del av öre räknas som helt öre.

§ 9.

Bestämmelserna i denna förordning skola tillämpas även vid försäljning, som äger rum av ekonomisk förening till dess medlemmar.

§ 10.

Vad i denna förordning stadgas skall ej äga tillämpning med avseende å socker eller sirap, som framställts i utlandet och som efter tillstånd av folkhushållningskommissionen eller å dess vägnar försäljes under villkor, vilka, i den mån föreskrifter icke meddelas av Kungl. Maj:t, bestämmas av kommissionen.

Denna förordning träder i kraft den 2 januari 1919, från och med vilken dag förordningen den 22 mars 1918 (158) angående maximipris å socker och sirap skall upphöra att gälla; och skall förstnämnda förordning äga tillämpning tills vidare till och med den 30 april 1919.

Tillgången av livsförnödenheter å olika orter i riket.

November.

I anslutning till en från statens livsmedelskommission till socialstyrelsen gjord hemställan har styrelsen genom sina ombud i orterna från och med slutet av april 1917 införskaffat uppgifter rörande *tillgången* å sådana varuslag, som med hänsyn till respektive ombudsområdens behov äro att beteckna såsom särskilt viktiga. Dylika uppgifter hava sedermera för varje vecka insänts till styrelsen, och med ledning av desamma har den genomsnittliga tillgången under månaden beräknats. Tillgången har härvid ansetts kunna betecknas såsom god [○], om de mängder av varuslaget, som funnits å orten, mer än motsvarat efterfrågan och såsom tillräcklig [◑], om tillgång och efterfrågan någorlunda motsvarat varandra. Om slutligen de å orten tillgängliga kvantiteterna av ett varuslag ej varit tillräckliga för behovets täckande, har tillgången betecknats såsom otillräcklig [●]. Dessa uppgifter böra under nuvarande förhållanden, då det gäller att så noggrant som möjligt följa de förändringar i fråga om tillgången på viktigare varuslag, som yppa sig inom olika delar av riket, och särskilt då det gäller att konstatera, om brist på ett eller annat varuslag uppstått, eller om tillförseln på någon ort förbättrats, vara av synnerligen stort intresse. Det torde emellertid icke kunna undvikas, att jämförbarheten de olika orterna emellan bliver i någon mån rubbad av respektive ombuds subjektiva uppfattning om var gränsen i fråga om tillgången bör sättas å ena sidan mellan »tillräcklig» och »god» och å andra sidan mellan »tillräcklig» och »otillräcklig». Dock torde kunna förutsättas, att de ojämnheter vid rapporteringen, som på grund av dessa omständigheter uppstått, ej äro av alltför stor betydelse.

I föregående häften av Sociala Meddelanden hava ifrågavarande uppgifter lämnats från och med maj månad 1917 till och med oktober 1918. I tabellen å efterföljande sida meddelas liknande uppgifter för november månad. En granskning av tabellen visar, att vad beträffar *salt sill* och *ved* tillgången icke betecknats som otillräcklig å någon rapportort. I fråga om ved torde dessutom böra framhållas, att enligt uppgift från bränslekommissionen tillgången i hela landet kan anses som god. Till följd av vissa distributionssvårigheter samt de ofta höga vedpriserna hava emellertid särskilt de mindre bemedlade i många fall ej varit i stånd att fylla sitt normala behov av ved, varför ock flera av socialstyrelsens ombud angivit tillgången endast såsom tillräcklig. Även å *färsk fisk* synes tillgången å flertalet rapportorter hava motsvarat efterfrågan; från så gott som samtliga norrländska ombudsorter har dock rapporterats mycket ringa tillgång. Tillgången å *kött* synes ävenledes i allmänhet vara ganska riklig. Flertalet ombud anmärka dock, att kalvkött efter maximiprisets införande omedelbart försvunnit ur marknaden. Med avseende å

Uppgifter rörande tillgången av vissa viktigare livsförnödenheter å olika orter i riket under *november* månad 1918.

(○ = god. ◑ = tillräcklig. ● = otillräcklig.)

	Mjölk	Smör	Ost	Ägg	Potatis	Kött	Fläsk	Sill, salt	Fisk, färsk	Fotogen	Ved	Kol	Koks
Stockholm	●	●	●	[1]◑		◑	●	◑	◑	●	◑	●	●
Södertälje	●	●	●	●		◑	●	◑	◑	●	◑	●	●
Uppsala	●	●	●	●		◑	●	○	◑	●	◑	●	●
Nyköping	●	●	●	●		◑	●	◑	[2]◑	●	○	●	●
Eskilstuna	●	●	●	[1]◑		[2]◑	●	○	○	●	◑	●	●
Linköping	●	●	●	●		○	●	○	[2]◑	●	○	●	●
Norrköping	●	●	●	●		●	●	○	◑	●	○	●	●
Motala	●	●	●	●		[2]◑	●	○	[2]◑	●	○	●	●
Jönköping	●	●	●	◑		◑	●	◑	◑	●	○	●	●
Växjö	●	●	●	●		◑	●	◑	◑	●	○	●	●
Kalmar	●	●	●	●		◑	●	◑	◑	●	○	●	●
Västervik	●	●	●	●		●	●	◑	●	●	◑	●	●
Visby	●	●	●	●		◑	●	◑	●	●	◑	●	●
Karlskrona	●	●	●	●		◑	●	◑	[1]◑	●	◑	●	●
Kristianstad	●	●	●	●		[1]◑	●	◑	[1]◑	●	◑	●	●
Malmö	●	●	●	●		◑	●	◑	◑	●	○	●	●
Lund	●	●	●	●		●	●	○	●	●	○	●	●
Landskrona	●	●	●	●		◑	●	◑	◑	●	○	●	●
Hälsingborg	●	●	●	●		◑	●	◑	◑	●	○	●	●
Ystad	●	●	●	●		◑	●	◑	●	●	○	●	●
Halmstad	●	●	●	[1]◑		○	●	◑	○	●	○	●	●
Göteborg	●	●	●	●		◑	●	◑	○	●	○	●	●
Lysekil	●	●	●	●		●	●	◑	◑	●	◑	●	●
Vänersborg	●	●	●	●		◑	●	◑	◑	●	◑	●	●
Borås	●	●	●	●		◑	●	[2]◑	◑	●	◑	●	●
Tidaholm	●	●	●	●		●	●	◑	[1]◑	●	○	●	●
Karlstad	●	●	●	●		◑	●	◑	◑	●	○	●	●
Örebro	●	●	●	[1]◑		◑	●	◑	◑	●	○	●	●
Kopparberg	●	●	●	●		◑	●	◑	●	●	◑	●	●
Västerås	●	●	●	●		◑	●	○	◑	●	◑	●	●
Falun och Domnarvet	●	●	●	◑		◑	●	○	○	●	○	●	●
Ludvika	●	●	●	●		●	●	◑	[1]◑	●	○	●	●
Gävle	●	●	●	●		○	●	○	●	●	○	●	●
Söderhamn	●	●	●	[1]◑		[2]◑	●	○	●	●	○	●	●
Sundsvall	●	●	●	●		[2]◑	●	◑	●	●	◑	●	●
Nyland	●	●	●	[1]◑		○	●	○	●	●	◑	●	●
Östersund	●	●	●	●		◑	●	◑	[1]◑	●	○	●	●
Umeå	●	●	●	●		◑	●	◑	●	●	○	●	●
Luleå och Boden	●	●	●	◑		◑	●	◑	●	●	◑	◑	◑
Malmberget och Gällivare	●	●	●	◑		◑	●	◑	●	●	◑	◑	●
Kiruna	●	●	●	●		●	●	◑	◑	●	◑	●	●

[1] Under månaden var tillgången omväxlande tillräcklig och otillräcklig.
[2] » » » » » god och tillräcklig.

*mjölk*tillförseln har från många rapportorter meddelats, att en ökning av tillförseln kunnat förmärkas efter den vid månadens början genomförda prisregleringen, även om tillgången varit så knapp, att den likväl måst betecknas såsom otillräcklig. Andra av statsmakterna vidtagna åtgärder, såsom fastställande av maximipris å kalvkött samt kraftfodertilldelning åt mjölkproducenterna, framhållas dessutom av flera ombud såsom bidragande orsaker till den ökade tillgången. Rörande tillgången av *potatis* å olika ombudsorter lämnas tills vidare icke några uppgifter, då detta varuslag numera är lagt under statlig ransonering. Vad slutligen beträffar *smör*, *ost* och *fläsk* samt *fotogen*, *kol* och *koks*, så synes tillförseln till så gott som samtliga ombudsorter hava varit i det närmaste avstannad.

Livsmedelskostnadernas förändringar å vissa orter i riket.

I efterföljande tabeller (sid. 1268—1269) meddelas en sammanställning av prisförändringarna under krisåren beträffande viktigare slag av livsmedel, lyse och bränsle för en normalfamilj (man, hustru och 2 barn) med en utgiftsstat 1914 av c:a 2 000 kronor å samtliga socialstyrelsens ombudsorter. I den första av dessa tabeller lämnas för de olika orterna en redogörelse för stegringen av ovannämnda utgiftsposter från juli 1914 till olika tidpunkter under kristiden, medan i tabellen å sid. 1269 en jämförelse anställts års- och kvartalsvis mellan storleken av dessa utgifter å de olika ombudsorterna och det för riket i dess helhet beräknade medeltalet, som härvid satts = 1 000.

Med tillhjälp av de inom styrelsen för närvarande pågående levnadskostnadsundersökningarna har man för olika delar av riket (södra Sverige, mellersta Sverige och norra Sverige) kunnat fastställa genomsnittliga kvantitetstal för de olika varuslagen i ett normalhushålls budget. Genom tillämpande på dessa tal av de från styrelsens ombudsorter regelbundet inhämtade prisuppgifterna har det blivit möjligt att på det noggrannaste sätt, som för närvarande står statistiken till buds, kunna mäta livsmedelskostnadernas förändringar, såsom de gestalta sig för det enskilda hushållet i ett stort antal av våra såväl större som mindre stadssamhällen.

I samband med redogörelsen rörande livsmedelspriserna (se sid. 1308 i detta häfte) meddelas även en annan indexserie, vilken är uträknad såsom ett aritmetiskt medeltal av sex större varugruppers procentiska stegring. Denna kan emellertid — särskilt under nuvarande förhållanden — icke anses såsom en fullgod mätare på livsmedelskostnadernas förändringar, utan har man därför, på sätt ovan angivits, sökt åstadkomma en motsvarande serie av tal, »vägda» med hänsyn till de olika varuslagens betydelse för hushållet. Dock må påpekas, att ända till och med tredje kvartalet 1915 dessa båda indexserier förete en synnerligen god överensstämmelse.

Utgifter för livsmedel, lyse och bränsle åren 1914—1918 för en normalfamilj med en utgiftsstat år 1914 av ca 2 000 kronor.

Juli 1914 = 100.

Ort	1914		1915		1916		1917		1918			
	Juli	2:dra halv-året	1:sta halv-året	2:dra halv-året	1:sta halv-året	2:dra halv-året	1:sta halv-året	2:dra halv-året	1:sta kvartalet	2:dra kvartalet	3:dje kvartalet	Nov.
Stockholm	100	106	119	128	133	147	169	188	230	275	302	339
Södertälje	100	108	119	130	134	147	168	189	233	259	283	332
Uppsala	100	109	120	131	136	150	177	197	235	264	287	340
Nyköping	100	105	117	124	131	146	173	190	229	256	271	322
Eskilstuna	100	106	118	124	128	144	171	195	229	257	270	310
Linköping	100	106	121	129	134	150	177	196	229	255	273	331
Norrköping	100	106	118	126	130	144	167	189	225	253	268	321
Motala	100	106	122	131	138	155	180	203	237	265	285	339
Jönköping	100	104	117	126	133	146	172	195	230	259	274	321
Växjö	100	104	118	124	132	147	167	185	215	247	263	313
Kalmar	100	104	117	127	131	145	169	194	225	248	267	315
Västervik	100	103	113	121	131	145	169	186	222	250	268	310
Visby	100	104	113	121	127	140	162	179	210	235	251	297
Karlskrona	100	106	121	129	134	146	169	189	223	248	262	305
Kristianstad	100	108	121	135	138	149	173	198	239	268	286	329
Malmö	100	106	119	131	144	148	174	203	245	273	288	329
Lund	100	105	121	130	133	148	173	205	246	271	284	328
Landskrona	100	108	122	133	138	152	177	208	245	273	288	330
Hälsingborg	100	105	118	129	134	146	172	201	246	274	285	326
Ystad	100	105	119	130	135	146	171	197	243	267	282	324
Halmstad	100	106	120	129	134	146	169	192	226	261	281	319
Göteborg	100	104	121	129	135	151	176	203	248	279	291	331
Lysekil	100	103	113	122	129	142	166	188	223	247	263	304
Vänersborg	100	104	117	126	135	149	172	194	232	259	282	317
Borås	100	107	121	130	136	150	173	196	232	262	274	322
Tidaholm	100	104	118	127	136	149	167	187	217	251	268	311
Karlstad	100	108	119	126	123	148	171	192	230	259	278	329
Örebro	100	107	119	128	133	148	173	192	225	252	271	325
Kopparberg	100	105	116	123	131	147	169	189	226	253	269	321
Västerås	100	105	117	127	134	150	173	194	228	259	279	327
Falun	100	105	114	125	131	146	171	190	225	253	278	323
Domnarvet o. Borlänge	100	105	117	128	134	150	177	199	234	260	290	337
Ludvika	100	104	115	123	130	148	170	194	233	260	279	327
Gävle	100	107	116	125	132	148	173	191	228	260	280	326
Söderhamn	100	107	119	126	133	149	177	193	237	267	288	329
Sundsvall: staden	100	105	114	125	135	153	172	197	238	263	287	335
sågverksdistriktet	100	104	111	123	132	153	176	199	229	263	291	331
Nyland	100	104	110	117	128	148	170	190	216	242	277	313
Östersund	100	105	113	123	128	149	168	190	232	253	281	307
Umeå	100	104	112	122	130	147	173	195	222	247	269	318
Luleå	100	105	114	122	128	148	173	199	232	259	290	325
Boden	100	107	118	124	132	150	174	203	237	267	297	331
Malmberget o. Gällivare	100	105	111	114	122	135	157	184	215	245	277	313
Kiruna	100	104	109	116	121	135	155	183	213	246	276	311
Samtliga orter	**100**	**105**	**117**	**126**	**132**	**147**	**170**	**191**	**227**	**255**	**277**	**320**

Utgifter för livsmedel, lyse och bränsle åren 1914—1918 för en normalfamilj med en utgiftssiffra år 1914 av ca 2 000 kronor.

Den genomsnittliga utgiftssumman för samtliga orter (»riksmedeltalet») = 1 000.

Ort	1913	1914	1915	1916	1917	1918		
						1:sta kvartalet	2:dra kvartalet	3:dje kvartalet
Stockholm	1 109	1 110	1 129	1 114	1 093	1 125	1 197	1 209
Södertälje	1 032	1 049	1 051	1 036	1 012	1 051	1 041	1 045
Uppsala	1 004	1 007	1 015	1 009	1 018	1 010	1 017	1 017
Nyköping	969	965	970	967	981	983	979	953
Eskilstuna	989	1 006	1 005	985	1 022	1 016	1 015	983
Linköping	966	966	999	991	1 004	982	973	957
Norrköping	1 000	1 020	1 035	1 014	1 016	1 019	1 021	994
Motala	918	925	962	970	977	961	960	949
Jönköping	988	966	970	971	981	980	985	958
Växjö	948	935	951	958	929	902	923	912
Kalmar	969	953	966	952	965	950	933	925
Västervik	966	962	946	974	966	961	964	949
Visby	997	990	969	968	950	932	926	911
Karlskrona	991	988	1 012	991	974	968	9 6	931
Kristianstad	937	938	976	950	948	970	971	950
Malmö	995	1 000	1 033	1 052	1 045	1 080	1 074	1 040
Lund	969	974	994	972	1 005	1 042	1 024	985
Landskrona	970	947	993	986	1 008	1 024	1 012	985
Hälsingborg	958	949	973	964	986	1 039	1 029	986
Ystad	966	953	978	961	969	1 019	995	968
Halmstad	988	970	986	968	961	958	985	974
Göteborg	1 021	1 004	1 052	1 050	1 074	1 117	1 120	1 073
Lysekil	1 018	1 006	1 001	1 005	1 014	1 015	1 004	981
Vänersborg	985	974	977	999	987	999	990	992
Borås	974	973	1 003	1 001	993	993	999	963
Tidaholm	938	941	959	970	927	906	932	918
Karlstad	1 008	1 009	1 000	1 007	997	1 005	1 009	995
Örebro	995	997	1 008	997	999	978	976	965
Kopparberg	959	951	952	964	958	965	961	940
Västerås	984	978	987	1 004	1 001	987	998	990
Falun	1 007	1 001	995	1 003	1 006	998	1 001	1 011
Domnarvet och Borlänge	943	941	956	966	984	976	962	999
Ludvika	980	965	964	980	992	1 008	1 000	990
Gävle	1 018	1 016	1 005	1 017	1 019	1 015	1 028	1 019
Söderhamn	1 002	1 008	1 005	1 010	1 016	1 038	1 039	1 033
Sundsvall: staden	1 095	1 079	1 059	1 011	1 017	1 126	1 108	1 112
sågverksdistriktet	1 036	1 024	991	1 050	1 068	1 039	1 062	1 079
Nyland	1 061	1 053	982	1 041	1 043	996	993	1 019
Östersund	1 087	1 083	1 055	1 085	1 080	1 111	1 081	1 104
Umeå	1 050	1 033	988	1 019	1 044	1 001	990	993
Luleå	1 044	1 043	1 019	1 036	1 078	1 072	1 062	1 095
Boden	1 021	1 034	1 016	1 034	1 065	1 064	1 068	1 092
Malmberget och Gällivare	1 099	1 107	1 030	1 026	1 048	1 051	1 66	1 107
Kiruna	1 125	1 099	1 043	1 036	1 049	1 057	1 084	1 117
Samtliga orter	**1 000**	**1 000**	**1 000**	**1 000**	**1 000**	**1 000**	**1 000**	**1 000**

Det bör härvid med avseende å de använda kvantitetstalen erinras om, att dessa, som ju äro beräknade på grundvalen av levnadsvanorna före krigets början, helt visst icke motsvara krigsårens faktiska budget. Kristidens prisökning har nämligen ganska olikformigt drabbat de olika varuslagen, varför ett utbyte av dyrare varor mot billigare kunnat och även i många fall måst göras. Framhållas må emellertid, att varuknappheten delvis kan antagas hava givit anledning till en utveckling även i motsatt riktning. I all synnerhet bliva givetvis beräkningarna vanskliga i den mån som de i prisstatistiken upptagna varuslagen försvinna ur marknaden. Till en del hava dock dessa svårigheter kunnat avhjälpas vid indexberäkningarna genom utbyte av sådana varuslag mot andra ännu i handeln tillgängliga ersättningsvaror (t. ex. kol och koks mot motsvarande bränslevärde i ved).

Det »vägda» indextalet för ombudsorterna tillsammantagna utvisar, om juli 1914 tages till utgångspunkt, en ökning av 210 % till oktober och 220 % till november 1918.

Det må emellertid noga observeras, att ovan angivna procentuella stegring endast avser den förhöjning, som drabbat priserna å livsmedel, lyse och bränsle. För att däremot få en fullständig bild av prisstegringens inverkan å en familjs hela utgiftsstat måste emellertid undersökningen utsträckas till att omfatta även övriga i budgeten ingående poster, såsom hyra, kläder, skatter m. m., vilka utgiftsposter förete delvis väsentligt andra prisrörelser. En dylik beräkning finnes publicerad i häfte n:r 10 av Sociala Meddelanden (sid. 1077 ff.) och enligt denna uppgick den allmänna stegringen av levnadskostnaderna under tiden juli 1914 till tiden omkring den 1 oktober 1918 till c:a 142 %. Till januari 1919 har nu motsvarande procentsiffra preliminärt beräknats till 167.

Prisregleringen i Norge under kristiden.

Genom en provisorisk förordning den 4 augusti 1914, som den 18 i samma månad ersattes med en lag, erhöll konungen eller den han bemyndigade befogenhet att fastställa maximipriser för födoämnen, fodermedel och bränsle m. m. Samtidigt upprättades statens provianteringskommission, som fick i uppdrag att i samråd med jordbruksdepartementet vidtaga åtgärder beträffande landets förseende med spannmål, mjöl och andra oundgängliga förbrukningsartiklar ävensom att bestämma maximipriser för samma förnödenheter. På grundvalen av detta bemyndigande skred kommissionen omedelbart till fastställande av maximipriser å ett flertal förbrukningsartiklar, särskilt livsförnödenheter, men sedan den av krigsutbrottet framkallade panikstämningen å livsmedelsmarknaden lagt sig, blevo under september och oktober månader 1914 samtliga maximipriser upphävda, och bortsett från vissa för enstaka varor av särskilda anledningar fastställda samt

snart ånyo återkallade maximipriser vidtogos sedermera inga åtgärder i prisreglerande syfte före augusti månad 1916. Provianteringskommissionens huvuduppgift var att skaffa landet tillförsel, under det att prisregleringen under denna första period ansågs vara av sekundär betydelse, och detta så mycket mer som dyrtiden ännu ej kändes synnerligen tryckande.

I den mån prisnivån stegrades, skärptes emellertid kraven på statsingripande för prisökningens hämmande, och på hösten 1916 begynte, såsom ovan antytts, större intresse att ägnas häråt. Genom en den 30 augusti 1916 utfärdad provisorisk förordning (som den 14 maj 1917 avlöstes av en lag, innefattande ändring av ovannämnda lag den 18 augusti 1914) skapades förutsättning för fastställande av maximipriser å alla slags varor, och vid samma tid överfördes prisregleringsmyndigheten till nya organ, nämligen dels till de lokala provianteringsråden (motsvarande de svenska livsmedelsnämnderna), dels till det i juli 1916 upprättade provianteringsdepartementet, som avlöste provianteringskommissionen. Provianteringsråden fingo icke endast rätt utan skulle även vara skyldiga att fastställa maximipriser å alla födoämnen av inhemskt ursprung, under det att departementet skulle fungera såsom en slags appelationsinstans samt dessutom även vid behov företaga prisreglering av utländska varor.

Genom denna decentralisering av prisregleringen ville man ernå efter de växlande lokala förhållandena avpassade priser, men inom kort visade sig systemet vara förfelat. Provianteringsråden saknade ofta kompetens för uppgiften, och inga enhetliga principer för prisregleringen tillämpades. Det ena rådet kunde exempelvis i konsumenternas intresse fastställa ett oskäligt lågt maximipris, under det att ett annat med gynnande av producenterna eller handlandena för samma vara bestämde ett pris, som var allt för högt. Provianteringsrådens prissättning ledde sålunda ej till den avsedda, på det faktiska marknadsläget å olika orter grundade differentieringen av priserna. Redan i december ändrades därför regleringssystemet i riktning mot dettas centralisering, i det att i varje amt upprättades ett s. k. amtsprovianteringsråd med uppgift att fastställa grosshandelspriser för hela amtet, under det att minutpriserna som regel fortfarande skulle bestämmas av de kommunala råden men underställas amtsrådens godkännande.

De vid systemet häftande bristerna blevo dock ej genom denna omorganisation avhjälpta, varför det under sommaren 1917 blev helt övergivet och ersatt av ett nytt, som sedermera visserligen undergått väsentliga förändringar och utvidgningar men i huvudsak är det alltjämt tillämpade. Den 6 juli 1917 utfärdades nämligen en lag om reglering av varupriserna, enligt vilken konungen eller den han bemyndigade i och för reglering av priserna på födoämnen, bränsle, fodermedel och andra varor kunde »utfärda föreskrifter för producenter och handlande angående försäljning av sådana förnödenheter och angående den förtjänst, som säljare och mellanhänder må beräkna». Myndigheten att utfärda sådana föreskrifter uppdrogs åt provianteringsdepartementet, och i samband därmed upprättades ett prisregleringsråd såsom rådgivande organ vid prissättningen samt ett prisdirektorat såsom förberedande och tekniskt organ. De lokala rådens befogenhet att fastställa maximipriser

blev ej formellt upphävd men förlorade sin betydelse, i det att prisregleringsverksamheten gled över till de centrala prismyndigheterna.

Varuprisregleringslagen medförde ingen förändring av maximiprislagen, och prisregleringen skedde alltså på grundvalen av båda dessa lagar. Då det emellertid befanns önskvärt att hava det legala underlaget för prisregleringen sammanfört i en författning, utfärdades den 17 juli 1918 en ny varuprisregleringslag, i vilken föreskrifterna rörande prisregleringen i maximiprislagen äro inarbetade, men som ock innehåller förändringar av lagen den 6 juli 1917 med hänsyn såväl till området för prisregleringen som omfånget av de åtgärder, som kunna vidtagas. De viktigaste delarna av denna lag, å vilken nu gällande prisreglering alltså är baserad, lyda i översättning som följer:

§ 1. Konungen eller den han bemyndigar äger i och för reglering av priserna å varor och andra förnödenheter tills vidare fastställa maximipriser, utfärda förbud mot undanhållande från försäljning av varor samt utfärda föreskrifter för produktionen och omsättningen ävensom för verksamhet, som därmed står i förbindelse, såsom beredande, iståndsättande, transport och tillhandahållande.

Envar är skyldig att under samma ansvar, som är stadgat för vittnen i brottmål, meddela vederbörande myndigheter de upplysningar, som av dessa begäras för prisregleringens genomförande och för kontroll av att bestämmelserna icke överträdas. Under ansvar, som för utlämnande av bevisningsmedel i brottmål är stadgat, är envar skyldig att till vederbörande myndighet för granskning utlämna affärsböcker, fakturor och andra affärshandlingar, som finnas vara av betydelse för undersökningen.

Producenter och handlande äro skyldiga att efter närmare föreskrifter, som av konungen eller av den han bemyndigar utfärdas, medverka vid prisregleringen genom deltagande i prisnoteringsutskott, kontrollnämnder eller på annat sätt.

Envar, som jämlikt mom. 2 eller 3 erhåller kännedom om affärs- eller tillverkningshemligheter, är skyldig att därom iakttaga tystnad.

§ 2. Förråd av varor och andra förnödenheter, beträffande vilka priserna äro reglerade genom fastställande av maximipriser eller på annat sätt, skola, där staten, amtskommuner eller kommuner sådant kräva, i nödig utsträckning avstås mot ersättning, beräknad efter maximipris eller på annat sätt reglerat pris.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

§ 3. Konungen eller den han bemyndigar må i varje särskilt fall medgiva undantag från bestämmelserna i § 1, avdelning 1.

Lagen innehåller vidare bland annat straffbestämmelser för överträdande av föreskrift angående prisreglering. Sådan överträdelse straffas med fängelse eller böter upp till 100 000 kr. eller med båda dessa straff, varjämte den skyldige kan förbjudas att vidare bedriva den rörelse, vid vars utövande överträdelsen skedde. Sistnämnda bestämmelse, vartill någon motsvarighet ej finnes i föregående lagstiftning, har tillkommit i första hand för att bereda möjlighet att slå ned på de massor av jobbare, som högkonjunkturen frambragt, men som icke fylla något behov av omsättningsled. Av andra nyheter i denna lag märkes en bestämmelse, enligt vilken även köpares medverkan vid överträdelse av prisföreskrifter kan göras straffbar. Möjligheten härtill har vunnits genom att ordet »försäljning» i föregående lagstiftning utbytts mot »omsättning», som avser såväl köpares som säljares åtgöranden vid handelsöverenskommelse.

På grundvalen av denna lag utfärdades nya bemyndiganden för de prisreglerande organen, varigenom dock ovanberörda efter tillkomsten av lagen den 6 juli 1917 skapade ordning i stort sett lämnades orubbad. Befogenheten att prisreglera varor har dock med hänsyn till den omfattning, regleringen fått, fördelats på tre departement, nämligen jordbruks- och provianteringsdepartementen samt det under kriget för industriens tillgodoseende med råvaror m. m. upprättade »departementet for den industrielle forsyning» (industriforsyningsdepartementet). Jordbruksdepartementet har avgörandet beträffande gödningsämnen och byggnadsmaterial av trä, provianteringsdepartementet för födoämnen, fodervaror samt kol och koks och industriforsyningsdepartementet i fråga om alla andra varor. Sistnämnda departement hade redan vid slutet av år 1917 erhållit i uppdrag att deltaga i prisregleringen, och i samband därmed hade prisregleringsrådet blivit delat på två råd, vilka nu erhöllo förnyat bemyndigande att biträda vid regleringen, det ena rörande födoämnen samt foder- och gödselämnen ävensom för kol och koks samt det andra för alla övriga varor. Utövandet av de befogenheter, varmed departementen äro beklädda, kunna dessa i den omfattning de finna ändamålsenligt uppdraga åt prisdirektoratet samt amtens och kommunernas prisregleringsråd. I anledning av detta bemyndigande har prisdirektoratets uppgift att fungera såsom förberedande och tekniskt organ bekräftats av provianterings- och industriforsyningsdepartementen i fråga om de varor, som falla under deras avgörande. Direktoratet äger sålunda bland annat att infordra sådana uppgifter, som omförmälas i första paragrafens andra avdelning i varuprisregleringslagen samt meddela dispenser enligt tredje paragrafen. Det kan även fastställa maximipriser och utfärda andra omsättningsföreskrifter i ärenden av mindre vikt eller då departementets beslut ej utan betänklighet kan avvaktas. Det slutliga avgörandet i större frågor träffas sålunda av departementen. Rätten att bekläda provianteringsråden med självständig prisreglerande myndighet tillämpas ej utom i särskilda fall och i begränsat omfång. En undantagsställning härutinnan intages dock av amtsprovianteringsrådet i Finnmarken, vilket i viss omfattning äger utfärda särskilda prisbestämmelser för denna avlägsna landsända.

Avsikten med det prisregleringssystem, som började tillämpas 1917, då den tredje och sista perioden i den norska prisregleringens utveckling under kriget kan anses hava inträtt, var icke att genomföra någon väsentlig reduktion av den allmänna prisnivån, utan uppgiften inskränktes till reglering av varje ytterligare prisstegring samt åvägabringande av de prisnedsättningar, som i särskilda fall kunde anses uppnåeliga. Det nya moment, som för vinnande av detta syfte infördes i prislagstiftningen genom lagen den 6 juli 1917 och som efter dennas upphävande återkommer i ovan anförda lag den 17 juli 1918, utgöres av den därmed skapade möjligheten att ingripa i varuomsättningen med bestämmelser, varigenom dels själva priskalkyleringen regleras under hänsynstagande till alla på priset inverkande faktorer, dels den förtjänst, som producenter och mellanhänder må beräkna, begränsas till vad som kan anses skäligt. Utan att ett högsta pris behöver vara uttryckligen

fastslaget, skapas sålunda genom dylika omsättningsföreskrifter ett prisläge, som vid straffpåföljd ej må överskridas. Dessa föreskrifter äro formade dels såsom specialbestämmelser för särskilda varuslag, dels såsom allmänna föreskrifter. Om man nämligen inskränkte sig till specialbestämmelser, skulle ej alla varor nås av prissättningen och priserna ej kunna avpassas med hänsyn till vid olika tidpunkter rådande förhållanden. Å andra sidan skulle enbart allmänna bestämmelser i många fall ej vara tillräckligt effektiva, varför de tarva supplering med särskilda regler för de olika varorna. I den mån det befinnes nödvändigt kunna omsättningsföreskrifterna avlösas av till siffran bestämda maximipriser, och i fråga om vissa varor, varå priset ej låter sig regleras på nämnda sätt, måste i alla händelser maximiprissättning ske. Genom maximipriser kunna givetvis de på annat sätt reglerade priserna övereller underskridas, då sådant av särskilda orsaker kan anses vara motiverat, och på denna väg kan även priset nedpressas för sådana varor, som varit föremål för jobberi.

Efter utfärdandet av den första varuprisregleringslagen sökte man medelst allmänna omsättningsföreskrifter åstadkomma en fast utgångspunkt för en mera ingående reglering genom att binda priserna vid de offentliga noteringarna, i det att provianteringsdepartementet föreskrev, att sådana noteringar ej finge överskridas utan dess medgivande. Systemet fungerade emellertid ej med tillräcklig effektivitet på grund av vissa vid detsamma häftande brister, och då dessa ej kunde avhjälpas, blevo andra bestämmelser, varigenom grundvalarna för prisregleringen i det väsentliga omläggas, utfärdade den 30 oktober 1917. Efter tillkomsten av varuprisregleringslagen den 17 juli 1918 blevo dessa bestämmelser underkastade revision och gälla i sitt nya skick från och med den 15 oktober 1918. För dessa föreskrifter, vilka i enlighet med det förut omnämnda kungliga bemyndigandet äro gemensamt utfärdade av jordbruks-, provianterings- och industriförsyningsdepartementen, må här närmare redogörelse lämnas. De grundläggande paragraferna hava i översättning följande lydelse:

§ 1. Vid omsättning av varor, för vilka maximipriser icke äro fastställda, må icke tagas eller begäras högre priser än vad som är nödvändigt för täckande av bevisliga utgifter för framställning eller förvärv av vederbörande vara med tillägg av en efter omständigheterna rimlig förtjänst. Förtjänsten beräknas på samma sätt som sedvanligt vid motsvarande omsättning år 1914 före världskrigets utbrott, dock under vederbörligt hänsynstagande till senare prisstegring. Förtjänsten må i varje fall icke utgöra större procont av utgifterna vid framställning och förvärv än den sedvanliga under år 1914 före krigets utbrott.

Vid beräkning av omkostnaderna för varas framställning skola råvaror och hjälpmedel upptagas till verkliga kostnader, dock ej högre än till maximipris, därest sådant är fastställt.

§ 2. Därest nu gällande priser äro högre än vad som enligt § 1 är medgivet, skall nedsättning genast äga rum.

Likaledes skall nedsättning företagas, då nedgång i produktionskostnader eller förvärvsutgifter, marknadens läge eller andra omständigheter därtill föranleda.

Fabriker, bergverk och andra industriella företag skola underrätta statens prisdirektorat om företagna prisnedsättningar.

§ 3. Förhöjning av nu gällande priser i enlighet med reglerna i § 1 må endast vidtagas om och i den omfattning höjningen bevisligen är föranledd av ökade utgifter vid varans tillverkning eller förvärvande. Höjningen må blott äga rum beträffande varor, som äro framställda eller förvärvade med ökade omkostnader, såvida vederbörande departement ej annorledes förordnar. Detta gäller även i det fall att maximipriset för en vara höjes.

Ökning av utgifterna vid en varas omsättning medför icke rätt till prisförhöjning. Dock må statens prisdirektorat medgiva undantag från denna bestämmelse.

§ 4. Fabriker, bergverk och andra industriföretag må icke företaga förhöjning av nu gällande försäljningspriser, utan att samtycke därtill på förhand inhämtas. Detta gäller även om prisförhöjningen är motiverad genom § 1, jämförd med § 3, och likaledes utan hänsyn till att gällande maximipriser icke överskridas genom prisförhöjningen. Ansökan om prisförhöjning skall insändas till statens prisdirektorat och åtföljas av utförliga upplysningar om de omständigheter, som anses påfordra förhöjningen.

Därest prisförhöjningen godkännes, må densamma ej, utan att vederbörande departement annorledes bestämmer, tillämpas å varor, som producerats före förhöjningens trädande i kraft. Denna bestämmelse skall jämväl tillämpas å det fall, att maximipriset å en vara höjts.

§ 5. Handlande eller andra, som importera varor för försäljning, skola lämna statens prisdirektorat bindande förklaring rörande storleken av den bruttoförtjänst, som de såsom tillägg till förvärvsutgifterna beräknat eller ämna beräkna för de olika slag av varor, som de importera. Med förvärvsutgifter avses, vad varan bevisligen kostar på importörens lager.

Enligt förordningens första paragraf avse omsättningsföreskrifterna att förhindra, att vid omsättning av varor, för vilka maximipriser ej äro fastställda, högre priser tagas eller fordras, än som äro nödiga för täckande av bevisliga utgifter för varans framställning eller förvärvande med tillägg av skälig förtjänst. Det gäller sålunda först att fastställa kostnaderna dels vid framställningen och dels vid förvärvandet. Med en varas framställningskostnader förstås av producenten bevisligen havda utgifter för råvaror, till löner för arbetare och funktionärer, amorteringar m. m., men däremot icke exempelvis för skatter. Till dessa omkostnader lägges skälig förtjänst, som alltså är liktydig med nettoförtjänst. Förvärvskostnaderna äro summan av de utgifter, som handlanden haft vid varans inköp och transport till försäljningsplatsen. De utgifter som därefter komma att belasta varan, såsom för lagerhyra, avlöningar, svinn, transport till köpare, ingå däremot icke i förvärvsutgifterna utan inkluderas i den förtjänst, som beräknas för handlanden och som alltså betecknar bruttoförtjänst.

Sedan produktions- eller förvärvskostnaderna blivit kalkylerade, skall förtjänstens storlek beräknas. Genom avfattningen av bestämmelserna härom i första paragrafen medgives å ena sidan säljaren rätt att tillgodogöra sig större vinst i kronor per varuenhet än före kriget, då det ju även för hans vidkommande bör tagas hänsyn till att den allmänna prisnivån stigit, men å andra sidan kan det procentiska pålägget nedsättas i det fall, att oskälig vinst skulle uppkomma, därest detta pålägg finge stiga till det »sedvanliga» före kriget, d. v. s. då priset på en vara stegrats mer än den allmänna prisnivån. Ett korrektiv i detta hänseende finnes i beräkningarna av levnadskostnadernas allmänna stegring. Därest prisökningen för en viss vara är

större än denna, kan alltså en vinst därå, även om den procentiskt icke är större än den sedvanliga före krigsutbrottet, nu vara oskälig, och bör vinsten därför beräknas efter en lägre skala. Det procentiska tillägget kan sålunda sättas lägre än vad som var vanligt före kriget, men icke under några omständigheter högre.

Vid priskalkyleringen skola de verkliga kostnaderna läggas till grund, och det är särskilt betonat, att vid tillverkning ingen extra vinst må beräknas på råvaror o. d. Varje konjunkturförtjänst är sålunda utesluten. Konsekvensen härav är, att om tillverknings- eller förvärvskostnader för en vara i ett fall äro lägre än i ett annat, måste priset kalkyleras olika, fastän varan är densamma. Grundsatsen vid prisregleringen, att konsumenterna skola bekomma så billiga varor som möjligt och att all oskälig förtjänst för säljaren skall förhindras, anses under alla omständigheter böra upprätthållas, även med bortseende från den lättnad prisregleringsarbetet skulle beredas genom godkännande av den från handelskretsar hävdade principen »samma pris för samma vara». Invändningen att handlanden också får riskera förlustbringande prisfall och därför bör komma i åtnjutande av sådan vinst, som genom utnyttjande av konjunkturerna kan ernås, anses icke vara berättigad under rådande förhållanden, då det karakteristiska för prisnivån är dess oavbrutna stegring, och handlanden, som på grund härav gjort konjunkturvinst, icke har iklätt sig någon skyldighet att riskera förluster, om prisnivån åter skulle börja sjunka.

Därest de vid författningens ikraftträdande den 15 oktober 1918 gällande priserna voro högre än vad som var tillåtet enligt förenämnda bestämmelser, skulle jämlikt andra paragrafen nedsättning äga rum, sålunda utan hänsyn till att förluster möjligen kunde förorsakas varornas innehavare. Prisnedsättning skall jämväl ske, bland annat då produktionskostnaderna eller förvärvsutgifterna sjunka. Så skulle exempelvis det efter de egentliga krigsoperationernas upphörande för kol och koks inträffade prisfallet, vilket ock kommit till uttryck i den 9 november 1918 fastställda maximipriser därå, enligt vad prisdirektoratet i ett särskilt meddelande framhållit, föranleda nedsättning av priset å sådana varor, vid vilkas tillverkning kol och koks på något sätt kommit till användning, och skulle nedsättningen motsvara skillnaden mellan de tidigare beräknade priserna och de nya maximipriserna.

Beträffande förhöjning av det på så sätt fixerade prisläget den 15 oktober givas närmare bestämmelser i paragraferna 3 och 4. Härav framgår bland annat, att för industrivaror skall varje prisförhöjning uttryckligen godkännas av prismyndigheterna, och detta gäller även om fastställt maximipris ej överskrides genom förhöjningen.

Avsikten med den i femte paragrafen stadgade uppgiftsskyldigheten för importörer är att giva prisdirektoratet möjlighet att följa prisberäkningen för importerade varor och att vid behov ingripa reglerande antingen genom nedsättning av gällande maximipriser eller genom att fastställa nya sådana eller vidtaga andra åtgärder i fraga om de olika varorna. Importörerna in-

taga emellertid vid prissättningen en friare ställning än försäljare av inhemska varor, i det att de kunna sälja importartiklarna till priser, som de själva bestämma med iakttagande av gällande maximipriser och andra prisföreskrifter.

Författningen innehåller vidare bland annat förbud mot oskälig provision vid förmedling av varuomsättning, mot prisfördyring genom kedjehandel, mot anonym annonsering i syfte att inleda handel, mot att kringgå prisregleringsbestämmelser genom att fordra eller erbjuda olagligt vederlag vid överlåtande av varor. Paragraferna om förbud mot varufördyring genom kedjehandel och mot anonym annonsering hava följande lydelse:

§ 8. Det är förbjudet att fördyra eller söka fördyra varor för förbrukarna genom onödig mellanhandel eller genom förmedling av sådan handel.

Såsom onödig mellanhandel anses varje handel, som medför en ökning av sedvanliga omsättningsled, såsom försäljning från producent till producent, från grossist (importör) till grossist, från detaljhandlare till detaljhandlare eller tillbaka från detaljhandlare till grossist eller producent.

§ 9. Det är förbjudet att salubjuda eller göra anbud om köp, byte eller annan omsättning av varor genom anonyma annonser eller på annat anonymt sätt. En annons anses som anonym, då den salubjudandes (säljarens eller köparens) namn (firma) och adress icke är utsatt.

Den första av dessa paragrafer förbjuder sålunda icke kedjehandel men väl fördyring av varorna genom sådan handel. En grosshandlare kan därför sälja exempelvis till en annan grosshandlare, om båda kommit överens om att dela den vanliga eller medgivna grosshandelsvinsten mellan sig. Bestämmelsen riktar sig mot såväl säljare som köpare. Detsamma gäller beträffande paragrafen om anonyma annonser. Genom denna omöjliggöres inledande av handelsförbindelse, exempelvis medelst utsättande av ett telefonnummer.

Vederbörande departement eller, på dess bemyndigande, statens prisdirektorat kan medgiva undantag från varuomsättningsföreskrifterna.

Det har i det föregående antytts, att de allmänna omsättningsföreskrifterna suppleras med speciella bestämmelser för särskilda varor, och i den mån prismaterialet hunnit bearbetas, har dylik mera ingående prisreglering i regel skett. Ovan har jämväl framhållits, att för vissa varor maximiprissättning är nödvändig. Detta är fallet exempelvis beträffande lantmannaprodukter, i fråga om vilka det icke gärna låter sig göra att fastställa någon viss vinstprocent och att överlåta prissättningen åt producenterna. För att såvitt möjligt avhjälpa den med maximiprissystemet förenade olägenheten, att dessa priser svårligen kunna avpassas efter de för olika producenter och å skilda orter rådande särskilda förhållandena, har rätt blivit medgiven att till maximipriserna göra tillägg för fraktkostnader. Dessa tillägg beräknas enligt särskilda regler. Prisreglering medelst omsättningsföreskrifter kan med fördel genomföras beträffande industriprodukter, där produktionskostnaderna lättare kunna fastställas och utgöra grundval för den beräkning av den procentiska förtjänsten, som är ett av de väsentliga momenten i detta system. Det

egentliga maximiprissystemet och procentsystemet kunna på olika sätt kombineras. Så är exempelvis fallet med prisregleringen för skodon av norsk tillverkning, för vilka varor maximipriser äro fastställda för detaljhandeln, under det att grosshandlare och fabrikanter skola sälja till priser, som med viss procent måste understiga de till siffran fastslagna minutpriserna. För vissa manufakturvaror (garner och tyger) gäller en annan ordning, för vilken till procentsystemets närmare belysning en något mera ingående redogörelse här må lämnas.

Vid försäljning av inom landet producerade manufakturvaror från tillverkaren skall denne för de olika artiklarna, vilka i förordningen äro upprräknade såsom i en statistisk varuförteckning, fastställa sina priser med iakttagande av reglerna i paragraferna 1—4 i de allmänna omsättningsföreskrifterna. Vid försäljning från grossshandlare till minuthandlare äro dessa priser med tillägg, som för de olika artiklarna växla mellan 12·5 och 17·5 % och som skola utgöra grossistens bruttoförtjänst, maximipriser, under det att dessa senare priser, på samma sätt ökade med 15—25 %, äro maximipriser för minuthandeln vid varornas övergång till förbrukarna.

Beträffande importerade manufakturvaror skall importören kalkylera ett pris på grundvalen av det bevisliga marknadspriset i exportlandet före den 1 januari 1918 vid partiförsäljning av liknande varor. Till detta pris göres i enlighet med de gällande allmänna omsättningsföreskrifterna tillägg för utgifter vid varans transport från exportlandet till importhamnen i hemlandet samt för försäkringspremier under transporten ävensom för tull. Belopp, som betalats i främmande mynt, skola omräknas i norska kronor efter bestämd kurs. Det sålunda kalkylerade priset med ett tillägg för de olika varugrupperna av 15—35 % är det för importören gällande maximipriset, och vid försäljning från detaljhandlare till förbrukare äro importörens försäljningspriser med vissa procentiska tillägg maximipriser. I detta fall äro sålunda inga särskilda grosshandelspriser fastställda, enär importören jämväl är att anse som grossist, och mellanhand mellan denne och detaljhandlaren såsom varande onödig enligt paragrafen om kedjehandel icke må föranleda varans fördyrande.

Till de sålunda fixerade maximipriserna må göras tillägg för vissa fraktkostnader enligt de härför gällande särskilda föreskrifterna. Tillverkaren eller importören är skyldig att, innan han avlämnar varan, förse varje särskild originalförpackning av varje varuslag med ett märke, å vilket skall vara angivet bland annat hans namn eller varumärke samt varans *minut*handelspris. Detta märke skall såvitt möjligt åtfölja varan intill dess den i sin helhet övergått till förbrukarna.

Genom maximipriser eller speciella omsättningsföreskrifter är ett synnerligen stort antal varor prisreglerade, såsom egentliga livsmedel, beklädnadsartiklar, hudar, skinn, skodon, bränsle, oljor, järn och stål samt andra metaller, byggnadsartiklar, fiskredskap, elektrisk material, sprängämnen, tändstickor m. m.

Alla maximipriser och andra prisregleringsbestämmelser offentliggöras i den av prisdirektoratet i regel en gång i veckan utgivna »Norsk pristidende», som

tillställes alla prisreglerings- och kontrollmyndigheter och som skall vara framlagd i alla affärer, såvida icke de för i dem saluhållna varor gällande bestämmelserna på annat betryggande sätt hållas för allmänheten tillgängliga.

Vad kontrollen över prisregleringens efterlevnad beträffar, tillhör densamma justitiedepartementets kompetensområde. I första hand tillkommer denna uppsikt lokala kontrollnämnder, som äro upprättade i anslutning till de lokala provianteringsråden. Varje kontrollnämnd består av tre av kommunalstyrelsen utsedda ledamöter, och kan ledamot av provianteringsrådet tillika väljas till ledamot av kontrollnämnden. Då det kommer till nämndens eller någon av dess ledamöters kännedom, att överträdelse av prisregleringsbestämmelserna skett eller det föreligger skäl att antaga, att sådan överträdelse ägt rum, åligger det nämnden eller ledamoten att ingiva anmälan härom till närmaste polismyndighet. Finner kontrollnämnd, att det bistånd, som av platsens polismyndighet lämnas vid kontrollens utövande, är otillräckligt, skall polismästaren efter framställning av nämnden för dess räkning anställa nödigt antal kontrollörer med polismans befogenhet. Dessutom finnes ett antal resande inspektörer, som direkt sortera under justitiedepartementet, inom vilket en särskild polisinspektör närmast handlägger ärenden rörande priskontrollen.

Enligt gällande instruktion för kontrollnämnderna tillhör det dem att jämväl söka bibringa befolkningen den uppfattningen, att överträdelser av prisregleringsbestämmelser äro förbrytelser och att det är en medborgerlig plikt att anmäla sådana. Även för domstolar och åklagarmyndigheter har nödvändigheten att strängt beivra sådana överträdelser inskärpts. En anledning härtill gavs, då prisdirektoratet i mars 1918 fäste riksadvokatens uppmärksamhet på ett domstolsutslag, varigenom i visst fall av polismyndighet ådömda böter för överskridande av maximipris nedsattes med motivering, att överträdelser av detta slag voro vanliga och av allmänheten tolererades. Vid samma tid började ock fällda domar i dylika mål publiceras i Norsk pristidende, och från maj månad hava jämväl de dömdas namn i allmänhet offentliggjorts. Vid slutet av december 1918 hade omkring 600 dylika tillkännagivanden skett.

Dyrtidens inverkan på levnadsvillkoren inom arbetarklassen i England.

På våren 1918 tillsattes i England en kommitté, bestående av representanter för såväl den ekonomiska vetenskapen (professorerna W. Ashley och A. L. Bowley) som den praktiska livsmedelspolitiken, för att undersöka dels levnadskostnadernas stegring under kriget, dels de faktorer, utom arbetslönernas ökning, som kunnat motväga dyrtidens verkningar bland de mindre bemedlade klasserna i städerna (Working classes cost of living committee, 1918). Efter uppdragets fullgörande har kommittén i ett den 23 oktober 1918 dagtecknat betänkande framlagt resultaten av sina undersökningar.

Vid undersökningar av levnadskostnadernas stegring under kristiden utgår man i allmänhet från konsumtionen före kriget inom ett normalhushåll och beräknar, vad samma förbrukning skulle kosta enligt de vid viss tidpunkt under krisen gällande priserna. Vid föreliggande undersökning har man emellertid ej tillämpat denna metod utan i stället direkt jämfört förbrukningen före kriget med den faktiska konsumtionen under krisen. De i det följande meddelade uppgifterna om levnadskostnadernas stegring avse alltså icke en fullt oförändrad standard, utan komma de omläggningar och inskränkningar av förbrukningen, som ägt rum under kristiden, här till uttryck.

Materialet för undersökningen om konsumtionen inom arbetarklassen har till större delen erhållits genom budgetundersökningar. Då det emellertid ej finnes någon utredning om förhållandena omedelbart före kriget, har man varit nödsakad att använda resultaten av tidigare undersökningar. Sålunda har man vid fastställandet av de konsumerade kvantiteterna av livsmedel år 1914 utgått från en hushållsstatistisk undersökning från år 1904, men kommittén anser, att konsumtionsvanorna ej undergått några väsentliga förändringar under decenniet 1904—14. För de andra viktigare posterna i en vanlig arbetarbudget: hyra, beklädnad, bränsle, förenings- och försäkringsavgifter samt resor har man på olika sätt beräknat den normala förbrukningen före kriget.

För att få kännedom om konsumtionen under kriget anordnades under juni 1918 en summarisk budgetundersökning. Till cirka 10 000 mindre bemedlade familjer utsändes frågeformulär angående den faktiska livsmedelskonsumtionen under en vecka samt de sedvanliga veckoutgifterna för övriga ändamål. Däremot begärdes ej några upplysningar om inkomsternas storlek, enär kommittén ansåg, att besvarandet av en sådan fråga skulle ske ofullständigt eller stöta på motstånd hos uppgiftslämnarna. Av de utskickade

formulären återkommo omkring 1 400, av vilka 1 306 bearbetades. Härvid uppdelades familjerna efter hushållsföreståndarens yrke i fem grupper: 1) fullt yrkesutbildade specialarbetare (»skilled»), 2) vanliga fabriksarbetare (»semiskilled»), 3) grovarbetare (»unskilled»), 4) kontorspersonal och 5) sådana hushåll, där familjeförsörjaren var i krigstjänst. De två senare grupperna voro dock relativt fåtaligt företrädda. De av undersökningen erhållna resultaten hava kontrollerats och kompletterats på flera olika sätt: för konsumtionen av ransonerade livsmedel genom att jämföra undersökningens kvantitetsuppgifter med ransonerna, för beklädnad genom upplysning från ledande firmor inom branschen, för förenings- och försäkringsavgifter genom meddelanden från fackföreningar, försäkringsbolag, sjukkassor o. s. v.

Huvudresultatet av en jämförelse mellan levnadssättet före kriget och under sommaren 1918 framgår av nedanstående tabell över veckoutgifternas storlek (i shillings och pence) inom en normalfamilj bland arbetarklassen.

Varuslag	Hushållsutgifter						Samtliga hushåll	
	Fullt yrkesutbildade arbetare		Vanliga fabriksarbetare		Grovarbetare			
	1914	1918	1914	1918	1914	1918	1914	1918
	s. d.	s. d.	s. d.	s. d.	s. d.	s. d.	s. d.	s. d.
Livsmedel	27 0	49 10	23 5	46 3	20 7	42 9	**24 11**	**47 3**
Bostad	7 3	7 5	6 3	6 5	5 7	5 9	**6 7**	**6 9**
Bränsle och lysc	2 4	4 2	2 4	4 2	2 4	4 2	**2 4**	**4 2**
Förenings- o. försäkringsavg.	3 6	3 6	2 6	2 6	2 0	2 0	**3 0**	**3 0**
Beklädnad	7 0	13 9	5 3	10 3	4 0	7 10	**5 6**	**10 9**
Resor	1 0	1 2	0 9	0 11	0 8	0 10	**0 10**	**1 0**
Diverse utgifter	1 2	2 6	1 2	2 6	1 2	2 6	**1 2**	**2 6**
Summa	49 3	82 4	41 8	73 0	36 4	65 10	**44 4**	**75 5**
Levnadskostnadernas stegring (indextal)	*100*	*167*	*100*	*175*	*100*	*181*	**100**	**170**

Levnadskostnadernas stegring har alltså varit minst för de fullt yrkesutbildade specialarbetarna (67 %) och störst för grovarbetarna (81 %). I medeltal för samtliga i undersökningen deltagande arbetarfamiljer ökades utgifterna från 44 shillings 4 pence år 1914 till 75 shillings 5 pence år 1918 eller med 70 %. I utredningen är emellertid grovarbetargruppen alltför fåtaligt representerad i förhållande till sin verkliga storlek, varför den enligt undersökningen erhållna utgiftsökningen för samtliga arbetarhushåll är något för låg för att gälla hela arbetarklassen. Kommittén uppskattar därför *levnadskostnadernas stegring under de fyra första krisåren till 74 %.*[1] För september månad år 1918 beräknas stegringen till omkring 80 %.

Utgifterna för livsmedel ökades med 90 % under tiden juli 1914—juli 1918.

[1] Utgår man från en *oförändrad* konsumtion, kan levnadskostnadernas stegring (enligt Labour Gazette) uppskattas till 100—105 % i juli 1918 (jfr Soc. Medd., årg. 1918, sid. 1221).

Konsumtionsomläggningen belyses av följande tabell över veckoförbrukningen av de viktigaste födoämnena inom ett normalhushåll.

Varuslag:	Konsumerade kvantiteter i skålpund		Ökning (+) eller minskning (—)	
	1914	1918	skålp.	bruttokalorier
Bröd, mjöl, ris	36·2	37·2	+ 1·0	+ 1 350
Kött, fläsk	9·0	7·7	— 1·3	—
Smör, margarin	2·1	1·7	— 0·4	— 1 500
Ost	0·8	0·4	— 0·4	— 900
Potatis	15·6	20·0	+ 4·4	+ 1 400
Ägg	13·0	9·1	— 3·9	— 300
Socker	5·9	2·8	— 3·1	— 5 700
Mjölk (liter)	5·2	6·6	+ 1·4	+ 1 000

Förbrukningen av animaliska födoämnen har i allmänhet gått tillbaka. Den sammanlagda konsumtionen av kött och fläsk avtog något, utan att dock näringsmängden minskades. Förklaringen härtill är, att kött i stor utsträckning ersatts av fläsk, som har ett högre näringsvärde. De konsumerade kvantiteterna av smör och margarin minskades med 20 %; även här har ett utbyte ägt rum, så att det dyrbarare smöret delvis ersatts av det billigare margarinet. Mjölkförbrukningen ökades något under krisen, medan konsumtionen av ost nedgick högst väsentligt. Förbrukningen av de viktigaste vegetabiliska livsmedlen stegrades något; ransoneringen av socker medförde dock, att konsumtionen av detta födoämne år 1918 uppgick till endast hälften av förbrukningen före kriget.

Kostens näringsvärde beräknas hava uppgått till 3 130 bruttokalorier år 1914 och 3 040 år 1918 per dag och konsumtionsenhet. Nedgången utgör 3 %. Inom grovarbetarklassen beräknas näringsvärdet hava höjts något (med cirka 80 kalorier per dag och konsumtionsenhet), beroende på den ökade förbrukningen av fläsk och margarin. Bland de vanliga fabriksarbetarhushållen har, anser kommittén, kaloritillförseln undergått endast en ringa minskning; för den specialutbildade arbetargruppen uppskattas nedgången av kostens näringsvärde till högst 180 kalorier per dag och konsumtionsenhet.

Kommittén hade även i uppdrag att undersöka de faktorer, utom arbetslönernas stegring, som kunnat motväga levnadskostnadernas ökning, och har härvid framdragit en del fakta, som belysa förhållandena under år 1918. Det framhålles till en början, att brist på arbetskraft uppstått dels därigenom, att mobiliseringen berövat industrien många dugliga arbetare, dels även därför, att tillverkningen av krigsmateriel skapat en mängd nya arbetstillfällen. Arbetslösheten har helt och hållet försvunnit inom nästan alla industrigrenar med undantag av bomullsindustrien. Enligt uppgifter från fackföreningarna voro i juli 1914 omkring 2·8 % av hela medlemsantalet arbetslösa; under samma månad år 1918 var motsvarande tal 0·6 % och i slutet av augusti 0·5 %. Övertidsarbete har blivit allt mera vanligt, och de som arbeta

mot stycklön, hava i allmänhet fullt utnyttjat den rika arbetstillgången. Genom ökad användning av specialmaskiner har arbetseffektiviteten och därmed även inkomsten stegrats. Mången ung arbetare, som under normala förhållanden skulle hava varit blott lärling, har nu under kriget förtjänat en vuxen mans lön, och många grovarbetare hava fått rycka in som »semiskilled» i fabrikerna och sålunda erhållit betydligt bättre förtjänst än vad eljest skulle hava varit fallet. Före kriget brukade barnen först efter slutad skolgång skaffa sig något lättare arbete, men under krisåren hava de ofta i förtid tagits ur skolan för att sysselsättas inom industrien. Härigenom hava de kunnat mera än förut bidraga till hushållsutgifternas bestridande.

Även andra förhållanden hava medverkat till att hämma levnadskostnadernas stegring inom arbetarklassen. Upprättandet av fabriksmarketenterier och centralkök har bidragit till att minska livsmedelsutgifterna. Tilldelningen av odlingsbar jord har ökats, vilket haft till följd, att priserna på trädgårdsprodukter kunnat hållas nere.

I viss mån motväges den förbättring i arbetarklassens ekonomiska ställning, som blivit följden av en ökad arbetsintensitet därigenom, att med en stegrad arbetsprestation följer ett större näringsbehov, så att livsmedelsutgifterna stiga. Nattskift och övertidsarbete kunna ej alltid förenas med en välordnad hushållning; när även arbetarhustrun blivit sysselsatt vid fabriken, kan ej hushållet skötas rationellt, vilket allt medför stegrade utgifter.

Undersökningen har, såsom förut framhållits, givit vid handen, att inom arbetarklassen kostens näringsvärde ej undergått någon mera avsevärd minskning; inom grovarbetargruppen har näringstillförseln till och med ökats. Detta resultat bekräftas i viss mån av skolläkarnas rapporter rörande hälsotillståndet bland skolbarnen inom de större städerna. Från London meddelas, att antalet undernärda barn är nu blott hälften så stort som under år 1913. Den offentliga barnbespisningen har också högst väsentligt inskränkt sin verksamhet. Pauperismen har avtagit, så att den nu är mindre än någonsin förut; i London har den sålunda gått tillbaka med 30 % under de fyra krigsåren. Visserligen berör pauperismen endast en del av arbetarklassen, men dess omfattning influeras dock i hög grad av det allmänna industriella läget, så att man alltid kan med rätta anse den såsom en av de bästa mätarna av det ekonomiska tillståndet inom samhället.

Normala sjömanshyror under åren 1860—1917.

I den nyligen offentliggjorda del II av den av socialstyrelsen verkställda utredningen »Sjömansyrket i Sverige» meddelas i anslutning till redogörelsen för sjöfolkets löneförhållanden jämväl vissa uppgifter rörande de normala sjömanshyrorna för olika manskapsspecialiteter under åren 1860—1917. I avvakten på ett mera fullständigt referat av utredningen i dess helhet, vilket

Genomsnittliga månadshyror

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Specialiteter	Ångfartyg										
	1860	1865	1870	1875	1880	1885	1890	1895	1900	1905	1910
Absoluta tal.											
Bästemän o. konstaplar	46	50	53	67	58	60	58	62	67	71	74
Rorgängare	46	50	53	63	67	53	63	65	74	73	80
Timmermän	43	43	49	55	48	53	55	56	62	66	70
Båtsmän	43	43	47	50	47	48	49	50	59	60	67
Segelmakare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Matroser	36	38	39	44	39	41	43	43	49	50	55
Lättmatroser	30	31	30	36	31	33	34	35	39	40	45
Jungmän	16	19	20	27	22	24	24	25	27	27	28
Förste eldare	50	53	54	59	57	59	59	61	69	70	74
Eldare	36	38	39	46	43	43	44	44	48	50	54
Kollämpare	26	29	30	37	32	30	31	31	34	35	39
Stuertar	28	30	39	53	49	62	64	64	73	76	92
Kockar	28	28	30	29	35	41	40	39	46	45	54
Medeltal	**36**	**38**	**40**	**47**	**44**	**46**	**47**	**48**	**54**	**55**	**61**
Relativa tal.											
Bästemän o. konstaplar	100	109	115	146	126	130	126	135	146	154	161
Rorgängare	100	109	115	137	146	115	137	141	161	159	174
Timmermän	100	100	114	128	112	123	128	130	144	153	163
Båtsmän	100	100	109	116	109	112	114	116	137	140	156
Segelmakare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Matroser	100	106	108	122	108	114	119	119	136	139	153
Lättmatroser	100	103	100	120	103	110	113	117	130	133	150
Jungmän	100	119	125	169	138	150	150	156	169	169	175
Förste eldare	100	106	108	118	114	118	118	122	138	140	148
Eldare	100	106	108	128	119	119	122	122	133	139	150
Kollämpare	100	112	115	142	123	115	119	119	131	135	150
Stuertar	100	107	139	189	175	221	229	229	261	271	329
Kockar	100	100	107	104	125	146	143	139	164	161	193
Medeltal	**100**	**106**	**111**	**131**	**122**	**128**	**131**	**133**	**150**	**153**	**169**

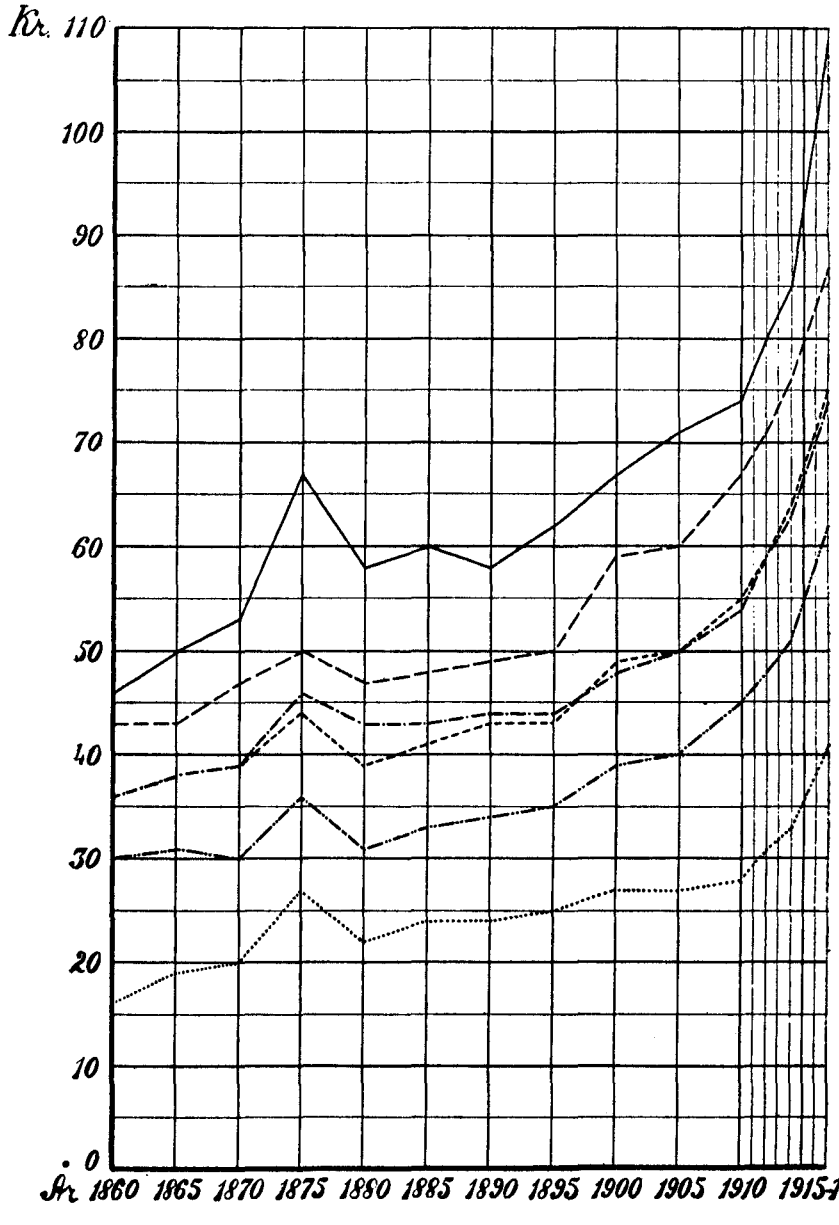
under åren 1860—1917.

13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29
			Segelfartyg													
1912	1914	1917	1860	1865	1870	1875	1880	1885	1890	1895	1900	1905	1910	1912	1914	1917
80	85	109	35	40	42	47	47	48	55	56	59	63	69	72	75	109
87	99	112	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
77	79	89	33	40	43	50	47	49	49	52	58	60	65	67	80	98
71	76	87	33	38	39	45	45	47	49	50	55	59	65	67	73	93
—	—	—	31	42	42	50	48	52	52	52	51	54	64	67	74	93
59	64	75	28	35	36	42	40	41	45	44	49	50	53	57	64	76
48	51	62	23	26	27	34	31	33	36	35	39	39	41	46	50	63
31	33	41	16	18	19	24	22	23	25	24	26	27	30	30	33	42
79	82	91	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
59	63	74	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
41	45	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
97	108	141	30	36	38	43	42	46	50	50	56	58	62	66	77	110
60	69	93	13	16	17	20	19	21	24	22	24	25	26	26	28	52
66	**71**	**85**	**27**	**32**	**34**	**39**	**38**	**40**	**43**	**43**	**46**	**48**	**53**	**55**	**62**	**82**
174	185	237	100	114	120	134	134	137	157	160	169	180	197	206	214	311
189	215	243	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
179	184	207	100	121	130	152	142	148	148	158	176	182	197	203	242	297
165	177	202	100	115	118	136	136	142	148	152	167	179	197	203	221	282
—	—	—	100	135	135	161	155	168	168	168	165	174	206	216	239	296
164	178	208	100	125	129	150	143	146	161	157	175	179	189	204	229	271
160	170	207	100	113	117	148	135	143	157	152	170	170	178	200	217	274
194	206	256	100	113	119	150	138	144	156	150	163	169	188	188	206	263
158	164	182	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
164	175	206	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
158	173	192	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
346	386	504	100	120	127	143	140	153	167	167	187	193	207	220	257	367
214	246	332	100	123	131	154	146	162	185	169	185	192	200	200	215	400
188	**197**	**236**	**100**	**119**	**126**	**144**	**141**	**148**	**159**	**159**	**170**	**178**	**196**	**204**	**230**	**304**

I.

Normala månadshyror under åren 1860—1917.

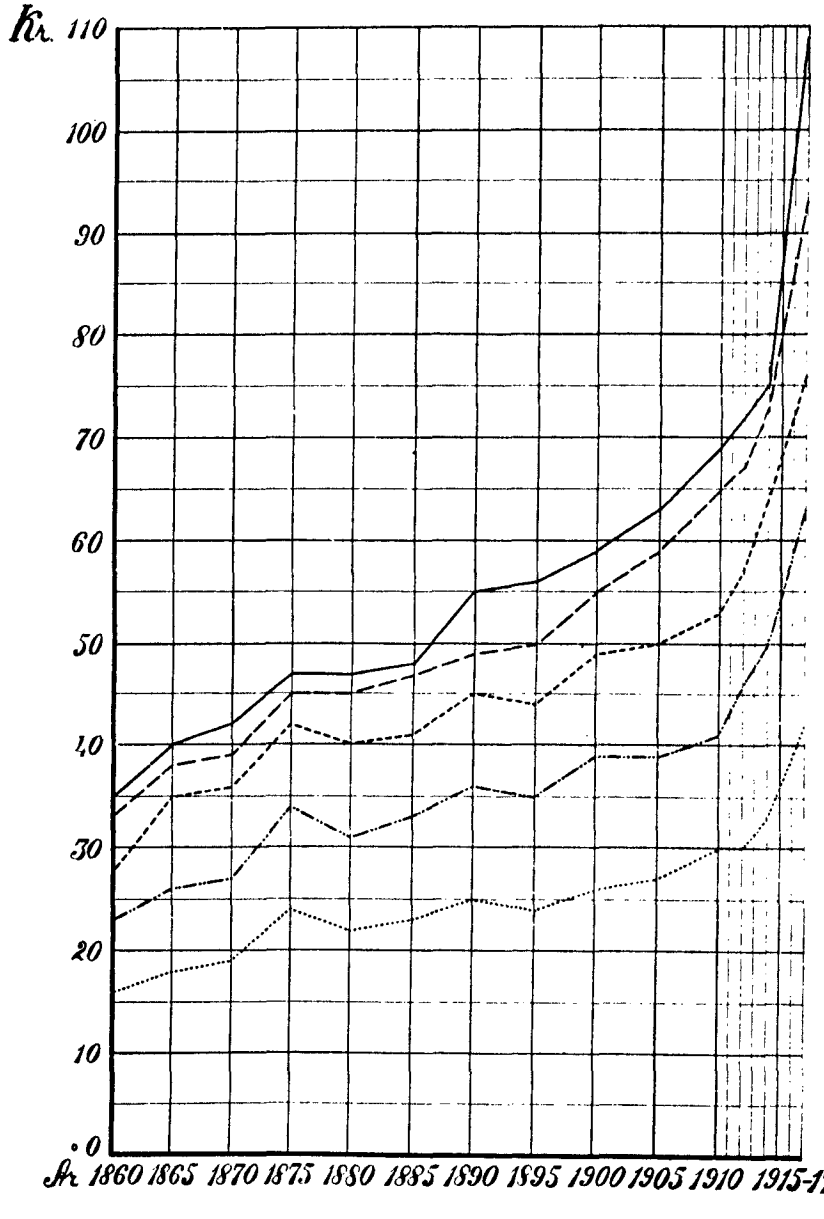
Ångfartyg.

II.

Normala månadshyror under åren 1860—1917.

Segelfartyg.

torde komma att inflyta i ett kommande häfte, skall här lämnas en resumé av berörda kapitel om *månadshyrornas utveckling*.

Primäruppgifterna härröra från rikets sjömanshus, vilka med ledning av sina mönstringsliggare uppgivit de månadshyresbelopp, som vid vissa tidpunkter under åren 1860—1917 kunnat anses representativa för de olika manskapsspecialiteterna. I tabellen å sid. 1284—1285 finnas angivna de aritmetiska medeltalen av de sålunda erhållna uppgifterna. Dessa medeltal äga i och för sig givetvis mindre praktisk betydelse men torde, sammanställda i en serie, vara väl ägnade att lämna ett siffermässigt begrepp om den allmänna utvecklingen av sjöfolkets löneförhållanden. Ännu mer belysande i detta avseende äro de i tabellen angivna relativa talen, vilka uttrycka månadshyrans storlek för varje år i förhållande till månadshyran år 1860, satt lika med 100.

Intill år 1914 hade den genomsnittliga lönenivån för ångfartygens personal stegrats till nära det dubbla (97 %) av 1860 års lönenivå, och utvisade indextalen för de olika specialiteterna relativt obetydliga avvikelser från nämnda medeltal; undantag härifrån utgjorde dock stuertar och kockar, vilka företedde en så kraftig lönestegring som resp. 286 och 146 %. År 1917 utvisade lönenivån en stegring av i genomsnitt 136 % från år 1860; mest avvikande från detta medeltal voro lönerna för förste eldare och kollämpare, vilka endast ökats med resp. 82 och 92 %, samt å andra sidan stuert- och kockhyrorna, som stegrats med ej mindre än resp. 404 och 232 %.

Segelfartygspersonalens allmänna hyresnivå företer en något skarpare stegring från början till slutet av tidsperioden i fråga. År 1914 var sålunda stegringen uppe i en höjd av 130 % (97 % för ångfartygspersonalen) och år 1917 i 204 % (136 % för ångfartygspersonalen). Avvikelserna från dessa medeltal voro ännu mindre än beträffande ångfartygspersonalen; den lägsta stegringen utvisade jungmännen, nämligen 106 % år 1914 och 163 % år 1917, och den högsta stuertar och kockar, nämligen resp. 157 och 115 % år 1914 samt resp. 267 och 300 % år 1917.

Samma uppgifter hava å sid. 1286—1287 sammanställts i form av grafiska tabeller, vilka på ett mera överskådligt sätt utvisa fluktuationerna i sjöfolkets löneförhållanden. I dessa tabeller hava dock av tekniska skäl endast de viktigare specialiteterna kunnat medtagas.

En blick på de båda grafiska framställningarna visar för samtliga specialiteter inom resp. fartygsslag en mycket iögonenfallande uppgång i lönekurvan från 1870 till 1875, varefter ett stillastaende eller till och med en tillbakagång (särskilt beträffande ångfartygen) under närmast följande femårsperiod gör sig gällande. Denna utveckling finner sin motsvarighet och förklaring i den vid 1870-talets början inträffade högkonjunkturen inom sjöfartsnäringen (liksom inom övriga näringar) samt i det omkring 1880 följande bakslaget. Från 1880 till 1910 utvisa kurvorna en långsam men ganska jämn stigning för att därefter hastigt skjuta upp med större språng för varje tidsintervall. Den mellan 1910 och 1914 fortgående lönestegringen torde framför allt vara att tillskriva de lönerörelser, som under dessa år ägde rum inom sjömans-

världen. Den allra senaste stegringen åter har helt naturligt sin grund i de nu rådande kristidsförhållandena.

Stegringen i sjöfolkets inkomster under kristiden är emellertid ej begränsad till de i tabellerna angivna beloppen, vilka endast avse de fasta månadshyrorna. Vid sidan av dessa hava nämligen i regel utgått särskilda månatliga gratifikationer eller s. k. *krigstidsersättning*. Av nedanstående översikt framgå de tilläggshyror, som av Sveriges redarförening tillämpats sedan mars 1917 resp. mars 1918.

	Vid svensk reguljär kustfart inom sträckan Haparanda—Stockholm Kr.		Vid fart öster om linjen Skagen—Lindesnäs samt fart på Norge Kr.		Vid all annan fart Kr.	
	1917	1918	1917	1918	1917	1918
Stuert	55	55	105	115	125	130
Donkeyman, Båtsman, Timmerman	40	55	90	100	110	110
Matros, Befaren eldare	40	55	80	90	100	100
Lättmatros, Obefaren eldare	40	55	75	75	95	95
Jungman, Kollämpare	40	40	65	65	85	85
Kock	40	40	90	100	110	115
Annan manlig kökspersonal	40	40	60	60	60	60

Dessutom har för däcks- och maskinpersonalen från mars 1917 utgått ett belopp av 8 till 10 kr. för varje ½ %, varmed kaskopremien för krigsrisk överstigit 1 resp. 2 % vid försäkring per enkel resp. rundresa; från och med mars 1918 hava nämnda belopp ökats till 12 à 15 kr.

I fart exempelvis mellan England och Frankrike, där kaskopremien utgått med ända till 10 % och en rundresa kan fullbordas på 14 dagar, har sålunda nämnda tillägg kommit att belöpa sig till ej mindre än 320 kr. per månad. En matros i dylik fart kunde sålunda år 1917 redovisa en sammanlagd månadsinkomst av omkring 500 kr. I fart mellan Sverige och England, där kaskopremien i regel ej överstigit 5 % och å andra sidan en rundresa drager 3 à 4 veckor, har här ifrågavarande krigsriskersättning belöpt sig till endast 60 à 80 kr. per månad, varigenom en matros i sådan fart i regel stannade vid en sammanlagd månadsinkomst av omkring 250 kr. Dessa förhållanden hava givetvis numera undergått en högst väsentlig förändring, sedan krigsriskpremierna minskats till relativt obetydliga belopp.

Förslag till omläggning av nykterhetsundervisningen samt till åtgärder mot missbruk av tobak och kaffe.

Med anledning av skrivelse från 1912 års riksdag till Kungl. Maj:t tillkallades i juli 1914 sex sakkunniga för att inom ecklesiastikdepartementet biträda vid utredning av frågan om en planmässigt bedriven nykterhetsundervisning såväl inom som utom skolan. Den 16 mars följande år avgåvo de sakkunniga utlåtande med förslag i ämnet.[1] På grundvalen av detta utlåtande framlades sedermera proposition till 1917 års riksdag angående anslag till upplysnings- och undervisningsverksamheten för nykterhetens främjande, vilket förslag emellertid ej ledde till något positivt resultat. I den skrivelse, vari riksdagen hos Kungl. Maj:t anmälde sitt beslut i ärendet, uttalades likväl den förväntan, att frågan snarast måtte ånyo upptagas till prövning.

Den utgång, frågan om nykterhetsundervisningens ordnande sålunda erhöll, föranledde även, att densamma inom kort upptogs till förnyad behandling, i det att chefen för ecklesiastikdepartementet efter nådigt bemyndigande den 30 oktober 1917 tillkallade särskilda sakkunniga för verkställande av utredning och avgivande av förslag dels rörande omläggning av upplysningsverksamheten för nykterhetens främjande, dels ock angående åtgärder för motarbetande av missbruk av tobak och kaffe. De sakkunniga hava den 19 oktober 1918 avgivit betänkande med förslag i ämnet.

De sakkunniga upptaga först till behandling frågan, i vilken utsträckning å ena sidan staten och dess organ och å den andra det enskilda intresset och initiativet böra göra sig gällande vid ledningen av nykterhetsundervisningen. Enligt de sakkunnigas mening bör staten, vid sidan av ekonomiskt bistånd, utöva en allmänt ordnande högsta ledning samt särskilt i vad på den ankommer söka garantera, att undervisningen på skilda håll präglas av saklig vederhäftighet och därmed blir så övertygande och verksam som möjligt. Inom ramen av denna allmänna reglerande och stödjande verksamhet borde dock det enskilda intresset för nykterhetsundervisningen och den mångsidiga erfarenhet, som under en lång följd av år på detta område samlats, i vidsträckt mån utnyttjas vid det fortsatta arbetet. Den centrala statliga ledningen skulle handhavas av skolöverstyrelserna, vid vilka ett särskilt sakkunnigt biträde eller en konsulent anställes för att åt de olika å det vidsträckta arbetsområdet förekommande frågorna tillförsäkra en enhetlig och sakkunnig behandling. Vid statens samverkan med den enskilda erfarenheten borde särskilt centralförbundet för nykterhetsundervisningen anlitas.

[1] Soc. Medd. 1915, sid. 548.

I fråga om nykterhetsundervisningens förläggning har det synts de sakkunniga, med hänsyn till skolans uppfostrande betydelse, uppenbart, att den grundläggande nykterhetsundervisningen bör bedrivas i och genom skolan själv, men att den sålunda i skolan grundlagda insikten sedermera bör vidgas och stärkas genom en väl avpassad fortsatt upplysningsverksamhet.

De sakkunniga ansluta sig beträffande innehållet i den genom nykterhetsundervisningen meddelade kunskapen i det väsentliga till den uppfattning av frågan, som bl. a. 1914 års sakkunniga i sitt betänkande uttalat, och framhålla i överensstämmelse därmed, att vid nykterhetsundervisningen frågans sociala sida bör starkast betonas och mest framhävas, medan de medicinska momenten böra förnämligast tjäna som utgångspunkt för behandlingen av spörsmålet i dess helhet. I enlighet härmed bör den medicinska undervisningen inskränkas till meddelande av mera påtagliga och oomtvistliga fakta, såsom alkoholens inflytande på individens motståndskraft mot sjukdomar, dess inverkan på arbetskraften o. dyl.

I nära samband med närmast föregående spörsmål står nykterhetsfrågans anknytning till olika ämnen. Med avseende härpå framhålla de sakkunniga önskvärdheten av att nykterhetsundervisningen så anordnas, att tyngdpunkten av densamma blir förlagd till ett enda ämne och att ansvaret för dess meddelande såvitt möjligt koncentreras på en hand, allt i syfte att bibringa lärjungarna en i möjligaste mån enhetlig uppfattning av nykterhetsspörsmålet. Med hänsyn till vikten av att de sociala synpunkterna främst få göra sig gällande anse de sakkunniga, att nykterhetsundervisningen närmast bör förbindas med undervisningen i samhällslära. Då emellertid nykterhetsfrågan omfattar även andra moment än de sociala, böra och kunna vid undervisningen anknytningspunkter sökas jämväl till andra ämnen, och erbjuder sig härvid i första hand hälsoläran (naturvetenskapliga undervisningen) vid behandlingen av nykterhetssakens hygieniska sida och etiken (religionsundervisningen) i fråga om de etisk-religiösa momenten.

De sakkunniga ingå därefter på frågan om nykterhetsundervisningen vid olika läroanstalter. Vad den egentliga folkskolan beträffar, anse de sakkunniga, att nämnda undervisning där bör inskränkas till att omfatta huvudsakligen etiskt-religiösa och enkla hygieniska moment, under det att en sammanfattande framställning av frågan skulle lämnas i fortsättningsskolan, som genom beslut av 1918 års riksdag blivit obligatorisk. Vidare ägnas uppmärksamhet åt bl. a. det fortsatta upplysningsarbetet för befästande och vidgande av den i skolan inhämtade kunskapen å nykterhetsfrågans område. Sådan upplysningsverksamhet bedrives redan nu, delvis med statens ekonomiska stöd, dels i form av särskilda kurser, anordnade av centralförbundet för nykterhetsundervisning, dels såsom av nykterhetsorganisationerna bedriven studie- och ungdomsverksamhet, dels genom offentliga föreläsningar m. m. Enligt de sakkunnigas mening bör detta upplysningsarbete även i framtiden befordras och utvecklas men där sådant är av behovet påkallat omläggas, så att huvudvikten må komma att vila på det, som enligt vad ovan framhållits, måste vara det väsentliga i all nykterhetsundervisning. För förmedling av

goda föreläsare föreslå de sakkunniga inrättandet av en till centralförbundet för nykterhetsundervisning anknuten central föreläsningsbyrå.

För utbildningen av lärare skulle enligt förslaget sörjas, dels närmast för de omedelbara behoven genom anordnandet av särskilda fortbildningskurser för lärare vid skilda slag av läroanstalter, dels för framtiden genom att åt samhällsläraras studium ägnades större uppmärksamhet vid universiteten. Utan att i sistnämnda hänseende framlägga positiva förslag hava de sakkunniga lämnat en utredning av detta studieämnes innebörd och betydelse ur allmän bildningssynpunkt.

Den senare delen av betänkandet ägnas åt åtgärder mot missbruk av tobak och kaffe. De sakkunniga ansluta sig härvidlag till den allmänna uppfattningen om betydelsen av god och i lämplig utsträckning meddelad undervisning i skolorna angående de skadliga verkningarna av tobaks- och kaffemissbruk. På detta område liksom i fråga om nykterhetsundervisningen är det tydligen av vikt att hos de unga redan under tidiga år väcka medvetandet om faran av brist på självbehärskning och om betydelsen av måttlighet i detta avseende såväl som i andra. Härav följer, att undervisning av nu ifrågavarande art bör förekomma i alla läroanstalter för barn och ungdom. Då tobakens och kaffets skadeverkningar ju framför allt falla inom det medicinska området och äro mindre framträdande ur social eller etisk synpunkt, torde undervisningens rätta plats vara hälsoläran. Av vikt är emellertid, att även frågans nationalekonomiska moment erhålla beaktande, synnerligast i fortsättningsskolan och i de högre skolorna; och anse de sakkunniga lämpligt, att detta sker i samband med nykterhetsundervisningen och således i samband med samhällsläran.

Majoriteten av de sakkunniga föreslår vidare förbud mot försäljning av tobak till minderårig, som skäligen kan antagas vara under 16 år, samt bestämmelser i skolförfattningarna, att vederbörande lokala skolmyndigheter skola meddela föreskrifter till stävjande av lärjungarnas tobaksmissbruk.

I fråga om bekämpandet av kaffemissbruket på annan väg än genom undervisnings- och upplysningsverksamhet förorda de sakkunniga bl. a. en ransonering, som skulle innebära, att intet kaffe lämnades åt minderåriga under 10 år, men en lämpligt avvägd mängd tilldelades de äldre. De sakkunniga förklara sig emellertid ej i stånd att framlägga något detaljerat förslag i detta avseende, utan hemställa, att frågan på lämpligt sätt göres till föremål för närmare prövning.

Med anledning av k. remiss har socialstyrelsen avgivit utlåtande över ifrågavarande betänkande, i vad detsamma avser nykterhetsundervisningen. Styrelsen erinrar däri om att den redan förut vid tvenne olika tillfällen utförligt yttrat sig över bristerna i den hittillsvarande nykterhetsundervisningen samt över de grunder, efter vilka densamma framdeles synes böra ordnas, och då styrelsen funnit, att de synpunkter och önskemål, som styrelsen därvid framhållit, i de sakkunnigas yrkanden och förslag icke

blott vunnit fullt principiellt erkännande utan även i allmänhet fasthållits, anser styrelsen att en omläggning av nykterhetsundervisningen omedelbart bör verkställas i huvudsaklig anslutning till de i betänkandet framlagda förslagen. Dock ifrågasätter styrelsen, huruvida icke den av de sakkunniga hävdade grundläggande organisationsprincipen, att den centrala ledningen bör övertagas av statens särskilda organ för undervisningsärenden i allmänhet, icke borde vinna vidsträcktare tillämpning, än vad de sakkunniga vid sina förslag i flera hänseenden givit densamma.

Rapporter från yrkesinspektörerna angående svårare olycksfall i arbete. (Forts.)

108. I en elektrisk transformatorstation inträffade en olyckshändelse med dödlig utgång. Emedan den förolyckade var ensam i stationen, har man ej någon visshet om, hur olyckan skett, men av föreliggande omständigheter att döma, har det sannolika för loppet varit följande. Den förolyckade var sysselsatt med reparation av en säkerhetsapparat; under arbetet härmed stod han framför apparaten med vänstra handen stödjande sig mot en murvägg. Av någon anledning råkade han att slinta med handen, kom i beröring med närmaste säkerhetsmetall och dödades av den strömstöt, han därvid erhöll.

109. I ett grustag var lastningen så ordnad, att det lösspettade gruset av sin egen tyngd fick rinna ner mot en lastningsbrygga, varifrån det sedan skyfflades ned i den under bryggan stående vagnen. Vid ett tillfälle, då någon vagn ej blivit inskjuten under lastningsbryggan, rasade lösspettat grus ner för slänten. En arbetare sprang fram för att hindra grusets nedfallande på rälsbanan. Grusmassan var dock så stor, att mannen ej förmådde stå emot dess tryck utan blev krossad till döds.

Den nedrasande grusmängden synes vid detta arbetsställe vara desto svårare att beräkna, som gruset är genomsatt av flera märgellager.

110. En banvakt A. kom inåkande på en station, lämnade sin dressin på det för ett väntat gruståg klargjorda spåret och gick i ett privat ärende in på expeditionen. Strax därpå blev dressinen observerad av det ankommande grustågets lokpersonal, som gav upprepade signaler. När A. fick höra dessa, skyndade han ut på perrongen, för att rädda sin dressin. Härvid halkade han på en slipers och föll under tåget, som gick över honom. Högra benet skildes vid höften från kroppen, och den vänstra hälen krossades. A. infördes omedelbart till lasarettet, där han senare på dagen avled.

111. Stationskarlsaspiranten J., som vid olyckstillfället var något berusad, erbjöd sig att vara en med vagnsväxling sysselsatt stationskarl behjälplig, vilket erbjudande emellertid avböjdes. Trots detta medföljde J. tågsättet och tog befattning med växlingsarbetet, varefter han under tågsättets backgående sökte komma upp på den främst gående vagnens buffert. Härvid tog han överbalansen och ramlade under tåget, som gick över högra lårbenet och armen samt vänstra foten. J. intogs på lasarettet, där han samma dag avled.

112. En verkmästare H. var anställd hos sin fader för att sköta dennes kvarn- och sågverk, som gemensamt drevos av en 50 hkr. el. motor.

På kvällen skulle H. avprova två nya kuttrar, som samma dag blivit insatta i en i såghuset befintlig hyvelmaskin. H. och två arbetare hade tillsammans kantat några bräder, som skulle hyvlas. H. hade därefter gått upp på en omkring 2 m. hög plankställning för att på en vid taket anbragt remskiva lägga på den för hyvelmaskinen avsedda dragremmen, som utgjordes av en med trätjära indränkt sprutslang av c:a 100 mm. bredd. H:s första försök att pålägga remmen misslyckades, och remmen föll ner på axelledningen. H. tog då ett steg åt sidan mot remskivan, böjde sig fram över axelledningen och fattade i remmen med vänstra handen. I samma ögonblick fastnade remmen i den i remskivans nav inslagna krysskilen och började linda upp sig på axelledningen. Remmen brast, och H., som fastnat med handen mellan remmen och axelledningen alldeles intill remskivan, följde med axelns rotation och slogs mot en i taket befintlig bjälke. Efter att några gånger hava följt med axelledningen, som roterade med en hastighet av c:a 500 varv i minuten, föll hans ohyggligt stympade kropp utan tecken till liv ned på golvet. I samma ögonblick som H. fastnade på axelledningen, hade en av de närvarande sprungit bort till en närbelägen strömbrytare och stoppat den elektriska motorn. Orsaken till olycksfallet måste tillskrivas H:s oförsiktighet att för hand pålägga rem, medan maskineriet var igång.

113. En morgon saknades tomvagnar vid en hytta, varför en karl gått ut till det elektriska loket och tillsagt en minderårig växlare, som brukade medfölja detsamma, att man måste fara ned till kajen efter vagnar. Som lokföraren för tillfället hade avlägsnat sig, körde den minderårige växlaren på eget bevåg loket ned mot kajen. Efter att hava kört c:a 200 m. mötte han fyra andra minderåriga skjutande en tomvagn, bland dem B.

De fyra pojkarna hade i uppdrag att på banan uppsamla från tågen nedfallet järn men hade för tillfället lämnat sitt arbete för att, såsom ofta förut, roa sig med åkning på tomvagnar och loket.

Sedan den av B. och hans kamrater framförda tomvagnen blivit inväxlad framför loket, satte sig pojkarna på densamma. Vagnen var emellertid icke fastkopplad vid loket, som sköt den framför sig. Sedan tåget gått ett stycke, gick B. och en annan pojke över till loket och ställde sig på dess främre sida. När de kört ännu en bit neråt banan, gick vagnen, på grund av banans lutning, ifrån loket. Då de åter närmade sig varandra, sökte B. hoppa från loket till vagnen, men beräknade därvid ej att de vid kollisionen åter skulle skiljas utan förlorade vid sammanstötningen jämvikten och föll mellan vagnen och loket, som gick över honom och skilde huvudet och ena armen från kroppen. Döden var ögonblicklig.

Med anledning av olycksfallet har yrkesinspektören föreskrivit, att lokföraren ej får låta igångsättningsspaken kvarsitta på loket, då han avlägsnar sig från detsamma. Därjämte skulle på loket uppsättas anslag, att »persontrafik är förbjuden». Endast lokföraren och växlaren finge sålunda medfölja tåget.

114. Vid uppfordringen av timmer till vältorna, var B. jämte en kamrat sysselsatt med att lägga för — sticka på — vid timmerhissen. I denna föras stockarna medelst två kättingar, försedda med hornformiga medbringare, ur vattnet uppför en brant bana till hissens topp, där de stjälpas av och falla ned på vältan. Då en stock lades på hissens krokar medföljde en c:a 2 m. lång spak, och just som stocken och spaken nått till krönet av hissen, föll stocken ned på dess ena sida, varvid spaken slungades med stark fart åt hissens andra sida, där B. befann sig. B:s kamrat gav därvid ett varningsrop till B., som dock ej hann flytta sig undan utan träffades i huvudet av spaken så häftigt, att han kastades i vattnet och fastnade i bottendyn. Sedan flera personer tillkallats, lyckades man draga upp honom, men var han då sanslös. Tillkallad sjuk-

sköterska och senare anländ läkare ägnade honom den första vården; därefter fördes han till lasarettet, där han senare avled.

115. Två man voro sysselsatta med att borra hål i en större sten, då denna plötsligt exploderade, varvid de båda karlarna slungades flera meter bort. Den ene undslapp med några skador å öga och hand, men den andre erhöll så svåra skador, att han inom kort avled. Orsaken till olyckan var, att man under borrningen stött på en i stenen liggande äldre sprängladdning, om vilken de arbetande icke hade vetskap.

116. Vid en husbyggnad hade arbetet fortskridit så långt, att samtliga takstolar utom den sista voro resta. Då denna sista takstol skulle inriktas, tog G. ett underslag till stöd för sitt järnspett. Vid ett kraftigt tag brast underslaget, med påföljd att takstolen föll omkull och drog de övriga stolarna med sig i fallet. Härvid kom G. mellan ett par stolar och klämdes över bröstet så svårt, att han senare på dagen avled.

117. En traversvagn och en tegelvagn, s. k. spark, skulle upptagas från botten av ett tegelbruk till andra våningen, och hade sju arbetare fått ackord på detta arbete. För arbetet användes en sänkstol, bestående av tvenne lastplan, upphängda i en dubbel hamplina av c:a 25 mm. diameter, fastgjord i de båda lastplanen med skruvklammer. Linan löpte över en högst upp inunder taket belägen brottskiva, och kunde lastplanens rörelser regleras genom en på denna brottskiva anordnad bromsinrättning. Förut hade en c:a 150 mm. bred bomullsrem använts som hisslina, men borttagits för att användas som transmissionsrem i maskinhuset.

För arbetet placerades först »sparken» på det vid bottenvåningen belägna lastplanet, därefter gingo de sju karlarna upp i tredje våningen; sex av dem ställde sig på det där befintliga lastplanet som motvikt; den sjunde skötte bromsen. Då bromsen lättades, brast plötsligt linan i infästningsstället vid lastplanet, vilket med de däråvarande karlarna störtade ned c:a 7 m. till hisstrummans botten. Männen ådrogo sig därvid mer eller mindre svåra skador. De fördes omedelbart till lasarettet, där man fann, att flertalet erhållit elakartade benskador samt en av dem även inre skador, varav han senare avled.

Författningar rörande sociala frågor

(inklusive folkhushållningsfrågor).

(Forts.)

I Svensk Författningssamling hava under tiden 1—31 december 1918 publicerats följande författningar rörande sociala (folkhushållnings-)frågor.

N:r		Daterad
918.	K. kung. ang. ändring av förordningen den 1 febr. 1918 angående tillverkning och försäljning av bröd och annat bakverk	29 nov.
922.	K. kung. ang. extra krigstidstillägg och extra krigstidshjälp för senare halvåret 1918 åt befattningshavare i statens tjänst	3 dec.
924.	K. kung. ang. ändring i kung. den 14 juni 1918 ang. statsbidrag till beredande av lindring i de mindre bemedlades levnadsvillkor	3 »
934.	K. kung. ang. extra krigstidstillägg för senare halvåret 1918 åt f. d. befattningshavare i statens tjänst	3 »

N:r		Daterad
935.	K. kung. ang. extra krigstidstillägg för senare halvåret 1918 åt pensionsberättigade änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst	3 dec.
968.	K. kung. om ändring av förordn. den 11 okt. 1918 ang. reglering av förbrukningen av sockerbetor	13 »
986.	K. kung. ang. försäljning av spritdrycker och vin å apoteksinrättning för medicinskt ändamål	18 »
987.	K. kung. ang. försäljning av sprit och andra alkoholhaltiga varor för vissa särskilda ändamål	18 »
989—991.	K. kung:er ang. resandes rätt till införsel av rusdrycker, denaturerad sprit och vissa alkoholhaltiga preparat, m. m.	18 »
1002.	K. stadga för den kommunala yrkesundervisningen	27 »
1009.	K. kung. ang. fortsatt tullfrihet å vissa livsmedel	18 »
1010.	K. kung. ang. fortsatt tullfrihet å potatistorkare m. m.	18 »
1018.	K. kung. med närmare bestämmelser om inb talning och redovisning av avgifter för försäkringar i riksförsäkringsanstalten jämlikt lagen om försäkring för olycksfall i arbete	13 »
1033.	K. förordn. ang. maximipris å socker och sirap	31 »

Kortare meddelanden.

— Sociala förhållanden i allmänhet. —

Anställande av hemkonsulenter vid statens järnvägar. På därom gjord framställning har Kungl. Maj:t den 15 november 1918 bemyndigat järnvägsstyrelsen att försöksvis för en tid av tre år, räknat från och med den 1 januari 1919, anställa fem kvinnliga hemkonsulenter vid statens järnvägar med åliggande att genom hållande av föredrag och demonstrationskurser verka för spridande bland personalen av upplysning om en rationell hushållning samt i övrigt på lämpligt sätt bistå personalen med råd och anvisningar rörande anordningar i hemmen, allt i enlighet med de närmare föreskrifter, som järnvägsstyrelsen äger meddela.

— Arbetsmarknad och arbetslöshet. —

Arbetsmarknaden i England under oktober 1918. Arbetstillgången under oktober månad var mycket god inom de flesta industrier, och i många fall förekom övertidsarbete. Inom textilindustrien var arbetstillgången tämligen god och inom vissa grenar, såsom yllebranschen, mycket god.

Löneförbättringar (krigstillägg inberäknat) beviljades under månaden till över 500 000 arbetare med tillsammans c:a 100 000 pund sterling i veckan. Ingen sänkning av lönerna förekom.

Arbetsinställelserna under månaden utgjorde 79 med sammanlagt 67 900 berörda arbetare och 2 2 400 förlorade arbetsdagar mot 205 000 resp. 831 300 under närmast föregående månad och 80 400 resp. 503 200 under oktober 1917.

På arbetsförmedlingsanstalterna anmälda lediga platser under den fyraveckorsperiod, som slutade den 11 oktober 1918, utgjordes av 40 266 per vecka mot 42 627 under föregående fyra veckor och 38 097 under den period, som slutade den 12 okt. 1917. Antalet tillsatta platser i genomsnitt per vecka uppgick under samma perioder till resp. 30 697, 33 373 och 28 477.

(Labour Gazette.)

Arbetsmarknaden i Tyskland under oktober 1918. Att döma av tillgängliga uppgifter företedde det ekonomiska läget under oktober vid jämförelse med föregående månad inga avsevärda förändringar. Vid jämförelse med samma månad föregående år kunde dock en viss avmattning konstateras. — Inom nästan alla industrier ägde löneförhöjningar rum. Antalet i arbete varande sjukkassemedlemmar den 1 november utvisade vid jämförelse med den 1 oktober en minskning av 195 950 eller 4·1 % mot en minskning av 0·4 % under föregående månad. Ifrågavarande minskning fördelade sig på män och kvinnor med resp. 79 907 och 116 043 (r sp. 3·6 och 4·5 %). Vid bedömandet av den manliga arbetskraftens förändringar med tillhjälp av sjukkassestatistiken bör ihågkommas, att gruvarbetare och de inom jordbruk och industri sysselsatta krigsfångarna ej beröras av denna statistik.

Av 1 135 653 redovisade medlemmar av 30 fackförbund voro vid slutet av oktober 7 900 eller 0·7 % arbetslösa mot 0·8 % under närmast föregående månad och resp. 0·7, 2·0, 2·5 och 10·9 % för oktober månad åren 1917, 1916, 1915 och 1914

Enligt arbetsförmedlingsstatistiken kommo under oktober på 100 lediga platser för män 46 arbetssökande (föregående månad jämväl 46) och på 100 lediga platser för kvinnor 70 arbetssökande (mot 73 under september).

(Reichsarbeitsblatt.)

— Arbets- och löneförhållanden m. m. —

Lantbrukssällskapets kommitterades förslag i jordbruksarbetarfrågan. Sveriges allmänna lantbrukssällskaps arbetsutskott tillsatte i september månad 1918 en kommitté med uppgift att till lantbrukssällskapet inkomma med preliminär utredning och förslag till åtgärder från jordbrukarnas sida för tillgodoseende av jordbruksnäringens behov av en fast, skicklig och välsituerad arbetarstam samt för främjande av jordbruksarbetarnas ekonomiska, sociala och etiska intressen. Resultatet av kommitténs arbete, som förelåg färdigt redan i slutet av oktober s. å. för att kunna upptagas till behandling vid lantbrukssällskapets höstmöte i november, har publicerats i broschyrform (Jordbruksarbetarfrågan, utredning och förslag. Sveriges allmänna lantbrukssällskaps skrifter n:r 1). Kommittén har däri bl. a. framhållit behovet av en på tillräckligt statistiskt material grundad jämförelse mellan stads- och lantarbetarnas löne- och bostadsförhållanden ävensom behovet av en omarbetning av tjänstehjonsstadgan och nya för jordbrukets förhållanden lämpade former för arbetsavtal. Vidare behandlas *jordbruksarbetarnas rekrytering och utbildning* ävensom avlöningsformerna inom jordbruket, varvid bland annat det s. k. stattorparsystemet förordas. Uppmärksamhet har jämväl ägnats åt bostadsfrågan, arbetsintensiteten och jordbruksarbetarnas föreningsverksamhet. Emellertid föreligger endast i en fråga ett utformat förslag till lösning, nämligen beträffande jorbruksarbetarnas egnahems- och pensionsfråga. För att jordbruksnäringen skall få behålla en väsentligt större del av sin naturliga befolkningstillväxt än vad nu är fallet och därjämte den för yrket bäst passande delen, är det, framhålla de kommitterade, önskvärt, att jordbruksarbetarna beredas en möjlighet att inom yrket förvärva sig självständighet eller åtminstone en tryggad ålderdom. Innebörden i kommitténs förslag till lösning av denna fråga är, att det av jordbrukets arbetsgivare och arbetare bildas en organisation, genom vilken arbetsgivarna förbinda sig att till förmån för var och en av sina arbetare årligen fr. o. m. det år, under vilket arbetare fyller 15 år, t. o. m. det, under vilket han fyller 55 år, avsätta en viss summa — förslagsvis 2 kr. 50 öre i månaden — under förutsättning, att arbetaren under de 20 första åren gör en motsvarande avsättning och tillåter, att hans sålunda gjorda besparingar beläggas med vissa förbehåll med hänsyn till hans rätt att *disponera* dem. Dessa besparingar, som efter 20 år kunde av arbetaren få disponeras — de skulle då med ränta på ränta vid en räntefot av 5 % uppgå till en summa av omkr. 2 000 kr. — skulle användas såsom förlags- eller de första årens driftkapital, om jordbruksarbetaren önskade övergå till självständig jorbruksdrift. Önskade arbetaren däremot fortfarande kvarstå i lönearbetet, då hans obligatoriska besparingsskyldighet upphör, medan arbetsgivarens fortfar t. o. m. det år arbetaren fyller 55 år, skulle efter t. ex. 40 arbetsår till hans förmån hava bildats ett kapital av omkring 6 300 kr. vid 5 % räntefot, av vilket han ägde rätt att utfå det egna, om han så önskade, kontant, men det av arbetsgivarinsatserna bildade under alla omständigheter i form av en livränta. Denna verksamhet skulle handhavas av en organisation, som

av kommittén förslagsvis benämnes Jordbrukets egnahems- och livränteanstalt, för vilken förslag till reglemente meddelas. Med sparverksamheten skulle även kunna kombineras någon form av försäkring, vilken kommittén tänkt sig kunna anordnas så, att arbetaren själv betalar premien för en försäkring, som bereder honom eller av hans arbete beroende anhöriga ett kapital, utgörande skillnaden mellan 1 000 kr., och det belopp, vartill hans egna obligatoriska sparmedel uppgå. En dylik försäkring med för varje år fallande försäkringssumma har ifråga om en arbetare, som vid unga år inträder i försäkringen, beräknats kräva en premie av omkr. 50 à 75 öre per månad.

— Socialhygien. —

Barns utsättande för tuberkulös smitta. Under denna titel publicerade dr. Emanuel Bergman i maj 1918 som gradualavhandlingen i Uppsala under åren 1914—1918 utförd undersökning rörande barnen i tuberkulösa familjer. Undersökningsmaterialet utgöres av 233 till allra största delen fattiga tuberkulösa arbetarfamiljer med 1 0·4 barn (515 gossar och 489 flickor). För 139 familjer erhöllos uppgifter om bostadsförhållandena. På varje rum kommo nära 3 personer eller 2·3 personenheter (2 barn under 15 år räknades som en personenhet). I stort sett ökades trångboddheten med antalet medlemmar i familjen. Vid räkning med personenheter befunnos samtliga familjer med över 5 medlemmar bo i överbefolkade lägenheter (över 2 personenheter per rum).

I 64·8 % av samtliga 233 familjer hade någon av föräldrarna varit lungsiktig, i 18 % hade smittkällan utgjorts av annan släkting och i 17·2 % hade den funnits utanför släkten. Smittan hade påvisats utanför bostaden för 26·6 % av de undersökta familjerna. Modern hade varit smittkälla oftare (32·2 %) än fadern (22·3 %). I 10·3 % av familjerna hade båda föräldrarna varit lungsiktiga.

Anmärkningsvärt är det stora antalet fall (26·6 %), då smittkällan påvisats utanför bostaden. Räknas härtill de fall, då dessutom någon familjemedlem utgjort smittkälla, stiger procentsiffran till 40·8. I icke mindre än 22 familjer hade gubbar och gummor — vanligen barnens far- eller morföräldrar — utgjort smittkällan.

Av de 1 004 barnen hava 21·1 % dött, därav 19·4 % av gossarna och 22·9 % av flickorna. Av hela antalet döda voro 13·2 % över 15 år gamla. Bland barn av lungsiktiga föräldrar var dödligheten större än bland barn av icke lungsiktiga. I familjer med båda föräldrarna lungsiktiga var dödligheten 34·6 % eller mer än dubbelt så stor som bland barn i hem med friska (icke lungsiktiga) föräldrar (16·2 %). Spädbarnsdödligheten var avsevärt mindre i familjer med icke lungsiktiga föräldrar än i familjer med lungsiktiga. I familjer med båda föräldrarna lungsiktiga var dödligheten under första levnadsåret nära fyra gånger så stor som bland barn av icke lungsiktiga föräldrar (20·2 % resp. 5·1 %).

Antalet i tuberkulos döda var 8·2 % av samtliga levande födda barn och 38·7 av de döda. Flickornas totala tuberkulosdödlighet var icke obetydligt större (10·1 %) än gossarnas (6·4 %). I skolåldern och den vuxna åldern förefanns överdödlighet i tuberkulos för kvinnokönet. Under de sju och särskilt de fyra första levnadsåren var tuberkulosdödligheten relativt större för gossarna än för flickorna. Tuberkulosdödligheten i familjer med båda föräldrarna lungsiktiga var mer än dubbelt så stor som i familjer med friska föräldrar (17·3 % resp. 7·2 %). Tuberkulosdödligheten är även avsevärt (3 gånger) större bland barn av i lungsot avlidna föräldrar än bland barn av lungsiktiga men ännu levande föräldrar.

Bland de överlevande barnen förekommo tecken till tuberkulos hos 27 1 %, och om de misstänkt tuberkulösa medräknas, hos 33·9 %. Återstoden eller $^2/_3$ har aldrig företett något tecken på tuberkulos.

Beträffande sambandet mellan den smittades ålder och utvecklingen av den tuberkulösa infektionen visade det sig, att dödligheten var störst bland de barn, som redan under första levnadsåret utsatts för tuberkulös smitta, och bland dem som utsatts för smitta ända från födelsen större än bland dem, som börjat utsättas därför under loppet av första levnadsåret. Vid utsättandet för tuberkulös smitta under de följande åren sjunker dödligheten. Bland de under de fyra första levnadsåren för tuberkulös smitta utsatta barnen förefanns en tuberkulosdödlighet av omkring 10 % och dessutom hade omkring 30 % företett tuberkulösa symtom. Bland de under de tre följande åren

för tuberkulös smitta utsatta barnen hade intet tuberkulosdödsfall inträffat, men omkring 20 % företeddo tecken på tuberkulos. Vid utsättandet för tuberkulös smitta efter sjunde levnadsåret konstaterades intet fall av tuberkulos.

Av undersökningen synes hava framgått, att den tuberkulösa smittan är farligare, ju yngre den för smittan utsatta personen är, i det att infektionen under de fyra första levnadsåren icke sällan givit upphov till dödligt förlöpande tuberkulos, medan utsättandet för tuberkulös smitta under de tre därpå följande åren blott givit mera lindriga former av tuberkulos och efter sjuårsåldern gått tämligen spårlöst förbi.

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

November månad år 1918.

Under hänvisning till de efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar av landet,[1] lämnas här en sammanfattande framställning av dess viktigaste resultat under november månad.

Översikt av verksamheten under *november* månad år 1918.

	Manliga avdeln.			*Kvinnliga avdeln.*			*Tillsammans*		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
Stockholms stad	2 631	2 231	1 864	2 631	3 079	1 914	**5 262**	**5 310**	**3 778**
Stockholms län	1 218	923	800	239	335	159	**1 457**	**1 258**	**959**
Uppsala stad och län	420	305	209	156	203	162	**576**	**508**	**371**
Södermanlands län	381	312	276	159	178	105	**540**	**490**	**381**
Östergötlands län	821	558	420	550	518	320	**1 371**	**1 076**	**740**
Norrköping	588	346	315	919	479	291	**1 507**	**825**	**606**
Jönköpings län	217	164	136	147	124	89	**364**	**288**	**225**
Kronobergs län	28	23	13	50	48	35	**78**	**71**	**48**
Norra Kalmar län	44	36	30	41	54	43	**85**	**90**	**73**
Södra Kalmar län	70	100	88	72	41	32	**142**	**141**	**120**
Gottlands län	80	53	33	57	49	32	**137**	**102**	**65**
Blekinge län	411	253	220	271	257	181	**682**	**510**	**401**
Kristianstads län	369	408	307	227	313	172	**596**	**721**	**479**
Malmöhus län: Malmö	1 045	584	504	1 381	1 090	797	**2 426**	**1 674**	**1 301**
Malmöhus län: Lund	283	148	145	64	54	48	**347**	**202**	**193**
Malmöhus län: Landskrona	120	114	91	34	32	17	**154**	**146**	**108**
Malmöhus län: Hälsingborg	377	235	203	369	258	198	**746**	**493**	**401**
Malmöhus län: Ystad	97	66	50	95	79	59	**192**	**145**	**109**
Malmöhus län: Trelleborg	99	105	96	45	45	39	**144**	**150**	**135**
Malmöhus län: Eslöv	200	143	138	47	75	39	**247**	**218**	**177**
Malmöhus län: Skurup	70	76	58	24	35	20	**94**	**111**	**78**
Hallands län	152	91	73	106	103	63	**258**	**194**	**136**
Göteb. o. Bohus län	291	221	209	120	139	79	**411**	**360**	**288**
Göteborg	1 678	1 596	1 393	1 324	1 421	951	**3 002**	**3 017**	**2 344**
Älvsborgs län	761	274	227	2 678	353	303	**3 439**	**627**	**530**
Skaraborgs län	193	154	108	195	234	120	**388**	**388**	**228**
Värmlands län	65	71	48	130	160	97	**195**	**231**	**145**
Örebro län	423	557	294	320	452	247	**743**	**1 009**	**541**
Västmanlands län	485	280	198	276	335	215	**761**	**615**	**413**
Kopparbergs län	237	157	113	194	202	145	**431**	**359**	**258**
Gävle stad och län	234	198	180	177	169	124	**411**	**367**	**304**
Västernorrlands län	126	103	75	90	95	62	**216**	**198**	**137**
Jämtlands län	177	98	72	172	178	105	**349**	**276**	**177**
Västerbottens län	119	38	31	81	84	54	**200**	**122**	**85**
Norrbottens län	83	117	65	125	132	99	**208**	**249**	**164**
Tillsammans nov. 1918	**14 593**	**11 138**	**9 082**	**13 566**	**11 403**	**7 416**	**28 159**	**22 541**	**16 498**
» okt. 1918	*17 659*	*15 993*	*12 647*	*17 244*	*16 166*	*10 527*	*34 903*	*32 159*	*23 174*
» nov. 1917	14 982	14 479	10 890	10 708	7 939	5 772	25 690	22 418	16 662
» » 1916	12 564	12 911	9 236	9 460	7 841	5 352	22 024	20 752	14 588
» » 1915	13 976	10 426	8 153	10 617	7 045	5 092	24 593	17 471	13 245

[1] De särskilda anstalterna uppräknas i tablån här ovan; med avseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:e sida.

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

Yrkesgrupper	Manliga avdelningen			Kvinnliga avdelningen			Tillsammans			På 100 lediga platser kommo	
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	ansökningar om arbete	tillsatta platser
Jordbruk m. m.	3 744	3 379	2 775	889	1 287	740	**4 633**	**4 666**	**3 515**	99	75
därav arbetssökande personer	3 511			844			**4 355**				
Skogshushållning	440	481	359	—	—	—	**440**	**481**	**359**	91	75
därav arbetssökande personer	410			—			**410**				
Gruvdrift och malmförädling	66	68	34	—	—	—	**66**	**68**	**34**	97	50
därav arbetssökande personer	65			—			**65**				
Industri och hantverk m. m.	4 553	2 057	1 625	4 876	862	679	**9 429**	**2 919**	**2 304**	323	79
därav arbetssökande personer	4 007			4 584			**8 591**				
Handel och samfärdsel	1 403	1 338	880	1 368	1 244	726	**2 771**	**2 582**	**1 606**	107	62
därav arbetssökande personer	1 250			1 188			**2 438**				
Husligt arbete	2	5	1	6 120	7 752	5 073	**6 122**	**7 757**	**5 074**	79	65
därav arbetssökande personer	1			4 462			**4 463**				
Allmän o. litterär verksamhet	10	43	39	109	178	122	**119**	**221**	**161**	54	73
därav arbetssökande personer	11			102			**113**				
Arbete, ej hänförligt till annan grupp	4 375	3 767	3 369	204	80	76	**4 579**	**3 847**	**3 445**	119	90
därav arbetssökande personer	2 863			174			**3 037**				
Summa för nov. 1918	**14 593**	**11 138**	**9 082**	**13 566**	**11 403**	**7 416**	**28 159**	**22 541**	**16 498**	125	73
därav arbetssökande personer	**12 118**			**11 354**			**23 472**				

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete			*Tillsatta platser*		
	Nov.	Okt.	Nov.	Nov.	Okt.	Nov.
Jordbruk och skogshushållning m. m.	1917	1918	1918	1917	1918	1918
Män	70	92	*108*	67	78	*81*
Kvinnor	95	66	*69*	66	70	*57*
Tillsammans	**73**	**85**	***99***	**67**	**76**	***75***
Övriga näringsgrenar						
Män	128	127	*113*	81	80	*82*
Kvinnor	140	115	*125*	74	64	*66*
Tillsammans	**133**	**119**	***133***	**78**	**70**	***73***
Samtliga yrkesgrenar						
Män	103	110	*131*	75	79	*82*
Kvinnor	135	107	*119*	73	65	*65*
Tillsammans	**115**	**109**	***125***	**74**	**72**	***73***

Beträffande dessa relationstals innebörd för bedömandet av läget på den svenska arbetsmarknaden i dess helhet under november 1918 hänvisas till den första uppsatsen i häftet, vilken i detta hänseende lämnar utförligare besked.

Utanför de orter, där anstalterna äro belägna, tillsattes under månaden 1 595 platser, varav 1 215 manliga och 380 kvinnliga; motsvarande tal under samma månad föregående år voro resp. 1 577, 1 245 och 332 samt under nästlidna månad resp. 2 962, 2 148 och 814.

Yrkesgrupper	Stockholm			Stockholms län			Uppsala stad och län			Södermanlands län		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.:												
A Jordbruk m. m.	**85**	**32**	**19**	**674**	**697**	**598**	**180**	**138**	**106**	**201**	**189**	**148**
Därav kvinnor	31	20	9	46	83	37	25	41	31	31	39	21
B Skogshushållning	**11**	**11**	**11**	**133**	**114**	**95**	—	**2**	—	**12**	**13**	**11**
II. Gruvdrift och malmförädling	**2**	—	—	—	—	—	**1**	—	—	—	—	—
III. Industri o. hantverk m. m.:												
A Jord-, sten- och glasindustri	**12**	**8**	**8**	**18**	**11**	**11**	**6**	—	—	**1**	—	—
Därav kvinnor	2	7	2									
B Metall- och maskinindustri	**206**	**122**	**69**	**55**	**11**	**10**	**20**	**2**	**2**	**16**	**12**	**11**
Därav kvinnor	55	19	7	1	—	—						
C Trävarnindustri	**18**	**17**	**10**	**8**	—	—	**2**	—	—	**1**	**2**	**2**
Därav kvinnor	1	1	—									
D Byggnadsverksamhet	**586**	**229**	**176**	**115**	**61**	**39**	**31**	**1**	—	**9**	**11**	**9**
Därav kvinnor	—	3	3									
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	**6**	**4**	**1**	—	—	—	—	**1**	**1**	—	—	—
Därav kvinnor												
F Textilindustri	**9**	**7**	**3**	**2**	—	—	—	—	—	—	**3**	—
Därav kvinnor	4	7	3							—	3	—
G Beklädnadsindustri	**134**	**88**	**48**	—	**4**	**1**	**3**	—	—	**1**	—	—
Därav kvinnor	128	83	46	—	4	1						
H Närings- o. njutningsämnesindustri	**171**	**56**	**33**	**16**	**2**	**1**	**4**	**1**	—	—	—	—
Därav kvinnor	63	49	29	2	—	—						
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	**27**	**27**	**26**	—	**13**	**1**	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor	20	22	21									
J Trämasse- o. pappersindustri	**22**	**25**	**9**	—	—	—	**1**	—	—	—	—	—
Därav kvinnor	19	24	8									
K Grafisk industri	**9**	**8**	**4**	—	—	—	**1**	—	—	—	—	—
Därav kvinnor												
L Industri och hantverk, ej särskilt specif.	**79**	**84**	**60**	**6**	**26**	**24**	**6**	**3**	**1**	**20**	**15**	**14**
Därav kvinnor	17	27	19									
IV. Handel och samfärdsel:												
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	**83**	**45**	**15**	**6**	**5**	**2**	—	**2**	**2**	—	—	—
Därav kvinnor	56	22	9									
B Butiks- och magasinspersonal	**245**	**214**	**130**	**6**	**7**	**5**	**8**	**6**	**6**	**1**	**1**	**1**
Därav kvinnor	92	56	25	3	2	1	5	4	4			
C Hotell-, kafé- och restaurangrörelse	**348**	**290**	**168**	**33**	**22**	**14**	**16**	**16**	**12**	**7**	**5**	**5**
Därav kvinnor	331	273	157	28	20	13	16	16	12	7	4	4
D Landtransport	**140**	**233**	**102**	**33**	**31**	**27**	**11**	**6**	**4**	**8**	**10**	**9**
Därav kvinnor	9	24	10				1	1	1	2	1	1
E Vattentransport	**81**	**41**	**41**	**15**	**7**	**7**	—	—	—	—	**10**	**8**
F Handel och samfärdsel, ej särskilt specif.	**24**	**68**	**57**	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor	23	68	57									
V. Husligt arbete	**1 715**	**2 251**	**1 415**	**157**	**225**	**106**	**108**	**140**	**113**	**118**	**131**	**79**
Därav kvinnor	1 714	2 250	1 414	157	225	106	108	140	113	118	131	79
VI. Allmän och litterär verksamhet	**48**	**79**	**53**	**4**	**1**	**1**	**2**	**2**	**1**	**1**	—	—
Därav kvinnor	43	68	42	2	1	1	1	1	1	1	—	—
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	**1 111**	**1 371**	**1 325**	**176**	**21**	**17**	**176**	**188**	**123**	**144**	**88**	**84**
Därav kvinnor	23	56	53									
Summa för nov. månad år 1918	**5 262**	**5 310**	**3 778**	**1 457**	**1 258**	**959**	**576**	**508**	**371**	**540**	**490**	**381**
Därav kvinnor	2 631	3 079	1 914	239	335	159	156	208	162	159	178	105
» » » månad år 1917	**6 008**	**5 482**	**4 154**	**1 787**	**1 799**	**1 296**	**562**	**520**	**306**	**714**	**665**	**480**
Därav kvinnor	2 988	2 496	1 748	372	285	195	177	162	136	242	175	127

Östergötlands län						Jönköpings län			Kronobergs län			Kalmar län			Gottlands län			
Norrköping			Övriga anstalter															
Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	
																		I.
108	197	157	489	428	309	73	41	31	9	11	6	94	83	56	59	41	33	
15	68	53	85	85	52	21	10	9	6	6	3	25	29	18	11	11	7	*A*
—	6	4	20	37	16	25	36	36	—	—	—	1	9	9	—	—	—	*B*
—	—	—	2	5	5	2	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—	II.
																		III.
—	2	2	8	3	3	28	24	24	—	7	2	—	—	—	4	—	—	*A*
35	19	18	40	7	4	8	19	10	—	3	—	—	6	6	—	—	—	
4	7	7																*B*
18	5	4	11	5	5	1	1	1	—	—	—	1	8	8	—	—	—	*C*
138	46	46	73	30	23	9	2	2	10	—	—	12	11	11	—	—	—	*D*
6	—	—	6	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3	—	—	2	—	—													*E*
688	5	5	32	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
558	4	4	31	—	—													*F*
50	3	1	17	8	5	2	—	—	1	2	2		—	—	—	—	—	
50	3	1	12	5	4	2	—	—	1	2	2							*G*
31	9	8	12	5	4	4	5	4	1	—	—	3	13	13	—	—	—	
10	6	6	3	4	3	1	—	—	1	—	—	1	—	—				*H*
6	—	—	1	2	2	4	5	2	—	—	—	21	22	22	—	—	—	
6	—	—	1	—	—	4	—	—				10	11	11				*I*
6	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	5	5	—	—	—	
5	2	1																*J*
6	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4	1	1																*K*
9	—	—	19	4	2	2	1	1	—	—	—	—	3	3	4	2	2	*L*
																		IV.
5	—	—	11	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	
3	—	—	1	1	—	1	—	—										*A*
16	23	19	13	9	9	7	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	
8	4	1	3	3	3	4	—	—	1	1	1	1	—	—				*B*
22	32	22	31	32	23	12	22	12	7	5	3	3	8	6	1	2	1	
20	32	22	30	28	20	11	22	12	6	5	3	3	6	5	1	2	1	*C*
32	36	33	38	38	27	5	6	4	—	—	—	—	—	—	1	—	—	
6	14	11	4	5	1										1	—	—	*D*
15	3	3	14	13	13	5	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*E*
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
			1	—	—													*F*
95	317	166	352	370	222	99	82	61	35	34	26	72	48	40	44	36	24	
95	317	166	352	370	222	99	82	61	35	34	26	72	48	40	44	36	24	V.
8	23	20	7	21	19	4	10	7	—	—	—	1	1	1	—	—	—	
8	21	18	7	9	8	4	10	7				1	1	1				VI.
218	96	96	174	57	48	69	31	29	14	8	8	13	14	13	22	21	5	
124	—	—	18	8	7													VII.
1 507	825	606	1 371	1 076	740	364	288	225	78	71	48	227	231	193	137	102	65	
919	479	291	550	518	320	147	124	89	50	48	35	113	95	75	57	49	32	
979	597	447	1 059	800	577	428	294	203	78	100	63	330	222	186	145	107	97	
490	207	139	511	278	216	189	86	59	39	36	29	145	70	57	72	42	33	

Yrkesgrupper	Blekinge län			Kristianstads län			Malmöhus					
							Malmö			Hälsingborg		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.:												
A Jordbruk m. m.	167	152	116	326	414	255	163	248	172	126	121	100
Därav kvinnor	50	61	39	51	120	41	44	103	72	24	37	31
B Skogshushållning	4	10	10	6	—	—	—	52	52	2	6	6
II. Gruvdrift och malmförädling	—	—	—	17	30	17	—	—	—	10	—	—
III. Industri o. hantverk m. m.:												
A Jord-, sten- och glasindustri	72	3	3	18	34	34	2	—	—	15	2	2
Därav kvinnor												
B Metall- och maskinindustri	8	5	1	6	4	2	114	11	11	22	14	12
Därav kvinnor							56	—	—			
C Trävaruindustri	1	3	—	—	—	—	11	4	2	5	7	7
Därav kvinnor							2	—	—			
D Byggnadsverksamhet	20	14	9	2	—	—	268	34	39	55	42	41
Därav kvinnor							—	1	1			
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	—	—	—	—	—	—	34	1	1	3	1	1
Därav kvinnor							20	—	—	1	—	—
F Textilindustri	—	—	—	2	—	—	225	1	—	168	4	4
Därav kvinnor							195	1	—	162	4	4
G Beklädnadsindustri	4	—	—	12	5	5	150	32	20	18	1	—
Därav kvinnor				6	5	5	133	31	19	13	1	—
H Närings- och njutningsämnesindustri	4	35	35	11	35	35	95	11	7	10	1	—
Därav kvinnor				8	1	1	37	9	5	5	—	—
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	2	—	—	—	—	—	11	2	2	8	3	2
Därav kvinnor							7	2	2	5	—	—
J Trämasse- o. pappersindustri	—	—	—	—	—	—	17	14	11	5	4	3
Därav kvinnor							17	14	11	5	3	3
K Grafisk industri	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—
Därav kvinnor							1	—	—			
L Industri och hantverk, ej särskilt specif.	7	1	1	4	—	—	129	38	34	16	—	—
Därav kvinnor							47	22	19	9	—	—
IV. Handel och samfärdsel:												
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	—	—	—	—	—	—	65	17	17	—	—	—
Därav kvinnor							46	9	9			
B Butiks- och magasinspersonal	10	11	10	6	4	1	128	39	30	10	12	11
Därav kvinnor	4	4	3	6	2	1	66	29	21	4	1	1
C Hotell-, kafé- och restaurangrörelse	19	10	8	26	17	14	53	48	27	22	13	9
Därav kvinnor	19	10	8	26	16	13	48	48	27	16	12	9
D Landtransport	23	13	11	6	7	3	130	187	70	9	15	5
Därav kvinnor	5	2	2	2	2	2	69	126	45	2	3	1
E Vattentransport	22	6	6	1	—	—	31	3	3	33	13	13
Därav kvinnor										1	—	—
F Handel o. samf., ej särsk. spec.	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—
V. Husligt arbete	193	180	129	127	166	108	587	689	564	120	182	136
Därav kvinnor	193	180	129	127	166	108	587	689	564	120	182	136
VI. Allmän och litterär verksamhet	—	1	1	1	1	1	2	6	2	1	6	4
Därav kvinnor				1	1	1	2	6	2	—	6	4
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	126	66	61	25	4	4	209	236	236	87	46	45
Därav kvinnor							4	—	—	2	9	9
Summa för nov. månad år 1918	682	510	401	596	721	479	2 426	1 674	1 301	746	493	401
Därav kvinnor	271	257	181	227	313	172	1 381	1 090	797	369	258	198
» » » månad år 1917	648	535	441	505	656	392	2 369	1 628	1 325	703	391	329
Därav kvinnor	262	188	142	196	199	121	1 278	776	631	294	195	150

län	Övriga anstalter			Hallands län			Göteborgs och Bohus län						Älvsborgs län			Skaraborgs län			
							Göteborg			Övriga anstalter									
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	
																			I.
	570	592	505	102	74	53	189	171	140	121	83	67	51	78	61	172	172	102	A
	93	130	89	24	21	10	28	25	9	37	27	17	5	6	4	38	55	26	
	—	—	—	5	12	11	—	—	—	—	5	5	—	2	2	5	1	—	B
	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	II.
																			III.
	6	—	—	2	—	—	35	23	22	28	5	5	6	2	2	13	14	13	A
							1	—	—										
	31	16	15	6	2	2	154	83	63	3	—	—	40	21	17	8	8	7	B
							3	1	1										
	2	1	1	—	—	—	32	15	8	5	3	3	2	—	—	—	—	—	C
							3	—	—										
	82	40	28	17	4	3	134	125	111	4	5	5	59	12	9	—	1	—	D
	3	4	4	1	1	1	13	6	4	1	—	—	55	60	60	—	—	—	E
							3	1	1				43	50	50				
	5	—	—	14	4	4	213	13	8	1	—	—	2 373	216	213	1	1	1	F
				14	—	—	206	13	8	1	—	—	2 027	189	186	1	1	1	
	21	3	2	2	—	—	87	14	6	2	—	—	593	14	13	—	—	—	G
	9	2	1	2	—	—	82	8	2	1	—	—	538	4	3				
	20	4	2	3	1	—	117	157	147	4	2	—	11	1	—	2	4	1	H
	9	2	2				94	139	130	1	2	—	—	1	—	2	4	1	
	—	4	4	—	—	—	14	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	I
							13	1	1										
	—	—	—	—	—	—	19	22	15	70	70	70	—	—	—	—	—	—	J
							11	19	13										
	—	—	—	—	—	—	8	11	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	K
							—	1	—										
	7	3	2	1	—	—	18	25	18	—	—	—	7	5	1	—	—	—	L
	5	—	—				—	2	—										
																			IV.
	—	1	1	—	—	—	12	25	15	1	—	—	4	—	—	2	1	1	A
							1	2	1							1	1	1	
	2	4	3	—	—	—	92	89	68	—	2	—	3	1	1	5	4	4	B
	2	1	1				22	17	11				2	—	—	3	2	2	
	9	8	6	1	4	3	108	62	31	12	13	8	5	9	9	8	14	8	C
	4	6	4	1	4	3	99	54	26	9	13	8	4	6	6	7	14	8	
	32	32	24	8	6	6	106	210	110	9	11	5	11	23	18	—	1	—	D
	6	—	—	1	2	2	14	30	14	5	5	2							
	2	1	1	12	3	—	68	39	34	4	—	—	1	5	5	—	—	—	E
	—	—	—	—	—	—	1	19	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	F
	181	179	125	62	73	46	703	1 107	733	62	85	47	62	84	44	142	156	80	V.
	181	179	125	62	73	46	703	1 103	733	62	85	47	62	84	44	141	156	80	
	—	3	3	—	3	2	12	7	2	3	7	5	2	6	3	1	1	1	VI.
				—	3	2	12	5	1	3	7	5	2	6	3	1	1	1	
	205	77	74	22	7	5	917	791	780	81	69	68	152	87	71	29	10	10	VII.
				2	—	—	29	—	—	1	—	—	—	7	7	1	—	—	
	1 178	972	800	258	194	136	3 002	3 017	2 344	411	360	288	3 439	627	530	388	388	228	
	309	320	222	106	103	68	1 324	1 421	951	120	139	79	2 678	353	303	195	234	120	
	1 322	817	680	324	288	257	3 034	2 744	2 357	483	386	241	137	96	73	359	429	215	
	392	216	163	118	80	70	1 064	872	632	157	106	60	35	22	9	157	118	76	

Yrkesgrupper	Värmlands län			Örebro län			Västmanlands län			Kopparbergs län		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.:												
A Jordbruk m. m.	37	47	31	237	261	185	313	288	200	49	42	27
Därav kvinnor	14	21	12	50	103	49	92	127	71	15	20	12
B Skogshushållning	2	5	—	20	28	20	62	38	7	26	16	12
II. Gruvdrift och malmförädling	—	—	—	6	4	—	6	—	—	16	25	9
III. Industri o. hantverk m. m.:												
A Jord-, sten- och glasindustri	3	5	2	15	2	—	1	—	—	3	—	—
Därav kvinnor				1	—	—						
B Metall- och maskinindustri	2	2	1	16	21	10	37	7	3	13	7	7
Därav kvinnor												
C Trävaruindustri	—	—	—	1	—	—	3	2	1	4	2	2
Därav kvinnor												
D Byggnadsverksamhet	6	8	5	22	54	14	26	11	11	11	8	6
E Läder-, hår-, gummi- o.d. industri	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor												
F Textilindustri	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor				1	—	—						
G Beklädnadsindustri	10	—	—	33	9	6	1	1	1	—	—	—
Därav kvinnor	10	—	—	9	1	1	1	1	1			
H Närings- och njutningsämnesindustri	—	—	—	7	3	2	4	4	4	9	3	3
Därav kvinnor				3	1	—	1	1	1	4	1	1
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor												
J Trämasse- o. pappersindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Därav kvinnor												
K Grafisk industri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor												
L Industri och hantverk, ej särskilt specif.	1	1	—	13	8	8	5	—	—	4	2	2
Därav kvinnor				—	4	4						
IV. Handel och samfärdsel:												
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	—	—	—	1	—	—	3	—	—	—	—	—
Därav kvinnor							2	—	—			
B Butiks- o. magasinspersonal	1	2	1	5	5	4	1	1	1	6	12	7
Därav kvinnor	1	2	1	—	2	2	1	1	1	1	1	1
C Hotell-, kafé- och restaurangrörelse	4	8	3	17	15	8	12	9	9	38	32	23
Därav kvinnor	4	8	3	11	15	8	11	9	9	37	31	22
D Landtransport	1	3	1	17	48	16	12	7	5	13	19	14
Därav kvinnor				10	21	6	1	2	1			
E Vattentransport	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor												
F Handel och samfärdsel, ej särskilt specif.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav kvinnor												
V. Husligt arbete	99	127	79	235	304	177	153	177	118	135	143	103
Därav kvinnor	99	127	79	235	304	177	153	177	118	135	143	103
VI. Allmän och litterär verksamhet	3	3	2	—	1	—	14	17	13	2	6	6
Därav kvinnor	2	2	2	—	1	—	14	17	13	2	6	6
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	25	20	20	95	244	89	108	53	40	101	42	37
Därav kvinnor												
Summa för nov. månad år 1918	195	231	145	743	1 009	541	761	615	413	431	359	258
Därav kvinnor	130	160	97	320	452	247	276	385	215	194	202	145
» » » månad år 1917	206	229	171	760	915	516	603	607	380	570	401	304
Därav kvinnor	111	126	91	309	257	186	224	244	173	248	171	110

Gävle stad och län			Västernorrlands län			Jämtlands län			Västerbottens län			Norrbottens län			Hela riket			
Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	
																		I.
28	16	10	11	5	2	32	19	13	11	18	8	6	8	5	4 633	4 666	3 515	
9	3	2	1	3	—	7	14	8	7	14	5	4	5	3	889	1 287	740	*A*
2	—	—	—	—	—	65	68	44	35	5	5	4	5	3	440	481	359	*B*
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	2	66	68	34	II.
																		III.
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	297	145	128	
															4	7	2	*A*
21	35	33	1	9	—	2	—	—	—	1	—	—	—	—	954	447	314	
															119	27	15	*B*
7	2	2	—	5	5	—	—	—	—	—	—	4	4	3	137	86	64	
															6	1	—	*C*
59	49	47	14	20	10	11	—	—	4	5	2	13	17	10	1 790	840	656	
															—	4	4	*D*
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	130	78	78	
															72	51	51	*E*
29	16	16	—	5	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3 765	275	257	
29	16	16	—	5	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3 229	243	225	*F*
1	—	—	—	—	—	1	1	—	1	1	1	—	—	—	1 144	186	111	
						—	1	—	1	1	1				993	152	87	*G*
14	7	7	4	—	—	2	—	—	—	—	—	2	2	2	561	361	308	
												2	2	2	247	222	181	*H*
—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	94	85	67	
															66	36	35	*I*
1	—	—	5	15	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	152	157	127	
															57	62	36	*J*
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	29	21	14	
															5	2	1	*K*
5	10	7	2	2	1	10	2	2	1	1	1	1	2	1	376	288	185	
															78	55	42	*L*
																		IV
1	—	—	—	—	—	2	1	1	4	1	1	4	2	2	207	102	58	
												2	1	1	113	36	21	*A*
1	1	1	—	—	—	1	—	—	4	3	1	1	1	1	574	452	315	
									2	2	—	1	1	1	232	135	81	*B*
13	8	2	4	10	5	52	52	26	11	7	5	32	35	25	920	808	495	
13	8	2	4	10	5	51	51	26	9	7	5	31	34	24	857	764	465	*C*
17	20	17	5	2	—	8	3	2	12	5	4	10	9	7	697	981	524	
1	1	1				—	1	1							139	240	101	*D*
12	—	—	14	1	1	3	—	—	—	—	—	5	3	2	340	151	138	
			2	1	1										3	1	1	*E*
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	27	88	76	
															24	68	57	*F*
123	139	101	83	74	52	113	110	69	62	59	43	85	89	68	6 122	7 757	5 074	
123	139	101	83	74	52	113	110	69	62	59	43	85	89	68	6 120	7 752	5 073	V.
2	2	2	—	2	1	1	11	11	—	1	—	—	—	—	119	221	161	
2	2	2	—	2	1	1	1	1	—	1	—				109	178	122	VI.
74	60	58	73	48	44	46	9	9	54	15	14	38	68	32	4 579	3 847	3 445	
															204	80	76	VII.
411	367	304	216	198	137	349	276	177	200	122	85	208	249	164	28 159	22 541	16 498	
177	169	124	90	95	62	172	178	105	81	84	54	125	132	99	13 566	11 408	7 416	
432	466	330	295	303	239	426	357	319	215	160	126	209	424	158	25 690	22 418	16 662	
145	116	101	103	98	76	183	129	109	96	72	53	111	117	80	10 708	7 939	5 772	

Livsmedelspriser under november månad 1918.

De noteringar av minuthandelspriser å livsmedel, under november 1918, vilka meddelas i efterföljande tabeller sid. 1312—1317, hava inhämtats och bearbetats på samma sätt som för närmast föregående månader, varöver redogörelse förut lämnats.[1]

Betraktar man först sammandragstabellen för alla 44 orterna tillsammantagna (sid. 1312—1313), så befinnes vid jämförelse med oktoberpriserna *prissteg-ring* hava inträffat beträffande 28 av de i varulistan upptagna artiklar, varå medelpriser kunnat fastställas. Bland dessa artiklar torde särskilt böra nämnas mjölk, ost och fläsk, vilka varuslag till följd av maximiprisernas höjning varit föremål för högst betydande prisstegringar. Även för ägg är en avsevärd prisuppgång att anteckna. *Oförändrade* äro genomsnittspriserna å 7 varuslag, däribland smör, mjöl, surlimpa, socker och salt. *Prisfall* har däremot under november månad kunnat konstateras beträffande ej mindre än 14 varuslag, bland vilka särskilt torde böra nämnas kött samt vissa slag av färsk fisk, särskilt sill.

Vad beträffar de olika varuslagen, följa här nedan några anmärkningar rörande de senast inträffade prisförändringarna. Flertalet viktigare varuslag upptagas i tabellen å sid. 1309, där novemberpriserna 1918 återgivas jämförda med oktoberpriserna 1918 och novemberpriserna 1917 och 1913, samt där vidare den procentiska stegringen eller sänkningen av priserna under november 1918 sedan motsvarande månad 1917 och 1913 angives.

Vad först *mjölken* beträffar, så har, till följd av de den 6 nov. fastställda nya maximipriserna samt de i samband därmed utfärdade bestämmelserna rörande prisregleringen för mjölk och grädde, medelpriserna å såväl oskummad som handskummad och separerad mjölk under månaden varit underkastade en mycket stark höjning. Sålunda uppgick t. ex. priset å oskummad mjölk under redovisningsmånaden i genomsnitt till 46 öre per liter mot 39 öre under oktober månad. *Smör*priset har bibehållits oförändrat, varemot maximipriserna å *ost* genom förordningen den 12 nov. 1918 åter undergått en ganska avsevärd stegring. Med avseende å *färska ägg* har även under denna månad, liksom under oktober, kunnat konstateras en högst betydande prisökning. Medelpriset, som för september utgjorde 7·95 kr., hade till oktober stigit till 8·99 och är för november månad ej mindre än 10·06 kr. per tjog. Under november 1917 var priset 4·52 kr. per tjog och under samma månad 1913 2·05 kr.

Genomsnittspriset å *potatis* har sedan föregående månad stigit från 83 till 86 öre per 5 liter.

Till följd av förordningen den 18 nov. 1918 hava priserna å såväl *havregryn* som *ärter* och *bruna bönor* undergått en ganska stark ökning. Däremot äro *mjöl*priserna oförändrade, och även *bröd*priserna hava i stort sett bibehållits vid oförändrat läge.

[1] Se Soc. Medd., årg. 1915, sid. 178.

Medelpris å 44 orter.

Varuslag	Kvantitet	Nov. 1918	Okt. 1918	Nov. 1917	Nov. 1913	Höjning (+) eller sänkning (—) från nov. 1913 till nov. 1918	Höjning (+) eller sänkning (—) från nov. 1917 till nov. 1918
		öre	öre	öre	öre	%	%
Mjölk: oskummad	l.	**46**	39	30	14	+ 228·6	+ 53·3
handskummad	»	**29**	26	19	8	+ 262·5	+ 52·6
separerad	»	**23**	19	15	6	+ 283·3	+ 53·3
Smör: bords- (mejeri-)	kg.	**725**	725	495	241	+ 200·8	+ 46·5
mat- (lands-)	»	**724**	722	437	219	+ 230·6	+ 65·7
Margarin, växt-	»	—	—	—	138	—	—
Ägg, färska	tjog	**1006**	899	452	205	+ 390·7	+ 122·6
Potatis: gammal	5 l.	**86**	83	44	27	+ 218·5	+ 95·5
»	hl.	**1540**	1639	760	—	—	+ 102·6
Ärter, gula	kg.	**80**	63	61	31	+ 158·1	+ 31·1
Bruna bönor	»	**250**	141	—	46	+ 443·5	—
Mjöl: vete-, svenskt, bästa sort	»	**[1] 73**	[1] 73	[1] 42	31	+ 135·5	+ 73·8
råg-, svenskt, bästa sort	»	**56**	56	36	21	+ 166·7	+ 55·6
rågsikt-, svenskt, bästa sort	»	—	—	—	26	—	—
Gryn: havre- (ångpreparerade)	»	**100**	80	72	36	+ 177·8	+ 38·9
ris-, bästa sort svenska (»R. T.»)	»	**72**	—	74	41	+ 75·6	— 2·8
Rågbröd:							
hårt (spis-), grovt (ej delikatess-)	»	**88**	87	63	41	+ 114·6	+ 39·7
mjukt: limpa, söt	»	**90**	89	60	38	+ 136·8	+ 50·0
limpa, sur (»grovbröd», »ankarstock»)	»	**59**	59	44	30	+ 96·7	+ 34·1
Vetebröd:							
skorpor, runda, ordinära	»	**208**	205	120	75	+ 177·3	+ 73·3
mjukt, billigaste sort: bakat med vatten	»	**104**	102	69	43	+ 141·9	+ 50·7
mjukt, billigaste sort: » » mjölk	»	**168**	167	83	60	+ 180·0	+ 102·4
Nötkött, färskt: stek	»	**646**	676	215	122	+ 429·5	+ 200·5
soppkött	»	**578**	608	188	101	+ 472·3	+ 207·4
Kalvkött, stek: gödkalv	»	**516**	704	247	132	+ 290·9	+ 108·9
spädkalv	»	**350**	463	159	73	+ 379·5	+ 120·1
Fårkött: färskt, stek	»	**707**	726	269	127	+ 456·7	+ 162·8
salt, svenskt	»	**657**	669	263	116	+ 466·4	+ 149·8
Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	**526**	458	276	135	+ 289·6	+ 90·6
salt, svenskt »	»	**544**	482	297	142	+ 283·1	+ 83·2
Sill, salt, prima	»	**158**	151	115	45	+ 251·1	+ 37·4
Kaffe (obränt), prima Santos	»	**312**	313	—	162	+ 92·6	—
Socker, bit-	»	**97**	97	70	67	+ 44·8	+ 38·6
Fotogen, Water White	l.	—	—	—	21	—	—
Ved: björk-, osågad, hemkörd	famn	**8300**	8290	6890	2590	+ 220·5	+ 20·5
barr-, » »	»	**6850**	7000	5720	2060	+ 232·5	+ 19·8
Bränntorv	100 kg.	**1028**	1030	948	196	+ 424·4	+ 10·8
Kol: antracit- (»valnöt») hemkörd	hl.	—	—	—	396	—	—
engelska hushålls-(fyrkol) hemkörd	»	—	—	—	250	—	—
Koks: gasverks- (okrossad) hemkörd	»	—	—	—	157	—	—
engelsk kamin- (okrossad) hemkörd	»	—	—	—	186	—	—

[1]) 75 %-utmalning.

Beträffande *köttpriserna* har under redovisningsmånaden kunnat konstateras en avgjort sjunkande tendens. Orsaken härtill torde delvis vara att söka i den betydligt ökade tillförsel, som blev en följd av det då aktuella förslaget angående köttransonering. *Fläsk*priserna hava under månaden så gott som överallt uppnått de av folkhushållningskommissionen den 21 okt. 1918 fastställda högsta detaljpriserna. Medelpriset å färskt fläsk har sedan föregående månad stigit från 4·58 till 5·26 kr. per kg. och å salt fläsk från 4·82 till 5·44 kr. per kg.

Å flera slag av *färsk fisk* har en tendens till prissänkning kunnat förmärkas. Den starkaste nedgången visar färsk sill, varå medelpriset sedan föregående månad sjunkit från 2·09 till 1·68 kr. per kg. Däremot har *salt sill* fortsatt att stiga, och utgjorde under redovisningsmånaden medelpriset å detta varuslag 1·58 kr. per kg. mot 1·51 kr. under oktober.

Med avseende å *kaffe*, *socker*, *salt* och *svagdricka* äro endast obetydliga prisförändringar att anteckna.

Vad slutligen beträffar *lyse* och *bränsle*, så äro både kol och koks samt framför allt fotogen knappast tillgängliga i den allmänna marknaden, varför det ej ansetts möjligt att verkställa några medeltalsberäkningar för dessa varuslag. Genomsnittspriset å björkved är för november 83·00 kr. per famn mot 82·90 kr. under föregående månad. För barrved äro motsvarande siffror 68·50 och 70·00 kr.

Kreaturspriserna i Stockholm, Eskilstuna, Linköping, Norrköping, Malmö, Hälsingborg och Göteborg under månaderna september, oktober och november redovisas i tabellen å sid. 1320—1324, varjämte de beräknade medelpriserna för de tre större städerna tillsammantagna återfinnas å sid. 1318—1319. Bägge dessa tabeller giva vid handen, att samtliga kreatursslag, möjligen med undantag av får, under redovisningsmånaden varit föremål för en ganska stark prisnedgång. För *svin* kan däremot konstateras en tydlig prisstegring, vilket givetvis sammanhänger med den i slutet av föregående månad vidtagna förhöjningen av maximipriset å fläsk.

Till belysande av de förskjutningar i den *allmänna prisnivån*, som ägt rum i detaljhandeln från tiden före världskrigets utbrott till och med november 1918 meddelas nedanstående indexserier, vilka utarbetats på sätt förut finnes angivet i dessa Meddelanden (årg. 1918, sid. 1120—1123).

	Juli 1914	1:a kvartalet 1916	2:a kvartalet 1916	3:e kvartalet 1916	4:e kvartalet 1916	1:a kvartalet 1917	2:a kvartalet 1917	3:e kvartalet 1917	4:e kvartalet 1917	1:a kvartalet 1918	2:a kvartalet 1918	3:e kvartalet 1918	Okt. 1918	Nov. 1918
Aritmetiska (»ovägda») medeltal	100	143	148	162	175	190	197	208	235	268	305	330	365	375
»Vägda» medeltal	100	130	134	142	152	166	175	181	201	227	255	277	310	320

Enligt vad den vägda indexserien utvisar, har den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, lyse och bränsle under november stigit med ytterligare 10 enheter, jämfört med föregående månad, och utgjorde prisstegringen från juli 1914 till november 1918 220 %.

Tillförseln till offentliga slakthus.

November 1918.

Kreatursslag	Stockholm	Eskilstuna	Linköping	Norrköping	Karlskrona	Malmö	Hälsingborg	Göteborg [1])
	St.	St.	St.	St.	St.	St.	St.	St.
Tjurar	293	27			22	85	4	385
Kor	155	554	1516	1 277	309	639	—	3 070
Övriga nötkreatur	4 295	77			128	770	432	1 241
Gödkalvar	504	[2]) 157	135	[2]) 281	64	368	67	651
Spädkalvar	337	[3]) 351	388	[3]) 526	234	152	34	400
Får och lamm	484	193	129	247	102	753	46	1 796
Svin	195	7	34	11	28	13	15	92
Spädgrisar	41	28	—	96	—	7	—	942
Hästar och föl	387	65	97	75	37	143	71	576

Beräknad konsumtion av kött- och fläskvaror

å vissa orter med offentligt slakthus.

November 1918.

Kroppar av	Stockholm	Eskilstuna	Norrköping	Karlskrona	Malmö	Hälsingborg
	St.	St.	St.	St.	St.	St.
Nötkreatur	6 387	664	1 348	566	1 148	460
Gödkalvar	3 119	173	[2]) 340	98	364	160
Spädkalvar	7 419	471	[3]) 734	453	437	372
Får och lamm	10 740	212	704	798	1 358	484
Svin	242	11	15	28	36	24
Spädgrisar	49	31	106	—	7	3
Hästar och föl	555	71	94	39	76	56

[1]) Tillförsel till kreatursmarknaden och slakthuset. — [2]) Större kalvar. — [3]) Mindre kalvar.

Medelpris per år (1907—1917) och per månad

Obs.! Siffrorna för åren 1907—1909 angiva medelpris för 28 orter, för

	Varuslag	Kvantitet	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913	1914
			öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre
1	Mjölk: oskummad	l.	14	14	14	14	14	14	14	15
2	handskummad	»	7	7	7	7	7	8	8	8
3	separerad	»	—	—	—	5	5	6	6	6
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	219	226	220	222	228	237	236	239
5	mat- (lands-)	»	199	204	198	200	205	214	218	218
6	Ost: helfet, okryddad	»	—	—	—	150	151	156	164	162
7	halvfet, »	»	116	119	116	114	111	115	121	119
8	skummjölks-, »	»	—	—	—	49	48	51	58	60
9	Margarin: högsta kvalitet	»	157	164	159	169	152	157	—	—
10	lägsta »	»	108	119	116	125	116	122	—	—
11	växtmargarin	»	—	—	—	—	126	132	135	144
12	Ägg: svenska, färska	tjog	150	148	151	149	149	161	159	171
13	» konserverade	»				134	128	139	137	151
14	Potatis: gammal	hl.	—	—	—	—	—	—	—	—
15	»	5 l.	29	32	28	27	29	32	28	30
16	färsk	»				76	48	49	46	80
17	Ärter, gula	kg.	27	30	28	29	29	30	31	35
18	Bruna bönor	»	40	42	41	46	47	53	48	49
19	Mjöl: vete-, svenskt, bästa sort [9]	»	28	31	33	32	30	31	31	33
20	råg-, » » »	»	20	23	22	20	20	22	22	23
21	rågsikt-, » » »	»	26	29	28	26	25	27	27	29
22	Gryn: havre- (ångpreparerade)	»	[1] 32	[1] 33	[1] 33	34	32	36	36	42
23	ris-, bästa sort svenska (»R. T.»)	»	[2] 59	[2] 59	[2] 60	39	39	40	41	41
24	Rågbröd: hårt (spis-), grovt	»	37	41	40	40	39	41	41	43
25	mjukt, limpa, söt	»	35	39	39	39	37	38	38	40
26	» » sur	»	26	28	28	28	27	29	30	31
27	Vetebröd: skorpor, runda, ordinära [10]	»	67	73	74	76	74	76	76	78
28	mjukt, billigaste sort: bakat med vatten [10]	»	46	51	53	45	44	45	43	46
29	» » » mjölk [10]	»				61	60	61	60	61
30	Nötkött, färskt: stek	»	106	109	104	98	96	111	122	116
31	soppkött	»	89	91	85	78	78	91	100	95
32	Kalvkött, stek: gödkalv	»	118	122	120	117	116	123	131	130
33	spädkalv	»	64	66	63	60	58	65	72	70
34	Fårkött: färskt, stek	»	125	125	121	118	115	124	133	130
35	salt, svenskt	»	—	—	—	103	102	105	114	118
36	Renkött, färskt, stek	»	—	—	—	—	—	—	119	121
37	Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	123	114	121	129	120	123	133	129
38	salt, svenskt »	»	131	121	127	138	129	129	140	137
39	» amerikanskt	»	125	121	128	149	139	136	—	—
40	Fisk, färsk: abborre	»	—	—	—	—	—	—	75	76
41	gädda	»	—	—	—	—	—	—	108	110
42	sill	»	34	28	28	31	31	32	34	35
43	strömming	»	43	37	37	36	36	36	38	39
44	torsk	»	—	—	—	—	—	—	55	57
45	rödspotta (»spätta»)	»	80	81	79	80	79	77	79	81
46	salt: sill, prima	»	41	38	37	[3] 39	[3] 39	[3] 41	[3] 45	45
47	strömming	»	25	25	23	23	25	25	30	31
48	kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	59	60	61	54	51	52	56	58
49	» » » rundskuren	»				—	—	—	76	77
50	Kaffe (obränt), prima Santos	»	[4] 116	[4] 116	[4] 115	125	155	176	170	159
51	Socker, bit-	»	62	66	67	71	69	72	67	65
52	Salt (matsalt)	»	—	—	—	—	—	—	—	10
53	Svagdricka	l.	—	—	—	6	6	6	6	6
54	Fotogen, Water White	»	[5] 16	[5] 18	[5] 18	17	15	17	20	21
55	Ved: björk- osågad, hemkörd (pr »storfamn»: 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	famn	2360	2680	2520	2280	2280	2360	2560	2630
56	barr-	»	1850	2140	2020	1810	1810	1880	2040	2110
57	Bränntorv	100 kg.	[6] 78	[6] 80	[6] 74	187	185	187	196	220
58	Kol: antracit- (»valnöt») hemkörd	hl.	355	388	376	373	373	397	401	411
59	eng. hushålls- (fyrkol) hemkörd	»	—	—	—	—	—	—	234	242
60	Koks: gasverks- (okrossad) hemkörd	»	126	139	134	130	132	155	165	157
61	eng. kamin- » hemkörd	»	—	—	—	159	156	177	189	190

[1]) Uppgifterna avse *ej* ångpreparerade gryn. — [2]) Uppgifterna avse »risgryn, bästa sort». — [3]) Upp- [5]) Uppgifterna avse »prima fotogen». — [6]) Uppgifterna avse hl.; vikten av 1 hl. torv är 40 à 50 kg. — *orter.* — [8]) *Uppgifterna avse för nov. 1917 sex orter, för aug. och sept. 1918 en ort, för okt. två orter samt för* den statliga regleringen av brödsäd rena vetebrödstyper utan inblandning av rågmjöl ej saluföras, avse de med- — [11]) Preliminära siffror. — * Maximipris. — ** Eljest fastställda pris. — (Maximipris har varit rådande å *smör, mjöl,* fr. o. m. den 27 mars, å *gryn* från förra delen av april, å *kaffe* fr. o. m. februari samt å *kalvkött* under tiden

(nov. 1917—nov. 1918) för samtliga orter.

åren 1910—1912 för 39 orter och för åren 1913—1918 för 44 orter.

1915	1916	1917	Nov. 1917	Dec. 1917	Jan. 1918	Febr. 1918	Mars 1918	April 1918	Maj 1918	Juni 1918	Juli 1918	Aug. 1918	Sept. 1918	[11])Okt 1918	[11])Nov. 1918	
öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	
16	19	25	30	32	33	35	35	× 36	× 36	× 37	× 38	× 38	× 39	× 39	× 46	1
9	10	15	19	20	21	22	22	× 23	× 22	× 23	× 23	× 24	× 25	× 26	× 29	2
7	8	12	15	16	17	17	17	× 18	× 18	× 18	× 18	× 19	× 19	× 19	× 23	3
292	×× 310	× 401	× 495	× 533	× 535	× 535	× 535	× 535	× 535	× 535	× 536	× 540	× 588	× 725	× 725	4
260	295	× 358	× 437	× 475	× 480	× 480	× 480	× 480	× 480	× 480	× 480	× 480	× 540	× 722	× 724	5
197	257	× 305	× 300	× 328	× 330	× 330	× 330	× 330	× 330	× 330	× 330	× 330	× 330	× 460	× 515	6
149	191	× 234	× 230	× 268	× 279	× 289	× 290	× 290	× 290	× 290	× 290	× 290	× 290	× 410	× 485	7
82	127	× 167	× 168	× 186	× 188	× 188	× 190	× 190	× 190	× 190	× 190	× 190	× 190	× 260	× 335	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
170	216	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
198	237	343	452	548	596	554	471	463	632	681	741	736	795	899	1006	12
169	204	307	386	456	467	466	447	413 [7])	478 [7])	546 [7])	490 [7])	600	—	[7]) 856	[7]) 949	13
—	526	× 955	× 759	× 848	× 825	× 883	× 1049	× 1100	× 1166	× 932	× 988	—	—	× 1639	× 1540	14
86	83	× 58	× 44	× 48	× 51	× 54	× 59	× 58	× 59	× 57	× 60	—	× 92	× 83	× 86	15
87	76	146	—	—	—	—	—	—	—	—	342	132	—	—	—	16
57	55	× 63	× 61	× 62	—	—	—	—	× 58	× 61	× 61	× 62	× 62	× 63	× 80	17
75	111	199	—	—	—	—	—	—	—	× 144	× 143	× 142	× 142	× 141	× 250	18
40	×× 38	× 42	× 42	× 42	× 42	× 42	× 42	× 42	× 42	× 42	× 42	× 43	× 43	× 73	× 73	19
32	×× 29	× 36	× 36	× 36	× 36	× 36	× 36	× 36	× 37	× 37	× 37	× 37	× 37	× 56	× 56	20
39	×× 34	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
52	50	× 68	× 72	× 72	× 72	× 73	× 78	× 79	× 79	× 79	× 79	× 79	× 80	× 80	× 100	22
46	52	× 75	× 74	× 71	× 72	× 73	× 74	× 68	× 67	× 67	× 72	× 71	—	—	× 72	23
54	58	× 62	× 63	× 64	× 63	× 64	× 68	× 69	× 69	× 70	× 68	× 68	× 69	× 87	× 88	24
48	49	× 60	× 60	× 61	× 61	× 64	× 70	× 73	× 73	× 73	× 73	× 73	× 74	× 89	× 90	25
38	38	× 45	× 45	× 44	× 45	× 45	× 44	× 47	× 47	× 48	× 46	× 46	× 46	× 59	× 59	26
88	90	× 117	× 119	× 119	× 123	× 141	× 171	× 180	× 180	× 180	× 181	× 182	× 182	× 205	× 208	27
53	54	× 68	× 69	× 67	× 72	× 77	× 83	× 84	× 85	× 85	× 84	× 85	× 84	× 102	× 104	28
67	66	× 83	× 84	× 87	× 98	× 111	× 137	× 145	× 146	× 145	× 145	× 145	× 145	× 167	× 168	29
140	193	219	215	258	297	319	382	523	634	662	674	680	682	676	646	30
119	169	193	189	229	265	287	344	465	567	594	603	604	610	608	578	31
154	203	× 215	247	301	339	358	425	535	633	658	659	676	702	704	516	32
87	122	× 148	159	193	225	241	278	353	403	413	420	433	453	463	350	33
158	215	258	269	316	363	400	473	589	684	712	710	717	727	726	707	34
139	194	241	263	281	315	349	383	436	542	676	618	606	644	669	657	35
140	184	261	[8]) 257	300	368	385	402	392	—	—	— [8])	592 [8])	592 [8])	579 [8])	597	36
191	233	× 270	276	× 278	× 277	× 279	× 316	× 329	× 331	× 331	× 406	× 430	× 434	× 458	526	37
198	246	× 287	297	× 294	× 285	× 296	× 337	× 341	× 341	× 343	× 432	× 446	× 449	× 482	544	38
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39
80	99	122	137	162	172	173	180	179	183	195	212	222	246	250	260	40
117	149	188	205	237	260	261	271	268	279	307	323	335	354	373	381	41
45	68	91	119	117	95	85	82	108	166	161	169	170	205	209	168	42
43	56	65	81	88	97	91	92	97	109	122	114	120	138	157	172	43
62	82	111	125	147	160	157	157	168	186	196	192	202	224	248	232	44
89	123	167	182	233	245	233	235	259	265	275	280	317	357	365	354	45
57	97	105	115	127	142	151	154	143	136	132	133	136	144	151	158	46
36	61	73	84	85	86	87	88	88	83	83	92	97	115	126	128	47
72	111	152	191	201	225	237	241	255	265	279	304	327	332	355	355	48
91	139	191	232	255	268	264	253	283	308	311	357	358	417	450	423	49
161	209	× 315	—	× 305	× 304	× 305	× 304	× 304	× 304	× 304	× 312	× 312	× 313	× 313	× 312	50
66	68	× 70	× 70	× 77	× 78	× 79	× 79	× 95	× 96	× 96	× 96	× 97	× 97	× 97	× 97	51
10	13	19	26	27	27	28	28	29	29	30	31	32	32	33	33	52
7	8	10	11	12	12	13	13	14	13	14	14	15	15	15	16	53
23	27	37	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	54
2890	3810	5520	6910	7200	7340	7490	7500	7460	7550	7690	7950	8090	8210	8290	8300	55
2310	3060	4500	5720	5960	6120	6230	6280	6280	6370	6420	6720	6880	6960	7000	6850	56
290	385	670	955	1045	1098	1126	1111	1104	1010	976	1056	986	923	1030	1028	57
531	717	803	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	58
367	543	707	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	59
211	292	413	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60
248	339	521	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	61

gifterna för åren 1910—1913 avse sill av märket »K. K. K.». — [6]) Uppgifterna avse »brasilianskt» kaffe. — [7]) Uppgifterna avse för maj 1918 fyra, för juni tre, för juli och aug. två, för okt. fyra orter samt för nov. åtta nov. 4 orter. — [9]) Uppgifterna avse 1917—nov. 1918 75 % utmalning. — [10]) Å de orter, där i samband med delade priserna från och med februari 1917 sådana brödslag, som närmast motsvara dei varulistan angivna kvaliteterna. *bröd* och *socker* under hela år 1917, å *ost* fr. o. m. den 21 aug. 1917. å *potatis* fr. o. m den 16 april, å *gula ärter* 19 maj—17 sept. 1917. Allt *fläsk* kan anses hava kommit under statsreglering fr. o. m. december 1917.)

	1 Varuslag		2 Kvantitet	3 Stockholm	4 Södertälje	5 Uppsala	6 Nyköping	7 Eskilstuna	8 Linköping	9 Norrköping	10 Motala
				Medelpris (öre)							
1	Mjölk: oskummad	×	l.	*58	*50	*51	*48	*46	*48	*50	45
2	handskummad	×	»	—	—	—	—	—	—	—	—
3	separerad	×	»	—	*25	*25	*24	*23	*24	*25	23
4	Smör: bords- (mejeri-)	×	kg.	*740	*720	*730	*720	*720	*730	*728	*720
5	mat- (lands-)	×	»	—	*720	—	*720	*720	—	*728	—
6	Ost: helfet, okryddad	×	»	—	—	—	—	—	—	—	—
7	halvfet, »	×	»	—	—	—	—	—	—	—	—
8	skummjölks-, »	×	»	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Margarin, växt-		»	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Ägg: svenska, färska		tjog	1161	1081	1100	731	1055	1000	1123	1000
11	» konserverade		»	1039	—	—	—	1100	—	1000	—
12	Potatis: gammal	×	5 l.	*102	*105	*85	*77	*77	*84	*85	*70
13	»	×	hl.	—	*2143	—	—	—	—	—	—
14	färsk		5 l.	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Ärter, gula	×	kg.	*80	*80	*80	*80	*80	—	*80	*80
16	Bruna bönor	×	»	—	*250	—	—	—	*250	—	—
17	Mjöl: vete-, svenskt, bästa sort[2])	×	»	*74	*74	*72	*72	*73	*72	*72	*72
18	råg-, » » »	×	»	*57	*57	*55	*55	*56	*55	*55	*55
19	rågsikt-, » » »		»	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Gryn: havre- (ångpreparerade)	×	»	—	—	—	*100	—	*100	*100	*100
21	ris-, bästa sort svenska (»R. T.»)	×	»	—	—	—	—	—	—	*72	—
22	Rågbröd: hårt (spis-), grovt	×	»	*101	*95	*84	*90	*88	*86	*84	*91
23	mjukt, limpa, söt	×	»	*104	*110	*94	*92	*104	*85	*90	*95
24	» » sur	×	»	—	—	*74	—	*72	*77	*75	—
25	Vetebröd: skorpor, runda, ordinära	×	»	*276	*200	*215	*250	*250	*200	*250	*202
26	mjukt, bil- } bakat med vatten	×	»	*125	—	*123	*122	*122	*90	*110	*93
27	ligaste sort } » » mjölk	×	»	—	*150	*190	*169	*184	*160	*158	*186
28	Nötkött, färskt: stek		»	754	688	675	734	624	690	697	755
29	soppkött		»	699	619	600	627	562	644	665	654
30	Kalvkött, stek: gödkalv		»	588	563	550	563	525	533	567	525
31	spädkalv		»	385	363	394	334	375	363	—	381
32	Fårkött: färskt, stek		»	808	750	725	752	800	722	797	731
33	salt, svenskt		»	697	—	700	—	—	642	650	650
34	Renkött, färskt, stek		»	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Fläsk: färskt (sidfläsk)	×	»	—	—	*540	—	—	*520	*520	*520
36	salt, svenskt »	×	»	—	*580	*550	—	—	*535	*530	*530
37	[1])Fisk, färsk: abborre		»	355	225	381	225	300	270	288	300
38	gädda		»	470	385	400	341	375	403	400	396
39	sill		»	178	154	206	167	176	175	173	195
40	strömming		»	192	178	200	137	179	186	138	187
41	torsk		»	260	325	350	296	300	284	238	—
42	rödspotta (»spätta»)		»	399	363	400	350	—	349	400	333
43	salt: sill, prima		»	140	135	137	125	120	160	140	132
44	strömming		»	102	—	169	70	—	—	140	—
45	kabeljo av långa med fenor och stjärt		»	343	375	388	360	450	408	475	390
46	» » » rundskuren		»	467	—	425	—	—	—	—	—
47	Kaffe (obränt), prima Santos	×	»	*310	*310	*325	*315	—	—	*310	*321
48	Socker, *bit-*	×	»	*93	*96	*96	*100	*97	*95	*95	*97
49	Salt (matsalt)		»	40	30	40	—	40	35	33	26
50	Svagdricka		l.	20	17	20	18	18	—	14	15
51	Fotogen, Water White		»	—	—	—	—	—	—	—	—
52	Ved: björk- } osågad, hemkörd (per »stor-famn»: $2{\cdot}5 \times 1{\cdot}6 \times 0{\cdot}89$ m. =		famn	10860	11250	10040	8010	9710	8220	9600	7180
53	barr- } $3{\cdot}56$ kbm.)		»	10060	8750	8720	6410	7380	7510	7600	5990
54	Bränntorv		100 kg.	1417	1417	950	—	—	1333	1050	—
55	Kol: antracit- (»valnöt») } hem-		hl.	*2500	—	*1525	—	*2800	*3250	—	—
56	eng. hushålls- (fyrkol) } körd		»	—	—	—	—	—	—	—	—
57	Koks: gasverks- (okrossad)		»	*1025	*1275	*1110	—	—	*1240	*1019	*1125
58	eng. kamin- »		»	*1250	—	—	—	—	—	—	—

[1]) Prisuppgifter hava meddelats även å följande fisksorter, som kostat per kg.: för Uppsala braxen 300 Linköping havslax 225 à 400, kolja 150 à 350, vitling 125 à 300 och ål 600 à 700 öre; för Norrköping för Visby flundra 200 à 250. kolja 180 à 250, lax 500, sik 350 och ål 500 öre; för Halmstad flundra 9 och torsk 225 à 250 öre; för Lysekil kolja 90 à 150 öre. — [2]) 75 % utmalning. — [3]) I Halmstad ha å de varor, framför vilkas noteringar tecknet * är utsatt.

11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	
Jönköping	Växjö	Kalmar	Västervik	Visby	Karlskrona	Kristianstad	Malmö	Lund	Landskrona	Hälsingborg	Ystad	Halmstad	Göteborg	Lysekil	Vänersborg	
Medelpris (öre)																
*41	41	*41	41	41	40	*42	44	42	*42	*42	40	40	50	48	*44	1
*23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
—	17	*20	20	20	20	*21	22	21	*21	*21	20	21	25	—	—	3
*720	*720	*720	*720	*720	*720	*720	*720	*720	*720	*720	*720	*700	*726	*720	*730	4
*720	*720	—	*720	*720	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*730	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	515	—	—	—	—	515	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	485	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	335	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
1005	903	994	845	1014	859	903	1119	1000	950	998	875	995	1169	997	1050	10
—	—	—	—	—	—	650	—	—	—	—	—	—	975	850	—	11
*63	*56	*63	*61	*60	*74	*75	*74	*70	*70	*70	*56	*77	*91	*77	*105	12
*1050	—	—	—	—	—	*1300	—	—	*1286	—	—	—	—	—	—	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14
—	—	—	—	*80	—	—	*80	—	—	—	—	*80	*80	*80	*80	15
—	—	—	—	—	—	*250	—	—	—	—	—	*250	—	—	—	16
*72	*72	*70	*70	*72	*70	*70	*72	*72	*70	*73	*71	*70	*72	*73	*72	17
*55	*55	*53	*53	*55	*53	*54	*55	*55	*53	*56	*54	*53	*55	*56	*55	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19
—	—	*100	—	—	—	*100	—	—	*100	*100	*100	*100	—	*100	*100	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*72	—	—	—	21
—	*85	*84	*86	*80	*79	*84	*85	*85	*85	*85	*85	*84	*86	*80	*86	22
*77	*70	*83	*83	*69	*61	*67	*65	*62	*65	*63	*67	—	*106	*75	*100	23
—	*56	*55	*55	*57	*48	*50	*47	*46	*50	*52	*51	*54	*71	*62	—	24
*200	*150	*150	*150	*150	*200	*188	*188	—	—	*188	*189	*200	*191	*150	*300	25
*92	*92	*83	—	*92	*92	—	*98	*97	*100	*95	*100	*77	*128	*83	*107	26
*185	*154	*131	*154	*154	—	—	—	—	—	—	—	—	*195	*170	*173	27
729	622	603	750	539	611	616	719	669	674	630	681	601	694	588	625	28
675	581	532	650	488	553	561	669	596	647	576	619	527	663	538	550	29
501	500	473	525	447	673	513	538	625	583	529	538	469	531	—	458	30
325	355	—	350	—	554	375	413	425	399	350	350	349	381	300	313	31
700	603	638	638	618	654	728	863	881	850	775	744	716	713	650	675	32
—	—	650	600	650	600	—	—	—	800	—	—	—	—	—	—	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	675	34
—	*520	—	*530	—	—	*520	—	*520	—	*520	—	—	—	*520	—	35
—	—	—	*540	—	—	—	—	—	—	*530	—	—	—	*530	*550	36
350	257	—	182	—	194	200	213	250	—	—	275	—	375	—	—	37
406	380	354	350	350	342	398	406	400	350	404	425	—	500	—	338	38
157	163	171	—	—	—	213	172	165	95	166	125	195	179	125	175	39
156	191	183	122	97	128	158	—	—	—	165	85	—	288	—	200	40
250	179	208	191	225	173	231	182	172	152	150	209	150	191	122	188	41
350	333	275	—	350	—	365	388	388	287	371	444	311	331	263	—	42
146	165	252	130	135	167	123	213	250	125	180	210	203	163	140	180	43
—	—	135	—	—	—	—	—	—	—	—	140	—	—	—	—	44
350	—	350	300	350	375	—	—	—	—	265	—	—	340	350	325	45
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46
—	*310	—	—	—	—	*310	—	—	*310	*310	*310	—	*310	*310	—	47
*96	*90	*95	*97	*97	*96	*93	*97	*93	*96	*97	*92	*96	*93	*95	*97	48
35	35	33	35	47	44	30	30	33	31	38	40	35	38	45	34	49
15	16	14	15	10	14	15	14	14	15	15	12	15	18	—	12	50
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	51
8600	6930	7130	7570	8100	7300	9070	11900	9980	9430	9480	9730	8950	11430	9000	9800	52
6800	6340	5890	6850	6410	—	6430	11120	8380	8900	8640	8340	7520	9850	8200	7250	53
—	825	1050	—	750	850	1000	1167	960	—	965	700	820	1333	675	—	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*2000	—	—	55
—	—	—	*1650	—	—	—	—	*1600	*1250	*1725	*1450	*1500	*1400	—	—	56
—	—	—	*1150	*1350	—	*1000	* 930	—	—	*900	—	—	*970	—	—	57
—	—	—	—	—	—	—	—	—	*1095	*1025	*950	*941	*1360	*1315	—	58

à 350 och kolja 250 à 350 öre; för Nyköping bavslax 250 kolja 190 à 380 och vitling 240 öre; för kolja 150 à 300, sjötunga 400 och vitling 100 à 250 öre; för Kalmar kolja 150 à 250 och vitling 170 öre; à 125, kol a 125 à 225, skrubba 250, vitling 75 à 175 och långa 200 öre; för Göteborg långa 375 à 400 betalats för bokved 92·40 och för ribbved 57·30 kr. per famn. — * Maximipris. — Kortransonering är införd

	1 Varuslag	2 Kvantitet	27 Borås	28 Tidaholm	29 Karlstad	30 Örebro	31 Kopparberg	32 Västerås	33 Falun	34 Dunnarvet och Borlänge
			Medelpris (öre)							
1	Mjölk: oskummad ×	l.	45	42	*46	*49	46	*47	*48	45
2	handskummad ×	»	—	—	—	—	—	—	—	—
3	separerad ×	»	22	18	*23	*24	23	*22	*24	22
4	Smör: bords- (mejeri-) ×	kg.	*720	*720	*720	*720	*720	*720	*735	*735
5	mat- (lands-) ×	»	*720	—	—	—	—	—	—	—
6	Ost: helfet, okryddad ×	»	—	—	—	—	—	—	—	—
7	halvfet, » ×	»	—	485	—	—	—	—	—	—
8	skummjölks-, » ×	»	—	335	—	—	—	—	—	—
9	Margarin, växt-	»	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Ägg: svenska, färska	tjog	1033	735	1108	981	—	1000	946	1033
11	» konserverade	»	950	—	1000	—	—	—	—	—
12	Potatis: gammal ×	5 l.	*72	—	*84	*77	—	*85	*116	*105
13	» ×	hl.	*1500	—	—	—	*1400	—	—	—
14	färsk	5 l.	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Ärter, gula ×	kg.	*80	—	*80	—	*80	*80	*80	*80
16	Bruna bönor ×	»	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Mjöl: vete-, svenskt, bästa sort[2]) ×	»	*72	*74	*73	*72	*72	*72	*74	*74
18	råg-, » » » ×	»	*55	*57	*56	*55	*55	*55	*57	*57
19	rågsikt-, » » »	»	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Gryn: havre- (ångpreparerade) ×	»	—	—	*100	—	*100	*100	—	—
21	ris-, bästa sort svenska (»R. T.») ×	»	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Rågbröd: hårt (spis-), grovt ×	»	*86	*86	*85	*84	*84	*88	*84	*90
23	mjukt, limpa, söt ×	»	*96	*93	*100	*98	*99	*103	*102	*100
24	» » sur ×	»	*66	*54	*70	—	—	—	—	—
25	Vetebröd: skorpor, runda, ordinära ×	»	*300	*200	—	*200	*165	*200	*217	*215
26	mjukt, bil- } bakat med vatten ×	»	*108	*100	*104	*104	*95	—	*109	*108
27	ligaste sort } » » mjölk ×	»	*185	—	—	*165	—	—	*193	*190
28	Nötkött, färskt: stek	»	625	680	625	647	631	719	722	663
29	soppkött	»	541	596	589	525	557	619	644	565
30	Kalvkött, stek: gödkalv	»	485	525	500	494	513	519	450	456
31	spädkalv	»	328	319	338	338	350	346	288	288
32	Fårkött: färskt, stek	»	685	685	708	706	671	773	742	738
33	salt, svenskt	»	—	—	—	—	650	750	—	750
34	Renkött, färskt, stek	»	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Fläsk: färskt (sidfläsk) ×	»	*530	—	—	*530	*530	—	—	—
36	salt, svenskt » ×	»	*540	*550	—	*540	—	—	*550	—
37	[1])Fisk, färsk: abborre	»	338	—	325	219	250	300	300	309
38	gädda	»	355	—	427	400	408	383	450	400
39	sill	»	194	161	175	174	173	160	173	161
40	strömming	»	—	—	237	191	225	209	161	195
41	torsk	»	214	—	309	260	200	250	247	238
42	rödspotta (»spätta»)	»	389	—	377	369	3 0	—	350	—
43	salt: sill, prima	»	115	140	163	130	110	125	136	145
44	strömming	»	—	—	—	—	63	100	131	120
45	kabeljo av långa med fenor och stjärt	»	318	—	475	—	355	400	365	342
46	» » » rundskuren	»	—	450	—	—	—	—	—	—
47	Kaffe (obränt), prima Santos ×	»	*310	*310	*310	*310	—	*310	*310	*310
48	Socker, bit- ×	»	*95	*92	*96	*97	*100	*97	*98	*98
49	Salt (matsalt)	»	35	30	40	30	25	30	30	30
50	Svagdricka	l.	15	10	15	10	25	—	—	—
51	Fotogen, Water White	»	—	—	—	—	—	—	—	—
52	Ved: björk- } osågad, hemkörd (per »stor-famn»: 2·5 × 1·6 × 0·89 m. =	famn	8250	5230	8820	9200	5790	8190	7500	6910
53	barr- } 3·56 kbm.)	»	6250	3810	8060	7880	5070	7300	6250	6190
54	Bränntorv	100 kg.	—	—	—	1250	—	—	—	—
55	Kol: antracit- (»valnöt») hem-	hl.	—	—	*2800	—	—	—	—	—
56	eng. hushålls- (fyrkol) körd	»	—	—	—	—	—	—	—	—
57	Koks: gasverks- (okrossad)	»	*1080	*1100	—	*765	*1300	—	*1200	*1200
58	eng. kamin- »	»	—	—	—	*1215	—	—	—	—

[1]) Prisuppgifter hava meddelats även å följande fisksorter, som kostat per kg.: för Tidaholm kolja 150 à 250, *gös* 450 à 500, *havslax* 400, id 325 à 350, kolja 150 à 300, sik 350 à 425 och vitling 200 à 225 225 och vitling 190 à 225 öre; för Ludvika kolja 130 à 175 och vitling 100 öre; för Umeå lake 200 och 350 à 400 öre. — [2]) 75 % utmalning. — [3]) I Sundsvall, sågverksdistriktet, har betalats för brädved nal bränsle till följande priser: i Kiruna björkved till 24·90 och barrved till 21·00 kr. per famn samt gasverksvetebrödstyper utan inblandning av rågmjöl ej saluföras, avse de meddelade priserna sådana brödslag, som varor, framför vilkas noteringar tecknet * är utsatt.

35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	
Ludvika	Gävle	Söderhamn	Sundsvall: stadsn	Sundsvall: sågverksdistriktet	Nyland	Östersund	Umeå	Luleå	Boden	Malmberget och Gällivare	Kiruna	Samtliga orter				
												Nov.	Okt.	Sept.	Aug.	
Medelpris (öre)																
49	*51	47	60	54	43	48	*46	46	47	54	*55	**46**	39	39	38	1
—	*25	—	40	32	—	—	*25	—	—	—	—	**29**	26	25	24	2
28	—	23	—	25	26	24	*23	—	—	—	—	**23**	19	19	19	3
*735	*735	*720	*730	*732	*740	*720	*742	*740	*720	*740	*745	***725**	*725	*588	*540	4
—	—	—	*730	—	—	*720	*742	—	—	—	—	***724**	*722	*540	480	5
—	—	—	—	—	—	515	—	—	—	—	—	**515**	460	330	330	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**485**	410	290	290	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**335**	260	190	190	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
1031	1142	1129	1058	963	1008	1020	1031	1044	1025	1000	998	**1006**	899	795	736	10
—	—	—	950	—	—	—	—	975	—	—	—	**949**	856	—	600	11
*78	*116	*116	*100	*96	*105	*65	*77	*117	*123	*123	*130	***86**	*83	92	—	12
—	—	—	*2286	*2229	*1180	*1030	—	—	—	—	—	***1540**	*1639	—	—	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	132	14
*80	*80	—	*80	*80	—	*80	*80	*80	*80	*80	—	***80**	*63	*62	*62	15
—	—	—	—	—	—	—	*250	—	—	—	—	***250**	*141	*142	*142	16
*74	*74	*75	*74	*75	*76	*74	*74	*74	*75	*74	*74	***73**	*73	*43	*43	17
*57	*57	*58	*57	*58	*59	*57	*57	*57	*58	*57	*57	***56**	*56	*37	*37	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19
*100	*93	—	*100	*100	—	*100	*100	*100	*100	*105	—	***100**	*80	*80	*79	20
—	—	—	—	—	—	*72	*72	—	—	—	—	***72**	—	—	*71	21
*95	*85	*85	*93	*93	*92	*97	*90	*97	*97	*102	*99	***88**	*87	*69	*68	22
*100	*98	*100	*101	*100	*85	*92	*91	*108	*108	*108	—	***90**	*89	*74	*73	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	***59**	*59	*46	*46	24
*250	*200	—	*188	*188	*172	*180	*200	*250	*250	*300	*205	[5])***208**	[5])*205	[5])*182	[5])*182	25
—	*108	—	*98	*98	*111	*123	*98	*113	*110	*129	*125	[5])***104**	[5])*102	[5])* 84	[5])* 85	26
*154	—	*158	*154	*154	*150	*135	*183	—	—	*215	—	[5])***168**	[5])*167	[5])*145	[5])*145	27
637	651	600	627	611	569	525	565	586	600	554	621	**646**	676	682	680	28
609	585	533	555	514	503	431	449	509	550	504	547	**578**	608	610	604	29
—	563	538	506	433	—	483	475	—	—	367	—	**516**	704	702	676	30
—	346	321	338	303	318	338	331	329	338	306	322	**350**	463	453	433	31
700	680	700	691	626	581	650	567	600	650	650	663	**707**	726	727	717	32
700	600	—	600	650	—	600	—	600	—	600	—	**657**	669	644	606	33
—	—	—	—	—	—	—	—	569	—	592	550	**597**	579	592	592	34
—	*500	—	—	—	—	*550	*540	—	—	—	—	***526**	*458	*434	*450	35
—	—	—	—	—	*550	*560	—	—	—	—	—	***544**	*482	*449	*446	36
300	263	225	250	—	—	253	125	200	200	200	138	**260**	250	246	222	37
450	422	350	444	395	—	450	250	272	275	300	225	**381**	373	354	335	38
171	185	163	149	143	150	192	—	—	—	—	160	**168**	209	205	170	39
200	137	125	184	162	160	225	—	150	150	—	125	**172**	157	138	120	40
300	263	250	265	—	—	300	—	—	—	—	—	**232**	248	224	202	41
300	400	292	425	—	—	—	—	—	—	—	—	**354**	365	357	317	42
130	126	148	250	243	150	238	130	150	147	140	130	**158**	151	144	136	43
—	150	—	159	153	132	145	83	150	162	100	150	**128**	126	115	97	44
363	301	350	325	—	—	—	275	—	—	360	275	**355**	355	332	327	45
—	—	—	—	—	—	—	350	—	—	—	—	**423**	450	417	358	46
*310	*310	*310	*312	*310	—	*325	*310	*310	*310	*320	*322	***312**	*313	*313	*312	47
*100	*98	*96	*90	*100	*101	*100	*98	*97	*105	*100	*103	***97**	*97	*97	*97	48
38	26	25	28	28	25	28	30	35	30	25	30	**33**	33	32	32	49
12	16	—	20	16	—	15	15	15	15	20	20	**16**	15	15	15	50
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	51
7430	9000	6200	8920	8100	—	6430	6550	6430	6170	6050	[4])6300	**8300**	8290	8210	8090	52
4660	7400	4810	7550	6540	6770	5800	5650	5990	5670	5320	[4])5290	**6850**	7000	6960	6880	53
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**1028**	1030	923	986	54
—	—	—	*1500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
—	*2200	—	—	—	—	—	*1200	—	—	*2000	—	—	—	—	—	56
—	—	—	—	—	—	*1200	*1100	—	—	—	—	—	—	—	—	57
—	*1500	—	*1195	—	—	—	—	*1025	—	—	*1300	—	—	—	—	58

200 à 300 och sik 375 öre; för Örebro kolja 120 à 280 och vitling 100 à 280 öre; för Västerås braxen öre; för Falun kolja 225 à 250 och vitling 200 à 225 öre; för Borlänge och Domnarvet kolja 200 à sik 250 à 275 öre; för Luleå och Boden sik 250 à 300 öre; för Malmberget och Gällivare sik 52·40 kr. per famn. — [4]) Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag har under november tillhandahållit sin personkoks till 10·00 kr. per hl. — [5]) Å de orter, där i samband med den statliga regleringen av brödsäd rena närmast motsvara de i varulistan angivna kvaliteterna. — × Maximipris. — Kortransonering är införd å de

Kreaturs-

(per kg. le-

för Stockholm, Malmö och

Medelpris per år (1907—1917) och per månad

Kreatursslag	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913	1914	1915	1916
	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre
Kor:										
Extra prima[1])	54	54	46	47	50	57	61	61	94	—
Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	48	46	40	41	42	49	55	58	77	100
» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	45	43	36	37	36	43	50	48	71	91
» 3. Mindre feta[2])	38	35	27	28	25	34	41	36	53	76
Kvigor (och stutar):										
Extra prima[3])	60	59	52	55	58	63	66	66	93	115
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	54	52	45	44	46	54	60	58	80	105
» 2. Mindre feta	48	44	36	36	36	44	50	47	65	87
Tjurar:										
Extra prima[4])	57	56	46	49	55	62	65	63	90	—
Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	54	48	42	43	46	56	62	58	82	105
» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)	49	44	38	40	43	52	58	54	76	100
» 3. Mindre köttiga[5])	38	39	32	33	33	43	50	44	60	89
Oxar:										
Extra prima	—	58	—	47	50	58	63	61	92	—
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	53	49	43	43	44	52	57	54	78	104
» 2. Mindre feta[6])	46	43	34	36	38	44	48	45	66	89
Kalvar:										
Sötmjölkskalvar (90—100 kg.)[7])	68	68	60	61	60	68	73	67	87	105
» (70—90 »)[7])	61	56	55	55	52	60	67	62	79	99
Skummjölkskalvar	46	41	39	40	41	48	57	49	69	85
Får:										
Yngre, feta[8])	54	52	50	51	51	58	58	55	70	92
Äldre, » [8])	49	46	45	45	42	48	53	47	62	83
Svin:										
Slakterisvin (75—100 kg.)	66	56	69	77	64	73	82	74	129	163
Rena, större svin (100—170 kg.)	65	55	68	78	62	71	81	71	131	164
Suggor	57	46	58	67	53	60	68	58	122	151

[1]) Uppgifterna för år 1913 avse Stockholm och Malmö, för okt. 1917—april 1918 endast Malmö Malmö. — [2]) Uppgifterna för år 1913 avse Stockholm och Malmö, för okt. 1917—april 1918 endast Malmö avse endast Malmö samt för maj—nov. 1918 Stockholm och Malmö. — [5]) Uppgifterna för åren 1912—1917 juni 1918 Stockholm och Göteborg. — [7]) Fr. o. m. år 1908 avse uppgifterna Malmö. — [8]) Uppgifterna

priser

vande vikt)

Göteborg 1907—nov. 1918.

(nov. 1917—nov. 1918) för alla tre orterna.

1917	Nov. 1917	Dec. 1917	Jan. 1918	Febr. 1918	Mars 1918	April 1918	Maj 1918	Juni 1918	Juli 1918	Aug. 1918	Sept. 1918	Okt. 1918	Nov. 1918
öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre
119	114	143	154	180	227	296	360	347	362	358	368	365	343
106	108	129	144	157	193	247	304	290	296	299	311	310	299
95	99	120	132	143	178	226	275	261	264	259	274	272	257
76	82	102	107	113	151	190	231	213	206	201	214	207	194
129	131	150	174	193	254	330	389	381	392	398	399	400	276
117	119	136	152	173	214	273	335	329	303	342	345	346	330
91	91	111	122	135	176	227	284	267	262	259	273	272	254
122	114	150	164	190	244	308	375	362	354	355	373	372	344
112	108	134	147	166	210	267	330	317	320	319	324	327	312
103	100	122	135	153	196	247	310	297	300	293	302	307	292
86	83	107	115	126	166	219	282	252	246	245	254	252	236
126	126	145	168	187	258	325	394	385	400	395	406	400	394
115	114	134	151	172	203	270	334	337	311	312	347	342	337
92	92	112	123	145	170	219	267	251	264	273	279	258	271
104	115	123	—	200	225	274	354	295	282	288	348	363	363
96	107	114	—	—	—	313	312	269	244	250	315	325	287
83	97	117	141	152	185	226	297	274	273	278	305	311	281
113	118	141	169	179	234	282	345	329	340	337	339	349	342
101	106	124	152	171	214	258	323	303	313	318	321	324	318
167	168	159	159	159	180	187	188	192	227	241	241	262	304
157	149	138	138	137	150	153	153	155	179	185	186	202	227
160	167	161	161	161	180	187	188	192	226	241	241	263	306

samt för maj—nov. 1918 Stockholm och Malmö. — [3]) Uppgifterna för åren 1912—1917 avse Stockholm och samt för maj—nov. 1918 Stockholm och Malmö. — [4]) Uppgifterna för år 1911 och för okt. 1917—april 1918 samt för april—aug. 1918 avse Stockholm och Malmö. — [5]) Uppgifterna avse för jan., maj och för åren 1907—1909 avse endast Göteborg.

Kreaturs-

(per kg. le-

för vissa

Medelpris under

	Kreatursslag	Stockholm						
		Sept. 1918	Okt. 1918	31/10—6/11	7/11—13/11	14/11—20/11	21/11—27/11	Nov. 1918
	Kor:	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre
1	Extra prima	385	379	365	365	360	360	363
2	Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	329	322	308	308	303	303	306
3	» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	309	302	288	288	283	283	286
4	» 3. Mindre feta (*se även nedan*)	211	201	185	185	180	180	183
5	» 4. Magra, simpla (*se även nedan*)	—	—	—	—	—	—	—
	Kvigor (och stutar):							
6	Extra prima	403	399	385	385	380	380	383
7	Kl. 1. Fullt feta, köttiga	357	352	338	338	333	333	336
8	» 2. Mindre feta	244	239	225	225	220	220	223
9	» 3. Magra, simpla (*se även nedan*)	—	—	—	—	—	—	—
	Tjurar:							
10	Extra prima	378	366	350	350	345	345	348
11	Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	337	324	308	308	303	303	306
12	» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)	322	309	293	293	288	288	291
13	» 3. Mindre köttiga (*se även nedan*)	244	231	215	215	210	210	213
14	» 4. Magra, simpla (*se även nedan*)	—	—	—	—	—	—	—
	Oxar:							
15	Extra prima	403	400	390	390	385	385	388
16	Kl. 1. Fullt feta, köttiga	357	353	343	343	338	338	341
17	» 2. Mindre feta	244	240	230	230	225	225	228
18	» 3. Magra, simpla (*se även nedan*)	—	—	—	—	—	—	—
	Kalvar:							
19	Sötmjölkskalvar (90—100 kg.)	415	430	430	430	430	225	379
20	» (70—90 »)							
21	Skummjölkskalvar	395	410	410	410	410	215	361
	Får:							
22	Yngre, feta	345	345	345	345	345	345	345
23	Äldre, »	335	335	335	335	335	335	335
24	Lamm	—	—	—	—	—	—	—
	Svin:							
25	Slakterisvin (75—100 kg.)	258	289	320	320	320	320	320
26	Rena, större svin (100—170 kg.)	258	289	320	320	320	320	320
27	Suggor	258	289	320	320	320	320	320
	Medelpris per styck (kr.):	Kr. per styck						
28	Kor: kl. 3. Mindre feta	—	—	—	—	—	—	—
29	» 4. Magra, simpla	430	394	325	325	325	325	325
30	Kvigor (och stutar): kl. 3. Magra, simpla	445	419	350	350	350	350	350
31	Tjurar: kl. 3. Mindre köttiga	—	—	—	—	—	—	—
32	» 4. Magra, simpla	495	469	400	400	400	400	400
33	Oxar: kl. 3. » »	645	625	575	575	575	575	575

priser

vande vikt)

orter i riket.

sept. - nov. 1918.

Eskilstuna							Linköping								
Sept. 1918	Okt. 1918	3/11 – 9/11	10/11 – 16/11	17/11 – 23/11	24/11 – 30/11	Nov. 1918	Sept. 1918	Okt. 1918	30/10 – 5/11	6/11 – 12/11	13/11 – 19/11	20/11 – 26/11	27/11 – 3/12	Nov. 1918	
öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	
354	**356**	342	342	340	340	**341**	—	—	—	—	—	—	—	—	1
328	**323**	305	305	295	295	**300**	**295**	**295**	290	280	268	240	240	**264**	2
273	**271**	260	260	255	255	**258**	**260**	**256**	250	230	215	200	200	**219**	3
198	**193**	180	180	175	175	**178**	**215**	**208**	205	195	185	170	170	**185**	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
368	**365**	360	360	352	352	**356**	**371**	**370**	365	350	320	310	310	**331**	6
345	**342**	320	320	315	315	**318**	**335**	**337**	333	315	290	288	288	**303**	7
254	**234**	220	220	205	205	**213**	**278**	**275**	270	255	240	230	230	**245**	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	**353**	**348**	340	325	300	285	285	**307**	10
—	**325**	—	—	—	—	—	**318**	**309**	303	290	265	258	258	**275**	11
329	**321**	305	305	287	287	**293**	**264**	**256**	253	240	220	215	215	**229**	12
253	**238**	215	215	208	208	**211**	**215**	**208**	205	190	180	180	180	**267**	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14
—	—	—	—	—	—	—	**364**	**360**	365	350	320	310	310	**331**	15
353	**341**	320	320	315	315	**318**	**328**	**325**	324	315	290	285	285	**300**	16
225	**230**	215	215	212	212	**214**	**291**	**283**	278	265	248	238	238	**253**	17
—	—	—	—	—	—	—	**240**	**237**	233	220	208	190	190	**208**	18
388	**375**	360	360	300	300	**330**	**393**	**390**	390	390	350	—	—	**377**	19
355	**353**	345	345	300	300	**323**	**345**	**331**	323	320	288	—	—	**310**	20
323	**327**	330	330	300	300	**315**	**278**	**266**	265	265	225	—	—	**252**	21
350	**347**	345	345	360	360	**353**	**313**	**295**	310	310	305	313	320	**312**	22
325	**331**	335	335	348	348	**342**	**281**	**265**	280	280	265	283	288	**279**	23
350	**350**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27
Kr. per styck							Kr. per styck								
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
525	**525**	525	525	500	500	**513**	**425**	**425**	425	425	425	375	378	**406**	29
463	**475**	475	475	450	4 0	**463**	**450**	**450**	450	450	450	450	428	**446**	30
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	31
—	—	—	—	—	—	—	**450**	**450**	450	450	450	450	455	**451**	32
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33

Kreaturs-
(per kg. le-
för vissa orter
Medelpris under

	Kreatursslag	Norrköping						
		Sept. 1918	Okt. 1918	1/11—7/11	8/11—14/11	15/11—21/11	22/11—27/11	Nov. 1918
	Kor:	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre
1	Extra prima	—	—	—	—	—	—	—
2	Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	295	295	295	295	280	280	288
3	» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	270	270	270	270	230	230	250
4	» 3. Mindre feta (*se även nedan*)	187	188	188	188	175	175	182
5	» 4. Magra, simpla (*se även nedan*)	170	163	155	155	155	155	155
	Kvigor (och stutar):							
6	Extra prima	353	356	358	358	320	320	339
7	Kl. 1. Fullt feta, köttiga	320	320	320	320	313	313	317
8	» 2. Mindre feta	275	275	275	275	240	240	258
9	» 3. Magra, simpla (*se även nedan*)	192	197	190	190	190	190	190
	Tjurar:							
10	Extra prima	355	355	355	355	310	310	333
11	Kl. 1 Fullt köttiga (minst 700 kg.)	345	342	338	338	315	315	327
12	» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)	330	322	313	313	280	280	297
13	» 3. Mindre köttiga	270	270	270	270	240	240	255
14	» 4. Magra, simpla	—	—	—	—	210	210	210
	Oxar:							
15	Extra prima	345	355	355	355	320	320	338
16	Kl. 1. Fullt feta, köttiga	336	340	340	340	305	305	323
17	» 2. Mindre feta	270	270	270	270	255	255	263
18	» 3. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—
	Kalvar:							
19	Sötmjölkskalvar (90—100 kg.)	385	370	370	370	370	370	370
20	» (70—90 »)	360	345	345	345	345	345	345
21	Skummjölkskalvar	310	295	295	295	—	—	295
	Får:							
22	Yngre, feta	320	320	320	320	320	320	320
23	Äldre, »	270	270	270	270	270	270	270
24	Lamm	350	—	—	—	—	—	—
	Svin:							
25	Slakterisvin (75—100 kg.)	—	—	—	—	—	—	—
26	Rena, större svin (100—170 kg.)	—	—	—	—	—	—	—
27	Suggor	—	—	—	—	—	—	—
	Medelpris per styck (kr.):	Kr. per styck						
28	Kor: kl. 3. Mindre feta	—	—	—	—	—	—	—
29	» 4. Magra, simpla	348	350	350	350	—	—	350
30	(Kvigor och stutar): kl. 3. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—

priser

vande vikt)

i riket. (Forts.)

sept.—nov. 1918.

Malmö							Halsingborg							
Sept. 1918	Okt. 1918	31/10—6/11	7/11—13/11	14/11—20/11	21/11—27/11	Nov. 1918	Sept. 1918	Okt. 1918	31/10—6/11	7/11—13/11	14/11—20/11	21/11—27/11	Nov. 1918	
öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	
350	350	340	—	310	320	323	340	—	335	—	—	325	330	1
308	313	300	300	290	290	295	300	297	295	283	263	273	279	2
275	270	250	250	230	235	241	254	245	250	213	213	233	227	3
230	215	200	200	190	200	198	224	211	200	173	175	195	186	4
193	183	170	170	160	170	168	—	170	170	145	148	158	155	5
395	400	385	385	350	350	168	408	388	—	—	360	360	360	6
346	355	340	330	320	315	326	361	356	350	335	325	325	234	7
295	293	263	263	255	255	259	300	293	298	290	285	300	293	8
253	263	238	215	210	210	218	284	252	250	240	235	253	245	9
367	378	350	340	340	330	340	—	—	—	—	—	—	—	10
326	318	333	325	325	310	323	322	329	325	325	315	315	320	11
302	328	313	310	305	290	305	290	293	293	293	293	293	293	12
278	285	263	263	255	255	259	238	249	253	253	253	253	253	13
253	260	238	225	215	215	223	205	213	—	—	—	—	—	14
408	—	—	—	—	400	400	—	—	—	—	—	—	—	15
354	343	345	345	—	340	343	293	288	288	288	278	278	283	16
322	—	313	313	—	—	313	240	251	253	253	245	245	249	17
—	—	—	—	208	—	208	220	216	213	213	213	213	213	18
348	363	363	—	—	—	363	306	321	320	320	275	175	272	19
315	325	325	325	263	238	287	258	271	263	263	220	120	216	20
266	263	263	240	215	213	233	222	226	220	220	205	105	188	21
366	388	400	400	320	320	360	—	—	—	—	—	—	—	22
338	338	338	338	288	288	313	—	—	—	—	—	—	—	23
366	407	420	418	330	360	382	—	—	—	—	—	—	—	24
233	250	300	300	300	300	300	—	—	—	—	—	—	—	25
150	163	200	200	200	200	200	—	—	—	—	—	—	—	26
233	251	305	305	305	305	305	—	—	—	—	—	—	—	27
Kr. per styck							Kr. per styck							
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	325	—	—	—	—	—	—	29
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30

Kreatursprisер

(per kg. levande vikt)

för vissa orter i riket. (Forts.)

Medelpris under sept.—nov. 1918.

	Kreatursslag	Göteborg						
		Sept. 1918	Okt. 1918	31/10—6/11	7/11—13/11	14/11—20/11	21/11—27/11	Nov. 1918
	Kor:	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre
1	Extra prima	—	—	—	—	—	—	—
2	Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	296	295	295	295	295	295	295
3	» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	237	245	245	245	245	235	243
4	» 3. Mindre feta	201	205	205	205	205	190	201
5	» 4. Magra, simpla (*se även nedan*)	—	—	—	—	—	—	—
	Kvigor (och stutar):							
6	Extra prima	—	—	—	—	—	—	—
7	Kl. 1. Fullt feta, köttiga	332	330	330	330	330	320	328
8	» 2. Mindre feta	281	285	285	285	285	260	279
9	» 3. Magra, simpla (*se även nedan*)	—	—	—	—	—	—	—
	Tjurar:							
10	Extra prima	—	—	—	—	—	—	—
11	Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	310	310	310	310	310	300	308
12	» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)	281	283	283	283	283	270	280
13	» 3. Mindre köttiga	240	240	240	240	240	220	235
14	» 4. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—
	Oxar:							
15	Extra prima	—	—	—	—	—	—	—
16	Kl. 1. Fullt feta, köttiga	330	330	330	330	330	320	328
17	» 2. Mindre feta	271	275	275	275	275	265	273
18	» 3. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—
	Kalvar:							
19	Sötmjölkskalvar (90—100 kg.)	—	—	—	—	—	—	—
20	» (70—90 »)	—	—	—	—	—	—	—
21	Skummjölkskalvar	253	260	260	260	260	213	248
	Får:							
22	Yngre, feta	307	313	320	320	320	320	320
23	Äldre, »	290	298	305	305	305	305	305
24	Lamm	—	—	—	—	—	—	—
	Svin:							
25	Slakterisvin (75—100 kg.)	283	248	293	293	293	293	293
26	Rena, större svin (100—170 kg.)	150	153	160	160	160	160	160
27	Suggor	233	248	293	293	293	293	293
	Medelpris per styck (kr.):	Kr. per styck						
28	Kor: kl. 4. Magra, simpla	425	425	425	425	425	400	419
29	Kvigor (och stutar): kl. 3. Magra, simpla	425	425	425	425	425	400	419

Fiskpriser

(partipriser utan förbindelse).

Medelpriser i Stockholm *nov.* 1917—*nov.* 1918.

(Enligt veckonoteringar från Stockholms stads slakthus- och saluhallsstyrelses noteringskommission.)

Slag	Kvantitet	Nov. 1917	Dec. 1917	Jan. 1918	Febr. 1918	Mars 1918	April 1918	Maj 1918	Juni 1918	Juli 1918	Aug. 1918	Sept. 1918	Okt. 1918	Nov. 1918
		Medelpris (öre)												
Fisk och fiskvaror:[1]														
Abborre, stor	kg.	135	162	171	163	198	175	215	188	219	219	248	255	269
liten	»	108	125	128	106	136	125	130	131	139	150	175	190	200
Braxen	»	118	145	—	—	243	169	223	215	223	236	263	250	244
Gråsej	»	—	—	—	—	148	195	185	168	172	188	268	230	—
Gädda, levande	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	400	—
slaktad	»	203	254	263	238	302	233	274	313	323	336	379	398	408
Gös	»	243	319	339	288	370	288	341	360	360	419	450	454	450
Hälleflundra, stor	»	—	—	—	—	—	—	—	321	316	—	—	—	—
liten	»	—	—	—	—	—	—	—	263	263	—	—	—	—
Id	»	130	—	—	—	213	169	198	175	250	—	—	260	267
Kolja, svensk	»	114	133	141	140	155	176	183	133	161	136	195	181	181
norsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kummel	»	—	—	—	—	—	—	270	—	—	—	—	—	—
Kungsflundra	»	—	—	—	—	180	—	—	—	140	—	—	—	—
Lake, stor	»	136	171	168	163	205	197	200	200	—	—	—	263	263
insjö- liten	»	—	—	150	150	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lax, färsk	»	400	—	—	—	975	1000	1188	1050	—	—	—	—	—
Långa	»	—	—	—	—	200	—	—	—	—	—	—	—	—
Piggvar	»	167	—	—	—	488	200	325	283	200	—	—	—	350
Röding	»	249	292	356	279	—	—	400	426	440	445	—	463	454
Rödspotta, stor	»	146	263	250	213	280	206	221	200	225	228	276	320	296
liten	»	100	—	—	163	225	—	—	—	175	—	—	—	—
Sik, stor	»	174	214	215	210	—	250	275	244	244	288	335	350	351
liten	»	175	—	—	—	—	—	250	—	—	—	—	—	250
Siklöja	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sill, färsk	låda[2]	—	—	—	—	4600	8000	—	—	—	10250	14000	—	7500
»	kg.	108	99	74	64	53	—	115	144	150	—	228	166	—
Sjötunga, stor	»	—	—	—	—	355	270	215	189	229	249	298	350	—
liten	»	—	—	—	—	—	191	165	125	176	195	—	300	—
Slätvar	»	—	—	—	—	—	250	267	263	—	—	—	350	400
Strömming	låda[3]	—	—	3938	3750	—	—	—	—	—	—	—	—	—
»	kg.	61	79	87	58	59	67	82	119	120	121	120	142	153
Torsk, m. huvud	»	81	109	—	95	104	132	151	133	136	116	150	184	133
svensk huvudlös	»	144	176	176	161	170	200	200	229	216	201	264	256	216
Torsk, norsk	»	—	—	—	—	105	—	—	—	—	—	—	—	—
Ur, färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vitling, stor	»	70	96	76	75	80	99	133	96	116	80	150	146	133
liten	»	57	—	—	58	50	78	110	60	—	—	138	—	—
Ål, levande, stor	»	325	—	—	—	—	—	—	550	—	—	—	—	—
liten	»	250	—	—	—	—	—	—	300	—	—	—	—	—
Skaldjur:														
Hummer	tjog	3100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Krabbor	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kräftor, stora	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	233	201	—	—
små	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Räkor, stora	kg.	200	225	260	238	225	204	225	—	—	—	—	—	250
kokta små	»	125	150	165	112	144	100	125	—	—	—	—	—	200

Marknadens läge i fråga om fisk och fiskvaror:

31/10—6/11:	tillgång otillräcklig,	efterfrågan livlig,	tendens stigande.
7/11—13/11:	»	»	»	fast.
14/11—20/11:	» riklig,	»	»	»
21/11—27/11:	» god,	» medelmåttig,	»	»

[1]) Prisuppgifterna avse slaktad fisk av ordinär storlek, där ej annat uppgives.
[2]) Vikt omkring 85 kg.
[3]) Vikt omkring 50 kg.

Fiskpriser.

Medelpriser i Göteborg *nov.* 1917—*nov.* 1918.

(Enligt noteringar från Göteborgs fiskhamnsauktioner.)

Slag	Nov. 1917	Dec. 1917	Jan. 1918	Febr. 1918	Mars 1918	April 1918	Maj 1918	Juni 1918	Juli 1918	Aug. 1918	Sept. 1918	Okt. 1918	Nov. 1918
	Kr. per låda (c:a 85 kg.)												
Sill, stor	77·35	77·35	56·10	48·45	45·90	90·10	105·40	—	117·80	99·49	124·10	141·95	126·65
» blandad	71·14	52·70	40·80	36·55	35·00	57·80	—	—	—	76·50	91·80	115·60	102·00
» liten	47·60	34·85	27·20	22·10	20·00	—	—	—	80·75	—	—	—	—
	Öre per kg.												
Kolja, stor	108	144	173	125	159	156	154	127	140	137	192	195	159
» halvstor	95	123	134	126	149	138	137	106	119	120	175	181	148
» liten	65	87	79	70	71	86	107	78	95	79	142	148	116
Vitling	63	89	73	68	63	87	106	67	83	58	121	145	112
Torsk, stor	106	121	113	123	134	134	158	170	159	127	198	192	149
» liten	62	93	82	67	83	93	94	77	75	59	128	129	103
Långa	102	109	99	—	145	145	175	161	171	137	207	193	173
Gråsik	95	106	96	104	102	123	145	116	129	151	198	192	150
Tunga, röd	200	296	341	350	324	210	191	174	187	207	323	353	364
» äkta	307	562	837	730	680	739	436	425	—	400	910	784	628
Rocka	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Piggvar	213	452	566	724	450	381	377	458	675	732	852	610	403
Slätvar	207	381	482	540	498	386	310	330	605	675	671	444	411
Rödspotta	151	266	307	253	257	203	217	260	251	233	296	306	287
Hälleflundra	321	393	443	441	327	298	356	372	426	397	589	512	568
Havskatt	58	—	71	87	49	106	119	88	122	121	—	—	—
Marulk	77	109	—	—	138	124	147	141	—	—	243	228	207
Kummel	110	—	—	—	—	—	213	165	213	247	253	245	234
Tonfisk	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	200	—	—
Haj	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stör	100	113	190	228	178	253	229	—	—	—	—	—	240
Tillförsel:													
Antal båtar	242	326	663	501	392	385	157	202	304	537	385	259	206
» lådor	20 092	22 154	22 448	65 835	112 438	25 856	22 486	34 635	49 321	64 844	36 370	40 242	40 346

Anm. Ovanstående noteringar avse de priser, som av fiskeriidkarna erhållits vid fiskhamnsauktionerna i Göteborgs stads fiskhamn, och äro sålunda att betrakta såsom förstahandspriser utan inräknande av några transport- eller distributionskostnader.

De från Stockholm erhållna noteringarna åter avse de priser, som av partihandlare i fisk betingats vid försäljning till minuthandlare. Ifrågavarande noteringar avse sålunda vara, som oftast passerat en eller flera mellanhänder.

Statens Arbetslöshetskommission.

Postadress: *K. Socialstyrelsen.* Telegramadress: *Socialstyrelsen.*
Rikstelefon: 83 76. Sekreteraren, byråchefen G. Huss.

Bränslekommissionen.

Postadress: *Stockholm 1*, Vasagatan 23. Telegramadress: *Statsbränsle.*
Rikstelefon: Namnanrop.

Statens Krigsförsäkringskommission.

Postadress: *Stockholm 2*, Skeppsbron 44. Telegramadress: *Krigsrisk.*

Rikstelefon: 156 49, 156 94, 156 96 } Växelcentral till { Direktören för kaskoavdelningen E. Lange. / Direktören för lastavdelningen H. Andersson. / Direktören för olycksfallsavdelningen Th. Först. / Sekreterarna C. L. Schönmeyr och E. Henriques.

Stockh.-tel.: 40 08 Kassan.

Folkhushållningskommissionen.

Lokaler: Lilla Nygatan 27 (Stora Nygatan 40). Postadress: *Stockholm 2.* Telegramadress: *Hushållning.* Rikstelefon: *Namnanrop: Folkhushållningskommissionen.* Annan lokal, post-, telefon- eller telegramadress angives nedan.

Ordförande: Generaldirektören Henning Elmquist.

Vice ordförande: Rådmannen Knut Dahlberg; byråchefen E. Insulander.

Övriga ledamöter: Direktören Karl Eriksson; grosshandlaren Bernhard Florén; översten vid intendenturkåren C. E. von Gegerfelt; professorn vid Centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet Nils Hansson; sekreteraren i K. Socialstyrelsen Hugo Heyman; riksgäldsfullmäktigen fil. d:r K. E. Hildebrand; sekreteraren hos Kungl. Lantbruksakademien, professorn H. Juhlin Dannfelt; ledamoten av riksdagens andra kammare G. W. Källman; grosshandlaren Lennart Larsson; hovrättsrådet i Kungl. Svea hovrätt Gustaf Lindstedt; ledamoten av riksdagens andra kammare Olof Nilsson i Tånga; ledamoten av riksdagens första kammare, ordföranden i Eskilstuna stadsfullmäktige C. E. Svensson; föreståndarinnan för Statens skolköksseminarium fröken Ingeborg Walin; föreståndaren för lantbruksskolan å Bjärka-Säby Georg von Zweigbergk, direktören Gustaf Åkerlindh samt ledamoten av riksdagens första kammare Nils Åkesson i Rebbelberga.

Arbetsutskott: Kommissionens ordförande, generaldirektören Elmquist samt vice ordförandena rådmannen Dahlberg och byråchefen Insulander (med sekreteraren Heyman som suppleant) samt de ledamöter av kommissionen, som tillhöra den avdelning, dit ärendet hör, ävensom, där så påkallas, övriga ledamöter av kommissionen.

Sakkunniga (tillkallade av Jordbruksministern): Ledamöterna av riksdagens första kammare, lantbrukaren Joh. Nilsson i Skottlandshus, redaktören Anders Pers, bageriföreståndaren J. O. Ödlund och lantbrukaren J. P. Jesperson å Dorisborg; ledamöterna av riksdagens andra kammare, banvakten Anders Andersson i Råstock och godsägaren A. W. T. von Sneidern ävensom handlanden O. P. Jonsson, Stockholm, och direktören Axel Bosin, Nordvik, Nyadal.

Kungl. medicinalstyrelsens ombud i kommissionen: Medicinalrådet G. R. Stenbeck.

Kommissionens sekreterare: Aktuarien C. Mannerfelt.

Kassadirektionen.

Lokaler: Munkbrogatan 2.

Kassadirektör: Auditören C. L. L. Hasselgren.
Kassakontoret: Föreståndare: Kamreraren C. H. Hedberg.
Avd. för personalärenden: Kanslirådet A. E. M. Ericsson.

Juridiska avdelningen.

Ordförande: Hovrättsrådet G. Lindstedt.
Sekreterare: E. o. hovrättsnotarien Alvar Oldin.
Överfiskal: Jur. kand. K. Hedlund.

Spannmålsimportbyrån.

Lokaler: Munkbrogatan 2. Telegramadress: *Royalcommission*. Rikstelefon. 163 54 och 160 88.

Föreståndare: Grosshandlaren Gustaf Du Rietz. Kontorschef: Herr Gösta Du Rietz.

Jordbruksavdelningen.

Ordförande: Professorn H. Juhlin Dannfelt.

Spannmålsavdelningen.

Lokaler: Munkbrogatan 2.

Föreståndare: Ingenjören B. Almgren.

1. Spannmålssektionen (telegramadress: *Statsspannmål*): Föreståndare: Herr Birger Öhlin.
2. Mjölsektionen (telegramadress: *Statsmjöl*): Föreståndare: Kaptenen C. Ljungberg.
3. Fodersektionen lokal: Lilla Nygatan 27; (telegramadress: *Fodersektion*): Ordförande: Godsägaren V. Kumlin. Föreståndare: kaptenen H. Söderbom. Sekreterare: Agronomen C. Nisbeth. a) Kraftfoderbyrån: Kontorschef: Herr B. Zetterberg. b) Stråfoderbyrån: Kontorschef: Konsulenten C. W. Hjorth. c) Ljungbyrån (Kristianstad): Föreståndare: Kaptenen O. Kleberg.
4. Utsädessektionen lokal: Lilla Nygatan 27; (telegramadress: *Utsäde*): Ordförande: Byråchefen E. Insulander. Föreståndare: Statskonsulenten A. Elofson.
5. Räkenskapssektionen: Föreståndare: Herr H. Egnell.

Transportavdelningen.

Lokaler: Munkbrogatan 2.

Föreståndare: Kaptenen C. Ljungberg.

Brödavdelningen.

Ordförande: Sekreteraren H. Heyman. Föreståndare: Läroverksadjunkten A. Zachrison.

Fröbyrån

(för trädgårdsfrö; ärenden rörande lantbruksfrö handläggas av statskonsulenten Elofson i utsädessektionen).

Postadress: *Experimentalfältet.* Rikstelefon: 59 56.

Ordförande: Direktören G. Lind.

Fruktavdelningen

(även för bär och grönsaker m. m.).

Postadress: *Experimentalfältet.* Telegramadress: *Fruktavdelning, Experimentalfältet.* Rikstelefon: 59 56. Varuadress: *Albano.*

Ordförande: Direktören G. Lind.

Mejeriavdelningen.

Lokaler: Regeringsgatan 10. Telegramadress: *Mejeriavdelning.* Rikstelefon: 209 71—209 76 och 163 53.

Ordförande: Kaptenen Helmer Huss, v. ordf. godsägaren E. M. L. Hedin. Föreståndare Amanuensen M. W. F. von Wachenfelt.

Arbetsutskott: Kaptenen Helmer Huss, godsägaren E. M. L. Hedin, amanuensen M. von Wachenfelt och riksdagsmannen G. W. Källman.

Varuförmedlingsbyrån

(för kött, fläsk, ägg, fisk, fett m. fl. varor).

Lokaler: Västerlånggatan 16. Telegramadress: *Varuförmedling.* Rikstelefon: Namnanrop: *Varuförmedling.*

Ledamöter: Riksdagsmannen C. E. Svensson (föreståndare); Fil. lic., jur. kand. Victor Johanson, grosshandlaren Lennart Larsson, stadsveterinären R. Ahlström. Sekreterare: Notarien jur. kand. Hj. Werner. Biträdande sekreterare: e. o. hovrättsnotarien Car. Cederblad.

1. Räkenskapsavdelningen: Kassaavdelningen: Föreståndare: Kamreraren *D. Biloch*: Bokföringsavdelningen: Föreståndare: Fröken E. Gellerstedt. 2. Kött- och fryshussektionerna: Föreståndare: Direktören I. Dunér. 3. Fläsksektionen: Föreståndare: Stadsveterinären R. Ahlström, Göteborg. 4. Äggsektionen. 5. Fisksektionen: adress Myntgatan 8. Föreståndare: Herr A. Sandin. 6. Fettsektionen: Föreståndare: Veterinärdirektören E. Osberg. 7. Sektionen för diverse varor.

Potatisavdelningen.

Lokal: Storkyrkobrinken 9. Telegramadress: *Potatisavdelningen.*

Ordförande: Riksdagsmannen N. Åkesson. Föreståndare: Fil. lic., jur. kand. Victor Johansson.

Sockeravdelningen.

Lokaler: Storkyrkobrinken 16. Telegramadress: *Sockerbyrån.* Rikstel.: 218 90, 218 91, 218 92.

Ordförande: Direktören K. Eriksson. Föreståndare: Aktuarien Mårten Granqvist.

Handelsavdelningen.

Lokaler: Regeringsgatan 8. Telegramadress: *Handelsavdelning.* Rikstelefon: *Namnanrop: Folkhushållningskommissionen* eller direkt n:ris 209 71—209 76 (linjeväljare).

Föreståndare: Herr Lennart Larsson. Sekreterare: Amanuensen K. G. Tham.

Malt- och surrogatavdelningen.

Lokaler: Regeringsgatan 10. Telegramadress: *Mältning.* Rikstelefon: *Namnanrop: Folkhushållningskommissionen* eller direkt n:ris 209 71—209 76 (linjeväljare).

Ordförande: Byråchefen Arthur Molin. Föreståndare: Sekreteraren R. Lindberg.

Militäravdelningen.

Lokaler: Storkyrkobrinken 9. Telegramadress: *Militärhushållning.* Rikstelefon: 236 01—236 06.

Föreståndare: Översten C. E. von Gegerfelt.

Statistiska avdelningen.

Föreståndare: Byråchefen E. Höijer.

Kvinnorådet.

Lokal; Munkbrogatan 2. Rikstelefon: 218 75.

Ordförande: Fru Agnes Ingelman.

Upplysningsavdelningen.

Lokaler: Stora Nygatan 36. Öppen: vardagar kl. 10 f. m.—4 e. m. samt kl. 7—11 e. m.; sön- och helgdagar kl. 8—11 e. m. Telegramadress: *Upplysning.* Rikstelefon: *Namnanrop: Folkhushållningskommissionen* eller direkt 218 68.

Föreståndare: Riksgäldsfullmäktigen fil. d:r Karl Hildebrand.

Tryckeri- och blankettexpeditionen.

Föreståndare: Herr O. Håkansson.

Intendenturavdelningen.

Föreståndare: Herr E. Wallin.

Avdelningen för dyrtidsanslaget.

Lokaler: Övre Munkbron 1. Telegramadress: *Dyrtidsanslaget.* Rikstelefon: 208 62.

Ordförande: Riksdagsmannen A. J. Bärg. Föreståndare: Amanuensen G. Hilding Nordström.

Avdelningen för koloniträdgårdsrörelsen.

Lokaler: Västerlånggatan 16. Rikstelefon: 210 00.

Ordförande: Direktören C. J. Meurling.

Statens odlingskommitté.

Lokaler: Västerlånggatan 16. Rikstelefon: 163 48.

Ordförande: Professorn Nils Hansson. Sekreterare: Förste aktuarien Erik Sjöstrand

---

NORSTEDT STHM 1919
180107

Sociala Meddelanden.
(f. d. Meddelanden från K. Kommerskollegii avdelning för arbetsstatistik).

Sakregister

till årgången 1918.

Sociala förhållanden i allmänhet.

Sverige:

Arealinventering: se Husdjursräkningen.
Familjeförsörjare: Avdrag för familjeförsörjare vid 1918 års taxering: s. 498.
Familjeunderstöd: Tillägg till förordningen om familjeunderstöd åt värnpliktiga: s. 234.
Folkmängdens fördelning efter yrken i Sverige: s. 39.
Folkmängdens fördelning efter hushåll i Sverige: s. 496.
Föreläsningsföreningarna: Stadsbidrag till föreläsningsföreningarna för år 1918: s. 330.
Handlande och handelsbetjäning i Sverige år 1915: s. 343.
Hantverket i Sverige år 1915: s. 59.
Hemkonsulenter: Anställande av hemkonsulenter vid statens järnvägar: s. 1296.
Husdjursräkningen och arealinventeringen den 1 juni 1918: s. 975.
Industrien i Sverige: 1915: s. 52; 1916: s. 996.
Kolonisationsförsök å kronoparker i övre Norrland: s. 621.
Kommunala nybildningar: Lagstiftning angående kommunala nybildningar: s 616.
Kristiden: Vissa statliga och kommunala åtgärder under kristiden (forts.):
1. Folkhushållningskommissionen: s. 3, 129, 281, 415, 549, 654, 741, 865, 964, 1055, 1153, 1261.
2. Produktionskommittén: s. 290, 424, 559, 660.
3. Statens arbetslöshetskommission: sid. 3, 129, 271, 411, 549, 654, 741, 865, 959, 1053, 1153, 1253.
4. Statens industrikommission: s. 412.
5. Statens odlingskommitté: s. 661.

Kvinnors och minderårigas användande inom industrien i Sverige: 1915: s. 47; 1916: s. 1003.
Lösdrivarvårdens omorganisation: s. 497.
Rättegång: Lagförslag om fri rättegång: s. 162.
Sociala frågor vid 1918 års riksdag: s. 1008.
Författningar rörande sociala frågor: s. 72, 283, 376, 495, 615, 702, 819, 922, 1017, 1103, 1214. 1295.
Socialstatistik: Nya socialstatistiska utredningar: s. 1215.

Utlandet:

Danmark: Provisoriskt socialministerium i Danmark: s. 1215.
Finland: Socialstyrelse i Finland: s. 923.

Kollektivavtal, arbetsavtal m. m.

Utlandet:

Nederländerna: Kollektivavtal i Nederländerna år 1917: s. 377.
Tyskland: Kollektivavtal i Tyskland år 1916: s. 616.

Strejker, lockouter, medlings- och förlikningsförfarande.

Sverige:

Arbetsinställelser (strejker och lockouter) i Sverige 1917: 3:e kvart.: s. 346; 4:e kvart.: s. 590.
Sockerbetsodlingen: Lönekonflikter vid sockerbetsodlingen i Skåne: s. 703.

Utlandet:

Danmark: Arbetsinställelser i Danmark under år 1916: s. 73.
Revision av danska lagen om förlikningsmän i arbetstvister: s. 379.
England: Arbetsinställelser i England år 1917: s. 499.
Nederländerna: Arbetsinställelser i Nederländerna åren 1916 och 1917: s. 378.
Norge: Den norska medlingsinstitutionens verksamhet år 1917: s. 1104.

Arbetarskydd.

Sverige:

Arbetarskyddslagen: Ändrad lydelse av arbetarskyddslagen: s. 616.
Arbetarskyddslagen och yrkesundervisningen: s. 704.
Arbetstiden: Lagstiftning om reglering av arbetstiden: s. 158.
Hemarbetet: Lagstiftning ang. hemarbetet: s. 161.
Järnvägarna: Säkerhetskontrollen vid de enskilda järnvägarna: s. 73.
Kvinnors och minderårigas användande inom industrien i Sverige: 1915: s. 47; 1916: s. 1003.
Nattarbete: Lagstiftning ang. förbud mot nattarbetet i bagerier: s. 905.
Olycksfall: Rapporter från yrkesinspektörerna angående svårare olycksfall i arbete: s. 69, 372, 492, 612, 700, 817, 920, 1014, 1101, 1212, 1293.
Olycksfall inom sjömansyrket år 1917: s. 1094.
Olycksfall vid lastning och lossning av fartyg år 1917: s. 1099.
Olycksfallsförsäkring: Ändrad lydelse av olycksfallsförsäkringslagen: s. 616.
Olycksfallsstatistik: Ändrade bestämmelser angående olycksfallsstatistikens handhavande: s. 500.
Yrkesinspektionens verksamhet: 1916: s. 214; 1917: okt—dec.: s. 67; 1918: jan.—mars: s. 490; april—juni: s. 918; juli—sept.: s. 1210.
K. kung. ang. ändrad lydelse av instruktionen för yrkesinspektionens befattningshavare: s. 227.

Utlandet:

Danmark: De hygieniska förhållandena bland arbetare inom pappersindustrien i Danmark: s. 75.
Norge: Norska lagen om industriellt hemarbete: s. 379.
Schweiz: Utsträckt tillämpning av arbetarskyddslagstiftningen i Schweiz: s. 379.
Tyskland: Utsträckt tillämpning av den tyska hemarbetslagen: s. 74.

Ålderdoms- och invaliditetsförsäkring.

Sverige:

Pensionsförsäkring: K. Kung. ang. anordnande av den på frivilliga avgifter grundade pensionsförsäkringen: s. 223.
Pensionsförsäkringslagen: Förslag till ändringar i pensionsförsäkringslagen: s. 170.
Pensionsstyrelsen: Meddelanden: s. 125, 265.
Årsberättelse för 1916: s. 357.
Pensionstillskott: Kommunala pensionstillskott och sjukvårdsbidrag utan fattigvårds karaktär: s. 311.

Utlandet:

Norge: Invaliditets- och ålderdomsförsäkringen i Norge: s. 500.

Sjukförsäkring.

Sverige:

Registrerade sjukkassor: Extra statsbidrag åt registrerade sjukkassor: s. 674.
Sjukkasselagen: Registrering enligt nya sjukkasselagen: s. 230.
Sjukkassornas verksamhet i Sverige åren 1913—1916: s. 64.
Sjukvårdsbidrag: Kommunala pensionstillskott och sjukvårdsbidrag utan fattigvårds karaktär: s. 311.

Utlandet:

Danmark: Sjukkasseverksamheten i Danmark åren 1916 och 1917: s. 1221.
Norge: Sjukförsäkringen i Kristiania: s. 78.

Olycksfallsförsäkring.

Sverige:

Olycksfall i arbete: K. kung. ang. utbetalning av ersättning enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete: s. 228.
Olycksfallsförsäkring: Förslag till ny förordning om olycksfallsförsäkring för fiskare: s. 313.
Ny förordning om olycksfallsförsäkring för fiskare: s. 676.
Olycksfallsstatistiken: Ändrade bestämmelser ang. olycksfallsstatistikens handhavande: s. 500.
Riksförsäkringsanstaltens årsberättelse för 1916: s. 310.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

Sverige:

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna: 1917: den 1 okt., 1 nov. och 1 dec.: s. 150; 1918: den 1 jan., 1 febr. och 1 mars: s. 579; den 1 april, 1 maj och 1 juni: s. 883; den 1 juli, 1 aug. och 1 sept.: s. 1169.

Arbetslöshetskommissionen: s. 3, 129, 271, 411, 549, 654, 741, 865, 959, 1053, 1153, 1253.
Arbetsmarknaden: 1917: dec.: s. 1; 1918: jan.: s. 127; febr.: s. 269; mars: s. 409; april: s. 547; maj: s. 651; juni: s. 739; juli: s. 863; aug.: s. 957; sept.: s. 1051; okt.: s. 1151; nov.: s. 1251.
Arbetartillgång, arbetstid och arbetslön inom Sveriges jordbruk år 1916: s. 471.
Arbetstillgången enligt uppgifter från industriidkare m. fl.: 1917: 4:e kvart.: s. 143; 1918: 1:a kvart.: s. 573; 2:a kvart.: s. 878; 3:e kvart.: sid. 1164.
Arbetstillgången inom sjömansyrket under år 1917: s. 61.

Utlandet:

Danmark: Arbetslösheten i Danmark under år 1917: s. 705.
Revision av den danska lagen om extraordinärt arbetslöshetsunderstöd: s. 234.
Utsträckt tillämpning av danska arbetslöshetslagen: s. 1018.
Arbetslöshetsförsäkringen i Danmark räkenskapsåret 1916—1917: s. 501.
England: Arbetsmarknaden i England: 1917: nov.: s. 79; dec.: s. 234; 1918: jan.: s. 380; febr.: s. 500; mars: s. 617; april: s. 705; maj: s. 820; juni: s. 923; juli: s. 1017; aug.: s. 1104; sept.: s. 1215; okt.: s. 1296.
Norge: Arbetsmarknaden i Norge under år 1917: s. 618.
Norska lagen om bidrag till arbetslöshetskassor: s. 706, 1018.
Tyskland: Arbetsmarknaden i Tyskland: 1917: dec.: s. 79; 1918: jan. s. 380; febr.: s. 501; mars: s. 618; april: s. 705; maj: s. 820; juni: s. 923; juli: s. 1017; aug.: s. 1104; sept.: s. 1216; okt.: s. 1297.

Ut- och invandring.

Sverige:

Emigrationen: år 1917: s. 221; år 1918: 1:a kvart.: s. 619; 2:a kvart.: s. 925; 3:e kvart.: s. 1105.

Utlandet:

Förenta Staterna: In- och utvandringen i Förenta Staterna år 1917: s. 1019.

Arbetsförmedling.

Sverige:

Arbetsförmedling, Sveriges offentliga: 1917: s. 427; 1917: dec.: s. 86; 1918: jan.: s. 238; febr. s. 382; mars: s. 508; april: s. 624; maj: s. 712; jun.: s. 826; juli: s. 930; aug.: s. 1024; sept.: s. 1112; okt.: s. 1224; nov.: s. 1300.
Ändrade bestämmelser angående statsbidraget till arbetsförmedlingen: s. 707.
Den privata arbetsförmedlingen i Sverige under år 1917: s. 502.
Civilanställning av manskap vid marinen: s. 235.
Fackarbetsanvisning i Stockholm: s. 381.
Sjömän: Arbetsförmedlingen av sjömän under år 1917: s. 63; 1918: 1:a kvart.: s. 620; 2:a kvart.: s. 924; 3:e kvart.: s. 1216.

Utlandet:

Danmark: Den offentliga arbetsförmedlingen i Danmark 1916—1917: s. 236.
Norge: Den offentliga arbetsförmedlingen i Norge år 1917: s. 707.
Österrike: Den offentliga arbetsförmedlingen i Österrike: s. 502.

Kooperation.

Sverige:

Kooperativa förbundets verksamhet under år 1917: s. 913.

Bostadsförhållanden.

Sverige:

Aktiebolaget Industribostäder: s. 708.
Bostadsförhållanden: De mindre bemedlades bostadsförhållanden i Sundsvall: s. 204.
Bostadsproduktionen: Statsunderstöd till bostadsproduktionen: s. 451, 672.
Byggnadsverksamheten i Sveriges större städer år 1917: s. 323.
Fastighetskrediten: Den sekundära fastighetskrediten i städer och stadsliknande samhällen: s. 503.
Hyresnämndernas verksamhet under år 1917: s. 761.
Hyresstegring: Förslag om revision av lagen mot oskälig hyresstegring: s. 299.
Hyresstegringslagen år 1918: s. 663.

Utlandet:

Danmark: Bostadsförhållandena i Köpenhamn år 1916: s. 1106.
Holland: Holländsk lag angående bekämpande av bostadsnöden: s. 1217.

Norge: Den norska bostadslagen: s. 911.
Hyreslagstiftningen i Norge: s. 504.
Norskt lagförslag om skyldighet för husägare att inleda elektriskt ljus i hyreshus: s. 822.
Bostadsförhållandena i vissa norska städer 1917 (1916): s. 1108.
Norskt regeringsförslag om bildandet av en bostadsfond för statstjänstemän: s. 236.
Preussen: Den nya bostadslagen i Preussen: s. 621.
En statskommissarie för bostadsväsendet i Preussen: s. 822.
Tyskland: Hyresregleringsfrågan i Tyskland: s. 79.
Kommunal bostadsförmedling i Tyskland: s. 821.

Föreningsväsen.

Sverige:

Ideella föreningar: Statistisk undersökning angående ideella föreningar: s. 381.

Utlandet:

Danmark: Den danska landsorganisationen 1898—1918: s. 505.
Tyskland: Föreningsväsendet bland arbetsgivare och arbetstagare i Tyskland år 1915: s. 1217.

Nykterhetsrörelsen.

Sverige:

Aktiebolaget Stockholmssystemets verksamhet under år 1917: sid. 622.
Fylleriförseelserna och deras orsaker: 1917: 4:de kvart.: s. 475; 1918: 1:a kvart.: s. 799; 2:a kvart.: s. 888; 3:e kvart.: s. 1174.
Nykterhetsundervisningen: Förslag till omläggning av nykterhetsundervisningen samt till åtgärder mot missbruk av tobak och kaffe: s. 1290.

Utlandet:

Norge: Ändringar i den norska rusdrycksla gstiftningen: s. 708.

Fattigvård, välgörenhet m. m.

Sverige:

Fattigvårdslagstiftning: Förslag till riksdagen om ny fattigvårdslagstiftning: s. 305.
Kommunernas fattigvård under år 1916: s. 1019.
Lösdrivarvårdens omorganisation: s. 497.

Arbets- och löneförhållanden m. m

Jordbruk och skogsbruk.

Sverige:

Jordbruk, Sveriges: Arbetartillgång, arbetstid och arbetslön inom Sveriges jordbruk år 1916: s. 471.
Jordbruksarbetarfrågan: Lantbrukssällskapets kommitterades förslag: s. 1297.
Lantarbetarnas löneförhållanden under åren 1913—1917: s. 24.
Lantarbetarnas löneförhållanden i Sverige, Norge och Danmark: s. 1218.
Skogsarbetarnas löneförhållanden under åren 1913, 1916 och 1917: s. 27.

Utlandet:

Danmark: Lantarbetarnas löneförhållanden i Sverige, Norge och Danmark: s. 1218.
England: Den engelska lagen om spannmålsproduktionen och minimilöner för lantarbetare:. s. 77.
Norge: Lantarbetarnas löneförhållanden i Sverige, Norge och Danmark: s. 1218.

Andra näringar.

Sverige:

Arbetsgivareföreningen, Svenska: Lönestatistisk årsbok: 1915: s. 211; 1916: s. 693.
Arbetstiden: Lagstiftning om reglering av arbetstiden: s. 158.
Butikstängningslagen: Förslag till revision av butikstängningslagen: s. 1206.
Dyrtidstillägg i förhållande till levnadskostnadernas stegring: s. 926.
Järnvägsbyggnadsarbeten: Löneförhållandena vid statens järnvägsbyggnadsarbeten under år 1915—1917: s. 31.
Kommunikationsverk: Förkortning av arbetstiden vid statens kommunikationsverk: s. 622.
Krigstidstillägg: Statstjänstemännens krigstidstillägg under år 1918: s. 37, 377.
Löneavtalsnämnd för Stockholm: s. 824.
Löneförhållanden: Utredning ang. löneförhållandena under kristiden: s. 653.
Löneregleringskommitté för statens affärsdrivande verk: s. 822.
Mejerihanteringen i Sverige år 1916: s. 623.
Sjömanshyror: Normala sjömanshyror under åren 1860—1917: s. 1283.
Statens arbetare: Arbetstid och semester för vissa i statens tjänst anställda arbetare: s. 1087.

Tidlöner för vissa yrkesgrupper inom hantverk transportverksamhet, restaurangrörelse samt husligt arbete: s. 810.
Vattenfallsstyrelsen: Löneförhållanden vid vattenfallsstyrelsens arbeten 1914—1918: s. 687.
Väg- och vattenbyggnadsarbetarnas löneförhållanden under kristiden: s. 709.

Utlandet:

Lagstiftning ang. förbud mot nattarbetet i bagerier: s. 905.
Danmark: Arbetslöner inom industri och hantverk i Danmark åren 1913—1917: s. 83.
Arbetslöner inom industrien i Köpenhamn: s. 1109.
Hemindustrien i Danmark: s. 710.
Lärlingar inom industri och hanverk i Danmark: s. 506.
Statstjänstemännens dyrtidshjälp i Danmark och Norge: s. 1089.
England: Den engelska lagen om lönenämnder av år 1918: s. 1021.
Finland: Lagen om åtta timmars arbetstid i Finland: s. 1023.
Frankrike: Löner och levnadskostnader i Frankrike 1911—1916: s. 81.
Norge: Statstjänstemännens dyrtidshjälp i Norge och Danmark: s. 1089.
Provisorisk lag om förkortning av arbetstiden i Norge: s. 1108.
Tyskland: Arbetslönerna i Tyskland under kriget: s. 80.
Arbetsförtjänsterna inom rustningsindustrien i Tyskland: s. 1022.

Levnadskostnader.

Sverige:

Bekläknadsartiklar: Priser å vissa beklädnadsartiklar: s. 189, 797, 1080.
Fiskpriser i Stockholm: dec. 1916—dec. 1917: s. 123; jan. 1917—jan. 1918: s. 263; febr. 1917—febr. 1918: s. 407; mars 1917—mars 1918: s. 545; april 1917—april 1918: s. 649; maj 1917—maj 1918: s. 737; juni 1917—juni 1918: s. 861; juli 1917—juli 1918: s. 955; aug. 1917—aug. 1918: s. 1049; sept. 1917—sept. 1918: s. 1149; okt. 1917—okt. 1918: s. 1249; nov. 1917—nov. 1918: s. 1325.
Fiskpriser i Göteborg: dec. 1916—dec. 1917: s. 124; jan. 1917—jan. 1918: s. 264; febr. 1917—febr. 1918: s. 408; mars 1917—mars 1918: s. 546; april 1917—april 1918: s. 650; maj 1917—maj 1918: s. 738; juni 1917—juni 1918; s. 862; juli 1917—juli 1918: s. 956; aug. 1917—aug. 1918: s. 1050; sept. 1917—sept. 1918: s. 1150; okt. 1917—okt. 1918: s. 1250; nov. 1917—nov. 1918: s. 1326.
Folkhushållningskommissionen: s. 3, 129, 281, 415, 549, 654, 741, 865, 964, 1055, 1153, 1261.
Konsumtion: Beräknad konsumtion å vissa orter med offentligt slakthus 1917: 4:e kvart.: s. 103; 1918: jan.: s. 249; febr.: s. 393; 1:a kvart.: s. 525: april: s. 635; maj: s. 723; 2:a kvart.: s. 841; juli: s. 941; aug.: s. 1035: 3:e kvart.: s. 1129; okt.: s. 1235; nov.: s. 1311.
Kostens näringsvärde åren 1914 och 1917 bland mindre bemedlade familjer i städerna: s. 983.
Kreaturspriser i Sverige: 1917: 4:e kvart.: s. 118; nov. 1917—jan. 1918: s. 258; dec. 1917—febr. 1918: s. 402; 1:a kvart.: s. 540; april: s. 644; maj: s. 732; 2:a kvart.: s. 856; juli: s. 950; aug.: s. 1044; 3:e kvart.: s. 1144; okt.: s. 1214; nov.: 1320.
Sammandrag. 1907—dec. 1917: s. 116; 1907—jan. 1918: s. 256; 1907—febr. 1918: s. 400; 1907 - mars 1918: s. 538; 1907—april 1918: s. 642; 1907—maj 1918: s. 730; 1907—juni 1918: s. 854; 1907—juli 1918: s. 948; 1907—aug. 1918: s. 1042; 1907—sept. 1918: s. 1142; 1907—okt. 1918: s. 1242; 1907—nov. 1918: s. 1318.
Kylhusväsendet i Sverige: s. 506.
Levnadskostnaderna i Sverige 1913—1914: Jönköping: s. 199; Hälsingborg: s. 466; Uppsala: 1082.
Levnadskostnadernas allmänna stegring under kristiden: s. 186. 464, 794, 1077.
Levnadskostnadsundersökning för år 1918: s. 824.
Livsmedelsförbrukningens omläggning under kristiden: s. 1192.
Livsmedelskostnadernas förändringar å vissa orter i riket: s. 20, 179, 320, 455, 584, 680, 788, 902, 990, 1070, 1189, 1267.
Livsmedelspriser i Sverige. Sammandrag. 1906—dec. 1917: s. 104; 1907—jan. 1918: s. 250; 1907—febr. 1918: s. 394; 1907—mars 1918: s. 526; 1907—april 1918: s. 636; 1907—maj 1918: s. 724; 1907—juni 1918: s. 842; 1907—juli 1918: s. 942; 1907—aug. 1918: s. 1036; 1907—sept. 1918: s. 1130; 1907—okt. 1918: s. 1236; 1907—nov. 1918: s. 1312.
Översikt. 1917: 4:e kvart.: s. 94; 1918: jan.:

s. 246; febr.: s. 390; 1:a kvart.: s. 516; april: s. 632; maj: s. 720; 2:a kvart.: s. 834; juli: s. 938; aug.: s. 1032; 3:e kvart.: s. 1120; okt.: s. 1232; nov.: s. 1308.

Livsmedelspriser å olika orter i riket: 1917: 4:e kvart.: s. 106; 1918: jan.: s. 252; febr.: s. 396; 1:a kvart.: s. 528; april: s. 638; maj: s. 726; 2:a kvart.: s. 844; juli: s. 944; aug.: s. 1038; 3:e kvart.: s. 1132; okt.: s. 1238; nov.: s. 1314.

Maximipris- och förfoganderättslagarna år 1918: s. 564.

Prisockerlagen: Fortsatt tillämpning av prisockerlagen: s. 622.

Tillförseln till offentliga slakthus: 1917: 4:e kvart.: s. 103; 1918: jan.: s. 249; febr.: s. 393; 1:a kvart.: s. 525; april: s. 635; maj: s. 723; 1918: 2:a kvart.: s. 841; juli: s. 941; aug.: s. 1035; 3:e kvart.: s. 1129; okt.: s. 1235; nov.: s. 1311.

Tillgången av livsförnödenheter å olika orter i riket: s. 18, 177, 318, 462, 557, 678, 786, 900, 994, 1068, 1187, 1265.

Trädgårdsodlingen: Åtgärder för främjande av trädgårdsodlingen: s. 622.

Utlandet:

Minuthandelspriser å livsmedel i Stockholm, Kristiania och Köpenhamn: s. 182, 458, 683, 791, 1073.

Levnadskostnaderna i utlandet före och under kriget: s. 191.

Prisstegringen i olika länder under kristiden: s. 824.

Danmark: Dyrtidens inverkan på konsumtionen inom tjänstemannaklassen i Danmark: s. 1110.

Levnadskostnadernas stegring i Danmark under kristiden: s. 507, 927.

Reglering av spannmålsförbrukningen i Danmark: s. 980.

England: Minuthandelspriser å livsmedel i England under år 1917: s. 84.

Livsmedelskostnadernas förändringar i England under kristiden: s. 1220.

Dyrtidens inverkan på levnadsvillkoren inom arbetarklassen i England: s. 1260.

Norge: Dyrtidens inverkan på levnadsvillkoren i Norge: s. 928.

Levnadskostnadernas stegring i Norge under kristiden: s. 237.

Prisregleringen i Norge under kristiden: s. 1270.

Socialhygien.

Sverige:

Tuberkulös smitta: Barns utsättande för tuberkulös smitta: s. 1298.

Yrkesutbildning.

Sverige:

Praktiska ungdomsskolor: Förslag angående upprättande av praktiska ungdomsskolor: s. 315.

Stockholm 1919. P. A. Norstedt & Söner. 180107